T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 28

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi : III

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

I

ANKARA–1995

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati AKTAŞ

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Necati GÜLTEPE

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

İsmet DEMİR

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Murat CEBECİOĞLU

Muhammed SAFİ

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Dizgi-Mizanpaj

Yakup YILDIRIM

Baskıya hazırlama

Metin ŞEN

Murat ŞENER

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

I

Ö N S Ö Z

Devlet adamlarımızın ve yetişmekte olan Türk neslinin gelecek üzerine yapacakları plân ve projelerin sağlam ve güvenilir olabilmesi için geçmişi çok iyi bilmeleri gerekmektedir.

Devletlerin geçmiş ile gelecek arasında bir devamlılıkları vardır. Bu devamlılık ancak, devletlerin hâfızası diyebileceğimiz arşivler vasıtasıyla sağlanabilir.

Türk devletlerinde, Uygurlar'dan başlayarak Anadolu Selçukluları'nda da devam eden sistemli bir arşiv tesis etme geleneği, Osmanlı Devleti'nde arşiv belgelerinin hazine gibi değerlendirilmesi ve arşiv binasının "Hazine-i Evrâk" olarak kabul görmesiyle zirveye ulaşmıştır.

Altı yüz yıl cihan devleti olarak üç kıta, yedi denizde varlığını sürdüren; Türk, Arap, Arnavut, Rum, Ermeni, Macar, Leh, Boşnak, Sırp, Bulgar, Gürcü gibi çeşitli ırk; Müslüman, Hristiyan, Yahudi, Süryani, Nusayri gibi değişik din ve mezheplere mensup insanları adaletle idare eden Osmanlı Devleti'nin hâkim olduğu bu geniş coğrafya üzerinde, siyasî varlıklarını sürdürmekte olan otuza yakın devletin ilim adamları, geçmişlerini daha iyi tespit edebilmek, kültür, iktisat ve siyasî tarihlerini gün ışığına çıkarabilmek, birbirleri ile anlaşmazlık konusu olan meselelerini halledebilmek, dahası kendi millî arşivlerini kurabilmek için üç yüz bin defter ve yüz elli milyonu aşan belge sayısıyla dünya arşivleri arasında müstesna bir yere sahip olan Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki Osmanlı Arşivi'ne baş vurmak, burada araştırma yapmak mecburiyetindedirler.

Sahip olduğu milyonlarca belgeyi muhafaza etmenin yanında, süratli bir şekilde tasnif çalışmalarını sürdüren ve bu arada görev alanı içerisinde yer alan tanıtım ve yayın faaliyetlerine de hız vererek, modern bir arşiv idaresi örneği gösteren Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 1992 yılından itibaren hummalı bir yayın faaliyeti içerisinde bulunmaktadır.

"Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri" dizisinden 3 ve 5 Numaralı Mühimme Defterleri'ni yayınlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, bu defa da Kanunî Sultan Süleyman'ın saltanatının son yıllarına tekâbül eden "6 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayına hazırlamış bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde en üst karar organı diyebileceğimiz, bugünkü Bakanlar Kurulu'na karşılık olan Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşülüp ilgililere gönderilen ferman, berat, emir, nişan gibi belgelerin kayıtlarının yazıldığı bu defterlerin yayınlanması, ait olduğu dönemin siyasî, kültürel, iktisadî ve idarî olaylarına ışık tutacak ve ilgililerin olaylara daha sıhhatli yaklaşmalarına imkân sağlayacaktır.

Bu vesile ile eserin yayına hazırlanmasında emek ve gayret sarfeden Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline teşekkür eder, eserin ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Arif YÜKSEL

Başbakanlık Müsteşar V.

S U N U Ş

Devletlerin, milletlerarası siyasî platformlarda ve ülke içinde karşılaştığı iç ve dış meselelerin ancak eldeki arşiv malzemesinin değerlendirilmesiyle çözülebileceği; bu sebeple bütün siyasî, ekonomik, idarî, kültürel ve diğer millî meselelerde gelecek için alınacak her türlü kararda arşivlerin yararlanılacak en güvenilir ve objektif kaynak olduğu, bugün devletler hukukunun da kabul ettiği bir gerçektir.

Devletler, yalnız çözüme kavuşturulması gereken acil meseleleri için değil, daha geniş manâda kültür politikası ve milletlerarası münasebetler konularında da arşivlerinden yararlanmalıdır.

Bilinmelidir ki, arşivlerimiz herşeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için gereklidir. Zirâ arşivlerimiz, millî tarihimizin ve kültürümüzün ilk elden otantik kaynaklarıdırlar. Şüphe edilmemelidir ki, toplum yapımızdaki çözülmeleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde, arşiv belgelerimizde bulacağız.

Yüce Türk milletinin tarihî macerasını ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi, ilim âleminin istifadesine sunulması, kısaca bugüne kazandırılması sağlanmalıdır.

Arşiv belgelerimizin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Genel Müdürlük sorumluluğunu üstlendiğimiz 1992 yılı başından bu yana, bu tespit ve düşünceden hareketle, Türk kültür hayatına ve arşivcilik mesleğine önemli eserler kazandırmış, dış siyasî gelişmelere paralel olarak, Türk dünyasına yönelik belge neşri çalışmalarının yanı sıra, arşiv idare ve tekniklerine dâir telif ve tercüme eserler, hizmet içi ve kurumlararası eğitim ders notları, arşiv kılavuzu ve bibliyografik

birçok yayın ile arşiv idarelerinin temel görevlerinden birini yerine getirme konusunda çok önemli mesafeler katetmiştir.

*

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü olarak başlamış olduğumuz "Dîvan-ı Hümâyûn Sicilleri"ni yayınlama çalışmalarına, 1993 yılında neşretmiş olduğumuz "3 Numaralı Mühimme Defteri" ve 1994 yılında neşretmiş olduğumuz "5 Numaralı Mühimme Defteri"nden sonra, bu defa da Kanunî Sultan Süleyman'ın hükümdarlığının son yıllarına ait olan "6 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayınlayarak devam etmekteyiz.

6 Numaralı Mühimme Defteri H. 972 (1564-1565) yılına ait olup 673 sayfadır. Defterde 1479 hüküm ve bu hükümlerin suretlerinin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden suret kayıtları mevcuttur.

Her ne kadar deftere numara olarak 6 rakamı verilmiş ise de, tarih itibariyle 5 Numaralı Mühimme Defteri'nden daha erken tarihlidir. Mühimme defterlerinin tasnifi yapılırken, maddî bir hata sonucu numaralarda bir takdim tehir olmuştur.

Defterde Gurre-i Muharrem 972 - 29 Zilhicce 972 (9 Ağustos 1564 - 28 Temmuz 1565) tarihleri arasına ait hükümler yer almaktadır.

Defterin cildi orijinal olmayıp daha sonradan yapılmıştır. 17.5 x 24.5 ebadında ve 6 cm. kalınlığındadır. Defterin başındaki üç, sonundaki iki sayfa numaralanmamış olup, boştur. Defter, 4. sayfanın başındaki "[Yev]müs's-sülâsâ, fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 972, Der-Kostantıniyye" ibaresi ile başlamakta olup; ilk hüküm Tımışvar Defterdarı Mehmed Bey'e, 29 Zilhicce 972 tarihli ve 1479 numaralı son hüküm ise Vezir Mustafa Paşa'ya yazılmıştır.

Defterde 208, 464, 475, 874, 911, 1022, 1082, 1292 ve 1458 numaralı hükümlerin üzerinde "mükerrer" kaydı olup, 327 numaralı hükümden sonra gelen hükmün üzerinde de iptal çizgisi vardır ve bu hükme numara verilmemiştir.

Tarihler, Dîvanın akdolunduğu veya hükümlerin deftere geçirildiği günü işaret eden başlıklar halinde görülmektedir. Bu tarihlerde gün ve yıl rakamla; ay ve gün adları ise Arapça olarak "Yevmü'l-ahad fî 17 Ramazânü'l-mübârek" misalinde olduğu gibi yazılmış olup, gün adının son harfi satır sonuna kadar uzatılmıştır.

Defterin sayfa numaraları, siyah mürekkeple, sayfaların üst kısımlarına ve ortalı olarak yazılmıştır. Sayfa numaraları orijinal olup, devrin kâtiplerince verilmiştir.

Hükümler genellikle kronolojik sıra takip etmektedir. Hüküm numaraları sonradan kırmızı kurşun kalemle verilmiştir. Her bir hükmün başında kayıtların temize çekilerek ferman şeklinde düzenlendiğini belirten "yazıldı" notu bulunmaktadır. Ayrıca, hükümlerin üst kısmında dikey olarak yazılmış, ferman ve beratın muhatap makama ulaştırılmak üzere teslim edildiği görevliyi ve teslim tarihini bildiren kayıtlar bulunmaktadır. Bazı fermanların, gönderildiği makamın önemine göre mühürlü kese veya madenî kozalaklar içinde gönderildiği de bu kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Defterin dili, sade ve anlaşılabilir bir Türkçedir. Defterde kullanılan kâğıt âharlı, kalın ve sarımtrak renkli olup, bazı sayfalarda yer yer yıpranma olduğundan defterin bu sayfalarında tamirat yapılmıştır.

Defter XVI. yüzyıl resmî yazışmalarındaki karakteristik Divânî kırması hattı ile kaleme alınmıştır. Defterin kaligrafisinden, yazıların farklı kâtipler tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazıların genellikle okunabilir özellikte olmasına karşılık, bazen aynı sayfada çok güzel bir yazı yanında, bozuk ve okunması çok zor yazılar da yer almaktadır.

Devrin kâtipleri tarafından, kayıtlar üzerine sonradan tashih maksadıyla yapılan ilâveler noktasız ve bozuk olduğundan, ibareler güçlükle okunabilmektedir. Satırlar çoğunlukla sık yazılmıştır. Satır sıklığının yanı sıra, sayfalarda, mümkün olduğunca boş yer bırakmamak için yatık ve iç içe girdirilmiş hüküm kayıtlarının da sayfa tertibine sığdırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam, tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan "bir sûreti" kaydından, dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır.

*

Defterin tutulduğu H. 972 (1564-1565) yılı olaylarını kısaca şöyle zikredebiliriz:

Malta donanmasının, Bostancıbaşı'ya ait olan ve içinde tüccarların ve hacıların da bulunduğu bir gemiyi ele geçirdikleri haberinin Saray'da ve İstanbul halkında meydana getirdiği tepki üzerine, Akdeniz'de stratejik bir mevki olan Malta Adası'nın fethi gündeme gelir. Esasen Turgut Reis de senelerdir bu yolda bir gayret içindedir ve 1551'de böyle bir teşebbüste de bulunmuştur.

Sadrâzamın topladığı Dîvan, 300 gemi ile Malta seferine çıkılmasını karara bağlar ve 29 Şaban 972 (1 Nisan 1565)'de Vezir Kızıl Ahmedlü Mustafa Paşa'nın Serdarlığı ve Piyâle Paşa'nın da Kaptan-ı Deryâlığında Osmanlı donanması Malta seferine çıkar.

Kanunî, donanma hareket edeceği zaman Serdar ve Kaptan-ı Derya'ya, Turgut Reis'in Malta ahvâlini çok iyi bildiğini belirterek, onun reyinden dışarı çıkılmamasını özellikle emreder.

14 Şevval'de Navarin Limanı'ndan hareket eden donanma 18 Şevval'de Malta'ya varır, 26 Şevval'de Uluç Ali Paşa ve 3 Zilkade'de de Turgut Reis donanmaya katılır. Turgud Reis gelmeden, Malta Adası'nın Saint-Elme Kalesi kuşatılır ve daha sonra bu kuşatma esnâsında 4 Zilkade'de Turgut Reis şehit olur.

Osmanlı donanması; Malta'nın Saint-Elme Kalesi'ni ve Saint-Michel Kalesi'nin Castille burcunu ele geçirmesine rağmen, Turgut Reis'in şehit olması, deniz mevsiminin geçmesi, donanmanın erzakının azalması ve Haçlı donanmasının Malta'ya yardıma gelmesi gibi sebepler sonucu, 15 Safer 973 (11 Eylül 1565)'te 5 ay 10 gün süren bu seferden netice alamadan İstanbul'a hareket etmiştir.

Yine bu yıl, Avusturya (Nemçe, Beç) İmparatoru Birinci Ferdinand (Mühimme Defteri'nde Frenduş olarak geçmektedir) 25 Temmuz 1564'te ölmüş ve yerine oğlu Maksimilien II (Mühimme Defteri'nde Maksimilyanoş olarak geçmektedir) geçmiştir.

Semiz Ali Paşa'nın sadâreti sırasında Avusturya ile sekiz senelik bir antlaşma yapılmış, antlaşmanın imzalanmasından sonra Osmanlı-Avusturya hudutlarında ve Macaristan'da bazı olaylar olmuş ve Avusturya Hükûmeti de taahhüt ettiği vergiyi iki yıldır vermemişti.

Vezir-i âzam Semiz Ali Paşa, Ferdinand'ın ölümü üzerine Avusturya'nın İstanbul'daki elçisi Albert von Wyss'i nezdine çağırtarak, hem verilmemiş olan iki senelik vergiyi istemiş, hem de antlaşmanın geri kalan altı senelik müddetinin yenilenmesini talep etmişti. Ayrıca, Maksimilien'a cülûs tebriği için gönderilen

Osmanlı elçisi de birikmiş haraçların ödenmesini ve harple sulhten hangisi tercih ediliyorsa bildirilmesini istemişti.

Bu tazyik üzerine Kral Maksimilien, Michel Czernowicz, Georges Albany ve Achay Czabi adlı üç elçisini İstanbul'a göndererek, birikmiş haraçları ödemiş ve sulhün devamını talep etmişti.

Osmanlı Devleti'ne tâbi olan Erdel Prensi Zigmond'un Sakmar Kalesi'ni Avusturyalılardan alması, Avusturyalıların da Osmanlılardan Tokay ve Serenc kalelerini almaları barış görüşmelerini çıkmaza sokmuştur. Osmanlı Devleti Avusturya'dan Tokay ve Serenc'in derhal geri verilmesi ve Erdel Prensliği'ne tecavüzden vazgeçilmesini istemiştir. İki devlet arasında devam eden uzun müzakerelerden netice çıkmaması ve Semiz Ali Paşa'nın da vefatı üzerine, Sadrazam olan Sokollu Mehmed Paşa'nın da Avusturya ile barışa sıcak bakmaması sebebiyle, Kanunî, Avusturya üzerine sefere çıkmaya karar vermiş ve bu karar sonucu Zigetvar Seferi olarak adlandırılan sefer vukû bulmuştur.

*

Defterde kayıtlı hükümleri, yukarıda anlatılan olayların ışığında muhtevâlarına göre genel olarak şu ana başlıklar altında değerlendirmek mümkündür:

1- Nemçe (Avusturya, Beç) Leh, Portekiz, Moskov, Fransa, Erdel, İran, Kırım, Gürcistan ve Eflak-Boğdan gibi çeşitli devletlerle yapılmış olan siyasî, askerî ve ticarî münasebetler, yapılacak olan antlaşmalar, cülûs tebrikleri gibi münasebetleri konu olan hükümler;

– Erdel Kralına isyan edip Nemçe'ye bağlılığını bildiren Macar beylerinden Plaj Menhar'ın, Erdel ülkesine zarar vermemesi için Tımışvar Beylerbeyinin ve bölgedeki beylerin Erdel Kralı yardım istediğinde yardıma gitmeleri;

Erdel Kralı İstefan'ın, Nemçe ile yapılan ahidnâme gereği, Nemçe'den almış olduğu kaleleri Nemçe'ye teslim etmesi.

– Nemçe İmparatoru Ferenduş'un vefatından dolayı Dersaâdet'teki Beç elçisine tâziyede bulunulduğu ve iki devlet arasında mevcut dostluğun devamı isteniyorsa, bunun yeni kral tarafından bir mektupla bildirilmesi gerektiğinin tenbih edilmesi;

Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan ve kastel inşa etmelerine izin verilmemesi ve gerekirse savaşılması;

Nemçe Kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmazsa, Osmanlı Devleti'nin de Nemçe ülkesine müdâhale etmeyeceği;

Nemçe Kralı Maksimilyanoş tarafından gönderilen haracın hazinece teslim alındığı ve babası Ferenduş ile yapılan ahidnâmenin kendisi adına yenilenmesi;

Nemçe askerlerinin Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara ettiklerinin haber alınması üzerine, Nemçe Kralına yeni ahidnâmeyi götüren Beç elçisinin yoldan geri çevirilmesi.

– Akkirman ve Özi Tatarlarının Leh ülkesine müdahalelerinin önlenmesi, Leh vilâyetine baskın yapan Tatarların aldıkları esirleri serbest bırakıp, davarları da sahiplerine teslim etmeleri;

Tatarlar tarafından Leh ve Boğdan vilâyetlerinde yağma edilen köylerden alınan ve muhtelif yerlerde satılan esirlerin her kimde ise bulunarak sahiplerine teslim edilmesi.

– Akkirman, Bender ve Kili halkının Boğdan'dan yağmaladıkları koyun ve davarların geri verilmesi;

Boğdan'dan kaçıp Akkirman, Bender ve Kili'ye yerleşen reâyanın tekrar eski yerlerine gönderilmesi;

Boğdan'a, düşman tarafından yapılacak bir saldırıya Silistre, Vidin ve Niğbolu beylerinin karşılık vermeleri;

Eflak voyvodasının vermekte olduğu haracın üzerine eklediği 10.000 floriyi geciktirmeden göndermesi.

– Gürcü beylerinin İranla olan münasebetleri ve Gürcülerle iyi geçinilmesi;

Van ve Erzurum beylerbeyinin İranla ilgili bilgi toplayıp göndermeleri.

– Portekiz gemilerinin Hind bölgesinden gelen tüccar gemilerine saldırılarını önlemek için, Aden taraflarına 10 gemiden müteşekkil bir donanma gönderilmesi;

Osmanlı Devleti'ne sulh teklifinde bulunan Portekizlilerin gerçek niyetlerinin öğrenilmesi.

– Leh elçisinin, Bursa'dan, kral için kumaş almasına izin verilmesi;

Filek Kalesi'nde ticaret yapmak isteyen Leh Kralının elçisine ve tacirlerine ticaret izni verilmesi;

Boğdan üzerinden geçen Leh tacirlerinden gümrük alınması; Erdel vilâyeti ile yasak olmayan eşyaların ticaretini yapmak isteyen tüccarlara engel olunmaması.

Moskova'da vefat eden tâcirlerden Kaya Bâli, Pervâne ve zimmî Todurka'nın zabtolunmuş mal ve akçeleri ile Hazîne-i Âmire levâzımı için hâssa tacirlerinden Mehmed'in Moskova'dan aldığı ve Poçap (?) şehrinde yakılıp yağmalanan eşyalarının eksiksiz olarak buldurtulup, nâme ile gönderilen Behram Çavuş'a teslim edilmesi;

2- Elçilik göreviyle Dersaâdet'e gelmiş olan Leh ve Nemçe ülkelerinin elçilerinin ülkelerine dönerken yolda mal ve can güvenliklerinin sağlanması, ihtiyaçlarının bedeli mukabilinde karşılanması ve yanlarında götürdükleri at, kumaş ve bu gibi ticarî eşyaya müdahalede bulunulmaması ile ilgili hükümler,

3- Nevrûzda Vezir Mustafa Paşa'nın serdarlığında ve Cezâyir Beylerbeyi Piyale Paşa'nın donanma komutanlığı altında Malta Adası üzerine sefere çıkılacağı, Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın ve Turgut Paşa'nın da emirleri altındaki gemi ve askerlerle donanmaya katılmaları, Anadolu ve Rumeli'deki beylerbeylerinin sancakları dâhilindeki sipâhi, cebelü ve subaşıları, harp âlet ve edevâtları ile birlikte sefere hazırlamaları ile ilgili hükümler,

4- Nemçelilerin ahidnâmeye aykırı olarak Erdel'e tâbi olan Tokay Kalesi'ni istilâ etmeleri sebebiyle Nemçe üzerine sefere çıkılacağı (Zigetvar Seferi), Anadolu ve Rumeli'deki beylerbeylerinin, sancakbeylerini adamları ve harp aletleriyle birlikte sefere hazırlamaları ile ilgili hükümler,

5- Malta Adası'na ve Nemçe üzerine yapılacak sefer (Zigetvar Seferi) için ülke çapında gönüllü yazılması ve sefere gitmeyen züemâ ve sipâhilerin cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

6- Sefere hazırlık olmak üzere, Sakarya nehri kenarında kadırga yaptırılması, gemi yapımı için gerekli olan kerestenin başka yerlerden kestirilip buralara gönderilmesi ile yelken bezi, fıçı tahtası, varil çubuğu yapım ve temini ile ilgili hükümler,

7- Mısır ve ülkenin diğer bazı bölgelerinde güherçile ve barut işlettirilmesi, sefer için barut temin edilmesi ile ilgili hükümler,

8- Gemi, suyolu ve vakıf binalarının inşâsında çalıştırılmak üzere neccâr, bıçkıcı, kalafatçı ustaların temin edilmesi, bunların yiyecek ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili hükümler,

9- Ülke dışına tereke, zeytinyağı, stratejik harp aletleri ve bu gibi malzemelerin sattırılmaması, satanların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

10- Denizlerde güvenliğin sağlanması, Rodos taraflarında dolaştığı haber alınan küffâr gemilerinin Osmanlı topraklarına zarar vermelerinin önlenmesi, deryâ muhafazası ile görevlendirilen Menteşe beyine lâzım olan cenkçilerin Anadolu sancağı sipâhilerinden karşılanması ile ilgili hükümler,

11- İstanbul'un başta zahire ve et olmak üzere pirinç, üzüm, yağ, soğan ihtiyaçlarının ülkenin çeşitli bölgelerinden karşılanması; Dubrovnik, Sakız, Rodos, Limni, İstanköy, Sığacık, Seferihisar, Lapseki, İmroz, Semâdirek, Molova ile zahire sıkıntısı çekilen diğer yerlerin ihtiyaçlarının temin edilmesi ile ilgili hükümler,

12- İznik, Mudanya, İzmir ve ülkenin diğer bölgelerinde soğan, zahire, üzüm gibi halkın temel ihtiyacı olan maddeleri stoklayan madrabazların mallarına el konularak, günlük fiyat üzerinden sattırılması ve bazı gıda maddelerinin fiyatlarına narh uygulanması ile ilgili hükümler,

13- Ülke sınırları içerisindeki gayrimüslimlerin ihtiyaçları kadar şarap bulundurmaları ve içmelerine izin verilmesi, ihtiyaçlarından fazla olan şarapların sirkeye dönüştürülmesi, gayrimüslimlerin Müslümanlara şarap satmalarının yasaklanması ve bu yasağa uymayanların cezalandırılması, Müslümanların şarap içmelerinin yasaklanması, şarap içen Müslümanların cezalandırılmalarına dâir hükümler,

14- Dicle ve Zap nehri kenarlarında, Kızılağac, Göynük ve yurdun diğer bölgelerinde eşkıyalık edenlerle isyan eden Bakıra ve Muslihuddin karyeleri ile İlbasan ve Dukagin'deki bazı karyeler halkı ile ilgili hükümler,

15- Kalp akçe kesimi, kallâblık edenler ve bunların yakalanıp cezalandırılmaları, darphânelerinin altın ve akçeleri kalp çıkan sâhib-i ayârlarının cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

16- Üzerlerinde sahte mühür ve mektup bulunanlar, sahte arz ve hüccet düzenleyenler ile sahte mühür tanzim ederek halkı dolandıranlar ve bunları yazanların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

17- Yöneticiler ve halktan bazı kişiler hakkında yalan yere şikâyette bulunanlar veya yalancı şahitlik edenlerle ilgili hükümler,

18- İstanbul ve Şam'da kumaş dokuyan tezgahların sayılarının sınırlanması, hileli mal üretmelerinin önüne geçmek için ürettikleri malların damgalanıp sattırılması gibi tüketicinin korunmasına yönelik olarak kaleme alınan hükümler,

19- Bağdad, Dulkadirli vilâyetleri, Pojega sancağı ile Mohaç ve diğer bazı sancakların tahririnin yapılması ve tahrir görevlileri ile ilgili hükümler,

20- Mahallî yöneticilerin halka âdil davranıp zülmetmemeleri, reâyaya iyi davranmayıp haksız muâmelede bulunan yöneticilerin teftiş edilip cezalandırılmaları ve gerekirse görevden alınmaları ile ilgili hükümler,

21- Fuhuş yapan kadınlar ve kız kaçırma olayları ile bunlara verilen cezalarla ilgili hükümler,

22- Medine'deki fukara ribatlarının, Mısır'da yıkılmış ve yıkılmaya yüz tutmuş olan câmi ve medreseler ile bunlara vakfolunmuş musakkafâtlarının tamir ve yeniden ihyâ olunmaları ile ilgili hükümler,

23- Ülke çapında acemi oğlanı devşirilmesi ve devşirilmiş oğlanları kaçırarak tekrar köylerine götürüp Hristiyan yapanlarla ilgili hükümler,

24- Rıdvan Paşa'nın Yemen Beylerbeyiliği'ne, Mevlânâ Yakub'un Bağdad Kadılığı'na, Sefer Bey'in Süveyş Kaptanlığı'na ve Yamko'nun vefat eden babasının yerine Nakşe Cezîresi dükalığına tayinleri gibi idarî ve askerî görevlere yapılan tayinlerle ilgili hükümler,

25- Boşalan gedikler ve mahlûl timarların tevcihleri ile ilgili hükümler,

26- Mamuriye Kalesi yeniçerileri, Şehrizol kulları tâifesi, Budun yeniçerileri gibi askerî sınıfların mevâcibleri ve bunların gönderilmesi, yolda kaybolan mevâciblerin âkıbetinin araştırılması gibi hükümler,

27- Saray'a Eflak'tan şahin ve at, Boğdan'dan doğan getirilmesi, Şam'dan Mekke Şerifine doğan ve toğulga gönderilmesi gibi av hayvanlarının temini ile ilgili hükümler,

28- İstanbul, Edirne, Mekke ve Kudüs'e su getirmek için su yollarının yapımı, bu iş için gerekli bennâ, neccâr, arka hamalları, yeniçeri gibi usta ve işçilerin ve bunların yiyeceklerinin temini, hazineden akçe verilmesi ile ilgili hükümler,

29- Vakıflar ve vakıf mütevellilerinin teftiş edilerek muhasebelerinin görülmesi ile ilgili hükümler,

30- Hürrem Sultan'ın, Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı ile bu vakfa borçlu olanların borçlarının tesviyesi, vakıf mallarının korunması için yeniçeri gönderilmesi gibi hükümler.

31- Ev basma, yol kesme, yağmalama, hırsızlık, katl, gasb, bozgunculuk yapmak ve görevlilere karşı gelmek gibi adlî vakalarla, bunların teftişi ve suçluların cezalandırılmaları ile ilgili hükümler,

32- Andıra Ceziresi'nde Rum ve Arnavutlara zulmeden Frenklerin, Ağriboz veya Rodos'ta iskân edilmeleri, Dağlık köylerin ovalarda iskânı, derbend olarak kaydedildiği halde yerlerini terk edip başka yere yerleşen köy halkının eski yerlerinde iskân edilmeleri gibi devletin iskân politikasını gösteren hükümler,

33- İstanbul Eğrikapı haricindeki Yahûdi mezarlığı yakınındaki suyolu üzerine ölülerini defneden Yahûdiler suyoluna zarar verdiklerinden bu hareketlerinin men edilmesi, Gelibolu'da yangına sebep olanların hapsolunmaları, Beytullâh'ın yıkanıp tütsülenmesi, Harem-i Şerîf'in geceleri aydınlatılması gibi çevreye verilen önemi gösteren hükümler,

34- İstanbul-Üsküdar arasında yolcu taşımakta olan kayıkların sayılarının sınırlanması, kapasitelerinin üstünde yolcu ve tespit edilen ücretten fazla para alınmaması ile ilgili hükümler yanında;

– Şehrizol vilâyetinde kadılar dışında kimseye nikâh kıydırılmaması,

– Mısır'da Şeyh Şahin Zâviyesi şeyhinin meşîhate ehliyeti olmadığından, meşîhatin ehliyetli olan kimseye verilmesi,

– Vize'de ata binip sipâhi tavrında gezerek Müslümanların mallarına zarar veren ehl-i fesadın cezalandırılması ve Ebu's-suûd Efendi'nin hazırlayacağı tefsir

hizmetinde yardımcı olmak üzere Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddin Efendi'nin Südde-i Saâdet'e gelmesi gibi pek çok konuyu hâvi hükümler yer almaktadır.

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan bu eser, 3 ciltten müteşekkildir. Birinci ve ikinci ciltlerde yer alan bölümlere dâir açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir. Üçüncü cilt ise, defterin aslının faksimile baskısından meydana gelmektedir.

Birinci ciltte; "Sunuş" yazısında, "6 Numaralı Mühimme Defteri"nin tavsifi yapılarak, şeklî özelliklerinden bahsedildikten sonra, defterin muhtevası konu başlıkları halinde verilmiş ve bunu takiben de, neşirde uygulanan usûl ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Sunuş yazısından sonra gelen "Kısaltmalar" ve "İçindekiler" bölümlerini müteakip, defterdeki "Hükümlerin Özet ve Traskripsiyonları" yer almıştır.

Birinci ciltte H. 972 yılı Muharrem ayının başından, Şaban ayının birinci gününe kadar olan ilk 810 hükmün özet ve transkripsiyonuna yer verilmiştir.

Mükerrer olan veya konu olarak birbirine çok yakın olan hükümlerin tesbit edilebilenlerinin özetleri ikinci defa yeniden yapılmayıp (bkz. hkm. ...) şeklinde bir önceki hükme atıf yapılmıştır.

Eserin ikinci cildinde, H. 972 Şaban ayının birinci gününden başlayıp, Zilhicce ayının yirmidokuzuncu gününe kadar olan 811-1479 arasındaki hükümlerin "Özet ve Transkripsiyonlar"ı ile yer, şahıs, millet, kabile, boy, aşiret ve müessese isimleri ile çeşitli terim ve tâbirlerden müteşekkil "Analitik İndeks" yer almıştır. Okunuşunda tereddüt edilen kelimelerin yanına (?) işareti konulmuş, orijinal metinde kâtip hatası olarak yanlış yazılan kelimelerin orijinalleri ile hiç okunamayan kelimeler scanner taraması yapılarak parantez içerisinde verilmiş, orijinal metinde boş bırakılmış olan yerler de parantez içerisinde boşluk ( ) şeklinde gösterilmiştir.

İndeks maddeleri yazılırken, mümkün olduğunca defterdeki şekle sadık kalınmaya çalışılmıştır. Yani, indekse konu olan kişi ve kurum adları, terim, tâbir ve kelimeler dilin o günkü imlâ ve fonetik özellikleri göz önüne alınarak yazılmış, iptal edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonları yapılmayıp, indeksleri çıkarılmamıştır.

Defterin taranıp maddelerin tespiti safhasında belirlenecek indeks maddesinin, genel konu adı şeklinde değil de, bir genel konunun alt başlığı, başka bir deyişle, içinde geçtiği hükümdeki özel durumu ifade edecek şekilde alınmasına gayret edilmiştir. Dolayısıyla maddeler çoğunlukla tamlama, deyim ve diğer tür kelime gruplarından meydana gelmektedir.

Birden fazla kelimeden meydana gelen bu tür indeks maddeleri, ait oldukları metinde, genellikle aralarına başka kelime veya kelime grupları girmiş vaziyette geçmelerine rağmen, hem anlam ve gramatik münasebet, hem de indeksin sıhhati açısından ayıklama-birleştirme yoluna gidilmiştir.

Arapça ve Farsça kelimeler oturmuş bir imlâya sahip olmaları sebebiyle, bunlarla ilgili problemler yok denecek kadar az iken, Türkçe ve diğer dillere ait kelimelerin imlâları sık sık değişebilmektedir. Defterdeki hükümlerin yer yer değişik kâtipler tarafından kaydedilmesi ve bunlardan bazılarının çalakalem, bazılarının ise noktasız yazılmış olması, imlâda farklılıklara, tenakuzlara, dahası yanlışlıklara sebep olmuştur. Bunlardan küçük çapta olanlarına, meselâ okunan harflerde değil de, okutucu harflerdeki eksiklik-fazlalıklar, takdim-tehirler görmezlikten gelinip, okunan harflerdeki ve kelimenin anlamında sapmalara, anlamsızlıklara yol açabilecek olanlara işaret edilmiştir.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personeline ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bu vesileyle çalışmalarımızda her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşar V. Sayın Arif YÜKSEL'e teşekkürlerimizi sunmayı görev biliyorum.

Ayrıca, Genel Müdürlüğümüz çalışmalarının yayınlanmasını teşvik eden Müsteşar Yardımcısı Sayın Muzaffer TUTAR'a da teşekkürlerimi sunuyorum.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi "Mühimme Defterleri" koleksiyonundan seçilip ilim dünyasının istifadesine sunulan bu çalışmanın, ilgililere yararlı ve yardımcı olmasını diliyorum.

28 Kasım 1995

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

K I S A L T M A L A R

Arn.	Arnavutluk
bkz.	bakınız
ey.	eyâleti
H.	hicrî
hkm.	hüküm
k.	karyesi
kl.	kal‘ası
ks.	kasabası
kz.	kazâsı
lv.	livâsı
mh.	mahallesi
Msr.	Mısır
nh.	nâhiyesi
s.	sayfa
sn.	sancağı
ss.	sayfa sayıları
vb.	ve bu
vs.	vesâire
vt.	vilâyeti

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

ÖNSÖZ V

SUNUŞ VII

KISALTMALAR XXI

İÇİNDEKİLER XXIII

HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI 1-449

HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 972, der-Kostantıniyye

1 *Tımışvar Defterdarı Mehmed'in bâzı hususları arzetmek üzere Südde-i Saâdet'e gelmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Defter kâtiblerinden mektûbla gelen Dervîş'e virildi. Fi't-târîhı m.

Tımışvar'da Hızâne-i Âmire Defterdârı olan Mehemmed'e hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrede mühimmât-ı mîrîye müte'allik arzolunacak husûslar olup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmen lâzim olduğın" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp arzitdüğün husûs içün Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp mülâkî olasın.

2 *Rumeli beylerbeyi iken vefat eden Hasan Paşa'nın şeker alımı için Mısır Defterdarı Mehmed'e verdiği paranın, müteveffânın borçlarına karşılık olmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kapukethudâsına virildi. Fî 16 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Mısır'da Hızâne-i Âmire Defterdârı olan Mehmed Çelebi'ye hüküm ki:

Rûmili beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa mukaddemâ Mısır'a gitmelü olduğunda sükker alıvirüp göndermen içün sana iki bin altun virmiş. Müteveffânun hayli deyni olmağın sükker içün virdüği altun Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan altunı mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

3 *Rodos tarafında düşman gemileri görüldüğüne dair alınan haberlerin araştırılması; şayet haberler doğru ise bu gemilerin Osmanlı ülkesine herhangi bir zarar eriştirmesine izin verilmemesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 3 Muharrem, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ "Küffâr-ı hâksâr-ı bed-girdâr *hazzelehümu'llâhü te'âlâ ve demmerahüm ilâ-yevmi'l-karâr*un donanma-i hezîmet-âsârlarından ol taraflarda kırk pâre gemileri müşâhede olunur." diyü istimâ' olunup zikrolunan haberün sıhhati ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, deryâ yüzin ve ol taraflarda olan cezîre vü yalıları gereği gibi tecessüs idüp fi'l-hakîka istimâ' olunduğı [gibi] küffâr-ı liyâmun donanma-i hasâret-rüsûmı gözükmiş midür, yohsa ol cevânib ve deryâ yüzleri emn ü âmân üzre midür, nicedür; sıhhati üzre vâkıf olduğun haber-i sahîhayı te'hîr itmeyüp çavuşumla Atebe-i Ulyâm'a arz u i'lâm idesin. Eger küffârun donanması olduğı sahîh ise Donanma-i Hümâyûnum varınca emr-i sâbıkum üzre Midillü ve Sığla beği ile bir yire cem' olup hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre adûnun kal' u kam'ına fursat el virdükde dakîka fevtitmeyüp gafletle Memâlik-i Mahrûsem'den bir mahalle zarar u ziyân irişmekden ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma mugâyir bir vaz' olmakdan tamâm ihtiyât idüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre deryânun hıfz u hırâsetinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresiz.

4 *Aksaray'dan Mustafa adlı şahsın Zamantı'da salbedilmesi olayının fâilleri olan şahısların siyâset olunması.*

Yazıldı.
Arz getüren Alî nâm sipâhîye virildi. Fî 5 M., sene: 972

Niğde sancağı beğine ve Niğde kâdîsına hüküm [ki]:

Develü Karahısâr ve Ü[r]güb kâdîlarıyla Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Ramazân nâm iş-eri küfelâsından ve gayriden on bir nefer kimesne ile ittifâk idüp kazâ-i Aksarây'dan Mustafâ nâm kimesneyi kazâ-i Zamantu'da bî-günâh salbitdükleri Develü Karahısâr ve Ürgüb kâdîları huzûrında sâbit olup arzolundukda tekrâr teftîş için hükm-i şerîfüm vârid olmağın teftîşe mübâşeret olundukda mezkûrûn kimesnelerden Bahtiyâr ve Hacı Pîr Ömer ve Mustafâ ve Mehmed nâm kimesnelerün ihzârı mümkin olup mâ-adâsı gaybet idüp sâbıkâ olan sicillün mazmûnı yüzlerine sâbit olduğın" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; mezkûrun salbine bi'z-zât mübâşir olanlar her kimler ise siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresiz ve hâricden mu'în olanları kayd ü bend idüp yarar âdemlere koşup gönderesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantıniyye

5 ***Şeyh Mehmed Buharî isimli şahsın mücevher taşını Gülbeşe isimli kadın vasıtasıyla hile ile ele geçiren Burdur kadısı ile diğer şahısların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.***

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-(﴿)'l-mezbûr.

Hamîdili beğine hüküm ki:

Hâliyâ Kütâhiyye kâdîsı nâyibi sûret-i sicil gönderüp; "Kütâhiyye Sübaşısı olan Mûsâ kasaba-i Burdur'dan Gülbeşe nâm hâtûnı meclis-i şer'a getürüp takrîr-i kelâm idüp; "Mezkûrenün ikrârı sicill olunmak fermân olundı." diyücek mezbûreden sü'âl olundukda ikrâr idüp; "Ben sâkine olduğum kasaba-i mezbûreden Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb ve Mahmûd Kethudâ nâm kimesneler bana; "Gel seni bunda olan Şeyh Mehmed Buhârî nâm Acem'e nikâh eyleyüvirelüm. Anda bir cevherî taş var imiş, bize alıvir, hemân görelüm, yine virelüm." diyü üç yıl mikdârı vardur ki söylerler idi ve kasaba-i mezbûre kâdîsı dahı söyler idi. Ben kâdînun evine girür çıkar idüm. Bana; "Gel, ol Acem'e var, ol taşı andan al, görelüm nicedür." diyü niçe def'a söyleyüp benüm ere varmak murâdum değil iken hâh u nâ-hâh beni mezkûr Acem'e alıvirdiler. Bir kaç gün olduk[da], bir gün mezkûr Acem sabâh namâzı içün âbdest almağa taşra gidüp taşı dikekoduğı zıbunın çıkarup komış. Ben dahı mezkûrlarun sözine uyup bilmezlikle ol zıbundan taşı çıkarup alup başuma sokdum. Acem âbdest alup sabâh namâzın kılmağa gitdi. Ben dahı, kâdîya gitdüm. Gördüm ki, ol dört nefer kimesneler kapu öninde taşrada tururlar imiş. İçerü kâdîya girdüm. "İşte, taşı aldum; görün de yine virün!" diyü kâdînun eline taşı virdüm. Alup bakup salevât getürdi. "Hele yöri, var git!" diyüp ben dahı evüme geldüm. Gördüm ki, Acem eve gelüp taşun gitdüğin tuyup beni döğmeğe kalkup; "Neyledün taşı? Tiz çıkar!" diyü gazab idicek korkumdan kaçup kâdîya geldüm. "Acem taşun gitdüğin tuymış; kerem idün, virün, iletivireyin; beni döğer ve söğer." didüğümde bana; "Korkma, biz seni kurtaruruz!" diyüp beni üç gün salıvirmeyüp sakladı. Sonra mezkûr Acem beni; "Yabanda yatdı." diyü boşadı. Taş kâdî-i mezbûrda kaldı. Kimesneye bühtânum ve garazum yokdur." didükde; "Taş ne mikdâr var idü?" dinildükde; "Nısf-ı cevz-i Rûmî kadar idü." didüği" sicill olunmağın kasaba-i mezbûre kâdîsı ve mezbûre Gülbeşe Hâtûn ve mezbûrûn Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb ve Mahmûd Kethudâ nâm kimesneler kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* vardukda, emrüm mûcebince kasaba-i mezbûre kâdîsını ve mezbûre Gülbeşe Hâtûn'ı ve mezbûr Paşabeğ ve Hâce Lutfî ve Şâh Alî Kassâb'ı ve Mahmûd Kethudâ'yı muhkem kayd ü bend idüp dahı mezbûr çavuşuma koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve merkûme avretün mahremi var ise mahremi ile gönderilüp mahremi yoğ ise ihtiyâr hâtûnlardan bir hâtûn bulup ırzâ idüp bile gönderesin.

6 *Mamuriye Kalesi'nde görevli yeniçerilerin mevâciblerini götürürken Karahisar civarında ortadan kaybolan yeniçerilerin âkıbetlerinin araştırılması.*

Yazıldı.
Yeniçeri Mustafâ'ya virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 972

Sâbıkâ Karahısâr-ı Sâhıb Kâdîsı olan Süleymân'a ve hâliyâ Kâdî olan Alâ'eddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ Karahısâr Yayaları Beği olup Ma'mûriyye Kal'ası binâsında olan Hüseyin mektûb gönderüp; "Kal'a-i mezbûreye nevbetci tarîkıyla ta'yîn olunan yeniçerilerün mevâciblerin getürmeğe gönderilen yeniçeriler ulûfeyi alup gelürken Karahısâr'da bir gice yatup irtesi kâdîdan iki yarar kulaguz alup gitdiler. Andan artuk nâm u nişânları belürmedi." diyü bildürmeğin bu husûsa sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ve yeniçerileri bölükbaşılarından ( ) *zîde kadruhümâ* mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mübâşeret idüp ol kulaguzları ihzâr idüp mezkûrlar Karahısâr'dan kalkduklarında ne mahalle konup andan ne cânibe gitmişlerdür; ma'lûm idinüp ne mahalde nâ-bedîd olmışlar ise, ol yirün ehl-i fesâdını ve sâyir mazınna vü müttehem olanları getürdüp gaybet idenleri onat vechile ve dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz; bu fesâdı idenler her kimler ise, bi-hasebi'ş-şer' sâbit ü zâhir ola, alınan mâlı zuhûra getürüp sipâhî olanı habsidüp arzeyleyesiz. Ol bâbda şer'-ı kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

7 *Şehzâde Selim'in müteferrikalarından Ahmed'i öldürüp eşyalarını gaspeden şahısların teftiş olunup cezalandırılmaları.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 7 Muharrem, sene: 972

Kütâhiyye ve Yenişehir kâdîlarına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* Lalası Hüseyin *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; "müşârun-ileyhün müteferrikalarından olan Ahmed nâm kimesne İstanbul'dan gelürken Kütâhiyye ile Yenişehir mâ-beyninde nâ-bedîd olup yine müşârun-ileyhün sekbânlarından olan Kara Mustafâ ve Dervîş mazınna olup Dervîş'den sü'âl olundukda; "Mezbûr Ahmed içün; İstanbul'dan geldi. Binden ziyâde filorisi ve küllî esbâbı vardur, alalum." diyü ıdlâl itmekle Na'lbend Hasan ve Muhzır Mahmûd ve erbâb-ı tîmârdan Abdî ve Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden İbrâhîm haber virüp Abdî ile ben okla ve tüfenk ile varup katlidüp meyyitlerin Sağsağan Ormanı'nda sakladuk." diyü ve Na'lbend Hasan ile Muhzır Mahmûd'dan sü'âl olundukda; "Vech-i meşrûh üzre Ahmed'i bir hıdmetkârıyla katlidüp altunın Abdî alup cümle esbâbın İbrâhîm alup atların ormanda saklayup gice ile mezbûr yeniçeri İstanbul'a satmağa alup gitdi." diyü mu'terif olduğı Kütâhiyye Mahkemesi'nde sicill olduğın" i'lâm itmeğin mezbûr İbrâhîm yeniçerilikden ref' olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ca‘fer *zîde kadruhû* varıcak, mezbûr yeniçerilikden ref‘ olanı evinde ve sâyir şübhe olan yirlerden ve bu fesâdda bile olup gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup ele getürüp tamâm dikkatle şer‘le teftîş idüp ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri ve mezkûr kimesneyi katlitdükleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olmış ise mâl ü esbâbın alıvirdükden sonra kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz; değil ise ol bâbda emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

8 *Muhtesib Memi isimli şahsın, çiftliklerinden emre aykırı olarak deryâya tereke verdiği yolundaki iddiaların araştırılması.*

Yazıldı.
Aydın Çavuş oğlı Mehmed'e virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Ağrıboz beğine ve Atina kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrda mütemekkin olan Muhtesib Memi nâm kimesnenün Espine nâm karyede çiftlikleri olup emrüme muhâlif deryâya tereke virmekden hâlî olmadığı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun ahvâlini hak üzre teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre mezbûrun emr-i şerîfüme muhâlif deryâya tereke virdüği vâkı‘ mıdur ve ne târîhda virüp kankı iskeleden geçürmişdür, nicedür; tamâm aslı ve hakîkati ile ma‘lûm idinüp dahı vâkı‘ ise kendüyi habsidüp ahvâlin yazup bildüresiz.

9 *İstanbul'a koyun getirmekle görevlendirilen sipâhilere, bu hususta kimsenin müdâhalede bulunmaması.*

Yazıldı.
Hüküm içinde olan kimesnelere virildi. Fî 5 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Dulkâdirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

İstanbul zahîresiyçün sâhıbleriyle iki bin sekiz yüz koyun gönderüp; "Dârendegân Malkoç ve Eymir ve Çelebî ve Tanrıvirdi ve Behrâm ve Pîr Sultân nâm sipâhîlere koşup gönderildi." diyü defter idüp bildürmişsin. Mezkûrlardan mezbûr Behrâm gelmeyüp bâkî beş nefer sipâhî zikrolunan koyunları getürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e teslîm itdükleri ecilden icâzet virilüp gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlara ol bâbda kimesneyi dahlitdürmeyesin.

10 *Âdet olduğu üzere Eflâk'tan gönderilmiş olan şahin ve bârgirlerin teslim alındığı.*

Kayıkla(?) mezkûra virildi. Fî [5] Muharrem, sene: 972

Eflak Voyvodası Petre'ye hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e âdet-i kadîme üzre gönderilügelen ( ) şâhîn ve sekiz re’s bârgîri hâlen âdemün getürüp teslîm eyleyüp icâzet-i hümâyûnum ile âdemün sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Min-ba‘d zabt u sıyânet-i memleketde mücidd ü sâ‘î olup etrâf u cevânibden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 6 Muharremi'l-harâm, sene: 972*

11 *Çeşitli cins ve miktarlarda kozalak ve kese ihrac edildiğine dair kayıt.*

Bugün beş altun kozalak ve beş ser-â-ser kîse ve beş gümüş kozalak [ve] beş atlas kîse ihrâc olunmışdur.

* Metinde "971" şeklindedir.

12 *Haleb Hazînesi'nden, Şehrizol Kalesi'nin bâzı ihtiyaçları için Ramazan Çavuş ile gönderilen paranın sâlimen Diyarbakır'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Şehrizol çavuşlarından dârende Ramazân *zîde kadruhû* ile Şehrizol Kal‘ası levâzimi içün Haleb Hazînesi'nden ta‘yîn olunup mezbûra teslîm olunan meblağı emîn ü sâlim Diyârbekir'e ulaşdurmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, sübaşılardan ve sipâhîlerden kifâyet mikdârı âdem tedârük idüp bir yarar alaybeği ile mezbûra koşup irsâl olunan hazîne ile emîn ü sâlim Diyârbekir'e ulaşdurasın.

13 *Şehrizol Kalesi'nin bâzı ihtiyaçları için Ramazan Çavuş ile gönderilen paranın sâlimen Şehrizol'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mezbûr Ramazân Çavuş'a Şehrizol Kal‘ası levâzimi içün Haleb'den ve Diyârbekir Hazînesi'nden ta‘yîn olunup teslîm olunan hazîneyi emîn ü sâlim Şehrizol beğlerbeğisine ulaşdurmasın emridüp **buyurdum ki:**

Kezâlik.

14 *Tatarpazarı'na bağlı Potre köyünden Papas oğlu diye tanınan zimmînin evini basıp cana kıyan şahısların siyâset olunması.*

Yazıldı.
Kâsım Paşa Mütevellîsi Sinân Halîfe'ye(?) virildi. Fî 6 Muharrem, sene: 972

Filibe kâdîsına ve Mîrzâ Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Filibe kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i Tatarbâzâr'a tâbi‘ Potra nâm karyede sâkin Papasoğlı dimekle ma‘rûf zimmînün evin basup telef-i nefs idüp harâmîlerden kazâ-i Filibe'ye tâbi‘ karye-i Barmaksızlu'dan Velî bin Hacı Ca‘fer ve karındaşı Sâlih ve Hasan bin Alî ve karye-i Ürekler'den Pîr Alî bin Osmân nâm hırsuzlar ikrâr itdüklerinden sonra mahfil-i kazâda takrîr idüp; "Bizi salbitmeyüp kefîle virürsenüz yiğirmi beş bin akça deynimüz olsun." didüklerin" i‘lâm itmeğin mezkûrûn Velî ve Sâlih ve Hasan ve Pîr Alî'ye siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrlara mahallinde siyâset itdürüp ve emrüm yirine vardığın yazup bildüresiz.

15 *Karahisar'da bazergân basan harâmilerden, halen Haleb'de olduğu haber alınan Küçük Ali'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
*Hacı Mahmûd'a virildi. Fî 7 Muharremi'l-harâm, sene: 972**

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahısâr'da bâzergân basan harâmîlerden Küçük Alî kefîle virilüp bi'l-fi‘l anda idüği i‘lâm olunmağın Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin, gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

* Metinde "971" şeklindedir.

16 *Karahisar'da bazergân basan harâmilerden, halen Şam'da mahbus olan ikisi ile, varsa diğer yoldaşlarının da yakalanıp birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
*Hacı Mahmûd'a virildi. Fî 7 Muharremi'l-harâm, sene: 972**

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahısâr'da bâzergân basan harâmîlerden Uncı-oğlı Mehmed ve Âmidlü Haydar nâm kimesneleri ulağla Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin ve mezkûrûn harâmîlerden Kınalı nâm kimesne Mısır'dan gelüp ve Edirnelü Turmış nâm kimesne ile bi'l-fi‘l anda mahbûs

idüği i‘lâm olunmağın mezkûrlarun dahı yoldaşları var ise ele getürilüp ve kendüler mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûrlarun dahı şerîkleri var ise ol cânibde tetebbu‘ u tecessüs idüp ele getürüp mezkûrlar ile yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin; gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

* Metinde "971" şeklindedir.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 9 Muharremi'l-harâm, sene: 972

17 *Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan inşâ etmelerine izin verilmeyip karşı konulması; gerekirse Budun ve Tımışvar beylerbeyilerinden askerî yardım istenmesi.*

Yazıldı.

Yanoş Kral-oğlı'na nâme yazıla ki:

Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhımuz'a mektûb gönderüp kabza-i tasarrufunuzda olup kadîmden zabtolunugelen iki hısârun mâ-beyninde Tise suyı kurbinde Soloş(?) nâm varoşun üzerinde Nemçelüler fuzûlî barkan ihdâs itmesine kasdları olup ve Nemçe'ye tâbi‘ olan Kaşa kapudânı zabtında olan Nemçe leşkerinün ekseri yirinden kalkup Leyh vilâyetine gidüp andan aşağaya yardıma niyyet itmişlerdür ki, Kara Boğdan'a yöriyüp küllî fesâd ideler. Aleksandra'ya bu husûs i‘lâm olundı ki, gafletde bulunmaya. Andan mâ-adâ Vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ kadîmden zabtidegeldüğünüz yirlere sınur-nâme-i hümâyûn recâ olundukda, "hâric ez-defter olan yirleri kemâ-kân zabtidüp andan gayri sınur ta‘yîn olunmaz." diyü fermân olunmağın Velî *dâme ızzühû* Solnok sancağından gidüp Mahmûd *dâme ızzühû*ya tekrâr Solnoğ'a geldükden sonra defterden hâric tasarrufumuzda [olan] yirleri ve köyleri elümüzden almışdur. Tekrâr teslîm olunmasına ve Bebek Frenç ahvâlin tazarru‘ olunmış. Mektûbunuzda her ne ki derc ü ıyân olunmış ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmışdur.

İmdi; vilâyet-i mezbûre kuvvet-i kâhire-i husrevânemle fetholunmış Memâlik-i Mahrûsem'dendür. Âdet-i bâ-sa‘âdet-i mülûkânem müsted‘âsınca andan bir kabza hâk alınmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur; değil ki mahall-i mezbûrda barkan ihdâs olunmağa kimesneye ruhsat virile. Ol niyyet-i bâtıla ve mekr-i âtılalarından rucû‘ itdürmek içün Nemçe kralınun Atebe-i Ulyâm'da olan ilçisi getürilüp gereği gibi tenbîh olunup krala mektûbın göndermişdür. Şöyle ki; mütenebbih olmayup muhâlefet üzre olalar, baban Yanoş Kral ol taraflarda hıdemât-ı hümâyûnumda gayret ü hamiyyetde olduğı gibi uhdene lâzim olan memleket ü vilâyetün zabt u sıyânetinde mücidd ü merdâne olup ol kazıyye-i nâ-makbûle içün a‘dânun hücûmı oldukda, kimesneye anda barkan binâ itmeğe komayup var-ı makdûrunı sarfidüp a‘dânun def‘ u ref‘ı bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Def‘ıne iktidâr olunmayup tegallüb ihtimâli ile mu‘âvenet lâzim olursa ana göre i‘lâm idesin ki, ol taraflarda asker-i hümâyûn-ı nusret-makrûnumuzla i‘ânet ü imdâd oluna ve sınur husûsı içün bundan akdem size nâme-i hümâyûnumuz gönderilüp hâric ez-defter

olup ol cânibden zabt u tasarruf olunugelen yirler sizün cânibinüzden zabtolunup ve dâhıl-i defter olup bu tarafa zabt u tasarruf olunugelen yirleri defter-i hâkânî ta‘yîn itdüği üzre sınur mesâbesinde(?) olduğı bundan evvel irsâl olunan nâme-i hümâyûnumuzda musarrah kılınmışıdı. Hâliyâ Budun beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilüp fi'l-hakîka hâric ez-defter olup sizün cânibinüzden zabtolunugelinen yirlerden Solnok Beği Mahmûd *dâme ızzühû* sonradan dahlitdüği yirler varsa anu[n] gibiler men‘ olunup deftere ve kânûna muhâlif vaz‘ itdürilmemek ısmarlanmışdur. Siz dahı ana göre amel idüp dâhıl-i defter olup bu cânibe zabtolunugelen yirlere müte‘ârız olmayasız ve Dobracin varoşında ihdâs olunan palanka ve vaz‘ olunan âdemler ref‘ olunmış mıdur, nice olmışdur; anı bu def‘a tafsîl itmemişsin. Emr-i hümâyûnumuz yirine vardığın i‘lâm itmeyince olmayasın ve Boğdan'da olan Aleksandra Voyvoda kuluma dahı nâme-i sâbıkum üzre mu‘în ü zahîr olmakdan hâlî olmayup anun gibi ol semtlerden a‘dânun hücûmı olursa memlekete dühûl itdürmeyesiz, def‘ıne sa‘y idesiz. Şöyle ki; semtinüze karîb olmayup sizden mu‘âvenet ü muzâheret [taleb] idüp istimdâd ide, bâb-ı mu‘âvenet ü muzâheretde dakîka fevtolunmayup ihtimâm oluna. Bebek Frenç ahvâli beyân olunmış; inşâ’a'llâhü'l-E‘azz sadâkat ü ubûdiyyetle hıdmet iden kullarum hakkında ınâyetüm dirîğ değildür; ba‘zı mevâni‘ı sebebi ile te’hîr olunmışdur. Anlara(?) itdürmek(?) lâzimdür. Tahrîran...

18 *Kızılca müsellem tâifesinden ölenlerin yerlerine, sancakbeyi arzı olmadan, sadece kadı arzı ile tevcih yapılmaması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 10 M., sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Kırkkilise Sancağı Beği Ferruh *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Kızılca müsellem tâyifesinden biri fevtoldukda âhardan bir ecnebîyi; "Oğlıdur." diyü kâdîlar arz virürler." diyü i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Tâyife-i merkûmeden vefât idenlerün yirleriyçün kâdîlarun arzları vârid oldukda, sancakbeğlerine havâle idüp hıdmete kâdir oğulları var mıdur, yok mıdur görilüp dahı müşârun-ileyhün arzı olmayınca deftere ve kânûna muhâlif kimesneye müsellem berâtın virmeyesin; şöyle bilesin.

19 *Haslar kazâsına bağlı Hacımihalıç köyünden İbrahim isimli şahsın iki kölesi ve bir cariyesinin iki yeniçeri tarafından öldürülmesi olayının teftişinin niçin geciktirildiğinin bildirilmesi ve dâvanın bir an önce görülmesi.*

Yazıldı.
Hüseyin Bâlî ile muhzır ağaya gönderildi. Fî 12 M., sene: 972

Hâslar ve Çorlı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Hâslar nâyibi Südde-i Sa‘âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "Hâslar kazâsına tâbi‘ Hacımihalıç nâm karyeden İbrâhîm nâm kimesnenün iki nefer kulı biri bıçağla ve biri

tüfenk ile katlolunup ve bir câriyesi dahı Suuçucı dimekle ma‘rûf derede boğılmış bulunup şer‘le görilmek içün emr-i şerîf vârid olup teftîş olundukda tüfenkle maktûl olan Kâsım nâm kulı karye-i mezbûrede sâkin olan Velî nâm yeniçeriyle yolda döğüşüp ehl-i karyeye haber oldukda üzerlerine varılup mezbûr Velî elinde tüfenk ile gelüp; "Eger ölürse bahâsın vireyin." diyü ikrâr eyledüğin ahâlî-i [karye] haber virüp ve "Maktûl-i mezbûr ile mezkûr yeniçeri Velî yolda döğüşüp âhır tüfenkle urup katleyledi." diyü karye-i mezbûreden Kâsım bin Abdullâh şehâdet idüp ve "Bıçağla katlolunan Alî nâm kulı Mustafâ nâm yeniçeriyle sohbet iderken döğüşüp katlolundı." diyü haber virdüklerin" bildürdi. İmdi; zikrolunan maktûllerün biri Vezîrüm Ferhâd Paşa Yeniçeri Ağası olduğı zamânda katlolunup da‘vâları bu zamâna gelince te’hîre bâ‘ıs nedür ve kâtil zannolunan kimesneler ne hâl ile muttasıf kimesneler olduğı ma‘lûm olmak mühimm ü lâzimdür. Zikrolunan maktûllerün biri müşârun-ileyh Vezîrüm Ferhâd Paşa Yeniçeri Ağası iken katlolunup ve biri dahı Rûmili beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa Yeniçeri Ağası iken katlolunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmla hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz; bu zamâna gelince da‘vâları te’hîr olmağa bâ‘ıs nedür ve kâtil zannolunan kimesneler ne hâl ile muttasıf kimesnelerdür; mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz.

20 *İmparator Ferenduş'un ölümünden dolayı Âsitâne-i Saâdet'teki Beç elçisine taziyette bulunulduğu; şayet iki devlet arasındaki dostluğun ve ahidnâmenin Ferenduş zamanında olduğu gibi sürdürülmesi isteniyorsa bunun bir mektupla bildirilmesi.*

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile gönderildi.

Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i âlem-penâh ve Südde-i Seniyye-i azamet-destgâhımuz[a] -ki, melce-i selâtîn-i ızâm ve melâz-ı havâkîn-i tâc-dâr[dur]- Memâlik-i Mahrûsemüz'den Budun muhâfazasında olan ümerâ-i nâmdâr-ı zevi'l-iktidârımuzdan Arslan *dâme ulüvvuhû*nun mektûbı vârid olup; "mâh-ı Zi'l-hıcce'nün on altıncı güni rûz-ı se-şenbede atanuz İmparador Ferenduş bi-irâdeti'llâhi te‘âlâ kral ve çesarlıkdan el çeküp dâr-ı fenâdan bakâ-yı(?) bâkîye mürûr u irtihâl itdüklerin" i‘lâm eyledi. *El-hukmü li'llâhi'l-Vâhıdi'l-Kahhâr.* Anlar zâviye-i hâkde oldukca siz erâyik-i devlet ü hukûmetde ber-karâr u üstüvâr olasız. Eyle olsa; bu haberün sıhhati vukû‘ bulıcak Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlimüz'de olan ilçinüz getürilüp ta‘ziye vü tesellî olundukda; "Umûr-ı hukûmet ü krallıkda küllî firâset ü ihtimâm üzre olduğunuzı ve müşârun-ileyh atanuzla mâ-beynde olan ahd ü mîsâkda ber-karârdur. Ahd ü emân ri‘âyetine safâ-yı cân ve sıdk-ı cenân ile râ‘îdür." diyü arz u takrîr eyledi.

İmdi; kadîmü'l-eyyâmdan dostluk üzre olanlarun evlâd ü ahfâdı hulûs-ı taviyyet ile mu‘âhede-i kadîmede sâbit-kadem olduğı takdîrce enzâr-ı aliyye-i husrevânemüzle manzûr olmak kâ‘ıde-i ezeliyye-i hânedân-ı azîmü'ş-şânımuzdur. Şöyle ki; tarîka-i ahd ü emân mer‘î vü meslûk olmak murâdınuz ise ana göre nâme-i mahabbet-meşhûn ile i‘lâm eyleyesiz.

21 *Erzurum'a sınır tâyini için İran'dan adam gelip gelmediği, sınır güvenliğinin ne durumda olduğu, Gürcü beylerinin İran ile olan münasebetleri vs. hususların bildirilmesi; Gürcü beyleri ile iyi geçinilmesi ve Göril Melik'in oğluna, ülkesinin kendisine temlik olunduğunun haber verilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Erzurum Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Anatolı Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Alî *dâme ikbâlühû* Erzurum beğlerbeğisi iken Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Gürcistân melikleri hulûs-ı taviyyet ve safâ-yı ubûdiyyet ile itâ'at ü inkıyâd üzre olup ammâ; Başaçuk Melik'ün şâh cânibine ve Şâh'un Başaçuk tarafına âdemleri varup gelmekden hâlî olmadukların ve Şâhkulı Sultân'dan her zamânda kendüye mektûbı vârid olup ızhâr-ı mahabbet üzre sulh u salâhun istihkâmın" bildürüp ve "serhadler emn ü emân üzre olduğın" i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Erzurum'a varup dâhıl oldukdan sonra Şâhkulı Sultân'un sana dahı âdemi ve mektûbı gelmiş midür ve Kars tarafında muzâfât-ı Memâlik-i Mahrûsem'den olan yirlerle Yukaru Cânib'e müte'allik olan mevâzı'un hudûdı ta'yîn olunmağıçün ol cânibün âdemleri gelmek üzre olduğına haber vârid olmağın ol husûsun ta'yîn ü temyîzi içün Amâsiyye Sancağı Beği iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm kulum Mehmed *dâme ulüvvuhû*ya ol bâbda mufassal hükm-i hümâyûnum virilüp irsâl olunmışdı. Fermân-ı şerîfüm üzre sınur ahvâli görilüp ber-taraf olmış mıdur, ne mertebeye varmışdur, serhadlerün ahvâli nedür ve Yukaru Cânib'le olan sulh u salâh emri tamâm ri'âyet olunur mı ve Başaçuk Melik kadîmden Âsitâne-i Sa'âdetüm'e ihlâs u ubûdiyyet ile hıdmet itmiş kulum olmağın Kızılbaş cânibinün makbûli değil idi. Şimdiki hâlde mûmâ-ileyhün arzitdüği üzre tarafeynün âdemleri varup gelmeğe sebeb ü bâ'ıs nedür; mezbûr melikün dahı hakîkat-i hâline muttali' olup Yukaru Cânib'ün ve serhadlerün ahvâlinden her neye vâkıf olmış isen cümle-i ahvâli mufassal ü meşrûh Atebe-i Ulyâm'a i'lâm eyleyesin ve Göril Melik oğlı İstom'un oğlı Görgi'nün toğruluğı ve yararlığı arzolunmağın anun hakkında pertev-i âtıfetüm nümâyân olup babası İstom'a temlîk olduğı üzre ülkesine mülk-nâme-i hümâyûnum ihsân olduğın bildürüp tenbîh eyleyesin ki, âdemin gönderüp mülk-nâme-i hümâyûnum ihrâc eyleye. Hâlâ Südde-i Sa'âdet-bahşum'a itâ'at ü inkıyâdda olan Gürci beğlerinün iltifât u ri'âyetlerinde taksîr olunmayup hüsn-i firâset ü kiyâsetinüz muktezâsınca bir vechile istimâlet viresin ki, itâ'atde olmayanlara terğîb olunup ol diyârun nazm [u] intizâmında ve zabt u rabtında kemâl-i makdûrunı sarfeyleyesin; şöyle bilesin.

22 *İstanbul'a getirilecek terekenin başka yerlerde satılmasının önlenmesi gayesiyle, Tekfurdağı'na tereke almaya gelen gemilere ne kadar tereke yüklendiğinin karadan Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Ba‘zı re’îsler gemilerine tereke tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp Anatolı câniblerine alup gidüp satdukları istimâ‘ olundı. İmdi; mahrûse-i mezbûrede tereke bâbında ziyâde muzâyaka olup **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda basîret üzre olup taht-ı kazâna tereke almağa gelen gemiler terekeyi tahmîl idüp gitmelü olduklarında her bir re’îsün gemisine kaç müd tereke tahmîl olunursa ana göre eline imzâlu temessük virüp toğru mahrûse-i mezkûreye gönderesin ki, geldükde ol temessüğe göre yoklanup görile ve mahrûse-i merkûmede tereke bâbında olan muzâyaka def‘ ola ve taht-ı kazândan ne mikdâr gemiye tereke tahmîl idersen ne zamânda tahmîl idüp gitmişdür, kimün gemisidür, re’îsi kimdür; yazup kurudan Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresin ki, hâric yire alup gitmek ihtimâli olmaya. Bu husûs mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp basîret üzre olasın.

23 *Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Yalakâbad ve Kavak iskelelerinde satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Rûmili yakasından ba‘zı re’îsler gemilerine tereke tahmîl itdükde toğru mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazâna iletüp Kavak İskelesi'nde ve sâyir yirlerde bey‘ itdüği istimâ‘ olunmağın anun gibi ol cânibe tereke ile varan gemileri sürüp mahrûse-i mezbûreye getürmeğiçün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû*yı irsâl idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr çavuşum bir mikdâr zamân ol câniblerde turup anun gibi Rûmili yakasından tereke ile gemi gelüp satmak istedüklerinde komayup ol bâbda mezkûr çavuşuma gereği gibi mu‘în ü zahîr olup gelen gemileri sâhıbleriyle mahmiyye-i İstanbul'a gönderüp bey‘ itdüresin; ınâd ü muhâlefet idenleri isimleriyle yazup arzeyleyesin.

24 *Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Boğaz Hisarları etrafında satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Gelibolı'da Hâssa Emîni olan Halîl'e hüküm ki:

Hâlâ Rûmili yakasından ba‘zı re’îsler gemilerine tereke tahmîl idüp Anatolı câniblerinde olan Boğaz Hısârları etrâfında satdukları istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup onat vechile tetebbu‘ idüp göresin; Rûmili yakasından tereke tahmîl iden re’îsler tahmîl itdükleri terekeyi toğru İstanbul'a getürmeyüp Anatolı câniblerine satmağa alup giderlerse ol asıllara mecâl virmeyüp ve te’hîr itmeyüp gemileriyle terekelerin girift ve re’îslerin habsidüp gemileri içine hısâr-erinden bir-iki nefer kimesne koyup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki, kimesne emre muhâlif gemisi ile ol cânibe tereke alup gitmek ihtimâli olmaya. Şöyle ki; bu husûsa emrüm üzre min-ba‘d mukayyed olmayup anun gibi emrüme muhâlif iş idenleri tutup Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermeyesin, netîcesi sana âyid olup mu‘âteb olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın. Hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp gafletde bulunmayup basîret üzre olasın ve anun gibi sana mu‘âvenet lâzim geldükde; "Kifâyet kadar hısâr-eri viresin." diyü dizdâra hükm-i şerîf gönderilmişdür. Lâzim geldükde taleb idüp istihdâm eyleyesin.

Yazıldı.
Kezâlik.

Bir sûreti, Gelibolı dizdârına; "Kifâyet kadar istihdâma hısâr-eri viresin." diyü yazıldı.

25 *Anadolu tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, Boğaz Hisarları etrafında tereke satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Muharemi'l-harâm, sene; 972

Rûmili yakasında Boğaz Hısârları'na varınca deryâ kenârında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Anatolı yakasından ba‘zı re’îsler gemilerine tereke tahmîl idüp Rûmili câniblerinde olan Boğaz Hısârları tarafına satdukları istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât mukayyed olup tetebbu‘ idüp göresiz; anun gibi Anatolı yakasından gemi ile tereke geldükde taht-ı kazânuzda satdurmayup ve gemilerin açdurmayup sâhıbleri ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve her birinüzün taht-ı kazâsına Anatolı yakasından tereke ile ne mikdâr gemi gelüp emrüm mûcebince mahrûse-i İstanbul'a gönderildüğin ve kimün gemisi olup ve re’îsi kimler idüğin yazup kurudan Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin ki, hâric yire alup gitmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idüp basîret üzre olasız.

26 *Rumeli tarafından gelen tereke yüklü gemilerin, tereke satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Bir sûreti dahı, Anatolı cânibinde Boğaz Hısârları'na varınca deryâ kenârında olan kâdîlara; "Rûmili yakasından gemi ile tereke geldükde taht-ı kazânuzda satdurmayup ve gemilerin açdurmayup sâhıbleriyle İstanbul'a gönderesiz." diyü yazıldı.

27 *Marmara kadısı iken öldürülen Şücâ'ın kâtillerinden Divâne Memi ile diğer suç ortaklarının yakalanıp zincire vurularak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Ramazân nâm kimesneye virildi. Fî 9 Muharrem, sene: 972

Vilâyet-i Anatolı'da vâkı‘ olan sancakbeğlerine hüküm ki:

Mukaddemâ Marmara Kâdîsı olup harâmîler katliden Şücâ‘'un kâtillerinden Dîvâne Memi nâm kimesne mukaddemâ ele gelüp yoldaşları siyâset olunup mezbûr Mağnisa Kal‘ası'nda mahbûs iken bir tarîkıla halâs olup ele getürilmesiyçün hükm-i şerîfüm vardukda, gaybet idüp ve Karademürci ve Kara Hasan ve Dîvâne Ahmed ve Dîvâne Hacı ve Dîvâne Receb nâm kimesneler dahı kuttâ‘-ı tarîklar ve mezkûrun şerîkleri olup hîn-i teftîşde gaybet idüp ele gelmedükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz mezkûrları taht-ı hükûmetinüzde hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürüp gaybet iderlerse yataklarına ve turaklarına ve kefîllerine bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup cümlesin der-zencîr idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz ve her birinün vâkıf u muttali‘ olduğun keyfiyyet-i ahvâllerin ve sâbit olan fesâd ü şenâ‘atlerin sicill idüp sûret-i sicilleriyle yazup i‘lâm eyleyesiz. Ammâ; koşup gönderdüğünüz kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler. Şöyle ki; gaybet itdüreler, anlara olacak ıkâb gaybet itdürenlere olur, ana göre mukayyed olalar; şöyle bilesiz.

28 *Bâzı kişilerin İbrice limanından İstanbul'a götürmek üzere yükledikleri terekeyi başka yerlere götürdükleri haber alındığından, bundan sonra hiçbir gemiye İbrice'den tereke verilmemesi.*

Yazıldı.
Gelibolı Hâssa Harc Emîni olan sipâhî-oğlanlarından Halîl'e virildi.

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbi‘ İbrice Limanı dimekle ma‘rûf olan limandan ba‘zı gemilere ve rencber gemilerine İstanbul zahîresi nâmına tereke tahmîl idüp deryâya ve gayri yirlere alup gitdükleri istimâ‘ olunmağın zikrolunan limandan min-ba‘d bir ferdün gemisine tereke tahmîl olunmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanlarından Gelibolı Hâssa Harc Emîni olan Halîl varıcak, emr-i şerîfüm muktezâsınca zikrolunan limandan rencber gemisine ve gayri gemiye tereke tahmîl itdürmeyesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüme muhâlif mezbûr limandan rencber gemisine ve gayriye tereke tahmîl olunduğı istimâ‘ oluna, özrün makbûl olmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olman mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp kimesneye hılâf-ı emr-i şerîf iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

29 *Mâhi isimli kadının kürek cezasına çarptırılan oğlunun durumunun yeniden incelenmesi; şayet haksız yere cezalandırıldığı anlaşılırsa salıverilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûre hâtûna virildi. Fî 10 Muharrem, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Mâhî nâm hâtûn kişi Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Mısır Kal‘ası erenlerinden Alî Bâlî nâm oğlına ağası hılâf-ı vâkı‘ ba‘zı husûs isnâd itmekle İskenderiyye kapudânına küreğe gönderilüp bi'l-fi‘l kürekde olduğın" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûrenün mezkûr oğlı bî-günâh habsolunup küreğe konmak îcâb ider günâhı yoğise ıtlâk eyleyesin.

30 *Eflâk vilâyetinden davar çalan hırsızların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Ol cânibe giden Hüseyin Çavuş'a virmek içün Minâreci İskender Çavuş'a virildi. Fî 11 Muharrem, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; ""Kasaba-i Yirgöği'de vilâyet-i Eflak'dan tavar sirka idenlerün müseccel olan töhmet-i sâbıkaları sâbit oldukdan sonra habsidüp cerîmeleri arzoluna." diyü İskender Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olmağın teftîş olundukda dükkân açdığı müseccel olan Dumlu(?) dimekle ma‘rûf Memi bin Mustafâ, elinde uğruluk bârgîr bulunan Bâlî dimekle ma‘rûf Alî bin Nasûh ve Puçman dimekle meşhûr Husâm bin Mustafâ ve bir Eflak oğlanın uğrulayup bey‘ iden Dâvûd bin Îsâ nâm kimesneler kal‘ada habsolundılar." diyü arzeyledüğün ecilden mezkûrlar Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan kimesneleri sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs kifâyet mikdârı hısâr-erlerine koşup emr-i şerîfüm mûcebince Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere onat vechile tenbîh eyleyesin ki, yolda gereği gibi hıfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

31 *Nemçelilerin Erdel topraklarında barkan ve kastel inşâ etmelerine izin verilmeyip savaşılması; gerekirse Budun ve Tımışvar beylerbeyilerinden askerî yardım taleb edilmesi.*

Yazıldı.

Yanoş Kral-oğlı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Ferenduş tarafından ba‘zı adû-yı makhûr gelüp kabza-i tasarrufunda olan vilâyetünden Soloş(?) nâm varoşun kurbinde bir parkan ve

iki hısârun ortasında bir kastel binâsına şürû‘ itdüklerinde üzerlerine varılup mâ-beyninüzde hayli ceng ü cidâl ve harb [ü] kıtâl vâkı‘ olup ve Plaş-oğlı'nı(?) mecrûh idüp münhezim olmışlardur. Lâkin a‘dâ tarafından ihtiyâtan ol câniblerde olan asâkir-i nusret-me’serüm mu‘âvenete hâzır bulunmaları lâzim idüğin" i‘lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ızz-i huzûruma arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u meşmûl olmışdur.

Eyle olsa; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup sen dahı yarar kulumoğlı kulum olduğun ecilden dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol cânibden hâlî olmayup hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*ya vilâyet-i mezbûrede olan sancaklarun beğleri ve sübaşıları ve sipâhîleriyle ve Budun muhâfazasında olan Arslan *dâme ulüvvuhû* dahı kezâlik Budun askeri ile hâzır olup ol cânibe nâzır olmalarına ve lâzim geldükde varup mu‘âvenet itmelerine ahkâm-ı şerîfemüz irsâl olunmışdur.

Gerekdür ki; siz dahı cibilletinüzde merkûz olan şecâ‘at ü şehâmetün muktezâsınca gayret ü hamiyyeti elden komayup vilâyetün içinde kimesneye parkan ve kastel ihdâs itdürmeyüp hıfz u hırâsetde ve zuhûr iden a‘dânun kal‘ u kam‘ında mücidd ü merdâne olup anun gibi a‘dânun hücûmı ziyâde olup def‘ıne iktidârınuz olmayup mu‘âvenet lâzim geldükde müşârun-ileyhimâya mektûb u âdem gönderüp mu‘âvenete taleb idüp münâsib olan mahalden hüsn-i ittifâkla maslahat el virdüğine göre a‘dânun def‘ında evnâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Ammâ; düşmen yoğ iken bî-hûde yire asker taşurgatmakdan ve gafletle ol câniblerde ırz-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan sakınup kemâl-i basîret üzre olasın.

32 *Nemçelilerin Erdel'de barkan ve kastel inşâ etmek istemeleri üzerine Erdel kralının Nemçelilerle savaştığına dair gelen haberin araştırılması; bu hususta Erdel kralı tarafından yardım talebinde bulunulursa kendisine yardım edilmesi.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Erdel Kralı İstefan Kral, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ferenduş tarafından ba‘zı düşmen gelüp kendü vilâyetinde Soloş(?) nâm varoş kurbinde bir parkan ve iki kal‘asınun ortasında bir kastel binâ[sına şürû‘ itdüklerinde] Kral-oğlı dahı leşkeri ile üzerlerine varup mâ-beynlerinde hayli ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl olduğın ve "Bu muhârebede Plaş-oğlı'n(?) mecrûh idüp kaçurduk." " diyü i‘lâm idüp; "a‘dâ tarafından nev‘an havfi olup ol câniblerde olan asâkir-i fevz-me’serümle mu‘âvenet olunmasın" i‘lâm eyledi. İmdi; beğlerbeğiliğüne karîb vilâyet-i mezbûrede bu asıl hâdise-i uzmâ ola, sen niçün sahîh haber alup isti‘câl üzre arzitmeyesin? **Buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp müşârun-ileyh kralun arzitdüği üzre ol cânibden düşmen gelüp varoşı kurbinde parkan ve kal‘alarınun ortasında kastel binâ itmişler midür, didüği gibi ceng olup Plaş-oğlı'nı(?) mecrûh idüp kaçurmışlar mıdur, niçedür; ol tarafdan sahîh haber alup vâkıf u muttali‘ olduğun haberi sıhhati üzre ale't-ta‘cîl Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin. Sen dahı beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri kullarumla ve sübaşı

ve sipâhîleri bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup mûmâ-ileyh tarafına nâzır olasın. Şöyle ki; adûsı def‘ olmayup veyâ tekrâr düşmen gelüp mu‘âvenet taleb itdükde, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp mu‘âvenete irişüp hüsn-i ittifâk üzre a‘dânun def‘ u ref‘ında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getürüp ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz‘ olmakdan dahı sakınasın. Ammâ; vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ber-vech-i isti‘câl i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

33 *Budun Beylerbeyiliği'ne bağlı askerlerin tam teçhizatlı olarak hazır bulundurulması ve Erdel kralı tarafından herhangi bir yardım talebinde bulunulursa derhal yardımına gidilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, Semendire Sancağı Beği olup Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e; "Budun Beğlerbeğiliği'ne müte‘allik olan sancakbeğleri ve zü‘amâ vü sipâhîler düşmen yarağıyla hâzır olup mûmâ-ileyhe nâzır olalar. Lâzim gelürse mu‘âvenet eyleyesin." diyü.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 12 Muharremi'l-harâm, sene: 972, der-Kostantıniyye

34 *Kocaeli Sancakbeyi Süheyl'in daha önce görevlendirildiği mehâyif teftişi işini kadılara bırakıp, Sakarya nehri kenarında kadırga yapımı hizmetini yürütmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsı Pervâne'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kocaili Sancağı Beği Süheyl Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem çavuşlarumdan Mehmed *zîde kadruhû* ile sana mehâyif teştîşi fermân olunmışıdı. Hâlâ Sakarya kenârında ba‘zı hâssa kadırgalar binâ olunmasın emridüp ve zikrolunan kadırgalarun neccârı ve bıçkıcısı ve kalafatcısı ve sâyir anda hıdmet eyleyen neferât içün ordu[cı] ihrâc olunmak lâzim ü mühimm olduğı ecilden zikrolunan teftîşi mezkûr çavuşumla kâdîlar görüp sen kendün bi'z-zât binâ olunacak gemilerün üzerine varup İznikmid'den ve sâyir taht-ı livânda vâkı‘ olan kasabâtdan kifâyet kadar zahîre ve orducı ihrâc idüp zikrolunan mahalde ihzâr eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, teftîş umûrını kâdîlar ile mezkûr çavuşuma ısmarlayup sen te’hîr itmeyüp bi'z-zât gemiler binâ olunmak emrolunan mahalle varup gice vü gündüz gemilerün binâsı üzerine olup nefs-i İznikmid'den ve sâyir ol etrâfda olan kâdîlıklardan anda hıdmet-i mezbûre içün cem‘ olanlarun ma‘âşları içün eger ekmekci ve eger aşcıdur ve sâyir zâd ü zevâdeden her ne levâzim olursa mümkin olan yirlerden getürdüp ihzâr idesin ki, anda olanlar[a] si‘at [ü] ma‘îşet ve ashâbına ticâret hâsıl ola. Gemilerün binâsı husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; hemân hıdmete mübâşeret idüp mu‘accelen itmâmı bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getürüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin.

35 *Yalı kazâlarında bulunan neccar, bıçkıcı ve kalafatçıların, Sakarya nehri kenarında kadırga yapımı hizmetinde istihdam edilmek üzere Hüseyin Çavuş'a teslim edilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûr Çavuş Hüseyin'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Yalı kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Sakarya kenârında binâ olunan hâssa kadırgalar mühimmi içün neccâr ve bıçkıcı ve kalafatcı lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Cezâyir çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* vardukda, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazâsında ne mikdâr neccâr ve bıçkıcı ve kalafatcı bulunur ise ale't-ta'cîl isimleri ve resimleriyle yazup defter idüp mühürleyüp defteri ile mezkûr Hüseyin Çavuş'a teslîm eyleyesin ki, te'hîr itmeyüp mahall-i me'mûra iletüp hıdmete mübâşeret itdüre. Husûs-ı mezkûr ehemm-i mühimmâtdandur; bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf câyiz değildür. Şöyle ki; mezbûr çavuş vardukda, mezkûrları ihzâr itmekde ihmâl ü müsâhele eyleyesiz, bu sebeb ile hıdmet avk u te'hîr olmak lâzim gele, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup zikrolunan tâyifeyi ale't-ta'cîl ihrâc idüp mahall-i me'mûra irsâl itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz ve bu bâbda gereği gibi mukayyed olup yazılup ta'yîn olunan kimesneleri tebdîl idüp ve hıdmete kâdirleri koyup istihdâma kâbil olmayanları ihrâc idüp ve kimesneden celb ü ahz olunup akçaları alınmakdan gâyet sakınup hemân emrüm üzre tedârük idüp isti'câl üzre hıdmete irişdürmek ardınca olasız.

36 *Silistre sancağının sâbık Mevkûfat ve Beytülmâl Emini İvaz ile kendisinden şikâyetçi olanların teftiş olunması.*

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîf kayd cüz'ine dahı geçmişdür; bu târîhda.

Silistre beğine, Şumnı ve Hırsova kâdîlarına hüküm ki:

Varna kazâsından Nebî ve Hacı ve Muzaffer ve Mehmed ve Bâzârcık'dan İnebeğ ve Alî Fakîh ve Âtıf ve Hacı ve Ferhâd ve Hırsova kazâsından Kara ve Tekfurgöli kazâsından Sâlih nâm kimesneler Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "sâbıkâ Silistre Sancağı'nun Mevkûfât ve Hâssa Beytü'l-mâl Emîni olan Ivaz nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm eyledükleri" ecilden sunılan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, zikrolunan sûret-i ruk'ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahı husamâyı berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr kimesne bunlarun şer'-ı şerîfe muhâlif ve kânûna mugâyir nesnelerin almış ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir ola- hılâf-ı şer' alınan hukûkı ba'de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ve zulm ü te'addîsi ne idüğin yazup bildüresiz ve eger mezkûra isnâd itdükleri husûslar gayr-i vâkı' olup üzerine nesne sübût u zuhûr bulmayup bunlarun şirretleri zâhir

olursa habsidüp arzidesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm câdde-i hakka zâhib olup tarafeynden kimesneye meyl ü muhâbâ ve garaz u ta‘assub itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı müzevverden hazer eyleyesiz.

37 *Padişah izni olmadan hiç bir Çerkes beyinin Südde-i Saâdet'e gönderilmemesi; ayrıca Kefe'den gönderilen Rus esirlerin de Südde-i Saâdet'e ulaştığı.*

Yazıldı.
Turgud Çavuş'a virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Kefe Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem ümerâ-i Çerâkise'den ba‘zı kimesneler Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp her biri Kefe mahsûlinden sancağla muhassılü'l-âmâl olup ri‘âyetlerinde kusûr u noksân olmayup lâkin anlar anda bir hıdmetde olmayup hâliyâ Çerâkise'den olur olmaz kimesne kendü yirlerin koyup beğ nâmıyla dirlik recâsına Kefe'ye gelüp sana mülâkî oldukları istimâ‘ olundı. İmdi; bundan esbak sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "İcâzet-i şerîfem olmadın Çerâkise'den kimesne gönderilmeye." diyü emrüm olmış idi. Ol emr-i hümâyûnum kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Çerâkise beğleri nâmıyla Kefe'ye gelmiş kimesne var ise emr-i şerîf-i sâbıkum müsted‘âsınca icâzet-i hümâyûnum olmadın bu cânibe kimesneyi göndermeyesin. Cenâb-ı emâret-me’âb Devlet Giray Hân *dâmet me‘âlîhi*[ye] bu husûsı i‘lâm idesin ki, anun gibilere mültefit olmaya ve hâliyâ on sekiz nefer Rus esîrlerin göndermişsin; gelüp vâsıl olup; şöyle bilesin.

38 *Aydın müsellemlerinin, tâyin olundukları Mamuriye Kalesi hizmetine gitmelerine beyleri Mustafa'nın hastalığının engel olmaması; müsellemlerin, gerekirse başlarına işe yarar bir adam tâyin edilmek suretiyle sözkonusu hizmete mutlaka gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Aydın Müsellemleri Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "hâliyâ sancağun müsellemlerinün ikinci nevbetlüsi Ma‘mûriyye Kal‘ası hıdmetine ta‘yîn olunup hükm-i şerîfüm virilüp marîz olmağla bi'z-zât hıdmete varmağa iktidârun olmaduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, sancağun müsellemlerinün ikinci nevbetlüsin emr-i şerîfüm üzre ihrâc itdürüp kendü yirüne yarar âdemün ta‘yîn idüp bî-kusûr müsellemlerün ihrâc itdürüp mahall-i me’mûrına ta‘yîn olunan nevbetlü müsellemlerüni gönderüp edâ-i hıdmet itdüresin; giç veyâ eksük göndermekden hazer idesin. Özrün makbûl olmaz, netîcesi sana âyid olur; ana göre mukayyed olasın.

39 *Irak'da Şiilerce mukaddes kabul edilen mekânların ziyâreti ile Beytullah ve hac yolu hususunda Osmanlı Devleti ile İran arasındaki ahidnâmede belirlenmiş olan güzergâh ve usûllerin dışına çıkılmaması; bu hususta belirlenmiş olana aykırı veya fazladan İran tarafından vâki olan taleplerin yerine getirilmeyip bu durumun bir mektupla şaha bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd-ı Dârus's-sedâd'a varup dâhıl oldukdan sonra şâh tarafından mektûbı ve âdemi gelüp; "Bundan evvel Sultân Bâyezîd husûsıyçün kendüye irsâl olunan nâmelerün sûretin sana gönderüp ve ruhsat-ı hümâyûnum olduğı üzre iki nefer âdemisin kendü tarafından olan sadakât ü nüzûr ile Meşhedeyn-i Şerîfeyn'e îsâl idüp andan gayri sabâh u ahşâmda ta‘âm u halvâ bişürdüp ve sâdâta ve huddâma libâs ta‘yîn idüp ve sâyir fukarâya itdüği vücûh-ı hayrâtı defter idüp irsâl itdüği defterün sûretin Dersa‘âdetüm'e gönderüp Meşhedeyn ziyâretine ve hacc-ı şerîfe gitmek niyyeti ile gelen Kızılbaşlarun ve Meşhed-i Kerbelâ'ya getürdükleri na‘âşun defni ahvâli ile sâbıkâ ferzend-i erc-mend-i sa‘âdet-mend oğlum Selîm *tavvela'llâhü umrahû*nun çavuşbaşısı olup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum müteferrikalarından olan Alî *zîde mecdühû* ile Sultân Bâyezîd talebi içün varduğunda mezkûr Alî içün müşârun-ileyh oğlum tarafından hılâf-ı vâkı‘ ba‘zı hedâyâ ta‘ahhüd itmişdi." diyü sana irsâl itdüği mektûbda mezkûr bulunmağın ol bâbda her ne inbâ vü iş‘âr olunmış ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; ol cânibün vukû‘ bulan hıdmetleri mukâbelesinde avâtıf-ı aliyye-i şâhânemüzden ve oğlum *tâle bakâhü* tarafından ahdolunan in‘âm ü ihsân mütezâ‘ıf olup her vechile ri‘âyet-i husrevânem karîn-i hâlleri olduğı ma‘lûmundur. Bu hâdisenün zuhûrından evvel Dergâh-ı Âlem-penâhum'a ilçisi gelüp sulh u salâh ve fevz ü felâh recâ itdüklerinde tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbe-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*a isticâze-i hümâyûn itdüklerinde emâkin-i müşerrefe ve kıble-i mutahhere taraflarına tavâf u ziyâret kasdiden müslimîn ü muvahhıdîn men‘ olunmayup ferâğ-ı hâl ve itmînân-ı bâl ile merâmlarına vâsıl olmağa icâzet-i hümâyûnum cârî olmışdı. Fe-emmâ, Bağdâd yolı kadîmden ilâ-yevminâ hâzâ olıgeldüği üzre mesdûd olup ol tarafdan yol açılmağa ve bir ferd sâlik olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Memâlik-i Mahrûsemüz'den her sâl-i mübârek-fâlde iki kâfile-i huccâc-ı sa‘âdet-nitâc teveccühde olup biri Şâm-ı Dâru's-selâm'dan ve biri Mısr-ı Kâhire'den azîmet ider. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Yukaru Cânib'den gelenler ikisinden kankı yola sâlik olmağı murâd idinürlerise ol semte ilhâh u ilkâ idüp irsâl eyleyesin ve sâniyen; meşâhid-i eyimme-i kirâmun ziyâretine gelmek isteyen züvvâra ve iki nefer âdemleri sadakât ü nüzûr getürdüklerinde ta‘yîn olunduğı üzre Meşhedeyn-i Şerîfeyn'de müstehık olan fukarâya tevzî‘ u îsâl idince ikâmet itmelerine icâzet olmışdur. Ammâ; anda ımâret olup sabâh u ahşâmda ale'd-devâm ta‘âm bişmeğe rızâ virilmemişdür. Hükûmetlerinde olmayan yirlerde fuzûlî vaz‘a nice irtikâb iderler ve ziyârete gelenlerün dahı bir zamân-ı mu‘ayyenleri olmaz

mı, ziyâretün zamânı nihâyet beş ve on gün olur. Tamâm murâdları hâsıl oldukdan sonra Meşhedeyn'de ve sâyir merâkıd-i eyimmede eğlenüp kalmalarına sebeb ü bâ‘ıs nedür? Husûsâ bundan esbak defe‘âtle hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Ziyârete gelenler murâdına vâsıl ve matlûbları hâsıl olduğı gibi ol cânibde te’hîr itdürilmeyüp cümlesi ta‘yîn olunan mevsimle gelüp mukaddem bu cânibi habîr u âgâh kılup ana göre serhadde istikbâl olunup mürâca‘at ü rucû‘larında hâlî yirlerden bilâd ü kılâ‘a uğramadın mürûr ideler ki, memleket ü re‘âyâ pây-mâl olmaya." diyü tenbîh ü te’kîd olunmış idi. Mevsim olmadın, bildükleri gibi olur olmaz vakıtde Memâlik-i Mahrûsem'e hâricden âdem dühûl itmeğe emrüm yokdur. Meşhed-i Şerîf'ün harem-i muhteremi dâhılinde feth-ı hâkânîden evvel ba‘zı kimesneler medfûn olmış. Ammâ; ba‘de'l-feth anda izn-i hümâyûnumuzla kimesne defnolmamışdur. Zîrâ; Hulâsa-i kâyinât ve Mefhar-i mevcûdât'un evlâd-ı büzürg-vârlarınun mezâr-ı bihişt-âsârları kurbine ne asıl vücûd-ı pâk ola ki, anda defnolunmağa liyâkati ola. Dâyire-i edebden bîrûn olmağla cidden anda kimesne konmak marzî vü makbûlüm değildür. Harem'den taşra olduğı takdîrce olur olmaz Kızılbaşlarun meyyitlerin getürtmeyüp meger ki, şâhun ensâb ü evlâd ü ezvâcı ola; ol vakıt dahı harem-i şerîfden taşra evkâf-ı şerîfe cânibinden akçalarıyla aldukları yirlerde defnitdürüp rızâ-yı şerîfüme ve emr-i hümâyûnuma muhâlif ol cânibden bir vaz‘a ruhsat virilmeye ve Medîne-i Münevvere-i cennet-âsâ ve firdevs-intimâ ba‘zı(?) Ravza-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm'da bir âdemi turmağa icâzet recâ eylemişdi. Şâhun ol murâdına kat‘â cevâb virilmemişdür. Bu cümle mezkûr olan tenbîhât ü te’kîdât şâh tarafına irsâl olunan ahid-nâme vü nâmelerün mazmûnına muvâfıkdur. Kendü tarafundan şâha mektûb yazup gönderüp mâ-beynde sulh u salâh emri mukarrer oldukda virilen ahid-nâmeye ba‘dehû gönderilen nâmelerün mazmûnına muhâlif bir vaz‘un teklîfi tecvîz olunmayup ve kimesneyi irtikâb itdürmeyeler ki, mâ-beynde olan mu‘âhede ve sulh u salâhun emri istihkâmda ola. Sen dahı ol taraflarda kemâl-i basîret ü ihtimâm üzre olup fermân-ı şerîfümün icrâ vü imzâsında ve serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve memleket ü vilâyetün zabt u rabtında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getürüp ol cânibden zuhûr iden evzâ‘ u ahbârı ale't-te‘âkub ve't-tevâlî Dergâh-ı Mu‘allâm'a i‘lâmdan hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 16 Muharremi'l-harâm, sene: 972*, der-Kostantıniyye.

40 *Akdeniz ve Karadeniz'den gelen tereke yüklü gemilerin, terekelerini Körfez ve Kavak iskelelerinde satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğ'e virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

İznikmid ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

İznikmid kazâsına tâbi‘ Körfös İskelesi'nde ve Yalak-âbâd kazâsına tâbi‘ Kavak İskelesi'nde Akdeniz ve Karadeniz'den tereke ile memlû ba‘zı gemiler gelüp terekelerin boşaldup bey‘ eyledükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup tereke ile gelen gemileri toğrı İstanbul'a gönderüp min-ba‘d zikrolunan iskelelerde tereke çıkartmayup emr-i şerîfüme muhâlif ol taraflarda tereke bey‘ itdürmeyesiz. Şöyle ki; emr-i şerîfüme muhâlif ol semtlerde gemi yanaşup tereke bey‘ eyledüği istimâ‘ oluna, özrinüz makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu‘âteb olmanuz muhakkakdur. Ana göre bâb-ı ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

* Metinde "971" şeklindedir.

41 *İstanbul'da üzüm sıkıntısı çekilmemesi için, Kite kazâsının Erikli ve Yalakâbad kazâsının Gonca köylerindeki bağ sahiplerinin şarap yapımı için kefereye üzüm satmalarına izin verilmemesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Kite ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Kite kazâsına tâbi‘ Eriklü nâm karyeden ve Yalak-âbâd'a tâbi‘ Gonca nâm karyeden kadîmden mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün ba‘zı gemiler üzüm satun alıgelüp mahmiyye-i mezbûreye getürüp bey‘ idegelmişler iken hâlâ zikrolunan karyelerde vâkı‘ olan bâğ sâhıbleri bâğlarınun üzümin götüri ba‘zı kefereye bey‘ eyleyüp şıra eylemek ile İstanbul'a getürmek içün varan gemilere üzüm virmeyüp ol sebebden İstanbul'da üzüm bâbında muzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, min-ba‘d kefereye hamreylemek içün üzüm bey‘ itdürmeyüp taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan bâğlarun üzümin satmalu oldukda sâhıblerine İstanbul zahîresiyçün varan gemilere bey‘ itdürüp emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz. Şöyle ki; emr-i şerîfüme muhâlif kefereye üzüm satılup şıra eyledükleri istimâ‘ oluna, özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Mu‘âteb olmanuz mukarrerdür; bilmiş olasız.

42 *Kara Kâbil isimli âmilin garazıyla haksız yere mahkûm edildikleri bildirilen şahısların ahvâlinin güvenilir kişilerden yeniden soruşturulması ve neticenin arzedilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Süleymân'a virildi. Fî 25 Muharrem, sene: 972

Çorum beğine ve Çorum ve İskilib ve Katar kâdîlarına hüküm ki:

İskilib kâdîsı mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i İstanbul Zindânı'nda mahbûs olan Safâ ve Mehmed ve gemiye konılan Rüstem ve Sübhânvirdi nâm kimesneleri bundan akdem Çorum Beği olan Mahmûd nefs-i Gümüş'den şirret ü şekâvet ve harâmîlık ile meşhûr olan Kara Kâbil nâm âmilün tahrîki ile mezbûrları hılâf-ı vâkı‘ arzeylemişdür." diyü kazâ-i Katar halkından Yedipâre nâm karye halkınun şehâdetleriyle mezbûrlarun istikâmetlerini bundan akdem Katar kâdîsı arzeylemeğin; "Kimesneye i‘timâd itmeyüp kendün bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup zikrolunan kurâ halkını cem‘ idüp yarar ehl-i vukûf ve mu‘temedün-aleyh

müslimânlardan teftîş idüp sıhhati üzre arzidesin." diyü fermân olunmağın kendüm bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup zikrolunan kurâ halkı cem‘ olup mahbûs-ı mezkûrlarun ahvâlleri teftîş olunup a‘yân-ı vilâyetden ehl-i vukûf ve bî-garaz müslimânlar mahbûs-ı mezbûrlar haklarında didiler ki: "Mezbûr Mahmûd Beğ mezkûrları Kara Kâbil nâm şerîrün tahrîki ile arzeyledi. Hılâf-ı vâkı‘ arzeylemişdür ve Katar kâdîsınun arzı sahîhdur. Mahbûslara hayfdur. Kimesneye cevrleri ve ziyânları olmamışdur." diyü cevâb virdüklerin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr[ûn]un ahvâllerin bî-garaz ve mu‘temedün-aleyh müslimânlardan teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ sâbıkâ Mahmûd Beğ arzitdüği üzre şirret ü şekâvetleri ve ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri var mıdur, yohsa sâbıkâ arzolunduğı üzre a‘yân-ı vilâyet eyülüğine şehâdet iderler mi? Şöyle ki; mezbûrlar kendü hâllerinde olup ahvâllerine garaz müte‘allik olmak ile bî-günâh arzolunmağla mahbûs olmışlar ise hakîkat-i hâllerin tamâm ma‘lûm idinüp vâkıf u muttali‘ olduğunuz üzre sıhhati ile arzidesiz ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

43 *Yalılara develerle getirilen terekenin, İstanbul zahîresi için gelen gemilerin dışındaki gemilere ve küffâra satılmasına izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Mihalıç ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas kâdîlarına hüküm ki:

Ba‘zı kimesneler develeriyle tereke tahmîl idüp ol câniblerde olan yalılara iletüp deryâya ve küffâra bey‘ itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; bu husûs içün niçe def‘a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp "Zikrolunan kâdîlıklar deryâ kenârında olup her bâr terekeleri İstanbul zahîresiyçün alınugelmişdür; gayri vilâyete virilmeye. Husûsâ, deryâya tereke virilmek hod emr-i şerîfümle mesdûddur." diyü tenbîh ü te’kîd olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm bu def‘a dahı vardukda, bu husûsda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyçün emr ile varanlardan mâ-adâ deryâya ve küffâra bir habbe tereke virdürmeyüp ol asıl develerine tereke tahmîl idüp ol câniblerde yalılarda küffâra ve deryâya tereke bey‘ idenleri onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürüp emrüme muhâlif iş idenleri ele getürüp habsidüp ahvâllerin arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel idesiz.

44 *Dicle ve Zap nehirleri kenarındaki eşkıyalık yapan bâzı kabilelerin reislerinin ve eşkıyalık yapan fertlerinin yakalanıp haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tikrît sancağına tâbi‘ Toprakkal‘a ve Kızılhân nâm mahallerden Tikrît ve Alîhammâmı'na varınca Dicle'nün iki cânibinde Âl-i Peşrî ve Âl-i Aybe(?) dimekle

ma‘rûf Arab kabîlesi sâkin olup ve Şehrizol'a tâbi‘ Fethıye(?) Gedüği'nde(?) ve Evcûş(?) nâm karye kurbinde ve Zab suyı üzerinde Âl-i Azîz nâm kabîle temekkün idüp havâss-ı hümâyûn re‘âyâsınun mâlların alup ve tavarların sürüp ve âyende vü revendeyi katl ve esbâbların gâret idüp mezbûr tâyifenün havfinden Bağdâd ile Musul arasında Dicle'nün iki cânibinde olan yollar münsedd olmışdur. Şeyhlarına âdem gönderilüp tenbîh olundukda mütenebbih olmayup fesâd ü şenâ‘at üzre oldukları ecilden urılup haklarından gelinmesi lâzim olmışdur." diyü i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; fi'l-vâkı‘ arzitdüğün üzre mezkûr tâyife fesâd ü şenâ‘at üzre olup re‘âyâ vü berâyânun ve âyende vü revendenün mâl ü menâlin alup katlitdükleri vâkı‘ ise ki, kabâyil-i mezbûrenün ıslâhları mümkin olmayup muzırr-ı vilâyet olup izâleleri lâzim ise, her ne yüzden mümkin ü mutasavver ise tedârük idüp hüsn-i tedbîr ile şeyhların ve fesâd ü şenâ‘ate mübâşir olanların ele getürüp gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret olup ol cânibi anlarun şerr u şûrlarından ve fesâd ü şenâ‘atlerinden tathîr ü pâk idüp re‘âyâ vü berâyâ ve ebnâ-i sebîl eyyâm-ı sa‘âdet ve hengâm-ı adâletümde huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar. Ammâ; bu bahâne ile ehl-i fesâd ü şenâ‘ate hımâyet olunup kendü hâllerinde olanlara dahlolunmakdan ve kimesnenün esbâb ü emvâli hılâf-ı şer‘ u kânûn gâret ü hasâret olunmakdan ziyâde ihtiyât idüp şer‘a ve emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin ve ne vechile tedârük idüp haklarından gelindüğini yazup arzidesin.

45 *Müslümanların şarap içmelerine müsade edilmemesi; aldırış etmeyip içmeye devam edenlerin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ; "Mahrûse-i Bağdâd'da ehl-i mansıbdan ve sâyir şehirlü tâyifesinden ve gayriden ba‘zı müslimânlar alâniyyeten şürb-i hamr idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf evzâ‘un nihâyeti yokdur." diyü Südde-i Sa‘âdetüm'e arzolunmağın imdi; mahrûse-i Bağdâd'da ve sâyir bilâd ( )[da] şer‘a muhâlif hamr olup müslimândan bir ferd hamritdüğine aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezbûra bi'z-zât mukayyed olup âdemlerüne ve kimesneye i‘timâd itmeyüp hamr[ı] bi'l-külliyye ehl-i İslâm'dan ref‘ idüp kimesneye şer‘-ı şerîfe muhâlif hamritdürmeyüp eslemeyüp hılâf-ı şer‘ iş idenlerün şer‘-ı şerîf mûcebince hakkından gelüp ziyâde temerrüd ü te‘annüd idenleri isimleriyle yazup arzeyleyesin. Şöyle ki; bu bâbda sâdır olan emr-i şerîfüm icrâ olunmayup şer‘a ve emrüme mugâyir iş istimâ‘ oluna, ol bâbda beyân olunacak özrün makbûl değildür. Bir dürlü dahı itmeyüp alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın.

46 *Dobniçe'ye bağlı iki köy ahâlisinin, Samakov kadısının mîrî işlerin aksayacağı bahanesiyle kendi köylerini Samakov'a bağlattığına dair yaptıkları şikâyetin araştırılıp sonucun arzedilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 13 Muharrem

Ilıca ve Radomir kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Dobniçe kâdîsı mektûb gönderüp; " "Kadîmden Dobniçe kazâsına tâbi‘ olan Bana ve Saparak(?) nâm karyelerde Samakov ve (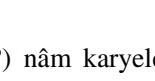) olmak ile mukaddemâ mîrî mühimmât itmâmı içün zikrolunan karyeler Samakov'a ilhâk lâzimdür." diyü Samakov kâdîsı ba‘zı kimesnelerile ittifâk idüp Sofya kâdîsına hılâf-ı vâkı‘ arzitdürüp mezkûrân karyeleri Samakov'a ilhâk itdürdükde zikrolunan karyelerün re‘âyâsı mütehammil olmayup; "Karyelerimüz yine Dobniçe kazâsına ilhâk olunmaz ise perâkende oluruz." diyü Ilıca kâdîsı ile Köstendil Nâzırı Za‘îm Süleymân'a şekvâ itdükleri ecilden mezbûrlar dahı vâkı‘-ı hâli arzeyledüklerinde emr-i şerîfüm virilüp zikrolunan karyeler kemâ-kân yine Dobniçe'ye ilhâk olunup re‘âyâ âsûde-hâl olmışlariken hâlâ yine Samakov kâdîsı nisbeten mîrî mühimmâtda medhali olmayan bir kaç kimesneleri Sofya kâdîsına iletüp; "Yine Samakov'a ilhâk olunmaz ise mîrî mühimmât itmâm olunmaz. Dobniçe'ye ilhâk olaldan berü hayli mühimmât işlenmedi." diyü hılâf-ı vâkı‘ sûret idüp tekrâr Sofya kâdîsına arzitdürmekle zikrolan karyeler yine Samakov'a ilhâk olunmak ile re‘âyâya küllî muzâyaka hâsıl olduğından gayri kazâ-i mezbûr kadîmden kırk-elli akça ile virilügelmiş iken yetmiş akça ile kabûl idüp mezbûr karyeler kasaba gibi karyeler olup kazâ-i mezbûrun ekser mahsûli anlardan hâsıl olmağla küllî noksân müterettib olup şöyle ki; karyelerün kazıyyeleri hak üzre görilüp teftîş olunmak içün hüküm sadaka olunursa ahvâl-i re‘âyâ muntazam olmak mukarrer olduğın" i‘lâm eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; zikrolunan karyeler kadîmden olıgeldüği üzre Dobniçe kazâsına ilhâk olunmağla masâlih-ı mîrîye zarar müterettib olmayup re‘âyânun muzâyakaları def‘ olup âsûde-hâl olmalarına enfa‘ ola, kâdî-i mezbûr nisbeten hılâfın arzitdürdüği vâkı‘ ise, hakîkat-i hâli ma‘lûm idinüp sıhhati üzre arzeyleyesin.

47 *İstanbul zahîresi için gönderilen koyunların yollarda eksilip telef olmaması için, her sürücü ile ne kadar koyun gönderildiğinin ve her celebin üzerine takdir olunan koyunların eksiksiz gönderilip gönderilmediğinin yazılıp arzedilmesi.*

Yazıldı.
Koyun Emîni Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Muharrem, sene: 972

Niğbolı ve Silistre sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ İstanbul zahîresiyçün gönderdüğünüz İhtiman koyunlarınun göndermelü olduğunuzda her süriciye ne mikdâr koyun virilüp ve her celebün üzerine ta‘yîn olunan koyun bi't-tamâm ihrâc olunmış mıdur, bâkîleri nedür; tafsîli ile yazup göndermedüğünüz ecilden hayli koyun noksân üzre gelüp ol bâbda her birinüz mes’ûl olmışsızdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan yazılu celeblerün üzerine ta‘yîn olunan mevsim koyunların vakti ve mevsiminde bî-kusûr ihrâc itdürüp yarar süricilerle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Ammâ; her sürici ile ne mikdâr koyun gönderildüğin ve her celebün üzerine takdîr olunan koyun bi't-tamâm gönderilmiş midür, bâkîleri mi vardur; sıhhati ile mufassal yazup bile gönderesiz ki, bunda geldükde ana göre taleb olunup yolda ve kasabât u kurâda koyun zâyi‘ u telef olup noksân üzre gelmeye ve mevcûd olanları "mürde" vü "girîhte" ve mün‘ım ü mâldâr olanlar "Müflisdür." diyü hımâyet olunup koyunları avkolunup gönderilmemekden hazer idesiz. Sonra emr-i şerîfüm gönderilüp yoklanur; mansıbun alınmağla konılmaz, siyâset olunursız. Ana göre, her birinüz mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

48 *Hırsızlık ve haramîlik suçundan yakalanıp üzerinde sahte mühür ve mektup bulunan Hicâzî isimli şahsın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Ahmed ve Rızâ nâm kimesnelere virildi. Fî 16 Muharrem, sene: 972

Kastamonı Sancağı Beği Sinân Beğ'e ve Tatay kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûbunuz vârid olup; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Eflâni nâhıyesinden olup hırsuzluk ve harâm-zâdelik ile ma‘rûf u meşhûr olan Hıcâz[î] nâm kimesne kazâ-i Borlı'da bir tarîkıla ele getürilüp Borlı Kâdîsı Mevlânâ Haydar'un nâyibi huzûrına ihzâr olundukda mezbûr Hıcâz[î'n]ün elinde, sen ki kâdîsın, senün itmenle telbîs mühür ve ol mühürle memhûr mektûb bulunup sü’âl olundukda; "Tatay'a tâbi‘ Zarı nâhıyesinden olup hâliyâ İstanbul'da sâkin Alî Fakîh virdi." diyü i‘tirâfı sicill olunup ve hâliyâ Kastamonı Kâdîsı Mevlânâ Süleymân'un huzûrında dahı ikrârı sicill olunup ve zikrolunan kâdîlıkda telbîs arzla niçe müslimânlarun cihetin virdüğin" arzeyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûr Hıcâzî'yi kayd [ü] bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdüğün kimesne[lere] tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden hazer ideler.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 17 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantıniyye

49 *Kudüs-i Şerîf'e getirilecek suyolu için harcanmak üzere Haleb Hazînesi'nden tahsis olunan altı bin beş yüz altının akıbetinin araştırılarak kimin zimmetinde olduğunun tesbit edilip tahsil edilmesi ve sonucun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîsine virildi. Fî 28 Muharrem, sene: 972

Haleb Defterdârı Dervîş Çelebi'ye hüküm ki:

Bundan akdem; "Kudüs-i Şerîf'e getürilmesi fermân olunan Azûb nâm suyolı harcına Haleb Hazînesi'nden altı bin beş yüz altun alup harcidesin." diyü Kudüs-i Şerîf Beği Rıdvân *dâme ızzühû*ya ve Mütevellî Turgud'a emr-i şerîf gönderildükde meblağ-ı mezbûr Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancaklarında Havâss-ı Hümâyûn Emîni olan Mustafâ Kethudâ'dan havâle olunup mütevellî-i mezbûr hâzır bulunmamağla mîr-i müşârun-ileyh mültezim-i mezbûrdan bin altun alup bâkî nesne almayup ba‘dehû; "Bâkî kalan altunı mezkûr mütevellîye teslîm idesin." diyü sen tezkire gönderüp taleb olundukda; "Zimmetüme lâzim olan meblağı bi't-tamâm nâzıra teslîm idüp zimmetümde bir akça bâkî kalmamışdur." diyü cevâb virüp hâlâ Şâm Nâzırı olan Mustafâ Şâm Hazînesi'nün bu senede muhâsebesin defterdâra gönderdükde Kudüs-i Şerîf'ün suyolı ihrâcâtı içün; "Mezkûr Turgud, Mültezim Mustafâ Kethudâ tahvîlinden yüz seksen bin pâre –ki, dört bin beş yüz altun olur– kabzeyledi." diyü hılâf-ı vâkı‘ defterinde îrâd u masraf yazup bir akça alınmaduğı sahîh u sâlim olup iftirâ idüğine şübhe olmayup ne kabz ve ne harc olmışdur, Müteveffâ Turgud'un muhâsebesi görildükde yetîminden taleb olunmak lâzim gelür, hayfdur." diyü i‘lâm olunmağın müşârun-ileyh Rıdvân *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'de bulunup husûs-ı mezbûr sü’âl olundukda; "Sahîhdur, müteveffâ Turgud mültezim-i mezbûrdan bir akça ve bir habbe almamışdur. Ben bin filori alup bi'l-fi‘l Kudüs-i Şerîf Kal‘ası'nda emânetdür. Mâ-adâ 5500 sikke filori Mültezim Mustafâ zimmetindedür." diyü mühürlü mektûbıyla i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mültezim-i mezbûr zikrolunan altunı kimesneye teslîm itmiş midür, itdüği takdîrce kime teslîm itmişdür ve teslîme temessük ü huccet almış mıdur, yohsa kendü zimmetinde iken mezkûr fevtolmağla hılâf-ı vâkı‘ ana teslîm isnâd idüp îrâd u masraf mı kayditdürmişdür? Bu husûs ne vechile olmış ise tamâm gavrine irişüp mâl kimün üzerinde zuhûr iderse bî-kusûr tahsîl idüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

50 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı Eri(?) köyü ahâlisinin çeşitli vergi ve resmlerden dolayı vakfa olan borçlarının tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi *tâbe serâhâ*nun Kudüs-i Şerîf'de vâkı‘ olan Imâreti Evkâfı Mütevellîsi olan Abdülkerîm *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a kazâyâ defterin sunup; "Sâbıkâ evkâf-ı mezbûreden olup usât arasında olmağla istibdâl olunan Eri(?) nâm karye ahâlîsi zimmetlerinde müfredât defterleri ve mümzâ defterler mûcebince buğday ve arpa ve taru bahâlarından ve bâğları ve câmûsları rüsûmâtından hayli bâkî kalup şehre

gelmedükleri ecilden tahsîli mümkin olmamışdur." diyü i‘lâm eyledi. Evkâf-ı mezbûre bakâyâsının tahsîli lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Evkâf-ı mezbûre zâbıtı vardukda, her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup zimmetlerinde mâl-i vakf olanları husamâyı berâber eyleyüp dahı onat vechile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi ise vakfun mümzâ defterleri mûcebince zimmetlerinde zâhir olan bakâyâyı bî-kusûr tahsîl idüp vakf içün zabt u kabz itdürüp kimesne üzerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer‘-ı şerîfe ve kânûna muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz.

51 *Daha önce Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na ilhak olunduğu halde Gazze sancakbeyinin adamları tarafından zaptolunan Remle'ye bağlı Kefer-ciş köyü mahsulâtının vakıf adına tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Gazze ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ oğlum Selîm vâlidesi merhûme sultân *tâbe serâhâ*nun Kudüs-i Şerîf'de vâkı‘ olan Imâreti Evkâfı Mütevellîsi Abdülkerîm *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp kazâyâ defterin sunup; "Remle kazâsında sâbıkâ Gazze Sancağı Hâsları'ndan olup sene: 970 Şa‘bânı'nun on ikinci güninde evkâf-ı mezbûra ilhâk olunan Kefer-ciş nâm karyenün sene-i mezbûrede vâkı‘ olan mahsûlâtı vakfa zabtolmak içün emr-i şerîf virilmişken müşârun-ileyhün sübaşıları zabtitdürmeyüp kendüler kabzidüp hâliyâ zikrolunan mahsûl müfredât defteri mûcebince müşârun-ileyhden taleb olunmak bâbında emr-i şerîfüm taleb itdüğin" i‘lâm eyledi. İmdi; mâl-i vakfun tahsîli her vechile mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mütevellî cânibinden âdem vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi ise vakfun mümzâ defterleri muktezâsınca müşârun-ileyhün târîh-ı mezbûrdan berü zimmetinde zâhir olan mâl-i vakfı hükmidüp bî-kusûr alıvirüp üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer‘a muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından olup evkâf-ı mezbûre hıdmeti içün ta‘yîn olunan Ömer mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

52 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı köyler ahâlisinin çeşitli vergi ve resmlerden dolayı vakfa olan borçları ile aynı vakfa ilhak olunan Kefer-ciş köyünün Gazze sancakbeyinin adamları tarafından zabtolunan mahsulâtının vakıf adına tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Gazze ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Oğlum Selîm *tâle bakâhü* vâlidesi merhûme sultân *tâbe serâhâ*nun Kudüs-i Şerîf'de olan Imâreti Mütevellîsi Abdülkerîm Südde-i Sa‘âdetüm'e defter virüp; "sâbıkâ Mütevellî olan Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden kazâ-i Remle'de olan köyler ahâlîsi zimmetlerinde buğday ve arpa bahâlarından ve bâğları harâcından ve rüsûmât-ı beyyâre(?) vü mağradan(?) müfredât ve mümzâ defterler mûcebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup ve kazâ-i mezbûrda Gazze Beği Hâsları'ndan olan Kefer-ciş nâm köy evkâf-ı mezbûreye sınurdaş olup vakfa mübâşir olmağın evkâf-ı mezbûreye ilhâk olunup sancakbeğine bedel virilüp ol senede vâkı‘ olan mahsûlâtı mûmâ-ileyhün sübaşıları zabt u kabz itdüğin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Ömer *zîde kadruhû* vardukda, bu husûsları onat vechile şer‘le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre mezbûr karyenün vakfolduğı târîhdan berü vakfa âyid olan mahsûli eger zikrolunan karyeler ahâlîleri zimmetlerindedür ve eger mûmâ-ileyh sancakbeği sübaşıları kabzitdüğidür, vakfa âyid olan mahsûl her kimün zimmetinde sâbit olursa mümzâ ve müfredât defterleri mûcebince cem‘ u tahsîl itdürüp evkâf-ı mezbûre içün mütevellîye zabtitdüresiz; ınâd ü muhâlefet ideni yazup arzeyleyesiz.

53 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na çeşitli vergi ve resmlerden dolayı borçlu olan Şüveyke köyü ahâlisinden sözkonusu alacakların tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Nâblûs beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî defter virüp; "evkâf-ı mezbûreden livâ-i Nâblûs'da olan Kâkûn nâm köyün yirlerinde zirâ‘at iden Şüveyke nâm köy ahâlîsi zimmetlerinde penbeleri faslından ve buğday ve arpa bahâlarından ve bostân öşrinden müfredât defterleri ve mümzâ defterler mûcebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup usâtdan Müşâşaka nâm tâyifeye arkalanup şehre gelmeyüp ve vakfun mâlın virmedüklerin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Ömer vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mezkûrları ihzâr idüp zimmetlerinde olan bâkîyi müfredât ve mümzâ defterleri mûcebince onat vechile teftîş idüp göresiz; zimmetlerinde mâl-i vakfdan ne mikdâr nesne sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp zimmetlerinde bir akça vü habbe komayup hılâf-ı şer‘ u kânûn kinesneye te‘allül itdürmeyesiz.

54 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na su ve zeyt bedelinden dolayı borçlu olan Kenise ve Haliv mezrâları ile Sayda ahâlisinden sözkonusu alacakların tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Şâm beğlerbeğisine ve Saydâ kâdîsına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî kazâyâ defterin sunup; "Evkâf-ı mezbûreden nefs-i Saydâ ve Kenîse ve Halîv nâm mezra'alara getürilen su, te'âdülen her bostâna ve her eve cârî olmağın vakf içün emr mûcebince birer mikdâr akça ta'yîn olunup defteri Hazîne'ye gönderilmeğin ol defter mûcebince Nerdübân Mehmed nâm za'îm ve sâbıkâ Emîn olan Alî ve Nâsıruddîn ibn-i Kutayş nâm kimesneler zimmetlerinde zikrolunan bostânları suyından ve zeyt bahâsından* hayli mâl-i vakf bâkî kalup edâsında te'allül iderler." diyü i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Abdî varup vusûl buldukda, husamâyı ihzâr idüp onat vechile teftîş idüp göresiz; şimdiye değin zikrolunan sudan intifâ' idenlerden şer'le ve kânûn ile vakfa nesne alınugelmiş ise eger zeyt bahâsından ve eger sudan her birinün zimmetlerinde ne mikdâr bâkî kalmış ise ba'de's-sübût hükmidüp bî-kusûr alıvirüp vakf içün mütevellî-i mezkûra zabtitdüresiz. Onat vechile mukayyed olup mâl-i vakfdan kimesne üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî komayasız.

* Metinde " 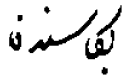 " şeklindedir.

55 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı Eri(?) köyü ahâlisi ile Ta'ıya(?) köyünden Bedir ve oğullarının vakfa olan borçlarının tahsili; ayrıca Bedir'in köy basıp adam katlettiği sâbit olursa cezalandırılması.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî defter virüp; "evkâf-ı mezbûreden olup Kudüs-i Şerîf ve Gazze beğlerinden alınup vakfa ilhâk olunan köylere bedel virilen Eri(?) nâm köy ahâlîleri zimmetlerinde buğday ve arpa ve taru bahâlarından ve bâğları ve câmûsları rüsûmâtından hayli mâl-i vakf bâkî kalup şehre gelmedükleri ecilden tahsîli mümkin olmadığın ve evkâf-ı mezbûreden Kudüs-i Şerîf'de Beyt-i Ta'ıyâ(?) nâm köyün re'îsi Bedir nâm müfsid geçen sene ( ) kaldurup hayli âdem cem' idüp; "Oğlum öldürdinüz." diyü bahâne idüp Safâ nâm karyeyi basup beş-altı âdem katlidüp livâ-i Gazze'de Vâdî-Alî nâm mevzı'da olan âsî Arab arasına girüp kendünün ve oğullarınun zimmetlerinde hayli bâkî olup virmedüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr karye ahâlîsin ihzâr idüp zimmetlerinde olan mâl-i vakfı müfredât defterleri mûcebince onat vechile teftîş idüp mâl-i vakf eger mezkûr karye ahâlîsi üzerindedür ve eger mezkûrûn Bedir ve oğulları zimmetindedür; her kimün üzerinde sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp vakf için mütevellîye zabtitdüresiz ve mezbûr Bedir'ün ol vechile âdem katlitdüği sâbit olursa, ol bâbda şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesiz.

56 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na bağlı Sâfiriyye(?) köyüne müdâhele edip terekesine el koyan Havâss-ı Hümâyun Âmili Mustafa'nın teftiş edilip vakfın alacağının tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Kudüs-i Şerîf beğine, Kudüs-i Şerîf ve Remle kâdîlarına hüküm ki:

Müşârun-ileyh mütevellî kazâyâ defterin virüp; "bundan akdem livâ-i Kudüs-i Şerîf ve Gazze'de olan Havâss-ı Hümâyûn Âmili Mustafâ Kethudâ nâm âmil evkâf-ı mezbûreden Sâfiriyye(?) nâm köyün ba‘zı yirlerinün buğday ve arpasın; "Öşri hâs olan Harmend(?) nâm karye sınurındandur." diyü sınur-nâmeye muhâlif cebren alup ve re‘âyâsın döğüp kiminün başın yarup ve kiminün kolın sıyup küllî te‘addî idüp vakfun beş-altı yüz kile terekesin zâyi‘ u telef idüp ellerinde olan hudûd-nâme mûcebince görilüp ber-vech-i te‘addî aldığı tereke girü vakfa alıvirilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb eyledüği" ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Abdî varup vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp ve bu bâbda olan hudûd-nâmelerine nazar idüp göresiz; evkâf-ı mezkûre mahsûlinden mezkûr âmil zimmetinde ne mikdâr nesne bâkî kalduğı ve re‘âyâyı döğüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf te‘addî eyledüği vâkı‘ ise men‘ idüp bu bâbda muktezâ-yı şer‘ ne ise icrâ idüp hılâf-ı şer‘-ı kavîm aldığı hâsılı ba‘de's-sübût bî-kusûr alıvirüp min-ba‘d evkâf-ı mezkûrenün mümtâz ü mu‘ayyen sınurı dâhılinde olan yirlerine hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneyi dahlitdürmeyüp eslemeyenleri sekidüp ziyâde ınâd ü muhâlefet idenleri yazup arzeyleyesiz.

57 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı malının koruması için Şam yeniçerilerinden yedi, Kudüs-i Şerîf Kalesi erenlerinden de on kişinin görevlendirilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mezkûr mütevellî defter virüp; " "Evkâf-ı mezkûre karyeleri beş sancakda olup istihdâm içün şimdiye değin Şâm yeniçerilerinden bir bölükbaşıyla altı nefer yeniçeri ve Kudüs-i Şerîf Kal‘ası erenlerinden on nefer hısâr-eri virilügelmişdür." diyü hâliyâ dahı virilmesin" i‘lâm eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup kadîmden şimdiye değin ol mikdâr kimesne istihdâm içün gönderilügelmiş ise hâliyâ dahı ber-karâr-ı sâbık eger Şâm yeniçerilerinden ve eger kal‘a erenlerinden, olıgelen âdet üzre evkâf-ı mezkûreye istihdâm için ta‘yîn idüp gönderesin ki, ne mâl-i vakf zâyi‘ ve ne kimesneye zulm ü te‘addî vâkı‘ ola; şöyle bilesin.

58 *bkz. hkm. 53*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Nâblûs beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mezbûr mütevellî kazâyâ defterin sunup; "Sâbıkâ Mütevellî olan Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden Nâblûs sancağında vâkı‘ olan Kâkûn* nâm karye toprağında zirâ‘at ü harâset iden Şüveyke nâm karye ahâlîsi zimmetinde penbeleri faslından ve buğday ve arpa bahâlarından ve bostânları öşrinden mümzâ müfredât defterleri mûcebince hayli mâl-i vakf bâkî kalup serkeş tâyife olup usâtdan Müşâşaka nâm tâyifeye arkalanmağla vakfun mâlın virmeyüp nizâ‘ iderler." diyü i‘lâm eyledi. İmdi; evkâf-ı mezbûre bakâyâsı tahsîl olunmak her vechile mühimm ü lâzim olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle evkâf-ı merkûme zâbitları vardukda, anun gibi üzerlerinde mâl-i vakf olanları her kande ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp bu husûsı onat vechile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi ise mezkûrlarun zimmetlerinde vakfun mümzâ defterleri mûcebince şer‘le zâhir olan bakâyâyı bî-kusûr tahsîl itdürüp müşârun-ileyh mütevellî cânibinden varan âdemlere zabt u kabz itdürüp kimesne üzerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup şer‘-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından olup evkâf-ı mezbûre hıdmetiyçün ta‘yîn olunan Kapucı Ömer *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; şer‘-ı şerîfden tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

* Metinde " قاوه " şeklindedir.

59 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı'na çeşitli vergi ve resmlerden dolayı borçlu olan Remle kazâsı karyeleri ahâlisinden sözkonusu alacakların tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi.

Remle kâdîsına hüküm ki:

Mezkûr mütevellî kazâyâ defterin sunup; "sâbıkâ Mütevellî olan müteveffâ Turgud zamânında evkâf-ı mezbûreden taht-ı kazânda vâkı‘ olan karyeler ahâlîsi zimmetlerinde buğday ve arpa bahâsından ve bâğları harâcından ve rüsûmât-ı beyyâre(?) vü mağradan(?) müfredât ve mümzâ defterler mûcebince hayli mâl-i vakf kalduğın" i‘lâm eyledi. İmdi; evkâf-ı mezbûre bakâyâsınun tahsîli her vechile lâ-büdd ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mütevellî cânibinden âdem vardukda, bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup zimmetlerinde mâl-i vakf olanları her kande ise buldurup getürdüp husamâyı berâber eyleyüp onat vechile hak üzre şer‘le teftîş idüp göresin; arzolunduğı gibi ise zimmetlerinde zâhir olan mâl-i vakfı hükmidüp bî-kusûr tahsîl ve vakf içün zabt u kabz itdürüp üzerlerinde mâl-i vakfdan bir akça ve bir habbe bâkî komayup hılâf-ı şer‘ kimesneye iş itdürmeyesin. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Ömer *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

60 *Erzurum Kalesi'nde Hızır adlı kişiyi âlet-i harble yaralayan ve şirretlikle meşhur olan Oltu kullarından Sevindük bin Ahmet'in siyâset olunması.*

Yazıldı.
Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Oltı kullarından Sevindük bin Himmet mukaddemâ Erzurum Kal‘ası'nda âlet-i harble Hızır nâm kimesnenün üzerine varup bir kolın mecrûh idüp ve mezkûr şirret ü şekâvetle meşhûr olduğına bölük halkı ve sâyir şehâdet eyledüklerin ve Mûsâ Çavuş nâm kimesnenün avretine girüp, tutmak kasdına varıldukda kapuyı pâreleyüp kaçduğı sicill olunup ve emr-i şerîfle Erzurum Kal‘ası'nda habsolunmış iken habs-hânede üç nefer töhmeti müseccel yoldaşlarıyla ve hâricden ba‘zı kimesnelerün i‘âneti ile gaybet itdüğin ve akablerince âdem salındukda Erzincan'da tutılup hâliyâ Erzurum Kal‘ası'nda mahbûs idüğin" birdürmeğin mezkûr Sevindük'e siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Sevindük'e mahallinde siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

61 *Ayasofya Evkâfı'na bağlı Muhtesib İskelesi'nde Mihrimâh Sultan tarafından inşa ettirilip daha sonra yanan dükkanların, yeniden inşasına Mihrimâh Sultan tarafından izin verildiği.*

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîf yazılup Ahmed Çelebi'ye gönderildi; Çavuş-oğlı ile, nişânsuz.

İstanbul kâdîsına ve Ayasofya mütevellîsine hüküm ki:

Hâlâ seyyidetü'l-muhadderât ilh.un kızum *dâmet ısmetühâ*nun Muhtesib İskelesi'nde Ayasofya Evkâfı dükkânları önünde vakfa müte‘allik bir mikdâr hâlî yir olup mütevellîsi ma‘rifeti ile müşârun-ileyhâ altı zirâ‘ yir deryâyı toldurup muhkem iskele idüp vakf-ı mezbûra sâl-be-sâl iki yüz akça mukâta‘a takdîr olunup iskeleden zâyid kalan yire yiğirmi bâb dükkân binâ idüp nice yıldan berü arzun mukâta‘asın vakfa edâ idüp dükkânlar kendü mülki olup icâresin zabtidegelmiş etrâfda olan dükkânlar ihrâk oldukda bile ihrâk olup evkâf-ı mezbûrenün cümle dükkânları binâ olunup zikrolunan dükkânları kalup binâ

olunmadığı mûmâ-ileyhâ tarafından arzolunup ol bâbda icâzet-i hümâyûnum taleb itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vech-i meşrûh üzre ta‘mîr idüp vakf-ı mezbûr mukâta‘asın edâ idegeldüği dükkânları yirinde ol mikdâr bâb dükkânı binâ itdürüp şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneyi dahlitdürmeyesiz; şöyle bilesiz ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı ibkâ idesiz.

62 *Rodosçuk'ta sâkin Yeniçeri Süleyman'ın oğlu Ali'yi öldürmekten zanlı Ali bin Ömer'in, bu hususta üzerine herhangi bir şey sâbit olmuşsa, Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 18 Muharrem

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden kasaba-i Rodoscuk'da sâkin olan Süleymân nâm yeniçerinün Alî nâm oğlı gice ile sâkin olduğı mahallede mecrûhan maktûl bulunup mahallesi halkından tefahhus olundukda; "Alî bin Ömer nâm kimesneden zanniderüz. Ol gün ikindi namâzından sonra bile gezerler idi ve katlolunduğı yire karîb bir balçıkdan paşmağın çıkarup sabâh namâzı zamânında çeşmede yur iken ba‘zı müslimânlar görmişler ve kapusında dahı kan vardur. Bu hâdise olduğı gibi gaybet idüp dört beş günden sonra getürdiler. Görilsün." didüklerinde mezbûr Alî ihzâr olunup istifsâr olundukda zikrolunan kelimâtlarun cemî‘isini inkâr idüp müslimânlardan Bahâr bin Hüseyin ve İskender bin Abdullâh nâm kimesneler; "Sabâh namâzı vaktinde paşmağın balçıkdan çıkarup çeşmede yur iken gördük." diyü muvâcehesinde şehâdet itdüklerinde keyfiyyet-i ahvâli istifsâr olunmak içün mezbûr Alî habse virildüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; maktûl-i mezbûrun katline mübâşir olup üzerine nesne sâbit ü zâhir olmışsa sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

63 *Boşalan gönüllü gediklerinin yerli ve Kürt olmayan, yarar yiğitlere tevcihine izin verilmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa‘âdetüm'e âdemünle ba‘zı arzlar gönderüp; "otuz ve kırk nefer kimesneye düşenden gönüllü gedüği olmak recâsına" i‘lâm itdüğün ecilden vârid olan arzlarun muktezâsınca her birine isimleriyle düşenden gönüllü gedüğine ahkâm-ı şerîfe virilüp irsâl olunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; arzitdüğün kimesneler darbe ve harbe ve kılıca yarar yiğitler olup kadîmden ol serhadde dirlik recâsına hıdmet idegelmişler ise –ki, yirlü ve Kürd tâyifesinden olmaya– mahlûl gedükleri anun gibi yarar yiğitlere tevcîh eyleyesin ve yirlü [ve] Kürd tâyifesinden olup izâlesi lâzim ve hıdmete iktidârı olmayanları her birin bir hıdmete ta‘yîn

eylemekle ve âhar bahâne ile tedrîcle bölükden giderüp emr-i şerîfüm muktezâsınca yirlü ve Kürd tâyifesinden olmayan yarar yiğitlere ta‘yîn idüp arzeyleyesin.

64 *Sığla sancağı alaybeyinin tâyin olunduğu göreve gitmezse alaybeyilikten alınacağı.*

Yazıldı.
Sığla beğinün kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Sığla sancağı alaybeğisine hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûre Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp senün içün; "Alaybeğilik virilelden berü hıdmete gelmeyüp ve sancağına ilhâk olunan sipâhîleri hıdmete getürmeyüp ihmâl ü müsâhelesi vardur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mûmâ-ileyhün sancağına ilhâk olunan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârı sen ki alaybeğisin, ihrâc idüp mûmâ-ileyhün yanına varup hıdmet-i muhâfazada dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; min-ba‘d ihmâl ü müsâhelen arzoluna, dirliğün ve alaybeğiliğün âhara virilür; şöyle bilesin.

65 *Sığla sancağı alaybeyi ve sipâhilerinin tâyin oldukları muhafaza hizmetine gönderilmeleri; gitmeyenlerin isimlerinin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.
Sığla beğinün kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Sığla Beği Alî *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "sancağına ilhâk olunan zü‘amâ vü sipâhîler kendü ile emrolundukları muhâfaza hıdmetine gelmeyüp ve alaybeğisi olan kimesne dahı aslâ hıdmete gelmeyüp ve sipâhîleri hıdmet-i mezbûreye ihrâc idüp getürmekde ihmâl ü müsâhelesi olduğı ecilden cengciye kemâl-i muzâyakası olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda onat vechile mukayyed olup mûmâ-ileyhün sancağına ilhâk olunan alaybeği ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra yarar çavuşlar gönderüp ihrâc idüp beğleri yanına hıdmete gönderesin. Hıdmete varmayup ihmâl ü müsâhele üzre olanlar eger alaybeğidür ve eger sâyir zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdur isimleri ve tîmârları ile yazup defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm eyleyesin ki dirlikleri âhara virile.

66 *Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki İmâreti Evkâfı Mütevellîsi müteveffâ Turgut'un tasarruf ettiği zeâmetin vakfa ilhak olunup buna karşılık vakfa münasip olmayan bir yerin de çıkarılarak hâssa-i hümâyuna kaydedilmesi.*

Yazıldı.
*Kapucı Ömer'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 972**

Arab Defterdârı Dervîş'e hüküm ki:

Sâbıkâ Kudüs-i Şerîf'de merhûme sultânun mütevellîsi olup vilâyet-i Şâm'da ze'âmet tasarruf iderken vefât iden Turgud'un ze'âmeti ımâret-i mezbûrenün evkâfına ilhâk olunup evkâf-ı mezbûreden vakfa münâsib olmayan ihrâc olunup hâs olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, müteveffâ-yı mezbûrun ze'âmetini vakf-ı mezbûr içün zabtitdürüp ana bedel vakfa münâsib olmayanı ihrâc idüp hâssa-i hümâyûnum içün zabtitdüresin.

* Metinde "971" şeklindedir.

67 *Sahratullâh-i müşerrefe'de cüz okunmak için vakfedilen Kumâme tevliyetinin usûlü üzere Hürrem Sultan'ın Kudüs-i Şerîf'teki imâreti evkâfı mütevellîsi Abdülkerim'e verilmesi.*

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü*nün vâlidesi merhûme sultân *tâbe serâhâ*nun Kudüs-i Şerîf'de olan ımâretinün hâlâ mütevellîsi olan Abdülkerîm Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden Sahratu'llâh-i Müşerrefe'de tilâvet olunan eczâ-i şerîfenün vakfı olan Kumâme tevliyetin şimdiye değin olan ımâret-i mezbûre mütevellîleri idegelmişdür." diyü zikrolunan tevliyet üslûb-ı sâbık üzre zabtolunmasına hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Zikrolunan Kumâme tevliyetin dahı hasbî(?) müşârun-ileyhe itdüresin.

68 *Rodos muhafazasındaki kadırgalarda bulunan mîrî kürekçi esirlerin peksimet ihtiyaçları için yeniden buğday talep edilmeyip, bu ihtiyacın daha önce gönderilmiş olan buğdaydan karşılanması.*

Yazıldı.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rodos muhâfazasında olan hâssa kadırgalarda olan mîrî esîr kürekcilerün zahîre husûsında ziyâde muzâyakaları olup bin kıntâr peksimat lâzimdür." diyü bildürmişsin. Bundan akdem; "Mîrî kürekcilere ve gayra zahîre mühimdür." diyü arzitdüğünde iki def'a bu kadar müd buğday irsâl olunmışdur. Sebeb nedür ki virilen buğdaydan mîrî esîrlerün peksimatların niçün andan tedârük itmeyüp muzâyaka çekdürürsin? Yohsa zahîre bahânesiyle tereke alup emre muhâlif hârice mi virilmişdür? **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr eylemeyüp gönderilen terekeden mîrî esîrlere kifâyet mikdârı peksimat bişürdüp muzâyaka çekdürmeyesin.

69 *Manisa, Akhisar, Gördük kadılarının, suyolu hizmetine sırası gelen müsellemleri ihmâl etmeyip göndermeleri.*

Yazıldı.
*Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 18 Muharrem, sene: 972**

Mağnisa ve Akhısâr ve Gördük kâdîlarına hüküm ki:

Saruhan Sancağı Piyâdeleri Beği Mehmed mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûre yayabaşılarından otuz ocak Palamud Yayabaşılığı'na mutasarrıf olan Mehmed ve Alî suyolında vâkı‘ olan hıdmete altı nefer piyâde getürüp bâkîsi taleb olundukda; "Kâdîlar hıdmete çıkarmağa mâni‘ olurlar." didüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi taht-ı kazânuzda nevbeti olan müsellemleri hılâf-ı emr te‘allül itdürmeyüp bî-kusûr ihrâc idüp hıdmete gönderesin ki, gelüp nevbetlerinde edâ-i hıdmet ideler. Şöyle ki; arzolunduğı üzre sizün ihmâlinüz sebebi ile nevbetlü müsellemler ihrâc olunup gönderilmeye, maslahat avkola, özrinüz makbûl olmaz; netîcesi size âyid olur. Bu bâbda eslemeyeni yazup isimleriyle arzeyleyesiz.

* Metinde "971" şeklindedir.

70 *Unuduklu karyesi halkına zulmettiği bildirilen Karaman sipâhilerinden Beydili-oğulları ile kendilerinden şikâyetçi olanların dâvalarının görülüp, neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup; "Karaman sipâhîlerinden Beğdili-oğulları dimekle ma‘rûf kimesneler cümle elli nefer mikdârı sipâhîler olup Unuduklu nâm karye halkına ve gayra hılâf-ı şer‘ u kânûn envâ‘-ı te‘addî vü zulm idüp şer‘ u kânûna muhâlif küllî nesnelerin alup fesâd ü şenâ‘atlerinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdükleri ecilden ahvâlleri görilüp hukûk alıvirilmek içün sunılan ruk‘anun sûreti aynı ile ihrâc olunup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, hak da‘vâ olunan Beğdili-oğulları'n ve tevâbi‘ u levâhıkın ve ol nâyibi bi'l-cümle ruk‘ada mastûr olan kimesneleri hüsn-i tedbîr ile getürüp husamâyı berâber idüp ruk‘aları mûcebince takrîr itdükleri mevâddı bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin tamâm hak üzre şer‘le teftîş idüp arz-ı hâl itdükleri üzre merkûm Beğdili-oğulları'nun ve tevâbi‘ u levâhıklarınun ol vechile fesâd ü şenâ‘ati ve zulm ü te‘addîleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, alınan hukûkı ba‘de's-sübût ashâbına alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ve zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût u zuhûr bulan kazıyyeleri ne ise yazup defter idüp ve ol nâyib dahı zikrolunan eşkıyâya mu‘în ü zahîr olup şer‘le sübût bulmayan kazıyyeyi hılâf-ı vâkı‘ sicillât itmiş ise cümlesin muhkem habsidüp mufassal ü meşrûh ahvâllerin arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm

hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât idesiz; şöyle bilesiz.

71 *Küffâra tereke sattığı bildirilen Kratin(?) adlı zimmînin teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Hersek beğine ve Prepolya ve Vişegrad kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Prepolya halkı âdem gönderüp; "nefs-i Taşlu'da Kratin(?) nâm zimmî tereke ve bal ve yağ ve balmumı ve gön ve keçi derisi ve at alup küffâra satup bunlara muzâyaka virüp te‘addî eyledüğin" bildürdiler. İmdi; küffâra tereke satılmak memnû‘dur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr zimmîyi ihzâr idüp ve kirâcılarını dahı getürdüp kirâcılarından ve gayriden onat vechile teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi mezkûr zimmî küffâra tereke ve bal ve yağ ve deri ve at satduğı sâbit ü zâhir olursa mezbûr zimmîyi habsidüp vukû‘ı üzre yazup arzidesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Muharremi'l-harâm, sene: 972*, Kostantıniyyetü'l-mahmiyye

* Metinde "971" şeklindedir.

72 *İstanbul zahîresi için her sene Rumeli'den gönderilmekte olan koyunlardan geçmiş iki senede gönderilmeyip bakâyâ kalan koyunların mevsim koyunu ile birlikte eksiksiz olarak gönderilmesi.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fî 21 Muharrem, sene: 972

Filibe ve İştib ve Üsküb ve Ustrumca ve Tikveş ve Selanik ve Siroz ve Timürhısârı ve Drama ve Yenice-i Karasu ve Tatarbâzârı ve Serfice ve Filorina ve Köprilü ve Fener ve Çatalca ve Yenişehir ve Kırçova ve Manastır ve Avrethısârı kâdîlarına hüküm ki:

Her birinüz taht-ı kazâsından mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün irsâl olunan ağnâmdan tokuz yüz yetmiş bir senesinde irsâl olunan kıvırcık ağnâmı mevsiminden bâkî kalan yedi bin yüz elli ağnâm ve irsâliyye defterinde mukayyed olup teslîm olunmayan on bin iki yüz

altmış beş ağnâm ve tokuz yüz yetmiş senesinde irsâl olunan kırcan ağnâmı mevsiminden bâkî kalan yedi yüz altmış iki ağnâm yirlü yirinden cem‘ u tahsîl olunup mevsim koyunı ile irsâl olunmak içün çavuş-oğullarından Kâsım defter ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz taht-ı kazâsında vâkı‘ olan bâkî koyun eger kıvırcık koyunı bâkîsidür ve eger kırcan koyunı bâkîsindendür, her kimde ne mikdâr koyun bâkî kalmış ise irsâl olunan defter mûcebince yirlü yirinden bî-kusûr ihrâc ü tahsîl itdürüp bir ferdde bir koyun bâkî komayup defter idüp mevsim koyunı ile irsâl olunan yarar âdemlerinüz ile irsâl eyleyesiz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan bakâyânun tahsîli ve irsâl itmekde kemâl-i ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile zikrolunan ağnâm tahsîl olunup mevsim koyunı ile irsâl olunmaya, mu‘âteb olursız ve [bu] bahâne ile kimesneden ahz ü celb-i mâl olunmakdan hazer idesiz. Ana göre mukayyed olup bâb-ı dikkatde dakîka fevtitmeyesiz.

73 *Akkirman beyinin Boğdan reâyasını rahatsız edecek uygulamalardan vazgeçmesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp senün içün; "Vilâyet-i Boğdan re‘âyâsına haber gönderüp; "Nehr-i Turlı donup buz olduğı vakıt Tatar askerini üzerinüze gönderüp vilâyetinüzi gâret itdürüp" ve Dobrıca nâm kasaba içün "Zabtiderüm." diyü ziyâde havf virüp ve sâbıkâ voyvodalıkdan gitdükden sonra zâyi‘ olan tavarlarını bizden isteyüp rencîde iderler. Boğdan re‘âyâsı bu havfden perâkende olmak üzre olup ve ehl-i fesâd olanları dahı kaçup Akkirman ve Kili ve Bender câniblerine varup her cânibden gelen rencber tâyifesin katlidüp esbâbların gâret itmekle rencber tâyifesi gelüp gitmez olmışlardur. Dîvân zamânında kasaba-i Bender ile Dobrıca mâ-beyninde bir karye ihdâs olmışdur. Cümle halkı hırsuz u harâmîlerdür." Zikrolunan karyeyi ref‘ itmek murâd idindükde senün içün; "Mâni‘ olup ehl-i fesâda ziyâde ruhsat virmişdür ve Boğdan re‘âyâsı kaçup gitmekle cizyemüze küllî noksân gelmişdür." diyü arzeyledi. İmdi; vilâyet-i Boğdan Memâlik-i Mahrûsem'dendür. Emr-i şerîfümle nasbolunan voyvodaları yirine vardukdan sonra ol cânibe havf ü hirâs* virüp harâc-güzâr ra‘ıyyetlerümün tefrika vü ihtilâline bâ‘ıs olmağa sebeb nedür? Ol ecilden müstehıkk-ı ıtâb u ıkâb olmışsındur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mücerred celb ü ahz maslahati içün ol cânibe müte‘ârız olmayup re‘âyâ kullarumı rencîde vü remîde eylemeyüp vilâyet-i mezbûre re‘âyâsından ehl-i fesâd olup kaçup Akkirman ve Kili ve Bender câniblerine varup Boğdan'a ticârete gitmek isteyenleri katlidüp fesâd ü şenâ‘at üzre olanları ele getürüp mukayyed ü mahbûs voyvoda kuluma gönderüp ehl-i fesâda ol tarafdan ruhsat virmeyüp sancağunı gereği gibi hıfz u hırâset idüp ve ol hâdis olan karye dahı kendü hâllerinde olmayup ehl-i fesâd olup memleket ü re‘âyâya zararları varsa ref‘ idüp kadîmî yirlerine göndermek istedükde mâni‘ olmayup ve ol cânibden firâr idüp gelen re‘âyâyı kadîmî yirlerine gönderüp vilâyet-i ma‘mûrenün ma‘mûr u âbâdân olup nazm u intizâmına sa‘y ü ikdâm idüp sancağun halkını zabtidüp

vilâyet-i mezbûre re‘âyâsınun tefrika vü ihtilâline bâ‘ıs olur husûslardan el çeküp ol cânible hüsn-i zindegânî üzre olasın. Yohsa, sancağun âhara virilür; bilmiş olasın.

* Metinde " ولاس " şeklindedir.

74 *Boğdan'dan yağma olunan koyun ve davarların Akkirman, Bender ve Kili kazâlarından alınarak sahiplerine verilmesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman beğine, Akkirman ve Kili ve Bender kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan Voyvodası olan Aleksandra mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'un gâret olup sürilen tavarları girü sâhıblerine virilmek içün vilâyet-i mezbûre kâdîlarına Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* yedinden emr-i şerîf vârid olup vilâyet-i mezbûre re‘âyâsı cânibinden Bernar(?) nâm kimesne vekîl nasbolunup zikrolunan tavarları varup taleb itdükde Akkirman kazâsında iki bin beş yüz sığır ve üç bin beş yüz koyun ve Kili kazâsında altı yüz sığır ve Bender kazâsında beş yüz sığır ve altı yüz koyun virilmek mukarrer olup ve sicill olunup sulholmışdı. Hâlâ olan müfettiş kâdîsı ve Süleymân Çavuş geldükde; "Bu tavarlar size in‘âm buyurılmışdur; aslâ bir tavar virmen." didükleri sebebden bir mikdârı virilüp bâkî kalan tavarlardan aslâ bir tavar virmeyüp re‘âyâya zulm ü hayf olduğın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, sâbıkâ emr-i şerîfüm üzre görilüp vilâyet-i mezbûreden yağmâ vü târâc olan koyun ve tavar sâhıbleri ile ol mikdâr koyuna ve tavara rızâ’en sulholunup sicillât olunmış ise, ellerinde olan sûret-i sicilleri muktezâsınca tavarların ve koyunların ashâbına alıvirüp şer‘a ve emre mugâyir kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesiz.

75 *Akkirman ve Kili'ye Boğdan'dan tereke satmaya gelen rençberlerin emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Akkirman beğine hüküm ki:

Boğdan voyvodası mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'dan ba‘zı rencber tâyifesi Akkirman ve Kili cânıblerine tereke fürûhtına varduklarında; "Hâyinlersiz." diyü ellerinde olan terekelerin cebren alup ve kendülerün ba‘zısın katl ve ba‘zısını mecrûh idüp te‘addî itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, sancağun eşkıyâsını gereği gibi zabtidüp ol tarafdan rencberliğe gelen harâc-güzâr kullaruma ol vechile te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp ve kimesneye zarar u ziyân irişdürmeyesin. Re‘âyâdan katlolunmış kimesne var ise ol fesâda mübâşeret iden kâtilleri ele getürüp habsidüp isimleriyle arzidesin. Bi'l-cümle ol tarafdan rencberliğe gelen re‘âyâyı hımâyet ü sıyânet idüp kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp emn ü emân-ı vilâyet ve itmînân-ı ra‘ıyyet itmekde kemâl-i ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp ol cânible

tamâm zindegânî üzre olup re‘âyânun tefrika vü ihtilâline bâ‘ıs olur husûslardan ictinâb idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın; şöyle bilesin.

76 *Trablus'da şirretlikle meşhur olan Kerâme oğlu Nasıruddin adlı kimsenin teftiş olunup durumunun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Dîvân'da Ağa'ya virilmiş. Fî 18 Muharrem

Trablus beğine, Trablus ve Ba‘lbek kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Trablus kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nefs-i Trablu[s] sabuncılarından Kerâme oğlı Nâsıruddîn nâm kimesne ribâ-hor, müfsid, şirret ü mazarrat u ınâd ile meşhûr u müte‘âref kimesne olup gelen sancakbeğlerine dühûl idüp kethudâ vü sübaşılar ile ittihâd ü ihtilât idüp kendülere mübâşir ü tercemân olup dâyimü'l-evkât anlar mezbûrun evinde cem‘ olup gice vü gündüz fısk u fücûr üzre olduğından mâ-adâ nefs-i şehirden ve nevâhîden fi'l-cümle vüs‘at mülâhaza olunanlarun her birine bir tarîkla isnâd idüp meclis-i şer‘a murâfa‘a olmadın hılâf-ı şer‘-ı şerîf habsitdürüp giceden sabâha dek ba‘zılarına kayd ü bendle envâ‘-ı cezâ itmekle sâyirlerine dahı havf virüp her birinün hâllerine göre ba‘zına yüz ve iki yüz dahı ziyâde altun cerîmeye kesüp ve akçası mevcûd olmayanlara selem tarîkıyla nısf bahâsına zeyte ve harîre akça virüp ve kesilen cerîmeden bir hıssa kendü alup ve ba‘zılarınun eksük bahâ ile emlâkin satdurup deyne müstağrak itdürüp defe‘ât ile tenbîh olunup memnû‘ olmadığın" arzeyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, da‘vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin bi-hasebi'ş-şer‘ onat vechile teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre mezkûr kimesnenün müslimânlara şer‘-ı şerîfe muhâlif zulm ü te‘addîsi var ise –ki, bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ola– şer‘le müteveccih olan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğini ve zulm ü te‘addîsine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı sicillât idüp kendüyi habseyleyüp sûret-i sicilleriyle ale't-tafsîl ahvâlin yazup arzeyleyesiz. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ihtiyât idesiz.

77 *Edirne, Ferecik ve İnöz'de bulunan bennâ ve neccârların suyolu inşaatında çalıştırılmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 18 Muharrem

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolına bennâ vü neccâr mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup mahmiyye-i Edirne'de ve etrâfda ne mikdâr bennâ vü neccâr var ise cem‘ idüp isimlerin ve resimlerin defter idüp dahı kendülere lâzim olan âlet ü esbâblarıyla bî-kusûr ihrâc idüp suyolı üzerinde olan iftihâru'l-ümerâ’ ve'l-ekâbir Yeniçerilerüm Ağası Alî *dâme ulüvvuhû*ya yarar âdemün ve defterünle gönderüp teslîm itdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Bu bâbda gâyetle ikdâm ü ihtimâm idüp ne mikdâr bennâ vü neccâr bulunursa ber-vech-i isti‘câl göndermeyince olmayasın.

Bu dahı.
Bir sûreti, Ferecik kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, İnöz kâdîsına yazıldı.

78 *Safed'deki dört mahalleden boşalan ve harab olan hâneler için kalan hânelerden avârız taleb edilmemesi; Yahûdilerin eline geçen hânelerin avârızının da Yahudilerden alınması.*

Yazıldı.
Hacı Mehmed'e virildi. Fî 20 Muharrem, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Nefs-i Safed'de Harratü's-sûk ve Harratü'l-handek ve Harratü'l-gazâvî ve Harratü'l-ekrâd nâm mahalleler halkı tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup; "Mahalle-i Ekrâd'da sâbıkâ yüz hâne-i avârız yazılup hâlâ ba‘zı harâb olmağla seksen hâne kalup ve Mahalle-i Handak'da otuz dört hâne yazılup hâlâ ba‘zı harâb olup ve ba‘zı dahı Yehûdîler olmağın on üç hâne kalup yine sâbıkâ yazılduğı üzre tamâm hâneler avârızın taleb iderler." diyü i‘lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mahalleler defter-i hâkânîde ol mikdâr hâne yazılmış olmayup sonra ba‘zı hâneleri Yehûdîler eline düşüp ve ba‘zı dahı harâb olmış ise Yehûdîler aldığı hânelerün avârızın anlardan alup hâlî vü harâbe olup sâkin olmadukları hânelerün avârızın bunlardan taleb itdürmeyüp bu bâbda adâlet üzre olup kânûn u deftere muhâlif nesne taleb itdürmeyesin; şöyle bilesin. Ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı...*

Hacı Mansûr'a virildi.
Bir sûreti dahı, Harratü's-sûk ve Harratü'l-handak nâm mahalle halkına virildi.

* Metinde eksik bırakılmıştır.

79 *Timar sahibi Bostan'ın kefaletiyle serbest bırakılan harâmi reisi Kara Timürci'nin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akhısâr kâdîsına hüküm ki:

Re'îs-i harâmî olup bundan akdem elinde esbâb bulunup habsolunmış iken erbâb-ı tîmârdan Bostân nâm kimesne kefâletiyle ıtlâk olunan Kara Timürci'nün ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda kemâliyle mukayyed olup mezkûr harâmî anda bulunursa aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp eger hufyeten ve eger alâniyyeten her ne vechile mümkin ise hüsn-i tedârükle ele getürüp mukayyed ü mahbûs mu'temedün-aleyh yarar âdemlerile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin. Şöyle ki; bulunmaz ise mezkûr kefîline teklîf idüp her kande ise buldurasın. Bulmakda te'allül iderse vukû'ı üzre yazup bildüresin ki, dirliği âhara virile; şöyle bilesin.

80 *Silistre alaybeyinin acele olarak Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Fî 21 Muharrem, sene: 972

Silistre alaybeğine hüküm ki:

"Ale't-ta'cîl Südde-i Sa'âdetüm'e gelesin." diyü Çavuş-zâde Mehmed'e virilüp; "Bile(?) gelesin." [diyü] gönderildi.

81 *Vidin, Alacahisar ve Vulçıtrın sancakları züama ve sipâhilerinden Boğdan seferine tâyin olunduğu halde gitmeyenlerin timarları alınacağından, bunların mutasarrıf oldukları timarlarının yazılıp, tanzim olunacak defterin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Tımışvar beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Bundan akdem Boğdan Voyvodası olan Aleksandra ile Boğdan Seferi'ne ta'yîn olunan Vidin ve Alacahısâr ve Vulçıtrın sancaklarınun zü'amâ vü sipâhîlerinden seferi tamâm edâ idüp mevcûd olanlarun ve sefere emrolunup varmayanlar[un] isimleri ve tîmârları ile yazılup defter olunup defterleri Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmak içün emr-i şerîfüm olmağla zikrolunan sancaklarun mevcûdları ve Alacahısâr sancağı sipâhîlerinden seferden avdet olunduğı esnâda berâtıyla varup yoklanan on beş nefer sipâhîlerün yoklamaları defteri vârid olmağın aynı ile sûretleri ihrâc olunup irsâl olundı. İmdi; sefere emrolunup varmayan sipâhîlerün bir yıllık hâsılları mîrî[ye] zabtolunmak üzre tîmârları alınmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

( ) zikrolunan defter sana varup vusûl bulduğı gibi, yanunda olan icmâl ve rûznâme defterleri ile mukâbele idüp ne mikdâr sefere varmamış zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr zâhir olursa her sancağı başka defter idüp mutasarrıf oldukları tîmârlarınun baş köyleri ile yazuları ne ise ve ne nâhıyede ise cümlesin yazup kimesneye hımâyet itmeyüp defterüni mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin.

82 *Edremid kazâsı Şehirköy karyesi sipâhisi Hasan ile vâlidesini öldürenlerin yakalanıp cezalandırılmaları.*

Yazıldı.
Efendi hazretleri taleb idene(?) virildi. Fî 20 Muharrem, sene: 972

Karesi sancağı müfettişine ve Edremid kâdîsına hüküm ki:

Dârende Âyişe nâm hâtûn gelüp; "Edremid kazâsında Şehirköy nâm karye sipâhîsi olan Hasan nâm karındaşı Fâtıma nâm anasıyla karye-i mezbûre içinde evlerinde katlolunup Edremid'den Alî Çelebî ve Tavşancılar ve Nacak ve Acemoğlı ve kasaba-i Kemer'den Hacı Bekir oğlı Mustafâ ve Hibe kadın Arabı ve İshak Alisi ve Şarköyi'nden Kayaoğlı İlyâs ve Osmân oğlı Timürtaş ve Kuyumcı Ahmed ve Re'îs Bekir ve Bozer nâm karyeden Dîvâne Alî dimekle ma'rûf kimesneler mazınnası olduğını" bildürdi. Karye-i mezbûre içinde kıtâl vâkı' olup ahâlî-i karyeden kimesneye zarar gelmeyüp mu'âvenete varmadukları ecilden anlar dahı bu husûsda habîr olmak fehmolunur. Karye halkından dahı mazınna vü müttehem olanlarun ele gelmesi lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise bu bâbda mazınna vü müttehem olanları bi'l-cümle bu fesâdı idenler her kimler ise hüsn-i tedbîr ile ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâ muvâcehesinde şer'-ı kavîm ve kânûn-ı kadîm ile dikkat ile bi-hasebi'ş-şer' teftîş idüp göresin; bu fesâdı iden harâmîler her kimler ise –ki, şer'le sâbit ola– alınan esbâb ü emvâllerin tahsîl itdürdükden sonra sipâhî olanı habsidüp arzidesin; sipâhî olmayan hakkında muktezâ-yı şer' u kânûn üzre lâzim geleni mahallinde icrâ idüp cezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı' ola. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîrden ve hılâf-ı şer' kimesneye zulmolmakdan hazer idüp bu husûsda livâ-i mezbûre teftîşi hıdmetinde olan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer *zîde kadruhû* mübâşir ola.

83 *Peçin kazâsının Hasanlar köyünden Harâmilik ile meşhur olan Musa oğlu Hacı Mustafa'nın siyâset olunması ve oğullarının da yakalanarak teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına gönderildi; sâhıbleri ile.

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Balat ve Peçin kâdîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Peçin kazâsına tâbi' Hasanlar nâm karyeden Mûsâ oğlı Hacı Mustafâ'nun ve oğulları Abdülkerîm [ve] Hasan'un şirret ü şekâvetlerin" i'lâm idüp; "mezbûr Hacı Mustafâ envâ'-ı ikdâmla ihzâr olunup oğulları gaybet idüp kendülere tâbi' ba'zı müfsidlerle âlet-i harble bu vilâyetde gezüp fesâddan hâlî değillerdür ve "Mezkûr Hacı Mustafâ halâs." diyü havflerinden ekser ashâb-ı hukûk gelüp hakkı talebe kâdir olmaduğın" i'lâm eyleyüp mezkûrı çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdükleri ecilden mezbûr Hacı Mustafâ mahall-i hâdisede siyâset olunmasın emridüp mukayyed ü mahbûs çavuşumla irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin ve oğulları Abdülkerîm ve Hasan her kande ise ihzâr idüp emr-i sâbıkum üzre ahvâllerin bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş idüp üzerlerine sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra kendüleri habsidüp zulm ü te'addî ve fesâd ü şenâ'atlerine müte'allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresin; şöyle bilesin.

84 *Hafsa Sultan'ın Manisa'daki imâreti için gönderilen terekenin boğazlardan geçmesine engel olunmaması.*

Yazıldı.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Mağnisa'da vâkı' olan merhûme vâlidem sultânun ımâreti mühimmi içün Memi nâm re'îsün gemisine yüz müd buğday ve elli müd arpa tahmîl olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûr re'îsün zikrolunan gemisine mâni' olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde tereke tahmîl olmakdan ve hılâf-ı emr deryâya tereke virilmekden ziyâde hazer eyleyesiz.

85 *İnebahtı sancakbeyine Evranos Bey Evkâfı muhasebesi vesair işlerini halletmek üzere Selanik'e gitmesi için izin verildiği.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğefendi'ye virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

İnebahtı sancağı beğine:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ceddün Evranos Beğ Evkâfı'nun muhâsebesi ile sâyir masâlih-ı mühimmen içün Selanik'e gelmeğe icâzet virilmesin" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Sancağun hıfzı içün yirüne bir yarar i'timâd itdüğün âdemün koyup dahı Selanik'e varup evkâf-ı mezbûrenün muhâsebesin alup ve sâyir mühimm olan maslahatlarun gördükden sonra eğlenmeyüp girü sancağuna varup hıfz u hırâsetinde olasın; şöyle bilesin.

86 *Mamuriyye Kalesi hizmetine tâyin olunan Karahisar sancağının iki nevbetli yayalarının görev yerlerine gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr beğün âdemisi Husrev'e virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Karahısâr sancağı beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun iki nevbetlü yayaları Ma'mûriyye Kal'ası hıdmetine emrolunup hâliyâ Karahısâr Sancağı Yayaları Beği olan Hüseyin *dâme mecdühû*ya hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârun-ileyhe gereği gibi mu‘âvenet idüp livâ-i mezbûrun iki nevbetlü yayaların bi't-tamâm çıkarup me’mûr oldukları hıdmetlerine irsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; müşârun-ileyhe mu‘âvenet ü muzâheret bâbında dâkîka fevteylemeyesin; şöyle bilesin.

87 *Yalılara develerle getirilen terekenin, İstanbul zahîresi için gelen gemilerin dışındaki gemilere ve küffâra satılmasına izin verilmemesi.*

Yazıldı.
Alî nâm kimesneye virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Mihalıç ve Aydıncık ve Gönen ve Manyas kâdîları *zîde fazlühüm*e:

Ba‘zı kimesneler develerile tereke tahmîl idüp ol câniblerde olan yalılara iletüp deryâya ve küffâra bey‘ itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; bu husûs içün niçe def‘a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp zikrolunan kâdîlıklar deryâ kenârında olup terekeleri İstanbul zahîresi içün alınugelmiş iken; "Gayri yirlere virilmeye." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan İstanbul zahîresiyçün emrile varan gemilerden gayri yirlere ve deryâya tereke virdürmeyesiz. Eslemeyenleri onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürüp emre muhâlif iş idenleri her kimler ise ele getürüp habsidüp ahvâllerin arzeyleyesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olur ise mûcebi ile amel eyleyesiz.

88 *Müslümanlardan fısk u fücur üzere olup içki içenlerin ikaz edilmesi; dinlemeyenlerin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren kâdî âdemisi Dâvûd'a virildi. Fî 23 Muharrem, sene: 972

Köstendil beğine ve Ustrumca kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ustrumca kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûre müsellemlerinden ba‘zı kimesneler müdmin-i hamr olmağla şenâ‘at ü şekâvet üzre olup ve kefere mâ-beyninde niçe şakîler dahı şirret ü fesâd idüp sâyir re‘âyâyı zalemeye gamzitmek ile niçe mâlların gidermişlerdür ve eyledükleri cerâyim bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf salb ü siyâset îcâb itmeyüp mücerred ta‘zîr ve cerîme virmekle ıslâh olunmadukları ecilden ahâlî-i vilâyet mâ-beyninde niçe fetret vâkı‘ olmışdur. Sâyir deryâya karîb yirlerde bu makûle kimesneler kapudân gemilerine teslîm olmağıçün hükm-i hümâyûn virilmeğle ahâlî-i memleket âsûde-hâl olduğı gibi bu diyârda dahı bu makûle kimesnelerün cerîmeleri vâkı‘ oldukda Ustrumca hısâr-erenleri ile Kavala gemilerine gönderilmeğiçün emr-i şerîf sadaka buyurıla." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, fısk u fücûr üzre olanlara gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp müslimândan kimesneye hamritdürmeyüp eslemeyüp şer‘a ve emrüme muhâlif vaz‘ irtikâb idenleri isimleri ile ta‘yîn idüp arzidesiz. Sâyir fesâd ü şenâ‘atleri şer‘le sâbit olanlardan

arzı muhtâc [olanları] yazup bildüresiz; olmayanlar bâbında şer‘le lâzim geleni icrâ idüp vilâyet-i mezbûreyi ehl-i fesâd ü şenâ‘atden gereği gibi temîz ü pâk idüp hıfz u hırâsetde dakîka fevtitmeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 22 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantıniyye

89 *İstanbul zahîresi için koyun toplayan celeblerin halkın dişi keçilerini almamaları.*

Yazıldı.

Mezkûr cemâ‘atler tarafından gelen Dâvûd'a virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Sis kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Kavurgalu ve Ayrutamlu nâm cemâ‘atler Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün celeb tâyifesi gelüp koyun cem‘ eyledüklerinde dişi keçilerimüz bile alup bize hayfiderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mahrûse-i mezbûre içün koyun cem‘ itdüklerinde dişi keçi teklîf iderlerse men‘ u def‘ idüp emrüme muhâlif dişi keçilerine dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

90 *Beytullah'ın yıkanıp tütsülenmesi için gerekli olan masrafın Cidde mahsûlünden karşılanması.*

Yazıldı.

Ka‘be-i Mu‘azzama kâdîsı ile Cidde-i Ma‘mûre sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; "Her senede mübârek âşûr ve mevlûd aylarında Beytu'llâh-i Şerîf'ün dâhılinde olan ferşi âb-ı zemzem ve gülâbla tağsîl ve ebhıra-i mu‘attara ile tebhîr olunmak kadîmü'z-zamândan âdet olup mîrî cânibinden ta‘yîn olunmış nesne olmamağla fâtih-i Ka‘be olan kimesne bir mikdâr gülâb ve âb-ı zemzem ile tağsîl idüp her senede iki def‘a tağsîline yüz yiğirmi dirhem anber-i hâm ve yüz elli dirhem ûd ve yiğirmi vukıyye sandal ve otuz dirhem misk ve kırk vukıyye gülâb kifâyet ider. İki yüz elli altun ta‘yîn olunursa zikrolunan mikdâr buhûr tamâm vefâ ider." diyü i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Beytu'llâh-i Mutahhere'nün yılda iki def‘a tebhîr ü tağsîli içün lâzim olan yüz yiğirmi dirhem anber-i hâm ve yüz elli dirhem ûd ve yiğirmi vukıyye sandal ve otuz dirhem misk ve kırk vukıyye gülâbı sâl-be-sâl Cidde-i Ma‘mûre mahsûlinden alıvirüp masrafına iki yüz ve iki yüz elli altun mı olur mukarrer ü mü’eyyed olmak üzre deftere kayditdürüp her yıl zât-ı şerîfüm tarafından kendü ma‘rifetinüzle tebhîr u tağsîl itdüresin ki hıdemât-ı celîlesi sahâyif-i a‘mâlimüze sebtolmağla sa‘âdet-i sermedî müyesser olmış ola; şöyle bilesiz ve bu

hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kayditdüresiz ki, sizden sonra gelenler mazmûn-ı şerîfi ile amel idüp hılâfına cevâz göstermeyeler.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Muharremi'l-harâm, sene: 972

91 *Medine'de bulunan fukara ribatlarının tamir masrafı için Mısır Hazînesi'nden bin altın tâyin olunduğu; tamire başlanması ve yapılan harcamalarla ilgili defterin Mısır beylerbeyine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Sâbıkâ Medîne-i Münevvere Kâdîsı Mevlânâ Muslihuddîn ve Şeyhu'l-Harem Mehmed *dâme mecdühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "Medîne-i Münevvere'de olan fukarâ ribâtlarından Ribât-ı Kadem dimekle ma‘rûf olan ribâtun ta‘mîrine ne mikdâr nesne gider, tahmîn oluna." diyü emr vârid olmağın üzerine varılup keşfolundukda bir birine ulaşmış iki ribât olup biri Ribât-ı Umeyr dimekle ve biri [Ribât-ı] Cedîd dimekle ma‘rûf olup ikisi dahı esâsından tecdîde muhtâcdur. Her birinün süflâdan tokuzar halvet olup bu üslûb üzre tecdîd olunmasına altı yüz altun tahmîn olunup lâkin fukarâya ziyâde süknâ içün tokuzar halvet dahı fevkâniye binâ olunmak sâyir ribâtlar gibi münâsib görilüp bu vechile olursa cümlesine bin altun kıyâs olunmışdur. Husûsâ; Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm*un eser-i şerîfleri ribât-ı mezbûrda olmağın sâyirlerinden ziyâde ihtimâm olunması münâsibdür ve zikrolunan ribâtlarun uzunluğı yiğirmi bir buçuk zirâ‘ ve arzı on beş buçuk zirâ‘ ve binânun yüksekliği on beş zirâ‘ olup süflâ halvetleri tokuz bâbdur." diyü bildürdüğünüz ecilden zikrolunan ribâtlar arzitdüğünüz üzre fevkânî ve tahtânî binâ olunmasın emridüp masârifine tahmîn olunduğı üzre Hazîne-i Mısır'dan bin altun ta‘yîn idüp irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan ribâtları binâ itmeğe bir üstâd mi‘mâr bulup lâzim olan keresteyi ihzâr idüp binâsına şürû‘ itdürüp ve binânun üzerine bi'z-zât mukayyed olup tokuzar halvet-i süflâ ve tokuzar halvet-i ulvâ binâ itdürüp ve ta‘yîn olunan akçayı dahı kimesneye i‘timâd itmeyüp kendü elinüzden yirlü yirine sarfidüp itlâf ü isrâfdan sakınup ve ne mikdâr akça sarfolunursa eger icârât ve eger kereste bahâsıdur, cümlesin defter itdürüp binâ tamâm olduğı gibi defteri imzâlayup Mısır beğlerbeğisine irsâl eyleyesiz ki, muhâsebelerine kaydeyleyeler ve binânun esâs ü istihkâmına dahı gereği gibi mukayyed olup bir vechile metîn ü hasîn binâ itdüresiz ki, niçe eyyâm kâyim olup içinde sâkin olanlar istirâhat ü huzûrda olmaları sebeb[iyle] ecr-i cezîl hâsıl olup civâr-ı Rahmeten-li'l-âlemîn'de du‘âya meşgûl olmaları ile şefâ‘at ü rahmete sebeb olmış ola.

92 *Medine'de bulunan fukara ribatlarının bina ve tamir masrafı için Mısır Hazînesi'nden bin altın gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdâra hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de binâ vü ta‘mîr olunmak emrolunan ribâtlarun binâsını Medîne-i Münevvere kâdîsı ile şeyhu'l-Harem'e emridüp masârifi içün Hazîne-i Mısır'dan bin sikke altun ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr altunı te’hîr eylemeyüp Medîne-i Münevvere'ye irsâl idüp müşârun-ileyhimâya teslîm itdüresiz ki, fermân-ı hümâyûnum üzre ol ribâtlarun binâsına mübâşeret ideler ve zikrolunan altun varup teslîm olunduğına mûmâ-ileyhimâdan temessük alup muhâsebe defterine kayditdüresiz.

93 *Harem-i Şerîf'in karanlık gecelerde aydınlatılması için lazım olan balmumu ve zeytinyağının her sene Mısır'dan tedarik olunup gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Harem-i Şerîf'de Makâmât-ı Erba‘a'da ve Matâf-ı Şerîf'ün çevre yanında ahşâmla yatsu ve sabâh namâzları vaktinde yanmak içün Mısır'dan her senede altı kıntâr mûm gelüp her ayda elli batman olur. Bu vakıtlerde yanagelüp lâkin bu mikdâr mûm az olmağla karanu gicelerde mûm yakup aydın gicelerde yanmayup bulutlu gicelerde karanuluk oldukda halk temcîd vakıtlerinde tavâfa ve namâza gelmelü olduklarında usret çeküp ve niçesi pîr ve gözleri ma‘lûl olup ve ba‘zı za‘îf olmağla namâza ikâmet olundukda karanulukdan imâmı görmemeğle iktidâda meşakkat çekerler ve Ramazân ayında aydın gicelerde terâvîh edâ olunca mûm yanmaz. Eger bu üslûb üzre aydın ve karanu gicelerde mûm yansa her ayda bir kıntâr mûm kifâyet ider. Bu takdîrce her yıl gelen altı kıntâr mûmdan gayri altı kıntâr mûm dahı ta‘yîn olıcak her ayda birer kıntâr olur ve Makâmât-ı Erba‘a'da ve Ramazân'da vâkı‘ olan [hayme(?)]lerde on dâne irü beyâz mûm –ki, her biri rûm vukıyyesiyle onar vukıyye ola– sekiz mûmı Dört Makâm'da ve ikisi dahı Beyt-i Şerîf Kapusı'nda yanup ve on dâne mûma birer büyük şem‘dânlar dahı lâzim ve Harem-i Şerîf'ün kanâdîli içün her senede gelen zeytyağı yüz bir kıntâr olup Harem-i Şerîf'de ve sâyir makâmât-ı mübârekede olan cümle kanâdîl üç yüz seksen yedi aded olup cümlesi ahşâmdan sonra yanup yatsu namâzı kılındukdan sonra zeyt kılletinden iki yüz seksen beş aded kandîl dinlendürilüp yüz iki adet kandîl sabâha dek câ-be-câ yanup Matâf-ı Şerîf'ün iki yüz on iki kandîlinden kırk adedi sabâha dek yanup bâkîsi yatsudan sonra dinlendürilmeğle zıyâya ziyâde muhtâc olup ve Harem-i Şerîf'de Makâm-ı Hanîfî ile Makâm-ı Şâfi‘î'de olan on üçer kandîlün beşer kandîli sabâha dek yanup Mâlikî ile Hanbelî Makâmları'nda olan sekizer aded kandîlden birer kandîl yanup fukarâ vü zu‘afâdan gice ile tavâfa ve ıbâdete gelenler karanulukdan usret çekerler. Husûsâ, zikrolunan yüz iki kandîle gelen zeyt vefâ itmeyüp her yıl yedi kıntâr mikdârı yağ bâzârdan alınup kandîllere sarfolunur. Bu diyârda zeytyağı bulunmamağla satun alınan yağ sâde olmağın çendân şu‘le vü zıyâsı olmayup Ka‘be-i

Şerîf'ün cümle kanâdîli ay karanuluklarında sabâha dek yanmak için zikrolunan zeytden gayri yüz elli kıntâr zeyt dahı virilürse vefâ idüp Beyt-i Şerîf'ün her gûşesi rûşen olup müsâfirîn ü mücâvirînden gice ile Harem-i Şerîf'e gelenler ıztırâbdan halâs olurlar." diyü i‘lâm eylemeğin dâyimâ ulüvv-i himmet ü âtıfetüm cânib-i hayra olup husûsâ Beytu'llâh-i Müşerrefe'nün hıdemât-ı cemîlesi sermâye-i sa‘âdet-i sermedî olduğı ecilden makâmât-ı şerîfede ve mecâlisât-ı münîfede cenâb-ı celâlet-me’âbum tarafından on aded büyük şem‘dânlar vaz‘ olunmak tedârük olunup ve zikrolunan şem‘dânlara on dâne büyük beyâz balmûmı –ki her biri rûm vukıyyesiyle onar vukıyye ola– ve andan gayri Ka‘be-i Şerîfe'nün etrâfında yanan bal mûmlar içün her kıntârı ellişer batman olmak üzre altı kıntâr balmûmı ay karanuluklarında sabâha değin yanmak içün yüz elli kıntâr sâfî zeytyağı sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan tedârük olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan şem‘dânlara ta‘yîn olunan on aded beyâz balmûmlarını andan gayri altı kıntâr balmûmı ve yüz elli kıntâr sâfî zeytyağını her yıl tedârük idüp irsâl olunmağıçün kirâsına lâzim olan akçayı Hazîne-i Mısır'dan ta‘yîn idüp deftere kayditdüresiz ki, mukarrer ü mü’eyyed olup Harem-i Şerîf'ün mukîmîni ve mücâvirîni devâm-ı devlet ve kıyâm [ü] sebât-ı haşmetüm ed‘ıyesine iştigâlden hâlî olmayalar; şöyle bilesiz.

94 *Rodosçuk'ta sakin Yeniçeri Süleyman'ın oğlu Ali'nin kâtili olan Ali bin Ömer'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 23 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden kasaba-i Rodoscuk'da sâkin olan Süleymân'un oğlı Alî kâtili olan Alî bin Ömer nâm kimesneyi Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince mezkûrı te’hîr itmeyüp kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin; şöyle bilesin.

95 *Harem-i Şerîf'in karanlık gecelerde aydınlatılması için Mısır'dan tedarik olunup gönderilecek balmumu ve zeytinyağının bildirilen yerlerde yaktırılması.*

Yazıldı.

Ka‘be-i Mu‘azzama kâdîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ’i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Harem-i Şerîf'de Makâmât-ı Erba‘a'da ve Matâf-ı Şerîf'ün çevre yanında ahşâmla yatsu namâzları vaktinde yanmak için her senede altı kıntâr mûm gelüp lâkin ol mikdâr mûm az olmağla karanu gicelerde yanup aydın gicelerde yanmayup halk temcîd vakıtlerinde tavâfa [ve] namâza gelmelü olduklarında

usret çeküp ve niçesi pîr ü ma‘lûl olmağla karanulukda imâmı görmemekle iktidâda meşakkat çeküp ve Ramazân ayında gicelerde terâvîh edâ olunca mûm yanmaz. Bu üslûb üzre aydın ve karanu gicelerde mûm yansa her ayda bir kıntâr mûm kifâyet ider. Bu takdîrce her yıl gelen altı kıntâr mûmdan gayri altı kıntâr dahı ta‘yîn olıcak her ayda birer kıntâr olur ve Makâmât-ı Erba‘a'da ve Ramazân'da vâkı‘ olan haymelerde(?) on dâne iri beyâz mûm -ki, her biri rûm vukıyyesi ile onar vukıyye ola- sekiz mûmı Dört Makâm'da ve ikisi dahı Beyt-i Şerîf'ün kapusında yanup ve on dâne mûma birer büyük şem‘dânlar dahı lâzimdür ve Harem-i Şerîf'ün kanâdîli içün her senede gelen zeytyağı yüz bir kıntâr olur. Harem-i Şerîf'de ve sâyir makâmât-ı mübârekede olan kanâdîl üç yüz seksen yedi aded olup cümle ahşâmdan sonra yatsudan sonra zeyt kılletinden iki yüz seksen beş adedi dinlenür, iki yüz aded kandîl sabâha dek câ-be-câ yanup Matâf-ı Şerîf'ün iki yüz on iki aded kandîlinden kırk adedi sabâha dek yanup bâkîsi yatsudan sonra dinlendürilmekle zıyâya ziyâde muhtâc olup ve Harem-i Şerîf'ün Makâm-ı Hanbelî ile Makâm-ı Şâfi‘î'de olan on üç[er] kandîlün beşer kandîli sabâha dek yanup Mâlikî ile Hanbelî Makâmları'nda olan sekiz aded kandîlden birer aded kandîl yanup fukarâ vü zu‘afâdan gice ile tavâf u ıbâdete gelenlerden karanulukda usret çekerler. Ka‘be-i Şerîf'ün kanâdîli ay karanuluklarında sabâha dek yanmak içün zikrolunan zeytden gayri yüz elli kıntâr zeyt dahı virilür ise vefâ idüp Beyt-i Şerîf'ün her gûşesi rûşen olup müsâfirîn ü mücâvirînden Harem-i Şerîf'e gelenler ıztırâbdan halâs olurlar." diyü i‘lâm itmeğin ulüvv-i himmet ü âtıfetüm cânib-i hayra ma‘tûf u masrûf olup husûsâ, Beytu'llâh-i Şerîf'ün hıdemât-ı cemîlesi sermâye-i sa‘âdet-i sermedî olduğı ecilden makâmât-ı şerîfede ve mecâlisât-ı münîfede cenâb-ı celâlet-me’âbum tarafından on aded büyük şem‘dânlar tedârük olunup ve zikrolunan şem‘dânlara on dâne büyük beyâz balmûmı -ki, her biri rûm vukıyyesi ile onar vukıyye- ve andan gayri Ka‘be-i Şerîf'ün etrâfında yanan balmûmlar içün her kıntârı ellişer batman olmak üzre altı kıntâr balmûmı ve cümle kanâdîli ay karanuluğında sabâha dek yanmak içün yüz elli kıntâr sâfî zeytyağı sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan tedârük olunup gönderilmeğiçün Mısır beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, arzolunduğı üzre zikrolunan balmûmların ta‘yîn olunan mahallerde vaz‘ idüp lâzim olan evkât ü sâ‘âtde ve mecâlis-i münîfede yakdurup ve Mekke-i Mükerreme'nün kanâdîli dahı ay karanuluklarında sabâha dek yanup gice ile ve temcîd vakıtlerinde tavâf u ıbâdete varanlar zahmet ü usretden berî olalar. Bi'l-cümle eger zikrolunan kanâdîldür ve eger balmûmlarıdur, emrüm mûcebince yirlü yirine vaz‘ idüp bir kimesneye zâyi‘ u telef itdürmeyüp bu hükm-i hümâyûnumun sûretin sicill-i mahfûza kaydeyleyesin ki, senden sonra gelen kâdîlar dahı mûcebi ile amel eyleyüp hılâfına cevâz göstermeyeler; şöyle bilesin.

96 *Gece gündüz sarhoş olduğu bildirilen Maraş Çavuşlar Kethudâsı Musa'nın şer‘-ı şerîfe göre cezalandırılması.*

Yazıldı.
Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Muharrem, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Mar‘aş Çavuşları Kethudâsı olan Mansûr içün; "Gice vü gündüz fısk u fücûr üzre olup fesâd eyler." diyü Mar‘aş çavuşlarından Kaya ve Alî Kaya ve Mûsâ nâm kimesneler haber virmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun ahvâlini kimesneye ifşâ itmedin hufyeten onat vechile tetebbu‘ u tecessüs itdürüp anun gibi fısk u fücûr üzre ise serhoş iken ele getürüp şer‘le lâzim geleni icrâ itdükden sonra vukû‘ı üzre ahvâlin yazup bildüresin.

97 *Akkirman ve Özi Tatarları tarafından Leh kralının ülkesine yapılan tecavüzün önlenmesi ve bunu yapan eşkıyanın yakalanarak aldıkları malların sahiplerine iade edilmesi.*

Yazıldı.
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile hân âdemine virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Devlet Giray Hân'a:

Hâliyâ iftihâru ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Leyh kralınun ilçisi Dergâh-ı Azamet-penâh ve Bârgâh-ı Celâlet-destgâhum'a rûy-mâl itmek üzre iken kral-ı mezbûrun kendüye mektûbı vârid olup; "Akkirman ve Özi Tatarları Moskov keferesine gitmek nâmı ile Bar nâm kal‘aları etrafın ve Velen nâm nâhıyelerin tekrâr târâc u tâlân itdüklerin" i‘lâm eyledi.

Eyle olsa; kral-ı mezbûr âbâ vü ecdâ[d]ı zamânından berü Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e hulûs-ı taviyyet ve safâ-yı niyyet ile dostlukda olup dâyimâ tarafeynden rusül ü resâyil meftûh olup evâmir ü nevâhîmüze imtisâl üzre iken mâ-beynde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif memleket ü vilâyetine vilâyet-i mezbûre Tatarları dahlitmeğe sebeb nedür, yohsa ol cânibe ahde muhâlif bir vaz‘ları mı sâdır olmışdur? Olduğı takdîrce Atebe-i Ulyâmuz'a arz u i‘lâm olunmak münâsib idi.

Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan cenâb-ı celâlet-me’âbımuz tarafına olan şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca vilâyet-i mezbûre Tatarlarından ahd-i hümâyûnuma muhâlif vaz‘ irtikâb idüp fesâd ü şenâ‘ate bâ‘ıs ü bâdî olan eşkıyâyı hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp gâret olunan âdemlerin ve tavarların sahîh u sâlim yirlü yirine gönderilüp şer‘-ı şerîfe ve ahd-i hümâyûnuma muhâlif te‘addî vü tecâvüz idenlerün şer‘le haklarından gelüp mu‘âhede-i hümâyûnuma mugâyir kral-ı mezbûrun memleket ü vilâyetine kimesneyi dahlitdürmeyüp mâ-beynde olan dostluğı ve ahd-i hümâyûnumı ri‘âyet itdürüp emn ü emân-ı memleket ve itmînân [u] refâhiyyet-i ra‘ıyyet itdürmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getürüp ahde mugâyir marzî vü makbûlümüz olmayan husûsları kimesneye irtikâb itdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

98 *At hırsızı Elvend bin Rüstem adlı sipâhinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Çorum beğinün kethudâsına virildi. Fî 26 Muharrem, sene: 972

Çorum beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Çor[um] beği ve kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Elvend bin Rüstem nâm sipâhî at sirka idüp; "Hırsuzluğı müseccel ise arzidesiz." diyü emr-i şerîf vârid olmağın Hüseyin-âbâd nâyibinün sûret-i sicilli muvâcehesinde kırâ'et olundukda; "Vâkı'dur." diyü tasdîk eyledüğin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicilli ile gönderesiz ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdüğünüz âdemlere tenbîh eyleyesiz ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

99 *Saruhan sancağında hırsızlık ve harâmilik edip civar sancaklara kaçan eşkıyanın yakalanıp Şehzâde Murad'ın adamlarına teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde hazretlerinün kapucıları kethudâsına virildi. Fî 26 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Aydın ve Menteşe ve Biga ve Teke ve Burusa sancakları beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Saruhan sancağında hırsuz u harâmîlık eyleyen ehl-i fesâdun ba'zıları kaçup taht-ı hükûmetinüze gelmekle haklarından gelinmedüği ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü*nün oğlı Murâd *tavvela'llâhü te'âlâ umrahû*nun lalası cânibinden i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp livâ-i mezbûrda hırsuzluk ve harâmîlık iden ehl-i fesâd kaçup taht-ı hükûmetinüze geldüklerinde mahall-i hâdisede şer'le görmek içün âdem gönderüp taleb itdükde te'hîr itmeyüp ele getürüp müşârun-ileyh tarafından gelen âdemisine teslîm idesin ki, mahallinde teftîş olunup şer'le lâzim gelen icrâ olunup ehl-i fesâd sancağınuza ilticâ itmekle halâslarına ruhsat kalmaya; şöyle bilesiz.

100 *Şehrizol'daki kul tâifesinin mevâciblerinin kul kâtibi tarafından kesinti yapılmadan, tam olarak ödenmesi.*

Yazıldı.
Alî Çavuş nâm kimesneye virildi. Fî gurre-i Safer, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda kul kâtibi olan kimesne her mevâcibde neferden onar akça aldığı istimâ' olundı. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, min-ba‘d kullar kâtibine mevâcibde aslâ neferden bir akça aldurmayup kul tâyifesinün âdet ü kânûn üzre birer buçuk günlüği -ki, müsterakadur- Hazîne-i Âmirem için zabtolunugelmişdür, andan gayri bir akça ve bir habbelerin aldurmayup tamâm ulûfelerini teslîm itdürüp emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantıniyye

101 *Şehzâde Selim'in Peçin kazâsındaki şemhânesinin mültezimi olan Şahoğlu Hüseyin'in halka zulmettiği yolunda, hakkında yapılan şikâyetler şer‘an sâbit olursa siyâset olunması.*

Yazıldı.
Haydar Çavuş'a virildi. Fî 2 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Şehzâde lalasına ve Peçin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup; "müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhü*nün kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan şem‘hânesi mültezimi Şâhoğlı Hüseyin'ün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olduğı" i‘lâm olunmağın sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup teftîş olunmak içün size gönderildi. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm [vardukda], mezkûr mültezimi ve şerîklerini ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup der-zencîr idüp dahı gönderilen sûret-i ruk‘aya nazar idüp ahvâlin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş ü tefahhus idüp göresiz; arzolunduğı üzre mezbûrun re‘âyâya ol vechile zulm ü te‘addîsi var ise üzerine ne mikdâr hukûk sâbit ü zâhir olursa şer‘le sübût bulan hukûkı bî-kusûr ashâbına alıvirüp ve müşârun-ileyh oğlumun mâlını cem‘ u tahsîl idüp dahı mezkûr Şâh Hüseyin'i te’hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresiz ve şerîkleri dahı kaç nefer ise zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl defter idüp yazup arzidüp kendülerini muhkem habseyleyesiz. Sonra anlar hakkında dahı emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz ve mültezim-i mezbûrun zikrolunan iltizâmdan ref‘ı için bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ol emr-i şerîfüm mûcebince ref‘ olunmamağa sebeb ü bâ‘ıs nedür, anı dahı yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şer‘-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş olmakdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

102 *Rodos'ta bulunan pirinç gemisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ anda bir pirinç gemisi olduğı istimâ‘ olunmağın anda bey‘ olunmayup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan pirinç gemisin anda satmayup içine yarar âdemler koyup mahmiyye-i mezbûreye irsâl eyleyesiz; şöyle bilesiz.

103 *Kızılağaç kazâsında ev basıp adam öldüren harâmilerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kızılağaç ve Zağra-i Yenice ve Zağra-i Atîk ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Kızılağaç kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Mâh-ı Zi'l-ka‘dede bir haftada taht-ı kazânda iki ev basılup âdem katlolunup mâlları gâret olunup harâmîler tecessüs olundukda; "Zağra-i Atîk kazâsına tâbi‘ Kömeli nâm karyeden Şa‘bân ve Pîrî ve Şabcılar nâm karyeden Kalaycı Mûsâ ve Paşmakcıoğlı Ahmed ve İbrâhîm Çelebî ve Dobrucalı Mustafâ ve Kara Deli ve Karaca Mehmed ve Dîvâne Memi ve Anatolılı Kara ve Yenice-i Zağra'dan Sübaşı nâm karyeden Dîvâne Kurd ve Köse İnebeği ve Paşalular nâm karyeden ve Ahmedce nâm karyeden Kara Minnet ve Nevâhî-i Yanbolı'dan Şabcılu nâm karyeden Dîvâne Bayram ve Köseler nâm karyeden Bayram ve Çirmen kazâsından Haccılar(?) nâm karyeden Şâhçe nâm kimesneler ehl-i fesâdlardur." diyü haber virdükleri ecilden defter olunup i‘lâm olundı. Lâkin mezkûrlarun ele gelmeleri müte‘assirdür. Ba‘zı kimesnelere ri‘âyet olunmak ahdolunursa ele gelmeleri kâbildür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda isimleri ta‘yîn olunan kimesneleri eger zü‘amâ vü sipâhî mu‘âvenetiyledür ve eger sâyir kimesnelerün ikdâm ü ihtimâmıyladur, her ne tarîkla mümkin ü mutasavver ise hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her birin yataklandurup ale'l-gafle üzerlerine varup ele getürüp dahı üzerlerine sâbit olan fesâdlarınun sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ve mezkûrlarun ele gelmelerinde mu‘âvenet ü muzâheret idüp yoldaşlık idenler her kimler ise isimleri ve resimleri ile yazup arzeyleyesiz ki, yoldaşlık idenler hâllerine göre ri‘âyet olunup muhassılü'l-âmâl olalar; şöyle bilesiz.

104 *Halka zulmeden Kudüs-i Şerîf sübaşısı tercümanlarının dâvalarının görülerek tercümanlık hizmetinden uzaklaştırılmaları.*

Yazıldı.
Şehzâde hazretlerinün Kapucısı Hasan'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ anda Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercemân olan Turânî(?) ve Ahmed Asesbaşı ve Alî ve Kerîm ve Halîl ve Mûsâ ve Ahmed Sezâ’î nâm kimesneler ve Sâr ve Kosem nâm zimmîler halkdan irtişâ vü sirka ve zinâ idüp ve celb ü ahz içün hılâf-ı şer‘ müslimânlara ba‘zı husûs isnâd idüp ehl-i örfe gamzitmek ile halka zulm ü te‘addîleri olmağın mukaddemâ teftîşleri içün hükm-i şerîfüm virilüp teftîşlerine şürû‘ olunmazdan

evvel ba‘zısı gaybet itmekle teftîş olunmayup ve ba‘zılarınun dahı hîn-i teftîşde hılâf-ı şer‘ ol vechile halka zulm ü te‘addîleri olduğı şer‘le sâbit ü zâhir olmağın tercemânlıkdan ref‘ olunmışlar iken hâlen yine gelüp tercemânlık idüp evvelkiden ziyâde halka zulm ü te‘addîleri olduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrdan gelüp da‘vâ-yı hak idenler ile mezbûrları berâber eyleyüp mukaddemâ bir def‘a sorılup faslolmayup ve on beş yıl geçmeyen da‘vâların husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer‘ teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrlarun üzerine bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları tercemânlıkdan ref‘ idüp min-ba‘d tercemânlık itdürmeyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahlitdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972, Kostantıniyye

105 *Gelibolu'daki yangına sebep olanların yakalanarak hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Muhtesib-zâde İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 2 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Gelibolı'da hark vâkı‘ olup bin mikdârı dükkân yanup ve bezzâzistânun ekser yiri âteş harâretinden harâb olup Hudâvendigâr Hammâmı'ndan bakkâllar cânibine muttasıl olan dükkândan zâhir olup mezbûr hammâmun hammâmcısı Alî ve kulı Mustafâ ihzâr olunup sü’âl olundukda mezbûr Alî inkâr idüp kulı Mustafâ; "Ol gice hammâmun bakkâllar dükkânına muttasıl olan mevzı‘da sohbet idüp bakkâllar dükkânı cânibinde olan tahtaya mûm yapışdurup ol dükkânda kettân olup dutışup yandı." didükde mezkûrlar habsolundı." diyü bildürmişsün. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; zikrolunan âteş âhar yirden zâhir olmayup arzolunan kimesneler sahîh sohbet idüp kettâna mûm düşmekle tutışmağa sebeb mi olmışdur, sohbetleri şarâb sohbeti mi idi, yohsa gayri ahvâl üzre mi cem‘ıyyet itmişlerdür? Ol sohbetde olanlardan gaybet itmiş dahı var ise cümlesin ele getürüp dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp şehrün ihrâkına sebeb olanlar her kimler ise tamâm ma‘lûm idinüp habsidüp bir ferdin habsden ıtlâk itmeyüp sıhhati üzre yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyeleri arzolunmakdan ihtiyât eyleyesin.

106 *Tulum karyesi ahâlisinden, Gazibey karyeli Ferhad sipâhinin evini basıp Göğözü mevkiinde cuma namazını kılanlara saldıranların teftiş olunup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Pîr Gâyib Kethudâ'ya virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Rum beğlerbeğisine ve Tokat kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hüseyin-âbâd kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Gâzîbeğ nâm karyeden Ferhâd nâm sipâhî Göğözi dimekle ma‘rûf mevzı‘da cum‘a namâzını kılmağa vardukda, Tulum nâm karye halkından ba‘zı kimesneler mezbûr sipâhînün evi üzerine varup İlyâs nâm kimesneyi darb-ı şedîd ile darbidüp ve âlet-i harble cum‘a önine gelüp Ayvât nâm kimesnenün bir dişin uvadup ve Dede nâm kimesnenün baldırın ok ile urup ve Osmân nâm kimesne bu gavgânun men‘ıne vardukda, hâşâ; "Bre adı yaman mel‘ûn, sen niye geldün?" diyü darb-ı şedîd ile darbidüp müslimânlara cum‘a namâzın kıldurmayup okla ve taşla müslimânları darbidüp ve hatîbün dînine ve îmânına şetmitdükleri mezkûr Tulum halkından ba‘zılarınun ikrârları ve ba‘zılarınun üzerlerine elli-altmış nefer müslimânlarun şehâdetleriyle zâhir ü mukarrer oldı." diyü arzeylemiş. İmdi; bu bâbda senün kemâl-i diyânet ve vüfûr-ı istikâmetüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup husûs-ı mezkûrun üzerine varup ihzârı lâzim olanları getürdüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup husamâyı berâber eyleyüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış değil ise ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi olup bu fesâdı idenler kimler idüği bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit oldukdan sonra ehl-i fesâdı habsidüp dahı üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû‘ı üzre yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât idesiz.

107 *Karaman'ın teftişi esnasında yakalanıp gönderilen suçluların teslim alındığı; yolda kaçan bir suçlunun da yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virilmiş. Fî 3 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Beğşehri Beği olup vilâyet-i Karaman'a müfettiş ta‘yîn olunan Bâyezîd *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Hîn-i teftîşde zâhir olan on tokuz nefer mücrim irsâl idüp ve yollarda getürürken hıfzı içün Seydîşehri Çeribaşısı Paşabeğ'i yiğirmi nefer sipâhî bile koşup göndermeğin bir neferi gafletle gaybet idüp on sekiz neferin Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp teslîm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Gaybet [iden] mücrimi dahı gereği gibi tetebbu‘ idüp şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

108 *Akkirman halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman kâdîsına hüküm ki:

Boğdan Voyvodası Aleksandra, re‘âyâsı tarafından Bornaz nâm zimmîyi ber-vech-i vekâlet taht-ı kazâna gönderüp; "Fetretden berü gâret olunan koyunların ve sığırların ve hargelelerin emr-i şerîfüm mûcebince tamgaları ve nişânları ile buldukları yirden taleb itdükde muslihûn araya girüp Tatar hânı vilâyete dühûl idelden berü Akkirman Kâdîlığı'n üç bin beş yüz re’s Boğdan koyunına ve iki bin beş yüz re’s sığıra ve yiğirmi re’s Boğdan hargelesine vilâyet-i mezbûre halkı sulhidüp sicill olunup ve sulhiden kimesnelerün isimleri sicilde mukayyeddür." diyü sûret-i sicill ibrâz idüp sulholunan tavarlar alıvirilmesine hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından çavuşum Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, ellerinde olan sûret-i sicil muktezâsınca müteveccih olan tavarların bî-kusûr alıviresin; aslâ te‘allül ü bahâne itdürmeyesin.

109 *Bender halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Bir sûreti, Akkirman beğine ve Bender kâdîsına; " ...beş yüz re’s Boğdan sığırına ve altı yüz re’s Boğdan koyunına sulholunmışdur... " Kazâ-i Bender ahâlîsinün ihrâc itdükleri tavarlardan… Ahmed Çavuş mübâşir... "

110 *Kili halkının Boğdan'dan yağma eylediği koyun ve davarların sahiplerine geri verilmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Bir sûreti, Kili kâdîsına; "Kazâ-i mezbûr ahâlîsi ihrâc itdükleri tavarlardan gayri tavarları buldukları yirden almak üzre kara sığırı altı yüz sığıra sulhidilmişdür... Mehmed Çavuş mübâşir... "

111 *Boğdan'dan kaçarak Akkirman, Bender ve Kili'ye gelip yerleşen Boğdan reâyasının tekrar eski yerlerine gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Muharremi'l-harâm, sene: 972

Akkirman ve Bender ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp; "Boğdan re'âyâsı mukaddemâ olan fetret sebebiyle vilâyet-i Boğdan'dan firâr idüp gelüp taht-ı kazânuzda sâkin oldukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, anun gibi ol sebeble firâr idenlerden taht-ı kazânuza ne mikdâr kimesne gelmiş ise gelen Boğdan re'âyâsın kaldurup kadîmî yirlerine gönderüp kimesneye te'allül itdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

112 *Boğdan voyvodasının Südde-i Saâdet'e doğan getiren adamlarına geri dönüşlerinde yolda hiç kimsenin müdâhalede bulunmaması.*

Yazıldı.

Südde-i Sa'âdet'den Aleksandra Voyvoda'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mezbûr voyvodanun toğanlar ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemleri girü ol cânibe irsâl olunup yolda ve izde dahlolunmamak emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olurlar ise yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde ve memerr ü ma'berlerde ve iskelelerde kendülerine ve bârgîrlerine hılâf-ı şer' u kânûn kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

113 *Kudüs-i Şerîf'teki Sahratullah-ı Şerîfe evkâfı müştemilâtından Hazret-i Davud Hamamı'na Kudüs-i Şerif'e gelen sudan bir miktar su verilmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde kapucısına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "nefs-i Kudüs-i Şerîf'de Sahratu'llâh-i Şerîfe Evkâfı'ndan Hazret-i Dâvûd *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* Hammâmı dimekle ma'rûf hammâmun mâ'-i şitâ cem' olacak kuyuları olup iki ay mikdârı kuyu suları ile işleyüp kalan aylarda mu'attal kalup vakfa şey'-i kalîl hâsıl olmağın Kudüs-i Şerîf'e cârî olan sudan bir mikdâr su ınâyet olunmağıçün mukaddemâ Kudüs-i Şerîf beği ve kâdîsı arzeyledükde; "Şer'an ahâlî-i Kudüs-i Şerîf'ün hakk-ı şürblerine zarar müterrettib olmazsa ve bir mikdâr su kifâyet iderse yazup bildüresiz." diyü vârid olan hükm-i şerîf muktezâsınca a'yân-ı vilâyetden sorılup; "Mezkûr hammâma kifâyet mikdârı su virilmekle Kudüs-i Şerîf halkınun hakk-ı şürblerine zarar müterettib olmayup Sahratu'llâh-i Müşerrefe Vakfı'na dahı küllî nef' hâsıl olur." diyü şehâdet eyledükleri ecilden Kudüs-i Şerîf ahâlîsi bu husûs içün mahzar yazup; "Mezkûr hammâma kifâyet mikdârı su sadaka buyurıla." diyü arzeyledükleri" ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan sudan hammâma su virilmekle Kudüs-i Şerîf ahâlîsinün hakk-ı şürblerine ve gayra şer'an [zarar] lâzim gelmezse çok virilmeyüp hammâma bir mikdâr su virüp icrâ itdüresiz.

114 *Haleb Unkapanı tâundan kapanmış ise, kapanın mültezimi olan Hacı Mahmud'un kalan borcunun tahsil edilmemesi.*

Yazıldı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Haleb'den Hacı Mahmûd nâm kimesne ruk‘a sunup; "Haleb'ün Un Kapanı'nı her sene yedi yüz yiğirmi altuna iki seneye aşırı iltizâm idüp üçünci senede tâ‘ûn-ı ekber olup unı alup satan cellâblar kırılup kapan kapandığı ecilden beş yüz altun borc lâzim gelüp evlerimüz ve esbâbımuz satdurup iki yüz altun cem‘ olup bâkîsin virecek nesnemüz yokdur." diyü bildürdükleri ecilden sunılan ruk‘anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, gönderilen sûret-i ruk‘aya nazar idüp bu husûsı ehl-i vukûfdan ve a‘yân-ı vilâyetden tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı‘ arz-ı hâl itdükleri mukâta‘aları vâkı‘ olan âfet sebebi ile kesritmiş midür, yohsa kesritmeyüp mücerred te‘allül mi ider? Kesrleri vâkı‘ olduğı takdîrce iltizâmlarında âfet-i semâvî şartolunmış mıdur, nicedür? Şöyle ki; vâkı‘ olan âfet sebebi ile kesrleri mukarrer olup uhdelerinde olan mâl alınmağla anlara hayfolmak ihtimâli var ise kesritdükleri akçayı almayup vukû‘ı ve sıhhati ile yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

115 *Sakarya nehri üzerinde yaptırılan hâssa gemilerin inşasında istihdam edilen bennâ ve neccârların yiyecek ihtiyaçlarının temin edilmesi.*

Yazıldı.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Sakarya suyı üzerinde binâ olunmak emrolunan hâssa gemilerün bennâ vü neccârlarına zahîre ve ekmekci ve mûmcı ve kassâb lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp zikrolunan mahalle kifâyet kadar un ve sâyir zahîre tedârük idüp eger kirâ katırları iledür, eger gayri tarîkıladur her ne vechile mümkin ise sâhıbleriyle gönderüp narh-ı rûzî üzre bey‘ itdüresin ve taht-ı kazânda kifâyet kadar kassâb ve mûmcı ve ekmekci ta‘yîn idüp bile gönderesin; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

116 *Sakarya nehri üzerinde yaptırılacak hâssa gemilere lazım olan kerestenin temin edilip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Akyazı ve Göynük ve Taraklu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Sakarya suyı üzerinde binâsı fermân olunan gemilere ağaç lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan gemilere lâzim olan kereste ne makûle [i]se kesdürüp isti‘câl üzre mahall-i me’mûra gönderesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet sakınasız.

117 *Göynük kazâsında yol kesip harâmilik yapan İmirze adlı sipâhi ve arkadaşlarının yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Süleymân nâm dânişmende virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Kocaili beğine ve Göynük kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazândan; "Yörükler nâm karyeden Celâl oğlı Hurrem ve Hallâc Alî ve Kızılkuyı nâm karyeden Kör Osmân ve Serdik nâm karyeden İmirze nâm sipâhî ve Arslan nâm kimesne yola iner kuttâ‘u't-tarîk hırsuz u harâmîler olup müfettişden gaybet idüp ve Nûrullâhoğlı dimekle ma‘rûf hırsuz dahı hasta olmağla Rüstem Paşa [nâ]m sipâhîde emânet konılmışdur." diyü arzolunmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, gaybet iden mezbûrûn hırsuz u harâmîlerün ahvâllerine gereği gibi mukayyed olup dahı yirlerine geldükleri gibi her birini yataklandurup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp der-zencîr idüp yollarda hıfzı içün kifâyet kadar âdem koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; mezbûr Nûrullâhoğlı dahı ifâkat bulduğı gibi te’hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs gönderesiz.

118 *Akyazı kazâsı Karkılı karyesinden Abdurrahman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Bir sûreti; "Akyazı kazâsından Karkılı nâm karyeden Hatîb karındaşı Abdurrahmân'ı yirine geldüği gibi gönderesin." diyü.

Yazıldı.

119 *Rodos Kalesi hisarerenlerinin gediklerinin Rodos sancakbeyi tarafından sebebsiz olarak alınıp başkalarına verildiği yolundaki şikâyetlerin tahkik edilmesi.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Rodos müftîsine ve kâdîsına hüküm ki:

Rodos Kal‘ası hısâr-erenleri Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup; sancakları beği olan Alî *dâme ızzühû* dizdârları ma‘rifeti yoğ iken bilâ-sebeb gedüklerin alup kendü âdemlerine ve mâl virenlere tevcîh idüp ve kal‘a-i mezbûre ma‘zûllerinden iki nefer dahı ağalarınun arzların ibrâz itmeğin zikrolunan husûslarun sıhhati ve adem-i sıhhati ma‘lûm olmak lâzim olup size i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın zikrolunan arz-ı hâlün sûreti irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâm ile hak üzre teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre mezkûrlarun gedüklerin ağalarınun haberi yoğ iken ve hıdemât-ı lâzimelerin edâ iderler iken bilâ-sebeb âhara ve kendü âdemlerine ve akçasın alduğı kimesnelere virmiş midür, niçedür, yohsa gedükleri alınanlarun her birinün bir sebebi olup müstehıkk-ı azl iken âhara virilmekle mi şirret iderler; tamâm vâkıf u muttali‘ olup gavrine irişüp dahı sıhhati ve vukû‘ı üzre hakîkat-i hâli ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Ammâ; bir cânibe meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ziyâde hazer idüp tamâm hak üzre olasız.

120 *Sekretüb karyesi zimmîlerine zulmettiği bildirilen Divriği Beyi Kâsım Bey'in teftiş olunması.*

Yazıldı.
Kethudâsına teslîm itmeğiçün çavuşbaşına gönderildi. Fî 5 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Çorum Beği olup mehâyif teftîşinde olan İlyâs Beğ'e ve müfettiş kâdîsına ve mübâşir olan çavuşa hüküm ki:

Divriği kazâsından Sekretüb nâm karye zimmîleri tarafından dârende Yakop nâm zimmî Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup Divriği Beği Kâsım Beğ'den ızhâr-ı tezallüm eyledükleri ecilden ol sunılan ruk‘anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, bu bâbda ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp zikrolunan ruk‘ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahı bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ karye-i mezbûre zimmîlerinün şer‘-ı şerîfe muhâlif ve kânûna mugâyir nesnelerin alup zulm ü te‘addî iden eger müşârun-ileyh ve eger âdemleridür üzerlerinde ne mikdâr hakları şer‘le sâbit ü zâhir olursa hılâf-ı şer‘ alınan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te‘addîsine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup sıhhati üzre arzeyleyesiz.

121 *Ehli fesad olduğu sâbit olan Hacib karyeli Teberrük bin Ahmed'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Hacı Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Safer, sene: 972

Kangırı beğine [ve] kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûreye tâbi‘ Hâcib nâm karyeden Teberrük bin Ahmed nâm kimesne karye-i mezbûreden Hacı Mehmed nâm kimesnenün câriyesin ayardup on sikke altunın alduğına meclis-i şer‘de ikrâr eyledükden sonra mezbûr Teberrük; "Câriyeyi ayartdum ve on sikke altunın aldum." didüğine mu‘temedün-aleyh kimesneler şehâdet idüp tescîl olunup ve bundan gayri karye-i mezbûrede Hacı Hüseyin nâm kimesnenün evi açılup ba‘zı esbâbı sirka olunup karye-i mezbûreden taleb eyledükde

mezbûr Teberrük zikrolunan esbâbun ba‘zın virüp ve ba‘zın dahı; "Vireyüm; beni rencîde eyleme." didüğine bî-garaz, âdil ü mu‘temed müslimânlar şehâdet idüp ol dahı tescîl olunup ve mezbûr Teberrük, Sevindük nâm kimesnenün zinâ kasdına evine girdüği şühûd-ı udûl ile sâbit olup sicill olunup ehl-i örf eline virilüp ehl-i örf dahı bir mikdâr mâlın alup habsden ıtlâk eyledükden sonra hâliyâ girü fesâd üzre olup ve bu zikrolunan mevâddan gayri töhmet-i sâbıkası olup ehl-i fesâd yaramaz kimesne olmağın sâyir ehl-i fesâda mûcib-i ıbret olacaklayın hakârete müstehık kimesne olup mezkûr küreğe emrolunup müslimânlar şerr ü şûrından emîn olmak recâsına" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı mezkûr Hacı Mahmûd ile berâber idüp da‘vâsı bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise muktezâ-yı şer‘-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzitdüğün gibi ise mezbûrun bi-hasebi'ş-şer‘-ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olan hakkın bî-kusûr alıvirdükden sonra vâkı‘ olan fesâdlarınun sûret-i sicilleri ile mezbûrı yarar âdemler ile Südde-i Sa‘âdetüm'e küreğe gönderesin ve bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

122 *Hâssa odun hizmetinde görevli karyelerin Sakarya'da yapılmakta olan gemiler için lazım olan kereste işinde görevlendirilmemesi.*

Yazıldı.
Şehremînine virildi. Fî 5 Safer, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan on altı pâre kurâ halkı kadîmden hâssaya odun hıdmetine istihdâm olunugelmeğin; "Gayri hıdmet teklîf olunmaya." diyü sâbıkâ hükm-i hümâyûnum virilmişken ol emr-i hümâyûnuma muhâlif Sakarya'da binâ olunan kadırgalar ağacı teklîf olunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, kadîmden hâssa-i hümâyûnum içün odun çekegelen on altı pâre kurâya emr-i sâbıkuma muhâlif gemi ağacı teklîf itdürmeyesin; eslemeyenleri yazup bildüresin.

123 *Karaferye kazâsında Üsküdar İmâreti Evkâfı'na ait Yeniköy karyesi halkına zulmeden voyvoda Memi'nin teftiş edilmesi ve suçları sâbit olursa, hak sahiplerinin hakları alınıp oradan uzaklaştırılması.*

Yazıldı.
Karye-i mezbûre halkından Yani'ye virildi. Fî 3 S., sene: 972

Selanik beğine ve Selanik kâdîsına ve Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Üsküdar Imâreti Evkâfı'ndan kazâ-i mezbûra tâbi‘ Yeniköy nâm karye halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup voyvodaları olan Memi nâm kimesne içün; "Şer‘ u kânûna muhâlif envâ‘-ı te‘addî idüp ve hılâf-ı şer‘ u kânûn akçaların ve yirlerin ellerinden alup voyvoda olaldan berü evler binâ idüp zulm ü hayfınun nihâyeti yokdur." diyü bildürdiler. İmdi; mezkûr kimesne sâhıb-i vakf cânibinden voyvodalık

hıdmetinden giderilüp elinde olan çiftliği ve emlâki satdurılup o câniblerden alâkası kat‘ olunup ref‘ olunmak içün bundan evvel hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrdan da‘vâ-yı hak ider kimesneler var ise husamâyı berâber idüp mukaddemâ bir def‘a faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûr voyvoda karye-i mezbûre halkınun şer‘ u kânûna muhâlif akçaların ve yirlerin almış ise hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye iş itdürmeyüp bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn müteveccih olan hakların ba‘de's-sübût ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrun ol yirde evvelden evi ve barkı ve düzeni olmayup voyvoda nasbolaldan berü evler yapup düzen bağlamış ise cümlesin satdurup ol yirden alâkasın kat‘ idüp gideresiz; hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye zulm ü te‘addî itdürmeyesiz.

124 *Pojega sancağında ulûfeleri karşılığı timar verilen kale erenleri, timarlarının yazısından şikâyetçi oldukları için timar yazılarının tahammüllerine göre yeniden düzenlenerek dağıtılması; timar verilmeyen kalelerin de ayrıca bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Safer, sene: 972

Pojega sancağı tîmârları* tevzî‘ı emrolunan Bayram Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel hükm-i hümâyûnum gönderilüp livâ-i mezbûrede olan kılâ‘ erenlerinün ulûfeleri mukâbelesinde tîmâr olmağa emrüm olmışıdı. Ol emr-i hümâyûnum üzre kılâ‘ neferlerine ulûfeleri mukâbelesinde tîmâr ta‘yîn olunup lâkin virilen tîmârlar içün tahammülinden ziyâdeye yazılup "Bî-hâsıldur." diyü kabûl itmedükleri arzolunmağın serhadde düşmen ağzında olan kılâ‘ erenlerinün ulûfeleri mukarrer olup iç il tarafında olan kılâ‘un neferlerinün dahı bî-hâsıl olup ziyâdeye yazılan tîmârları karârına indürilüp yazusına mütehammil olur tîmârlar virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Serhadde düşmen ağzında olan kılâ‘ erenlerinden gayri iç il tarafında olan kılâ‘ erenlerinün tîmârların karârına indürüp yazusına tahammüli olan tîmârları ulûfeleri mukâbelesinde emr-i sâbıkum üzre ta‘yîn idüp defter-i cedîdden tezkirelerin viresin ki berâtların ihrâc ideler ve serhad olmağla tîmâr virilmeyüp ulûfeleri mukarrer olan kaç pâre kılâ‘ kalursa ana göre arzeyleyesin ki lâzim olan mevâcibleri tedârük oluna; şöyle bilesin.

* Metinde "Pojega tîmârları sancağı" şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 4 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, der-Kostantıniyye

125 *Edremit kazâsından deryâya ve küffâra tereke verenlerin yakalanıp hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Bunda gelen Hacı Yûsuf'a virildi. Fî 6 Safer, sene: 972

Karesi beğine ve Edremid kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ kasaba-i mezbûre halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Âmillerden ve zü‘amâ vü sipâhîden ve gayriden ba‘zı kimesneler at ve deve ve katır ve merkeb ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virdükleri ecilden vilâyet zahîre bâbında muzâyaka üzredür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup min-ba‘d kasaba-i mezbûrede ve etrâfda olan nevâhî vü kurâda tenbîh ü nidâ itdüresin ki, bir ferd emrüme muhâlif ol vechile tavarlarla yalılara tereke indürüp deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virmeyeler. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh emrüme muhâlif deryâya ve küffâra tereke virenler her kim ise ele getürüp muhkem habsidüp arzeyleyesin ki, hılâf-ı emr iş idenlerün gereği gibi haklarından geline. Ammâ; bu bahâne ile ba‘zı kimesnelere yapışup celb-i mâl olmakdan ziyâde ictinâb oluna.

126 *Korsanlık eden Karaca Ali Reis ve adamlarının yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Çavuş-zâde Ahmed'e virildi.

Mora Sancağı Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâliyâ deryâda yöriyen Karaca Alî nâm re’îs kendüye müte‘allik korsan levend kayıkları ile deryâda bir bâzergânun yiğirmi denk çukasın alup dâyimâ fesâd ü şenâ‘at üzre oldukları arzolunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâlin kimesneye ifşâ itmeyüp hufyeten tetebbu‘ u tecessüs eyleyüp göresin. Şöyle ki; sancağunda olan yalılara kışlamağa veyâ ol semte karîb gelmiş buluna, hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp gemilerin karaya çekdürüp ne mikdâr esbâb ü emvâlleri bulunursa yazup defter idüp mîrî içün girift idüp zabtitdürüp defterin gönderüp kendüyi ve yanında bulunan levendlerin mukayyed ü mahbûs sancağun sübaşılarından ve sipâhîlerinden kifâyet kadar âdeme koşup gönderesin ve koşup gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh idesin ki, yollarda getürürken onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden gâyet ile ihtirâz ideler.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Yanya beğine yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı, Ağrıboz beğine yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, İnebahtı beğine yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti dahı, Karlıili beğine yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Delvine beğine yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Avlonya beğine yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, İlbasan beğine yazıldı.

127 ***Budun Kalesi yeniçerileri ile kavga edip huzuru bozan Veli adlı sipâhinin teftiş olunması.***

Yazıldı.
Muhzırun yoldaşı Hüseyin Bâlî ile muhzıra gönderildi. Fî 5 Safer, sene: 972

Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e hüküm ki:

Budun Yeniçerileri Ağası İskender *zîde mecdühû* mektûb gönderüp; "Hâliyâ kal‘a-i mezbûrede âdet-i kadîme üzre kimesneye zulm ü te‘addî olmamak içün müstekıl asesbaşı ve yasakçı ta‘yîn olunup her vechile zabtolunurken erbâb-ı tîmârdan Velî dimekle ma‘rûf sipâhî şürb-i hamr idüp hıdmetkârlarından biri bir yeniçeriyi bıçağla ziyâde mecrûh idüp mezbûr Velî'den hıdmetkârları taleb olundukda hezâr itâle-i lisânla yeniçerilere söğüp aslâ levendâtun zabtına kâdir olmaduğından mâ-adâ senün önünde mezkûr sipâhî ile ba‘zı zü‘amâ sana ve sâyir yeniçeri kullarına; "Ya siz bunda turmak gereksiz, veyâhûd biz turmak gereğiz." diyüp bu makûle gavgâları vâkı‘ oldukda aslâ şey yirine komayup sâyir levendâtun dahı zabtına mâni‘ olurlar. Eyle olsa; ınâd ü muhâlefetleri bu üslûb üzre olıcak bir fesâd olmak ihtimâli olmağın tenbîh ü gûş-mâl olunmaları lâzimdür." diyü i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Velî'yi ve hıdmetkârlarını ihzâr idüp kemâl-i dikkat ile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûr Velî'nün şer‘a muhâlif ol vechile ef‘âli olup hıdmetkârların zabtitmeyüp serkeşlik iden müflislerden olup anda olan yeniçeri kullarumla gavgâ idüp ba‘zı zü‘amâ ile itâle-i lisân itmişler ise ol asıl muhâlefet üzre olan eşkıyâya mecâl virmeyüp mezkûr sipâhîyi ve hıdmetkârlarını ve sâyir zü‘amâ vü erbâb[-ı tîmâr] ve levendâtdan bâ‘ıs-i fesâd olanları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp kendüleri habsidüp isimleri ve tîmârları ile fesâdlarına müte‘allik zâhir olan ahvâllerin ale't-tafsîl arzeyleyesin ki, tîmârları ve dirlikleri âhara tevcîh olunup kendüler hakkında emrüm ne vechile olursa ana göre amel idesin; kemâl-i ikdâm ile umûr-ı muhâfazada mücidd ü merdâne olup nazm u nizâm-ı sipâh u ra‘ıyyet ve zabt u sıyânet-i memleketde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîleni zuhûra getüresin.

128 *Şam'dan timar ve gedik tevcihi için ellerine hüküm verilenlere zorluk çıkarılmayıp tevcihin yapılması.*

Yazıldı.
Beğlerbeğinün kethudâsına hâcesiyle gönderildi. Fî 8 Ra., sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i mezbûrede tîmâr ve ulûfe ile gedük tevcîh olunmağıçün ahkâm-ı şerîfem virilen kimesneler ellerinde olan hükm-i şerîfüm mûcebince tîmârları ve dirlikleri ta‘yîn olunmayup; "Benden evvel olan beğlerbeği ismine yazılmışdur. Benüm nâmuma değildür." diyü cevâb virildüği i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi ol cânibe dirlik ümmîdine varup ellerinde ahkâm-ı şerîfem olan kimesnelerün hükümleri eger senün nâmunadur ve eger mukaddem olan beğlerbeği nâmınadur, ol vechile bahâne olunmayup ellerinde olan ahkâm-ı şerîfem mûcebince ve kânûn üzre düşen tîmâr ve dirliği tevcîh ü ta‘yîn idüp emrüme mugâyir kimesneyi ta‘cîz ü tazyîk itmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 6 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

129 *Gülanber Kalesi'ne hisar gediği ile tâyin olunan isimleri yazılı hisarerenlerine gönüllü gediği tevcih olunması.*

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Mühürlü defter gönderüp; "dârendegân Hüseyin Beğ âdemlerinden Abdullâh oğlı Pîrî ve Abdullâh oğlı Trabzonlu Mustafâ ve Abdullâh oğlı Edirnelü Husrev ve Alî oğlı Yanbolılu Mansûr ve Abdullâh oğlı Horpiştelü Pervâne ve Abdullâh oğlı Macar Rıdvân ve Abdullâh oğlı Ohrilü Alî ve Abdullâh oğlı İlbasanlu Sinân ve Alî oğlı Tekelü Velî ve Abdullâh [oğlı] Macar Hasan ve Abdullâh oğlı İskenderiyyelü Arnavud Sinân ve Alî oğlı Gümülcinelü Mûsâ ve Abdullâh oğlı Tırhalalu Mehmed ve Abdullâh oğlı Yanyalu Hasan ve Abdullâh oğlı Macar Alî ve Hızır oğlı Edirnelü Mehmed ve Abdullâh oğlı Ruscuklu Hamza ve Abdullâh oğlı Prizrinlü Ahmed ve Abdullâh oğlı Sislü Mustafâ ve Dâvûd oğlı İhtimanlu Hüseyin ve İlyâs oğlı Arnavud Süleymân ve Abdullâh oğlı Arnavud Bâyezîd ve Abdullâh oğlı Herseklü Hüseyin ve Ahmed oğlı Filibelü Hüseyin ve Abdullâh oğlı Avlonyalu Süleymân ve Abdullâh oğlı Arnavud Hamza ve Nasûh oğlı Sarâylu Sefer ve Abdullâh oğlı Lofçalu Mûsâ ve Ferhâd Beğ âdemi Abdullâh oğlı Pîrî ve Hamza oğlı Tekelü Mehmed ve Turmış oğlı Alacahısârlu İbrâhîm ve Abdullâh oğlı Edirnelü Mustafâ ve Abdullâh oğlı Avlonyalu Hasan ve Hamza oğlı Delvinelü Turmış ve Abdullâh oğlı Yenişehirlü Ahmed ve Bahadır oğlı Sirozlu Haydar ve İskender oğlı Belovalu(?) Yahyâ ve Velî oğlı Prevadilü İbrâhîm ve Abdullâh oğlı Bolavadinlü Mustafâ ve Abdullâh oğlı Lofçalu Mehmed ve Mustafâ oğlı Selaniklü Yûsuf ve Abdullâh oğlı İlbasanlu Hasan ve İskender oğlı Varnalu Alî ve Karagöz oğlı Timürhısârlu Memi ve İlyâs oğlı Tatarbâzârlu Mustafâ ve Abdullâh oğlı

Bosnalu İskender ve Abdullâh oğlı Tırhalalu Mahmûd ve Abdullâh oğlı Yenicelü Pervâne ve Abdullâh oğlı Bosnalu Mehmed ve Abdullâh oğlı Hasan ve Abdullâh oğlı İnebahtılu İbrâhîm ve Abdullâh oğlı Tırhalalu Mustafâ ve Abdullâh oğlı Hüseyin ve Abdî oğlı Muğlalu Receb ve Abdullâh oğlı Moralu Hüseyin ve Hamza oğlı Silivrilü Rüstem ve İsmâ‘îl oğlı Midillilü Bâlî ve Abdullâh oğlı Mahmûd ve Abdullâh oğlı Çerkes Ca‘fer ve Mahmûd oğlı Klislü Hasan ve Sinân oğlı Midillilü Mehmed ve Abdullâh oğlı Bosnalu Hasan ve Alî oğlı Hasan içün sâbıkâ sana irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre Şehrizol'da binâ olunan Gül‘anber Kal‘ası'na ta‘yîn olunan hısâr-erenlerinden yarar olmağın hısâr gedüğin kabûl itmeyüp gönüllü gedüği recâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Yirlü tâyifesinden gönüllü gedüğin tasarruf ider ne mikdâr kimesne varsa her birin bir bahâne ile gedüklerinden ref‘ idüp mezkûrları anlarun yirlerine gönüllü kayditdürüp istihdâm itdüresin. Bâkî kalursa bunlar yirleşmeyince düşen gönüllü gedüklerin âhara virmeyüp bunlara tevcîh idesin.

130 *Şehzâde Selim'in emri ile teftiş olunup hapsolunan Burdur'un Molla köyünden Bostan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Hamîdili beğinün kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 5 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Hamîdili beğine ve Burdur kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Burdur nâhıyesinde Molla nâm karyeden Bostân nâm kimesne ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* emri ile teftîş olunup şirret ü şekâveti zâhir olup ve vilâyet halkı yaramazlığına şehâdet idüp ol ecilden Eğirdir Kal‘ası'nda habsolundı." diyü arzeyledüğün ecilden mezbûr ol bâbda olan sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ol bâbda olan sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki yolda ve izde, gicede ve gündüzde gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

131 *Kocaeli sancağında ehl-i fesad teftişi sırasında kaçanların yakalanarak teftiş edilmeleri.*

Yazıldı.

Kocaili beğine ve Göynük kâdîsına hüküm ki:

Bunda akdem Akyazı ve Ata ve Geyve ve Akhısâr ve Taraklu Yenicesi ve Göl ve Beğbâzârı ve Mudurnı ve Göynük kazâlarında ehl-i fesâd ü şenâ‘at emr-i şerîfümle teftîş olundukda ba‘zı gaybet idüp ele girmedükleri i‘lâm olunup anun gibi gaybet iden ehl-i fesâd teftîşinden sonra yirlerine geldükde ele getürilüp şer‘le haklarından gelinmek lâzim olup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın zikrolunan ehl-i fesâdı ele getürmesin size emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup ol yirde olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra ve yirlüsine istimâlet virüp anun gibi teftîşden gaybet idüp sonradan yirlerine gelen ehl-i fesâdı yataklandurup tutdurmağa mu‘în [ü] zahîr olup siz dahı te’hîr itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı ahvâllerin husamâ muvâcehesinde şer‘-ı şerîf mûcebince teftîş idüp fesâdı zâhir olan kimesnelerden arza muhtâc olanı habsidüp arzeyleyesiz; olmayanlar [bâbında] şol ki emr-i şer‘-ı şerîfdür, mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz ve ehl-i fesâdı bulmakda mu‘în ü zahîr olanlar her kimler ise isimleri ve resimleri ile yazup arzeyleyesiz.

132 *Bâzı kadılıklarda ehl-i fesad teftişi sırasında kaçanların yakalanarak teftiş edilmeleri.*

Bir sûreti, Kocaili beğine ve Göynük kâdîsına yazılup Seferîhısâr ve Mihalıççık ve Beğbâzârı ve Gölbâzâr ve Mudurnı ve Eskişehir Kâdîlıkları teftîşi içün mukaddemâ teftîş husûsına mufassal yazılan hüküm tekrâr bunda dahı yazıldı. Fî 25 S., sene: 972

133 *Edremit kazâsında katledilen Hasan Sübaşı'nın kâtillerinden yakalanmış olanların teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Seydî Gâzî ile çavuşbaşına gönderildi. Fî 6 Safer, sene: 972

Karesi sancağında mehâyif teftîşinde olan Mevlânâ Şa‘bân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp fermân-ı şerîfümle teftîşe mübâşeret olunup; "Edremid kazâsına varıldukda Hasan Sübaşı nâm kimesneyi katlidüp esbâbın gâret iden ehl-i fesâdun ba‘zı ele gelüp mübâşir ta‘yîn olunan çavuşda mahbûs olup mîr-livâ tebdîl olmağla te’hîr olundı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, teftîş husûsın sancakbeğine tevakkuf itmeyüp sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i şerîfüm mûcebince mübâşir ta‘yîn olunan çavuşla siz görüp ele gelüp fesâd ü şenâ‘ati sâbit olan kimesnelerden sipâhî olanları habsidüp arzeyleyesiz; olmayanlar bâbında şol ki, emr-i şer‘-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yirine koyasız.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, der-Kostantıniyye

134 *Novaberde, Srebreniçe, Üsküb ve Bursa darbhânelerinin sâhib-i ayârlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bu hükümler tashîh olunup bir varak aşağa tekrâr geçmişdür.

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Novaberde Darb-hânesi'nde bi'l-fi'l sâhıb-i ayârı olanun Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, ma'den-i mezbûrun sâhıb-i ayârı kim ise te'hîr itmeyüp habsile yarar âdemüne koşup gönderesin ve koşup gönderdüğün âdemüne tenbîh idesin ki, yolda hıfziderek getürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ihtirâz üzre olalar.

Yazıldı.
Bir sûreti, [Srebreniçe kâdîsına]; "Srebreniçe Darb-hânesi'nün sâhıb-i ayârı... "

Yazıldı.
Bir sûreti, [Üsküb kâdîsına]; "Üsküb Darb-hânesi'nün sâhıb-i ayârı... "

Yazıldı.
Bir sûreti, Burusa kâdîsına; "darb-hânenün sâhıb-i ayârı... "

135 *Rumeli mehâyifi teftişinde olan Selanik Beyi Ali Bey ile diğer görevlilerin ayrıca Dobniçe ve Radomir kadılıklarının harâmi ve ehl-i fesadının teftişinde de görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Rûmilinde mehâyif teftîşinde olan Selanik Beği Alî *dâme ızzühû*ya ve Timürhısâr kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ferruh *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Hâliyâ Selanik sancağında Dobniçe ve Radomir Kâdîlıkları'nda harâmîler zuhûr idüp yollara inüp ve billere varup erbâb-ı sebîle ve re'âyâ vü berâyâya zarar u husrân irişdürmekden hâlî olmadukları arzolunmağın zikrolunan kâdîlıklarun teftîşini dahı size emridüp **buyurdum ki:**

Me'mûr olduğunuz yirlerün teftîşin tamâm itdükden sonra zikrolunan kâdîlıklara varup elinüzde olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca ol yirlerün hırsuz u harâmîsin ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ'ati görüp re'âyâ vü berâyâyı zulm ü te'addîden halâs itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz.

136 *Tire kazâsından Muharrem bin Hüseyin'in, kallâblığı şer'an sâbit ise, küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğ âdemi Ahmed[ʻe] virildi. Fî gurre-i Rebîʻu'l-evvel, sene: 972

Aydın beğine ve Tire kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ kazâ-i mezbûrda sâkin olan Muharrem bir Hüseyin nâm kimesne içün; "Kallâb ve sikke-zendür." diyü sen ki kâdîsın, nâyibün imzâsıyla mümzâ Dergâh-ı Muʻallâm'a sûret-i sicil sunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkıʻ mezbûrun kallâblığı ve sikke-zenliği şerʻle sâbit olup sebt-i sicill olmış ise sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Muʻallâm'a gönderesin [ki] küreğe konıla. Ammâ; bile gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

137 *Hasan isimli zaimin öldürülmesi olayının araştırılması için başka bir kadının tayini hususunda kazasker tarafından sonradan ihrac olunan hükm-i şerîfe uyulmaması ve önceki hüküm gereğince bu görevin Karesi sancağı teftişinde olan sâbık Edremid kadısı tarafından yürütülmesi.*

Yazıldı.
Mezkûr Şaʻbân'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Sâbıkâ Edremid kâdîsı olan Mevlânâ Şaʻbân'a ve Dergâh-ı Muʻallâm çavuşlarından Caʻfer *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Karesi sancağınun mehâyifi teftîşi ile katlolunan Hasan nâm zaʻîmün ahvâlin görmek" emrüm olup ol husûsları görmek üzre iken mezkûr Hasan'un husûsına kâdî-askerüm tarafından bir âhar kâdî taʻyîn olunup hükm-i şerîfüm ihrâc itdükleri iʻlâm olundı. İmdi; mezkûrun katli husûsına size virilen hükm-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol bâbda sonradan ihrâc olunan hükm-i şerîfüme mukayyed olmayup emr-i sâbıkum mûcebince maktûl-i mezbûrun katli ahvâlin bi'z-zât görüp neye müncer olursa yazup bildüresiz ve Şaʻbân nâm sipâhî ehl-i vukûf olup ve Süleymân ve Mazak Mehmed nâm ehl-i fesâdı ele getürdüği iʻlâm olundı. Mezkûrı yanınuza alup lâzim olan husûslara istihdâm eyleyesiz. Ehl-i fesâd ü şenâʻati ele getürmek bâbında envâʻ-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresiz ve "Livâ-i mezbûrda olan sipâhîlerden ve çeribaşılardan muʻâvenet içün kifâyet mikdârı taʻyîn eyleyesin." diyü sancağı beğine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Lâzim oldukda taleb olunup dahı ehl-i fesâdı ele getürüp hakkından gelmeğe mücidd ü mukdim olasız.

138 *Karesi sancağı mehâyifi teftişinde görevli sâbık Edremit kadısına, talebi halinde, yeterli miktarda sipahi verilmek suretiyle yardım edilmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Karesi beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun ehl-i fesâdı teftîş olunup şer‘le haklarından gelinmek içün sâbıkâ Edremid kâdîsı ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ca‘fer *zîde kadruhû*, hükm-i şerîfümle irsâl olunmışlar idi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyhimâ emrüm üzre teftîşe mübâşeret idüp ehl-i fesâdı ele getürmeğe senden mu‘âvenet taleb itdükde sancağun sipâhîlerinden kifâyet mikdârı sipâhî ta‘yîn idüp müşârun-ileyhimânun yanlarına mühürlü defterünle gönderesin ki, varup mu‘âvenet ü muzâheret eyleyeler ve hem gönderdüğün sipâhîlere tenbîh ü te’kîd idesin ki, müfettişlerün şükr ü şikâyetleri makbûldür; ihmâli arzolunanlarun tîmârları âhara virilür; şöyle bilesin

139 *Sakarya'da inşâ olunacak gemilerde istihdam edilmek üzere çeşitli kazâlardan kalafatçı, burgucu ve dülger gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 10 S., sene: 972

Geyve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp; "Sakarya'da binâ olunan gemilere kalafatcı ve burgucı ve dülger gönderesin." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ gönderil-medüğin Kocaili Sancağı Beği Süheyl *dâme ızzühû* i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, gaflet itmeyüp taht-ı kazânda ne mikdâr kalafatcı ve burgucı ve dülger var ise tedârük idüp ihrâc eyleyüp defteriyle bile müşârun-ileyhün yanına gemiler hıdmetine gönderesin. Şöyle ki; ihmâl idüp bu def‘a dahı göndermeyesin, kâdîlığun alınmağla konılmaz, mu‘âteb olman mukarrerdür. Ana göre bâb-ı ikdâmda dakîka fevtitmeyesin.

Bir sûreti, Akçahısâr kâdîsına.

Bir sûreti, Konrapa kâdîsına.

Bir sûreti, Üsküdar'dan Trabzon'a varınca vâkı‘ olan kâdîlara.

Bir sûreti, Ankara yayaları beğine; "Emr-i sâbık mûcebince sancağun yayaların ber-vech-i isti‘câl üzre ihrâc idüp mahall-i me’mûra varasın." diyü yazıldı.

140 *Üsküb, Bursa, Srebreniçe ve Novaberde darbhânelerinin altın ve akça-ları kalb çıktığından sâhib-i ayârlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi. Fî 10 Safer, sene: 972

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Üsküb Darb-hânesi'nün sâhıb-i ayârı darb-hânesinden Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen altun ve akçanun ekseri kalb çıkmağla sâhıb-i ayârı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât darb-hâneye varup ale'l-gafle sâhıb-i ayârun kat‘ itdüği altun ve akçadan birer mikdârın nümûne içün ele getürüp mezbûrı habsle çavuşuma koşup mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.
Behrâm Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 972
Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Burusa kâdîsına.

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi.
Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Srebreniçe kâdîsına.

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi.
Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Novaberde kâdîsına.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 minh, sene: 972, Kostantıniyye

141 *Zindandan kaçan hâssa esirleri bulmakla görevlendirilen Hâssa Reislerden Hüseyin'e Rumeli kadılar tarafından yardımcı olunması.*

Yazıldı.
Şehremînine virildi. Fi't-tâ[r]îhı'l-mezbûr.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ yarık bergos sıvası ta‘mîri hıdmetinde olup zindân bozup gaybet iden hâssa esîrlerden üç nefer Frenk ve bir nefer Macar ve bir nefer Karaboğdan esîrleri tetebbu‘ u tecessüs içün hâssa re’îslerden dârende Hüseyin irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa te'hîr itmeyüp gereği gibi tetebbu‘ idüp her kande ise buldurup kayd [ü] bend ile mezbûra teslîm idüp yolda ve izde hıfz u hırâset içün kifâyet mikdâr âdem koşup irsâl eyleyesiz.

142 *Budun'daki havâss-ı hümâyun reâyasına beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından müdâhalede bulunulmasına izin verilmemesi.*

Yazıldı.
Çavuşbaşı-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 S., sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i mezkûrede vâkı‘ olan havâss-ı hümâyûn re‘âyâsına beğlerbeği voyvodaları ve sancakbeği sübaşıları ve âdemleri dahl ü ta‘arruz idüp ve kendü hıdmetlerine istihdâm eyleyüp envâ‘-ı zulm ü te‘addî itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; havâss-ı hümâyûnum min-külli'l-vücûh serbestdür; re‘âyâsına aslâ hâricden dahlolunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min-ba‘d havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsına hâricden bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp mâlumun tevfîr ü teksîri bâbında envâ‘-ı mu‘âvenet ü muzâheretün zuhûra getüresin. Eslemeyenleri sekidüp men‘le memnû‘ olmayup ziyâde temerrüd ü ınâd idenleri isimleri ile yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin.

143 *Budun'daki havâss-ı hümâyun reâyasına beylerbeyi ve sancakbeyi adamları tarafından müdâhalede bulunulmasına izin verilmemesi; ancak havâss-ı hümâyun içine karışan ehl-i fesadın da himaye olunmaması.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 S., sene: 972

Hâzîne-i Âmire'nün Budun cânibi Defterdârı Halîl *dâme ulüvvuhû*ya hüküm ki:

Hâliyâ ol câniblerde vâkı‘ olan havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsına beğlerbeği ve sancakbeği voyvodaları ve sübaşıları ve sâyir âdemleri dahl ü ta‘arruz idüp ve dâyimâ kendü hıdmetlerine istihdâm eyleyüp zulm ü hayf itmekle havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsınun ekseri perâkende olup mâl-i mîrîye zarar u noksân müterettib olduğı istimâ‘ olundı. İmdi; havâss-ı hümâyûnum min-külli'l-vücûh serbestdür; aslâ hâricden dahl ü ta‘arruz olunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup min-ba‘d havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsınun resm-i cürm ü cinâyetlerine ve resm-i arûsânelerine kul ve câriye müjdegânesine ve sâyir hukûk u rüsûmlarına aslâ beğlerbeği ve sancakbeği voyvodalarından ve sübaşılarından ve gayriden bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp havâss-ı hümâyûnum zâbitlarına zabt u tasarruf itdüresin ve havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsınun birinden cürm-i galîz sâdır olup bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn salb ü siyâsete veyâ kat‘-ı uzva müstehık olup

hükm-i kâdî lâhık olup huccet virüldükden sonra mücrime günâh sâdır olduğı mahalde havâss-ı hümâyûn zâbitları ma‘rifeti ile şer‘le lâzim geleni icrâ itdürüp hârice alup gitmeğe komayup ve bedel-i siyâset diyü bir akça ve bir habbelerin aldurmayasın. Ammâ; ehl-i fesâd ü şenâ‘atden ba‘zı havâss-ı hümâyûn içine girüp voyvodalar veyâ sancakbeğiler cânibinden taleb olundukda te‘allül olunmayıp teslîm oluna ki, ehl-i fesâd ü şenâ‘atün, mahallinde şer‘le hakkından gelinüp memleket ü vilâyet şerr ü şûrlarından tathîr ü pâk kılına; şöyle bilesin.

144 *Mehâyif teftişi sırasında şer‘-i şerîfe itaat etmeyip karşı koyan hırsız ve harâmilerin demlerinin heder olacağı.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 16 Safer, sene: 972

Çorum Beği olup mehâyif teftîşinde olan İlyâs Beğ'e ve Çorum ve Sonisa kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "fermân-ı şerîfüm mûcebince teftîşe mübâşeret olundukda hırsuz u harâmî ve ehl-i fesâddan da‘vâ[-yı] hak itdüklerinde ihzârı lâzim olan kimesneler meclis-i şer‘-ı şerîfe da‘vet olunup itâ‘at itmeyüp âlet-i harble ceng ü cidâl idüp âdem katlolunmadan havfolunur. Anun gibilerün demleri heder olmasın" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, fermân-ı şerîfüm mûcebince teftîşe mübâşeret itdüğünde hırsuz u harâmî ve kuttâ‘u't-tarîk ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘atden ba‘zı meclis-i şer‘a ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp şöyle ki; el virmeyüp ceng ü cidâle mübâşeret idüp itâ‘at-i şer‘ itmeyüp el virmeyenlerün üzerlerine il-erinden ve gayriden kifâyet kadar âdemle varıldukda mukâbele vü muhârebe iderler ise, ehl-i fesâdı ele getürmeğe ikdâm idüp muhâlefet ü mu‘ânedet üzre olmaları ile kimesne telef olursa demleri heder ola. Bu bâbda tamâm mukayyed olup hırsuz u harâmînün ol vilâyetden urûkın kat‘ itmeğe ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘ati def‘ u ref‘ itmek bâbında sa‘y ü ikdâm idüp ve bu bahâne ile bî-günâh âdem katlolunmakdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan ziyâde hazer eyleyüp umûr-ı teftîşde kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

145 *Seydişehir'de şirret ü şekâvet üzere olan isimleri yazılı sipâhilerin teftiş olunarak sonucun arzedilip kendilerinin hapsolunmaları ve bunlar hakkında, gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.
Gazanfer Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 972

Beğşehri Beği olup mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e ve müfettiş kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûr sipâhîlerinden şirret ü şekâvet üzre olanlardan Seydîşehri Kâdîlığı'nda Aliçerçi nâm karyeden beş bin akça tîmâra mutasarrıf Paşabeğ ve kazâ-i mezbûrda dört bin dört yüz otuz akça tîmâra mutasarrıf olan İbrâhîm ve kazâ-i mezbûrda Fasıllar nâm karyeden yedi bin akça tîmâra mutasarrıf Îsâ bin Mehmed ve yine kazâ-i mezbûrda Bâdâmlu nâm karyeden sekiz bin tîmârı olan Şâh Unsur nâm sipâhîler bundan akdem mezbûrân Paşabeğ ve Îsâ ve İbrâhîm yedi nefer yoldaşlarıyla cümle on nefer kimesne olup Şâh Unsur'un âlet-i harble yolına gelüp ceng idüp bir kaç yirde çalup bir kolın kolak idüp mezkûrlardan sü’âl olundukda; "Sâbıkâ mezkûrun oğlı Abdüssamed yoldaşımuz Îsâ'nun yolına gelüp biz dahı ana binâ’en yolına varup ceng idüp çalduk." diyü ikrâr idüp ve bî-garaz müslimânlardan ahvâli teftîş olundukda dâyimâ şirret ü şekâvet üzre oldukların haber virmeğin habsolundukların ve Seydîşehri Kâdîlığı'nda üç bin tokuz yüz yetmiş akça tîmârı olan Abdüssamed hırsuz u harâmîlık ile meşhûr olduğın bî-garaz müslimânlar haber virüp âdem gönderildükde ihzârı mümkin olmadığın" i‘lâm eylemişsin. Mezkûrlarun tîmârları alınup ahvâlleri görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrlarun ahvâllerin onat vechile ahâlî-i vilâyetden bî-garaz müslimânlardan teftîş ü tefahhus kılup ve sicillâta nazar idüp göresin; "sâbıkâ mezbûrlarun üzerlerine şer‘le kimesnenün demi sâbit olmış ise şer‘le mahallinde kısâs idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin ve illâ, fesâd ü şenâ‘atleri [ve] cerîmeleri her ne ise mufassal sicill ü defter idüp sûret-i sicillerin Dergâh-ı Mu‘allâm'a görderüp kendülerin muhkem habseyleyesin. Sonra anlar husûsında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin ve mezbûr Abdüssamed dahı şirret ü şekâvet üzre olup mezbûrun âlet-i harble yolına geldüği vâkı‘ ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup habsidüp ahvâlin ve cerîmesin sicill idüp sûret-i sicillin Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunup ve şer‘-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesin.

146 *Erdel kralına isyan eden Plaj Menhar'a karşı kralın yardımına gidilmesi.*

Yazıldı.
Dîvân'da Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Alacahısâr Beği Rüstem Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "sâbıkâ vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral'a tâbi‘ olan ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) nâm la‘înün def‘-ı mazarrat u ifsâdı içün kendüyi mu‘âvenete taleb itmeğin bundan evvel irsâl olunan hükm-i hümâyûnum muktezâsınca yanında bulunan asker-i hümâyûnum ile Arad

nâm mahalle varup cem‘ıyyet idüp sancağun askeriyle varup irişmene muntazır olduğın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelüleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup dahı ber-vech-i isti‘câl münâsib olan tarîkdan yöriyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idüp hemân emrüm üzre varup irişmek ardınca olasın. Şöyle ki; sana tevakkuf olunmağla ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif memlekete zarar irişe, envâ‘-ı ıtâb ü ıkâbum ile mu‘âteb olursın. Gaflet itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkup müteveccih olduğun yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12
Bir sûreti, Vulçıtrın Beği Alî Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.
Tımışvar çavuşlarından Alî'ye virildi. Fî 12
Bir sûreti dahı, Vidin Beği Mehmed Beğ'e vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.
Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12
Bir sûreti, Üsküb Beği Üveys Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Tımışvar çavuşlarından Pervâne'ye virildi. Fî 12
Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Mezbûrân Üsküb ve Prizrin beğlerine yazılan hükmün Arad nâm mahalden aşağası (...?) yazılmışdur:*

"…Arad nâm mahalle varup cem‘ıyyet itmekde olup Tımışvar'a tâbi‘ olan sancaklardan gayri Rûmili'nden dahı mu‘âvenet lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî eylemeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelüleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup dahı ber-vech-i isti‘câl münâsib olan tarîkdan yöriyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idüp hemân emrüm üzre varup irişmek ardınca olasın. Şöyle ki; sana tevakkuf olunmağla ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif memlekete zarar irişe, envâ‘-ı ıtâb ü ıkâbumla mu‘âkab olursın. Gaflet itmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne günde çıkup müteveccih olduğun yazup bildüresin."

* Forma altına geldiği için okunamamıştır.

147 *Erdel kralına isyan eden Plaj Menhar'ın Nemçe tarafından asker topladığı bildirildiğinden Nemçe kralının Osmanlı devleti ile olan dostluğa sadakatine dair elde edilecek haberlerin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Dîvân'da Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Budun muhâfazasında olan Arslan Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Erdel kralına tâbi‘ olup hâliyâ ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) Nemçe kralı tarafına ilticâ itmek ile müşârun-ileyh kralun üzerine ol tarafdan leşker getürüp memleket ü vilâyete zarar kasdında olduğına müşârun-ileyh kral emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*ya mektûbı ile i‘lâm idüp mu‘âvenete taleb itmeğin mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum Tımışvar askeri ile Arad nâm kal‘a kurbine varup cem‘ıyyet üzre ol cânibe mu‘âvenete hâzır olduğın i‘lâm eyledi. Eyle olsa; hâliyâ Nemçe Kralı olan Maksimilyanoş Kral Atebe-i Ulyâmuz'dan dostluk üzre ahid-nâme-i hümâyûnumuz recâ iderken ol tarafda kendüye tâbi‘ serhadde olan âdemlerin zabtitmeyüp bu asıl hareket olunmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Kral-oğlı arzitdüği üzre ol câniblere Nemçe askeri hücûm itmiş midür; Nemçe kralı tarafından âdemleri zabtolunmamağa sebeb ü bâ‘ıs nedür; yoğ ise yeni kral olmağla serhadlerün bir ıdlâli mi vardur; atası Ferenduş Kral ile olan dostluğı kemâ-kân ri‘âyet murâd[ı] mıdur; ne hâldedür ve Komoran'da olan harâc ahvâli ne mertebeye varmışdur? Ol taraflardan her ne habere vâkıf u muttali‘ isen ber-vech-i isti‘câl Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin.

148 *İsyan eden Plaj Menhar'ın saldırılarına karşı Erdel kralına yardım gönderildiği.*

Yazıldı.
Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Tımışvar beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem ısyân u tuğyân idüp Plaj Menhar(?) nâm mel‘ûn, Kaşa nâm kal‘anun kapudânı ve ba‘zı Nemçe kapudânlarıyla biriküp atlu ve yayadan hayli asker cem‘ idüp Halom nâm mahalde bir kastel ihdâs idüp memleket ü vilâyete mazarrat kasdın idicek bir yarar âdeminüz serdâr idüp müsellah u mükemmel asker koşılup mezbûr kastelün üzerinde muhârebe vü mukâtele olup a‘dânun ba‘zı kılıçdan geçüp serdârları mecrûh ve Nemçe kapudânlarınun biri maktûl olmağla a‘dânun hücûmı ve cem‘ıyyetleri ziyâde olup ve Nemçe kralından ba‘zı mektûblarla âdem gelüb; "Yardıma âdem hâcet olursa i‘lâm idesin." diyü bildürüp gelen âdem ve kâğıdlar ele girmek ile "Vilâyetimüz halkına muhkem tenbîh ve cem‘ıyyetde olup düşmen ile mâ-beyn beş mil mikdârı yirdür." diyü Tımışvar Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ *dâme ikbâlühû*yı vilâyet-i mezbûre askeri ile mu‘âvenete taleb idüp ve müşârun-ileyhe gönderdüğünüz mektûbı aynı ile Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eylemeğin vilâyet-i Tımışvar'a tâbi‘ olan beğlerden gayri Rûmili'nden Üsküb ve Prizrin sancakları beğlerin umûmen sübaşıları ve sipâhîleri dahı mûmâ-ileyhe koşılup Arad nâm mahalle varup mûmâ-ileyhün yanına irişüp dahı sizün tarafınuza hâzır u nâzır olup a‘dânuzun def‘ı içün taleb olundukda münâsib olan yoldan varup mülâkât idüp hüsn-i ittihâd ü ittifâk üzre a‘dâ def‘ıne mu‘âvenet ü muzâheret itmek tenbîh olunmışdur. Gerekdür

ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda şöyle ki; müşârun-ileyhe i‘lâm itdüğünüz üzre a‘dânuz ol tarafdan def‘ olmayup mu‘âvenet ü muzâheret lâzim gele, müşârun-ileyhe yarar kulaguzlar gönderüp münâsib olan mahalde mülâkî olup kemâl-i ittifâk u ittihâdla fursat el virdüğine göre a‘dânun def‘ına bezl-i makdûr eyleyesin. Ümmîzdür ki; bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ asker-i hümâyûnumuzla mansûr u muzaffer olup hayırlar müyesser olmış ola ve asker-i hümâyûnumuzun yolı üzerine vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp askere muzâyaka vü zarûret çekdürmeyüp ve teveccüh ü mürâca‘atlerinde âsân u sühûletle mürûr u ubûr itdürüp a‘dâ def‘ olduğı gibi asker-i hümâyûnum eğlendürmeyüp kış çekdürmedin yirlerine gönderesin. Ammâ; bu bâbda hüsn-i tedbîr ü tedârük üzre olup bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve gafletle ol tarafda ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan gâyet ihtiyât olunup kemâl-i basîret üzre olasın ve cengde giriftâr olan Nemçelülerden bir kaç yararların sahîh haber almağıçün Nemçe tarafından mektûblarla ele getürdüğünüz âdemi te’hîr itmeyüp mektûbları Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyüp a‘dâ tarafından muttali‘ olduğunuz ahbârı ve ne vechile tedârük idüp ne hâletde olduğunuzı ale't-tafsîl yazup i‘lâm idesiz.

Tahrîran...

149 *İsyan eden Plaj Menhar'ın Erdel'e yaptığı saldırılara karşı Erdel kralına yardım edilmesi.*

Yazıldı.
Dîvân'da Tımışvar çavuşlarından ( ) virildi. Fî 12 Safer, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem sana irsâl olunan hükm-i hümâyûnum muktezâsınca Kral-oğlı cânibine mu‘âvenete hâzır olup müşârun-ileyh Kral-oğlı'nun mâh-ı Muharrem'ün yiğirmi tokuzuncı güni sana mufassal mektûbı vârid olup ısyân u tuğyân iden Plaj Menhar(?) diyen müfsid ile muhârebe idüp a‘dâsı def‘ olmayup muttasıl asker gelmekde ve cem‘ıyyetleri artmakda olmağla müşârun-ileyhden gelen mektûbı aynı ile gönderüp ol tarafa teveccüh üzre Kal‘a-i Arad kurbinde cem‘ıyyet ile müheyyâ olup kral-ı mezbûr tarafından kulaguz gelmeğe intizârda olduğun ve hem mezkûr kralun beğleri müttefik(?) olmayup ekseri nifâk üzredür. Asker-i İslâm ol vilâyete vara, küffâr leşkeri ziyâde ola, hayır-hâhları olmayan asker muhâlefet idüp ısyân iderler ise ırz [u] nâmûs-ı saltanata muhâlif vaz‘dan havfolunur." diyü bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ve sana gönderdüği mektûbda ne tafsîl olunmış ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît ü şâmil olmışdur. Müşârun-ileyh kral sana gönderdüği mektûbda ki, Nemçe kralı cânibinden ba‘zı mektûbla âdem gelüp; "Yardıma âdem hâcet olursa i‘lâm idesin." diyü bildürüp gelen âdem ve kâğıd ele girmişdür. Bir def‘a ceng olup a‘dânun ba‘zı kılıçdan geçüp serdârları mecrûh olup ve Nemçe kapudânınun biri katlolunduğın bildürmiş. Çünki mâ-beynde bu vechile muhârebe vü mukâtele vâkı‘ ola, beher-hâl niçesi giriftâr olmışlardur; giriftâr olanlardan yarar dil veyâ ol mektûbla ele giren âdemi niçün Bâb-ı Sa‘âdetüm'e irsâl olunmaya? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletinüzde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü kiyâsetün muktezâsınca kemâl mertebe tedbîr ü tedârük idüp Tımışvar muhâfazasına ve sâyir ucda olan kılâ'un muhâfazalarına yarar kimesneleri ta'yîn idüp dahı beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğlerini sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelüleri ile bi'l-cümle müretteb ü mükemmel âlet-i harb ü kıtâlleri ile yanuna cem' idüp mahall-i mezbûrda cem'ıyyet üzre kral-ı mezbûr tarafına hâzır u nâzır olup dahı müşârun-ileyhle haberleşüp a'dânun def'-ı mazarratına top u tüfengi ve arabalarıyla darbzenleri var mıdur, sen dahı arabalarıyla ne mikdâr darbzen uydurdun, tamâm tedârükün görüp a'dânun ve ol cânibün dahı ahvâline vâkıf u muttali' olup şöyle ki; arzolunduğı üzre a'dânun hücûmı ola, bî-hûde yire asker yıpratmak ve asker-i hümâyûnuma zarar müterettib olmak ihtimâli olmaya, fursat el virdüğine göre münâsib görilen mahalden varup mu'âvenet ü muzâheret idüp hüsn-i ittifâk üzre a'dânun Memâlik-i Mahrûsem'den def' u ref'ı husûsında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Ol bâbda, ihmâl ü gafletden gâyetle ihtirâz üzre olasın. Hâliyâ arzitdüğün üzre beğlerbeğiliğüne müte'allik olan Vidin ve Vulçıtrın ve Alacahısâr sancakları beğleri sübaşıları ve sipâhîleri tamâm cebelüleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna varup hâzır olmalarına ve Rûmili'nden Üsküb ve Prizrin sancakları beğleri dahı mu'âvenet içün sana koşılup isti'câl üzre varup irişmelerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp Kral-oğlı'na dahı asker-i hümâyûnumun yolı üzerine zahîre ihzâr eylemek içün ve Nemçe kralı tarafından mektûbları ile ele getürdüği âdemi mektûbları ile ve cengde alınan yararından bir kaç dil gönderilmeğe nâme-i şerîfüm gönderilmişdür. Sen dahı mektûbunla âdemün gönderüp asker-i hümâyûnumun yolı üzerine vâfir ü müstevfî zahîre ihzâr idüp asker-i İslâm'a zahîre bâbında muzâyaka çekdürmeyüp ve asker-i hümâyûnı alup gidüp getürürken yollarda onat zabtidüp re'âyâya dahl ü tecâvüz itdürmeyesin. Sonra sen mes'ûl olursın ve ol tarafdan mektûbla gelen kâfiri ve cengde giriftâr olan kâfirlerden bir kaç yararların isti'câl üzre Atebe-i Ulyâm'a irsâline ikdâm idüp ol tarafdan vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsârı ale't-tevâlî i'lâm itmekden hâlî olmayasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve bi'l-fi'l ne hâl üzre olduğun ve yanunda ne mikdâr asker var idüğin yazup bildüresin.

150 *Antalya kazâsı Bayat karyesinden Mehmed bin Ali'nin ehl-i fesad olduğu.*

Tekeili beğine ve Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Bayat nâm karyeden Mehmed bin Alî nâm kimesne gammâz ü müzevvir ve ehl-i fesâd olup dâyimâ fitne vü fesâddan hâlî olmayup ve olduğı karyede vâkı' olan câmi'-ı şerîfde mezkûr Mehmed'ün oğlı Dervîş ehl-i fesâd sûhteler*…

* Metinde eksik bırakılmıştır.

151 *Dostluğunu bildiren yeni Nemçe kralının ülkesine, kendisinden bir saldırı gelmedikçe Plaj Menhar'ın isyanını bastırmak bahanesiyle müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.

Kral-oğlı'na nâme yazıla ki:

Şimdiki hâlde Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımuz –ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– hâliyâ Nemçe Kralı olan iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Maksimilyanoş Kral tarafından Bâb-ı Mu'allâmuz'da [olan] ilçisi müşârun-ileyh kral içün; "atası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostluk üzre mukarrer olan mu'âhede-i hümâyûnumuzun ri'âyeti recâsında olup envâ'-ı tazarru['] u niyâz üzre arz-ı mahabbet ü ihlâs üzre kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzre ahd-i hümâyûnumuzı tecdîd itmek bâbında istid'â-yı âtıfet idüp ve vilâyet-i Budun muhâfazasında olan Arslan *dâme ızzühû* dahı vilâyet-i mezbûre serhadlerinün tamâm emn ü emânı ve ol cânibe olan mu'âhede-i kerîmemüze kemâl-i inkıyâd üzre istihkâmında ihtimâmda ve ahidleri muktezâsınca harâcları Komoran'da oldukların" i'lâm iderken Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle mütecemmi' olan eşkıyâdan bir-iki pâre karyenüzde kastel binâ itmek isteyen müfsidînün haklarından gelinmiş iken bu cânibden mu'âvenet taleb olunup kral-ı mezbûr tarafına ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif dahlolunmağa rızâ-yı hümâyûnumuz yokdur.

Gerekdür ki; ( ) nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, şöyle ki; kral tarafından bir bellü ve başlu asker gelmeyüp yeni kral olmağla ol cânib serhadlerine bir ihtilâl gelüp veyâ Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle eşkıyâ hücûm itmiş ise anun gibi eşkıyânun mazarrat u ifsâdından memleket ü vilâyeti gereği [gibi] hıfz u sıyânet idüp hurûc iden müfsidlerün cezâ vü sezâların virüp def' u ref' idesin. Kral tarafından asker gelmeyüp dostluğa ve ahd-i kadîme muhâlif bir vaz' sâdır olmadın asker-i hümâyûnumla Tımışvar beğlerbeğisin mu'âvenet içün yanuna getürüp bî-hûde yire asker yıpratmayup memleket pây-mâl olmasından ve bu cânibden hılâf-ı ahd ol tarafa dahl ü tecâvüz olunmasından ihtiyât idüp mâdâm ki, anlar tarafından ahde ve sulha mugâyir iş olmaya, siz dahı bu cânibden ahd-i hümâyûnumı ve dostluğı ri'âyet idüp nazm u nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'ıyyet itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin.

152 *bkz. hkm. 151*

Yazıldı.

Tımışvar beğberbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "İstefan Kral'dan sana mektûb gelüp; "ısyân üzre Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle ba'zı eşkıyâ cem' olup vilâyet-i Erdel'den bir iki karyesinde kasteller binâ itmek istedüklerinde zikrolunan müfsidlerle muhârebe idüp ba'zınun haklarından gelmekle def' olmayup muttasıl düşmenün cem'ıyyetleri artmakda olduğın" i'lâm itmeğin beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleriyle kral-ı müşârun-ileyh cânibine hâzır u nâzır olup fursat el virdüğine göre varup mu'âvenet ü muzâheret eyleyesin." diyü emrüm olmışıdı. Nemçe kralınun Südde-i

Sa‘âdetüm'de olan ilçisi; "Maksimilyanoş Kral babası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostluk üzre mu‘âhede-i hümâyûnumuzun ri‘âyetinde ve Komoran'da olan harâcların göndermekdedür." diyü kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzre ahid-nâme-i hümâyûnumuzı tecdîd itmek bâbında istid‘â-yı ınâyet itdüğin bildürürken Sakmar Kal‘ası'n bir tarîk ile müşârun-ileyh İstefan Kral ele getürmekle kendü hâlinde olmayup mâ-beynde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif ol cânibe dahl ü tecâvüz itmek fehmolunmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, onat vechile mukayyed olup Kral-oğlı tarafına yarar âdemler ve câsûslar gönderüp göresin; kral-ı mezbûr ma‘rifeti ile asker gelüp dahı bi'l-fi‘l taht-ı tasarrufında olan kılâ‘ u kurâsına ve re‘âyâ vü berâyâsına zarar olmak ihtimâli olmaya, mezbûra nasîhat idüp ol cânib ile mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahde muhâlif hareket ü evzâ‘dan sakınup memleketin hıfz u hırâsetinde ola. Eger kral tarafından asker gelüp ahde muhâlif hareket olmış ise veyâ yeni kral olmağla ol taraf serhaddinün eşkıyâsı cem‘ olup kendü def‘a kâdir değil ise tamâm düşmenün ve ol cânibün ahvâline vâkıf u muttali‘ olup asker-i hümâyûnumun zahîresin tedârük itmiş ise askere ve memlekete zarar olmak ihtimâli olmaya, emr-i sâbıkum mûcebince beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan beğlerüm kullarum ile düşmen yarağıyla askere kolay yirden vilâyet-i Erdel'e dâhıl olup bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ hüsn-i ittifâk ile cem‘ olan a‘dâsınun vech ü münâsib gördüğün üzre def‘ında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Gafletle ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz‘dan ve ahd ü emâna mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin. Düşmen cüz’î olup memlekete zarar ihtimâli yoğ ise Kral-oğlı'nun karışdurmasıyla bî-hûde yire asker taşurgatmayup mukayyed olmayasın.

153 *Tımışvar reâyasına zulmettiği bildirilen Kara Nayib'in niyâbetten uzaklaştırılması.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Tımışvar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımışvar Defterdârı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekâbir Mehmed *zîde mecdühû* tezkire gönderüp; "Kara Nâyib dimekle ma‘rûf nâyib sâbıkâ Ösek cânibinde niyâbet hıdmetinde iken zulmi ciheti ile ref‘ olunup hâliyâ Tımışvar'un re‘âyâsına zulm ü te‘addîsi olduğından gayri şekâvet üzredür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise, mezkûrı niyâbetden ref‘ idüp min-ba‘d niyâbet itdürmeyesin.

154 *Edremit kazâsında katlolunan Hasan Sübaşı'nın kâtillerinin yakalanıp teftiş edilmeleri.*

Yazıldı.
Arz getüren Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 14 Safer, sene: 972

Edremid ve Karacalar kâdîlarına hüküm ki:

Karesi Beği Mehmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "hükm-i şerîf vârid olup Edremid Kâdîlığı'nda Hasan Sübaşı nâm kimesneyi katlidüp esbâbın gâret idenler teftîş olunmak fermân olunmağın maktûl-i mezbûrun sâkin olduğı karyenün üzerine varılup ehl-i karyeden keyfiyyet-i ahvâl sü'âl olundukda; "Mezkûr Hasan Sübaşı tam üzerinde vâlidesiyle yaturken nısfu'l-leylde levendler çadırın başına yıkup ikisin dahı katlitdiler ve feryâd-res olan Hacı Hüseyin'i dahı bile okla urup katlitdiler. Karye-i mezbûreden Bekir Re'îs nâm kimesnenün başı altındandur ve hıdmetkârı İlyâs'ı bile zanniderüz. Mezkûr İlyâs gaybet eyledi. Bekir Re'îs kefîldür ve mezkûrun maktûl-i mezbûr ile adâveti olup; "Elbette bu karyeden seni giderürüz." diyü muvâcehesinde kelimât itdi. Dîvâne İbrâhîm ve Barak nâm ehl-i fesâd levendler mezkûra gelüp giderler, yataklarıdur ve bundan sâbık Gez nâm karyede Hibe nâm nâyibi katlitdüklerinde; "Mezkûr re'îsün başı altındandur." diyü taleb itdüklerinde gaybet eyledi. Hırsuz ve hırsuz yatağıdur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr İlyâs gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup dahı mezkûrun katli husûsın onat vechile dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrı katlidenler ve katline mübâşir olanlar her kimler ise zuhûra getürüp isimleri ve resimleri ile sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz ve maktûl-i mezbûrun ne mikdâr esbâbı gâret olunmışdur, anı dahı ma'lûm idinüp ne mikdâr esbâbın almışlar ise yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp şer'a mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

155 *Mühim bir iş için Erdel kralına gönderilen Sinan Çavuş'un sağ salim Erdel kralına ulaştırılması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Sinân *zîde kadruhû*yı bir mühimm ü müsta'cel maslahat içün Erdel Kralı olan İstefan Kral cânibine irsâl olunup ber-vech-i isti'câl emîn ü sâlim varup ulaşması mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mûmâ-ileyhi emîn ü sâlim kral-ı mezbûra ulaşdurasın; şöyle bilesin.

156 *İspir kazâsı sipâhilerinden Pîrî'nin hırsız ve harâmiliği sâbit ise Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün âdemi Alî'ye virildi; arz getürmiş. Fî 17 Safer, sene: 972

İspir beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda ve nâhıyesinde Mîrfakîr nâm karye ve gayriden iki bin yüz yetmiş akça tîmâra mutasarrıf olan Pîrî nâm sipâhî ehl-i fesâd olup yollar kesüp ve defe'âtle müslimânlarun esbâbın sirka eyleyüp leyl ü nehâr fesâddan hâlî değildür ve bir kaç def'a elinde esbâb bulunup sâbit dahı olmışdur." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; fi'l-vâkı' mezkûrun o makûle fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olmış ise kendüyi habsidüp ahvâlini yazup sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eyleyesin.

157 *Mihalıç kazâsı Üçbeğ karyesinden ehl-i fesad Ahmed bin Nazar'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hudâvendigâr sancağı beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi' Üçbeğ nâm karyeden dârende Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Karye-i mezbûreden Ahmed bin Nazar nâm kimesne ehl-i fesâd olup evüme girüp esbâbum sirka idüp sicil dahı olmışdur." diyü bildürüp ve bundan gayri ehl-i karye mezbûr içün; "Ehl-i fesâddur." diyü şikâyet itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; mezbûrun ehl-i fesâd idüği sâbit ü zâhir olursa sûret-i sicilleriyle bile mezbûrı Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

158 *Nemçe kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmadıkça, ahidnâmeye aykırı olarak Nemçe toprağına müdâhalede bulunulmaması.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımuz –ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– Nemçe Kralı olan iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-İseviyye Maksimilyanoş Kral tarafından Bâb-ı Sa'âdetimüz'deki ilçisi müşârun-ileyh kral içün; "babası Ferenduş ile mâ-beynde olan dostlukda sâbit-kadem ve râsih-dem olup mu'âhede-i hümâyûnumuz üzre kendü nâmına müceddeden ahid-nâme-i şerîfüm virilmek bâbında istid'â-yı âtıfet itdüğin" bildürüp Budun muhâfazasında olan Arslan *dâme ızzühû* dahı; " "Vilâyet-i mezbûre serhadleri tamâm emn ü emân üzre olup ol cânibden kemâl-i inkıyâd üzre mu'âhede-i kerîmemüz ri'âyet olunduğın ve ahidleri muktezâsınca harâcların Komoran'a getürüp ilçileri Südde-i Sa'âdetüm'e gelmekde idüğin" i'lâm idüp "fe-emmâ "Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîki ile Erdel serhaddinde olan eşkıyâdan bir iki pâre karyede kastel binâ itmek isteyenlerün haklarından gelinmekle

muttasıl düşmen cem‘ olmakdadur." diyü Tımışvar beğlerbeğisine bundan evvel mektûbunuzla i‘lâm itdüğünüzi" arzeylemişdi. Ana binâ’en müşârun-ileyh beğlerbeği askerleriyle mu‘âvenete emrüm olmışıdı. Şimdiki hâlde Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e mektûbun vârid olup; "vilâyet-i Erdel'den kable's-sulh alınan Sakmar Kal‘ası ahid-nâme-i hümâyûnumuz virildüği zamânda anlarun kabza-i tasarruflarında iken mu‘âhede-i hümâyûnuma muhâlif bir tarîkıla ele getürilüp zabtitmekle bu cânibden Budun ve Tımışvar beğlerbeğileri askeriyle i‘ânet ü istimdâd olunmasın" tazarru‘ eylemişsin. İmdi; kral-ı mezbûr ahd ü emânı ri‘âyet iderken bu tarafdan ahid-nâme-i hümâyûnumuza mugâyir dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Gerekdür ki; nâme-i şerîfümüz vusûl buldukda şöyle ki; kral tarafından bir bellü ve başlu asker gelmeyüp yeni kral olmağla ol cânib serhadlerine ihtilâl gelüp Plaj Menhar(?) diyen müfsid tahrîkiyle eşkıyâ hücûm itmiş ise ol asıl müfsidlerün mazarrat u ifsâdından memleket ü vilâyeti gereği gibi hıfz u sıyânet idüp hurûc iden müfsidlerün cezâ vü sezâların virüp def‘ u ref‘ idesin. Kral tarafından asker gelmeyüp dostluğa ve ahde muhâlif bir vaz‘ sâdır olmadın bî-hûde yire asker yıpratmayup memleket pây-mâl olmasından ve bu cânibden hılâf-ı ahd ol tarafa dahl ü tecâvüzden ihtiyât idüp mâdâm ki anlar tarafından ahde ve sulha mugâyir iş olmaya, siz dahı bu cânibden ahd-i hümâyûnumuzı ri‘âyet idüp nazm [u] nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra‘ıyyet itmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz. Ammâ; ol cânibden ahd-i hümâyûnumuz ri‘âyet olunmayup nakz-ı ahd idüp memlekete dahl ü tecâvüz olunmak içün leşker gelüp def‘ıne iktidârınuz olmaya, mûmâ-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi kifâyet kadar asker-i zafer-rehberüm ile cem‘ıyyetle Arad nâm mahalde hâzır u müheyyâ olmışlardur. Düşmen ne mikdâr idüğin ma‘lûm idinüp dahı asker-i hümâyûnumun mürûr idecek yolları üzerine vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp mûmâ-ileyhe i‘lâm idüp yarar kulaguz gönderüp münâsib olan mahalden da‘vet olunup mülâkî oldukda hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a‘dânun def‘ u ref‘ı husûsında bezl-i makdûr idüp gafletle ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ihtiyât eyleyesin.

159 *Köyceğiz kazâsından ehl-i fesad olan Nasuh Fakih'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi ki, ağaya alup gitdi. Fî 18 Safer, sene: 972

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrdan Nasûh Fakîh nâm kimesne ehl-i tezvîr olup müslimânlara hılâf-ı şer‘-ı kavîm te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrun şirret ü şekâveti nedür, üzerine nenün gibi nesne sâbit olup sicill olunmışdur? Fesâd ü şenâ‘atine müte‘allik sâbit ü zâhir olan mevâddınun sûretin aslından ihrâc idüp sûret-i sicilleriyle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtiyât ideler.

160 *Karadeniz Boğazı'nda fener yakınlarına ağıl yapılmasının engellenmesi.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Karadeniz Boğazı'nda vâkı‘ olan fener kurbinde ba‘zı kimesneler ağıllar ihdâs idüp karanu gicelerde âteş itmekle deryâdan gemiler fener mülâhaza idüp gelmekle karaya urup müslimânlara hayli zarar u ziyân olurmış. İmdi; zikrolunan mahallerde ihdâs olunan ağıllar ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât mezkûr çavuşumla üzerine varup onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresin; sonradan ihdâs olmış ne mikdâr ağıllar var ise ref‘ itdüresin. Min-ba‘d fermân-ı hümâyûnuma mugâyir ağıl ihdâs itdürmeyesin.

161 *Maraş sancağı Zamantı nâhiyesi sipâhilerinden ehl-i fesâd olanların teftiş olunması; bunlardan Ramazan'ın teftişten sonra Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 17 Safer, sene: 972

Kaysariyye Beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mar‘aş sancağında Zamantu nâhıyesinde sâkin olan Dîvâne Alilü dimekle ma‘rûf Kallâv Alî ve oğlı Çelebî ve erbâb-ı tîmârdan Ramazân ve Menteş ve sâyir yoldaşlarından Zeyel nâm sipâhînün mehâyifleri emr-i şerîfüm mûcebince görilüp Gömülgen nâm karyeye varıldukda, erbâb-ı tîmârdan Ramazân nâm sipâhî ele girüp karye-i mezbûre halkından da‘vâ-yı hak idüp mevcûd olanlarun sâbit olan hakları alıvirilüp mufassal defter olunup imzâlanup irsâl olunduğın ve zikrolunan Deli Alilü'den Kallâv Alî ve oğlı Çelebî ve Menteş âdemleri şer‘-ı şerîfe ve emr-i hümâyûna itâ‘at itmeyüp niçe def‘a âdemler gönderilüp ve kendünüz varup ele getürilmeyüp fukarânun mehâyifleri görilmedüğin ve nâhıye-i mezbûre sipâhîlerinden hırsuz yatağı olan Zeyel nâm sipâhîyi Mar‘aş beğlerbeğisi Gâzî Çavuş nâm âdemisiyle habs ile gönderüp getürüp teslîm itmedin habsden gaybet itmeğin mezbûr Zeyel'den da‘vâ-yı hak iden fukarânun dahı ahvâli görilmeğe mecâl olmayup ve mezkûr Deli Alilü'den Memik nâm sipâhînün zulm ü te‘addîsi cümleden eşedd olup da‘vâ-yı hak ider fukarâ bî-nihâye olup hükm-i şerîfde ismi musarrah olmadığından alıvirilmeğe cür’et olunmadığın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr Ramazân'ı ve Memik'i ve yoldaşlarından gaybet iden mezbûrları kefîllerine ve şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp da‘vâ-yı hak iden husamâları ile berâber eyleyüp bir def‘a şer‘le faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da‘vâların muktezâ-yı şer‘le dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp hukûk-ı nâsdan şer‘le sâbit olan ne ise bî-kusûr ashâbına alıvirilüp teftîş tamâm oldukdan sonra

mezkûr Ramazân'ı kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl idüp sâbit olan mevâddı tafsîl üzre yazup arzeyleyesiz.

162 *İstanbul'da kumaş işleyen tezgâhların hileli mal üretimini engellemek için tezgâhların azaltılarak, ürettikleri malların damgalanıp sattırılması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup bir gûne dahı yazılup geçmişdür; iki kâğıd aşağa.

İstanbul kâdîsına bir hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işlenen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarının kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ‘-ı hîle vü hud‘aya mübâşeret itdükleri ecilden fermân-ı hümâyûnumla yoklanup görildükde üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhlarun sâhıblerinden yarar ve mütemevvil i‘timâd olunan üstâdlardan yüz aded dezgâh mukarrer olup bâkîleri ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şücâ‘ *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi'z-zât yoklayup göresin; zikrolunan dezgâhlarun sâhıblerinden kirâcı ve mu‘âmele ile akça kullanur olmayup mütemevvil ü mâldâr olup yarar i‘timâd olunur üstâdlarından yüz dezgâhı mukarrer idüp dezgâhları ne mahalde ve kendüler ne mahallede sâkinler ise isimleri ve resimleri ile yazup defter idüp imzâlayup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Mâ-adâ, ne mikdâr dezgâh varsa cümlesin ref‘ idesin ve zikrolunan kumâşun ahvâli tamâm manzûm u mazbût olmağıçün mukarrer olan dezgâhlarda işlenen altunlu kumâş ve kuşaklara mîrî tamga urılup tamgasuz alınup satılmamasın emrüm olmışdur. Her kumâş ve kuşak ki işlenüp tamâm ola, cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı şerîfin ri‘âyet itdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

163 *İstanbul'da Bezzâzistan civarında ahşap olan Ayasofya Evkâfı dükkanlarının, kiracılarının vârislerine intikal etmek üzere kiracıları tarafından kârgir olarak inşâ edilmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Bezzâzistân Kethudâsı Ahmed Çelebi'ye virildi. Fî 22 Safer, sene: 972

İstanbul kâdîsına ve Ayasofya mütevellîsine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Bezzâ[zi]stân etrâfında Ayasofya Vakfı'nda olan dükkân müste’cirleri Atebe-i Ulyâm'a gelüp; "Dükkânlarımuz kârgîr olmayup tahta ve ağaç olmağla her bâr âteş oldukça birbirine sirâyet idüp külliyyen harkolmağla bize ve vakfa küllî zarar u ziyân olmakdan hâlî olmaz. Dükkânlarımuzun binâsı mülkimüz olup ebnâmuzdan gayri benâtımuza kalmak fermân olunsa kendü mâlımuzla cümlesin kârgîr binâ iderdük.

Dükkânlarımuzun icâresin vakfun yiri mukâbelesinde bi't-tamâm edâ idelüm, vakfa dahı küllî nef‘ı olur." diyü istid‘â-yı merhamet itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mahall-i mezbûrda vakfun yirinde vâkı‘ olan dükkânlarun icâre-i mu‘ayyeneleri ne ise naks u ziyâd olmayup vakfun yiri mukâbelesinde bi't-tamâm vakfa edâ olunup binâları kendülerden sonra oğullarına ve kızlarına kalmak üzre müste’cirlerine kârgîr binâ itdürüp min-ba‘d biri vefât itdükde oğulları ve kızları ve şer‘le intikâl ider vârisleri var iken âhara virdürmeyüp dâyimâ bu hükm-i hümâyûnumun mazmûn-ı adâlet-makrûnı ile amel idüp şer‘a ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı ellerinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız.

164 *Mamuriye Kalesi yeniçerilerinin ulûfelerini götürürken kaybolan yeniçeriler hakkında ifadesi alınanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun âdemisine virildi. Fî 17 S., sene: 972

Ma‘mûriyye Kal‘ası hıdmetinde olup Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği Hüseyin *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Bundan akdem; "Kal‘a-i mezbûrede olan yeniçerilere ulûfe alup giden yeniçeriler bir gice Karahısâr'da yatup irtesi kâdîdan iki yarar kulaguz alup gitdiler." diyü arzitdüğün kimesneler Ma‘mûriyye Kal‘ası'nda olduğına Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsınun arzı vârid olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak; "Karahısâr'da yatup irtesi kulaguz alup gitdiler." diyü haber viren kimesneleri yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

165 *İstanbul zahîresi için gelen koyunlara Kırkkilise sipâhileri tarafından yapılan müdâhalenin menedilmesi.*

Yazıldı.

Kırkkilise beğine ve kâdîsına hüküm ki:

İstanbul zahîresiyçün gelen koyundan Kırkkilise sipâhîleri bin beş yüz koyun ve beş yüz keçi alıkodukları i‘lâm olundı. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, İstanbul zahîresiyçün ta‘yîn olunan koyun alıkonmağa sebeb nedür? Te’hîr itmeyüp alıkonılan bin beş yüz koyun ile beş yüz keçiyi bî-kusûr irsâl eyleyesiz, emr-i şerîfüme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Şöyle ki: min-ba‘d İstanbul içün gönderilen koyuna dahlolunduğı istimâ‘ oluna, özrinüz makbûl olmaz; azlile konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup ta‘cîlen zikrolunan koyun ve keçileri göndermek ardınca olasız.

166 *Karaman'da timar yerlerini sahte arz ve hüccet ile Defter-i Hakanî'ye tekke olarak kaydettiren Hüsam Abdullah'ın teftiş olunması.*

Yazıldı.
Çavuşbaşıya virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Beğşehri Beği olup Karaman'da mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

"Vilâyet-i Karaman'da Husâm Abdullâh dimekle ma'rûf kimesne bir tekye ihdâs idüp kendüden vakıf-nâme yazup sınur ta'yîn idüp gice ile bir arabaya taş ve kömür yükledüp istediği yirlerde taş diküp ve altına kömür döküp vakıf-nâmenün içinde bu alâmetleri yazup zikrolunan yirler sipâhî ve hısâr-eri tîmârları olmağla mezbûrlar taleb eyledükde vakıf-nâmesin ve sâbıkda olan kâdîlar adına yazduğı müzevver huccetlerin ibrâz idüp hasımların ta'cîz idüp ferâgat itdürüp ve Ebülfazl mukaddemâ ol vilâyeti tahrîr iderken tîmâr sâhıbleri mezbûrdan şekvâ itdüklerinde mûmâ-ileyh dahı vilâyet kâdîsına; "Mezbûrun; "Tekyem evkâfındandur." didüği yirlerün üzerine varup fi'l-vâkı' zikrolunan yirde kadîmden tekye var mıydı ve "Evkâfumdandur." didüği yirlerün ne mikdâr mahsûli olur, ehl-i vukûfdan sü'âl idüp göresin." diyü mektûb gönderdükde kâdî dahı ehl-i vukûf müslimânlar ile zikrolunan yirlerün üzerine varup istifsâr itdükde; "Konya kîlesi ile tahmînen on bin kîle terekesi olur." diyü cevâb virüp ve "Kadîmden tekye yoğ idi, kendü ihdâs itmişdür." diyü şehâdet eyledüklerin kâdî müşârun-ileyhe i'lâm itmeğin mûmâ-ileyh dahı Dergâh-ı Mu'allâm'a gitdükde mezbûrun hasımları bî-haber iken mezbûr dahı der-i devlete varup; "Kâdî hükümsüz benüm tekyemün vakfiyyetin teftîş idüp arzitmiş." diyü hükm-i şerîf alup toprak kâdîsı ile iki müfettiş kâdî alup geldükde müfettiş olanlardan murâdına muvâfık iki nâyib alup toprak kâdîsına haber itmeyüp her birini tamâm derece mütesellî itdükden sonra murâdına muvâfık arzlar yazdurup ve toprak kâdîsı cânibinden kendü dahı arz yazup mühür kazup mühürleyüp müşârun-ileyhe iletüp hîle vü hud'a ile defâtir-i kadîmeye ve cedîdeye kayditdürmekle fukarâ da'vâya kâdir değillerdür ve mezbûr ol vechile müzevver arz yazduğın varup toprak kâdîsına i'tirâf idüp; "Senün cânibünden bu makûle arz yazdum; benüm suçumı afveyleye." diyü tazarru' itmişdür. El-ân ol kâdî Seydîşehri kâdîsıdur. İ'timâd olunmaz ise andan istifsâr olunsun." diyü mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsı Seydîşehri Kâdîsı Mevlânâ Dervîş'den sü'âl eyleyüp ve bi'z-zât ehl-i vukûfla üzerine varup yirlü yirinden teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' kadîmden ol mahalde zâviye var mıdur ve defter-i cedîd-i hâkânîde mukarrer vakfolmış yirleri var ise ol yirlerün hudûdı ve kadîmî sınurı ne yirdendür, evvelden sınurı var mıdur, yohsa sonradan mı ihdâs olunmışdur, nicedür? Tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh yazup vukû'ı üzre bildüresin.

167 *Alacahisar sancağında ortaya çıkan kallâbların yoklanarak yakalanması.*

Alacahısâr sancağı beğine ve kâdîlarına bir hüküm ki:

Şimdiki hâlde vilâyetde ba‘zı kallâblar zuhûr idüp bakırdan ve kurşundan kalb akçalar kesüp kallâblık itmekle Hızâne-i Âmirem'e gelen akçanun ekseri kalb çıkup akça emrine küllî ihtilâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar hufyeten yoklanup ele getürilmesini emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan kasabât u kurâyı ve sâyir şübhe olunan mevâzı‘ı hufyeten yoklayup etrâf u cevânibden kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tetebbu‘ u tecessüs idüp kallâblıkları bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olanları der-zencîr idüp kallâblığa müte‘allik ellerinde bulunan esbâblarını ve sikkelerini ve kesdükleri akçalarından mevcûd bulunanı mühürleyüp sen ki sancakbeğisin, i‘timâd itdüğün yarar âdemlerünle Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhat-i ahvâllerin yazup arzidesin ve Südde-i Sa‘âdetüm'de şöyle istimâ‘ olundı ki; ba‘zı kallâblar tutıldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer‘a getürdüklerinde sübaşılar ve voyvodalar hımâyet idüp; "İsbât eyle." diyü kelimât eyleyüp sicill akçasına tama‘an berâtlarına sicill olunup ıtlâk olunurımış. Gerekdür ki; bu bâbda gaflet itmeyüp her birinüz taht-ı hükûmetinüzde husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup ol asıl müfsidleri bi'l-külliyye memleketden ref‘ idüp min-ba‘d kalb akça yöritmeyüp(?) her birinüz taht-ı hükûmetinüzde bu husûsa gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüği kalb akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim delâlet itdükde aslâ kimesneye hımâyet itdürmeyüp tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığın zuhûra getürüp şer‘le sâbit oldukda sicill idüp sûret-i sicilli ile Atebe-i Ulyâm'a göndermeyince olmayasız. Bu husûsda ziyâde ihtimâm[um] vardur; siz dahı tamâm ihtimâm idüp ol asıl kallâblık iden müfsidleri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp mazarrat u ifsâdların memleket [ü] vilâyetden ref‘ itmek ardınca olasız. Her kankınuzun taht-ı hükûmetinde kalb akça isti‘mâl oluna veyâ Hızâne-i Âmirem'e teslîme gele, aslâ özrinüz makbûl olmayup ve mansıbınuz alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıtâb ü ıkâb-ı elîmüm ile mu‘âteb ü mu‘âkab olursız. Ana göre mukayyed olup ol bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet hazer idesiz ve bu bahâne ile kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olan kimesnelere; "Elinüzde kalb akça bulunmışdur." diyü celb ü ahz maslahatı içün dahlolunup ve bî-günâh olanlara hılâf-ı vâkı‘ isnâd olunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz idesiz.

[Bir sûreti,] Semendire sancağı beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Üsküb beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Köstendil beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Selanik kâdîsına.

[Bir sûreti,] Siroz kâdîsına.

[Bir sûreti,] İzvornik beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Vidin beğine ve kâdîlarına.

[Bir sûreti,] Sofya kâdîsına.

168 *Rodos beyinin yanında mîrî forsa kürekçilerden iken firar eden ve Trablus sancakbeyi Murad Bey'in yanında olduğu bildirilen Dimitri Mestene'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Şücâ‘ Re’îs nâm kimesneye virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Trablus Sancağı Beği Murâd Beğ'e hüküm ki:

Rodos Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "kendü ile olan hâssa kadırgalarda vâkı‘ olan mîrî forsa kürekçilerden Dimitri Mestene nâm efrenciyyü'l-asl esîr Teke sancağında gaybet idüp mukaddemâ Teke sancağı[nı] tasarruf iderken âdemleründen livâ-i mezbûra tâbi‘ Kaş kazâsına sübaşı olan kimesne mezbûr esîri tutup bi'l-fi‘l senün yanunda olduğını arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan esîri Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl idesin. Ammâ; gönderdüğün âdeme tenbîh ü te’kîd idesin ki, menâzilde ve merâhılde onat vechile hıfzitdürüp gaybet itdürmekden hazer ideler.

169 *bkz. hkm. 157*

Yazıldı.

Burusa beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûra tâbi‘ Üçbeğ nâm karyeden dârende Mehmed gelüp; "Karye-i mezbûreden Ahmed bin Nazar ehl-i fesâd olup evüme girüp esbâbum sirka idüp sicil dahı olmışdur." diyü bildürüp ve bundan gayri karyesi halkı; "Müfsiddür." diyü şikâyet itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; mezbûrun ehl-i fesâd idüği sâbit olursa sûret-i sicilli ile bile mezbûrı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

170 *Mamuriye Kalesi yeniçerilerine ulûfelerini götürürken yolda kaybolan yeniçerilerin kılavuzlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr bir varak aşağa geçmişdür.

Karahısâr-ı Sâhıb beğine ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsısın, sâbıkâ olan kâdî ile mektûb gönderüp; "Ma‘mûriyye Kal‘ası'nda nevbetci olan yeniçerilerün ulûfesiyle irsâl olunup Karahısâr-ı Sâhıb'e varduklarında katlolunan yeniçerilerün ahvâli emr-i şerîfüm mûcebince görilüp Karahısâr kurbinde Akvîrân nâm karyeye dek vardukları sâbit olup mezbûr karyeden tutdukları kulaguzlar; "Karahısâr'a karîb Miskînler köyine geldükde; "Şehre geldük." diyü rehinlerimüz bize virüp icâzet virdiler; bizüm önümüzde şehre girdiler." diyü cevâb virüp şehrün halkı cümle cem‘ olup teftîş olundukda; "O makûle yeniçeriler görmedük." diyü cevâb itdiler. Ammâ; şehirlü tâyifesinden ba‘zı kimesneler tenhâda yoldaşlarımuza mezbûr yeniçeriler nefs-i Karahısâr'a gelicek kâdî[ya] varup hükmi gösterüp bekçi ve kulaguz istedükde kâdî; "Yollar emînlikdür." diyü cevâb virüp; "Bu husûsı şehirlü bilür ve Ma‘mûriyye Kal‘ası Emîni olan Hüseyin'ün âdemleri ve Ma‘mûriyye hıdmetinde yayabaşılardan yedi sekiz nefer kimesne ol kazıyyede bile bulunup kâdîya dahı bile varmışlardur." diyü bildürmişsiz. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinün bölükbaşılarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan Akvîrân nâm karyeden kulaguz olan kimesneleri ve nefs-i Karahısâr'da yeniçerilere tenhâda haber viren kimesneleri cümle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a göndüresin ve mezbûr karyeden ne zamânda kalkup gitdiler, ne mikdâr kimesneleridi; anı da dahı ma‘lûm idinüp yazup bildüresin ve kâdî-i sâbık hâzır olmayup koyup gitmişse, sen ki sancakbeğisin âdem gönderüp getürdüp bundan varan bölükbaşı ma‘rifetiyle ulûfe alup gidüp gâyib olan yeniçerilerün ahvâlin dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp her ne mahalde zâyi‘ olmışsa bu husûsda dahli olan ehl-i fesâdları elbette zuhûra getürüp buldurmayınca olmayasın.

171 *Yangın söndürme işinde çalışan yeniçerilere ihsan olunan akçanın dağıtılması.*

Yazıldı.

Yeniçeriler ağasına hükm-i şerîf yazıla ki:

Bu def‘a vâkı‘ olan yanukda hıdmet iden yeniçeri kullaruma tevzî‘ içün yüz elli akça ihsân idüp **buyurdum ki:**

Hıdmet-i mezbûrede bulunan yeniçeri kullarumun müstehık olanlarına zikrolunan akçayı vech ü münâsib gördüğün üzre tevzî‘ eyleyesin; şöyle bilesin.

172 *bkz. hkm. 162*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 18 Safer, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işlenen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarının kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ‘-ı hîle vü hud‘aya mübâşeret itdükleri ecilden fermân-ı hümâyûnumla yoklanup görildükde üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhlarun sâhıblerinden yarar ve mütemevvil i‘timâd olunan üstâdlardan yüz aded dezgâh mukarrer olup bâkîleri ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Şücâ‘ *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi'z-zât yoklayup göresin; zikrolunan dezgâhlarun sâhıblerinden kirâcı ve mu‘âmele ile akça kullanur olmayup mütemevvil ü mâldâr olup yarar i‘timâd olunur üstâdlardan yüz dezgâhı mukarrer idüp dezgâhları ne mahalde ve kendüler ne mahallede sâkinler ise isimleri ve resimleri ile yazup defter idüp imzâlayup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Mâ-adâ ne mikdâr dezgâh var ise cümlesin ref‘ idüp ve zikrolunan kumâşun ahvâli tamâm manzûm u mazbût olmağıçün mukarrer olan dezgâhlarda işlenen altunlu kumâşlara mîrî tamga urılup tamgasuz alınup satılmaya ve ehl-i vukûfı olan silâhdârlarumdan kıdvetü'l-emâsil Çerkes Hüseyin mubassırları olup yoklayup göre; her ser-â-ser ki, işlenüp tamâm ola, bahâda otuz beş altundan aşağa olmaya. Cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı sicill-i mahfûza kayditdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

173 *Yukarı cânible işbirliği yaparak hırsız ve harâmilikten geri durmayan Bâlâ Sancağı Beyi Kelhûr Rüstem'in hakkından gelinmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kürd beğlerinden Bâlâ Sancağı Beği olan Kelhûr Rüstem eben an-ceddin Yukaru Cânib'le ittihâd üzre olup berü cânibe iltifât itmeyüp ve zimmetinde mîrîye ber-vech-i maktû‘ viregeldüği on iki bin koyunı tamâm virmeyüp hâss-ı Ulus'dan sirka olunmış koyundan ancak dört beş bin koyun virüp hırsuz u harâmîlerle kat‘-ı tarîk ve katl-i nüfûs eyleyüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmamağın re‘âyâ vü tüccâr âciz kalmışlardur. Memâlik-i Mahrûse'ye zararları vardur. Hakkından gelinüp livâ-i mezbûrun ıslâhı lâzimdür." diyü bildürdüğün ecilden mezkûrun sancağı âhara virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün gibi olup mezkûr Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e sadâkat ü ubûdiyyet üzre kendü hâlinde hıdmetde olmayup ol vechile fesâd ü şenâ‘ati olmağla izâle lâzim ise hüsn-i tedbîr ile ele getürüp hakkından gelesin ve emrüm yirine vardığın yazup bildüresin.

174 *bkz. hkm. 170*

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhıb beğine ve sâbıkâ Kâhta Kâdîsı olan Mevlânâ Ivaz'a ve Karahısâr-ı Sâhıb kâdîlarına ve Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından İskender'e hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsısın, sâbıkâ olan kâdî ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Ma‘mûriyye Kal‘ası'nda nevbetci olan yeniçerilerün ulûfesi ile irsâl olunup Karahısâr-ı Sâhıb'e varduklarında katlolunan yeniçerilerün ahvâli emr-i şerîfüm mûcebince görilüp Karahısâr kurbinde Akvîrân nâm karyeye dek vardukları sâbit olup mezbûr karyeden tutdukları kulaguzlar; "Karahısâr'a karîb Miskînler köyine geldükde; "Şehre geldük." diyü rehinlerimüz bize virüp icâzet virdiler; bizüm önümüzde şehre girdiler." diyü cevâb virüp şehrün halkı cümle cem‘ olup teftîş olundukda; "O makûle yeniçeriler görmedük." diyü cevâb itdiler." diyü bildürüp ve sen ki Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İskender'sin, Bölükbaşı Mehmed ile mektûb gönderüp; "Şehir halkı bu husûsda; "Bizüm haberimüz yokdur. Bu asıl kazıyyeyi nâyibler ve muhzırlar ve subaşı ve ases bilür." diyüp mezbûrlardan istifsâr olundukda; "Ma‘âza'llâh bu asıl kimesnelerden haberimüz yokdur." diyü inkâr idüp ammâ; haberün sahîhı budur ki; feryâdcılar Karahısâr'a gelicek toğrı kâdî-i sâbıka varup ellerindeki hükmi gösterüp bekçi ve kulaguz istedüklerinde kâdî dahı; "Yollar emînlikdür ve hîç saparı yokdur." diyü cevâb itmiş. Mezbûrlar dikkat idüp; "Elbette kulaguz ve bekçi lâzimdür." diyü mâ-beynlerinde hayli söz olmış. Âhıru'l-emr kâdî hıddete gelüp; "Bre a horyatlar! Mahkemeye yarağla gelüp edebsüzlük idüp mahkemeyi basdınuz." diyü yaygara idüp mahkemeden kovmış. Anlar dahı çıkup gitmişler. Bu husûsı şehirlü bilürler. Hattâ defe‘âtle yoldaşlarımuza ve âdemlerimüze tenhâda takrîr iderler lâkin; ba‘zı şehrün müzevviri tenbîhi ile sûrete gelüp şehâdet itmezler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan Akvîrân nâm karyeden kulaguz olan kimesneleri ve nefs-i Karahısâr'da yeniçerilere tenbîhen haber viren kimesneleri cümle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve mezbûr karyeden ne zamânda kalkup gitdiler, ne mikdâr kimesneleridi, anı dahı ma‘lûm idinüp yazup bildüresin ve kâdî-i sâbık hâzır olmayup koyup gitmişler ise sen ki sancakbeğisin, âdem gönderüp getürdüp anda olan bölükbaşı ma‘rifeti ile ulûfe alup gidüp gâyib olan yeniçerilerün ahvâlin dikkat ü ihtimâm üzre teftîş idüp her ne mahalde zâyi‘ olmışlar ise bu husûsda medhali olan ehl-i fesâdı elbette zuhûra getürüp budurmayınca olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 20 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

175 *Erdel kralının, isyan eden Plaj Menhar'ın zararının def‘i için yardıma ihtiyacı olursa Tımışvar beylerbeyinden yardım talep etmesi, dostluk üzere olduğu bildirilen Nemçe kralının ülkesine müdâhalede bulunmaması; taleb ettiği Süleyman Çavuş'un gönderildiği.*

Yazıldı.

İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlimüz'e âdemlerinüz elinden mektûbunuz vârid olup Plaj Menhar(?) husûsına müte‘allik ba‘zı ahvâl i‘lâm eylemişsiz. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ızz-i huzûruma arzolunup ma‘lûm-ı şerîfümüz olmışdur. Eyle olsa; âdeminüz gelmezden evvel ol bâbda size mufassal nâme-i hümâyûnumuz gönderilüp; "mu‘âvenet lâzim gelürse münâsib olan mahalden varup sana mülâkî olmak içün" Tımışvar beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm irsâl olunmışdur. Hâliyâ taleb itdüğünüz üzre Südde-i Sa‘âdet-bahşum çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* âdemlerinüzle irsâl olundı. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz varup vusûl buldukda, sâbıkâ irsâl olunan nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca amel idesiz. Ferenduş Kral-oğlı iftihâru'l-ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Maksimilyanoş Kral atasına virildüği üzre ahid-nâme-i hümâyûnumı kendü nâmına tecdîd idüp mâ-beynde olan ahd ü emânı mü’ekked ü müşeyyed itmişdür. Mâdâm ki anlar tarafından ahde muhâlif iş olmaya, lâ-büd siz dahı ol tarafdan ahd ü mîsâk ve emn ü emânı ri‘âyet idüp ol cânibe tecâvüz itmeyüp serhadlerün emn ü emânı ve re‘âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhati husûslarına bezl-i makdûr idüp ol câniblerden vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr u âsârı i‘lândan hâlî olmayasız.

176 *Gelevri karyesinde bir kâfirin evini basarken yakalanıp, Vize beyi voyvodası tarafından sipâhilerin elinden alınan çingenelerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sekbân Kara Alî Beğ'ün âdemi Ahmed ile kendülerine gönderildi. Fî 22 Safer, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Bundan akdem karye-i Gelevri'de ba‘zı atlu Çingâneler bir kâfirün evin basup etrâfında olan sipâhîlerden ba‘zı kimesneler varup ceng olup birisi ele gelüp voyvodan ellerinden alup gitdüği istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrûn Çingâneleri her kande ise voyvodaya buldurup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; "Gaybet itmişlerdür." veyâhûd "Mevcûd değillerdür." diyü te‘allül itmeyüp beher-hâl kande ise buldurup göndermeyince olmayasın ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

177 *Yeniçeri Abdi'yi Karaköy'de soyup Gelevri karyesinde yakalanan Kara Dimo ve arkadaşının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Yeniçeri Abdî nâm kimesnenün Karaköy nâm karyede esbâbın uğurlayup Gelevri karşusında tutılup habsolunan Kara Dimo ve mezbûrun yoldaşı Arab kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince mezkûr Kara Dimo'yı ve yoldaşı Arab'ı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 22 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

178 *Ahidnâmeye aykırı olarak Boğdan tarafından Leh sınırına tecâvüz olunmaması.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralı bir yarar nâmdâr beğlerbeğisin ilçilik tarîkıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrimüz'le gelüp müstes‘ıd olup şol ki, şerâyit-ı ilçilikdür, yirine getürüp envâ‘-ı ri‘âyet-i şâhânemüzle mer‘î kılınup hüsn-i iltifâtımuza mukârin olup nâme-i şerîfümüz ile girü müşârun-ileyh kral cânibine irsâl olunmışdur ve nâme-i şerîfümüzde; "Leyh vilâyetine tecâvüz olunmayup kral-ı müşârun-ileyh tarafıyla olan dostluğı ri‘âyet idüp ol cânibe virilen ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif Hotin Kal‘ası kurbinde ihdâs olunan panayır dahı ref‘ olunup ahid-nâme-i hümâyûnumuz virildüği zamânda serhadlerün hâli ne minvâlde bulunmış ise ol hâlde mukarrer olup mâ-beynde olan sınurdan tecâvüz olunmayup ahid-nâme-i hümâyûna ve olıgelene mugâyir vaz‘ olunmaya." diyü nâme-i şerîfümüzde tahrîr olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba‘d vilâyet-i Boğdan bolarların ve re‘âyâsın onat zabteyleyüp Leyh vilâyetine dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ve Kotur(?) Kal‘ası kurbinde ihdâs olunan panayırı dahı ref‘ idüp ahid-nâme-i hümâyûnumuza mugâyir ol cânibe iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin ki, eyyâm-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-encâmımuzda tarafeynün re‘âyâsı âsûde-hâl ve serhadler emn ü emân üzre olalar; şöyle bilesin.

179 *Leh vilâyeti sınırına Tatar ve asker tâifesinden kimsenin müdâhale ettirilmemesi; Leh toprağında otlatılan koyunlardan alınacak âdet-i ağnam resmi için her iki tarafın eminlerinin bir araya getirilmesi*

Yazıldı.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezkûrda vâkı‘ olan Tatar tâyifesi ve sâyir asâkir-i mansûreden bir ferd Leyh vilâyetine dahl ü ta‘arruz itmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba‘d vilâyet-i Leyh sınurına kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ve Akkirman sancağından Özi tarafından vilâyet sınurına dâhıl olan çobânlara tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, Leyh toprağına ne mikdâr tavar ve koyun ile dâhıl olurlar ise mahfî varmayup evvelâ iki cânibün hâkimlerine bildürilüp defter olunup sebt-i sicill itdüreler ki, sonra tavarları ve koyunları zâyi‘ olur ise ana göre taleb oluna ve Leyh sınurı içinde koyunları ve tavarları yöriyenler dahı otlak hakkın kemâ-kân viregeldükleri üzre ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince edâ olunup âdet-i ağnâm alınmalu oldukda iki cânibden bile kifâyet kadar yarar* nefer ile emînleri ma‘an resm alınacak mevzı‘da ihzâr itdüresin ki, iki tarafa alınugelen rüsûm zâyi‘ olmayup ve bu bahâne ile fesâd ü şenâ‘at ve tarafeyne zarar u ziyân olmakdan ictinâb idesin.

*Metinde " " şeklindedir.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 22 Safer, sene: 972, Kostantıniyye

180 *Leh vilâyetine baskın yapan Tatarların aldıkları esirlerin serbest bırakılıp davarların da sahiplerine teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Tatar Hânı Devlet Giray Hân'a nâme-i şerîf ki:

Şimdiki hâlde iftihâru ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Vilâyet-i Leyh Kralı Zigmundo Agust *hutimet avâkıbühû bi'l-hayr* Südde-i Sa‘âdet-bahşımuz'a yarar ilçilerin gönderüp; "envâ‘-ı sadâkat ü inkıyâd üzre tecdîd-i mebânî-i mahabbet ü ihlâs ve te’kîd-i esâs-ı meveddet ü ihtisâs idüp kendü cânibine virilen ahid-nâme-i hümâyûnumuza mugâyir Tatar tâyifesi vilâyetlerine tecâvüz idüp hayli esîr olmış re‘âyâları ve gâret olmış tavarları oldukların" bildürüp ol bâbda istid‘â-yı merhamet itdükleri ecilden şunlar ki, İslâm üzre bulunmış olmayalar salıvirilüp ve alınan tavarları dahı ashâbına virilmek içün nâme-i şerîfümüz yazılup irsâl olunmışdur. Gerekdür ki; sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a‘vâmdan Âsitân-ı Sa‘âdet-âşiyânımuz'a olan ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca ve müşârun-ileyh kral ile mâ-beynimüzde olan ahid-nâme-i hümâyûnumuz müsted‘âsınca Tatar tâyifesin gereği gibi zabteyleyüp Leyh vilâyetine dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ahde mugâyir ne mikdâr alınmış Leyh esîri bulunur ise henüz küfri üzre olanları cem‘ idüp vilâyetlerine gönderesin ve alınan tavarları dahı ashâbına teslîm itdürüp ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif ol cânibden kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdürmeyesin ki, eyyâm-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûnumuzda tarafeynün re‘âyâsı müreffehü'l-ahvâl ve serhadler âsûde-hâl olup vâridîn ü sâdırîn ve sâyir ebnâ-i sebîl ferâğ-ı bâl ile emn ü emân üzre olalar.

Tahrîren fî ...

181 *Silivri âmili tarafından, siyâset olunması gerekirken serbest bırakılan Yenişehirli bir levendin âmile buldurulup siyâset olunması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 23 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Vize Beği İskender mektûb gönderüp; "Silivri kazâsına tâbi‘ Yapağcı nâm karyede Yenişehirlü bir levend ev açup ba‘zı esbâb sirka eyledükde tutılup sicill olundukda siyâset olunmak içün âdemimüz taleb eyledükde hâlâ Silivri âmili mezbûr levendi tahrîk idüp; "Abd-i âbıkum." diyü da‘vâ itdürüp kendü habsine alup ba‘de-zamânin akçaların alup siyâset olunmayup ıtlâk olunmağla harâm-zâdenün hakkından gelinmeyüp envâ‘-ı fesâdâtun zuhûrına sebeb olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr âmili getürdüp ol habsolunan kimesneyi her kande ise buldurup müşârun-ileyhe teslîm itdüresin ki, şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koya; hılâf-ı şer‘ kimesneye iş itdürmeyesin.

182 *Harim kazâsında fitne ve fesad çıkararak halka zulmeden Nâyib Mehmed ve Tercüman Kürt Osman'ın azlolunup teftiş edilmeleri.*

Yazıldı.
Ruk‘a sunan Hacı Mehmed'e virildi.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Kilis Sancağı Beği Canbolad Beğ'e ve Antâkiyye ve Hârim kâdîlarına hüküm ki:

Hârim kazâsı ahâlîsi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup; "kazâ-i Hârim Nâyibi Mehmed ve Tercemân Kürd Osmân ve Kethudâ Fâris nâm kimesnelerün re‘âyâya küllî zulm ü te‘addîleri olup mezkûr nâyib rüsûm-ı hucec ve enkiha içün her karyenün ahâlîsi üzerlerine kesim idüp murâdı üzre akça getürmeyen fukarânun her birine töhmet isnâd idüp huccet yazup ehl-i örf eline virüp cemî‘-ı mâ-melekin alup bundan akdem niyâbetden ref‘ olunmak içün hükm-i şerîf vârid olmış iken girü emr-i şerîfe muhâlif niyâbet idüp ve mezbûr Tercemân Osmân dahı bir karyede meyyit vâkı‘ olup kâdî kısmete vardukda, verese-i meyyiti tahrîk idüp; "Mezkûr meyyit eceliyle ölmedi. Ba‘zı kimesneler evin basup katleylediler." diyü da‘vâ itdürüp re‘âyâ tâyifesine küllî zulm ü te‘addîleri olduğın" bildürdükleri ecilden mezbûrân Nâyib Mehmed ile Tercemân Osmân azlolunup da‘vâ-yı hak ider kimesneler var ise mukaddemâ bir def‘a şer‘le sorılup faslolunmış olmayup on beş yıl mürûr eylemeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit olan hukûkı ba‘de's-sübût ashâbına hükmidüp alıvirdükden sonra muhtâc-ı arz olan mevâddı vukû‘ı üzre yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz; tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı-şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz.

183 *Seferihisar kazâsı Tuğrâyî karyesinden şirret üzere olan Hamza'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Seferîhısâr kazâsına tâbi‘ Tuğrâyî nâm karyeden Hamza nâm kimesne; "Bundan akdem Şâhruh nâm kimesne benüm Nesîmî nâm karındaşumı katleyledi." diyü defe‘âtle da‘vâ idüp Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunup şikâyet eyledükde teftîşi içün hüküm virilüp teftîş sadedinde iken mezkûr Nesîmî hayâtda olup Seferîhısâr nâyibi mahzarına gelüp; "Tekeili Sancağı Beği Murâd'un Haydar nâm sübaşısı yanına varup sübaşılık hıdmetinde idüm." diyü ikrâr eyledüği sicill olup sûret-i sicill ibrâz olunmağın mezkûr Hamza şirret eyledüği ecilden küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre şirret ü şekâveti sâbit ü zâhir ise mezkûrı kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla ve bile koşup gönde[r]düğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 26 Safer, sene: 972

184 *Bağdad'da gedik tasarruf edenlerden cürm ve yarar olmamaları sebebiyle gedikleri ellerinden alınan kimselerin, bir hükümle gediklerini geri istediklerinde Bağdad beylerbeyisinin dilediği şekilde davranması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Vilâyet-i mezbûrede gedüğe mutasarrıf olan kimesnelerden ba‘zı fesâd idüp gedüği cürm ile alınup ve ba‘zı yarar olmamağla alınup ba‘dehû bu makûle gedüği alınan kimesneler girü bir tarîkla hüküm alup gelüp girü gedüğe tâlib olurlar." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi gedükleri cürmle alınup ahvâlleri bilinmedin gedük olmağa ve yarar olmayup müstehık olmayanlar husûsında vech ü münâsib gördüğün üzre amel idesin.

185 *Emîr-i Âlem Rıdvan'ın Marmara kazâsına odun getirmek için gönderdiği adamları döverek ellerindeki temessük kâğıdını yırtan Marmara keferesi kethudâsı zimmînin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Marmara kâdîsına hüküm ki:

Emîr-i Alem Rıdvân Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "kendüye odun masâlihı için gemisi âdemleriyle taht-ı kazânda iskeleye yanaşup masâlihın görmek istedükde nefs-i Marmara'nun keferesinün kethudâsı olan zimmî gemi re’îsin ve dört nefer âdemin muhkem döğüp ve ellerine virdüği mühürlü temessük kâğıdı yırtup envâ‘-ı hakâret itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ mûmâ-ileyhün âdemlerin döğüp kâğıdın yırtduğı vâkı‘ ise mezkûr zimmîyi kayd [ü] bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki onat vechile yollarda hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

186 *Hırsızlık suçundan dolayı Bursa'da hapsolunan Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Müftî olup ba‘dehû fevtolan Kâdirî'nün kızı dârende Râbi‘a nâm hâtûn Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Hasan nâm mu‘takı yaramazlık ile meşhûr olup hırsuzluk idüp anda habsolunduğını" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

187 *Bağdad'ın tahririne memur edilen Dertenk Beyi Mustafa ile Bağdad'ın Timar Defterdârı Üveys'e tahrir işinde kimsenin müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dertenk Beği Mustafâ *dâme ızzühû* ile Bağdâd'un Tîmâr Defterdârı Üveys *zîde mecdühû* emr-i şerîfüm muktezâsınca vilâyet-i mezbûre tahrîrine mübâşeret itdüklerinde Bağdâd'un Yesâr Kulları Kethudâsı olan Kara Lutfî anlara nâzır ta‘yîn olunmağla kırk elli nefer yoldaşıyla memleket üzerinde tahrîrde bile oldukları istimâ‘ olundı. İmdi; vilâyet tahrîr idenlere şimdiye değin nâzır konılagelmemişdür. Emrüme muhâlif vaz‘ları ve re‘âyâya dest-i tetâvülleri var ise ahvâlleri Atebe-i Ulyâm'a arzolunmak gerek idi. Emr-i şerîfüm olmadın bu makûle vaz‘ itmeğe sebeb nedür? Husûsâ ol bahâne ile hâneden hâneye birer şâhî koyun harcı alınur imiş; memleket buna mütehammil mi olur? **Buyurdum ki:**

Emrüme muhâlif mezbûrlarun üzerine vaz‘ olunan nâzırı ref‘ idüp fermân-ı şerîfümle ta‘yîn olunan emîn ve kâtibden gayri kimesneyi tahrîr husûsına dahlitdürmeyüp ellerinde olan emr-i şerîfüm mûcebince vilâyet-i mezbûreyi kitâbet itdürüp bâb-ı mu‘âvenet ü muzâheretde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin.

188 *Osmanlı topraklarında hırsızlık ve harâmilik yapan harbî kalelerin keferelerinin def‘i hususunda Mohaç sancağı zaim ve sipâhilerinin hizmete gitmekte ihmalkârlık göstermelerine müsaade edilmemesi.*

Yazıldı.

Mohac Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda ba‘zı haydud u harâmî levend kâfirleri ve ba‘zı harbî kılâ‘ keferesi Memâlik-i Mahrûse'ye zarar u gezend kasdına gelüp çete vü poteler zuhûr itdükde def‘ içün livâ-i mezbûrun zü‘amâ vü sipâhîsine tenbîh olundukda ihmâl ü tekâsül üzre olup edâ-i hıdmet itmedüklerin" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Sancağun askerinün zabtına gereği gibi mücidd ü merdâne olup eger sübaşı ve eger sipâhîdür, dâyimâ müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunmalarına tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, anun gibi memleket hıfzı ve a‘dâ vü haydud def‘ı lâzim oldukda cümlesi hâzır u müheyyâ olalar ki, hıdmet mahallinde anlara tevakkuf lâzim gelmeye. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp muhâlefet üzre olup girü ihmâl ü müsâhele idenleri her kimler ise isimleri ve tîmârları ile yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin ki, tîmârları hâs olup yirlerine ulûfelü beşlüler ta‘yîn oluna.

189 *Serhadlerin ve Bağdad vilâyeti ahâlisinin ahvâlinin ve Meşhedeyn-i Şerîfeyn'i ziyârete gelen Kızılbaşlar hakkındaki emrin yerine getirilip getirilmediğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûrlara virildi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd-ı Dâru's-selâm serhadlerinün ve memleket ü vilâyetün keyfiyyet-i hâli nenün üzerine idüği ma‘lûm-ı şerîfüm olmak mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan ve Malkoç *zîde kadruhümâ* varıcak, vilâyet-i mezbûrenün ahvâli ve re‘âyâsınun nazm u intizâmı nenün üzerinedür ve serhadlerün ahvâli tamâm emr-i şerîfüm üzre mazbût olup Meşhedeyni'ş-Şerîfeyn'e ziyârete gelen Kızılbaşlarun husûsında sâbıkâ irsâl olunan emr-i şerîfüm edâ olunmış mıdur ve Yukaru Cânib'ün evzâ‘ u etvârı nicedür; tamâm ol câniblerden şimdiye değin vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesin. Min-ba‘d dahı ol câniblerden vâkıf olduğun

ahbâr-ı sahîhayı i‘lâmdan hâlî olmayup nazm [u] nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra‘ıyyet itmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen vücûda getüresin.

190 *İznik kazâsında madrabazlar tarafından stoklanan soğanın sahipleri ile İstanbul'a gönderilerek sattırılması.*

İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İstanbul zahîresiyçün gelen soğanı anda ba‘zı kimesneler der-anbâr idüp varan rencberlere virmeyüp ol sebebde İstanbul'da soğan bâbında küllî muzâyaka olduğını mahrûse-i İstanbul muhtesibi i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı‘ taht-ı kazânda anun gibi matrabâzlar soğanı der-anbâr itmişler ise bi'z-zât üzerine varup, eger re‘âyâ ellerinde ve eger sâyirlerdedür, bulunan soğanı ne mikdâr ise sâhıbleri ma‘rifeti ile veznidüp dahı ne mikdâr ise gemilere tahmîl idüp sâhıbi ile gönderesin ki, gelüp narh-ı rûzî üzre bey‘ ideler. Ammâ; bu bahâne ile ba‘zı müslimânlar kendü ma‘îşetleri içün sakladukları soğana dahlitmeyüp hemî der-anbâr iden matrabâzlardan ve gayriden alup gönderesin. Hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye iş olmakdan hazer eyleyesin.

191 *Südde-i Saâdet'ten Mustafa Çavuş ile birlikte ülkesine dönmekte olan Leh kralının elçisinin Boğdan'dan Leh sınırına ulaştırılması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralınun Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçisi şerâyit-ı risâleti edâ idüp dahı icâzet-i hümâyûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına teveccüh itmeğin Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

İlçi-i müşârun-ileyh mezkûr çavuşumla Boğdan sınurına dâhıl oldukda emîn ü sâlim Leyh sınurına ulaşdurup yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde zâd ü zevâdeleri tedârükinde ve sâyir husûsında ta‘b ü zahmet virüp üşendürmeyesin

192 *Südde-i Saâdet'ten Mustafa Çavuş ile birlikte ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin yiyecek ihtiyaçlarının yol güzergâhında bulunan kadılar tarafından bedeli mukabilinde temin edilmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Südde-i Sa‘âdetüm'den Kütâhiyye'ye ve Gelibolı'ya ve andan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Leyh cânibinden Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* cânibine gidüp andan Gelibolı Boğazı'ndan geçüp Leyh vilâyetine gitmek

murâd idinmeğin icâzet-i hümâyûnum virilüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* bile koşılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr ilçi her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde kimesnenün tavarına ve esbâbına ve kul ve câriyesine dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp akça ile zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp kendüye ve âdemlerine ve esbâblarına dahı Memâlik-i Mahrûsem halkından hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneyi dahlitdürmeyüp ve ta‘b ü zahmet virüp üşendürmeyesiz.

193 *Kudüs'te Kumâme mahsulünden cüz okuyanlardan mahlül vukû bulduğunda yerine imtihanla tevcih yapılması.*

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Kumâme mahsûlinden ta‘yîn olunan eczâ-i şerîfeyi tilâvet idenlerün ba‘zı fevtolup yiri mahlûl olup arzolunmalu oldukda sana mürâca‘at olunup imtihân olunmadın mütevellî müstekıl arzitmek ile vazîfe nâ-mahalle tevcîh olunur imiş. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan eczâyı kırâ’et idenlerden birinün yiri mahlûl olup arzolunmalu oldukda, imtihân idüp kırâ’et-i eczâya istihkâkı var idüği ma‘lûmun olmadın kimesneye tevcîh itdürmeyüp ol bâbda olıgelene muhâlif mütevellîye iş itdürmeyesin.

194 *Leh kralının elçisinin, Bursa'dan kral için akmişe almasına müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.
Dragman İbrâhîm Beğ'e virildi. Fî 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Leyh kralı tarafından risâlet tarîkıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi müşârun-ileyh kral içün mahrûse-i mezbûreden bir mikdâr katîfe ve sâyir metâ‘ almak murâd idinüp ol bâbda hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ilçi-i mezbûr ticâret içün olmayup kral içün akça ile bir mikdâr akmişe almak istedükde hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

195 *Hırsız ve harâmi yatağı olan Pirlepe kazâsı Adil karyesinden Kara Süleyman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Süleymân Çelebi'ye virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Pirlepe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Âdil nâm karyeden ayartmacı olan Kara Süleymân bin Dâvûd içün; "Halîl Hâce nâm kimesnenün Çatalca nâm câriyesin ayardup esbâbıyla odasına iletüp satup andan mâ-adâ odası hırsuz u harâmî yatağıdur." diyü muvâcehesinde Sefer bin Alî ve İlyâs bin Nasûh nâm kimesneler şehâdet eylediler." diyü arzitdüğün ecilden mezkûr Kara Süleymân Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm mûcebince mezkûr Kara Süleymân'ı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin; koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, onat vechile yollarda hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

196 *Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh kralının elçisine ve adamlarına Edirne'ye varıncaya kadar kimsenin müdâhale etmemesi ve bedeli mukabilinde ihtiyaçlarının temin edilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 18 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Edirne kâdîsına ve Edirne'ye varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen Leyh ilçisi ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* cânibine teveccüh idüp ba‘zı âdemlerin ve esbâbların arabalarla mukaddem ol cânibe göndermeğin Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû*ya koşılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Siz ki yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlarsız, müşârun-ileyh ilçinün âdemleri ve esbâbları mezkûr çavuşumla her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp ve kendülere ve esbâblarına hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz ve sen ki, Edirne kâdîsısın; zikrolunan âdemler çavuş-ı mezbûr ile mahmiyye-i mezbûreye vardukda, eger Edirne'de ve eger sâyir zâd ü zevâdesi müstevfî yirde bi'l-cümle ilçi varınca her ne mahalde tevakkuf itmek murâd idinürler ise mahfûz u mazbût münâsib yir tedârük idivirüp kezâlik akça ile zâd ü zevâdelerin alıvirmek bâbında ve hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye dahl ü ta‘arruz itdürmemek husûsında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

197 *Pirlepe kazâsında eşkıyalık yapan Dimitri İstale ve arkadaşlarının yakalanarak bir kaçının siyâset olunup diğerlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Vezîr Mustafâ Paşa hazretlerinün kethudâsına virildi. Fî 26 Safer, sene: 972

Üsküb beğine ve Pirlepe kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Setuka nâm karyeden Dimitri İstale ve Gradişniçe nâm karyeden Pop Dimitri ve Pessiye(?) nâm karyeden Matyo Nikola ve Istarvine nâm karyeden Ustoyan Piyove Pop Yako nâm zimmîler eşkıyâdan olup bunlar sebebi ile nâhıye-i mezkûre zimmîleri tuğyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyüp sâbıkâ emr-i şerîf gönderilüp ele getürilmek buyurılmağın ele girmeyüp gaybet itmişlerdür. Bu def'a haklarından gelinmez ise nâhıye-i mezkûre keferesine zabt u sükûn gelmez." diyü arzitdüğün ecilden zikrolunan zimmîler ele getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, gereği [gibi] ikdâm ü ihtimâm idüp zikrolunan zimmîleri her kande ise ele getürüp bu bâbda sâbıkâ virilen hükm-i şerîfüm muktezâsınca fesâd ü şenâ'atlerine göre siyâsete müstehık olanlardan bir kaç neferin siyâset idüp bir kaçın küreğe konmak içün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Bu husûs mahall-i ihtimâmdur; ana göre mukayyed olup bu def'a zikrolunan müfsidleri ele getürmeyince olmayasız.

198 *Tahrir esnasında icmal defterine yazılmayan Dulkadir vilâyetinden Abdallar Cemaati'nin havâss-ı hümâyun için zabtettirilmesi.*

Yazıldı.
Cemâ'at-i mezbûreden İlyâs nâm kimesneye virildi. Fî 28 Safer, sene: 972

Arab defterdârına hüküm ki:

"Vilâyet-i Dulkâdiriyye'den Abdâllar Cemâ'ati vilâyet kitâbet olundukda icmâl defterine yazılmamağla tîmâra virilmeyüp sonradan; "Defter-i mufassaldan mahlûldür." diyü beğlerbeği tîmâra virdüği" i'lâm olunmağın hâssa-i hümâyûnum içün zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince cemâ'at-i mezbûreyi havâss-ı hümâyûnum içün zabtitdürüp hâricden kimesneye dahlitdürmeyesin.

199 *Çıplak Buzağı ve Mustafa adlı kişilerin Karahisâr-ı Sâhib'ten Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Karahısâr-ı Sâhıb beğine hüküm ki:

Mustafâ ve Çıplak Buzağı nâm kimesnelerün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

200 *Belgrad'da Sinan adlı kişinin üzerine adamları ile saldıran Kara Ali adlı zaîmin oğullarının dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Delvine beğine, İlbasan ve Belgrad ve Ergirikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Sinân gelüp; "Belgrad kazâsında toğan ve tazı ile av üzre iken Kara Alî nâm za‘îmün oğulları Memizod ve Muçizod nâm kimesneler İbrâhîm ve Sünbül ve Murâd ve Yûsuf ve Halîl ve Şâhîn nâm hıdmetkârlarıyla yolın basup katlitmek kasditdüklerinde ellerinden halâs olmak içün ceng idüp mâ-beynde hıdmetkârlardan biri katlolunup birinün eli düşüp hâlen mezbûrlar; "Âdemimüz katlitdün." diyü dahlitdüklerin ve bu bâbda elinde şer‘î fetvâsı olduğın bildürüp görilmesin recâ itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, cümlenüz mahall-i hâdisede cem‘ olup mezkûr zâ‘îmün oğulların ve hıdmetkârların ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı bu husûsı husamâ muvâcehesinde onat vechile hak üzre şer‘le teftîş idüp ve fetvâlarına nazar eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ bu, kendü hâlinde iken mezkûr, hıdmetkârları ile bunı katlitmek kasdına âlet-i harble üzerine gelüp yolın basmağla bu dahı başın kurtarmak içün ceng iderken mi katlitmişdür, yohsa mezkûrlar gavgâ arasında birbirini mi katlitmişlerdür, nicedür; yanınuzda ne vechile sübût u zuhûr bulursa şer‘le sâbit olduğı üzre sicill idüp fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanları kal‘ada habsidüp vukû‘ı ve sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz; tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp cânibeynden [birine] meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hak üzre olasız.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 972, Kostantıniyye

201 *Filek Kalesi'nde ticâret yapmak isteyen Leh kralı elçisi ve tâcirlerine ticâret için izin verildiği.*

Yazıldı.

Filek beğine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Leyh kralı cânibinden Bâb-ı Sa‘âdetüm'e gelen ilçisi kıdvetü ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Gregorine Yarloviçki Filek Kal‘ası'na karîb ba‘zı yirleri olup kral-ı mezbûr tarafından tâcirleri emn ü emân ile ticâret ecliyçün kal‘a-i mezbûreye varup gelmek bâbında isticâze-i hümâyûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mâdâm ki kadîmden Atebe-i Ulyâmuz'la dostluğı ve ahd-i hümâyûnumı ri‘âyet ideler, Memâlik-i Mahrûsem'e ticârete geldüği gibi âdemleri kal‘a-i mezbûre[ye] dahı emn ü emân üzre varup ticâret itmelerine mâni‘ olmayup dostluğa ve mu‘âhede-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

202 *Nevesin kasabası halkından, kadılar ve voyvodalarla teşrîk-i mesâî edip suçsuz olan ahâliye zulmedenlerin kendi işleri olmadan kadı ve voyvodaların yanına gitmelerinin yasaklanması.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğ'e hıdmetkârları Arab'la gönderildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Hersek beğine ve Mostar ve Nevesin kâdîlarına:

Kasaba-i Nevesin halkı cânibinden Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a şöyle arzolundı ki: Kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Mahmûd Sübaşı ve Horos Mahmûd ve Husrev ve Nasûh ve Feridiç ve Nâyib Hasan Hâce ve Hasan oğlı Beşîr ve Oruç ve Memi ve Ferhâd nâm kimesneler kâdîlar ve voyvodalar yanlarına varup fukarâ[yı] bî-günâh tutdurup üzerlerine şer‘le nesne sâbit olmadın "cerîme" diyü şer‘a ve kânûna muhâlif akçaların aldurup ve ba‘zısın dahı tahvîf idüp akçaların alup te‘addî iderler imiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise men‘ idüp kendülerün şer‘î maslahatları olmadın kâdîlar ve voyvodalar yanına varmayup kendü hâllerinde olalar. Şöyle ki; kendü hâllerinde olmayup fukarâyı rencîde ideler, ahvâllerin vukû‘ı üzre arzidesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

203 *Edrine'de Karabulut köyü halkından Mustafa oğlu Hamza'nın evini basanların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezkûr Hamza'ya virildi. Fî 29 S., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i Edirne muzâfâtından Karabulud köyi dimekle ma‘rûf karyede sâkin olan Mustafâ oğlı Hamza nâm kimesne evi basılduğı husûsda yine karye-i mezbûreden Kaya bin Timür ve Yûsuf bin Abdullâh ve Arabacı Bayram ve Memi ve dört nefer sûhteler ve mezbûr Hamza'nun karındaşı oğulları Mehmed ve Muslî nâm kimesnelerün ma‘rifeti bile olduğı" sûret-i sicillünde mastûr olduğı ecilden mezbûrlarun Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu fesâdda bile olan sûhteler her kande ise ihzâr idüp ve ne hâllü kimesnelerdür, yirlü yirinden gereği gibi teftîş idüp tamâm hakîkat-i hâllerine ıttılâ‘ tahsîl eyleyüp cümlesin kayd ü bend ile emrüm mûcebince Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp ahvâllerin arzeyleyesin.

204 *Vize'de fesad u şenâat üzere olanları yeniçeri, sipâhi vs. her kim koruyup dâvalarının görülmesine mâni olursa isimlerinin arzedilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 29 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; ba‘zı kimesneler fesâd ü şenâ‘ati zuhûr itdükde, kimi kapum kulları ve kimi yeniçeri ve subaşı ve sipâhîler yanlarına varup ilticâ idüp anun gibiler ele getürilmek içün varup taleb olundukda; "Hıdmetkârımuzdur." diyü ele virmeyüp ol sebeb ile kimesnenün hakkı görilmeyüp vilâyetde muttasıl fesâd ü şenâ‘at itmekden hâlî olmadukları arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup anun gibi ba‘zı fesâd ü şenâ‘at iden kimesneleri müdde‘îleri gelüp taleb itdüklerinde veyâhûd harâmî vü hırsuz yatağı ve şerîkleri olup ele getürilmesi lâzim oldukda; "Hıdmetkârlarımuzdur." diyü mâni‘ olanlar kim olursa olsun isimleri ile yazup arzeyleyesin.

205 *Budun beylerbeyisinin Budun vilâyetine nezâret-i âmme ile nâzır tâyin olunduğu.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ senün kemâl-i adâlet ü diyânet ve fart-ı istikâmet ü dirâyetüne i‘timâd-ı şerîfüm olduğı ecilden vilâyet-i Budun'un cumhûr-ı umûrın re’y-i sâkıbuna tefvîz idüp husûsâ vilâyet-i mezbûre küffâr-ı hâksâra karîb serhadd-i Memâlik-i Mahrûsem'den olup anda konılan cünûd-ı guzât-ı müslimîn içün vilâyet-i ma‘mûrenün tahsîl ü tevfîr-i emvâli ehemm-i mühimmâtdan olmağın ol diyârun mâlına nezâret-i âmme ile nâzır ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâhü'l-Azîz mahrûse-i Budun'a varup mülâkî oldukda, vilâyetün ta‘mîr ü ihyâsında ve emvâl-i hassânun cem‘ u tahsîlinde ve def‘-ı mezâlim ü mehâyifde mücidd ü merdâne olup hüsn-i adâlet ü ihtimâmunla ol diyâra kemâliyle intizâm virüp re‘âyâ ki, vedâyi‘-ı Hâlik-ı berâyâdur, anları kenef-i hımâyetümde âsûde-hâl kılup kendüleri ve etfâl ü ezvâclarını vilâyet-i mezbûre eşkıyâsından hıfzidüp harâc-güzârlarum esîr olmakdan ve emvâl ü esbâbları ve tavarları gâret olunmasından ve sefer vâkı‘ oldukca ve sâyir evkâtde sancakbeğleri ve sübaşıları ve sipâhîleri re‘âyâyı koçileri ve tavarları ile cebr ile istihdâm iderlerimiş. Gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp men‘ u def‘ idesin; eslemeyüp şer‘a ve emrüme muhâlif vaz‘ları olan eger sancakbeği ve eger tîmâr kethudâsı ve defterdârı ve ağalar ve sübaşılar ve sipâhîler ve kılâ‘ dizdârları ve neferleri ve havâss-ı hümâyûnum emînleri ve kâtibleri ve mültezimleri bi'l-cümle eger a‘lâ vü ednâ her kim ise anlarun zulm ü te‘addîlerine ve fesâd ü şenâ‘atlerine müte‘allik umûrda şükr ü şikâyetün Südde-i Sa‘âdetüm'de müsmir ü mü’essirdür; def‘-ı mezâlim ü mehâyifde ve sâyir hıdemât-ı hümâyûnumda sana itâ‘at ü inkıyâd olmayup serkeşlik üzre olup veyâhûd içlerinden biri bir mebde-i fesâd ü fitne-i mûcib-i inhılâl-i memleket ola, anun gibilerün ahvâline gereği [gibi] muttali‘ olup ol asıl müfsidleri a‘lâ vü ednâ dimeyüp ele getürüp kaç nefer olursa olsun habsidüp hakîkat-i hâllerin Atebe-i Ulyâm'a arz u i‘lâm eyleyesin. Sonra anlar hakkında

fermân-ı kazâ-cereyânum ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin ve vilâyet-i mezbûrenün emvâl-i hâssasınun nezâretine müte‘allik umûr u husûsâtında dakîka fevtitmeyüp mâlumun cem‘ u tevfîr ü teksîrinde ve izdiyâd ü irtifâ‘ında ve vilâyetün hâsılını harcına kifâyet itdürmekde mücidd olup vilâyet-i mezbûre aklâmından akça alınmalu oldukda mâl defterdârını ve kâtiblerini ihzâr idüp akçayı kendü dîvânunda aldurup kendü mührünle Dîvân-hâne-i Budun'da bir mahfûz yirde hıfzitdürüp cümle vâkı‘ olan îrâd ü masârifi bile görüp mâluma müte‘allik husûsda kimesneye istiklâl virmeyüp gereği gibi zabt u hıfz idüp mâlumun itlâf ü isrâfından ve ümenâ vü küttâbun ve sâyir mübâşirînün bel‘ıyyât u ketmiyyâtlarından ihtirâz idüp sa‘y ü kifâyesi zâhir olanları defterdâr kulum ma‘rifeti ile arz u i‘lâmdan hâlî olmayasın ki, istihkâklarına göre mezîd-i ınâyetüme mukârin olalar; sekâmet ü hıyâneti olanları girü müşârun-ileyh ma‘rifeti ile giderüp bi'l-cümle mâluma müte‘allik umûrda ve sâyir kazâyâ-yı memleketde ve hıdemât-ı hümâyûnumda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

206 *Osmanlı toprakları üzerinde ortaya çıkan gurbet ve çingene tâifesinin yoklanarak zararlarının defedilmesi.*

Fülân sancağun beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Şimdiki hâlde taht-ı hükûmetinüzde ba‘zı kurbet ve Çingân tâyifesi zuhûr idüp envâ‘-ı muharremât ve esnâf-ı münkerâtı irtikâb idüp fısk [u] fücûr üzre fâhışeleri ve alet-i lehv ü lu‘b u sâzla şehirlerde ve kasabât u kurâda bi'l-cümle kesret-i nâs olduğı cem‘ıyyetlere ve bâzârlara varup muttasıl vilâyeti geştidüp râst geldükleri nâsı ıdlâl ve memlekete ihtilâl virüp ve tenhâ buldukların gâlib geldüklerinde ve ebnâ-i sebîli katl ü gâret idüp dâyimâ fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup ol asıl müfsidlerün def‘-ı mazarratı vâcib ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) zikrolunan müfsidlerün husûsına bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan şehirleri ve kasabât u kurâyı ve sâyir mevâzı‘ı gereği gibi tetebbu‘ u tecessüs idüp ol asıl fısk u fücûr üzre fâhışeleri ile geşt-i memleket ve sâyir yirde sâkin ü mutavattın olmış ne mikdâr kurbet ve Çingân bulunursa hüsn-i tedbîr ü tedârükle cümlesin ele getürüp şunlar ki, kuttâ‘u't-tarîk olup fesâd ü şenâ‘atleri şer‘le sâbit ü zâhir ola, arza muhtâc olmayanlarun ber-muktezâ-yı şer‘-ı şerîf cezâ vü sezâların viresin ve illâ fısk [u] fücûr ile ef‘âl-i şenî‘a üzre bulunan feseka kaç nefer olursa olsun cümlesin habsidüp vâkıf u muttali‘ olduğun üzre hakîkat-i hâllerin arzidesin; sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp emrüm üzre vilâyeti ol asıl müfsidlerden pâk ü temîz idüp eyyâm-ı adâlet-i hümâyûn ve hengâm-ı sa‘âdet-makrûnumda kimesneye şer‘-ı şerîfe muhâlif iş itdürmekden ve bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahl ü tecâvüz olunup mâlları ve esbâbları alınup zulm ü hayf olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede olan her sancağun beğine ve kâdîlarına.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine, kezâlik sancak beğine ve kâdîlara.

Bir sûreti, kezâlik Dulkadirlü beğlerbeğisine.

Bir sûreti, Haleb beğlerbeğisine, kezâlik.

Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine, kezâlik.

Elviye-i Anatolı:

Anatolı beğlerbeğisine, Ankara sancağı kâdîlarına.

Karesi beğine ve kâdîlarına.

Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına.

Biga beğine ve kâdîlarına.
Kocaili beğine ve kâdîlarına.
Bolı beğine ve kâdîlarına.
Kangırı beğine ve kâdîlarına.
Alâ'iyye beğine ve kâdîlarına.
Kastamonı beğine ve kâdîlarına.
Sultânöni beğine ve kâdîlarına.
Tekeili beğine ve kâdîlarına.
Aydın beğine ve kâdîlarına.
Menteşe beğine ve kâdîlarına.
Hamîdili beğine ve kâdîlarına.
Karahısâr-ı Sâhıb beğine ve kâdîlarına.

Karaman beğlerbeğisine, Konya sancağı kâdîlarına.
Beğşehri beğine ve kâdîlarına.
Akşehir beğine ve kâdîlarına.
Kırşehri beğine ve kâdîlarına.
Niğde beğine ve kâdîlarına.
Kaysariyye beğine ve kâdîlarına.
İç-il beğine ve kâdîlarına.
Aksarây beğine ve kâdîlarına.

Zikrolunan beğlere ve kâdîlara yazılan ahkâm-ı şerîfe İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Elviye-i Diyârbekir

Hasan Çavuş ile Malkoç Çavuş'a virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve Âmid kâdîsına.
Rûhâ beğine ve kâdîlarına.
Ergani beğine ve kâdîlarına.
Deyr-i Rahba beğine ve kâdîsına.
Siverek beğine ve kâdîsına.
Nusaybin beğine ve kâdîsına.
Harprut beğine ve kâdîsına.
Kabur beğine ve kâdîsına.
Sincar beğine ve kâdîsına.

Mazgird beğine ve kâdîsına.
Tercil beğine ve kâdîsına.
Rakka beğine ve kâdîsına.
Atak beğine ve kâdîsına.
Çapakçur beğine ve kâdîsına.
Çermik beğine ve kâdîsına.
Hasankeyf beğine ve kâdîsına.

Elviye-i Bağdâd

Bu dahı.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına.
Musul beğine ve kâdîsına.
Ane beğine ve kâdîsına.
Erbil beğine ve kâdîsına.
Hılle beğine ve kâdîsına.
Zeng-âbâd beğine ve kâdîsına.
Semâvât beğine ve kâdîsına.
Cessân-ı Bedre beğine ve kâdîsına.
Harîr ü Düveyn beğine ve kâdîsına.
Bayat beğine ve kâdîsına.
Rumâhiye beğine ve kâdîsına.
Dertenk beğine ve kâdîsına.
Tikrît beğine ve kâdîsına.
Cevâzir beğine ve kâdîsına.
Derne beğine ve kâdîsına.

Elviye-i Rûm

Bu dahı.

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas sancağı kâdîlarına.
Amâsiyye beğine ve kâdîlarına.
Bozok beğine ve kâdîlarına.
Çorum beğine ve kâdîlarına.
Arabgîr beğine ve kâdîlarına.
Malâtıyye beğine ve kâdîlarına.
Divriği beğine ve kâdîlarına.
Canik beğine ve kâdîlarına.

Bu sûretde Erzurum beğlerbeğisine ve sancakbeğlerine yazılan ahkâm-ı şerîfe memhûr kîse ile kethudâsına virildi. Fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene minh.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî selh-ı Saferi'l-muzaffer, sene: 972

207 *Südde-i Saâdet'e doğan getirip ülkelerine dönen Kraloğlu'nun adamlarına yolda kimsenin müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.
Dragman Mehmed Beğ'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Mahmiyye-i İstanbul'dan vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzre vâkı‘ olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Kral-oğlı tarafından Südde-i Sa‘âdetüm'e toğanlarla gelen âdemleri girü ol cânibe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı hükûmetine varup dâhıl olurlarsa kendülere ve âdemlerine ve bindükleri bârgîrlerine hılâf-ı şer‘-ı şerîf dahlitdürmeyesiz.

208 *Rum vilâyetinde Yumlu tâifesinin ve bağîlerin mâl-i gâyibini ve döküntüsünü iltizâm eden Ferruhşâd bin Abdülcabbâr ile kardeşinin halka yaptıkları zulümlerinden dolayı geçirdikleri teftiş neticesinde üzerlerine sâbit hakların alınıp sahiplerine verilmesi ve kendilerinin de hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Mükerrer vâkı‘ olmışdur.

Lalaya hüküm ki:

Hüseyin-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinün ve bâğîlerün mâl-i gâyibin ve dökündüsin iltizâm iden Ferruhşâd bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlim ü mehâyifin mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdüklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterleri aynı ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdükleri" ecilden arzlar ve defterler aynı ile girü sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşâd'un ve karındaşınun zimmetlerinde sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmışsa müşârun-ileyhim kâdîlarun imzâlu defterleri mûcebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesin. Şöyle ki; mezbûrlarun ellerinde olan mâllarından ve emlâk ü esbâbından hukûk-ı nâsa vefâ ider nesneleri yoğise Hazîne'ye teslîm eyledüklerinden hukûk-ı nâs bî-kusûr virilüp kimesnenün hakkı zâyi‘ olmaya; şöyle bileler.

209 *bkz. hkm. 208*

Yazıldı.
Hıdmet üzre olan kapucıya virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Şehzâde lalasına hüküm ki:

Hüseyin-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinün ve bâğîlerün mâl-i gâyibini ve dökündüsini iltizâm iden Ferruhşâd bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlim ü mehâyifin mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdüklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterleri aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderdüğün" ecilden zikrolunan arzlar ve defterler aynı ile girü sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşâd'un ve karındaşınun zimmetlerine sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmış ise müşârun-ileyhim kâdîlarun imzâlu defterleri mûcebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesin. Şöyle ki; mezbûrlarun ellerinde olan mâllarından ve emlâk ü esbâbından hukûk-ı nâsa vefâ ider nesneleri yoğ ise Hazîne'ye teslîm itdüklerinden hukûk-ı nâs bî-kusûr virilüp kimesnenün hakkı zâyi' olmaya; şöyle bilesin.

210 *İspir kazâsında halka salgun salarak zulmedenlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine ve Bayburd ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İspir kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i İspir halkı meclis-i şer'a gelüp; "Kazâ-i mezbûrdan Biki ve Kutlu ve Gülaslan ve Güzbeğ ve Kamarosit(?) nâm zimmîler hâneden hâneye salgun salup içlerinden biri defter dutup çıkup karye-be-karye gezüp altun ve akça ve koyun ve bal ve yağ ve buğday cem' idüp bin altundan ziyâde mâl alup ve bundan mâ-adâ vilâyetden niçe def'a bu asıl mâl cem' itmişlerdür. Ellerinde hükm-i hümâyûn ve beğlerbeği emri ve kâdî ma'rifeti olmadın bu asıl fesâd iderler." diyü şekvâ itdüklerin" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezbûrları ihzâr idüp gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzim olanlara ve yataklarına ve turaklarına buldurup bî-garaz kimesnelerden teftîş idüp göresin; arzolunduğı gibi mezbûrlarun ol vechile fesâd ü şenâ'ati var ise -ki, şer'le sâbit ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

211 *Van'da, Çavuşlar Kethudası Muharrem ve Ali Çavuş'un bir şey iltizam etmediği anlaşıldığından para taleb edilmemesi.*

Yazıldı.
Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 26 Saferi'l-muzaffer, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Van Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* ve sen ki Van kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Tîmâr Defterdârı ve Nâzır-ı Emvâl Ca'fer *dâme mecdühû*nun bel'ıyyâtı vardur." diyü Van kulları bin altuna iltizâm itmeğin teftîş olunup kusûr gelen akça mültezimlerden alınmak fermân olunmağın; "Mezbûr Van kulları getürdilüp husûs-ı mezbûr görilsün." dinildükde te'allül itmeğin Çavuşlar Kethudâsı Muharrem ile Alî Çavuş bin altun üzre iki bin ziyâde idüp Bitlis kâdîsı ve Diyârbekir'de mukâta'acı olan Alî teftîş içün ta'yîn olunup yirlü yirinden gördüklerinde üzerine nesne sâbit olmadığı müseccel olup ve; "Mezbûr Muharrem ve Alî fakîru'l-hâl olup zikrolunan meblağun edâsına kâdir değillerdür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğı gibi ise iltizâmlarınun aslı olmamağın mezbûrân Muharrem ve Alî'yi; "Ol mikdâr altuna iltizâm itdünüz." diyü kimesneye rencîde itdürüp nesne taleb itmeyesiz.

212 *Trablus halkına yalan ve iftiralarla zarar veren Mercan adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Hâcı Mansûr'a virildi. Fî 29 Safer, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Süleymân Trablus Beği iken mektûb gönderüp; "Trablus Mahkemesi'nden emr-i şerîfümle ref' olunan İbrâhîm'ün Mercân nâm Habeşî kulı tarîk-ı tezvîre ve telbîse sülûk idüp Bâb-ı Sa'âdet'e varup Trablus ahâlîsinden mün'ım ü mütemevvil kimesnelerün hakkında ba'zı isnâd idüp ve ba'zı vazîfe ihrâc idüp ahkâm-ı şerîfe getürüp kimin ashâbına virüp ve ba'zın ihrâk idüp Trablus ahâlîsi; "Mezbûr zarar-ı âmdur, sürmeğe mahaldür." diyü haber virdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise vukû'ı üzre sicill idüp sûret-i sicilli ile mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

213 *Rodos beyinin Tekeili Beyi Ahmed'in gemisinden aldığı mîrî aletleri geri iâde etmesi.*

Yazıldı.
Süleymân Kethudâ'ya virildi. Fî 29 Safer, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Tekeili Sancağı Beği olan Ahmed *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "bundan akdem livâ-i mezbûreye mutasarrıfken kendünün baştardesinden mîrî esbâbdan bir kırmızı çuka kıç örtüsi ve üç aded yelken ve yüz kırk aded kurşunlı gemi küreği ve bir demür urganı ve bir palamar âdemleri elinden alup kabzeyledüğün" i'lâm eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mûmâ-ileyhün gemisinden alduğun zikrolunan mîrî gemi âlâtın varan âdemisine bî-kusûr teslîm eyleyesin. Bir dürlü dahı eylemeyesin; şöyle bilesin.

214 *Sâbık Silivri Sübaşısı Ramazan'ın Seydî Gâzi Çavuş'a teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûra virildi.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Silivri Sübaşısı olan Ramazân nâm kimesnenün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Seydî Gâzî varıcak, mezkûrı ele getürüp mukayyed ü mahbûs çavuşuma teslîm idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

215 *Rumâhiye sancağı hâslarının mîrî için hazîneye zaptolunup sancak beyine hâs bedelinin Bağdad Hazînesi'nden verilmesi.*

Yazıldı.
Beğlerbeğinün kethudâsına virildi. Fî 2 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Rumâhiye sancağınun hâsları mîrî içün Hazîne'ye zabtolunup Sancağı Beği Gâzî Meran oğlı Dede Alî *dâme ızzühû*ya hâsları bedeli Hazîne-i Bağdâd'dan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan sancağun hâsların Hazîne-i Âmire'ye zabtitdürüp müşârun-ileyhe ta‘yîn olunan hâsları bedelin Hazîne-i Bağdâd'dan ber-vech-i nakd viresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 4 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

216 *Anabolu Azebleri Ağası Cafer'in kâtillerinin siyâset olunması.*

Yazıldı.
Memhûr kîse ile çavuşa virildi; Dîvân'da. Çavuşbaşı gelüp aldı. Fî 10 Ra.,(?) sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Bundan akdem Anabolı Azebleri Ağası olup katlolunan Ca‘fer'ün ahvâli teftîş olunmağıçün hükm-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda Peltek Hasan ve Arab Muhammed oğlı Yûnus ve Memicân ve Yeniçeri Hüseyin ve Hasan Kethudâ oğlı Alî nâm kimesneler mezbûrun katline mübâşir oldukları sicill olduğın birdürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre ağa-yı mezbûrun katline mübâşir oldukları şer‘le sâbit ü zâhir olmış ise cümlesin mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup arzeyleyesin.

217 *Mohaç'ta Sipâhi Receb'i öldürmek isteyen Berber Mustafa ve Hamza'nın hapsolunup timarlarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 4 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Mohac beğine ve Peçuy kâdîsına hüküm ki:

Receb nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "livâ-i mezbûre sipâhîleri bir yire cem‘ olup; "Sancakbeğinden Dergâh-ı Mu‘allâ'ya varup ızhâr-ı tezallüm eyle." diyü teklîf eyledüklerinde bu dahı; "Ben kimesneden zulüm görmedüm, nice şekvâ eyleyeyüm?" didüğiyçün içlerinden on bin tîmârı olan Berber Mustafâ ve yedi bin tîmârı olan Hamza nâm sipâhîler kılıcına yapışup bunun üstine yöriyüp sâyirlerine; "Ne tursuz; kanı sizünle ahdimüz bre? "Muhâlefet idüp sözümüze uymayanı ittifâkla öldürelüm." dirdinüz." diyüp aralarından ba‘zı ihtiyâr kimesneler; "Bu makûle fesâd eylemek sonra eyü olmaz." didüklerinde; "Nice olsa gerekdür. Bir kaç martoloslar defterdâr öldürdiler nesne olmadı; biz bu levendi katleylesek ne var?" diyü küllî gavgâ eyledüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan husûsları onat vechile hak üzre kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz: Şöyle ki; arzolunduğı gibi ise -ki şer‘le sâbit ü zâhir ola- mezbûrân Berber Mustafâ ile Hamza'yı tutup habsidüp dahı tîmârların âhara arzeyleyesiz.

218 *Çanad beyi ve alaybeyinin, Arad'daki hâsları reâyasının Arad Palankası'nın tamiri işinde çalışmalarına mani olmamaları.*

Yazıldı.

Arad beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Arad Palankası'nun binâsı ağaçdan ve evleri saz u samandan olmağın nice def‘a ihrâk olundukda imeci ile ta‘mîr olunugelmeğin bu def‘a dahı ihrâk olan yirler imeci ile binâ olunmak lâzim geldükde Çanad beği ve alaybeği livâ-i Arad'da olan hâsları re‘âyâsınun istihdâmına mâni‘ olurlar." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr palankanun ta‘mîri ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, eger sancakbeği ve eger alaybeği re‘âyâsıdur ve gayridür, kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyüp olıgeldüği üzre imeci tarîkıyla âdem tedârük idüp binâ maslahatın itmâma irişdüresin. Bu husûs mühimdür; ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

219 *Mohaç sancağı beyi ile sipâhilerinin birbirleri hakkındaki şikâyetlerinin teftiş olunup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine, Budun ve Peçuy kâdîlarına hüküm ki:

Mohac Beği Hamza *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûr zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârı serhad hıfzında olmayup ve re‘âyâya zulmitdüklerin" bildürüp ve Peçuy kâdîsı dahı; "mûmâ-ileyhün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olup zü‘amâ vü sipâhîlere nâ-sezâ kelimât itdüğin" bildürüp ve mezkûrûn sipâhîler dahı mûmâ-ileyhden şikâyet idüp arz-ı hâl sundukları ecilden cümlesinün sûretleri aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup gönderilen sûret-i arzlara nazar idüp eger mûmâ-ileyhün voyvodalarından ve eger zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdan re‘âyâdan her kim gelüp da‘vâ-yı hak ider ise bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin husamâ muvâcehesinde bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; re‘âyânun her kimün üzerinde şer‘le hakkı sâbit olur ise bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mûmâ-ileyh ile livâ-i mezbûr sipâhîlerinün husûmetlerin görüp arzitdükleri üzre şer‘a ve emre muhâlif ol vechile te‘addîsi ve nâ-meşrû‘ ef‘âli var mıdur ve kılâ‘ neferleri dahı zulminden firâr itmişler midür; hakîkat-i hâle muttali‘ olup arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tarafeyne meyl ü muhâbâ itmeyüp şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

220 *Ane sancağı ahâlisinin Bağdad'daki nehrin yatağın temizlenmesi işinde çalıştırılmaması.*

Yazıldı.
Ebû-Rîş Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 5 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Ane Beği Ebû-Rîş *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Hâlen mutasarrıf olduğı sancağında iki nehir olup âdet-i kadîme üzre her yılda iki def‘a kazılup ayırtlanmak lâzim olmağın re‘âyâya kazdurup yılda iki kerre ayırtlanurken hâliyâ Bağdâd nâhıyesinde dahı bir nehir olup kazdurup ayırtlanmak içün âdem gelüp re‘âyâyı cebr ile alup gidüp ol sebebden re‘âyâyı rencîde idüp küllî te‘addî iderler." diyü i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Göresiz: "Şöyle ki; re‘âyâ müşârun-ileyhün sancağında vâkı‘ olan nehirlerün hıdmetini idegelüp hâlen Bağdâd cânibinden âdemler gelüp Bağdâd nâhıyesinde olan nehri tekrâr hafritmek içün olıgelene muhâlif zikrolunan sancağınun re‘âyâsın cebr ile alup gidüp rencîde vü te‘addî iderler ise men‘ u def‘ idüp âdet-i kadîmeye ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin ve Bağdâd cânibinden mankır gelüp bir akçalık mankıra altı Osmânî alup ol vechile dahı küllî tazyîk iderler imiş. Anı dahı göresin; vâkı‘ ise men‘ idüp şer‘ u kânûna ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

221 *Budun yeniçerilerinin mevâcibini Budun beylerbeyisinin alıp yanında götürmesi.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 4 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun yeniçerileri mevâcibi [için] irsâl olunan hazîneyi bile alup gitmen emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mevâcibi emrüm mûcebince ol cânibe bile alup gidüp yollarda onat vechile hıfzitdürüp yanundan ayırmayup münâsib ü mahfûz yirde kondurasın; şöyle bilesin.

222 *Draç kazâsına tâbi Veprap(?), Kateş, Melnik(?) ve Graçe karyeleri Ovada iskan ettirildiği halde; karyeler halkının karyelerin eskiden bulunduğu sarp ve taşlık mevkiye çıkıp harâmîlik ettiklerinden elebaşılarının haklarından gelinerek karyelerin tekrar ovaya indirilmesi.*

Yazıldı.
Şehremîni âdemi gelüp aldı.

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem livâ-i mezkûr muhâfazası emrolunan Koçi Çavuş Drac kazâsına tâbi' Veprap(?) ve Kateş ve Melnik(?) ve Graçe nâm karyeleri sa'b ü sengistân yirlerden indürüp ovada temekkün itdürmiş iken hâliyâ eski yirlerine varup cem'ıyyet idüp Mezeke câniblerinde ve sâyir nevâhîde evler basup âdemler katlidüp rızıkların ve mâlların gasbidüp re'âyânun koyun ve tavarların sirka idüp iskelelere ve memlehalara giden yolları seddidüp âyende vü revendenün yolların basup ızhâr-ı ısyân eyledüklerinde meclis-i şer'a da'vet olundukda aslâ ve kat'â itâ'at [itmeyüp] hakk-ı fukarâ alınmağa kâbil olmadı." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup zikrolunan kurâ keferesine gereği gibi istimâlet virüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle itâ'at ü inkıyâdlarına ikdâm idüp girü aşağa ovaya indürürken baş müfsidlerinden bir kaç neferinün hakkından gelüp bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı' olup kimesnenün ısyân ü tuğyâna mecâlleri olmaya ve bu bahâne ile re'âyânun oğulları ve kızları esîr olup mâlları ve esbâbı ve tavarları gâret olunmasından sakınup hemân emr-i şerîfüm üzre tedârük idüp ve ne mikdâr müfsidün hakkından gelinüp ve sâyirlerinün ahvâli neye müncer olduğın mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

223 *Radoniçe karyesi zimmîlerine zulmeden Bâlî sipâhinin timarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.

İzdin kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb [ve] sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Radoniçe nâm karyeden Yani Piryano nâm zimmî oğlını tuz hıdmetine gönderdükde

sipâhîleri olan Bâlî yolda tutup muhkem darbidüp ve Zağrano nâm zimmînün bir bârgîrin alup beş yüz akça bahâ takdîr idüp akçasın taleb itdükde; "Sen benden akça istersin?" diyü muhkem bendidüp yüz kırk akça cerîmesin alup ve bir zimmînün gabsla bir bârgîrin alup istihdâm idüp te‘addî eyledüğin" bildürdüğün ecilden tîmârı âhara virilüp hukûk-ı nâs alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr sipâhîyi i[h]zâr idüp husamâyı berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da‘vâların teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te‘addîsine müte‘allik mevâddı sicill idüp arzidesin; tezvîrden ve telbîsden [hazer idesin.]

224 *Trablus kazâsı niyâbetlerini iltizâma verip halka zulmeden sâbık Trablus kadısı Abdüllatif'in teftiş olunması.*

Yazıldı.
Ruk‘a sunan Cemâleddîn'e virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına ve Safed ve Hamâ kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Trablus halkı tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl ref‘ idüp; "bundan akdem kâdîları olan Abdüllatîf nevâhînün niyâbetlerin nâyiblerine iltizâmla virüp köylere çıkup ba‘zı fukarâyı ve köy kethudâların tutup cebrile sicil yazup ve Mısır'dan gelen metâ‘ u me’kûlât cins[in]de[n] cümle mezbûr kâdî alup der-mahzen idüp ziyâde bahâ ile müslimânlar üzerine tarhider ve "Avârıza emir geldi." diyü vilâyet-i mezbûrede her evde ne mikdâr âdem var ise neferden ikişer pâre cem‘ idüp ve ba‘zı kimesnelerün cebren yirlerin alup bostânlar idüp ve bostânlarına cârî olan suların dahı cebrile kendü bostânına icrâ idüp ve Trablus halkınun tavarları mer‘âsın alup zirâ‘at itdürüp ve Hâce Nâsıruddîn nâm kimesnenün cebren bir fıska(?) sabunın ve huccetine birer altun takdîr idüp şer‘î husûsı olanlara sicill itdükden sonra huccet itdürdüği" arzolunup bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş olunması taleb olunmağın kâdîlığından ref‘ olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mevâddı ber-muktezâ-yı şer‘-ı kavîm tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı‘ kâdî-i mezbûr niyâbetlerin iltizâmla virüp vech-i meşrûh üzre zulm ü te‘addîsi var ise tafsîl üzre yazup arzeyleyesiz. Hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

225 *Halka zulmeden Trablus sancakbeyinin tercümanı Nâsıruddin es-Sayrafî'nin tercümanlık hizmetinden alınması.*

Yazıldı.
Arz-ı hâl sunan Hacı Nasruddîn'e [virildi.] Fî 6 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Trablus halkı cânibinden Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl ref‘ olunup; "Trablus'da Sancakbeği Tercemânı olan Nâsıruddîn es-Sayrafî nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm olunup

tercemânlık hıdmetinden ref‘ olunmağla hukûk-ı müslimîn şer‘le alıvirilmesi içün hükm-i şerîfüm taleb olunmağın" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı hıdmet-i mezkûreden ref‘ idüp da‘vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber eyleyüp bir def‘a şer‘-ı kavîme muvâfık sorılup faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan husûsların dikkat ü ihtimâm üzre ber-muktezâ-yı şer‘-ı kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi ise muktezâ-yı şer‘le sâbit olan hukûk-ı nâs her ne ise bî-kusûr ashâbına alıvirüp mezbûrı min-ba‘d tercemânlık hıdmetine istihdâm itdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 7 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

226 *Tereke sıkıntısı çeken Dubrovnik, Sakız, Rodos, Limni, İstanköy, Midilli, Tarhanyat, Sığacık ve Seferihisar halkına tereke satılması.*

Yazıldı.

Ağrıboz kâdîsına ve livâ-i Ağrıboz Mukâta‘âtı Müfettişi Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Mukâta‘ât Nâzırı Hızır'a hüküm ki:

Hâliyâ Dubrovnik beğleri Atebe-i Ulyâm'a âdem gönderüp tereke husûsında ziyâde acz ü muzâyakaları olduğın bildürüp ahid-nâme-i hümâyûnum muktezâsınca akçaları ile kendülere tereke virilmek bâbında istid‘â-yı ınâyet eyledükleri ecilden İstanbul müddi ile üç bin müd tereke virilmeğe (icâzet-i şerîfem olup)* ve zikrolunan terekeyi livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan havâss-ı hümâyûnum emînlerinün Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdükleri defterleri muktezâsınca der-anbâr olan buğdaydan (narh-ı rûzî üzre bahâları bî-kusûr alındukdan sonra hükm-i hümâyûnumla varan gemilerine biner müd tereke virilmesin emridüp)** varan gemilerine âdet-i kadîme üzre keylolunup bahâları bî-kusûr alınup teslîm eylemek içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ( ) *zîde kadruhû* **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan havâss-ı hümâyûnumun der-anbâr olan terekesinden mukâta‘ât-ı mezbûre nâzırı ta‘yîn olunan mikdâr terekenün bî-kusûr bahâsın alup kabzitdükden sonra nâzır-ı merkûmun ma‘rifeti ile keylitdürüp her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa tahmîl olunan gemi kimün mülkidür ve re’îsinün ismi nedür, kankı kâdîlıkdan ve ne hâsdan ve ne iskeleden virilmiş ise sicillât itdürüp sûret-i sicilli hükm-i şerîfümün zeyline yazup imzâ idüp aynı ile hükmi Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp yazup arzidesiz. Emrüme muhâlif ziyâde tereke virilmesinden ve bu bahâne ile deryâya tereke fürûht olmasından hazer idüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfüm muktezâsınca deryâya tereke virilmeği mesdûd bilüp hılâf-ı emr iş olmakdan gâyet ihtiyât idesiz. Şöyle ki; emrüme muhâlif ziyâde veyâ deryâya tereke virildüği istimâ‘ oluna, özrinüz makbûl olmayup ve mansıbınuz alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıtâb ü ıkâb-ı elîmüm ile mu‘âteb ü mu‘âkab olursız. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti, Sakız beğlerine; iki bin müd terekeye. " ... Buyurdum ki: Hükm-i şerîfümle Masar Nikola ve Cence ve Güstovine nâm âdemleri vardukda ... " diyü yazılmışdur.

Yazıldı.

Rodos beğinün kethudâsına virildi.

Bir sûreti; " ... " Rodos halkınun zahîre bâbında muzâyakaları vardur." diyü sancağı beği ile kâdîsı mektûb göndermeğin ... " vech-i meşrûh üzre yazılmışdur; üç bin müd terekeye.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.

Bir sûreti; " ... " Limni kazâsı halkınun tereke bâbında muzâyakası vardur." diyü kâdîsı mektûb gönderüp arzitmeğin ... " vech-i meşrûh üzre beş yüz müd terekeye hükm-i şerîf yazılmışdur.

Yazıldı.

Arz getüren Mustafâ'ya virildi.

Bir sûreti, İstanköy cezîresi halkına, yüz müd terekeye; kâdîsınun arzı mûcebince.

Yazıldı.

Mezbûr re'îslere virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Bir sûreti, Midillü cezîresine üç yüz müd terekeye; Midillü beği ve nâzırınun mektûbı mûcebince; " ... Şa'bân ve Ahmed nâm re'îsler gemisine yüz ellişer müd tereke viresiz." diyü hüküm virildi.

Yazıldı.

Paşa hazretleri âdemiyle gelen Hızır Re'îs'e virildi.

Bir sûreti, Sultân Murâd lalası ile Tarhanyat kâdîsınun arzı mûcebince, Tarhanyat ahâlîsinün terekeye ihtiyâcları olmağın iki yüz müd terekeye hükm-i şerîf virilmişdür.

Yazıldı.

Mezkûr Alî Re'îs'e virildi. Fî 29 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Ağrıboz kâdîsına ve nâzırına; Sığacık beği ile Çeşme kâdîsınun arzı mûcebince, Seferîhısâr kazâsı halkına iki yüz müd terekeye; Alî nâm re'îs gemisine.

* ve ** Parantez içindeki kayıtlar hükmün kenarında bulunmakta olup üzerlerinde *"Dubrovniklü'ye virilen hükümlerde bu kaydlar olmışdur."* ibaresi yeralmaktadır.

227 *Keşan kazâsına tâbi Sekeli karyesi arazisine konan Teslimviranı karyesi halkının durumunun araştırılması.*

Yazıldı.

Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Keşan ve Ferecik kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Keşan kazâsına tâbi' Teslîmvîrânı nâm karyeden İstefo ve Yorgi ve Dayşo(?) ve Kara Nikola ve Yordarak(?) nâm zimmîler Dergâh-ı Mu'allâm'a şöyle arz-ı hâl eylediler

ki: Sekeli nâm karye rızâsıyla mezkûr karye kurbinde bir mikdâr yire konup altı yıldan berü sâkinler iken hâliyâ karye-i mezbûre ahâlîsi; "Göçün, gidün." diyü rencîde iderlerimiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ zikrolunan mahalle sâbıkâ mezkûr Sekeli(?) rızâsıyla mı konmışlardur, yohsa fuzûlî mi konmışlardur, aslı nedür? Tamâm gavrine irişüp dahı vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz.

228 *bkz. hkm. 219*

Yazıldı.
Eyyûb Çavuş'a virildi. Fî 8 Ra., sene: 972

Budun beğlerbeğisine, Ösek ve Peçuy kâdîlarına hüküm ki:

Mohac Beği Hamza *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrun zü‘amâsı ve erbâb-ı tîmârı serhad hıfzında olmayup ve re‘âyâya zulmitdüklerin" i‘lâm idüp ve Peçuy kâdîsı dahı; "mûmâ-ileyhün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olup zü‘amâ vü sipâhîye nâ-sezâ kelimât itdüğini" bildürüp ve mezbûrûn sipâhîler dahı mûmâ-ileyhden şikâyet idüp arz sundukları ecilden cümlesinün sûretleri aslından ihrâc olunup size gönderilüp **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhden sübaşıları ve sipâhîleri berâber idüp göresiz; fi'l-hakîka emr-i hümâyûnumla sancağı sübaşılarına ve sipâhîlerine serhad hıdmetinde yaraklarıyla müretteb ü mekemmel bulunmaların teklîf idüp anlarun ihmâl ü müsâheleleri olup re‘âyâya dahı zulm ü te‘addîleri olmağla def‘ıne ve hıdmete ikdâm itdüği içün telbîsen mi şikâyet iderler, yoğ ise kâdî-i mezbûrun arzitdüği üzre re‘âyâ ve gayriye mûmâ-ileyhün zulm ü te‘addîsi var mıdur? Şöyle ki; mûmâ-ileyh hıdemât-ı hümâyûnuma kıyâm üzre kendü hâlinde olup zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr kolaylarında olup serhad hıdmetinde tekâsülleri ve re‘âyâya te‘addî vü tecâvüzleri varsa ol asıl sübaşı ve sipâhî kimler ise ma‘lûm idinüp isimleri ve tîmârlarıyla yazup bildüresiz ki, tîmârları âhara virile ve illâ mûmâ-ileyhün ahvâli kâdî-i mezbûrun arzitdüği üzre olup kendüden ve âdemlerinden şikâyet ider kimesne varsa şikâyetleri ne mâddedür, hukûk taleb ider kimesne var mıdur ve sübaşılara ve sipâhîlere dahı bî-günâh şetmidüp şer‘a ve emre mugâyir vaz‘ı varsa hîç bir cânibe meylitmeyüp tarafeynün ahvâlini sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz; hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer idesiz.

229 *Ticâret için gittiği İnebolu İskelesi'nde mültezim Abdülgaffar ve adamları tarafından öldürülen Ali Bâlî'nin hapisten serbest bırakılan kâtilinin buldurulması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Kastamonı sancağı beğine hüküm ki:

Dârendegân Mihribân Hâtûn ve oğlı Îsâ nâm kimesne Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gelüp arz-ı hâl idüp; "mezbûrenün oğlı Alî Bâlî nâm kimesne ticâret tarîk[ı] ile İnebolı nâm iskeleye geldükde nâ-bedîd olup el-ân mezbûr İnebolı'da mültezim olan Abdülgaffâr nâm kimesnenün Haydar ve Receb nâm hıdmetkârları mezbûr Alî Bâlî'nün dülbendini ve arakıyyesini ve gönleğini ve pâbûcını getürüp Gümrük-hâne önine bırağup zıbunında olan beş yüz sikke altunın ve ceybinde olan bir mikdâr akçasın gizleyüp mezbûr mültezim Küre kâdîsına ihzâr olunup kâdî keyfiyyet-i hâlden sü’âl eyledükde inkâr itmeğin mezbûr Haydar'dan sü’âl eyledükde mezbûr Abdülgaffâr içün; "Mezkûr Receb nâm hıdmetkârıyla katlidüp esbâbın soyup bir gararun içine koyup ben mezbûr Receb ile denize iledüp bırakduk." dimeğin, mezbûr Haydar habsolunup ve mezkûr Receb ile merkûm Abdülgaffâr kefîle virilmiş iken; "Habs bizümdür." diyü mezbûr Haydar'ı habsden ıtlâk idüp gâyib itdüğüni" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varduklarında gâyib olan kimesneleri her ne tarîk ile mümkin ise elbette buldurup getürüp toprak kâdîsı ma‘rifeti ile husûs-ı kazıyyeyi tamâm dikkat ile görüp kazıyye her neye müncer olursa yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

230 *Kayseri Alaybeyisi Sinan hakkındaki şikâyetin teftiş olunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş nâm kimesneye virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-evvel

Karaman beğlerbeğisine, Kaysariyye ve Niğde ve Aktağ kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Kaysariyye sancağı beği ve kâdîsı ve kazâ-i Kaysariyye'de mütemekkin olan ba‘zı müderrisîn ile Vâ‘ız Sa‘dî ve ba‘zı şeyhlar Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'dan ahâlî-i vilâyet şekvâ itdüklerin" arzidüp sunılan arzlarun sûretleri aynı ile ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan arzlarda mezkûr Sinân'un zulm ü te‘addîsine müte‘allik mastûr olan mevâddı yirlü yirinden görmek içün husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmemiş kazıyyelerin bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzlarda mukayyed olan mevâddun her kangısı ki şer‘le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirüp bunlarun da‘vâları faslolmayınca mezbûr alaybeğinün da‘vâsın istimâ‘ itmeyüp ba‘dehû alaybeğinün hasımları ile olan da‘vâsını bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf görüp şer‘le müteveccih olan hakkın anlardan alıvirdükden sonra merkûm alaybeğinün ve hasımlarınun bi'l-cümle her kangı cânibde şirret ü şekâvet ve şer‘a muhâlif vaz‘ı zâhir olursa kendülerin habsidüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı

ale't-tafsîl Südde-i Sa‘âdet'e arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hîç bir cânibe meylitmeyüp câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden hazer eyleyesiz; hılâf-ı vâkı‘ nesne arzolmakdan ictinâb eyleyesiz.

231 *Südde-i Saâdet'e gelmesi gereken Ferruh Çavuş'un yerine, Selanik'teki mehâyif teftişine Mehmet Çavuş'un tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Siroz'da sâkin olan Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Selanik Beği Alî yanında mehâyif teftîşi hıdmetinde olan Ferruh'un Südde-i Sa‘âdet'e gelmesi lâzim olmağın ol hıdmete seni ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr eylemeyüp müşârun-ileyh sancakbeğinün yanına varup mehâyif teftîşi hıdmetinde olasın.

232 *Selanik'teki mehâyif teftişine Mehmet Çavuş tâyin olduğundan, Ferruh Çavuş'un Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.
Paşa kapucısına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-evvel

Selanik'de mehâyif teftîşinde olan Ferruh Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ mehâyif teftîşi hıdmetine Siroz'da olan Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* ta‘yîn olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl bulduğı gibi te'hîr eylemeyüp Südde-i Sa‘âdet'e gelüp mülâkî olasın.

233 *İran'a gidip gelen tüccarları gereği gibi yoklamayıp celb-i mâl ettiği yolunda hakkında şikâyet bulunan Pasin Sancakbeyi Haydar'ın teftiş olunup durumunun arzedilmesi.*

Yazıldı.
Kâdînun âdemi Ahmed'e virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-evvel

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzincan kâdîsı mektûb gönderüp; "Mîzân-ı Harîr Gümrüği emîni gelüp; "Diyâr-ı şarka giden tüccâr tâyifesin bi'l-fi‘l Pasin Sancağı Beği olan Haydar *dâme ızzühû;* "Hılâf-ı emr-i şerîf yarar at ve gümüş ve nühâsınuz vardur." diyü yoklamakdan hâlî olmayup gümüş ve nühâs ve at dahı bulundukda girift itmeyüp celb-i mâl içün bir bahâne bulup her kârbândan üçer-dörder yüz altun almağla tüccâr tâyifesi diyâr-ı şarkdan ol kadar gelüp gitmez oldukları bâ‘ısden mâl-i mîrîye küllî zarar olmışdur. Bu husûs bundan akdem beğlerbeğiye arzolunup tenbîh itdüklerinde mütenebbih dahı olmayup hasb-i hâl arzolunmak

lâzim olmışdur." diyü şekvâ idüp diyâr-ı şarkdan gelüp giden tüccâr tâyifesine mûmâ-ileyh evnâ‘-ı zecr ü ihânet idüp celb-i mâl itmeden hâlî olmaduğın" i‘lâm eyledi. İmdi; Yukaru Cânib'e yarar at ve gümüş ve nühâs ve sâyir memnû‘ olan nesneler gitmek kemâ-kân emr-i şerîfümle mesdûddur. Kat‘â ol husûslarda tüccâra ruhsat câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyh tüccârdan girift itdüği at ve gümüş ve nühâsdan şimdiye değin nesne teslîm itmiş midür, yoğ ise ele getürdüğin kendü mi eklider, ol husûsda emânet ü istikâmeti var mıdur; gereği gibi tetebbu‘ idesin. Şöyle ki; ele getürdüğin emânet ü istikâmet üzre zabtidüp mîrîye teslîm itmiş ola, ne mikdâr nesne teslîm eylemiş ise defterin gönderesin ve illâ bel‘ıyyât u ketmiyyâtı var ise sıhhati üzre arzeyleyesin.

234 *Saravalos kazâsı Karaova karyesinde halka zulmeden Mehmed Kethudâ bin Hızır ve arkadaşlarının sûret-i sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
İskender Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Menteşe beğine, Peçin ve Saravalos kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Saravalos kâdîsısın, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karaova nâm karyeden Mehmed Kethudâ bin Hızır ve Bekir Kethudâ bin Hasan ve Alî bin Alaçam(?) nâm kimesnelerün müslimânlara hılâf-ı şer‘-ı şerîf zulm ü te‘addîleri olup ve sipâhîleri olan Mehmed'e hakkın virmeyüp ve şer‘a da‘vet olundukda itâ‘at-i şer‘ itmediler." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları ihzâr idüp gaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup mezbûrlarun ahvâlin bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise ki, mezbûrlar ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup müslimânlara hılâf-ı şer‘-ı şerîf zulm ü te‘addîleri varsa -ki, sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle mezkûrları Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

235 *Şehrizol Kulları Ağası Mehmed tarafından Düğün Memlehası Emîni Perviz'in evinin basılması hadisesinin teftiş olunup neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr ağaya virildi. Fî 7 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Düğün Memlehası Emîni Pervîz'ün Şehrizol Kulları Ağası Mehmed evin basup sanduğını bozup mîrî içün cem‘ olunan yüz bin akça ve emânet konılan altı yüz elli altunın gâret itdüği teftîş olunmağıçün hükm-i şerîf vârid olmağın teftîş ü tefahhus olundukda mezbûr emîn âdemleri Mehmed Ağa ile mukaddemâ gavgâ idüp ortalarında merkûm ağanun bir âzâdlu kulı maktûl vâkı‘ olup mezbûr emîn; "Ol zamânda yüz bin akça ve altı yüz elli altun aldılar." diyü da‘vâ idüp şâhid taleb olundukda;

"Alduklarına şâhidüm yokdur, ikrârlarına şâhidüm vardur." diyüp ol dahı şer‘le sâbit olmayup ahâlî-i vilâyetden sü’âl olundukda; "Akça ve altun olduğına ilmimüz yokdur, gayr-i vâkı‘dur. Ammâ; zannımuz budur ki, mezkûr Pervîz merkûm ağanun alet-i harb ile katlitdüği âdeminün kanını ve diyetini def‘ içün mezbûr ağaya iftirâ eylemişdür. Bu bâbda bî-günâhdur." diyü haber virdüklerin" i‘lâm eylemişsin. Bundan akdem Malâtıyye kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mezbûr ağa kırk-elli nefer âdemle sabâh namâzından sonra âlet-i harble mezbûr emînün evin basup kapuların nacak ve kılıç ile pâreleyüp bu husûs müslimânlar şehâdetleri [ile] sâbit olup üzerine dahı varıldukda fi'l-vâkı‘ kapuları pârelenmiş bulundı." diyü bildürmiş idi. Siz ol husûsları arzeylememişsiz. Kâdî-i mezbûrun arz sûreti aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; kâdî-i sâbık ağa-i mezbûr içün ol zamânda merkûm emînün evi üzerine âlet-i harble varup ve emînün kapusı pârelendüğin yazup arzeylemiş idi. Emîn-i mezbûrun taşra ve içerü kapuları pârelenmiş midür, ol zamânda hâzır olan mu‘temedün-aleyh bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp emîn-i mezbûrun kapularını uvadup te‘addî iden kim ise ma‘lûm idinüp sıhhati ve hakîkati üzre yazup bildüresiz. Kimesneye nisbet ü ta‘assub olunup ve tarafeynden birine meylolunup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

236 *Rodos Kalesi Dizdarı Uzun Mustafa'nın dizdarlığının başkasına verilerek kendisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 5 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal‘ası Dizdârı olan Uzun Mustafâ'nun dizdârlığı âhara virilüp mezkûr Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, emrüm üzre mezkûrı yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Anun gibi gelmekde te‘allül iderse kayd ü bend idüp emrüm mûcebince Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyleyesin.

237 *Hizo Hakimi Bahâeddin ile kardeşi olan Şervi Beyi Saruhan arasındaki nizâ ve husûmetin giderilmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hizo Hâkimi Bahâ’eddîn *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Hizo ülkesi tevâbi‘ı ile kadîmden yurdları olup kâ‘ıdeleri üzre sefer-i hümâyûn hıdmetinde olan sipâhîye ve ağalarına tutlukları ba‘zı kurâ mahsûlinden havâle olunup ta‘yîn olunan karye mahsûline mutasarrıf olmağın müşârun-ileyhün karındaşı olup Şervi Beği olan Saruhan *dâme ızzühû* kendü yanında olup sefer hıdmetin kendü ile edâ [i]derken Hizo'ya karîb yirde Umeyrî nâm

bir karye mûmâ-ileyhe tutluk ta‘yîn olunmağla varup içinde mütemekkin olup sancağa tâlib olduğında karye-i mezbûre âhara nökere ta‘yîn olunup zabtolunmış iken müşârun-ileyh telbîs-i da‘vâya sülûk idüp müyesser olmayup senün iltimâsunla tutluk tarîkıyla oğlına tevcîh olunup karındaşı buğz u adâvetden hâlî olmayup gâhî nöker ayardup ve gâhî müstehıkk-ı te’dîb olan eşkıyâ kaçup karye-i mezbûreye varup taleb olundukda virilmemeğle zabtı bâbında acz çekilüp kendüye tehbîh olundukda mültefit olmayup mukaddemâ Hınıs ve Muş sancaklarına mutasarrıf olduğı zamânda kendünün ülkesi re‘âyâsından olan göçer ulus tâyifesi yaylağa çıkup uğraduklarında zulm ü te‘addî olup günden güne terakkî bulup re‘âyânun istirâhatlerine ve kendünün rencîde olmamasına sebeb olmağıçün âhar yirde sancak virilmesin" arzeyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vech ü münâsib gördüğün üzre müşârun-ileyhün karındaşı ile mâ-beynlerinde olan nizâ‘ların ıslâh idüp vâkı‘ olan küdûret ü husûmetlerin men‘ u def‘ idesin ki, kendülere ve ülke-i mezbûrede vâkı‘ olan aşâyiri eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda âsûde-hâl olalar.

238 *Kallâb Hasan'ın ortağı olan Kratovalı Mustafa'nın yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fî 5 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Burusa kâdîsına ve sübaşıya hüküm ki:

Hâliyâ Kallâb Hasan dimekle ma‘rûf kimesnenün şerîki olan Kratovalu Mustafâ gaybet idüp ele gelmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Timür *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup mezkûr Mustafâ her kande bulunursa tetebbu‘ u tecessüs idüp ele getürüp dahı mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma teslîm idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

239 *Sikloş kazâsı Şilin(?) nâhiyesi keferesinden kânun ve defter haricinde bir nesne alınmayıp alanların zulmünün defedilmesi.*

Yazıldı.

Mohac beğine ve Şikloş kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan Şilin(?) nâhıyesinün keferesi Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Hâsıl olan terekelerimüzden ve şıralarımuzdan vaktinde aynı ile öşürlerimüz alınmayup üzerimüze konup mukâbelede ziyâde akçalarımuz alınup ve kendü hıdmetlerine tavarlarımuz ve araba ve koçilerimüz ve nefslerimüzi istihdâm idüp ve odun ve otluk ve tavuk ve boğça akçası diyü hâneden hâneye ikişer ve üçer guruşlarımuz alup ve

voyvodalar basdırma ve kurd ve tilki derilerin teklîf idüp fevka'l-had zulmiderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varduklarında göresiz; kazıyye arzitdükleri gibi ise hâsıl olan terekelerinden ve şıralarından şer‘ u kânûn ve defter muktezâsınca aynı ile öşürlerin aldurup tereke ve şıraların kesim itdürmeyüp ve cebr ile kendülerin ve tavarların istihdâm itdürmeyüp ve müft ü meccânen nesnelerin aldurmayup her ne alurlar ise akçaları ve rızâları ile aldurup voyvodalara basdırma ve kurd ve tilki kürki teklîf itdürmeyüp ve harâcîlere dahı ol vechile zulm ü te‘addî itdürmeyüp ve kânûn u defter muktezâsınca cizyelerin virdükden sonra bir akça ve bir habbelerin ziyâde aldurmayup re‘âyâ kullarumun üzerlerinden zalemenün zulmin def‘ u ref‘ idesiz ki, eyyâm-ı adâletümde âsûde-hâl olalar. Bu husûsı havâss-ı hümâyûnum emînlerine ve sancakbeği voyvodalarına ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve voyvodalara gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp ba‘de't-tenbîh eslemeyüp şer‘a ve kânûna muhâlif zulm ü te‘addî idenleri isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz ki gereği gibi haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Min-ba‘d kimesnenün hılâf-ı şer‘ u kânûn re‘âyâya zulm ü te‘addî itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûslar hufyeten yoklanup görilür; her kankınuzun taht-ı hükûmetinde olan re‘âyâdan vech-i meşrûh üzre olan zulümleri mündefi‘ olmaya, mansıbınuz alınmağla konılmaz, anlara olacak ıtâb ü ıkâb size olur; bilmiş olasız.

240 *Mısır ve Kudüs-i Şerîf yolunun emniyeti için Leccun sancağında olan Cübeyre(?) karyesindeki kârgir hanın tamir edilerek kale ittihâzı ile içine konacak askerlere berat verilmesi.*

Yazıldı.
Sûreti emîne virildi.
Kapukethudâsına virildi. Fî 11 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nâblûs Beği Hasan ve Leccûn Beği Kemâl mektûb gönderüp; "Leccûn sancağında olan Cübeyre(?) nâm karye Kudüs-i Şerîf ve Mısır yolı üzerin[d]e ve livâ-i Nâblûs serhaddinde ve Aclûn sancağına karîb il ortasında olup içinde olan kârgîr hân meremmât olunup kırk atlu tüfenkci ve on nefer hısâr-eri olup Leccûn beği olanlar anda mütemekkin olunalar, zikrolunan sancaklar ve küllî ımâret ve Mısır ve Kudüs-i Şerîf yolı emn ü emân üzre olur. Sancak hâslarından kendüye virilenden mâ-adâ bâkî kalan ifrâzdan atlu tüfenklüye ikişer bin ve hısâr-erlerine bin dörder yüz akça tîmâr sadaka olunursa kifâyet ider." diyü i‘lâm itmeğin arzolunan hân kal‘a olup ifrâz-ı mezbûrdan zikrolunan mikdâr tîmâr ile kırk nefer atlu tüfenkci ve on nefer hısâr-eri ta‘yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, hân-ı mezbûr ta‘mîr olup kal‘a olundukda arzitdüğün üzre zikrolunan ifrâzdan kul-oğullarından ve kul-karındaşından ve dirliğe müstehık olanlardan kırk nefer atlu tüfenklüye ikişer bin tîmâr ve on nefer müstahfıza bin dörder yüz akça tîmâr ifrâz-ı mezbûrdan tevcîh idüp tezkirelerin gönderesin ki berât-ı hümâyûnum virile; şöyle bilesin.

241 *Ali adlı zaîmin bir oğlunu katl ve diğer oğlunu da yaralayan Tregra karyeli Yusuf bin Kâsım adlı sipâhinin teftiş olunup hasımlarıyla dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren za'îme virildi. Fî 10 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

İlbasan ve Avlonya beğlerine ve Avlonya ve İşpat ve Belgrad kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Avlonya beğisin, mektûb gönderüp; "Yûsuf bin Kâsım nâm sipâhî şikâr üzre iken Alî nâm zâ'îmün Mehmed nâm oğlın katlidüp ve dîger oğlı Mustafâ'nun elin düşürüp mezkûr şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyüp temâruz idüp gelmedüğinden mâ-adâ âdem gönderüp Kesarat nâm harâmî vü ehl-i fesâd tâyifeyi âlet-i harble gice ile getürüp mezbûr Alî'nün katline kasdidüp mezkûr yabanda bulunmağın karındaşları ve âdemleri ile kaldurup evlerine iletüp bir hafta mikdârı saklayup ba'dehû göçürüp hârice gaybet itdürüp nâm u nişânları zâhir olmayup kâtil-i mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda erbâb-ı tîmârdan niçe kimesneler kâtil-i mezbûr mezkûrlarun birin katlidüp birinün elin düşürdüğin haber virüp ve mezkûr Yûsuf kadîm ehl-i fesâd ü şenâ'at olduğına erbâb-ı tîmârdan mu'temedün-aleyh niçe kimesneler şehâdet itdüğinden mâ-adâ senün dahı ehl-i fesâd idüği ma'lûmun olup hâlen gaybet itdüğin" bildürmişsin. İmdi; mezbûr bundan akdem Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mezkûrlar şikâr üzre iken beni katl kasdına âlet-i harble üzerüme gelüp başum korutmak içün cengiderken katlolunmışdur." diyü bildürmeğin Delvine ve İlbasan ve Ergirikasrı kâdîlarına hükm-i şerîfüm virilmişidi. Delvine beği ile ol kâdîlar mübâşeretden ref' olunup müdde'î mezbûr olmağla da'vâsı mukaddem görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr sipâhîyi ihzâr idüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup bu husûs bundan akdem bir def'a şer'le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile teftîş idüp göresiz; Mezkûrı katlitmek kasdına âlet-i harble üzerine varup başın korurken katlolunmış olmaya, husûmet ü gavgâ itmekle katlitdüği bi-hasebi'ş-şer' sâbit olursa sipâhî olanı habsidüp arzeyleyesiz. Olmayanlar bâbında emr-i şer'-ı kavîmle amel idüp şer'le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasız ve mezkûr Kesarat tâyifesini za'îm-i mezbûrı katl kasdına mezbûr Yûsuf getürdüği vâkı' ise anları dahı ihzâr idüp gaybet iderlerse buldurması lâzim gelene teklîf idüp buldurup tarafeynden ehl-i fesâd her kim ise kal'ada habsidüp ahvâllerin yazup bildüresiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup cânibeynden birine meyl ü muhâbâ olunup hılâf-ı şer' kimesneye iş olmakdan ve gayr-i vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

242 *Sipâhi kâtili olan İşpat nâhiyesi Tregra karyesi sipâhilerinden Yusuf bin Kâsım adlı sipâhinin hapsolunması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi.

İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "İşpat nâhıyesinde Tregıra nâm karye ve gayriden sekiz bin tîmâra mutasarrıf Yûsuf bin Kâsım nâm kimesne ehl-i fesâd olup

beyne'n-nâs bir sipâhîyi katlidüp şenâ‘atinün nihâyeti yokdur." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Yûsuf nâm sipâhîyi ihzâr idüp onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; sipâhî katleyledüği şer‘le sâbit olur ise habsidüp ahvâlin vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz; şöyle bilesiz.

243 *Gebze'de yakalanan üç harâmi ile daha önce yakalanmış olan beş harâminin mahallinde siyâset olunmaları.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 9 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Kocaili beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Üsküdar kazâsına tâbi‘ kasaba-i Gekbovize'de bundan akdem hırsuzluk ile müttehem üç nefer kimesne tutılup bi'l-fi‘l Üsküdar kâdîsı ile kendün kasaba-i mezbûreye vardukda, mezbûrlarun ahvâli teftîş olundukda cümle; "Kuttâ‘u't-tarîklardur." diyü haber virdüklerinden mâ-adâ nefs-i Gekbovize'de gice ile dükkânlar açup esbâb sirka itdüklerine i‘tirâfları yazılan sicillerün sûretleriyle irsâl olunup ve bundan evvel mübârek Ramazân'da Sabancı tağlarında beş nefer harâmî ele girüp birisi Sabancı'da siyâset olunup dört neferi sûret-i sicilleriyle Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e irsâl olunup mezbûrlar mahall-i hâdisede siyâset olunmalarını re‘âyâ istid‘â iderler." diyü bildürmişsin. İmdi; arzitdüğün yedi nefer kimesneye mahallinde siyâset olunmak emrüm olup üç neferi âdemün habsinde olmağla sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Ol dört nefer kimesne ne makûle kimesnelerdür, isimleri nedür, arzunda beyân olunmamağla gönderilmedi. Mukaddemâ fesâdların arzitdüğün dört neferi dahı kimler ise sûret-i sicillerin gönderüp isimleriyle yazup bildüresin ki, Südde-i Sa‘âdetüm'de olan mücrimlerden ihrâc olunup mahallinde siyâset olunmağıçün gönderile.

244 *Şirret ü şekâvet üzere olan Kışla karyesinden Dîvâne Bostan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Hamîdili beğinün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Burdur ve Isparta kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Kışla nâm karyede mütemekkin olan Dîvâne Bostân nâm kimesnenün ahvâli hükm-i şerîf mûcebince teftîş olundukda, mu‘temedün-aleyh kimesneler; "Mezbûr Bostân yataklık ile meşhûrdur ve kasabada medhali olmayan husûsa mübâşeret eyleyüp şirret ü şekâvet itmekden hâlî değildür." diyü haber virdüklerin" arzeyledüğünüz ecilden küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezkûr Bostân'ı mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

245 *Sultan Mehmed Han Evkâfı Mütevellîsi Abdurrahman'ın, Hâssa-i Hümâyun'da iken Şehzâde Mehmed'in Evkâfı'na dâhil olan Uğurluviran karyesine müdâlehe edip zaptettiği mahsûlün geri alınması.*

Yazıldı.

Merhûm oğlum Mehmed *tâbe serâhü*nün medrese-i ma‘mûresinde müderris olan Mevlânâ Ahî-zâde'ye ve Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh oğlum merhûmun evkâfı mütevellîsi Mustafâ *zîde mecdühû* gelüp evkâf-ı mezbûreden Hâslar kazâsına tâbi‘ Uğurluvîrân nâm karye mukaddemâ hâssa-i hümâyûnumdan olup ba‘dehû ımâret-i mezbûre evkâfına ilhâk olunup şimdiye değin vakf içün zabtolunurken hâliyâ merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Mehmed Hân Evkâfı Mütevellîsi olan Abdurrahmân bir nâyib ma‘rifeti ile karye-i mezbûrenün hudûdına dahlidüp ba‘zı mahsûl-i hubûbât ve gayriden hayli nesne zabtolunduğın istimâ‘ idüp şer‘le görilmesine hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bi'z-zât kalkup mahall-i nizâ‘un üzerine varup ehl-i vukûf ma‘rifetleriyle tuğrâ-yı hümâyûnumla olan vakfiyyeye ve hudûd-nâmeye nazar idüp husamâ muvâcehesinde hak üzre onat vechile şer‘le teftîş idüp göresin; fî-nefsi'l-emr nizâ‘ olunan yirler karye-i mezbûrenün mu‘ayyen ü mümtâz sınırı dâhılinde olan yirlerden olup ceddüm müşârun-ileyh evkâfı mütevellîsi vakfiyyede ve hudûd-nâmede mukayyed olan yirlerine dahlidüp hubûbâtdan ve gayriden nesne almış ise hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye iş itdürmeyüp mûmâ-ileyh oğlum evkâfına müteveccih olanı hükmidüp bî-kusûr mütevellîsine alıvirüp vakf içün zabtitdüresin. Tuğrâ-yı hümâyûn ile olan hudûd-nâmeye ve şer‘-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin ve kazıyye ne vechile olduğın mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

246 *Köstendil Beyi Mesih Bey'in Ahmed Voyvoda ile hatununu bulup Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Sâbıkâ Köstendil Beği Mesîh Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kerîm nâm kimesne yedinden emr-i şerîf vârid olup; "Ahmed Voyvoda'yı hâtûnıyla gereği gibi tecessüs idüp bulup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin." diyü fermân olunmağın tecessüs itmeğe âdemler gönderilüp henüz ele girmeyüp ele geldüklerinde irsâl olunur." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Varıcak, te’hîr ü terâhî itmeyüp Ahmed Voyvoda ile hâtûnı[nı] elbette elbette bulup göndermeyince olmayasın. Sonra özrün makbûl olmaz, mu‘âteb olman mukarrerdür; ana göre tedârük eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

247 *İslamla müşerref olan Keyhüsrev'in, Görgi Melik'in ülkesinde mülkiyet üzere tasarruf ettiği iki kale ile otuz köyün kendisine sancak olarak verilmesi.*

Yazıldı.
Keyhusrev Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 13 Ra., sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Erzurum Beğlerbeğisi olup hâlâ Anatolı Beğlerbeğisi olan Alî *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Südde-i Sa‘âdet'de şeref-i İslâm'la müşerref olan Keyhusrev'ün mülkiyyet üzre tasarruf idegeldüği iki pâre kal‘a ve otuz sekiz pâre kurâ –ki, beş yüz elli hâne olur– Görgi Melik'ün kadîmî zabtidegeldüği ülkesinden olmağla ber-vech-i tahmîn sancak tarîkıyla kendüye virilmesin recâ itdükde; "Vech ü münâsib gördüğün üzre arzidesin." diyü fermân olunup müşârun-ileyhün ahvâli tefahhus olundukda zikrolunan otuz sekiz pâre kar[ye]lerle iki pâre kal‘ası ecdâd-ı sâbıkasından irsle intikâl itmiş mutasarrıf olduğı karyeleri ve kal‘aları olup mezbûr Görgi Melik şekâvet üzre olmağla Atebe-i Ulyâm'a mütâbe‘ati nifâkla(?) olmağın Kızılbaş tarafına âdemleri ve pîşkeşleri varup ittihâddan hâlî olmayup mezkûr Keyhusrev Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e hulûs u ubûdiyyet ile itâ‘at ü inkıyâd itmiş hâlis kulum olup zikrolunan karyelerle iki pâre kal‘ası ber-vech-i tahmîn altı yüz bin akçalık üzre sancak tarîkıyla ınâyet olunmasın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyh arzitdüği üzre zikrolunan kal‘alar ve kurâ mûmâ-ileyhün ecdâdından intikâl itmiş mutasarrıf olduğı kurâsı ve kal‘aları olup müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmekle bir fesâda ve ol câniblerde ıdlâle bâ‘ıs olur husûs yoğ ise vech ü münâsib gördüğün üzre sen dahı arzidesin.

248 *Deryâ muhâfazası için görevlendirilen Menteşe beyine lâzım olan cenkçilerin Anadolu sancağı sipâhilerinden karşılanması.*

Yazıldı.
Beğ kethudâsı İskender'e virildi. Fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Menteşe Beği Ahmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe deryâ muhâfazasıyçün virilen kadırgalara cengci lâzim idüğin" bildürdüği ecilden lâzim oldukda sancağından kifâyet kadar sipâhî virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, Çine ve Balat nâhıyelerinden mâ-adâ sancağı sipâhîlerinden lâzim oldukda kifâyet kadar sipâhî ta‘yîn idüp isimleri ve tîmârları ile yazup defter idüp bir sûretin müşârun-ileyhe ve bir sûretin Südde-i Sa‘âdet'e gönderesin ki, hıdmet iden ve itmeyen kimler idüği ma‘lûm ola; şöyle bilesin.

249 *Edirne'de Abalar karyesi müezzini Nebi Hoca'nın evini basıp ailesi ile kendisini katleden kâfirlerin yakalanması.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Nâyibün mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Abalar nâm karyede evi basılup katlolunan Mü'mine bint-i Şâhkulı nâm hâtûnun karındaşı Turgud, Metro veled-i İsteyko nâm kâfir muvâcehesinde; "İşbu kâfir on iki nefer kâfir ile gice ile gelüp mezbûre avretün evin basup zevci Nebî Hâce nâm mü'ezzini ve mezkûre hâtûnı ve iki oğlancıkların katlitdiler." diyü da'vâ idüp mezkûrdan sü'âl olundukda; "Barmaksuz Piyo nâm kâfir ve Mûsâhacı kurbinde mandırada sâkin Markovaz Adlu karyesinde ve Gölli Kesteriye kazâsında ve İne(?) köyinde Proyo ve Sarı Bâlî nâm kâfir ve Kondo nâm kâfir cümle on iki nefer kimesne olup Âzâdlı köyinde Dümenci'nün oğlı bizi ıdlâl idüp biz dahı mezbûra tâbi' olup varup Abalar'da mezbûr Nebî Hâce'nün evin basup ba'zı yoldaşlarımuz içerü girüp mezkûrı ve zevcesin ve oğlancıkların katlidüp bulunan esbâbı alup Metro [ve] Barmaksuz Piyo ve Sarı Bâlî ve alçak boylu bir kâfir ve Marko ve Piyo bu cümle sâyirler de ayrılup Mûsâhacı köyinde Receb nâm kimesnenün evine varup haber itdüğümüzde taşra çıkup bir iki çuka ferâce ve iç kaftânı ve ba'zı altun esbâbı ve hurdevât esbâb ne var ise mezbûr Receb alup bize; "Bunda turmayup çıkup gidün." dimeğin biz dahı bu cümle esbâbı virüp yine ol gice çıkup gitdük." diyü haber virdüğin" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Receb'i muhkem habsidüp bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus kılup göresin; mezkûr kâfir takrîr itdüği üzre midür, nicedür ve sâyir yoldaşları kandedür; ma'lûm idinüp dahı ele giren yoldaşların ve mezkûrı muhkem habsidüp arzeyleyesin ki, sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

250 *Budun'da askerin konaklayıp, ümerâ ve asker atlarının otlatıldığı kadîmî çayırların bozdurulmaması.*

Yazıldı.
Hudâvirdi nâm kimesneye virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Budun kurbinde vâkı' olup kadîmden asker-i hümâyûn konagelüp ve anda olan ümerâ vü asker halkı atların otarıgeldüği çayırun ba'zı yirlerin ba'zı kimesneler zirâ'at idüp ve ba'zı yirlerin dahı Budun'da Rüstem Beğ binâ itdüği tekye şeyhı; "Tekyeye vakıfdur." diyü zabtidüp atların ileten asker halkından resm-i otlak taleb olunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; feth-ı hâkânîden berü zirâ'at ü harâset olunugelmiş yirler olmayup kadîmü'l-eyyâmdan asker-i hümâyûn gelüp anda olan ümer[â] vü asker halkı atların otarıgeldüği kadîmî çayırları bozdurmayup gereği gibi men' u def' idesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 11 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

251 *Çatalca zimmîlerinin ellerinde bulunan şarapların kendilerine yetecek miktarından fazlasının sirke edilmesi; Müslümanların ellerinde bulunan şarapların ise tamamının imha edilmesi, bundan sonra da zimmîlerin Müslümanlara şarap satmalarına müsâde edilmemesi.*

Yazıldı.
Muhzırun âdemisine virildi. Fî 13 Ra., sene: 972

Sâbıkâ Mohac Kâdîsı Mahmûd ve Çatalca kâdîsı *zîde fazlühümâ*ya hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i Çatalca zimmîleri müslimânlara hamr bey‘ idüp ve ba‘zı müslimânlarun dahı evlerinde hamr olup muttasıl şürb-i hamrdan hâlî olmadukları arzolundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçeri bölükbaşılarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât kasaba-i mezbûrede olan müslimân ve kefere mahallâtın bi'z-zât yoklayup müslimânda bulunan hamrun fuçıların ve küplerin uvadup şarâbların yabana akıdup zâyi‘ idesiz ve zimmî tâyifesinde bulunan hamrdan kendü nefslerine kifâyet mikdârı alıkoyup mâ-adâsın sirke idesiz ki, kefere, müslimânlara şarâb virmeğe kudretleri kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ sâdır olmağa aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Emri kasaba-i mezbûre halkına gereği gibi tenbîh idüp bildüresiz ki, min-ba‘d müslimânlardan her kimde hamr buluna veyâ kefere müslimâna içmeğe hamr vire, aslâ özürleri makbûl olmayup siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümi bildüresiz ki gafletde bulunmayalar; şöyle bilesiz.

252 *Andıra Cezîresi'nde sâkin Frenklerin, Rum ve Arnavutlara zulmettikleri için Ağriboz veya Rodos adasında boş bir yerde iskan edilmeleri.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Ağrıboz Beği Mehmed *dâme ızzühû* ile Ağrıboz kâdîsı *zîde fazlühû* mektûb gönderüp; "Andıra cezîresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a‘yânından on nefer zimmî gelüp cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne olup Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezbûre mahsûlâtın zabtidüp ehl ü ıyâllerine fi‘l-i şenî‘ ve ba‘zın helâk idüp ve harbî ve korsan gemilerine azık virüp fesâd ü şenâ‘atlerinün nihâyeti yokdur. Mültezim Franceşko Şomartine iltzâmından altı bin ziyâde maktû‘ı edâ itmeğe uhdelerine aldukların" i‘lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan Rûm ve Arnavud keferesi uhde[lerine] aldukları elli altı bin maktû‘ların sâl-be-sâl edâ itmek üzre Frenk hânelerin ol mahalden kaldurup Ağrıboz cezîresinde bir hâlî

yir var ise ana göçürüp temekkün ü tavattun itdüresiz. Ağrıboz'da hâlî yir yoğ ise Rodos cezîresine gönderüp sekenâtların anda itdürüp hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesiz. Ammâ; bu bahâne ile göçürüp kondurmalarında esbâb ü emvâl ve tavarlarına ve ehl ü ıyâllerine dahl ü ta‘arruz olunmakdan hazer eyleyesiz.

253 *Vize livâsında hırsızlık ve harâmilik suçlarının çoğunlukla ırgat tâifesi tarafından işlendiği anlaşıldığından hiç kimsenin kefilsiz ırgat istihdam etmesine izin verilmemesi.*

Yazıldı.
Vize beğinün kapukethudâsına virildi. Fî 14 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vize beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun hırsuz u harâmîsi ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘ati eksük olmayup tetebbu‘ olundukda ekseriyâ ırgad tâyifesinden olup kefîlsüz olmağla muttasıl vilâyete ve ebnâ-i sebîle zarar u husrân irişdürmekden hâlî olmadukları ecilden taht-ı hükûmetinüzde olan ırgad tâyifesi yoklanup görilüp eger Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından ve eger yeniçeri vü zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve re‘âyâ tâyifesinden her kimde ise kefîlsüz ırgad kalmayup cümlesi kefîllenmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde olan kasabât u kurâda her kimde kefîlsüz ırgad bulunursa kefîlleyüp kimesnede aslâ kefîlsüz ırgad komayasız ve hem gereği gibi tenbîh ü te’kîd idesiz ki, min-ba‘d bir kimesne kefîlsüz ırgad istihdâm itmeye. Ba‘de't-tenbîh her kim ki, kefîlsüz ırgad istihdâm itmekle her kimün ırgadından fesâd zâhir ola, gaybet itmekle ele girmek müyesser olmaya, ana olacak ıtâb ü ıkâb istihdâm eyleyen kimesnelere olur. "Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyeler ve bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb olunup mâlları alınmakdan ve "kefîlleme" ve "sicillât akçası" diyü bir akça ve bir habbe alınmayup hemân emrüm üzre livâ-i mezbûrda olan ırgad tâyifesini kefîlleyüp kendüleri ve kefîllerinün isimlerin defter idüp bir sûreti anda mahkemelerde hıfzolunup ve bir sûretin Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz.

254 *Rodos sancağı beyinin maiyetindeki kürekçiler için verilen baklanın boğazdan geçişine mâni olunmaması.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 13 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû*nun yanında olan kürekçiler içün İstanbul kilesiyle bin kile bakla virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün gemisi ile re’îsi olan Falalit(?) nâm zimmî vardukda, zikrolunan bin kile baklaya mâni‘ olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde nesne geçürmekden ihtiyât eyleyesiz.

255 *Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından Şaban'ın Vardar Yenicesi'nde kaybolması olayının iyice araştırılıp sonucun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Selanik ve Yenice-i Vardar kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Şa‘bân nâm kimesnenün atı ve kılıcı ve sâyir esbâbı evinde tururken Vardar Yenicesi kazâsında Baba nâm karyede gâyib olmağla hâtûnından tetebbu‘ olunmak lâzim gelmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Ahmed *zîde kadruhû* vardukda, mezkûre avreti ihzâr idüp mahallesi halkının mu‘temedün-aleyh müslimânlarından ve sâyir ehl-i vukûfdan bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresiz; mezkûr Şa‘bân evinden çıkup gidüp yabanda mı gâyib olmışdur, yohsa yabana gitmeyüp evinde gâyib olmış ise ve mezkûre avretün âhar kimesne ile mu‘âmelesi ve yaramazlık ile meşhûre vü mütteheme ola, muhkem tahvîf idüp mezbûr kapucı her niçe olmış ise bu husûsun gavrine ve hakîkatine irişüp sıhhati [ve] vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan ve şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

256 *Portekiz gemilerinin Hind diyarından gelen tüccar gemilerine yönelik saldırılarının önlenmesi için Aden taraflarına on parça gemiden müteşekkil bir donanma gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sefer Beğ âdemi Ca‘fer'e virildi. Fî 14, mâh-ı mezbûr.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem cenâb-ı emâret-me’âb Mekke-i Mükerreme Şerîfi Hasan *dâme sa‘dühû ile* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Portugal-ı bed-fi‘âlün ba‘zı gemileri diyâr-ı Hind'den gelen tüccâra deryâda zarar u ziyân itmekden hâlî olmadukların" i‘lâm idüp melâ‘în [ü] hâsirînün def‘-ı zararı içün Aden cânibine Donanma-i Hümâyûnum varmak lâzim olduğı ecilden sancağ-ı hümâyûnumla Süveyş Kapudânlığı Sefer *dâme ızzühû*ya tevcîh olunup ol cânibe irsâl olunup kadırga ve kaliteden on pâre donanma gemileri hâzır olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kadırga ve kaliteden on pâre gemiyi cemî‘-ı âlât ü esbâbı ve sâyir yat u yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp mahrûse-i Mısır'da bulunan kallâb ve sâyir siyâsete müstehık olmayan mücrimlerden kürekcisin tedârük idüp âdet-i kadîme üzre maslahatların ve havâyiclerin eger peksimad ve eger gayridür, cümle tedârük idüp ve her gemiye yiğirmi beşer tüfenkci ve yiğirmi beşer oklı ve yaylu Çerâkise ve tüfenkcilerden ve azeblerden pîr olmayup sefere ve darbe ve harbe kâdir olanlarından cengci ta‘yîn idüp vakti ve mevsimi ile Aden tarafına irsâl idesin ve gönderilen donanma gemileri kifâyet kadar zahîre götürmeğe mütehammil olmamağın kifâyet idecek mikdârı bir kalyona azıkların

koyup Aden'e bile gönderesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz ol câniblere varup mülâkî oldukda ümmîzdür ki, Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyeti ile feth u nusret ve envâ'-ı yüz aklıkları müyesser olup a'dâ-yı makhûrun ol taraflardan mazarrat u fesâdları mündefi' olmağla eyyâm-ı sa'âdetümde deryâ tarafı emn ü emân olmağla diyâr-ı Hind'den gelen tüccârun ve vâridîn ü sâdırînün âsûde-hâl olmalarına sebeb ü bâ'ıs ola; şöyle bilesin.

257 *Portekiz gemilerinin saldırılarının önlenmesi için Aden tarafına gönderilen donanmaya zahîre hususunda sıkıntı çektirilmemesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı Hind'den gelen tüccâr gemilerine Portugal-ı bed-fi'âlün gemileri zarar u husrân itmekden hâlî olmaduğı arzolunmağın Süveyş Kapudânlığı kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sefer *dâme ulüvvuhû*ya sancağ-ı hümâyûnumla ihsân olunup Donanma-i Hümâyûnum'la Aden cânibine irsâl olunmışdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz ol taraflara varup hurûc itdükde mürâca'ate mevsim gözetmek içün eğlenmek lâzim gelmekle Donanma-i Hümâyûnum'da olan askerün zahîre bâbında muzâyakaları olursa **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi müşârun-ileyh Donanma-i Hümâyûnum'la ol cânibe varup Donanma-i Hümâyûnum'un zahîreye zarûret ü ihtiyâcları olursa muzâyaka çekdürmeyüp zahîre taleb itdüklerinde kifâyet kadar undan ve buğdaydan tedârük idüp viresin; şöyle bilesin.

258 *bkz. hkm. 257*

Yazıldı.
Bu dahı.

Cidde beğine hüküm ki:

Hâliyâ Süveyş Kapudânı Sefer *dâme ulüvvuhû* küffâr-ı haksâr gemilerinün kal' u kam'ı içün Aden cânibine Donanma-i Hümâyûnum'la irsâl olunmışdur. Anun gibi ol diyârda mevsime tevakkuf itmekle eğlenüp zahîreleri kalmayup Cidde'ye gelüp çıkduklarında Donanma-i Hümâyûnum içün zahîre taleb itdüklerinde **buyurdum ki:**

Mümkin olduğı kadar akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idiviresin.

259 *Erdel topraklarına vâki tecâvüzün Nemçe tarafından yapıldığı kesin olarak tesbit edilmedikçe Osmanlı Devleti ile Nemçe arasındaki ahidnâmeye aykırı herhangi bir harekete girişilmemesi.*

Yazıldı.
Tımışvar çavuşlarından mektûb getüren Velî Çavuş'a virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Erdel Kralı İstefen Kral'un Plaj Mihal(?) ile muhârebeleri olup ba'zı kal'aların almağla mezbûr Plaj Mihal'e(?) müte'allik ba'zı melâ'în bir mikdâr ıstabur idüp; "Vilâyet-i Erdel'e zarar irişdürmek ihtimâli vardur." diyü mu'âvenet ü istimdâd itmeğin Arad nâm mahalden dört bin mikdârı asker-i İslâm ile teveccüh olunmışdur." diyü i'lâm eylemişsin. Mukaddemâ bu husûsı dahı arzeylemiş idün. İmdi; "Asker-i hümâyûnla bir mahalle teveccüh oldukda mukaddem sahîh haber alınup ol taraflarda asker-i İslâm varup mu'âvenet itmek îcâb ider husûs var mıdur, Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif vaz' sâdır olup Kral-oğlı üzerine leşker gelmiş midür, yohsa mezbûr kâfirle gavgâ itmekle mi seni mu'âvenete taleb ider? Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif vaz' olmadın bî-hûde yire asker yıpratmayasın." diyü husûsan bundan evvel sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Niçün ol tarafdan sahîh haber alup arzitmeyesin? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup şöyle ki; Nemçe kralı tarafından asker gelmeyüp memlekete zarar ihtimâli olmaya, ol tarafdan nakz-ı ahd itmeden mücerred Plaj Menhar(?) ile itdükleri gavgâ içün mu'âvenet taleb itmiş ise bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve hem tamâm leşker cem' olmadın bir mikdâr âdemle küffâr üzerine varup gafletle ırz [u] nâmûs-ı saltanata muhâlif iş olmakdan ve mâ-beynde olan ahd ü emâna mugâyir vaz' olmakdan hazer idesin ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne zamânda vâsıl olup ve bi'l-fi'l ne mahalde olduğun ve ol cânibe müte'allik ne makûle ahvâle vâkıf olduğun ale't-tafsîl yazup bildüresin.

260 *Erzurum sancağına bağlı Gecik(?) nâhiyesinin ( ) köyü mahsulatının havâss-ı hümâyun adına zaptolunması.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel

Erzincan kâdîsına ve Erzurum nâzırına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Erzurum sancağında Gecik(?) nâhıyesinde vilâyet defterinde sekiz bin beş yüz akça yazar ( ) nâm karye içün Hasan ve zü'amâdan Korkmaz ve Hayrullâh'un ber-vech-i iştirâk tîmârları olup zikrolunan karyeden her sene sekiz bin İstanbulî gılâl ve sâyir rüsûmdan on binden ziyâde nakdiyye hâsıl olup bir senede kırk beş bin ve bir tahvîlde yüz otuz beş bin akça hâsıl olur." diyü i'lâm itdüğünüz ecilden zikrolunan karye işbu sene: 972 Rebî'u'l-evveli'nün on beşinci güninden havâss-ı hümâyûnuma kaydolunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan karyenün mahsûlâtın ve sâyir rüsûmın her ne ise târîh-ı mezbûrdan berü havâss-ı hümâyûnum içün zabteyleyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 6 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

261 *Pojega sancağındaki Muyislavine ve Prezoviçe barkanları neferlerinin haracgüzâr reâyaya yapktıkları zulmün önlenerek hak sahiplerinin haklarının alınıp sahiplerine verilmesi ve suçluların cezalandırılması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Pojega Beği Nasûh Beğ'e ve Mohac Beği Hamza Beğ'e, Ösek ve Peçuy ve Şikloş kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Mohac Beği Hamza mektûb gönderüp; "Nehr-i Drava'nun yalısında vâkı‘ olan kurânun halkı gelüp şikâyet eylediler ki: "Pojega sancağında olan Muyislavine ve Brezoviçe nâm parkanlar ihdâs olaldan berü neferâtı çıkup köylerimüze segirdüp oğullarımuz esîr idüp ve tavarlarımuz ve esbâblarımuzı yağmâ eyleyüp niçemüzi katl ve niçemüzi mecrûh u ât idüp hayfımuz görilmez ise perâkende olmak muhakkakdur." diyü feryâd idüp fi'l-vâkı‘ zikrolunan karyelere el uzadup yağmâdan hâlî olmayup men‘ eylemek içün sancakbeğine defe‘âtle mektûb ve müstekıl alaybeği irsâl olunmışıdı. Bir vechile men‘ına mukayyed olmayup fukarânun zulmi görilmez ise mekânların terkidüp vilâyet hâlî kalması mukarrerdür." Zikrolunan parkanlarda olan neferâtun ellerinden re‘âyânun hâli mükedderdür. diyü i‘lâm eyleyüp Peçuy kâdîsı dahı mektûb gönderüp; "Grajgal ve Şilni nâhıyelerinde seksen bir pâre kurâ re‘âyâsı evlâd ü akribâmuzdan iki yüz on dört nefer oğlan ve yüz yiğirmi üç nefer ayrı re‘âyâyı Muyislavine ve Brezoviçe nâm palankalar neferâtı esîr ve otuz üç neferin katlidüp ve yüz yetmiş iki re’s sığır ve dört yüz yiğirmi beş bârgîrimüz ve beş bin iki yüz iki kîle gallâtımuz ve yüz beş araba otluğumuz ve altmış beş aded kovanımuz ve sâyir esbâbımuz alınmışdur." diyü defterin getürüp vâkı‘-ı hâli arzidüp zikrolunan defteri aynı ile ba‘zı re‘âyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e getürdüği ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Şücâ‘ *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp bi'z-zât zikrolunan palankalarun üzerine varup zikrolunan palankalarun neferlerin şikâyet iden re‘âyâ ile berâber idüp onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus kılup bu fesâdı idenler her kimler ise ele getürüp harâc-güzâr re‘âyâmı esîr idüp ezvâc ü etfâlin ve esbâb ü emvâlin [nehb] ü yağmâ iden ve ol mikdâr sığırların ve bârgîrlerin ve terekelerin ve otlukların ve kovanların cebren alan kimlerdür; ma‘lûm idinüp ol câniblerde harâc-güzârlarumun ehl ü ıyâllerinden ve ta‘allukât u akribâlarından esîr olmış kimesneleri var ise cümlesin ellerinden alup ıtlâk idüp alınan mâlların ve tavarların bi'l-cümle müteveccih olan hukûkların şer‘le kendülere alıvirüp ehl-i fesâdı ma‘lûm idinüp ele getürüp habsidüp isimleri ve resimleri ile yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresiz. Harâc-güzârlarumdan gayri Macar tâyifesi bi'l-külliyye esîr olmaz. Zîrâ Nemçe kralına mu‘âhede-i hümâyûnum virilmişdür. Ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif anlara dahı dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Zikrolunan palankalar neferlerine ve sâyir ucda olan kullaruma emr-i şerîfümi bildürüp ahid-nâme-i hümâyûnuma ve emr-i

şerîfüme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz ve zikrolunan palankalarun neferlerine dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp anlardan bir ferd Drava'yı geçüp Peçuy cânibine varmayalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü varup re'âyâya dest-i tetâvül idüp te'addî vü tecâvüzleri ola, ol asıl eşkıyâ ele getürilüp hakların[dan] geline ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı' olur. Eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda kimesneye zulm ü te'addî olunduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Tamâm hak üzre görüp zâlimlerün zülmin re'âyâdan def' idüp mütevecih olan hakların alıvirüp hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ve tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

262 *Muyislavine ve Prezoviçe barkanları neferlerinin Drava nehrini geçip Peçuy cânibinde eşkıyalık yapmalarına fırsat verilmemesi.*

Yazıldı.
Şücâ' Çavuş'a virildi.

Mohac Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Grajgal kâdîsı ile mektûb gönderüp; "Pojega sancağında ihdâs olunan Muyislavine ve Brezoviçe nâm parkanlarun neferleri Grajgal ve Şilni nâhıyelerinde vâkı' olan seksen bir pâre karye re'âyâsınun ehl ü ıyâlleri ve kendüler gâret olunup esîr itmeden hâlî değillerdür." diyü i'lâm eyledüği ecilden re'âyânun mehâyifin görmek içün ve zikrolunan palankalar neferleri Peçuy tarafına Drava'yı geçüp varmayalar diyü tenbîh ü te'kîd olunup hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikrolunan palankalarda i'timâd itdüğün âdemleründen bir yarar âdemün koyup leyl ü nehâr anda olup Drava cânibine hufyeten kimesneyi geçürmeyeler. Sen dahı geçid mahallerinde ve sâyir mevâzı'a pusuya âdemler koyup eslemeyüp Drava'yı hufyeten geçüp re'âyâya el uzatmağa varan eşkıyâyı ele getürüp habsidüp sıhhati üzre ahvâllerin arzidesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

263 *Erdel topraklarına ahidnâmeye aykırı olarak Nemçe tarafından asker gelmemiş ise Arslan Bey'in Budun'a dönüp Budun muhafazasında kalması.*

Yazıldı.

Arslan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yanoş Kral-oğlı'na mu'âvenet itmek içün bundan evvel sana irsâl olunan hükm-i hümâyûnum muktezâsınca Budun askerleriyle müteveccih olup Solnoğ'a varduğun" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma'lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; şimdiki hâlde Nemçe kralınun ilçisi Südde-i Sa'âdetüm'den kendü nâmına ahid-nâme-i hümâyûnum tecdîd olunmasın murâd idinüp henüz mâ-beynde olan mu'âhede-i hümâyûnumı ol cânibden ri'âyet ider iken ahde mugâyir vaz' olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin: Şöyle ki; Nemçe kralı tarafından nakz-ı ahd olup Kral-oğlı'nun üzerine serdârı ile bir bellü başlu askeri gelmeyüp Erdel vilâyetinden kendü mülki olup Plaj Menhar(?) diyen müfsid eline düşen kal‘alarun fethında olmağla zikrolunan la‘îne müte‘allik müfsidlerün cem‘ıyyeti ola, Nemçe kralı tarafından ahde mugâyir asker gelmekle memleket ü vilâyete zarar olmak ihtimâli olmaya, olur olmaz yire asker yıpratmayup yirüne rücû‘ idüp Budun beğlerbeğisi varınca hıdmet-i muhâfaza üzre olasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 14 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, der-Kostantıniyye

264 *Kayseri'den İstanbul'a gitmekte olan Mirza ve İbrahim isimli şahısları Hacı Bektâş-ı Veli Zâviyesi'nde öldürüp eş ve çocuklarına tecâvüz etmek suçundan zanlı durumda bulunan üç şahsın sorgulanıp şer‘an üzerlerine suç sâbit olursa sicil suretlerinin gönderilmesi.*

Yazıldı.
Uğurlu nâm kimesneye virildi. Fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene minh.

Kırşehri beğine ve Kırşehri ve Kaysariyye kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdet'e mektûb ve sûret-i sicillün gönderüp; "Bundan akdem nefs-i Kaysariyye'den Mîrzâ ve İbrâhîm nâm kimesneler Selçük ve Gülbeşe nâm hâtûnları Hamza ve Alî nâm ma‘sûm oğlancıklarıyla İstanbul'a giderken merhûm Hacı Bektaş *nevvera'llâhü te‘âlâ merkadehû* zâviyesinde gice ile yatup irtesi zâviye-i mezbûreye karîb Beştaş nâm mevzı‘da mezkûrlardan İbrâhîm ve Mîrzâ ve Gülbeşe ve Alî nâm ma‘sûm mecrûhan maktûl bulunup havâlîsinde Çivril ve Hısârcık ve Kurdbaş nâm karyeler ahâlîsinden ve âhar yirden hâzır olan müslimânlardan hâlleri teftîş olundukda Hâce Alî nâm kimesne takrîr-i kelâm idüp; "Mezkûr İbrâhîm ve Mîrzâ zikrolunan hâtûnları ve oğlancıklarıyla gelüp zâviye-i merkûmenün sokakdan cânibe olan odasına konup yatdukdan sonra Bilgi bin Öğrünç ve Şâhvirdi bin Şemâ’îl ve Ramazân bin Sarıkız nâm kimesneler bile varup mezkûr İbrâhîm'ün elin bendidüp Emîrze'nün başına Bilgi çöküp Şâhvirdi Selçük'e fi‘l-i şenî‘ idüp ba‘dehû Mîrzâ çöküp Bilgi fi‘l-i şenî‘ idüp mezkûr Mîrzâ fevtolmağın meyyitini çuvala koyup mezkûr İbrâhîm ve hâtûnlar ve oğlancıkları cümlesin Beştaş'a getürüp Gülbeşe ile oğlancığı Alî ve İbrâhîm nâm yoldaşlarum mezkûrûn Bilgi ve Şâhvirdi ve Ramazân katlidüp Hamza nâm ma‘sûmla Selçük nâm hâtûnı öldürmeyüp niçe oldukların bilmezem." diyü ikrâr idicek mezkûrân Bilgi ve Ramazân ihzâr olunup sü’âl olundukda inkârile cevâb virdiler." diyü arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrûn Bilgi ve Şâhvirdi ve Ramazân nâm kimesneleri ihzâr idüp göresiz; töhmet-i sâbıkaları olup bu makûle fi‘l-i şenî‘ ihtimâli virilür kimesnelerise örf-i ma‘rûfla görüp mübâşirleri dahı var ise didürdüp cümlesin ele getürüp şer‘le üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicillât itdürüp sıhhati üzre arzidesiz. Hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan, tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

265 *Süveyş Kapudanlığı'na tâyin olunan Sefer Bey'in Rodos'daki kadırgalardan biri ile İskenderiye'ye ulaştırılması.*

Yazıldı.
Âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sefer *dâme ızzühû*ya sancağ-ı hümâyûnumla Süveyş Kapudânlığı tevcîh olunup ol cânibe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, senün yanunda olan kadırgalarumdan bir kadırga ile emîn ü sâlim müşârun-ileyhi İskenderiyye'ye ulaşdurasın. Ol cânibden gelecek var ise tahmîl idüp getürdesin.

266 *Selanik'ten Şehzâde Selim'in oğlu Şehzâde Murad'ın adamlarına bedeli mukâbilinde buğday ve arpa satın alınıp gemilerine yüklenmesi.*

Yazıldı.
Âdemine virildi.

Selanik sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* mektûb gönderüp; "ahter-i burc-ı sa'âdet, gevher-i dürc-i hılâfet oğlı Murâd *tavvela'llâhü te'âlâ umrahû*nun olduğı vilâyet kahtlık olup otuz bin kîle arpa ve on bin kîle buğday virilmesin bildürdüğin" i'lâm itmeğin taht-ı kazânuzdan ol mikdâr arpa ve buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün âdemleri varup arpa ve buğday almak istedüklerinde akçalarıyla narh-ı rûzî üzre ta'yîn olunan mikdârı buğday ve arpayı alıvirüp gemilerine tahmîl idüp dahı tahmîl olunan gemi kimündür, re'îsinün ismi nedür; sicill idüp her kangınuzun taht-ı hükûmetinden ne mikdâr buğday ve arpa virilürse hükm-i şerîfümün zahrına sûret-i sicilli naklidüp imzâlayup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Emrüme muhâlif ziyâde tereke virilmekden ve bu bahâne ile deryâya tereke gitmekden hazer eyleyesiz.

267 *Suyolu hizmetinde bulunan yeniçerilerin rütbe ve akça ile ödüllendirilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ senünle suyolı hıdmetinde bulunan kullarum hakkında mezîd-i âtıfet-i husrevânem zuhûra getürüp yayabaşılardan sekiz neferinün dördi bölüğe ve dördi ze'âmete ve acemî-oğlanları yayabaşılarından bir neferi bölüğe ve iki neferi ze'âmete ve ağa bölükbaşılarından üç neferi bölüğe ve dört neferi tîmâra ve atlu zağarcılarından üç neferi bölüğe ve iki neferi tîmâra ve atlu sekbânlarından üç neferi bölüğe ve üç neferi tîmâra ve

sekbânlar bölükbaşılarından iki neferi bölüğe ve üç neferi tîmâra ve solaklardan on üçi bölüğe ve on ikisi tîmâra ve yeniçerilerinden yiğirmi beş neferi bölüğe –ki, nısfı sipâhî ve nısfı silâhdâr ola– ve yiğirmi beş neferi dahı tîmâra ve iki yüz akça dahı dört yüz buçuk olur müstehık olan yeniçeri kullaruma tevzî‘ içün ta‘yîn idüp ve yüz nefer acemî-oğlanı kapuya alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vech ü münâsib gördüğün üzre kullarumdan zikrolunan mikdârın bölüğe ve tîmâra ta‘yîn idüp ve ihsân olunan akçayı müstehık olanlara tevzî‘ eyleyüp ulûfelü acemî-oğlanlarından ol mikdârın kapuya çıkarup kullaruma gereği gibi istimâlet virüp hıdmete terğîb itdüresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

268 *Dulkadiroğlu Şah Ali Bey oğullarının bâzı yeniçeri veya çavuşları öldürüp servet sahibi olduklarına dair sözler sarfettiği bildirilen Derviş Ali isimli doğancının sorgulanıp böyle söylediğinin aslı var ise bu hususun gizlice araştırılması ve doğrulandığı takdirde söz konusu Dulkadiroğulları'nın yakalanması ve durumun arzedilmesi.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vilâyet-i Karaman'da mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâlen ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü*nün şâhincibaşısı olan, bir mühimm içün Seyyidili cânibine varup Renke nâm karyede Dervîş Alî nâm toğancıya konup; "Dulkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ oğullarınun hâli nedür?" diyü Toğancı Alî'ye sü’âl itdükde; "Eyü, hoş; altun ve akçaları çok." diyüp; "Neden kâdir oldılar." didükde; "Tâbi‘ nâm karye ile Çiğil nâm karye arasında bir kaç yeniçeriler mi yohsa çavuşlar mı katleylemişler, andan toyum oldılar." diyü haber virdüği arzolunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr toğancıyı getürdüp müşârun-ileyh şâhincibaşıya takrîr itdüği husûsun aslı var mıdur, göresin; fi'l-vâkı‘ husûs-ı mezbûrun aslı var ise kimesneye ifşâ itmeyüp hufyeten tetebbu‘ eyleyüp hakîkat-i hâli ma‘lûm idinüp dahı arzolunduğı üzre fesâd eyledükleri vâkı‘ ise mezkûrları ele getürüp habseyleyüp vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesin.

269 *Süveyş İskelesi'nde iltizam usulü ile gemilerine tereke yüklenen Arap reislerin gemileri deryâya dayanıklı olmadıklarından bu gemilere fazla tereke yüklenmesini önlemek için güvenilir bir adam tâyin edilmesi.*

Yazıldı.
Süveyş kapudânı âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Süveyş İskelesi'nde sultân ve deşîşe gemileri iltizâm ile tahmîl olunup iltizâmla tahmîl olunan gemiler hod deryâya tahammüli olmaduğından mâ-adâ ekseriyâ Arab re'îsleri gemilerinün kenârlarına tahtalar ekleyüp sonradan ilhâk eyledükleri tahtaya –ki, telbîsdürler– istihkâmı olmayup emvâc-ı deryâ şiddet üzre oldukca ol tahtaları koparup gemiye tahmîl olunan tereke vü esbâba zarar u ziyân müterettib olmakdan hâlî olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bender-i mezbûrede iltizâmla yüklenen gemilerün üzerine bir yarar mu'temedün-aleyh âdemün koyup zikrolunan gemilere ziyâde serîr(?) tereke urdurmayup tahammüline göre tahmîl itdüresin ki, bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ emîn ü sâlim mahall-i me'mûra varup vâsıl olalar.

270 *Hind cânibinden gelen tüccar gemilerini Portekiz gemilerine karşı korumak üzere Aden cânibine gönderilen donanmaya zahîre hususunda sıkıntı çektirilmemesi.*

Yazıldı.
Kapudân âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ diyâr-ı Hind'den gelen tüccâr gemilerine Portugal-ı bed-fi'âlün gemileri zarar u husrân itmekden hâlî olmaduğı arzolunmağın Süveyş Kapudânlığı kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Sefer *dâme ulüvvuhû*ya sancağ-ı hümâyûnumla ihsân olunup Donanma-i Hümâyûnum'la Aden cânibine irsâl olunmışdur. İnşâ'a'llâhü'l-Azîz ol taraflara varup hurûc itdükde mürâca'ate mevsim gözetmek içün eğlenmek lâzim gelmeğle Donanma-i Hümâyûnum'da olan askerün zahîresi bâbında muzâyakaları olursa **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûnum içün zahîre taleb itdükde kifâyet kadar undan ve buğdaydan tedârük idüp viresin.

271 *Asayiş durumu göznünde bulundurularak Sekçuy sancağının müstakil bir sancak olmasının mı yoksa sancaklıktan çıkarılmasının mı uygun olacağının bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kâtib Alî nâm kimesneye virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Mohac kâdîsı nâyibi mektûb gönderüp; "Sekçuy sancağı şimdiye değin karadan ve nehr-i Tuna'dan Budun'a ubûr iden tüccâr ve gayri müslimânlar emn ü emân üzre geçüp kimesnenün mâlına ve nefsine zarar u ziyân olmaz iken hâliyâ vilâyet tahrîr iden Kâsım Kethudâ ve Kâtib Haydar; "Sancak ref' olunup neferleri gayri sancağa ilhâk oldı." diyü

vilâyete ihtilâl virmeğin nehr-i Tuna'dan ve karadan Sigetvar'un ehl-i fesâdı her vechile hücûm idüp memleket küllî ihtilâl üzre olmağla Mohac cânibine bir ferd ubûr itmek mümkin olmaz. Peçuy ve Seksar bu‘d mesâfe olup Mohac ve Prenovar cânibinde olan fesâda aslâ anlarun dermânı olmaz." diyü arzidüp lâkin hâliyâ vilâyet-i mezbûreyi müceddeden kitâbet iden Kâsım Südde-i Sa‘âdetüm'e geldükde; "Müstekıl sancağ olmağa ihtiyâcı yokdur. Ref‘ olunup hâs olmak münâsibdür." dinilmeğin hâsları havâss-ı hümâyûn olmak üzre ref‘ olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsı kâtib-i mezbûr ile söyleşüp sen dahı tetebbu‘ idüp göresin; zikrolunan sancak ref‘ olmağla ol cânibden mürûr u ubûr iden tüccâr u re‘âyâya zarar u ziyân olmak ihtimâli yoğ ise mâluma enfa‘ olan ile âmil olasın ve illâ memleket ü re‘âyânun ihtilâline ba‘ıs olur husûs ola, vech ü münâsib gördüğün üzre yazup arzeyleyesin.

272 *Şehzâde Selim'in adamlarından Ahmed'in ölümüne sebep olan Yeniçeri Fenerli İbrahim ve kaynatasının evlerinin, maktûle ait eşya olup olmadığının tesbiti için aranması.*

Yazıldı.

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* âdemlerinden Ahmed'ün katline bâ‘ıs olan Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Fenerlü İbrâhîm'ün kayın atası evinde ve kendü evinde maktûl-i mezbûrun ba‘zı esbâbı zannolunmağın ale'l-gafle yoklanmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen ki kâdîsın, cemâ‘at-i müslimîn ile ale'l-gafle mezbûr yeniçerinün ve kayın atasınun evi üzerine varup yoklayup göresin; anun gibi maktûl-i mezbûrun esbâbından nesne bulunursa sahîh maktûlün esbâbı idüği ma‘lûmun ola, ne makûle esbâbdur ve kimün evinde ve elinde bulunursa kendülerin habsidüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

273 *Ayamavra Kalesi varoşuna kadar getirilen suyun ne şekilde tevzîinin uygun olacağının belirlenmesi için, Ağustos'ta akan su miktarı ile kalede ve varoşta yaşayan ahâlinin durumu hakkındaki bilgilerin yazılıp arzedilmesi.*

Yazıldı.

Ayamavra ve Angelikasrı kâdîlarına bir hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı celâlet-me’âbum tarafından Ayamavra['ya] gelmesi emrolunan sunun üzerine mi‘mâr olan Kosta mektûb gönderüp; "Suyolı Ayamavra varoşına gelüp kal‘aya karîb yirde bir terâzûda akar. Fermân-ı hümâyûnum üzre kal‘aya koymak istedükde ahâlî-i kal‘a cem‘ olup; "Olanca su kal‘aya girsün." diyü ikdâm itdüklerinde; "Kal‘a kurbinde bir kaç sipâhî evleri olmağla kal‘adan hâric kal‘a handekı dibinde bir çeşme olsun ki, müslimân

evleri ve varoş halkı dahı isti‘mâl ü intifâ‘ itsünler." didüklerinde ahâlî-i kal‘a ma‘rifeti ile kal‘anun köprüsi başında bir lüle çeşme vaz‘ olundukdan sonra kazâ-i mezbûre voyvodası; "Elbette re‘âyâya çeşme varoş içinde gerekdür." diyü müstekıllen varoşda çeşme olmağa ikdâm ider. Varoş dahı ancak iki yüz hâne ola, vaz‘ olan çeşme bu mikdâr hâneye değil yedi-sekiz yüz hâneye kifâyet ider." diyü bildürdi. İmdi; zikrolunan su kal‘aya karîb geldükde Ağustos'da ne mikdâr cârî olurdı, mi‘mâr niçün arzeylemedi ve kal‘adan hâric yirde emr-i şerîfüm olmadın çeşme vaz‘ itmeğe sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kendü nefsinüzle zikrolunan sunun üzerine varup göresiz; ne mikdâr su gelmiş ise fermân-ı hümâyûnum üzre cümlesin kal‘aya dâhıl idüp kal‘a içinde Ağustos'da kaç lüle su mukarrer olduğın ma‘lûm idinüp ve kal‘ada kaç hâne vardur, ne mikdâr su kifâyet iderse ve kaç lüle artmak lâzim gelürse varoş-ı mezbûrda suya muhtâc olan fukarâ vü zu‘afâ mahallâtını mi‘mâr ma‘rifeti ile yoklayup kaç yirde çeşme olmak mümkin ise sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzeyleyesiz; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

274 *Bir gayrimüslim kaptana, getirmeyi taahhüt ettiği Müslüman esirler hususunda kefil olan Floransa Baylosu Alparenco'nun söz konusu taahhüt yerine getirildiğinden kefalet hususunda kimse tarafından rahatsız edilmemesi.*

Yazıldı.
Dragman İbrâhîm Beğ'e virildi. Fî 18 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

İstanbul ve Galata kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Elparanço nâm Filordin baylosı gelüp; "bundan evvel Donsançoya nâm kâfir kapudânına yüz elli nefer müslimân esîrleri getürmesine kefîl olup zikrolunan esîrler üç def‘ada gelüp teslîm olup bunlardan mâ-adâ teslîm olunacak beş yüz bin akça olup anun içün dahı elli bin dört yüz otuz üç sikke filori, mâ-adâsı içün kumâş gönderildükde cümlesi teslîm olunduğın bildürüp ol husûs içün kefîlsin, diyü dahlolunmamak bâbında hüküm virilmesin" recâ itdüği ecilden bu hükm-i şerîfümi virdüm ve **buyurdum ki:**

Mezbûr kapudân irsâl idecek yüz elli nefer müslimân esîrleri ve beş yüz bin akça içün dahı elli bin dört yüz otuz üç nakd filori mâ-adâsı içün gönderdüği kumâş cümle gelüp teslîm olunup baylos-ı mezbûr kefâletden berî olmağın husûs-ı mezkûr içün kefîlsin, diyü dahlitmek isteyenleri fermân-ı hümâyûnuma mugâyir dahl ü tecâvüz itdürmeyüp kimesneye rencîde itdürmeyesin. Eslemeyenleri…

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

275 *Basra bölgesindeki âsi Arapların sığınıp istifade ettikleri Sahab isimli su harkının üzerine bir kale inşâ edilmesi hususundaki teklif üzerine bir kerre daha düşünüldükten sonra faydalı olacağına kanaat getirilirse tatbik edilmesi.*

Yazıldı.
Beğlerbeğinün kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi‘ Sadr-ı Süveyş sancağında Şattü'l-Arab'a dâhıl olan nehrün üzerinde Sahâb dimekle ma‘rûf harkda Cezâyir cânibinden memleket ü vilâyete fitne vü fesâd içün gelen âsî Arab gemiler ile sığınup ve Muşa‘şa‘a tarafından atlu ehl-i fesâd andan sulanup hîç bir vechile zabtı mümkin olmamağın zikrolunan harkun üzerinde bir kal‘a binâ olunup ve memleket ü vilâyete aslâ nef‘ı olmayan Sakaltutan nâm kal‘a harâba müşrif olmağın dizdârı ve neferâtı binâ olunan kal‘anun hıfzı içün ta‘yîn olunup ve bundan gayri azeb dahı lâzim olmağın Basra'ya tâbi‘ Bağdâd cânibinden gelen Zekiyye suyınun üzerinde Mesîh Paşa binâ eyledüği Taşköpri nâm kal‘anun dahı aslâ memlekete fâyidesi olmamağın vâkı‘ olan neferâtı azeb ta‘yîn olunup mezbûr harkda ehl-i fesâd gelüp sığınmak mümkin olmamağla Şatt'un üzeri zabtolunup ebnâ-i sebîl âsûde-hâl olurlar ve zikrolunan Sahâb harkı üzerinde binâ olunan kal‘aya atlu lâzim olup Basra gönüllüleri dört yüz nefer iken iki yüz nefer kalınca; "Ferâgat idüp ve müteveffâ olanlarun gedükleri virilmeye." diyü emrolunmışıdı. Virilmeyicek iki yüz nefer gedüğün yüz neferi kal‘a-i mezbûreye ihrâc olunmasın ve Yukaru Cânib'e müte‘allik ba‘zı ahvâl" dahı i‘lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki zikrolunmış ise ale't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, min-ba‘d dahı ol taraflardan vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîha ile memleket ü vilâyetün ahvâlini arz u i‘lâm itmekden hâlî olmayasın ve zikrolunan Sakaltutan Kal‘ası harâb olup memleket ü re‘âyâya nef‘ı olmayup Taşköpri Kal‘ası'nun dahı kezâlik nef‘ı yoğ ise zikrolunan harâb kal‘anun dizdârların ve neferlerin müstahfız ve Taşköpri Kal‘ası'nun neferlerin dahı azeb nasbidüp Basra gönüllülerinden virilmeyicek iki yüz gedüğün yüz neferin kal‘a-i mezbûreye ta‘yîn idüp zikrolunan kal‘ayı ve Şatt'un üzerin hıfz u hırâset itdürüp memleket ü re‘âyâyı âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl kılmağa sa‘y ü ikdâm idesin. Ammâ; ref‘ olmasın arzitdüğün kal‘aları senden evvel olan beğlerbeğiler; "Hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra‘ıyyet içün gereklü kal‘alardur." diyü binâ vü ihyâ itmişler idi. Ol bâbda tamâm basîret ü tedârük üzre olasın. Ol kal‘alar harâb kalmağla içine düşmen gelüp sığınup veyâ ref‘ olmağla memleket ü vilâyete zarar u ziyân olmakdan hazer idüp memleket ü re‘âyâya enfa‘ olanı ile âmil olasın.

276 *Müceddeden tahrir edilmekte olan Kürdistan sancaklarındaki boş yerlerin, şeneltmek şartıyla sipâhizâdelere ve Rumlu gönüllü tâifesine timar olarak tevcih edilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972
Âmed. Fî 5 Ra., sene: 985
Bir sûreti, âmed olup defter emînine virilsün.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Vilâyet-i Bağdâd'da müceddeden tahrîr olunan Kürdistân sancaklarında ve gayride ba'zı hâlî vü harâbe mezra'alar olup havâss-ı hümâyûna ve sancakbeğleri hâslarına ve erbâb-ı tîmâra ta'allukı olmayup ımârete kâbil yirler olup tîmâr tarîkıyla tevcîh olunursa zamân-ı kalîlde gereği gibi ma'mûr olur." diyü vilâyet kâtibi i'lâm idüp; "Fi'l-vâkı' zikrolunan hâlî vü harâbe mezâri' tîmâr tarîkıyla tevcîh olunmasınun vilâyete küllî nef'ı olur." diyü bildürmişsin. İmdi; arzitdüğün üzre hâlî vü harâbe olup kimesneye alâkası olmayup yazılu ve nizâ'lu olmayan yirleri ma'mûr itmek üzre tîmâr tarîkıyla virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede tîmâr tasarruf itmeyen sipâhî-zâdelerden ve Rûmlı gönüllü tâyifesinden tâlib olanlara şeneltmek şartıyla hâllerine göre ber-vech-i tîmâr tevcîh idüp tezkiresin viresin ki, berât-ı hümâyûnum virile.

277 *Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında, bennak ve mücerred resmleri vakfa kaydolunmayan ve timara verilmeyen vakıf köy ve mezrâların, bennak ve mücerred resmlerinin havâss-ı hümâyun adına zabtedilmesi.*

Yazıldı.
Muslî Çelebi'ye virildi. Fî 27 Ra., sene: 972

Arab defterdârına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda ba'zı kurâ vü mezâri' vakf bulunmağla yine deftere vakf yazıldukdan sonra re'âyâsına resm-i bennâk ü mücerred kaydolunup zikrolunan rüsûm kimesneye tîmâr virilmeyüp mahlûl idüğin" arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, defter-i cedîd-i hâkânîde resm-i bennâk ve resm-i mücerredleri vakfa yazılmayan kurâ vü mezâri' tîmâr virilmiş olmaya, anun gibilerün resm-i bennâk ü mücerredlerin hâssa-i hümâyûnum içün zabtitdürüp hâricden kimesneye dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

278 *Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında kimseye timar olarak verilmemiş olan mahlûl köy, mezrâ ve cemaatlerin havâss-ı hümâyun adına zabtedilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a kazâyâ defterin gönderüp; "Vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda ba‘zı cemâ‘ât ü kurâ vü mezâri‘ defter-i cedîdde kimesneye tîmâr virilmeyüp mufassal mûcebince mahlûldür." diyü arzitmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; anun gibi cemâ‘ât ü kurâ vü mezâri‘ icmâl defteri mûcebince tîmâra virilmiş değil ise mufassaldan kimesneye tîmâr virilmek câyiz değildür. Ol makûle cemâ‘ât ü kurâ vü mezâri‘ her ne ise bi'l-külliyye havâss-ı hümâyûnum içün zabt u tasarruf itdüresin.

279 *Dulkadirli vilâyetinin yeniden tahriri sırasında sahipleri tarafından mülkiyeti isbat edilemeyen köy ve mezrâların havâss-ı hümâyun adına zabtedilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Dulkâdiriyye müceddeden tahrîr olundukda defter-i atîkdâ ba‘zı kurâ vü mezâri‘dan nısf mâlikâne mukayyed olmağın defter-i cedîdde dahı nısf mâlikâne yazılup sâhıbleri mülkiyyetini isbât idemeyüp defter-i cedîd-i mufassalda mevkûf kalduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; vilâyet müceddeden kitâbet olundukda sâhıbleri mülkiyyetlerin isbât itmemeğle defter-i cedîdde mevkûf kalup tîmâra virilmeyen nısf mâlikâneleri havâss-ı hümâyûnum içün zabtitdüresin.

280 *Karaaydın köyü civarındaki çayırın, sahiplerinin rızaları alınmak ve herhangi bir zarara meydan vermemek şartıyla ziraat olunması.*

Yazıldı.
Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 19 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Seydîşehri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi‘ Karaaydın nâm karye kurbinde bir mikdâr çayır kadîmden mîr-livâ hâssından olup lâkin re‘âyânun mezâri‘ı mâ-beyninde olmağla hâsıl zamânında küllî zararı olup; "Zirâ‘at olunursa beğün hâsılına ve re‘âyâya küllî nef‘ı olur." " diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; çayır-ı mezbûrun zirâ‘atine kimesnenün nizâ‘ı yoğ ise –ki, zarar müteretttib olmaya– sâhıblerinün rızâları var ise ihtiyârları ile zirâ‘at itdüresin.

281 *bkz. hkm. 248*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe deryâ yalılarınun muhâfazası içün virilen kadırgalara cengci lâzim idüğin" bildürdüği ecilden lâzim oldukda sancağından kifâyet kadar sipâhî virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Çine ve Balat nâhıyelerinden mâ-adâ sancağun sipâhîlerinden lâzim oldukda kifâyet kadar sipâhî ta‘yîn idüp isimleri ve tîmârların yazup defter idüp defterün bir sûretin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, hıdmet iden ve itmeyen kimler idüği ma‘lûm ola; şöyle bilesin.

282 *İstanbul'da Seydiömer Mahallesi Mescidi yanında sonradan yapılmış olan kilisenin yıkılması.*

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanlarından Hasan bin Mustafâ'ya virildi. Fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Mahrûse-i İstanbul kâdîsına ve mi‘mârbaşıya hüküm ki:

Hâliyâ a‘lemü'l-ulemâ’i'l-mütebahhırîn efdalü'l-fudalâ’i'l-müteverri‘în sâbıkâ Anatolı Kâdî-askeri olan Mevlânâ Sinân *dâmet fezâ’ilühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp sen ki mahrûse-i mezbûre (kâdîsı Mevlânâ Şemseddîn[sin])* bundan evvel Atebe-i Adâlet-penâhum'a arzidüp; "Mahrûse-i merkûme mahallâtından Seyyidömer Mahallesi'nün a‘yânı meclis-i şer‘a gelüp; "Mahalle-i mezbûre mescidi kurbinde bir hâdis kenîse vardur. Şer‘le hedmi lâzimdür." didükleri ecilden üzerine varılup cemâ‘at-i müslimîn mahzarında tefahhus olundukda udûl-i müslimînden dört pîr kimesneler; "Mezbûr kenîse hâdisdür. Hâdis olalı tahmînen altmış yıldur." diyü şehâdet idüp ba‘de't-ta‘dîl şehâdetleri makbûle olup şer‘an hedmi lâzim olduğına hükmolunup mufassal ü meşrûh tescîl olundı." diyü arzidüp ve tâyife-i kefere dahı Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunup; "Merhûm Sultân Mehmed Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* ata, dede bizi sürgün getürüp bu fukarâya bir mahalle ve bir kenîse ta‘yîn idüp hükm-i şerîf dahı sadaka idüp ol zamândan berü ol mahallede sâkin olup ol kenîseye varup gelürüz ve Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân* zamânında dahı kenîseler yoklanup nice kenîseler yıkılup bu kenîse kadîm olmağın yıkılmayup bir temessük dahı virdiler." diyü tezallüm eyledüklerinde mezbûr kenîsenün mi‘mâr ile üzerine varılup müslimînden ve kefereden cemâ‘at-i kesîre mahzarında tefahhus olundukda hâdis midür, kadîm midür, künhi ile ma‘lûm idinüp Pâye-i Serîr-i A‘lâ'ya mufassalen arzolunması bu fakîre fermân olunmağın mîrî mi‘mârlardan Mi‘mâr Hayrüddîn dimekle ma‘rûf bir pîr kimesne ile iki def‘a üzerine varılup müslimînden ve kefereden cemâ‘at-i kesîre mahzarlarında tefahhus olundukda bir zimmînün havlîsı içinde bir kenîse olup üç dîvârı ve sakfı feth-ı hâkânîden sonra hâdis idüği zâhir olup ve bir dîvârınun dahı ekseri kâfirî olup ve ol dîvârda mihrâb vaz‘ı üzerine olan yir dikkat olundukda dîvâr-ı atîk ile bile yapılmayup sonradan dîvârı kazımak ile olduğı müte‘ayyin olıcak; "Kadîmî kenîse oldur ki, kable'l-feth

kenîse olup ba‘de'l-feth dahı ol vechile elinüzde ibkâ oluna. Eger münhedim oldı ise izn-i hâkim ile i‘âde olunmış ola. Bu üslûb üzerine olduğına hükm-i şerîf veyâhûd huccet-i şer‘ıyyenüz var mıdur?" diyü zimmîlerden sü’âl olundukda feth-ı hâkânîden dört yıl sonra virilmiş merhûm Sultân Mehmed Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân* tuğrâ-i şerîfi ile bir hükm-i şerîf ibrâz idüp; "Edirnelü Atmaca'ya mahrûse-i Kostantıniyye'de Papa Klozi Çartağı dimekle meşhûr olan Ülgüm hısâr-eri Karaca'dan mevkûf olupdur; ulvî ve süflîdür ve bir süflî mermersüz köhne kenîsedür. İstanbul Subaşısı Çakır Beğ'den getürdüği tezkire üzre lâyık u erzânî görüp mülklüğe virüp ba‘de'l-yevm taht-ı yedinde ola; diler ise sata ve diler ise bağışlaya ve diler ise vakfeyleye, bi'l-cümle nice diler ise mülkiyyet üzre mutasarrıf ola." dinilmiş. Eyle olsa; bu hükümde mezbûr olan Atmaca zimmî midür, ta‘yîn olunmayup ve olduğı takdîrce ol zamânda mukayyed olup girü ol üslûb üzre yedlerinde ibkâ olunmağa delâlet itmeyüp belki kenîsenün bile temlîk olunması mukayyed olmadığına delâlet ider ve bundan gayri Halîl nâm kimesne mühri ile memhûr bir kiçirek tezkire ibrâz idüp; "Altımermer kurbinde Besokloz(?) nâm papasun tasarrufında olan kilisesi eski ve kadîm kilise olmağın yıkılmadı, hâli üzre kaldı." diyü mukayyed olup ve ol zamândan berü altmış iki yıl olup yedlerinde vech-i meşrûh üzre ibkâ olunduğına bir hükm-i şerîf yâ huccet-i şer‘ıyye olmayup ibrâz itdükleri tezkire bir nâ-ma‘lûm kimesnenün olup temessüğe kâbil olmamağın ve binâsınun dahı hudûsi müte‘ayyin olmağın ellerinde hâli üzre ibkâya mecâl olmaduğın" i‘lâm eylemeğin zikrolunan kenîse hedmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, bi'z-zât mezbûr kenîsenün üzerine varup temelinden hâke berâber yıkup aslâ eser-i binâ komayup ref‘ idesin ve emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin.

* Metinde bu ibarenin üstü çizilmiştir.

283 *Tersâne-i Âmire'de yapılacak olan gemiler için Biga, Kocaeli, Vize ve Hüdâvendigâr sancaklarından ağaç kestirilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 18 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Biga beğine hüküm ki:

Hâliyâ Ters-hâne-i Âmirem'de binâ olunacak Donanma-i Hümâyûnum gemileri içün ağaç kesmek lâzim olup taht-ı livânda olan kâdîlıklardan ağaç kesenlerün ücretleri içün kifâyet kadar akça ile hâssa-i hümâyûnum re’îslerinden irsâl olunup ol bâbda defterdârlarum tarafından hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kesilmesi emrolunan ağaçlarun üzerine olup yalılara indürmek içün kifâyet kadar zü‘amâ vü sipâhî ile alaybeği ta‘yîn idüp mu‘accelen iskelelere indürüp varan gemilere tahmîl idüp irsâl itmeğe tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp bu mühimmi sâyir umûr-ı mühimmeye kıyâs itmeyüp vakti ve mevsimi geçmedin keresteyi irsâl itmek ardınca olasın. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele olmağla vakti ile kereste irişmemekle gemiler yapılmayup maslahat avkolmak lâzim ola, özrinüz makbûl olmaz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kocaili Beği Süheyl Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Vize Beği İskender Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e, vech-i meşrûh üzere; " ...yarar âdemün ta'yîn idesin... " diyü yazıldı.

284 *Vefat eden hâssa câmeşûyların yerine acemi oğlanlarından devşirme oğlanı verilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâssa câme-şûylarumdan yedi nefer oğlan fevtolup yirine acem-oğlanlarından yedi nefer divşürme oğlan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre fevtolanlarun yirine yedi nefer divşürme oğlan viresin.

285 *Mısır'da ölenlerin iki bin altına kadar olan beytülmâllerinin Mısır Divânı'nda, iki binden fazla olanların da Bâb-ı Saâdet'te istimâ olunması.*

Yazıldı.

Defterdâr âdemi Hüseyin'e virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısriyye'de vâkı' olan müteveffânun beytü'l-mâllerin iki bin filoriye varıncaya değin Dîvân-ı Mısır'da istimâ' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vâkı' olan beytü'l-mâli iki bin altuna varınca anda istimâ' idüp iki binden ziyâde olanı Bâb-ı Sa'âdetüm'de istimâ' olunmağa havâle idesiz.

286 *Budun Muhafızı Arslan Bey'in Beç kralının elçisinin adamlarını ellerindeki nâme ile krala ulaştırması, kralın Komoron'daki haracını da Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Semendire Beği olup Budun muhâfazasında [olan] Arslan Beğ'e hüküm ki:

Peç kralınun Südde-i Sa‘âdetüm'de olan ilçisinün iki nefer âdemi Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*ya koşılup nâme-i hümâyûnum ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle sana varup vusûl bulduklarında, çavuşumı ilçi-i mezbûrun zikrolunan iki nefer âdemin te’hîr itmeyüp nâme-i hümâyûnum ile ber-vech-i isti‘câl kral-ı müşârun-ileyh tarafına irsâl eyleyüp çavuşumı anda alıkoyup ilçinün âdemleri veyâ Komoran'da kalan harâcları geldüği gibi beğlerbeği varmasına tevakkuf itmeyüp kifâyet kadar âdem koşup emîn ü sâlim Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin.

287 *Bağdad'da vefat eden sâbık Katif Kulları Ağası Beşâret'in beytülmâle zabtolunan metrûkâtının vârisleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Basra beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Katîf Beği iken küffâra firâr eyleyen Sultân Alî fevtolup karındaşı oğlı olup sâbıkâ Katîf Kulları Ağası iken kendü ile bile firâr eyleyen Beşâret kâfir(?) vilâyetinden gelüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelürken Bağdâd'da fevtolup yüz üç miskâl çeker yüz aded bir inci tesbîhı ve her biri birer buçuk miskâl otuz aded incüsi ve ba‘zı pâd zehri ve dahı hurdevât incüleri ve hayli metrûkâtı olup Beytü'l-mâl'e zabtolunduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Rahmâniyye Kulları Ağası İbrâhîm varıcak, mezkûrun zikrolunan incülerin ve sâyir metrûkâtından hâssa-i hümâyûnuma yarayan tuhfeleri vârisleri ma‘rifeti ile her kande ise zuhûra getürüp defter idüp mühürleyüp aynı ile bî-kusûr Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin. Tebdîl ü tağyîr olunup zâyi‘ u telef olmakdan ziyâde hazer eyleyesin. Şöyle ki; aynı ile gönderilmeye, özrün makbûl olmayup mes’ûl olursın; bilmiş olasın.

288 *Vize'de kallâblık suçundan hapsolunan Nimetullah'ın daha önce sicil olunan ahvâlinin suretinin gönderilmesi.*

Yazıldı.
Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vize beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Vize'de Hasanbeğlü nâm mahallede mütemekkin Ni‘metullâh nâm kimesne içün; "Kallâbdur ve sâbıkâ dahı kallâblığı sâbit ü zâhir olup müseccel olup ve niçe def‘a cerîmesi alınmışdur." diyü arzolunmağın mezbûr Ni‘metullâh ele gelüp habsolunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, sicillâta nazar idüp vâkı‘â arzolunduğı gibi ise mezkûrun kallâblığı hakkında olan sicillâtun sûretin ihrâc idüp ol vilâyetün bî-garaz müslimânlarından ve ehl-i vukûfdan istifsâr idüp göresin; ol vilâyetde ne vechile meşhûrdur, kallâblığı bir def‘a şer‘le sâbit ü zâhir olup sicill olunmış mıdur? Sûretin bulup gönderüp vâkıf olduğun üzre ahvâlin mufassal ü mekşûf yazup arzeyleyesin.

289 *Şehirköy kazâsına tâbi Yukarı Balyotna karyesi sipâhileri Hasan ve Hüseyin'in timarları alınarak karye halkı ile olan dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda Yukaru Balyotna nâm karye halkı sana gelüp sipâhîleri olan Hasan ve Hüseyin ve sübaşıları Mahmûd nâm kimesne ta‘şîr içün karyelerine gelüp bir ay mikdârı sâkin olup her gün etmek ve koyun ve tavukların alup tereke yığınların yıkup ağır olan demedlerin alup te‘addî itmeğin; "Kâdîya varalum." didüğümüz içün içimüzden Petri Ralin ve Hoda Petri nâm zimmîleri nacak ile başına çalup mecrûh idüp te‘addîler iderler." diyü şekvâ itmeğin mezbûrlar getürdilüp; "Niçün re‘âyâya zulmidersiz?" diyü sü’âl olundukda; "Biz şimdiye değin niçe idegeldük ise yine eyle iderüz. Ra‘ıyyetlerimüzdür; bildüğümüz gibi zabtiderüz." didüklerin" arzitdüğün ecilden tîmârları alınup **buyurdum ki:**

Mezbûrlardan da‘vâ-yı hak ider var ise bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayup ve on beş yıl terkolunmayan kazâyâyı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf teftîş idüp göresin; anun gibi üzerlerinde hukûk-ı nâs sâbit ü zâhir olur ise, hükmidüp ashâbına alıvirüp ne asıl mevâd isbât olduğın ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin mufassal ü meşrûh yazup ahvâllerin arzeyleyesin. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf[-ı vâkı‘] kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ve bir cânibe meyl ü muhâbâdan hazer idesin.

290 *Şehirköy kazâsına tâbi Çakrofça karyesi sipâhisi İlyas'ın timarı alınarak karye halkı ile olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı .

Kâdî-i mezbûra bir hüküm dahı ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazândan Çakrofça nâm karye halkı sana gelüp; "Sipâhîleri olan İlyâs ta‘şîr içün karyelerimüze gelüp iki ay mikdârı yiğirmi nefer kimesne ile karyemüzde sâkin olup her gün yim ü yimek ve koyun ve tavukların alup ve tavarlarımuz tutup kendü sağup südin alup ve avretimüz ve oğlumuz tutup çekmek istedüğiyçün âhar karyeye göçdük. Şerî‘ate da‘vet eyledüğümüzde bizi kılıç ile kovup; "Bana tîmârı kâdî mı virdi?" diyü ınâd ider." didüklerin" arzitdüğün ecilden tîmârları alınup **buyurdum ki:**

Mezbûrdan da‘vâ-yı hak ider kimesne var ise ilâ-âhırihî ...

Yukaru hükmün aşağası gibi.

291 *İznikmid'den kaçtıktan sonra Venedik'e tâbi İstendil cezîresinde yakalanan esirlerin Midilli beyi vâsıtasıyla Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Cezîre-i Nakşe dükasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid Cezâyir Defter Kethudâsı Keyvân *dâme mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "kendünün beş nefer esîrleri ve hâssa re’îslerden Pervîz'ün iki nefer ve İznikmidlü Yeniçeri Mustafâ'nun bir nefer esîrleri İznikmid tarafında bir kayık basup kaçup Venedik'e tâbi‘ İstendil cezîresinde tutılup bi'l-fi‘l habsünde olduğın Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Edhem Çavuş haber virdi." diyü bildürdüği ecilden zikrolunan esîrler Midillü beğine gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince mezkûrûn esîrleri müşârun-ileyh Midillü beğine irsâl ü îsâl eyleyesin ki, ol dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e göndere; şöyle bilesin.

292 *Midilli beyine gönderilecek olan kaçak esirlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Midillü beğine vech-i meşrûh üzre; " ... zikrolunan esîrleri gönderdükde Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin." diyü.

293 *Ağrıboz hâslarından Rodos'a gönderilen terekenin bir kısmının mîrî gemilerin kürekçilerine ayrılıp kalanının kale halkından ihtiyacı olanlara dağıtılması.*

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ağrıboz hâslarından Rodos zahîresiyçün bin müd tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan terekenün dört yüz müddin yanunda olan mîrî gemilerün kürekcileri zahîresiyçün alıkoyup altı yüz müddin kal‘a ha[l]kından terekeye ihtiyâcı olan fukarâya tevzî‘ eyleyesin.

294 *Sığacık sancağı tevcih olunan Kurdoğlu Hızır'ın Mısır'dan getirilmesi.*

Yazıldı.
Hızır Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 20 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mısır'da Süveyş Kapudânı olan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm Kurd-oğlı Hızır *dâme ızzühû*ya Sığacık sancağı tevcîh olunup Mısır'da olmağla sancağına gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hâliyâ Süveyş Kapudânı olan Sefer *dâme ızzühû* ile irsâl eyledüğün kadırga re’îsine tenbîh idüp ısmarlayasın ki, müşârun-ileyh Hızır *dâme ızzühû* İskenderiyye'ye geldüği gibi te’hîr itmeyüp kendüyi âdemleri ile kadırgasına alup getürmeyince olmaya; şöyle bilesin.

295 *Vize kazâsı Sergen karyesinden otuz top arabacısı ustasının âletleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Topcılar çavuşına virildi. Fî 22 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vize kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümâyûnum içün top arabaları yapılmak lâzim olmağın taht-ı kazândan Sergen nâm karyede arabalar işler rencber kimesneler bulunup eyü üstâdlarından otuz neferi isimleriyle yazılup âlât u esbâbları ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile topcılardan Sinân vardukda emrüm üzre zikrolunan araba işler rencber arabacıları ehl-i vukûfdan tefahhus idüp yarar üstâdlarından otuz neferin ale'l-esâmî yazup defter idüp kifâyet mikdârı âdemün koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i umûrdandur. Avk u te’hîr eylemeyüp mu‘accelen ta‘yîn olunan mikdâr arabacıları tedârük idüp göndermeyince olmayasın.

296 *Sultan Bâyezid Han Evkâfı Mütevellîsi Mehmed'in Çorlu kadısının evinde iken çalınan esbâbının zanlıları olan sübaşı ve aseslerin hapsolunup teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 21 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhü*nün Evkâfı Mütevellîsi Mehmed *zîde kadruhû* gelüp; "mahmiyye-i mezkûreye giderken kasaba-i mezkûrede senün evüne konup gice ile evün dîvârı delinüp sebet ile esbâbı sirka olunup sübaşıdan sü'âl olundukda; "Bunda katar ile develer zâyi' olur; kande kaldı ki sebet ile esbâb sirka oluna." diyü cevâb virdüğin" bildürdüği ecilden mezkûr sübaşı ve asesleri der-zencîr idüp gereği gibi teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, emrüm mûcebince sübaşı ve asesleri der-zencîr idüp onat vechile tefahhus idüp aseslerden ve sâyir mazınna olup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp töhmet-i sâbıkaları müseccel olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp mezkûrun esbâbın sirka idenler kimler ise zuhûra getürüp habsidüp ahvâllerin vukû'ı üzre yazup arz[idesin]. Ammâ; örfde ihtiyât idüp kable's-sübût telef-i nefs olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesin.

297 *Bursa'dan tereke alıp Mudanya'da stoklayan madrabazların mahzenlerinin mühürlenip İstanbul muhtesibinin adamlarına zaptettirilmesi.*

Yazıldı.
Muhtesibe virildi; Dîvân'da. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ matrabâzlar mahrûse-i Burusa'dan ve etrâfından tereke alup getürüp Mudanya'da der-mahzen itdükleri istimâ' olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mahall-i mezbûrda ne mikdâr der-mahzen olmış tereke var ise bir habbesin sâhıblerine ve gayra aldurmayup cümlesin mühürleyüp mahrûse-i İstanbul muhtesibinün âdemi varınca muhkem zabt u hıfz itdüresin. Şöyle ki; der-anbâr olan terekeden alâniyyeten veyâ hufyeten kimesne tereke alup gitdüği istimâ' oluna, beyân olunacak özür makbûl olmaz. Ana göre ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin; şöyle bilesin.

298 *Tekfurdağı kazâsında olan iskelelere Anadolu ve Bursa'dan gemilerle tereke getirilip satılmasının engellenmesi.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbi‘ olan iskelelere Anatolı cânibinden ve Burusa tarafından ba‘zı kimesneler gemiler ile tereke getürüp çıkarup satdukları istimâ‘ olundı. İmdi; min-ba‘d ol cânibe tereke çıkmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emrüme muhâlif Anatolı cânibinden ve Burusa'dan kimesneye gemi ile tereke geçürtmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesin. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm emrüme muhâlif taht-ı kazâna tereke geçdüği mesmû‘ ola, özrün makbûl olmaz; mes’ûl olursın. Ana göre mukayyed olasın.

299 *İstanbul zahîresi için İzmir vesâir yerlerden gemiler ile gelen üzümün Rodosçuk İskelesi'nde sattırılmayıp İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhtesibe virildi; Dîvân'da. Fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ İzmir İskelesi'nden ve etrâfından ba‘zı kimesneler gemiler ile üzüm getürüp Rodoscuk İskelesi'ne çıkarup Rûmili câniblerine perâkende itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün olan nesneler hılâf-ı emr âhar yirde çıkmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup min-ba‘d zikrolunan iskeleye üzüm gemisin yanaşdurmayup anun gibi üzüm ile gelen gemileri toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Bu husûs içün mukaddemâ dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm zikrolunan iskeleye gemi ile üzüm çıkduğı mesmû‘ ola, özrün makbûl olmaz. Ana göre ihtimâm idüp hılâf-ı emr iş olmakdan ziyâde sakınasın.

300 *Sultan Süleyman'ın İstanbul'daki evkâfına ait Kavala kazâsında bulunan Neftre(?) ve Griviyani(?) karyeleri ile evkâfın yörükleri arasındaki sınır meselesinin halledilmesi.*

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Sinân'a virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da cenâb-ı celâlet-me’âbum tarafından binâ olunan Imâret-i Âmirem Mütevellîsi kıdvetü'l-emâcid ( ) *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan evkâfından Neftre(?) ve Griviyani(?) nâm karyelerün zirâ‘at ü harâset itdükleri yirlerine evkâf-ı mezbûre Yörükleri; "Mer‘âmuzdur." diyü dahlidüp ekinlerin çiğnedüp ve bâğ u bâğçelerinün incir ağaçların kesüp koyunlarına ve tavarlarına ağıl idüp envâ‘-ı zarar u ziyândan hâlî olmayup ol eclile(?) vakfa âyid olur mahsûle küllî

zarar u noksân olmakdan hâlî olmaz. Tâyife-i mezbûrenün mer‘âları mezbûrân karyelerün zirâ‘at idegeldükleri yirlerin mâ-beynde vâkı‘ olan kadîmî sınur faslider." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât mahall-i nizâ‘un üzerine varup husamâyı berâber idüp onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; tâyife-i mezbûrenün kadîmü'l-eyyâmdan tavarları yöriyügeldüği mer‘âları ne mahalle varıncadur ve zikrolunan kurâ halkınun kadîmden zirâ‘at ü harâset idegeldükleri mezra‘aları ne yire müntehî olursa ma‘lûm idinüp mâ-beynlerinde vâkı‘ olan kadîmî sınurların ta‘yîn ü temyîz idüp fasleyleyüp tâyife-i merkûmeye mer‘âlarından tecâvüz itdürmeyesiz. Tavarları yöriyügeldüği yirler olduğı takdîrce tereke arasında tavar yöritmeğe aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. Tereke zamânında tavarların getürtmeyüp bâğ u bâğçelerine zarar u ziyân itdürmeyesiz. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh mu‘ayyen olan sınurlarından tecâvüz idüp zarar u ziyân ideler, anun gibi eslemeyenlerün şer‘le zararların tazmîn idüp muhâlefet ü ınâdların sicillât idüp sûret-i sicilleri ile küreğe gönderesiz.

301 *Haramzâde ve hırsız olan Dulkadir vilâyeti sipâhilerinden Melik Arslan oğlu Mirza'nın siyâset olunması.*

Yazıldı.
Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Dulkadir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i mezbûre erbâb-ı tîmârlarından Melik Arslan oğlı Mîrzâ nâm kimesne Karanukapu ile Kurdkulağı nâm mevzı‘larda kuttâ‘-ı tarîk olup kendü i‘tirâf idüp ashâbına şer‘le virilenden mâ-adâ elinde bî-had esbâblar dahı bulunup ve hem vilâyet-i mezbûre a‘yânı tezallümleriyle harâm-zâde vü hırsuz olup her vechile izâlesi lâzim olduğı mukaddemâ Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arzolundukda; "Siyâset îcâb ider mevâddı tafsîli ve sicilleri ile ihrâc idüp ve kendüyi habsidüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eyleyesin." diyü fermân olunmağın mahall-i mezbûrda itdüği fesâdları sicill-i mahfûzdan sûretleri ihrâc olunup irsâl olundı." diyü arzeyledüğün ecilden mezbûra siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca mezbûr Mîrzâ'ya siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

302 *Girit adasından Boğdan voyvodasının adamlarına içki satılmasına izin verildiği.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Girid'e varınca Akdeniz ve Karadeniz yalılarında olan beğlere ve kâdîlara ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Boğdan voyvodası âdem gönderüp; "kendü nefsi ve yanında olan harâc-güzârlarum içün Girid cezîresinden akçasıyla yetmiş fuçı hamr almağa icâzet taleb eylemeğin" **buyurdum ki:**

Mezkûr akçasıyla aldığı zikrolunan hamrı âdemleri mûmâ-ileyhe alup gitmelü olduklarında mâni' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde hamr virilmekden ve âhar yire emrüm olmadın hamr geçürmekden ziyâde hazer idüp emrüme mugâyir iş olmakdan sakınasız.

303 *Kraloğlu'nun Plaj Menhar hakkındaki mektubunun alındığı; Nemçe kralı dostluk üzere bulunduğu müddetce sınırlarına müdâhale olunmaması, Kraloğlu'nun haraç getiren adamlarının Süleyman Çavuş'la gönderildiği.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Âlem-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımuz'a –ki merci'-ı ümerâ-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur– âdemlerinüzle haberlerinüz ve mektûbunuz vârid olup Plaj Menhar(?) elinden alınan kal'alar ahvâlin i'lâm eylemişsiz. Ol bâbda her ne ki tahrîr olunmış ise ve âdemlerinüzün cevâbı her ne ise Dergâh-ı Âlem-penâhımuz'a arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur. Ferenduş oğlı iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Maksimilyanoş Kral'un mirâran Atebe-i Ulyâm'a mektûbları gelüp; "Budun serhadlerinde tamâm ahd [ü] peymân ve va'd [ü] eymânı dostluk üzre ri'âyet idüp babasına virilen ahid-nâme-i hümâyûnumda karındaşları bile olmak üzre kendü nâmına tecdîd olunması bâbında istid'â-yı âtıfet itdüği" ecilden âyîn-i saltanat-ı hümâyûnumuz muktezâsınca cerâyid-i âmâline kalem-i lutf u ihsânımuz cârî olup Komoran'da olan harâcı ile berâber ilçisi gelmeğe mevkûf kalup kendüye nâme-i şerîfüm irsâl olunmışdur. Ol cânibden ahd-i şerîfümi dostluk üzre ri'âyet idüp memleket ü vilâyetinüze tecâvüz itmedin bu emn ü emân içinde bu cânibden dahı ahde muhâlif vaz' olmak câyiz değildür. Gerekdü[r] ki; nâme-i hümâyûnum vusûl buldukda, şimdiki hâlde ol cânibden memleket ü vilâyetüne dahl ü ta'arruz olunmadın Plajı Mihal(?) diyen müfsid gavgâsıyla ahde mugâyir iş olmakdan sakınup sarhadlerün emn ü emânına ve memleket ü vilâyetün intizâmına sa'y idüp mâ-beynde fiten ü fesâda ve memleketün ihtilâline bâ'ıs olan husûslardan ictinâb oluna ve harâcla gelen âdemlerinüz edâ-i hıdmet itmeğin taleb itdüğünüz üzre Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftihâ[r]u'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* ile ol cânibe irsâl olundılar. İnşâ'a'llâh varup mülâkî olduklarında nâme-i sa'âdet-nümâmuzun mazmûn-ı şeref-nümûnı ile âmil olup ahbâr-ı sıhhat-âsârınuzla ol taraflarun ahvâlin i'lâm ü ihbârdan hâlî olmayasız.

304 *Boğdan'dan Leh tarafına kaçan ehl-i fesad bolarların ve reâyanın mal ve davarları ile geri gönderilmesi.*

Yazıldı.

Leyh kralına nâme-i şerîf yazıla ki:

Şimdiki hâlde, Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Azamet-penâhımuz['a] Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyet-i mezbûrede bâ‘ıs-i fiten ü fesâd ü dalâl olan bolarlardan ba‘zı müfsidler Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e gelmezden evvel ehl ü ıyâllerin ve esbâb ü tavarların vilâyetinüze alup gidüp ba‘dehû İstefan tarafından Bâb-ı Mu‘allâmuz'a gelüp müşârun-ileyhe voyvodalık ınâyetimüz olduğı esnâda ele getürilüp mahrûse-i İstanbul'da vâkı‘ olan Yedikule'de habsolunmağla ehl ü ıyâlleri ve esbâb ü tavarları vilâyetinüzde kalduğın" i‘lâm eylemeğin nâme-i hümâyûnumuz irsâl olundı. Vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e olan dostluğunuz ve mu‘âhede-i hümâyûnumuz muktezâsınca mahbûs olan bolarlarun ehl ü ıyâllerin ve esbâb ü tavarların ve sâyir Boğdan'dan ol cânibe firâr iden eger bolar ve eger re‘âyâdur, cümlesin mâl ü menâlleri ve tavarları ile çıkarup yirlerine gönderüp ahid-nâme-i hümâyûnumuza mugâyir kimesneye iş itdürmemek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz ve Boğdanlu'dan kaç nefer kimesnenün mâlları ve tavarları ve esbâbları irsâl olunursa isimleri ve yanında bulunan rızıkların defter itdürüp defterinüzle ...(*)

(*) Metinde eksik bırakılmıştır.

305 *Gemilerine haracgüzâr reâya alıp kürek çektiren Kara Mahmud ve Tabbak Reis'in teftiş olunup hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Mezbûr Papas İstemad'a virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Ayamavra kâdîsına ve Dizdârı Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Kara Mahmûd ve Tabbâk Re’îs dimekle ma‘rûf levend re’îsler Moralı Papas İstemadiye'yi ve Yanya Kâdîlığı'ndan Ekmekci Mihal'i ve Moralu Petro'yı ve Mezistreli Yani'yi ve ba‘zı zimmîleri dahı gemilerine alup kürek çekdürüp hâliyâ mezkûr İstemad'un yüz ve Mihal'ün otuz filorisin alup halâs itdükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ihzâr idüp bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresiz; mezkûrlarun ol mikdâr filorilerin aldukları şer‘le sâbit olursa bî-kusûr alıvirüp ve gemilerinde harâc-güzâr re‘âyâ var ise cümlesin ıtlâk idüp kendülerin habsidüp ahvâllerin arzidesiz ve min-ba‘d levend gemilerin ol mahalle yanaşdurmayasız.

306 *Kardeşleri ve kendi adına dostluk talebinde bulunan Nemçe İmparatoru Maksimilyanoş'un Komoran'da kalan vergilerini gönderdiği taktirde atalarına verilen ahidnâme-i hümâyunun yeniden yazılıp gönderileceği.*

Yazıldı.
Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Mehmed Çavuş'a virilüp krala gönderildi.

İmparador Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa‘âdet-destgâhımuz'a –ki meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür– mektûb-ı sadâkat-meşhûnunuz vârid olup; "atanuz İmparador Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuz dostluk üzre ri‘âyet olunup ve bu ahd ü peymânda Arkadüka Ferdinando ve Arkadüka Karlo nâm karındaşlarınuz bile olup mûmâ-ileyh atanuza virilen ahid-nâme-i hümâyûnum kendü nâmınuza tecdîd olunmak" bâbında yüce dergâhımuzdan tazarru‘ u niyâz olunmış. Mektûbunuzda her ne ki derc [ü] ayân olunmış ise ve ilçinüz takrîri her ne ise ale't-tafsîl ızz-i huzûr-ı lâmi‘u'n-nûrımuza arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâ-yı şâhânemüz muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; yüce Âsitânemüz'le dostluk üzre olan krallarun evlâd ü ahfâdınun nihâdları dâyimâ enzâr-ı ınâyet-i husrevânemüzle manzûr olup makâsıd u murâdâtlarına kalem-i lutf u ihsânımuz cârî olmakdan hâlî olunmaz. Mâdâm ki, atanuzla vâkı‘ olan dostluk ve ahd ü emânda sâbit-kadem olup mâ-beynde mukarrer kılınan ahid-nâme-i adâlet-makrûnumuzun kelâm-ı dürer-nizâm-ı sa‘âdet-encâmı ile âmil olup hılâfına cevâz gösterilmeye, lâ-büd cenâb-ı celâlet-me’âbum kıbelinden dostluğa ve ahde muhâlif iş olmak ihtimâli yokdur. Vâkı‘â karındaşlarınuzla kendü nâmınuza ahidnâme-i hümâyûnumuzun tecdîdi hâtır-ı âtırınuzda merkûz ü musammen ise müşârun-ileyh atanuz ahditdüği üzre Komoran'da kalan virgünüzi yarar ilçinüzle Atebe-i Ulyâmuz'a irsâl eyleyesiz ki, mu‘âhede-i hümâyûnumuz ri‘âyet olunduğı ma‘lûm-ı şerîfümüz olup ve karındaşlarınuz ahd-i şerîfümüzde bile olup atanuza virildüği üzre ahid-nâme-i hümâyûnumuz müceddeden yazılup irsâl oluna.

307 *Mehmed adlı kişinin kefil olduğu Abdurrahman'ın Edirne'ye kaçtığı bildirildiğinden yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed'e virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mehmed nâm kimesne gelüp; "Abdurrahmân nâm kimesnenün nefsine kefîl olmışken mezbûr Abdurrahmân ibâkat idüp anda mahrûse-i Edirne'de idüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Arzitdüği gibiyse mezbûrı mezkûrla berâber Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

308 *Mamuriye Kalesi'ne mevâcib götürürken Karahisar'da kaybolan yeniçerileri gördüklerine dair çelişkili ifâdeler veren Kâtib Hüsrev, Yayabaşı Süleyman, acemi oğlanlarından Cafer ve hancının örf olunması.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi, Dîvân'da. Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Karahısâr-ı Sâhıb beğine ve kâdîsına ve sâbıkâ Kâhta Kâdîsı Mevlânâ Ivaz'a hüküm ki:

Sen ki Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsısın, sâbıkâ Kâhta Kâdîsı olan Mevlânâ Ivaz ile mektûb gönderüp; "Ma‘mûriyye Kal‘ası'na mevâcib alup giderken Karahısâr'da nâ-bedîd olan yeniçeriler ahvâli emr-i şerîfümle tefahhus olundukda piyâde beğine haber virenlerden Kâtib Husrev ve Yayabaşı Süleymân'dan sü’âl olunup; "Süleymân Çelebî Hânı'nda biz sâkin olup anlar gelüp handa konup sabâh vaktinde yüklenüp gitdiler. Ne cânibe gitdüğini bilmezüz." diyü cevâb virmişler iken def‘a-i sâniyede sü’âl olundukda; "Gelüp kondılar. Gitdüklerin görmedük." diyü evvelki kelimâtlarına muhâlif olıcak; "Bizi hancı ta‘lîm itdi. Anunçün böyle cevâb itdük." didiler. Hancıdan sü’âl olundukda; "Ol makûle yeniçeriler görmedüm; öğretmedüm." diyüp; "Siz hod beğinüze geldiler, iki def‘a kulaguz alup gitdiler." dimeğin; "Beğinüz arzidüp hattâ arz senün hattunla imiş." diyü Kâtib Husrev'den sü’âl olundukda inkâr idüp; "Piyâde Beği Sübaşısı Husrev Sübaşı'ya yimek idüp da‘vet itmişsin." dinildükde; "Yimek idüp da‘vet itdüm. Ammâ; gelmediler." diyü cevâb virüp geldüklerine ba‘zı kimesneler şehâdet idüp hândan çıkduğın kimesne görmeyüp zâyi‘ oldılar. Eyle [olsa]; ekser ihtimâl mesfûr sübaşı ile yayabaşılarınun vukûfı ve medhali olduğı fehmolunup mesfûrlar kal‘ada habsolunup acemî-oğlanlarından müşârun-ileyh piyâde beği akribâsından olan Ca‘fer'ün dahı bu husûsda medhali olup gelmesi lâzim olduğı ve şehirde müttehem olanlar teftîş olunup ele gelmek üzredür." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûr Ca‘fer'i dahı getürdüp ba‘dehû hâncıya ve Kâtib Husrev'e ve Yayabaşı Süleymân'a her birine muhkem örf olunup husûs-ı kazıyye ne hâl ise keşfitmeyince olmayasız ve mezbûr yeniçeriler kâdî mahkemesine varduklarında mahkemede hâricden kimesne var mıydı, yok mıydı; bu husûsı dahı dikkat idüp hak üzre görüp hakîkat-i hâle vâkıf u muttali‘ olup zuhûra getürüp sıhhati üzre arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

309 *İstanbul'da Eğrikapı haricinde Yahûdi mezarlığının yakınında bulunan suyolu üzerine Yahudiler ölülerini defnettiğinden, ölülerin çıkarılıp suya verilen zararın izâle edilmesi.*

Yazıldı.
Divitdâr Mehmed Çelebi'nün âdemisine virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Müteveffâ Mahmûd Beğ Evkâfı'na Mütevellî olan Alî ve Nâzırı Mehmed nâm kimesneler mahmiyye-i İstanbul'da Tekfursarâyı Mahallesi kurbinde sâkin

olan Yehûdî tâyifesinden niçe kimesneleri ihzâr idüp üzerlerine takrîr-i merâm kılup didiler ki: "Kazâ-i Havâss-ı Kostantıniyye muzâfâtından İstanbul kapularından Eğrikapu hâricinde Yehûdî makâbiri kurbinde bir mikdâr hâlî yirde mütevellî bir su bulup hasbeten-li'llâh âmme-i nâs intifâ‘ı içün ihyâ itdüği su husûsında ve ol yirde münâza‘ât-ı kesîreleri vâkı‘ olup zikrolunan mahallât Yehûdîleri ol suyun mahzen ü mecrâsı üzerine meyyitlerin defnidüp suya zarar-ı fâhış eylemişlerdür. Şer‘le görilmesin taleb iderüz." didüklerinde mahall-i mezbûrun üzerine varıldukda sunun başı ve mecrâsı üzerine makâbir-i Yehûdî'den on beş adedden ziyâde makâbir konılmış bulunup tâyife-i Yehûdî'den sü’âl olundukda cevâb virüp; "Mezbûr yir bizüm tâyifemüze makâbir içün selâtîn-i mâzıye virmişlerdür. Yir de ve su da bizüm idi. Lâkin müteveffâ cebren ve gasben almışdur." didüklerinde, "husûs-ı kazıyye vukû‘ı on beş yıldan mütecâviz olmağın istimâ‘ olunmadı." diyü mukaddemâ mufassal i‘lâm olundukda hükm-i şerîfüm mûcebince tekrâr ol mahallün üzerine varıldukda Yehûdîler da‘vâlarına mutâbık beyyine ikâmet idüp zikrolunan Yehûdî tâyifesine makâbir içün ta‘yîn olunduğı sâbit oldukdan sonra mütevellî-i mezkûr ve nâzır-ı mezbûr i‘âde-i kelâm idüp zikrolunan yir Yehûdîlere mezârlık sâbit olduğı takdîrce; "Suya zarar eylemişlerdür; def‘-ı zarar lâzimdür." diyü fetvâ-yı şerîf ibrâz idüp şer‘le def‘-ı zarara hüküm lâzimdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyun mahzen ü mecrâsından Yehûdâ'nun meyyitlerin çıkardup şer‘le itdükleri zararların def‘ idesin.

310 *Haslar kazâsında bir yeniçerinin çobanlarını basan ve Çatalca'da bir acemi oğlanını katledenlerin yakalanıp hapsolunması.*

Yazıldı.
Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Hâslar kâdîsına ve sâbıkâ Avrethısârı Kâdîsı Mevlânâ Mahmûd'a hüküm ki:

Hâlen Hâslar kazâsında Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden bir kimesnenün çobânları basılup küllî te‘addî olup iki nefer kimesne ele gelüp bi'l-fi‘l mahbûs olup ve Çatalca'da dahı bir acemî-oğlanı katlolunup ehl-i fesâd kim idüği ma‘lûm olmak lâzim olmağın Dergâh-ı Mu‘allâm bölükbaşılarından Ferhâd irsâl olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr yeniçerinün çobânların basanlar ve acemî-oğlanın katlidenler kimler ise tetebbu‘ u tecessüs idüp ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup ihzâr idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup ve on beş yıl geçmiş kazıyyeler değil ise hak üzre onat vechile şer‘le teftîş idüp eger çobân basanlar ve eger acemî-oğlanın katlidenlerdür, ehl-i fesâd her kim ise zuhûra getürüp habsidüp sübût u zuhûr bulduğı üzre yazup arzeyleyesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak üzre olup bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer‘ te‘addî olmakdan ve ahz ü celb olunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

311 *Haracgüzâr reâyayı esir edip gemisinde kürek çektirip sonra paralarını alarak serbest bırakan Memi Reis ve yoldaşlarının hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Balyabadra Kal‘ası Dizdârı Mustafâ'ya virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Mora beğine, Balyabadra ve Halomiç kâdîlarına hüküm ki:

Halomiç kâdîsı mektûb u defter gönderüp; "Memi Re’îs nâm kimesne Balyabadra Dizdârı olan babası Ca‘fer mu‘âvenetiyle bir kayık donadup ve ammûsi oğlı Hızır ve yoldaşı Ca‘fer Re’îs nâm kimesneleri bir niçe levendleri cem‘ idüp Balyabadra'da Debbâğ Ca‘fer nâm kimesneyi esîr idüp kürek çekdürüp ve Yorgi ve Hristo nâm zimmîleri dahı dutup esîr idüp kırk aded altunların alup halâs idüp ve mezkûr Hızır İstemad nâm zimmîyi tutup esîr idüp bin üç yüz akçaya bahâya kesüp halâs idüp ve Yorgi nâm zimmîyi gemilerine alup kürek çekdürüp te‘addî ider ehl-i fesâddur." diyü arzitdüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrûn levendleri her kande ise ele getürüp mezkûrûn kimesnelerün hılâf-ı şer‘ aldukları akçaların bî-kusûr alıvirüp ve kayıklarında bulunan harâc-güzâr re‘âyâyı halâs idüp kendülerin ve yanlarında olan ehl-i fesâd yoldaşların kal‘ada muhkem habsidüp ahvâllerin sıhhati ve vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz ve mezkûr Memi'nün babası Ca‘fer dahı zikrolunan ehl-i fesâda mu‘în ü zahîr olmış mıdur, nicedür; anı dahı ma‘lûm idinüp şöyle ki; vech-i meşrûh üzre ehl-i fesâda mu‘în idüği şer‘le üzerine sâbit ola, anı dahı habsidüp arzidesiz. Ehl-i fesâda hımâyet olunup ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

312 *Lapseki kazâsında terekeye ihtiyacı olan yeniçeri ve reâyaya Drama kazâsından tereke satılması.*

Yazıldı.
Yeniçeri Sinân'a virildi. Fî 26 Ra., sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Lapseki kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda mütemekkin olan yeniçeri ve re‘âyâ tâyifesinün terekeye ziyâde ihtiyâcları olup Rûmili tarafından kifâyet mikdârı tereke virilmesin" bildürüp taht-ı kazândan akçaları ile elli müd tereke alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında akçalarıyla taht-ı kazânda bulunan yirlerden emrüm mûcebince narh-ı rûzî üzre elli müd tereke alıvirüp emrüme muhâlif ziyâde tereke alınmasından hazer eyleyesin. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınup veyâhûd deryâya tereke virile, özrün makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olursın. Ana göre mukayyed olasın ve ne mikdâr tereke virilür ve kimün gemisine tahmîl olunur, re’îsinün ismi nedür ve ne zamânda varup alurlar ise sicill idüp hükm-i şerîfümün zahrına yazup aynı ile hükm-i hümâyûnumı Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

313 *Rumeli beylerbeyi iken vefat eden Hasan Paşa'nın şeker alımı için Mısır Defterdarı Mehmed'e verdiği paranın bir kısmının Südde-i Saâdet'e geldiği, kalan paranın ne olduğu hakkında malumat verilmesi.*

Yazıldı.

Burusa beğine hüküm ki:

Rûmili Beğlerbeğisi iken vefât iden Hasan Paşa hâl-i hayâtında mahmiyye-i Mısır'dan sükker alıvirmek içün bi'l-fi'l Mısır Defterdârı Mehemmed *dâme ulüvvuhû*ya sükker alıvirmek içün iki bin altun virüp vefât itmekle zikrolunan altunla müşârun-ileyh senünle irsâl idüp bin sekiz yüz on altını âdemün getürüp teslîm idüp yüz toksan sikke altun bâkî kalduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan yüz toksan altun nice olmışdur; ma'lûmun olduğı üzre yazup Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a arzeyleyesin.

314 *Ayazmend Nâibi Turasi'nin görevden alınması ve teftiş olunması hakkındaki müzevver hükmü hazırlayanların buldurulması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur; bir varak aşağa.

Edremid ve Ayazmend kâdîlarına hüküm ki:

Turası nâm kimesne gelüp; "nefs-i Ayazmend'de nâyib olup niyâbetden ve umûmen teftîşi içün hükm-i şerîf virildüğin" bildürüp ol hükmi aynı ile getürüp ibrâz eyledükde telbîs idüği zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikrolunan hüküm elinden vârid olmış ise ele getürüp eger berâtı ve eger nişânlayanı bilürse -ki, ol cânibde ola- cümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp nâyib-i mezbûrun dahı ahvâli ne yüzden ise sıhhati üzre anı dahı bile yazup i'lâm eyleyesiz. Bu bâbda muhkem dikkat idüp ehl-i fesâdı buldurmayınca olmaya[sız]; yine ol hükmi mühürleyüp gönderesiz.

315 *Sirem sürgünlerine yasakçı olan Abdullah oğlu Hamza adlı yeniçeriyi Evreşe'de yaralayan Yorgi oğlu İstemad'ın durumunun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi.

Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972 Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Gelibolı kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Evreşe nâhıyesinde Hallâcderesi nâm karyeden Yorgi oğlı İstemad nâm zimmî Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerilerinden nâhıye-i mezbûrede Sirem sürgünlerine yasakcı olan Abdullâh oğlı Hamza

nâm yeniçeriyi bıçak ile sağ buduna urup mecrûh idüp meclis-i şer‘de ikrâr idüp sicill olduğın" arzeylemiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kâfir, yeniçeriyi urmağa bâ‘ıs nedür, mezkûr zimmî şirret ile mi ma‘rûfdur, ne hâllüdür; aslı ile yazup arzeyleyesin.

316 *Halkın, bölgeye tâyin olunan yasakçılarından memnun olduklarını bildirmelerine rağmen; Aksaray sancakbeyi ve toprak kadısının, yasakçıların halka zulmettikleri yolundaki ifadelerinin sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Yûsuf nâm kimesneye virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Aksarây beğine ve Aksarây ve Koçhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Aksarây halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "bundan akdem âyende vü revendenün zulmi def‘ı içün yasakcı taleb itdüklerinde altı nefer yasakcı yeniçeri virilüp mezbûrlar zikrolunan yasakçılardan her vechile râzî vü şâkir olup; "Vilâyetimüze geleli âyende vü revendenün te‘addîsinden ve zalemenün zulminden berî olduk." diyü ızhâr-ı şükrân iderler iken, sen ki sancakbeğisin; "Mezbûr toprak kâdîsı ile zikrolunan yasakcılar fukarâya zulmiderler. Tâyife-i fukarâ yasakcı olduğına râzî değillerdür." diyü arzeyledüğünüzi" i‘lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsun aslı nedür, fukarâ tâyifesi mezkûr yasakcılardan râzî vü şâkirler iken siz ol vechile arzeylemeğe bâ‘ıs ne olmışdur; vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

317 *Hazîne-i Âmire levâzimi için Moskova'ya gönderilen hâssa tâcirlerinden Mehmed'in Moskova'dan Südde-i Saâdet'e gelmesi için Kırım cânibinden kira develeri temin edilip gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemine virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-âhır

Devlet Giray Hân'a nâme-i hümâyûn yazıla ki:

Bundan akdem Hazîne-i Âmiremüz levâzimi içün hâssa tâcirlerimüzden Mehmed *zîde kadruhû* Moskov vilâyetine irsâl olunmışıdı. Hâliyâ mezbûr Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp Leyh cânıblerinde yollar fetret üzre olmağın ol cânibden çıkmayup Kırım cânıblerine çıkmak murâd idinüp mukaddemâ; "Anları Moskov serhaddinden emîn ü sâlim çıkarmak içün akçalarıyla kifâyet mikdârı deve gönderesiz." diyü iki def‘a nâme-i hümâyûnumuz irsâl olunmışdı. Eyle olsa; hâliyâ mezbûr Moskov serhaddinde Bitevli nâm hısârda sizün cânibinüzden deve gelür diyü niçe zamândan berü tevakkuf üzre oldukları ecilden gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, Dergâh-ı Âlem-penâhımuz

kıbeline şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mezbûra kifâyet mikdârı kirâ devesi tedârük idivirüp lâzim olan mikdârı âdemle gönderüp cemî'-ı mâlı ve menâli ve esbâb ü metâ'ı ile emîn ü sâlim çıkarup Südde-i Sa'âdetüm'e göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

318 *Hazîne-i Âmire levâzımı için hâssa tâcirlerinden Mehmed'in Moskova'dan alıp Poçab(?) şehrinde bulunduğu sırada yakılıp yağma edilen eşyalarının eksiksiz olarak buldurulup Behram Çavuş'a teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Moskov Kralı Sar Yuvan'a nâme yazıla ki:

Bundan akdem Hazîne-i Âmiremüz levâzimi içün hâssa tâcirlerimüzden Mehmed *zîde kadruhû* sizün vilâyetinüze gönderilmişdi. Mezbûr; "anda varup bey' u şirâ idüp levâzim ü mühimmâtın tamâm itdükden sonra Leyh câniblerinde yollar fetret üzre olmağla vardukları yoldan kirâcı virilmeyüp Kefe câniblerinden yol gösterüp; "Korkman, bizüm vilâyetimüzde size zarar olmaz." diyü hazînedârınuz cevâb virmeğin Moskov'dan Kefe cânibine gönderdükleri metâ'lardan Poçab(?) nâm şehrinüze irişdüklerinde mezkûr şehrinüz üzerine Atiga askeri gelicek mezkûr şehirde olan beğinüz şehri oda urup ihrâk itdükde bizüm hazînemüz mâlından üç yüz elli kadar nâmî metâ'ları kimi ihrâk ve kimin şehir halkı yağmâ vü tâlân itdüklerin" bildürmeğin gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuzla Behrâm nâm kimesne vusûl buldukda göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise ol gice yağmâ vü tâlân [olan] metâ'ı cüz'î ve küllî her ne mikdâr ise gereği gibi tetebbu' u tecessüs idüp bî-kusûr ve lâ-küsûr zuhûra getürüp cem' u tahsîl idüp mezbûr Behrâm'a teslîm idüp emîn ü sâlim Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz; şöyle bilesiz.

319 *bkz. hkm. 314*

Yazıldı.
Nâyib-i mezbûra virildi.

Edremid ve Ayazmend kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Turası nâm kimesne gelüp; "nefs-i Ayazmend'de nâyib olup niyâbetden ref'ı ve umûmen teftîşi içün hüküm virildüğin" bildürüp ol hükmi aynı ile getürüp ibrâz eyledükde telbîs idüği zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup zikrolunan müzevver hüküm kimün elinden vârid olmışsa anı ihzâr idüp bu fesâda mübâşeretleri olup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp yazan ve nişânlayan her kim ise –ki, ol cânibde ola– ele getürüp cümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Eger ol taraflarda olmayup gayri

yirde ise sahîh haberin alup isimleriyle yazup arzeyleyesiz ve nâyib-i mezbûrun hakîkat-i hâli dahı ne ise sıhhati ve vukû‘ı üzre anı dahı yazup bildüresiz.

320 *Boğdan voyvodasına gönderilen Kapıcıbaşı Vasil ile Beylerbeyi Goroş'un İstanbul'da hapiste iken Müslüman oldukları bilindiğinden tekrar Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûr Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Bundan akdem İstefan tarafından Atebe-i Ulyâm'a gelen Kapucıbaşısı Vasıl ve Beğlerbeğisi Goroş vilâyet-i mezbûre voyvodalığı sana virildükde Südde-i Sa‘âdetüm'de bulunmağın habsolunmışlardı. Sonra, Mehmed Çavuş ile ol cânibe irsâl olundukda mezkûrlar içün "İslâm'a gelmişlerdi." diyü ba‘zı müslimânlar şehâdet itmeğin Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim olup ve vilâyet-i Leyh'de olan ehl ü ıyâlleri sahîh u sâlim mâlları ve tavarları ile vilâyetüne gönderilmesiyçün ve andan gayri vilâyet-i Boğdan bolarlarından ve re‘âyâsından ne mikdâr kimesne Leyh vilâyetine firâr itmiş ise cümlesi mâlları ve esbâbları ve tavarlarıyla yirlerine gönderilmeğiçün Leyh kralına nâme-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Ahmed Çavuş varıcak, aslâ vü kat‘â te’hîr ü terâhî itmeyüp mezbûrân Vasıl'ı ve Goroş'ı yanında bulunan mâlları ve esbâblarıyla sahîh u sâlim çavuşuma teslîm idüp irsâl eyleyesin ve Leyh cânibinde olan ehl ü ıyâlleri mâlları ve esbâblarıyla ve tavarlarıyla geldüği gibi bî-kusûr Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki kendülere teslîm oluna. Andan gayri, vilâyet-i Leyh cânibinde olan bolarlar ve re‘âyâdan ne mikdâr kimesne emrüm mûcebince bulup mâlları ve tavarları ile yirlerine gönderdüklerin yazup bildürmeyince olmayasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

321 *Harâmi yatağı olduğu gerekçesiyle hapsolunan Dobniçe kazâsı Sarıyar karyesinden İsa ve kardeşi Rodoslav adlı zimmîlerin kefilleri alınmadan serbest bırakılmalarının sebebinin araştırılması.*

Yazıldı.
Merhûm Sinân Çavuş oğlı Mehmed'e virildi. Fî 26 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Selanik sancağı beği olup Rûmili cânıblerinde mehâyif teftîşine me’mûr olan, Mevlânâ Timürhısâr kâdîsı ve Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından teftîş-i mezkûra mübâşir olan Ferruh *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Dârende-i fermân-ı hümâyûn Alî nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "bundan evvel Dobniçe kazâsında Sarıyar nâm karye sâkinlerinden Îsâ ve karındaşı Radoslav nâm

zimmî harâmî yatağı idüği sâbit olup habsolunmışlar iken Dobniçe kâdîsı kefîle virdürmeyüp habsden ıtlâk itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûrlarun ahvâlleri şer‘le görildükde yaramazlıkları zâhir olmayup kefîl ile ıtlâk olunmış ise mukayyed olmayasız ve illâ hımâyet olunup kefîlleri alınmadın ıtlâk olunmışlar ise eger kâdî ve eger sübaşı bi'l-cümle mezkûrları ıtlâk iden her kimler ise teklîf idüp buldurup elinüzde olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca ahvâllerin şer‘ u kânûnla teftîş idüp şer‘le lâzim geleni icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

322 *Boğdan üzerinden geçen Leh tâcirlerinden gümrük alınması.*

Yazıldı.
Voyvodanun kapukethudâsına virildi. Fî 25 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya hüküm ki:

Bâb-ı Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Leyh kralınun ilçisi gelüp vilâyetünden geçdükde bir kaç nefer bâzergânlar bile geçüp ve anlardan mukaddem bir kaç nefer bâzergân dahı ol cânibden gelüp vilâyetünden mürûr itdükde gümrük alınugelen yirlerden gümrüklerin virmedüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kral-ı mezbûrun vilâyetinden gelüp geçen bâzergânlarından senün vilâyetünde kadîmden gümrük alınugelmek âdet ü kânûn ise kânûna ve olıgelene ve ol cânibe virilen ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 26 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

323 *Midilli ve İzmir'de âtıl vaziyette kalmış olan topların Südde-i Saâdet'e getirilip Tophâne-i Âmire'ye teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Topcılar çavuşına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Midillü beğine hüküm ki:

Tophâne Emîni kıdvetü'l-emâsil Sinân *zîde kadruhû;* "Midillü'de ba‘zı amelden kalmış toplar olup ve İzmir'de dahı bir sakîm şayka olduğın" bildürmeğin getürüp Tophâne-i Âmirem'e teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Midillü'de olan amel-mânde topları ve İzmir'de olan bir sakîm topı kendü kadırgana tahmîl itdürüp ber-vech-i isti‘câl gönderüp Tophâne-i Âmirem'e teslîm itdüresin.

324 *Rum vilâyeti mehâyifi teftişinde görevli olan Çorum Beyi İlyas'ın yanına eski ve yeni Çorum kadılarının müfettiş tâyin olundukları.*

Yazıldı.
Haydar Çavuş âdemi Bâyezîd'e virildi. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Sâbıkâ Çorum Kâdîsı Osmân'a ve hâliyâ Çorum Kâdîsı Mevlânâ Sinân'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Rûm'da mehâyif teftîşinde olan Çorum Beği İlyâs *dâme ızzühû*nun yanına sizi müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp müşârun-ileyhe varup mülâkî olup mehâyif teftîşi içün virilen mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca teftîş hıdmetinde olasız.

325 *Anabolu Kalesi'ne tâbi Kastel-i Bahri Hisarı'ndan yardım istendiğinde Anabolu Kalesi neferlerinden yeteri kadar gönderilmesi.*

Yazıldı.

Anabolı Kal'ası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Kasdel-i Bahrî dizdârı mektûb gönderüp; "Anabolı'ya tâbi' Kasdel-i Bahrî Hısârı'nun nevbetcileri ve neferleri kalîl olup hıdmet mahallinde top yirleşdürmeğe tâkat getürmeyüp ziyâde muzâyakaları olmağın mahall-i muzâyakada nefs-i Anabolı neferlerinden yardım taleb eylemesin" i'lâm eyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi arzolunduğı üzre hıdmet zamânında kal'a-i mezbûre neferlerine mu'âvenet lâzim geldükde kifâyet mikdârı nefer gönderüp mu'âvenet ü muzâheret itdüresin.

326 *Menteşe beyinin, Mîrî kadırgalardaki kürekçiler için İstanbul'dan aldığı terekeye Gelibolu kadısı ve Boğaz dizdarlarının müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendü yanında olan mîrî kadırgalarda mevcûd olan kürekcilere zahîre içün mahrûse-i İstanbul'dan yüz otuz müd tereke alup bir gemiye tahmîl itdüğin" bildürüp; "anda vardukda, dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mûmâ-ileyhün zikrolunan gemiye tahmîl itdüği yüz otuz müd tereke gemi ile anda uğradukda mâni' olmayasız ki alup gideler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya tereke virilmekden ve yüz otuz müdden ziyâde tereke geçürilmekden ihtirâz eyleyesiz.

327 *Şehzâde Selim'in hâslarından Mukâtaa-i Ortapara Emini Mehmed ve Âmili Kara Hüseyin'in Menteşe kazâsı kurası halkından bâzılarını kefil bi'l-mâl yazıp gaybetlerinde bunlara zulmettiği bildirildiğinden kanuna aykırı iş yaptırılmaması.*

Yazıldı.
Mezbûrlardan bunda gelenlere virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Mağnisa kazâsından Bozköy nâm karye halkı Kâbil Fakîh ve Bahşâyiş ve Ahmed ve Göbel ve Alî ve Hacı Hızır ve Alemşâh ve Hasan ve Süleymânlu nâm karyeden İbrâhîm ve Ahmed ve Alî ve Hüseyin ve Mustafâ ve Begüş nâm karyeden İlyâs ve Haydar ve Hüdâyî ve Timür ve Umûr ve Velî ve İbrâhîm ve Hüseyin ve Kebekenîse'den Alî ve Mehmed ve Hasan ve Mustafâ ve Lutfî ve Hamza ve Dervîş ve Hızır ve Mûsâ ve dîger Mustafâ ve Tekyeköy nâm karyeden Hüseyin ve Halîl ve Bekir ve Tahtacılar nâm karyeden Kara Kalgal ve Ahmed ve Mehmed ve Bâlî ve Alî ve dîger Kalgal ve İlyâs ve Gülbeğ nâm karyeden Mûsâ ve Velî ve Alî ve Umûr ve Hızır ve Süleymân ve Dâvûd ve Mustafâ ve Karaca ve Kalgal ve Mehmed ve Hüseyin ve İlyâs ve Kerîm ve Erkoca ve Balta nâm karyeden Kalgal ve Kurd Bâlî ve Alî ve Hasan ve Mustafâ ve Yûnus ve İbrâhîm ve Halîl ve Osmân ve Ayvad ve Samet ve Timür ve Mustafâ ve Koyunyalılar nâm karyeden Kara Mustafâ ve Mehmed ve Alî ve Şa'bân ve Osmân ve Ömer ve Mustafâ ve Eynel ve dîger Eynel ve Kayduran nâm karyeden Mehmed ve Mûsâ ve Mustafâ ve Süleymân ve dîger Mûsâ ve Kâsım ve Üçululu nâm karyeden Turmış ve Umûr ve Alî ve Halîl ve Celîl ve Ömer ve Karacalar nâm karyeden İlyâs ve Velî ve Mestân ve Menteşelü Cemâ'ati'nden Horzum ve Mestân ve Hızır ve Gökçe ve Ahmed ve Samet ve Mustafâ nâm kimesnelerün ba'zısı Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp müşârun-ileyhün hâslarından Mukâta'a-i Ortapâre Emîni Mehmed ve Âmili Kara Hüseyin nâm kimesne mezkûrları gaybetlerinde kefîl bi'l-mâl yazdurup hâlen zarar-ı mâlı bunlardan taleb idüp ve ba'zıların tutup habsidüp envâ'-ı te'addî itdüklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise ahvâllerin şer'le ber-taraf eyleyüp şer'a ve kânûna muhâlif re'âyâyı rencîde itdürmeyesin.

328 *Şehrizol vilâyetinde, vilâyet kadıları haricinde kimseye nikah kıydırılmayıp şer'î dâvaların gördürülmemesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Zeynelâbidîn'e virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine ve Harîr [ü] Düveyn kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "senden akdem gelen kuzât çendân icrâ-yı şer'-ı şerîfe kâdir olmayup ekseriyâ Şâfi'î monlaları kendü başlarına masâlih görürler imiş. Hâlâ bu dâ'îlerine sadaka olmağla vilâyet-i mezbûrede sancakbeği olanlar şer'-ı şerîfe mutî'ûn olup lâkin Monla Sâlih nâm kimesne gice ile kazıyye dinleyüp ve kendü başına nikâh içün icâzet virüp enkiha mübâşereti senünle olması berât-ı hümâyûnda mukayyed iken ınâd idüp Monla Şervî ve Monla Hüseyin Alî ve Monla İbrâhîm ve ba'zı fakîhler kendü başlarına

kazâyâ dinleyüp her vechile mahsûl-i kazâya kendüler mutasarrıf olup ve ba‘zılar bilâ-hükm-i hümâyûn müftî olup ve ba‘zılar dahı nâyib nasbolunmamış iken kendü başlarına kâdîlık idüp e’imme-i Hanefiyye hılâfına hükmidüp kuzât ma‘zûl oldukda Monla Sâlih ve gayri sicillâtları karışdurdukların" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, umûr-ı enkiha ve sâyir kazâyâ-yı şer‘ıyyeye berât-ı şerîfümle kazâya mutasarrıf olmayanları karışdurmayup vilâyet kâdîlarına gördürüp ol bâbda şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz; eslemeyenleri sekidüp men‘le memnû‘ olmayanları isimleri ile yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

329 *Sonisa kazâsı halkına zulmeden Sonisa Kadısı Mevlânâ Muhyiddin'in görevinden alınıp teftiş olunması.*

Yazıldı.
Hasan ve Mehmed nâm kimesnelere virildi. Fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972
Bu hükm-i şerîf tekrâr yazılup kâdîya virildi. Fî 20 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Hâliyâ Sivas Kâdîsı Mevlânâ Bâlî ve Sonisa Kâdîsı Mevlânâ Şemseddîn'e hüküm ki:

Sonisa kazâsından Emîn Mehmed ve Seyyid Kalender bin Ahmed ve Ivaz bin Mustafâ ve Îsâ bin Mustafâ ve Bâlî bin Alî ve Ramazân bin Velî ve Mustafâ bin Alî ve Hüseyin bin Velî ve Pîrî bin Dâvûd ve Mustafâ bin Mehmed nâm kimesneler gelüp; "Sonisa Kâdîsı olan Mevlânâ Muhyiddîn'den şikâyet idüp kazâyâ defterin sunup ızhâr-ı tezallüm itdükleri" ecilden mezkûr kâdî azlolunup ve sunılan defterün bir sûreti ihrâc olunup içinde mastûr olan mevâd şer‘le teftîş olunmak içün sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, mezkûr deftere nazar idüp içinde mastûr olan kazâyâdan bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayup on beş yıl terkolunmış da‘vâ olmayanı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; zikrolunan mâddelerden mevlânâ-yı müşârun-ileyhün üzerine bi-hasebi'ş-şer‘ nesne sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların hükmidüp bî-kusûr alıvirüp ve üzerine sâbit olan mevâddı vukû‘ı üzre yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresiz ve şikâyet iden mezbûrûn kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'de yarar kefîllere virilmişlerdür. Şöyle ki; mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe isnâd itdükleri husûslar hılâf-ı vâkı‘ çıkup kizbleri zâhir olursa cümlesini habsle mûmâ-ileyh çavuşuma koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup aslâ bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyesiz.

330 *Rodos cezîresi halkı ile hâssa kadırga cenkçisi ve kürekçisinin ihtiyacı olan terekenin Ağrıboz hâslarından parasıyla tedarik olunması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Rodos cezîresi halkınun ve anda olan hâssa kadırga cengcisi ve kürekcisinün tereke bâbında muzâyakaları olduğı i'lâm olunmağın Ağrıboz Hâsları'ndan bahâsıyla üç bin müd tereke virilmek içün kâdîlara hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan tereke ne bahâya alınursa bin müddin yanunda olan kadırgalarun cengci ve kürekcilerine, iki bin müddin kal'a ve cezîre halkından ihtiyâcları olana tevzî' idesin. Cezîre-i mezbûre mühimmâtıyçün virilen terekeyi hârice ve deryâya virilmekden gâyet ile hazer eyleyesin. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

331 *Eflak'tan geçen Erdel reâyasına müdâhale olunmayıp iki taraf arasındaki husumetin ortadan kaldırılması.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral tarafından Atebe-i Ulyâm'a gelüp giden âdemleri senün vilâyetüne uğraduklarında mâ-beyninüzde küdûret olmağla dâyimâ âdemlerine dahlolunup rencîde vü remîde olunmakdan hâlî olunmaz imiş. İmdi; ikinüz dahı cenâb-ı celâlet-me'âbum kıbelinden Memâlik-i Mahrûsem'e hâfız ta'yîn olunmış yarar kullarumsız. Tarafeynün re'âyâsı ve âdemleri harâc-güzâr kullarumdur, birbirinüze dahl ü tecâvüz olunmağa rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Kral-ı mezbûr tarafından varup gelen âdemleri vilâyetünden mürûr itdükde menâzil ü merâhılde bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp akçalarıyla zâd ü zevâdelerin bulıvirüp sahîh u sâlim geçürüp rencîde vü remîde itdürmeyüp mâ-beyninüzde olan küdûreti ref' idüp sadâkatle dostlukda olasız. Şöyle ki; emrüme mugâyir ol cânibün âdemlerine dahlolunup veyâ zarar u ziyân irişdürildüği istimâ' oluna, ol bâbda beyân olunacak özr makbûl değildür.

332 *Nemçe tarafından Erdel'e bir tecâvüz olmadığı müddetce Tımışvar beylerbeyisinin Erdel kralının yardım çağrısına riayet eylememesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp seni vilâyet-i mezbûre askeri ile mu'âvenete taleb eylemeğin ol bâbda sana defe'âtle ahkâm-ı

şerîfe gönderilüp eger Sakmar Kal‘ası ele getürmekle Nemçe kralı tarafından mu‘âvenete leşker gönderilüp nâkız-ı ahd idüp müşârun-ileyh krala ve memlekete zarar olmak ihtimâli varsa mu‘âvenet ü muzâheret olmak emrüm olmışıdı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, ol bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre tedârükde olasın. Şöyle ki; kral-ı mezbûrun üzerine Nemçe kralı tarafından ahde muhâlif leşker gelüp kendüye ve memleket ü re‘âyâya zarar ihtimâli olup mu‘âvenet lâzim olursa emr-i sâbıkum üzre mu‘âvenet idüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Eger ol cânibden ahde mugâyir vaz‘ sâdır olmamış ise bî-hûde yire asker yıpratmayup mâ-beynde olan mu‘âhede-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup şimdiye değin cânibeynün ahvâli neye müncer olmış ise sıhhati üzre vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr u âsârı ale't-tafsîl i‘lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

[Yev]müs'-sebt, fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972, Kostantıniyye

333 *Şam'da dokunmakta olan kumaş vesâirenin hilesiz, tam ve düzgün dokutturulması.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Şâm tâcirlerinden dârende Mustafâ gelüp; "mahrûse-i mezbûrede işlenen kutnı ve kuşak ve alaca ve tâfte ve sâyir akmişenün olıgeldüği üzre dokunmayup ibrişimin az idüp ve seyrek idüp ve alçak çivid ile boyayup ve tûl ü arzında noksân idüp envâ‘-ı hîle vü hud‘a eyledüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup min-ba‘d taht-ı hükûmetinüzde tokunan kutnı ve kuşak ve sâyir akmişenün ibrişiminde ve renginde ve tûl ü arzında tamâm ihtimâm eyleyüp kadîmden olıgeldüği üzre sık tokuyup ve hindî çivid ile boyadup bi'l-cümle cemî‘-ı ahvâlin onat itdürüp olıgelene ve emr-i şerîfüme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin. Eslemeyüp hîle vü hud‘a idenleri kânûn üzre cerîmelerin aldurup men‘le memnû‘ olmayanları isimleri ile yazup bildüresin.

334 *Erdel kralının Südde-i Saâdet'e haracını getirip geri dönen adamlarının yol ihtiyaçlarının parası ile karşılanıp kendilerine kimsenin müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.
Tercemân Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 28 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Vilâyet-i Erdel'e varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara ve emînlere hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral'un harâc ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen âdemlerine icâzet virilüp yine ol cânibe irsâl olunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp kendülere ve esbâb ü tavarlarına kimesneyi hılâf-ı şer‘-ı şerîf dahlitdürmeyesiz. Memâlik-i Mahrûsem'den hârice yarar at gitmeğe emrüm yokdur; emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

Bir sûreti tekrâr yazılup çavuş-oğullarından Bengî-zâde Ca‘fer'e virildi. Fî 28 Recebi'l-müreccb, sene: 972

335 *Mekke şerîfinin istediği togulga ve doğanların Şam'dan tedarik olunup gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mekke şerîfi yüz aded tugulga ile iki cenâh toğan içün akça vü âdem gönderdüğin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Akçasıyla kırk aded tugulga ile ne mikdâr toğan ister ise tedârük idüp gelen âdemleriyle irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî selh-ı Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

336 *Haleb'de halka zulmeden Çavuşlar Kethudâsı Güvendik ve Şehir Kethudâsı Mehmed'in hapsedilip timarlarının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.
Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Haleb'de Çavuşlar Kethudâsı Güvendük ve Şehir Kethudâsı olan Mehmed'ün fukarâya envâ‘-ı zulm ü te‘addîsi olup; "Vakıf dükkânları ve hânları ve değirmenleri rub‘ bahâsına isterler; virmedüklerinde garaz u ta‘assub idüp sübaşı eline virüp habsitdürüp zulümlerinün nihâyeti yokdur." diyü arz-ı hâl sunup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden mezkûrân Çavuşlar Kethudâsı Güvendük ve Şehir Kethudâsı olan [Mehmed] der-zencîr olup teftîş olunup hukûk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrları emrüm üzre habsidüp da‘v[â]-yı hak iden kimesneler ile berâber idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm dikkat ü ihtimâmla onat vechile hak üzre teftîş idüp üzerlerine sâbit olan hukûk ba‘de's-sübût ashâbına bî-kusûr alıvirildükden sonra sen ki beğlerbeğisin, mezkûrları Haleb Kal‘ası'nda habsidüp tîmârların alup âhara tevcîh eyleyüp ne makûle fesâdları ve zulm ü te‘addîleri sâbit ü zâhir olursa sicillât idüp sûret-i sicillerin mufassal ü meşrûh yazup arzidesin. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan hazer eyleyesin.

337 *Karahisâr-ı Şarkî vilâyetinde köylerini terkeden Alucra ahâlisinin tekrar köylerinde iskan ettirilmesi.*

Yazıldı.
Erbâb-ı tîmârdan Mehmed nâm sipâhîye virildi. Fî 2 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Alucra dimekle ma'rûf karye ümerâ-i Akkoyunlu zamânından berü tarîk-ı âm üzerinde sâkinler iken âyende vü revendeden rencîde olmağla karyelerinden göçüp ırak yirlerde tavattun itmeğle yollar tenhâ kalup kış eyyâmında âyende vü revende menzîlgâh bulmamağla gâyet usret çeküp ve yazın dahı hâlî vü beyâbân yir olmağla kuttâ'-ı tarîk olanlar yolları seddidüp âyende vü revendeye küllî muzâyaka virürler. Gâyet mahûf yirler olup ve bundan akdem fermân-ı şerîf vârid olup; "Karye-i mezbûre[den] firâr idenleri yirlü yirine getürüp şeneldüp ma'mûr idesin." diyü fermân olunmağın re'âyâya tenbîh olunup yirlü yirinde iskân idüp fe-emmâ karye-i mezbûrenün toprağın hâric köylerden ba'zı kimesneler tutup zirâ'at itmeğle kendülere vefâ ider yirleri ve toprakları olmayup ol sebeb ile yoldan firâr eylemişlerdür. Toprağa şiddet-i ihtiyâcları olmağın şenlik eylemeğe iktidârları olmayup hâricden tasarruf olunan yirler yol şeneltmek içün karye-i mezbûre re'âyâsına ınâyet buyurılur ise yol şenelüp re'âyâ emân üzre âsûde-hâl olup istirâhat bulurlar. Lâkin zikrolunan yirler hâricden zabtolunup re'âyâya virilmez ise yirleri vefâ itmemeğle celâ-yı vatan eyleyüp perâkende olmaları mukarrerdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Kazıyye arzitdüğün gibi olup ebnâ-i sebîle ve memleket ü re'âyâya enfa' ise yirleri eski sâhıblerine mukarrer idüp tasarruf itdüresiz.

338 *Filibe'de Saray-ı Âmire yeri ve çayırına yapılan hamama halkın müdâhale edip meramızdır diye dâva etmelerinin sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Âlî kapucılarından Sarâydâr olan Alî'ye virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre kurbinde vâkı' olan sarây yirine ve çayırında binâ olunan hammâm yirleri içün nefs-i Filibe ahâlîsi; "Mer'âmuzdur." diyü dahlidüp nizâ' itdükleri istimâ' olundı. İmdi; feth-ı hâkânîde sarây binâ olunmalu oldukda sarâya müte'allik yirler ve çayırlarun hudûd u sınurı ta'yîn olunmışdur. Kadîmü'l-eyyâmdan Sarây-ı Âmire'nün hudûdı dâhılinde olan yirler ve çayırlara; "Mer'âmuzdur." diyü dahlolunup nizâ' olunmağa sebeb ü bâ'ıs nedür? Bâ-husûs ki, hîn-i fetihden berü anda kimesne kalmayup sarây binâ olundukdan sonra cem' olmış tâyife idüği ma'lûm u zâhirdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, nizâ' olunan mahal kasaba-i mezbûre halkının kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-yevminâ hâzâ tavarları yöriyügeldüği mer'âları olup sonradan alınup

Sarây-ı Âmirem yirlerine ve çayırlarına ilhâk olunmış olmayup feth-ı hâkânîde sarây binâ olundukda hudûd-ı mu‘ayyene ile mahdûd olan hâssa sarâya müte‘allik yirler ve çayırlara sonradan cem‘ olan kimesneler ol vechile dahlidüp mer‘â da‘vâsın iderler ise câyiz değildür. Tamâm dikkat ü ihtimâm üzre görüp hakîkat-i hâle muttali‘ olup sıhhati üzre yazup arzidesin.

339 *Moskova'da vefat eden tâcirlerden Kaya Bâli, Pervâne ve zimmî Todurka'nın zabtolmuş olan malları ve akçalarının nâme ile gönderilen Behram Çavuş'a teslim olunması.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemine virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Moskov kralına nâme-i hümâyûn ki:

Memâlik-i Mahrûsemüz re‘âyâsından olup vilâyetinüzde vefât iden Memâlik-i Mahrûsemüz tâcirlerinden Kaya Bâlî ve Pervâne nâm kimesnelerün ve zimmîlerden Todurka nâm Ermeni'nün cümle mâl ü menâlleri sizün cânibinüzden zabtolunduğı i‘lâm olundı. İmdi; vilâyetinüz tâcirlerinden ve âdemlerinden ihtiyârları ile gelüp vilâyetimüzde mürd olanlarun mâlları ve esbâbları içün mektûbunuzla taleb olundukda âyîn-i âdâletimüz muktezâsınca teslîm olunugelmişdür. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz ile Behrâm nâm kimesne vusûl buldukda, müteveffâ-yı mezbûrlarun zabtolunan muhallefât u metâ‘ların ve kaballar ile olan akçaları bî-kusûr mezbûra teslîm olunmak bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz vücûda getürile.

Tahrîran fî evâyil-i ...

340 *Bağdad'da vefat eden sâbık Katif Kulları Ağası Beşâret'in beytülmâle zabtolunup satılan inci tesbih vesâir metrukâtının vârisleri ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Basra beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Lahsâ beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Bundan akdem; "Katîf Kulları Ağası olup Atebe-i Ulyâm'a gelürken Bağdâd'da vefât iden Beşâret'ün hâssa-i hümâyûnuma yarar yüz üç miskâl çeker bir incü tesbîhı ve her biri birer buçuk miskâl otuz aded incüsi ve ba‘zı pâd zehri ve hurdevât incüleri Beytü'l-mâl'e zabtolunup cüz’î bahâ ile fürûht olunduğın" Rahmâniyye Kulları Ağası İbrâhîm arzeyledüği ecilden zikrolunan incüleri her kime bey‘ olunmış ise müteveffânun vârisleri ma‘rifeti ile zuhûra getürüp aynı ile Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a göndermek içün Bağdâd beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan incüler ve pâd zehrler her kande ise zuhûra geldüği gibi vârislerin tesellî idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermeyince olmayasın.

341 *Ebû Rîş'in oğlu Mehmed'in Südde-i Saâdet'e gelip hizmet etmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Ebû-Rîş'e hüküm ki:

Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "oğlun olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp hıdmet üzre olması" bâbında isticâze eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, murâd itdüğün üzre müşârun-ileyhi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mül'l-isneyn, fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

342 *Karahisâr-ı Şarkî sipahîlerinden Mehmed'in teftiş olunması.*

Yazıldı.
Kâdî âdemisine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahısâr-ı Şarkî kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Alucra nâhıyesinde Karatotari ve Gökkilise nâm karyeler sipâhîsi Kâtib Ahmed'ün tîmârı zabtına ta'yîn eyledüği karındaşı Mahmûd meclis-i şer'a gelüp zikrolunan karyelerün sınurında sipâhî ma'rifeti ile binâ olunan evler husûsında Mehmed nâm sipâhî ile nizâ'ları olup; "Sâbıkâ Karahısâr Kâdîsı olan Muhyiddîn'ün nisbet ü garazı olmağla sipâhî-i mezbûr ve vekîli hâzır değil iken hılâfın sicill idüp şer'le görilmesi içün elimüzde ahkâm-ı şerîfe olup murâfa'a-i şer' olmayup şirret ü şekâvete ve telbîsâta sülûk itmedin hâlî olmaz." didüklerin bî-garaz müslimânlardan sü'âl olundukda, fi'l-hakîka mezbûr Mehmed tezvîr ü telbîs ve hırsuzluk ile ma'rûf olup şirret ü şekâvetden hâlî olmayup müslimânları bi-gayri hakkın rencîde itmekden hâlî olmaduğın haber virdüklerin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Mehmed'ün ahvâlin ma'rifet-i kâdî ile şer'le teftîş idüp arzolunduğı üzre şirret ü şekâveti sâbit ü zâhir olursa habsidüp sübût bulan mevâddınun sûret-i sicillin gönderüp arzeyleyesin. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden hazer eyleyesin.

343 *Limni kazâsına tâbi İmroz adası ve Semendirek ahâlisine Sultan Süleyman İmâreti Evkâfı'ndan parası ile buğday verilmesi.*

Yazıldı.

Imâret-i Âmirem Evkâfı Nâzırı olup Kavala Kâdîsı olan Abdülbâkî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Imâret-i Âmirem mütevellîsi Dergâh-ı Sa‘âdet-me’âbum'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Limni'ye tâbi‘ cezîre-i İmroz ve Semendirek ahâlîsinün zahîre bâbında muzâyakaları olduğını" bildürmeğin taht-ı nezâretinüzde der-anbâr olan mîrî terekeden akçaları ile yüz müd buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm mûcebince taht-ı nezâretinüzde evkâf-ı mezbûrenün der-anbâr olan terekesinden akça ile yüz müd buğday alıvirüp Kavala İskelesi'nden geçürüp cezîrelerine gönderesin. Ammâ; alınan tereke kimün gemisine* tahmîl olunur, re’îsinün ismi nedür, ne zamânda virilürse bu hükm-i şerîfümün zahrına işâret idüp dahı hükm-i hümâyûnumı aynı ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekden ve deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden hazer eyleyesin. Sonra özrün makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu‘âteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre tedârük üzre olasın.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

344 *Midilli adası Molava kazâsı ahâlisine Drama'dan günlük narh üzere tereke satılması.*

Yazıldı.
Yeniçeri İsmâ‘îl'e virildi. Fî 2 Rebî‘u'l-evvel, sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Molova kâdîsı mektûb gönderüp; " "Midillü cezîresinde kazâ-i Molova'da sâkin ba‘zı yeniçeri tâyifesinün ekdükleri terekeleri hâsıl olmayup zahîre bâbında ziyâde muzâyakaları vardur." diyü bir yirden tereke virilmek recâ itdüklerin" arzitmeğin taht-ı kazândan akçaları ile birer müd tereke alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, akçalarıyla taht-ı kazânda bulunan yirlerden emrüm mûcebince narh-ı rûzî üzre birer müd tereke alıvirüp emrüme muhâlif ziyâde tereke alınmasından hazer eyleyesin. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınup veyâhûd deryâya tereke virile, özrün makbûl olmaz; azl ile konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olursın. Ana göre mukayyed olasın ve ne mikdâr tereke virilür ve kimün gemisine tahmîl olunur, re’îsinün ismi nedür ve ne zamânda varup alurlar ise sicill idüp hükm-i şerîfümün zahrına yazup aynı ile hükm-i hümâyûnumı Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

345 *Yava Emini Mehmed'in kayd ü bend ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Yava Emîni olan Mehmed'ün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp her kande ise mezbûrı bulup muhkem kayd ü bend idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gafletle yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

346 *Diyâr-ı Acem'e bakır sattırılmaması hususundaki emri geç ilan etti diye sâbık Küre kadısı Mevlânâ Hüseyin'e iftira eden Receb'in küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sâbıkâ Küre Kâdîsı Mevlânâ Hasan'a virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Kastamonı beğine, Küre kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Nefs-i Küre'den Receb nâm kimesne yedinden Kastamonı ve Arac kâdîları ile bu kullarına emr-i şerîf vârid olup mazmûnında; "Sâbıkâ Küre Kâdîsı Mevlânâ Hasan diyâ[r-ı] Acem'e bakır gönderilmemek içün vârid olan hükmi nice zamân göstermeyüp oğlı ve küyegüsi ile bin batman bakır gönderdi ve satdı. Bu husûs a'yân-ı vilâyetden tefahhus oluna." diyü fermân olunmağın nefs-i Küre'de mezkûrân kâdîlar ile cem' olunup vilâyetün ulemâ vü hutabâ vü e'immesi ve sâyir a'yânı geldüklerinde her birinden husûs-ı mezbûr[un] aslı sü'âl olundukda; "Mevlânâ-yı mezbûra bu isnâd gayr-i vâkı'dur. Yasak içün hükm-i şerîf geldüği hînde ızhâr u nidâ itdürdi." diyü haber virdüklerin" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Mezbû[r] Receb'i kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyle[ye]sin ki yolda gaflet ile gaybet itdürmeyeler.

347 *İşpat sipâhilerinden Yusuf bin Kâsım ve zaîm Ali'nin oğullarının, aralarındaki husumetten dolayı meydana gelen katl ve yaralama hadisesi üzerine yaptıkları şikâyetlerin incelenip teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi; Dîvân'da. Fî 29 Rebî'u'l-evvel, sene: 972

Ohri Beği Hüseyin Beğ'e ve Selanik Beği Alî Beğ'e ve İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e ve Avlonya ve İşpat kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Avlonya Beği Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Yûsuf bin Kâsım nâm sipâhî şikâr üzerinde iken Alî nâm za'îmün Mehmed nâm oğlunı katlidüp ve dîger oğlı Mustafâ'nun elin düşürüp mezkûr şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyüp temâruz idüp gelmedüğinden mâ-adâ âdem gönderüp Kesârât(?) nâm harâmî ve ehl-i fesâd tâyifesini âlet-i

harble gice ile getürüp mezkûr Alî'nün katline kasdidüp mezkûr yabanda bulunmağın karındaşları ve âdemleri ile kaldurup evlerine iledüp bir hafta mikdârı saklayup ba‘dehû gaybet itdürüp nâm ü nişânları zâhir olmayup kâtil-i mezbûrun ahvâli tefahhus olundukda, erbâb-ı tîmârdan niçe kimesneler "kâtil-i mezbûr mezkûrlarun birin katlidüp birinün elin düşürdüğin" haber virüp ve "Mezkûr Yûsuf kadîmî ehl-i fesâd ü şenâ‘at olduğına erbâb-ı tîmârdan mu‘temedün-aleyh kimesneler şehâdet itdüğinden mâ-adâ fesâd itdüği ma‘lûmı olup gaybet itdi." diyü bildürüp hâliyâ hasımları tarafından dahı Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup; "Zikrolunan Za‘îm Alî'nün iki oğlı altı nefer hıdmetkârları ile âlet-i harble Za‘îm Kâsım'un oğlı şikârda iken bir oğlan ile bârgîrden inüp bir ulu ağaca arka virüp bu sekiz neferler üzerine gelicek korunurken birinün eli kesilüp biri dahı katlolundı. Sekiz yirde mecrûh eylediler. Ol sekiz nefer kimesneler serhoş bulunup eski müttehemlerdür. Bir sipâhînün elin kesüp ve bir şehirlünün dahı elin kesüp fesâd eylemişlerdür. Biri asılup ve birinün cerîme ile tîmârı alınmışdur ve harâmîlık bunlara mîrâsdur. Bu gavgâdan mukaddem bir def‘a yolumuz basup biz iki karındaş yayak iki hıdmetkâr ile bulunduk. Anlar yedi atlu âlet-i harble üzerimüze gelüp yolumuz basdılar. Allâh avniyle nesne başarmadılar. Ellerinden bir gönderlerin alduk. Okla on yirde mecrûh eylediler. Ana binâ’en karındaşumı Âsitâne'ye gönderdüm. Şikâyet idüp emr-i şerîf yazdurup İlbasan beği ve kâdîsı ve toprak kâdîsı ve Ergirikasrı kâdîsını mübâşir ta‘yîn itdürüp geldükden sonra Za‘îm Alî Avlonya beğinden –ki bizümle adâveti vardur– telbîs arz alup bize virilen emr-i şerîfi ibtâl eylemek içün âhar emir teleb eylemiş. Sebeb-i adâvet budur ki; bir câriye ve dört göz değirmeni taleb idüp virilmedi. Bir emr-i şerîf virilsün, hak üzre görilsün. Suç kimün idüği ma‘lûm oldukdan sonra emir şer‘-ı şerîfündür." diyü bildürmeğin tarafeynün ahvâli hak üzre görilüp teftîş olunmasın emridüp sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i istikâmetinüze i‘timâdum olmağın müfettiş ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Sen ki Selanik sancağı beğisin, bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup husamâyı berâber idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp müşârun-ileyhim sancakbeğler[i] ve kâdîlar ile bir yire cem‘ olup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bî-garaz müslimânlardan bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresin; müşârun-ileyh sancakbeği arzitdüği gibi mezbûr za‘îmün oğulları şikâr üzre kendü hâllerinde iken mezkûr Yûsuf âdemleri ile âlet-i harble katl kasdına üzerine varup oğlınun birin katl ve birinün elin düşürüp zulm ü hayf itmiş midür ve ehl-i fesâd harâmîler ile mu‘âmelesi olup ve zikrolunan harâmî tâyifesini evine getürüp ol vechile fesâda mübâşereti olunmış mıdur, yoksa mezkûr za‘îmün oğulları ehl-i fesâd olup mâ-beynlerinde adâvetleri ve husûmetleri olmağla mezkûrun üzerine âlet-i harble varduklarında başın kurtarmağıçün korunurken birini katl ve birinün elin düşürüp şimdi hılâf-ı vâkı‘ mı da‘vâ iderler, bi'l-cümle fesâd kankı cânibdedür ve ne taraf mazlûmdur; tamâm ma‘lûm idinüp eger fesâd iki tarafdan ise fesâd ü şenâ‘atleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olanları sicillât idüp kendülerin bir mahfûz kal‘ada habsidüp sıhhati üzre ahvâllerin yazup arzidesiz. Hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve gayr-i vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan hazer idesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir ola, ammâ emr-i şer‘den tecâvüz itmeye.

348 *Ağrıboz'a tâbi Andıra cezîresinde beylerinden şikâyetçi olan ada ahâlisinin dâvasının görülerek, beylerin Osmanlı aleyhine faaliyetleri ortaya çıkarsa başka bir adada iskan olunmaları.*

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

Ağrıboz ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ağrıboz kâdîsısın, sancakbeği ile mektûb gönderüp; "Ağrıboz'a tâbi‘ Andıra sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a‘yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i* mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne, Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezkûre mahsûlâtın cem‘ u zabt idüp öşürden mâ-adâ cümle mahsûlimüzün nısfın alup te‘addî iderler. Bi'l-fi‘l cezîre-i mezbûre maktû‘ına mültezim olan Franceşko Şormartine nâm Efrenç beş-altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye teslîm itdüği maktû‘dan ziyâde her yıl bin sikke f[i]lori bedeli ziyâde cem‘ idüp mezbûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re‘âyâdan cebren alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenç tâyifesi ehlimüz mâlikâne tasarruf idüp ve fi‘l-i şenî‘ idüp ve ba‘zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir ata zâbitları su bile virmez iken mezbûrûn Efrenç tâyifesi müttefik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zilhıcce'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkarup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen çağala kalyonından firâr itmiş altı nefer harbî kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfzideri. Hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem İstanbul'dan altı küreklü pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrence niçe gün hıfzidüp ba‘dehû zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re‘âyâ bunlarun te‘addîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve; "Mezkûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîreler fenerliğidür. A‘dâ gemileri zâhir olıcak gündüz dühân, gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezbûre ref‘ olunup maktû‘ın re‘âyâ virmek emrolursa altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû‘ virmeyi uhdemüze aluruz; ahvâlimüzi i‘lâm eyle." diyü tazarru‘ idüp mezkûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezîresine tâbi‘ Kızılhısâr nâm kal‘a a‘yânından tefahhus olundukda; "Mezkûrûn Efrençlerün fi'l-vâkı‘ re‘âyâya te‘addîsi olup ref‘leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa‘dur." diyü" i‘lâm eyledüğünüzde Frenk tâyifesi âhar yire naklolunmalarına emr-i şerîfüm sâdır olmış iken cezîre-i mezbûre re‘âyâsıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp murâfa‘a olunup eben an-[ced] cezîre-i mezbûrenün beğleri olduğına berâtların ibrâz idüp; "Re‘âyâ bizi ref‘ itdürmek içün hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderler." diyü i‘lâm eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Behrâm vardukda, bi'z-zât zikrolunan cezîreye varup husamâyı berâber idüp tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; beğlerinün ve Frenk tâyifesinün vech-i meşrûh üzre zulm ü te‘addîleri ve fesâd ü şenâ‘atleri olup harbî vü korsan levend gemilerine zâd ü zevâde virüp ve kaçgun Frenk esîrlerine mu‘în olup hıyânet üzre oldukları vâkı‘ ise -ki, şer‘le sâbit ola- beğlerin muhkem habsidüp zikrolunan Rûm ve Arnavud keferesi uhdelerine aldukları elli altı bin maktû‘ların sâl-be-sâl edâ itmek üzre Frenk hânelerin ol mahalden kaldurup Ağrıboz

cezîresinde bir hâlî yir var ise ana göçürüp temekkün itdüresiz. Ağrıboz'da hâlî yir yoğise Rodos cezîresine gönderüp anda süknâ itdüresiz. Ammâ; göçürmek bahânesiyle emvâl ü esbâblarına ve tavarlarına ve ehl ü ıyâllerine hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneyi dahlitdürmeyesiz. Eger istikâmet üzre kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olup cezîre-i mezbûreden ref‘ itdürmek içün re‘âyâ hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderlerse re‘âyâ ziyâde eyledükleri altı bin akçayı kabûl itdüklerin[den] sonra mâ-beynlerin ıslâh idüp olıgelene ve emre muhâlif iş itdürmeyesiz. Bu bâbda tamâm mukayyed olup tarafeynün hakîkat-i hâllerine muttali‘ olup sıhhat üzre arzidüp hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmasından hazer eyleyesiz.

* Metinde " " şeklinde yazılmıştır.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 5 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

349 *Ankara sancağı yayalarından Sakarya'da yapılmakta olan hâssa kadırgaların hizmetine gelmeyenlerin hizmete gönderilmesi.*

Yazıldı.
Süheyl Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 4 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Ankara yayaları beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp sancağun yayalarınun ikinci nevbetlüsi Sakarya suyı üzerinde binâ olunan hâssa kadırgalar hıdmetine ta‘yîn olunmışıdı. Hâliyâ yayalarun tamâm gelmeyüp hıdmet avkolunduğı i‘lâm olundı. İmdi; husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince sancağun yayalarınun ikinci nevbetlüsinden hıdmete gelmeyenlerün husûsına bi'z-zât mukayyed olup girüde kalanları eger kendüler gelmekdür ve eger bedelleridür, bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me’mûra iletüp hıdmetde bulunasın. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü müsâhele idüp emrolunan yayalarun tamâm gelmeyüp kusûr u noksânları müşâhede oluna, aslâ özrün makbûl olmayup ve sancağun alınmağla konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olursın. Ana göre mukayyed olup ihmâlden hazer eyleyesin.

350 *Vize sancağında yarar atlara binerek sipâhi tavrında gezip Müslümanların mallarına zarar veren ehl-i fesadın hapsolunması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Mukaddemâ Mîr-livâ olan İskender *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr re‘âyâsından ba‘zı kimesneler yarma mahmûz ve şiş ve kesük çizme ve yağmurluk ile yarar

atlara binüp kasabadan kasabaya gezüp tebdîl-i sûret itmeğle müslimânlarun esbâb u tavarlarına ve mâllarına zarar olur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup min-ba‘d re‘âyâ tâyifesini yarar atlara bindürmeyüp ve ol vechile sipâhî tavrında gezdürmeyüp anun gibi emrüme muhâlif tebdîl-i sûret idüp ol vechile ehl-i fesâd vasfında binüp inen kimesneler kimler ise ele getürüp habsidüp isimleri ile yazup arzeyleyesin ki, hılâf-ı emr iş idenlerün haklarından geline; şöyle bilesin.

351 *Rum vilâyetinde Yumlu tâifesinin ve bâğîlerin mâl-i gâyibini ve döküntüsünü iltizâm eden Ferruhşad bin Abdulcabbar ile kardeşinin teftiş neticesi üzerlerinde olan hukûkun alınıp adı geçenlerin hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Şehzâde kethudâsına virildi. Fî 22 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Hüseyin-âbâd ve Niksar ve Şarkîpâre ve Karahısâr-ı Şarkî ve Tokat ve Turhal ve Zile kâdîları mektûb gönderüp vilâyet-i Rûm'da Yumlu tâyifesinün ve bâğîlerün mâl-i gâyibin ve döküdüsin iltizâm iden Ferruhşâd bin Abdülcebbâr nâm kimesnenün ve karındaşı Behzâd'un mezâlim ü mehâyifin mûmâ-ileyh cânibinden virilen hüküm muktezâsınca teftîş itdüklerinde üzerlerine sâbit olan hukûk defter olunup defterlerini aynı ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdükleri ecilden zikrolunan arzlar ve defterler aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Ferruhşâd'un ve karındaşınun zimmetlerine sâbit olan hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakkı kalmış ise müşârun-ileyhim kâdîlarun imzâlu defterleri mûcebince bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları muhkem habsidüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesin.

352 *Edirne'de zimmî Todori'yi katleyleyenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzır ağaya virildi; Dîvân'da. Fî 6 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm solaklarından Mehmed ve yeniçerilerden Alî gelüp; "akribâsından Todori nâm zimmîyi Cuhûd oğlı Düka nâm zimmî elin dutup Menfaka oğlı Mihal nâm zimmî bıçak ile urup katleyledüklerin" bildürdükleri ecilden mezkûr[lar] Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûrları mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

353 *İzdin kazâsı Radoniç karyesi sipâhisi Bâlî'nin zulmünden dolayı timarının başkasına verilip dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

İzdin kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Radoniç nâm karye[den] Yani Briyato nâm zimmî oğlını tuz(?) hıdmetine gönderdükde sipâhîleri olan Bâlî yolın tutup muhkem ât idüp ve Zağrano nâm zimmînün bir bârgîrin alup beş yüz akça bahâ takdîr idüp akçasın taleb itdükde; "Sen benden akça istersin?" diyü muhkem bend idüp yüz kırk akça cerîmesin alup ve bir zimmînün gasbla bir merkebin alup istihdâm idüp te‘addî itdüğin" bildürdüğün ecilden tîmârı âhara virilüp hukûk-ı nâs alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr sipâhîyi ihzâr idüp husamâyı berâber kılup bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen da‘vâların hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola- şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te‘addîsine müte‘allik sâbit olan mevâddı sicillât idüp yazup bildüresin. Tezvîrden ve şer‘a muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyesin.

354 *Hemedan'da vefat edip, şah tarafından meyyiti Bağdad'a gönderilen Nimetullah Han'ın harem haricinde satın almış olduğu mahalle defnedilmesi.*

Yazıldı.
Kapukethudâsı Alî Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 4 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

"Ni‘metullâh Hân Bağdâd'a gelüp girü avdet idüp Hemedân'a vardukda fevtolup şâhdan haber gelince meyyitin emânet koyup zâhir budur ki, Bağdâd'a getürürler." diyü Südde-i Sa‘âdetüm'de olan âdemüne mektûbunla i‘lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; anun gibi mezkûr hânun meyyitin getürüp haremden taşra akçasıyla satun alduğı mülk yirine defnitmek istedüklerinde emr-i şerîf-i sâbıkuma muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin. Ammâ; harem içinde câyiz değildür. Ana göre amel idüp hılâf-ı emr iş olmakdan ihtirâz eyleyesin.

355 *Deniz yoluyla Hindistan'dan gelen huccâc ve tüccara Portekizlilerin müdâhale edip aynı zamanda da sulh istemelerinin muvafık olmadığı, Portekiz kralının gerçek niyetini bildirmesi.*

Yazıldı.

Portugal Kralı Don San Sebastiyan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Bundan akdem Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidâr ve Bârgâh-ı Felek-medârımuz'a -ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbel-i şifâh-ı ekâsire vü ikbâldür- âdeminüz elinden ve Kal‘a-i Diyu'da vâkı‘ olan kâyim-i makâmınuzdan mekâtibinüz vârid olup Irâk-ı Arab'da ve sâyir ol cevânibde vâkı‘ olan Memâlik-i Mahrûsemüz hâfızları ile emn ü emân üzre sulh u salâhda olmak tevakku‘ olunduğı ecilden kâ‘ıde-i müstemirre-i hâkânî âdet-i müstahsene-i kişver-sitânîye binâ’en ol havâlîde vâkı‘ olan tarafeynün re‘âyâsı ve tüccârı âsûde-hâlde olmalarıyçün yarar kâsıdınuz gelüp; "Sulh u salâha ve ahd ü emâna müte‘allik umûr ne ise mukarrer ola." diyü tecvîz olunup nâme-i sâ‘âdet-karînimüz irsâl olunmışıdı. Hâlâ murâd olunan sulha mugâyir diyâr-ı Hind'[de]n deryâ tarafı ile gelen huccâc-ı müslimîne ve tüccâra dahl ü tecâvüz olunduğı istimâ‘ olunur. İmdi; Yüce Âsitânemüz dâyimâ meftûh u mekşûf olup eger dostluk ve eger düşmenlik içündür, kimesneye men‘ u red yokdur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, fi'l-hakîka ol taraflarun sulh u salâhı murâdınuz ise deryâ taraflarından huccâc u tüccâra tecâvüzden el çeküp mektûbunuzla i‘timâd olunur âdemlerinüz gönderile ki, ol diyârun ahvâl-i intizâmına müteferri‘ olan umûr ne ise mukarrer ola ve ger ol cânibün ihtilâline sâlik olursan bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ bu cânibden muktezî olan umûr ne ise tedârük olunur. Sonra; "Sulh murâd olunmışıdı." dimek müfîd olmaz. Ziyâde ne dimek lâzimdür.

356 *Tekfurdağı'ndan İznik'e gelen buğdayın halka satılması, arpanın ise İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tekfurtağı'ndan bir gemi ile buğday ve bir karamürsel ile arpa gelüp anda bey‘ itdürmedüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, kayık ile gelen buğdayı fukarâya bey‘ itdürüp mevcûd olan arpayı ve min-ba‘d geleni te’hîr itmeyüp mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin.

357 *Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin, Boğdan'dan Leh sınırına sâlimen geçirilmesi.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Leyh kralı tarafından Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi hâlen icâzet-i hümâyûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

İlçi-i mezbûr Boğdan vilâyetine vardukda, âdemlerine ve tavar u esbâblarına kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp emîn ü sâlim Leyh sınurına geçüresin; şöyle bilesin.

358 *Südde-i Saâdet'ten ülkesine dönmekte olan Leh elçisinin, Tuna İskelesi'nden yanlarında bulunan eşyalarına müdâhale olunmadan geçirilmesi.*

Yazıldı.

Tuna İskelesi'ne varınca yol üzerinde olan kâdîlarına ve Tuna İskelesi emînine hüküm ki:

Leyh kralı tarafından Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen ilçi icâzet-i hümâyûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına teveccüh itmeğin **buyurdum ki:**

Her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa ilçi-i mezbûrun âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına ve icâzet-i şerîfemle kral içün aldukları bir kaç re’s atlarına yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde hılâf-ı şer‘ ve mugâyir-i emr kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ta‘b ü zahmet idüp üşendürmeyesiz ve sen ki iskele emînisin, mezkûr ilçi tavar u esbâb ve âdemleri ve atları ile iskeleden geçdüklerinde mâni‘ olmayup dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

359 *Leh elçisi tarafından Segedin'de tutuklu olduğu bildirilen Lehli bâzergânın serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Leyh vilâyetinden Kaşa nâm ( )dan bir Leyh oğlanı bir bâzergân olup Segedin'e varup anda mahbûs idüği Leyh ilçisi tarafından i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr oğlan her kande ise tetebbu‘ u tecessüs idüp bulup fi'l-vâkı‘ Leyh vilâyetinden ise ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir kimesneye te‘allül itdürmeyüp varup taleb iden karındaşına alıvirüp hılâf-ı emr ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn kimesneye iş itdürmeyesin.

360 *Biga kazâsında Müslümanlara şarap satan zimmîlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.
Beğ âdemi Utucı'ya virildi. Fî 7 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Biga beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb ve mühürlü defter gönderüp; "Hamr ref‘ı içün emr-i şerîf vârid olup tenbîh ü te’kîd olunup ba‘zı zimmîler hılâf-ı emr âyende vü revendeye hamr

bey‘ iderler." diyü bildürmişsin. İmdi; husûs-ı mezbûr içün mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp kefere tâyifesine i‘lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimânlara hamr virenleri ele getürüp emr-i sâbıkum mûcebince amel idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdürmeyesiz.

361 *Mîrî gemilere kestirilecek olan ağaçlar için gönderilen paranın Vize kadısına teslim olunması.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Bundan akdem Vize Beği olup hâliyâ Novigrad Beği İskender Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Mîrî gemilere lâzim olan ağacun kesilmesi içün vârid olan mîrî akça emr-i şerîfüm mûcebince ahâlî-i vilâyete taksîm ü tevzî‘ olunmak üzre iken sancağum tebdîl olunup bu takdîrce zikrolunan akçayı kime teslîm idelüm?" diyü arzeylemişsin. İmdi; zikrolunan kerestenün kesdürilmesi husûsı Vize kâdîsına emrolunup mü’ekked hükm-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan akçayı mevlânâ-yı müşârun-ileyhe teslîm eyleyesin ki, emrüm mûcebince hıdmete mübâşeret eyleyüp itmâm-ı maslahat eyleye ve mukaddemâ sana ne mikdâr akça vâsıl olup ve mezkûra ne mikdâr akça teslîm eyledüğün yazup bildüresin.

362 *Mîrî gemilere ağaç kestirme işine Vize kadısının görevlendirildiği, bu iş için gerekli olan paranın Vize beyinden alınması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vize kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Vize Beği İskender *dâme ızzühû*ya mîrî gemiler mühimmi içün ağaç kesdürmek fermân olunmışıdı. Hâliyâ müşârun-ileyhe âhar sancak virilmeğin zikrolunan gemiler ağacınun kesdürilmesi husûsın sana emridüp ve kesilmek emrolunan ağaçlarun ücreti içün müşârun-ileyhe irsâl olunan mîrî akçayı sana teslîm eylemek fermân idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü terâhî itmeyüp zikrolunan akçayı müşârun-ileyhden alup dahı emrüm muktezâsınca hıdmet-i mezkûreye mübâşeret eyleyüp itmâma irişdürmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. Aslâ avk u te’hîr câyiz değildür. Şöyle ki; nev‘an ihmâl ü müsâhelen istimâ‘ oluna, hîç vechile özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın.

363 *Edirne'de etin iki yüz elli, kasabâtta ise üç yüz dirhemden satılıp daha eksik fiyattan satılmaması.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi; Dîvân'da. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına ve İstanbul'dan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kasabât kâdîlarına ve Yenice-i Zağra ve Zağra-i Atîk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ ve min-ba'd mahrûse-i Edirne'de et iki yüz elli ve kasabâtda üç yüz dirhem satılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* emrüm mûcebince mahmiyye-i Edirne'de iki yüz elli dirhem ve kasabâtda üç yüz dirhem satdurup emrüme mugâyir eksük satdurmayup hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesin. Bu husûs hufyeten yoklanup görilse gerekdür. Şöyle ki; her kankınuzun taht-ı kazâsında emrüme mugâyir eksük et satılduğı mesmû'-ı şerîfüm ola, mansıbınuz alınmağla konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz, sonra özrinüz aslâ makbûl ü mesmû' olmak ihtimâli yokdur; bilmiş olasız.

364 *Midilli'de olan kadırganın kürekçileri için Ferhat Reis'in gemisi ile gönderilen peksimedin Boğaz'dan geçmesine müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Gelibolı voyvodasına ve Boğaz Hısâr dizdârına hüküm ki:

Midillü beği mektûb gönderüp; "Midillü'de olan kadırganun kürekcisi içün peksimad lâzim olduğın" bildürmeğin dört yüz kıntâr peksimad Ferhâd nâm re'îsün gemisiyle irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varıcak, zikrolunan re'îsün gemisiyle ol mikdâr peksimada mâni' olmayup Boğaz'dan geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile emrüme muhâlif ziyâde peksimad alınup gitmekden ve deryâya tereke virilmekden muhkem hazer eyleyesiz.

365 *Halkı isyan üzerine bulunan İşpat kazâsına tâbi Dardas karyesine baskın yapılarak elebaşılarının kılıçtan geçirilmesi.*

Yazıldı.
Baştak(?) Hısârı Kethudâsı Alî'ye virildi; şehremîni tarafından gelmişdür. Fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda İşpat kazâsına tâbi' Dardas nâm karye sa'b yirde karâr idüp livâ-i mezbûre muhâfazası fermân olunan Koçi Çavuş mukaddemâ niçe âsî karyeleri sa'b yirlerden ovada tavattun itdürdükde mezbûr karye halkı itâ'at itmeyüp cem'ıyyet ile varup sipâhî vü re'âyâ evlerin basup âdemler katlidüp mâlların ve tavarların gâret idüp kıbel-i şer'den da'vet olunduklarında aslâ itâ'at itmeyüp hakk-ı nâs alınmak

mümkin olmayup re‘âyâ vü berâyâ fesâdlarından âciz kaldukların" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzitdüğünüz gibi ise zikrolunan karyenün ale'l-gafle üzerine varup etrâf u cevânibinden kâbil-i firâr olan mahalleri mukaddem bendidüp hüsn-i tedârükle te‘annüd ü ısyân üzre olan baş baş müfsidlerin ve horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcların yağmâ idüp gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret vâkı‘ olup serkeşlik idenlerün itâ‘atlerine sebeb ola. Eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda memleket ü re‘âyâ anlarun zarar u ziyân ve şerr u şûrlarından emîn ü masûn olup âsâyiş ü huzûrda olalar. Ammâ; etfâl ü ezvâcları alındukdan sonra esîr olmağa emrüm yokdur. Hemân usât ü mütemerridînün haklarından gelüp etfâl ü ezvâcların esbâb ü menâlleri ve tavarları ile bî-kusûr ıtlâk idüp ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re‘âyâya dahlolunmakdan ve gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup zikrolunan âsîleri ü[r]küdüp halâs olmalarından ihtiyât idüp tamâm tedârükde olasın. Şöyle ki; adem-i ihtimâmla gayr-i makbûl bir vaz‘a bâ‘ıs ola, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

366 *Yenişehir'de Yeniçeri Hüseyin'i başından yaralayan Mehmed Çelebi bin Mustafa'nın hapsolunması.*

Yazıldı.
Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi. Fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Tırhala beğine ve Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden dârende Hüseyin gelüp; "nefs-i Yenişehir'de Re’îszâde Mahallesi'nde sâkin olan Mehmed Çelebî bin Mustafâ dimekle ma‘rûf kimesne kılıç ile başında çalup mecrûh eyledüğin" arzidüp sûret-i sicil ibrâz eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğı gibi ise –ki, bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ola– mezbûrı habsidüp vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz.

367 *Ağrıboz'a tâbi Andıra cezîresi ahâlisi beylerinden şikâyetçi olduğundan; durumun teftiş olunup beylerin Osmanlı aleyhine faaliyette bulundukları ortaya çıkarsa bildirilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm dahı tashîh olunup tekrâr bir gûne yazılmışdur; bir varak aşağa.

Ağrıboz ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ağrıboz kâdîsısın, sancakbeği ile mektûb gönderüp; "Kazâ-i Ağrıboz'a tâbi‘ Andıra cezîresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a‘yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne ve Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezbûre mahsûlâtın zabtidüp öşürden gayri cümle mahsûlimüzün nısfını alup te‘addî iderler. Bi'l-fi‘l cezîre-i mezbûre maktû‘ına mültezim olan Franceşko Maşor Marta nâm Efrenc beş altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye

teslîm itdüği maktû‘dan ziyâde her bin sikke filoriden artuk cem‘ idüp mezkûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re‘âyâdan cebren alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenc tâyifesi ehlimüz* mâlikâne tasarruf idüp fi‘l-i şenî‘ iderler ve ba‘zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir atalar zâbitları su bile virmezler iken mezbûrûn Efrenc tâyifesi müttefik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zi'l-hıcce'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkarup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen sağala kalyonından firâr itmiş altı nefer kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfziderdi. Hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem İstanbul'dan altı küreklü pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrençler niçe gün hıfzidüp zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re‘âyâ bunlarun te‘ddîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve "Mezbûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîreler fenerliğidür. A‘dâ gemileri zâhir olıcak, gündüz dühân gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezkûreye ref‘ olunup maktû‘ın re‘âyâ virmek emrolur ise altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû‘ı virmeği uhdemüze aluruz; ahvâlimüzi i‘lâm eyle." diyü tazarru‘ idüp mezkûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezîresine tâbi‘ Kızılhısâr nâm karye a‘yânından husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda mezbûrûn Efrenclerün fi'l-vâkı‘ re‘âyâya te‘addîsi olup ref‘leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa‘dur." [diyü] i‘lâm eyledüğünüzde cezîre-i mezbûrenün berât-ı şerîf ile beği olan Franceşko Şomartine re‘âyâsıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp murâfa‘a olunup cezîre-i mezbûrenün beği olduğına ve re‘âyâ ihtiyârlarıyla kabûl itdüğine berâtların ibrâz idüp; "Re‘âyâ bizi ref‘ itdürmeğiçün hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderler." diyü arz-ı hâl eyledi. İmdi; mezkûrun berâtlarına nazar olunup hakîkat-i hâlin ma‘lûm idinmedin; "Sonradan gelmiş Frenk tâyifesidür." diyü arzolunmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât zikrolunan cezîreye varup husamâyı berâber idüp dikkatle teftîş idüp göresiz; beğlerinün ve Frenk tâyifesinün vech-i meşrûh üzre re‘âyâya zulm ü te‘addîleri ve fesâd ü şenâ‘atleri olmayup evâmir ü nevâhîme istikâmet üzre imtisâlde olup kendü hâllerinde ve rencberliklerinde iken re‘âyâ bunları cezîre-i mezbûreden ref‘ itdürmeğiçün hılâf-ı vâkı‘ mı şikâyet iderler, yohsa arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ‘atden ve re‘âyâya zulm ü te‘addîden hâlî olmayup ve harbî vü harâmî levend gemilerine azık virüp ve kaçgun Frenk esîrlerine mu‘în olup hıyânet itmişler midür; bi'l-cümle tarafeynün ahvâline tamâm ıttılâ‘ tahsîl idüp hakîkat-i hâlleri yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzeyleyesiz; hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde " لسلمز " şeklinde geçmektedir.

368 *Budun serhaddinde olan kurâlar Osmanlı'ya tâbi olup vergi verdikleri vâki ise vergilerinin alınmasına devam edilmesi; Nemçe'ye tâbi iseler ahidnâmeye aykırı olarak vergi talebinde bulunulmaması.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Beç Kralı Maksimilyanoş Kral tarafından Atebe-i Ulyâm'da olan ilçisi şöyle arzeyledi ki: "Budun vilâyeti semtinde serhadde olan Zitova ve Balga ve Karbone(?) ve Briskenst nâm kal‘alara tâbi‘ Sant Antoli ve Sen İrini ve Yalba(?) ve Brestefalon ve Belye(?) ve Brinsk nâm karyeler halkı içün aslâ bu cânibe hıdmet idüp virgü viregelmiş değil iken Usturgon ve Novigrad beğleri ve voyvodaları ve Dregel voyvodası ve sâyir asker halkı dahlidüp rencîde itmekden hâlî değiller." imiş. İmdi; ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif ol cânibe dahlolunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; zikrolunan karyeler re‘âyâsı kadîmden bu cânibe tâbi‘ olup virgü viregelmişler ise ahid-nâme-i hümâyûnum muktezâsınca viregeldükleri virgülerin kemâ-kân aldurasız; eger viregelmemişler ise müşârun-ileyhimâ sancakbeğlerine ve voyvodalarına gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp aslâ zikrolunan kurâ re‘âyâsına dahl ü ta‘arruz olunmayup bu cânibden nesne taleb itdürmeyüp ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif kimesneye vaz‘ itdürmeyesiz; eslemeyenleri yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 8 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

369 *Ağrıboz'a tâbi Andıra cezîresi ahâlisi beylerinden şikâyetçi olduğundan; durumun teftiş olunup beylerinin Osmanlı aleyhine faaliyette bulundukları ortaya çıkarsa hapsolunup durumun bildirilmesi, yoksa şikâyetçi olanların küreğe konulması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Rodos beğine ve İstefe ve Atina kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Ağrıboz kâdîsı sancakbeği ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Kazâ-i Ağrıboz'a tâbi‘ Andıra cezîresi sâkinlerinden Rûm ve Arnavud keferesi a‘yânından on nefer zimmîler gelüp; "Cezîre-i mezbûrede sâkin olan Rûm ve Arnavud bin sekiz yüze karîb hâne ve Frenk elli-altmış hâne olup on iki nefer Frenk cezîre-i mezkûre mahsûlâtın zabtidüp öşürden gayri cümle mahsûlimüzün nısfını alup te‘addî iderler. Bi'l-fi‘l cezîre-i mezbûre maktû‘ına mültezim olan Franceşko Maşor Marta nâm Efrenc beş-altı yıldan berü Hazîne-i Âmire'ye teslîm itdüği maktû‘dan ziyâde her yıl bin sikke filoriden artuk cem‘ idüp mezkûr mültezim mîrî tarafına cizye edâsına mültezim olmazdan evvel Venedik'e virdüğümüz cizyeyi ilâ-yevminâ hâzâ re‘âyâdan cebrile alup Venedik'e gönderür ve zikrolunan Efrenc tâyifesi ehlimüz mâlikâne tasarruf idüp fi‘l-i şenî‘ iderler ve ba‘zısın helâk iderler ve harbî korsan gemilerine sâyir atalar zâbitları su bile virmezler iken mezbûrûn Efrenc tâyifesi müttefik olup zâd ü zevâde virürler. Mezbûr Franceşko işbu mâh-ı Zi'l-hıcce'nün evâsıtında bir yarar çekdürür gemi donadup levend kayığın tecessüs ider nâmına deryâya çıkup sâbıkâ Atina kurbinde pârelenen çağala kalyonından firâr itmiş altı nefer kâfiri ol târîhdan berü cezîre-i mezbûrede hıfzidüp hâliyâ mezbûr gemiye koyup gönderildi ve bundan akdem

İstanbul'dan altı kürekli pereme ile altı nefer esîr kaçup cezîre-i mezbûreye geldüklerinde Efrencîler niçe gün hıfzidüp zahîre virüp Frengistân'a gönderdiler. Re‘âyâ bunlarun te‘addîsinden perâkende olmaları mukarrerdür." diyü şekvâ idüp ve mezbûr cezîre-i Andıra Ağrıboz ve sâyir cezîrelere fener gibidür. A‘dâ gemileri zâhir olıcak gündüz dühân, gice âteş idüp etrâf cezâyire tenbîh iderler. Şöyle ki; cezîre-i mezbûreden tâyife-i mezkûre ref‘ olunup maktû‘ın re‘âyâ virmek emrolursa altı bin akça ziyâde ile her yıl elli altı bin akça maktû‘ı virmeği uhdemüze aluruz; ahvâlimüzi i‘lâm eyle." diyü tazarru‘ idüp mezbûr cezîre-i Andıra mukâbelesinde Ağrıboz cezîresine tâbi‘ Kızılhısâr nâm kal‘a a‘yânından husûs-ı mezbûr tefahhus olundukda mezbûrûn Efrencîlerün fi'l-vâkı‘ re‘âyâya te‘addîsi olup ref‘leri Memâlik-i Mahrûse'ye enfa‘dur." diyü i‘lâm eyledüklerinde cezîre-i mezkûrenün beği Franceşko Şomartine zikrolunan arzla şikâyete gelen re‘âyâsıyla Südde-i Sa‘âdetüm'de murâfa‘a olundukda eben an-ceddin cezîre-i mezbûrenün kadîmî beğleri ve re‘âyâ dahı kadîmî re‘âyâsı olduğına berât-ı şerîfüm ibrâz idüp; "Kendüler hâlî kalmağıçün bizi ref‘ itdürmek isteyüp hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderler." diyü arz-ı hâl eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuşum Mustafâ varıcak, te’hîr eylemeyüp bi'z-zât zikrolunan cezîreye varup husamâsıyla berâber idüp tamâm dikkat ü ihtimâm üzre şer‘le teftîş idüp göresiz; arzolunduğı üzre beğlerinün bunlara zulm ü te‘addîsi ve fesâd ü şenâ‘ati ve Südde-i Sa‘âdetüm tarafına hıyâneti sâbit ü zâhir olursa habsidüp hakîkat-i hâlin arzidesiz. Eger kendü hâlinde olup istikâmet üzre cezîre-i merkûmenün zabtında olup re‘âyâya zulm ü te‘addîsi ve hıyâneti yoğiken mücerred ref‘ itdürmek içün hılâf-ı vâkı‘ şikâyet itmiş olalar, şirret ü şekâvetleri zâhir olan kaç nefer ise sicillât idüp mecâl virmeyüp küreğe koşup sûret-i sicillerin gönderesiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ictinâb idesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, mezkûr beğ ile kâdîlara yazıldı; mezkûr kâfirün eline virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

370 *Ürgüp kazâsı Zelil karyesinden Yeniçeri Hasan'ın, ehl-i fesaddan Deli Uruz'u kendini koruma kasdıyla öldürdüğü için serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Ürgüb kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi‘ karye-i Zelîl'de sâkin Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Hamza nâm yeniçeriyi pârelemişler; evine güçle geldi, düşdi." diyü gelüp haber virdüklerinde Bölükbaşı Muslihuddîn ve müslimânlardan cemm-i gafîr ile mecrûh-ı mezbûrun üzerine varılup yaralarına nazar olundukda başında iki yirde yarası olup ve sağ bileği muhkem çalınup; "Seni kim pâreledi?" diyü sü’âl olundukda;

"Karacık tağı kurbinde olan arpa tarlasını yolmağa vardum. Ahşâm zamânında eve gelürken İkizelîl nâm mağaralar kurbinde bir hâlî yirde kara sakallu, kara yağız bir kimesne, yanında yayı ve okı ve bir varsak bıçağı var; bana karşu gelüp yakın gelicek varsak bıçağın sıyırup bana; "Soyun!" diyü üzerüme hücûm eyledükde ben dahı; "Soyunmazam." diyü muhâlefet eyleyicek elindeki yarağla başuma iki kerre çalup mecrûh eyledükden sonra üçünci def'a elümde nacağumı karşu tutıvirdüğüm gibi bileğümi çalup mecrûh idicek hemân bir elüm ile kendine sarılup ikimüz bile düşdüğümüz gibi mezbûrun elinden yarağı düşüp hemân acele ile yarağın alup boynında ve başında beş-on def'a çaldum. Artuk mezbûr kimesne yirden kalkmadı." diyicek hâzır olan cemâ'atle zikrolan şahsun üzerine varılup nazar olundukda mezkûr yeniçerinün zikreyledüği mevzı'da mezbûr kimesnenün boynında ve başında on iki yara ile katlolmış bulunup hâzır olan kimesnelerden maktûl-i mezbûrı hîç kimesne bilmeyüp ve mezbûr yeniçerinün keyfiyyet-i hâli karyesi halkından ve gayriden tefahhus olundukda; "Gâyetle mazlûm, kendi hâlinde sâlih müslimân kimesnedür. Bu zamâna gelince kimesneyi rencîde itmiş değildür." diyü müslimânlar hakkında şehâdet eyledüklerin ve bir kaç günden sonra ba'zı kimesneler gelüp maktûl-i mezbûr hakkında haber virüp; "Karahısâr-ı Develü'de Yahyalu nâhıyesinde Deli Uruz dimekle ma'rûf bir ehl-i fesâd şakî kimesnedür." didüklerin" arzeyledüğün ecilden mezbûr ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince mezbûrı ıtlâk idüp min-ba'd bu husûs içün kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

371 *Midilli'den gelen yeniçerilere, İne kazâsında bulunan İmâret-i Âmire'nin evkâfı terekesinden parasıyla buğday verilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolı ve Midillü kâdîsına ve emînine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da binâ olunan Imâret-i Âmiren'ün kazâ-i mezbûrede olan evkâfı terekesinden Mehmed ve dîger Mehmed ve Yûsuf ve Ferhâd ve Mahmûd ve Hasan ve dîger Yûsuf ve Hüseyin ve dîger Mahmûd nâm yeniçerilere akçalarıyla on iki müd buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca evkâf-ı mezbûre mahsûlinün mevcûd olan buğdayından mezbûrlara akçalarıyla narh-ı rûzî üzre on iki müd buğday viresin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâr taraflarına tereke bey' olunmakdan ihtirâz eyleyesin ve zikrolunan yeniçerilere emrüm üzre ol mikdâr tereke ile Midillü'ye vardukda, sen ki cezîre-i mezbûre kâdîsısın, getürdükleri buğdayların yoklayup hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp aynı ile hükm-i şerîfümi Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin.

372 *Hakkındaki şikâyet üzerine hapsolunmuş olan Kırşehri Zaîmi Şahruh'un dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Nişânlu kâğıda yazılup Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hacı Çavuş'a virildi.

Seferîhısâr ve Eskişehir kâdîlarına* hüküm ki:

Bundan akdem Kırşehri'nde ze‘âmete mutasarrıf olup şekvâ olunmağla bi'l-fi‘l mahbûs olan Şâhruh'un üzerinde olan hukûk-ı müslimîn görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrun vekîli Yûsuf varup vusûl buldukda, mezkûrdan her kim gelüp da‘vâ-yı hak iderler ise –ki, bir def‘a şer‘le faslolunmış olmayup ve on beş yıl terkolunmış da‘vâ olmaya– husamâ muvâcehesinde onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp göresiz; mezbûrdan hak da‘vâ idenlerden üzerinde her kimün hakkı bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir olur ise ashâb-ı hukûka hakların hükmidüp alıvirdükden sonra za‘îm-i mezbûrun üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı tafsîli ile yazup defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp şer‘a muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde "kâdîsına" şeklindedir.

373 *Cezâyir-i Garb Trablusu Beylerbeyisi Turgut'un kadırgaları için kürek almaya gelen adamlarına Ahyolu'dan kürek satılması.*

Yazıldı.
Beğlerbeği âdemi Sefer'e virildi.

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Cezâyir-i Garb Trablusı Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp; "gitdüği yanında olan kadırgalarun küreği kalmayup gâyet ile ihtiyâc olduğın" bildürmeğin akçasıyla bin beş yüz kürek almasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi vardukda, emrüm üzre bin beş yüz kürek almak istedüklerinde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesin ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

374 *Prizrin, Yenipazar ve Bihor kadılıklarına bağlı üç köyde akrabaları bulunan Ahmed Voyvoda ve eşinin buldurulup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mesîh Beğ'ün âdemi İbrâhîm'e virildi. Fî 9 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Prizrin ve Yenibâzâr ve Bihor kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Semendire Beği olup tekâ‘ud iden Mesîh *dâme ızzühû*ya hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Ahmed Voyvoda nâm kimesneyi hâtûnıyla Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin." diyü emrüm olup hâlen mezkûr kimesne zikrolunan kâdîlıklarda üç pâre köyde karındaşı ve sâyir ta‘allukâtı olmağla anlara varup kendülerden taleb olundukda; "On yedi gün bizde turup âhar yire gitdi." diyü ikrâr itdükleri" i‘lâm* olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan kimesneyi ve hâtûnını şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup zuhûra getürüp müşârun-ileyhün âdemisine teslîm idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

* Metinde " 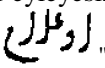 " şeklindedir.

375 *Horpişte kasabasında katlolunan Ahmed oğlu Ali'nin kâtil zanlılarının Selanik beyi tarafından teftiş olunması.*

Yazıldı.

Selanik Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Kasaba-i Horpişte'de âlet-i harble katlolunan Ahmed oğlı Alî'nün vâlidesi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup ol ruk‘ada, ba‘zı kimesneleri; "Mezbûrun katline mübâşirdür." diyü ta‘yîn eyledüği ecilden zikrolunan ruk‘anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup senün kemâl-i istikâmet ve hüsn-i diyânetüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr eylemeyüp yanunda müfettiş olan kâdî ve çavuşumla mahall-i hâdiseye varup toprak kâdîsıyla cem‘ olup zikrolunan ruk‘ada mastûr olan kimesneler mezkûrun katline mübâşeretleri sahîh ise cümlesin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürdüp der-zencîr idüp elünde olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca teftîş idüp maktûl-i mezbûrun katline mübâşir olanlardan sipâhî olanı habsidüp ve sâyir fesâd ü şenâ‘ati ve hırsuz u harâmîlığı şer‘le sâbit olan her kim ise yazup arzidesin. Olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ eyleyesin.

376 *Mısır'da Şeyh Şahin Zâviyesi şeyhinin meşîhate ehliyeti olmadığından; meşîhatin ehliyetli kimseye yaptırılıp fukaranın haklarının zâyi ettirilmemesi.*

Yazıldı.
Zâviye-i mezbûre dervîşlerinden Mehmed'e virildi. Fî 3 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır'da Karâfe cânibinde cebel-i Maktab'da Şeyh Şâhîn *kuddise sirruhû* Zâviyesi'nün fukarâsı âdem gönderüp; "zikrolunan zâviyeye şeyh olan kimesne fevtolup oğlı yirine şeyh [olup], meşîhat bâbında ehliyyeti olmadığı sebebden fukarânun hâlleri muztarr olup fukarâ vü mücâvirînün hakların kendü mühimmâtına sarfitdüğin" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şart-ı vâkıf mûcebince meşîhati müstehık olana itdürüp fukarânun hakkın zâyi‘ itdürmeyüp ol bâbda şer‘-ı şerîfe ve şart-ı vâkıfa mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

377 *Pojega sancağının yeni yapılan tahririne ait sancak defterinin Pojega beyi ile Südde-i Saâdet'e getirilmesi.*

Kethudâsına virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Pojega Sancağı Beği Bayram Beğ'e hüküm ki:

Müceddeden tahrîr olunup sana tevzî'i fermân olunan sancak defterlerinün Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp sancağun hıfzı içün yarar âdemün ta'yîn idüp sen kendün zikrolunan defterleri getürüp Südde-i Sa'âdetüm'e teslîm eyleyesin.

378 *Eflak Voyvodası Petre'nin adamları tarafından Hezargrad kazâsında iken alıp götürülen, Petre'nin Yani'ye nikâhlı kızkardeşi ile Petre'nin adamlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Eflak Voyvodası Petre'ye hüküm ki:

Hâliyâ Varna ve Prevadi ve Hırsova kâdîları Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Ahyolı Emîni Mihal'ün karındaşı Yani'ye âyîninüz üzre nikâh idüp virdüğün hemşîren mezbûr Yani ile bu cânibe gelürken Hezargrad kazâsında Kabakulak nâm karye kurbinde çayırda avretiyle konup otururken senün cânibünden Kamaraş Ban ve Yani ve Styaruken(?) ve Steyar(?) ve Göryan ve Armas(?) nâm eflaklar hayli kimesnelerile gelüp mezbûrun avretin cemî' esbâbıyla cebrle alup gitdükleri husûs emr-i şerîfümle teftîş olunup vech-i meşrûh üzre olduğın" i'lâm eyledükleri ecilden mezbûrun avreti zikrolunan eflaklarla irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Hasan Çavuş varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp mezbûreyi cemî' cihâz virilen esbâbı Kamaraş Ban'ı ve ol eflaklarla ta'cîlen mezbûr hâtûnı bile koşup çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl itmeyince olmayasın; şöyle bilesin.

379 *Sultan Murad'ın Rumeli'den istediği koyunların Gelibolu'dan geçirilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve İskele emînine hüküm ki:

Sultân Murâd âdem gönderüp ol cânibde et bâbında muzâyakası olduğın bildürmeğin iki bin koyun geçürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Gelibolı İskelesi'nden müşârun-ileyh içün iki bin koyun geçürmek istedüklerinde mâni' olmayup geçüresiz. Ammâ; bu bahâne ile iki bin koyundan ziyâde emrüme muhâlif koyun geçürmekden hazer eyleyesiz.

380 *Sahte mühürler yaptırıp halkı dolandıran Üsküb Kadı Nâibi Mehmed'in hapsolunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

Üsküb beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Üsküb'de Nâyibü'ş-şer‘ olan Mehmed nâm kimesne ehl-i tezvîr olup ba‘zı kâdîlar ve gayri kimesne nâmına mühürler kazdurup ve telbîs huccetler ve mektûblar yazup bu tarîkıla müslimânlarun cihetlerin aldurup ve hılâf-ı şer‘-ı kavîm niçe kimesnelerün akçaların ve esbâbların alup zulm ü hayf itdüği arzolunmağın mezkûrun ale'l-gafle evini ve mahkemede oturduğı sanduğı yoklayup yanında bulunan tezvîr mühürden ve huccet ve mektûbdan ne bulunursa ele getürüp kendüyi habsidüp evvelâ hukûk-ı nâsı, ba‘dehû tezvîr ü telbîsine müte‘allik husûsı görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrdan da‘v[â]-yı hak ider kimesne var ise husamâsıyla berâber idüp ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûrun zulm ü te‘addîsi şer‘le sâbit olursa erbâb-ı hukûka müteveccih olan hukûkı alıvirdükden sonra tevzîr ü telbîsine müte‘allik husûsı dahı onat tetebbu‘ idüp kazıyyesi neye müncer olursa kendüyi habsden ıtlâk itmeyüp üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup arzidesiz.

381 *Yedikule Kalesi erenlerinden mîrî bahçeler hizmetinde olanların gediklerine müdâhale olunulmaması.*

Yazıldı.
Şehremîni âdemine virildi. Fî...

Yedikule dizdârına hüküm ki:

Şehremîni Alî *zîde mecdühû* gelüp; "Kal‘a-i mezbûre erenlerinden on altı nefer kimesne kadîmden kendü yanında hâssa bâğçelere mîrî hıdmete istihdâm olunugelmişler iken hâlâ mezbûrlarun gedüklerine; "Kal‘ada yatmazlar." diyü dahlolunduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün mîrî hıdmet üzre olan on altı nefer kimesnenün gedüklerine; "Kal‘ada yatmaz." diyü kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

382 *Zebid ve Aden muhafazasını da yapmak üzere Muha Kapudanlığı verilen Yemen müteferrikalarından Ferid'in iki kalite ile görev yerine gönderilmesi.*

Yazıldı.
Tâcî-zâde Mehmed Çelebi'ye virildi; Dîvân'da. Fî 12 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Muha Kapudânlığı Yemen müteferrikalarından Ferhâd *zîde kadruhû*ya virilüp Zebîd ve Aden muhâfazasını dahı eylemek içün Muha cânibine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup Mısır'a dâhıl oldukda me'mûr olduğı muhâfaza hıdmetiyçün yanında kalmak üzre iki pâre kalite virüp dahı eğlendürmeyüp Muha cânibine irsâl eyleyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 12 Rebî'u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

383 *Kefe'den gelirken Şile'de karaya oturan gemiden yağma edilen eşyaların buldurulması.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Şili kâdîsına hüküm ki:

Kefe'den bir gemi yağ tahmîl olunmış gelürken taht-ı kazânda karaya urmağla içinde olan metâ'ı re'âyâ tâyifesi gâret eyledükleri istimâ' olundı. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan gemi içinde olan kimesnelerün metâ'ları eger yağ ve eger gayridür, kendülerün takrîrleri mûcebince ne mikdâr nesnesi karaya çıkmış ise onat vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp bir habbesin zâyi' itdürmeyüp her kimün elinde zikrolunan geminün metâ' u esbâbından ne mikdâr nesne bulunursa şer'le sâhıblerine teslîm eyleyesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın ki, kimesnenün bir akça ve bir habbesi zâyi' olmak ihtimâli olmaya. Şöyle ki; adem-i ihtimâmunla zikrolunan gemiden gâret olunan metâ' zuhûra gelmeyüp ba'de-zamânin bir kimesnenün elinde ol esbâb ü metâ'dan nesne buluna, siyâset olunurlar; ol bâbda senün özrün dahı makbûl olmaz; bilmiş olasın.

384 *Mudanya'da stoklanmış halde bulunarak mühürlenen terekenin İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i Burusa ve Mudanya'da der-mahzen olan terekeyi mühürleyesin." diyü vârid olan hüküm muktezâsınca etrâf u cevânib ve mahall-i mezbûr tecessüs olunup kimesne[de] der-mahzen itmiş tereke bulunmayup lâkin gemici tâyifesinden iki nefer kimesne bir mikdâr tereke getürüp Mudanya'da der-mahzen itdüği istimâ' olunmağla yoklanup mühürlendi." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle İstanbul muhtesibinün âdemi vardukda, ol iki nefer re'îsün gemisin getürüp der-mahzen olmış terekeden bir habbesin zâyi' itdürmeyüp ne mikdâr tereke ise

defter idüp imzâlayup defterünle varan gemilere tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a irsâl eyleyesin.

385 *İstanbul zahîresini Mudanya'da dermahzen ettiren nâibin görevden alınarak yerine başkasının tâyin edilmesi.*

Yazıldı.
Muhtesib âdemine virildi.

Kite kâdîsına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Mudanya'da nâyib olan kimesne mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün olan terekeyi bilâ-emr ol cânibde der-mahzen idüp dâyimâ emre mugâyir iş itdüği arzolunmağın mezkûr nâyib ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre mezkûra min-ba'd niyâbet itdürmeyüp ref' idüp yirine âhar yarar nâyib ta'yîn eyleyesin; emrüme mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin.

386 *Tokat'ta sahte kadı arzı yazan, ayrıca kallâb olduğu da bildirilen Kara Şeyhi'nin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezkûra virildi.

Çorum beğine ve mehâyif teftîşinde olan kâdîlara hüküm ki:

Dârende Abdüllatîf gelüp; "nefs-i Tokat'da sâkin Kara Şeyhî içün kâdî tebdîl olacağına karîb; "Ehl-i cihâta* edâ-i hıdmet itmedi." diyü kendüsi arz yazup; "Kâdî arzıdur." diyü berât itdürüp andan gayri kallâb idüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsları onat vechile husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresiz; mezbûrun mezkûra isnâd itdüği husûslar vâkı' mıdur? Şimdiye değin bi-hasebi'ş-şer' nesne sâbit olmış ise sıhhati üzre arzidesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

387 *İmâret-i Âmirenin Gelibolu'daki evkâfında depolanmış olan terekeden, gemileri ile gelen reislere Rodos ahâlisi için tereke verilmesi.*

Yazıldı.
Sağ-bölük ulûfecilerinden on akçası olan Mahmûd'a virildi.

Gelibolı kâdîsına ve Geliboli'da Hâssa Harc Emîni Halîl'e hüküm ki:

Rodos beği mektûb gönderüp; "Rodos ahâlîsinün zahîre bâbında muzâyakaları olduğın" bildürmeğin Imâret-i Âmirem'ün ol cânibde olan evkâfı mahsûlinden dört yüz müd tereke virilmek emrüm olup; "Zikrolunan tereke Alî nâm re'îsün seksen beş müd tereke alur gemisine ve Ömer nâm re'îsün yüz on müd tereke alur gemisine ve Derzî Alî nâm re'îsün

toksan beş müd tereke alur gemisine ve Hasan nâm re'îsün elli müd tereke alur gemisine ve dîger Alî nâm re'îsün altmış müd tereke alur gemisine tahmîl oluna." diyü Imâret-i Âmirem Mütevellîsi Mahmûd *zîde mecdühû* mühürlü tezkire virmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, anda olan Imâret-i Âmirem'ün mahsûlinden der-anbâr olan terekeden emrüm üzre akçaları ile dört yüz müd buğday virüp zikrolunan re'îslerün gemilerine tahmîl itdürüp emrüme mugâyir ziyâde bir habbe tereke virilmesinden hazer eyleyesiz ve emrüm muktezâsınca ol mikdâr tereke tahmîl olunduğın bu hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp dahı hükmi ellerinden alup aynı ile kurudan Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekden ve hılâf-ı emr deryâya ve küffâra tereke virilmesinden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; hılâf-ı emr iş olduğı istimâ' oluna, mansıbun alınmağla konılmayup mu'âteb ü mu'âkab olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

388 *bkz. hkm. 387*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup iki üç kâğıd aşağa tekrâr geçmişdür.
Kezâlik.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Imâret-i Âmirem'ün Gelibolı cânibinde olan evkâfı terekesinden Alî ve Ömer ve Derzî Alî ve Hasan ve dîger Alî nâm re'îslerün gemilerine Rodos zahîresi içün dört yüz müd tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan re'îsler terekeyi alup gemilerine tahmîl idüp Rodos'a teveccüh itdüklerinde Boğaz'dan mâni' olmayup geçüresiz. Ammâ; deryâya ve küffâra tereke virilmek memnû'dur; hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekden hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

389 *Yalan ve hîleler ile Tunus ahâlisine zarar verdiği yolunda hakkında şikâyet olunan Mercan adlı kişinin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Arzla şikâyete gelenlerden Şihâb ve Abdülazîz'e virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Trablus kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Trablus Beği olup hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Süleymân *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Trablus Mahkemesi'nden hükm-i şerîfümle ref' olunan Bâsim oğlı İbrâhîm'ün Habeşî Arab'ı Mercân nâm kimesne tezvîr ü telbîse sülûk idüp Trablus ahâlîsinden mün'ım ü mütemevvil olan kimesnelerün haklarında nâ-meşrû' evzâ' isnâd idüp ve ba'zı vazîfeler ihrâc idüp ahkâm-ı şerîfe getürüp ashâbına virmeyüp ve ba'zı ahkâmı ihrâk idüp mezkûrun te'addîsinden niçe kimesneler terk-i diyâr idüp Trablus'un a'yânı mezbûr içün; "Zarar-ı âmdur, sürilmeğe mahaldür." didüklerin"

bildürmeğin mezkûr Arab mahrûse-i İstanbul'a ticâret tarîkı ile gelmiş bulunmağın hakîkat-i hâli ma‘lûm olmağıçün yarar kefîle virilüp arzla gelen şikâyetcilerine işbu sene: 972 Rebî‘u'l-âhıri'nün evâsitından üç aya değin sıhhati üzre arz ve sûret-i sicil getürmeğiçün va‘de virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrun ahvâline vâkıf olan bî-garaz mu‘temed müslimânlardan teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı‘ sâbıkâ arzolunduğı üzre şirret ü şekâveti ve tezvîr ü telbîsi var mıdur, yohsa kendü hâlinde ve rencberliğinde olup hılâf-ı vâkı‘ haber virmekle mi arzolunmışdur, hakîkat-i hâline tamâm vâkıf u muttali‘ olup şirret ü şekâvet ve tezvîr ü telbîsâtına müte‘allik sicill olmış kazıyyesi dahı var ise sicillâtdan ihrâc idüp bi'l-cümle mezkûrun ahvâli yanınuzda ne vechile zâhir olursa sıhhati ve hakîkati üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ve tezvîr ü telbîsden hazer eyleyesin.

390 *İsyan eden Bakıra ve Muslihîn kabîlelerinin isyanlarının bastırılması için Deyr-i Rahba beyine Diyarbakır beylerbeyisinin yardım etmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Deyr-i Rahba Beği Hüseyin *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Eşirrâ-i A‘râb'dan Bâkıra ve Muslihîn dimekle ma‘rûf tâyife dâyimâ ısyân üzre olup sancakbeği sübaşıların niçe def‘a katlidüp şimdiki hâlde dahı ısyân u tuğyân üzre kuttâ‘u't-tarîklardur. Rüsûmların ve mahsûllerin virmeyüp içlerine sübaşı ve nâyibler varmağa kâbiliyyet olmayup vardukları mahalde âlât-ı harble karşu gelüp fesâd iderler." diyü arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Tâyife-i mezbûrenün fesâd ü şenâ‘ati zâhir olup ele gelmek lâzim olup mu‘âvenet taleb eyledükde kifâyet mikdârı âdem koşup ehl-i fesâd ü şenâ‘ati ele getürmekde mu‘âvenet ü muzâheret eyleyesin.

391 *Zağra-i Cedîd kazâsının Üçevli karyesinde evini basarak Yeniçeri İskender'i katledenlerin teftiş olunarak yakalanması.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 14 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Zağraeskisi ve Zağra-i Cedîd kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Zağra-i Cedîd kâdîsısın, Çirmen beği ile mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Üçevli nâm karyede sâkin İskender nâm yeniçerinün gice ile evi basılup oğlı Dervîş ile kendü mecrûh olup bir günden sonra mezkûr İskender fevtolup ve mecrûh olduğı hâlde; "Benüm evümi basanlar, karye-i Çeltükci'den Şa‘bân ve karye-i Köpekci'den Mehmed bin Kurd ve karye-i Karaaliobası'ndan Göçbeği ve karye-i Süleobası'ndan Uzun Pîrî nâm kimesnelerdür. Ol gice bunları aynı ile gördüm." diyü Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Mehmed ve Sinân'a haber virüp anlar dahı mezkûrûn Göçbeği ve Şa‘bân ve Mehmed

muvâcehelerinde vech-i meşrûh üzre kelimât idicek anlar inkâr idüp ve mezkûr İskender'ün zevcesi Selce; "Evimüz basıldığı gice mezbûr Mehmed'i aynı ile gördüm bile idi." diyü ta‘yîn idüp ve mezkûrân Göçbeği ve Şa‘bân teftîş olunduklarında ehl-i karye eyülüklerine şehâdet idüp yarar kefîllere virilüp ve mezbûr Mehmed habsolundı." diyü bildürdüğünüz ecilden bu husûs Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan ve yeniçeri bölükbaşılarından ( ) mübâşeretleriyle teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp dahı bu husûsı husamâ muvâcehesinde hak üzre teftîş idüp göresiz; mezkûrı her kim katlitmiş ise –ki, şer‘le sâbit ola– kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz, değil ise ol bâbda şol ki, muktezâ-yı şer‘-ı kavîmdür, anunla amel idüp şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

392 *Kilis Beyi Canpolat ve Cebele Beyi Habib'in Deyr-i Rahba Beyi Hüseyin'le aralarında husûmet olduğundan, Kilis ve Cebele beylerinin vukûbulacak dâvalarına Hüseyin'in mübâşir tâyin olunmaması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Deyr-i Rahba Beği olan Hüseyin *dâme ızzühû* mektûb gönderüp, "hâliyâ Kilis Beği Canbolad *dâme ızzühû* ve müşârun-ileyhün oğlı olup Cebele Beği olan Habîb ile mâ-beynleri adâvet üzre olmağla ba‘zı kimesneler kendüden veyâ oğlından şekvâ idüp da‘vâ-yı hak itmelü olduklarında anlar mübâşir olmayup sizün ma‘rifetinüzle görilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi ba‘zı kimesneler müşârun-ileyhden ve oğlından da‘vâ-yı hak idüp hükm-i şerîf ihrâc eyleyüp sizi veyâhûd âhar sancakbeği mübâşir kayditdürürler ise ahvâllerin şer‘le gördürüp mûmâ-ileyhimâyı mübâşir olurlar ise istimâ‘ itdürmeyüp emrüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 14 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

393 *Horpişte kasabasında katlolunan Ahmed oğlu Ali'nin kâtili Harâmiler Reisi Hüsrev'in yakalanıp teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fî 15 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Selanik Beği Alî Beğ'e ve Horpişte kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre[de] âlet-i harble katlolunan Ahmed oğlı Alî'nün vâlidesi Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup; "Kazâ-i mezbûrda Şağ nâm karyede mütemekkin

harâmîler re‘îsi olan Husrev'i vilâyetimüze iki def‘a mehâyif sorıcısı gelüp mezkûrı ele getürümeyüp kasaba-i mezbûrede mütemekkin eniştesi olan Korçı Mehmed nâm za‘îm kefîli olup ele virmeyüp ve akça kuvvetiyle da‘vâcıların ıslâh eyleyüp mezkûr Husrev niçe evler basup âdemler katlidüp ocaklar söyündürüp mâlın gâret idüp Korçı Mehmed'ün evine getürüp küllî itdüği fesâdât Korçı'nun ve oğullarınun ma‘rifetleriyle olup ve bundan evvel Sigetvar Seferi'nde Vezîrüm Mustafâ Paşa beğlerbeği iken bî-nihâye da‘vâcıları gelüp Belgrad'da niçe şerîkleri ile kayd ü bend eyleyüp Kesterye Kal‘ası'nda habsitdükde mezkûr Korçı Mehmed'i akça kuvveti ile zindândan kaçurup ve mehâyif teftîşi geldükde da‘vâcıların ıslâh idüp da‘vâcılarun zararına ve hîn-i mahalde Husrev'ün ihzârına Korçı Mehmed oğlı Oruç kefîl bi'n-nefs olup bu tarîk ile harâmîler re’îsi olan mezkûr Husrev'i ele virmeyüp şerîklerini taleb eylediler. Şimdiki hâlde Korçı Mehmed'ün oğulları Oruç ve Hasan ve akribâlarından Atâ ve Nûh ve Deli Turgud ve Mustafâ ve hıdmetkârlarından Kara Hasan ve hırsuzlardan çobânları çelteği olan Savol ve oğulları Nikola ve Yani ve Atâ'nun Yûsuf nâm bir kulını mezkûr Za‘îm Korçı Mehmed mezbûr Ahmed'ün koyunları yaylakdan gelürken mezkûrları gönderüp iki yarar koçın alup kasaba içinde zikrolunan Atâ'nun evinde ma‘an şürb-i hamr iderken oğlı Alî'yi; "Koyunumuz niçün basdınuz?" diyü mezkûrları şerî‘ate da‘vet itmeğe gönderüp mezkûr âlât-ı harble kasaba içinde kendü zamânında kendüyi ve atını pâre pâre eylediler. Zaleme havfinden muvâcehe[ye] gelüp şehâdet itmezler. Mâdâm ki, mansıbları ellerinde ve kayd [ü] bend olmayınca ol sebebden gündüz olan hâdiseye toprak kâdîsı virmeyüp bu husûsa ılm-i kâdî lâhık olup başı korkusından vukû‘ı üzre arz virmeyüp biz dahı başımuz korkusından avret ü oğlanla derbend kâfirlerinden yiğirmi beş nefer eli harbelü martoloslar ile altı gün mikdârı iz azıdup her birine birer sikke altun virüp ol harâmîler şerrinden güçle kurtulduk. Zîrâ, kimi levendât ve kimi eli harbelü kâfirlerden iki yüz nefere kâdir olup başka çetesi yörir. Şimdiki hâlde Tenri tağına değin billeri bağladup bizden dil çıkarmamak kasdına." diyü mezbûr Husrev'ün fesâdına müte‘allik üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicillerin ibrâz idüp ve mezbûr Za‘îm Korçı Mehmed dahı mezkûrun mu‘înı ve kefîli ve âdemleri ve oğulları dahı ehl-i fesâd oldukları ecilden cümlesi der-zencîr olunup teftîş olunmasın emridüp bu husûsda sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olduğı ecilden sizi müfettiş ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî eylemeyüp sancağun sipâhîlerinden kifâyet kadar âdem alup kazâ-i mezkûra varup mezbûrûn kimesneleri mu‘înleri ve şerîkleri ile ale'l-gafle hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp der-zencîr idüp yanunda olan müfettiş ve toprak kâdîları ile husamâyı berâber idüp gaybet idenleri yatakları ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le ve kânûn ile buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp töhmet-i sâbıkası olup mûcib-i örf olanları bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn teftîş idüp göresiz; mezbûrenün oğlını katlidenler ve hırsuz u harâmîlık ve fesâd ü şenâ‘ati zâhir olan her kimler ise sipâhî tâyifesinden olanı habsden ıtlâk itmeyüp şer‘le üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı ale't-tafsîl yazup arzidesiz; sipâhî olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm her ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız.

394 *Horpişte kasabasında şirret ü şekâvet üzere olduğu bildirilen Yüzübereli Ahmed adlı sipâhinin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Bu dahı, kezâlik, mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Müşârun-ileyhimâya hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda Yüziberelü Ahmed nâm sipâhî kendü hâlinde olmayup dâyimâ şirret ü şekâvet üzre vilâyet halkı elinden âciz kalmışlardur." diyü haber virdükleri ecilden keyfiyyet-i hâli ma‘lûm olmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Bu hükm-i şerîfümi kimesneye ifşâ itmeyüp hasımları ile olan da‘vâların virilen hükm-i şerîfüm muktezâsınca teftîş idüp tamâm itdükden sonra mezbûrun ahvâlini dahı vilâyet-i mezbûrede olan bî-garaz müslimânlardan tamâm hak üzre teftîş ü tetebbu‘ idüp göresiz; mezbûrdan da‘vâ-yı hak ve ızhâr-ı tezallüm ider kimesne var ise şer‘le istimâ‘ itdürüp üzerine bi-hasebi'ş-şer‘ zulm ü te‘addîsi sâbit ü zâhir olursa kendüyi habsidüp sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunup bî-günâh olanlara zulm ü te‘addî olmakdan gayet ihtirâz eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 15 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

395 *Bergama, Tarhala ve Ayazmend kazâları ile Bergama nâhiyelerinde yapılan penbe ipliğinden, halkın kendisine yetecek kadarını satın aldıktan sonra kalanının dışarıya satılması.*

Yazıldı.
Mezkûr hallâclardan arzla gelen Mehmed'e virildi. Fî 15 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Bergama ve Tarhala ve Ayazmend ve Nevâhî-i Bergama kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Bergama kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nefs-i Bergama'da sâkin olan hallâc tâyifesi cem‘ olup; "Tarhala ve Ayazmend ve Nevâhî-i Bergama Kâdîlıkları'nda hâsıl olan penbe ipliğin ba‘zı kimesneler cem‘ idüp der-mahzen idüp küffâr-ı hâksârdan gelen gemilere bey‘ itdükleri ecilden şehre âhar yirden iplik gelmemeğin mîrî içün ta‘yîn olunan astarı edâ itmeğe küllî ac[zi]müz vardur." didüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup tenbîh ü yasağ eyleyesiz ki, min-ba‘d kimesne kasaba-i mezbûre halkı kendülere kifâyet kadar penbe ipliği almadın hârice virdürmeyesiz. Ammâ; bunlar kendüler kifâyet kadar aldukdan sonra fukarâyı ta‘cîz ü tazyîk itdürmeyesiz ve küffâra dahı penbe ipliği virdürmeyüp gereği gibi yasağ idesiz. Ba‘de't-tenbîh memnû‘ u mütenebbih olmayanları sıhhati ve vukû‘ı üzre isimleri ile yazup bildüresiz.

396 *Broy(?) Kalesi'nin düşmandan korunması için gerekli tedbirlerin alınmasına engel olanların teftiş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsı Rıdvân'a virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Yanya beğine ve Rinase kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Aydın-oğlı Mehmed Çavuş yedinden emr-i şerîf vârid olup; "Bundan akdem küffâr-ı hâksârun deryâda donanması olup sancağınuzda vâkı' olan yalıları âdet-i kadîme üzre hıfzitdürüp re'âyâ vü berâyâya zarar u gezend irişdürmeyesin." diyü fermân olunmağın livâ-i mezbûra tâbi' Broy Kal'ası muhâtara yir olup hıfz u hırâseti lâzim olduğı ecilden dâyimâ bekleyügelmeğin mesfûr kal'anun ahvâli görilüp yoklanmağa âdem gönderildükde bi'l-fi'l Azebler Ağası Pîrî ve Azebler Re'îsi Alî ve sâbıkâ Azebler Ağalığı'ndan ma'zûl olan Bâlî ve Memi Çelebî ve Koçoğlı Hüseyin ve Türâbî-oğlı Alî kal'a halkına ifsâd idüp âdemimüz üzerine âlet-i harble gelüp kal'anun hıfz u hırâseti bâbında olan tedârüke mâni' oldukların" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı gibi ise –ki, bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olur ise– mezkûrları sûret-i sicillâtları ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla.

397 *Donanma gemilerine yaptırılacak fıçı ve varil için Kocaeli ve İznikmid kazâsından kestirilen kerestenin, kira arabaları ile yalılara indirilip gemiler ile Tersâne-i Âmire'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kocaili beğine hüküm ki:

Evvel bahâr-ı huceste-âsârda deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkması mukarrer olup donanma gemilerine fuçı ve varul mühimm ü lâzim olup zikrolunan fuçı tahtası iltizâmla Yehûdî avreti uhdesinde olmağla taleb olundukda senün içün; "Cümle arabaları almışdur; kirâ ile araba bulunmaz." diyü haber virdüği ecilden taht-ı livânda İznikmid kazâsında ve sâyir yirlerde kesilüp hâzır olan fuçı tahtaları kirâ arabaları ile yalılara inüp gemilere tahmîl olunup Tershâne-i Âmirem'e irsâl olunması mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [varıcak], bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü terâhî eylemeyüp vilâyetden kifâyet kadar kirâ ile arabalar tedârük idüp ne mikdâr hâzır olmış fuçı tahtası var ise tedârük olunan arabalara tahmîl idüp ale't-ta'cîl yalıya indürüp hâzır bulunan gemilere tahmîl idüp irsâl itmek ardınca olasın ve arabacılara ücretleri cebr olup eksük virilmekden ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü te'addî olunmakdan ictinâb idüp hemân emrüm üzre ber-vech-i isti'câl mühimm olan fuçı tahtaların irişdürmek ardınca olup bu bâbda ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

398 *Sultan Murad'ın Rumeli'den alacağı koyunların Gelibolu İskelesi'nden geçirilmesine engel olunmaması.*

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve İskele emînine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü*nün [oğlı] Murâd *tavvela'llâhü umrahû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp Rûmili'nden akçaları ile sâl-be-sâl iki bin koyun almak murâd idinmeğin icâzet-i hümâyûnum olup **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün matbahı içün Rûmili'nden âdemleri akça ile ol mikdâr koyunı sâl-be-sâl alup iskeleden geçürmek istedüklerinde mâni‘ olmayup geçüresiz. Bu bahâne ile emrüme muhâlif ziyâde koyun geçmekden hazer eyleyesiz.

399 *Mısır'a giden ve Mısır'dan gelen Karamürsel gemilerinin yakalanıp reislerinin hapsolunarak, gemilerde olan eşyanın defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Berü cânibden mahrûse-i Mısır'a giden ve Mısır'dan bu cânibe gelen karamürsel gemileri min-ba‘d girift olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi berü cânibden Mısır'a giden ve Mısır'dan berüye gelen karamürsel gemileri eger yüklüdür ve eger boşdur, girift [idüp] re’îslerin habseyleyüp ve her re’îsün gemisi içinde olan metâ‘ları ne ise defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin. Bu bahâne ile kimesnenün metâ‘ u esbâbına dahl ü tecâvüz olunup zâyi‘ olmakdan gâyet ile sakınasın; şöyle bilesin.

400 *Beyşehri ve Seydişehri kadılıklarında teftişten kaçan ehl-i fesad kimselerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Bâyezîd Beğ'e ve Beğşehri ve Seydîşehri kâdîlarına hüküm ki:

Bundan evvel taht-ı hükûmetinüzde ba‘zı fesâd ü şenâ‘at ve şirret ü şekâvet üzre olan kimesneler teftîşden gaybet idüp ele girmeleri mümkin olmadığı ecilden sen ki sancakbeğisin, müfettiş olan kâdîlarla zikrolunan şakîleri, sâkin oldukları yirleri ve iştihârları müslimânlar haber virdükleri üzre isimleriyle defter idüp imzâlayup Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyledüğünüz ecilden zikrolunan defterde mastûr olduğı üzre ahvâlleri sıhhati ile ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, irsâl olunan sûret-i deftere nazar idüp dahı kazıyyelerin kimesneye ifşâ eylemedin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ale'l-gafle cümlesin ele getürüp der-zencîr idüp yollarda hıfz içün kifâyet kadar yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e

gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup ol defterde mastûr olan şakîlerden bir ferdi gaybet itdürmekden ve hımâyet olunmakdan ve bu bahâne ile sâyir kendü hâllerinde olanlara dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

401 *Acemi oğlanlarından 25 kişinin seçilip topçu şakirdi olmak üzere Topçubaşı Pîrî'ye teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Dergâ[h-ı] Mu‘allâm'da Topcıbaşı olan Pîrî *zîde mecdühû* topcıya ihtiyâc olduğın bildürmeğin topcılara şâgird olmağıçün yiğirmi beş nefer acemî-oğlanı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince topcı şâgird olmak üzre Türk üzerinde olan oğlanlardan yiğirmi beş nefer acemî-oğlanı ta‘yîn idüp isimleri ile defter idüp müşârun-ileyhe teslîm eyleyesin.

402 *Hâssa Zernişancılarından Ayas'ın, Celeb Yanoş adlı kâfir beyinin elinde esir olan oğlunun kurtarılması.*

Yazıldı.
Mezkûr Ayas'a virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Zaçesne beğine hüküm ki:

Hâssa zer-nişâncılardan dârende Ayas gelüp; "bundan akdem oğlı küffâr-ı hâksâra giriftâr olup hâliyâ Celeb Yanoş nâm kâfir beğinün yanında olup on yıldan berü mahbûs idüğin" bildürüp "halâsı bâbında istid‘â-yı ınâyet" itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun halâsı husûsına bi'z-zât mukayyed olup her ne tarîkla mümkin ise mu‘âvenet ü muzâheret idüp ıtlâk itmesine ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

403 *Aydıncık kasabasındaki Sırçacı Hasan Evkâfı mütevellîlerinin muhasebelerinin görülmesi sırasında ortaya çıkan haksızlıkların önlenmesi ve tarafların bir araya getirilip muhâkemelerinin yapılması.*

Yazıldı.

Sâbıkâ mahrûse-i Burusa'da Yıldırım Hân Medresesi Müderrisi olan Mevlânâ Muhyiddîn'e ve Aydıncık Kâdîsı Mevlânâ Mü’eyyed'e hüküm ki:

Sâbıkâ Aydıncık Kâdîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn ve Biga Kâdîsı İlyâs mektûb gönderüp; " "Kasaba-i Aydıncık'dan Ahmed ve Mehmed ve Emrullâh nâm kimesneler yedlerinden emr-i şerîf vârid olup Sırçacı Hasan Evkâfı'nun bir senede kırk üç bin üç yüz

akçadan muhâsebesi görilüp ve hâliyâ Kâdî olan Abdurrahmân yiğirmi sekiz bin sekiz yüz akçadan görmek ile vazîfemüz virilmeyüp ziyâde zulmolmışdur." didükleri bâ‘ısden görilmesi fermân olunmağın ve mezbûr Emrullâh; "Mütevellîsi olduğum Nasûh Hâce Evkâfı'nun ve Kara Memi Evkâfı'nun muhâsebesini görmekde ta‘assub eyleyüp elümde olan temessükâtumı alup bana ziyâde hayfeylemişdür." dimeğin anun dahı görilmesi fermân olunmağın Aydıncık'da cem‘ olup Sırçacı Hasan Evkâfı'na Mütevellî olan Ahmed nâm kimesne ihzâr olunup yiğirmi sekiz bin sekiz yüz akçadan görilen muhâsebesine nazar olunup vakf-ı mezbûrun on beş bin akça ider bir bâğını bey‘ıne emr-i şerîf yoğiken mütevellî-i sâbık Ca‘fer bin yedi yüz elli akçaya bey‘ itdürüp vakfa küllî gadrolduğı zâhir olup ve kırk üç bin üç yüz akçadan görilen muhâsebe bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olup Mütevellî Ahmed yedine temessük virilüp ve mezkûr Emrullâh'un muhâsebesi görilmeğe mübâşeret olundukda kâdî-i mezbûrdan temessükâtı ve hasımları taleb olundukda virmeyüp ve mezbûr Emrullâh'un; "Toprak kâdîsına itâ‘at eylemedün." diyü hılâf-ı şer‘ hâtûnın tefrîk idüp yiğirmi altı akçasını alup nikâh itdürüp emr-i şerîfe itâ‘at eylemedüğini ve arz-ı âharda Mehmed bin İbrâhîm yedinden emr-i şerîf vârid olup mazmûnında; vasîsi olduğum Receb'ün muhâsebesin görmekde kâdîsı Abdurrahmân bana ziyâde zulmider ve mezbûr Receb bir sabî oğlan katleylemişdür. Bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olmadın maktûlün vârislerine iki bin beş yüz akça ile beni ıslâh itdürüp dört yüz akça ehl-i örfe hükmeyleyüp lâkin fetvâ-yı şerîfde; "Vasînün ıslâhı makbûl değildür." diyü cevâb virilmeğin; "Bi-hasebi'ş-şer‘ görilüp vukû‘ı üzre arzoluna." diyü fermân olunmağın mezbûr vasî İbrâhîm'ün muhâsebesi görildükde kâdînun ehl-i örfe dört yüz akça hükmeyledüği temessüki ve ıslâh temessüki bulunup hasımları kâdî-i mezbûrdan taleb olundukda te‘allül eyleyüp virmedüğini" arzeyledükleri ecilden kâdî-i mezbûr azlolunup umûmen teftîş olunmasın ve bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Nâzır Kubâd *zîde kadruhû* mübâşir olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, gelüp da‘vâ-yı hak ider husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le sorılup [fasl]olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp üzerine sâbit ü zâhir olan hukûkı şer‘le ashâbına alıvirüp dahı ne mikdâr kimesnenün hakkı alındığı ve sâyir üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı yazup arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hakk-ı sarîha tâbi‘ olup hılâf-ı şer‘ iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

404 *Bursa ve kazâlarındaki ehl-i fesad ve harâmilerin teftiş edilip yakalanmaları için Bursa beyinin müfettiş olarak tâyin edildiği.*

Yazıldı.
Ferruh Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Burusa beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, âdem gönderüp; "sancağunun ehl-i fesâd ü şenâ‘ati ve hırsuz u harâmîsi teftîş ü tefahhus olunup memleket ü vilâyet fesâd ü şenâ‘atlerinden temîz ü pâk kılınması husûsın" i‘lâm eylemişsin. İmdi; livâ-i mezkûrda vâkı‘ olan

kâdîlıklarun hırsuz u harâmîsi ve sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘ati teftîş ü tefahhus kılınup haklarından gelinmek içün seni müfettiş ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te’hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan kâdîlıklara varup bi'z-zât mübâşeret idüp ve siz ki kâdîlarsız, taht-ı kazânuzda gereği gibi mukayyed olup hırsuz u harâmîlık ile meşhûr u müte‘âref olup fesâd ü şenâ‘at üzre olanları hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le ve kânûn ile buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp der-zencîr eyleyüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl terkolunmış olmayan da‘vâların husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş eyleyüp ve töhmet-i sâbıka ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma‘rûf ile görüp her kimün hırsuzluğı ve harâmîlığı bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn sâbit ü zâhir olur ise ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî tâyifesinden olanları habsidüp sûret-i sicillerin ihrâc eyleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e göndüresin. Sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra fesâd ü şenâ‘at itdükleri mahalde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, ehl-i fesâd ü şenâ‘ate ıbret-nümâ olup bir ferdün hırsuz u harâmîlik itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûsda ziyâde ikdâmum vardur; gaflet itmeyüp elbette zikrolunan kâdîlıklarda hırsuz u harâmîden bir ferd komayup cümlesin ele getürüp memleket ü re‘âyâyı ve ashâb-ı sebîli mazarrat u fesâdlarından emîn kılmak bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz ve zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üzre olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesiz.

405 *Kite kazâsında şarap imal eden ve şarap içen Müslümanların evlerinde bulunan şarapların döktürülmesi ve şarap imal eden ve içenlerin menedilmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde Sultân Mehmed câbîsine virildi; Dîvân'da. Fî 16 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Kite kâdîsına hüküm ki:

"Taht-ı kazânda Küçükgömük nâm karye halkından Ahmed ve Evhad ve Memi ve Bostân ve dîger Ahmed ve Ömer nâm kimesneler karye-i mezbûreden bir niçe kimesneler dahı alâniyyen şürb-i hamr idüp ve evlerinde şarâb sıkup ehl-i fesâd kimesnelerdür." diyü Südde-i Sa‘âdetüm'de istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı‘ mezbûrlarun evlerinde hamr var ise yabana dökdürüp min-ba‘d eger mezbûrlardur ve eger gayrilerdür, müslimânlara hamritdürmeyüp ve evlerinde kimesneye hamr kodurmayup muhkem tenbîh eyleyesin ki min-ba‘d müslimânlar hamritmeyeler. Anun gibi, ba‘de't-tenbîh eslemeyüp evinde hamr bulunan kimesneleri isimleriyle yazup arzeyleyesin; şöyle bilesin.

406 *Tımışvar'a tâbi Kaçın(?) nâhiyesinde Bogor varoşu sâkinlerinden olup kız ve oğlan kaçırarak fesad hareketlerinde bulunan Gürko(?) adlı zaîmin yakalanarak suçu sâbit görülürse hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûr Kaytas'un hıdmetkârı Ferhâd'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Lipova beğine ve Tımışvar kâdîsına hüküm ki:

"Tımışvar'a tâbi' Kaçın(?) nâhıyesinde Bojor varoşı sâkinlerinden Mager Gürko nâm kâfir dâyimâ voyvodalar yanına varup ve kız ve oğlan kapup ehl-i fesâd olduğın" zü'amâdan Kaytas *zîde kadruhû* i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı tutup hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati olduğı bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olursa habsidüp dahı sübût u zuhûr bulan mevâddı ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz.

407 *İmâret-i Âmire'nin Gelibolu taraflarındaki evkâfı terekesinden Ali, Ömer, Derzi Ali, Hasan ve diğer Ali adlı reislerin gemilerine Rodos zahîresi için tereke yüklenmesine izin verildiğinden; gemilerine tereke yükleyip Rodos'a götürmeleri esnasında adı geçen reislere Boğaz'dan geçerken mâni olunulmaması.*

Yazıldı.
Sağ-bölük ulûfecilerinden on akçası olan Mahmûd'a virildi.

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Imâret-i Âmirem'ün Gelibolı cânibinde olan evkâfı terekesinden Alî nâm re'îsün seksen müd alur gemisine ve Ömer nâm re'îsün yüz on müd tereke alur gemisine ve Derzî Alî nâm re'îsün toksan beş müd tereke alur gemisine ve Hasan nâm re'îsün elli müd tereke alur gemisine ve dîger Alî nâm re'îsün altmış müd tereke alur gemisine –ki, cümle dört yüz müd tereke olur– Rodos zahîresiyçün tahmîl olunmağa hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan re'îsler emrüm mûcebince her biri gemilerine ta'yîn olunan mikdârı terekeyi tahmîl idüp Rodos'a teveccüh itdüklerinde Boğaz'dan mâni' olmayup geçüresiz. Ammâ; deryâya tereke virilmek memnû'dur. Hılâf-ı emr ziyâde tereke virilmekden hazer eyleyesiz.

408 *Çankırı'da suçları sâbit görülerek yakalanıp Cezâyir'e sürgün edilmesi emrolunmuş iken kaçan Hacı Mehmed adlı şahsın yakalanarak yeteri kadar hisarerenleri nezâretinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Halîl nâm âdemisine virildi. Fî 22 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Kengırı beğine ve Küre ve Kengırı kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Kengırı kâdîsı mektûb gönderüp; " "nefs-i Kengırı'dan Hâcı Mehmed nâm kimesne eşirrâdan olup tezvîr ü telbîsi zâhir olmağın sâbıkâ Cezâyir'e sürilmek emrolunmışiken bir tarîkla halâs olduğın" bildürmeğin kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmek içün hükm-i hümâyûnum gönderilüp mezkûr gaybet itmeğin ele gelmek müyesser" olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrı ele getürüp gaybet iderse şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup dahı mukayyed ü mahbûs kifâyet mikdârı hısâr-erenlerine koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itmekden hazer eyleyesin. Şöyle ki; gaybet eyleye, ana olacak anlara olur.

409 *Medine halkına ilâve olarak gönderilen deşîşe buğdayından sâdâta hisse verilmemesi.*

Yazıldı.

Mekke-i Mükerreme Şerîfi Şerîf Hasan bin Ebî-Nümey *dâme sa‘dühû*ya hükm-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Medîne-i Münevvere'de olan sâdât-ı Benî-Hüseynî dâ‘îleri deşşîşe buğdayından emr-i sâbık ile sülüs mikdârı alagelmişler ve bir-iki yıldan berü belde-i münevvereye irsâl olunan buğday iki bin erdebden ziyâde emrolunup ziyâde olan buğdaydan tevzî‘ idenler sâdâta hıssaların virmedüklerin" i‘lâm eylemişsiz. Eyle olsa; sâdât-ı kirâm deşşîşe buğdayından hıssadâr oldukları zamânda fukarâ kalîl olup ba‘dehû kesret üzre olmağla anlarun nafakaları içün ol mikdâr buğday ziyâde olunup irsâl olunugelmişdür. Ol ziyâdeden sâdâta hıssa virilürse girü fukarâya ıztırâb lâzim gelür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, fukarâ içün ziyâde olan buğdaydan anlara hıssa taleb itdürmeyüp fukarâ vü zu‘afânun nafakalarını muzâyakaların def‘ itdürmekde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

410 *Haleb'de erbâb-ı timardan Pervâne, oğlu Mehmed, Karabatak ve Kürt Hasanoğlu adlı mültezimlerin Cebele Hâsları Mukâtaası'ndan zimmetlerinde kalan bakâyanın tahsil edilmesi.*

Yazıldı.
Defterdârun kethudâsına virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki Arab defterdârısın, mektûb gönderüp; "bundan akdem erbâb-ı tîmârdan Pervâne ve oğlı Mehmed ve Karabatak ve Kürd Hasan-oğlı Cebele Hâsları Mukâta‘ası'n

sene: 965 Zi'l-hıccesi'nün gurresinden dört yıla iltizâm itdüklerinde tahvîl âhırinde zimem ü kesr dimeyüp mâl-i mukâta‘ayı bi't-tamâm Hazîne-i Haleb'e teslîm itmeğe şart itmişler iken tahvîlleri tamâm oldukda iltizâmları mûcebince zimmetlerinde on altı kerre yüz bin akça bâkî kalup taleb olundukda virmekde ınâd idüp tahsîl olunmak üzre iken gaybet idüp Dersa‘âdet'e gitdükleri istimâ‘ olunmağın ol cânibe varmışlar ise bir yarar kimesneye koşılup bu cânibe gönderilüp ve zimmetlerinde olan mâl-i mîrî emlâk ü esbâblarından, kifâyet itmeyeni kefîl bi'l-mâllerinden tahsîl olunmasın" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlardan mezbûr Mehmed ve kefîli olan babası Pervâne İstanbul'da bulunup ele girüp Haleb Hazînesi'yle gelen yeniçerilere serdâr olan Bölükbaşı Mehmed'e habsle teslîm olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [vardukda], mezkûrlarun ahvâllerin şer‘le teftîş idüp üzerlerine mâl-i mîrî olup bî-kusûr edâsında te‘allül ü tehâvün iderse emlâk ü esbâbından ve şer‘le küfelâsından tahsîl idüp zimmetlerinde bir akça ve bir habbe bâkî kodurmayup kazıyyeleri neye müncer olursa sıhhati üzre yazup arzidesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 18 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

411 *Nemçe kralı tarafından Erdel ülkesine bir saldırı olmadan evvel Nemçe toprağına Plaj Mihal (Menhar)'ın zararını def‘ bahanesiyle müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "asker-i hümâyûnumla Yanoş Kral-oğlı İstefan Kral'a varup mülâkî olup mu‘âvenet üzre olduğun ve alınan kal‘alarun ahvâlin ve Plaj Mihal'ün(?) istaburı bozılup Peşte'nün öte yakasında bir mil yire akrab yirde olan Ana ve Sevako nâm iki pâre kal‘alar dahı müşârun-ileyh kral; "Kadîmî, babam kal‘aları iken zulmen alınup bi'l-fi‘l müfsid-i mezbûrun tasarrufındadur. Şöyle ki; bu def‘a alınmayup kala, fesâd ü zarardan hâlî olmayup re‘âyâ pây-mâl olup ol iki kal‘a sebebi ile tekrâr kuvvet bulur." diyü asker-i hümâyûnumla memleket hıfzı içün berü yakada kalup kral-ı mezbûr on beş gün va‘de ile ol kal‘alarun fethıne gitdüğin" i‘lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki dercolunmış ise mufassalen ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; bundan evvel defe‘âtle sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Nemçe kralı tarafından bellü başlu bir asker gelüp vilâyet-i Erdel'e zarar itmek ihtimâli olmadın müfsid-i mezbûr ile olan husûmet ü gavgâ içün asker taşurgatmayup mâ-beynde olan ahd-i hümâyûna ve sulh u salâha mugâyir iş olmaya." diyü emrüm olmışıdı. Mu‘âhede-i hümâyûnum anlar cânibinden ri‘âyet olunup harâcları Komoran'a gelmiş iken ahid-nâme-i hümâyûnum virildüği zamânda ol cânibün elinde bulunan kal‘alarun fethı haberin bildürirsin. Nemçe kralı tarafından arzitdüğün üzre mu‘âvenete asker gelmeyince asker-i hümâyûnumla mu‘âvenet itmeğe ne îcâb ider ve ahde muhâlif ol cânibün tasarrufında olan kal‘alardan dil almağa fermân-ı hümâyûnum olmış

mıdur? Şöyle midür ki, Kral-oğlı üç bin kâfir ile ol müfsidün def‘ıne kâdir olmaya?!.. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fikr-i sâkıb-i rezîn üzre olup ahd-i hümâyûnuma muhâlif ve emr-i şerîfüme mugâyir ol cânibe dahlolunmakdan el çeküp asker-i hümâyûnumla yirüne gelüp beğlerbeğiliğüne müte‘allik yirlerün hıfz u hırâset ve zabt u sıyânetinde olasın. Şöyle ki; hılâf-ı ahd senün mu‘âvenetünle ol cânib serhadlerine ıdlâl gelüp mâ-beynde olan ukûd [ü] uhûda muhâlif bir vaz‘ sudûr ide, mes’ûl olursın; şöyle bilesin.

412 *Yemen'in hıfzı için Mısır'dan kuloğlu ve kul karındaşlarıyla bilcümle Rumlu yarar yiğitlerden ulûfeleri Yemen Hazînesi'nden karşılanmak üzere bin nefer kul yazılarak Yemen beylerbeyiliğine tâyin olunan Rıdvan ile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Haleb Beğlerbeği si'nün Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün hıfzı içün olıgeldüği üzre bin nefer kul yazılup kendü ile irsâl olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahrûse-i Mısır'dan kul-oğlı ve kul-karındaşından bi'l-cümle Rûmlı yarar yiğitlerden ulûfeleri Yemen Hazînesi'nden virilmek üzre bin nefer kul yazup olıgeldüği üzre masârif ü zahîrelerin görüp müşârun-ileyhle vilâyet-i mezbûreye irsâl eyleyesin.

413 *Yemen Beylerbeyiliği'ne tâyin olunan Rıdvan'a görev yerine gidişi esnasında Mısır'dan geçerken gereken kolaylığına gösterilmesi ve her türlü ihtiyaçının karşılanması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğiliği Rıdvân *dâme ikbâlühû*ya tevcîh olunup ol cânibe irsâl olunmışdur. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz varup Mısır'a dâhıl oldukda sâbıkâ vilâyet-i mezbûreye gönderilen beğlerbeğiler ne vechile irsâl olunugelmiş ise gemilerin ve sâyir levâzim ü mühimmâtların tedârük idüp te’hîr olunmayup vakti ve mevsimi ile müşârun-ileyhi beğlerbeğiliği tarafına irsâl eyleyesin.

414 *Sultan Bâyezid Han İmâreti için Ahmed, Veli, Ali ve Hüseyin adlı kasaplara et bedeli için verilen paranın, kasapların anlaşmalarının iptali nedeniyle geri alınması.*

Yazıldı.
Mütevellîye virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Imâreti Mütevellîsi Abdurrahmân *dâme mecdühû* âdem gönderüp; "ımâret-i mezbûre içün Ahmed ve Velî ve Alî ve Hüseyin nâm kassâblara ber-vech-i ( ) sene: 971 Şevvâli gurresinden Vekîl-i Harc Muhyiddîn elinden altmış bin akça virüp; "Mezkûrlarun matbaha virdükleri et ekle kâbil değildür." diyü fukarâ şekvâ itmeğin ref' olunup âhar kimesne ta'yîn olunup mezkûrlarun üzerinde olan akça hısâb olunup zimmetlerinde yiğirmi beş bin beş yüz deyni lâzim gelüp taleb olundukda mezbûrlar medyûn u müflis bulunmağla; "Sâyir düyûnumuz ile taksîm-i guramâ olunur." diyü te'allül itdüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vakf-ı mezbûra olan deynlerin sâyir düyûndan takdîm idüp zimmetlerinde olan mâl-i vakf alınmadın kimesneye bir akça ve bir habbe virdürmeyüp vakfun mâlını tahsîl itdürmeyince olmayasın.

415 *Karaman ve Konya dâhilinde yapılan teftişte gaybet eden bâzı şakî ve fâsidlerin isimleri ve adresleri yazılı olan defterin gönderildiği, buna göre isimleri yazılı olan şahısların yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bâyezîd Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına hüküm ki:

Bundan evvel taht-ı hükûmetinüze fermân-ı şerîfümle müfettiş vardukda, ba'zı şirret ü şekâvet ve fesâd ü şenâ'at üzre olan kimesneler teftîşden gaybet idüp ele girmeleri mümkin olmadığı ecilden müfettiş olan Beğşehri Beği Bâyezîd *dâme ızzühû* ile kâdîlar zikrolunan şakîlerün sâkin oldukları yirlerin ve iştihârların müslimânlar haber virdükleri üzre isimleriyle defter idüp imzâlayup Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyledükleri ecilden mezkûr defterde mastûr olduğı üzre ahvâlleri sıhhati ile ihrâc olunup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, irsâl olunan sûret-i deftere nazar idüp dahı kazıyyelerin kimesneye ifşâ itmedin hüsn-i tedbîr ü tedârükle ale'l-gafle cümlesin ele gütürüp der-zencîr idüp yollarda hıfz içün kifâyet mikdârı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup ol defterde mastûr olan şakîlerden bir ferdi gaybet itdürmekden ve hımâyet olunmakdan ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan sâyir kimesnelere dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 19 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

416 *Dubrovnik beylerinin elçileri tarafından dolandırıcı olduğunun bildirilmesi üzerine yakalanıp Mısır'a sürgün edildiği halde kaçan Emin Mahmud'un görüldüğü yerde tutuklanarak gasbettiği para ve malların geri alınması için emlâklerinin satılarak bedelinin kendisi ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Dubraveniklü'nün dragmanına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Hersek beğine ve sâyir Rûmili beğlerine ve Nova ve zikrolunan sancaklarda vâkı‘ olan kâdîlara ve kal‘alar dizdârlarına ve iskele emînlerine ve nâzırlara ve sübaşılar ve voyvodalara hüküm ki:

Dubrovnik beğlerinün ilçileri Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl gönderüp; "bundan akdem telbîs ü tezvîri zâhir olup emr-i şerîfümle Mısır'a sürgün olan Emîn Mahmûd kaçup yirine gelmek ihtimâlin virdükleri" ecilden Dubraveniklü taht-ı hükûmetinüzden mezkûrı virüp haber virdüklerinde dutılup habsolunup Dubravenik tâcirlerinden Üsküb'de ticâret iden Nikola Bucik nâm tâcirden gasben aldığı yüz yiğirmi iki bin akça bî-kusûr alınup ınâd ider ise Nova'da ve ol câniblerde olan emlâki ve çiftlikleri bey‘ olunup dahı tahsîl olunup kendüsi kayd ü bend ile bu cânibe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr Mahmûd Emîn, emr-i şerîfüme muhâlif ol câniblere varur ise yüz yiğirmi iki bin akçasın tahsîl itdürüp mîrî içün zabt u kabz eyleyüp tahsîl olunan mâl ile emîn-i mezbûrı kayd ü bend ile Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesiz ki, emrüm muktezâsınca mahrûse-i mezbûreye gönderile; şöyle bilesiz.

Bir sûreti dahı, taleb olunmağın, aynı ile yazılup mezkû[r] tercemâna virildi. Fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

417 *Gazze hâslarından hâsıl olan terekenin Yemen beylerbeyisi tarafından gönderilen görevliye teslim edilmesi ve gemilerle götürülmesi esnâsında zorluk çıkarılmaması.*

Yazıldı.
Haleb Beğlerbeğisinün Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi; Dîvân'da. Fî 20 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân âdem gönderüp Gazze Hâsları'ndan hâsıl olan der-anbâr olmış terekesin gemilere tahmîl idüp alup gitmek istedükde kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh hâslarından hâsıl olan terekeyi âdem gönderüp gemilere tahmîl idüp alup gitmelü oldukda kimesneyi dahlitdürmeyesin. Bu bahâne ile deryâya ziyâde tereke virilmekden hazer eyleyesin.

418 *Midilli'de mîrî kadırgada olan suçlulardan Yedikuleli Pir Ali'nin Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûr Pîr Alî'ye müte'allik bir kaç hâtûna virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Midillü Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Midillü'de olan mîrî kadırgada olan mücrimlerden Yedikulleli Pîr Alî nâm kimesneyi Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre mezkûrı Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin.

419 *İstanbul zahiresinin dışarıya gitmesini ve zay olmasını önlemek için Mısır'a tereke almaya giden ve Mısır'dan yüklü olarak gelen gemilerin Rodos'ta yakalanarak reisleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Rodos Beği'nün Kapukethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ yarağı olmayan karamürsel ve sâyir hurde gemiler ki, pirinç getürmek içün Mısır'a gitmek niyyeti ile ol cânibe varduklarında re'îslerinün ellerinde bulunan sermâyeleri ve gemilerinde olan esbâbları yazılup defter olunup re'îsleri habsolunup ve zikrolunan gemilerden Mısır'dan pirinç yükledüp gelenlerün dahı gemilerinde ne mikdâr pirinç ve nohud ve mercümek var ise girift olup anun gibiler dahı yazılup defter olunup gemilerinün içine yarar âdemün koyup bî-kusûr bulunan metâ' u esbâbı ile mahbûs re'îsleri ile gemileri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, zikrolunan gemilerden Mısır'dan pirinç yüki ve nohud ve mercümek ile gelen gemilerün re'îslerin habsidüp içinde ne mikdâr zikrolunan hubûbâtdan bulunursa kâdî ma'rifeti ile defter idüp ve Mısır cânibine gidenlerün dahı ne mikdâr sermâyeleri ve gemilerinde esbâbları bulunursa kezâlik anun gibileri dahı kâdî ma'rifeti ile defter idüp içine yarar âdemün koyup re'îslerin mahbûsen gemileri ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesin. Bu husûsda gâyetle ihtimâm-ı şerîfüm vardur; sen dahı ana göre mukayyed olup zikrolunan gemilerün Mısır cânibine varup gelmelerin men' u sedd idesin ki, mahrûse-i İstanbul'a gelecek zahîre hârice gitmek ihtimâli olmaya. Bu bâbda bir ferde ruhsat virmeyüp emr-i şerîfümi gereği gibi icrâ itmek ardınca olasın. Şöyle ki; gafletle veyâ ihmâl olunmağla zikrolunan gemiler zabtolunmaya, aslâ özrün makbûl değildür ve bu bahâne ile kimesnenün mâlı ve esbâbı zâyi' olmakdan dahı ihtirâz eyleyesin; şöyle bilesin.

420 *Anadolu beylerbeyisi iken vefat eden Cenâbî Ahmed Paşa'nın Ankara'da yaptırdığı câmiye vakfa münâsip emlâktan yeteri kadar tedârik edilip, bahâlarının tâyin edilerek ayrıntılı olarak yazılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren vekîl-i harca virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına bir hüküm ki:

Sâbıkâ Anatolı Beğlerbeğisi iken vefât iden Cenâbî Ahmed Paşa'nun mahrûse-i mezbûrede müceddeden binâ olunan câmi'ınün hatîb ve imâmına ve mü'ezzinlerine ve sâyir erbâb-ı vezâyifinün vazîfelerine vakıf lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, mahrûse-i mezbûrede gereği gibi tetebbu' u tefahhus idüp göresiz; câmi'-ı mezbûra vakıf olmağıçün mülk kârbânsarây ve dekâkîn ü âsiyâbdan ve sâyir vakfa münâsib emlâkden kaç bâb bulunursa tedârük idüp bahâların ta'yîn idüp her biri ne mikdâr nesne ile hâsıl olursa tafsîl üzre yazup arzidesiz ki, bahâları ile alınup câmi'-ı mezbûrun lâ-yenkatı' erbâb-ı vazâyifine vazîfeleri edâ olunmağla ihyâ[ya] sebeb olmış ola; şöyle bilesiz.

421 *Bursa sancağında bulunan züamâ ve serbest timarlarda bâzı kişilerin yakalanan hırsız ve fesad edbâbından olan kimseleri himâye ettikleri ve serbest bıraktırdıkları şikâyet edildiğinden bunun önlenmesi.*

Yazıldı.
Kapukethudâsı Ferruh'a virildi. Fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Burusa sancağında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Burusa Beği Abdurrahmân *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "Hâliyâ livâ-i mezbûrda vâkı' olan zü'amâ ve serbest tîmârlarda ba'zı kimesnelerün zencîri yöriyüp tutılan hırsuz ve ehl-i fesâddan celb ü ahz olunup hımâyet idüp ıtlâk eylemeleriyle livâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ'ati eksük değildür." diyü bildürdüği ecilden sancakbeği zencîrinden gayri kimesne zencîr yöritmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı kazânuzda olan zü'amâ ve serbest tîmârlarda kimesne zencîrin yöritmeyüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyüp men' u def' idesiz. Şöyle ki; emrüme muhâlif sancakbeğinden gayri kimesnenün zencîr yöritdüği istimâ' oluna, aslâ özrinüz makbûl olmaz; şöyle bilmiş olasız.

422 *Rodosçuk'ta Ahmed adlı şahsı katleden acemi oğlanı Hüseyin'in Yeniçeri Mahmud nezâretinde Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzır Kâtibi Bekir'e virildi.

Rodoscuk kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Hüseyin nâm kimesne acemî-oğlanı nâmına yöriyüp Ahmed nâm kimesneyi ok ile urup katlidüp bi'l-fi‘l mahbûs olduğın" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Mahmûd vardukda göresin; mezkûr kimesne sahîh acemî-oğlanı ise mezkûr yeniçeriye teslîm idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesin.

423 *Üsküdar İmâreti Evkâfı'nın Ahyolu taraflarındaki terekesinden bir miktarını gemisine yükleyerek Sakız'da satmak için götüren Kurd, Şaban, Cafer ve Nikola Olas adlı reislere Boğaz hisarlarından geçerken ve Sakız'a varıncaya kadar müdâhalede bulunulmaması.*

Yazıldı.

Sakız'a varınca deryâ kenârında vâkı‘ olan kâdîlara ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Üsküdar Imâreti Evkâfı'nun Ahyolı cânibinde olan terekesinden ba‘zı deryâda müte‘affin olup Sakız'a alup gidüp bey‘ itmeğiçün Kurd nâm re’îsün gemisine üç yüz yiğirmi altı müd tereke tahmîl olunup irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile zikrolunan mikdârı tereke ile mezkûr re’îs vardukda, eger Boğaz Hısârları'ndadur ve eger taht-ı kazânuzdadur, emrüme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesiz ki, varup murâd olunduğı üzre Sakızlu'ya bey‘ ideler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmesinden hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Bir sûreti, Şa‘bân Re’îs gemisine, yüz otuz bir müd terekeye.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ca‘fer Re’îs gemisine, yüz müd terekeye.

Yazıldı.
Bir sûreti, Nikola Olas gemisine, yüz altmış müd terekeye.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

424 *Sancak olarak Hızırî Cemaati Kethudâsı Bayındır'a verilmiş olan Kefer-gergin bölgesinin adı geçenden alınması, ayrıca Mehmed Mirza'nın âilesi sulhtan sonra Osmanlı ülkesine gelmiş ise İran'a iade edilmesi.*

Yazıldı.
Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Husrev *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Karaulus'a tâbi‘ Hızırî nâm Cemâ‘at'ün Kethudâsı Bayındır, eben an-ceddin havâss-ı hümâyûn re‘âyâsından olup ve Karaulus iltizâmından zimmetinde hayli akça var iken Kızılbaş serhaddinde Kefer-gergin nâm mevzı‘ Şehrizol beğlerbeğisinün arzı mûcebince sancak tarîkıyla mezbûr Bayındır'a virilüp Yukaru Cânib'den gelen tüccâr u züvvârun mâllarına ve tavarlarına dahl ü tecâvüzden hâlî olmamağın defe‘âtle tenbîh olunup mütenebbih olmayup ve mahall-i mezbûr kadîmden hâlî vü harâbe olup mezkûr şeneltmeğe başlayup ve serhadler mâ-beyninde iki tarafdan dört menzil hâlî konılmak fermân olunmağın mahall-i mezbûrun şenelmesi emre mugâyir olmağla Şâhkulı Sultân mektûb gönderüp ve Ekrâd beğlerinden Alî Gülbağı ve Kelhûr Rüstem Beğ'ün yanlarına ba‘zı âdemleri kaçup gelüp virmedüklerin bildürüp ve mezbûr Bayındır'un emr-i hümâyûna ve sulha mugâyir vaz‘ı olmağla ref‘ı lâzim olmışdur ve bundan evvel Lûristân hâkimlerinden Mehmed Mîrzâ'yı mahbûsen şâha iletdüklerinde ehl-i beyti ve evlâdı Bağdâd sınurına dâhıl olup Kelhûr Rüstem sancağında sâkinler idi. Öte cânibden mezkûrları alup gitmeğe an-karîb âdem gelürmiş. Ol bâbda fermân-ı âlî ne vechile sâdır olur?" diyü i‘lâm eylemişidi. İmdi; Alî Gülbağı ve Kelhûr Rüstem'ün sancakları âhara virilüp mezbûr Rüstem'ün fursat ile hakkından gelmek içün sâbıkâ müşârun-ileyhe hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, istimâlet virüp fursat elvirdükde mûcebi ile amel eyleyesin. Hâliyâ mûmâ-ileyh arzitdüği üzre Kefer-gergin Sancağı Beği Bayındır'un Yukaru Cânib'le mâ-beynde olan sulha mugâyir vaz‘ı olup mezbûra sancak nâmına virilen mahal dahı kadîmden hâlî vü harâbe yir olup Memâlik-i Mahrûsem serhaddine zarar lâzim gelmez ise -ki, hâlî kalacak yirlerden ola- Bayındır'ı ref‘ idüp hâli üzre hâlî koyasın ve mezbûr Mehmed Mîrzâ'yı ne zamânda alup gitmişlerdür, anı arzunda beyân itmemişsin. Eger kadîmden ol cânibe tâbi‘ olmağla mahbûsen alup gitdüklerinde ehl-i beyti ve evlâdı sulhdan sonra gelüp mezbûrun ülkesinde sâkin olmışlar ise şâhun mektûbı ve âdemi gelüp taleb itdüklerinde virüp serhadde olan beğler kullaruma gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp mâ-beynde olan sulh u salâha ve ahd-i hümâyûna muhâlif bir ferde iş itdürmeyüp serhâdlerün emn ü emânına ve nizâm u intizâmına tamâm mukayyed olup re‘âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatlerine müte‘allik umûrda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getürüp min-ba‘d dahı ol taraflardan vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr u âsârı Atebe-i Ulyâm'a i‘lâmdan hâlî olmayasın.

425 *İskenderiyye, Reşid ve Dimyat iskelelerine gelen silahsız ve küçük gemilere pirinç, nohut ve mercimek verilmeyip bu konuda gerekli titizliğin gösterilmesi.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 29 Ra., sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem emr-i hümâyûnum gönderilüp; "İskenderiyye ve Reşîd ve Dimyât İskeleleri'nden yarağsuz varan karamürsel gemilerine ve sâyir hurde gemilere pirinç ve mercümek ve nohud ve kettân virilmeye." diyü tenbîh ü te'kîd olunup ol emr-i hümâyûnuma mugâyir hurde gemilere pirinç ve sâyir mezkûr olan hubûbât virilüp hâric yirlere alup gitmekle mahrûse-i İstanbul'a ol bâbda ziyâde muzâyaka lâzim geldüği ecilden Rodos sancağı beğine hükm-i hümâyûnum gönderilüp ol asıl gemiler Mısır cânibine gitmek istedüklerinde ve Mısır'dan yükledüp gelen gemilerün re'îsleri habs ve içinde bulunan metâ' u sermâyeleri girift olup yazılup defter olunup ele giren gemilerün içine müşârun-ileyh yarar âdemisin koyup bulunan metâ' u mâllarıyla re'îsler mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a irsâl olunmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen dahı bu bâbda mütenebbih olup gafletle geçüp varan yaraksuz karamürsel ve sâyir hurde gemilere aslâ pirinç ve nohud ve mercümek ve kettân virdürmeyüp gereği gibi mukayyed olup emr-i sâbıkuma muhâlif iş itdürilmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin.

426 *Mekke-i Mükerreme'de Beytullah'a nâzır ve Sultan İnal Zevcesi Zeynep Hâtun'a ve evlâdına vakfedilen ev üzerinde başkalarının hakkı yoksa Mekke-i Mükerreme'de bulunan medreselerin vakfına ilhak olunmak üzere zaptedilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Mekke-i Mükerreme'de medâris binâsı emrolunan Cidde Beği Kâsım *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Zikrolunan medâris binâ olunacak mahalde Sultân İnal zevcesi Zeyneb nâm hâtûnun atîfe dimekle ma'rûf beş aded penceresi Beytu'llâh'a nâzır bir vakıf evi olup zikrolunan evün istibdâli lâzimdür ve sahıbleri Mısır'dadur." diyü i'lâm eylemeğin zürriyye-i vâkıfeden zikrolunan eve bi'l-fi'l mutasarrıf olan Fâtıma nâm hâtûn getürdilüp zikrolunan evün istibdâli şer'le taleb olundukda; "Reşîd kazâsına tâbi' Hazîd(?) nâm karye -ki, bi't-tamâm yiğirmi dört toprakdur- ceddimüz Sultân İnal merhûmun vakfı iken Çerâkise zamânında tîmâra virilüp ba'dehû on beş kıratı avdet idüp tokuz kıratı mîrî içün zabtolunur. Hâliyâ zikrolunan tokuz kıratı istibdâle râzîyuz." diyüp andan gayri nesne ile râzî olmayup ve Hızâne-i Mısır'da mahfûz olan defterler tetebbu' olundukda karye-i mezbûreyi merhûm Sultân İnal zevcesi Zeyneb Hâtûn'a ve evlâdına (وقرره) sene: 861 Rebî'u'l-evveli'nün sekizinci güninde vakfidüp ba'dehû Çerâkise zamânında tîmâra virilüp sonra on beş kıratı vakf-ı mezbûra virilüp tokuz kıratı mîrîye zabtolunup ve zikrolunan tokuz kıratun senevî hâsılı yüz elli selîmî altun ki, sultâniyye hısâbınca toksan beş sikke altun olduğı mukayyed bulunup istibdâl olıcak evün

icâresi muhâsebeleri mûcebince yılda elli sikke sultâniyye olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan [ev] müstekıl mülk olup kimesnenün ol evde şer‘le da‘vâ vü nizâ‘ı yoğ ise karye-i mezbûreden mîrîye zabtolunan tokuz kırat yir ile istibdâl idüp ve zikrolunan evün fevkânî ve tahtânî ne mikdâr ribât u büyûtı var ise hudûd-ı mu‘ayyenesiyle huccet itdüresin ki, ol huccet-i şer‘ıyye muktezâsınca belde-i tayyibede vâkı‘ olan medâris-i şerîfem vakfına ilhâk olunup zabtitdürile. Her vechile kavî huccet eyleyesin ki, vakfa zammoldukdan sonra halel gelmek ihtimâli olmaya; şöyle bilesin.

[Ye]vmü'l-Erbi‘â, fî 25 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

427 *Erzurum, Karahisar, İskefser ve Koyulhisar'da bulunan Ekrad tâifesi içerisinde hâriçten gelen ehl-i fesadın yakalanmaları esnasında suçlulara arka çıkan yerlilerle mültezim ve zaîmlerin isimlerinin bildirilmesi; ehl-i fesadın buldurularak gereken cezaların verilmesi.*

Beğün Kapukethudâsı Şehsüvâr'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Erzurum ve Karahısâr ve İskefser ve Koyluhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Karahısâr-ı Şarkî Beği Süleymân *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Hâricden ba‘zı ehl-i fesâd gelüp Ekrâd tâyifesinden ba‘zı yirlülerün içine girüp müttefik olmağla âyende vü revendeyi soyup ve katlidüp fesâd ü şenâ‘at idüp hırsuz adına olanlar ele getürilmek istedükde ümenâ vü mültezimîn koltuğına sığınup ve kimi mükellef yirlü kimesnelere ve zü‘amâya sığınup taleb olundukda; "Havâss-ı hümâyûn ra‘ıyyetleridür ve tîmârımuz serbestdür." diyü her biri hırsuza hımâyet ü mu‘âvenet idüp ele virmeyüp ve ba‘zı gurbet tâyifesi dahı; "Biz havâss-ı hümâyûn ra‘ıyyetiyüz." diyü re‘âyâ sûretine girüp etrâfda gezüp fesâd ü şenâ‘at iderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, anun gibi livâ-i mezbûrda fesâdı zâhir olan hırsuz u harâmîyi mûmâ-ileyh ele gütürmek istedükde gaybet idüp ele girmeyüp havâss-ı hümâyûn ve evkâf u emlâk ve serbest tîmâra varanları taleb itdükde aslâ kimesneye te‘allül itdürmeyüp anun gibi ehl-i fesâdı buldurup müşârun-ileyhe teslîm itdüresiz ki, şer‘le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koya. Bu husûsda, benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Ol bâbda sâdır olan emrüme mugâyir iş olmakdan sakınup ol asıl fesâd ü şenâ‘ati zâhir olan hırsuz u harâmîye i‘ânet idenler her kimler ise isimleriyle yazup bildüresiz. Ammâ; bu bahâne ile havâss-ı hümâyûnuma ve serbest tîmârlara girüp sâhıblerine âyid olacak rüsûm-ı serbestiyyelerine dahlitdürmekden ve kimesneden bedel-i siyâset diyü nesne alınmakdan hazer eyleyesiz, sonra netîcesi size âyid olur; şöyle bilesiz.

428 *Safed halkından, adam öldüren ve Müslümanlar hakkında haksız ithamlarda bulunan Yunus bin Fuhaylî, Mansur bin Rebî'a ve Muhammed bin Keşkâvî'nin yakalanarak dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Yasaf nâm Yehûdî'ye virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Safed beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Safed halkından Yûnus bin Fuhaylî ve Mansûr bin Rebî'a ve Muhammed bin Keşkâvî bu zikrolunan kimesnelerden Yûnus Şâm'dan gelürken bir Yehûdî katlidüp maktûlün katırı elinde bulunup katır maktûlün idüği sâbit olup veresesine virmekde te'allül idüp ve mezbûr Mansûr müslimânlar üzerine tezvîr ü telbîs da'vâ idüp şirreti zâhir olduğından mâ-adâ mîrîden üzerinde hayli nesne olup cânibinden taleb olundukda gaybet idüp ve mezkûr Muhammed'ün medhali yoğ iken ilün da'vâsına karışup müslimîn ve Yehûdâ'ya bi-gayri hakkın te'addî ider; erbâb-ı hukûk hak taleb itdüklerinde gaybet iderler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu def'a mezkûrları elbette ihzâr idüp gaybet iderler ise şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürüp bu bâbda şer'le lâzim geleni icrâ idüp sipâhî olup muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene minh, Kostantıniyye

429 *Turgut Paşa'nın Vezir Mustafa Paşa ile birlikte Malta seferine katılması, Malta Kalesi'nin muhâsarası esnasında emrindeki gemi ve askerlerle donanmayı koruyarak çevreden düşmana yardım etmek maksadıyla gelebilecek yardımları önlemesi.*

Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salevâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âyâtlarına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa'yı işbu sâl-i mübârek-fâl-i huceste-âsârda vâkı' olan nevrûzda kupudânumla alâ-niyyeti'l-gazâ Malta Kal'ası üzerine Tonanma-i Hümâyûn-ı Nusret-karînimüz irsâl olunmak tedârük olunup senün dahı vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâsetüne i'timâdum olmağın bu gazâ-yı zafer-âsârda bile bulunup Donanma-yı Hümâyûnum'da olan asâkir-i fevz-me'serüm kal'a muhâsarasında iken deryâ tarafı hâlî kalmayup donanma gemilerimün hıfzı ve kal'ada mahsûr olan küffâr-ı sakar-mekîne i'ânet ü istimdâd içün deryâdan gelen melâ'în [ü] hâsirînün def'-ı darrı içün hâzır olman lâzim olduğı ecilden mukaddem tenbîh ü âgâh kılınup ve hem bunca zamândan berü ol cânîblerde olmağla beher-hâl kal'a-i mezbûrenün feth u istihlâsına müte'allik ahvâle vukûf u şu'ûrun mülâhaza olunup fethı ne vechile müyesser idüği arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, te’hîr eylemeyüp yanunda olan kadırga ve kalitelerün kalafatlarına ve sâyir levâzimâtına ol cevânibde olan gönüllü levend re’îslerin gazâ-yı şerîfüme terğîb itdürüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar ınâyet-i husrevânemle muhassılü'l-âmâl olacakların bildürüp gereği gibi istimâlet virüp gemileriyle yanuna cem‘ idüp dahı ta‘yîn olunan vakte değin hâzır ve Donanma-i Hümâyûnum varmasına nâzır olup dahı kal‘anun fethıne ne cins yarak lâzimdür ve ne vechile fethı müyesserdür; bi'l-cümle ol bâbda re’y-i isâbet-karînün neye müncer ü müncezim ise ale't-tafsîl yazup bildüresin. İnşâ’a'llâhü'l-Melikü'l-Fettâh Donanma-i Hümâyûnum ol câniblere varup vâsıl oldukda, yanunda olan kadırgalar ve gönüllü gemileriyle gelüp Donanma-i Hümâyûnum'a mülâkî olup hüsn-i ittifâkla hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

430 *Mısır tarafında bulunan düşman gemilerinin defedilmesi için gönderilecek donanma gemilerine Mısır'dan yeterli miktarda güherçile tedarik ettirilerek İstanbul'a gönderilmesi, ayrıca yeteri kadar barut işlettirilerek gelen gemilere teslim olunması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup bir sûretde dahı yazılmışdur. Bir varak aşağa geçmişdür.

Mısır beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ Mısır yolına varan küffâr-ı hâksâr gemilerinün mekân ü karârgâhları olan kılâ‘ u bikâ‘un kal‘ u kâm‘ı içün işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı‘ olan nevrûz-ı huceste-âsârda deryâya donanma gemilerüm irsâl olunmağa niyyet-i hümâyûnum olup barut-ı siyâh içün dört bin kıntâr güherçile lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, hüsn-i ikdâm ve tamâm-ı ihtimâm birle emrolunan güherçilenün üzerine olup zikrolunan mikdâr güherçileyi ber-vech-i isti‘câl tedârük ü ihzâr idüp hamsîn evâyili mübârek Receb ayınun gurresinde mahrûse-i İstanbul'a irişdürmek ardınca olasın ki, Donanma-i Hümâyûnum'a kifâyet mikdârı barut işletdürüp vakti ve mevsimi ile Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunup avk u te’hîr lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdan idüği ma‘lûmundur. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin; şöyle bilesin.

431 *Görice'nin İnorya köyünde Dimitri Kiryaki'nin evini basarak saldırıda bulunan Loro(?) Yuvan'ın dâvasının görüldüğü sırada mahkemeyi basan Dimitri Kiryaki'nin yandaşlarının yakalanarak küreğe konulmak üzere Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Görice kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrem ilh. Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet me‘âlîhi*nün taht-ı kazânda vâkı‘ olan Hâsları Voyvodası olan Hızır Voyvoda Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Kazâ-i mezkûra tâbi‘ İnorya nâm karyeden Dimitri Kiryaki nâm zimmînün

Loro(?) Yuvan nâm zimmî âlet-i harb ile evin basup içerü girüp avretin saçından sürüyüp muhkem darbidüp mezbûr zimmî meclis-i şer'a getürdilüp sü'âl olundukda bilâ-icbârin ikrâr eyleyüp icrâ-yı şer' olmak üzre iken Nikola Düka ve Bayratan ve Keskö Piyo ve dîger Nikola nâm zimmîler ba'zı eşkıyâ ile mahkeme-i şerîfeyi âlet-i harb ile gelüp basup mezbûr Dimitri Kiryaki'ye; "Niçün bize danışmadın şerî'ate vardun?" diyü meclis-i şer'den döğe döğe alup gidüp habsidüp süccâde-i şer'-ı şerîfi ziyâde tahkîr itdükleri tescîl olundı." diyü arzeyleyüp sûret-i sicillin bile göndermeğin husûs-ı mezkûr Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzolunup mahkeme-i şerîfeyi basanlar küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; zikrolunan mahkemeyi basanlar kimler idüği sâbit oldukdan sonra sicill idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup küreğe konmak içün Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

432 *Tirnovi'nin Yayalar köyünde fesad çıkararak ahâliden bâzılarının hayvanlarını gaspedip ve kadınlara sarkıntılıkta bulunduğu şikâyet edilen sağ-bölük ulûfecilerinden Ellibeşinci Bölük'te bulunan Furruh'un Haşim adlı oğlunun hasımlarıyla beraber dâvasının görülerek suçu sâbit bulunursa Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Karye-i mezbûre halkından arz getüren Çırak'a virildi. Fî 28 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Mehmed Hân'a ve Tırnovi kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda Yayalar nâm karye halkından Yûsufcük ve Velî ve Mustafâ ve Şîrmerd ve sâyir ehl-i karye gelüp; "Karye-i mezkûrede sâkin olan sağ-bölük ulûfecilerinden Ellibeşinci Bölük'de Ferruh'un Hâşim nâm bir oğlı olup dâyimâ fesâddan hâlî olmayup evlerine girüp kiminün avretlerine yapışup ve kiminün inek ve kovanın sirka idüp evine gice ile gelüp gündüz gâyibde olup babasından taleb olundukda; "Başka başına kimesnedür. Bana alâkası yokdur." diyü cevâb virüp muhzır ile varıldukda gaybet ider." diyü şekvâ eyledüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı husamâsıyla berâber idüp gaybet iderse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp onat vechile bir def'a faslolmayan kazıyyelerin teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise –ki, şer'le sâbit ü zâhir ola– mezkûrı yarar âdemlere koşup üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesiz.

433 *Mısır tarafında bulunan düşman gemilerinin defedilmesi için gönderilecek donanma gemilerinin ihtiyacı olan üç bin beş yüz kıntar siyah barutun Mısır'dan tedârik ettirilerek Donanma-i Hümâyun kaptanına ulaştırılması.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 26 R.,(?) sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır yolına varan küffâr-ı hâksâr gemilerinün mekân ü karârgâhları olan kılâ‘ u bikâ‘un kal‘ u kâm‘ı içün işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı‘ olan nevrûzda deryâya donanma gemilerüm irsâl olunmağa niyyet-i hümâyûnum olmağın hayli barut lâzim olup ve şimdiye değin sâl-be-sâl mahrûse-i Mısır'dan üç bin kıntârdan ziyâde barut-ı siyâh gönderilügelmiş iken geçen yıl noksân üzre gelüp şimdiki hâlde üç bin beş yüz kıntâr barut-ı siyâh gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, hüsn-i ikdâm ü ihtimâm birle emrolunan barut-ı siyâhun üzerine olup sene-i sâbıkanun kusûrı ile beher-hâl üç bin beş yüz kıntâr barut-ı siyâhı ber-vech-i isti‘câl tedârük ü ihzâr idüp Mısır İskenderiyyesi kapudânı yanında olan hâssa kadırgalaruma tahmîl idüp müşârun-ileyh kapudân ile hamsîn evvelinde Donanma-i Hümâyûnum kapudânına irişdürmek ardınca olasın ki, vakti ve mevsimi ile Donanma-i Hümâyûnum mahall-i me’mûra varup avk u te’hîr lâzim gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdan idüği ma‘lûmundur; ana göre mukayyed olup üç bin beş yüz kıntârdan eksük gönderilmemek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

434 *Züamâdan Hüsrev'in, altınlarını çalarak ortalıktan kaybolan Mustafa ve Ferhad adlı hizmetkârlarından yakalanıp hapsolunan Ferhad'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, firarda bulunan Mustafa'nın da yakalanarak hapsolunması.*

Yazıldı.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Zü‘amâdan Husrev gelüp; "bundan akdem Mustafâ ve Ferhâd nâm hıdmetkârları dört yüz altunın alup gaybet idüp hâlâ mezbûr Ferhâd taht-ı kazânda ele gelüp habsolunduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Âdemi Murâd vardukda, habsolunan Ferhâd'ı kayd [ü] bendle teslîm eyleyesin ki, Südde-i Sa‘âdetüm'de şer‘le ahvâli görile ve bundan gayri mezkûr Mustafâ dahı tecessüs olunup ele gelürse kayd [ü] bendle anı dahı mezbûrla gönderesin. Şöyle ki; mezkûr Mustafâ mûmâ-ileyhün âdemi taht-ı kazândan gitdükden sonra ele gelürse habsolunup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 29 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

435 *Cebel-i Arafat'tan Mekke'ye getirilecek suyolu inşaatında kullanılmak üzere talep edildiği takdirde Mısır tarafından gerekli mühimmâtın tedârik edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Cebel-i Arafât'dan Mekke-i Mübâreke'ye getürilmesi emrolunan suyolı binâsı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* Mısır tarafından zikrolunan suyolınun harcı içün lâzim olan tedârük ne ise te'hîr olunmayup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyh suyolınun binâsı içün Mısır cânibinden taleb itdüği mühimmâtı bilâ-te'hîr tedârük idüp irsâl itmek bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

436 *Erzurum kullarına gönderilen ulûfeden alıkonulduğu îlam olunan altın başına birer paranın alıkonulma sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Hüküm ihrâc itmeğe gelen Dîvâne Mehmed'e virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Erzurum kullarınun havâle olunan ulûfeleri virilmelü oldukda olıgelen âdet ü kânûn üzre müsterakası alındukdan sonra altun başına birer pâreleri alıkonıldığı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresin; müsterakadan gayri altun başına birer pâre alınup şimdiye değin noksân üzre irsâl olunugelmiş midür, yohsa tamâm virilürken sonradan mı alıkonılmağa mübâşeret olunmışdur; sebeb ü bâ'ıs ne ise sıhhati üzre yazup arzidesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüm olmadın hâdis olmış vaz' ise men' u def' idüp hılâf-ı emr iş olmakdan sakınasın.

437 *Müteveffâ Vezir-i Azam İbrahim Paşa Evkâfı'ndan Fener kazâsında bulunan Maşkolar Pazarı'na yasakçı tâyin olunanların halka zulmettikleri şikâyet edildiğinden bundan sonra yasakçı tâyininin menedilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 7 Ca., sene: 972

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Mukaddemâ Vezîr-i A'zamum iken fevtolan İbrâhîm Paşa Evkâfı'ndan kazâ-i Fener'de vâkı' olan Maşkalor Bâzârı'na yasakcı ta'yîn olunanlarun ehl-i bâzâra ve sâyir halka zulm ü te'addîleri olduğı i'lâm olunmağın zikrolunan yasakcılar ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fermân-ı hümâyûnum üzre bâzâr-ı mezbûrun yasakcıların ref' idüp mâdâm ki re'âyâ cânibinden yasakcı taleb olunmaya yasakcı ta'yîn idüp göndermeyesin; şöyle bilesin.

438 *Edirne'de çâryekçi olan kimselerin sattıkları etlerin bundan böyle bir vukıyye üzerinden sattırılması.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i mezbûrede çâryekci olan kimesneler etlerin min-ba'd bir vukıyye satmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince mahmiyye-i mezbûreden çâryekci olanlara satdukları etlerin bir vukıyye satdurup hılâf-ı emr kimesneye eksük satdurmayup emrümün icrâsında dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; emrüme mugâyir eksük satdukları istimâ' oluna, mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olasın.

439 *Diyarbakır civarında bulunan züamâ, erbâb-ı timar ve kul tâifesinden bâzı kimselerin dirliklerine havâss-ı hümâyundan terakkî olunmasını istemeleri üzerine, iltizâm etmek istedikleri mukâtaâtın ve iltizâm edenlerin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Defterdârun Kapukethudâsı Ebûbekir'e virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir Defterdârı Ahmed Çelebi'ye hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ol diyârda olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve kul tâyifesinden ba'zı kimesneler dirliklerine terakkî olmak recâsıyla havâss-ı hümâyûndan ba'zı mukâta'ât iltizâm-ı sâbıkdan küllî ziyâde iderler. Terakkî şartı ile iş virilürse küllî mâl ziyâde olması muhakkakdur." diyü i'lâm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, tâyife-i mezkûre iltizâm itmeği istedükleri mukâta'ât ne asıl mukâta'âtdur ve iltizâm-ı sâbıkdan ne mikdâr ziyâde iderler ve iltizâm idenler kimlerdür; isimleri ve resimleri ile yazup ale't-tafsîl i'lâm eyleyesin.

440 *Mekke-i Mübâreke'de suyolu hizmetinde bulunan İbrahim'in, Anbâr-ı Mısriyye'den istediği fakat tamamı verilmeyen buğdayın kalan kısmının teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'da sancağ-ı hümâyûnuma mutasarrıf olup Mekke-i Mübâreke'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "sene-i sâbıkada Anbâr-ı Mısriyye'den bi-tarîkı'l-karz virilen iki bin hıml buğday kendüye tamâm virilmeyüp bin iki yüz mikdârı hıml virilüp bâkîsi Cidde-i Ma'mûre taraflarından havâle olunmağla kendüye vâsıl olmaduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Anbâr-ı Hâssa'nun defterlerine mürâca‘at idüp göresin; müşârun-ileyhe virilmek emrolunan buğdaydan ne mikdâr virilmişdür; bâkî ne kalmış ise emr-i sâbıkum üzre âdemisine teslîm idüp mûmâ-ileyh tarafına irsâl ü îsâl idesin ki, müşârun-ileyh ve yanında olanlarun ma‘âşlarına muzâyaka lâzim gelmeye; şöyle bilesin.

441 *Kilîdü'l-bahr Kalesi'nin yakınlarında bulunan Maydos köyü ahâlisinin ellerinde bulunan sandallarla emre muhâlif olarak gizlice buğday yükleyip satmalarının önlenmesi ve sandallara el konulması.*

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed'e virildi.

Gelibolı kâdîsına ve emînine hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolı Emîni olan Halîl Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Boğaz Hısârları'nun Rûmili yakasında olan Kilîdü'l-bahr Kal‘ası'na iki mil karîb olan Maydos nâm kâfir köyinde kadîmden bir iki üç sandal olup hâlen otuz kırk kıt‘a sandalları ve gemileri olup dâyimâ Rûmili'nden Anatolı'ya ve Anatolı'dan Rûmili'ne geçüp Gelibolı İskelesi'ne uğramayup Tekfûrtağı'nda ve Ereğli'de ve Silivri'de buldukları yirlerde muttasıl tereke tahmîl idüp hufyeten kimi gice ile ve kimi gündüz Anatolı cânibinden geçüp aldukları buğdayı fürûht iderler. Ol cânîblerde ba‘zı âdemler konup muhkem dikkat olunmışıdı. El-ân altı kıt‘a sandalları bir yirden memlû buğday ile gelüp âdemlerimüz buğdayların emr-i şerîf muktezâsınca girift itmek istedüklerinde ba‘zı kimesneler âdemlerimüzi dahlitdürmeyüp buğdayların ihrâc itdürmişler. Haber olup bi-nefsihî üzerlerine varup re’îslerin getürüp Gelibolı kâdîsı öninde yarar kefîllere virilüp buğday getürdüklerine dahı i‘tirâf eylediler. "Senün elünde olan emr-i şerîf Anatolı cânibinde satılan terekeyedür." diyü şirret ü şekâvet iderler. Bundan gayri penç-yek ve gümrük mukâta‘alarına dahı envâ‘-ı zararları olup ve niçe harâm-zâde dahı geçürürler. Her gûşeyi iskele itmişlerdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü terâhî itmeyüp emrüme muhâlif buğday tahmîl iden altı kıt‘a sandalları buğdayları ile girift idüp ve sandalda ne mikdâr buğday bulunur ise yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesiz ve sâhıblerin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Min-ba‘d ol asıl emrüme mugâyir iş idenlerün sandalların girift ve kendülerin habsidüp arzitmeyince olmayasız ve bu bahâne ile hılâf-ı vâkı‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz idesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî selh-ı Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

442 *Çorum Beyi İlyas Bey'in Kudüs-i Şerîf sancağına tâyin edildiği.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

Çorum Beği İlyâs Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mutasarrıf olduğun hâslar bedeliyle Kudüs-i Şerîf sancağı sana tefvîz olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, aslâ te'hîr itmeyüp me'mûr olduğun teftîş hıdmetinden ferâgat idüp varup zikrolunan sancağun hıfz u hırâsetinde olasın.

443 *Görevli olarak Mısır taraflarına gönderilen Ramazan Çavuş'a Şam ve Gazze sancakları dâhilinde gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.
Kendüye virildi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Çavuşum Ramazân *zîde kadruhû* ba'zı husûs içün Mısır cânibine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezbûr çavuşuma yarar âdemler koşup ol cânibe ber-vech-i isti'câl irsâl eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Gazze beğine vech-i meşrûh üzre yazıldı.

444 *Baharda çıkılacak sefer için Donanma-i Hümâyun'a katılmak üzere Gelibolu sancağında bulunan züamâ ve erbâb-ı timarın, savaş âlet ve edevâtıyla birlikte sefere hazırlanmaları.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salevâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûzdan mukaddem küffâr-ı hâksâra gazâ içün Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmağa niyyet-i hümâyûnum mukarrer olmağın dergâh-ı müyesserü'l-âmâlden me'mûldür ki, ibtidâsı mübârek ü meymûn ve intihâsı envâ'-ı feth u nusret-makrûn olmış ola. Eyle olsa; Gelibolı sancağınun dahı zü'amâ vü erbâb-ı tîmârı müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup dahı ta'yîn itdüğün mahalde Donanma-i Hümâyûnum'a girmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan sancağun sübaşılarınun ve sipâhîlerinün ve cebelülerinün âlât-ı harb ü kıtâllerinde olan kusû[r] u noksânların tekmîl idüp ve deryâ seferine lâzim olan tedârüklerin gördürüp nevrûzdan mukaddem bî-kusûr cebelüleriyle

çıkarup ta‘yîn itdüğün mahalde Donanma-i Hümâyûnum'a dühûl eyleyeler. Şöyle ki; giç gelüp irişmeyeler veyâhûd âlât u esbâblarında kusûr u noksânları olduğı ma‘lûm ola, aslâ özürleri makbûl olmayup tîmârları âhara tevcîh olunmağla konılmaz. Ana göre tenbîh ü i‘lân eylemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

445 *Sancakbeyleri tarafından Ulus tâifesine yapılan haksız muâmelenin kaldırılıp kışlak ve yaylaklarına müdâhale olunulmaması.*

Yazıldı.
Alî Çelebi Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "havâss-ı hümâyûn olan Ulus tâyifesinün cümle kethudâları ve a‘yânı sana gelüp; " "Kadîmî yaylağımuz ve yurdumuz olan yirleri hâlî vü harâbedür." diyü sancakbeğleri ba‘zı re‘âyâ tâyifesine tîmâra arz virmekle beğlerbeği berâtıyla tîmâr alup gelüp şeneldüp yaylamağa mâni‘ olup ve bundan gayri sancakbeğleri; "Sancağımuz toprağındandur. Toprağımuzda yaylarsız." diyü yaylak hakkı taleb idüp andan mâ-adâ kadîmî yaylağımuzı yüz elli ve iki yüz koyuna âhara satup ol bâ‘ısden niçe cemâ‘at nâçâr Kızılbaş'a çıkup gidüp ve Kızılbaş dahı tekrâr resm-i yaylak alur ve yaylaka gidüp gelince her sancakbeği her süriden birer koyunumuz ve her obadan birer keçe ve her hâneden birer töki yağ alup ziyâde zulmiderler. Şöyle ki; kadîmî yaylağımuz ınâyet olunmaya ve sancakbeğlerinün zulümleri def‘ olunmaya, cümlemüz perâkende olmak mukarrerdür." diyü arzolunmasın taleb ü tazarru‘ idüp fi'l-vâkı‘ mukaddemâ sen emr-i şerîfümle Malazgird beğinün teftîşine varduğunda Ulus'un kadîmî yaylağı olan Malazgird nevâhîsin ve Kırkâhûr ve Kisor ve Zerdehan ve Bilican nâm yirleri ba‘zı ra‘ıyyet tâyifesi harâbeden tîmâr alup hıdmete yarar kimesneler dahı olmayup Ulus tâyifesi ol ecilden iki-üç yıldan berü Kızılbaş vilâyetine varup bir resm dahı Kızılbaş aldığı sahîh mukarrer olup ve Kızılbaş tarafına giden Ulus'ı döndürmek murâd eyledük. Yaylakları şenlik olmağla döndürilmek müyesser olmadı. Ve'l-hâsıl emr-i şerîfle bir mu‘temed kul gelüp Ulus tâyifesinün ahvâllerini teftîş idüp görüp harâbeden tîmâr alanlar men‘ olunup kadîmî yaylakları alıvirilüp ve sancakbeğleri aldukları resm ref‘ olunup cânib-i mîrîden bir def‘a resm-i yaylak alındukdan sonra âhardan tekrâr alınmak ref‘ olunmaya, Kızılbaş'a gitmeleri mukarrerdür. Mâl-i mîrîye küllî gadr ü zarardur. Tedârüki lâzimdür." diyü arzeylemişsin. İmdi; bundan akdem Erzurum beğlerbeğisi tarafından bu husûs i‘lâm olundukda Malazgird Kal‘ası'nun ve Karayazı ve Hınıs'un ve etrâfında Ulus tâyifesinün kadîmî tavarları yöriyügeldüği yaylak ve mer‘âlarından hâric ez-defter tîmâr alanlar ref‘ olunmasıyçün mûmâ-ileyh beğlerbeğiye hükm-i şerîfüm irsâl olunup gereği gibi tenbîh ü te’kîd olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Ulus tâyifesi Berriyye cânibinde olan kışlaklarından gelüp yaylalarına çıkmalu olduklarında bi'z-zât mevâzı‘-ı mezkûra varup Ulus tâyifesinün kadîmî

tavarları yöriyügeldüği mer‘âları ve yaylakları ve suvadları ne mahaller ise tamâm ma‘lûm idinüp kadîmü'l-eyyâmdan ma‘mûlün-bih olan sınurların ta‘yîn ü temyîz idüp sınurları dâhılinde olan yaylağ u mer‘â vü suvadlarından sonradan "hâric ez-defter" diyü ne mikdâr tîmâra virilmiş yirleri var ise şeneldüp ma‘mûr idenleri ve şeneltmeğe mübâşeret idenleri bi'l-külliyye ref‘ idüp kadîmî mer‘â vü yaylakların kemâ-kân tâyife-i mezbûreye mahsûs kılup korudup sınurları dâhılinde aslâ bir ferdi komayup men‘ u def‘ idesin. Ol asıl yirlerden şeneltmek tarîkı ile tîmâr alanlarun cümlesinün berâtların ellerinden alup der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ve Berriyye cânibinden yaylaklarına varınca ve Berriyye cânibine inmelü olduklarında mürûr itdükleri yirlerde beğlerbeğiliğünde vâkı‘ olan sancakbeğlerine ve voyvodalarına ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra ve ummâle ve mübâşirîne; "Toprağımuzdan geçdinüz; otlak hakkı." diyü ve sâyir bahâne ile koyunlarına ve tavarlarına dahlitdürmeyüp defter ü kânûna muhâlif nesnelerin aldurmayup kendü cânibünden yolları üzerlerinde olan sancakbeğlerine ve kâdîlara mektûb gönderüp gereği gibi yasağ itdürüp ne asıl sancakdan ve kâdîlıkdan mürûr u ubûr idegelmişler ise ol sancaklarun ve kâdîlıklarun isimlerin yazup bildüresin ki, tâyife-i mezbûreye aslâ dahlolunmamağıçün her birine mü’ekked ü müşedded ahkâm-ı şerîfe gönderilüp tenbîh oluna. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenlerün mansı[b]ları ve dirlikleri alınmağla konılmayup bir vechile haklarından geline ki, işidenlere mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola ki, tâyife-i mezbûreye kimesne hılâf-ı şer‘ u kânûn dahlitmeğe mecâlleri kalmayup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûn ve hengâm-ı sa‘âdet-makrûnumda tâyife-i mezbûre yaylaklarına ve kışlaklarına varup gelmelerinde müreffehü'l-hâl olalar. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz vakti ve mevsimi gelüp ol câniblere varduğunda yaylakların ve mer‘âların ne vechile ta‘yîn ü temyîz ve tedârük itdüğün ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresin ki, emr-i şerîfüm üzre yaylakları ahvâlleri görilüp ber-taraf olduğı ma‘lûm-ı şerîfüm ola; şöyle bilesin.

446 *Diyarbakır Beylerbeyiliği dâhilinde Ulus tâifesine ait yaylakların ve meraların sınırlarının tâyin edilerek hâriçten müdâhalede bulunulmaması ve timar tasarruf edenlerin haksız yere rüsum almaması.*

Yazıldı.

Diyârbekir Beğlerbeğisi Kethudâsı Alî Çelebi'ye virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp *ilâ-âhırihî*... Diyârbekir beğlerbeğisine yazılan hükümde zikrolunduğı üzre hâliyâ müşârun-ileyh tekrâr arzeyledüği ecilden zikrolunan mevâzı‘a bi'z-zât varup tâyife-i mezbûrenün kadîmî tavarları ve koyunları yöriyügeldüği mer‘âları ve yaylakları ne mahaller ise ma‘lûm idinüp kadîmî sınurların ta‘yîn ü temyîz idüp sınurları dâhılinde yaylak u suvad u mer‘âlarından olan yirlerden sonradan "hâric ez-defter" diyü ne mikdâr tîmâra virilmiş yirleri var ise şeneldüp ma‘mûr idenleri ve şeneltmeğe mübâşeret idenleri bi'l-külliyye ref‘ idüp kadîmî mer‘â vü yaylakların kemâ-kân kendülere mahsûs kılmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh emrüm üzre tâyife-i mezbûrenün kadîmî yaylakları ve mer‘âlarınun sınurın ta‘yîn ü temyîz itdükden sonra gereği gibi korudup aslâ Ulus tâyifesinün yaylaklarına ve suvadlarına ve mer‘âlarına bir ferdi dahlitdürmeyesin. Hâric ez-defterden "harâbe" diyü tîmâr almağla "Tîmârımuzdur." diyü berât ibrâz idenlerün berâtların ellerinden alup der-kîse idüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve yaylağa gelüp çıkduklarında mîrîye âyid olan rüsûmdan gayri sancakbeğleri ve gayriler; "Yaylağa çıkdınuz." diyü obadan obaya birer töki yağların alup ve "yayla hakkı" diyü koyunlarına ve kuzılarına ve tavarlarına ve kendülerine dahlitmekden hâlî olmazlar imiş. Vâkı‘ ise sancakbeğlerine ve gayrilere gereği gibi tenbîh olunup aslâ vü kat‘â tâyife-i mezbûreye dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenleri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin. Bi'l-cümle zikrolunan tâyifenün ferâğ-ı bâl ile yaylaklarında âsûde-hâl olmalarına ikdâm idüp eyyâm-ı sa‘âdetümde re‘âyâyı kimesneye ta‘cîz ü tazyîk itdürmeyesin; şöyle bilesin.

447 *Boğdan voyvodası yanında bulunan gönüllü tâifesinden yüz nefer ulûfeci alıkonulup geri kalanların dönmelerine izin verilmesi.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp yanunda olan gönüllü tâyifesinden yüz nefer kalup gayrisine icâzet virilmesin taleb eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arzitdüğün üzre memleket hıfzı içün tâyife-i mezkûreden yüz nefer ulûfeci alıkoyup mâ-adâsına icâzet viresin.

448 *Mekke-i Mükerreme'de suyolu hizmetinde görevli bulunan İbrahim'e Mısır anbarından eksik olarak verilen buğdayın kalan kısmının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki ve defterdâra:

Hâliyâ Mısır'da sancak-ı hümâyûnuma mutasarrıf olup Mekke-i Mübâreke'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* âdem gönderüp; "sene-i sâbıkada Anbâr-ı Mısır'dan bi-tarîkı'l-karz virilen iki bin hıml buğdayun kendüye tamâm virilmeyüp noksân üzre virilmekle ol cânibde zahîre bâbında muzâyakaları olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Anbâr-ı Hâssa'nun defterlerine mürâca‘at idüp göresiz; müşârun-ileyhe virilmek emrolunan buğdaydan ne mikdâr virilmişdür; bâkî ne kalmış ise te’hîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzre bî-kusûr âdemisine teslîm idüp gemilere tahmîl idüp mûmâ-ileyh tarafına irsâl ü îsâl idesiz ki, müşârun-ileyh ve yanında hızmetde olanlarun ma‘âşlarına muzâyaka lâzim gelmeye; şöyle bilesiz.

449 *Mısır'da ehl-i fesad oldukları ve çeşitli suçlar işledikleri sâbitleşen Yusuf, Bedreddin ve Ahmed adlı şahısların hapsedilmeleri.*

Yazıldı.
Mektûb getüren âdeme virildi.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp hükm-i şerîf vârid olup mazmûn-ı hümâyûnında; "Evlâd-ı Gafîr dimekle ma‘rûf Yûsuf ve Bedrüddîn ve Ahmed nâm kimesnelere Abdurrahmân nâm kimesne garaz idüp üzerine şâhid-i zûr ikâmet itmekle teşhîr olunmışlar, göresin." diyü fermân olunmağın mezbûrlar husamâsıyla Dîvân-ı Mısr'a ihzâr olunup teftîş olundukda mezkûrlar âşikâre şürb-i hamr idüp ve avretleri er sûretine koyup gezdürüp ve müslimânlara lahm-ı meyyite bey‘ idüp ehl-i fesâd oldukları sâbit olup sâbıkâ olan kâdî ma‘rifetiyle teşhîr olunmışlar ve hâlâ dahı Bulak halkı mezkûrlardan şikâyet idüp huccetler ibrâz itdükleri ecilden teftîş olundukda sikât ve mu‘temedün-aleyh kimesneler ibrâz olunan huccetlere muvâfık şirret ü şekâvetlerin haber virdüklerinde ıtlâk olunmayup ve mezbûrlar hakkında olan sûret-i sicil ve huceci Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdüğünüz ecilden mezbûrlarun min-ba‘d habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrûn Yûsuf ve Bedrüddîn ve Ahmed nâm kimesneleri muhkem habsidüp min-ba‘d habsden ihrâc eylemeyesiz.

450 *Mısır'da suyolu hizmetinde görevli bulunan İbrahim Bey ile Mısır kullarından suyolu hizmetinde çalışanlara akça ihsan olunması ve on beşine birer kul gediği tâyin edilmesi.*

Yazıldı.
İbrâhîm Beğ'ün kethudâsına virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ ile Mısır kullarından suyolı hıdmetinde olan otuz nefere ikişer akça terakkî ve kendü âdemlerinden on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gedüği emridüp müşârun-ileyhe ta‘yîn idüp gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ta‘yîn idüp gönderdüği defter mûcebince Mısır kullarından otuz nefere ikişer akça terakkî ve âdemlerinden on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gedüği ta‘yîn idüp deftere kayditdüresin.

451 *Mısır kullarından suyolu hizmetinde bulunanlara ihsan olunacak akça ve kul gediğinin ne şekilde taksim edileceğini belirten defteri İbrahim Bey'in Mısır beylerbeyisine göndermesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi.

Suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Mısır kullarından olup suyolı hıdmetinde olan otuz nefere ikişer akça terakkî ve âdemleründen on beş nefere ibtidâ düşenden birer kul gedüği emridüp bu husûs içün Mısır beğlerbeğisine hüküm irsâl olmışdur. **Buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince hıdmetde olan Mısır kullarına vech ü münâsib gördüğün üzre ikişer akça terakkîleri ve âdemleründen murâd itdüğün on beş nefere esâmîsin ta'yîn ü defter idüp mûmâ-ileyhe gönderesin ki defter[e] kayditdüre.

452 *Cankirman taraflarında Özi suyu kenarında üç bin kadar Tatar'ın çevreye zarar veridiklerinden ve çeşitli uygunsuz hareketlerde bulunduklarından dolayı göçürülerek münasip bir yerde iskan ettirilmeleri.*

Yazıldı.

Hân hazretlerine nâme-i şerîf ki:

Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Nogay Tatarlarından ve Akkirman Kazaklarından ve Dobruca'dan gelüp Kırım cânibine giden Tatarlar, Cankirman sahrâsında üç bin mikdârı Tatar Ak suyı geçüp Özi suyı üzerinde oturup harâm-zâdeleri ve hırsuzları gelüp Cankirman sahrâsında olan koyun-erlerine zarar u ziyân idüp ve ba'zı harâm-zâdeleri Mayak(?) İskelesi'nden gice ile Akkirman'a geçüp kıra çıkup hargele ve sığır sürüp fesâd iderler. Vilâyetden sürilmeyince zabta kâbil değillerdür. Üzerlerine varılsa ehl ü ıyâlleri bile ceng idüp niçe nefs telef olmak mukarrerdür ve hem buz olduğı zamânda fesâd itmeğe niyyetleri vardur." diyü bildürmeğin imdi gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan dûd-mân-ı sa'âdet-nişânımuza olan şeref-i ihlâs [ve] hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca tâyife-i mezbûrenün ol mahalden ref' olunmaları ne vechile mümkin ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle göçürüp vilâyetinüzde bir münâsib görilen mahalde sâkin itdürüp memleket ü re'âyâyı anlarun mazarrat u fesâdâtından halâs eyleyesiz ve göçürüp alup gider iken onat zabtitdürilüp yol üzerinde olan re'âyâ vü berâyâya te'addî vü tecâvüz itdürilmeye ki, eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumuzda kimesneye zarar u ziyân müterettib olmaya ve nâme-i hümâyûnumuz Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân Husrev *zîde kadruhû* ile irsâl olunup tâyife-i merkûmenün ahvâli hüsn-i ihtimâmınuz birle te'hîr olunmayup ne vechile tedârük olunup ref' olundukların ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz.

453 *Baharda sefere çıkacak olan Donanma-i Hümâyun'a katılmak üzere Anadolu ve Rumeli'deki beylerin sancakları dâhilindeki sübaşı, sipâhi ve cebelüleri harp âletleriyle birlikte sefere hazırlaması.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Karlıili beğine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh *salevâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû*nun mu'cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül idüp küffâr-ı hâksâra gazâ içün deryâya Donanma-i Hümâyûnum ihzâr olunup işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûzdan mukaddem ihrâc olunmağa niyyet-i hümâyûnum mukarrer olup sen dahı sancağun sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup cümlesin yanuna alup dahı Donanma-i Hümâyûnum'a girmeğe kapudânum ta'yîn itdüği mahalde hâzır olmanı emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sancağun sübaşılarınun ve sipâhîlerinün ve cebelülerinün âlât-ı harb ü kıtâllerinde olan kusûr u noksânların tekmîl idüp dahı deryâ seferine lâzim olan tedârüklerin gördürüp nevrûzdan mukaddem bî-kusûr cebelüleriyle çıkarup bir ferdi girüde komayup mahall-i me'mûrda kânûn üzre lâzim olan cebelülerünle hâzır bulunup Donanma-i Hümâyûnum'a dühûl eyleyesin. Şöyle ki; giç gelmekle irişmeyesin veyâ sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin emrüm üzre mükemmel getürmeyüp kusûr u noksânları ma'lûm ola, aslâ özrün makbûl olmayup ve sancağun alınmağla konılmayup envâ'-ı ıtâb ü ıkâbumla mu'âkab ü mu'âteb olmanı mukarrer bilüp irişmeyen sübaşınun ve sipâhînün tîmârları dahı âhara tevcîh olunmağla konılmaz; şöyle bilesin.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Çirmen beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, Ağrıboz beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a yazıldı. Ammâ; Mora sipâhîlerinün dört binden aşağası gitmek emrolunmışdur.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Mora beği ile İnebahtı beğine yazılan hükümlerde; "... sancağınuz askerin alaybeğlerine koşup kapudânum ta'yîn itdüği mahalde hâzır idesiz." diyü yazılmışdur.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi.
Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Bu sûretde olan hükümlerde; " ... kânûn üzre cebelüleriyle sancağun askerin hâzır u müheyyâ idüp alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü yazıldı.
Ve Midillü beği ile Rodos beğine yazılan hükümlerde; " ...yanunda olan hâssa kadırgalarun donadup nevrûzdan mukaddem kapudânum ta‘yîn itdüği mahalde hâzır olasın." diyü yazıldı.

Çavuş-oğlı Îsâ'ya virildi.
Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı. " ... kendü gitmeyüp sancağı sübaşıları ve sipâhîleri alaybeğine koşılup gönderile." diyü.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine yazıldı. "Ankara alaybeğisi cümle sübaşı ve sipâhîleriyle... "

Çavuş-oğlı Gâzî'ye virildi.
Bir sûreti, Teke Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlı Îsâ'ya virildi.
Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlı Îsâ'ya virildi.
Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlı Îsâ'ya virildi.
Bir sûreti, Biga beğine yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 30 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972
Bir sûreti, Kırşehri Beği Gazanfer'e yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972
Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972
Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Çavuş-oğlı Gâzî'ye virildi.
Bir sûreti, Hamîdili beğine yazıldı.

Ahmed Çavuş gitdi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Bolı beğine yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-evvel
Bir sûreti, Kastamonı beğine yazıldı.

Çavuş-oğlı Gâzî'ye virildi.
Bir sûreti, Sultânöni beğine yazıldı.

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e "umûmen."

Mezbûrûn hükümlerde; " ... Anatolı cânibinde Boğaz Hısârı'nda sancağınuz askeriyle hâzır olasız." diyü yazılmışdur.

454 *Malta Kalesi'nin fethi için gidecek olan Donanma-i Hümâyun'a katılmak üzere Aksaray, Niğde, Kırşehir ve Konya sancakları beylerinin sübaşı ve sipâhileriyle birlikte sefere hazırlanmaları.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 30 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hak *celle ve alâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp deryâda vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan Malta Kal'ası'nun kal' u kam'ı içün nevrûzdan mukaddem deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmağa niyyet-i şerîfüm olup Aksarây ve Niğde ve Kırşehri sancakları beğlerin cümle sancakları sübaşıları ve sipâhîleriyle Donanma-i Hümâyûnum'a ta'yîn idüp nevrûzdan mukaddem Anatolı cânibinde olan Boğaz Hısârı'na gelüp irişmeleri emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğlerün her birine müstekıl hükm-i hümâyûnum gönderilüp ta'yîn olunan zamânda mahall-i me'mûrda hâzır bulunmaları tenbîh ü te'kîd olunup ammâ; vilâyet-i Karaman'dan bin nefer sipâhî emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan sancaklarun sübaşıları ve sipâhîlerin defter muktezâsınca yoklayup dahı bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzim ise Konya sancağından ve sâyir beğlerbeğiliğüne müte'allik sancaklardan tedârük idüp isimleri ve tîmârlarıyla yazup defter idüp i'timâd itdüğün bir yarar alaybeğiyi veyâ za'îmi anlara başbuğ ta'yîn idüp cümlesin cebelüleriyle müretteb ü mükemmel âlât-ı ceyş ü cidâl ve esbâb-ı harb ü kıtâlleriyle hâzır u müheyyâ idüp nevrûzdan mukaddem ihrâc itdürüp mahall-i mezkûra gönderesin ki Donanma-i Hümâyûnum vardukda anda hâzır bulunalar. Şöyle ki; ta'yîn olunan vakıtde gelüp irişmeyeler, anlara tevakkuf olunmaz; tîmârları alınmağla konılmayup envâ'-ı ukûbetle mu'âkab olmaları mukarrerdür. Sen dahı emr-i şerîfümi tenbîh idüp her sancakdan ne mikdâr sipâhî ta'yîn idersen başka başka defter itdürüp bir sûretin mühürleyüp kapudânuma gönderüp teslîm itdüresin. Bir sûretin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, ta'yîn olunan sipâhîlerden sefere varan [ve] varmayanlar kimler idüği ma'lûm ola. Bu sefer husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardur; beğlerbeğiliğünden emrolunan sancakbeğlerini ve sâyir fermân olunan sipâhîleri zamân-ı mev'ûdede bî-kusûr ihrâc idüp göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

455 *Baharda sefere çıkacak olan Donanma-i Hümâyun'a yardım maksadıyla Cezâyir Beylerbeyiliği dâhilindeki Karaburun ve Karadağ'da gönüllü reislere istimâlet verilecek on sekiz oturaklı kaliteye sahip olanlarının, savaş araç-gereçleriyle donanmaya katılmalarının sağlanması.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî selh-ı Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu‘cizât-ı hidâyet-âsârına tevekkül idüp cihâd ü gazâ içün nevrûzdan mukaddem deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum irsâline niyyet olunmağın dergâh-ı müyesseru'l-âmâlden me’mûldür ki, ibtidâsı mübârek ü meymûn ve intihâsı envâ‘-ı feth u nusret-makrûn olmış ola. Eyle olsa; Karaburun ve Karatağ'un gazâdan safâlu olan gönüllü re’îsleri gazâ-yı şerîfümde bile olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mahallerün gönüllü re’îslerinden bellü başlu olanlarına kendü cânibünden mektûblar yazup her birine istimâlet virüp şimdiden on sekiz oturak kaliteye kudreti olanlar uydurılacağın(?) tenbîh idüp on sekiz oturakdan ekall olanlara bile gitmek emrüm olmaduğın bildürüp bu sefer-i zafer-rehber husûsında ziyâde ihtimâmum olup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlarun hakkında ınâyetüm dirîğ değildür. Ana göre terğîb itdürüp on sekiz oturaklu kaliteye ne mikdâr kudretlü bulunursa nevrûzdan mukaddem yat u yarakları ile cümlesin hâzır u müheyyâ idesin ki, inşâ’a'llâh Donanma-i Hümâyûnum ile ol câniblere vusûl buldukda, anlar dahı Donanma-i Hümâyûnum'a ta‘yîn itdüğün mahalde mülâkî olduklarında vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eyleyesin.

456 *Cebel-i Arafat'tan Mekke-i Mübâreke'ye gelecek suyolunun inşaatı için Mekke şerîfinin de gereken yardımda bulunması.*

Yazıldı.

Mekke şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mübâreke'de suyolı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; "Cebel-i Arafât'dan Beytu'llâh-i Müşerrefe'ye gelecek suyolına küllî mu‘âvenet ü ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz olduğın" i‘lâm eyledi. Vâkı‘â sevâbık-ı eyyâm ve sevâlif-i a‘vâmdan Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâlimüz'e olan şeref-i meveddet ü ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuzdan me’mûl olan bunun emsâli âsâr-ı cemîle idi ki vücûd bulmış. Zikrolunan su Belde-i Tayyibe'ye gelüp cârî olmakdan murâd mukîmân-ı Makâm-ı Latîf ve mücâvirân-ı Harem-i Şerîf'ün su bâbında olan muzâyakaları def‘ olup fî-sebîli'llâh cenâb-ı cennet-mekânda cârî olmağla tahsîl-i mesûbât [u] sa‘âdet-i dâreyn müyesser olmakdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, siz dahı ol sevâb-ı cemîlde bile olmak niyyeti ile zikrolunan suyolınun binâsı hıdmetinde hüsn-i mu‘âvenet ü ikdâmınuz dirîğ itmeyüp hîç bir husûsda ihtiyâc çekdürmeyüp envâ‘-ı sa‘y ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz.

457 *Mekke-i Mükerreme suyolu hizmetinde bulunan İbrahim'e teslim edilmek üzere gönderilen ve içerisinde bâzı hükümler bulunan mühürlü kesenin, Mısır beylerbeyisi tarafından adı geçene ulaştırılması.*

Yazıldı.
Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ızzühû*ya müte'allik ba'zı ahkâm-ı şerîfe yazılup mühürlü kîse ile sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan ahkâmı mûmâ-ileyhe mu'temedün-aleyh kimesneler ile irsâl idesin; teslîm itdüğine temessük isteyesin.

458 *Emre aykırı olarak gemisine buğday yükleyerek giderken Boğaz hisarlarında yakalanan Memi adlı reisle ilgili temessükün muhâfaza edilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolı Emîni Halîl'e hüküm ki:

Rencber re'îslerden Memi nâm kimesne gemisine emre muhâlif buğday tahmîl idüp giderken Boğaz Hısârları'nda tutılup girift olmağın mezkûr re'îsi gemisi ve içinde olan buğday ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp mahmiyye-i mezbûre muhtesibine teslîm olunduğına mühürlü temessük virmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun temessükin alup hıfzidesin.

459 *Buhayra vilâyetindeki Arap fellahlara zulmeden ve haksız yerde mallarını gasbeden Emir İsa hakkındaki şikâyetlerini teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Ramazân Çavuş'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdâra hüküm ki:

Bundan akdem Buhayra vilâyetinden ba'zı Arablar vilâyet-i mezbûre fellâhları tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "şeyhları olan Emîr Îsâ'nun re'âyâya zulm ü te'addîsi olup hılâf-ı şer' u kânûn mâlların ve tavarların alup ve rezka sahıblerinün rezkaların alup âhar kimesnelere virüp ve mezbûrun memleketde yüz elli nefer âdemlerin bî-günâh âmir(?) katleyledüklerinden şikâyet olunmağın" teftîş olunup görilüp hakîkat-i hâli arzolunmağıçün size hükm-i hümâyûnum gönderilüp hayfları görilüp arzolunmaduğı ecilden ve sâniyen anlarun dereklerinde ba'zı müslimânlarla Yehûdîlerün yolları basılup rızkları ve mâlları

gâret olunup müslimânlarun hakları alıvirilüp Yehûdânun hakları virilmemeğin Fuvva ve Reşîd kâdîlarınun arzları sûreti ile Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a ref‘ itdükleri ecilden aynı ile sûretleri ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um ile varıcak, mezkûr arzlarun ve ruk‘anun sûretine nazar idüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazâyâyı husamâ muvâcehesinde bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp re‘âyâdan ve gayriden her kimün mâlları ve tavarları ve rezkaların hılâf-ı şer‘-ı şerîf ü kânûn alınmış [ise] şer‘le ashâbına alıvirüp ve anlarun dereklerinde mezbûr Yehûdânun dahı ne mikdâr mâlları ve esbâbları gâret olunmış [ise] şer‘le ve kânûnla müteveccih olandan hükmidüp şer‘le kısâs lâzim gelmedin itdükleri katilden üzerlerine kaç nefer kimesnenün kanı sâbit olursa emr-i sâbıkum üzre ahvâllerin görüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı mufassal ü meşrûh defter idüp mezbûr çavuşumla arzitmeyince olmayasız. Ammâ; hîn-i teftîşde hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hılâf-ı vâkı‘ kimesneye hayf olmakdan sakınasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

460 *İlbasan'a bağlı muhtelif köylerden yanına topladığı adamlarıyla Debri kazâsının Martiş köyüne tecâvüzde bulunarak mallarını ve hayvanlarını gasbedip reâyaya zulmeden İskender adlı sipâhi ile oğulları ve yandaşları hakkındaki şikâyetlerin teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Lutfî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

İlbasan beğine ve İlbasan ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Debri kazâsına tâbi‘ Martiş nâm karye halkı size gelüp Mat kazâsına tâbi‘ Filos nâm karye sâkinlerinden İskender nâm sipâhî ve oğulları karye-i mezbûre halkı ile ve karye-i Derdas sipâhîsi Hasan oğullarıyla ve karye-i Zepor sipâhîsi olan Mustafâ karyesi halkı ile ve karye-i Mete'den Bebe Vaşa ve Miloş Kola nâm zimmîler yüz nefer âdem ile ve Mehmed nâm sipâhî kendü oğulları ve yoldaşlarıyla ve Akhısâr kazâsına tâbi‘ Mastar nâm karyeden ( ) nâm kimesne elli nefer âdem ile ve karye-i Yeştiba'dan(?) Olgoramert(?) nâm zimmî otuz nefer âdem ile cem‘an beş yüzden ziyâde âdem ile mezkûr İskender gelüp; "Kadîmden sınurumuz mümtâz ü mu‘ayyen olan keryemüzde vâkı‘ olan ekinlerimüz biçdürüp harmen idüp döğdürüp altmış yükden ziyâde gallemüzi alup niçe ekinlerimüzi bârgîrlerine yidürüp ve dâyimâ oğullarımuz ve kızlarımuz âhara bey‘ idüp esîr idüp te‘addî iderler." diyü haber virdüklerin" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr İskender'i ve oğulları ve bile varanları ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin teftîş idüp göresiz; mezkûrlarun ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir

olursa, müteveccih olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra zulm ü te‘addî idenleri habsidüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ale't-tafsîl yazup vukû‘ı üzre arzeyleyesiz. Hılâf-ı şer‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

461 *Turgud, Bayburd ve Seferihisâr kadılıklarındaki hâslar reâyasına zulmeden İltizâm Emini Turgud oğlu Yıldırım'ın durumunun teftiş edilmesi.*

Yazıldı.
Şikâyete gelenlere virildi. Fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Şehzâde Sultân Selîm hazretleri lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Turgud ve Bayburd ve Seferîhısâr Kâdîlıkları'nda vâkı‘ olan hâsları re‘âyâsından ba‘zı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "iltizâm ile emînleri olan Turgud oğlı Yıldırım nâm kimesne içün; "Şer‘a ve kânûn u deftere mugâyir hayli nesnemüz alup zulm ü te‘addîsinden âciz kalduk." diyü şikâyet eyledükleri" ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrlarun ahvâline gereği gibi mukayyed olup mültezim-i mezbûr ile berâber idüp ahvâllerin şer‘le görüp ber-taraf idüp mezkûrları tekrâr kapuma şikâyete gelmelü eylemeyesin.

462 *Diyarbakır dâhilindeki sancakbeylerinden, beratları istenip bedelinden fazla olarak kendi sancaklarında ve diğer sancaklarda beratsız olarak timar tasarruf etmelerinin önlenmesi ve bu tür tasarruf ettikleri yerlerin mahsûllerinin havâss-ı hümâyun için zabtedilmesi.*

Yazıldı.
Defterdârun kethudâsına virildi. Fî 8 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Diyârbekir'de Hızâne-i Âmire defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "bu diyârda vâkı‘ olan sancakbeğlerine sancak ınâyet olunup geldüklerinde ifrâzı olduğı ma‘lûm olmağıçün berâtları taleb olundukda; "Henüz ihrâc olunmamışdur." diyü virmekde te‘allül eyleyüp ve ba‘zıları sancağun cümle hâsların; "Bedelümdür." diyü zabtidüp sâbıkâ Bitlis Beği olup hâliyâ Siverek Beği olan Hacıbeğ-oğlı Ahmed *dâme ızzühû* Rakka sancağında iki yüz yiğirmi bin akça ile olup hâliyâ livâ-i mezkûrda Bitlis sancağı tevcîh olunup Bitlis sancağınun yazusı iki yüz seksen bin akça ile olup altmış bin akça ifrâzı olduğı mukarrer iken müşârun-ileyh cümleyi zabtidüp zikrolunan ifrâzun her çend ki zabtına ikdâm ü sa‘y olunmışdur; "Kendü terakk[î]m ve oğlumun ze‘âmeti içün sadaka olunmak recâsına arzolunmışdur." diyü cevâb virüp ba‘dehû mûmâ-ileyhe Hamâ sancağı sadaka olunup Âmid'e geldükde; "İki senedür ki mezkûr ifrâzı zabtidersin. Ne temessük ile zabteylersin? Kendünün ve oğlunun berâtın gönder, görelüm." diyü envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâm olundukda; "Henüz berâtlarımuz gelmedi." diyü cevâb virüp aslâ görilmek mümkin olmayup mâl-i ifrâz zâyi‘ olmamak içün sancak virilen beğlere ne

mikdâr hâslar ile virildüği ve bi'l-fi‘l Musul Beği olup Van muhâfazasında olan Sinân Beğ *dâme ızzühû* Âdilcevâz Beği iken sancağınun tekmîli içün havâss-ı hümâyûndan seksen bin akça hâslar virilüp ba‘dehû müşârun-ileyhe Atak sancağı tevcîh olundukda zikrolunan seksen bin akça hâslar girü virildüği ve bi'l-fi‘l Atak Beği olan Mamo *dâme ızzühû*ya virildüği işâret olunmak" recâsına arzeylemişsin. İmdi; müşârun-ileyh Ahmed Beğ berâtı mûcebince iki yüz yiğirmi dört bin üç yüz akça ile Rakka Beği iken otuz bin terakkî ile Bitlis sancağı virilmişdür. Atak Beği Mîr Mamo'ya havâss-ı hümâyûndan ol hâslar virilmemişdür. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede olan sancakbeğleri kullarumdan bedelinden ziyâde kendü sancaklarından ve âhar sancakdan ifrâz tasarruf idenlerden berâtların taleb idüp göresin; ellerinde berâtları olmayup ve emr-i hümâyûnumla ta‘yîn olunup virilmiş ifrâz olmaya, fuzûlî bî-berât tasarruf idenler eger sancakbeği ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârdur, bi'l-cümle her kim gerekse olsun, üzerine kul koyup ol asıl ifrâzlarun mahsûlin havâss-ı hümâyûnum içün alup zabteyleyüp min-ba‘d elinde emri ve berâtı olmayana ifrâz tasarruf itdürmeyüp mâlumun tevfîr ü teksîri bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getürüp emr-i şerîfüme mugâyir kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesin ve Mamo *dâme ızzühû*ya zikrolunan ifrâz virilmemişdür; havâss-ı hümâyûnum içün zabtitdüresin.

463 *Nogay Tatarları'ndan, Akkirman Kazakları'ndan ve Dobruca'dan gelip Kırım taraflarına giden Tatarlardan, Cankirman taraflarında Aksu'yu geçip Özi suyu kenarına yerleşerek fesad çıkartan ve ahâliye zarar verenlerin başka bir yerde iskan edilmeleri.*

Yazıldı.
Husrev Çavuş'a virildi. Fî 3 Ca., sene: 972

Akkirman Beği Hasan *dâme ulüvvuhû*ya hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Nogay Tatarlarından ve Akkirman Kazaklarından ve Dobruca'dan gelüp Kırım cânibine giden Tatarlarından Cankirman sahrâsında üç bin mikdârı Tatar Ak suyı geçüp Özi suyı üzerinde oturup harâm-zâdeleri ve hırsuzları gelüp Cankirman sahrâsında olan koyun-erlerine zarar u ziyân idüp ve ba‘zı ehl-i fesâd ü şenâ‘ati Mayak(?) İskelesi'nden gice ile Akkirman'a geçüp kıra çıkup hargele vü sığır sürüp fesâd iderler. Vilâyetden sürilmeyince zabtolunmazlar. Üzerlerine varılursa ehl ü ıyâlleri bile ceng idüp nice nefs telef olmak mukarrerdür ve hem buz olduğı zamânda fesâd eylemeğe niyyetleri vardur." diyü bildürdüğün ecilden tâyife-i mezbûreyi ol mahalden göçürmek içün vilâyet-i Tatar Hânı Devlet Giray Hân *dâmet me‘âlîhi*ye hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf ( ) varıcak, tâyife-i merkûme cânibine gereği gibi hâzır u nâzır olup onat vechile istimâlet virüp hüsn-i müdârâyla memleket ü re‘âyâyı şerr u şûrlarından sıyânet idüp hân-ı müşârun-ileyh tarafından ref‘ıne âdem gelince memleket ü re‘âyâyı korudup kimesneye zarar u ziyân irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın; şöyle bilesin.

464* *Üsküdar'dan İstanbul'a işleyen kayıkların kapasitesinden fazla yolcu taşımalarının önlenmesi ve sayılarının kırkı aşmaması.*

Yazıldı.
Mezbûr Dâvûd'a virildi. Fî 3 Ca., sene: 972

Üsküdar kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ; "Üsküdar'dan Mahrûse-i İstanbul'a işleyen kayıklar mürûr iden nâsun akçalarına tama‘an on ikişer âdemden ziyâde tahmîl idüp rûzgâr muhâlif oldukda emvâc-ı deryâya mütehammil olmayup nice kimesnelerün helâkine sebeb olurlar." diyü arzolunmağın ma‘ber-i mezbûrun kayıkları emr-i şerîfümle yoklanup görildükde kırk kayık mukarrer kılınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um ile Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden zikrolunan Kayıklar Yasakcısı Dâvûd varıcak, mukarrer olan kayıklarun sâhıblerin ihzâr idüp bu emr-i hümâyûnumı gereği gibi tenbîh ü i‘lân idüp min-ba‘d kayıklarına âdem almalu olduklarında mâ-beynlerinde nevbet ri‘âyet itdürüp eger öte yakadan ve eger mahrûse-i İstanbul'dandur, tahammülden ziyâde kimesneyi aldurmayup ve kayıklarına aldukları âdemden dahı emr-i sâbıkum üzre iki âdeme bir akça aldurup fermân-ı şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenleri te’dîb idüp habsidüp arzidesin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin; şöyle bilesin ve ba‘de'n-nazar**

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

** Metinde eksik bırakılmıştır.

465 *Devlet Giray Han'ın yanına gönderilen Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Hüsrev Çavuş'a Akkirman'a vardığında yeteri kadar adam verilmesi.*

Yazıldı.
Müşârun-ileyhe virildi.

Akkirman beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Husrev bir mühim husûs içün Devlet Giray Hân cânibine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emîn ü sâlim kifâyet mikdârı âdemle hân-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl idesin.

466 *Mısır'da bulunan selâtîn evkâfının muhâsebelerinin Mısır'da görülerek nâzır ve mütevellîlerin vakıf şartlarına aykırı iş yapmalarının önlenmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da vâkı‘ olan evkâf-ı selâtînun muhâsebeleri Dîvân-ı Mısriyye'de görilmemekle mütevellîler ve nâzırlar emvâl-i vakfa ihtilâl virüp hâricden kimesnelere şart-ı vâkıfa muhâlif "müretteb" diyü bilâ-hıdmet vazîfe ta‘yîn eylemekle mahsûl-i evkâf zâyi‘ olup ekseri harâba müşrif olduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cenâb-ı celâlet-me’âbum tarafından vaz‘ olunan Deşîşe Evkâfı'nun ve Kayıtbay ve Melik Eşref ve Berkûkıyye ve Âdiliyye ve bîmâr-hâne ve sâyir şol evkâfun ki, zevâyidi Hızâne'ye zabtolunugelmiş ola, anun gibilerün muhâsebelerin Dîvân-ı Mısır'da görüp vâkı‘ olan zevâyidlerin kemâ-kân Hızâne-i Âmirem'e alup zabtidüp zikrolunan evkâfun nâzır u mütevellîlerine şart-ı vâkıfa muhâlif iş itdürmeyesiz.

467 *Mısır mukâtaâtından zimmetlerinde bakâyâ bulunan emin ve âmillerden bakâyâlarının tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısır'un mukâta‘âtından ba‘zı ümenâ vü ummâl zimmetlerinde hayli mâl olup edâsında bî-vech te‘allül ü tehâvün iderler imiş. Anun gibilerden bir mikdâr va‘de ile mâla kâdir yarar kefîller taleb olunup kefîlleri olmayanlar habsolunup zimmetlerinde olan mâlum tahsîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp mukâta‘ât-ı mezbûreden bakâyâsı olan ümenâ vü ummâl zimmetlerinde olan malûmun cem‘ u tahsîline mübâşeret idüp yarar mâldâr u mütemevvil kefîlleri olanlara bir mikdâr va‘de virüp kefîlleri olmayanları habsidüp esbâb ü emlâkinden tahsîl itdürüp zimmetlerinde olan mâlum bi't-tamâm alınmadın habsden ıtlâk eylemeyesiz.

468 *Mısır mukâtaâlarının başına emin ve kâtip nasbolunup olunmaması hususunda mukâtaaların gelirleri gözönünde bulundurularak hangisi daha faydalı ise ona göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûre mukâta‘âtına emîn ve kâtib nasbolunmak âdet olmamağla her mukâta‘anun mahsûli ve masrafı defter olmayup âmilinden akça taleb olundukda; "Mukâta‘ada kesr vardur. Tahvîl âhırinde edâ ideyin." diyü te‘allül iderler. Tahvîl âhırine sabrolundukda niçe bin filori bâkîleri dahı ziyâde olur. Bu makûle kısta'l-yevmden bâkîsi olanlarun tahvîlleri âhırine değin üzerlerine bir emîn ve kâtib ta‘yîn olunup hâsıl olan akça âmil ma‘rifeti ile emîne kabzitdürilmesi lâzim idüği arzolundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; şol mukâta‘a ki, irtifâ‘ından ziyâde ola, ana emîn ve kâtib nasbeylemek câyiz değildür. Zîrâ emîn ve kâtib konılursa mahsûl görilüp yazılmış

olur. Ol takdîrce âmil ziyâde virmese gerekdür. Meger ki bir yirün mukâta‘asınun irtifâ‘ından noksân üzre buluna, ol mukâta‘anun mahsûlinden ziyâde nesne hâsıl olmak fehmoluna, ana emîn ve kâtib konılmak lâzimdür. Mukâta‘anun ahvâlini gereği gibi tetebbu‘ idüp mâluma enfa‘ olanı ile âmil olup zarar müterettib olacak husûslardan sakınasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

469 *Bozöyük havzasından Dîvâne Kurd adlı suçlunun yakalanarak güvenilir adamlar eşliğinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Muhzırun kâtibine virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

Bozöyük kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Dîvâne Kurd nâm kimesne ehl-i fesâd ü şenâ‘atden olup Südde-i Sa‘âdetüm'de huzûrı lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, bu husûsı ifşâ itmeyüp mezbûrı hufyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp her kande ise bulup muhkem kayd ü bend ile yarar âdemüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde intibâh üzre olup mezbûrı gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

470 *İlbasan'da fesad çıkardığı şikâyet olunan Dergâh-ı Muallâ Kapıcılarından Mustafa'nın durumunun araştırılarak, suçlu görülürse güvenilir adamlar eşliğinde İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kapucı Sefer'e virildi. Fî 5 Ca., sene: 972

İlbasan beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından olan Mustafâ ol câniblerde fesâd ü şenâ‘at üzre olduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; kendü hâlinde olmayup fesâd ü şenâ‘at üzre olmağla şikâyetcileri var ise hüsn-i tedbîr ile ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderüp yolda onat zabt u hıfz idüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 5 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye

471 *Rodos Beyi Ali hakkında asılsız şikâyette bulunan hisarerenlerinin hapsedilerek İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

"Rodos Beği Alî *dâme ızzühû*dan şikâyet idüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a ref‘ iden hısâr-erenlerinden Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân nâm kimesnelerün kazıyyelerin Rodos müftîsi ile fermân-ı şerîfüm üzre teftîş itdüğünüzde hılâf-ı vâkı‘ şikâyet itdüklerin" i‘lâm eyledüğünüz ecilden kizbleri zâhir olmağın habsle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ( ) *zîde kadruhû* varıcak, mezbûrları mukayyed ü mahbûs bu cânibe gelür gemilere koyup gönderesiz.

472 *İstanbul zahîresi için Boğaz hisarlarından Kavala İskelesi'ne ve diğer iskelelere tereke almaya giden gemilerin kontrol altında tutularak yükledikleri terekeyi başka yerlere götürmelerinin engellenmesi.*

Yazıldı.
Kapudânun âdemisine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kavala kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün fermân-ı şerîfümle Boğaz Hısârları'ndan taşra Kavala İskelesi'ne ve sâyir kapudânlığuna müte‘allik iskelelerden tereke almağa varan rencber gemilerinün dümenleri alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan rencber gemileri kapudânlığuna müte‘allik iskelelerden ihtiyârlarıyla tereke satanlardan gemilerine ellerinde olan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca terekelerin tamâm tahmîl itdükden sonra dümenlerin virüp yanunda olan kalitelerle cümlesin bî-kusûr getürüp Boğaz'dan içerü koyup mahrûse-i mezbûre cânibine irsâl eyleyesin ki, emrüm üzre deryâya tereke gitmek mesdûd olup İstanbul nâmına varup tereke alınup dahı hârice gitmeğe ruhsat kalmaya. Bu bâbda tamâm ihtimâm-ı şerîfüm vardur. Bu husûs sana i‘timâd olunmışdur. Ana göre mukayyed olup gaflet ile ol taraflarda emrüme muhâlif iş olmakdan gâyet hazer idesin. Hılâf-ı emr iş olduğı istimâ‘ oluna, aslâ özrün makbûl olmaz; şöyle bilesin.

473 *Rodos Beyi Ali'nin emrindeki kadırgalarda görevli cenkçi ve kürekçilerin ihtiyacı için gönderilen peksimedin Boğaz hisarlarından geçişine engel olunulmaması.*

Yazıldı.
Rodoslu Mahmûd'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Boğaz Hısârı dizdârlarına hüküm ki:

Rodos Beği Alî âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgalarumun cengci ve kürekcilerine peksimad lâzim idüğin" bildürmeğin yüz seksen kıntâr peksimad irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mûmâ-ileyhe gönderilen peksimada mâni‘ olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile deryâya virilmesi memnû‘ olan metâ‘ salıvirilmekden hazer eyleyesiz.

474 *Hâric ez-defter olarak Şehbaz adlı zaîme timar olarak verilen Serdce adlı mezrâ yüzünden Ali adlı sipâhi ile zaîm arasında olan anlaşmazlığın teftiş edilerek halledilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 4 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e ve İlok ve Petrevaradin kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Sirem Beği olan Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp Sirem zü‘amâsından Şehbâz nâm za‘îme Serdce nâm mezra‘a hâric ez-defter tîmâr virilüp Alî nâm sipâhî; "Momoviç nâm köyüme muttasıldur." diyü dahlidüp emirle teftîş olundukda mezra‘a-i mezbûre mezkûr Alî'nün berâtında ve sûret-i defterinde mukayyed olmayup mezkûr Şehbâz'un berâtında mukayyed olup; "sınırı dahı mümtâzdur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürüp ve minvâl-i mezbûr üzre merkûm Şehbâz'un elinde hucceti dahı olup hâlen mezkûr Alî ile mezbûr Şehbâz Südde-i Sa‘âdetüm'de bulunup murâfa‘a olunduklarında mesfûr Alî; "Nizâ‘ olunan mezra‘a vilâyet kitâbet olundukda hâric ez-defter mu‘ayyenü'l-hudûd müstekıl mezra‘a bulunmağla defter-i cedîde müstekıl mezra‘a kaydolunup dahı müstekıl tîmâra virilmiş olmayup benüm köyümün mümtâz sınırı dâhılinde olup mukaddemâ kânûn üzre hükm-i şerîf virilüp teftîş olundukda mezra‘a-i merkûme şer‘ u kânûn üzre mezkûr za‘îmün hakkı olmayup bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn hak benüm olmağla bana hükmolunup huccet virilmişdür. Ol arzdan benüm haberüm yokdur. Gayr-i vâkı‘ arzolunmışdur, hayfdur." diyü bildürüp ve mezkûr za‘îm; "Mezra‘a-i merkûme terakkîme bedel emirle sonradan virilmişdür. Berât-ı şerîfümde mukayyeddür." diyü arzitmeğin tarafeynün temessükleri ellerinden alınup ve müşârun-ileyh Ahmed Beğ arzı sûreti aynı ile ihrâc olunup sıhhati ma‘lûm olmağıçün size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup husamâyı berâber idüp mahall-i nizâ‘un üzerine varup temessükâtlarına nazar idüp göresiz; nizâ‘ olunan mezra‘a sipâhî-i mezbûrun zikrolunan karyesinün mümtâz ü mu‘ayyen sınırı içinde kadîmden re‘âyâsı tasarruf idegeldüği yirler olup sonradan mezbûr za‘îm hâric ez-defter diyü ze‘âmetine mi ilhâk itdürmişdür, yohsa mümtâz ü mu‘ayyen sınırlu mezra‘a olup kadîmden istiklâl üzre tasarruf olunugelüp hemân defterden hâric kalmağla emr-i hümâyûn ile ze‘âmetine mi zammitdürmişdür; bi'l-cümle vech-i meşrûh üzre iki tarafun ahvâlin tamâm tetebbu‘ u tefahhus idüp hak kankı cânibde zuhûr ider ise ol cânibe hükmidüp huccet virüp

fasl-ı husûmet ve kat‘-ı nizâ‘ eyleyesiz. Tarafeynden kankı cânibün hucceti butlân üzre olup şâhidlerinün kizbi zâhir ola, hucceti elinden alup der-kîse idüp hılâf-ı vâkı‘ şehâdet idenleri habsidüp gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

475* *Eflak voyvodasının veregeldiği haracın üzerine eklediği on bin filoriyi geciktirmeden göndermesi ve Şeytanoğlu ile arasındaki hususları hallederek şikâyete mahal bırakmaması.*

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûbunla beş bin filori gönderüp; "harâcun üzerine on bin filori ziyâde itdüğün ve Şeytân-oğlı'nun menkûhası husûsında olan husûmetinüz ahvâlin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma‘lûm u mefhûm oldı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, harâcun üzerine ziyâde itdüğün on bin filoriyi te’hîr itmeyüp irsâl idüp Şeytân-oğlı'nun menkûhası ahvâli her ne vechile mümkin ise tedârük idüp mezbûr ile ibrâ vü sulh idüp tesellî eyleyüp tekrâr kapuma şikâyet itdürmelü eylemeyesin.

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

476 *Avlonya'da gönüllü reisler tarafından yapılan iki kayığın on sekiz oturaklı olması mümkün ise Donanma-i Hümâyun ile sefere çıkmak üzere hazırlanması, değilse yakılarak imha edilmesi.*

Avlonya beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Avlonya'da gönüllü re’îsleri bundan akdem iki pâre kayık yapup suya inmedin bulup deryâya indürmedüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan kayıklar on sekiz oturak kalite olmak mümkin ise Donanma-i Hümâyûnum'la sefere hâzır olmak içün ihzâr eyleyesin, değil ise ihrâk eyleyesin.

477 *bkz. hkm. 475*

Yazıldı.
Âdemlerine virildi. Fî 7 Ca., sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "harâcun üzerine beş yük akça ziyâde idüp ve on bin altun virgü gönderecek olduğunı ve Şeytân-oğlı'nun menkûhası husûsında olan husûmetün ahvâlin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmişse ma‘lûm oldı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mektûbunla ta‘yîn itdüğün on bin filori virgüyi te’hîr itmeyüp irsâl eyleyüp ve harâcuna ziyâde itdügün beş yük akçayı sâl-be-sâl gönderüp Hızâne-i Âmirem'e teslîm idüp Şeytân-oğlı'nun menkûhası ahvâli dahı her ne vechile mümkinse tedârük idüp mezbûr ile ibrâ vü sulh idüp tesellî eyleyüp tekrâr kapuma şikâyet itdürmelü itmeyesin.

478 *Vize kazâsında sâkin Aleksi adlı zimmînin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezkûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Vize kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda sâkin olan Aleksi nâm zimmînün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşları oğullarından Beşîr *zîde kadruhû* varıcak, mezbûr zimmîyi mezkûra koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin; şöyle bilesin.

479 *Yeniçeri ağasının emrindeki sanata kâbil sekiz nefer oğlanı acemi oğlanlarından hâssa yularcı ve mûytâblara şâkird olmak üzere vermesi.*

Yazıldı.
Arpa emînine virildi. Fî 8 Ca., sene: 972

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa yularcı ve mûytâblara şâgird lâzim idüği i‘lâm olunmağın sekiz nefer oğlan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm üzre Türk üzerinde olan acemî-oğlanlarun san‘ate kâbil olanlarından hıdmet-i mezbûre içün sekiz nefer oğlan viresin.

480 *Karahisâr-ı Şarkî'ye bağlı Yarındivar köyünde konaklayan ipek yüklü kervandan Abdül adlı Ermeniye ait bir miktar ipeğin çalınması olayıyla ilgili soruşturmanın yapılarak sonucun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Beğün âdemine virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda Yarımdîvâr nâm karyeye ipek yükleri ile kârbân tâyifesi konup gice ile göçdüklerinde kârbân halkından Abdül nâm Ermeni bir mikdâr kârbândan girü kalup bir yük ipeğin katırına yükledüp ardlarından yitişmek sadedinde iken karye-i mezbûre kurbinde beş altı nefer hırsuz yolına gelüp çeküp yükiyle katırın elinden alup sa‘b yirlere çekilüp taş ile korutup(?) ipeği alup gitdüklerinde haber olup etrâfa âdemler gönderilüp hırsuz adına olanlardan bir iki nefer kimesne tutılup sü’âl olundukda; "Biz alduk, Çalabvirdi nâm kimesneye virdük." diyicek mezkûr ele getürilüp; "Koyluhısâr'a tâbi‘ Tahri nâm karyede Rüstem'e virdüm." diyüp ol dahı tutılup sü’âl olundukda; "Tur-Ali

ile Murâd'a virdüm." diyüp anlar dahı ele getürilüp sü'âl olundukda; "Koyluhısâr'da Havâss-ı Hümâyûn Emîni olan Ramazân'a virdüm." diyü ikrâr idüp ipek mezkûr Ramazân'da çıkup mezkûr Emîn Ramazân getürdilüp sü'âl olundukda inkâr idüp mâl-i mîrî zabtında olup emîn olmağla tutılmağa cür'et olunmadı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu husûsı onat vechile dikkat ü ihtimâmla şer'le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı' zikrolunan hırsuzlar ipek yükin mezkûr emîne teslîm itdükleri sâbit ü zâhir olur ise sicill idüp vukû'ı üzre yazup arzeyleyesiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

481 *Mısır'da bulunan köprülerin tamiri için kullanılan ve Nil nehrinin taşmasından sonra iş zamanına kadar beslenmek üzere köylere dağıtılagelen öküzlerin damgalanarak, köylerde bulundukları sürede telef olmaları, ahâli tarafından değiştirilmeleri ve rençber tâifesinin çeşitli işlerinde kullanmalarından dolayı mîrîye ve ahâliye gelebilecek zararların önlenmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Diyâr-ı Mısır'da kadîmü'l-eyyâmdan Çerâkise zamânından berü vâkı' olan cisrlerün termîmi içün mîrî cânibinden virilügelen cürrâfe mâdâm ki müstahdem ola, alîkları mîrîden virilüp Nil taşduğı eyyâmda –ki, amel-mânde olalar– beslenmeğiçün nevâhî-i vilâyete tevzî' olunup her karye bir öküzi dört ay besleyüp iş zamânında kâşiflere getürüp teslîm idegelmişler iken vaz'-ı kadîme muhâlif vilâyet halkı cürrâfeyi kahtdan beslemeğe ızhâr-ı acz itmeleri ile cüsûr ta'mîr olunduğı gibi fürûht olunmak tedârük olunduğı istimâ' olundı. İmdi; yedi-sekiz ay iş içinde olan öküzler beher-hâl bir mikdâr za'f üzre olup bey' olunduğı takdîrce ednâ bahâya gidüp vakt-i hâcetde yeniden öküz almağa küllî mâl telef olunmak lâzim gelür. Husûsâ, vilâyet-i mezbûreyi merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* bi-ınâyeti'llâhi'l-Meliki'l-Müste'ân kuvvet-i kâhire ile fethitdüği zamânda vilâyet-i mezkûrenün ekâbir ü a'yânın ve şeyh-ı büldânın ve fukarâ vü zu'afâsın cem' idüp; "Ecdâd-ı ızâmumun kânûn-ı kadîm ve mikyâs-ı müstakîmi mâ-beyninüzde cârî olduğın mı istersiz, yohsa Kâhire-i Mısır'a selefden hâkim olanlarun cârî olıgelen âdet-i kadîmelerin mi murâd idinürsiz?" diyü fermân itdüklerinde Kayıtbay kâ'ıdesin ihtiyâr idüp cürrâfe mukâbelesinde gayri hıdmet itmeyüp tekâlîf-i dîvâniyyeden mu'âf olıgelmişlerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, re'âyâya âdet-i me'lûfeleri muktezâsınca beslemeğe virilügelen öküzleri yine tevzî' itdürüp ve tevzî' olunan öküzün her birine mîrî tamga itdürüp viresin ki, re'âyâya kem öküz virilüp yirine iyüsi taleb olunmaya ve re'âyâya işden çıkarılup virilen öküzün bahâsı ancak bir-iki altun bahâya mütehammil olur. Tebdîl itdürilüp yirine iyüsi alınucak, re'âyâdan onar altunluk öküz alınmak lâzim gelür. Ol bâbda hayfolmakdan sakınup ve re'âyâya beslemeğe virilen öküzün mürdeleri yirine dörder-beşer altun bahâlu öküz aldurasız ve re'âyâdan ba'zı kâşifler iyü öküz alup kendü çiftliğine gönderüp yirine amel-mânde öküz virmek ihtimâli vardur. Re'âyâyı sıyânet ve mâluma

gadrolmamağıçün cümle cürrâfe öküzine tamga urılup min-ba‘d mîrî öküzden tamgasuz bir re’s öküz komayup tamga itdürmeyince olmayasın ve vilâyet-i mezbûre halkı kâşiflerün cürrâfe havlîsinden ve nâyib gaybesinden(?) mütezaccir olurlar imiş. Zîrâ, ba‘zı küşşâf ve âdemleri cürrâfe tahtında helâk olanı ve yörümeğe kudreti olmayan öküzleri; "Biz size teslîm eyledük." diyü üzerlerine yazdurup sâyir re‘âyâdan cürrâfe taleb olundukda; "Sizün üzerinüze dahı cürrâfe öküzi kaydolunmışdur." diyü kâşifler ve âdemleri zulm ü hayf iderlerimiş. Re‘âyânun ol bâbda olan hayfları men‘ı içün her karyeye virilen öküzi aynı ile aldurup ol mukâbelede dahı yirine beş-altı altunluk öküz taleb itdürmeyesin ve re‘âyâdan kimesne gelüp; "Bize cürrâfe öküzi virilmemişdür; gâyibâne kaydolunmışdur." didüklerinde kâşif ve âdemleri şer‘le üzerlerine isbât iderler ise alına; mücerred anlarun gâyibâne hılâf-ı vâkı‘ yazdurmakla re‘âyâyı rencîde itdürmeyesin ve kâşifler ve havlîsi ve nâyib gaybeleri(?) tarîk-ı âmda satılmağa giden öküzleri cebren çeküp cürrâfeye koşup bi-gayri hakkın istihdâm idüp helâke karîb olıcak salıvirüp rencber tâyifesine küllî te‘addî vü tecâvüz iderlerimiş. Min-ba‘d mîrî öküzden gayri re‘âyânun öküzlerin istihdâm itdürmeyüp re‘âyânun ol bâbda olan mezâlim ü mehâyifin gereği gibi men‘ u def‘ idüp kâşiflerden ve nâyib gaybelerinden(?) ve gayriden şer‘-ı şerîfe ve olıgelen âdet ü kânûna muhâlif kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp re‘âyâ cânibine adâlet ile nâzır olup âsûde-hâl olmalarına ve mâlumun irtifâ‘ u izdiyâdında ve tevfîr ü teksîrinde envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin; şöyle bilesin.

482 *Budun yeniçerilerinden tâlip olanlara, gönüllü ve beşli gedikleri ile harâmibaşılık ve odabışılık tevcih edilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 11 Ca., sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun yeniçerilerinden tâlib olanlara gönüllü ve beşlü gedükleri ve harâmîbaşılık ve odabaşılık tevcîh olunmasın ve âhar gedük virilüp veyâhûd müteveffâ olan yeniçerilerün gedükleri mahlûl oldukda anda virilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, anun gibi yeniçeri tâyifesinden gönüllü ve beşlü gedükleri ve harâmîbaşılık ve odabaşılığa tâlib olanlara tevcîh idüp ve müteveffâ olanlarla âhar gedüğe geçen yeniçerilerün gedüklerine min-ba‘d kimesneyi yazmayup ne mikdâr gedük kalursa cümle isimleri ve resimleriyle ve bölükleriyle defter idüp gönderesin ki, Südde-i Sa‘âdetüm'den yirlerine yarar kimesneler yazılup irsâl oluna; şöyle bilesin.

483 *Ramazan ayında İstanbul'un ihtiyacı olan yağın Kefe taraflarından tedarik olunarak şimdiden gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Hâliyâ Ramazân-ı şerîfde mahrûse-i İstanbul'da yağ ziyâde harcolup ol eyyâm-ı mübâreke karîb olmağın şimdiden ol cânibden mümkin olan yirlerden yağ tedârük olunup ihzâr olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, Ramazân-ı mübârek içün şimdiden mümkin olan yirlerden yağ tedârük idüp dahı Ramazân-ı şerîfe karîb deryâ mevsimi ile mahrûse-i İstanbul'a irsâl itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ihtimâm üzre olasın; şöyle bilesin.

484 *Rodos Kalesi mahzeninde ne kadar siyah barut ile kullanılabilir top bulunduğunun tesbit edilerek cinsleriyle birlikte bildirilmesi.*

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 5 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal‘ası mahzeninde bi'l-fi‘l ne mikdâr barut-ı siyâh vardur ve yiğirmi ve yiğirmi iki vukıyye demür atar ne kadar top mevcûddur, ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, te’hîr itmeyüp kal‘a-i mezbûrede ne mikdâr mevcûd barut-ı siyâh vardur ve bi'l-fi‘l istihdâma kâbil ol mikdâr demür yuvalak atar şayka mıdur ve bacaluşka mıdur, kaç kıt‘a ise her birinün mevcûd ne mikdâr yuvalakları var ise cinslü cinsiyle yazup defter idüp ber-vech-i isti‘câl mezbûr çavuşla bildüresin; şöyle bilesin.

485 *Mısır'da ortaya çıkan kıtlıktan dolayı mîrî ambarlarda bulunan buğdayların kontol altında tutularak bedelinden düşük buğday satışının önlenmesi ve geçmiş yılların buğdayı ile yeni senenin buğdayı arasındaki fiyat farkının tesbit edilmesi, ayrıca geçmiş senelerden kalan buğdayın gereği yoksa ihtiyacı olan yerlere satılması.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Diyâr-ı Mısriyye'de bu yıl kaht olup narh-ı rûzî üzre buğdayun erdebi altmışar pâreden ziyâdeye iken mîrî anbârun buğdayına otuzar pâre narh ta‘yîn her hafta kifâyet kadarı çıkarılup tahhânlara virilüp ve bundan mâ-adâ Bulak İskelesi'ne dahı her hafta bin erdeb buğday gönderilüp ellişer pâreye satılurımış. Ma‘a-hâzâ iskele-i mezbûrede buğdayun erdebi yetmiş ikişere ve baklanun erdebi kırkar pâreye satılur diyü istimâ‘ olundı. Husûsâ Anbâr-ı Hâssa'nun müstevfî terekesi olmayup bunca ümerâya ve cerahorlara virildüğinden gayri ba‘zı mukâta‘ât tekâvî iderse Anbâr-ı Hâssa'nun ahvâli za‘îf olmak lâzim gelmez mi?

Fi'l-vâkı‘ vilâyet-i mezbûrede buğdayun narhı altmışar pâreden ziyâdeye iken tahhânlara ol mikdâr pâreye virilmiş ise ve Bulak İskelesi'nde yetmiş ikişere satılurken ellişer pâreye fürûht olunursa mâl-i mîrîye küllî gadr ü taksîr olmış olur. Yeni senenün terekesinden virilmeyüp üç senenün terekesinden virildüği takdîrce birer altuna veyâhûd kır[k] beşer pâreye virilmek gerek idi. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, Anbâr-ı Hâssa ahvâline gereği gibi mukayyed olup göresiz; fi'l-vâkı‘ yeni senenün terekesinden olmayup üç senenün terekesinden fürûht olunursa, min-ba‘d kırk beşer pâreye nihâyet kırkar pâreye virile ki, birer altun olup re‘âyâya si‘at-i ma‘îşet ve Hızâne-i Mısır'a zarar müterettib olmak lâzim gelmeye ve Anbâr-ı Hâssa'da Dukagin-zâde zamânından berü kalmış dühûkî buğday var idi. Ol buğday şimdiye değin kalûk(?) alîkına virilmemiş ve şimdi virilmeğe kâbiliyyet yoğise satılmasınun mahalli değil midür; niçün anbârda te’hîr olunur? Gerekdür ki; zikrolunan buğdayı te’hîr itmeyüp ihtiyâc olan memlekete tağıdup bahâsıyla alanlara fürûht idüp fursatı fevtitmeyüp anbârda kalup zâyi‘ u telef olmasından ihtiyât eyleyesiz.

486 *Mısır'da bulunan görevlilerin İstanbul'daki yakınlarını ve akrabalarını ziyaret için gelmeleri veya mektup göndermeleri durumunda, yollarda ve ticâret yerlerinde bulunan görevlilerin hiç bir engel çıkartmayarak kendilerini ve gönderdikleri mektupları geciktirmeden İstanbul'a ulaştırmaları.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısriyye'de vâkı‘ olan ekâbir ü a‘yân ve sâyir bölükde olan kullarumdan ba‘zı kimesneler bu diyârda olan sılalarına ve ta‘allukât u akribâlarına ve kendü mühimmâtlarına ve Atebe-i Ulyâm'da olan merâm u maksûdları içün mektûb ve arz-ı hâl göndermelü olduklarında deryâ tarafından ve kara cânibinden olan benâdirde konılan hâfızîn sâbıkâ beğlerbeği olanlarun zamânında tenbîh olunmağla gelüp gidenlere; "Esbâbınuz arasında kâğıd ve arz-ı hâl vardur." diyü dahlolunup avkolmakdan hâlî olmazlar imiş. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, deryâ vü kara cânibinde benâdirde konılan hâfızlara gereği gibi tenbîh ü te’kîd idesiz ki, anda olan kullarumdan elinde icâzet tezkiresi olup ve re‘âyâdan ve gayriden a‘lâ vü ednâ her kim olursa –ki, Atebe-i Ulyâm'a gelmek murâd idine veyâ bir mühim maslahat u murâd içün mektûb göndermelü olalar– anun gibilerün kâğıdları yoklanup kendüler avk u te’hîr itdürilmekden ihtirâz eyleyeler ki, eyyâm-ı adâletümde benâdir ve yollar meftûh olup ferâğ-ı bâl ile varup gelüp kimesneye te‘addî vü tecâvüz lâzim gelmeye. Bu bâbda emr-i hümâyûnumı icrâ itdürüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer idesiz.

487 *Mısır mukâtaâtından tahvîlleri tamamlanan kullara kefilsiz olarak yeni mukâtaa verilmemesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Mısır'un mukâta‘âtından ba‘zı kimesnelerün tahvîlleri tamâm olup tahvîl-i cedîd lâzim oldukda müteferrikalardan ve çavuşlardan ve sâyir kul tâyifesinden ba‘zılarun kefîlleri alınmadın mukâta‘a virilüp zabtitdürildüği istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, ol bâbda gaflet itmeyüp eger müteferrika ve çavuş ve sâyir anda olan kullarumdan a‘lâ vü ednâ her kim olursa tahvîli tamâm olan mukâta‘ayı almak istedüklerinde kefîlsüz kimesneye küllî mukâta‘a virilmeye. Meger ki, cüz’î mukâta‘a ola, ol vakıt almak isteyen kimesnenün evvelâ mâlı ve mülki tetebbu‘ oluna, iltizâmına iktidârı varsa virile, yoğise min-ba‘d bir ferde kefîlsüz mukâta‘a virilmeyüp mâluma zarar gelen husûslardan ihtirâz eyleyesiz.

488 ***Mısır mukâtaâsı âmillerinin uhdelerine aldıkları mukâtaâlardan, süresinden önce kesilip tahvîlleri bozulan mukâtaâların kefilli kimselere zaptettirilip süresinin tamamlatılması ve iltizam bedelinin tam olarak Mısır Hazînesi'ne teslim ettirilmesi.***

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mukâta‘ât-ı Mısriyye âmillerinden ba‘zınun tahvîlleri tamâm olmadan birer yıl ve ikişer yıl kesilüp tahvîlleri bozılup her mukâta‘a üç yıla değin zabtolunup tahvîl âhırinde âmil olan bi't-tamâm iltizâmı getürüp Hazîne'ye teslîm itmek egerçi âdet-i kadîmedür, **buyurdum ki:**

( ) ve varıcak, mukâta‘ât ahvâline tamâm basîret üzre olup şol âmil ki mukâta‘ayı üç yıla iltizâm itmiş ola, bir yılı veyâ iki yılı tamâm zabtidüp zabtitdüği senelerün kıstın tamâm edâ itdükden sonra bir âhar mün‘ım [ü] mâldâr kefîllü kimesne gelüp kabûl eyleyüp ol mukâta‘anun iltizâmına kesr ü noksân lâzim gelmeye, mâluma enfa‘ ola, anunla âmil olasız. Ve illâ tahvîllerin tamâm zabtitdürüp uhdelerine aldukları mâlumı bî-kusûr Hazîne-i Mısır'a getürdüp teslîm itdürüp alâkaların kat‘ itdürmeyince mukâta‘aya karışdurmayasız; şöyle bilesiz.

489 ***Rodos Beyi Ali Bey'in yanında istihdâm olunan kürekçilerin ve cenkçilerin ihtiyacı olan zahîrenin Yenişehir ve Çatalca'daki havâss-ı hümâyun terekesinden bedeli mukâbilinde verilmesi.***

Yazıldı.
Rodos Beği'nün Kapukethudâsı Sinân'a virildi. Fî 21 Rebî‘u'l-âhır, sene: 972

Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına ve Havâss-ı Hümâyûn nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Beği Alî *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgalarun kürekcilerinün ve cengcilerinün zahîreleri bâbında muzâyaka olduğın"

bildürmeğin ol cânibde olan havâss-ı hümâyûnum terekesinden Koloz İskelesi'nden akçalarıyla iki yüz bin akçalık buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, müşârun-ileyh gemilerle zikrolunan iskeleye varup tereke taleb itdükde akçalarıyla narh-ı rûzî üzre havâss-ı hümâyûnum terekesinden iki yüz bin akçalık buğday virüp gemilerine tahmîl itdüresiz. Ammâ; her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa bu hükm-i şerîfümün zahrına re'îsün ismi ile sûret-i sicilli kaydidüp emrüme muhâlif ziyâde tereke virilmesinden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde bir habbe virildüği istimâ' oluna veyâ küffâr-ı hâksâra emre muhâlif tereke virile, özrinüz makbûl olmaz; eşedd-i ıkâbla mu'âkab olmanuz mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz ve zikrolunan mikdârı tereke virilüp tamâm oldukdan sonra bu hükm-i şerîfümi Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz; şöyle bilesiz.

490 *Seferihisâr kazâsı halkının ihtiyacı olan terekenin Ağrıboz, Sığacık ve Çeşme'deki havâss-ı hümâyun terekesinden bedeli mukâbilinde verilmesi.*

Bir sûreti, Ağrıboz kâdîsına ve nâzırına; " ... Sığacık beği ile Çeşme kâdîsınun arzı mûcebince Seferîhısâr kazâsı halkına iki yüz müd terekeye... Alî nâm re'îs gemisine... "

491 *Üsküdar'dan Gebze'ye ve Yoros'a kadar olan mahallerdeki gayrimüslimin elinde bulunan ihtiyaç fazlası şarapların sirke yapılıp Müslümanların elindeki şarapların dökülerek imhâ olunması.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi; Dîvân'da. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Üsküdar ve Yoros ve Adalar kâdîlarına hüküm ki:

Üsküdar'dan Gekbovize'ye varınca yalıda ve tağda olan köylerde ve Yoros'a varınca yalıda olan kurâda ne mikdâr hamr varsa keferede bulunan hamrun kifâyet ü hâcet mikdârın alıkoyup andan mâ-adâsına sirke olacak kadar tuz koyup ve müslimânda olan hamrun yabana akıdmasın emridüp **buyurdum ki:**

Ağa bölükbaşılarından Şa'bân ve Mustafâ vardukda, sen ki Üsküdar kâdîsısın, bi'z-zât ta'yîn olunan mahallere varup keferede bulunan hamrun nefslerine kifâyet mikdârın alıkoyup andan mâ-adâsınun içine sirke olacak kadar tuz koyup sirke eyleyesin ve müslimânlarda bulunan hamrı bi'l-külliyye yabana akıdup zâyi' eyleyesin. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Sonra yoklanup görilse gerekdür. Hılâf-ı emr her kimde hamr bulunursa kendüler siyâset olunup sen dahı mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup bu bahâne ile emrüme muhâlif zulm ü te'addî olunup ahz ü celb olunmakdan hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

492 *Davud adlı sipâhinin Dülbentcihüsam Mahallesi'ndeki evini, hayatında Medine fukarasına vakfettiği için vakfiyyetine hükmolunup, vârislik iddiasında bulunanların dikkate alınmaması.*

Yazıldı.
Sahıblerine virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Galata Kâdîsı Husrev Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "müteveffâ Dâvûd nâm sipâhînün Dülbendcihusâm Mahallesi'nde vâkı' olan mülk evin hâl-i sıhhatinde evvelâ utekâsına, anlardan sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına vakfidüp utekâsından Şîrin ve Yâsemîn yiğirmi yıldan ziyâde vakfiyyet üzre tasarruflarında iken Hasan nâm kimesne; "Mezbûr ev mezkûr Dâvûd'un olup Dâvûd fevtolup sağîre kız[ı] ile karındaşı oğlı Mehmed'e intikâl idüp ba'dehû kız fevtolup cümlesi mezbûr Mehmed'e intikâl idüp hâlen Mehmed dahı fevtolup ben zevi'l-erhâm cihetinden vârisi olmağın irs-i şer'î ile bana intikâl eyledi. Benüm mülk evümdür." diyü da'vâ itmeğin teftîş içün hükm-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda mezbûr Dâvûd; zikrolunan evini hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde evvelâ utekâsına, anlardan sonra "Medîne-i Münevvere fukarâsına vakfitdüm." diyü ikrâr idüp ol ikrârına ısrâr üzre fevtolduğına ve mezbûrlar ol mikdâr zamândan berü vakfiyyet üzre tasarruf itdüklerine mezkûr Hasan muvâcehesinde Hasan bin Mustafâ ve Hacı Sinân bin Abdullâh nâm kimesneler şehâdet idüp şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı' olup İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzre şâhidlerün şehâdetleri ile vâkıfun vakıfda kavliyle zikrolunan ev vâkıfun mülkinden zâyil olmış olur diyü İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzre mezkûr evün vakfiyyetine hükmolunması bâbında emr-i şerîfüm virilmek" recâsına arzitmeğin İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzerine mezkûr evün vakfiyyetini kabûl idüp vakfiyyetine hükmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan evi vakfiyyete hükmidüp min-ba'd dahı istimâ' eylemeyesin.

493 *Silivri'de Kuyumcu Gladtoz oğlu Yorgi ve Rum adlı zimmîlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Sefer'e virildi; Dîvân'da. Fî ...

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Silivri'de Kuyumcı Gladtoz oğlı Yorgi ve Rûm nâm zimmîler ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuş-oğullarından Sefer *zîde kadruhû* varıcak, emrüm üzre mezbûrları ele getürüp yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

494 *Nebi adlı suhtenin siyâset olunması, hırsız ve ehl-i fesad olan Timur ile Zülfikâr'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Muhzır Halîl'e virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "anda dört nefer hırsuz ele gelüp ikisinün hakkından gelinüp içlerinde Timür nâm kimesnenün ulûfesi olmayup yeniçeri-oğlı olmağın habsolundı ve sâbıkâ topcı nâmına Zülfikâr nâm ehl-i fesâd sâbıkda kürek içün irsâl olunmışdı. Bir tarîkıla halâs olup anda vardukda girü fesâda mübâşeret itmeğin habsolundı ve Nebî nâm sûhte Alî nâm kimesneyi arkasında yarağla urup mecrûh idüp ve bir kimesneyi dahı okla urup mecrûh itdüğin meclis-i şer'de ikrâr eyledi diyü habsolundığın" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr sûhteyi siyâset itdürüp mezkûrân Timür ve Zülfikâr'ı kayd ü bendle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, yollarda onat hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler ve ne makûle fesâdda bulundılar, yazup arzeyleyesin.

495 *Görice kazâsı Sapani karyesi zimmîlerinden voyvodaları aleyhine yalan yere şikâyette bulunanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Paşa hazretlerinün âdemisine virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 972

Görice kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi Sopani nâm karyeden Dimitri Turhan ve Batıra(?) ve Gerg(?) Lohar(?) ve Melkodayko ve Yuvan ve Lako ve Pop Dolçin(?) ve Gerg(?) ve Lako ve Dimitri Todor ve sâyir ehl-i karye yedlerinden emr-i şerîf vârid olup mazmûn-ı münîfinde Sopani nâm karye halkı tarafından Melko ve Elçin(?) ve Yuvan nâm zimmîler Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp voyvodaları olan Hızır Voyvoda'dan şekvâ idüp; "Öşr ü sâlâriyyemüzi vaktinde aynı ile almayup ve ispençemüzi dahı kânûn u defter muktezâsınca almaz ve sâyir şer'a ve kânûna muhâlif zulminün nihâyeti yokdur." dimeğin, hak üzre teftîş olunmak fermân olunup cemm-i gafîr mahzarında mezkûr voyvvoda ihzâr olunup husûs-ı kazıyyeden sü'âl olundukda karye-i mezbûre ahâlîsini dahı; "Ben ta'şîr itmeyüp tururın ve isnâd itdükleri husûsları almamışam. Aslâ haberüm yokdur. Husûs-ı mezbûrda mezbûr kâfirler kâziblerdür." diyüp ve kâfirler dahı bi'l-mukâbele cevâb virüp; "Fi'l-vâkı' mezbûr Hızır Voyvoda bizi ta'şîr itmiş değildür ve bizde terekesi yokdur ve emr-i şerîf ihrâc iden kâfirleri biz göndermedük. Voyvoda üzerine emir çıkarmağa ısmarlamaduk." diyü kizblerine i'tirâf itdüklerinden sonra meclis-i mezbûrda mu'temedün-aleyh ve mevsûkun-bih kimesneler; "Mezkûrûn kâfirler dâyimâ tezvîr ü telbîs idüp voyvodalara vech-i meşrûh üzre isnâd-ı mâlem-yekün eyleyüp şirret ü şekâvetden hâlî değillerdür." diyü bi'l-muvâcehe haber virdüklerinden gayri fi'l-vâkı' mezbûr kâfirlerün itdükleri da'vâ tezvîr ü telbîs olup şöyle ki; mezbûrlardan bir kaçınun haklarından gelinmeye, ne icrâ-yı şer' olur ve ne vilâyet zabtolunması mümkin olur." diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; husûs-ı mezkûr Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arzolunup zikrolunan tezvîr ü telbîs idenler sûret-i sicilleriyle küreğe konılmak içün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp karye-i mezbûre zimmîlerinden zikrolunan tezvîr ü telbîs idenleri sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

496 *Menteşe sancağında Müslümanlara zulmeden Bakıroğlu adlı kişinin yakanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Menteşe beğine hüküm ki:

Bâkır-oğlı dimekle ma'rûf kimesnenün müslimânlara şirreti olup te'addî itdüği ecilden bundan akdem habsolunup ba'dehû halâs olup ol cânibe vardukda girü şirret ü şekâvetden hâlî olmayup şer' u kânûna muhâlif müslimânlara zulm ü te'addî itmekden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın ele girüp habsle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuş-oğullarından ( ) vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrı hüsn-i tedbîrle ele getürüp emrüm mûcebince mukayyed ü mahbûs mezbûra koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

497 *Nâmahremlerle düşüp kalkan Kanber Mahallesi'nden Rukiyye bint-i Mahmud'un zaptedilmesi için kardeşi Seyyid Yusuf'a teslim edildiği.*

Yazıldı.

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "Kanber Mahallesi'nde sâkin olan Rukıyye bint-i Mahmûd nâ-mahremlerle ihtilât idüp nice def'a tenbîh olunup mütenebbih olmadığına udûl-i müslimînden nice kimesneler şehâdet itmeğin mezbûre li-ümmin karındaşı olan dârende Seyyid Yûsuf nâm kimesneye zabt içün virildüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Virdüğün huccet mûcebince mezbûre hâtûnı mezkûr Seyyid Yûsuf'a zabt u hıfz içün teslîm idüp ve muhkem tenbîh eyleyesin ki, onat zabtidüp hılâf-ı şer'-ı şerîf iş itdürmeyesin; şöyle bilesin.

498 *Ayamavra'da zimmî tüccarların gemilerini basan sipâhi İbrahim ile adam katleden sipâhi Dede'nin teftiş olunmaları.*

Yazıldı.

Ayamavra ve Angelikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Ayamavra kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Ayamavra varoşında sâkin İbrâhîm nâm sipâhî Ayamavra re'âyâsından bir kaç zimmîlerün ticâretde iken gemilerin basup

esbâbların gâret itdükde Vezîrüm Ahmed Paşa *edâma'llâhü me'âliyehû*nun voyvodası; "Niçün böyle idersin?" didükde; "Pâdişâh sağ olsun, Ahmed Paşa'nun ne kudreti vardur? Biz za'îmlerüz. Senün bize söylemek ne haddündür!" diyüp ve Dede nâm sipâhî dahı Ayamavra'da bir âdem katlidüp şer'a da'vet olundukda yarak çeküp itâ'at eylemedi. Ve'l-hâsıl mezbûrlarun zabtları bir vechile mümkin olmayup cümle re'âyâ mezkûrlardan müteşekkîlerdür." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup bu husûsı mezbûr çavuşum mübâşeretiyle onat vechile teftîş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; arzolunduğı üzre mezkûr İbrâhîm re'âyânun gemilerin basup esbâbların gâret itdüği ve mezkûr Dede dahı âdem katlidüp itâ'at-i şer' eylemedüği ve voyvodaya ol vechile itâle-i lisân itdüği bi-hasebi'ş-şer' sübût u zuhûr bulur ise sicill idüp sûret-i sicilli ile sıhhati ve vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

499 *Drama'da Perviz bin Abdullah adlı kişinin kızını kaçırıp bir gece evinde alıkoyan Mehmed ve babası Çeribaşı Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Beğün âdemisine virildi. Fî 12 Ca., sene: 972

Selanik beğine ve Drama kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Drama kâdîsısın, sûret-i sicil gönderüp; "Pervîz bin Abdullâh nâm kimesnenün kızı Sitti nâm hâtûn vâlidesiyle bâğçeye giderken erbâb-ı tîmârdan nâhıye-i mezbûrede Çeribaşı olan Mahmûd'un oğlı Mehmed Alî nâm hıdmetkârı ve kasaba-i mezbûreden Pâbûşcı Pîrî nâm kimesne ile yolların basup yalın bıçak ile mezbûre Sitti'yi çeküp mezbûr Mahmûd'un evine koyup kıbel-i şer'den âdem gönderildükde mezbûr Mehmed kapuların berkidüp içerüden savt-ı a'lâ ile; "Varun gidün, şimdi ahşâm oldı. İşte bre, kızdur, aldum. El-ân yanumdadur. Yarın nikâh iderin." diyü cevâb virüp ol gice te'hîr olunup irtesi ale's-seher âdem gönderilüp evlerine varıldukda mezbûrun babası Mahmûd girüp evinden mezbûre Sitti'nün eline yapışup çıkarup mezbûr Pervîz'e; "Al, kızun!" diyü teslîm idüp mezbûr Mehmed'den sü'âl olundukda inkâr idicek, cemâ'at-i müslimîn; "mezbûre Sitti bâğçeye giderken mezbûr Mehmed çağırdı çağırdı, çeküp evine koyup ol gice alıkoyup irtesi mezbûr Mahmûd kızun eline yapışup mezbûr Pervîz'e; "Al, kızun!" diyü teslîm itdüğine" şehâdet itdüklerin" bildürdüğün ecilden mezbûr Mahmûd'un tîmârı ve çeribaşılığı alınup ve mezkûr Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr Mehmed'i ihzâr idüp gaybet iderse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye

500 *Çorlu'da, Istabl-ı Âmire'ye otluk ve saman hizmetinde görevli olanlara başka hizmet teklif olunmaması.*

Yazıldı.

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Ahmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "kazâ-i mezkûre ahâlîsi kadîmü'l-eyyâmdan Istabl-ı Âmirem içün otluk ve saman çekmek hıdmetin iderler iken hâliyâ binâ olunmak emrolunan hâssa kadırgalara ağaç kesmek ve çekmek teklîf olunduğın" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; Istabl-ı Âmirem'e ve otluk ve saman hıdmeti idenlerden ise zikrolunan hıdmeti mezkûrlara teklîf itdürmeyesin.

501 *İskenderiye Beyi Turali'nin sancağındaki bâzı âsi karyelerin haklarından gelebilmesi için Hersek, İlbasan, Avlonya ve Ohri sancakbeylerinden cenge ve harbe kâdir piyâde istemesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 10 Ca., sene: 972

İskenderiyye Beği Tur-Ali Beğ'e :

Hâliyâ İskenderiyye ve Podgoriçe kâdîları ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Podgoriçe kazâsı tevâbi‘ından Biper nâhıyesinde Bretotorik ve Perçiçe(?) ve Bukamir ve Guysalik ve Çerniçe ve Koca nâhıyesi ve Kelemente'den İşbaye(?) ve Selçe nâm karyelerün keferesi mâ-tekaddemden âsîler olup içlerinden ba‘zı kimesneler knez adına olup müstekıl kendü zu‘m-i fâsidleri üzre kimin kâdî ve kimin sübaşı nasbidüp cemî‘ umûrda anlara mürâca‘at idüp kazâ-i şer‘-ı şerîfe iltifâtları olmayup alâniyyen bayrak kaldurup Martenik(?) nâm karyeyi gâret idüp esbâb ü tavarların ve ehl [ü] ıyâllerin esîr idüp ve yedi nefer harâc-güzârı katl ve livâ-i Hersek'e tâbi‘ ba‘zı karyeleri dahı gâret idüp esbâb ü tavarların yağmâ ve ehl [ü] ıyâllerin esîr ve niçesin mecrûh idüp Resan İskelesi'nün yolların münsed ve İbere ve Karaviçe'nün varoşın ihrâk [idüp] bi'l-cümle zikrolunan âsî vü bâğîlerün ıslâhları mümkin olmaduğın i‘lâm eyledüğünüz" ecilden Hersek ve İlbasan ve Avlonya ve Ohri sancaklarında vâkı‘ olan kılâ‘un tüfenk-endâzlarından ve oklu ve yaylu piyâdelerinden voyvodaları ile taleb olundukda kifâyet kadar mu‘âvenete irsâl eylemeleri içün müşârun-ileyhim sancakbeğlerine ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak göresin; zikrolunan âsîlerün ıslâhları istimâletle imkânda olmayup izâleleri lâzim ise fursatların gözedüp urılacak zamân karîb olduğı gibi mukaddem müşârun-ileyhim beğler kullaruma mu‘âvenet itmek içün yazılan ahkâm-ı şerîfemi ulaşdurup fermân olunan tüfenk-endâz müstahfızları ve oklu ve yaylu ve harbelü piyâdeleri voyvodaları ile taleb idüp yanuna cem‘ olup fursat el virdüği gibi

mukaddem firâr idecek yolların bend ü sedd idüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle üzerlerine varup etrâfların ihâta idüp itâ‘at itmeyen kurânun horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcların esîr ve esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret kılup gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ olup eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda memleket ü re‘âyâ ve ebnâ-i sebîl mazarrat u fesâdlarından emîn ola. Bu husûsda kemâliyle basîret üzre ve hüsn-i tedârük idüp gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup âsîler halâs olmağla küllî fesâda bâ‘ıs olmalarından ve kendü hâllerinde itâ‘at ü inkıyâdda olan re‘âyânun ehl [ü] ıyâllerine ve esbâb ü tavarlarına dahlolunup emrüme muhâlif iş olmakdan bi'l-cümle sû-i tedbîr ve adem-i tedârükden gâyet ihtirâz idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

502 *İskenderiye sancağındaki âsi karyelerin haklarından gelinmek için İskenderiye beyine ve kadısına hüküm yazıldığı.*

"İskenderiyye kazâsına tâbi‘ Filorici Hâsları'ndan Kakarik(?) ve Balderen ve Türümşe-i Bâlâ ve Türümşe-i Evsat ve Türümşe-i Esfel ve Berü yaka Reci ve Polan ve Şenekrek ve Öteyaka Reci ve Şinokol ve Zogan ve Kruşe ve Ris ve Şilak ve Kolomse ve Yukaru Kravar ve Berye(?) ma‘a-Akşaş ve Gürvik ve Mıkrayard(?) nâm karyeler keferesi şer‘a itâ‘at itmeyüp dâyimâ fesâddan hâlî değillerdür." diyü İskenderiyye kâdîsı arzitmeğin; "İşbu mufassal hükm-i şerîf mûcebince haklarından gelesiz." diyü İskenderiyye beğine ve kâdîsına hükm-i şerîf yazıldı.

Fî 27 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

503 *İskenderiye Beyi Turali'nin sancağındaki bâzı âsi karyelerin haklarından gelebilmesi için Hersek, İlbasan ve Ohri beylerinin cenge ve harbe kadir piyâdelerinden yardım göndermeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hersek Sancağı Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

İftihâru'l-ümerâ İskenderiyye Beği Tur-Ali *dâme ızzühû*nun sancağında vâkı‘ olan ba‘zı âsî karyelerün haklarından gelinmek emrüm olup mûmâ-ileyhe mu‘âvenet içün tüfenk-endâz müstahfızlar ve oklu ve yaylu ve harbelü yarar cenge ve harbe kâdir piyâde virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘umla müşârun-ileyhün mektûbı ve âdemi varıcak, sancağunda vâkı‘ olan kılâ‘ müstahfızlarınun tüfenk-endâzlarından birer mikdâr ve Nikşik ve Prepol ve Durinak(?) nâhıyelerinün oklu ve yaylu ve harbelü yarar piyâdelerinden taleb itdüği üzre kifâyet kadar ihrâc idüp bir yarar voyvodanı anlara serdâr idüp müşârun-ileyhe irsâl eyleyüp vech ü münâsib gördüği üzre mu‘âvenet ü hıdmetde bulunmaların ve voyvodan zikrolunan müstahfızları ve piyâdeleri alup giderken ve yirlerine gelürken onat zabtidüp yol üzerinde olan re‘âyâya te‘addî vü tecâvüz olunmasından ihtirâz üzre olmaların tenbîh ü

te'kîd idesin. Şöyle ki; kimesneye te'addî vü tecâvüz itdükleri istimâ' oluna, netîcesi sana âyid olur; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, Ohri beğine.

504 *Veli adlı reisin Rodosçuk'tan aldığı terekeyi Boğaz'dan geçirmesine kimsenin mâni olmaması.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Velî nâm re'îs gelüp; "yiğirmi beş müd tereke gemisine tahmîl itmek içün Rodoscuk kâdîsına hükm-i şerîfüm virildüğin" bildürüp "Boğaz'dan geçdükde kimesne mâni' olmamağıçün hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Mezbûr zikrolan mikdârı terekeyi gemisine tahmîl idüp geçüp gitmek istedükde kimesne mâni' olmaya. Ammâ; bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke gitmekden hazer eyleyesiz.

505 *Timarları olan karyelerin toprağını ziraat eden İskenderiye kalesi müstahfızlarından vârissiz olarak ölenlerin topraklarının, karyeleri ahalisinden toprağa ihtiyacı olanlara verilip dışardan kimseye verilmemesi.*

Yazıldı.
Bu dahı kethudâsına virildi.

İskenderiyye sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancak beğisin, mektûb gönderüp; "İskenderiyye müstahfızlarınun tîmârları karyeleri mezkûr karye civârında ve sâyir eknâf u havâlîsinde vâkı' olup zikrolunan tîmârları toprağında zirâ'at idenlerden ba'zı vefât idüp evlâd-ı zükûrı ve karındaşı kalmayup yirleri kânûn üzre tapuya müstehık olup kurâ-i mezbûre ahâlîsinün yire şiddet-i ihtiyâcları variken mezbûr hısâr-erenleri anlara virmeyüp kendü oğullarına ve hıdmetkârlarına virmekle re'âyâ ziyâde zarûret çeküp zulm ü hayf olunduğın" i'lâm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda göresin; arzolunduğı gibi ise fevtolanlarun evlâd-ı zükûrı ve karındaşı kalmayup kânûn üzre tapuya müstehık olup âhara virilmek lâzim gelen yirleri kurâ-i mezbûre re'âyâsınun yire şiddet-i ihtiyâcları olup tâlibler iken âhara virdürmeyüp hakk-ı karârıyla(?) anlara virdürüp kânûn ve emrüme muhâlif kimesneye nizâ' itdürmeyesin.

506 *Halkı isyan üzerinde olan Lora, Rece ve Darda karyelerine baskın yapılarak elebaşılarının kılıçtan geçirilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 16 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Ohri Beği Hüseyinşâh Beğ'e ve Debri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ kûhistân içinde olan Lora ve Rec ve Darda nâm karyeler kadîmden ısyân üzre olup âşikâre yat u yarak ile bölük bölük köyler basup âdemler katlidüp esbâb ü tavar gâret idüp tâyife-i mezbûre zabtolunmağıçün Ragor(?) nâm mahalde bir hısâr yapılmasın re‘âyâ iltimâs itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

İlâ âhırihî...

S*ene: 972 Rebî‘u'l-âhıri'nün 10. güninde bir sûreti İlbasan beğine ve İşpat kâdîsına yazılmışdur. Aşağası ana göre yazıldı.*

507 *Yıldırım Han, Yeni Câmi ve Eski Câmi mütevellîsi iken mâzul olan Hayrettin'in muhasebesinin görülmesi.*

Yazıldı.
Mezbû[r] hâfıza virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Üçşerefelü ve Dâru'l-hadîs müderrislerine hüküm ki:

Mahmiyye-i mezkûrede sâbıkâ Yıldırım Hân ve Yeni Câmi‘ ve Eski Câmi‘ Mütevellîsi olup hâlâ ma‘zûl olan Hayreddîn'ün muhâsebesinün görilmeyen mevâdd[ın]un görilmesin emridüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İlyâs *zîde kadruhû*yı mübâşir ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle hâfız varıcak, mezkûrun mübâşeretiyle zikrolunan mütevellî[yi] ihzâr idüp zikrolunan câmi‘lerün evkâfına müte‘allik müfredât ve muhâsebe defterlerin taleb idüp alup îrâd u masârif defterlerin birbirine tatbîk idüp görilmeyen kazâyâyı yirlü yirinden kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz; mütevellî-i mezbûrun makbûzâtı ve masârifi ne idüğin ma‘lûm idinüp dahı eger kendünün ve eger mübâşirlerinün üzerlerine mâl-i vakıfdan ne mikdâr nesne şer‘le sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr tahsîl itdürüp sübût [u] zuhûr bulan kazâyâyı ale't-tafsîl defter idüp vâkıf u muttali‘ olduğunuz ahvâlin sıhhati üzre yazup bildüresiz.

508 *Novaberde, Üsküb vesâir darphânelerin sikkelerini taklit ederek kalp akça kesen kalpazanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Mezbûra virilmeyüp çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi. Fî 2 C., sene: 972
Mezbûra dahı virilmeyüp Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 972

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Ma‘âdin Nâzırı olan Süleymân mektûb gönderüp; "Novaberde Darb-hânesi'nde üstâd olan yiğirmi dört nefer işcilerinün ekseri ve kasaba-i mezbûrenün a‘yânı Dergâh-ı Mu‘allâ'dan hükm-i şerîf ile gelen Sinân Çavuş ve Nâyibü'ş-şer‘ İbrâhîm Halîfe ile meclise gelüp takrîr-i kelâm idüp; "Etrâfda kallâblar çoğalup Novaberde ve Üsküb ve sâyir darb-hâneler sikkelerin itdürüp kalb akça işlerler, ad bizüm olur. Tâyife-i mezbûrenün kesretine sebeb ol asıl nâm ile ma‘rûf olanlarun ba‘zı tutıldukda inkâr iderler. Kimesne görmedin şehâdet idemezler, ancak işitmekledür. Şer‘-ı şerîfe mürâca‘at olundukda şâhid olmayup ve alâmetlerin dahı tağlarda ve derelerde saklarlar. El-ân âlât u esbâb ve niçe alâmâtla tutılan dahı inkâr ider. Şer‘-ı şerîfle el virmeyüp kimesnenün hakkından gelinmemekle çoğalup; "Sâhıb-i ayârla üstâd iderler." diyü her zamânda azâb olunur. Eger bir zamânda hılâf-ı emr akçamuz zâhir oldı ise veyâhûd zâhir ola, cümlemüzi kırsunlar. Ol asıl nâm ile ele gelenlerün haklarından gelinsün." didüklerin" i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp cibâlde ve vâdîlerinde ve kasaba-i mezbûrede ve ma‘dende ve kurâda bi'l-cümle şühbe olan yirleri gereği gibi tetebbu‘ u tefahhus idüp kallâblık ile meşhûr olup müttehem olanları tutdurup kallâblığa müte‘allik ellerinde bulunan âletleri ve sikkeleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunup evlerine sikke ve kalb akça bırakmakla ve kimesnenün garazı ve ta‘assubı ile hılâf-ı vâkı‘ iş olunup gönderilmesinden dahı ihtiyât idüp ele getürdüğün kimesnelerün tamâm gavrine irişüp dahı ahvâlini sıhhati üzre arzidesin.

509 *Karahisâr-ı Sâhib'e dışarıdan şarap getirilip satılmasının engellenip, Müslümanların ellerinde bulunan şarapların da döktürülmesi.*

Karahısâr-ı Sâhıb beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlen kasaba-i mezbûreye hâricden ba‘zı kimesneler hamr getürüp mey-hâneleri ve boza-hâneleri işledüp feseka tâyifesi cem‘ olup fısk u fücûrdan hâlî olmadukları mesmû‘-ı şerîfüm oldı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, min-ba‘d kasaba-i mezbûreye hâricden bey‘ itmek içün hamr getürmeyüp mey-hâne ve boza-hâneleri berkidüp ehl-i İslâm'dan bir ferde şürb-i hamr itdürmeyüp ve müslimânda bulunan hamrları külliyyen yabana akıdup zâyi‘ idesiz ve kefere tâyifesine dahı i‘lân-ı hamr u fısk itdürmeyüp bi'l-cümle şer‘-ı mutahhere mugâyir iş olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Şer‘a muhâlif olan husûsları def‘ u ref‘ idüp eslemeyüp şer‘a mugâyir ve emrüme muhâlif iş idenleri ele getürüp habsidüp arzeyleyesiz ki, hılâf-ı

şer‘ ve mugâyir-i emr temerrüd ü te‘annüd idenlerün bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret olup ba‘de'l-yevm kimesnenün emrüme mugâyir ve şer‘a muhâlif iş itmeğe mecâli olmaya. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hımâyet olunmakdan ve celb ü ahz olunmakdan sakınasız. Sonra mu‘âteb olmanuz mukarrerdür; şöyle bilesiz.

510 *İznikmid'de olan gemi lengerleri vesâir âlet ve esbâbını Şile ve Kandırı kadılarının kira arabaları ile Sakarya'da yapılmakta olan gemilere iletmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Şili kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp taht-ı kazândan arabalar ihrâc idüp İznidmid'de binâ olunan kadırgalara ağaç indürmek emrüm olmışıdı. İznikmid'de der-mahzen olan gemi lengerlerin ve âlât u esbâbların icâre ile getürüp Sakarya suyı üzerinde binâ olunan gemilere iledilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup ağaç indürmeğe ihrâc olunan arabaları koyuvirmeyüp kifâyet itmezse dahı taht-ı kazândan kifâyet mikdârı araba ihrâc idüp emrolunan gemi lengerlerin ve sâyir âlât u esbâbların ücret ile arabalara tahmîl itdürüp dahı ber-vech-i isti‘câl mahall-i me’mûra iletdürüp teslîm itdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; sâyir zamâna kıyâs itmeyüp ihmâlden hazer idüp emrüm üzre hıdmetde mücidd ü mukdim olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kandırı kâdîsına.

511 *Ürgüp kadısı Mevlânâ Bâlî'nin kazâ keferesine zulmettiği yolundaki şikâyetlerden dolayı teftiş olunması.*

Yazıldı.
Ruk‘a sunan kâfirlere virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire beğine, Novaberde ve Alacahısâr kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i Ürgüb keferesinden cumhûr-ı re‘âyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp hâlen kâdîları olan Mevlânâ Bâlî içün; "Harâca ve âdet-i ağnâm cem‘ıne gelen kullar ile biriküp hadden bîrûn bizden celb-i mâl idüp zulm ü te‘addîsinden âciz olduk." diyü şikâyet idüp arz-ı hâl ref‘ itdükleri ecilden sundukları arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olduğı ecilden kâdî-i mezbûrun teftîşin size emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kazâ-i mezbûreye varup re‘âyâ husûsın kâdînun da‘vâsından takdîm idüp hasımlarıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tetebbu‘ idüp göresiz; zikrolunan arz-ı hâlde mastûr olduğı üzre re‘âyâya

zulm ü te‘addîsi şer‘le sâbit ü zâhir ola, mezbûrdan müteveccih olan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra zulm ü hayfına müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ale't-tafsîl yazup defter idüp arzeyleyesiz. Şöyle ki; kâdî-i mezbûrun zulm ü te‘addîsi olmaya, hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iden şerrîrlerden bir kaçın habsidüp şirret ü şekâvetlerin sübût u zuhûr bulduğı üzre sicillât idüp sûret-i sicilleri ile küreğe gönderesiz. Hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan hazer idesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ma‘âdin Nâzırı olan Mustafâ bile mübâşir olup emr-i şer‘den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesiz.

512 *Seferihisâr kazâsı ahâlisinin asılsız olarak kendisinden şikâyetçi olduğu yolunda şikâyette bulunan Budak adlı sipâhinin ahâli ile olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Bölük Çavuşı Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 9 Ca., sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına hüküm ki:

Gurabâ-i yemînden olan Budak nâm sipâhîden Seferîhısâr kazâsında mütemekkin olduğı karye halkı şikâyet eyleyüp teftîşi içün hükm-i şerîf virilmiş iken hâlâ mezbûr sipâhî Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Bu bâbda karye-i mezbûre halkı bana garaz itmişlerdür." diyü şikâyet itmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr sipâhî ile da‘vâ-yı hak idenleri ihzâr eyleyüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmemiş da‘vâların bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; şer‘le sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra ne makûle mâdde sâbit olup sicill olunmış ise yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve ammâ; hîn-i teftîşde mezbûr karye ahâlîsinün mutlak garaz itdükleri sâbit olup şirret ü şekâvetleri zâhir ola, anun gibileri habsidüp yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtiyât eyleyeler.

513 *İznikmit, Ada, Akyazı, Yenice, Geyve, Akhisar ve Göynük kadılıklarından donanma için istenen direk ve serenlerin İznikmit İskelesi'ne gönderilmesi.*

İznikmid ve Ata ve Akyazı kâdîlarına hüküm ki:

Donanma-i Hümâyûnum mühimmi içün taht-ı kazânuzdan kesdürilüp İznikmid İskelesi'ne gönderilmesi emrolunan direk ve serenler henüz tamâm getürilmedüği i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, bu emr-i mühimde aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzdan ta‘yîn olunan direk ve serenlerden bâkî kalup mahall-i me’mûra irişmeyenleri tamâm dikkat ü ihtimâm üzre

ber-vech-i isti‘câl kesdürüp bî-kusûr iskele-i mezbûreye irişdürmek ardınca olasız. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile tamâm vaktinde gelüp irişmeyüp maslahat avkolmak lâzim gele, özrinüz makbûl olmayup azl ile konılmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olmanuz makarrerdür.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Yenice ve Geyve ve Akhısâr ve Göynük kâdîlarına.

514 *Hâssa kadırgalar yelkeni için alınıp Foça İskelesi'ne getirilen bezin Südde-i Saâdet'e getirilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Midillü beğine hüküm ki:

Hâssa kadırgalaruma yelken eylemeğiçün kifâyet mikdârı biz cem‘ıne kulumla hükm-i şerîfüm gönderilüp cem‘ olup Foça İskelesi'ne gelmek üzre olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan bizi Foça İskelesi'ne geldüğine haber vârid olduğı gibi bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü terâhî eylemeyüp senün yanunda olan kadırga ile iskele-i mezbûreye varup tahmîl idüp zikrolunan bizi ber-vech-i isti‘câl Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp teslîm eyleyesin; şöyle bilesin.

515 *Sâbık Bağdat Beylerbeyisi Hüsrev'in teftişi yapılmadan, sâbık Bağdat kadısının Südde-i Saâdet'e gelmemesi.*

Sâbıkâ Bağdâd kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Husrev *dâme ikbâlühû* içün Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp arzitdüğün husûsı teftîş olunmağıçün hâlen Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Teftîş ahvâli şer‘le görilüp ber-taraf olmadın sen dahı Bağdâd'dan çıkup gitmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 12 Cumâde'l-evvel, sene: 972

516 *Üsküdar ile İstanbul arasında işleyen kayıklara tahammülünden fazla yolcu ve fazla ücret alınmaması.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Üsküdar kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ; "Üsküdar'dan mahrûse-i İstanbul'a işleyen kayıklar mürûr iden nâsun akçalarına tama‘an on ikişer âdemden ziyâde tahmîl idüp rûzgâr muhâlif oldukda emvâc-ı deryâya

mütehammil olmayup nice kimesnelerün helâkine sebeb olurlar." diyü arzolunmağın ma‘ber-i mezbûrun kayıkları emr-i şerîfümle yoklanup görildükde kırk kayık mukarrer kılınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden zikrolunan Kayıklar Yasakcısı Dâvûd varıcak, mukarrer olan kayıklarun sâhıblerin ihzâr idüp bu emr-i hümâyûnumı gereği gibi tenbîh ü i‘lân idüp min-ba‘d kayıklarına âdem almalu olduklarında mâ-beynlerinde nevbet ri‘âyet itdürüp eger öte yakadan ve eger mahrûse-i İstanbul'dandur, tahammülden ziyâde kimesneyi aldurmayup ve kayıklarına aldukları âdemden dahı emr-i sâbıkum üzre iki âdeme bir akça aldurup fermân-ı şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenleri te’dîb idüp habseyleyüp arzeyleyesin. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa, mûcebi ile amel eyleyesin ve ba‘de'n-nazar, bu hükm-i hümâyûnumı elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın.

517 *Görevlerini yerine getirmeyip fesadlık eden İskenderiye Kalesi müstahfızlarının hapsolunup, yerlerinin başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.
Kethudâsı Osmân'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

İskenderiyye sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Kal‘a-i İskenderiyye müstahfızları ekser evkâtde fesâddan hâlî olmayup şerî‘ate da‘vet olunduklarında köylere firâr idüp sa‘b yirleri mekân idinüp ba‘dehû yine evlerine gelüp ve sâyir hıdmetlerinde dahı ihmâl ü tekâsül üzre olup anun gibilerün gedükleri âhara teklîf olundukda; "Bizi katliderler." diyü kimesne kabûl itmeyüp bu sebeb ile fesâdları ziyâde olmakdadur." diyü arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, kal‘a-i mezbûre erenlerinden anun gibi defe‘âtle şenâ‘ati olup fesâd üzre olanları kal‘a zindânında muhkem habsitdürüp ve te’dîbe muhtâc olanları dahı muhkem te’dîb eyleyüp min-ba‘d kal‘a-i mezkûre erenlerinden bir ferde fesâd ü şenâ‘at itdürmeyesin. Temerrüd idenlerün gedüklerin âhara tevcîh idüp arzeyleyesin.

518 *Kefe'den gelirken Şile'de karaya oturan gemiden yağma olunan yağın bulunarak sahiplerine teslim edilmesi.*

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 972

Şili kâdîsına hüküm ki:

Kefe'den yağ tahmîl olunan gemilerden bir pâre gemi ol cânibe geldükde rûzgâr muhâlif olmağla garkolup içinde bulunan iki yüz yiğirmi tulum yağ karaya dökilüp bundan akdem çavuşum gönderildükde yüz tulumı bulunup bâkîsi ele girmeyüp yalıda olan kurâ halkı yağmâlayup ve kimi birbirinden satun alup sâhıbleri gelüp; "Yağımuzun ekseri re‘âyâ mâ-beyninde veznolunup fürûht olmışdur. Mâlımuz zâyi‘ olmak bize hayfdur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Çavuşum Hasan varıcak, kâdî-i sâbık ve nâyibi ve emîni ve ol cânibde yalıda olan kurâ halkın cem‘ idüp dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp zikrolunan yağı satun alanlar kimden almış ise buldurasın. Şöyle ki; satun aldukları yiri bulmayalar, ellerinde zikrolunan yağdan alınmış yağ veyâ alâmeti buluna, anun gibilere ve nâyibe ve kâdîya ve emîne zâyi‘ olan yağı her kande ise buldurup zuhûra getüresin. Bu bâbda tamâm dikkat idüp bî-günâh olanlara zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer idüp zikrolunan yağı zuhûra getürmeyince olmayasın.

519 *Osmanlı ile Beç kralı arasındaki ahidnâmeye aykırı olarak Beç tarafından Erdel toprağına bir saldırı olmadığı müddetçe Plaj Menhar husûsu için Erdel kralının Tımışvar beylerbeyinden yardım taleb etmemesi.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâh ve Bâr-gâh-ı Felek-iştibâhum'a mektûb gönderüp; "ba‘zı kılâ‘un feth u teshîri Plaj Menhar'dan(?) intikâmun alup emîn ü sâlim mürâca‘at idüp yirüne geldüğüni ve a‘dânuz recâsıyla kral tarafından üzerüne düşmen gelmek ihtimâli" virmişsin. Mektûbunda her ne ki zikrolunmış ise ale't-tafsîl Dergâh-ı Âlem-penâhum'a arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmışdur. İmdi; bundan akdem; "Beç kralı tarafından kendü vilâyetünde Soloş nâm varoş kurbinde bir parkan ve iki kal‘a ortasında bir kastel binâ eylediler; düşmen def‘ olmayup kral-ı mezbûr tarafından muttasıl düşmen gelmek üzredür." diyü arzeyledüğün ecilden; "Vâkı‘â bir bellü ve başlu düşmen gelüp vilâyetüne zarar itmek ihtimâli var ise Tımışvar beğlerbeğisin mu‘âvenete taleb idesin. Mücerred Plaj Menhar(?) husûsı içün asker yıpratmayup ahde muhâlif ol cânibe müte‘ârız olunmaya." diyü emrüm olmışıdı. Arzitdüğün düşmen ahvâli sahîh olmayup müfsid-i mezbûr mukaddemâ ol cânibe iki pâre kal‘anuzla ilticâ idüp ve ahd-i şerîfüm olduğı esnâda tarafeynün ellerinde bulunan yirler ve kal‘alar sorılmamak üzre mu‘âhede-i hümâyûnum olmışken şimdiye değin anlardan ahde mugâyir vaz‘ sâdır olmadın sizün tarafınuzdan dahı hılâf-ı ahd vaz‘ irtikâb olun[ma]mak gerek idi. Harâcların ilçileri Atebe-i Ulyâm'a getüricek beher-hâl ol cânibün ahvâlin tezekkür itmeleri mukarrerdür. Ol vakıt dîn ü devlet-i hümâyûnuma muktezî olan umûr ne ise görilür. Sen dahı yarar kulum oğlı kulum olup vilâyet-i Erdel dahı kuvvet-i kâhiremle mazbût memleketimüz olmağın dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol cânibden nigerân olmakdan hâlî değildür. Gerekdür ki; a‘dâ tarafından kalbüne havf u haşyet getürmeyüp memleket ü vilâyetünün zabt u rabtında mücidd ü merdâne olup lâzimü'l-arz olan husûslarınuzı Atebe-i Ulyâm'a i‘lâm itmekden hâlî olmayasız; şöyle bilesiz.

520 *Tımışvar beylerbeyinin Erdel toprağına Beç tarafından ahidnâmeye aykırı olarak bir saldırı olmadığı halde Palaj Menhar husûsu için Erdel kralına yardıma gitmesinin nedenini bildirmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine :

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "beğlerbeğiliğüne müte‘allik asker-i zafer-rehberümle Kral-oğlı'na mu‘âvenete varılup Sakmar alındukdan sonra Plaj Menhar'un(?) melâz u me’vâ idindüği tabur üzerine varılup karâra mecâli olmayup firâr itmeğin kral-ı mezbûrun babasınun kadîmî kal‘alarından on pâre kal‘anun fethı müyesser olup ba‘dehû kral makarrı cânibine ve sen dahı emîn ü sâlim beğlerbeğiliğüne gelüp karâr u nüzûl itdüğün" bildürmişsin. Eyle olsa; bundan akdem İstefan Kral mektûb gönderüp; "Ferenduş tarafından düşmen gelüp vilâyetümde Soloş nâm varoş kurbinde bir barkan ve iki kal‘a ortasında bir kastel binâ eylediler." diyü arzeyledükde; "Sahîh haber alasın, adûsı def‘ olmayup tekrâr düşmen gelüp mu‘âvenete taleb iderse varasın." diyü emrüm oldukdan sonra sana defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Nemçe kralı ile mâ-beynimüzde olan ahd ü emâna muhâlif mücerred Plaj Menhar(?) husûsı içün ol cânibe dahl ü ta‘arruz olunmaya." diyü defe‘âtle tenbîh ü te’kîd olunmış idi. Alınan kal‘alar hod cümle ahid-nâme-i hümâyûnumuz virilmezden mukaddem ol cânibün eline düşmiş ola ve eger cânibeynün ellerinde bulunan kal‘alar ve yirler sorılmamak üzre mu‘âhede-i hümâyûnum olup ma‘a-hâzâ Plaj Menhar(?) Kral-oğlı'ndan mukaddemâ rû-gerdân oldukda ol cânibe iki pâre kal‘asıyla ilticâ eylemiş idi. Alınan kal‘alar ne asıl kılâ‘dur, ahd-i şerîfüme mugâyir vaz‘ ile alınan kılâ‘un feth u fütûhın arzidüp bu kadar fesâda bâ‘ıs ü bâdî olmanun sebebi nedür? Gönderilen ahkâm-ı şerîfeyi okumayup tegâfül mi idersin ve Kral-oğlı'nun beğlerine nasîhat itdüğün bildürmişsin; bu makûle maslahat sana emrüm olmış mıdur? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, Ferenduş tarafından Kral-oğlı üzerine bellü başlu düşmen gelmeyüp Beç kralı ahdleri muktezâsınca harâcların gönderüp ol cânibden ahde muhâlif vaz‘ sâdır olmadın defe‘âtle gönderilen evâmir-i şerîfeme muhâlif ve ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir vaz‘ olmağa sebeb nedür? Ol bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin.

521 *Küffâr üzerine yapılacak sefer için Ağrıboz, Tırhala, Cezâyir, Gelibolu, Karlıili, Karesi, Menteşe, Aydın ve Mora'dan gönüllü usulü ile cenkçi tedarik olunması.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Mora beğine ve kâdîlarına bir hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyeti ile işbu nevrûz-ı mübârekde küffâr-ı hâksâr üzerine gazâ itmek içün deryâya donanma-i hümâyûnum irsâline niyyet olunup ta‘yîn olunan sipâhîlerden gayri bir mikdâr cengci lâzim olmağın taht-ı hükûmetinüzde gazâdan safâsı olan gönüllü yarar yiğitlerden bir mikdâr intihâb olunup gazâ-yı şerîfde bile bulunmaları içün ihzâr olunmalarını emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, te'hîr itmeyüp taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan kasabât u bâzârlarda nidâ itdürüp sipâhî nökeri ve kimesnenün abd-i memlûki olmaya, gazâdan safâlu yarar yiğitlere bu emrümi tenbîh ü i‘lân eyleyüp Donanma-i Nusret-karînüm seferine terğîb itdürüp oklu ve yaylu ve harbelü yarar yiğitleri ihrâc itdürüp yarar âdemlerinüze koşup Donanma-i Hümâyûnum varıcak, yalılara ihzâr idesiz ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda yalılarda hâzır bulunalar ki, pîr ü ma‘zûr olan sipâhîler ihrâc olunup yirlerine bedel tutdurılup ve cengcisi olmayan kadırgalara tevzî‘ olunup gazâ-yı şerîfümde toyumlukda bulunduklarından gayri niceleri hıdmetleri ve yoldaşlıkları mukâbelesinde behre-mend ü ber-murâd olalar. Husûs-ı mezbûr emr-i mühimdür; gereği gibi ikdâm idüp her ne mikdâr mümkin olur ise ihrâc idüp mahall-i me'mûrda ihzâr olunmalarına sa‘y idüp bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

Yazıldı.
Ağrıboz beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.
Tırhala sancağı beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.
Cezâyir beğlerbeğisine ve Gelibolı kâdîsına.

Yazıldı.
Karlıili beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.
Karesi beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.
Menteşe beğine ve kâdîlara.

Yazıldı.
Aydın beğine ve kâdîlara.

[Yev]mü's-Sebt, fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

522 *Dulkadiroğlu Şah Ali Bey'in oğlu Koca Bey ve kardeşi Süleyman'ın adamlarından yakalanıp Konya'da hapsolunan Ilgar ve yoldaşlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Karaman çavuşlarından Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Zülkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ'ün oğlı Koca Beğ'ün ve karındaşı Süleymân Beğ'ün âdemlerinden tutılup Konya'da habsolunan Ilgar nâm kimesnenün ve mezbûr Ilgar ile bile tutılan yoldaşınun Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp mezbûrları yarar âdemlere koşup mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

523 *Dulkadiroğlu Şah Ali Bey'in oğlu Koca Bey ve kardeşi Süleyman Bey'in Karabudak oğlu Musa adlı zaîme buldurtturulması.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 20 Ca., sene: 972

Beğşehri Sancağı Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dulkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ'ün oğlı Koca Beğ'ün ve Süleymân'un ele gelmeleri lâ-büdd ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları Karabudak-oğlı Mûsâ nâm za'îme teklîf idüp buldurup dahı ele geldüklerinde habseyleyüp mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a bildüresin. Şöyle ki; za'îm-i mezkûr mezbûrları ele getürmeyüp ihmâl idecek olursa, Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesin ki, ze'âmeti âhara virilüp ve anlara olacak ukûbet mezbûra olup eşedd-i ıkâb ile mu'âkab ola.

524 *Şam'da vefat eden zaîm Kalender Mehmed'in câriyesi, oğlu ve zeâmetinden kalan alacağının tahsil olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i Şâm'da ze'âmete mutasarrıfken fevtolan Kalender Mehmed'ün metrûkâtı ve oğlı ve câriyesi ve ze'âmetinde bâkî kalan mahsûli cem' olup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, müteveffânun metrûkâtı husûsına bi'z-zât mukayyed olup tahvîline düşenden ze'âmetinde ne mikdâr mahsûli kalmışsa cümlesin bî-kusûr tahsîl ve defter itdürüp metrûkâtından gelmesi mümkin olmayanı anda bey' itdürüp bu cânibe gelmeğe kâbil olan esbâbıyla anda olan ümmü'l-veled câriyesin ve oğlın bir yarar i'timâd itdüğün kimesneye koşup emîn ü sâlim gönderesin. Tîmârından(?) ve metrûkâtından ne mikdâr nesne olursa nakîr u kıtmîr defter idüp mühürleyüp bile gönderesin.

525 *Edirne'de iki yüz elli dirheme satılması istenen koyun etinin, kasapların şikâyeti üzerine iki yüz dirhemden satılması.*

Yazıldı.
Kâdî-asker Pervîz Efendi'nün âdemisine virildi. Fî 20 Ca., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vârid olan hükm-i şerîfüm mûcebince mahmiyye-i Edirne'de koyun eti iki yüz elli dirhem satılması tenbîh olundukda kassâblar cem‘ olup; "Ziyân iderüz." didüklerinde ( ) tutılup fi'l-vâkı‘ ziyânları mukarrer olduğın" bildürmişsin. İmdi; mahmiyye-i mezbûrede koyun eti iki yüz dirhem satılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince koyun etin min-ba‘d iki yüz dirhem satdurup hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesin.

526 *Belviran kazâsı Kuzviran karyesinde sâkin olan Vefa ve Ali bin Şeyh Safa adlı zâviyedarların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Karaman beğlerbeğisi âdemlerinden Alî Çavuş'a virildi. Fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bilvîrân kazâsından Kuzvîrân nâm karyede mütemekkin olan Vefâ ve Alî bin Şeyh Safâ nâm zâviyedârlar ele getürilüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

527 *Ürgüb Kadısı Mevlânâ Bâlî'yi öldürmeye kasteden Alacahisar Beyi'nin Çavuşbaşısı Mehmed ve yoldaşlarının yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr kâdîya virildi. Fî 23 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Semendire beğine ve Kratova kâdîsına hüküm ki:

Ürgüb Kâdîsı Mevlânâ Bâlî gelüp; "Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem *dâme ızzühû*nun Çavuşbaşısı Mehmed ve Hasan ve Bâyezîd ve Kâsım ve Ahmed ve Dîvâne Mahmûd ve dîger Bâyezîd nâm kimesneler ba‘zı levendât ile âlât-ı harb ile katl kasdına hammâmda iken basup te‘addî eyleyüp ve hâlâ voyvodası olan Keyvân ve Kâsım meclis-i şer‘-ı şerîfde şer‘-ı şerîfe muhâlif elfâz-ı kabîha ile şetmitdiler." diyü arzeyledüği ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, gaybet idenleri kefîllerine bi'l-cümle buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp bir def‘a faslolmayup ve on beş yıl terkolunmış da‘vâ değil ise

bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola, sübût u zuhûr bulan cerîmelerin sicillât idüp sûret-i sicilleri ile kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yollarda onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler. Bu bâbda mukayyed olup tezvîrden ve telbîsden hazer eyleyesin. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘-ı şerîfe muhâlif kimesneye te‘addî olunmakdan ihtiyât idesin.

528 *Debri kazâsı Martiş karyesinin ahâlisine zulmeden Sipâhi İskender ve diğer yoldaşlarının karye halkıyla olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.

İlbasan beğine ve İlbasan ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İlbasan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Debri kazâsından Martiş nâm karye halkı ba-ser-hem meclis-i şer‘a gelüp; "Mat kazâsına tâbi‘ Filos nâm karye sâkinlerinden İskender nâm sipâhî oğulları ile ve karye-i mezbûre ahâlîsi ile ve Derdas nâm karye sipâhîsi olan Hasan nâm sipâhî dahı oğulları ile ve Zepor nâm karye sipâhîsi olan Mustafâ umûmen karye-i mezbûre halkı ile ve karye-i Mete'den Bebe Vaşa ve Miloş Kola nâm zimmîler yüz nefer âdem ile ve Mehmed nâm sipâhî dahı oğulları ve yoldaşları ile ve Akçahısâr kazâsına tâbi‘ Mastar nâm karyeden Hüseynbaş nâm kimesne elli nefer âdem ile ve karye-i Yeştiba'dan Ustura Beri(?) nâm zimmî otuz nefer âdem ile cem‘an beş yüzden ziyâde âdem ile mezbûr İskender gelüp sınırı mümtâz olan karyemüzde vâkı‘ olan ekinlerimüz biçdürüp harmen idüp döğdürüp altmış hımilden ziyâde gallemüzi bî-vech alup gidüp niçe ekinlerimüz dahı bârgîrlerine yidürüp çiğnedüp ve oğullarımuz ve kızlarımuz alup dâyimâ esîr idüp bey‘ iderler." diyü tezallüm itdüklerin bildürmeğin" mezbûr İskender'ün tîmârı alınup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûr İskender'i oğulları ve bile varan sipâhîler ile ve sâyir halkdan her kim ise hasımları ile berâber idüp gaybet idenleri kefîllerine ve şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayan husûsların şer‘le dikkat ü ihtimâm üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir olan hukûk müteveccih olanlardan bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra te‘addîleri sâbit olanları her kimler ise habsidüp vâkı‘ olan te‘addîlerin tafsîl üzre yazup arzeyleyesiz. Bu bâbda, Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* bile mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer‘-ı kavîmden tecâvüz itmeye; şöyle bilesiz.

Karaman beğlerbeğisine Beğdili-oğulları içün olan hüküm kethudâsına virildi. Fî 21 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

529 *Rakka'da isyan eden tâifenin isyandan vazgeçmedikleri taktirde gerekli tedârikle üzerlerine varılıp haklarından gelinerek mâl-i mîrînin tahsil olunması.*

Alî Çelebi'nün âdemisi Mahmûd'a virildi. Fî 10 Ca., sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine ve Rakka kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "tâyife-i el-Bûsem'ün(?) üzerinde olan mâl-i mîrî tahsîl olunmayup ısyân üzre oldukları defe'âtle arzolundukda, hükm-i şerîfüm vârid olup; "Tâyife-i mezbûreye nâyib ile âdemler gönderüp şerî'ate da'vet idüp itâ'at-i şer' itmeyüp ısyân üzre olurlar ise sicill idüp üzerlerine varup mâl-i mîrîyi virmeyüp ceng iderler ise haklarından gelesin." diyü fermân olunmağın tâyife-i mezbûreye nâyib ve mu'temedün-aleyh âdemler ile Emînleri olan Kâsım ve Pîrî irsâl olunup şer[î]'ate da'vet olundukda itâ'at itmeyüp ısyân üzre oldukları mukarrer olmağın Fırat suyından ubûr idüp üzerlerine teveccüh itmezden mukaddem tâyife-i mezbûreden Relvetiye(?) nâm harâbe kal'anun harâb olmış yirlerin yapup içinde hısâr olunup ceng kasdın itdükleri mukarrer olmağın kal'a-i mezbûrede kendülerine karîb olan mahallere vâsıl oldukda, firâr idüp ehl ü ıyâlleriyle Fırat suyına düşüp öte cânibe ubûr idüp ba'zı mâlları ve esbâbları gâret olunup ba'dehû tâyife-i mezbûrenün oklu ve yaylusı ceng itmeğiçün girü Fırat suyından ubûr idüp su kenârında hayli ceng olup tarafeynden niçe âdem katlolunduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan tâyifeyi yarar âdemler gönderüp şerî'ate da'vet idüp üzerlerinde ne mikdâr mâl var ise taleb idüp bî-kusûr tahsîl itdüresiz. Şöyle ki; itâ'at-i şer' itmeyüp fesâd ü şenâ'at üzre ısyân u tuğyânlarında ısrâr üzre olup ıslâhları mümkin olmayup memleket ü re'âyâya zarar u ziyânları ola, te'hîr itmeyüp tedârükleri her ne yüzden mümkin ise görüp baş baş müfsidlerinün haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret olup ve mâl-i mîrî dahı zâyi' u telef olmayup tahsîl oluna. Ammâ; gönderdüğünüz âdeme tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, tâyife-i mezbûreyi evvelâ şerî'ate da'vet idüp itmînân-ı kalb virmek içün gereği gibi istimâlet itdürüp ahsen vechile ıslâhına sa'yeyleyesiz. Müyesser değil ise fermân-ı şerîfüm üzre tedârüklerin göresiz.

530 *Boğdan voyvodası tarafından ticâret için Moskova'ya gönderilip dönüşünde Leh vilâyetinin Lov Kalesi'nde tutulan Dragan adlı Ermeninin Boğdan'a gönderilmesi.*

Boğdan voyvodasınun âdemisine virildi. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Leyh kralına nâme-i şerîf yazıla ki:

Boğdan voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "Dragan nâm Ermeni'yi ba'zı metâ'ı ile semmûr ve balık dişi almak içün Moskov cânibine gönderüp niçe zamân gelmeyüp hâliyâ esbâbı ile taht-ı hükûmetinüzde Lov nâm kal'ada mütemekkin olduğın" bildürüp; "ahid-nâme-i hümâyûnumuz mûcebince mezkûr Ermeni esbâbı ile gönderilmesin" recâ itmeğin gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz ile müşârun-ileyh voyvodanun âdemi vardukda, mu'âhede-i hümâyûnumuz üzre mâ-beynde olan dostluk ve sadâkatinüz mûcebince mezkûr Ermeni'yi akça vü esbâbı ile mûmâ-ileyhe göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda gele. Tahrîran...

531 *Rodosçuk kasabasında sipâhiler tarafından der-mahzen olan terekenin İstanbul zahîresi için gelen gemilere yükletilip gönderilmesi.*

Muhzıra virildi. Fî 13 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen kasaba-i Rodoscuk'da ba‘zı sipâhîler ve gayri kimesneler tereke alup der-mahzen idüp ve min-ba‘d dahı etrâfdan gelen terekeyi İstanbul zahîresiyçün varan gemilere aldurmayup kendüler alup matrabâzlık itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; mahrûse-i mezbûre zahîresi ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerileri bölükbaşılarından Mustafâ nâm kulum vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kasaba-i mezbûrede der-mahzen ne mikdâr tereke var ise eger sipâhînündür ve gayründür her kimün olursa olsun sâhıblerine aslâ te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyüp mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün varan gemilere narh-ı rûzî üzre bey‘ itdürüp mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün irsâl eyleyesiz ve ne mikdâr tereke bey‘ olunduğın ve kankı re‘îsün gemisine tahmîl olunup gönderildüğin yazup defter idüp kurudan Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki, gelen gemilerden defter mûcebince taleb olunup ol bahâne ile deryâya ve hârice hılâf-ı emr tereke virilmek ihtimâli olmaya ve min-ba‘d gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesiz ki, eger sipâh tâyifesidür ve gayridür, hâricden kasaba-i mezbûreye gelen terekeyi der-mahzen itmek içün aldurmayup İstanbul mühimmi içün varan gemilere narh-ı rûzî üzre aldurup hılâf-ı emr kimesneye iş itdürmeyesiz. Eslemeyenler her kim ise isimleri ile yazup arzeyleyesiz ki, emrüme muhâlif vaz‘ idenlerün haklarından geline; şöyle bilesiz.

532 *Haleb Hazînesi'nden Erzurum kulları için alınan mevâcibe kimsenin dahlettirilmemesi.*

Dîvâne Husrev'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum'da olan kullarum Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Mevâciblerin almağa gönderilen kimesneler Haleb Hazînesi'nden aldukları altunı ba‘zı kimesnelere mu‘âmeleye virüp esbâba bozup Erzurum'a geldükde esbâb satılınca tevakkuf olunmak lâzim gelüp kulun mevâcibi vaktinde virilmeyüp nâkıs altun ve yaramaz akça virürler." diyü bildürdükleri ecilden mezkûrlarun mevâciblerinden âdet ü kânûn üzre müsterakadan mâ-adâsın alıkomayup hazîneden çıkarup virdükleri Haleb'de Hızâne-i Âmirem defterdârı olan kendü mühriyle mühürleyüp sana irsâl itmeğiçün hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mevâcib taleb itmeğe hâricden kimesneyi göndermeyüp kul tâyifesinden min-ba‘d nevbet ile yarar i‘timâd olunur kimesneleri ta‘yîn idüp gönderesin. Mevâcib içün Haleb Hazînesi'nden aldukları mâlı defterdâr mühriyle sana getürüp teslîm itdükde her bölüğe kendü yanunda tevzî‘ itdürüp kîsede bâkî kalanı mührünle mühürleyüp hıfzitdürüp

kulun mevâcibi içün Hazîne'den çıkan mâla kimesneyi dahlitdürmeyesin. Mevâcibleri Hazîne'den çıkdugı gibi kendülere vâsıl olup kimesnenün tebdîle mecâli kalmaya; şöyle bilesin.

533 *Haleb Hazînesi'nden Erzurum kulları mevâcibi için gönderilecek paranın, götürecek olana mühürlenip teslim olunması.*

Dîvâne Husrev'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Haleb defterdârına hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Erzurum'da pâre geçmeyüp mevâcibleriçün pâre virilüp ve altun virildüği takdîrce müsterakasından mâ-adâ altun başına birer pârelerin alıkodukların ve virilen altun mühürlenmeyüp alup giden kimesneler esbâb ü pâreye tebdîl itdüklerin." bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, tâyife-i mezbûrenün havâle olunan ulûfeleri içün virilen mâl her kime teslîm olunursa muhkem mühürleyüp gönderesin ki, ana göre teleb oluna ve arzolunduğı üzre âdet ü kânûn üzre müsterakadan ziyâde altun başına birer pâre alıkonduğı vâkı‘ mıdur ve şimdiye değin ol vechile olıgelmiş midür, nicedür alıkonılmışdur; sebeb ü bâ‘ıs ne ise sıhhati üzre arzeyleyesin. Şöyle ki; emr-i şerîfüm olmadın olmış ise men‘ u def‘ idüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesin.

534 *Kavala Kalesi'nden kaçan tutukluların, kale dizdarı ile o gece nöbeçi olanlara buldurtturulması ve nöbetçilerin gediklerinin başkasına tevcih edilmesi.*

Yazıldı.
Beğ âdemine virildi. Fî 14 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Selanik beğine ve Kavala kâdîsına ve Siroz kâdîsı olup vilâyet-i mezbûre mehâyifi teftîşinde olan Zeyneddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ Kavala kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "Kavala Dizdârı olan İbrâhîm nâm kimesne kal‘ada mahbûs olan mücrimleri kaçurdugın" bildürmeğin dizdârun dizdârlığı alınup gaybet iden mücrimler dizdâra ve ol gice bekçi olanlara teklîf olunup buldurmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, dizdâr-ı mezbûr ile ol gice nevbetci olan kimesnelere gaybet iden mücrimleri elbette teklîf idüp buldurup ele giren mücrimleri habsidüp ve ol gice nevbetci olanlarun gedüklerin âhara tevcîh idüp arzeyleyesiz.

535 *Köyceğiz'de yalan ve hîle ile Müslümanlara zulmeden Nasuh Fakih'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem mektûb gönderüp; "Nasûh Fakîh nâm kimesnenün tezvîr ü telbîsi olup müslimânlara hılâf-ı şer‘ te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdüğün ecilden; "Vâkı‘ ise küreğe gönderesin." diyü emr-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. Henüz mezkûr gönderilmeyüp hımâyet olunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Ol hükm-i şerîfüm mûcebince mezkûrun ahvâline mukayyed olup şirret ü şekâveti ve telbîsi zâhir olup sicill olmış ise te’hîr itmeyüp sûret-i sicilli ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İbrâhîm'e teslîm idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 16 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye

536 *Vefat eden Nakşe ceziresi dükasının yerine Nakşe, Sire ve Milo cezirelerine, cizyelerini vermek üzere oğlu Yamko'nun düka tâyin olunup beratının verildiği.*

İşbu berâtun tekrâr bir sûreti dahı yazılup virilmek emrolunmağın aynı ile tekrâr yazıldı. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Nişân-ı hümâyûn hükmi oldur ki:

Hâliyâ Nakşe cezîresine tâbi‘ Santorin ve Paroz cezîrelerine her sene 52.391 akça cizye edâ itmek üzre mutasarrıf olan dârende-i fermân kıdvetü'l-ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye umdetü küberâ’i't-tâyifeti'n-Nasrâniyye Yakmo Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "zikrolunan Nakşe'nün beği olup babası olan düka mürdolduğın" bildürüp; "Cezîre-i mezbûre ile Sire ve Milo cezîreleri babası viregeldüği yüz tokuz bin altı yüz tokuz akça cizye ile kendüye sadaka olunmak" bâbında istid‘â-yı âtıfet eyledüği ecilden zikrolunan cezîreleri babası edâ itdüği cizye ile müşârun-ileyhe ta‘yîn idüp eline bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Ba‘de'l-yevm evvelden tasarruf itdüği cezîrelerle babası mutasarrıf olduğı cezîrelerün cizyeleri –ki, cümle yüz altmış iki bin akçadur– sâl-be-sâl vakti ile bi't-tamâm Hızâne-i Âmirem'e edâ idüp ribka-i ubûdiyyet ü istikâmetde sâbit-kadem ola. Cezîre-i mezbûre re‘âyâsından gayri harâc-güzârlarumdan ve gayriden kimesneyi cezîrelerine kabûl itmeyüp Bâb-ı Sa‘âdetüm'le adâvet üzre olanlarla dostluk itmeyüp gemilerin ve harâmî korsan levend gemilerin cezîrelerine getürmeyüp azık ve yarak virmeyüp bi'l-cümle toğruluk üzre sâdır olan evâmir-i aliyyeme imtisâl üzre ola. Merkûm u mastûr olan cezîrelere evvelden babası tasarruf itdüği üzre mutasarrıf olup elinden alınmaya ve sâyirleriyle da‘vâları oldukda vekîl gönderüp kazıyyeleri Südde-i Sa‘âdetüm'de istimâ‘ oluna. Kendü ra‘ıyyetleri bâbında olan da‘vâ vü nizâ‘ların kadîmden olıgeldüği üzre âyînlerince görüp faslide. Anun gibi siyâset lâzim gelürse dahı dedesi ve babası itdüği üzre muhtâc-ı arz olmayanı âdet ü âyînlerince istihkâklarına göre ehl-i fesâda cezâların virüp beğlerbeği ve sancakbeği ve kâdîlar ve kapudânlar dahl ü ta‘arruz kılmaya ve zikrolunan cezîreler keferesinden biri Memâlik-i Mahrûsem'de ticâret ü rencberlik iderken mürdolsa metrûkâtına Beytü'l-mâlci karışmayup yava emînleri dahlitmeye ve müslimânlara bey‘ u şirâ vü kefâlet ve sâyir umûr-ı şer‘ıyyede

beş bine varınca vâkı‘ olan husûslar sicillâtsuz ola. Beş binden yukaru olan bey‘ u şirâ vü ticâret ü kefâlet husûslarında ve sâyir umûr-ı şer‘ıyyede sicillât itdürüp sûret-i sicil veyâ huccet alalar. Sonra nizâ‘ olundukda sicille ve huccete nazar olunup mûcebi ile amel oluna. Bu ikiden biri olmayup zûr şâhid ikâmet itmekle bunlardan nesne da‘vâ iderler ise mesmû‘ olmaya. Bu husûs mukaddemâ tenbîh oluna. Ba‘de't-tenbîh girü nizâ‘ iderler ise mâdâm ki kâdîlar huccetlerinde veyâ sicille kaydolunmış olmaya, anun gibilere tezvîr ü telbîs itdürilmeyüp şer‘-ı şerîfe muhâlif itdükleri da‘vâları istimâ‘ olunmaya ve cezîreleri keferesinden levend elinden ve gayriden esîr olmış her kande bulunur ise -ki, cezîrelerinden idüği ma‘lûm u zâhir ola- müslimân olmış ise âzâd olup henüz küfri üzre olanlar beğlerine teslîm oluna. Sancakbeğlerinden ve kâdîlardan ve kapudânlardan ve hâssa re’îslerden ve gayrilerden cezîrelerine dahl ü tecâvüz olunmayup ve yalılarında buldukları âdemlerin cebren gemilerine alup rencîde itmeyüp bir akça ve bir habbelerin almayup ve cezîrelerine çıkup müft değirmen taşı ve tuzlaların basup akçasuz tuzların ve çift sürerken öküzlerin cebren alup boğazlayup koyunların ve keçilerin ve kuzuların ve sâyir nesnelerin müft ü meccânen almayalar. Mâdâm ki ubûdiyyet ü istikâmet üzre sâdır olan evâmir-i aliyyeme imtisâl idüp babası ve kendü viregeldükleri mu‘ayyen harâcların girü bi't-tamâm sâl-be-sâl irsâl idüp kendü hâllerinde olalar, vech-i meşrûh üzre olan kazâyâda işbu nişân-ı hümâyûnumun mazmûn-ı sa‘âdet-nümûnıyla amel olunup hılâfına cevâz gösterilmek

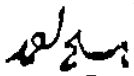

ihtimâli olmaya. Ol bâbda hîç ( ) mâni‘ u dâfi‘ ve münâzi‘ u râfi‘ olmaya; şöyle bileler. Alâmet-i şerîfe i‘timâd ü i‘tikâd kılalar.

Be-makâm-ı Kostantıniyye el-mahrûse

537 *Yaramazlığı sicil olunmuş olan Çankırı kazâsı Karataş Mahallesi'nden Yusuf'un küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kengırı'dan Ca‘fer'e virildi. Fî 18 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûre kavminden cemm-i gafîr gelüp; "Mahalle-i Karataş'da sâkin Yûsuf nâm kimesne gammâz u şerîr ü şakîdür ve muhsana hâtûnlara; "Zinâ eyledüm." diyü iftirâ ider. Şehirden sürilmesi lâzimdür ve bundan sâbık Muhyiddîn Kâdî zamânında ba‘zı fesâdâtı zâhir olmağın, şehirden sürilmeğe hükmolunup sicill olunmışdur." diyü şekvâ itdüklerinde sicill-i mahfûza nazar olunup didükleri gibi bulunup yaramazlığı ma‘lûmun olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzitdüğün gibi olup yaramazlığı şer‘le sâbit olup fesâdı müseccel olmış ise sûret-i sicilli ile mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

538 *Ticâret için Prizrin pazarına gelen Dukagin reâyasına kimsenin müdâhale etmemesi, vukû bulacak dâvalarının toprak kadıları tarafından görülmesi.*

Dukagin beğinün kethudâsına virildi. Fî 16 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Prizrin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin beği Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Sancağı sa‘bistân ü kûhistân olmağla bâzâr yiri olmayup sancağı dâhılinde eger Dukagin ve Hâslar Kâdîlıkları'nun re‘âyâsınun ekseri bâb-ı ma‘îşetleri ve kâr [u] kisbleri içün Prizrin bâzârına varduklarında eşhâsdan ba‘zı kimesneler niçe fukarâya isnâd-ı mâlem-yekün eyleyüp toprak kâdîsına getürilmeyüp Prizrin kâdîsına istimâ‘ itdürmekle Prizrin sancağı beği tarafından habsolunup veyâhûd feth-ı hâkânîden berü ısyân u tuğyân üzre olan Küçük Kanta nâm karye keferesine istimâlet virilüp her vechile yollar emn ü emân ve mürûr iden ehl-i tüccâr ve sâyir âyende vü revende istirâhat ü [i]tmînân üzre iken ahâlî-i Kanta keferesi dahı vech-i ma‘âşları husûsında bir kaç nefer zimmî Prizrin bâzârına geldüklerinde bir kimesne; "Benüm karındaşum katlolunmışdur." diyü gelen kâfirleri Prizrin Mahkemesi'ne ihzâr idüp gayr-i vâkı‘ şâhidler ikâmet itdürmekle sancakbeği cânibinden habsolunup halâsları bâbında defe‘âtle âdemler gönderilüp ıtlâkları müyesser olmayup sâdır olan kazâyâ mahall-i hâdisede toprak kâdîsına mürâca‘at itdürilmemekle fukarâ vü gurabâya zulm-i sarîh olduğından mâ-adâ yollar mesdûd ve ehl-i tüccâr munkatı‘ olmasına sebebdür." diyü i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise bundan akdem Memâlik-i Mahrûsem'e defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp her husûs mahall-i hâdisede istimâ‘ olunmak emrüm olmışdur. Ol emr-i hümâyûnuma muhâlif zikrolunan bâzâra varan Dukagin re‘âyâsına kimesneyi şer‘ u kânûna muhâlif dahlitdürmeyesin ki vâkı‘ olan kazıyyelerin toprak kâdîsı mahall-i hâdisede şer‘-ı şerîf muktezâsınca görüp ber-taraf eyleye. Ol bâbda hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf iş olmakdan sakınasın; şöyle bilesin.

539 *Zihne ve Drama'da İmâret-i Âmire Evkâfı Mukâtaâtı mahsûlünden stoklanmış olan terekenin Kavala İskelesi'ne getirilerek İstanbul zahîresi için gelen gemilere günlük fiyattan satılması.*

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Ca‘fer'e virildi. Fî 16 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kavala kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da binâ olunan Imâret-i Âmirem Evkâfı Mütevellîsi Mahmûd *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Evkâf-ı mezbûrenün Zihne ve Drama kazâlarında vâkı‘ olan mukâta‘ât mahsûlinden Zihne Mukâta‘ası'nun iki senede hâsıl olan gallâtı ve Drama kazâsınun bir senede hâsıl olan gallâtı cümle der-anbâr olup ol diyârun gallâtı zikrolunan senelerde bî-hadd olmağla kimesne bakmayup ve Zihne kazâsınun havâsı gâyet vahîm olmağın anbârda tereke çürimeğe yüz tutup mâl-i vakfa küllî zarar olmak

mukarrerdür. Terekeye muzâyaka olan yirlerde fürûht olunmasıyçün hükm-i şerîf sadaka buyurıla." diyü arzitmeğin Kavala İskelesi'nde tâlib olanlara bey‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi evkâf-ı mezbûre mukâta‘âtından zikrolunan kâdîlıklarda vâkı‘ olan mukâta‘âtun terekeleri bey‘ olunmak içün Kavala İskelesi'ne varup emr-i şerîfümle İstanbul zahîresiyçün varan rencber gemilerine narh-ı rûzî üzre bey‘ itmelü olduklarında hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneyi dahl ü tecâvüz itdürmeyesin ve her bir gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunduğını hükm-i şerîfümün zahrına re’îsinün ismi ve terekenün mikdârı ve ne si‘r üzre virildüğini yazup hükm-i şerîfümi aynı ile karadan Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden hazer eyleyesin.

540 *Çorum beyinin mehâyif teftişi sırasında tutuklanan sipâhi Veled'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 21 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Çorum Beği Mehmed'e hüküm ki:

Sâbıkâ livâ-i mezbûr beği olup Mehâyif Müfettişi olan İlyâs *dâme ızzühû* müfettiş kâdîları ile Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a mektûb gönderüp Bozok teftîş olundukda üç bin üç yüz akça tîmâra mutasarrıf olan Veled nâm sipâhî ehl-i tezvîr ve hırsuz yatağı, re‘âyâya zararlu kimesne olup cebr ile müslimânlarun terekelerin ve esbâbların alup te‘addî itdüği sâbit olmağın Çorum Kal‘ası'nda habsolunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr Veled'i sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye.

541 *Haklarında Ürgüp Kadısı Mevlânâ Bâlî tarafından şikâyet olan Alacahisar beyinin bâzı adamlarının teftiş olunması.*

Yazıldı.
Kâdînun âdemine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Alacahısâr beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ürgüb Kâdîsı Mevlânâ Bâlî Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp ba‘zı âdemleründen şekvâ itdüği ecilden şer‘le teftîş olunmasıyçün hükm-i şerîfüm virilmişdür. İmdi; **buyurdum ki:**

Hîn-i teftîşde âdemleründen huzûrı lâzim olan kimesneleri taleb itdükde hîç bir vechile te‘allül itdürmeyüp meclis-i şer‘-ı şerîfe gönderesin ki şer‘le kazıyyesi ne ise görile. Şöyle ki; da‘vet olunan âdemleründen biri; "Gaybet itdi." diyü te‘allül oluna, bu bâbda özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

542 *Haklarında teftiş olunmak için emir verilen Alacahisar beyinin adamlarından kaçma ihtimâli olanların teftiş olununcaya kadar hapsolunması.*

Yazıldı.
Kezâlik.

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Mustafâ'ya hüküm ki:

Ürgüb Kâdîsı Mevlânâ Bâlî Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp Alacahısâr beği âdemlerinden şekvâ itdüği ecilden teftîş olunmasıyçün hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, meclis-i şer‘-ı şerîfe huzûrı lâzim olan kimesnelerden gaybet itmek ihtimâli olanları ele getürüp müfettişler gelince habseyleyüp zabteyleyesin ki, müfettiş geldükde ahvâli ne ise şer‘le görile; şöyle bilesin.

543 *Kocaeli sancağından on kadırgaya lâzım olan ağaçların kesilmesi için Hızâne-i Âmire'den para gönderildiği, ağaçların kestirilip defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Kocaili beğine hüküm ki:

Hâliyâ on pâre kadırga binâ olunmağıçün ağaç lâzim ü mühimm olmağın Hızâne-i Âmirem'den ücret içün kifâyet kadar akça ihrâc olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr itmeyüp taht-ı livânda bulunan yirlerden on pâre kadırganun binâsına lâzim olan kerestesin işbu mâh-ı Cumâde'l-ûlâ'nun evâhırine değin bi't-tamâm kesdürüp yondurmağa mübâşeret itdürüp hâzır u müheyyâ idüp ve kesilen ağaçları cinslü cinsi ile yazup defter idüp defterünün bir sûretin kâdîlara teslîm idüp ve bir sûretin mühürleyüp Atebe-i Ulyâm'a mu‘accelen irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr gâyet ile mühimm olup hüsn-i ikdâmuna i‘timâden sana emrüm olmışdur. Ana göre mukayyed olup itmâm-ı maslahat itmek ardınca olup ve rencber tâyifesinün dahı bi't-tamâm ücretlerin virüp kimesneye zulm ü hayf olmakdan sakınasın. Sen dahı Donanma-i Hümâyûnum'la gitmeğe hâzır u müheyyâ olasın.

544 *Yol kesip adam katleden Meleş nâm Arap tâifesinin zarar ve mazarratının defedilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana emr-i şerîfüm gönderilüp; "Meleş nâm Arab tâyifesi yollara inüp âyende vü revendenün kimin katl ve kimin bendidüp rızıkların ve esbâbların alup fesâd iderler. Ba‘zı Lârende kurbinde Bıçakcı Köprüsi başında ve ba‘zı Manavgad kazâsında

sâkin olup tavar u esbâbı giden kimesneler mezbûrlarun sâkin oldukları mevzı‘a varup aynı ile esbâbların bulup meclis-i şer‘a da‘vet eyledüklerinde itâ‘at-i şer‘ itmeyüp ınâdları mukarrer olup ele gelmeleri her vechile lâzim olmağın mezkûrlar taht-ı hükûmetinüzde her kande bulunurlar ise lâzim geldükde il-erinden kifâyet mikdârı âdem ile tedârüklerin görüp mümkin olduğı üzre hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp mazarrat u ifsâdların ol yirlerden def‘ u ref‘ eylemek" emrüm olmışıdı. Hâliyâ re‘âyâ tâyifesinden ba‘zı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelen; "Tâyife-i mezbûrenün şimdiye değin emr-i şerîf muktezâsınca haklarından gelinmeyüp fesâd ü şenâ‘atleri yevmen fe-yevmen mütezâyid olup kemâ-kân âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret kılup envâ‘-ı zulm ü te‘addîden hâlî değillerdür." diyü i‘lâm eylediler. İmdi; vilâyete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re‘âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâd ü şenâ‘atden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda kemâl-i refâhiyyet üzre âsûde-hâl olmalarıdur. Tâyife-i mezbûrenün şimdiye değin emr-i şerîfüm muktezâsınca haklarından gelinmedüği mukaddemâ olan beğlerbeğinün adem-i ihtimâmından fehmolunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, husûs-ı mezbûra bi'z-zât mukayyed olup emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunursa yataklandurup kifâyet kadar sübaşı ve sipâhî ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp cümlesin der-zencîr idüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habseyleyüp ismi ve resmi ile yazup bildüresin. Sipâhî olmayanlarun şer‘le cezâ vü sezâların virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsına sen dahı mukayyed olmayup re‘âyâ tekrâr şikâyete geleler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup ol asıl ehl-i fesâdun urûkın kat‘ idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def‘ u ref‘ itmek ardınca olasın. Tezvîr ü telbîsden ve bu bahâne ile bî-günâh olup kendü hâllerinde olanlara şer‘a muhâlif zulm ü hayf olmakdan hazer idesin.

545 *Alacahisar beyinin, voyvodalarını emvâl-ı hâssa tahsili işine karıştırmaması, haraç için reâyanın ödediği paranın ekseriyetle kalp çıkmasından dolayı kallâbların araştırılması.*

Ürgüb kâdîsınun âdemine virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Alacahısâr beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûra varan harâcîler re‘âyâdan aldukları akçayı taylamak istedüklerinde voyvodan olan Keyvân re‘âyâyı ıdlâl idüp ayağa kaldurup akçanun taylamasına ve nev-yâfte teftîşine mâni‘ olduğından gayri re‘âyâya kalb akça virüp alınan akçanun ba‘zı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp taylandukda ekseri kalb çıkup ve re‘âyâ elinde mektûblarun bulunup mezkûr voyvodana; "Keyvân Beğ" diyü hıtâb itdüğün tahrîr olunmış bulundı. İmdi; senün cânibünden voyvodana ol vechile iltifât olıcak ol vilâyetün ahvâline küllî ihtilâl gelmek lâzim gelür. Bu asıl evzâ‘ sancak zabtına adem-i iktidârdan veyâ tama‘an re‘âyâya dest-i tetâvül olmağa delâlet ider husûsdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun zabtında min-ba‘d kemâl-i hırâset ve hüsn-i tedbîr üzre olup re‘âyâ -ki, vedâyi‘-ı Hâlik-ı berâyâdur- refâhiyyet ü istirâhatlerine ve hüsn-i intizâm üzre ihtilâlden berî olmalarına mukayyed olup voyvodalaruna iltifât itmeyüp ve re‘âyâya dest-i tetâvül itdürmeyüp min-ba‘d voyvodalaruna, eger harâc zamânı ve gayri vakıtdür, hîç bir zamânda re‘âyâdan alınan emvâl-i hâssaya karışdurmayup rencberliklerinden hâsıl itdükleri akçaların kendü ellerinden kuzât ma‘rifeti ile edâ ideler. Voyvodan mu‘în ü zahîr olmağla kalb akça virilmesinden ve sâyir hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf iş olmasından hazer eyleyesin. Harâc içün edâ olunan kalb akçayı re‘âyâ kimden almışlardur, voyvoda mı virmişdür, yoksa âhardan mı almışlardur; her kimden ellerine girmiş ise dikkatle tetebbu‘ idüp kallâbları zuhûra getürüp kallâblığa müte‘allik sikkeleri ve sâyir âletleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Kallâb husûsı içün sana mufassal hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Ol emr-i hümâyûnum mûcebince kalb akça ve kallâbdan ol vilâyet pâk ü tathîr itmek ardınca olasın. Ammâ; bu bahâne ile kimesnenün evine ve dükkânına sikke ve kallâb esbâbı bırağup kendü hâllerinde olanlara bühtân olup celb ü ahz olunup hılâf-ı şer‘ zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesin.

546 *Alacahisar sancağında ortaya çıkan kallâbların bulunarak yakalanmaları.*

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Alacahısâr beğine ve livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Şimdiki hâlde vilâyetde ba‘zı kallâblar zuhûr idüp kalb altun ve akça kesüp kallâblık itmek ile altun ve akça emrine küllî ihtilâl ve te‘âmül-i nâsa inhılâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar hufyeten yoklanup ele getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan kasabât u kurâyı ve sâyir şübhe olunan mevâzı‘ı yokladup etrâf u cevânibden dahı kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tetebbu‘ idüp şol kimesnelerün ki, kallâblığı bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, der-zencîr idüp kallâblığa müte‘allik ellerinde bulunan esbâbların ve sikkelerin ve kesdükleri akça ve altundan mevcûd olanı mühürleyüp sen ki sancakbeğisin, i‘tikâd itdüğün yarar âdemlerünle Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhati üzre ahvâllerin arzeyleyesin ve ba‘zı kallâblar tutıldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer‘a getürdüklerinde hımâyet idüp; "Kallâblıkların isbât idün." diyü kelimât eyleyüp sicill akçasına tama‘an berâtlarına sicill olunup ıtlâk olunurımış. Gerekdür ki; ol bâbda kimesneye hımâyet itdürmeyüp her birinüz taht-ı hükûmetinüzde gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüği kalb altun ve akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim ılmine delâlet ide, tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığın zuhûra getürüp şer‘le sübût bulduğı gibi sicill idüp sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs göndermeyince olmayasız ve ba‘zı kimesnelerün hasımları olup veyâhûd celb ü ahz maslahatı içün kendü hâllerinde olanlarun evlerine kalb akça ve sikke bırağup sonra; "Kallâbdur; evinde bu asıl nesne vardur." diyü gamzidüp te‘addî olunurımış. Ol asıl kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı vâkı‘ isnâd ile hayfolmakdan

sakınasız ve bir kimesne, bilmedin, elinde kalb ve yaramaz altun ve akça buluna, alduğı yiri bulıvirince ol kimesneye dahl ü te‘âruz olunmaya. Meger ki, kendü ameli idüğine zannoluna veyâ kallâb şerîki olmağla müslimânlar eylüğine şehâdet itmeyeler, ol asıl kimesnelerün ahvâline mukayyed olup tehdîd idüp şerîkin buldurup kallâb hakkında cârî olan emrüm mûcebince amel eyleyesiz. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Siz tamâm ikdâm idüp ol asıl müfsidleri hüsn-i tedârükle ele getürdükden sonra taht-ı hükûmetinüzde muhkem nidâ itdürüp min-ba‘d kırık ve kalb akça ve altun isti‘mâl itdürmeyüp men‘ u def‘ idesiz. Şöyle ki; adem-i ihtimâm ve tekâsül olunmağla mündefi‘ olmayup taht-ı hükûmetinüzden Hızâne-i Âmirem'e kalb altun ve akça gele, aslâ özrinüz makbûl olmayup mansıbınuz alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıkâb u ıtâb-ı elîmüm ile mu‘âkab ü mu‘âteb olmanuzdan ihtirâz idesiz ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahlolunup; "Elinüzde kalb altun ve kırık akça bulunmışdur." diyü celb ü ahz olunup hılâf-ı vâkı‘ kimesneye bühtân olunup zulm ü hayf olunmakdan dahı gâyet ile ictinâb idesiz.

Bu dahı.
Bir sûreti, Edirne kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Şehirköy kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Üsküb beğine ve kâdîlarına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, İzvornik beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Siroz kâdîsına yazıldı.
Beşîr'e virildi.

Bu dahı.
Bir sûreti, Semendire beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Beşîr'e virildi.
Bir sûreti, Sidrekapsi kâdîsına yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972
Bir sûreti, Çirmen beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Bosna beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Dukagin beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Beşîr'e virildi.
Bir sûreti, Tırhala beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, İskenderiyye beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Selanik beğine ve kâdîlarına.
Beşîr'e virildi.

Bu dahı.
Bir sûreti, Vulçıtrın beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Vidin beğine ve kâdîlarına.

Bu dahı.
Mehmed Hân'a ve kâdîlarına.

Bu dahı.
İlbasan beğine ve kâdîlarına.
Çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi. Fî 2 C., sene: 972

Bir sûreti, Paşa sancağınun sol-kolında olan kâdîlara.
Alî Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Bir sûreti dahı, Hersek beğine yazıldı. Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti dahı, Ohri beğine yazıldı.

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Avlonya beğine ve sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti dahı, Yanya beğine ve sancağı kâdîlarına.

Bir sûreti, İskenderiyye beğine yazıldı.

547 ***Şehirköy kazâsında Müslüman halkın fısk u fücûrdan uzaklaştırılması için bütün Müslüman evlerinin aranıp, bulunan şarapların dökülerek imhâ edilmesi, gayrimüslimlerin de Müslümanlara şarap satmamaları hususunda uyarılması.***

Yazıldı.

Alacahısâr beğine ve Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Şehirköy Voyvodası Canbolad meclis-i şer'a gelüp; "Kasaba-i mezbûre halkından ekseri câdde-i şerî'atden udûl idüp zinâ ve şürb-i hamr şâyi' olup niçe yirlerde zinâdan hâsıl olmış oğlancıklar boğılmış bulunup ve bi'l-fi'l üç kimesne âlet-i harble mecrûh olup kasaba-i mezbûrenün imâmları ve mü'ezzinleri harâm-zâde

şerrinden havfidüp i‘lâma kâdir değillerdür." dimeğin her mahallenün imâmı ve mü’ezzini ve cemâ‘ati ihzâr olunup sü’âl olundukda bi'l-ittifâk didiler ki: "Şimdiye değin bu asıl hâller niçe def‘a görilüp harâm-zâdenün hakkından gelinmemekle haber virenlerün mâllarına ve kendülerine zarar müterettib olmağla harâm-zâdeyi ele virmeyüp ammâ; şimdi olan fısk u fücûr bir zamânda olmamışdur. Zîrâ evvel hamrı kefereden satun alurlardı. Hâliyâ halkun ekseri kendü evlerinde hamridüp kefereye hamr bey‘ iderler ve bunı idenler ekser sipâhî tâyifesi ve nökerleri olup kendü tevâbi‘ı ve şehirlüden ehıbbâsıyla kendü haremleri içinde kapularını kapayup fıskiderler." diyü haber virilmeğin, mezbûr voyvodaya bir kaç âdem koşılup ba‘zı kimesnelerün evleri yoklandukda evlerinde üçer ve dörder fuçı hamr bulunur." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kasaba-i mezbûrede olan müslimân evlerin gereği gibi yoklayup her kimün evinde hamr bulunursa kapların sındurup hamrların yabana akıdup zâyi‘ idesin. Müslimândan bir ferdde katre-i hamr komayup ve şürb-i hamr itdürmeyüp gereği gibi men‘ u def‘ idesin ve kefere tâyifesine dahı tenbîh ü te’kîd idüp müslimâna aslâ hamr virdürmeyüp ve kendülerine i‘lân-ı hamr itdürmeyüp ol bâbda emr-i hümâyûnumı gereği gibi icrâ itmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Men‘le memnû‘ olmayup muhâlefet idenler eger sipâhî ve gayridür, habsidüp isimleri ve resimleri ile yazup arzidesin.

548 *Selden tahrib olan İstanbul su yollarını tamir işinde çalıştırılmak üzere Edirne, Üsküb, Siroz, Selanik, İnöz, Gelibolu ve Ferecik kadılıklarında bulunan neccârların gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Defterdâr efendiye virildi. Fî 27 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Geçen senede vâkı‘ olan tûfân-ı seylden mahmiyye-i İstanbul'a gelen su yolları harâb olup ta‘mîr ü termîm olması lâzim olmağın taht-ı kazânda vâkı‘ olan neccâr nevrûzdan mukaddem gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu emr-i mühimme onat mukayyed olup taht-ı kazânda ne mikdâr bennâ vü neccârlardan hıdmete kâdir olanları san‘atlerine lâzim olan âlât ü esbâbları ile yazup defter idüp nevrûz-ı mübârekde cem‘ u ihrâc idüp yarar âdemlerünle mahall-i me’mûra gönderesin ki gelüp hıdmetde olalar. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup pîr ü nâ-tüvân olanları yazmayup hıdmete kâdir olanlardan ta‘yîn idüp esâmîleri ile defter idüp bile gönderesin ki, gelenler ol defterle yoklanup gaybet idenler ve hıdmete gelmeyenler ana göre yirlerinden taleb oluna. Husûs-ı mezbûr gâyet ile ehemm-i mühimmâtdandur. Ol bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin.

Bu dahı.
Bir sûreti, Üsküb kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Siroz kâdîsına.

Bu dahı.
Bir sûreti, Selanik kâdîsına.

Bu dahı.
Bir sûreti, İnöz kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Ferecik kâdîsına yazıldı.

549 *Bağdad Kadılığı'na tâyin olunan Mevlânâ Yakub'un İstanbul'dan Bağdad'a varıncaya kadar yol emniyyetini yol üzerindeki kadılıkların sağlamaları.*

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kâdîlığı ınâyet olunan Mevlânâ Ya‘kûb *dâmet fezâyilühû* mahmiyye-i mezbûreye müteveccih olmağın **buyurdum ki:**

Mevlânâ-yı müşârun-ileyh her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa mahûf u muhâtara olan yirlerde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim mahrûse-i mezbûreye ulaşdurasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye

550 *Yeniçeri İskender'in evini basmakla zanlı olup hapiste iken kaçan Mehmed'in, bulması lâzım gelene buldurulması.*

Yazıldı.
Muhzır kâtibine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Zağrayenicesi ve Zağraeskisi kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup Yeniçeri İskender nâm kimesnenün evi basılduğı husûs teftîş olunmak fermân olunmağın teftîş olundukda mezbûr İskender'ün oğlı Dervîş ile zevcesi Selîme gelüp; "Mehmed bin Kurd ve Şa‘bân ve Göçbeği ve Uzun Pîrî

nâm kimesneler mazınnamuzdur." diyü da‘vâ idüp taleb olundukda mezkûr Mehmed mukaddemâ Hurrem nâm sübaşı habsine virilmiş iken mezbûr fevtolmağla firâr eylemiş bulunup ıtlâkı habs-hâne zâbitları İbrahîm ve Ahmed ve mesfûr Hurrem'ün kayınatası Alî nâm kimesnelerden zannolunup ihzâr olundukda kavî cevâbları olmağın kefîle virilüp ve gaybet iden Mehmed'ün birâderi Kurd ihzâr olunup karındaşın bulmak teklîf olunup ve Şa‘bân ve Göçbeği ve Pîrî nâm kimesneler teftîş olundukda üzerlerine şer‘le nesne sâbit olmayup ve karyeleri halkı eyilüklerine* şehâdet itdükleri ecilden yarar kefîllere virildüğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû* ve yayabaşılardan Haydar *dâme mecdühû* vardukda göresiz; mezkûr Mehmed'i her kim gaybet itdürmiş ise elbette ana teklîf idüp buldurasız. Şer‘a ve emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

* Metinde " 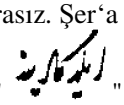 " şeklinde geçmektedir.

551 *Sis kazâsı Feke karyesinden devşirilen acemi oğlanları İstanbul'dan kaçırıp, tekrar karyelerine getirerek kiliselerinde telkin edenler ile oğlanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 26 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Sis beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Sâbıkâ acemî-oğlanı cem‘ıne gelen Dâvûd nâm yayabaşı Feke nâm karyeden yedi nefer oğlan alup ağaya getürüp telkîn itdükden sonra İstanbul'a iletüp libâsların değişdürüp mezkûrlarun akribâlarından ba‘zı zimmîler zikrolunan oğlanları uğurlayup yine karye-i mezbûreye getürüp kiliseye koyup âyîn-i bâtılaları üzre telkîn ider." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresiz; kazıyye arzolunduğı üzre ise -ki, sâbit ola- mezkûrûn oğlanları ve ayardan kefereyi ele getürüp cümlesin Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

552 *Nevrekop, Drama, Zihne, Siroz ve Yenice-i Karasu'da teftiş yapılacağını haber alıp kaçan müfsidlerin, kefillerine teklîf olunup bulmayanların hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Selanik beğine ve müfettiş-i Siroz kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ferruh Çavuş yedinden hüküm vârid olup mazmûn-ı hümâyûnında; "Müfettiş varacağın istimâ‘ idüp firâr iden müfsidlerün ve eşkıyânun küfelâsına ve buldurması lâzim olanlara buldurasın." diyü fermân olunmağın Nevrekop ve Drama ve Zihne ve Siroz ve Yenice-i Karasu kâdîlarına

varılup teftîşe mübâşeret olundukda geleceğin istimâ‘ itmekle firâr iden mücrimler ve eşkıyâ ve ehl-i fesâdun küfelâsı tutılup niçe zamân habsolunup firâr iden eşkıyânun bulunması ve ele gelmesi mümkin olmamışdur. Bu asıl ehl-i fesâda mu‘în olan kimesneler dahı ehl-i fesâd olmak mukarrer fehmolunur." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi ehl-i fesâdı şer‘le buldurması lâzim olanlara bi'l-cümle küfelâsına emr-i sâbıkum üzre teklîf idüp buldurup bulmayanları habsidüp yaramazlıkları şer‘le sâbit ü zâhir olanlarun ahvâllerin arzidesin.

553 *Edirne'de gümüş arayıcısı olan görevlinin, Ürgüp kadısından şikâyetçi olmak üzere Südde-i Saâdet'e gelen zimmîlere kallâb olmadıkları halde zulmettiği vâki ise teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezbûr kâfirlere virildi. Fî 28 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Alacahısâr sancağında Ü[r]güb kazâsından dârendegân Raho ve Medin ve Göre nâm zimmîler gelüp; "bunlar otuz beş nefer yoldaşlarıyla Ürgüb kâdîsından şikâyet itmeğiçün Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gelürler iken mahrûse-i Edirne'ye geldüklerinde mahrûse-i mezbûrede gümüş arayıcısı olan kimesne; "Kalb akçanuz vardur." diyü bunlarun cümlesin tutup şer‘a ihzâr idüp şer‘le görildükde kalb akçadan ellerinde nesne bulunmayıcak; "Elinüzde bulunan akçanun cümlesin Dergâh-ı Mu‘allâ'ya gönderürin." diyü bahâne idüp dört bin iki yüz akçaların alup ve üç nefer yoldaşların habsidüp zulmeyledüğin" arzeylediler. İmdi; re‘âyâdan arz-ı tezallüm içün Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelenlere hılâf-ı şer‘ u kânûn zulm ü te‘addî olduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber eyleyüp onat vechile hak üzre teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzitdükleri gibi olup bunlarun kalp akçaları olmayup ve kallâb alâmetinden ellerinde nesne bulunmayup ol asıl hâlleri yoğ iken üç nefer kimesneleri habsolunup ol mikdâr akçaların almış ise -bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ola- şer‘le sâbit olan hakların alıvirüp şer‘a ve emrüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

554 *Rodos beyinin yanında bulunan kadırgaların cenkçi ve kürekçileri ihtiyacı için gönderilen peksimedin Boğaz Hisarları'ndan geçişine mâni olunulmaması.*

Yazıldı.
Rodos beği kethudâsına virildi. Fî 26 Cumâde'l-evvel, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve emînine ve Boğaz Hısârı dizdârlarına:

Rodos Beği Alî âdem gönderüp; "yanında olan hâssa kadırgalarumun cengci ve kürekcilerine peksimad lâzim idüğin" bildürmeğin yüz seksen kıntâr peksimad irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi vardukda, mûmâ-ileyh cânibine irsâl [olunan] peksimada mâni‘ olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile deryâya virilmesi memnû‘ olan metâ‘ salıvirilmekden hazer eyleyesiz.

555 *Selden tahrip olan İstanbul suyollarının tamirinde çalıştırılmak için Mısır'dan yüz elli kişinin gönderilmesi.*

Yazıldı.
Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-evvel.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolının tûfân-ı seylden harâba müşrif olan kemerleri binâsına lâzim olan taş ve ağaç tahmîli içün mahrûse-i Mısır'dan yüz elli nefer arka hammâlı lâzim olmağın ale't-ta‘cîl gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan hıdmet içün emrüm mûcebince yüz elli nefer arka hammâlı tedârük idüp isimleriyle yazup defter idüp mahrûse-i İstanbul'a îsâl eyleyesin ki, gelüp nevrûz-ı mübârekde hıdmetde bulunalar.

556 *Edremit kazâsı Şehr-i kebir karyesinde öldürülen Zaîm Hasan ve vâlidesinin kâtil zanlılarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Osmân Çavuş ile gönderildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karesi beğine ve livâ-i mezbûrda müfettiş olan Şa‘bân'a hüküm ki:

Edremid kazâsında Şehr-i Kebîr nâm karyede vâlidesiyle maktûl olan Hasan nâm za‘îmün katline mazınna olan Bekir Re’îs ve hıdmetkârı İlyâs ve mezbûr Bekir'ün evine gelüp giden Yogunyalılar nâm Yörüklerden Dîvâne İbrâhîm ve Barak nâm ehl-i fesâd ele getürilüp kayd [ü] bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle mezkûrları ele getürüp kayd [ü] bend idüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde onat hıfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

557 *Yalan yere Rodos beyini şikâyet ettikleri anlaşılan Kara Memed, İdris ve Ramazan adlı kişilerin bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Rodos beği kethudâsına virildi, mühürlü kîse ile. Fî 4 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Rodos kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rodos Beği Alî *dâme ızzühû*dan bundan akdem şikâyet idüp kizbleri zâhir olmağla gönderilmesi fermân olunan Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân nâm

kimesnelerden mezkûr Kara Mehmed habsolunup ikisi bulunmadığın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbıkum üzre zikrolunan üç neferi bulup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; bir dürlü dahı eylemeyesin.

558 *Kudüs-i Şerîf'in fethinden sonra mescide dönüştürülen Deyr-i Musallebe'nin(?) mürûr-ı zamandan dolayı imâret dâvası teftişi işinin yapılmaması.*

Yazıldı.
Arz getüren keşîşlere virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kudüs-i Şerîf kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; ""Tâhir Kudüs-i Şerîf'de vâkı‘ Deyr-i Musallebe(?) dimekle ma‘rûf kadîmî deyrün üzerine Kudüs-i Şerîf *şerrafeha'llâhü te‘âlâ* küffâr elinden alındukda mescid ü minâre binâ olunmış idüğine ve elli altmış yıldan mukaddem eser-i ımâret var idüğine ba‘zı müslimânlar haber virürler." diyü bir kaç kimesne da‘vâ idüp mahall-i mezkûrun üzerine varıldukda kuzât-ı sâlifeden Kudüs-i Şerîf etrâfında olan kuzâtdan mescid ü minârenün eser-i ımâreti sübût bulmadığına kefere yedlerinde hu[ce]c-i şer‘ıyye ve ahkâm-ı şerîfe bulunup ve müdde‘îlerün; "Imâret şu mevzı‘da imiş." diyü gösterdükleri mahalde eser-i ımâret bulunmayup ve bu mikdâr zamân mürûr itmiş kazıyyenün istimâ‘ı memnû‘ olmağın vukû‘ı üzre arzolunmasın taleb eyledüklerin" i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Husûs-ı mezbûrun teftîşinden ferâgat idüp şer‘a muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

559 *Novaberde'den Südde-i Saâdet'e getirilen Yahûdi kallâbın kallâb olduğunu haber verdiği kişilerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 29 Cumâde'l-evvel, sene: 972
Mezbûr'a virilmeyüp çavuş-oğullarından Beşîr'e virildi.
Mezbûra dahı virilmeyüp Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 972

Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûrdan fermân-ı şerîfümle "Kallâbdur." diyü getürdilen Yehûdî; "hâliyâ Novaberde'de Şehremîni olan Beğ-oğlı(?) Priştinelü Mustafâ ve Viranya nâm kasabada sâkin Giryevalı(?) Şerîf Hâce ve Yûsuflu(?) Hüseyin ve Kara Ferhâd ve Arnavud Pervâne Ağa ve İstanbullı Sarrâf Hurrem ve Toğrayıcı-oğlı Alî Bâlî ve Tazı(?) Hüseyin ve Darb-hâne üstâdlarından dizdâr âdemi Mehmed ve Bâzârbaşı yeni müslimân Pervâne nâm kimesne ile Masko Sali(?) nâm zimmî içün "Kallâblardur." diyü haber virdüği" ecilden mezbûrlar ele getürilüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp mezkûrları hufyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürilüp kayd [ü] bend idüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a irsâl eyleyesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde onat hıfzitdürüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 29 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972, Kostantıniyye

560 *Kocaeli'den donanma için daha önce talep edilen fıçı tahtalarının bir an önce tedârik olunup Tersane-i Âmire'ye gönderilmesi.*

Halîl Çelebi'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kocaili sancağı beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Bundan sâbık emr-i şerîfüm gönderilüp; "Donanma-i Hümâyûn için fuçı tahtası lâzim ü mühimm olmağın kesilüp hâzır olan fuçı tahtalarını ale't-ta‘cîl kirâ ile yalılara indürüp hâzır olan gemilere tahmîl itdürüp Tershâne-i Âmirem'e irsâl idesiz." diyü fermân olunmışdı. İmdi, husûs-ı mezkûr ehemm-i mühimmâtdandur; aslâ te’hîr ü terâhî câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan fuçı tahtalarını emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince ale't-ta‘cîl tedârük idüp yalılara indürüp gemilere tahmîl itdürüp mu‘accelen Tershâne-i Âmirem'e irsâl itmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz. Şöyle ki; bu husûsda ihmâlinüz zuhûra gelüp zikrolunan fuçı tahtası mu‘accelen gelüp vâsıl olmaya, aslâ özrinüz makbûl olmak ihtimâli yokdur. Gaflet câ’iz değildür. Kemâl-i ihtimâmınuz zuhûra getürüp bâb-ı ikdâmda dakîka fevtitmeyesiz; şöyle bilesiz.

561 *Vezir Mustafa Paşa ile Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın Nevrûz'da Malta üzerine donanma ile sefere çıkacağı, Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'nın da sefere hazırlanması ve küffâr tarafından alacağı haberleri bildirmesi.*

Yazıldı.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Şimdiki hâlde Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Server-i kâyinât ve Hulâsa-i mevcûdât'un *salevâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül-i mâlâ-kelâm idüp ol diyârda ahâlî-i İslâm-ı nusret-encâma zarar u husrândan hâlî olmayan küffâr-ı hâksâr-ı mezellet-âsârun kal‘ u kâm‘ı içün Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-rehberümle düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*ya emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû*yı bile koşup işbu sâl-i mübârek-fâlde vâkı‘ olan nevrûz-ı mübârekde

mahrûse-i İstanbul'dan irsâl eylemeğe niyyet-i hümâyûnum mukarrer olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü ihtimâmun muktezâsınca Cezâyir askeri ve yanunda olan donanma gemileriyle hâzır u müheyyâ olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz müşârun-ileyh vezîrüm Donanma-i nusret-karînüm ile ol cânibe vardukda, dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan hıdemât-ı hümâyûnumda envâ'-ı sa'y ü ihtimâmun vücûda getürüp küffâr-ı hâksârdan ve ol taraflardan şimdiye değin vâkıf u muttali' olduğun ahbâr u âsâr ne ise sıhhati üzre yazup bildüresin; şöyle bilesin.

562 *Vezir Mustafa Paşa ile Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın Nevrûz'da Malta üzerine donanma ile sefere çıkacağı, Turgud Paşa'nın da bu sefere hazırlanıp bu sefer ile alâkalı görüşlerini bildirmesi.*

Turgud Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âyâtına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa'yı diyâr-ı garbda vâkı' olan Malta Kal'ası'nun feth u istihlâsı içün alâ-niyyeti'l-gazâ ta'yîn idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekde emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû* Donanma-i Hümâyûn-ı nusret-karînüm ile koşılup irsâl olunmak tedârük olunup senün dahı vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i şecâ'at ü firâsetüne tamâm i'tikâd-ı hümâyûnum olmağın bu gazâ-yı zafer-âsârda bile olup Donanma-i Hümâyûnum'da olan asâkir-i fevz-me'serüm kal'a muhâsarasında iken deryâ tarafı hâlî kalmayup donanma gemilerimün hıfzı ve kal'ada mahsûr olan erbâb-ı sakar-mekîne i'ânet ü istimdâd içün deryâdan gelen mela'în-i hâsirînün def' u ref'ı içün hâzır olman lâzim olduğı ecilden mukaddem tenbîh ü âgâh kılınup ve hem bunca zamândan berü ol câniblerde olmağla beher-hâl kal'anun fethıne müte'allik ahvâle vukûf u şu'ûrun mülâhaza olunup ne vechile feth u fütûhı müyesser idüği arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te'hîr itmeyüp yanunda olan kadırga ve kalitelerüni ve sâyir uydurılacak gemileri kalafat idüp sâyir levâzim ü mühimmâtı ne ise tedârük idüp ol cevânibde olan gönüllü levend re'îslerine gereği gibi istimâlet virüp gazâ-yı şerîfüme terğîb itdürüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar envâ'-ı ınâyet-i husrevânemle muhassılü'l-âmâl olmaların bildürüp gemileriyle ve yat u yaraklarıyla yanuna cem' idüp ta'yîn olunan vakte değin hâzır ve Donanma-i Hümâyûnum varmasına nâzır olup kal'a-i mezbûrenün fethıne ne cins yarak lâzimdür ve ne tedârükle fethı müyesserdür; bi'l-cümle ol bâbda re'y-i isâbet-karînün neye müncerr ü müncezim ise ale't-tafsîl yazup bildüresin. İnşâ'a'llâhü'l-Melikü'l-Azîzü'l-Fettâh Donanma-i Hümâyûnum ol câniblere varup vâsıl oldukda, yanunda olan gemiler ve gönüllü levend gemileriyle Donanma-i Hümâyûnum'a gelüp mülâkî olup hüsn-i ittfâkla hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 25 Cumâde'l-evvel, sene: 972

563 *Nusaybin sancağında ele geçirilen gurbet ve çingene tâifesinden fısk u fücûrunda ısrar edenlerin serbest bırakılmayıp, tövbe edenlerin serbest bırakılması.*

Yazıldı. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Beğün kethudâsına virildi.

Nusaybin Beği Alî Beğ'e ve sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin; "Gurbet ve Çingâne tâyifesinün ahvâli görilmek içün emr-i şerîf vârid olduğın Pîrhasan Beğ-oğlı dimekle ma'rûf Hasan nâm levend haber alup dahı bir günlük yoldan ılgar ile gelüp bu kulları sancağı sınurında olan Çingâne tâyifesine; "Cem'ıyyetinüzün katline emr-i şerîf vârid olmışdur." diyü mezbûrlara baş olup kaçdukdan sonra akablerince ılgar ile beş günlük yolda Dünür Meşhedi nâm mevzı'da irişilüp itâ'at itmedükleri bâ'ısden kıtâl olunup mezkûr Hasan ve Çingânelerün re'îslerinden üç kimesne helâk olup ve on neferi Ulus'a kaçup ve sâğîr u kebîr on bir erkek ile irilü ve ufaklu otuz iki nefer dişisi girift olup salbolunduğın ve fısk u fücûr üzre fâhışeleri ve alet-i lehv ü lu'b ile şehirleri ve köyleri geştidüp rastgeldüklerin ıdlâl idüp ef'âl-i şenî'adan hâlî değiller." diyü i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, tâyife-i mezbûrenün irilerinden gaybet idenleri hüsn-i tedbîr ü tedârük ile ele getürüp dahı ele giren irilerin emr-i şerîfüm olmadın habsden ıtlâk eylemeyesin ve fesâd tevakku' olunmayan avretleri ile ufakların ıtlâk idüp ammâ; fısk u fücûra mu'tâd olan genç avretleri ve câriyeleri ki, ıtlâk olunıcak yine fısk u fücûrda olmaları fehmoluna, anun gibileri dahı ıtlâk itmeyüp câriyelerün sâhıbi var ise hıfzidecek Müslimânlara bey' itdürüp gayri tâyifeden ıdlâl itdükleri avretleri ere virüp bâkî kalanlar zecr ü kahrıla zabtitdürüp tamâm sıhhat üzre tevbe iderleri bulunup fısk u fücûrdan berî olmalarına i'tikâd geldükde ıtlâk idesin. Bu bâbda tamâm mukayyed olup ehl-i fesâda hımâyet ü ruhsat virmeyüp şer'-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan gâyet ihtirâz idesin.

564 *Suç isnadıyla tutuklanan Turali'nin mahallinde teftişi için Çorum'a gönderildiği, suçu sâbit olursa Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Çorum beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Ba'zı kazâyâ isnâd olunup bunda habsolunan Tur-Ali mahallinde teftîş olunmağıçün sen ki sancakbeğisin, âdemüne teslîm olunup ol cânibe irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bir def'a şer'le görilüp faslolmış olmayup on beş yıl terkolunmayan kazâyâyı husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp göresin: Şöyle ki; isnâd olunan kazâyâ bi-hasebi'ş-şer' üzerine sâbit olmaya, habsden ıtlâk olunup arzoluna ve eger isnâd

olunan husûs bi-hasebi'ş-şer‘ üzerine sâbit olursa habsden ıtlâk itmeyüp yarar âdemlere koşup sûret-i sicilli ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, yollarda onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler; şöyle bilesin.

565 *Cezâyir-i Garb Beylerbeyisi Hasan Paşa'nın deryâda olan gönüllü reislere istimâlet verip Malta Seferi için hazırlaması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetlerine tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu‘cizât-ı hidâyet-âyâtlarına tevessül-i tamâm idüp düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma['llâhü] te‘âlâ me‘âliyehû*yı diyâr-ı garbda vâkı‘ olan Malta Kal‘ası ki, bunca rûzgârdan berü küffâ[r-ı] hâksârun karârgâhları olup deryâdan Mısır'a giden huccâc ve sâyir tüccârun yolların kat‘ idüp envâ‘-ı husrân irişdürmekden hâlî olmayup kal‘a-i mezbûrenün kal‘ u kam‘ı mühimmât-ı dîn [ü] devlet-i hümâyûnumdan olmağın feth u istihlâsı içün mûmâ-ileyhi alâ-niyyeti'l-gazâ ta‘yîn idüp işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı‘ olan nevrûz-ı mübârekde emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû* Donanma-i Hümâyûn-ı nusret-karînümle koşılup irsâl olunmak tedârük olunup ve deryâda vâkı‘ olan gönüllü re’îsler Donanma-i Hümâyûnum'la gazâ-yı şerîfde bile olmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletinüzde muzammer olan vüfûr-ı firâset ü ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz muktezâsınca ol câniblerde olan gönüllü rü’esâ kullaruma gereği gibi istimâlet virüp gazâ-yı şerîfüme terğîb idüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar envâ‘-ı ri‘âyet-i şâhânemüzle behre-mend ü ber-murâd olacakların i‘lân idüp gemileri ve yat u yarakları ile hâzır u müheyyâ idüp bir yarar i‘timâd itdüğün âdemüni baş u buğ ta‘yîn idüp nevrûz-ı mübâreke değin hâzır u müheyyâ kılup Donanma-i Hümâyûnum inşâ'a'llâh ol cânibe vardukda gelüp mülâkî olup müşârun-ileyh vezîrüm vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Bu gazâ husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Kimesnenün hıdmeti zâyi‘ olmayup her biri istih[k]âklarına göre ri‘âyet olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümi mahsûsı olan gönüllü rü’esâya bildürüp dîn-i mübîn yolında envâ‘-ı sa‘y ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

566 *Avlonya Azepleri Ağası Hasan'ın azepleriyle birlikte Malta'ya yapılacak sefer için hazırlanması.*

Yazıldı.

Avlonya beğine hüküm ki:

Avlonya Azebleri Ağası olan Hasan neferleriyle bu def‘a vâkı‘ olan Donanma-i Hümâyûnum'a bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı kendüye tâbi‘ olan neferleri ile sefer-i hümâyûnuma gitmek içün hâzır idüp ve anda binâ olunan iki pâre kaliteyi on sekiz oturakdan eksük itdürmeyüp deryâya lâzim olan tedârüklerin gördürüp hâzır u müheyyâ eyleyesin ki, inşâ’a'llâh Donanma-i Hümâyûnum ol cânibe karîb vardukda, zikrolunan kalitelere girüp mübâşir olan mahalde gelüp mülâkî olup dahı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında ikdâm ü ihtimâm ideler; şöyle bilesin.

567 *Karesi sancağı mehâyifi teftişinde olan Mevlânâ Şaban'ın Südde-i Saâdet'e gönderdiği deftere göre hırsız ve ehl-i fesad yatağı olup teftişten kaçanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hâliyâ Karesi beğine ve Karesi sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mebûrda mehâyif teftîşinde olan Mevlânâ Şa‘bân Südde-i Sa‘âdetüm'e imzâlu defter gönderüp; "Ayazmend kazâsına tâbi‘ Çeltikci nâm karye kurbinde olan Yörük tâyifesinden Memi bin Kör Osmân nâm-ı dîger Dîvâne Osmân ve Yassıbeğ kurbinde Topcıbaşı Değirmeni yanında olan Yörük tâyifesinden Mustafâ bin Rûşen ve Saru Mustafâ ve Ârız nâm karye kurbinde Hasan Değirmeni'nde sâkin Çakır ve Alî ve Kargadan nâm karyeden Kâsım bin Abdullâh ve Edremid kazâsına tâbi‘ Habisden(?) nâm karyeden Kulaguz Hamza ve Şehir nâm karyeden İlyâs bin Timürtaş ve Kolaz'un(?) mu‘takı Kâsım ve Boruzlu nâm karyeden Dîvâne Alî ve Manyas kazâsına tâbi‘ Susığırı nâm karyeden Kara Mahmûd bin Çingene nâm kimesneler hırsuz yatağı ve ehl-i fesâd olup teftîşden gaybet itdüklerin" bildürdüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu hükm-i şerîfümi kimesneye ifşâ itmeyüp dâyimâ mezkûrları karyeleri halkından birer bahâne ile hufyeten yokladup tecessüs idüp yirlerine gelenleri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp kayd ü bend idüp yaramazlıkları ve ehl-i fesâd oldukları şer‘le sâbit ü zâhir olduğı üzre sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yollarda hıfz içün kifâyet mikdârı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan şakîlerden bir ferdi gaybet itdürmekden ve hımâyet olunmakdan ve bu bahâne ile kendü hâllerinde olan sâyir kimesnelere dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

568 *İzmir'de İstanbul zahîresi için gelen gemilere üzüm satmayıp, dilediklerine ve fâhiş fiyatla satan madrabazların hapsolunup stokladıkları üzümün günlük fiyatı üzerinden İstanbul zahîresi için gelen gemilere satılması.*

Yazıldı.
Muhtesib âdemi Muzaffer'e virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

İzmir kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda sâkin Hacı Şa‘bân ve Muhyiddîn ve Kündebâzoğlı ve Yılankırkan ve Saruca dimekle ma‘rûf kimesneler matrabâz olup mahrûse-i İstanbul

zahîresiyçün olan kurı kara ve kızıl üzümi anda der-mahzen idüp ziyâde bahâ ile kendü murâdları olan kimesnelere virüp gemiler ile ve emr-i şerîfle varan tüccâr tâyifesine virmemekle mahrûse-i mezbûrede ol bâbda ziyâde muzâyaka olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol asıl matrabâzlarun ne mikdâr der-mahzen olmış kara ve kızıl üzüm bulunur ise te'hîr itdürmeyüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün varan gemilere narh-ı rûzî üzre tahmîl itdürüp ve her gemiye ne mikdâr üzüm virilür ise sicill idüp sûret-i sicilli ile gönderesin ki, bunda geldükde ana göre yoklanup ma'lûm ola ve emr-i şerîfüme muhâlif hârice üzüm bey' idenleri kimler ise ele getürüp habsidüp arzeyleyesin.

569 *Nusaybin'de itâat-i şer' etmeyip yapılan cenkte katlolunan Çingânelerin kanlarının heder olduğu, bu hususta kimsenin rencide edilmemesi.*

Yazıldı.
Beğün âdemisine virildi. Fî 29 Cumâde'l-ûlâ, sene: 972

Nusaybin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Nusaybin Beği Alî Beğ mektûb gönderüp; "Çingâne gurbet tâyifesine baş olup gaybet itdüklerinde ardlarından irişüp ceng olup katlolunan Pîrhasanbeğ-oğlı Hasan'un karındaşları; "Bizüm karındaşımuzı helâk eyledinüz." diyü dahliderler. Ol cengde üç nefer Çingâne katlolmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [varıcak] göresin; katlolunan kimesneler emr-i şerîfüm mûcebince haklarından gelinen ehl-i fesâd gurbet ü Çingâne tâyifesinden olup itâ'at-i şer' itmeyüp ceng iderken katlolunmışlar ise ol asıl ehl-i fesâdun demi hederdür. Ol husûs içün hılâf-ı emr ve mugâyir-i şer' müşârun-ileyhi kimesneye rencîde itdürmeyesin.

570 *Malta üzerine yapılacak sefer için İlbasan sancağı sipâhilerinden timarı beş binden yukarı olanlarının deryâ seferi için hazırlanıp serdar tâyin olunan Vezir Mustafa Paşa'nın istediği yalıda hazır bulunmaları.*

Yazıldı.

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Hak *sübhânehû ve te'âlâ*nun ulüvv-i ınâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salev[â]tu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu'cizât-ı hidâyet-âsâr[ına] tevessül idüp küffâra gazâ -itmek içün- niyyeti ile deryâya Donanma-i Hümâyûnum'a düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*yı serdâr ta'yîn idüp inşâ'a'llâhü'l-E'azz nevrûzdan mukaddem irsâl olunmak mukarrer olmağın sancağun sipâhîlerinden beş binden yukarusı hâzır olup alaybeğiye koşılup deryâya bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp sancağun sipâhîlerinden beş binden yukaru olanlarun yat u yaraklarında olan noksânların tekmîl itdürüp ve sâyir deryâya lâzim olan

tedârüklerin gördürüp dahı alaybeğiye koşup Donanma-i Hümâyûnum'un yolı üzerinde müşârun-ileyh vezîrüm ta‘yîn itdüği mahalde yalıda hâzır bulunup Donanma-i Hümâyûnum vardukda girüp dahı varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Şöyle ki; emrüm muktezâsınca ta‘yîn olunan zamâna değin varup hâzır bulunmayalar, özürleri makbûl olmayup ve tîmârları alınmağla konılmayup gereği gibi haklarından gelinmek mukarrerdür. Ana göre mukayyed olalar; şöyle bilesin.

571 *Haleb kazâsı Hubûl nâhiyesine tâbi Yakman karyesinde eceli ile vefat eden İbrahim adlı şahsın nâşını mezarından çıkarıp başını keserek, karye halkına "karyenizde maktûl bulundu" diye zulmeden mültezim Mansur'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf kâğıd emînine gönderildi; kîse ile.

Bu hükm-i şerîf tekrâr yazılup Hacı Mehmed ve Hacı Alî nâm kimesnelere virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Haleb kazâsına tâbi‘ Hubûl nâhıyesi halkı âdem gönderüp; "Nâhıye-i mezbûreye tâbi‘ Yakmân nâm karyeden İbrâhîm nâm kimesne hasta olup kendü evinde fevtolup karye-i mezbûre halkı müteveffâ-yı mezbûrı defnitdüklerinden sonra Mansûr nâm mültezim meyyiti makbereden çıkarup başın kesüp karye-i mezbûre kurbinde bırağup ba‘dehû; "Karyenüz kurbinde maktûl bulundı." diyü ahâlî-i karyeye diyet salup hılâf-ı şer‘ akçaların alup ve bundan mâ-adâ fukarâya hılâf-ı şer‘ te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı üzre olup bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir olur ise mâl-i mîrîye alâkası kat‘ olundukdan sonra şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp dahı mezkûrı sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde onat vechile hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin. Beşîreli-oğlı(?) Alî mezbûrun teftîşi çün [mübâşir ola],(?) da‘vâda medhali olmayanı dahlitdürmeyesin.

572 *İzinsiz olarak Yenice, Gümülcine ve Karaferye kazâlarıyla yalılarına tereke getirip satarken yakalananların küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kavala kapudânınun küyegüsi olup refîkı tehallus iden harîfe virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Yenice ve Gümülcine ve Karaferye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan yalılara bundan akdem hükm-i şerîfüm virilmedin tereke getürüp bey‘ eyleyenler ve getürenler tutılup taht-ı kazânuzda bi'l-fi‘l mahbûs idükleri

Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm olunmağın, mezkûrlarun küreğe konılmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile hâssa kadırga re’îslerinden anda Kavala'da binâ olunan Kalite Re’îsi Mehmed vardukda, tereke husûsı içün tutılup habsolunan kimesneler kaç nefer ise sûret-i sicilleriyle mezbûra teslîm idüp küreğe konmak içün Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderile.

573 *Ahâliye zulmeden Kula Kadısı Cafer, Umur adlı sipâhi ve Kutbeddîn adlı câbînin teftiş olunmaları.*

Yazıldı.
Anatolı çavuşlarından Ömer'e virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

Atala ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Kula kazâsı halkı mahzar gönderüp kâdîları olan Ca‘fer içün; "Fukarâya hılâf-ı şer‘-ı kavîm te‘addî idüp ve bi-gayri hakkın mâlların alup ve halk mâ-beyninde ef‘âl-i kabîha ile ma‘rûfdur." diyü i‘lâm idüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "Umur nâm sipâhî ve Kutbeddîn nâm câbî müslimânlarun maslahatlarına karışup ehl-i şirret ü şekâvetdür." diyü bildürmeğin bu husûslarun sıhhati ve adem-i sıhhati ma‘lûm olmak içün gönderilen arzun ve mahzarun sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderilüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gönderilen sûret-i arza ve mahzara nazar idüp husamâsıyla berâber idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş ü tefahhus idüp göresin; kâdî-i mezbûrun ol vechile ef‘âl-i kabîha ve evzâ‘-ı şenî‘aya irtikâb itdüği ve zulm ü te‘addîsi bi-hasebi'ş-şer‘ı'l-kavîm sâbit ola, üzerinde ne mikdâr kimesnenün hukûkı sübût ü zuhûr bulur ise kendüyi habsidüp ve mezbûrlarun dahı şirret ü şekâvetleri var mıdur, tarafeynün ahvâline tamâm vâkıf u muttali‘ olup ale't-tafsîl yazup bildüresin. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve tezvîr ü telbîsden ve şer‘-ı kavîme muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasın.

574 *Kayseri'den devşirilen acemi oğlanlarından Südde-i Saâdet'ten kaçıp mürted olanların yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-evvel, sene: 972

Kaysariyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfümle taht-ı hükûmetinüzden cem‘ olunan acemî-oğlanlar Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp müslimân olduklarından sonra ba‘zı kaçup girü yirlerine varup mürtedd oldukları istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hufyeten teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı‘ anun gibi emr-i şerîfümle alınan acemî-oğlanlardan kaçup mürtedd olanlar kaç nefer ise isimleri ve resimleriyle yazup defter idüp ve kendülerin kayd ü bend ile yarar âdemlere

koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gönderdüğün âdemlere onat tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

575 *İstanbul zahîresi için Mısır'a giden Cezâyir Beylerbeyisi Piyale Paşa'nın bir gemisinin donanmaya yetişmesi için diğer zahîre gemilerinden önce zahîre verilip gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî selh-ı Cumâde'l-evvel, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Cezâyir Beğlerbeği emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Piyâle *dâme ikbâlühû*nun bir gemisi mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün ol cânibe müteveccih olup müşârun-ileyhün zikrolunan gemisi Donanma-i Hümâyûnum'a irişmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan gemiyi sâyir zahîreye varan gemilerden zahîre tahmîlinde takdîm idüp eğlendürmeyüp ber-vech-i isti‘câl irsâl eyleyesin ki, vakti ile gelüp Donanma-i Hümâyûnum'a irişe.

576 *Aydos kazâsında yeniçeri Sinan'ın dükkanında, Yorgi adlı zimmî bâzergânın emâneten bıraktığı eşyasını çalanların yakalanıp dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Ruskasrı ve Aydos kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Aydos kâdîsısın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Yorgi nâm zimmî bâzergân olup nefs-i Aydos'da sâkin olan Yeniçeri Sinân dükkânında bir garâr tolısı biz emânet koyup ol gice mezbûr dükkânun kilidi açılup esbâb ile memlû olan mezbûr garâr sirka olunup sârik ma‘lûm olmayup bir mikdâr zamân mürûr itdükden sonra mezbûr zimmî esbâbıyla sirka olunan garârı karye-i Eflakanlu'dan(?) Şükür nâm kimesnenün elinde bulup şer‘le isbât idüp alup ahvâl mezbûr Şâkir'den sü'âl olundukda; "Nefs-i Aydos'dan Varakakâdîsı Mahallesi'nde sâkin olan Mûsâ bin Memi'den iştirâ itdüm." didükde mezbûr Mûsâ'dan sü'âl olundukda inkâr idicek karye-i mezbûreden Mehmed bin Bâlî ve Hacı bin Yûnus ve Mehmed Fakîh nâm müslimânlar mezkûr Şükür'ün kavline mutâbık şehâdet itdüklerinden sonra mezbûr Mûsâ; "Ben bey‘ itdüm." diyü kendü dahı i‘tirâf idüp; "Sinân Yeniçeri'nün dükkânında Bâzergân Yorgi'nün esbâbı sirka olunan garârdur. Nefs-i Aydos'dan Arnavud Alî bin Hamza ve Osmân Çelebî'nün kulı Akcân ve Memi Çelebî oğlı Arık ve Anatollı İbrâhîm ve Hasan nâm sûhteler ile mezbûr esbâbı sirka itmeğe ittifâk itmişdük. Gice olıcak benüm evüme gelüp; "Bile gidelüm." didüklerinde; "Benüm bu gice müsâfirüm vardur; varmazın." diyüp anlar varup sirka idüp Aydos kurbinde olan makâbir içinde garârla gizleyüp andan çıkarup İskender nâm sipâhînün bir yıkuk tamı içinde gizleyüp andan dahı çıkarup Osmân nâm kimesnenün samanlığında gizleyüp andan dahı çıkarup Aydos'dan taşra dere içinde olan kavaklar altına varup cümlemüz bir yire gelüp sirka olan esbâbı mâ-beynimüzde taksîm idüp herkeş birer mikdâr esbâb alup bana dahı zikrolunan

garârı ve bir mikdâr biz ve bir kırmızı takya ve bir siyâh zıbun virüp mâ-adâyı Hammâlkarısı Zevci dimekle ma‘rûf Mustafâ bin Abdî ve Himmet nâm kimesneler, –ki, bu makûle sirka itdüğümüz esbâbları dâyimâ etrâfda anlar satagelmişlerdür– yine eskiden idegeldükleri üzre satup bana da hıssa ne olursa virecek olup ben dahı râzî oldum. Andan her birimüz evli evimüze müteferrik olup ben garârı mezbûr Şükür'e sekiz akçaya ve bir pâre biz yine karye-i mezbûreden Bahtiyâr nâm kimesneye bey‘ itdüm." diyü cevâb virdükden sonra dahı; "Ne sirka itdün?" diyü sü’âl olundukda; "Bundan akdem ben ve Arnavud Alî ve Arık ve Alî Çelebî hıdmetkârı Zünnûn gice ile nefs-i Aydos'dan Pervâne nâm kimesnenün evi içinde bir İskenderiyye alacası kırmızı(?) kaftan ve bir gönlek ve bir gümüş (وكه) sirka itdük. Kaftanı mezbûr Arık Yanbolı'da satdı ve andan gayri nefs-i Aydos'dan dîger Pervâne'nün bir ak öküzin ve Sefer nâm kimesnenün bir gök öküzin sirka itdüm. Kırkkilise'de İlyâs nâm kimesneye yüzer akça[ya] satdum." diyüp ve bunlarun emsâli nice hırsuzluklar ikrâr idüp sicille kaydolundukda; "Yoldaşlarumdur." didüği kimesneler tecessüs olundukda cümlesi firâr itmiş bulunup bir ferd ele girmeyüp yatakları ve turakları yarar kefîllere ve mezbûr Mûsâ kayd [ü] bend ile Ahyolı Zindânı'na gönderildi." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Çavuşum Kâsım vardukda, habsolanları meclis-i şer‘a ihzâr idüp dahı tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp şerîklerinden gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz: Şöyle ki; kazıyye arzolunduğı gibi hırsuzlukları sâbit ü zâhir ola, sirka itdükleri esbâbı ashâbına şer‘le alıvirdükden sonra bi-hasebi'ş-şer‘ı'l-kavîm kendülerin habsidüp sûret-i sicillerin bile gönderüp ahvâllerin sıhhati üzre Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘ iş olmakdan hazer idesiz.

577 *Ellerinde emir olmayan karamürsel ve hurde gemilere Mısır'dan pirinç verilmeyip, donanma için pirinç almaya gelen Ali bin Abdullah Reis'in diğer gemilere takdîm edilip pirinç verilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr re’îse virildi. Fî gurre-i Cumâde'l-âhır, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine, İskenderiyye ve Reşîd kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Mısır'a varan Karamürsel gemilerine pirinç ve mercümek virdürmeyesin." diyü emrüm olmışıdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da pirinç muzâyaka üzre olup Ramazân-ı şerîfe ve Donanma-i Hümâyûnum'a pirinç lâzim olmağın mahrûse-i İstanbul muhtesibi mektûb gönderüp; "Galata'da sâkin dârende Alî bin Abdullâh nâm re’îs mahmiyye-i Mısır'dan gemisine pirinç tahmîl idüp Ramazân-ı mübârekün evâyiline değin getürmesine Hacı Memi bin Abdullâh nâm kimesneyi kefîl virüp va‘deye tehallüf olunursa mîrîye zabtolunmak üzre yüz filori emânet koduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr re’îs gemisiyle mahrûse-i mezbûreye pirinç tahmîl itmeğe vardukda, gemisine mâni‘ olmayup sâyir gemilerden takdîm idüp eğlendürmeyüp gönderesin ki, va‘desine hılâf itmeyüp mahrûse-i İstanbul'a ve Donanma-i Hümâyûnum'a pirinç yitişdüre. Ammâ; ellerinde emr-i şerîfüm olmadın karamürsel ve hurde gemilere pirinç virdürmeyüp emr-i sâbıkum üzre amel eyleyüp ana muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Bir sûreti, İstanbul sâkinlerinden Abdullâh oğlı Dâvûd nâm re’îse yazıldı.
Kaftâncı Hâce Süleymân ve Yûsuf bin Abdullâh nâm kimesneleri kefîl virdi.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Bir sûreti, mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed bin Pîr Dede nâm re’îse yazıldı.
Kettâncı Hâcı Alî ve Kurıyemişci Nebî Sûfî nâm kimesneleri kefîl virdi.

578 ***Mısır'a giden ve Mısır'dan gelen karamürsel gemilerinin yakalanması hükmü yürürlükte olmakla beraber, İstanbul ve donanma için Mısır'dan pirinç almaya giderken ellerine hüküm verilen reislerin gemilerine müdâhale olunmaması.***

Mezbûrûn re’îslere virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Bu cânibden mahrûse-i Mısır'a giden ve Mısır'dan bu cânibe gelen karamürsel gemileri eger boş ve eger yüklüdür, cümlesi girift ve re’îsleri habsolunup gemileri içinde olan metâ‘ı her ne ise yazılup defter idüp arzidesin." diyü emrüm olmışıdı. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür. Hâliyâ İstanbul'da pirinç muzâyaka üzre olup Donanma-i Hümâyûnum'a pirinç lâzim olmağın İstanbul sâkinlerinden Abdullâh oğlı Dâvûd ve Ahmed bin Pîr Dede ve Galata sâkinlerinden Abdullâh oğlı Alî nâm re’îsler emr-i şerîfümle pirinç getürmek içün Mısır cânibine irsâl olunmışlardur. Mezkûrlar Rodos'a varup Mısır'a müteveccih olduklarında ve gemilerin yükledüp İstanbul'a gelürken mâni‘ olmayup emîn ü sâlim geçüresin. Ammâ; ellerinde [emr-i şerîfüm] olmadın karamürsel gemilerinden bir gemi geçürtmeyüp ol bâbda sâdır olan emr-i hümâyûnuma mugâyir iş olmakdan hazer idesin.

579 ***Cumapazarı kazâsı Yolsa(?) karyesi ahâlisine zulmeden Dedeler karyesi ahâlisinden şirret ü şekâvetleri sâbit olanların Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.***

Yazıldı.
Şikâyet iden zimmîlerden Yorgo'ya virildi. Fî 2 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Selanik beğine, Cum‘abâzârı kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûrda Yolsa(?) nâm karye ahâlîsinden dârendegân-ı hükm-i şerîf Yorga ve Kosta ve Niko Miço ve Papas ve Dimitri ve Kosta Estan ve Todor Miço nâm zimmîler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mezbûr Yorgo'nun nısfu'l-leylde koyunları basılup on re’s koyunı zâyi‘ olup kazâ-i mezbûrdan Dedeler nâm karyeden Yûnus ve Mustafâ ve Alî ve Üveys ve Hızır nâm çobânlar mazınnaları olduğın ve mezbûr Kosta'nun samanlığı ihrâk olunup ve evinün kapusı çalınup ve Sitası(?) nâm zimmînün oğlına fi‘l-i şenî‘ olunup sâyirlerinün dahı gice ile kovanları sirka olunup mazınnaları mezbûr Dede karyesinde sâkin olan eşirrâ vü eşkıyâdur." diyü tezallüm idüp ve "şirret ü şekâvetlerine a‘yân-ı vilâyet şehâdet itdüklerine ellerinde sûret-i sicilleri olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varduklarında, husamâyı berâber eyleyüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolunmayup onbeş yıldan berü terkolunmayan da‘vâların şer‘le teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise muktezâ-yı şer‘le sâbit olan hakların ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olanları sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdet'e gönderesin ki küreğe konalar ve bile gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

580 *Südde-i Saâdet'e getirilmesi gerekirken kaçıp, Mısır'a giderken yakalanan sâbık Rodos Dizdarı Mustafa'nın kâtibinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Cumâde'l-âhır

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem Rodos Dizdârı olup emr-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm'a getürilen Mustafâ'nun kâtibi olan kimesne gaybet idüp Mısır'a giderken anda tutılduğı istimâ‘ olundı. Mezkûr dahı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr itmeyüp mezkûrı emrüm mûcebince Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; yolda gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyesin.

581 *Moton kazâsı yalılarından kâfire zeytinyağı verdirilmemesi.*

Yazıldı.
Muhtesib Muzaffer'e virildi. Fî 2 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Moton kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda yalılarda vâkı‘ olan iskelelerden kâfire zeytyağı bey‘ olunduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; emr-i hümâyûnuma muhâlif kâfire zeytyağı virilür ise men‘ u def‘ idüp min-ba‘d tenbîh eyleyesin ki, kâfire zeytyağı virilmeye. Şöyle ki; ba‘de't-tenbîh emr-i şerîfüme mugâyir kâfire zeytyağı virildüği istimâ‘ oluna, azl ile konılmayup envâ‘-ı ıtâbla mu‘âteb olursın; bilmiş olasın.

582 *Kara Mustafa oğlu İsa Reis'in Rodos'ta yapmak istediği kalitenin, donanmanın deryâ seferine yetiştirilmesi.*

Yazıldı.
Rodos beğinün kethudâsına virildi. Fî 5 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Kara Mustafâ oğlı Îsâ Re’îs'e hüküm ki:

Rodos'da on sekiz oturak kalite binâ itmek murâd idindüği arzolunmağın **buyurdum ki:**

Rodos Sancağı Beği Alî *dâme ızzühû*nun âdemi Mehmed vusûl buldukda göresin; kazıyye arzolunduğı gibiyse, zikrolunan kaliteyi on sekiz oturak binâ itdürüp nevrûza değin tekmîl idüp dahı Donanma-i Hümâyûnum vardukda mülâkî olup deryâ seferinde bile olasın.

583 *Tarsus, Manavgat ve Lârende civarlarında yol kesip adam katleden Melaş adlı Arap tâifesinin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.
Resûl nâm kimesne ki, esbâbı gâret olunmış, hükm-i şerîf ana virildi. Fî 3 Cumâde'l-âhır

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Meleş nâm Arab tâyifesi yollara inüp âyende vü revendenün kimin katl ve kimin bend idüp rızkların ve esbâbların alup fesâd iderler. Ba‘zı Lârende kurbinde Bıçakcı* Köprüsi başında ve ba‘zı Manavgad kazâsında sâkin olup tavar u esbâbı giden kimesneler mezbûrlarun oldukları mevzı‘a varup aynı ile esbâbların bulup meclis-i şer‘a da‘vet eyledüklerinde itâ‘at-i şer‘ itmeyüp ınâdları mukarrer olup ele gelmeleri her vechile lâzim olmağın mezkûrlar taht-ı hükûmetünde her kande bulunurlar ise lâzim geldükde il-erinden kifâyet mikdârı âdem ile tedârüklerin görüp mümkin olduğı üzre hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp mazarrat u ifsâdların ol yirlerden def‘ itmek" emrüm olmışıdı. Hâliyâ re‘âyâ tâyifesinden ba‘zı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Tâyife-i mezkûrenün şimdiye değin emr-i şerîfüm mûcebince haklarından gelinmeyüp fesâd ü şenâ‘atleri yevmen fe-yevmen ziyâde olup kemâ-kân âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret kılup envâ‘-ı zulm ü te‘addîden hâlî değillerdür." diyü i‘lâm itdüklerinden mâ-adâ cenâb-ı emâret-me’âb Pîrî Beğ *dâme ulüvvuhû* ile Tarsus Beği Mehmed *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Melâş tâyifesinden Gûyende Ca‘fer ve Sâlih ve Kara Hamza ve Yirik Cemâl ve Münîrelü(?) Ahmed nâm müfsidler yetmiş-seksen nefer eşirrâ cem‘ olup müfettiş havfinden Bulgar Alanı kurbinde İç-il ve Lârende ve Tarsus sınurları mâ-beynlerinde Sekülüce nâm mevzı‘da kârbân yolına inüp esbâbların gâret idüp tokuz nefer âdem mecrûh olup altı neferi katloldı." diyü ba‘zı

mu‘temedün-aleyh kimesneler Tarsus Mahkemesi'ne varup i‘lâm itdüklerin nâyibü'ş-şer‘ olan mektûbıyla bildürdüğin" ve "Resûl nâm kimesne gelüp; "Katlolan kimesnelerden birisi Süleymân nâm karındaşum idi." diyü ( ) eyledüğin" arzeylediler. İmdi; vilâyete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re‘âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâd ü şenâ‘atden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda kemâl-i refâhiyyet üzre âsûde-hâl olmalarıdur. Tâyife-i mezkûrenün şimdiye değin emr-i sâbık mûcebince haklarından gelinmedüği mukaddemâ olan beğlerbeğinün adem-i ihtimâmından fehmolunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezkûra bi'z-zât mukayyed olup emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunur ise yataklandurup kifâyet kadar sübaşı ve sipâhî ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp der-zencîr idüp toprak kâdîlarıyla bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp kârbân yolına inüp esbâb ü emvâllerin gâret idenleri ve sâyir fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin. Sipâhî olmayanlara şer‘le cezâ vü sezâların virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsında sen dahı mukayyed olmayup re‘âyânun hayfları görilmeyüp şikâyete geleler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup ol asıl ehl-i fesâdun urûkın kat‘ idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def‘ u ref‘ itmek ardınca olasın ve bu bahâne ile kendü hâllerinde bî-günâh olanlara şer‘-ı şerîfe mugâyir zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

* Metinde " كاى " olarak geçmektedir. Aynı yer için bkz. hk. nr. 544

584 *Kanûnî Sultan Süleyman'ın kızının Karaferye kazâsında olan evkâfının voyvodası Mehmed'in voyvodalıktan alınıp, kazâ ile olan alâkasının kesilmesi için de bütün mal varlıklarının satılması, kendisinin de Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Uncı-zâde Ahmed Çelebi'ye virildi. Fî 2 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ seyyidetü'l-muhazzerât kızum *dâmet ısmetühâ*nun taht-ı kazânda vâkı‘ olan evkâfı voyvodası olup müşârun-ileyhânun kulı olan Mehmed'ün kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan evi ve çiftliği ve mandırası ve tavarları ve her nesi var ise alâkası kat‘ olunmasıyçün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*yı ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü terâhî eylemeyüp müşârun-ileyhânun kulınun anda [olan] evin ve çiftliğin ve mandırasın ve tavarların her neye mâlik ise satdurup alâkasın kat‘ idesin. Ammâ; muvâza‘a itmekden hazer idüp her biri neye satılduğın başka defter idüp mühürleyüp ve mezbûrı çavuşuma koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Eger ınâd ü muhâlefet iderse kayd ü bend ile teslîm eyleyüp gönderesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî gurre-i Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

585 *Cebele sancağında timara mutasarrıf Çeribaşı Hacı Kâsım ve oğulları halka zulmettiğinden dâvalarının görülerek hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Cebele beği âdemi Kurd'a virildi. Fî 2 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki, Cebele ve Lâzikıyye kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; " "Cebele sancağında on iki bin tîmâra mutasarrıf Çeribaşı Hacı Kâsım nâm kimesne hayli müddet vardur ki nefs-i Lazkıye'de sâkin olup ve mezbûr Hacı Kâsım'un oğulları ve tevâbi‘ı hayli kimesneler olup ve kasaba-i mezbûre Killi-i bed-fi‘âle karîb olup ve hukkâmdan dahı hâlî olunmağla mezbûr Hacı Kâsım kendü hükm ü hükûmet idüp şirret ü şekâya mürtekib olup Killi tâyifesinden bir niçe bed-baht kendü ile aşîr u refîk olup her zamân yanına getürüp iğvâ vü ıdlâl idüp buğzitdüği kimesnenün üzerine gönderüp katlitdürüp emvâli ve sâyir mevcûdâtı yağmâladup mezbûr Hacı Kâsım'a getürürler ve nefs-i Lazkıye'de sâkin olan sipâhîlerden iki nefer kimesnenün üzerine gice ile hırsuzlar gönderüp katlitdürüp mevcûd olan cümle emvâl ü esbâbların gâret itdürüp kendüsi alup tasarruf itdürüp ve havâss-ı hümâyûn kurâsından Müzeyri‘a(?) nâm karye ahâlîsine ta‘assub idüp sipâhîlerden ve Lâzikıyye ahâlîsinden hayli âdem cem‘ idüp karye-i mezbûreye varup basup beş nefer Lâzikıyye halkından ve bir nefer havâss-ı hümâyûn re‘âyâsından hîn-i muhârebede katlolunup ve bu asıl nâ-meşrû‘ evzâ‘ u ef‘âle irtikâb eylemeğin sâbıkâ Lâzikıyye Kâdîsı Mevlânâ Husâmüddîn *zîde fazlühû* arzidüp kendünün ve oğullarınun umûmen teftîşleri emrolunup vârid olan hükm-i şerîfümün sûreti sicille kaydolunup teftîş olunmadın kâdî ma‘zûl olup kâdî azlolundukdan sonra mahkeme nâyibini cebr ile sicillâtı ile bile getürdüp hükm-i şerîfümün sûreti mukayyed olan varakı sicillâtdan kat‘ idüp yirine bir beyâz varak komışdur ve nefs-i Lazkıye'nün hâs kal‘asın bozdurup taşların ve nazara merğîb kerestesin alup bir kâşî sarây bünyâd idüp bennâ vü neccârlara ve ı[r]gadlara bir akça ve bir habbe virmeyüp müft ü meccânen istihdâm idüp ve bi'l-cümle mezbûr Hacı Kâsım ve oğullarınun muhkem aşîretleri olup yanlarına hayli şerîr ü âsî kimesneler gelüp gereği gibi cem‘ıyyetleri vardur. Bu asıl cem‘ıyyet iden bed-baht celâlî olmak fehmolunur." diyü sika vü mu‘temedün-aleyh kimesnelerden cem‘-ı kesîr haber virdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi olup kendü hâllerinde olmayup ol vechile zulm ü te‘addîleri olup fesâd itmek ihtimâli var ise, hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicillât idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp kazıyyelerin mufassal ü meşrûh arzidesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye iş olup gayr-i vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 3 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

586 *Mısır'da yıkılmış ve yıkılmaya yüz tutmuş olan câmiler, medreseler ve bunlara vakfolunmuş olan musakkafâtlarının tamir ve ihyâ olunmaları.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972
Kethudâsına virmişler.

Mısır Beğlerbeği Alî Paşa'ya ve Mısır kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeği ve kâdîsın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Mısır'da vâkı‘ olan cevâmi‘ u medâris ve bunlara vakfolan müsakkafât bir kaç yıldan berü mütevellîler ta‘mîrine mukayyed olmamağla ba‘zısı bi'l-külliyye münhedim olup ve ba‘zınun ekser yiri harâba müşrif olup şöyle ki; bir kaç yıl ihmâl oluna, cümlesinün ismi ve resmi münderis olup husûsâ, ekseri büyût ü dekâkîn olmağın harâb olduğı mukarrer olduğı ecilden evkâf-ı mezbûre küllî ta‘mîre muhtâc olmışdur ve zevâyid-i evkâf mukaddemâ ba‘zı kimesnelere vazîfe tarîkıyla tevzî‘ olunmış bulunup hâlen cümlesi rakabe olunup ta‘mîr olunması lâzim olduğın" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, evkâf-ı mezbûre harâba müşrif olmış ise müsâ‘adesi olan evkâfdan harâb olan yirleri ta‘mîr ü ihyâ idesiz. Rakabe olmak lâzim olanları rakabe idüp tamâm ta‘mîr olmayınca kimesneye vazîfe virmeyüp vilâyet-i mezbûrenün evkâfın ta‘mîr ü ihyâ itmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz zuhûra getüresiz ki eyyâm-ı sa‘âdetümde ta‘mîr ü ihyâ olunmağla ahâlî-i evkâf devâm-ı devlet ve sebât-ı kıyâm-ı haşmetüm ed‘ıyesine iştigalden hâlî olmayalar; şöyle bilesiz.

587 *Bir karamürsel gemisi ile Turgut Paşa'ya gönderilen kerestenin Boğaz Hisarları'ndan geçmesine mani olunulmaması.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebi'nün âdemi Hacı Re’îs'e virildi. Fî 4 Cumâde'l-âhıra, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve emînine ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Turgud Paşa'ya alup gitmek içün bir karamürsel gemisine ağaç tahmîl olunup ol cânibe irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, müşârun-ileyhe alup gitmek içün ağaç tahmîl olunan karamürsel gemisi Boğaz'dan geçüp gitmek istedükde mâni‘ olmayasız; şöyle bilesiz.

588 *Diyarbakır'da Hızâne-i Âmire defterdarının satışını istediği Erciş varoşu içindeki boş arazi, halkın mîras yoluyla intikal eden arazisi ise satış işleminden vazgeçilmesi.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 6 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Erciş beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "mukaddemâ emr-i hümâyûnumla ta‘mîr olunan Erciş varoşı içinde vâkı‘ olan hâlî yirler Diyârbekir'de Hızâne-i Âmirem defterdârı işâreti ile fürûht olunmağa mübâşeret olundukda ba‘zı kimesnelerün evleri kurbinde irs-i şer‘le intikâl itmiş harâbeleri olup bi'd-defe‘ât tâlân olmağla huccet-i şer‘ıyyeleri zâyi‘ olup zikrolunan harâbelerün taşı kal‘a mühimmâtına buyurılup hâlî kalmağın fürûht olmağa şürû‘ olundukda ahâlî-i varoş; "Eben an-ceddin irs-i şer‘le intikâl itmiş yirlerimüzdür." diyü tezallüm itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kazıyye arzolunduğı gibi ise, fukarânun mülk evleri ve dükkânları yirlerine şer‘-ı şerîfe ve emre muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin.

589 *Şehirköy kazâsında sarhoşluk ve serkeşlik hadiselerinin vukûbulmaya başlamasından dolayı Müslümanların evlerinin araştırılıp; bulunan şarapların dökülerek imhâ olunması, kaziyyesi olanların da dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîfi, Tezkireci Dervîş Çelebî, Paşa hazretleri sa‘âdet-hânelerinde yazmışlar. Tekrâr efendi tashîh idüp yazıldı. Müsvedde tezkirecinündür.
Mezbûr voyvodaya virildi.

Şehirköy kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, Vezîr-i A‘zamum Alî Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan hâsları voyvodası dârende Canpolad *zîde kadruhû* gelüp şöyle arzeyledi ki: Kazâ-i mezbûrda mütemekkin ba‘zı sipâhî ve sipâhî-oğulları ve sipâhî hıdmetkârları ve re‘âyâ tâyifesinden dahı ba‘zı kimesneler dâyimâ fısk u fücûrdan hâlî olmayup ve evlerinde hamr saklayup ve serhoş gezüp müslimânlarun yollarına gelüp avretlerine dahlidüp ve âlet-i harble müslimânları çalup şer‘-ı kavîme muhâlif cebr ile mâl ü esbâbların alup envâ‘-ı fesâd ü şenâ‘atleri olup müslimânlar şikâyet eyleyüp meclis-i şer‘a da‘vet olundukda aslâ itâ‘at itmeyüp zulm ü hayf iderlerimiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup sipâhî ve sipâhî-zâdelerden ve müslimân olan re‘âyâda aslâ bir katre hamr komayup bulunan hamrun kabların ufadup hamrların yabana akıdup bi'l-külliyye zâyi‘ idesin ve muhkem tenbîh ü te’kîd idüp müslimândan bir ferde şürb-i hamr itdürmeyüp ve anun gibi ınâd ü muhâlefet idenleri habsidüp isimlerin ve tîmârların yazup arzidesin. Ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri olanlar eger sipâhîdür ve eger gayridür, mecâl virmeyüp ele getürüp da‘v[â]-yı hak ider kimesne dahı var ise husamâsıyla berâber kılup bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresin; erbâb-ı hukûka şer‘le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra sipâhî olanun fesâd ü şenâ‘atlerine müte‘allik üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddun sûret-i sicillerin gönderüp arzidesin ki, dirlikleri âhara virilüp kendülerün hakkında emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrüm ne vechile sâdır

olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Sipâhî tâyifesinden değilse şer‘le lâzim geleni yirine koyasın. Husûs-ı mezkûr mahall-i ihtimâmdur; ana göre tedârük idüp ehl-i fesâd ü şenâ‘atün şer‘-ı şerîf ve emr-i münîfe muktezâsınca hakkından gelinmesi bâbında dakîka fevtitmeyesin.

590 *Südde-i Saâdet'te tercümanlık hizmeti için Mansur adlı kimseye tevcih olunan timarın Haleb'den hizmetine gelmezse başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Haleb'den Mansûr nâm kimesne Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp tercemânlık olmak üzre on bin akça tîmâr tevcîh olunmış idi. Mezkûr sıla bahânesiyle evine varup ol zamândan berü henüz gelmeyüp hıdmetinde olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûra tenbîh eyleyesin ki, Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e mu‘accelen gelüp tercemânlık hıdmetinde ola. İhmâl ü müsâhele iderse, min-ba‘d dirlik olmamak üzre tîmârın âhara tevcîh eyleyesin.

591 *Yenişehir'de Turhan Bey Evkâfı'na ait olan câmi, medrese, kervansaray ve dükkanların harap olmaya yaklaştığı halde tamir olmamasının sebebinin araştırılması için vakfın muhasebesinin görülmesi.*

Yazıldı.
Turhan Beğ âdemine virildi. Fî 5 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Tırhala beğine ve kâdîsına ve Fener kazâsından ma‘zûl Mevlânâ Mûsâ'ya hüküm ki:

Yenişehir kâdîsı mektûb gönderüp; "İnebahtı Beği Mustafâ *dâme ızzühû* meclis-i şer‘a gelüp; "Müteveffâ Turhan Beğ Evkâfı'na Mütevellî olan Alî nâm za‘îm mahzarında evkâf-ı mezkûre termîm olunmamağla Yenişehir'de olan câmi‘ ve medrese ve kârbânsarây ve dekâkîn harâba müşrif olup muhâsebesi görilmek içün emr-i şerîf vârid olmağın evkâfun üzerine varılup görildükde câmi‘ ve medrese ve kârbânsarây ve dekâkîn mezkûrun tevliyeti târîhından berü termîm olunmamağla harâba müşrif olup muhâsebe defteri taleb olundukda virmeyüp te‘allül idüp muhâsebesin virmedi." Vakıfdan küllî mâl ekl ü ketm itdüğin mu‘temedün-aleyh kimesneler meclis-i şer‘de; "Mezkûr mütevellî bir niçe zamân dahı olursa mahsûl-i vakfa küllî zarar u noksân müterettib olmak mukarrerdür." diyü haber virdüklerin" arzitdüği ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, evkâf-ı mezkûrenün üzerine varup mezkûr mütevellîyi ihzâr idüp lâzim olan muhâsebe defterlerin getürdüp ve sâbıkâ mütevellî olan Turhan Beğ'ün zamânı defterlerin taleb idüp onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresiz; harâba müşrif olan sâbıkâ mütevellî olanun zamânında mı harâb olmışdur, yohsa mütevellî-i mezbûrun zamânında mı olmışdur, niçedür, evkâf-ı mezkûre mahsûlinün bel‘ u ekli

kankısınun zamânında olmışdur; tamâm ma‘lûm idinüp yanınuzda sâbit ü zâhir olan mevâddı aynı ile yazup muhâsebesin gereği gibi görüp mübhem ü meşkûk nesne komayup mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz.

592 *Dubrovnik, Sakız vesâir yerlere havâss-ı hümâyundan tereke verilmesi husûsundaki emrin donanma Ağrıboz sancağı taraflarına gelmeden yerine getirilmeyip tereke yüklenmiş gemilerin serbest bırakılmaması.*

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve Ağrıboz Kâdîsı olup Mukâta‘ât Müfettişi olan Muslihuddîn'e ve erbâb-ı tîmârdan Nâzır Hızır'a hüküm ki:

Bundan akdem Dubraveniklü'ye ve Sakız keferesine ve gayriye havâss-ı hümâyûnumdan tereke virilmeğe hükm-i şerîfüm virilüp irsâl olunmışlar idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, eger zikrolunan ve eger gayridür, hükm-i hümâyûnumla tereke almağa varan gemilerden tereke tahmîl olanları Donanma-i Hümâyûnum deryâ yüzine çıkup ol câniblere varmayınca bir ferdün gemisin koyuvirmeyesin. Şöyle ki; Donanma-i [Hümâyûnum] varmadın zikrolunan gemilerden biri tereke alup gitdüği istimâ‘ oluna, aslâ birinüzün özri makbûl olmayup mu‘âteb olmağı mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasız.

593 *Karaferye kazâsında vakıf karye olan Kopana karyesi halkına zulmeden Voyvoda Mehmed'in hapsolunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 4 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Selanik beğine ve kâdîsına ve Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Karaferye kazâsından Kopana dimekle ma‘rûf vakıf karyeden dârendegân Mustafâ nâm sipâhî ve karındaşı Ahmed ve Hızır oğlı Hüseyin ve Dülger Alî nâm kimesneler ile Nikola ve Dimo ve Anderyen ve İlyaru nâm zimmîler Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp şöyle arzeylediler ki: Şirret ü şekâveti ucından tîmârı alınan Mehmed nâm kimesne bundan akdem voyvodaları olup karye-i mezbûrede temekkün idüp mezbûr Mustafâ anda değil iken cebren ehlin taşra çıkarup mülk evin ve ahurın ve tarlasın alup ve mezbûr karındaşı Ahmed'i tutup muhkem ât idüp ve mezbûr Hüseyin'ün bâğçesini alup ve kadîmî yolı koyup bunun bâğçesi içinden yol idüp ve avlagusın yakup ve evin cebren alup ve mezkûr Dülger Alî'nün ma‘rifet-i kâdî olmadın bin dört yüz akçasın ve bir def‘a dahı yedi yüz akçasın alup ve kırk altı gün evinde dülger işledüp günde sekizer akçaya işler iken altmış akça virüp işine varmadığı içün bunı dutup muhkem bağlayup sekiz altunın almayınca salıvirmeyüp ve kadîmden bunun evine câî olan suyın kesüp ve mescidlerin sığır tamı idüp ve mescidün bâğçesin kendü zabtidüp ve makberelerin cebren zirâ‘at idüp ve mezkûr Nikola'nun bir âhar müştereki ile değirmen müştereki ile değirmen dutarken mezbûrun hıssasın alup ve mezbûr

Dimo'nun bin tokuz yüz nakd akçasın ve üç yük buğdayın alup ve mezkûr Anderyen'ün altı yük buğdayı ile yüz yiğirmi beş akçasın alup ve mezbûr İlyaru'[nu]n dört kıt‘a tarlasın ve bir yük sisamın alup zulm ü hayf eylemiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber eyleyüp bu kazıyye bundan akdem bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmiş da‘vâ değil ise üzerinde bir mâdde şer‘le sâbit ola, mukayyed ü mahbûs tamâm dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş eyleyüp göresiz, her kimün üzerinde hakkı şer‘le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların şer‘le bî-kusûr alıvirdükden sonra mezbûrı habsidüp her ne zâhir olursa tafsîl üzre yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyüp şer‘le fasl-ı husûmet idüp tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesiz. Kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş itdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 5 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

594 *Anadolu ve Rumeli'deki sancak beylerinin askerlerini silahlarıyla hazırlayıp Malta Seferi'ne serdar tâyin edilen Vezir Mustafa Paşa'nın bildireceği yerde hazır bulunmaları.*

Yazıldı.
Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi.

Karlıili beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Sancağun sübaşıları ve sipâhîleri kânûn üzre cebelüleriyle bi'l-cümle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla deryâ seferine nevrûzdan mukaddem sancağun askerin çıkarup bir ferdi girüde komayup kapudânum ta‘yîn itdüği mahalde hâzır olasın." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'a düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*yı serdâr ta‘yîn idüp inşâ’a'llâhü'l-Azîzü'l-Fettâh nevrûz-ı mübârekde Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-rehber ile mahrûse-i İstanbul'dan deryâya azîmet eylemesi mukarrer ü musammem olmışdur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî eylemeyüp sancağun sübaşılarınun ve sipâhîlerinün yat u yarakları ve cebelülerinde olan kusûr u noksânların tekmîl idüp emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olup ta‘yîn olunan zamândan mukaddem çıkup sefere emrolunandan bir ferdi girüde komayup nevrûz-ı mübârekde Moton'da hâzır u müheyyâ bulunasın ki, Donanma-i Hümâyûnum'la müşârun-ileyh vezîrüm vardukda tevakkuf lâzim gelmeye. Bu sefer husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardur. Şöyle ki; sancağun askeriyle emrüm üzre bî-kusûr irişüp emrolunan mahalde hâzır bulunmayasın, aslâ özrün makbûl olmayup sancağun alınup ve sübaşı vü sipâhîlerün dahı dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre mütenebbih olup emrüm üzre tedârük idüp hâzır bulunasın.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. "... Moton'da hâzır olalar ..."

Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a yazıldı. " ... Sancağun askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır. "... Moton'da hâzır ola ..."

Bir sûreti, İlbasan beğine; " ... Beş binlü ve beş binden ziyâde za'îm ve sipâhîleri alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ...Gelibolı'da hâzır ola ... "

Bir sûreti, Çirmen beğine yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ... Ağrıboz'da hâzır ola ... "

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır.

Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bu iki hükümde; " ...Sancağun askeri ve yanunda olan Hâssa kadırgalarun donadup nevrûzdan mukaddem kapudânum ta'yîn itdüği mahalde hâzır olasın." diyü yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. " ...Ağrıboz'da hâzır ola ..."

Bir sûreti, İnebahtı beğine; " ...Sancağun askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü yazıldı.

Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Bir sûreti, Ağrıboz Beği Mehmed Beğ'e yazıldı. " ...Sübaşı ve sipâhîlerünle sancağunda hâzır olasın." diyü yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Hamîdili Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır

Bir sûreti, Bolı Beği Velî Beğ'e yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Tekeili Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, Burusa Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı. " ...Sancağun askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Bir sûreti, Sultânöni Beği Bekir Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır

Bir sûreti, Kastamonı Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972
Bir sûreti, Biga Beği Alî Beğ'e yazıldı.

Osmân Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e yazıldı.

Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine yazıldı. " ... Ankara sancağınun askerin umûmen alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972
Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972
Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972
Bir sûreti, Kırşehri Beği Gazanfer Beğ'e yazıldı.

595 *Malta Seferi'ne tâyin olunan Aksaray, Niğde ve Kırşehir sancakları sübaşı ve sipâhilerinin Konya vesâir sancakların sübaşı ve sipâhileriyle bin kişiye tamamlanıp defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hakk *celle ve alâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetlerine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp deryâda vâkı‘ olan küffâr-ı hâksârdan Malta Kal‘ası'nun kal‘ u kam‘ı içün nevrûzdan mukaddem deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmak mukarrer olup; "Aksarây ve Niğde ve Kırşehri sancakları beğlerin cümle sancakları sübaşıları ve sipâhîleriyle Donanma-i Hümâyûnum'a ta‘yîn idüp zikrolunan sancaklarun sübaşıları ve sipâhîlerin defter mûcebince yoklayup dahı bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzim ise Konya sancağından ve sâyir beğlerbeği[li]ğüne müte‘allik sancaklarun sipâhîlerinden isimleriyle ve tîmârlarıyla yazup tekmîl idüp i‘timâd itdüğün bir yarar alaybeğiyi veyâ bir za‘îmi anlara baş u buğ ta‘yîn idüp cümlesin cebelüleriyle müretteb ü mükemmel âlât-ı ceng ile hâzır u müheyyâ idüp nevrûzdan mukaddem ihrâc itdürüp Anatolı cânibinde vâkı‘ olan Boğaz Hısârı'na gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda anda hâzır bulunalar." diyü müşârun-ileyhim beğler kullaruma ve sana bundam akdem ahkâm-ı şerîfem irsâl olunmışıdı. Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'a düstûr-ı mükerrem ilh. Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü iclâlehû*yı serdâr idüp ta‘yîn olunan zamânda deryâya çıkması mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî eylemeyüp zikrolunan sancaklarun sübaşıların ve sipâhîleriyle sâyir sancaklardan fermân olunan bin neferi tekmîl idüp emr-i sâbıkum üzre

yat u yarakları ve cebelülerinde olan kusûr u noksânların tekmîl ve hâzır u müheyyâ idüp mukaddem çıkarup mahall-i me'mûrda nevrûz-ı mübârekde hâzır u müheyyâ bulunmaları için irsâl idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum ile müşârun-ileyh vezîrüm vardukda tevakkuf lâzim gelmeye ve ta'yîn olunan zamânda gelüp irişmeyen eger sancakbeği ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur, dirlikleri alınmağla konılmayup envâ'-ı ıkâbumla mu'âkab olmaları mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp fermân-ı âlî-şânum mûcebince zikrolunan askeri bî-kusûr çıkardup emrolunan mahalde hâzır itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin ve zikrolunan sancaklardan ve gayriden deryâ seferine ta'yîn olunan sübaşıları ve sipâhîleri isimleri ve tîmârları ile olıgelen âdet ü kânûn üzre yazup defter idüp mühürleyüp defterün bir sû[re]tin Südde-i Sa'âdetüm'e ve bir sûretin müşârun-ileyh vezîrüme irsâl eyleyesin ki, vakt-i hâcetde ana göre yoklayup sefere gelenler ve gelmeyenler kimler idüği ma'lûm ola.

596 *Çankırı'da Debbağlar Mahallesi'nde şarap içip halka zulmeden İsa'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Ahmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb genderüp; "Mahalle-i Debbâğlar'dan Îsâ nâm kimesne gammâz olup niçe kimesnelerün mâlların alup kendü ma'îşetin müslimânlar üzerine salup kallâb olup şürb-i hamr itmekden hâlî olmayup zarar-ı âmm olup fesâdâtınun nihâyeti yokdur." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunan husûslar mezkûrun üzerine şer'le sâbit olursa sûret-i sicilli ile yarar âdemlere koşup küreğe gönderesin.

597 *Malta Seferi için İstanbul'dan gönüllü yazılması.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde Cenâb-ı Hakk *celle ve alâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i meftûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *salla'llâhü aleyhi ve sellem* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül-i mâlâ-kelâm idüp düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*yı deryâda vâkı' olan küffâr-ı hâksâra gazâ itmek içün Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnuma serdâr ta'yîn idüp Donanma-i Hümâyûnum'un cumhûr-ı umûrı ve gazâ-yı şerîfümde hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar istihkâklarına göre ri'âyet olunmaları murâd-ı şerîfüm olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz işbu sâl-i ferhunde-fâlde vâkı' olan nevrûz-ı mübârekde Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya azîmet eylemesi mukarrer olup gazâdan ve dirlikden safâlu olan gönüllü yarar yiğitleri cengci yazup bile alup gitmek içün mûmâ-ileyhe emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mahrûse-i mezkûrede vâkı‘ olan bâzârlarda nidâ itdürüp sipâhî nökeri ve kimesnenün abd-i memlûki olmayup gazâdan ve dirlikden safâlu olan yarar yiğitlere bu emr-i hümâyûn-ı ınâyet-makrûnumı tenbîh ü i‘lân itdürüp Donanma-i zafer-rehberüm seferine terğîb itdürüp müretteb ü mükemmel âlât-ı harb ü kıtâlleriyle yazılup hâzır olmağıçün mûmâ-ileyh vezîrüme göndermeğe sa‘y ü ikdâm eyleyesin ki, gazâ-yı şerîfümde bile olup toyumlukda bulunduklarından gayri her biri hıdmetleri ve yoldaşlıkları mukâbelesinde ınâyet-i husrevânemle behre-mend ü ber-murâd olurlar. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; sen dahı ana göre mukayyed olup her ne mikdâr bulunmak mümkin ise ale'l-ittisâl nevrûza değin ihzâr idüp yazılmak içün müşârun-ileyhe göndermekden hâlî olmayasın.

598 *Karaman çavuşlarından Hasan Çavuş'un eşyalarını çalan Kayseri Alaybeyi Sinan'ın oğlu ve akrabalarının buldurulup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Dervîş Kethudâ'ya virildi. Fî 6 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine ve Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; ""Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'un karındaşı Mahmûd bir kimesne katlitdi." diyü oğlı Alî'nün hakkında; "Bir âhar kimesne katlitdi." diyü ve "Mezbûr alaybeğinün oğlı Nasûh Çavuş ve akribâsı Memi Çavuş ve Şeyhî nâm kimesneler Karaman çavuşlarından Hasan Çavuş'un çadırın ve ba‘zı esbâbın sirka itdiler." diyü Kaysariyye Beği Çerkes ile Kaysariyye kâdîsına evâmir-i şerîfe vârid olup sancakbeği taleb itdükde Mahmûd'dan gayri ele girmeyüp mezbûr Nasûh ve Memi ve Şeyhî nâm kimesneler erbâb-ı tîmârdan olup ve bunlardan gayri ba‘zı kimesneler mezkûr alaybeğinün oğlı Nasûh ve akribâsı Memi Çavuş'dan dahı da‘vâ-yı hak idüp müşârun-ileyh sancakbeğisinden taleb itdükde çavuş gönderüp da‘vet itdüğünüzde şer‘a ve emre itâ‘at itmeyüp ve ahâlî-i vilâyet dahı; "Dâyimâ şirret ü şekâvetden hâlî olmazlar." diyü gulüvv-i âmm itdüklerin" bildürdüğün ecilden tîmârları var ise alınup teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlar her kande ise ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup da‘vâ-yı hak idenler ile berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile bi'z-zât şer‘le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzitdüğünüz gibi ise ol vechile zulm ü te‘addîleri ve fesâd ü şenâ‘atleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrlarun üzerlerine ne makûle mâdde sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin yazup bildürüp kendülerin muhkem habsidüp sonra anlar bâbında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hak üzre olup tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve şer‘a mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

599 *Suyolu hizmetinde çalışacak müsellem ve piyâdelerin hükümlerinin yazılıp muhzır kâtibine verildiği.*

Suyolına ta‘yîn olunan müsellemler ve piyâdeler hükmi, ta‘yîn olunduğı üzre hükümleri yazılup muhzırun kâtibine virildi. Fî 10 Cumâde'l-âhır, sene: 972

600 *Lahsa'nın ihtiyacı için otuz dokuz kul yazılıp hüküm ve ulûfeleri yazılarak gönderildiği.*

Yazıldı.

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede kul tâyifesine ihtiyâc olduğı i‘lâm olunmağın hâlen otuz tokuz nefer kul yazılup her birine müstekıl hükm-i şerîfüm virilüp ulûfeleri hükm-i hümâyûnumda ta‘yîn olunup cümlesinün hükmi bir kîseye mühürlenüp irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan otuz tokuz nefer kimesnelerün ta‘yîn olunan ulûfelerin vardukları günden deftere kayditdürüp dahı vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eyleyesin.

601 *Bir Yahûdi kadınının İstanbul'dan Frengistan'a götürmek istediği fıçı tahtası yüklü geminin Boğaz Hisarları'nda yakalanıp İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Paşa hazretleri cânibinden âdem gelüp alup gitdi. Fî 8 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni Halîl'e ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

İstanbul'da olan Yehûdî avreti bir gemiye yetmiş bin mikdârı fuçı tahtası tahmîl eyleyüp Frengistân'a ulaşdurmak içün ol cânibe irsâl eylemeğin hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolunan gemi anda vardukda necât virmeyüp girift idüp içine yarar âdem koyup bî-kusûr içinde bulunan tahtaları ile İstanbul'a gönderesiz; gaflet ile geçürmekden ihtirâz eyleyesiz.

602 *Cebele mukâtaâtı mültezimlerinden, zimmetlerinde mâl-i mîrî olduğu halde kaçan Kâsım ve Mustafa'nın yakalanıp üzerlerinde bulunan mâl-i mîrînin tahsili için Arap defterdarına gönderildiği.*

Arab defterdârına hüküm ki:

Cebele* mukâta‘âtı mültezimlerinden Kâsım ve Mustafâ'nun zimmetlerinde hayli mâl-i mîrî var iken gaybet itdükleri arzolunup mezkûrlar bu cânibde ele girmeğin kayd ü bend ile Cebele beğinün âdemlerinden Kurd Sübaşı'ya teslîm olunup irsâl olundı.

Varup vusûl buldukda, zikrolunan mültezimleri alup zimmetlerinde olan mâlı tahsîl itdürmeyince olmayasın; şöyle bilesin.

* Metinde " " şeklindedir.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Cumâde'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

603 *Bursa sancağının ehl-i fesadından suçları sâbit olup küreğe konulmak için gönderilenlerin alındığı hasta olduğu için gönderilemeyenlerin de iyileştiği zaman gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 16 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Burusa beğine hüküm ki:

Emr-i şerîfümle; "livâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ'atinden cürümleri sâbit ü zâhir olanlardan Mehmed bin Elvân ve Alî bin Îsâ ve Mübârek bin Abdullâh ve Işık ve Bilâl bin Abdullâh ve Arab Seydî ve Mehmed bin Abdüsselâm ve Mütevellî Hacı Mehmed ve Mehmed bin Alî ve Osmân bin Murâd ve Kör Nebî ve Yûsuf bin Lutfî nâm kimesnelerün sübût u zuhûr bulan cerîmelerin defter idüp sûret-i sicilleriyle küreğe konılmaları içün Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ve gönderdüğün defterde mastûr olan Abbâs ve Kara Memi âmili marîz olmağla anda kaldığı" senün cânibünden arzolunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan iki nefer marîz ifâkat bulduğı gibi Bâb-ı Sa'âdetüm'e gönderüp min-ba'd dahı ehl-i fesâd ü şenâ'atden sancağunda vâkı' olan re'âyâyı hıfz u sıyânet itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

604 *Hapis'te olan Bozkırlı oğullarının mehâyifinin hasımlarıyla dâvasının görülemediği için sicil olunamadığı, Tahir karyesinden zındık olan Abdurrahman ile yol kesip fesad eden Şah Unsur(?) oğlu Abdüssamed'in yakalanıp dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Bâyezîd Beğ'e ve sâbıkâ Seydîşehri Kâdîsı Seyyid Mehmed'e ve ( ) kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Seyyid Mehmed'sin, mektûb gönderüp; " "Bi'l-fi'l mahbûs olan Bozkırlı-oğulları'nun fukarâya olan mehâyifi sûreti sicilden ihrâc olunup gönderile." diyü i'lâm olunup ol kimesneler cemî' zamânda husamâsıyla meclis-i şer'a da'vet olundukda ehl-i şer'a itâ'at itmeyüp ol ecilden mehâyifleri sicill olmağa imkân olmayup mezkûrlarun mehâyifi ucından ekser re'âyâ âciz ü fürû-mânde olup terk-i diyâr itmelü olmışlardur ve bi'l-fi'l hayâtda olan ( ) nâm bed-baht niçe katl-i nefs idüp ve Şâh Unsur oğlı Abdüssamed yolda ve bilde kuttâ'-ı tarîk olup fesâdâtınun nihâyeti yokdur ve karye-i Tâhir'den Abdurrahmân nâm kimesne zındîk ve fukarâya mehâyifinün nihâyeti yokdur." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlar her kande ise elbette buldurup der-zencîr idüp gelüp da‘vâ-yı hak idenlerden bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer‘le teftîş ü tefahhus kılup göresin: Şöyle ki; mezbûrlarun üzerinde her kimün bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf hakkı sâbit ü zâhir ola, şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra kendülerin habsidüp üzerlerine hukûk-ı nâsdan ve fesâd ü şenâ‘atlerinden ne asıl mâddeler sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin yazup bildüresin. Şer‘-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesin.

605 *Mud kazâsında bir mezrâ yüzünden aralarında anlaşmazlık olup mahkemeye gelmeyen sipâhilerin timarlarının Südde-i Saâdet'te başkasına tevcih olunduğu, sipâhilerin buldurulup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 3 Receb, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Alâ’eddîn ve Paşa ve Hızır nâm sipâhîlerün bir mezra‘a husûsında Çeribaşı ve Efendi ve Bekir ve Yûsuf ve Beğce nâm sipâhîler ile nizâ‘ları olup emr-i şerîf mûcebince görilmek içün meclis-i şer‘a da‘vet olunduklarında Yûsuf ve Bekir ve Beğce itâ‘at-i şer‘-ı şerîf itmeyüp gaybet itdiler." diyü Mud kâdîsı i‘lâm itdüğin" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlarun tîmârları Südde-i Sa‘âdetüm'de âhara tevcîh olunmışdur. Hâlen mezkûrlar ele getürilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gaybet idenlerün emrüm mûcebince elbette bulunmalarına mukayyed olup şer‘le buldurılma[ları] lâzim olanlara teklîf idüp buldurup dahı husamâsıyla berâber idüp ahvâllerin emr-i sâbıkum üzre şer‘-ı şerîf muktezâsınca görüp ber-taraf idüp sübût u zuhûr bulduğı üzre ahvâllerin yazup arzeyleyesin.

606 *Edirne'de Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından Yüz Doksan Dokuzuncu Bölük'ten Mehmed oğlu Hüsrev'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 11 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm silahdârlarından Yüz Toksan Tokuzıncı Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Mehmed oğlı Husrev'ün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın Silahdârlarum Çavuşı olan Husrev *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, mezbûrı onat vechile tetebbu‘ idüp dahı ele getürüp habsidüp mezbûr çavuşa koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

607 *Semendire ve Belgrad Havâleliği hizmetine giden Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından Doksan Dördüncü Bölük'ten Kul Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm silahdârlarından Toksan Dördünci Bölük'de yevmî on iki akçası olup Semendire ve Belgrad Havâleliği hıdmetine giden Kul Mahmûd'un Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı ele getürüp habsidüp dahı yarar âdemüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

608 *Karaman'da iş tutan Dergâh-ı Muallâ silahdârlarından Yüz Dördüncü Bölük'ten Hüseyin oğlu Ali'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm silahdârlarından Yüz Dördünci Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Hüseyin oğlı Alî mukaddemâ Karaman'da iş tutup; "Bâkîlerüm vardur." diyü tahsîli içün ol cânibe gitmişdür. Hâliyâ mezbûrun Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr ne makûle iş tutmışdur, Karaman nâzırından istifsâr idüp dahı her kande ise bulup ele getürüp habsidüp yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; yolda getürürken gaflet ile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

609 *Siroz'da havale hizmetinde olan Sol-bölük Ulûfecilerinden Ellinci Bölük'ten Davud oğlu Mustafa'nın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Sol-bölük ulûfecilerinden Ellinci Bölük'de yevmî on akça ulûfesi olan Dâvûd oğlı Mustafâ anda havâle hıdmetinde olup Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp mezkûrun ale'l-gafle odasın yoklayup kallâblığa müte‘allik bulunan esbâbı ile ele getürüp habsile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyeler; şöyle bilesin.

610 *Nefer mevâciblerine havâle olunan zahîreyi zimmetinde tutan Velika gazileri odabaşılarından Ali bin Şirmerd'den alınıp gönderilmesi.*

Yazıldı.
Âdemi Alî'ye virildi. Fî 11 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Zaçesne Sancağı Beği Ferhâd *dâme ızzühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Velika gâzîleri odabaşılarından Alî bin Şîrmerd nâm kimesne nefer mevâciblerine havâle olup tokuz yüz altmış bir Rebî‘u'l-âhıra gâyetine gelince neferün hakkı kendüde olup getürmeyüp taht-ı kazânda ve Tatarcık kazâsında kendü hevâsında ve ticâretinde olup neferlerün zahîre bâbında küllî muzâyakaları olduğın" bildürüp; "havâle-i mezbûrı gönderilmesiyçün hükm-i şerîf taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûr havâleyi ele getürüp yarar âdemlere koşup anda gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki yolda gaybet itdürmekden ihtiyât eyleyeler.

611 *Sava nehrinin yalısında sâkin olup haramzâdelere yataklık yapan Anderyas adlı knezin teftiş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Zaçesne Sancağı Beği Ferhâd Beğ'e ve Velika kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Anderyaş nâm knez nehr-i Sava yalısında sâkin olmağın re‘âyânun oğlın ve kızın harâm-zâdeler kapup anun evine getürüp öte yakaya geçürüp yatak ve şerîk olup ve defe‘âtle âdemler katlolunduğın" bildürdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı ihzâr idüp onat vechile teftîş idüp göresiz; arzitdüğünüz gibi mezkûrun evi yatak ve kendü şerîk idüği bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola, sâbit olan mevâddınun sûret-i sicilleriyle mezkûr knezi yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz [ki] küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer ideler.

612 *Sakarya'da binâ olunan gemiler hakkında...*

Kocaili Beği Süheyl Beğ'e hüküm ki:

Sakarya suyında binâ itdürdü*...

*Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 12 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

613 *Beyşehri kadısı Mevlânâ Muslihiddin'in kulu Abdullah oğlu Ahmed'i kaybeden Emen karyesi ahâlisinden Alemşah ve arkadaşlarının yakalanıp küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getürenlere virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Beğşehri Kâdîsı olan Mevlânâ Muslihuddîn Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun kethudâsı iken fevtolan Behrâm Kethudâ'nun evi üzerinde hıdmetde olup kulı olan Abdullâh oğlı Ahmed nâm kimesneyi kazâ-i mezbûra tâbi‘ Emen nâm karyeden Alemşâh ve Ahmed ve Hüseyin ve İsmâ‘îl ve Eymir ve Emîr nâm kimesnelerle âşinâ olup mezkûr Alemşâh kızını mezbûra virüp ıdlâl idüp mezbûr Ahmed nâm kulı hayli akça ve altun ve esbâb ile ele gelüp karye-i mezbûrede bir ay mikdârı mezkûrun evinde kızı ile bile olup sonra gaybet itmekle mûmâ-ileyhün kapucılarından Bevvâb Alî görmek içün senün ma‘rifetünle mübâşir ta‘yîn olunup hükm-i şerîf vârid olup; "bundan akdem mûmâ-ileyhün kethudâsı iken fevtolan Behrâm'un evi üzerinde hıdmetde olan Ahmed nâm kulı hayli akça ve altun ve esbâb alup gaybet idüp varup kazâ-i mezbûra tâbi‘ Emen nâm karyeden Alemşâh ve Ahmed ve İsmâ‘îl ve Eymir ve Hüseyin nâm kimesnelerle âşinâ olup mezkûrlar ıdlâl idüp mezkûr Alemşâh'un kızını mezbûra alıvirüp bir ay bile turdukdan sonra girü gaybet itmeğin mazınna vü müttehem olanlar ihzâr olunup teftîş olunmak" fermân olunmağın Beğşehri Beği Ca‘fer *dâme ızzühû* mübâşeretiyle mezkûr Alemşâh ve Eymir ve Hüseyin ihzâr olunup ve İsmâ‘îl ve Ahmed ve Emîr nâm kimesneler gaybet idüp ele girmeyüp kefîlleri tutılup habsolunup karyesi ve âhar karyeler halkı getürdilüp mezkûr Ahmed'ün ve Alemşâh ve karındaşlarınun keyfiyyet-i ahvâlleri teftîş olundukda karyesi halkı şehâdet idüp; "Mezkûr Ahmed nâm kulı karye-i Emen'e geldükde gördük. Karyeden çıkup gitdüğin görmedük ve mezbûr Alemşâh ve karındaşları Ahmed ve İsmâ‘îl ve Hüseyin ve Emîr ve Eymir nâm kimesneler yaramazlar ve şerîrlerdür ve mezbûrlar yalan şâhidlığla meşhûr kimesnelerdür. Sâbıkâ eşkıyâ vü müzevvir teftîşine emir vârid olup; "Tezvîr ü telbîsi zâhir olanları küreğe gönderesin." diyü fermân olundukda mezbûrlar külliyyen gaybet eylediler, teftîş olunmadılar. Bu asıl fi‘ller ile mevsûf kimesnelerdür. Evvelden bu makûle fi‘llere kâdirlerdür." diyü şehâdet itdüklerinden sonra mezbûrân Alemşâh ve Eymir elde olup ve "Gaybet idenleri bulun." diyü kefîllerine teklîf olundukda bulmağa kudretleri olmaduğı ecilden mezbûrân Alemşâh ve Eymir ehl-i örfe teslîm olundı." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrlarun ol vechile şirret ü şekâvetleri ve yalan şâhid olup tezvîr ü telbîs itdükleri sâbit ü zâhir olmış ise mezbûrân Alemşâh ile Eymir'i ve sâyir gaybet idenleri cümle ele getürüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

614 *Karaferye kazâsında sâkin olup halka zulmeden Memi voyvodanın dâvasının görülüp orada bir daha sâkin olmaması için emlâk ve esbâbının satılması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin Memi Voyvoda'nun şikâyetcileri gelüp ızhâr-ı tezallüm ü teşekkî eyledükleri ecilden re'âyâya olan zulm ü te'addîsi görilüp teftîş olunmağıçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*ya koşılup gaybet itmek ihtimâli var ise kayd ü bend olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varup vusûl buldukda, mezkûrdan da'v[â]-yı hak ider kimesneler var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile şer'le teftîş kılup göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûrun üzerinde her kimün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olur ise şer'le sübût u zuhûr bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra min-ba'd vilâyete gelüp sâkin olmamak üzre emlâk ü esbâbın satdurup ol yirden alâkasın kat' idesin ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirilüp ve üzerine ne asıl mâdde sâbit olduğın mufassal defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer'-ı şerîfe muhâlif iş olup gayr-i vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan ihtiyât idüp tamâm hak üzre olasın.

615 *Halk ve kadı tarafından haklarında şikâyet olan Kula Kadısı Cafer, Umur adlı sipâhi ve Kutbeddin adlı câbînin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Atala ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Kula kazâsı halkı mahzar gönderüp kâdîları olan Ca'fer içün; "Fukarâya hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî idüp ve bi-gayri hakkın mâlların alup ve halk mâ-beyninde ef'âl-i kabîha ile ma'rûfdur." diyü i'lâm idüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "Umur nâm sipâhî ve Kutbüddîn nâm câbî müslimânlarun maslahatlarına karışup ehl-i şirret ü şekâvetdür." diyü bildürmeğin bu husûslarun sıhhati ve adem-i sıhhati ma'lûm olmak içün gönderilen arzun ve mahzarun sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderilüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup teftîş olunmağıçün mukaddemâ hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, kâdî-i mezbûrun zulm ü te'addîsine müte'allik kazâyâyı emr-i sâbıkum üzre onat vechile hak üzre şer'le teftîş idüp üzerine sübût u zuhûr bulan hukûkı çavuşum ma'rifeti ile alıvirüp hükm-i sâbıkumla amel idesiz. Şöyle ki; kâdî-i mezbûra isnâd itdükleri husûslar gayr-i vâkı' olup şekvâ idenlerün kizbleri zâhir ola, cümlesin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ahvâllerin sıhhati üzre yazup arzidesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde câdde-i hakka zâhib olup kimesneye meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı' nesne arzolunmakdan hazer idesiz.

616 *Karaman'da müfettişlik görevini yaparken vefat eden Süleyman kadının Kalacık kazâsındaki evinde bulunan teftiş defteri ve sicillerin müfettiş olan Beyşehri Beyi Bayezid'e teslim olunması.*

Yazıldı.
Beğ kethudâsına virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Kal‘acik kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda mütemekkin olup vilâyet-i Karaman'da müfettiş iken fevtolan Süleymân Kâdî'nun yanında olan teftîşe müte‘allik defterler ve sicillerden her ne var ise hâlâ müfettiş olan Beğşehri Sancağı [Beği] Bâyezîd *dâme ızzühû*ya teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan teftîşe müte‘allik eger defterlerdür ve sicillerdür her ne ise mezkûr kâdînun evinden ve âdemlerinden taleb idüp alup bir kîse içine koyup mühürleyüp müşârun-ileyh Bâyezîd *dâme ızzühû*ya irsâl eyleyesin.

617 *Beyşehri sipâhilerinden olup birbiri ile cenk ettikleri için hapsolunan Şah Unsur ve İsa'nın kefilleri alınarak serbest bırakılmaları.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Beğşehri beğine hüküm ki:

Livâ-i Beğşehri sipâhîlerinden birbirinün yolına gelüp ceng ü cidâl itmekle habsolunan Şâh Unsur ve Îsâ nâm kimesneler ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrân kimesneleri yarar kefîllere virüp dahı habsden ıtlâk eyleyesin.

618 *Karaman'ın mehâyif teftişine Beyşehri Beyi Bayezid ile Seydişehri Kadısı Mevlânâ Seyyid Mehmed'in tâyin olundukları.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mukaddemâ Seydîşehri Kâdîsı Mevlânâ Seyyid Mehmed'e hüküm ki:

Vilâyet-i Karaman'un mehâyifi teftîşi Beğşehri Beği Bâyezîd *dâme ızzühû* ile sana emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mûmâ-ileyh ile vilâyet-i mezkûrenün görilmeyen yirlerin sâbıkâ virilen hükm-i hümâyûnum mûcebince görüp itmâma irişdüresin.

619 *Moton Azebleri Ağası İbrahim ile kendisine tâbi elli azebin deryâ seferine hazırlanmaları.*

Yazıldı.
Ahmed Odabaşı nâm kimesneye virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır.

Mora Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâliyâ Moton Azebleri Ağası olan İbrâhîm'ün Donanma-i Hümâyûnum'a bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun ağalığına müte‘allik azeblerün yararlarından elli nefer kimesneyi yazup deryâ seferine hâzır u müheyyâ idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda, ta‘yîn olunan elli nefer yoldaşıyla gemilere girüp Donanma-i Hümâyûnum hıdmetinde bile bulunalar.

620 *Avlonya Hazînesi tahsiline gönderilen Yakub'un hizmetkârı Mesih'in yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Hacı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Cumâde'l-âhır, sene: 972*

Avlonya beğine hüküm ki:

Avlonya Hazînesi'nün cem‘ıne irsâl olunan sipâhî-oğlanlarından Ya‘kûb'a hıdmetkâr olup bile gidüp bi'l-fi‘l yanında olan Mesîh nâm kimesnenün ele getürilmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı aslâ bir ferde ifşâ itmeyüp hufyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp dahı mezbûrı ale'l-gafle ele getürüp muhkem kayd ü bend idüp yarar âdemüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

* Metinde " رسم طفش " şeklinde geçmektedir.

621 *Kavala İskelesi'nden deryâya ve küffâra tereke verdirilmemesi.*

Yazıldı.
Hacı Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Drama kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i Drama halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Mukaddemâ Kavala İskelesi'ne küffâ[r-ı] hâksârdan azîm gemiler gelüp buğdayun kîlesi on beş akça iken zikrolunan gemilerle gelen küffâr yiğirmi beşe ve otuza almağla matrabâzlar buğdayı cem‘ idüp ziyâde bahâ ile kâfire bey‘ itmeğin kasaba-i mezbûrede buğday gelmeyüp husûsâ Sidrekapsi ve Kürecik Ma‘âdini'ne ve Kavala'ya tereke Drama'dan alınugelmişdür. Hâliyâ deryâya virilmekle ziyâde muzâyaka çekilür idi." Deryâya tereke virilmek emr-i şerîfümle mesdûd olup defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilmişken emr-i şerîfüme muhâlif vaz‘ olunmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ emr-i şerîfüme muhâlif deryâya tereke bey‘ itmiş bulunursa anun gibileri gereği gibi tetebbu‘ u tefahhus idüp ol asıl emr-i şerîfüme mugâyir tereke bey‘ idenler her kimlerise ele getürüp tutup habsidüp ahvâllerin vukû‘ı üzre yazup arzidesin.

622 *Sâbık Bergama kadısı hakkında yapılan şikâyetin tahkik edilip dâvasının görülmesi ve neticesinin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.
Şikâyet idenlerden Hacı Pîr Ahmed'e virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır

Şehzâde Sultân Murâd lalasına ve Mihalıç ve Tarhala ve Bergama kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rikâb-ı Hümâyûnum'a arz-ı hâl sunılup sâbıkâ Bergama Kâdîsı olan ( ) şekvâ idüp ba‘zı ef‘âl-i kabîha ve zulm [ü] te‘addîsin yazdukları ecilden sundukları arz-ı hâlün sûreti aslından aynı ile ihrâc olunup teftîş olunmağıçün size irsâl idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan arz-ı hâlde mastûr olan kazâyâdan bir def‘a şer‘ıle faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsları husamâsıyla berâber idüp göresiz; kâdî-i mezbûrun ahvâli arzolunduğı gibi olup ef‘âl-i kabîha ve ahvâl-i şenî‘ası varsa – bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola– ashâb-ı hukûka hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ve sâyir sübût u zuhûr bulan mevâddı her ne ise yazup defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesiz.

623 *Harbî kâfirler tarafından Çana beyinin sancağından çalınıp esirdir diye satılmak istenen reâyâyı Bâzergânların almaması; reâyâyı çalanların yakalanıp hapsolunup esir diye tutulan reâyânın da serbest bırakması.*

Yazıldı.
Arz getüren Husrev'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Çana Beği Mustafâ *dâme ızzühû* mektûb ü âdem gönderüp; "sancağınun re‘âyâsından ve kendü âdemlerinden harbî kâfirler gelüp sirka idüp; "Esîrdür." diyü bâzergânlara bey‘ eylemek ile re‘âyâsınun ve âdemlerinün hâlleri mükedder olup bâzergân tâyifesine tenbîh ü te’kîd oluna ki, sancağı re‘âyâsından; "Esîrdür." diyü bey‘ idenlerden almayup ba‘de't-tenbîh her kimün elinde re‘âyâsından bulunursa alınmasın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; Südde-i Sa‘âdetüm'e itâ‘at itdüklerinden sonra müşârun-ileyhün re‘âyâsından alınup esîr olan her kimün elinde bulunursa aldukları yirleri bulmayup uğrılayup esîr idenleri tutup habsidüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf alınan âdemlerin ve re‘âyâsın ıtlâk eyleyesin.

624 *Südde-i Saâdet'e gelip evlatlarının esir edildiği dâvasında bulunanların dâvalarının bilinebilmesi için Çerkes tâifesinden hangilerinin itaat edip hangilerinin itaat etmediğinin Kefe beyi tarafından bildirilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Ol taraflarda vâkı‘ olan Çerâkise nâhıyelerinün kankısı itâ‘at üzre olup ve ne makûle tâyife ısyân üzre kalmışlardur, mezbûrlarun ahvâli ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı gereği gibi tetebbu‘ idüp göresin; Çerâkise'nün Südde-i Sa‘âdetüm'e itâ‘at üzre olanları kimlerdür ve mutî‘ olmayup ısyân u tuğyân üzre kalan yirler kimün zabtında ve tasarrufındadur, hâkimleri kimlerdür; ma‘lûm idinüp ale't-tafsîl ahvâllerin yazup bildüresin ki, "Evlâd ü ta‘allukâtımuz esîr olmışdur." diyü Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp da‘vâ eyleyenlerün ahvâlleri ma‘lûm ola.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 972

625 *Yaralayıcı âletler ile öldürülmüş bulunan kimselerin kâtili olduğunu itiraf edenler hakkında şer‘-ı şerîfe göre hükmolunup kısasları lâzım gelenlere kısas yapılması.*

Yazıldı.
Âdemi Fethî'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Akkirman Sancağı Beği Hasan'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sancağumda ba‘zı vakıt mecrûhan maktûl bulunup irs ü velîsi bellü olmayup; "Ben öldürdüm." diyü ikrâr iden kısâs olunur mı ve kim kısâs ider, yohsa diyet mi alınur ve "Bir kimesnenün töhmet-i sâbıkası olup örf-i ma‘rûfla olan ikrârı mu‘teber değildür." diyü kâdî huccet virmekle maktûl bulunan karye halkından diyet alınur, yohsa ol ikrâr mu‘teber olup kısâs olunur mı? Bu bâbda hükm-i şerîf-i âlî-şân sadaka buyurıla." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

( ) varıcak, anun gibi âlet-i câriha ile maktûl bulundukda; "Ben katlitdüm." diyü tav‘an ikrâr u i‘tirâf idenler hakkında muktezâ-yı şer‘-ı şerîfle âmil olup bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf kısâs lâzim gelenleri şer‘le kısâs itdürüp şer‘-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

626 *Donanma için Akyazı‘dan kesilen ağaçların, Sakarya nehrinden gemilerin yapıldığı mahalle getirilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Taraklu Yenicesi ve Göynük ve Konrapa kâdîlarına hüküm ki:

Donanma-i Hümâyûn içün Akyazı kazâsında kat‘ olunan çıbuk ve vürdünar ve koğuş ve seren ve direkler Sakarya suyıyla İznikmid'e iletmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, te'hîr itmeyüp Kocaili Sancağı Beği Süheyl *dâme ızzühû* taht-ı kazânuzdan ta'yîn itdüği re'âyânun çiftlerin ücretle çıkarup zikrolunan keresteleri gemiler binâ olduğı mahalde Sakarya suyına indürmek bâbında gereği gibi mukayyed olasın. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin; sonra özrün makbûl olmaz.

627 *Yapılmakta olan gemiler için Sakarya'ya toplanan ordunun gemiler İstanbul'a gönderilmeden dağıtılmaması. Donanma için hâssa korudan varil çubuğu kesilip Tersâne-i Âmire'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi.

Kocaili beğine hüküm ki:

Sakarya suyında binâ itdürdüğün hâssa kadırgalarun binâsı üzerine cem' olunan ordu, gemiler mahrûse-i İstanbul'a irsâl olunmadın bozılmayup ve Donanma-i Hümâyûnum içün lâzim olan elli bin varil çıbuğı kesdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolan gemiler bu cânibe gönderilmedin cem' olan orduyı tağıtmayup ve lâzim olan varil çıbuğına i'timâd itdüğün yarar âdemlerün ta'yîn idüp hâssa korı içinde Otağ-ı Hümâyûnum'a yarar olan çıbuklardan gayri bulunan yirlerden kifâyet kadar çıbuğı kesdürüp hâzır u müheyyâ idüp mu'accelen Ters-hâne-i Âmirem'e irsâl idesin. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup Otağ-ı Hümâyûnum kurunan çıbuklardan kesilmesinden gâyet sakınasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 972

628 *Boğdan'dan Nemçe toprağına kaçıp asker toplayan müfsidlerin, Erdel ve Boğdan'a tecâvüzlerinin engellenmesi için Leh toprağından geçmelerine müsâde edilmemesi.*

Yazıldı.

Leyh kralına nâme yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Adâlet-penâhımuz'a -ki, melce-i ümerâ'-i zî-şân ve melâz-ı havâkîn-i haşmet-nişândur- vilâyet-i Boğdan Voyvodası olan kıdvetü ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhıyye kulum Aleksandra'nun mektûbı vârid olup; "Erdel Kralı olan İstefan'dan kendüye mektûb gelüp; "bundan esbak vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidlerden bir nicesi Nemçe tarafından istimdâd [ile] iki bölük leşker cem' idüp nısfını müşârun-ileyh İstefan üzerine ve nısfını vilâyet-i Boğdan üzer[ine] irsâl eylemek tedârük itdüğin" bildürüp ve Koca Nasra Benek-oğlı(?) diyen müfsid dahı hurûc idüp zikrolunan eşkıyâ ile müttefik olup; "Mezkûr Aleksandra; "Üzerüme gelmeleri sahîhdür." diyü Südde-i Sa'âdetüm'den istimdâd idüp; "Ammâ; vilâyet-i Leyh'den yol virilmezse gayri yirden gelmek ihtimâli yokdur." diyü i'lâm eyledüği ecilden nâme-i nâmî ve sahîfe-i kerâmî irsâl

olundı. Varup vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ mûmâ-ileyhün i‘lâm eyledüği üzre ol taraflardan düşmen gelmek ihtimâli var ise Memâlik-i Mahrûsemüz'den vilâyet-i Boğdan cânibine vilâyetinüzden ve ol semtlere karîb yirlerden yol virmeyüp kâbil-i mürûr olan yirleri ukûd u mesdûd kılup bi'l-cümle sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a‘vâmdan Âsitân-ı Semiyyü'l-mekânımuz tarafına olan hüsn-i ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca kadîmî dostluk ve mu‘âhede-i hümâyûnumuza mugâyir iş olmakdan sakınup ol tarafdan a‘dâya yol virmeyüp hücûmları dahı olursa def‘-ı mazarrat u ifsâdlarında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz zuhûra getüresiz; şöyle bilesiz.

629 *İnegöl kazâsında öldürülmüş olan Mustafa'nın kâtili olduğunu itaraf eden Ali'nin siyâset olunması, diğer zanlıların da kefile verilmesi.*

Yazıldı.
Âdemi Mûsâ Çavuş'a virildi.

Burusa kâdîsına ve beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "İnegöl kazâsından Geyiklübaba nâm karyeden tarîk-ı âmda maktûl bulunan Mustafâ'yı katlitdüm." diyü i‘tirâf eyleyen Alî nâm kimesnenün i‘tirâfı husûsı teftîş olundukda mezkûr katlitdüğine i‘tirâf idüp; "Maktûlün oğlı Pîr, Alî ve Mahmûd nâm kimesne biledür." diyicek sü’âl olundukda inkâr idüp töhmet-i sâbıkaları tefahhus olundukda ( ) hâllerine kimesne şehâdet eylemedüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, i‘tirâf idene siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresin ve mezkûrun töhmet-i sâbıkaları yoğsa yarar kefîllere viresin.

630 *Bursa'da şehre şarap getirirken yakalanıp başka suçları da ortaya çıkan Abdurrahman'ın dâvasının görülerek siyâset olunması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Burusa kâdîsına ve beğine:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Abdurrahmân nâm kimesne Abbâs ve Kara Memi nâm yoldaşlarıyla şehre hamr getürürken tutılup arzolundukda küreğe gönderilüp ammâ; "Abdurrahmân'un ahvâli teftîş olunup zâhir olan mevâddı arzoluna." diyü hükm-i şerîf vârid olmağın teftîş olundukda a‘yân-ı şehr ve sâyir müslimânlar yaramazlığına ve ehl-i fesâd olduğına şehâdet itdüklerinden gayri niçe müslimânlar da‘v[â]-yı hak idüp cebren aldığı sâbit olup on beş mâdde sicill olup sûretleri irsâl olundı ve bunlardan gayri Karaman nâm karyede gice ile Alî nâm kimesnenün meş‘ale ile evi basılup kendü katlolunup vâlidesi evimüz basan yoldaşları mezkûr da‘vâ idüp ve mezkûrun evkâfa on iki bin akça deyni olup ve Kâmile nâm hâtûn; "Zevcüm katlitdi." diyü hüküm getürüp sâbit olmağın; "Küreğe gönderilürse hakkımuz zâyi‘ olur." diyü müslimânlar tazarru‘ idüp yoldaşları gönderilüp

kendü alıkonıldı." diyü bildürdüğünüz ecilden gönderilen defterün sûreti ihrâc olunup girü size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrdan gelüp da'v[â]-yı hak ider varise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le teftîş ü tefahhus kılup göresiz; mezkûrun üzerinde her kimün hakkı şer'le sâbit olursa esbâb ü emlâkin satdurup sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrı mahallinde siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdürmeyesiz.

631 *Hüdâvendigar sancağı teftişine memur olan Sancakbeyi Abdurrahman'ın yanına Kite kadısının müfettiş tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Mûsâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Kite kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Hudâvendigâ[r] Beği Abdurrahmân *dâme ulüvvuhû*ya livâ-i mezbûrun hırsuz u harâmî ve ehl-i fesâd ü şenâ'atinün teftîşi fermân olunup şer'ıle istimâ' olunacak husûslara kâdî lâzim olmağın müşârun-ileyh yanına müfettiş ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, livâ-i mezbûrede vâkı' olan hırsuz u harâmî husûsını sâbıkâ mûmâ-ileyhe gönderilen mufassal hükm-i şerîfüm mûcebince görüp ehl-i fesâd ü şenâ'ati def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

632 *Müfsid ve hırsız oldukları bildirilen Safa ve Bahadır'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kâdî âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 21 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karesi beğine ve Balıkesri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Bahadır ve Safâ nâm kimesneler ehl-i fesâd olup cum'adan kaliçe sirka itdüği sâbit olup sicill olduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûrlar Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'ati ve sârik oldukları sâbit olup müseccel olan mezkûrân kimesneleri mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; yolda onat hıfzidüp gafletile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

633 *Erdel kralına yardım için yapılan Sakmar Seferi'nde timar için ellerine berat verilenlerin beratlarının Budun Hazînesi'nde mahfûz deftere kaydedilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ fermân-ı hümâyûnumla vilâyet-i Erdel kralına mu‘âvenet içün Sakmar Seferi'ne varıldukda erbâb-ı tîmârdan ba‘zı kimesnelere düşen mahlûlâtdan tîmâr virilüp rûznâme defterine kaydolunup ba‘dehû ba‘zına dahı sancakbeğleri arzlarıyla virilüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp berât itdürüp kaydları Budun Hazînesi'nde mahfûz olan deftere geçmeyüp ba‘zı iki ve ba‘zı bir buçuk ve bir yıldan ziyâde olup taşradan berât idüp ve ba‘zı yine Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp ferâgat idüp tîmârın âhara virmekle üç-dört ele geçüp bi'l-fi‘l kaydı deftere geçmeyen eli berâtlu yüz neferden ziyâde kimesne olup anun gibilerün berâtları kaydı deftere kaydolunmasın ve min-ba‘d dahı bu makûle olup getürüp kaydların deftere geçürmeyen erbâb-ı tîmârun ahvâlin bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa‘âdetüm'den berât ibrâz iden erbâb-ı tîmârun berâtların anda olan defter-i cedîd-i hâkânîye kaydidüp tîmârları bi'l-fi‘l ellerinde olana berâtları muktezâsınca zabt u tasarruf itdüresin.

634 *Budun beylerbeyi tarafından sipâhiler arasındaki anlaşmazlıkların halli için istenen Semendire sancağının mufassal ve icmâl defterlerinin sâbık Budun Beylerbeyinin Kapıkethüdâsı Mustafa ile gönderildiği; Mustafa'nın defterleri kime teslim etmişse araştırılıp buldurulması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Müceddeden tahrîr olunan Semendire sancağı sipâhîlerinün vâkı‘ olan nizâ‘ları mufassal defteri olmayınca faslolunması mümkin değildür. Mufassal defterinün gelmesi lâzim ü mühimm olmışdur." diyü arzeylemişsin. İmdi; livâ-i mezbûrun mufassalı ve icmâli defterleri sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi olup hâliyâ Anatolı Beğlerbeğisi olan Mahmûd *dâme ikbâlühû* Kapukethudâsı Mustafâ Kethudâ ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kethudâsı zikrolunan defteri ol cânibde kime teslîm itmişdür, onat tetebbu‘ idüp ve defter sandukların yoklayup mezbûr ile irsâl olunan defteri zuhûra getürüp lâzim olan husûslarda mürâca‘at idesin.

635 *Ereğli kazâsına tâbi Akviran karyesinde mecrûhen katledilen İskender'in kâtilinin araştırılıp bulunması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki; Ereğli ve Eskiil kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Bekir gelüp; "Ereğli kazâsına tâbi‘ Akvîrân nâm karye içinde ammûsi oğlı İskender mecrûhan maktûl bulunup kâtil kim idüği ma‘lûm olmağçün hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, ahâlî-i karyeyi ihzâr idüp mazınna vü müttehem olup ehl-i fesâd olanlardan gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmiş değil ise bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp ehl-i karyeye kâtili teklîf idüp buldurup mezbûrı her kim katlitmiş ise -ki, şer‘le sâbit ü zâhir ola- kâtil sipâhî ise yazup arzeyleyesiz; değil ise muktezâ-yı şer‘-ı şerîf ne ise icrâ eyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp ve bu bahâne ile bî-günâh olanlara isnâd olup hılâf-ı şer‘-ı şerîf akçaları alınup ahz ü celb olunmakdan hazer idüp tamâm hak üzre olup şer‘a ve emrüme muhâlif iş olmakdan gâyet ihtirâz eyleyesiz.

636 *Çankırı'da ehl-i fesad olup halka zulmettiği bildirilenlerin yakalanıp küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kengırı beğine hüküm ki:

Bundan akdem fesâd ü şenâ‘ati arzolunmağla emr-i şerîfümle ele getürilüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilüp İstanbul Zi[nd]ânı'nda fevtolan Ertoğdı'nun oğulları ve akribâsından Haydar ve Muhtâr ve Himmet ve Kara Hızır nâm kimesneler dahı ehl-i fesâd olup vilâyet halkına zulm ü te‘addîlerinün nihâyeti olmaduğı i‘lâm olunmağın mezkûrlar dahı ele gelüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp mezkûrları hufyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp yataklandurup dahı emrüm mûcebince ele getürüp muhkem kayd ü bend idüp fesâd ü şenâ‘atlerine ve zulm ü te‘addîlerine müte‘allik vilâyet halkı haber virdükleri üzre vâkı‘ olan mâddelerinün sûret-i defteri ile kendülerin mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a gönderesin ki küreğe konılalar. Ammâ; yollarda gelürken onat vechile zabt u hıfz itdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ve a‘vân u ensârından kimesne yollarına gelüp halâs itmekden hazer eyleyesin.

637 *Mısır'da Sultan Hasan Evkâfı'nın masraf ve muhâsebe defterlerinin tatbik edilerek evkâf nâzırı vesâir mübâşirlerin zimmetlerinde olan vakıf malının alınması.*

Yazıldı.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede müteveffâ Sultân Hasan Evkâfı'nun nâzırı ve sâyir mübâşirleri mâl-i vakfı ekl ü bel‘ itdükleri i‘lâm olunmağın nâzır azlolunup hâlen nâzır olan kıdvetü'l-emâsil Hüseyin *zîde kadruhû* ma‘rifeti ile teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr evkâfun nâzırın ve sâyir mübâşirlerin ihzâr idüp zamân-ı mübâşeretlerinde vâkı‘ olan senelerün îrâd ü masârif ve muhâsebe defterlerin tatbîk idüp mezbûrlarun [bel‘ıyyât] u ketmiyyâtlarından bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş ü tefahhus kılup îrâd ü masrafların göresin; mâl-i vakfdan üzerinde ne mikdâr şer‘le sâbit ü zâhir olursa bî-kusûr alıvirüp vakf içün hâlen olan nâzıra zabtitdürüp hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye iş itdürmeyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer eyleyesin.

638 *Ardahan sipâhilerinin tasarrufunda olan timarlara Keyhüsrev ve Varaza'nın tecâvüz ettirilmemesi.*

Yazıldı.

Mezbûrûn sipâhîlerden Süvâr Çeribaşı nâm kimesneye virildi. Fî 17 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; " "Ardahan sipâhîlerinden Alî ve Süvâr ve Muharrem ve ba‘zı sipâhîler Mişe-i Ardahan nâhıyesinde Çapistâr ve İskarin ve Otağlı ve Behrehâtûn ve Hulvân ve Vel ve Geğvene(?) ( ) ve Gâzûb(?) ve sâyir karyelerün ba‘zı on iki yıldan ve ba‘zı on beş yıldan berü berât-ı hümâyûnla ve defter-i hâkânî müsted‘âsınca tîmârları olup harâcların edâ idegelmişler iken Keyhusrev ve Varaza nâm kâfirler tarafından dahlolunup tasarruflarına mâni‘ oldukların" sancağı beği i‘lâm idüp mektûb gönderilüp sü’âl olundukda; "Bize tâbi‘dür." diyü cevâb virürlerimiş. Ma‘a-hâzâ; "Defter-i cedîd-i hâkânîde zikrolunan sipâhîlere tîmâr kaydolunmış iken bî-vech dahliderler." diyü bildürdüklerin" i‘lâm eylemişsin. İmdi; zikrolunan kurâ kable's-sulh ımâret ü zirâ‘at olunan yirlerden olup Memâlik-i Mahrûsem cânibine zabt u tasarruf olunugelmeğin defter-i cedîd-i hâkânîde tîmâra kaydolunmış ola, esnâ-yı sulhda bu cânibün kabz u tasarrufında buluna ve Şâhkulı Sultân dahı Gurgura'ya mektûb gönderüp; "Mâ-beynde mün‘akıd olan sulh u salâhdan evvel ımâret olup bu cânibün zabtında olan yirlere dahlolunmayup mâni‘ u müzâhım olunmaya!" diyü tenbîh olunmış iken anlar tarafından tarîk-ı sulh ri‘âyet olunmamağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kendü cânibünden Keyhusrev ile Varaza'ya tekrâr mektûb yazup ve Şâhkulı Sultân'un mektûbın gönderüp kable's-sulh ımâret ü zirâ‘at olunup Memâlik-i Mahrûsem'e zabt u tasarruf olunugelen yirlerden el çeküp esnâ-yı sulhda ellerinde bulunan ülkelerinün zabtında olup defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan sipâhî tîmârlarına müte‘ârız olmaya. Şöyle ki; mütenebbih olmayup tecâvüz ideler, Yukaru Canib'e

nâme-i şerîf gönderilüp îcâb itdüği üzre tedârükleri görilür. Ana göre tenbîh ü i‘lân idüp mezkûrûn sipâhîlerün tîmârlarına sulha muhâlif anları dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin; şöyle bilesin.

639 *Estergon'da basılarak malları gâret edilen Erdel tâcirlerinin ümenâ zabtında olan mallarını gâret edenlerin meydana çıkarılması.*

Kral-oğlı âdemine virilmeğiçün tercemâna virildi. Fî 3 Receb

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Erdel Kralı olan iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb [gönderüp]; "kendüye müte‘allik ba‘zı tâcirler ticâret üzre iken Usturgon kurbinde basılup metâ‘ u mâlları gâret olunup alınan metâ‘ u esbâbların ümenâ zabtitdüklerin" i‘lâm eyledi. İmdi; mezkûrun vilâyeti Memâlik-i Mahrûsem'den olup tâcirleri dahı harâc-güzârlarumdur. Eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda anlara bu vechile hayf u te‘addî olunmak câyiz değildür. Ol makûle fesâd idenler kimler ise ele getürilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um ile âdemleri varıcak, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresin; kazıyye i‘lâm olunduğı üzre ise müşârun-ileyhün ne mahalde tâcirleri basılmış ise ve ne mikdâr metâ‘ u mâlları alınmış ise zabtiden ümenâdan ve gâret idenlerden şer‘le bî-kusûr alıvirüp ehl-i fesâdı zuhûra getürüp sipâhî olanı habsidüp arzidesin; olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasın. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesin.

640 *Erdel vilâyeti ile yasak olmayan eşya ticâreti yapmak isteyen tâcirlere engel olunulmaması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Memâlik-i Mahrûse beğlerine ve kâdîlarına ve iskele emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel'de berât-ı sa‘âdet-âyâtumla kral olan iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye İstefan Kral Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a âdem gönderüp Memâlik-i Mahrûsem'den Dubrovnik tarafından ticâret itmek içün ba‘zı akmişe ile kendü vilâyetine gelüp giden tâcirlere yol virmeyüp dahl ü te‘addî ve hayf ü te’ezzîden hâlî olmamağla; "Vilâyetimüze tâcir gelmez." diyü i‘lâm eyledi. İmdi; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup şol metâ‘ u yarak ki, emr-i şerîfümle tüccâr alup gitmesi memnû‘ olmayup akmişe ve sâyir esbâb cinsinden alup gidüp ticâret idegelmiş olalar, anun gibi metâ‘ ile varmak isteyen tâcirlere dahlolunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, memnû‘ olmayan akmişe ve sâyir esbâb ile müşârun-ileyhün vilâyetine varup ticâret itmek isteyen tâcirler alup gitdükleri metâ‘un gümrüklerin edâ itdükden sonra hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 19 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

641 *Çorum beyinin teftişinden kaçan Alacaatlı karyesinden hırsız ve harâmilerin, yanına sığındıkları Anadolu beylerbeyisinin adamlarıyla birlikteyakalanıp dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Hızır nâm kimesneye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Çorum beğine, İskilip ve Kattâr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ siz ki kâdîlarsız, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Alacaatlu nâm karyeden hırsuz u harâmîlık ve kuttâ‘u't-tarîk olmak ile meşhûr olan Pîr Mahmûd ve Seydî Alî ve Bâlî ve Hamza ve Alî ve Velî ve dîger Mahmûd nâm hırsuzları vârid olan emr-i şerîf mûcebince sâbıkâ Çorum beği olup müfettiş olan teftîş itdükde hırsuzlardan Pîr Mahmûd'un hakkından gelüp sâyirleri gaybet itmişler. Ba‘dehû mezbûrûn hırsuzlar Anatolı Beğlerbeği Alî *dâme ikbâlühû*nun Ulûfecibaşısı olan Ahmed ve Subaşısı dîger Ahmed yanlarına sığınup kul gönderildükde el virmeyüp şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe itâ‘at itmeyüp ve mezbûrân Ahmed ve dîger Ahmed ma‘rifet-i kâdî yoğiken ba‘zı müslimânlarun kaliçeleri ve atların ve esbâbların alup ve İsmâ‘îl nâm kimesnenün dahı bir nâ-bâliğ oğlın çeküp alup gitdükleri ve şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe adem-i itâ‘atlerin" i‘lâm eylemişsiz ve zikrolunan karye halkından ba‘zı kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp mezbûr Bâlî içün; "Müfettişler emr-i şer‘le hakkından geldükleri kuttâ‘u't-tarîk olan Mahmûd'un yoldaşı olup müfettişler ahzitmek istedükde itâ‘at-i şer‘ itmeyüp yoldaşı ile el virmeyüp ceng iderken katlolunmış iken; "Siz katlitdinüz!" diyü vârisleri bizi rencîde idüp hayfitmekden hâlî değillerdür." diyü bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzolunduğı üzre mezkûrlar kendü hâllerinde olmayup ol vechile hırsuz u harâmîlıkları vâkı‘ olup müfettişden gaybet idüp sonradan yirlerine gelmişler ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle cümlesin ele getürüp ve gaybet idenleri şer‘ ile buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup ve müşârun-ileyh beğlerbeğinün âdemlerin dahı taleb idüp getürüp hasımlarıyla berâber kılup bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; mezbûrlarun ol vechile hırsuz u harâmîlıkları şer‘le sâbit ü zâhir ola ve mûmâ-ileyh beğlerbeği âdemleri mu‘în ü zahîr olup ol mikdâr esbâb ü tavarların almışlar ise ashâb-ı hukûka hakların şer‘le alıvirdükden sonra hırsuz u harâmî sipâhî tâyifesinden ise habsidüp arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız ve mezbûr Bâlî dahı mezkûr kuttâ‘u't-tarîkun şerîki olup itâ‘at-i şer‘ itmeyüp ahzolunmak istedükde el virmeyüp mukâtele vü muhârebe iderken katlolunmış ise ol makûle hırsuz u harâmînün demi hederdür. Hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye ol husûs içün bunları rencîde itdürmeyesiz.

642 *Beypazarı kazâsına tâyin olunan kadıları elde edip halka zulmeden Ahmed ve arkadaşlarının dâvalarının görülüp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Kazâ-i mezbûrdan Hacı Halîl nâm kimesneye virildi. Fî 21 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Hudâvendigâr beğine ve Beğbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "Ahmed ve Hızır ve Abdülgaffâr bin Dede ve Mîrzâ nâm kimesneler dâyimâ kâdî mahkemesinden hâlî olmayup kâdîsı olan kimesneyi dahı beher-hâl kendülere tâbi‘ iderler. Tâbi‘ olmayan kâdîlarun niçesine hîle vü hud‘a [ve] telbîs ü tezvîr idüp başına belâlar getürürler. Ol sebebden her gelen kâdî bunlara tâbi‘ olur. Bilâ-sebeb bu fakîrlerün cihetin alup gayriye virüp ve bir kimesnenün üzerine telbîs şâhid ile ba‘zı nesne isbât idüp ve ba‘zı kimesnelerün birbiriyle da‘vâsı olıcak beher-hâl birinden bu kimesneler rüşvet alup kâdî olan kimesneyi ol cânibe hükmitdürürler. Ve'l-hâsıl bu dört kimesne müslimânları rencîde itmekden hâlî değillerdür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kimesneleri ihzâr idüp kasaba-i mezbûre halkından da‘v[â]-yı hak ider hasımları var ise berâber kılup bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayan kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûrûn kimesneler kendü hâllerinde olmayup şirret ü şekâvetlerinden kasaba-i mezbûre halkı mütezaccirler ise üzerlerine şer‘le sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra şirret ü şekâvetlerine müte‘allik ahvâllerin sübût u zuhûr bulduğı üzre sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlerinüze koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ve koşup gönderdüğünüz âdemlere onat vechile tenbîh ü te’kîd idesiz ki, getürürken gaybet itdürmekden gâyet ihtirâz üzre olalar; şöyle bilesiz.

643 *Varna, Aydos, Karinâbâd, Prevadi ve Ahyolu kazâlarında olup İstanbul'daki Sultan Selim Câmii ve imâreti evkâfına bağlı olan mukâtaâlarda bulunan terekenin sefere çıkacak donanmanın ihtiyacı için satılması.*

Yazıldı.
Imâretde mu‘temed olan Mehmed nâm kimesneye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Varna kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrolunup peksimad ve sâyir levâzimi içün zahîre lâzim ü mühimm olmağın taht-ı kazânda merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân'un mahmiyye-i İstanbul'da vâkı‘ olan Câmi‘-ı Şerîf ve Imâret-i Âmiresi Evkâfı'ndan Varna ve Galata ve (.....) mukâta‘alarınun ne mikdâr mevcûd buğdayı var ise karîb olan iskelelere naklitdürilüp dahı anda mevcûd olan gemilere navlun ile tahmîl itdürilüp içine yarar âdemler koyup mu‘accelen mahmiyye-i İstanbul'a getürilüp bey‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp evkâf-ı mezbûrdan zikrolunan mukâta'alarda vâkı' olan terekeyi mu'accelen ol semte karîb olan iskelelere âmillerine indürdüp anda hâzır bulunan gemilere navlun ile tahmîl itdürüp mukata'anun âmilleri veyâhûd yarar âdemleri ile mu'accelen mahmiyye-i mezbûreye irsâl eyleyesin ki, gelüp Donanma-i Hümâyûnum levâzimi içün bey' oluna ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa defter idüp mühürleyüp karadan yarar âdemün ile Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gönderesin ki, zikrolunan tereke tahmîl olunan gemiler bunda geldükde yoklanup hârice alup gidilmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur, aslâ avk u te'hîr câyiz değildür. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikrolunan terekeyi ale't-ta'cîl irsâl itmek ardınca olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Aydos kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Karîn-âbâd kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Prevadi kâdîsına.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Ahyolı kâdîsına.

644 *Debri kazâsı halkına zulmedip Tırhala sancakbeyinin yanına sığınan mücrimlerin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır

İlbasan sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi' Debri kazâsından Flokok(?) nâm karyeden Alî bin Mehmed ve Hasan bin Abdullâh ve Mustafâ bin Abdullâh ve sâyir ahâlî-i karye gelüp didiler ki: "Karye-i mezbûreden Dîvâne Hamza ve karındaşları Hüseyin ve Oruç evlâd-ı Mustafâ nâm kimesneler on kıt'a evlerimüz ihrâk idüp ve on nefer sağîr evlâdımuz gasbla alup satdılar ve Serrâc Hüseyin nâm hem-sâyemüzle hem-râh olup nâ-bedîd eylediler ve bir değirmencimüzi katlidüp değirmenle ma'an ihrâk bi'n-nâr itdiler. Mezbûrlar hırsuz u harâmî ve kutta'u't-tarîklardur. Ele getürmeğe âcizüz. Hâliyâ mezbûrlarun Tırhala sancağı beği yanında oldukları mesmû' olmışdur. Her kande bulunursa ele getürüp dutup habsitdürilmek içün hükm-i hümâyûn ınâyet buyurıla." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

( ) varıcak, arzolunduğı gibi ise vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘at idenler her kankı sancakda ise hükm-i şerîfümle taleb idüp ele getürüp mahall-i hâdisede ahvâllerini şer‘le teftîş idüp ahvâlleri neye müncer olursa sıhhati üzre yazup arzeyleyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Cumâde'l-âhır, sene: 972, der-Kostantıniyye

645 *Hatvan sancakbeyi tarafından fesadcı olduğu bildirilen Azebler Ağası Pervane'nin yakalanıp hakkında tahkikat yapılması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Gönüllüler Ağası olan Hasan'un hakkında vâkı‘ olan emr-i şerîfüm yirine vardığın ve Hatvan Sancağı Beği Mehmed *dâme ızzühû*nun sana mektûbı vârid olup livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan neferleri ıdlâl idüp fesâdlarından kal‘a-i mezbûre Azebleri Ağası Pervâne ehl-i fesâd olup gaybet itdüğin ve ol makûle müfsidler dahı tefahhus olunmakda olduğı ile İstolni Belgrad kâdîsın katliden neferlerden sâbıkâ Beğlerbeği olan Mahmûd *dâme ikbâlühû* tutup Budun Kal‘ası'nda habsitdüği neferlerden dört neferi örfle ikrâr idüp yiğirmi mikdârı dahı kalduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Pervâne her kande ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp mezkûrlarun ahvâlini bî-garaz müslimânlardan gereği gibi tetebbu‘ u tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; bî-günâh olmayup ehl-i fesâd olup zikrolunan fesâdda bile bulunmışlar ise anlarun dahı haklarından gelüp emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

646 *Draç kazâsı Kışı(?) karyesinde harâmi oldukları bildirilen kişilerin cezalarının verilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır

İlbasan beğine ve Draç kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kışı(?) nâm karyede Bâlî İlyâs ve Hasan bin İlyâs ve Sen Mihal ve Andre Bal(?) ve Terem(?) Mihal ve Broşi(?) Mihal ve Andre Terem(?) ve Todor Mihal nâm zimmîler içün ehl-i karye; "Hırsuz u harâm-zâde ve kuttâ‘-ı tarîklardur. Dâyimü'd-dehr hırsuz u harâmîlıkdan hâlî olmazlar." diyü muvâcehelerinde şehâdet eyleyüp sicill olundukların" i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar ehl-i fesâd olup ol vechile hırsuz u harâmîlıkları bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olup sicillât olunmışsa te’hîr itmeyüp muktezâ-yı şer‘ ve kânûn üzre haklarından gelüp cezâ vü sezâların viresin ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘ate mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ olup memleket ü re‘âyâ mazarrat u fesâdlarından halâs olmağla âsâyiş ü huzûrda olalar. Ammâ; bu bâbda tamâm mukayyed olup hemân ehl-i fesâd

olanlarun hakkından gelüp bî-günâh yire kimesneye zulm ü hayf olmakdan gâyet ihtirâz eyleyesin.

647 *İznik'te Nebi adlı şahsın evini soyan Sübaşı Haydar ve arkadaşlarının teftiş olunması.*

Yazıldı.
Arz getüren Abdî'ye virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Orhan Medresesi Müderrisi olan Mevlânâ Yahyâ'ya ve İznik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb ve sûret-i siciller gönderüp; "Nefs-i İznik'da Nebî nâm kimesnenün evi basılup şer‘le ve kânûn ile teftîşi içün emr-i şerîfüm gönderildükde Sübaşı olan Haydar habsolunup âdemlerinden Velî ve Mehmed ve Kâsım ve Hacıoğlan ve Ahmed ve Mahmûd'dan sü’âl olundukda mezbûr Velî; "Ben gözci oldum." ve Mehmed; "Eve girdüm ve yine çıkup sokakda turdum." ve Kâsım ile Mahmûd; "Biz içeri girdük, esbâbı alduk. Altun ve gümüşden gayrisini dört nefer kimesne alup Burusa'ya gitdiler ve gümüş maşraba ve gümüş hamâyıl ve bir altun zencîr ve bir kemend ve üç çift küpeyi Kuyumcı Hüseyin'e virdük." didükde ol dahı inkâr idüp habsolundı ve mezbûr Hacı dahı ol vechile ikrâr idüp; "Haydar Sübaşı bizümle biledür. Merkûm esbâbı havlîsında bir seyis-hâneye yükletdük." ve mâl sâhıbleri; "Habsolan Ahmed ve Ademcil ve Yahyâ mazınnamuzdur." didükde mezbûrlar; "Ev basmakda kavillerini bilürdük, ammâ bile değil idük." diyü haber virdiler ve ashâb-ı emvâl; "Tabılcıoğlı Mehmed ve Kamer ve Hacı ile da‘vâmuz yokdur." didüklerin" i‘lâm eylediğünüz ecilden gönderilen sûret-i sicillerün aynı ile sûreti ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr sübaşıya ve ikrâr idenlere örfolunmadı ise birer mikdâr örfidüp cümle yoldaşlarını dutdurdup gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup her kande ise ele getürüp emr-i sâbıkum üzre bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn teftîş idüp göresiz; zikrolunan fesâdı idenler her kimler ise –bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola– alınan mâlı ve esbâbı ashâbına alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp arzidesiz; sipâhî olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan ve gayr-i vâkı‘ kimesnenün kazıyyesi arzolunmakdan hazer idesiz; şöyle bilesiz.

648 *Gasb ve adam öldürme suçundan teftiş olunurken kaçan, İlbasan kazâsı Sinan Paşa Vakfı câbîsî Hacı Mustafa'nın yakalanıp dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

İlbasan Beği Şa‘bân Beğ'e, İlbasan ve İşpat kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, İşpat kâdîsıyla Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; " "İlbasan kazâsına tâbi‘ müteveffâ Sinân Paşa'nun Berabşiş nâm vakıf karyesi halkı

yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Vakf-ı mezbûr câbîsi Hacı Mustafâ karyemüz kethudâsın karındaşına katlitdürüp ve bir avreti döğüp öldürdi. Cebren bâğlarımuz ve değirmenlerimüz ve çayırımuz alup zulmeyledi." diyü şekvâ itdiler." diyü teftîş olunmak fermân olunmağın teftîş olundukda zikrolunan mâddelere câbî-i mezbûr mu‘terif olup; "İştirâ itdüm." diyü te‘allül idüp bunlardan gayri on beş mâdde ba‘zına mukır ve ba‘zına; "Şâhidüm ve huccetüm vardur." diyü avkidüp umûmen İlbasan ahâlîsi mezbûr câbî içün; "Şerrîr ü zâlimdür." diyü bi'l-muvâcehe şehâdet idüp katl husûsı görilmedin ahşâm olup ol gice gaybet idüp ahvâli görilmek müyesser olmadı." diyü i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, elbette mezbûrı kefîllerine bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp emr-i sâbıkum üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp üzerine sâbit olan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirüp maktûl-i mezbûrun katline mübâşir her kim olmış ise -ki, şer‘le sâbit ola- habsidüp sûret-i sicillin gönderüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre arzidesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

649 *Rodos'ta gerçek dışı şikâyette bulunmalarından dolayı Südde-i Saâdet'e gönderilmesi emredildiği halde küreğe konulan Kara Mehmed ve arkadaşlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Aydın-zâde Mehmed Çelebi ile çavuşbaşına gönderildi; kethudâsına virmek içün.

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a ref‘ idüp; "Hılâf-ı vâkı‘ şikâyet idüp kizbleri zâhir olduğı Rodos müftîsi ile kâdîsı arzitdüği Kara Mehmed ve İdrîs ve Ramazân'ı habsile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin." diyü çavuşumla sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ol emir muktezâsınca gönderilmeyüp fuzûlî anda küreğe konıldukları istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü te‘allül itmeyüp mezbûrları yarar âdemlerüne koşup habsile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Şöyle ki; emrüme muhâlif te’hîr olunup gönderilmeye, sancağun âhara virilüp gereği gibi hakkundan gelinür; bilmiş olasın.

650 *Divriği kazâsı Mekre karyesi zimmîlerine zulmeden Mehmed ve Himmet adlı sipâhilerin teftiş olunup; karye halkının haklarının alınıp timarlarının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.
Yagob nâm zimmîye virildi. Fî 7 Receb, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas ve Divriği kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki beğlerbeğisin, Sivas kâdîsıyla Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Divriği'den Mekre nâm karye zimmîleri elinden vârid olan hükm-i şerîf muktezâsınca Sivas ve Divriği kâdîlarıyla Mehmed ve Himmet nâm sipâhîleri teftîş

eyledükde mezbûr Mehmed'ün üzerine ahâlî-i karye zulmen otuz altı sikke altunların ve yedi sikke değer bir merkeblerin ve gasben bir tarlaların zirâ‘at itdüklerin isbât idüp ve mezkûr Himmet altmış akçaların aldığın isbât itdüklerinde sicill olunup ashâbına hakları alıvirilüp ve karye-i mezbûre zimmîlerinün iki pâre değirmenlerinden şer‘a ve kânûna muhâlif her sene otuz pâre ziyâde aldukların ikrâr idüp sicill olunup tekrâr tezallüm idüp; "Resm-i bâğâtdan ve ispençeden zulm ile ziyâde akçamuz alurlar." diyü tîmârları âhara virilmesin" i‘lâm eyledüğünüz ecilden tîmârları âhara tevcîh olunup karye-i mezbûre halkınun üzerlerinde olan hukûkı alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp bir def‘a şer‘le sorılup faslolmayup on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş idüp göresiz; karye-i mezbûre halkınun mezbûrlarun üzerinde ne mikdâr hakkı kalmış ise şer‘le sâbit ü zâhir olanı ashâbına bî-kusûr alıvirüp kimesneye hılâf-ı şer‘ u kânûn zulm ü te‘addî itdürmeyesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 25 Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

651 *Tatar tâifesi tarafından Leh ve Boğdan vilâyetlerinde gâret ettikleri köylerden alınan ve muhtelif yerlerde satılan esirlerin her kimde ise bulunarak sahiplerine teslim edilmesi*

Yazıldı.
Akkirmanlu Abdî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Akkirman beğine ve livâ-i mezbûre kâdîlarına ve emînlerine hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Leyh'den Tatar tâyifesi bir kaç pâre köy gâret idüp esîr getürüp satup alanlardan ve ba‘zı mümkin olan Tatarlardan yiğirmi yedi nefer esîr alınup ve Kili kâdîsı dahı yedi nefer esîr bulup kal‘alarda emânet konılduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i Leyh'den ve Boğdan'dan ne mikdâr esîr alınmış ise cümlesin sâhıblerine teslîm idüp ıtlâk idesin ve hem sancağunda gereği gibi tenbîh ü nidâ itdüresin ki, şöyle ki; Leyh vilâyetinden ve Boğdan re‘âyâsından min-ba‘d her kimde esîr bulunursa ki, evâmir-i şerîfemle mütenebbih olmayup getürüp teslîm itmeyeler; "Satun alduk." veyâhûd; "Fetret zamânında Boğdan'dan çıkarduk." diyü te‘allül itmekle ihmâl eyleyeler, sonra yoklandukda zikrolunan vilâyetlerün re‘âyâsından her kimün elinde esîr bulunur ise emr-i şerîfüme muhâlefet idenler siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümi i‘lân idüp ve siz dahı bu bâbda gereği gibi mukayyed olup vilâyet-i mezbûrede bulunan esîrleri zâyi‘ u telef itdürmeyüp cümlesin ashâbına teslîm idüp rızâ-yı şerîfüme ve emr-i hümâyûnuma mugâyir vaz‘ olmakdan ihtirâz idesiz; şöyle bilesiz.

652 *Silistre, Akkirman ve Vidin beyleri ile Mehmed Han ve Niğbolu alaybeyinin birlikte hareket ederek Leh vilâyetine bağlı birkaç köyü basıp isyan üzere olan ve Turlı suyu şiddetli kıştan dolayı donduğu zaman Leh ve Boğdan vilâyetlerine zarar vermeleri kaçınılmaz görülen Akkirman Tatarlarından İsa Koca ve tâifesinin hakkından gelmeleri.*

Yazıldı.
Akkirmanlu Abdî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Silistre Beği Ca'fer Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Akkirman Tatarlarından Îsâ Koca Tatar tâyifesiyle Leyh'e tâbi' bir kaç pâre kurâyı gâret idüp tamâm ısyân u tuğyân üzre olup kırılması lâzimdür. Zîrâ Turlı suyı şiddet-i şitâdan müncemid oldukda bu vilâyete ve Boğdan'a küllî zarar iderler." diyü i'lâm eyledüği ecilden tâyife-i bâğıyenün haklarından gelinmek içün müşârun-ileyhe mu'âvenet lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel âlet-i harb ü kıtâlleriyle bî-kusûr ihrâc idüp kimesneyi girüde komayup cümlesin yanuna alup ve bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp bir âhar nâm ile müşârun-ileyh Akkirman beğinün yanına varup bir yire cem' olup hüsn-i ittifâk ve kemâl-i ittihâd üzre yek-dil ü yek-cihet olup tâyife-i bâğıye tarafına gaflet virüp fursat el virdüği gibi üzerlerine yöriyüp etrâfların ihâta idüp ısyân u tuğyân üzre olanlarun gereği gibi haklarından gelüp cezâ vü sezâların virüp bir ferdi esîr itdürmeyüp ve mâlların ve tavarların gâret itdürmeyüp hemân menba'-ı fesâd ve muzırr-ı memleket olan eşkıyâsın tu'me-i şemşîr idüp ol vilâyetleri mazarrat u fesâdlarından emîn ü masûn itmek ardınca olasın. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup sû'-i tedbîr ile bî-hûde yire asker kırılmakdan ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idüp kemâl-i ittihâd ile itmâm-ı hıdmet itmek ardınca olasın.

Bu dahı.
Bir sûreti, Vidin Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Bu dahı.
Bir sûreti, Mehmed Hân'a; " ...Niğbolı alaybeğisine umûmen sübaşılar ve sipâhîleri koşup gönderesin." diyü yazıldı.

653 *Akkirman beyinin, Silistre ve Vidin sancakbeyleri ile Niğbolu alaybeyini yanına alarak Leh vilâyetindeki köyleri basıp sürekli isyan üzere olan ve fesad çıkartan Akkirman Tatarlarından İsa Koca ile tâifesinin hakkından gelmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı, mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Akkirman Tatarlarından Îsâ Koca Tatar tâyifesiyle bundan Leyh'e tâbi‘ bir kaç pâre kurâyı gâret idüp esîr çıkarup aldukları esîr taleb olundukda, tamâm ısyân u tuğyân üzre yarak ve cebe ile atlanup her kangı cânibe âdem gönderilse karşu gelüp; "Esîr virmezüz." diyü ceng ü cidâle kasdidüp; "Vilâyet-i Akkirman'ı oda urup göçüp giderüz." diyü fesâd ü şenâ‘at idüp Leyh ile bu vilâyetün ıdlâline sebeb olanlarun kırılmaları lâzimdür. Turlu suyı şiddet-i şitâdan müncemid oldukda vilâyete küllî zarar idüp belki Boğdan'a tâbi‘ Dobruca nâm karye ve sâyir ta‘yîn olunan köylere dahı zarar iderler." diyü bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise tafsîlen ma‘lûm u mefhûm oldı. Eyle olsa; Silistre ve Vidin sancakları beğleri ve Niğbolı alaybeğisi umûmen sübaşıları ve sipâhîleri yanuna varup hüsn-i ittifâk ve kemâl-i ittihâd birle tâyife-i bâğıyeden ınâd ü muhâlefetde ısrâr üzre olanlar kılıçdan geçürilmek içün zikrolunan beğler kullaruma ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı mezbûrı kimesneye ifşâ itmeyüp ol cânibe gaflet virüp bir âhar nâm ile yanuna cem‘ oldukları gibi zikrolunan beğler kullarumla yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i tedbîr ü tedârükle fursat el virdüğine göre ale'l-gafle üzerine varup ısyân u tuğyân üzre olanlarun gereği gibi haklarından gelüp cezâ vü sezâların virüp bir ferdi esîr itmeyüp mâlların ve tavarların gâret itdürmeyüp hemân menba‘-ı fesâd ve muzırr-ı memleket olan eşkıyâsın kırup ol vilâyetleri mazarrat u fesâdlarından emîn ü mahfûz itmek ardınca olasın. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup hılâf-ı vâkı‘ arzolunmağla bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve kırılmakdan ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idüp tamâm tedârük üzre olasın; sonra mes’ûl olup özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

654 *Bağdad'da zaptetmekte olduğu Ahşâmât Mukâtaası'nın muhâsebesi görülmekte iken müzevver mühürle mühürlenmiş ve nişanlanmış kaleler mevâcibi ve kul tâifesinden bâzı kimselerin ulûfeleri tezkirelerini takdim eden Bağdad gönüllülerinden Mehmed ile bu işe karışanların teftiş edilerek suçlu görülenlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup sıhhati üzre tekrâr geçmişdür.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeği olan Husrev mektûb [gönderüp]; "Vilâyet-i Bağdâd'da Ahşâmât Mukâta‘ası'na Mültezim olan Bağdâd gönüllülerinden Mehmed zabteyledüği senelerün muhâsebesi görilmek üzre iken mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeği olan Behrâm Paşa ve bi'l-fi‘l Defterdâr-ı Emvâl olan Hamza ve sâbıkâ Bağdâd Hazînesi'nde Rûznâmeci olup hâliyâ Meşhedeyn-i Şerîfeyn Mütevellîsi olan Îsâ'nun isimleriyle müzevver mühürle mühürlenmiş ve nişanlanmış kılâ‘ mevâcibi ve kul tâyifesinden ba‘zı kimesnelerün ulûfeleri

tezkirelerin ibrâz idüp ve tezkirelerün hattı ekseriyâ Rûznâmeci Şâgirdi Hüseyin bin Sinân hattıyla olmağın mezkûr Hüseyin ihzâr olunup sü'âl olundukda; "Mukaddemâ mezbûr Îsâ rûznâmeci iken şâgirdi idüm. Hüseyin veled-i İshâk ve Monla İbrâhîm veled-i Mehmed ve Ferecullâh veled-i Ahmed nâm kâtib gâhî müzevver mühürle mühürlenmiş beyâz kâğıdlar getürüp âmil-i mezbûr tahvîlinden kılâ‘ mevâcibine ve ba‘zı kul tâyifesinün ulûfesine bana tezkireler yazdurup ve gâhî yazdurduklarından sonra mezbûr Ferecullâh müzevver mühürle mühürleyüp ve nişânlardı." diyü cevâb virdükde mezkûr Ferecullâh'dan sü'âl olundukda; "Zikrolunan müzevver mühürleri merkûm Hüseyin kazdurup ve âmil-i mezbûr tahvîlinden mevâcibât tezkireleri yazdurup ve merkûm âmil tahvîlinden benüm; "mevâcib" diyü alduğum on bin altı yüz yiğirmi akçanun tezkiresin dahı müzevver mühürle mühürleyüp ve nişânlatmışdur." diyü ikrâr idüp sicill olunup ve merkûm Hüseyin'den sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virüp kendüsi âmil-i mezbûrdan müzevver tezkireler ile bi'd-defe‘ât alduğı iki yüz yedi bin akça ve mezbûr Ferecullâh alduğı yüz bin akça şer‘le sâbit ve sicill olunup meblağ-ı merkûm mezbûrlarun emlâk ü esbâblarından tahsîl olunmak üzredür ve âmil-i mezbûr dahı müttefik olmağın hîn-i teftîşde nâ-bedîd olup ve müzevver mühürle mazınna olan yirlerden cüst ü cû olunur iken defterdâr nâmına olan mühür âmil-i mezbûr evinde bulunup mezkûrûn Hüseyin ve Monla İbrâhîm ve Ferecullâh [ve] Rûznâmeci Şâgirdi Hüseyin Bağdâd Kal‘ası'nda habsolunmışlardur." diyü arzidüp ve mezbûr Mehmed dahı Bâb-ı Sa‘âdet-me'âbum'a gelüp müşârun-ileyh Husrev Paşa içün; "bi-gayri hakkın iki bin tokuz yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve yedi yüz koyunum alup" ve hâliyâ Bağdâd Defterdârı olan Hamza içün; "bin üç yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve bir atum alup" ve defterdârun kethudâsı Rûşenî [içün]; "Ben habsde iken evüm basup tokuz yüz elli filorim ve niçe esbâbum alup garazan beni bu vechile arzeylemişdür." diyü i‘lâm eylemeğin zikrolunan husûslar tamâm hak üzre görilüp teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, evvelâ mâl-i mîrî husûsın takdîm idüp zikrolunan müzevver mühürle tezkireye mübâşereti olanlardan elde olmayup gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ve mezbûr âmil olan Mehmed'ün zikrolunan telbîs tezkirelere vukûfı ve mübâşereti var mıdur, tamâm dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp tezvîr ü telbîs ile alınan mâlum her kimden müteveccih olursa esbâb ü emlâkinden şer‘ u kânûnla bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûr âmil, sâbık Beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû*dan ve Defterdâr Hamza *dâme ızzühû*dan taleb itdüği hukûkı dahı şer‘le görüp ol mikdâr altunın ve koyunların ve kulların aldukları şer‘le sâbit ü zâhir ola, bî-kusûr hükmidüp alıvirdükden [sonra] zikrolunan telbîse mübâşereti olmağla tezvîr ü telbîsi zâhir olanlardan sipâhî olanı habsidüp yazup bildüresiz. Olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhırâf itmeyüp eger beğlerbeği ve defterdâr ahvâlidür ve eger zikrolunan tezvîre mübâşeret idenlerün husûslarıdur, tamâm hak üzre görüp vâkıf [u] muttali‘ olduğunuz kazâ[yâ]yı ale't-tafsîl sıhhati üzre yazup arzidesiz; şöyle bilesiz.

655 *Anadolu tarafına Arnavud keferesinin geçmesi yasak olduğu halde ırgadlık ve çobanlık yapmak üzere Bursa tarafına gelerek fesad çıkartanların önüne geçilmesi için ırgad ve çobanların, sahiplerine ve kefile verilmesi ve yaptıkları fesaddan kefillerin sorumlu tutulması.*

Yazıldı.
Süleymân nâm kimesneye virildi; sipâhî-oğlı imiş.

Burusa beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Anatolı vilâyetine Arnavud keferesi geçmeye." diyü hükm-i şerîfüm vârid olmışken hâliyâ Arnavud tâyifesi gelüp çobânlık idüp dâyimâ fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukların" bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, bu husûsa onat vechile mukayyed olup kazâ-i mezbûrda her kimde ne mikdâr müslimân ve kefereden ırgad ve çobân tâyifesi varise sahıblerine kefîle virüp min-ba‘d ol diyârda kimesneye kefîlsüz ırgad istihdâm itdürmeyesin. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm kimesnenün çobânı ve ırgadı fesâd ü şenâ‘at eyleye sâhıblerinden sü’âl olunur. Ana göre bu emr-i hümâyûnumı tenbîh ü i‘lân eyleyesin ki, kimesne emrüme muhâlif iş eylemeye ve bu emr-i şerîfümle dâyimâ amel idüp hılâfına cevâz gösterilmeye.

656 *Filibe zindanında muhtelif suçlardan dolayı hapsedilen suçlulardan, suçları sâbit görülmeyenlerin donanmada küreğe konulmak üzere sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mirzâ Çavuş'un âdemine teslîm olunmağıçün Dîvân'da İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Filibe Zindânı'nda ba‘zı mahbûslar olup kimi katl-i nefs idüp maktûlün eytâm-ı sıgârı olmağın katline tevakkuf olunup ve ba‘zı harâmîlık ve ev basmak töhmetleri ile müttehem olup ve ba‘zı karîneler ile tutılup lâkin bi-hasebi'ş-şer‘ sübût bulmayup ve ba‘zı dahı âdem çalup fısk u fücûr ile habsolunmışlardur. Harâmîlık isnâd olanlarun ekseri kefere tâyifesinden levend oldukları zâhir olup hıfz u hırâset-i memleket içün habsolmaları lâzim olmağın habsolunmışlar idi. Hâliyâ Donanma-i Hümâyûn fermân olunduğı istimâ‘ olundukda anun gibiler bunda mahbûs olmadın gemiye irsâl olunmaları memleketde olan harâm-zâdelere havf ü hirâsân virüp zabtolunmalarına enseb mülâhaza olunur." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün mücrimleri itdükleri fesâdlarınun sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, getürürlerken yolda gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

657 *Malatya'da yakalanan ve geçimlerini çeşitli yerleri dolaşarak saz çalmakla sağladıklarını söyleyen on beş sâzende ve çingenenin fesad ehli olup olmadıklarının araştırılması için bir süre hapsedilmeleri.*

Yazıldı.
Beğ âdemi Mahmûd'a virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem âlât-ı lehv ü sâzla vilâyeti geştiden gurbet ve Çingân tâyifesi hakkında vârid olan emr-i şerîf mûcebince fesâd ü şenâ‘ati olanlar tecessüs olunur iken Malâtıyye kazâsında on beş nefer kimesne ele getürilüp ahvâlleri tefahhus olundukda; "Bilâd ü memâlik [geşt]ider sâzendelerüz, ma‘âşımuz bu vechiledür." diyü i‘tirâf eyledüklerinde ahâlî-i vilâyetden ve mu‘temedün-aleyh müslimânlardan sü’âl olunup; "Mezbûrlar kuttâ‘-ı tarîk olup kimesnenün mâl ü esbâbın gâret eyledüklerin görmedük, işitmedük. Lâkin kendüleri ve avretleri lehv ü sâzla fısk u fücûr üzredür." diyü haber virdüklerin" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları bir mikdâr zamân habsidüp ba‘dehû ahvâllerin tekrâr arzidesiz. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa ana göre amel oluna.

658 *Rumeli'den ve İzmir'den İstanbul'un ihtiyacı için gemilerine buğday, üzüm ve incir yükleyip İstanbul'a getirmeyerek Kite ve İznikmid iskelelerinde satan reislerin gemilerine el konulup kendilerinin de hapsedilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi.

Kite ve İznikmid kâdîlarına hüküm ki:

Ba‘zı re’îsler Rûmili yakasından tereke ve ba‘zıları dahı İzmir'den üzüm ve incir alup gemilerine tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan iskelelerde yanaşup bey‘ itdükleri istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Çavuşum Ahmed varıcak, varan kimesneler Rûmili yakasından ve âhar yirden tereke ve sâyir zahîre alup gemilerine tahmîl idüp emre mugâyir taht-ı kazânuza iletüp bey‘ iderlerse anun gibilere mecâl virmeyüp gemilerin girift idüp ve kendülerin kayd [ü] bend ile müşârun-ileyh çavuşuma teslîm eyleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ve der-anbâr olmış terekeleri gemilerinde bulunan zahîreleriyle cümlesin mühürleyüp kazıyyelerin yazup defter idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Sonra gemileri ve zahîreleri husûsında emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

659 *Vardar Yenicesi kadılığı görevinde iken müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından Mehmed hakkında reâyaya zulmettiği yolunda şikâyette bulunan fakat adı geçen voyvoda tarafından da yanlış hükümler verdiği iddia edilen Gelibolu Kadısı Mevlânâ Küçük-zâde'nin durumlarının mahallinde teftiş edilerek dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Selanik ve Kratova kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolı Kâdîsı olan Mevlânâ Küçük-zâde *dâme fazlühû* bundan akdem Vardar Yenicesi Kâdîsı iken müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından Mehmed içün voyvodanun sâkin olduğı karyesi re'âyâsına itdüği zulm ü te'addîsin arzeylemişdi. Voyvoda-i mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Kâdî-i mezbûr bana gazab(?) u hayf idüp hılâf-ı şer' niçe husûslar hükmeylemişdür." diyü Müftî Mevlânâ Ebü's-sü'ûd *dâme ulüvvuhû*dan ol bâbda istiftâ eylemeğin ibrâz itdüği fetvâlar aynı ile der-kîse olunup kâdî-i mezbûr Çavuşum Mehmed *zîde kadruhû*ya koşılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan fetvâlara nazar idüp mezkûr voyvodayı teftîş iderken kâdî-i mezbûrun mahallinde hâzır olan bî-garaz müslimânlardan ve sâyir ehl-i vukûfdan hakîkat-i hâli bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; mastûr olduğı üzre kâdî-i mezbûrdan nâ-meşrû' ol makûle evzâ' sâdır olmış mıdur, nicedür; hakîkat-i hâline tamâm vâkıf u muttali' olup şer'a muhâlif evzâ' u akvâlinden ve hükminden yanınuzda bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf ne mikdâr kazıyyesi sâbit ü zâhir ola, bir mâddesin ketmitmeyüp sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup zikrolunan fetevâyı bir kîse içine mühürleyüp bile gönderesiz, arzidesiz. Şer'a muhâlif kimesneye hayfolup hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ihtirâz idesiz.

660 *Rumkala Dizdarı İsa'ya isnad edilen çeşitli suç ve yolsuzlukların teftiş edilerek haksızlığa uğrayanların haklarının alınması.*

Yazıldı.
Arz getüren Hamza'ya virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Birecik beğine, Birecik ve Rûmkal'a kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmkal'a kâdîsı mektûb gönderüp; "Rûmkal'a Hısârı'nun Kethudâsı Hâcı Dâvûd ve İmâmı Hâcı Şemsüddîn ve Hamza ve Kâsım nâm bölükbaşılar ve sâyir neferden Ahî Yûsuf ve Şâmlu Mehmed ve Memişâh oğlı Hüseyin ve Hüseyin oğlı Alî ve gayriler meclis-i şer'a hâzır olup; "Dizdâ[rı]muz olan Îsâ; "Oğullaruma dirlik açılsun." diyü dirliklerini; "Oğluma tevcîh ideyin." diyü bize hılâf-ı vâkı' kazıyye isnâd idüp mezbûr kethudâ; " "Bana zehirlü yimek getürdi." diyü sancakbeğine arzidüp altmış sikke altunum aldurup" ve mezbûr Hamza; "Elümde berât variken; "Bî-berâtdur." diyü yüz sikke altunum aldurup ve mezbûr Kâsım; "Bana altuna tebdîl içün beş altun virüp tebdîl idüp getürdüğümden sonra tekrâr elli sikke altunum dahı alup" ve mezbûr Hüseyin; "Benden

dizdâr-ı mezbûr bir kaç altun taleb eyledi. Virmedüğüm içün tîmârum ta‘şîrine ve gayri kâruma gitmeğe izin virmeyüp küllî hasâretüm oldı." ve mezbûr Yûsuf; "Hısârda bir koyun nâ-bedîd oldı. "Sen sirka itdün." diyü bilâ-sübût elli sikke altunum aldurdı." ve mezbûr Şâmlu Mehmed'ün evine oğlın gönderüp; "İki kıt‘a basdurmam gitdi." diyü ehl ü ıyâlüm içine girüp arayup bulmayup ve niçe bunun emsâli hud‘alar idüp gâh evlerümüze taş atdurup fitneler idüp gice ile niçe ef‘âl peydâ idüp ale's-sabâh dîvân idüp niçemüzi döğüp ve niçemüze ta‘zîr bi'l-lisân idüp ve celb-i mâl içün hıdmet vakti oldukda ta‘şîr içün icâzet virmeyüp ta‘cîz idüp ikişer altunumuz almayınca izin virmeyüp ve kurâdan geldüğümüzde pîşkeş taleb idüp virmeyenleri tîmârlarına ıtlâk itmeyüp mahsûlimüze küllî zarar idüp ve Emirhâc nâm hısâr-erine; "Şürb-i hamr itdi." diyü mahkemeye gönderüp sâbit olmayup ol sebeb ile hısârun kapusı vakt-i ışâya değin açuk kalup bu makûle ef‘âlinün nihâyeti yokdur; hîlesine mütehammil değilüz." didüklerin" arzitmeğin mezbûrun ahvâlî teftîş olunup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrun ahvâlini teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi ise ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakkın bî-kusûr alıvirdükden sonra dizdâr-ı mezbûrun ahvâlini şer‘le görüp üzerine sübût u zuhûr bulan mevâddı mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesiz ki, dizdârlığı âhara tevcîh oluna.

661 *Lahsa beylerbeyisi iken vefat eden Ferhad Bey'in oğlu Mehmed'e babasından intikal eden meblağdan dolayı zimmeti bulunan Cafer adlı sipâhînin bulunarak zimmetin tahsil edilmesi ve kendisinin Üsküp Zindanı'nda hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Sinân Ağa'ya virildi. Fî 27 Cumâde'l-âhır

Üsküb beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Lahsâ Beğlerbeğisi iken vefât iden Ferhâd Beğ'ün oğlı Mehmed Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gelüp; "babasından intikâl itmiş meblağdan Ca‘fer nâm sipâhî zimmetinde tokuz bin altun hakkı olup edâ itmekde te‘allül itmeğin mahrûse-i İstanbul'da olmadığın ve hâlâ anda tahsîl idüp teslîmine tâlib olduğın" bildürmeğin Budun Gönüllüleri Ağası Sinân *zîde kadru[hû]*ya koşılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sâbit olan meblağ-ı mezkû[r]ı teslîm iderse ıtlâk idesiz ve illâ Üsküb Zindânı'nda habsidesiz.

662 *İstanbul'a gönderilirken ortadan kaybolan ve Küçükborlu'ya tâbi Güneyağıl köyünde sâkin oldukları bildirilen Vefa ve Ali adlı şahısların yakalanarak İstanbul'a gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Karaman Beğlerbeğisi Süleymân mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîfüm mûcebince gönderilmesi fermân olunan Bilvîrân kazâsından Vefâ ve Alî nâm kimesneler gaybet idüp Anatolı'da Küçükborlı'ya tâbi‘ Güneyağıl nâm karyeye sâkin olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp mezkûrları ele getürmeğe yarar âdemlerün ta‘yîn idüp irsâl idüp gereği gibi tetebbu‘ u tecessüs itdürüp dahı ale'l-gafle ele getürüp mukayyed ü mahbûs gönderesin.

663 *Budun'da esir oldukları bildirilen Petruşka Talpaş, Makloç ve İskender adlı haracgüzârların kimde esir olduklarının araştırılarak bulunup serbest bırakılmaları.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihal ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiyye ve mezbûrenün zevci olup babası adı Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmî ve Belgrad sancağında kazâ-i mezbûr karye[ler]inden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe [ve] kâfirde adı Yanoş olan İskender mezkûr üç nefer harâc-güzârlar esîr oldukların arzolunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar bi'l-fi‘l kimde esîr oldukların tetebbu‘ u tecessüs idüp her kimdeyse arzolunduğı gibi Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından olup defter-i cedîd-i hâkânîde kendü babaları ismi mukayyed harâc-güzâr re‘âyâmdan iken esîr olmışlar ise -ki, yanunda bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola- ıtlâk idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye dahlitdürmeyesin.

664 *İskenderiye kazâsına tâbi Filorici Hâsları köylerinden fesad çıkartan, birbirlerine karşı yağmalama, köy yakma gibi teşebbüslerde bulunan ve cizyelerini vermeyen köylerin, gönderilen mufassal hüküm gereğince haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.
Beğ âdemi Osmân'a virildi. Fî 2 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "İskenderiyye kazâsına tâbi‘ Filorici Hâsları'ndan Makartek(?) ve Balderen ve Türümşe-i Bâlâ ve Türümşe-i Evsat ve Türümşe-i Esfel ve Berüyaka Reci ve Polan ve Senekrek ve Öteyaka Reci ve Şinokol ve Zogan ve Kruşe ve Ris ve Şilak ve Kolomse ve Yukaru Kravar ve Berye(?) ma‘a-Akşaş ve Gürvik ve Mıkrayard(?)

nâm karyeler şer‘-ı şerîfe itâ‘at itmeyüp dâyimâ fesâd ü kıtâl ve birbirinün karyelerin ihrâk ve rızkların yağmâ itdüklerinden gayri cizyelerin edâ itmedükleri ecilden mâl-i mîrî tahsîl olunmayup ve gemilerle iskeleye gelen tüccârun mâlların gâret idüp dâyimâ fesâd üzre olduklarına a‘yân-ı vilâyet şehâdet eylediler." diyü arzeyleyüp bundan akdem Podgoriçe kazâsına tâbi‘ Biper nâhıyesinde Bretotorik ve Perçiçe(?) ve Bukamir ve Guysalik ve Harçiçe(?) ve Koca nâhıyesinde ve Kelemente'den İşbaye(?) ve Selçe nâm karyeler keferesi ısyân u tuğyân üzre oldukların" i‘lâm itdüğünüz ecilden haklarından gelinmeğiçün mufassal hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. Zikrolunan re‘âyâ arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ‘atde olup cizyelerin virmeyüp itâ‘at üzre değiller ise **buyurdum ki:**

Bunlar husûsında sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i şerîfüm müsted‘âsınca amel idüp gereği gibi haklarından gelesin.

665 *Bağdad'dan Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyaretine gelip hâlen Meşhed-i Ali'de hastalanan İran Şehzâdelerinden İsmail Mirzâ'nın vâlidesi ve kendisiyle birlikte gelip bir miktarı yanında kalan ve diğerleri İran'a gönderilmeleri için yola çıkartılan adamlarının durumları hakkında bilgi verilmesi.*

Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Sâbıkâ Bağdâd beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Şâhun oğlı İsmâ‘îl Mîrzâ'nun vâlidesi Ka‘be-i Mükerreme'den mürâca‘at eyleyüp Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyâretine geldükde i‘lâm eyleyesin." diyü fermân olunmış idi. Müşârun-ileyhâ mâh-ı Cumâde'l-ûlâ'nun beşinci güninde Bağdâd'dan Meşhedeyn-i Şerîfeyn ziyâretine gelüp hâliyâ Meşhed-i Alî *kerrama'llâhü vechehû*da hasta olup bile olan âdemlerinden on nefer mikdârı gelüp âdem alıkoyup mâ-adâsına icâzet virüp Yukaru Cânib'e gönderdüğin" i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

( ) vardukda göresin; mezkûrun vâlidesi ifâkat bulduğı gibi alıkoduğı âdemleri ile yirlerine gitmişler midür, yoğ ise te‘allül idüp anda mı kalmak isterler, şimdiye değin ahvâlleri neye müncer olmışdur; sıhhati üzre arzidesin ve Kızılbaş tarafından ziyârete gelenlerün husûsları içün anda senden evvel beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû*ya mufassal hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. Ol hükm-i şerîfümi müşârun-ileyhden taleb idüp alup dahı mazmûn-ı hümâyûnı ile amel idüp ol diyârda olan serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve nazm u nizâm-ı memleketde ve mâ-beynde vâkı‘ olan sulh u salâhı ri‘âyet idüp tarafeynden sulha mugâyir vaz‘ sâdır olmakdan hazer idesin.

666 *Üsküp nâibi iken hapsolunan Kara'nın serbest bırakılması.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğ'ün oğlanına virildi.

Üsküb beğine hüküm ki:

Bundan akdem Üsküb Nâyibi olup habsolunan Kara Nâyib hâlâ habsden ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince ıtlâk idesin.

667 *Modava livâsının sipâhîleri olmadığından Şimlek nâhiyesinde bulunan üç zaîm ile on üç sipâhinin Modava livâsını tasarruf etmeleri ve alaybeyi yanında hizmette bulunmaları.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Livâ-i Modava'nun sipâhîleri olmayup ma‘den ve sâyir emvâl-i hâssamun hıfz u hırâseti içün âdem lâzim olmağın Şimlek nâhıyesinde vâkı‘ olan üç nefer za‘îm ve on üç nefer sipâhî Modava sancağına eşmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan nâhıyede vâkı‘ olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki alaybeği yanında hıdmetde olalar. Ba‘de't-tenbîh varmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî selh-ı Cumâde'l-uhrâ, sene: 972, Kostantıniyye

668 *Bağdad'da Ahşâmât Mukâtaası'na mültezim olan Mehmed'in zapteylediği senelerin muhasebesi görülmekte iken ibraz ettiği müzevver mühür ile mühürlenmiş ve nişanlanmış kılâ mevâcibi ile kul tâifesinden bâzı kimselerin ulûfe tezkirelerinden dolayı suçlu görülenlerinden firarda olanların buldurularak dâvalarının görülmesi; haksız olarak alınan akçaların suçlardan tahsil edilmesi ve gerekli görülenlerin hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi Husrev *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Bağdâd'da Ahşâmât Mukâta‘ası'na Mültezim olan Bağdâd gönüllülerinden Mehmed zabteyledüği senelerün muhâsebesi görilmek üzre iken mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Behrâm *dâme ikbâlühû* ve bi'l-fi‘l Defterdâr-ı Emvâl olan Hamza *dâme mecdühû* ve sâbıkâ Bağdâd Hazînesi'nde Rûz-nâmeci olup hâliyâ Meşhedeyn-i Şerîfeyn Mütevellîsi olan Îsâ'nun isimleriyle müzevver mühür ile mühürlenmiş ve nişânlanmış kılâ‘ mevâcibi ve kul tâyifesinden ba‘zı kimesnelerün ulûfeleri tezkirelerin ibrâz idüp ve tezkirelerün hattı ekseriyyâ Rûz-nâmeci Şâgirdi Hüseyin bin İshâk ve Mehmed oğlı İbrâhîm ve Ahmed oğlı Ferecullâh nâm kâtib gâhî müzevver mühür ile mühürlenmiş beyâz kâğıdlar getürüp âmil-i mezbûr tahvîlinden kılâ‘ mevâcibine ve ba‘zı kul tâyifesinün ulûfesine bana tezkireler yazdurup ve gâhî yazdurduklarından sonra mezbûr Ferecullâh müzevver mühür ile mühürleyüp ve nişânlatdı." diyü cevâb virdükde mezbûr Ferecullâh'dan sü’âl olundukda; "Zikrolunan müzevver mühürleri merkûm Hüseyin kazdurup ve âmil-i mezbûr tahvîlinden mevâcibât tezkireleri yazdurup ve merkûm âmil tahvîlinden; "Benüm

mevâcib." diyü alduğum on bin altı yüz yiğirmi akçanun tezkiresin dahı müzevver mühür ile mühürleyüp ve nişânlamışdur." diyü ikrâr idüp sicill olunup ve merkûm Hüseyin'den sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virüp kendüsi âmil-i mezbûrdan müzevver tezkirelerle bi'd-defe'ât alduğı iki yüz yedi bin akça ve mezbûr Ferecullâh alduğı yüz bin akça şer'le sâbit ve sicill olunup meblağ-ı merkûm mezkûrlarun emlâk ü esbâblarından tahsîl olunmak üzredür ve âmil-i mezkûr dahı müttefik olmağın hîn-i teftîşde nâ-bedîd olup ve müzevver mühürle mazınna olan yirlerde cüst ü cû olunurken defterdâr nâmına olan mühür âmil-i mezbûr evinde bulunup mezkûrûn Hüseyin ve Monla İbrâhîm ve Ferecullâh ve Rûznâmeci Şâgirdi Hüseyin Bağdâd Kal'ası'nda habsolunmışlardur." diyü arzidüp ve sen ki defterdârsın; "mezbûr mültezimün mîrîye altı yük akça deyni olup üç yüz elli bin akçası der-zimemdür ve yüz elli bin akçası sâbıkâ Beğlerbeği olan Behrâm *dâme ikbâlühû* nâmı ile müzevver mühür kazdurup; "Mevâcibe teslîm olundı." diyü zimmetine lâzim olan deyni virmeyüp firâr idüp gayr-i vâkı' şirret ü şekvâ itmek içün Bâb-ı Sa'âdetüm'e gitdüğin" bildürmişsin ve mezbûr Mehmed Atebe-i Ulyâm'a gelmiş bulunup müşârun-ileyh Husrev *dâme ikbâlühû* içün; "Bi-gayri hakkın iki bin tokuz yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve yedi yüz koyunum alup" ve hâliyâ Bağdâd Defterdârı olan Hamza içün; "Bin üç yüz altunum ve bir tavâşî kulum ve bir atum alup ve Defterdârun Kethudâsı Rûşenî, ben habsde iken evüm basup tokuz yüz elli filorim ve niçe esbâbum alup garazan beni bu vechile arzeylemişdür." diyü i'lâm itmeğin zikrolunan husûslar tamâm hak üzre görilüp teftîş olunması lâzim olmağın habsle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren *zîde kadruhû*ya teslîm olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, evvelâ mâl-i mîrî husûsını takdîm idüp zikrolunan müzevver mühür ile tezkireye mübâşereti olanlardan elde olmayup gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ve mezbûr Âmil olan Mehmed'ün dahı zikrolunan telbîs tezkirelere vukûfı ve mübâşereti var mıdur, tamâm dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer' teftîş idüp tezvîr ü telbîs ile alınan mâlum her kimden müteveccih olursa esbâb ü emlâkinden şer'le ve kânûn ile bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûr âmil sâbıkâ Beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû*dan ve defterdâr *zîde ızzühû*dan taleb itdüği hukûkı dahı şer'le görüp ol mikdâr altunın ve kulların ve koyunların aldukları bi-hasebi'ş-şer'ı'l-kavîm sâbit olursa bî-kusûr hükmidüp alıvirdükden sonra zikrolunan telbîse mübâşereti olmağla tezvîr ü telbîsi zâhir olanlardan sipâhî olanları habsidüp yazup arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer' ne ise mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer' kimesneye zulmolmakdan hazer idesiz. Câdde-i hakdan udûl ü inhırâf itmeyüp eger beğlerbeği ve defterdârdur ve eger zikrolunan tezvîre mübâşeret idenlerün husûslarıdur, tamâm hak üzre görüp vâkıf u muttali' olduğunuz kazâyâyı ale't-tafsîl hakîkati üzre yazup arzeyleyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 972, Kostantıniyye

669 *Hamamcı Pir Ahmed adlı kişinin câriyesini ayarttığı iddiasıyla küreğe gönderilen Hacı Mehmed adlı kişinin hakkında yalan yere şahitlik yapıldığı yolunda oğlu tarafından yapılan şikâyetin araştırılması.*

Yazıldı.
Bu hüküm gönderilmedi.

Burusa kâdîsına ve Murâdiye müderrisine hüküm ki:

Hudâvendigâr Sancağı Beği Abdurrahmân *dâme ulüvvuhû* mühürlü defter gönderüp; "Hacı Mehmed nâm kimesne Hammâmcı Pîr Ahmed dimekle ma‘rûf kimesnenün bir câriyesin ayartduğı sâbit olup müseccel olduğı arzolunmağın küreğe gönderilmek içün vârid olan emr-i şerîfüm mûcebince küreğe gönderildüğin" bildürüp ve mezbûrun oğlı Südde-i Sa‘âdet'e gelüp; "Mezkûrun câriyesi âhar yirde bulunup babam ayartmış değildür. Şâhidler hılâf-ı vâkı‘ şehâdet idüp bî-günâh cihetleri alınup küreğe gönderilmişdür." diyü ızhâr-ı tezallüm eyledüği ecilden mezkûr, mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşları oğullarından kıdvetü'l-emâsil Aydın-oğlı Mehmed *zîde kadruhû* ile irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâlin bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz; mezkûrun câriyesin ayartduğı sahîh midür, yohsa gayr-i vâkı‘ olup câriye âhar yirde mi bulunmışdur, nicedür; tamâm sıhhati üzre gavrine irişüp yanınuzda ne vechile sâbit olursa mezbûrı habsle girü Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl idüp vukû‘ı üzre hakîkat-i hâlin yazup bildüresiz, hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

670 *669 numaralı hükmün aynısıdır.*

Yazıldı.
Gönderilmedi.

Burusa beğine hüküm ki:

Bundan akdem irsâl itdüğün mücrim defterinde Hammâmcı Pîr Ahmed'ün câriyesin ayartmağla küreğe gönderilen Hacı Mehmed'ün oğlı ve hâtûnı gelüp; "Mezkûrun câriyesi âhar yirde bulunmışdur. Cihetleri hılâf-ı vâkı‘ alınup bî-günâh küreğe gönderilmişdür." diyü ızhâr-ı tezallüm eyledüği ecilden mezkûrun ahvâli tekrâr görilüp sıhhati üzre arzolunmağıçün Burusa kâdîsına ve merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murâd Hân müderrisine* hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhimâ ile cem‘ olup mezkûrun ahvâlini bile görüp sıhhati üzre yazup arzidesiz.

* Metinde "Medresesi'ne" şeklindedir.

671 *Silivri İskelesi'nde parçalanan rençber gemisinden yağmalanan eşyâlar ile yağmacıların bulunması.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf Dîvân'da yazılup Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 25 Cumâde'l-âhır, sene: 972

Silivri kâdîsına ve Dergâh-ı Mu‘allâm müteferrikalarından Sekbân Alî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Silivri İskelesi'nde bir rencber gemisi pârelenüp içinde olan metâ‘ı ve gemi sâhıblerinün esbâbın gelüp kazâ-i mezbûrdan ba‘zı kimesneler yağmâ idüp aldukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsı onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ kazıyye istimâ‘ olunduğı gibi olup zikrolunan gemi pârelendükde metâ‘ u esbâbların kimler yağmâ eylemişlerdür ve ne makûle kimesnelerdür; her kim ise bulup getürüp dahı aldukları metâ‘ u esbâbı bî-kusûr şer‘le ashâbına alıvirdükden sonra bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn ol asıl fesâdı sâbit ü zâhir olup müseccel olanlardan sipâhî olanı habsidüp arzidesiz; olmayanlar bâbında şer‘le lâzim geleni icrâ idüp şer‘a ve kânûna mugâyir kimesneye zulm ü te‘addî olmakdan hazer eyleyesiz.

672 *Silivri kazâsında ortaya çıkan hırsızlık hadiselerinin araştırılarak kazânın hırsız ve harâmilerden temizlenmesi.*

Yazıldı.

Müşârun-ileyhimâya hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ ba‘zı yirlerde ehl-i fesâd ü şenâ‘at zuhûr idüp kiminün evi açılup ve kiminün esbâb u tavarları sirka olunup re‘âyâ vü berâyâya zulm ü te‘addî olunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan kâdîlığun ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup töhmet-i sâbıkaları müseccel olan hırsuz u harâmîsin kemâl-i ikdâm ü ihtimâm ile hak üzre teftîş idüp göresiz; anun gibi yaramazlıkları ve fesâdâtı bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olup sicill olanlardan sipâhî ise habsidüp ahvâlin ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a arzidesiz; olmayanlar bâbında şol ki, muktezâ-yı şer‘-ı şerîfdür, anunla âmil olup şer‘ u kânûna mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur. Ol cânibleri hırsuz u harâmîlerün şerr ü şûrından tathîr ü pâk idüp envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresiz.

673 *Fener kazâsı ahâlisinden Çatalca kasabasında abacılık yapan Dimitri'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Tırhala beğine ve Fener kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Brula(?) nâm karyeden olup gâhî Silivri kazâsına tâbi‘ Çatalca nâm kasabada gelüp abâcılık iden Dimitri nâm zimmînün ki, anası adı Halkene ve karındaşı

adı Semo ve ammûsi adı Yorgi'dür, mezbûr zimmînün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm müteferrikalarından Alî *zîde mecdühû*nun âdemi hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûr Abâcı Dimitri her kande ise tebebbu‘ u tecessüs idüp ele getürüp gaybet iderse yatağ u turaklarına ve akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup dahı kayd [ü] bend ile mezbûr Mehmed'e teslîm idüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Şöyle ki; taht-ı hükûmetinüzde bulunmayup âhar yirde olduğı istimâ‘ oluna, yarar âdemlerünüz gönderüp sancağı beğinden ve kâdîsından taleb idüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdet'e irsâl eylemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz.

674 *Mısır'daki mîrî tereke anbarların korunması işinin Mısır azeblerinden alınmaması.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi; Çankal birâderidür.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'da vâkı‘ olan mîrî tereke anbârını kadîmden Mısır azebleri hıfzidegelüp hâlâ Mısır müstahfızları ta‘yîn olduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Mîrî anbârı kadîmden kimler hıfzidegelmiş ise girü üslûb-ı sâbık üzre anlara hıfzitdürüp olıgelene muhâlif iş itdürmeyesin.

675 *bkz. hkm. 663*

Yazıldı.
Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihal ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiyye ve zevci olup babası [adı] Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmî ve Belgrad sancağından kazâ-i mezbûr karyelerinden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe ve kâfirde adı Yanoş olan İskender Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından iken esîr oldukları arzolunmağın kendüler emânet konılup yirlerinden yoklanup görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan karyelerden dedelerin ve babaların ve anaların yoklayup göresiz; haber virdükleri üzre mevcûd bulunurlar ise babaları ve dedeleri isimlerin defter-i cedîd-i hâkânîye tatbîk idüp sahîh harâc-güzâr ra‘ıyyetlerüm iken esîr oldukları yanınuzda ma‘lûm u zâhir ola, sıhhati üzre tafsîl-i ahvâllerin yazup bildüresiz.

676 *Deyr ü Rahba Beyi Hüseyin'in yanında bulunan Takyeci Bâlî'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Diyârbekir beğlerbeğisinün kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 4 Receb, sene: 972

Deyr ü Rahba Beği Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Yenikapu'da sâkin Takyeci Bâlî ki, Atbâzârı'nda cânbâzlık idüp sen sancağuna gitdüğünde senünle bile gidüp hâliyâ mezkûr mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince kayd ü bend idüp yarar âdemüne koşup Dergâh-ı Sa‘âdet-me’âbum'a gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden ihtirâz eyleyesin.

677 *Drac kazâsında dağlık sarp yerlerde bulunan ve ovada iskan ettirilmek istenildiği için isyan eden karyelerin elebaşılarının haklarından gelinerek çoluk ve çocuklarının esir edilmesi.*

Yazıldı.

İlbasan Beği Şa‘bân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Drac kazâsından dört pâre karyenün keferesin sa‘b yirlerden ovaya indüresin ve baş müfsidlerinün hakkından gelesin." diyü emrüm olmışıdı. Ve'l-hâletü-hâzihî Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Islâhı fermân olunan kurâdan üç pâre karyenün halkı ile Berab(?) nâm karyenün bir mahallesi emr-i hümâyûn mûcebince itâ‘at idüp lâkin mezbûr karyenün Gün-işpat dimekle ma‘rûf mahallesiyle ve Kateş nâm karyenün Mozga ve Hahul nâm mahalleleri umûmen itâ‘atden udûl idüp sa‘b ü sengistân yirlere tahassun idüp âlet-i harb ile ceng ü cidâle hâzır olup etfâl ü ezvâcları esîr olmak lâzimdür. İstimâlet ile itâ‘atleri müyesser değildür." diyü bildürmişsin. İmdi; ısyân u tuğyân üzre musırr olan ehl-i fesâd ele girüp gereği gibi haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa onat vechile mukayyed olup ısyânın arzitdüğün âsîlerün üzerine varup kâbil-i mürûr olan yirlerin seddidüp emr-i sâbıkum mûcebince hüsn-i tedbîr ü tedârükle baş baş müfsidlerin ele getürüp muhkem haklarından gelüp ve etfâl ü ezvâcların esîr idüp mütemerridînün bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ olup itâ‘at ü inkıyâdlarına sebeb ü bâ‘ıs ola; şöyle bilesin.

678 *Arpalık timar zabtı için vekaleten Sapanca'ya gönderilen kişiyi dövüp mahkemede Dergâh-ı Muallâ kullarından olduğu iddiasında bulunan Pîrî oğlu Süleyman'ın küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sapancı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kapucılarum Başı Mehmed *dâme mecdühû* tarafından arpalık tîmârınun zabtına gönderdüği Abdullâh oğlı Süleymân nâm âdemisin Pîrî oğlı Süleymân nâm kimesne darbidüp murâfa'a-i şer' oldukda; "Dergâh-ı Mu'allâm kullarındanum." diyü cevâb virdüğine mûmâ-ileyh tarafından sûret-i sicill ibrâz olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; mezkûr re'âyâ tâyifesinden olup Dergâh-ı Mu'allâm kullarından değil ise, yarar âdemlere koşup küreğe konmak içün Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin ve koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh idesin ki, yolda onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden ihtirâz ideler; şöyle bilesin.

679 *Edirne'de imam ve hatiplik gibi vazife tevcih edildiği halde beratlarını almayan kişilerin vazifeden alınarak yerlerine başkasının verilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 2 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem irsâl olunan emr-i şerîfüm muktezâsınca mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan mesâcid ü mecâmi'da olan e'imme vü hutabâ ve sâyir erbâb-ı cihâtun ahvâli görildükde; "Ekseri bî-berât tasarruf iderler."" diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; min-ba'd tevcîh itdüğün cihâtdan altı aya değin berât itmeyenlerün cihetleri eger hıtâbet ü imâmet ü tevliyetdür, sâyir cihâtdan her ne ise âhara tevcîh idesin ve şimdiye değin bî-berât mutasarrıf olanlara dahı gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp berât itdürüp berâtsuz bir ferde vazîfe virdürmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyenlerün cihetlerin müstehık olanlara tevcîh idüp arzeyleyesin.

680 *Çeşme'ye tâbi Sığla Limanı'nda inşâ olunan hisar peçede iskan ettirilmek için seçilenlerin gitmemek için direnmelerine aldırmayıp bulundukları yerlerden alâkalarının kesilerek kalede iskan ettirilmeleri.*

Yazıldı.
Nişâncı beğ hazretlerinün âsitânelerine hıdmet iden İbrâhîm nâm kimesneye virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Aydın beğine ve Çeşme kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i Çeşme tâbi'ı Sığla nâm limanda binâ olunan hısâr peçe içün Mîr-i Livâ-i Aydın Mustafâ ile mahall-i me'mûra cem' olup kurbinde

olan kurâdan bâğlu ve bâğçelü ganî olup emr-i şerîf mûcebince yazılan elli aded sürgün evlerinden iki def‘a emr-i şerîfe itâ‘at eylemeyüp Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e varup sözlerine i‘tibâr olunmayup reddolunup geldüklerinde her birinün hâneleri kifâyet mikdârı tevzî‘ u taksîm olunup evlerin binâ idüp ekseri hânelerine dühûl idüp hısâr peçe ma‘mûr olup lâkin hâliyâ ma‘zûl olan mîr-i livâ-i Sığla; "Deryâ tarafın hısâr ve burc topları a‘dâdan hıfzider, harc zâyid olmasun." diyü hısâr peçenün deryâ cânibini binâ itdürmedüği ecilden hâliyâ sürgün evlerinden köyleri hısâr kurbinde bâğlu ve bâğçelü ağniyâdan bir kaç ehl-i tezvîr ü telbîs; "Hısâr peçenün deryâdan cânibi binâ olunmadı, havfiderüz, hısâra varmazuz ve girmezüz." diyü evnâ‘-ı te‘allül idüp emre râzî olmayup Dergâh-ı Mu‘allâm'a şikâyete gitdüklerinden gayri bunda kalan sürgün evleri dahı ihmâl ü tekâsül üzre olup kal‘anun ihtilâline sebeb olurlar." diyü arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mukaddemâ fermân-ı şerîfümle yazılup ta‘yîn olunan sürgün evlerinden varmayanları henüz sâkin oldukları yirlerden alâkaların kat‘ itdürüp yarar âdemlere koşup kal‘a-i mezbûreye iletüp yirleşdürmeyince olmayasız. Eslemeyüp muhâlefet idenler her kimler ise isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

681 *Şehrizol Kulları Ağası Mehmed ile Emin Perviz'in arasında meydana gelen kavga ile alâkalı olarak kadı arzındaki şahitlerin ifadeleriyle Malatya beyinin arzındaki şahitlerin ifadelerinin çelişmesinden dolayı şahitlerin bir araya getirilerek durumun teftişi ile birlikte yalancı olanlarının teşhir edilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 3 Receb, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Şehrizol Kulları Ağası Mehmed ile Emîn Pervîz'ün sâbıkâ olan gavgâlarıyçün vârid olan hükümde; "Kâdî-i sâbık mezbûr ağa içün mezbûr emînün evi üzerine âlet-i harble varup kapuların pâreledüğin bildürmiş idi. Siz ol husûsı arzitmemişsiz. Görüp arzidesiz." diyü fermân olunmağın merkûm kâdî ile ahvâle vâkıf müslimânları ihzâr idüp emîn-i merkûm mahallesinden hîn-i gavgâda olup mahalle-i mezbûre imâmı ve mü’ezzini ve cemâ‘atden yedi-sekiz nefer mu‘temedün-aleyh pîrler; "Mesfûr ağa âdemleri ahşâm vaktinde merkûm emîn âdemleriyle gavgâ itmişler. Hattâ ağanun bir kulı maktûl olup irtesi sabâh namâzı vaktinde mescidden çıkdukda merkûm emînün taşra kapusı öninde tarîk-i âmda mezbûr ağanun niçe âdemleri; "Yoldaşımuz katlitdinüz, gelün meclis-i şer‘a varalum." diyü feryâd iderler iken ve mezbûr emînün havlî kapusı iç yüzinden bağlu kapunun taşra yüzinde bir kaç nacak yirlerin gördük. Lâkin kangısı urduğın görmedük. İçerüden emîn ve âdemleri aslâ taşra çıkmadılar ve taşradan içerüye ağa-yı mezbûr âdemlerinden aslâ kimesne girmedi ve kapu ufanmamışıdı, bağlu idi ve bu arada mezbûr ağa kendüsi hâzır değil idi. Mübâşereti ve medhali yoğidi. Böyle gördük, vâkı‘-ı hâl bu idi." didüklerin" bildürmişsin. Ve sen ki sancakbeğisin, sâbıkâ olan kâdî ile mukaddemâ mektûb gönderüp; "Ağa-yı mezbûr emîn-i mezkûrun ahşâm namâzından sonra âlet-i harb ile kırk elli

nefer âdem ile evin basup kapusın pâreleyüp sandığınun kilidin bozup yüz bin akça ve altı yüz elli sikke altunın gâret itdüği şer‘le sâbit olmışdur." diyü bildürmiş idinüz. Ol arzun dahı sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, sâbıkâ bu husûsa şehâdet idüp ol arzda mastûr olanları ve hâliyâ şehâdet idenleri ihzâr idüp bi'l-muvâcehe onat vechile mu‘temedün-aleyh ve bî-garaz müslimânlardan bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; hılâf kangı cânibde çıkar ise kizbleri zâhir ola, anları teşhîr idüp bir vechile hakâret itdüresin ki, bir dahı kimesnenün yalan şehâdet eylemeğe mecâli olmaya ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup arzidesin; şöyle bilesin.

682 *Kastamonu, Taşköprü ve Zeytin kadılıklarında bulunan bennâ, neccar ve arka hamallarının İstanbul suyolunda çalıştırılmak üzere nevrûzda Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hacı Çavuş-oğlı Sinân Çelebi'ye virildi. Fî 4 Receb, sene: 972

Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerileri bölükbaşılarından Mustafâ nâm kimesne, irsâl olduğına mezbûr defterdâr efendi tarafından haber getürüp hükmün içine yazılmışdur.

Kastamonı kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'a gelen suyolınun meremmâtı husûsıyçün istihdâma bennâ vü neccâr ve arka hammâlı lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, taht-ı kazânda ne mikdâr bennâ vü neccâr ve arka hammâlı bulunursa cümlesin ihzâr ve defter itdürüp nevrûzda san‘atlarına lâzim olan âlât u esbâbları ve defteri ile yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, mevsiminde hıdmete hâzır bulunup istihdâm olunalar; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Taşköpri kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Zeytûn kâdîsına.

683 *Muhasebesinin doğru görülmediği yolunda şikâyette bulunan Ahşâmât Mukâtaası Emini Mehmed'in muhasebesinin Evren Çavuş mübâşeretiyle yeniden görülmesi.*

Evren Çavuş'a virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede Ahşâmât Mukâta'âtı Emîni olan Mehmed Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Benüm muhâsebeme ve kendü ahvâlüme garaz mute'allik olup mukaddemâ muhâsebem görildükde iki yük akça ziyâde gelmişidi. Ba'dehû ben Âsitâne'ye gitdüğümde hılâfen arzeylediler ve sâbıkâ mühürlü rûz-nâme sûretleri ihrâc olunup (عبدالغنی) ve Muhıb nâm müstevfîlere virilmişdür. Anlar ol sûretleri inkâr itmeyüp aynı ile getüreler ve iltizâmum şartlarum mûcebince ve elümde olan temessüklerüm ve sicillâtlarum muktezâsınca hak üzre görilüp ve zimemde ve Tâvûk-ı Kerkük nâhıyesinde ve Âl-i Serrâc tâyifesinde ve Atak âmillerinde iki senenün bâkîsi tahsîl olunmayup ve üç buçuk yük akça Şâh Hüseyin ve Ferecullâh üzerinde müseccel hakkumdur. Alınup muhâsebeme dâhıl olsa ve bir yük akça kendü elümle Hazîne'ye teslîm itmiş iken muhâsebeme dâhıl itmeyüp âhar kimesne ismiyle rûz-nâmeye geçürdiler ve şartumda; "Yiğirmi bin akça hıl'at bahâ ve sâyir ihrâcât içün aşağa varıla." diyü virilmişdür. Ol dahı şartum mûcebince görile ve Emînüm olan Keyvân'un gedüğin beğlerbeği alup âhara virilmişdür, girü mukarrer ola. Mukâta'a-i mezbûrede vâkı' olan zamân-ı mübâşeretüm şartlarum mûcebince hak üzre görile, bana hayfolmaya" diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Evren *zîde kadruhû* va[r]ıcak, çavuşum mübâşeretiyle takrîr itdüği ahvâlleri yirlü yirinden kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile hak üzre bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn teftîş ü tetebbu' idüp eger kendü ve eger mübâşirleri kabzitdüği mâlı yirlü yirinden ve Hazîne-i Bağdâd'a teslîm itdüği rûz-nâme defterlerinden yoklayup makbûzâtın ve teslîmâtın tatbîk idüp iltizâm ve şartı mûcebince mezbûrun ve mübâşirlerinün zimmetlerine lâzim gelen mâlumı bî-kusûr tahsîl idüp ve didüği rûz-nâme sûretlerin taleb idüp getürdüp fi'l-vâkı' kendü bir yük akça teslîm itmişken muhâsebesine dâhıl olmayup âhar kimesne nâmıyla rûz-nâmeye geçmiş midür, ol vechile telbîse mübâşeret iden kimdür; tamâm ma'lûm idinüp bi'l-cümle mezkûrun cümle-i ahvâlin hak üzre ber-muktezâ-yı şer' u kânûn görüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ictinâb idüp hakîkat-i hâli neye müncer olursa ale't-tafsîl yazup çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz.

684 *Mihalıç kazâsı Canbazlar karyesinden Zeynel adlı kişinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Canbâzlar nâm karyede sâkin olan Zeynel nâm kimesnenün Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Sipâhî-oğlanları zümresinden Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrı ele getürüp merkûm kuluma teslîm eyleyüp mu'accelen Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eyleyesin. Mezbûrun her vechile ihzârı lâzim olmışdur, ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin.

685 *Kastamonu beyinin, arzettiği gibi donanmaya İznikmid'de binmek üzere sancağı sübaşı ve sipâhileriyle hazır olması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 6 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Kastamonı beğine:

Mektûb gönderüp; "Donanma-i Hümâyûnum'a girmek içün Boğaz Hısârları hılâf semt olmağın sancağun sipâhîleriyle İznikmid'de girilmek husûsın" bildürdüğün ecilden i‘lâm itdüğün üzre İznikmid'de hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'a girmek emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum mûcebince nevrûzdan mukaddem sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle çıkup İznikmid'e geldükde ahvâlün yazup bildüresin.

686 *Musul'da birbirlerine Râfizîlik ve Yezidîlik iddiasında bulunan Bâbü Irak mahallesi halkı ile sâdâtın isnadlarını isbat edemedikleri, aralarında dünyevî gâilelerden dolayı vukûbulan düşmanlıktan vazgeçmedikleri takdirde haklarından gelineceğinin kendilerine bildirildiği.*

Yazıldı.
Bağdâd beğlerbeğisi kethudâsı âdemine virildi. Fî 4 Şa‘bân, sene: 972

Musul beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Âmid ve Nusaybin kâdîları ile mektûb gönderüp; "bundan akdem emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Şehrizol Beğlerbeğisi Muzaffer *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Kasaba-i Musul'da Bâbü'l-Irâk Mahallesi'nde şirret ile meşhûr olan Hüseyin ve Kâsım dâyimâ tezvîr idüp müslimânlara nâ-meşrû‘ bühtân idüp kasaba-i mezbûre ahâlîsini birbirine düşürüp sünnî-mezheb olan Seyyid Mehmed'e isnâd-ı mâlem-yekün idüp ve Musul sancağı beği mezbûrân müfsidlerün hakkından gelmek istedükde firâr idüp niçe müfsidler ile ahdidüp Dergâh-ı Mu‘allâ'ya varup gayr-i vâkı‘ şikâyetler idüp şikâyetleri kizb olduğına şübhe olmayup bu cânibden; "Birbirinün tahrîkiyle şikâyete varmışlardur." diyü bildürdiler. İmdi; nefs-i Musul'da revâfız kısmından ba‘zı melâhıde yevm-i âşûrâda cem‘ olup sahâbe-i güzîne sebbeyledükleri istimâ‘ olundı. Men‘ olunmağıçün hükm-i şerîf gönderilmiş iken yine sene-i mâzıyede ba‘zı melâhıdenün cem‘ıyyeti mütezâyid olup şer‘-ı şerîfe muhâlif evzâ‘-ı garîbeye irtikâb olunmağın ol asıl mülhıdler elegetürilmek içün mukaddemâ hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. "Yevm-i âşûrâda cem‘ıyyet idüp sahâbe-i güzîn *rıdvânu'llâhi te‘âlâ aleyhim ecma‘în*e sebbidenler kimlerdür, rafz u ilhâd kangı tarafdadur ve müşârun-ileyhün arzitdüği üzre şirret ü şekâvetleri var ise mezbûrân müfsidleri ve şer‘-ı şerîfe muhâlif evzâ‘ı olan mülhıdlerden kaç nefer kimesne bulunur ise -ki, şer‘le rafz u ilhâdı sâbit ü zâhir ola- tescîl itdükden sonra kendüleri kayd ü bend idüp sûret-i sicilleriyle gönderesin." diyü fermân olunmağın ber-mûceb-i emr-i şerîf nefs-i Musul'a varılup cânibeynden birbirine rafz u ilhâd ve şirret ü şekâvet isnâd idenlerden Bâbü Irâk Mahallesi halkından olan mezkûrân Hacı Kâsım ve

Hüseyin ve gayrileri ve sâdât zümresinden Seyyid Mehmed ve Seyyid Ca‘fer ve Seyyid Murtazâ ve sâyirleri ihzâr olunup akd-i meclis olunup teftîşe şürû‘ olundukda tarafeynden birbirine isnâd itdükleri ef‘âl-i habîsiyyenün isbât u ızhârına bi-vechin mine'l-vücûh kâdir olmayup âcizler olup birbirine itdükleri isnâdun ızhârında adem-i kudretleri ma‘lûm olıcak cânibeyne aslâ ta‘allukı ve husûs-ı kazıyyede dahli olmayup ulemâ vü sulehâ zümresinden ve a‘yân-ı vilâyetden bî-garaz ve mu‘temedün-aleyh müslimânlardan tarafeynün keyfiyyet-i husûmetleri ve hâlleri sirran ve alâniyyeten teftîş olunup; "Bâbü Irâk tarafında sâkin olan cemâ‘atün sâdât ve kurbinde sâkin olanlar ile mâ-beynlerinde kadîmden adâvet olıgelmiş olup birbiriyle kemâl-i adâvet ü buğz üzre olmağla Bâbü Irâk halkı sâdât tarafına rafz isnâd idüp sâdât dahı anlara Yezîdlik isnâd idegelmişlerdür. Ammâ; iki cânibün dahı itdüği isnâd ve yevm-i âşûrâda sâbıkâ itdükleri cem‘ıyyet emr-i şerîf ile men‘ olunandan berü vâkı‘ olmayup sâdât zümresi eben an-ceddin sahîhu'n-neseb ve sünniyyü'l-mezhebdür ve Bâbü Irâk mahallâtında sâkin olanlar dahı sünnîlerdür ve ehl-i sâlât müslimânlardur. Bu zamâna değin mâ-beynlerinde olan şikâk mahzâ adâvet-i dünyeviyye sebebindendür." diyü muvâcehelerinde haber virdüklerinden gayri bi'l-fi‘l Imâdiyye Hâkimi olan Sultân Hüseyin ve Erbil Beği Bekir *dâme ızzühümâ* dahı ferîkayn hakkında müslimânlarun vech-i meşrûh üzre olan şehâdetlerine muvâfık haber virüp ve ferîkaynun birbirine itdükleri isnâd gayr-i vâkı‘ olmakdur. Ve'l-hâsıl iki cânib birbirine itdükleri da‘vânun ızhârına kudretleri olmayup hılâf-ı vâkı‘ olmağla cümlesi ferâgat idüp; "Min-ba‘d ahad-i cânibeynden rafz u ilhâda müte‘allik bir kelâm sudûr iderse vâlî-i vilâyet hakkımuzdan gele." diyü cemm-i gafîr ve cem‘-ı kesîr huzurında bâ-ser-hem mukırr u mu‘terif olup dünyevî olan adâvetlerine i‘tibâr olunmamağın küdûret-i mezbûre mâ-beynlerinden mürtefi‘ olduğın" arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan iki tâyifeye kemâ-yenbağî tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, itdükleri musâlahaları üzre sâbit-kadem olup mâ-beynlerinden küdûret ü adâveti ve buğz u hasedi ref‘ idüp kendü hâllerinde olalar. Şöyle ki; min-ba‘d şikâk u adâvet ızhâr idüp veyâ şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ları ola, envâ‘-ı ukûbet ile mu‘âkab olunup gereği gibi haklarından gelinür; bilmiş olalar; şöyle bilesiz.

687 *Şehzâde Sultan Murad'ın hâslarına terakkî ihsan olunduğu.*

Yazıldı.

Sultân Selîm hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ ahter-i burc-ı sa‘âdet, gevher-i deryâ-yı hılâfet, semere-i şecere-i devlet, gülbün-i gülzâr-ı ızzet, kurretü'l-uyûn ve behcetü'n-nüvvâd Murâd *tavvela’llâhü umrahû*nun hâslarına terakkî olunması bâbında istid‘â-yı âtıfet olunmağın evlâd-ı sa‘âdet-nihâdumun devha-i ızz ü ikbâllarine emtâr-ı re’fetüm mütekâtır olmak şîme-i kerîme-i husrevânemden olduğı ecilden müşârun-ileyhün hakkında avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i celiyye-i pâdişâhânem zuhûra getürüp bi'l-fi‘l tasarruflarında olan hâsları dört kerre yüz bin ziyâde ile yiğirmi kerre yüz bin olmak bâbında vukû‘ bulan mezîd-i âtıfetüm i‘lâm olundı. Mûmâ-ileyhün husûs-ı sa‘âdet-nusûsında sâdır olan ınâyetümi kendüye inbâ idesin ki, devâm-ı devlet ve sebât-ı kıyâm-ı haşmetüm ed‘ıyesine iştigalde ola.

688 *Dulkadirli sancağındaki sipâhi ve reâya arasında meydana gelen dâvalara diğer sancakların beyi ve adamlarının müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.
Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "vilâyet-i Dulkadriyye etrâflarında vâkı‘ olan âhar sancakbeğleri ve Zülkadriyye'nün sipâh u ra‘ıyyetlerinden bir vechile esbâb ve at ve katır ve deve murâd idindüklerinde virmedükleri içün garaz idüp kendülerün sancaklarından değil iken bir tarîkıla Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzidüp emr-i şerîfde girü kendüleri kul ta‘yîn itmekle murâdları üzerine evlerin basup rızıkların tâlân [ve] niçesin garazla telef ü zâyi‘ itmekle sancağımuzdan niçe sipâhîler ve ra‘ıyyetlerinden niçeler celâ-yı vatan idüp ve nice kimesneler gelüp ızhâr-ı tezallüm itmeden halî olmayup bu makûle âhar sancağa medhali olmayan sancakbeği ve kâdîlar men‘ olunmalarıyçün hükm-i şerîf virilmesin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; sancağunda vâkı‘ olan sipâhî vü re‘âyâ mâ-beynlerinde vâkı‘ olan de‘âvî vü husûsıyyât içün bir tarîk ile bir âhar sancakbeğiyi ve sübaşıların veyâ âdemlerin mübâşir alup re‘âyâya zulm ü hayf itdükleri vâkı‘ ise sancağunda vâkı‘ olan kazâyâya kimesneyi karışdurmayup ol bâbda vâkı‘ olan zulm ü te‘addîyi men‘ u def‘ idüp şer‘ u kânûna muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin. Eslemeyenleri yazup arzeyleyesin.

689 *İlbasan sancağında isyan eden karyelerin isyanının bastırılması esnasında alınacak esirlerin isyan bastırıldıktan sonra serbest bırakılması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 3 Receb, sene: 972

İlbasan beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mukaddemâ vârid olan hükm-i şerîfüm mûcebince ıslâhı fermân olunan kurâdan ba‘zı itâ‘at idüp ve ba‘zınun bir kaç mahallesi aslâ ıslâha mümkin olmadı. Esîr olmak lâzimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; itâ‘at itmeyüp ısyân iden müfsidînden kâbil-i ıslâh olmayanları tu‘me-i şemşîr kılınup askeri terğîb itdürmek içün etfâl ü ezvâcları hîn-i gâretde esîr olup eşkıyâsınun hakkından gelindükden sonra ıtlâk olunup Memâlik-i Mahrûsem içinde olan re‘âyâ esîr olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, esîr husûsın kimesneye ifşâ itmeyüp ol emr-i şerîfüm mûcebince ısyânları zâhir olan ehl-i fesâdun hüsn-i tedbîr ile haklarından gelinüp ber-taraf oldukdan sonra ne mikdâr esîr alınmış ise bî-kusûr ıtlâk idüp hılâf-ı emr bir ferd esîr olmakdan hazer eyleyesin. Şöyle ki; emrüme muhâlif kimesne esîr aldığı istimâ‘ oluna, sen mes’ûl olursın. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan ziyâde ictinâb eyleyesin.

690 *Van beylerbeyisinin İranla alâkalı bildirdiği haberlerin alındığı, İran'dan alacağı doğru haberleri bildirmeye devam etmesi; daha önce Ağrıboz sancağını tasarruf ederken mîrî tarafından zabtolunan tahvili terekesine mahsuben Van'da kıtlık olması nedeniyle kendisine hesabı görülene kadar bir miktar tereke verilmesi.*

Yazıldı.
Âdemi Hasan'a virildi. Fî 11 Receb, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yukaru Cânib'e müte‘allik ba‘zı ahbâ[r] i‘lâm itmişsin. Ol bâbda her ne ki ihbâr u iş‘âr olunmış ise ale't-tafsîl arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba‘d ol tarafdan gaflet üzre olmayup yarar mu‘temed câsûslar gönderüp harekât ü sekenâtlarına ve etvâr [u] evzâ‘larına ıttılâ‘ tahsîl idüp Van serhadlerinde ve mâ-beynde vâkı‘ olan sulh [u] salâhı ri‘âyet idüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i‘lâmdan hâlî olmayasın ve bundan akdem Ağrıboz sancağına mutasarrıf iken arpa ve buğday tahvîlüne düşmiş iken mîrî içün zabtolunup vilâyet-i Van'un etrâfı ziyâde kahtolup hîç bir cânibden zâd ü zevâde gelmez. Zikrolunan terekeden bir mikdâr tereke virilmesin istid‘â idüp ve tahvîlüne düşen tereke ne mikdâr idüği beyân olunmadığı ecilden beğlerbeğilik hâslarından mîrî içün ne mikdâr tereke zabtolunmışsa ma‘lûm olması lâzimdür. Gerekdür ki; zikrolunan terekeyi cins[l]ü cinsiyle defter idüp defteri Bâb-ı Sa‘âdetüm'e gelüp emr-i şerîfüm va[rı]ncaya değin bir mikdâr terekeyi ma‘âş idinesin. Sonra ne mikdâr tereke virilmek emrüm olursa anunla âmil olasın.

691 *Edirne'ye gizlice şarap getirenlerin yakalanıp habpsolunması ve Hıristiyanların Müslümanlara şarap satmalarının engellenmesi.*

Yazıldı.
Muhzır yoldaşı Hüseyin Bâlî'ye virildi. Fî 4 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne ze‘âmeti iltizâmda olmağla Manyas Kapusı'ndan bir def‘a bir nice araba hamr şehre dühûl itdüğinden gayri gice ile dâyimâ mahfî şehre hamr gelmekden hâlî olmaduğı istimâ‘ olunur. İmdi; mahmiyye-i mezbûrede şer‘-ı şerîfe ve yasağ-ı hümâyûnuma muhâlif vaz‘ olmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [ve] hamrun men‘ı husûsında sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrüm muktezâsınca gereği gibi mukayyed olup şehre aslâ taşradan hamr getürmeğe ruhsat virmeyüp gice vü gündüzde yolları ve gelmek ihtimâli olan mevâzı‘ı bekledüp şer‘a ve emr-i hümâyûnuma muhâlif hamr getürüp ve getürmeğe mübâşereti olanları ele getürüp habsidüp isimleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin ve mahmiyye-i mezbûrede olan kefere tâyifesine dahı gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp i‘lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimânlardan bir ferde hamr virdürmeyesin. Eslemeyüp emrüme muhâlif vaz‘ her kimden sâdır olursa sicillât idüp

sûret-i sicilli ile küreğe gönderesin. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm yayabaşılarından olup mahrûse-i mezbûrede yasakcıbaşı olan bile mübâşir ola; şöyle bilesin.

692 *Boğdan'a düşman tarafından vukû bulacak bir saldırıya karşı Silistre, Vidin ve Niğbolu beylerinin hazırlıklı olup Boğdan voyvodası yardım talep ettiğinde sancakları askerleri ile yardıma gitmeleri.*

Yazıldı.

Silistre beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "sancağun askeriyle Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* yanına varup memleketi gâret iden ba‘zı âsî müfsidlerün haklarından gelinmek" emrüm olmışıdı. Hâlen Boğdan Voyvodası Aleksandra Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a mektûb gönderüp; "Mukaddemâ vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidler a‘dâ cânibine varup istimdâd itmekle vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmek üzredür." diyü i‘lâm idüp ve Akkirman beği müşârun-ileyh *dâme ızzühû* Boğdan'da bi'l-fi‘l mezkûrun yanında olduğın bildürüp mûmâ-ileyh Akkirman beğinün dahı mektûbı vârid olmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin kânûn üzre cebelüleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem‘ idüp hâzır u müheyyâ eyleyüp müşârun-ileyh voyvoda ile haberleşüp şöyle ki; düşmen gelmek mukarrer olup seni mu‘âvenete taleb eyleye, aslâ te’hîr itmeyüp sancağun askeriyle voyvoda kuluma varup irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre a‘dânun def‘ u ref‘ı bâbında hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup müşârun-ileyhden sahîh haber alup düşmen olmadın bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve ol cânibe varıldukdan sonra gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idesin ve anun gibi lâzim gelüp sancağun askerin alup giderken ve dönüp getürürken yol üzerinde olan re‘âyâya zulm ü te‘addî olmakdan ziyâde ihtirâz eyleyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Vidin beğine yazıldı.

Yazıldı.

Bir sûreti, Niğbolı Sancağı Beği Mehmed Hân'a; " ... sancağun askerin müretteb ü mükemmel alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü.

693 *Erzurum beylerbeyisinin, Şahkulu Sultan'ın Gürcü Melik ülkesine sefer yapma niyetine dair bildirdiği haberin alındığı; ve Şahkulu'nun sulhü bozacak bir davranışta bulunmaması için îkaz edilip İran şahınında hareketleri hakkında bilgi toplayıp bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Şâhkulı Sultân yanında olan leşker-i melâhıdesiyle Simon Melik üzerine gidüp ordularında Levend üzerine dahı varmak ihtimâli vardur. Eger Levend üzerine varursa şâh dahı bile gitmek mukarrerdür." diyü haber alındugın ve ol cânibe dahı müte‘allik ba‘zı ahbâr" i‘lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün husûs vâkı‘ ise Şâhkulı Sultân ile haberleşüp Âsitâne-i Sa‘âdetüm cânibine ve tâbi‘ olan Gürci meliklerine ve beğlerine ve ülkelerine dest-i tetâvül olunmayup kâ‘ıde-i sulhı gereği gibi ri‘âyet idüp ol taraflarun ıdlâl ü inkılâbına bâ‘ıs olur husûslardan sakınup sulha muhâlif iş irtikâb olunmaya; re‘âyâ vü berâyâ âsâyiş ü huzûrda olalar. Min-ba‘d dahı Yukaru Cânib'e yarar câsûslar gönderüp şâh bi'l-fi‘l Gazvin'de midür, yohsa bir cânibe hareket itmiş midür, ne tedârük üzerinedür, etvâr u evzâ‘larına vâkıf u muttali‘ olup alınan ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

694 *Südde-i Saâdet'e gönderilecek Mısır Hazînesi'nin Mısır'da sancak tasarruf eden Mustafa ile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bu def‘a Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl olunacak Mısır Hazînesi mahrûse-i mezbûrede sancak tasarruf iden kıvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ *dâme ızzuhû* ile gönderilmesin ( ) emridüp ( ) **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazîne-i mezbûreyi gönderilmelü olduğunda müşârun-ileyhi serdâr ta‘yîn idüp irsâl eyleyesin; şöyle bilesin.

695 *Van beylerbeyisinin, Uşnu Beyi Zeynel Bey'in oğlu Mir Seyyid'e sancak olarak tevcih olunmasını talep ettiği Meşkovar mevkiinin İran'a mı yoksa Osmanlı'ya mı tâbi olduğunun tahkiki ile sulhü bozacak davranıştan kaçınılması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Uşnu ve Lâcân sancaklarıyla Kızılbaş'a tâbi‘ olan Seldoz nâm nâhıye mâ-beynlerinde Meşkovar dimekle ma‘rûf mevâzı‘ mukaddemâ mezbûr Seldoz'a tâbi‘ iken Şerefüddînlü nâm kal‘a binâ olunup sâbıkâ emr-i şerîfle Kızılbaş ülkesi tahrîbe varıldukda, zikrolunan kal‘a yıkılup harâb olup içinde sâkin olan Mîr Izzeddîn Aşîreti'yle ve kal‘a-i mezbûra tâbi‘ olan merkûm Meşkovar nâhıyesiyle bile yağmâ vü gâret olundukda mezbûr Izzeddîn bi'z-zarûrî aşîretiyle gelüp hâliyâ Uşnu Beği

olan Zeynel Beğ kullarınun ülkesi kurbinde ikâmet idüp zikrolunan nâhıye ol zamândan berü Memâlik-i Pâdişâhî mülhakâtından olup serhad beğleri kendü ülkelerine dâhıl idüp zabtlarında olup lâkin dâru'l-harb olmağla ma‘mûr olmayup hâlî kalup hâliyâ Kızılbaş'la sûret-i musâlaha gösterildükde Zerzâ tâyifesinden Pîr Gayb nâm kimesne gelüp nâhıye-i mezbûrede fuzûlen oturup ve temekkün itmişdür ve kadîmî sâhıbleri olan dört-beş yüz hâne âvâre vü ser-gerdân olmağın bi'l-fi‘l Uşnu Beği olan mûmâ-ileyh Zeynel Beğ kullarınun sulbi oğulları Mîr Seyyid yarar ve serhadde gereklü aşîret olup sancak tarîkıyla sadaka buyurılursa aşîret-i mezbûre sâyir aşâyir-i serhad gibi uğur-ı hümâyûnda cân u baş îsâr iderler." diyü i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmesin arzitdüğün harâbeleri esnâ-yı sulhda ne cânibün zabtında bulunmışdur, kadîmî Kızılbaş'a tâbi‘ arâzîden olmağla ol cânibe mi zabtolunugelmişdür, yohsa zamân-ı sulhdan evvel mülhakât-ı Memâlik-i Mahrûse'den olmağla bu tarafa mı zabt u tasarruf olunur? Eger Yukaru Cânib'e tâbi‘ arâzîden olup harâbe kalmışsa şimdiki hâlde ol mahalle sancakbeği nasbolunmak sulha muhâlif vaz‘ olmak lâzim gelür. Bu husûsları onat fikr ü tedârük idüp zikrolunan arâzînün sıhhati üzre ahvâline vâkıf olup sulha muhâlif vaz‘ irtikâb olunmak lâzim gelmezse memleket ü re‘âyâya enfa‘ olan husûsı tafsîli ile yazup arzidesin; şöyle bilesin.

696 *Gülnar kazâsında işlenmekte olan boğası ve astarın boyalarının noksan işlendiği haber alındığından eskiden olduğu gibi işlettirilmesi.*

Yazıldı.

Gülnar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kasaba-i mezbûre bogasıcıları âdem gönderüp; "kazâ-i mezbûre astarı kadîmden on ikişer endâze gelüp bütüni bir kaftâna kifâyet iderdi. Şimdiki hâlde işlenenler noksân üzre işlenüp satdukları bogası ve astar tamâm gelmemekle alıcı tâyifesi dâyimâ bize te‘addî itmekden hâlî olmayup bu bâbda cârî olan âdet-i kadîmeye ri‘âyet olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum" taleb eylediler. Bu husûs içün bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bogası ve astar husûsında âdet-i kadîme kemâ-kân icrâ oluna." diyü emrüm olmışıdı. Ol [emr-i] şerîfümle amel olunmamağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm mûcebince kazâ-i mezbûre bogasıcıların cem‘ idüp gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, min-ba‘d eger hâm bogası ve astardur ve eger boyaludur, âdet-i kadîme üzre on ikişer endâzeden eksük olan satmayalar ve satdukları eger bogası ve astardur, her ne cins olu[r]sa olsun, ne mikdâr sermâyeleri var ise onı on birer ziyâde ile satdurup bir akça ve bir habbe ziyâdeye satdurmayasın. Satanı muhtesibe tutdurup kânûn üzre cerîmesin aldurasın ki, bu bâbda tamâm mukayyed olup umûr-ı merkûmede hîle vü hud‘ayı ref‘ idüp olıgelen âdet ü kânûna mugâyir bir ferde iş itdürmeyesin. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenleri isimleriyle yazup arzidesin ve bu hükm-i şerîfi sicillâtuna kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı şerîfin ri‘âyet itdürmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

697 *Anadolu vilâyeti kadılıklarında bulunan bütün yeniçeriler donanma ile sefere tâyin olunduklarından Südde-i Saâdet'e gelmeleri.*

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr sûret olmışdur.

Vilâyet-i Anatolı kâdîlarına hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te‘âlâ nevrûz-ı mübârekde deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum çıkarılmak mukarrerdür. Mezkûr donanmaya yeniçeri kullarum ta‘yîn olunmak lâzim ü mühimm olmağın her birinüzün taht-ı kazâsında ne mikdâr yeniçeri kullarum sâkin ise ale't-ta‘cîl Südde-i Sa‘âdet-me'âbum'a gelmelerin emridüp ve bu husûs için Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden ( ) nâm yeniçeriler ber-vech-i isti‘câl ol cânibe irsâl olunup **buyurdum [ki]:**

Varduklarında, tenbîh için irsâl olunan yeniçeri kullarumı emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurup bârgîrleri kaldukda akça ile bârgîr buluvirüp avk u te'hîr itdürmeyesiz.

698 *Van'da, "vergileri kaldırdık" diye halkı fesada teşvik edenlerin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e tezkire gönderüp; "Varzeloğlı ve Dahanola(?) veled-i Kolnad(?) ve Pîr Beğ veled-i Küçük ve Panos veled-i Gülümmîr ve Dilek veled-i Kubâd ve Ovannes veled-i Holoş ve Holyar(?) Mendilo(?) ve Devlet Hoca(?) ve Bardiyor veled-i Sâdık ve Babacân veled-i Salcek ve Hasan ve Mü'min ve Gaybî nâm kimesneler kendü hâllerinde olmayup memlekete ihtilâl virüp mahrûse-i Van'un etrâfında vâkı‘ olan köylere âdemler salup; "Tereke öşrin ve bâğ hakkın ve bâc-ı bâzâr ve âdet-i ağnâmı ve sâyir rüsûmı ref‘ eyledük." diyü re‘âyâyı ıdlâl idüp bir iki âdem cem‘ eyleyüp tâbi‘ olmayanları muhkem ât idüp şehir içinde yir yir azîm dernekler eyleyüp emr-i hümâyûna ve şer‘-ı şerîfe kat‘â iltifât itmeyüp fesâd ü şirrete mübâşeret iden zikrolunan on üç neferün haklarından gelinmesi lâzim idüğin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlarun ahvâlini hak üzre tetebbu‘ u tefahhus idüp göresin; i‘lâm itdüğün üzre fesâd ü şenâ‘ate mübâşeret idüp memlekete ihtilâl virüp re‘âyâyı ol vechile ıdlâl itdükleri vâkı‘ ise ol asıl müfsidleri hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp gereği gibi haklarından gelesin [ki] sâyir eşkıyâya mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup gaflet ile ol taraflarda bir küllî fesâda bâ‘ıs ve tefrika-i re‘âyâya sebeb ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ve kimesnenün ta‘assub u nisbeti ile bî-günâh olanlara zulm ü hayf olmakdan gâyet ihtirâz idüp tamâm tedârük üzre ehl-i fesâdı def‘ itmek ardınca olasın ve ne vechile tedârük idüp def‘ itdüğün yazup bildüresin.

699 *Şehrizol beylerbeyisinin, Uşnu Beyi Zeynel Bey'in oğlu Mir Seyyid'e sancak olarak tevcih olunmasını talep ettiği Meşkovar mevkiinin İran'a mı yoksa Osmanlı'ya mı tâbi olduğunun tahkîki ile sulhü bozacak davranışlardan kaçınılması.*

Yazıldı.
Zeynel Beğ'ün âdemi Şems'e virildi. Fî 6 Receb, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Uşnu ve Lâcân sancakları ile Kızılbaş'a tâbi‘ olan Seldoz nâm nâhıye mâ-beynlerinde Meşkovar dimekle ma‘rûf olan mevâzı‘ mukaddemâ mezbûr Seldoz'a tâbi‘ iken Şerefüddînlü nâm kal‘a binâ olunup sâbıkâ emr-i şerîfle Kızılbaş ülkesi tahrîbine varıldukda zikrolunan kal‘a yıkılup harâb olup içinde olan Mîr Izzeddîn Aşîreti'yle ve kal‘a-i mezbûra tâbi‘ olan merkûm Meşkovar nâhıyesiyle bile yağmâ vü gâret olundukda mezkûr Izzeddîn bi'z-zarûrî aşîretiyle gelüp hâliyâ Uşnu Beği olan Zeynel Beğ kullarınun ülkesi kurbinde ikâmet idüp zikrolunan nâhıye ol zamândan berü Memâlik-i Pâdişâhî mülhakâtından olup serhad beğleri kendü ülkelerine dâhıl idüp zabtlarında olup lâkin dâru'l-harb olmağla ma‘mûr olmayup hâlî kalup hâliyâ Kızılbaş'la sûret-i musâlaha gösterildükde Zerzâ tâyifesinden Pîr Gayb nâm kimesne gelüp nâhıye-i mezbûrede fuzûlen oturup temekkün itmişdür ve kadîmî sâhıbleri olan dört-beş yüz hâne âvâre vü ser-gerdân olmağın bi'l-fi‘l Uşnu Beği olan mûmâ-ileyh Zeynel Beğ kullarınun sulbi oğlı Mîr Seyyid yarar ve serhadde gereklü aşîret olup sancak tarîkıyla sadaka buyurılur ise aşîret-i mezbûre sâyir aşâyir-i serhad gibi uğur-ı hümâyûnda cân u baş îsâr iderler." [diyü] i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak göresin; müşârun-ileyhe sancak tarîkıyla virilmesin arzitdüğün harâbe yirler esnâ-yı sulhda [ne] cânibün zabtında bulunmışdur, kadîmî Kızılbaş'a tâbi‘ arâzîden olmağla ol cânibe mi zabtolunugelmişdür, yohsa zamân-ı sulhdan evvel mülhakât-ı Memâlik-i Mahrûsem'den olmağla bu tarafa mı zabt u tasarruf olunur? Eger Yukaru Cânib'e tâbi‘ arâzîden olup harâbe kalmış ise şimdiki hâlde ol mahalle sancakbeği nasbolunmak sulha muhâlif vaz‘ olmak lâzim gelür. Bu husûsı onat fikr ü tedârük idüp zikrolunan arâzînün sıhhati üzre ahvâline vâkıf olup sulha muhâlif vaz‘ irtikâb olunmak lâzim gelmez ise memleket ü re‘âyâya enfa‘ olan husûsı tafsîli ile yazup arzidesin.

700 *Abagay nâhiyesinin suyun bu tarafında olan kısmının şeneltmesi için Bargiri beyine verildiği; suyun diğer tarafında olan kısmının da taleb edilmesi üzerine o bölgenin İran'a tâbi olup olmadığının Van beylerbeyi tarafından araştırılması.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Bârgîrî beği mektûb gönderüp; ""Nâhıye-i Abagay'un suyun berü cânibini şeneltmek mümkin ise şenlik idesin." diyü hükm-i hümâyûnum vârid olup ber-mûceb-i emr şenelüp

ammâ; suyun öte cânibi dahı sadaka olunur ise aşîretüm şeneltmek mümkindür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan suyun öte cânibi Memâlik-i Mahrûsem sınurından mıdur, yoh ise Yukaru Cânib'e mi tâbi‘dür, sıhhati üzre yazup arzidesin.

701 *Sultan Ali tarafından elçi olarak gelip nâme ile dönen Kemaleddin Mehmed'in yolda emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.

Memâlik-i Mahrûse'de olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Cenâb-ı saltanat-me’âb Sultân Alî *dâmet me‘âlîhi* tarafından risâlet tarîkıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen şerefü'l-emâsil ve'l-akrân Kemâleddîn Mahmûd *zîde kadruhû*ya icâzet-i hümâyûnum virilüp nâme-i hümâyûnumuzla müşârun-ileyh tarafına irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa kendüye ve âdemlerine yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde hılâf-ı şer‘ kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp mahûf u muhâtara olan yirlerde âdem koşup ta‘b ü zahmet virüp üşendürmeyüp hımâyet üzre emîn ü sâlim mûmâ-ileyh cânibine irsâl eyleyesiz.

702 *Anadolu ve Rumeli'nin sağ ve sol kolunda bulunan kadılıklardaki bütün yeniçeriler donanma ile sefere tâyin olduklarından âcilen Südde-i Saâdet'e gelmeleri.*

Yazıldı.
Muhzıra virildi. Fî 7 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Vilâyet-i Anatolı kâdîlarına hüküm ki:

İnşâ’a'llâhü te‘âlâ nevrûz-ı mübârekde deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum çakarılmak mukarrerdür. Mezkûr donanmaya yeniçeri kullarum ta‘yîn olunmak lâzim ü mühimm olmağın her birinüzün taht-ı kazâsında ne mikdâr yeniçeri kullarum sâkin ise ale't-ta‘cîl Südde-i Sa‘âdet-me’âbum'a gelmelerin emridüp ve bu husûs içün Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden ( ) nâm yeniçeriler ber-vech-i isti‘câl ol cânibe irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varduklarında, her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı‘ olan kasabât u kurâda sâkin yeniçeri kullaruma gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp ihrâc itdürüp bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesiz ve tenbîh içün irsâl olunan yeniçeri kulumı emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurup bârgîrleri kaldukda akçalarıyla bârgîr buluvirüp kâdîlığınuzda avk u te’hîr itdürmeyesiz. Husûs-ı mezkûr ehemm-i mühimmâtdandur. Aslâ ihmâl ü müsâhele câyiz değildür. Bu bâbda envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getürüp mezkûr kullarumı ale't-ta‘cîl Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl

eyleyesin ki Donanma-i Hümâyûnum'a ta‘yîn olunup lâzim olan mühimmâtların tedârükde olalar; şöyle bilesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Rûmili'nün sol-kolı[n]da vâkı‘ olan kâdîlara.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh [üzre] vilâyet-i Rûmili'nün sağ-kolında vâkı‘ olan kâdîlara.

703 *Mihalıç Emini'nin hapsinde olan mücrimlerin teftiş olunup dâvacıları olmadığı takdirde Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Sipâhî-oğlanlarından Süleymân nâm kimesneye virildi. Fî 7 Receb, sene: 972

Burusa beğine ve Mihalıç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrda ba‘zı mücrimler olup cürmleri şer‘le sâbit olup bi'l-fi‘l Mihalıç emîni habsinde idüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan mücrimleri ihzâr idüp teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûrlarun cürm-i galîzları bi-hasebi'ş-şer‘ üzerlerine sâbit ü zâhir olup habsolunup bi'l-fi‘l mahbûslar olup ve hâlen hukûk da‘vâ ider müdde‘îleri yoğ ise sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz; gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz.

704 *Karaman beylerbeyisinin, donanma ile sefere tâyin olunan Niğde, Aksaray ve Kırşehir sancaklarının cümle sübaşı ve sipâhilerini Konya vesâir sancak sübaşı ve sipâhileriyle bin kişiye tamamlayıp Anadolu tarafında olan Boğaz Hisarı'na göndermesi.*

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Niğde ve Aksarây ve Kırşehri beğlerin cümle sübaşı ve sipâhîleriyle Donanma-i Hümâyûnum'a ta‘yîn idüp dahı defter mûcebince yoklayup göresin; bin nefere irişmeğe ne mikdâr sipâhî lâzim olursa Konya'dan ve sâyir beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancaklarun sipâhîlerinden isimleri ve tîmârlarıyla yazup tekmîl idüp anlara dahı bir yarar alaybeğiyi veyâ bir za‘îmi başbuğ ta‘yîn idüp cümlesin cebelüleriyle müretteb ü mükemmel hâzır idüp nevrûzdan mukaddem Anatolı cânibinde olan Boğaz Hısârı'na gönderesin." diyü emrüm olmışıdı. El-hâletü hâzihî Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya irsâli zamânı gelmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan sancaklarun sübaşıları ve sipâhîleriyle yoklayup kusûrın sâyir sancaklardan emr-i sâbıkum üzre tekmîl idüp vilâyet-i Karaman'dan bin nefer sipâhîyi emrolunan sancakbeğleriyle emrüm üzre bî-kusûr ihrâc eyleyüp mahall-i me’mûra gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda tevakkuf lâzim gelmeye. Şöyle ki; giç gelüp veyâhûd kânûn üzre lâzim olan cebelülerinde kusûr u noksânları ola, aslâ kimesnenün özri makbûl olmaz. Dirlikleri alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıkâb ile mu‘âkab olmaları mukarrerdür. Ana göre tenbîh ü i‘lân eyleyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne târîhda varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

705 *Donanma ile sefere tâyin olunan Anadolu, Rumeli ve Adalar'daki beylerin kendilerine bildirilen mevkilerde zamanında hazır olmaları.*

Yazıldı.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp livâ-i Ankara sübaşıları ve sipâhîleri alaybeğine koşılup kânûn üzre cebelüleri ve âlet-i harb ü kıtâlleriyle nevrûzdan mukaddem çıkup Anatolı'da vâkı‘ olan Boğaz Hısârı'nda hâzır olmak buyurılmışıdı. El-hâletü hâzihî Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya irsâli zamânı karîb olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp Ankara sancağınun sübaşı ve sipâhîlerin emrüm üzre ihrâc itdürüp alaybeğlerine koşup mu‘accelen mahall-i me’mûra irsâl idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum'a tevakkuf lâzim gelmeye. Şöyle ki; giç kalup sübaşılar ve sipâhîler kânûn üzre lâzim olan cebelüleriyle bî-kusûr ihrâc olunmaya, gelüp irişmeyen eger sübaşı ve eger sipâhîdür, siyâset olunmak mukarrerdür. Ana göre ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

Yazıldı.
Behrâm Çavuş'a.
Bir sûreti, Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e; " ... sancağun askerin alaybeğlerine koşup gönderesin." diyü

Yazıldı.
Behrâm Çavuş'a.
Bir sûreti, Karesi Beği Gülâbî Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.
Behrâm Çavuş'a.
Bir sûreti, Aydın Beği Mustafâ Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır u müheyyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Teke Beği Ahmed Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır u müheyyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Bolı Beği Velî Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Hamîd Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Menteşe Beği Ahmed Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Sultân-öni Beği Bekir Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Biga Beği İshak Beğ'e; " ... sancağun askeriyle hâzır olasın." diyü.

Anatolı beğlerine yazılan hükümlerün cümlesinde; "... vilâyet-i mezbûrede Boğaz Hısârı'nda hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'a dühûl idesiz." diyü yazıldı.

Der-Vilâyet-i Rûmili ve Cezâyir ve Karaman

Yazıldı.

Bir sûreti, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e; " ... beş binlü ve beş binden ziyâde sipâhîleri ve sübaşıları alaybeğlerine koşup Moton'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Çirmen beğine; " ... sancağun askeriyle Gelibolı'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Selanik Beği Alî Beğ'e; " ... ûmûmen sancağun askeriyle Ağrıboz'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karlıili [Beği] Ferruh Beğ'e; " ... sancağun askeriyle Moton'da hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e; " ... sancağun askerin alaybeğlerine koşup Ağrıboz'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mora Beği Osmânşâh'a; " ... dört binlü ve dört binden aşağasını alaybeğlerine koşup Moton'da hâzır olalar." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ağrıboz Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağun askeriyle sancağunda hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Midillü Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağun askeri ve yanunda olan hâssa kadırgalar ile hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Behrâm Çavuş'a.

Bir sûreti, Rodos Beği Alî Beğ'e; " ... sancağun askeri ve yanunda olan hâssa kadırgalar ile hâzır u müheyyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e; " ... sancağun askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır u müheyyâ olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a.

Bir sûreti, Kırşehri Beği Gazanfer Beğ'e; " ... sancağun askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır olasın." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e; " ... sancağun askeriyle Boğaz Hısârı'nda hâzır olasın." diyü.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantıniyye

706 ***bkz. hkm. 700***

Yazıldı.
Beğ âdemi Halîl'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bârgîrî Beği Mansûr *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; " "Nâhıye-i Abagay'un suyun berü cânibini şeneltmek mümkin ise şenlik idesin." diyü hükm-i hümâyûn gelmeğin ber-mûceb-i emr şenelüp ammâ suyun öte cânibi dahı sadaka olunursa aşîretüm ile şeneltmek mümkindür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; zikrolunan suyun öte cânibi Memâlik-i Mahrûsem sınırından mıdur, yohsa Yukaru Cânib'e mi tâbi‘dür, nicedür, şimdiye değin ne tarafa zabt u tasarruf olunugelmişdür? Hîn-i sulhda kangı cânib tasarrufında bulunmış ise mâ-beynde nizâ‘a mü’eddî olur husûs olmaya. Onat ma‘lûm idinüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

707 *Yemen beylerbeyinin salyânesi karşılığı aldığı metâdan gümrük talep edilmemesi.*

Yazıldı.

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki; ve Cidde emînine hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Yemen Beğlerbeğisi Rıdvân *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp; "sâlyânesi mukâbelesinde aldığı bahâr esbâbından bey‘ itmeğiçün Cidde-i Ma‘mûre İskelesi'ne getürdüklerinde olıgelene muhâlif gümrük taleb itdüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kendü sâlyânesi mukâbelesinde alduğı metâ‘dan âdet-i kadîmeye mugâyir gümrük taleb itdürmeyüp aldurmayasın.

708 *Mohaç ve gayri sancakları tahrirle görevli Zaîm Kâsım'ın sancakların tevzîi husûsunda bildirdiği mâlumatın alındığı; Sekçuy sancağının bölgenin emniyeti için kaldırılmayıp bırakılması.*

Yazıldı.
Âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Mohac ve gayri sancakları tahrîr iden Za‘îm Kâsım *zîde mecdühû*ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "tahrîr olunan sancaklarun tevzî‘ı husûsına mübâşeret olunup Sekçuy ve Şimontorne sancaklarınun ref‘ı ve ibkâsı ahvâlin" bildürmişsin. İmdi; Şimontorne sancağı mukaddemâ ref‘ olmamışıdı. Sekçuy sancağı içün dahı; "Ol yirlerün sancağa ihtiyâcı vardur. Ref‘ olunursa harbî kal‘a müfsidlerinden yollar münsedd olur. Sancakbeği olursa Tuna'dan ve karadan mürûr iden tüccâr ve gayri müslimânlar emn ü emân üzre olurlar." diyü i‘lâm olunmağın zikrolunan Sekçuy sancağı mukarrer olup hâsları tedârük olunmağıçün sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Ol bâbda sâdır olan fermân-ı âlî-şânum mûcebince amel eyleyesin.

709 *Filibe, Sofya ve Zağra kazâlarına tâbi olan voynukların çayır zamanında hizmete getirilmeleri.*

Yazıldı.

Voynuk beğine hüküm ki:

Çayır zamânı karîb olup kazâ-i Filibe'ye müte‘allik olan voynuklar ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

( ) vardukda, te’hîr itmeyüp çeribaşılarına nevbetlü voynuklardan çayır içün âdet ü kânûn üzre bârgîrleri ile bî-kusûr ihrâc itdürüp vakti ve mevsimi ile irsâl eyleyesin. Ammâ; çeribaşılarına tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, bârgîrleri yund olmakdan ve nevbetlü voynuklar bi't-tamâm ihrâc olunmayup akçaları alınmakdan veyâ giç ihrâc olunup maslahat avk u te’hîr olunmakdan hazer idüp bâb-ı ihtimâm u ikdâmda dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; bu bâbda ihmâl ü müsâhele olunup nevbetlü voynuk giç veyâ eksük ihrâc oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre tedârük üzre olasın.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre kazâ-i Sofya'ya müte‘allik olan voynuklar ihrâc olunmak içün.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre kazâ-i Zağra'ya tâbi‘ olan voynuklar ihrâc olunmak içün.

710 *bkz. hkm. 707*

Yazıldı.

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Rıdvân *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp mutasarrıf olduğı sâlyânesi mukâbelesinde alınan bahâr esbâbı ol diyârda harcolunmayup bey‘ itmek içün gemi ile Cidde-i Ma‘mûre'ye getürdüklerinde gümrükleri alınmamak bâbında ınâyet recâ itmeğin gerekdür ki; Atebe-i Ulyâmuz'a olan vüfûr-ı ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca müşârun-ileyhün sâlyânesi mukâbelesinde ol cânibe irsâl itdüği metâ‘ların şimdiye değin olıgeldüği üzre gümrüklerine kimesneyi dahlitdürmemek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz vücûda gütüresiz.

711 *Bolu beyinin, sancağı askeri ile donanmayı Boğaz Hisarı yerine İznikmid'de beklemesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 12 Receb

Bolı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem fermân-ı şerîfüm üzre deryâya gitmeğe hâzır olup lâkin Boğaz Hısârı semt-i âhar olup varılmasında usret vardur." diyü bildürdüğün ecilden İznikmid'e gelüp hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'a anda girmek emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum mûcebince sancağun askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla İznikmid'e gelüp Donanma-i Hümâyûnum'un varmasına tevakkuf idesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Receb, sene: 972

712 *Mısır'da Süleyman Paşa hâsları vekilleri iken iftiraya uğrayıp hapsolunduklarını bildiren Ahmed, Yusuf ve Bedrüddin adlı kişilerin dâvalarının yeniden görülmesi.*

Yazıldı.
Sâ'î Hacı Mehmed nâm Arab'a virildi. Fî 11 Receb, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûreden Ahmed ve Yûsuf ve Bedrüddîn nâm kimesneler Dergâh-ı Mu'allâm'a arz-ı hâl gönderüp; "bunlar mahrûse-i mezbûrede müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları'na vekîl olup ba'zı kimesneler hılâf-ı şer'-ı şerîf bühtân idüp şühûd-ı zûr ile bunları muhkem teşhîr idüp ba'dehû habsidüp dört yıldan berü mahbûslar idüklerin" i'lâm itdükleri ecilden gönderilen arz-ı hâllerinün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup irsâl olundı ve bundan evvel ahvâlleri hak üzre görilüp arzolunmağıçün dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ihzâr idüp ve gönderilen sûret-i arz-ı hâle nazar idüp göresiz; fi'l-vâkı' arz-ı hâlde mastûr olan mevâd bunlardan sâdır olup üzerlerine şer'le sâbit olmağın habsolunmışlar mıdur, yohsa iftirâ olunup hılâf-ı vâkı' bî-günâh mı habsolunmışlardur; ahvâllerin bî-garaz müslimânlardan tefahhus idüp hakîkat-i hâllerine vâkıf u muttali' olup sıhhati ve vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden hazer eyleyesiz. Ammâ; mezkûrları habsden ıtlâk itmeyüp sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesiz.

713 *Ehl-i fesad olduğu için yakalanıp Çankırı'dan Südde-i Saâdet'e getirtilen Erdoğdu'nun halka zulmeden oğulları ve kardeşinin de yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 11 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Kangırı beğine hüküm ki:

Bundan akdem fesâd ü şenâ‘ati ve zulm ü te‘addîsi arzolunup emr-i şerîfüm mûcebince ele getürilüp Südde-i Sa‘âdet'e getürdilen Ertoğdı'nun oğulları ve karındaşı kendü hâllerinde olmayup re‘âyâya ve ebnâ-i sebîle te‘addî vü tecâvüzleri i‘lâm olunmağın ele gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp fesâd ü şenâ‘atlerine ve zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût u zuhûr bulan fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle kendülerin mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin. Yolda gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

714 *Andolu'da bulunan kadılıklardan tâyin olunan miktarda kürekçinin nevrûzdan önce gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Karahısâr-ı Sâhıb ve Hamîd ve Sultân-öni ve Kırşehri ve Aksarây ve Niğde ve İç-il beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya çıkması karîb olup nevrûzdan mukaddem kürekçi gelüp irişmesi lâzim olmağın defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Hâlâ taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan kâdîlardan ta‘yîn olunan kürekcilerin emr-i sâbıkum üzre bî-kusûr mu‘accelen getürüp Tershâne-i Âmirem'e teslîm eyleyesiz." diyü Mâliyye tarafından ahkâm-ı şerîfe yazılup kâdîlara îsâl içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* ile size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Her birinüz taht-ı hükûmetinüzde vâkı‘ olan kâdîlara irsâl olunan kürekci hükmini kendü âdemlerinüzle mu‘accelen irsâl ü îsâl idüp muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, emrolunan kürekciyi ber-vech-i isti‘câl irişdürmeğe ikdâm ü ihtimâm üzre olalar. İhmâl ü müsâheleden ve avk u te’hîrden ziyâde hazer eyleyesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aydın ve Alâ’iyye ve Saruhan ve Karesi ve Hamîdili ve Hudâvendigâr ve Teke ve Biga ve Menteşe beğlerine vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine, Trabzon ve Bolı ve Ankara ve Kengırı ve Kastamonı sancakları beğlerine vech-i meşrûh üzre.

715 *Alâiyye'de yapılmakta olan Mâmuriye Kalesi Limanı inşâsında kullanılmak üzere yapılan taş gemisinin limana iletilmesi için lâzım olan bir kadırganın Rodos beyi tarafından gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 17 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği olup Ma‘mûriyye Kal‘ası hıdmetinde olan Hüseyin *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "kal‘a-i mezbûre limanı içün Alâ’iyye'de binâ olunan taş gemisi tamâm olup liman-ı mezbûra iletmek içün bundan evvel iki kıt‘a kadırga fermân olunmışken kadırga virilmedüğin ve zikrolunan taş gemisi varınca liman-ı mezbûr yapılmak mümkin olmaduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum [üzre] bir kadırga gönderüp zikrolunan taş gemisini mahall-i mezbûra iletdürüp liman-ı mezbûr hıdmeti tamâm oluncaya değin taş gemisin yedüp mu‘âvenet eyleye. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin; şöyle bilesin.

716 *Kesek adlı Yörük cemaatinin sipâhilerinden şikâyetçi oldukları.*

Bu hüküm kayd cüzine geçmişdür.

Bağdâd beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Kesek nâm Yörük cemâ‘ati âdem gönderüp sipâhîleri olan Hasan Alî ve Nâmdâr ve Mîr Abdâl ve Abbâs nâm kimesnelerden ızhâr-ı tezallüm idüp; "Hılâf-ı şer‘ u kânûn u defter akçalarımuz alup ve "tagar başı" diyü dört sene hayli akçamuz alup ve dört senede...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 972, Kostantıniyye

717 *Halka çeşitli iftirâlarla zulmeden İnebolu nâhiyesine bağlı Belye karyesinden Nazar'ın dâvasının görülerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Hasan'a virildi. Fî 12 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Küre kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "taht-ı kazânda İnebolı nâhıyesine tâbi‘ Belye nâm karyeden Nazar nâm kimesne içün; "Karındaşı İlyâs nâm kimesnenün tâ‘ûndan fevtolan kızını karye-i mezbûre[den] Hasan ve Şa‘bân ve Memi ve Kemâl nâm kimesnelere; "Siz katleyledünüz." diyü iftirâ idüp ve meclis-i fıskda kendüyi bıçağla urup mecrûh idüp ba‘dehû mezkûrlara; "Siz yolum basdınuz. Beni mecrûh itdinüz." diyü iftirâ idüp telbîs ü tezvîr idüp ve dâyim müslimânları ve zimmîleri ehl-i örf eline virüp kâdî ma‘rifetsüz hılâf-ı şer‘ işkence itdürüp ellerinde olan esbâbların ve evlerin ve bâğçelerin ve yirlerin alup ve kimini satdurup hayli filorilerin ve akçaların alup hılâf-ı şer‘ zulm ü te‘addî itmekden hâlî değildür ve niçe def‘a

hırsuzluğı zuhûr idüp sicill olunmışdur." diyü sikât-ı müslimînden cem‘-ı kesîr ve cemm-i gafîr haber virüp ızhâr-ı tezallüm ve şekvâ itdüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı üzre olup bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olursa şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

718 *Edirne'ye getirilen su için suyolunun her iki tarafından mîrî için istimlâk olunan arazide sonradan ortaya çıkan ve suyoluna zarar veren ağaçların kesilmesi.*

Yazıldı.
Bostancıya virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Edirne kâdîsına ve bostancıbaşısına hüküm ki:

Sen ki bostancıbaşısın, mektûb gönderüp; "Edirne'de cârî olan su mukaddemâ şehre geldükde ba‘zı kimesnelerün bâğları ve tarlaları içine uğrayup mîrî tarafından iki cânibden yedişer arşun yir alınup nişân olmışıdı. Hâliyâ ol yirlerde ba‘zı meyve fidânları bitüp suyolına zarar idüp ref‘ itmek istedükde sâhıbleri mâni‘ olduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât zikrolunan suyolınun üzerine varup tamâm dikkat ü ihtimâm ile tetebbu‘ idüp göresiz; suyolı içün mîrî cânibinden satun alınup nişân olunan yirlerün sınurı dâhılinde hâdis olan meyve ağaçların kat‘ itdürüp mîrî suyolına zarar u ziyân itdürmeyesiz ve bu bahâne ile kimesnenün bâğına ve bâğçesine hılâf-ı şer‘-ı şerîf dahl ü tecâvüz olunmasından ihtiyât idesiz.

719 *Sofya'da Üçpınar Mahallesi'nde sâkin Dîvâne Ali adlı sipâhinin yine sipâhi olan Mehmed ve kardeşi Hasan'ı âlet-i harble elinden yaraladığı yolundaki şikâyetin teftiş olunup durumun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mecrûh olan Mehmed'e virildi. Fî 12 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Nâyibün mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "erbâb-ı tîmârdan Sofya'da Üçpınar Mahallesi'nde sâkin Dîvâne Alî nâm kimesne mestâne mahalle-i mezbûrede sâkin erbâb-ı tîmârdan dârende Mehmed'ün sağ elinün şehâdet barmağın ve baş barmağınun üst tarafını kılıç ile çalup mecrûh idüp ve mezbûrun karındaşı Hasan'un dahı sağ elinün şehâdet barmağını kılıç ile çalup düşürdüği sâbit olup ve ol hînde mezbûr Dîvâne Alî'nün ağzında hamr râyihası olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup bu husûsı bi'z-zât onat vechile teftîş ü tefahhus kılup göresin; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi midür, niçe[dür]; sıhhati ve vukû‘ı üzre yazup bildüresin. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesin.

720 *Van'da gönüllü gediği almak için sahte hüküm getiren kişinin konuşturularak hükmü yazdırdığı kişilerin yakalanması.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 12 Receb, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Van'da gönüllü gedüği tevcîh olunmağa bir kimesne bir hüküm ibrâz idüp tezvîr fehmolunmağla Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin. İmdi; gönderdüğün hüküm sahîh olmayup tezvîr idüği mukarrer olup ne asıl kimesne yazup ve kim nişân itmişdür; zuhûra gelmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol tezvîr hükmi ibrâz iden kimdür, ne makûle kimesne yazmışdur ve kim nişân itmişdür; muhkem tetebbu‘ u tecessüs idüp îrâd iden kimesneye didürdüp zuhûra getürüp dahı her kim ise habsidüp sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresin.

721 *İpek kazâsında bir sipâhinin öldürülmesi bâzı kişilerinde mallarının gâret edilmesi suçundan zanlı olan sipâhilerin teftiş olunup hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 11 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiyye beğine ve İpek kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr sipâhîlerinden İpek kazâsına tâbi‘ tîmâra mutasarrıf Turgud oğlı Memi ve Yûsuf oğlı Mustafâ ve Alî oğlı dîger Mustafâ nâm sipâhîler Hasan nâm sipâhîyi katleyledüklerin mezbûr Memi'nün hıdmetkârı ale't-tafsîl bildürüp ve "Bundan gayri köylerde ba‘zı kimesneleri şebîhûn eyleyüp mâlların gâret eylemişlerdür." diyü haber virmeğin mezbûrlar habsolunup şer‘le haklarından gelinmek içün emr-i şerîf olmayınca mukayyed olunmaz." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûrûn kimesneler ol sipâhîyi katlidüp ve ol vechile fesâd ü şenâ‘at itdükleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olursa mezbûrları habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp ahvâllerin yazup bildüresin.

722 *Mahkemeyi basıp sâbık İskenderiyye Kadısı Ebu'l-Maâlî'nin hizmetçisini ve mîrîye ait bir miktar parayı aldıktan sonra âsî olan Türümşe karyesine sığınan İskenderiyye Kalesi erenlerinden bâzılarıyla Türümşe karyesinden suçları sâbit olanların yakalanması.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 11 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

İskenderiyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Sâbıkâ İskenderiyye Kâdîsı Ebü'l-Ma‘âlî'ye Kal‘a-i İskenderiyye müstahfızlarından Sa‘dî oğlı Hasan on tokuz yaşında iken yanına varup hıdmetinde iken mezbûr oğlanun akribâsından olup kal‘a-i mezbûre erenlerinden olan İshak Mehmed ve Hüseyin ve Mustafâ Mehmed ve Yûsuf ve Hüseyin Osmân ve Ser-bölük Mustafâ Yûsuf ve Süleymân Mustafâ ve mu‘âvenete gelmiş niçe bed-fi‘âller âlet-i harble gelüp kâdî-i mezbûrun mahkeme-i şer‘ıyyesin basup mezbûr oğlanı darben çeküp kayd ü bend eyleyüp ve mâl-i mîrîden bin sikke altun gâret itdüklerin mühürlü mektûbıyla i‘lâm idüp ve zikrolunan müstahfızândan Hüseyin'ün babası Dîvâne Hacer dimekle ma‘rûf dâyimü'l-evkât küffâr-ı hâksâra yarar atlar fürûht itmekden hâlî olmayup bir vechile dahı mütenebbih olmamağın mezkûr eşkıyâ kal‘alarına girü dönmeyüp ol aradan tâğî olan Türümşe nâm karyeye varup ilticâ eylemişlerdür. Mezbûr Türümşe re‘âyâsı dahı üç mahalledür. Alâniyyen bayraklar kaldurup ve asker etrâfdan Şinokol ve Polan ve Rec ve Şenekrek ve Kakartek(?) nâm âsî köyler Moğşa nâm karye -ki, otuz hânedür- gâret idüp hoyradın kırup ve mâ-bâkîsin esîr ü hasâret idüp ve niçe def‘a iskeleler basup her vechile ısyân üzre olup ve fesâd ehli kande zâhir olursa mezkûr tâğîlere ilticâ eyleyüp ıslâhları lâzimdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; zikrolunan husûslar vâkı‘ ise -ki, şer‘le sâbit ola- her ne tarîkla mümkin ise mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı ahvâllerin mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantıniyye

723 *Selanik Limanı'nda bulunan barça reisi Süleyman'ın donanma için Ağrıboz makâtaâtından tereke alıp donanmaya katılarak Vezir Mustafa Paşa'nın emrinde hizmette bulunması.*

Yazıldı.

Bi'l-fi‘l Selanik Limanı'nda yatan barça Re’îsi Süleymân *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum mühimmi içün Ağrıboz sancağı mukâta‘âtından barçana bin müd tereke virilmek bâbında mukâta‘ât-ı mezkûre nâzırına ve müfettişine Mâliyye tarafından emr-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp mukâta‘ât-ı mezkûre iskelelerine varup emr-i şerîfüm muktezâsınca mezkûr mukâta‘ât terekesinden barçana bin müd tereke tahmîl eyleyüp dahı münâsib olan mahalde varup Tonanma-i Hümâyûnum'a serdâr ta‘yîn olunan düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet me‘âlîhi*ye mülâkî olup müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulunasın. Husûs-ı mezkûr ehemm-i mühimmâtdandur. Bu bâbda kemâl-i ikdâmun vücûda getürüp mu‘accelen mahall-i me’mûra

varup zikrolunan terekeyi barçana tahmîl idüp Donanma-i Hümâyûnum cânibine hâzır u nâzır olup münâsib olan mahalde mülâkât idüp Tonanma-i Hümâyûnum sana tevakkuf itmeden sakınasın.

724 *Hamidili ve Karlıili sancakbeylerinin sancakları hıfzında kalarak sancakları sübaşı ve sipâhilerini bir alaybeyi ile donanmaya katılmak üzere emredilen mahalle göndermeleri.*

Yazıldı.
Bir sû[re]ti dahı, Karesi beğine yazıldı. Şehzâde hazretleri kapucısına virildi. Fî 15 Receb, sene: 972

Hamîdili beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmışıdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Sancağun yalılarınun muhâfazasında kalup sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti‘câl Boğaz Hısârı'na gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Bir sûreti dahı, Karlıili beğine yazıldı, âdemine virildi. Fî 3 Şa‘bâni'l-mu‘azzam "... Moton'da hâzır ola."

725 *Segedin kazâsı zimmîlerinin kendi merâlarında otlayan davarları için resm-i otlak alınmak istendiği yolundaki şikâyetleri tahkik edilerek kânuna aykırı iş yapılmaması.*

Yazıldı.
Kâfirlere virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına ve Segedin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefs-i Segedin'den ba‘zı zimmîler Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Kadîmî kânûn değil iken vilâyet kâtibi kasabamuzun sınurında yöriyen tavarlarımuzdan resm-i sâş diyü bir bid‘at ihdâs idüp yılda on beş bin akça ber-vech-i maktû‘ kayditmekle mer‘âmuzda yöriyen tavarlarımuz başına birer akçamuz alup bize hayfiderler." diyü şikâyet itdüklerinde, deftere mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre mukayyed bulunup ammâ; Memâlik-i Mahrûsem'de vâkı‘ olan kasabât [u] kurâda vâkı‘ olan re‘âyânun tavarları mâdâm ki âhar toprağa varup otından ve suyından intifâ‘ itmeyeler, kendü yirlerinde yöriyen tavardan resm-i otlak alınmak kânûna muhâlif olmağın, zikrolunan maktû‘ ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâdâm ki kasaba-i mezbûrenün tavarları sınurında olan mer‘âlarından tecâvüz idüp harâbe kalan âhar köy yirlerinde yörimeyüp ve âhar toprağa varup otından ve suyından intifâ‘ itmeyeler, sınurları dâhılinde olan mer‘âlarında yöriyen tavarlarından; "Ber-vech-i maktû‘ yazılmışdur." diyü şer‘ u kânûna mugâyir ol vechile otlak

resmin taleb iderler ise men‘ idüp kânûna muhâlif nesnelerin aldurmayasız. Ammâ; mandıra ve ağılları olanlarun kânûn u defter muktezâsınca resmlerin aldurup ol bâbda hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye iş itdürmeyesiz. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde ınâd idenleri yazup bildüresiz.

726 *Çorum'da yapılan kaleye getirilmek istenen içme suyunun mahallinde keşfi yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 14 Receb

Çorum dizdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ nefs-i Çorum'da binâ olunan hısârda sâkin olan kimesnelerün ağız suyına ihtiyâcları olup cüz’î harc ile su gelmesi mümkindür." diyü i‘lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı‘ kal‘a-i mezbûre müstahfızlarınun suya ihtiyâcları var ise kâdî ile ve ba‘zı ehl-i vukûf ve mu‘temedün-aleyh ve muhammin ile zikrolunan suyun üzerine varılup kal‘a-i mezbûre ile ol suyun mâ-beyni bennâ zirâ‘ıyla kaç zirâ‘dur ve ne mikdâr akça ile gelmesi mümkindür ve ağustosda ne mikdâr kalur, tahmîn-i sahîh ile tahmîn idüp dahı sıhhati ve vukû‘ı üzre mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

727 *Rodos Kalesi sâbık kâtibi Hasan'ın tutuklu olarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Rodos Kal‘ası'nda Kâtib olan Hasan nâm kimesnenün Südde-i Sa‘âdetüm'de huzûrı lâzim olmağın **buyurdum [ki]:**

( ) vusûl buldukda, mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

728 *Modova sancağının muhâfaza hizmeti için Şemlek nâhiyesinde bulunan zaîm ve sipâhilerin tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Livâ-i mezbûr Alaybeğisi Mustafâ'ya virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Livâ-i Modava'nun sipâhîleri olmayup ma‘den ve sâyir emvâl-i hâssamun hıfz u hırâseti içün âdem lâzim olmağın Şemlek nâhıyesinde vâkı‘ olan üç nefer za‘îm ve on üç nefer sipâhî Modava sancağına eşmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan nâhıyede vâkı‘ olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâra tenbîh eyleyesin ki, alaybeği yanında hıdmetde olalar. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp hıdmete varmayanları isimleriyle yazup bildüresin; şöyle bilesin.

729 *Selanik beyinin sancağı sübaşıları ve sipâhileriyle birlikte donanmayı Ağrıboz yerine Selanik'te beklemesi.*

Yazıldı.
Beğün kapuhethudâsına virildi. Fî 14 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Selanik Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Sancağun sipâhîleriyle Ağrıboz İskelesi'nde Donanma-i Hümâyûnum'a hâzır olasın." diyü hükm-i şerîfüm gönderilüp livâ-i mezbûr sipâhîleri; "Ağrıboz bu‘d mesâfedür, kudretimüz yokdur." diyü Selanik'de hâzır olmaların recâ itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle emr-i sâbıkum mûcebince müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Selanik'de hâzır olup Donanma-i Hümâyûnum'un vürûdına tevakkuf idesin.

730 *Gelibolu kazâsına tâbi Bayağaç karyesinde Hamza adlı yeniçeriyi yaraladığı bildiren zimmînin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Yeniçerilerden Abdullâh oğlı Hamza'ya virildi. Fî 14 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazâna tâbi‘ Bayağaç nâm karyeden Cüllâhderesi nâm mevzı‘da bir zimmî Hamza nâm yeniçeriyi âlet-i harble mecrûh itdüği arzolunmağın **buyurdum [ki]:**

Husûs-ı mezbûr ol zimmînün üzerine şer‘le sâbit olup sicill olmış ise kayd ü bend idüp sûret-i sicilli ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

731 *Kıtlıktan dolayı Lapseki kazâsı halkına ve askere lâzım olan terekenin Gelibolu'dan parası ile temin edilmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Yeniçerilerden Mehmed'e virildi. Fî 15 Receb, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni Halîl'e hüküm ki:

Lapseki kâdîsı mektûb gönderüp; "hâliyâ Sultâniyye Kal‘ası müstahfızları ve huddâmları meclis-i şer‘a gelüp; "İki yüz altmış nefer kimesnelerüz, vilâyetimüz kahtolup aslâ tereke bulunmak ihtimâli yokdur. Hîç bir yirden tereke gelmeyüp Anatolı yakasından sancağımuza ba‘zı yirlerden beşer-altışar müdd alur sandal ile getürürler idi; men‘ olunup andan dahı gelmez oldı. Şöyle ki; tereke virilmez ise bu kal‘alard[a] bizüm hâlimüz mükedderdür." didüklerinden gayri kal‘a-i mezbûre nâhıyesi re‘âyâlarından beş-altı yüz

nefer kimesneler dahı gelüp; "Kahtlıkdan bizüm dahı hâlimüz mükedderdür." didüklerin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Boğaz'dan taşra deryâya gitmek ihtimâli yoğ ise Gelibolı'dan akça ile kifâyet kadar tereke virüp Lapseki'ye geçüresin. Anda cem‘ olan askere ve müslimânlara muzâyaka virdürmeyesin. Ammâ; gereği gibi mukayyed olup bu bahâne ile emrüme muhâlif deryâya tereke gitmesinden ihtiyât idesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Receb, sene: 972, Kostantıniyye

732 *Beyrut'ta, aralarındaki husûmetten dolayı taraftar toplayarak birbirleri ile cenk edip halka ve memlekete zarar veren zaîm Kayıtba ile yeğeni Cebel-i Kesrevân Emini Mansur'un haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Receb, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Beyrût'da sâkin olup ze‘âmeti olan Kayıtbâ'nun karındaşı oğlı olup bi'l-fi‘l Cebel-i Kesrevân* Emîni olan Mansûr ile mâ-beynleri ak ve kızıl bayrak hevâsı sebebi ile adâvet-i kadîmeleri olmağın her biri cânibinden dörder-beşer yüz nefer ehl-i fesâd atlu ve tüfenklü ve piyâde kavvâsları kendü hevâlarına tâbi‘ kılup birbiriyle ceng ü cidâl ü mukâtele itmekden hâlî olmadukları ecilden re‘âyâ pây-mâl olduğından gayri kazâ-i mezbûre elden gidüp her birisi hayli âdem tâbi‘ idüp yanlarına cem‘ olanlarun ekseri râfızî olup âyendeyi gâret eyledükleri içün vilâyet harâb olup ikisi dahı ol vilâyetden ref‘ olunmayup haklarından gelinmez ise kazâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti mümkin olmadığın" i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre memleket ü re‘âyâya zarar u ziyânları ve ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri var ise her ne tarîkla mümkin ise mezkûrlarun ikisin bile ele getürüp haklarından gelesin ve bu emr-i şerîfüm yirine vardığın Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm eyleyesin.

* Metinde" جبلی کسدوره " şeklindedir.

733 *Rodos beyinin kadırgaları cenkci ve kürekcisi için Çatalca kazâsı hâvass-ı hümâyunundan bâkî kalan terekesinin verilmesi.*

Yazıldı.

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Rodos Beği Alî *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "kendü ile olan on pâre kadırganun cengci ve kürekcilerine her senede otuz yedi bin kîle buğday lâzim olup sâbıkâ arzolundukda Golos İskelesi'nden havâss-ı hümâyûn terekesinden iki yüz bin akçalık tereke

narh-ı rûzî üzre virilmek içün hüküm virilmeğin iskele-i mezbûreden yiğirmi bir bin altı yüz yetmiş beş kîle tereke olup her sene ta‘yîn olunan tereke tamâm olmağa on beş bin üç yüz yiğirmi beş kîle tereke dahı bâkî kalup virilmedüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mûmâ-ileyhün yanında olan kadırgalarun kürekçi ve cengcisi içün taht-ı kazândan havâss-ı hümâyûnumdan virilmek emrolunan terekeden ne mikdâr tereke bâkî kalmış ise emr-i sâbık üzre tekmîl idüp bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekden ve emrüme muhâlif deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden ziyâde ihtirâz eyleyesin.

734 *Bağdad Timarları Defterdârı Üveys'in, Bağdad sancağının tahriri ile görevlendirildiği halde Şehrizol'a tâbi Harîr ü Düveyn sancağını tahrir etmeye kalkışmasının sebebini bildirmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Süleymân Beğ'ün kethudâsına virildi.

Dertenk beğine ve Bağdâd'un Tîmâr Defterdârı olup Bağdâd'a müte‘allik sancaklar tahrîri fermân olunan Üveys *zîde mecdühû*ya hüküm ki:

Harîr ü Düveyn Beği Süleymân âdem gönderüp; "mutasarrıf olduğı sancağı Erbil sancağı ile bir defter olup; "Şehrizol'a tâbi‘ olup kitâbet iderüz." diyü dahlolunduğın" bildürdi. İmdi; sana Şehrizol'a müte‘allik yirlerün kitâbeti emrolunmayup ve zikrolunan defter sana teslîm olunmadı. Vilâyet kâtibine; "Bir sancağı yazasın." diyü emr ü defter virilmeye, ana ırakdan dolaşmanun aslı nedür? **Buyurdum ki:**

Bunun gibiyi karışdurmayup müte‘ârız olmayasın. Sonra özrün makbûl olmayup mes’ûl olursın. Sana Bağdâd ısmarlanmışdur; Şehrizol'a dolaşmanun aslı nedür; arzidesin.

735 *Şehrizol kadısının Malatya kadısı iken bildirdiği, sâbık Şehrizol Kulları Ağası Mehmed'in Emin Perviz ile arasında vukûbulan olayın, Malatya beyi tarafından bildirilen şekliyle çelişkili olmasının sebebini bildirmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol kâdîsına hüküm ki:

Malâtıyye kâdîsı iken mektûb gönderüp; "sâbıkâ Şehrizol Kulları Ağası Mehemmed elli nefer mikdârı âdem ile Hargûn Memlehası Emîni Pervîz'ün evi üzerine gelüp kapusın pâreleyüp mâl ü esbâb alduğın" bildürmiş idün. Bu husûs emr-i şerîfümle teftîş olundukda Malâtıyye Beği Semender ve hâlen Malâtıyye Kâdîsı Sıyâmî Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; ""Mezkûr Pervîz'ün kapusı pârelenmeyüp ve akçası gâret olunduğı gayr-i vâkı‘dur." diyü niçe müslimânlar haber virdüklerin" bildürdükleri ecilden mukaddemâ gönderdüğün arz ile mezkûrlarun bu def‘a gönderdükleri arzlarun sûretleri aslından ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan arzlarun sûretlerine nazar idüp göresin; mukaddemâ sen bu vechile arzidüp müşârun-ileyhimâ dahı ol vechile arzitdüklerinün aslı nedür? Bu bâbda cevâbun ne ise yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 15 Recebi'l-müreccb, sene: 972

736 *Van ve Bargiri kadılarının, reâyadan İran'a geçerek hırsızlık yaptıkları sâbit olanların haklarından gelinmesine mâni olmamaları.*

Yazıldı.
Âdemi Halîl'e virildi. Fî 17 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Van ve Bârgîrî kâdîlarına hüküm ki:

Kabûr Beği Mansûr mektûb gönderüp; "ba‘zı hırsuzlar Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından Kızılbaş vilâyetinden varup nesne sirka idüp fitneye sebeb olup tutılup şer‘le haklarından gelinmek murâd olundukda sizün cânibinüzden men‘ olunduğın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından şer‘le hırsuzlukları sâbit ü zâhir olup sicill olunup hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra siyâsete müstehık olmış ola, muktezâ-yı şer‘ u kânûn üzre haklarından gelesiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye te‘addî olup şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan ve hılâf-ı şer‘ kimesne ahz ü celb olunmakdan ziyâde ihtiyât eyleyesiz.

737 *Boğdan'dan kaçıp düşman tarafından asker toplayarak Boğdan'a saldırmak isteyen müfsidlerin zararının defedilmesi için Boğdan voyvodasının çağrısına askerleri ile yardıma gitmeleri husûsunda Silistre ve Vidin beyleri ile Niğbolu alaybeyine emir verildiği.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyet-i Boğdan'dan firâr iden müfsidler düşmen cânibine ilticâ idüp dahı leşker cem‘ idüp üzerüne gelmek tedârükinde olduğın ve mu‘âvenet içün Akkirman Beği Hasan *dâme ızzühû* yanuna varup bi'l-fi‘l anda olup ol cânibde olan beğler kullarum mu‘âvenete irişmelerin" i‘lâm eyledüğün ecilden Silistre ve Vidin sancakları beğleri ve Niğbolı alaybeğisi umûmen sübaşıları ve sipâhîleriyle sana mu‘âvenet itmek emrüm olup ol bâbda kendülere ulağla ahkâm-ı şerîfem irsâl olunup senün tarafundan habere muntazırlardur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, düşmen tarafından gaflet itmeyüp tamâm basîret üzre olup fi'l-vâkı‘ arzitdüğün üzre vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmesi mukarrer olup bî-hûde yire asker yıpratmak ihtimâli yoğ ise te’hîr itmeyüp müşârun-ileyhim beğler kullaruma mektûb

gönderüp emrüm mûcebince mu‘âvenete taleb idüp dahı hüsn-i ittifâk u ittihâd ile a‘dânun def‘ u ref‘ı husûsında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Ammâ; bu bâbda tamâm basîret üzre olup gaflet ile memleket ü vilâyete ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz‘ olmakdan hazer eyleyesin.

738 *Erdel kralının Nemçe'den Plaj Menhar kavgasıyla aldığı kalelerden Bana Kalesi hâriç diğer kaleleri Nemçe tarafından ahidnâmeye aykırı bir davranış olmadığı takdirde Nemçe'ye iâdesine; Nemçe'nin, Osmanlı'da tutuklu bulunan Bebek Frenc'in serbest bırakılması hususundaki talebi üzerine; Erdel kralının, Bebek Frenc'in serbest bırakılmasına ikna edilmesi.*

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Süleymân'a hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Ulyâm'a harâcıyla ilçisin gönderüp atası Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan ahdimüzde sâbit-kadem olup iftihâru ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Erdel Kralı İstefan Kral Plaj Menhar(?) gavgâsıyla alduğı kal‘alar içün esnâ-yı sulhda zabtımuzda bulunmağla ahdimüzde dâhıldür, ahde mugâyir alınan kal‘aların taleb eyledükde ahd ü emânı ri‘âyet eylemek dîn ü devlet-i husrevânemden olduğı ecilden Bana Kal‘ası Kral-oğlı'nun elinde mukarrer kılınup andan gayri alınan kal‘alar ahd-i hümâyûnum muktezâsınca sâhıblerine teslîm olunmak üzre müşârun-ileyh kralun kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzre yazılan nâme-i hümâyûnumda bu ahvâl dahı mezkûr u mukarrer olup ol bâbda müstekıl kendüye nâme-i hümâyûnum gönderilmişdür ve hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de mahbûs olan Bebek Frenc dahı kral-ı mezbûr ıtlâk olunmasın iltimâs idüp ol bâbda anlara cevâb virilmeyüp Kral-oğlı'na elinden giden kal‘aları mukâbelesinde mahbûs-ı mezbûr kal‘aların virmek üzre ıtlâk olunmak mukarrer olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, bu husûsı aslâ bir ferde ifşâ itmeyüp hemân Kral-oğlı'na bildürüp ol dahı bu râzı* hıfzeyleye. Şöyle ki; Nemçe kralına ilçileri varup vâsıl oldukdan sonra ahd ü emâna muhâlif ol cânibden vaz‘ sâdır olmayup Bana Kal‘ası mûmâ-ileyhün elinde kalmak üzre alınan kal‘aların taleb iderse emr-i şerîfüm muktezâsınca ahid-nâme-i hümâyûnumuzı ri‘âyet idüp ol kal‘aların teslîm itdürdüğün gibi Bebek Frenc dahı kal‘aların teslîm itmek üzre müşârun-ileyhe gönderilüp envâ‘-ı ri‘âyet-i husrevâneme mazhar olur. Ana göre gereği gibi istimâlet virüp Ferenduş-oğlı ile mâ-beynde olan husûmet ü gavgâyı ber-taraf itmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

* Metinde " رافن " şeklindedir.

739 *Eflak voyvodasının reâyadan Şeytanoğlu adlı zimmî ile aralarındaki anlaşmazlığı hallettiği yolundaki haberinin alındığı*

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından Şeytân-oğlı dimekle ma'rûf zimmîye zevceliğe virdüğün hemşîreni cebr ile Memâlik-i Mahrûsem içinde tefrika itdüğün mezbûr zimmî bildürdükde mâ-beyninüz ıslâh olunmağıçün sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp ol emr-i şerîfüm muktezâsınca hemşîrene aldığı zamânda virdüği altun ve esbâbı âdemlerünle mezkûra gönderüp teslîm olunmağla mâ-beyninüz ıslâh olunduğın i'lâm itmişsin. İmdi; bu asıl vaz' münâsib değil idi. Bu def'a vâkı' olan günâhun afvolunmışdur. **Buyurdum ki:**

Min-ba'd şer'a ve emre muhâlif vaz' olmakdan sakınup tamâm basîret ü intibâh üzre kendü hâlünde olup âdemlerüni ve memleket ü vilâyeti gereği gibi hıfz u sıyânet itmekde tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantıniyye

740 *Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Mehmed'in evini basarak iki zevcesini öldüren Bostan'ın siyâset olunarak, bu işte ona yardımcı olanların teftişine devam edilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Akşehir ve Ilgun kâdîlarıyla mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*nun Bostân Çavuş gice ile nerdübân ile evine girüp ve serhoş hıdmetkârlarıyla evin basup ba'dehû kayınatası Mustafâ Kethudâ'nun evine girüp ba'zı esbâbıyla iki cârîyesin ayardup katlitdüği husûsun teftîşi içün cümlenüz bir yire gelüp teftîş itdüğünüzde mezkûr Bostân nerdübân ile gice ile mezkûr kethudânun sağdıcı Ahmed Çavuş ve üç nefer yoldaşıyla evine girüp Kamer ve Sermiyân nâm cârîyeleri çıkarup kendü evine iletüp ba'dehû kız karındaşı Safiyye, Çilingir Hacı hâtûnı ve Nâzır Abdî kızlarıyla ve oğlı Ahmed ve Ivaz oğlı Yûsuf ve Kemânkeş kızı Mihrişâh nâm avretlerle cârîyeleri alup Ömer bin Hızır'un evine gidüp anda katlidüp sonra meyyitlerin pâreleyüp kendü esbâblarına sarup Ömer'ün bâğında defnidüp aynı ile meyyitler bâğda bulunup; "Mezkûr Bostân Çavuş ve yeğeni Ahmed ve Kara Mustafâ ve sağdıcı Ahmed Çavuş ve Hasan nâm kimesneler mezkûrân cârîyeleri vech-i meşrûh üzre katlitdiler, bâğumda defnitdiler." diyü mezbûr Ömer ikrâr idüp Safiyye münkire olup ammâ; alup gitdüğin gördükleri şer'le sâbit olup ve mezbûr Mehmed Çavuş'un mezkûr Bostân hıyânet kasdına evine girdüği husûs teftîş olunup inkâr itdükde Bostân mezbûr iki nefer yoldaşıyla gice ile evine girüp esbâbın aldığı şer'ıle sâbit olup sicill olunduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûr Bostân'a siyâset olunup sâyirlerün ahvâli tekrâr görilüp arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince Bostân'a siyâset idüp sâyir yoldaşları kimlerdür, ne keyfiyyetle yoldaşlık itmişlerdür; tafsîl üzre isimleri ve resimleri ile yazup bildürüp kendülerin habsden

ıtlâk itmeyesiz ve mezbûr Mehmed Çavuş'un hâtûnı ahvâlin dahı bî-garaz kimselerden tetebbu‘ u tecessüs idüp Bostân'ile alâkası var mıdur, niçedür, görüp anun gibi Bostân'ile mu‘âmelesi olduğı vâkı‘ ise -ki, şer‘le sâbit ola- kal‘ada habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin yazup arzidesiz.

741 *Şehzâde Selim'in hâsları mültezimi Ferruh Şad'ın ahvâlinin yeniden teftiş olunması.*

Yazıldı.
Oğlı Abdülcebbâr'a virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Dârende Mazı nâm hâtûn Dergâh-ı Mu‘allâm'a arz-ı hâl sunup; "Ferruhşâd nâm oğlı, müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhü* hâsların iltizâm idüp ba‘zı kimesneler umûmen teftîşine hüküm alup te‘addî eyledüklerin" bildürmeğin sunılan arz-ı hâlün sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahv[â]lin şer‘le görüp ber-taraf idüp tekrâr Dergâh-ı Mu‘allâm'a şikâyet olunmalu eylemeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 17 Receb, sene: 972, Kostantıniyye

742 *Haracını gönderen Nemçe kralına yeni ahidnâme gönderildiği, Budun ve Tımışvar beylerbeyinin ahidnâmeye aykırı davranışlarından kaçınmaları.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Nemçe kralınun Atebe-i Ulyâm'a harâcla gelen ilçisi ve âdemleri hüsn-i icâzet-i hümâyûnumla ol cânibe irsâl olunup kral-ı mezbûrun atası Ferenduş ile mâ-beynimüzde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuzda karındaşları bile olmak üzre ibtidâ-i sulhdan sekiz yıla varınca ahid-nâme-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhün ilçisi kendüye varup vâsıl olup mu‘âhede-i hümâyûnumuzun ahvâli mukarrer oluncaya değin kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre olup beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri kullaruma kendü cânibünden mektûblar gönderüp sancakları sübaşıları ve sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp gafletde bulunmayup dâyimâ ol cânibe nâzır olmakdan hâlî olmayup memleket ü vilâyetün ve serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasın ve müşârun-ileyh krala yazılan nâme-i hümâyûnumda serhadler tamâm emn ü emân üzre olmağıçün serhadlerinde olan kılâ‘un ve yirlerün haydudların hıfzeyleyüp eslemeyenlerün haklarından gelinmek tenbîh olunup lâ-büd bu cânibden dahı serhadde olan hâfızân-ı

asâkir-i İslâm'a gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunup aslâ ol cânibe dest-i tetâvül itdürmeyüp ahd ü emânı ri'âyet itdüresin. Ba'de't-tenbîh her kimden emrüme muhâlif iş sâdır ola, eger sancakbeğleri ve sübaşılar ve sipâhîler ve sâyir neferât, siyâset olunurlar. Ana göre emr-i şerîfümi i'lân idüp serhadlerün kemâl-i emn ü emân üzre hıfz u hırâsetinde envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi. Fî 17 Receb, sene: 972
Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine, vech-i meşrûh üzre.

743 *İskenderiyye sancağında isyan üzere olup yağmalanması emrolunan karyelerden Şehzâde Selim'in lalasının karyesi halkı isyandan vazgeçmezlerse akrabalarının karyeden çıkarılarak diğerlerinin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde hazretlerinün kapukethudâsına virildi. Fî 18(?) Receb, sene: 972

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* lalası Hüseyin *dâme ulüvvuhû* mektûb gönderüp; ""Livâ-i mezbûra tâbi' olan Kelemente ve Koca ve Bratotoş nâm karyeler halkı ısyân u tuğyân üzredür." diyü arzolunmağla gâret olunmağıçün emr-i şerîf irsâl olunduğı istimâ' olundı. Eyle olsa; karye-i mezbûre merhûm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* zamânında fetholunup ol târîhdan berü emn ü emân üzre olup husûsâ cümleden mezbûr Kelemente nâm karye müşârun-ileyhün mevlûdı ve vatan-ı aslîsi olup ve tîmâr sadaka buyurılan Alî nâm karındaşı kadîmden ol karyede mütemekkin olup hâliyâ ol vefât idüp dört nefer oğlı ve kızları ve müşârun-ileyhün akribâ vü ta'allukâtı yine karye-i mezbûrede olup ve niçesi evvel-bahârda bu cânibe gelüp müslimân olmak niyyet eylemişler idi." diyü i'lâm eylemiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin: Şöyle ki; karye-i mezbûre ahâlîsi istimâlet ile itâ'at ü inkıyâd üzre olup ısyân u tuğyân üzre olmadan ferâgat idüp ıslâhı mümkin olursa onat vechile istimâlet virüp itâ'at ü inkıyâd itdüresin. Şöyle ki; istimâlet ile itâ'at ü inkıyâdları mümkin olmaz ise, müşârun-ileyhün karye-i mezbûrede sâkin olan akribâ vü ta'allukâtın ihrâc itdükden sonra emr-i sâbıkum muktezâsınca haklarından gelesin.

744 *İstanbul'dan Budun'a varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların ülkesine dönen Nemçe elçisinin ihtiyaçlarını gidermeleri.*

Yazıldı.
Za‘îm Hidâyet'e virildi. Fî 18 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Budun'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçisi Mikel'e hüsn-i icâzet-i hümâyûnum olup Rûmili'nde ze‘âmet tasarruf iden Hidâyet'e koşılup ol cânibe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün ilçisi ile her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa menâzilde akçalarıyla yimlerin ve yimeklerin tedârük idüp ve bârgîrleri kaldukda bahâsıyla bârgîr alıvirüp bi'l-cümle menâzil ü merâhılde mezkûrlara kimesneye ta‘b ü zahmet virdürmeyüp sahîh u sâlim birbirinüze ulaşdurasız.

745 *İstanbul'dan Beç sınırına varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların, bâzı işleri için Beç elçileri ile Beç'e gidip gelecek olan zimmî Yamko Draye'ye müdâhale etmemeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bu hüküm alınup; "Dubravenik'e varınca yol üzre olan kâdîlara yazılmak emrolundı." diyü Tezkireci Hasan Beğ hüküm üzre işâret itmeğin tekrâr yazılup hükm-i atîk hıfzolunmışdur. Fî 16 Şa‘bân, sene: 972

Mahrûse-i İstanbul'dan Beç sınurına varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Galata sâkinlerinden dârende Yakmo Draye nâm zimmî gelüp; "ba‘zı masâlihı içün Beç ilçileriyle Beç'e varup gelmek murâd idinüp yolda ve izde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Mezkûr vilâyet-i mezbûreye varup gelürken her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü tavarlarına kimesneyi hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

746 *Zaîm Hidayet ile gönderilen Beç elçilerinin Budun'a varınca bekletilmeden ülkelerine gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili'nde ze‘âmete mutasarrıf Hidâyet *zîde kadruhû* Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçi ile kral-ı mezbûr tarafına ahid-nâme-i hümâyûnum ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ’a'llâh Budun'a varup vâsıl oldukda, ilçi ile mezkûrı eğlendürmeyüp ve Budun'dan kimesneyi koşmayup mezbûr Hidâyet'i kendü âdemleriyle gönderesin; şöyle bilesin.

Yol hükmi dahı yazılmışdur. Mezbûr Hidâyet'e virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

747 *Beç elçisinin ahidnâme ile yola çıktığının Komoran muhafızı tarafından Beç kralına bildirilmesi, elçilerle birlikte kralın serbest bırakılmasını istediği zimmînin de gönderildiği.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından harâc ile gelen ilçisine hüsn-i icâzet-i hümâyûnum mukârin olup ahid-nâme-i hümâyûnum ile ol cânibe revâne olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varup vusûl buldukda, ilçi-i mezbûr mahrûse-i İstanbul'dan çıkup ol cânibe varmak üzre idüğin mektûbunla Komoran'un hâfızına bildüresin ki, anlar dahı kral-ı mezbûra i‘lâm ideler ve mukaddemâ; "Fesâd ü şenâ‘at üzre giriftâr olan Vendoli ıtlâk olunmasın tazarru‘ itdükleri ecilden ilçi-i mezbûr ile ol cânibe irsâl olunmışdur." diyü ulağla hükm-i hümâyûnumuz gönderilmişidi. Itlâk olunan Vendoli olmayup Furıcek Yanoş nâm zimmîdür. Anda vardukda, zimmî-i mezbûrı alıkoyup ahd-i şerîfüm üzre sulhı kabûl idüp mu‘âhede-i hümâyûnum mukarrer olduğı gibi bir akça ve bir habbesi alınmadın ıtlâk idüp sahîh u sâlim ol cânibe ulaşdurasın ve şimdiye değin ol cânibden ve serhadler ahvâlinden her neye muttali‘ olmış isen vâkıf olduğun ahbâr u âsârı Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm idesin; şöyle bilesin

748 *Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddin'in Mevlânâ Ebu's-Suûd Efendi'nin tefsir hizmetine yardımcı olmak üzere Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Rodos Medresesi Müderrisi Bedreddîn'e hüküm ki:

A‘lemü'l-ulemâ’i'l-mütebahhırîn, efdalü'l-fudalâ’i'l-müteverri‘în Mevlânâ Müftî Ebü's-sü‘ûd *edâma'llâhü te‘âlâ fezâyilehû*nun yanında tefsîr kitâbeti hıdmeti eylemek içün gelmen lâzim idüği müşârun-ileyh tarafından arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te’hîr itmeyüp gelüp müşârun-ileyhün yanında tefsîr-i şerîf kitâbeti hıdmetinde olasın; şöyle bilesin.

749 *Hâssa-i Hümâyun'a ait bir iş için Tımışvar'a gönderilen Ali Çavuş ile Erdel kralının adamına yol güzergâhındaki kadıların yardımcı olmaları.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 17 Receb

Tımışvar'a varup gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa-i Hümâyûnum'a müte‘allik bir mühim husûs içün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî ile Erdel kralı cânibinden gelen bir nefer âdemi ulağla ol cânibe irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa kendülere ve iki nefer hıdmetkârına ulak bârgîri bulup avk u te’hîrden hazer idesiz.

750 *Nâme ile Erdel'e gönderilen Ali Çavuş'u Eflak voyvodasının Erdel'e ulaştırması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Çavuşlarumdan Alî *zîde kadruhû* nâme-i şerîfümle vilâyet-i Erdel'e irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr çavuşumı eğlendürmeyüp emîn ü sâlim vilâyet-i Erdel'e ulaşdurasın.

751 *bkz. hkm. 733*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 17 Receb, sene: 972

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Rodos beği mektûb gönderüp; "kendü ile olan on pâre kadırganun cengci ile kürekçilerine her senede otuz yedi bin kile buğday lâzim olup sâbıkâ arzolundukda Golos İskelesi'nde Havâss-ı Hümâyûn terekesinden iki yüz bin akçalık tereke narh-ı rûzî üzre virilmek içün hüküm virilmeğin iskele-i mezbûrede yiğirmi bin altı yüz yetmiş bir kîle tereke olup her sene ta‘yîn olunan tereke tamâm olmağa on beş bin üç yüz yiğirmi beş kîle tereke bâkî kalup virilmedüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

( ) göresin; mûmâ-ileyhün yanında olan kadırgalarun kürekci ve cengcisi içün taht-ı kazândan havâss-ı hümâyûndan virilmek emrolunan terekeden ne mikdâr tereke bâkî kalmış ise emr-i sâbık üzre tekmîl idüp bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekden emr-i hümâyûnuma muhâlif deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden hazer idesin.

752 *Oltu Kalesi'nde mahlûl gedik olduğunda hisarerenleri oğullarından başkasına tevcih olunulmaması.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup bir kaç varak aşağa tekrâr geçmişdür.

Oltı beğine ve dizdârına hüküm ki:

Kal‘a-i mezbûrede anun gibi mahlûl gedük vâkı‘ oldukda hısâr-erenleri oğullarına virilmeyüp hâricden mütemevvil kimesnelere tevcîh olunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi mahlûl vâkı‘ olan hısâr gedüğini kadîmden kal‘a-i mezbûrede gedüğe mutasarrıf olup Çepni tâyifesinden olmayan hısâr-erenleri oğullarına tevcîh eyleyüp hâricden kimesneye tevcîh itmeyesin.

753 *Sahte beratla Hâvass-ı Hümâyun'dan kendine timar almaya kalkışan Prozor Kalesi mustahfızlarından Bâlî bin Pîrî'nin hapsedilip beratı yazanların bulunması.*

Yazıldı.
Mi‘mâr Mehmed'e virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Klis beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Prozor Kal‘ası müstahfızlarından olan Bâlî bin Pîrî nâm kimesne müstahfızlarun havâss-ı hümâyûna zabtolunan tîmârlarından Sekne(?) nâm karye ve gayriden bin dört yüz akça tîmâr hâsdan ifrâz olunup girü kendüye tîmâr virildüğine berât ibrâz idüp hâlen zikrolunan berât telbîs idüği Südde-i Sa‘âdetüm'de zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı hüsn-i tedbîr ile ale'l-gafle ele getürüp habsidüp berâtı kim yazmışdur ve ne asıl kimesne nişân itmişdür, yazan ve nişânlayan ol cânibde ise didürdüp zuhûra getürüp eger ol tarafda değil ise kendüyi mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

754 *Prizrin beyinin, Selanik sancağındaki kışlağının Selanik kadısı tarafından başkasına verildiği yolundaki şikâyetinin tahkiki.*

Yazıldı.

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Prizrin Beği Mustafâ *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Selanik kazâsında vâkı‘ olan kışlağını Selanik Kâdîsı Mevlânâ Muslihuddîn şer‘ u kânûna muhâlif âhara hükmidüp ve sancakbeği âdemlerine koyunların sürdürüp ve şobânların darbitdürüp ağılların yıkdurup ve mer‘âsın yakdurup te‘addî itdüğin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; husûs-ı mezbûrun aslı nedür, arzolunduğı gibi midür, niçedür, tamâm gavrine irişüp dahı vukû‘ı üzre arzeyleyesin.

755 *Mühim bir iş için Budun beylerbeyine gönderilen Ahmet Çavuş'un Budun beylerbeyine ulaştırılması.*

Yazıldı.

Semendire beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhû* bir mühim husûs içün ulağla Budun beğlerbeğisine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te’hîr itmeyüp mezkûrı ne vechile mümkin ise mu‘accelen müşârun-ileyhi emîn ü sâlim Budun beğlerbeğisine irsâl eyleyesin.

756 *Hacı Sâat oğlu Ahmed'in Sultan Bayezid Vakfı'na olan borcuna karşılık vakıf toprağındaki bağının kadı tarafından kapatılan yolunun açılarak satılması.*

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına ve Sultân Bâyezîd mütevellîsine hüküm ki:

Bundan akdem Hacı Sâ‘at oğlı Ahmed'ün mâl-i vakfdan üzerinde hayli akça olup taleb olundukda müflis ve edâsına kâdir olmayup merhûm ceddüm Sultân Bâyezîd Evkâfı toprağında bir bâğı olup mütevellî ma‘rifeti olmadın bir kulına hibe idüp mezkûrun hibesi sahîh olmaduğına fetvâ-yı şerîf olmağın mîrî cânibinden bey‘ olunmasıyçün hüküm virilmişken hâliyâ Belgrad Kâdîsı olan ( ) *zîde fazlühû* vakf toprakdan aldığı yirden tecâvüz idüp zikrolunan bâğun yolın tutduğı ecilden kimesne bâğa tâlib olmaduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mahall-i mezbûrun üzerine varup onat vechile teftîş ü tefahhus kılup göresin; kâdî-i mezbûr vakıfdan aldığı mu‘ayyenü'l-hudûd olan yirinden tecâvüz idüp zikrolunan bâğun kadîmî yolın alup sedditdüği şer‘le sâbit ola, bi-hasebi'ş-şer‘ itdüği zararı def‘ idüp zikrolunan bâğun kadîmî yolın keşfidüp emr-i sâbıkum üzre mîrî cânibinden bey‘ itdürüp kimesneye şer‘-ı şerîfe mugâyir te‘addî vü tecâvüz itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 Recebi'l-mürecceb, sene: 972, Kostantıniyye

757 *Hürmüz kapudânının Kudüs-i Şerîf'te Kumâme ziyaretine on kişi ile gelmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Hürmüz kapudânı yüz nefer âdem ile Kudüs-i Şerîf'de Kumâme ziyâretine gelmek isticâze itdüğin" i‘lâm eylemişsin. İmdi; mezkûr on nefer kimesne ile gelmeğe icâzet-i şerîfem olmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûr âyînleri üzre Kumâme ziyâretine gelmek istedükde on nefer kimesne ile gönderüp emr-i şerîfüme mugâyir ziyâde bir ferd gitmekden ihtiyât idesin.

758 *Sofya, Berkofça ve Şehirköy kadılıklarındaki nevbetlü voynukların çeribaşıları ile birlikte çayır hizmetine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sofya ve Berkofça ve Şehirköy kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen çayır zamânı karîb olup âdet-i kadîme üzre taht-ı kazânuzdan nevbetlü voynuklar ihrâc olunup çeribaşıları ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp taht-ı kazânuzda olan voynuklardan nevbetlü çayır voynukların olıgeldüği âdet üzre çeribaşıları ve bârgîrleri ile bî-kusûr ihrâc idüp vakti ile gönderesiz. Ammâ; gönderilen voynuklarun bindükleri yund olmayup bârgîr ola. Zikrolunan voynuklar bi't-tamâm ihrâc olunmayup akçaları alınmakdan veyâ giç ve eksük gelmekden ziyâde hazer eyleyesiz. Şöyle ki; giç veyâ eksük gele, bir ferdün özri makbûl olmaz, ana göre mukayyed olasız.

759 *Serbest bırakılıp Beç kralı tarafına gönderilen Viçto adlı papaza yolda müdâhale olunulmaması.*

Yazıldı.
Hidâyet'e virildi. Fî 20 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem giriftâr olan dâ[re]nde Viçto nâm papas ıtlâk olunup Beç kralı tarafına irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr kâfire yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde ve ma'berlerde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

760 *Beç kralı cânibine avdet eden Beç elçilerinin yanlarında bulunan atlara kimsenin müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde vâkı' olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçi icâzet-i hümâyûnumla girü kral-ı müşârun-ileyh tarafından irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

İlçi-i mezbûrun yanlarınca yedek atları olmaya, kendünün ve âdemlerinün bindükleri atlarına yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde ve ma'berlerde hılâf-ı şer' ve mugâyir-i emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

761 *Hacca gitmek isteyenlere Şam ve Mısır yolunun kullandırılıp Basra yolunun kullandırılmaması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün a'yânı ve gayri gelüp Mısır ve Şâm ve Yemen câniblerinden Ka'be-i Şerîfe ziyâretine giden kâfilenün ellerinde icâzetüm olduğına hükm-i şerîfi olup vilâyet-i Basra'dan Mekke-i Mükerreme yiğirmi günlük mesâfe olup feth-ı hâkânîden berü kâfile gider velâkin elimüzde emr-i hümâyûn olmamağla şerîf tarafından rencîde olunup te'addî iderler. Ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmek recâ eyledüklerin" i'lâm eylemişsin. Eyle olsa; feth-ı hâkânîden berü ol cânibden Ka'be-i Mu'azzama'ya mahmil gitmeyüp hacc içün kâfile gitmeğe dahı emrüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol cânibden bir ferde ruhsat ve yol virmeyüp ol yolı gereği gibi mesdûd ü mahfûz kılup Memâlik-i Mahrûsem'den gitmek isteyenleri Şâm ve Mısır yolı ile gönderüp emr-i hümâyûnum üzre ol tarafdan bir ferdi koyvirmeyüp münsedd eyleyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp emr-i şerîfüme muhâlefet ideni ele getürüp habsidüp arzeyleyesin.

762 *bkz. hkm. 761*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Lahsâ beğlerbeğisine; "Basra beğlerbeğisi mektûb gönderüp vech-i meşrûh üzre arzeylemişdür. Eger ol cânibden kimesne gitmek ihtimâli var ise koyvirmeyüp ol yol mesdûd olup hacca gitmek isteyenleri Şâm ve Mısır yolıyla gönderilmesi tenbîh ü te'kîd olunmışdur. Sen dahı bir ferde ruhsat virmeyüp muhâlefet idenleri ele getürüp habsidüp arzeyleyesin." diyü yazıldı.

763 *Serbest bırakılıp Beç elçisi ile gönderilen Furıcek(?) adlı zimmîye yolda kimsenin müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.
Kâfire virildi.

Budun'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral'un Südde-i Sa'âdetüm'de olan ilçisi Alberdoz Dö Pez mukaddemâ giriftâr olan Furıcek Yanoş nâm zimmînün ıtlâkın recâ itmeğin halâs olunup ol cânibe irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Yolda ve izde ve manâzil ü merâhılde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

764 *Sinop'ta Ömer ve Maden adlı kişilerin evlerini bastığı bildirilen Şehsüvar ve arkadaşlarının teftiş olunup neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûrlara virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

Kastamonı ve Sinob kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Sinob kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Ömer ve Ma‘den nâm kimesneler Şehsüvâr ve Mehmed ve dîger Mehmed ve Hüseyin nâm kimesneleri meclis-i şer‘-ı şerîfe ihzâr idüp; "Mezbûrlar gice ile evimüz basup avretlerimüze fi‘l-i şenî‘ eylediler." didüklerinde Husnâ nâm hâtûnı dahı vech-i meşrûh üzre da‘vâ idüp da‘vâlarına mutâbık udûl-i müslimînden Mehmed ve Ramazân ve Murâd nâm kimesneler şehâdet idüp ve mezbûr Şehsüvâr hırsuzlukla meşhûr u müttehem kimesne olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, on beş yıl mürûr itmiş da‘vâ değil ise ihzâr-ı husamâ kılup gaybet idecek olurlar ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp onat vechile şer‘le teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, şer‘le fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir ola- mezbûrları isimleriyle yazup arzeyleyesiz; sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

765 *Beç kralı elçisi Mikel'in Galata'da sâkin avretlerinin de kendisi ile birlikte ülkesine dönmesine izin verildiği.*

Yazıldı.
Za‘îm Hidâyet'e virildi. Fî 20 Receb, sene: 972

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâlen Peç kralı tarafından ilçilik [ile] Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen Mikel girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına irsâl olunup Mahrûse-i Galata'da sâkine avreti olup kendü ile ol cânibe bile gitmeğe icâzet-i şerîfem taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun mezbûre avretine yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde ve ma‘berlerde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

766 *İşlerinin halli için Frengistan'a gidip gelecek olan Sakız beylerinden Sir Nikola'ya yolda kimsenin müdâhale etmemesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Recebi'l-müreccb, sene: 972

İstanbul'dan Frengistân'a varınca deryâ kenârında olan beğlere ve kâdîlara ve deryâda yöriyen kapudânlara ve gönüllü re’îslere hüküm ki:

Sakız beğlerinden dârende Sir Nikola nâm zimmînün Firengistân'da ba‘zı alımı olup varup gelince yolda ve izde kimesne dahlitmemek bâbında ınâyet recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr zimmî Frengistân'a varup gelince kendüye ve âdemlerine yolda ve izde ve menâzil ü ma‘berlerde hılâf-ı emr kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

767 *Elmalı kazâsına tâbi enhâr-ı Finike'de sâkin olup Müslümanlara zulmettiği bildirilen kişilerin teftiş olunup sicil suretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Pîr Ahmed Sübaşı'ya virildi. Fî 21 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Bir sûreti, tekrâr yazılup (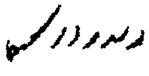 *) Fî 27 minh, sene: 972*

Tekeili beğine, Antâliyye ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Tekeili Beği Murâd *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Elmalu kazâsına tâbi‘ enhâr-ı Finike'de mütemekkin olan Abdülganî bin Ayvad Hacı ve Hüseyin bin Nebî ve İskender ve Keş Ahmed nâm kimesneler birbirleriyle müttefik olup ve niçe yalan şâhidlere kâdir kimesneler olup leyl ü nehâr telbîsâta sülûk idüp müslimânları rencîde idüp şirretlerinden havfitdüklerinden gelen kâdîlar dahı men‘a kâdir olmayup izâleleri lâzim kimesnelerdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlarun ahvâlin hak üzre onat vechile şer‘le teftîş idüp göresiz; arzolunduğı üzre mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup hılâf-ı şer‘-ı şerîf zulm ü te‘addîleri var ise -ki, şer‘le sâbit ola- sübût u zuhûr bulan mâddelerinün sûret-i sicillerin sıhhati üzre ihrâc idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden hazer eyleyesiz.

768 *Ebu Gurbe(?) sancağı beylerinin serhadde olan Kale-i Medine'de oturmaları.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi‘ Ebû-Gurbe(?) sancağına mutasarrıf olan ümerâ, yine livâ-i mezbûrda olan Kal‘a-i Medîne serhadd olup beğler; "Anda oturmak lâzimdür." diyü kal‘a-i mezbûrede sâkin olmalarıyçün hükm-i şerîfüm taleb eyledüğün" ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzeyledüğün üzre min-ba‘d sancak beğlerin zikrolunan kal‘ada temekkün itdüresin.

769 *Palu Hakimi Cemşid Bey ve adamlarının Eğil Beyi Kâsım'la aralarında olan dâvanın Dergâh-ı Muallâ'da görülmesi için vekillerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Palu Hâkimi Cemşîd Beğ'ün ve âdemlerinün Eğil Beği olan Kâsım *dâme ızzühû* ile mâ-beynlerinde olan nizâ'ları ve şer'î da'vâları bi-hasebi'ş-şer' görilmek içün sana ve Erzurum ve Bayburd kâdîlarına hükm-i şerîfüm virilüp "Müşârun-ileyh Cemşîd Beğ taleb olundukda ba'zı kimesnelerün ağrâzı mu'âveneti ile görilmeyüp Dergâh-ı Mu'allâ'da bi'l-muvâcehe görilmesi enfa'dur." " diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhimâ beğlerün vekîllerin Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyleyesin ki, da'vâları şer'le görilüp nizâ'ları ber-taraf ola; şöyle bilesin.

770 *İşpat kazâsında derbend olarak kaydedildiği halde yerlerini terkeden Priser karyesi halkının tekrar yerlerinde iskan edilmeleri.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ömer Çavuş âdemi İdrîs'e virildi. Fî 21 Receb, sene: 972

İşpat kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i İşpat tevâbi'ından Priser nâm karye defter-i hâkânîde derbend kaydolunup lâkin ehl-i karye derbend zabtitdükleri yirde sâkin olmayup âyende vü revende karye-i mezbûreden müntefi' olmadığın ve mezkûr karye ahâlîsi yol üzerinde Derdez nâm mevzı'a indürüp âyende vü revende müntefi' olmış iken hâliyâ yine eski mekânlarına çıkmak ile âyende vü revende muhkem müteşekkî olduğın" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre ta'yîn olunan mahalle getürdüp âyende vü revendeye enfa' olanı ile amel eyleyesin. Emr-i şerîfüme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin.

771 *bkz. hkm. 734*

Yazıldı.
Süleymân Beğ'ün âdemi Üveys'e virildi. Fî 25 Receb, sene: 972

Dertenk beğine ve Bağdâd Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîri fermân olunan Veyis'e hüküm ki:

Harîr ü Düveyn Beği Süleymân *dâme uzzühû* âdem gönderüp; "mutasarrıf olduğı sancağı Şehrizol'a tâbi' iken; "Mukaddemâ Bağdâd'a tâbi' idi." diyü dahlolunduğın" bildürdi. İmdi; Şehrizol'a tâbi' sancaklarun tahrîri fermân olunmış değil iken livâ-i mezbûra; "Mukaddemâ Bağdâd'a tâbi' idi." diyü dahlitmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Livâ-i mezbûra emrüme muhâlif dahlitmeyesin ve bir sancağı yazasın diyü vilâyet kâtibine emir ve defter virilmeye, husûsâ sana Bağdâd ısmarlanmış iken Şehrizol'a dolaşmanun aslı nedür; arzeyleyesin.

772 *Neretva kadısı İsa'yı öldüren Hızır Voyvodanın yakalanıp Hersek Beyi Yunus Bey'e teslim olunması.*

Yazıldı.

Bosna beğine ve sâyir Memâlik-i Mahrûse beğlerine hüküm ki:

Bundan akdem Neretva Kâdîsı iken katlolunan Îsâ Kâdî'nun kâtili olan Hızır Voyvoda gaybet eyledüği i'lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı hükûmetinüzde her ne mahalde bulunur ise ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinüze koşup Hersek Beği Yûnus Beğ'e gönderüp teslîm eyleyesiz. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; mezkûr voyvoda birinüzün taht-ı hükûmetinde bulunup ele getürmeyüp ihmâl eyleyesiz, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup emrüm mûcebince ele getürmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz.

773 *Denizde korsanlık yapan akrabasından birini himaye eyleyen Draç Dizdarı Mustafa'nın dizdarlıktan alınarak akrabasıyla birlikte hapsolunması.*

Yazıldı.
Şa'bân Beğ âdemi İdrîs'e virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

İlbasan Beği Şa'bân Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Ba'zı levendât deryâ yüzinde gemi basup âdem katlidüp esbâb gâret idüp deryâ kenârında olan iskelelere getürüp fürûht iderlerimiş. Anun gibi gemi re'îslerin ve levendâtı ele getürüp arzeyleyesin." diyü fermân olunmağın on iki akça ile Draç Dizdârı olan Mustafâ'ya mektûb gönderilüp; "Anun gibi levend gemileri geldükde i'lâm eyleyesin." diyü ısmarlanmış iken kendü akribâsından bir harâm-zâde kayık peydâ idüp deryâ yüzinde fesâda mübâşeret iderken kal'aya gelüp azeb ağası mezbûrı tutup dizdâr eline mahbûs virdükde ıtlâk idüp emre itâ'at itmedüğin" bildürdüğün ecilden mezkûrun dizdârlığı âhara tevcîh olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Dizdâr Mustafâ'yı ve ol kayık ile deryâ yüzine çıkup fesâd iden kim ise buldurup ikisin dahı tutup habsidüp arzeyleyesin.

774 *Neretva Kadısı İsa'nın kâtili Hızır Voyvoda'nın hapsolunduğu kaleden kaçmasına yardım eden kale dizdarı, kethuda ve nöbetçilerin hapsolunması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî selh-ı Receb, sene: 972

Hersek Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Bundan akdem kâdî katlidüp Blagay Kal'ası'nda mahbûs olan voyvodayı ve ikrâr iden hıdmetkârın siyâset idesin." diyü emr-i şerîf vârid olup kal'a-i mezbûreye vardukda, mezkûr voyvodayı kal'a-i mezbûre dizdârı neferleriyle bayram namâzın kılmağa taşra alup gidüp firâr itdürüp ve firâr itdürdüklerine mukırr olup hıdmetkârına ber-mûceb-i emr siyâset olunduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûr voyvodayı kal'a-i merkûmenün dizdârına ve kethudâsına ve bayram gicesi nevbetci olup kal'adan çıkarup bayram namâzına iledenlere teklîf olunup bulunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât kal'aya varup dizdârı ve kethudâsı ve bayram yirine bile alup giden neferleri habsidüp mezkûr voyvodayı bulmadın cümlesin habsden ıtlâk itmeyesin. Şimdiye değin bulmamışlar ise dahı yirlerin âhara tevcîh idüp arzeyleyesin.

775 *bkz. hkm. 752*

Yazıldı

Oltı beğine hüküm ki:

Oltı Kal'ası'nda mahlûl gedük vâkı' oldukda kal'a-i mezbûrede kadîmden hıdmet idegelmiş müstahfız-oğullarına virilmeyüp dizdâr olanlar hâricden mâldâr u mütemevvil tâcir-oğullarına tevcîh olunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi kal'a-i mezbûrede gedük mahlûl oldukda ol makûle kimesnelere ve emr-i şerîfümle kal'adan merdûd olanlara virdürmeyüp kadîmden kal'a hıdmetin idegelmiş müstahfız-oğullarına virdüresin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfümi mezbûr hısâr-erenleri ellerinde ibkâ idesin; şöyle bilesin.

776 *Klis beyinin, Neretva kadısı İsa'nın kâtili olan voyvodası Hızır'ı bulup Hersek Beyi Yunus Bey'e teslim eylemesi.*

Âdemine virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Klis Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Voyvodan olan Hızır, İskender ve İnebeğ nâm âdemleri ile Neretva Kâdîsı Îsâ'yı katlidüp habsolunup siyâsete hükm-i şerîfüm virilüp Hersek Beği Yûnus *dâme ızzühû* teftîş idüp üzerine şer'le sâbit olup emrüm mûcebince hakkından gelinmeyüp mezbûr voyvoda gaybet eyledüği ve babası dahı oğlı mezkûr voyvodaya kefîl olduğı i'lâm olundı. İmdi; mezkûr voyvoda sancağunda voyvodalığun hıdmetinde iken kâdî-i mezbûrı katleylemişken; "Mûmâ-ileyhe teslîm eylemedüm, gaybet itdi." dimek müfîd olmaz. Mezbûrun ele gelmesi beher-hâl senün uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda aslâ tereddüd ü tevakkuf itmeyüp mezkûr voyvodanı her ne mahalde ise ve kimde yataklanmış ise tetebbu' u tecessüs idüp ele getürüp

dahı mukayyed ü mahbûs hasımlarına teslîm eyleyesin ki, ol bâbda emr-i şer‘-ı şerîf ne ise icrâ oluna. Şöyle ki; bu def‘a dahı ihmâl ü müsâhele eyleyüp voyvodayı bulup teslîm itmeyüp bir özr ü bahâne eyleyesin, aslâ mesmû‘ u makbûl olmayup sancağun âhara virilüp sen dahı envâ‘-ı ıtâb ile mu‘âteb olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup emrüm mûcebince mezkûrı elbette bulup ihmâlden hazer eyleyüp tekrâr Südde-i Sa‘âdetüm'e şikâyete getürmeyesin.

777 *Vardarkapısı'nda binâ olunan kale için Selanik'teki İbrahimpaşa Câmii'nin suyunun alınarak vakfın bostanlarına ve suyoluna zarar verildiği yolundaki şikâyetin tahkik olunması.*

Şehremînine virildi.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nefs-i Selanik'de vâkı‘ olan İbrâhîm Paşa Câmi‘ı'nün Mütevellîsi Hasan mektûb gönderüp; "Varda[r]kapusı kurbinde binâ olunan kal‘a-i cedîdenün suyı olmayup zikrolunan câmi‘un mesâfe-i ba‘îdeden gelen suyından alınup vakfun bostânlarına ve sunun kârîzlerine zarar müterettib olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup zikrolunan vakfun suyından alınup ol vechile vakfun bostânlarına ve sunun kârîzlerine zarar müterettib olmış mıdur, nicedür; ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre mufassal yazup arzeyleyesin.

778 *Neretva kadısı İsa'nın kâtili olup siyâset olunacak iken hapisten kaçak Klis beyinin voyvodası Hızır'ın yakalanarak emrin yerine getirilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fî selh-ı Receb, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Klis Beği Mehmed *dâme ızzühû*nun Hızır nâm voyvodası Neretva Kâdîsı iken katlitdüği Îsâ Kâdî'nun teftîşi husûsı içün mukaddemâ emr-i şerîfüm virilüp teftîş olundukda sen ki Hersek beğisin, sana teslîm olunup Blagay Kal‘ası'nda habsitmiş iken hısâr müstahfızları bayram namâzı bahânesiyle taşra çıkarup gaybet itdürdükleri i‘lâm olundukda; "Dizdâra ve kethudâsına ve sâyir müstahfızlara teklîf idüp buldurasın." diyü sana hükm-i şerîfüm gönderildi. "Mezbûr kâdîyı mezkûr voyvoda katlitdüği şer‘le sâbit olursa emr-i şer‘ ne ise te’hîr olunmayup icrâ oluna." diyü emrüm olmış iken habse virilüp muvâza‘a tarîkıyla gaybet itdürmeğe sebeb nedür? Ele getürmesi uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup sancağunda bi'l-cümle her ne mahalde olursa tetebbu‘ u tecessüs idüp haberin alup yataklandurup ele getürüp dahı mukayyed ü mahbûs hasımlarıyla berâber idüp emr-i sâbıkum üzre kâdî ma‘rifeti ile emr-i şer‘-ı şerîf ne ise mahallinde icrâ idesin. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden

hazer idüp elbette mezkûrı her kande ise emrüm mûcebince ele getüresin ve illâ mes'ûl olursın; bilmiş olasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 22 Recebi'l-müreccb, sene: 972, Kostantıniyye

779 *Nemçe ile yapılan ahidnâme gereği Erdel kralı İstefan'ın Nemçe'den aldığı kaleleri Nemçe tarafına teslim eyleyip ahidnâmeye aykırı harekette bulunmaması.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Âlem-penâhımuz'a mu'teber ilçisi ile harâcından altmış bin filori ile ba'zı hedâyâ gönderüp atası Ferenduş Kral ile mâ-beynimüzde olan ahdimüzde sâbit-kadem olup Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla alınan kal'alar ahvâlin arzidüp; "Müfsid-i mezbûr elinde olan kal'aları ve yirleri ile esnâ-i sulhda ol cânibün zabtında bulunup bize virilen ahid-nâmede dâhıldür." diyü taleb eyledükde ahd ü emânı ri'âyet itmek kâ'ıde-i kişver-sitânî olduğına binâ'en Bana Kal'ası elinüzde kalup andan gayri alınan kal'alar sâhıbine teslîm olunup mâ-beyninüz ıslâh olunmağla tarafeynden nizâ' u husûmet mürtefi' olup iki cânibün re'âyâsı âsâyiş ü huzûrda olmak içün müşârun-ileyhe ahid-nâme-i hümâyûnumuz virilmişdür. Kemâ-kân ahd-i şerîfümüz ri'âyet idüp ol cânibden ahde muhâlif vaz' sâdır olmaz ise ahde mugâyir alınan kal'aların taleb itdüklerinde ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif vaz' itmeyüp ıslâh-ı zâtü'l-beyn husûsların onat fikridüp fitne vü fesâda ve memleket ü re'âyâ pây-mâl olacak husûslardan berî olup nazm u nizâm-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin ve bu maslahatlar ber-taraf olunca a'dâ tarafından gafletde olmayup müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ bulunmakdan hâlî olmayasın ve nâme-i şerîfümüz cevâbın kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Alî *zîde kadruhû* ile yazup Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm eyleyesin.

780 *Nemçe ile Osmanlı arasındaki ahidnâme gereği Nemçe'de esir olduğu bildirilen kişilerin serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Beç Kralı Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hacı Sinân nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden olup Budun'da nevbetcilik hıdmetinde iken Budun altında Sent Andre nâm karyede giriftâr olup hâlâ ba'zı kimesneler Komoran Beği olan Kara Mihal'ün yanındadur ve ba'zı kimesne Budukom(?) nâm kal'ada Sarikri(?) Mihal nâm kâfirün avretinde olduğın ve Âmil-oğlı Tâceddîn Göle Kal'ası'nda ve Hüseyin Ağa-oğlı el-ân ol cânibde mahbûs idükleri Dergâh-ı Adâlet-masîrüm'e i'lâm olunmağın gerekdür ki:

Nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, mâ-beynimüzde olan mu‘âhede-i hümâyûnum muktezâsınca dostluk şerâyıtın ri‘âyet idüp mezkûrları gereği gibi tetebbu‘ u tecessüs idüp her kimde ve ne mahalde mahbûslar ise halâs idüp Atebe-i Ulyâmuz cânibine göndermek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhura getüresiz.

781 *bkz. hkm. 779*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâl ve Müşeyyedü'l-iclâlimüz'e -ki, merci‘-ı selâtîn-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur- iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral Atebe-i Âlem-penâhum'a harâcı ile ilçisin gönderüp Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla hâliyâ ahde muhâlif alınan kal‘aların taleb itmeğin Bana Kal‘ası elinüzde kalup andan gayri alınan kal‘alar sâhıbine teslîm olunmak üzre kral-ı mezbûrun kendü nâmına Rûmili'nde ze‘âmet tasarruf iden kulum Hidâyet ile nâme-i hümâyûnum irsâl olunduğın ve ahid-nâme-i hümâyûnum varup vusûl buldukdan sonra ahdlerinde mukarrer ola[n] Bana Kal‘ası'ndan gayri alınan kılâ‘ sâhıblerine teslîm olunmağıçün bundan akdem çavuşum ile size nâme-i şerîfümüz gönderilmişidi. Gerekdür ki; müşârun-ileyh kralun kendü nâmına yazılan ahidnâme-i hümâyûnum varup vâsıl oldukdan sonra kemâ-kân ahidlerinde sâbit-kadem olup ahde muhâlif alınan kal‘aları içün mûmâ-ileyh tarafından nâme-i hümâyûnumuz ile mezkûr kulum gelüp taleb eyledükde Südde-i Sa‘âdet-bahşımuz tarafına olan sadâkat ü ubûdiyyetün muktezâsınca te’hîr olunmayup Bana Kal‘ası'ndan gayri ahd-i şerîfümüze muhâlif alınan kal‘aların sâhıblerine teslîm eyleyüp mâ-beynde olan dostluğı ve ahd-i şerîfümüzi ri‘âyet itmek bâbında hüsn-i ikdâm ü ihtimâmdan hâlî olmayasın.

782 *Dukagin sancağında isyan eden kefere karyelerininin haklarından gelebilmesi için Dukagin beyinin İskenderiyye, Ohri ve İlbasan beylerinden yardım taleb etmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 25 Receb, sene: 972

Dukagin beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Liva-i Du[ka]gin'e tâbi‘ Berdot ve Rab ve Riba ve Arasta ve Rile(?) ve Anbale ve Kaçnar ve Kalomirne(?) ve Duş ve Küçük Kanta ve Plakıza ve Küçük Meridid ve Büyük Meridid ve Kolçın ve Kertlü ve Mamış ve Olonmeşt(?) ve Servi(?) nâm karyeler keferesi ısyân üzre olup iskeleye gelüp giden tüccârun esbâb ü emvâlin gâret itdüklerinden gayri İskenderiyye sancağında ba‘zı köyler basup zâd ü zevâdeleri mezbûr Mamış nâm karye keferesinden vâsıl olup şöyle ki; haklarından gelinmeye, yollar mesdûd olup fukarâya zulm-i nâ-ma‘dûd olmak mukarrerdür. Şöyle ki; haklarından gelinmek emrolunursa, mu‘âvenet içün İskenderiyye beği ve Ohri ve İlbasan sancaklarınun hısâr-erleri

ve azebleri mu‘âvenete ta‘yîn olunmak lâzimdür." diyü arzeylemişsin. İmdi; arzitdüğün üzre sana mu‘âvenet içün müşârun-ileyh İskenderiyye beğine ve Ohri ve İlbasan sancaklarınun hısâr-erenlerin ve azeblerin taleb itdüğünde irsâl içün müşârun-ileyhim beğler kullaruma ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; zikrolunan âsîlerün ıslâhları istimâlet ile mümkin olmayup izâleleri lâzim ise fursatların gözedüp urulacak zamân karîb olduğı gibi mukaddem müşârun-ileyhim beğler kullaruma mu‘âvenet itmek içün yazılan ahkâm-ı şerîfeyi yirlü yirine ulaşdurup müşârun-ileyhi sancağı sipâhîleri ile ve Ohri ve İlbasan müstahfızlarından ve azeblerinden kifâyet mikdârı kimesne taleb idüp bir yire cem‘ olduğunuz gibi hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i tedbîr ü tedârük ile üzerlerine varup etrâfların ihâta idüp itâ‘at itmeyen kurânun horyadların kılıçdan geçürüp etfâl ü ezvâcın esîr ve esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret kılup gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nushat ü nasîhat vâkı‘ olup eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda memleket ü re‘âyâ ve ebnâ-i sebîl mazarrat u fesâdlarından [emîn] ola. Bu husûsda kemâl ile basîret üzre olup hüsn-i tedârük idüp gafletle bî-hûde yire âdem kırdurup âsîler halâs olmağla küllî fesâda bâ‘ıs olmalarından ve kendü hâllerinde itâ‘at ü inkıyâdda olan re‘âyânun ehl ü ıyâllerine ve esbâb [ü] tavarlarına dahlolunup emrüme muhâlif iş olmakdan bi'l-cümle sû-i tedbîr ve adem-i tedârükden gâyet ihtirâz idesin ve illâ netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

783 *Dukagin sancağında isyan eden kefere karyelerinin haklarından gelinmesi için Ohri ve İlbasan beylerinin sancakları askeriyle Dukagin beyine yardıma gitmeleri.*

Yazıldı.
Dukagin beği kethudâsına virildi.

Ohri beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Beği Ahmed *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Sancağına tâbi‘ olan ba‘zı karyeler keferesi ısyân üzre olup tüccâr tâyifesinün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret idüp ziyâde fesâd ü şenâ‘at üzre olup hîç bir vechile ıslâhları mümkin olmayup haklarından gelinmesi lâzimdür." diyü i‘lâm idüp; "sancağuna tâbi‘ olan kılâ‘ müstahfızlarınun ve azeblerinün oklu ve yaylu ve harbelü cenge ve harbe kâdir yararlarıyla mu‘âvenet olunmak lâzim idüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün mektûbı ve âdemi varıcak, sancağunda vâkı‘ olan kılâ‘ müstahfızlarınun ve azeblerinün tüfenk-endâzlarından ve oklu ve yaylu ve harbelü cenge kâdir yararlarından kifâyet mikdârı kimesne ihrâc idüp bir yarar voyvodanı anlara serdâr ta‘yîn eyleyüp müşârun-ileyhe irsâl eyleyesin ki, varup vech ü münâsib gördüği üzre mu‘âvenet ü hıdmetde bulunalar ve mezkûr voyvodana tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, zikrolunan müstahfızları ve azeb tâyifesin alup giderken ve getürür iken onat zabteyleyüp yol üzerinde olan re‘âyâya dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp bir ferde zarar u gezend irişdürmeye. Şöyle ki; kimesneye te‘addî vü tecâvüzleri istimâ‘ oluna, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

Yazıldı.
Dukagin beği kethudâsına virildi.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre İlbasan sancağı beğine yazıldı.

784 *Dukagin sancağında isyan eden kefere karyelerinin haklarından gelinmesi için İskenderiyye beyinin sancağı sipâhileriyle birlikte Dukagin beyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İskenderiyye Beği Tur-Ali Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Beği Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Sancağına tâbi‘ ba‘zı karyeler keferesi ısyân üzre olup âyende vü revendenün yollarına inüp emvâl ü esbâbların gâret idüp ziyâde fesâd ü şenâ‘at üzre olup aslâ ıslâhları mümkin olmayup haklarından gelinmek lâzimdür." diyü i‘lâm idüp seni mu‘âvenete taleb itmeğin mezkûr âsîlerün haklarından gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sana mektûb u âdem gönderüp mu‘âvenete taleb itdükde sancağun sipâhîsiyle müşârun-ileyhe mülâkî olup yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib görildüği üzre hüsn-i tedbîr ü tedârükle zikrolunan âsîlerün haklarından gelüp bâb-ı mu‘âvenet ü muzâheretde envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Ammâ; bu bahâne [ile] kendü hâllerinde itâ‘at ü inkıyâd üzre olan re‘âyâya dahl ü ta‘arruz olunmakdan sakınasın.

785 *Nemçe elçisinin getirdiği haracın hazînece teslim alındığı, babası Ferenduş kralla olan ahidnâmenin kendisi adıyla yenilenip, Erdel kralının aldığı kalelerden Bana Kalesi hariç diğer kalelerin geri teslimiyle aralarında sulh olunması, her iki tarafın serhadlerini hıfzedip ehl-i fesadın sınır tecâvüzlerinin önlenmesi.*

Nemçe ve Alaman Kralı İmparador Maksimilyanoş'a yazılacak nâme-i şerîfün sûretidür.

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Ma‘delet-penâhımuz'a -ki, meşrik-ı neyyir-i ikbâl ve makbil-i şifâh-ı ekâsîre vü ikbâldür- mektûb-ı vidâd-mashûbunuz vârid olup babanuz İmparador Ferenduş'la mâ-beynimüzde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuzun mazmûn-ı sa‘âdet-makrûnı ri‘âyet olunup ol ahd üzre sâbit-kadem olduğunuza binâ’en müşârun-ileyh babanuz ahditdüği virgüden altmış bin filorilık altun ve guruş kıdvetü a‘yâni'l-milleti'l-Mesîhıyye Mikel nâm ilçinüzle Âsitân-ı Sa‘âdet-âşiyânımuz'da olan ilçinüze kıdvetü ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Alberdoş Dö Pez gönderilüp ol dahı bî-kusûr Hızâne-i Âmirem'e teslîm itdükde gelen ademlerünüz envâ‘-ı ri‘âyet-i husrevânemüzle mer‘î vü makbûl olup ve Kral-oğlı İstefan'un Plaj Mihal(?) elinden aldığı kal‘alar ahvâlin müşârun-ileyh ilçinüz arzeyledükde ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma‘lûm-ı

şerîfümüz olmışdur. Eyle olsa; Âsitân-ı Sâmî-mekânımuz'la dostluk üzre olanlarun evlâd ü ekbâdınun husûl-i murâdâtlarında dâyimâ ulüvv-i ınâyet-i şâhânemüz dirîğ değildür. Mûmâ-ileyh atanuzla mâ-beynimüzde vâkı‘ olan mu‘âhede-i hümâyûnumuz mukarrer ü müstahkem olup mâdâm ki sizün cânibinüzden ahde muhâlif iş zuhûr itmeye, Dergâh-ı Âlem-penâhımuz kıbelinden hılâf-ı ahd iş olmak ihtimâlî değildür. Ammâ; Plaj Mihal(?) diyen müfsid Kral-oğlı'nun kadîmî beğlerinden iken sizün canibinüze varup ilticâ idüp Erdel vilâyetinden bir niçe kılâ‘ u yirleri zabtına getürüp sâbıkâ atanuzla ahd-i şerîfümüz oldukda anun hakkında vâkı‘ olan iltimâs kabûlimüz olup ahdümüzde dâhıl olmak üzre ahidnâme-i hümâyûnumuzda mastûr olmağın ol zamândan berü Kral-oğlı tarafından ol cânibe dahl ü ta‘arruz olunmayup ahd-i şerîfümüzi ri‘âyet iderken sene-i sâbıkada müfsid-i mezbûr kendü hâlinde olmayup Kral-oğlı'nun memleketine dest-i tetâvül niyyeti ile Erdel sınurına dühûl idüp bir parkan ve kastel ihdâs idüp ve bu esnâda atanuz dahı intikâl itmekle ol cânibden fesh-ı ahd olduğı mülâhazasıyla mezkûr İstefan dahı tahammül idmeyüp muhdes olan parkanun ve kastelün üzerine bir mikdâr âdem gönderüp tahrîb itdükde Sakmar ve Bana Kal‘aları muhâfazasında olanlar ihtiyâran teslîm itmeleri ile mezkûrun eline düşüp ol vakıt Kral-oğlı âdemlerin zabtidemeyüp Sakmar'dan ilerü ba‘zı kastel ü kasabâtda tecâvüz itmişler. Bu husûsı müşârun-ileyh ilçinüz dahı i‘lâm eylemişdi. Sâniyen; Plaj Mihal(?) diyen müfsid gelüp ıstabur peydâ idüp leşker cem‘ıne mübâşeret ve fesâda mübâderet itdükde def‘-ı mazarrat-ı a‘dâ ve hıfz u sıyânet-i memleket içün istimdâd eylemeğin vilâyetini korutmak içün bir mikdâr asker virilüp sizün cânibinüzden mu‘âvenet olunmayup a‘dâsı teskîn olıcak bunlar dahı sizün memleketinüze tecâvüz itmeyüp yirlerine mürâca‘at itmişlerdi. Şimdiki hâlde müşârun-ileyh Kral-oğlı ol kal‘alara kadîmî mülkiyyet da‘vâsın iderken ihtiyâran virmezse mezkûrun elinden cebrile alınmak vaz‘-ı ma‘kûl olmadığından gayri bir küllî fesâda ve memleket harâb olmasına bâ‘ıs olur. Yüce Dergâhımuz'da vech ü münâsib görilen budur ki; Bana Kal‘ası müşârun-ileyh Kral-oğlı'nun elinde kalup gayri kal‘alar sâbıkâ olan ahd-i şerîfümüz üzre sahıbine teslîm olunup bu mâ-beyn ıslâh olunmağla tarafeynden nizâ‘ u husûmet mürtefi‘ olup iki cânibün re‘âyâsı zıll-i sa‘âdet ve kenef-i hımâyetinüzde âsûde-hâl ve müreffehü'l-bâl olup ahidnâme-i hümâyûnumuzda iki karındaşınuz isimleri mezkûr olup üslûb-ı sâbık üzre ahidnâme-i hümâyûnumuz nâm-ı devlet-rüsûmunuza yazılup müşârun-ileyh ilçinüze teslîm olundukda; "Bu husûsa me’mûr değilüz." diyü tekrâr ol cânibden habere mevkûf kalduğı ecilden yazılan ahid-nâme-i hümâyûnumuz Atebe-i Ulyâmuz kullarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-a‘yân ( ) *zîde kadruhû*ya teslîm olunup gelen âdemlerünüz ile koşılup irsâl olundı. Varup vusûl buldukda, dûdmân-ı hılâfet-penâhımuz cânibine irsen ve iktisâben olan dostluğunuza binâ’en münâsib görilen umûr makbûlinüz olup nâme-i şerîfümüzün mazmûn-ı sa‘âdet-nümûnı ile amel idüp hılâfına cevâz gösterilmeye ki, Kral-oğlı'nun hem-civâr olması size nâfi‘dur. Fesâda bâdî olur husûslardan ictinâb olunup cânib-i salâha sâlik olup kemâ-kân ahd-i şerîfümüzi sıyânet idüp ahde mugâyir bir vaz‘a irtikâb olunmaya ki, bu cânibden dahı ana göre ri‘âyet olunup tenâkuz-ı ahd olmak ihtimâli olmaya ve ne hâl üzre mukarrir olursanuz, âcilen Âsitân-ı Sa‘âdetimüz'e i‘lâm eyleyesiz ve zikrolunan ahid-nâme-i hümâyûnumuzda vâkı‘ olan yemînimüz muktezâsınca ol cânibün haydudları zabtolunup bu tarafun dahı levendleri

hıfzolunup serhadler emn ü emân olması lâzim ü lâ-büdd iken serhadde olan kal‘alarunuzun haydudların hâfızları aded ü defteriyle Memâlik-i İslâmiyye'ye salup girü avdet itdüklerinde ellerine giren doyumlukların defter ile alup ruhsat ü icâzet virmekden hâlî olmazsız. Min-ba‘d bu asıl ehl-i fesâd ref‘ olup tamâm ahd ü emân ri‘âyet olunmak içün serhadde olan beğlerbeğiye ve beğler kullaruma ve sâyir asker-i zafer-me’serüme ve kılâ‘ hâfızlarına gereği gibi tenbîh olunup; "Aslâ ol cânibün re‘âyâsından bir ferdün mâllarına ve tavarlarına dahlolunmaya." diyü te’kîd olunup eslemeyenler siyâset olunmak emrüm olmışdur. Siz dahı bu husûsa mukayyed olup memleketünüzün haydud u harâmîsin ve ehl-i fesâd ü şenâ‘atin hıfzeyleyüp Memâlik-i Mahrûsem serhaddine ve re‘âyâsına tecâvüz itdürmeyüp eslemeyenlerün ol cânibden haklarından gelüp ahd-i şerîfümi tamâm ri‘âyet idesiz ki, tarafeynden serhadler emn ü emân üzre olup re‘âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olalar.

786 *Çorlu, Silivri ve Rodoscuk kadılıklarında stoklanmış olan terekelerin donanma zahîresi için İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Çorlı ve Silivri ve Rodoscuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinüzde ne mikdâr der-mahzen tereke var ise cümlesi gemilere tahmîl olunup Donanma-i Hümâyûnum zahîresiyçün mahrûse-i İstanbul'a gelmek lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Murâd *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsda te’hîr ü tevakkuf itmeyüp her birinüz bi'z-zât yoklayup taht-ı kazânuzda eger sübaşıda ve eger yeniçeri ve solak ve gayri tâyifede bi'l-cümle her kimde ne mikdâr mahzen olmış buğday ve un var ise cümlesin ihrâc idüp yalılara indürüp gemilere tahmîl idüp dahı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; sâyir zamâna kıyâs itmeyüp ve nâyiblerinüze i‘timâd eylemeyüp mezkûr çavuşum mübâşeretiyle bulunan zahîreleri kaldurup yalılara getürüp gemilere tahmîl itmek bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz. İhmâl ü müsâheleden ziyâde ihtirâz eyleyesiz ve der-mahzen olan yirlerden gayri yalılara karîb ola[n] kurâ vü kasabâtdan mümkin olan yirden vâfir ü müstevfî zahîre sürdürüp yalılara indürüp gemilerle gönderesiz. Şöyle ki; bu bâbda bi'z-zât mukayyed olmayup veyâ tedârükde adem-i ihtimâmınuz olmağla mahrûse-i İstanbul'a zahîre az gele, aslâ özrinüz makbûl ü mesmû‘ olmayup ve mansıbınuz alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıtâb ü ıkâb ile mu‘âteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz ve ne mikdâr zahîre tedârük olunup gönderildüğin ve kimün gemisine tahmîl olunduğın yazup bildüresiz ki, bunda geldükde ana göre taleb olunup âhar yire gitmek ihtimâli olmayasız.

787 *Rodos Beyi Ali'nin yanında bulunan kadırgalardan birinin Sığla beyi Hızır'a verilmesi.*

Yazıldı.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos Beği Alî *dâme ızzühû* yanında olan kadırgalardan hâliyâ Sığla Beği olan Hızır *dâme ızzühû*ya bir kadırga virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince müşârun-ileyh yanında olan kadırgalardan bir kadırga viresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

788 *Dukagin sancağında isyan eden kefere karyelerinin isyanının bastırılması esnâsında esir alınanların eşkıyânın haklarından gelindikten sonra serbest bırakılmaları.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i Dukagin'e tâbi' Berdot ve Rab ve Riba ve Arasta ve Rile(?) ve Anbale ve Kaçnar ve Kalomirye(?) ve Duş ve Küçük Kanta ve Plakıza ve Küçük Meridid ve Büyük Meridid ve Kolçın ve Kertlü ve Mamış ve Olonmeşt(?) ve Servi(?) nâm karyelerün keferesi ısyân üzre olup haklarından gelinmesi lâzim idüğin" bildürmişsin. İmdi; kâbil-i ıslâh olmayup ısyân üzre [olan] müfsidlerün haklarından gelinüp askeri tergîb içün etfâl ü ezvâcları hîn-i gâretde esîr olup eşkıyâsınun hakkından gelindükden sonra ıtlâk olunup Memâlik-i Mahrûsem içinde olan re'âyâ esîr olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, esîr husûsın kimesneye ifşâ itmeyüp ol emr-i şerîfüm mûcebince ısyânları zâhir olan ehl-i fesâdun hüsn-i tedbîr ile haklarından gelüp ber-taraf oldukdan sonra ne mikdâr esîr alınmış ise bî-kusûr ıtlak idüp hılâf-ı emr bir ferd esîr olmakdan hazer eyleyesin. Şöyle ki; emrüme muhâlif kimesne esîr aldığı istimâ' oluna, sen mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan ziyâde ictinâb eyleyesin.

789 *İstanbul'a gelecek suyolu kemerleri binası hizmetinde olanlara diğer seneye göre daha fazla orducu temin edilmesi.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

İstanbul'a gelecek suyolınun kemerleri binâsı hıdmetinde olanlara ordu lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sene-i sâbıkada hıdmet-i mezbûrede olanlara ne mikdâr orducı ihrâc olunmış ise bu sene-i mübârekede hıdmet itmâma irişmeğe niyyet olunmışdur;

orduyı ziyâdece ihrâc eyleyesin ki, zikrolunan hıdmetde olan kullaruma ve sâyir tavâyife ma‘âşları bâbında muzâyaka gelmeyüp ordu hıdmetin idenlere sebeb-i ticâret ola. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; te’hîr itmeyüp hemân şimdiden tedârük idüp ve bu bâhâne ile mübâşirînden kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp bu husûsı bi'z-zât görüp ta‘yîn eyleyesin.

790 *Nemçe askerinin Erdel'e tabi Tokay Kalesi'ni muhasara edip geriden daha asker gelmek üzere olduğu haber alınmasıyla Nemçe kralına yeni ahidnâmeyi götüren elçinin geri çevrilerek, krala ahidnâme hakkında bilgi vermek üzere elçinin bir adamının gönderildiği; Budun beylerbeyinin sancağının ve serhadlerin muhafazasına dikkat edip alacağı haberleri bildirmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "işbu mâh-ı Receb'de Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Tokay nâm kal‘aya gelüp muhâsara üzre olup girüden dahı hayli yarağ* u leşker gelmek üzre oldukların ve Peç'den berü dahı ba‘zı cem‘ıyyetleri olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; Peç kralınun Südde-i Sa‘âdet-bahşum'a harâc ile gelen ilçisi kral-ı mezbûr babasına virildüği ahid-nâmede karındaşları olmasın tazarru‘ eylemeğin Kral-oğlı alduğı kal‘alardan Bana Kal‘ası'ndan gayri sahıblerine teslîm olunmak şartıyla üslûb-ı sâbık üzre kendü nâmına ahid-nâme-i hümâyûnum virilüp hüsn-i icâzetimüz ile ilçisi ol cânibe irsâl olunmışken vech-i meşrûh üzre ahde muhâlif ol cânibe dahlolunduğı ma‘lûm olmağın ilçisi avdet itdürilüp gelen âdemlerinden bir yararı mezkûr ilçi tarafından mektûbı ile virilen ahid-nâme-i hümâyûnumun ahvâlin bildürmek içün Budun çavuşlarından Behrâm'a koşılup ulağla ol cânibe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl bulduklarında, mezbûr çavuşı alıkoyup ilçinün âdemisin bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp krala ulaşdurasın ve öte cânibden dahı geldüği gibi te’hîr itmeyüp ulağla Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a irsâl eyleyesin. Eger ahd-i şerîfümi bildükden sonra hılâf-ı ahd iş ideler, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ muktezî olan tedârük ne ise görilür. Sen dahı ol cânibden gaflet üzre olmayup beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri müretteb sübaşıları ve sipâhîleriyle mükemmel düşmen yarağıyla ol serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasın ve min-ba‘d dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i‘lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

* Metinde " "şeklindedir.

791 *Kefe sancağında Çerâkise tâifesinin fesad üzere olanlarının yakalanıp dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Turgud Çavuş'a virildi. Fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "sancağunda ba‘zı Çerâkise tâyifesi fesâd idüp birbirin katlidüp ele girmeyüp dâru'l-harbe kaçup ba‘dehû dâru'l-harbden akrânı ehl-i fesâd ile gelüp girü fesâd idüp gaybet iderler. Akribâ vü ta‘allukâtlarına teklîf olundukda ele virmeyüp mu‘în ü zahîr olmağla fesâd ü şenâ‘atleri muttasıl ziyâde olmak üzre olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi taht-ı hükûmetünde fesâd ü şenâ‘at üzre olanları hüsn-i tedbîr ile ele getürüp gaybet idenleri yatağ u turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp meclis-i şer‘a ihzâr idüp ahvâllerin hak üzre şer‘le görüp şirret ü şekâveti ve fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp yirine koyasın; arz[a] muhtâc olanları habsidüp arzeyleyesin.

792 *Nemçe askerinin Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara edip geriden daha asker gelmekte olduğu anlaşıldığından Beç elçisinin İstanbul'a dönüp bir adamını ahidnâme hakkında bilgi vermek üzere krala göndermesi.*

Yazıldı.

Peç Kralı İlçisi Mikel'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâhühû* mektûb gönderüp; "işbu mâh-ı Receb'de Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Tokay nâm kal‘aya gelüp muhâsara idüp yarakların kurup ceng ü cidâl ve harb ü kıtâle mübâşeret idüp girüden hayli toplar ve gereği gibi yarağ u yasağ ile mübâlağa asker gelmek üzre olup ve Peç'den berü niçe yirlerde dahı cem‘ıyyetleri olduğın" i‘lâm eyledüği ecilden Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmen lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, yanunda olan kral âdemlerinden söze ve kelimâta kâdir bir yararın intihâb idüp dahı Budun çavuşlarından Behrâm'a koşup kendü cânibünden krala mektûb yazup babasına virilen ahid-nâme-i hümâyûnumda karındaşları bile olması mukarrer olup Kral-oğlı aldığı kal‘alardan Bana Kal‘ası'ndan gayri kal‘alar sahıblerine teslîm olunmak üzre kendü nâmına üslûb-ı sâbık üzre ahid-nâme-i hümâyûnum yazılup sana teslîm olunup ol cânibe irsâl olunmış iken hâliyâ ahde muhâlif vâkı‘ olan hareketler içün te’hîr olunduğun i‘lâm eyleyesin. Eger babasıyla mâ-beynimüzde olan ahd ü emânda sâbit-kadem ise ol cânibden el çeküp hılâf-ı ahd iş olmakdan ictinâb ideler. Şöyle ki; Kral-oğlı'nun memleketinden Nemçe askerin çekmeyüp ınâyetüm olan ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif bir vaz‘ ola, sonra beyân olunacak özür müfîd olmaz. Bu cânibden dahı dîn ü devlet-i hümâyûnum muktezî olduğı umûra mübâşeret olunur. Bir dürlü dahı [e]ylemeyüp ana göre ol cânibe tenbîh ü i‘lân idesin; şöyle bilesin.

793 *Horpişte'de adam öldüren Korcu Mehemmed'in oğullarına kısas yapılıp Korcu Mehemmed'in zeâmetinin başkasına tevcih olunarak kendisinin de hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Horpişte'den Ahmed nâm kimesneye virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

Selanik beğine ve müfettiş-i Horpişte kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Horpişte'de sâkin olan Korcı Mehemmed, Oruc ve Hasan nâm oğulları ve hıdmetkârlarıyla kasaba-i mezbûreden Ahmed nâm kimesnenün koyunlarından iki koç alup; "Niçün aldunuz?" diyü Alî nâm oğlın gönderüp şer‘-ı şerîfe da‘vet itdükde mezkûrân Oruc ve Hasan âlet-i harbile gelüp kasaba-i mezbûrede katlitdüklerin müslimânlar şehâdet idüp a‘yân-ı vilâyet ve ehl-i vukûf; "Kazıyye böyle olmışdur ve mezbûr Korcı Mehemmed ve oğulları eyü kimesneler olmayup mezbûrdan ve oğullarından ve hıdmetkârlarından fukarâ vü ağniyâ âsûde-hâl değillerdür ve kendünün ma‘rife[ti]yle biledür." didüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; mezkûrân Oruc ile Hasan mesfûr Ahmed'ün oğlı Alî'yi katlitdükleri şer‘ıle sâbit olmış ise Oruc ile Hasan'a şer‘le kısâs itdürüp ve babaları Korcı Mehemmed'ün ze‘âmeti âhara virilmişdür; mezbûrı bir kal‘ada habsitdüresiz.

794 *Kurşunlu kazâsında emre aykırı olarak iltizamla sübaşılık alıp halka zulmeden sipâhi Mehmed ile oğlu Murad'ın teftiş olunmaları.*

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972

Kangırı beğine, Milan ve Kurşunlu ve Çerkeş kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kurşunlu kazâsından Mehmed nâm sipâhînün oğlı Murâd nâm sipâhî erbâb-ı tîmârdan iken hılâf-ı emr-i şerîf iltizâm ile sübaşı olup kazâ-i mezbûrda hasm u müdde‘î yoğ iken mücerred mesâvî ile hâkim ma‘rifeti yok iken bir gûşeden kendüsi ve bir gûşeden babası re‘âyâ üzerinde gezüp müft yimlerin ve yimeklerin eklidüp ve cüz’î kazıyyeler içün mahkeme-i şerîfe murâfa‘a olmadın küllî cerîmeler alup te‘addî itdüklerinde fukar[â] vü zu‘afâ tahammül itmedüklerin" arzidüp ve Bozkuş nâm [karyeden] Hızır ve Çaddur nâm karyeden Müslim ve Bakacak nâm karyeden Mustafâ ve Sıyâmî ve Dodurlu nâm karyeden Ubeydullâh nâm kimesneler Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Mezkûrân sipâhîler re‘âyânun hılâf-ı şer‘ u kânûn akçaların alup zulm ü te‘addîlerinün nihâyeti yokdur." diyü umûmen teftîş olunmasın taleb iderler. "Üzerlerinde hukûk-ı nâs çokdur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrân sipâhîleri ihzâr idüp şöyle ki; zikrolunan kimesneler da‘vâlarında kâzibler olmayup mezkûrlarun sahîh zulm ü te‘addîleri var ise -ki, gelüp da‘vâ-yı hak ideler- husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin hak üzre onat vechile şer‘le teftîş idüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan hukûkı şer‘le ashâbına alıvirüp hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye

iş itdürmeyesiz ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın defter idüp yazup bildüresiz. Mezkûrân sipâhîlerün üzerlerine nesne sâbit ü zâhir olmayup kendü hâllerinde olup ol kimesneler şirret ü şekâvet idüp hılâf-ı vâkı‘ isnâd itmişler ise cümlesin habsidüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ nesne arzolunmakdan ve garaz u ta‘assubdan ziyâde ihtirâz eyleyesiz.

795 *Âl-i Nuaym ve Âl-i Urban adlı Arab kabilelerin Şam civarında bulundukları sırada âsi Dağ Arabı kavmine yardım ettikleri suçlamasıyla beylerbeyinin adamlarının saldırısına uğradıkları yolundaki şikâyetlerinin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Recebi'l-müreccb, sene: 972

Şâm ve Trablus ve Hamâ kâdîlarına hüküm ki:

Âl-i Nu‘aym ve Âl-i Urbân nâm Arab kabîleleri ruk‘a sunup; "Şâm civârında kabîleleri ile konup beğlerbeği sübaşısı ve kethudâsı ve emînleri içlerinde olup mâl cem‘ iderken beğlerbeği Tağ Arabı nâm âsî kavmün üzerine leşker gönderdükde gelürken il kavvâsı ve Şâm yeniçerileri ağası ve Sâlihıyye sübaşısı ba‘zı askerle bunları basup yetmiş beş nefer sâdâtun başların kesüp rızıkların ve tavarların ve koyunların yağmâlayup ve ehl ü ıyâllerin girü bunlara bey‘ idüp tekrâr varup esbâbların taleb itdüklerinde zindânda habsidüp ikrâhla üzerimüze huccetler yazdurup ve mûmâ-ileyhün kethudâsı gelüp bizüm içün; "Tağ A‘râbı ile ihtilât üzre olup sûret-i itâ‘atde olmağla şehre gelüp gidüp dâyimâ yarakların ve zahîrelerin taşıyup ve mezkûrları basmak murâd itdükde mezbûrlar haber virmekle gaybet iderler. Âsîlere mu‘în ü zahîrlerdür." diyü sûret-i sicil ve husûmetlerin ibrâ vü iskât itdüklerine huccet ibrâz eyledükleri" ecilden sûret-i sicil ve huccetlerün sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup hak üzre görilmek içün size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, gönderilen sûret-i sicil ve huccetlere nazar idüp bi'z-zât bu husûsı husamâ muvâcehesinde ona[t] vechile dikkat ü ihtimâm ile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ bunlar Tağ A‘râbı ile ittihâd ü ittifâkda olmayup ve mezbûrlara zâd ü zevâde ve yarak virüp mu‘în ü zahîr olmayup itâ‘at üzre kendü hâllerinde olmağla emînleri ve voyvodaları içlerinde oturup rüsûmların cem‘ iderken bî-günâh bunları basılup ol mikdâr kimesnelerin katlidüp esbâb ü mâlları ve tavarları ve koyunları gâret olunmış mıdur, yohsa ısyân üzre olan Tağ A‘râbına mu‘âvenet ü muzâheretleri olup içlerinde bulunmağla haklarından gelinmiş midür, hakîkat-i hâllerine muttali‘ olup şöyle ki; hıyânetleri yoğ iken bî-günâh ol vechile zulm ü te‘addî olmış ise -ki, şer‘le sâbit ola- hılâf-ı şer‘ hasâret olunan mallârın ve tavarların ve koyunların müteveccih olanlardan ba‘de's-sübût alıvirüp hîç bir cânibe meyl ü muhâbe itmeyüp tamâm hak üzre görüp bu bâbda sübût u zuhûr bulan mevâddı sıhhati üzre yazup ale't-tafsîl

çavuşumla yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

796 *Babası Ferenduş kralla olan ahidnâmenin Nemçe kralı adına yenilenip, Nemçe elçisinin getirdiği haracın hazînece teslim alındığı, Erdel kralının mülkiyet dâvasıyla aldığı kalelerden Bana Kalesi hâriç diğer kalelerin geri sahiblerine teslimiyle aralarının sulh olup, Osmanlı'ya tâbi olan yerler ve Osmanlı tarafından ahidnâme süresince sınırlarına tecâvüz olunulmayacağı.*

Maksimilyanoş Kral'a gönderilecek ahid-nâmenün sûretidür.

Ben ki sultân-ı selâtîn-i şark u garb, sâhıb-kırân-ı memâlik-i Rûm u Acem ü Arab, kahramân-ı kevn ü mekân, Nerîmân-ı meydân-ı zemîn ü zamân, Akdeniz'ün ve Karadeniz'ün ve Ka‘be-i Mu‘azzama ve Medîne-i Mükerreme'nün ve Kudüs-i Şerîf'ün ve taht-ı Mısr-ı nâdire-i asrun ve vilâyet-i Yemen ü Aden ü San‘â'nun ve Dâru's-sedâd Bağdâd u Basra vü Lahsâ'nun ve Medâyin-i Enûşîn-i Revân'un ve Diyâr-ı Cezâyir ü Âderbaycân'un ve Deşt-i Kıpçak ve Diyâr-ı Tatar'un ve Kürdistân u Lûristân'un ve külliyyen Rûmili ve Anatolı ve Karaman ve Eflak [u] Boğdan'un ve Üngürüs memleketlerinün ve bunlardan gayri niçe memâlik-i diyâr-ı azîmü'l-i‘tibârun pâdişâhı ve sultânı Sultân Süleymân Hân bin Sultân Selîm Hân bin Sultân Bâyezîd Hânum; bi-ınâyeti'llâhi'l-Meliki'l-Ekber, ınân-ı cihân-dârî kabza-i kudretüme mukadder ve zimâm-ı kişver-güşâyî keff-i kifâyetüme müyesser olup arsa-i âfâk ale'l-ıtlâk mebâdî-i diyâr-ı şark ve mülk-i Çîn'den tâbe-aksâ-yı mağrib-zemîn müsahhar-ı şemşîr-i cihân-gîr-i kazâ-te’sîrüm olmışdur. Bi'l-cümle taht-ı âlî-bahtumun ednâ pâyesi kasr-ı kaysar ve mülk-i mevrûsumun bir katresi mülk-i Melik Skender olmağın sahâyif-i rûy-i zemîn zîr-nigîn-i felek-âyîn-i nüvvâb-ı sa‘âdet-karînüm olmışdur. Şimdiki hâlde iftihâru ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye, muhtâru'l-küberâ’i'l-fihâmi fî-milleti'l-Mesîhıyye sen ki, Maksimi[l]yanoş Kral'sın, Rîm halkınun güzîde vü hurmetlüsi ve Alaman vilâyetinün imparadorı ve Çeh ve İslovin ve Hırvat sâyir niçe vilâyetlerün kralı ve hâkimisin, Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a ve Bârgâh-ı Selâtîn-penâhum'a -ki, makbil-i şifâh-ı kayâsıra-i zamân ve müzdeham-i cibâh-i ekâsire-i devrândur- bundan akdem babanuz İmparador Ferenduş ile olan mu‘âhede-i hümâyûnumuz kendü nâmuna tecdîd olunup Arhadüka Ferdinando ve Arhadüka Karlo nâm karındaşlarunuz ahd-i hümâyûnumuzda bile olmak üzre Südde-i Sa‘âdet-bahşımuzda olan ilçinüz kıdvetü ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye, umdetü küberâ’i't-tâyifeti'l-Îseviyye Alberdos Dö Pez ile mektûbunuz vârid olmağın; "Hazret-i Îsâ Nebî *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* târîhınun bin beş yüz altmış ikinci senesinün yuniyus ayınun evvelki güninde sâbıkâ sekiz yıla değin memleket ü vilâyetün re‘âyâ vü berâyânun emn ü emânı ve mâ-beynde olan dostluk kemâ-kân muhkem ü mukarrer olmağıçün her yıl Südde-i Sa‘âdetüm'e otuz bin Üngürüs filorisi gönderilmesin ve bundan evvel beş yıllık dostluk içinde ma‘hûd olan otuz bin Üngürüs filorinün bâkî kalan iki yıllık kusûrından dahı bir yıllığı gönderilmesin ve Erdel'den taşra bi'l-fi‘l Yanoş Kral-oğlı elinde olan yirlerden eger Üngürüs vilâyetindedür ve eger nehr-i Tise'nün öte ve beri yanlarındadur, sekiz yıllık emn ü emân içinde adâvet eyleyüp cebr ile ve kılıç ile taleb itmekden geçdük, şol şartla ki, kendü

mülki olmış ola, kimesne mâni‘ olmaya. Kral-oğlı dahı bu sekiz yıl içinde her vechile dostluk şartların ri‘âyet idüp düşmenlikden ve re‘âyâmuza zulmidüp memleketine sürmekden ve vilâyetimüze seğirdüp gâret itmekden ve hısâr almakdan ve yeniden nesne yapmakdan ve canlu ve gayri rızkımuz almakdan ve bizüm veyâhûd âdemlerimüzün re‘âyâsın öşürleyüp kullanmakdan ve ıdlâl itmekden ve "Sizi yakaruz ve gâret iderüz." diyü havf virüp nesnelerin almakdan gereği gibi hazer idüp emn ü emânı hak üzre ri‘âyet itdüre. Eger ri‘âyet itdürmez ise sabra tâkat getürmedüğünüzi ve Kral-oğlı ile nizâ‘ınuz olan yirler eger bu dostluk içinde iki cânibün ihtiyârıyla ıslâhı murâd olunur ise vech-i ma‘kûl ne ise anunla amel olunmasın ve bu şartlarunuza da Plaz Mihal(?) ve Nikola Batori(?) ve sâyir beğlerinüz -ki, şimdi size itâ‘at itmişlerdür- Kral-oğlı'nun dostluk kâğıdı size vâsıl olduğı günden ellerinde olan emlâkleriyle ve yirleriyle bu kavilde ve bu sulhda bile olmaların ve bundan mâ-adâ eger sizün ve eger Kral-oğlı'nun eli altında olan âdemlerinüz talgalık zamânında birbiriyle adâvet idüp ba‘zı alınmış ve virilmiş yirleri olup ellerinde buluna veyâhûd re‘âyâsı bir cânibe tapmış buluna, bi'l-cümle bir vechile da‘vâ idecek husûsı olsa -ki, bu emn ü emândan sonra vâkı‘ olmaya- birbiriyle olan da‘vâları ve maslahatları ve gavgâları mesmû‘ olmaya. Ammâ; bu sulh u salâhdan sonra bir nizâ‘ları olsa -ki, hüsn-i rızâlarıyla uzlaşmayalar- mâ-beynlerinde gavgâ itmeyüp sizün re‘âyânuz size ve bizüm re‘âyâmuz bize mürâca‘at ideler ve mâ-beynde bu dostluk şâyi‘ u mukarrer oldukdan sonra beğlerinüzden ve gayri âdemlerinüzden bir kimesne bizüm re‘âyâmuzdan birini tutsa te’hîr itmeyüp ve kıymet taleb itmeyüp zararsuz ve ziyânsuz girü yirine gönderilmesin i‘lâm idüp ve iki cânibden şerâyit-ı dostî ve emn ü emân tarîh-ı mezbûrdan bu sekiz yıla değin sahîh u sâlim hıfz u hırâset olunmak bâbında Südde-i Sa‘âdetüm'den ahid-nâme-i hümâyûn ınâyet olunup bu emn ü emân ve dostluk içinde Memâlik-i Mahrûsemüz'de olan beğlerbeğiler ve beğler ve kapudânlara ve sübaşılara ve voyvodalara ve bi'l-cümle sâyir asâkir-i zafer-me’sere muhkem tenbîh ü te’kîd olunup dostluğı gereği gibi hafzitdürüp aslâ dosluğa muhâlif bir iş olmaya ve bu dostlukda Boğdan ve Eflak voyvodaları bile olalar ve bize müte‘allik olan Üngürüs ve İslovin ve Bosna ve sâyir vilâyetlerimüz içinde olan karadan ve denizden ve cezîrelerden aslâ zarar u gezend irişdürilmeye ve hısârlarumuzdan ve kastellerimüzden ve sâyir şehirlerimüzden bir kimesne uğurlayın yir alsa, ol kimesnenün hakkından gelinüp yirler girü sâhıbine döndürile ve iki cânibün re‘âyâsından biri kaçsa cümle emlâki beğlik olduğından gayri kendüsi reddolunup veyâhûd hakkından geline ki, sâyirlere mûcib-i ıbret ola ve ba‘zı yirlerimüz bu emn ü emân içinde ta‘mîr ü termîm olunup azık konılup hıfzolunmak murâd olundukda mâdâm ki, sınurımuzdan çıkmayavuz, iki cânibde lâzim olan kal‘alar ve yirler ta‘mîr ü termîm olunup kimesne mâni‘ olmaya ve Tata cânibinde kadîmden Komoran'a karîb ve tâbi‘ olup zabtolunugelen yirler ve köyler kadîmden Komoran'a tâbi‘dür, yine ol hâl üzre ola. Tata'da ve gayride olan eger ehl-i İslâmdur ve eger gayridür, ol karyelere dahl ü ta‘arruz eylemeye ve Üngürüs'de olan re‘âyâmuza ve âdemlerimüze ve karyelerimüzün âdemlerine bir vechile hıdmet teklîf olunmaya ve aslâ nesne taleb eylemeyeler; her biri tâbi‘ olduğı kal‘a sâhıbine hıdmet idüp virgüsin ana vire. Zîrâ defe‘âtle dahlolunup; "Sizi yakaruz." veyâhûd; "Gâret idüp esîr iderüz." diyü havf virüp virgülerin alurlar ve hıdmet itdürürler ve ba‘zı yirlerün re‘âyâsı şimdiye değin iki cânibe hıdmet idüp harâc ü öşr viregelmişlerdür. Ol makûle viregeldükleri üzre girü iki cânibe vireler ve ba‘zı karyeler vardur, kadîmden kendü âdetleri üzre virmek

şartıyla mutî‘ olmışlardur. Hâliyâ virgülerinden on mertebe ziyâde alınmağla fakîr olup perâkende olmağa yüz tutmışlardur. Virgülerin alanlara tenbîh oluna ki, ita‘at itdükleri zamân ne mikdâr nesne ta‘yîn olunmış ise anı alup ziyâde nesnelerin almaya ve bu dostluk içinde Üngürüs'den ve gayriden hîç re‘âyâmuz esîr olmaya. Nâgâh olsa dahı alıkonılup bahâsuz sağ u sâlim memleketine gönderilüp satılmakdan ve bağışla[n]makdan berî olalar ve ba‘zı âdemlerimüz veyâ ilçilerimüz ve maslahata mübâşirlerimüz Dergâh-ı Mu‘allâ'da turmak lâzim geldükde sâyirlerün ilçilerine ri‘âyet olunduğı üzre ri‘âyet olunup ve istedükleri tercemân ta‘yîn olunup ve ne mikdâr tercemân isterler ise kullanmağa kimesne mâni‘ olmayup ve Dergâh-ı Âlî'ye varup gelen âdemlerimüze dahı kimesne dahl ü ta‘arruz itmeyüp belki mu‘âvenet ideler ve serhadd-i vilâyetde ta‘yîn-i sınur içün ve sâyir nizâ‘ ıslâhı içün lâzim oldukda cânibeynden yarar ve mu‘temedün-aleyh âdemler gönderile ki, vâkı‘ olan kazıyyelerin görüp ahde muhâlif iş idenlerün haklarından geleler ve memleket çokluk olmağla dâyimâ hırsuz u harâmî ve akıncılardan hâlî olmaz. Ol makûlelerün fesâdlarıyla bizüm dostluğumuza zarar gelmeye. Ammâ; mümkin oldukça iki cânibden sa‘y olunup ol asıl müfsidlerün haklarından geline; fesâd itdükleri yirde bulunmayup ele gelmezse her kangı cânibe giderse ol yirün hâkimlerine haber gönderilüp ele getürilüp günâhlarına göre haklarından geline ve uç-erleri birbirini meydâna okuyup katlitmeği âdet idinmişlerdür. Bu husûsda gereği gibi tenbîh oluna ki, birbirini meydâna okuyup katlitmeyeler. Bu zikrolunan şartlar ki, bu cânibün emn ü emânına ve re‘âyâ vü berâyânun istirâhatlerine ve dostluk muhkem olmasına sebebdür; bu şartlar gereği gibi bu cânibde ri‘âyet olunması husûsı vilâyetimüz hâkimlerine tenbîh ü te’kîd olunup uhdemüze alınmışdur. Kezâlik ol cânibden dahı ri‘âyet olunup kavlolunan zamâna değin dostluğa halel gelmemesi iltimâs olunur." diyü ol vakıt sâbıkâ olan ilçiler Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzidüp ahid-nâme-i hümâyûnumuz taleb itmeğin bu ahid-nâme-i ızzet-makrûn erzânî kılınmış idi. Hâliyâ ol bâkî kalan iki yıllık kusûr içün altmış bin filoriyi ilçinüz Mikel ile Atebe-i Ulyâmuz'da olan mu‘teber beğlerinüzden müşârun-ileyh ilçinüze gönderüp teslîm olunmağın ol dahı bî-kusûr Hızâne-i Âmiremüz'e edâ idüp ve vârid olan mektûbunuzda mezkûr olduğı üzre Plaj Menhar'dan(?) alınan kal‘alar ahvâlin arzeyledükde Kral-oğlı ol kal‘alara mülkiyyet da‘vâsın itmekle Bana Kal‘ası kendü elinde kalup gayri kal‘alar girü ahd-i şerîfümüz üzre sâhıblerine teslîm olunup ol ahd-i şerîfümüz üzre kemâ-kân karındaşlarınuzla sizün tarafınuzdan ve size tâbi‘ olan beğlerden ve gayri askerinüzden mâdâm ki, mûcib-i inhılâl-i ahd ü peymân ve ba‘ıs-i ihtilâl-i va‘d ü eymân bir vaz‘ sâdır olmayup zikrolunan dostluğı şerâyitı emn ü emân üzre ri‘âyet oluna, cenâb-ı celâlet-me’âbumdan dahı eymân-ı mugallaza ile yemîn iderüm ki; yiri ve göği yaradan Perverdigâr hakkıyçün ve ulu azîz Peygamberimüz'ün mu‘cizâtı hakkıyçün bu mu‘âhede olunan müddet içinde ahde mugâyir beğlerbeğilerimüzden ve beğlerimüzden ve sübaşı ve voyvodalarımuzdan bi'l-cümle serhadd-i Memâlik-i İslâmiyye'de olan asâkir-i fevz-me’serümden ve kuvvet-i kâhire ve satvet-i bâhirem ile fetholunan Erdel Vilâyeti'nün Kralı İstefan Kral ve Eflak ve Boğdan voyvodalarından ve sâyir harâc-güzâr kefere kullarumdan -ki, bu dostlukda biledür- size müte‘allik memleket ü vilâyete ve re‘âyâya bi'l-cümle taht-ı hükûmetinüzde olan yirlere ve uçlara aslâ dahl ü ta‘arruz olunmayup zarar u ziyân ve te‘addî vü te’ezzî olunmaz. Muhassal-ı kelâm şol ki; müşeyyid-i kavâ‘ıd-i dostî vü muhabbetdür, ri‘âyet olunması bu müddet içinde sizün murâdınuz olduğı gibi bizüm dahı murâdımuzdur; ri‘âyet olunup

inşâ'a'llâhü'r-Rahmân bu cânibden hılâf-ı ahd-i hümâyûn bir vaz‘ sâdır olmaz. Bu ahid-nâme-i şerîf bizüm ulu Peygamberimüz Hazret-i Risâlet-penâh *salla'llâhü aleyhi ve sellem*ün hicreti târîhından tokuz yüz yetmiş iki senesinün mübârek Receb ayınun onbeşinci güni Dâru's-Saltanati'l-Aliyye ve'l-Hılâfeti's-Seniyye Kostantıniyye'de yazıldı.

797 *Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni Nemçe askeri muhasara ettiğinden, yardıma giden Tımışvar beylerbeyisinin yanına Solnok beyinin maiyyetinde Budun askerinden bir miktarının da gönderilmesine dair Budun beylerbeyine emir gönderildiği.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeği İskender *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Kral-oğlı'nun ve Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*nun kendüye mektûbı vârid olup vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Tokay nâm kal‘asın Nemçe leşkeri muhâsara idüp ve gir[ü]den ba‘zı toplarla leşkeri gelmek üzre idüğin ve Tımışvar askeriyle kalkup Dobracin nâm varoşa varduğun" i‘lâm eylemeğin Budun gönüllülerinden ve beşlüsinden ve tüfenkcilerinden mu‘âvenet içün bir mikdâr leşker Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*ya koşılup sana irsâl olunmak emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyh Budun beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilüp an-karîb varup irişmek üzre olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mu‘âvenete emrolunan kullarumla mûmâ-ileyh varup irişdüği gibi fursat el virdüği üzre kal‘a-i mezbûre muhâsarasında olan melâ‘îni şebîhûn idüp gereği gibi haklarından gelüp mazarrat u fesâdlarını memleket ü vilâyetden def‘ u ref‘ itmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp gaflet ile ırz u nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz‘ olmakdan sakınup tamâm basîret ü tedârükle a‘dânun def‘ı husûsında cell-i makdûrunı sarfidesin ki, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ envâ‘-ı yüz aklıkları müyesser olmış ola; şöyle bilesin.

798 *Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni Nemçe askeri muhasara ettiğinden, Budun beylerbeyinin Budun askerlerinden bir miktarını Solnak beyi kumandasında Tımışvar beylerbeyinin yardımına gönderip ayrıca Budun serhadlerinin de muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp Kral-oğlı'nun ve Solnok beğinün mektûbı gelüp; "Nemçe leşkeri vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Tokay nâm kal‘ayı muhâsara idüp topların kurup harb ü kıtâle mübâşeret itmişlerdür. On beş güne değin yardım irişmez ise kal‘a alınmak mukarrerdür ve girüden azîm toplar ve mübâlağa leşker ile gelmek üzre oldukların" i‘lâm eyleyüp; "Tımışvar askeri kalkup vilâyet-i Erdel'e tâbi‘ Dobracin nâm varoşa mülâkî oldukların" [ve]

ol cânibden mu‘âvenet taleb olunur Peç'den berüde ba‘zı yirlerde dahı cem‘ıyyetleri olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. İmdi; vilâyet-i Erdel Memâlik-i Mahrûsem'den olup hıfz u hırâseti ehemm-i mühimmât-ı husrevânemden olmağın vilâyet-i mezbûreye hücûm iden melâ‘în ü hâsirînün def‘ u ref‘ı içün mu‘âvenet lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kat‘â te’hîr ü terâhî itmeyüp Budun gönüllülerinden ve beşlülerinden ve tüfenkcilerinden bir mikdâr askeri âlât-ı harb ü kıtâlleriyle Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*ya koşup gereği gibi istimâlet virüp mu‘accelen müşârun-ileyhi Tımışvar Beğlerbeği Mustafâ *dâme ikbâlühû*[ya] irsâl eyleyesin ki, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ Tımışvar askeriyle kal‘a-i mezbûre muhâsarasında olan melâ‘în [ü] hâsirîni şebîhûn kılup gereği gibi haklarından gelinmekle a‘dâ-yı bî-dîn menkûb u makhûr ( ) ve ( ) ızz ü devlet mansûr u muzaffer olup envâ‘-ı yüz aklıkları müyesser ü mukadder ola. İnşâ’a'llâhü te‘âlâ sen dahı Budun serhadlerinden gaflet itmeyüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre ol cevânibde asâkir-i fevz-me’serümle düşmen tarafına hâzır u nâzır olmakdan hâlî olmayup ve bu hükm-i şerîfüm sana vusûl buldukda, ne mikdâr asker mu‘âvenete gönderüp ve ol câniblerden vâkıf u muttali‘ olduğun ahbârı i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

799 *İznikmid'de mîrî gemiler için reâyanın kesip getirdiği keresteyi hileli yollarla reâyadan ucuza alarak reâyaya zulmeden kereste toplamakla görevli zimmînin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Mîrî gemiler mühimmi içün taht-ı kazânda re‘âyâ tâyifesi tağdan kesüp yalılara indürdükleri direk ve seren ve sâyir gemiye müte‘allik olan ağaçları anda keresteye mübâşeret iden zimmî; "Bunlar eyü değildür, gemiye yaramaz. Girü alup gidün." diyü ta‘cîz idüp dahı âhardan kimesneye hufyeten akça virüp ednâ bahâya re‘âyâdan aldurup mîrî cânibine değer bahâsına virüp bu tarîk ile hîle vü hud‘a idüp ve re‘âyâ tâyifesin rencîde itdüği istimâ‘ olundı. İmdi; re‘âyâ tayifesine bu vechile te‘addî olmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hacı Hasan *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa bi'z-zât gereği gibi mezkûr çavuşum mübâşeretiyle mukayyed olup fi'l-vâkı‘ gemiler mühimmi içün anda kereste cem‘ında olan zimmînün bu vechile hîle vü hud‘ası ve re‘âyâyı ta‘cîz ü tazyîk idüp zulm ü te‘addîsi var ise mâluma gadr ve re‘âyâya te‘addî itdürmeyüp vâkıf u muttali‘ olduğun ahvâli sıhhati üzre yazup mezbûr çavuşumla arzeyleyesin.

800 *İstanbul'da üretilen kumaşların kalitesinin korunması için kumaş tezgahlarının sayısının sınırlı tutulup ürettikleri kumaşların damgalanarak sattırılması.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i mezbûrede ser-â-ser ve şâhnîk ve zerbâft kumâş ve kuşak işleyen dezgâhlar çoğalup zabtolunmayup kumâşlarınun kılâbdân ve ibrişimlerin sâfî itmeyüp envâ‘-ı hîle vü hud‘aya mübâşeret itdükleri ecilden fermân-ı hümâyûnumla yoklanıldukda üç yüz on sekiz dezgâh bulunup zikrolunan dezgâhlarun sâhıblerinden yarar ve mütemevvil i‘timâd olunan üstâdlardan yüz aded dezgâh intihâb olunup her birinün isimleri ve dezgâhları ne mahalde idüğin ale'l-esâmî defter idüp mümzâ defter virdüğün ecilden intihâb itdüğün dezgâhlarun defterden sûreti ihrâc olunup kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Çavuşum Şücâ‘'a görüp gözetmek içün teslîm olunup **buyurdum ki:**

Fermân-ı hümâyûnumla ta‘yîn olunan dezgâhlardan gayri dezgâhlarda ser-â-ser ve şâhnîk ve altunlu çatma işlemeyüp zikrolunan dezgâhlarda işlenen ser-â-ser ve şâhnîk ve altunlu çatmanun kılâbdân ve ibrişimi gâyet a‘lâ olup tûli derzî arşunı ile on bir arşun ve arzı bir zirâ‘ bir urub olup ol bâbda ehl-i vukûfı olan silahdârlarumdan kıdvetü'l-emâsil Çerkes Hüseyin mubassır olup her ser-â-ser –ki, işlenüp tamâm ola– bahâda otuz beş altundan aşağa olmaya. Cümlesine mezbûr çavuşuma tamga itdürüp bezzâzistânda ve gayri yirde tüccâr ve dellâllara min-ba‘d tamgasuz olanı alup satdurmayasın ve ba‘de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumı sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûnı ile amel itdürüp hılâfına cevâz gösterilmeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 26 Recebi'l-müreccb, sene: 972, der-Kostantıniyye

801 *Erdel'e ait bir kaleyi muhasara eden Nemçe askerinin zararının defi için Rumeli'deki sancak beylerinin yapılacak olan sefere hazırlanmaları.*

Yazıldı.

Bosna Sancağı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm İskender *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp küffâr-ı hâksârun Budun ve Erdel serhadlerinde bir niçe yirde cem‘ıyyetleri olup Erdel vilâyetine hücûm idüp bir kal‘ayı ahd-i şerîfüme muhâlif muhâsara itdükleri ecilden melâ‘în [ü] hâsirînün kal‘ u kam‘ı husûsına kuvvet-i kâhire-i husrevânem mün‘atıf u munsarıf olmağın sefer-i zafer-esere hâzır olman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun sübaşılarınun ve sipâhîlerinün kânûn üzre lâzim olan cebelülerinün gönderlerin ve kalkanların ve sâyir esbâb-ı ceyş ü kıtâl ve harb ü cidâllerinde olan kusûr u noksânların tekmîl idüp tekrâr emr-i şerîfüm vürûdına muntazır u müterakkıb olasın. Bu sefer-i zafer-eser husûsında benüm ziyâde ihtimâmum vardur; sâyir seferlere kıyâs olunmayup hemân emrüm üzre hâzır olasız ki, bundan sonra emr-i şerîfüm varduğı gibi kat‘â tevakkuf lâzim gelmeye; hemân ol gün çıkup ta‘yîn eyledüğüm mahalle sür‘atle irişesin. Bu bâbda

olan ihtimâm-ı şerîfümi sübaşı ve sipâhî kullaruma gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp sen dahı yat u yarağun bî-kusûr cebelülerünle tekmîl idüp aslâ sefere müte'allik mühimmâtda kusûr komayup vaktüne hâzır olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Mora Beği Osmânşâh'a; " ...dört binden yukaru... "

Yazıldı.
Niğbolı Beği Mehmed Hân'a.

Yazıldı.
Hersek Beği Yûnus Beğ'e.

Yazıldı.
Ohri Beği Hüseyin Beğ'e.

Yazıldı.
İskende[ri]yye Beği Turalı Beğ'e.

Yazıldı.
Silistre Beği Ca'fer Beğ'e.

Yazıldı.
Avlonya Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Delvine Beği Abdülbâkî Beğ'e.

Yazıldı.
Yanya Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Tırhala Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.
Vize Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.
Köstendil Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Klis Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Üsküb Beği Üveys Beğ'e.

Yazıldı.
Dukagin Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Kırkkilise Beği Ferruh Beğ'e.

Yazıldı.
Akkirman Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 28 Recebi'l-müreccеb, sene: 972, Kostantıniyye

802 *Rumeli beylerbeyinin Nemçe seferi için hazırlanıp sancak beylerine sefere hazırlanmaları hususunda emir vermesi.*

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Budun Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Memâlik-i Mahrûsem'den olan Erdel ve Budun serhadlerinde küffâr-ı hâksârun cem'ıyyetleri olup hattâ Erdel Kralı İstefan'un bir kal'asın muhâsara idüp ve câ-be-câ cem'ıyyetleri olmakda olduğın" i'lâm eylemeğin melâ'în [ü] hâsirînün kal' u kam'ı husûsına niyyet-i şerîfüm mukarrer olup sefer-i hümâyûnuma hâzır olmaları içün beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleri kullarumun her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe yazılup sancaklarında olan sübaşılar ve sipâhîlerle sefer-i zafer-esere müte'allik yat u yarakların tekmîl idüp dahı emr-i şerîfüm vürûdına müterakkıb ü muntazır olmaları tenbîh ü te'kîd olunmışdur. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, zikrolunan beğler kullaruma kendü cânibünden mekâtib yazup Rûmili çavuşlarıyla taraf taraf yazılan ahkâm-ı şerîfeyi yirlü yirine ulaşdurup sağ ve sol-kol alaybeğlerin sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelüleri bi'l-cümle esbâb-ı ceng ü cidâl ve harb ü kıtâlleri ile hâzır u müheyyâ idüp dahı tekrâr emr-i şerîfüm vardukda, her ne mahalle varmak emrüm olursa aslâ te'hîr ü tevakkuf lâzim gelmeyüp hemân ol gün çıkup mahall-i me'mûrda bulunmaların tenbîh idüp sen dahı yat u yarağunda ve sâyir mühimmât-ı sefere müte'allik her ne ise tekmîl idüp sefer-i hümâyûnuma hâzır olasın. Hak *sübhânehû ve te'âlâ* dergâhından me'mûldür ki, dâyimâ küffâr-ı hâksâr mağlûb u makhûr ve asker-i İslâm gâlib [ü] mansûr olmakdan hâlî olmaya; şöyle bilesin.

803 *Bolu ve Aksaray beylerinin sancakları muhafazasında kalarak deryâya sefere emrolunan sancakları sübaşısı ve sipâhilerinin alaybeyleri ile emrolundukları mahalle gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 28 Receb, sene: 972

Bolı Beği Velî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmışdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Sancağun muhâfazasında kalup emr-i sâbıkum üzre sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti‘câl İznikmid'e gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum çıkdukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı, Aksarây Beği Yûsuf Beğe ki; " ...sen sancağun hıfzında kalup sübaşı ve sipâhîleri alaybeği ile Boğaz Hısâr'a gönderesin." diyü.

804 *Sancak ihsan olunan sancakbeylerine Basra Hazînesi'nden birer sancak başı verilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 27 Receb, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e vârid olan arzlarun mûcebince sancak-ı hümâyûnum ihsân olunan Şatt-ı Tavîl Beği Fazl bin Leys ve Beşo Beği Cumâd(?) ve Keyl-i Kesîr(?) Beği Şeyh Azîz bin Hallâfî *dâme ızzühüm*e lâzim olan sancakbaşları Basra Hazînesi'nde mahfûz olan başlardan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mûcebince zikrolunan sancakbeğleri kullaruma Basra Hazînesi'nden birer sancakbaşları virüp sancakların hıfz u hırâset itdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Recebi'l-mürecceb, sene: 972

805 *Vefat eden Anadolu muhasebecisinin yerine Haleb muhasebecisinin tâyin edildiği.*

Yazıldı.
Murâd Çelebî âdemi Bâlî Beğ'e virildi ve paşa hazretlerinden tezkire ile ol haber getir[d]i. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de Anatolı Muhâsebecisi olan Ahmed fevtolup zikrolunan muhâsebe hıdmeti Haleb Muhâsebecisi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a‘yân Mehmed *zîde kadruhû*ya ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te’hîr itdürmeyüp mezkûrı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki, gelüp hıdmetde ola; şöyle bilesin.

806 *Hâssa tâcirlerinden Mustafa'dan aldığı mal karşılığında bakır vermeyi kabul eden Segedinli bir zimmînin taahhüdünü yerine getirmediği yolundaki şikâyetin tahkik edilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Mustafâ Çelebi'ye virildi. Fî gurre-i Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972

Solnok beğine hüküm ki:

Hâliyâ hâssa tâcirlerümden kıdvetü'l-emâcid Mustafâ *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp şöyle arzeyledi ki: Vilâyet-i Segedin'den bakır cem' itmek içün ba'zı metâ' ile âdemlerin gönderüp Segedin'de Dobracanlu Salmatı nâm zimmîye yedi ay va'de ile yedi yüz yiğirmi mança bakır getürmek şartıyla bir niçe metâ' virmişken hâliyâ mezbûr zimmî zikrolunan metâ' mukâbelesinde uhdesine aldığı bakırı şartı üzre henüz edâ itmedin hârice virüp müşârun-ileyhün âdemlerine virmez imiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ihzâr-ı husamâ kılup hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; arzitdüği üzre mûmâ-ileyhün âdemleri mezbûr zimmîye ol mikdâr bakır getürmek içün yedi ay va'de ile ba'zı metâ' virüp zimmî-i mezbûr dahı ol meta' mukâbelesinde uhdesine aldığı bakırı henüz edâ itmedin hârice virüp müşârun-ileyhün âdemlerine virmez ise men' idüp aldığı metâ' mukâbelesinde uhdesinde olan bakırı mûmâ-ileyhün âdemlerine edâ itmedin hârice bakır virdürmeyesin.

807 *Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defi için Erdel kralına yardıma giden Tımışvar beylerbeyinin sancağı askerlerini yanına getirtip Budun beylerbeyinden de dilediği şekilde yardım taleb etmesi.*

Yazıldı.
Hamza Çavuş'a virildi. Fî 29 Receb, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Beç kralınun Lazar nâm herseği ile Plaj-oğlı ve sâyir küffâr-ı hâksâr cem'ıyyetle yöriyüp Erdel Kralı İstefan'un nehr-i Tise'nün öte yakasında Tokay nâm kal'asın muhâsara itmeğin kral-ı mezbûr seni mu'âvenete taleb itdüğin" bildürmişsin. Ol bâbda mektûbunda her ne ki zikrolunmış ise ma'lûm u mefhûm oldı. Eyle olsa; Beç kralınun harâcla gelen ilçisine Kral-oğlı aldığı kılâ'dan Bana Kal'ası elinde kalup andan gayri kal'alar sâhıblerine teslîm olunmak üzre ahd-i sâbıkum muktezâsınca ahid-nâme-i şerîfüm virilüp icâzet-i hümâyûnumla irsâl olunmış iken senden mukaddem bu husûsı Budun Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm İskender *dâme ikbâlühû* arzeylemeğin ilçisi avdet itdürilüp müşârun-ileyh beğlerbeğiye hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden bir mikdâr askeri Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*ya koşup sana mu'âvenete irsâl eyleyüp şebîhûn itmek" emrüm olmışıdı. Şimdiki hâlde vârid olan mektûbuna binâ'en tekrâr emr-i hümâyûnum gönderilüp; "Kendü[n] bi'z-zât varup mu'âvenet itmekle midür, yohsa kifâyet kadar askerle sancakbeğleri varmağla mıdur, a'dânun her ne vechile def'ı mümkin ise mu'âvenet idesin." diyü tenbîh ü te'kîd olunmışdur. Hâliyâ beğlerbeğiliğüne müte'allik olan Vidin ve Vulçıtrın ve Alacahısâr ve sâyir sancakbeğleri kullarum sancakları askeri ile müretteb ü mükemmel

düşmen yarağıyla mu‘accelen sana irişmek emrüm olup ol bâbda her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp müşârun-ileyh Budun beğlerbeğisinden vech ü münâsib gördüğün üzre mu‘âvenet taleb idüp ve beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğlerin askeriyle yanuna getürüp müşârun-ileyh Kral-oğlı ile ittifâk idüp a‘dânun üzerine yöriyüp emr-i sâbıkum üzre şebîhûn itmekle mi olur; bi'l-cümle her ne tarîk ile mümkin ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle fursat elvirdüği üzre kal‘a-i mezbûrenün istihlâsı ve kefere-i fecerenün kal‘ u kam‘ı husûsında makdûrunı sarfidüp memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan dahı ihtirâz idüp ale'l-ittisâl ol cânibün ahvâlin bildürmekden hâlî olmayasın.

808 *Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defi için Erdel kralına yardıma giden Tımışvar beylerbeyinin yanına Vidin, Lipova, Vulçıtrın, Arad, Çanad ve Alacahisar beylerinin de sancakları askerleriyle gitmeleri.*

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi.

Vidin Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Nemçe leşkeri Kral-oğlı'nun Tokay nâm kal‘asın muhâsara itdüğin" i‘lâm eylemeğin kal‘a-i mezbûrenün üzerinden melâ‘în [ü] hâsirîni def‘ u ref‘ itmek içün asker-i İslâm ile Kral-oğlı'na mu‘âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin kânûn üzre lâzim olan cebelüleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp münâsib olan mahalden mürûr u ubûr idüp dahı sür‘at ü isti‘câl üzre beğlerbeğinün yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Şöyle ki; ihmâl idüp hıdmete varup irişmemekle zikrolunan kal‘aya veyâ memlekete zarar u husrân irişe, aslâ özrün makbûl olmayup mu‘âteb ü mu‘âkab olursın. Bu bâbda ihmâl üzre olan sübaşılarun ve sipâhîlerün dahı dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre emr-i şerîfümi tenbîh idüp sancağun askeri ile müretteb ü mükemmel irişmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Hamza Çavuş'a.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Lipova Sancağı Beği Malkoç Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Vulçıtrın Beği Yâr Alî Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.

Hamza Çavuş'a.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Arad Beği Mehmed Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Hamza Çavuş'a.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Çanad Beği Bâlî Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Alacahısâr Beği Rüstem Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Hamza Çavuş'a.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Modava Beği Alî Beğ'e yazıldı.

809 *Tokay Kalesi'ni muhasara eden Nemçe askerinin zararının defi için Erdel kralına yardıma giden Tımışvar beylerbeyinin kendisinden yardım istediğinde Budun beylerbeyinin yardıma gitmesi.*

Yazıldı.
Hamza Çavuş'a virildi. Fî 29 Receb, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Nemçe leşkeri Kral-oğlı'nun Tokay nâm kal'asın muhâsara itmekle kendüyi mu'âvenete taleb itdüğin" bildürmeğin, beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğleri sancakları askeri ile mu'accelen müşârun-ileyhün yanına irişüp kal'a-i mezbûre muhâsarasında olan kefere-i fecereyi def' u ref' itmek emrüm olup dahı fermân-ı sâbıkum üzre Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden bir mikdâr asker Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*ya koşılup göndermekle mi veyâhûd sancakbeğleri kifâyet kadar askerle mi varmak ile mi olur yohsa bi'z-zât senün içün Budun askeriyle varmak mı iktizâ ider; ana göre mu'âvenet taleb itmek içün mûmâ-ileyhe hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür.
Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm varıcak, kal'a-i mezbûre muhâsarasında ve sâyir ol taraflara hücûm iden a'dânun def' u ref'ı içün müşârun-ileyh senden her ne vechile mu'âvenet taleb iderse kendün bi'z-zât varmakla mıdur yohsa kifâyet kadar asker göndermekle midür; bi'l-cümle her ne tarîkla mümkin ise Budun serhadlerin hâlî komayup dahı vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet kadar asker ile mu'în ü zahîr olup ol tarafdan a'dânun def'-ı mazarrat u ifsâdında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp ihmâl ü gaflet ile ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan hazer idüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte'allik husûslarda makdûrunı sarfidüp Südde-i Sa'âdetüm tarafına ol cânibden vâkıf olduğun ahvâli i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

810 *Golos İskelesi'nden tereke almak için gelip, getirdiği hükümden şüphelenilen Süleyman Reis'in hapsedilip ibrâz ettiği hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Golos İskelesi'ne beş kıt‘a sefîne gelüp re’îsleri olan Hacı Memi ve Ca‘fer ve Sarı ve Memi ve Alî nâm kimesneler yedinden Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına vârid olan emr-i şerîfde; "havâss-ı hümâyûn terekesinden ve gayriden bin müd tereke virilmesi" fermân olunup lâkin mezkûr emr-i şerîfde nev‘an şübhe olunmağla ruhsat virilmeyüp ve mezkûr sefîneler re’îslerinden Süleymân nâm re’îs kâdîlar ma‘rifeti ile hıfzolunup ve îrâd itdüği hükmün sûreti ihrâc kılınup mühürlenüp irsâl olundı." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp mezkûrun hüküm adına ibrâz itdüği kâğıdı bir kîseye koyup mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ve tekrâr emr-i şerîfüm varmayınca mezkûr Süleymân'ı ıtlâk eylemeyesin.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 28

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi : III

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

II

ANKARA–1995

Proje Yöneticisi

İsmet BİNARK

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Necati AKTAŞ

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

Necati GÜLTEPE

Devlet Arşivleri
Genel Müdür Yardımcısı

İsmet DEMİR

Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Yayına Hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Murat CEBECİOĞLU

Muhammed SAFİ

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Dizgi-Mizanpaj

Yakup YILDIRIM

Baskıya hazırlama

Metin ŞEN

Murat ŞENER

6 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(972 / 1564–1565)

< Özet-Transkripsiyon ve İndeks >

II

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

İÇİNDEKİLER V

HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI 1-369

İNDEKS 371-490

HÜKÜMLERİN
ÖZET VE
TRANSKRİPSİYONLARI

[Yev]mü's-Sebt, fî gurre-i Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972, Kostantıniyye

811 *Erdel'e tâbi Tokay Kalesi'ni muhasara eden Beç askerinin Erdel'e zarar vermelerini önlemek için Osmanlı ordusunun Erdel kralına yardıma gideceği.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Beç kralınun Lazar nâm herseği Plaz-oğlı ve sâyir adû-yı makhûr cem‘ıyyet ile gelüp vilâyetünden Tokay nâm kal‘ayı muhâsara itmek üzre oldukları arzolunmağın kral-ı mezbûrun harâcla gelen ilçisine üslûb-ı sâbık üzre karındaşları ahdimüzde bile olup Bana Kal‘ası elinüzde kalup sâyir ahdimüze muhâlif alınan kılâ‘ sâhıblerine teslîm olunmak üzre ahid-nâme-i hümâyûnum virilüp irsâl olunmışken hılâf-ı ahd hareketleri zuhûr itmekle ilçisi avdet itdürilüp vilâyetünden el çekmek içün te’hîr olunduğına ilçisi tarafından krala mektûb ile âdemisi dahı irsâl olunmışdur. Ammâ; kendü hâllerinde olmayup kal‘a-i mezbûreyi gelüp muhâsara itdükleri içün ve hem kadîmden istikâmetle hıdmet itmiş yarar kulum olup vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olmağın def‘-ı mazarrat-ı a‘dâ içün Tımışvar Beğlerbeği Mustafâ *dâme ikbâlühû*ya Vidin ve Alacahısâr ve Vulçıtrın sancakları sipâhîleriyle ve sâyir beğlerbeğiliğine müte‘allik olan umûmen asker halkıyla ve Budun Beğlerbeği İskender *dâme ikbâlühû*ya dahı fermân-ı şerîfüm gönderilüp tüfenkciden ve gönüllü ve beşlülerden Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*ya koşılup müşârun-ileyh Tımışvar beğlerbeği yanına cem‘ olmak ve eger lâzim ise kendü dahı bi'z-zât umûmen Budun askeriyle mu‘âvenete emrüm olmışdur. Gerekdür [ki]; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, leşker-i İslâm-ı zafer-fercâm ile Tımışvar beğlerbeği yanuna varup mülâkî oldukda bi'l-cümle fursat el virdükde mecâl virmeyüp kal‘a-i mezbûre muhâsarasında olan adû-yı hâksârı ale'l-gafle şebîhûn idüp birbirine kırdurup kal‘anun istihlâsı ve adûnun def‘-ı mazarratı bâbında envâ‘-ı şecâ‘at ü şehâmetün zuhûra getüresin. Bu vechile def‘ı müyesser olmaz ise tamâm asker ile cem‘ olup Budun askeri dahı gelüp irişdüği gibi hüsn-i ittifâk üzre adûnun üzerine yöriyesiz ki, asâkir-i İslâm istizhârı ile bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ ümmîzdür ki, a‘dâ-yı dîn ü devlet makhûr ve evliyâ-yı ızz ü şevket mansûr u muzaffer olmak müyesser ola. Ammâ; adûnun tamâm ahvâline vâkıf olup hîle vü hud‘asından ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan sakınup hüsn-i tedbîr ü tedârükle hücûm idüp memleket ü vilâyetden def‘-ı mazarrat u ifsâdları bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz ve Rûmili beğlerbeği dahı sefere hâzır olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğlerinün her birine müstekıl ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ol cânibe nâzırlardur. Şöyle ki; a‘dâ def‘ olunmaya veyâ Beç kralı hücûm ide, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ tedârükleri görilür. Ol tarafdan kalbüne havf u haşyet getürmeyüp gereği gibi mücidd ü merdâne olasın.

812 *Salina kazâsı havâss-ı hümâyun hâsları Emini Hızır hakkında şikâyette bulunan zimmîlerden şirret ü şekâvetleri sicil olunanların küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Nâzır âdemi Mehmed'e virildi. Fî 4 Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972

Ağrıboz beğine ve Salina kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Salina kâdîsı[sı]n, Ağrıboz Mukâta'âtı Nâzırı olan Mevlânâ Muslihuddîn ile Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Salina kazâsına tâbi' havâss-ı hümâyûndan olup Olendorik nâm kasaba hâslarından olan kurâ ahâlîsi meclis-i şer'a gelüp hâliyâ emînleri olan Hızır muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp didiler ki: "Emîn-i mezbûrdan şikâyet iden Veşniçe nâm karyeden Yorgi Perkış ve Kostariçe nâm karyeden Papa Orto ve Pandayor nâm karyeden Yorgi Toma ve Deterbano nâm karyeden Dima İstranik ve Palyo Katono nâm karyeden Dimakin ve Likorana nâm karyeden İlya Halke ve Kosta nâm zimmîler dâyimâ şirret ü şekâvet üzre olup ispençe ve öşür zamânında re'âyâyı tahrîk idüp defter mûcebince mâl-ı mîrî tahsîline mâni' olurlar. Her bâr ki harâccılar ve müddeti tamâm olan kâdîlar Âsitâne-i Sa'âdet'e müteveccih olsalar; "Ahz-i mâl içün şekvâ iderüz." diyü ardlarınca varup ba'zıları ırzların sıyânet idüp bir mikdâr mâl virmekle ellerinden halâs olurlar. Emîn-i mezbûrdan biz râzî vü şâkirüz." didüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûr zimmîlerün vech-i meşrûh üzre olan şirret ü şekâvetleri şer'le sâbit olduğı üzre isimleriyle sicillât idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konılalar ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler; şöyle bilesiz.

813 *Şam'da bulunan korudan izinsiz ağaç kesenlerin bulunması ve yeni yapılan kervansaraylarda izinsiz kantar kullandırılmaması.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân, sene: 972

Şâm kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dâru's-selâm'da hâssa-i hümâyûnum tarafından korınugelen korunun ağaçların ba'zı kimesneler hılâf-ı emr kesüp binâlarına sarfitdükleri arzolunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, zikrolunan korunun üzerine varup emr-i şerîfümle yokladuğun kimesneye ifşâ itmeyüp gereği gibi tetebbu' u tecessüs idüp göresin; arzolunduğı üzre mezkûr korudan kimesne ağaç kesmiş midür; kesildüği takdîrce kimler kesmişdür ve kesilen ağaç ne mikdârdur; tamâm ma'lûm idinüp kimesneye hımâyet itmeyüp sıhhati üzre Atebe-i Ulyâm'a arzidesin ve mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan kârbânsarâylardan kangı kârbânsarâyda kadîmden kıntâr isti'mâl olunugelmiş ise kıntârı ol kârbânsarâyda tutdurup yeniden binâ olunan kârbânsarâyda emr-i şerîfüm olmadın kimesneye kıntâr ihdâs itdürüp isti'mâl itdürmeyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 1 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972

814 *Vidin, Vulçıtrın ve Alacahisar sancakbeylerinin sancakları askerleriyle birlikte Erdel kralına yardım ile görevlendirilen Tımışvar beylerbeyinin emrinde bulunmaları.*

Tımışvar beğlerbeğisinün âdemlerinden Hamza'ya virildi.

Vidin sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel kralınun Tokay nâm kal‘ası üzerine Nemçe leşkeri müstevlî olmağın def‘-ı zarrı içün Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* umûmen Tımışvar askeriyle mu‘âvenete emrüm olup; "Varup irişesin." diyü ulağla bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdı. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile emr-i sâbıkum üzre müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti‘câl yöriyüp beğlerbeğün yanına varup mülâkî olup hıdmetde ve yo[ld]aşlıkda bulunmak ardınca olasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden gâyet ihtirâz idüp hıdmete irişmek ardınca olasın. Şöyle ki; ihmâlün sebebi ile mu‘âvenete asker irişmeyüp memlekete zarar u husrân vâkı‘ ola, aslâ özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın.

Bu dahı.
Bir sûreti, Vulçıtrın beğine.

Bu dahı,.
Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

815 *Tımışvar ve Budun beylerbeyinin Erdel kralına yardım için görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Kral-oğlı'na nâme-i şerîf ki:

Şimdiki hâlde Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbımuz –ki, merci‘-ı selâtîn-i ızâm ve melce-i havâkîn-i fihâmdur– sâbıkâ mektûbunuz vârid olup vilâyetinüzden Tokay Kal‘ası üzerine müstevlî olan Nemçe leşkerinün def‘ı için asker-i İslâm'dan istimdâd itdüğün ecilden ol bâbda Tımışvar ve Budun beğlerbeğilerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp mu‘âvenete irişmeleri gereği gibi tenbîh ü te’kîd olunmışıdı. İnşâ’a'llâh an-karîb varup irişmek üzredür. Hâliyâ vilâyetün Memâlik-i Mahrûsem'den olup yarar makbûl kulum olduğun ecilden dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol tarafdan hâlî olmayup Bebek Frenç husûsında olan iltimâsınuza hüsn-i ınâyetimüz mukârin olmağın ıtlâk olunup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân ( ) *zîde kadruhû* ile irsâl olundı. Varup vusûl buldukda, mezkûr[a] tâbi‘ olan Macar beğlerine istimâlet virdürüp hıdmete ve yoldaşlığa terğîb itdürüp sen dahı cibilletünde merkûz olan firâset ü ihtimâmun muktezâsınca beğlerinüzle müdârâ idüp yek-dil ü yek-cihet olup asker-i İslâm'la müctemi‘ olduğunuz gibi fursatı fevtitmeyüp maslahat elvirdüğine göre adû-yı makhûrı şebîhûn itmekle midür yohsa

üzerlerine hücûm idüp tu‘me-i şemşîr kılmak mıdur; bi'l-cümle her ne yüzden def‘ı mümkin ise kal‘ u kam‘ları husûsında envâ‘-ı şecâ‘at ü şehâmetün zuhûra getürüp memleket ü vilâyetden mazarrat u ifsâdları def‘ında tamâm mücidd ü merdâne olasın. Tamâm yoldaşlık ve hıdmet idecek mahaldür; fursatı fevtitmeyüp tahsîl-i nîk-nâm idüp a‘dânun gereği gibi hakkından gelmek ardınca olup şimdiye dek a‘dânun hareketi ne mertebeye gelmişdür ve ahvâl-i nusret-encâmınuz neye müncer oldı ise cümle-i ahvâlinüzi ale'l-ittisâl Atebe-i Ulyâmuz'a i‘lâm itmekden hâlî olmayasız.

816 *Turhanlı ve Mihalli'ye tâbi akıncı toycalarının sefere hazırlanıp Belgrad'da hazır bulunmaları.*

Yazıldı.
Rûmili'nün çavuşları kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 16 Şa‘bân, sene: 972

Akıncı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Turhanlu'ya tâbi‘ olan akıncılar toycaları sefere ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin alaybeğleri ile deryâya gönderüp dahı her nâhıyeye âdemlerün gönderüp yazılu olan akıncılardan sefere, darbe ve harbe kâdir olan yarar yiğitleri ile düşmen yarağıyla toycaların ihrâc itdürüp Semendire ve Belgrad'a toğrı yöriyüp Belgrad'da hâzır u müheyyâ olasın. Sonra her ne mahalle varmak ta‘yîn idersem mu‘accelen irişüp emrüm üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar ve zikrolunan akıncı kullaruma gereği gibi istimâlet viresin ki, kefere vilâyetine akın salınup toyumluklar olunmağa niyyet olunmışdur. Ana göre tenbîh itdürüp sefere ve akına terğîb itdüresin ve akıncı tâyifesin ihrâc itdükden sonra yollarda alup giderken onat hıfzitdürüp re‘âyâya zulm ü te‘addî eylemelerinden ihtiyât idesin. Şöyle ki; mahall-i mezbûra varınca, re‘âyâya te‘addî vü tecâvüzleri olduğı istimâ‘ olunursa, özürleri makbûl olmayup anlara olacak ıtâb u ıkâb sana olur. Ana göre mukayyed olup akıncı ihrâcında emrüm üzre hıfzında tamâm ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Akıncı Beği Süleymân Beğ'e; Mihallü'ye tâbi‘ olan akıncılar toycaları içün; vech-i meşrûh üzre.

817 *Budun beylerbeyinin, Tımışvar beylerbeyi ile bir mahalde birleşip sancakları askerleriyle birlikte Erdel kralına yardıma gitmeleri.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Erdel Kralı İstefan Kral'un vilâyetinde vâkı‘ olan Tokay nâm kal‘a muhâsarasına gelüp hücûm iden Nemçe leşkerinün def‘ı içün müşârun-ileyhe mu‘âvenet itmek emrüm olmışıdı. Henüz Nemçe leşkeri vilâyet-i mezbûreden çekilmeyüp bi'l-fi‘l kal‘a-i mezbûre muhâsarasında oldukları arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp mahrûse-i Budun serhadlerinün muhâfazasıyçün kifâyet kadar âdem koyup dahı Budun'dan çıkup beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleri ve asker halkı ile münâsib olan mahalden ber-vech-i isti'câl yöriyüp Tımışvar beğlerbeğisi ile bir yire cem' olup hüsn-i ittifâk u ittihâd ile Kral-oğlı'na mu'âvenet ü muzâheret idüp adû-yı hâksârı kal'a üzerinden bi'l-cümle vilâyet-i mezbûreden def' u ref' itmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getürüp bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

818 *Manastır kazâsında Mevlânâ Muslihiddin'i yaralayan Seydi Ahmed oğlu Pîrî adlı sipâhinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 972

Manastır kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Manastır'dan Mevlânâ Muslihuddîn nâm dânişmend meclis-i şer'a gelüp; "Manastır tevâbi'ından Belha(?) nâm karyeye ber-vech-i tîmâr mutasarrıf olan Seydî Ahmed oğlı Pîrî nâm sipâhî müsinn ü lâ-ya'kıl Attârlar Çârsûsı'nda ba'de'l-asr işbu Hâfız-zâde Ahmed'e nacak havâle idüp kovar iken mezbûr sipâhîye; "Niçün böyle idersin?" didüğüm içün nacağla sol koluma çalup muhkem mecrûh eyledi. Şer'le görilmesin taleb iderin." dimeğin mevlânâ-yı mezbûrun kolına nazar olundukda fi'l-vâkı' ziyâde mecrûh olmağın mezbûr sipâhîyi meclis-i şer'a da'vet içün voyvoda âdemisiyle muhzır gönderüp gelmeyüp akribâsın da'vet idüp; "Getürün." diyücek; "Getürmeğe kâdir değilüz." diyüp şehir voyvodasıyla mahkeme nâyibi gönderilüp taleb olundukda gaybet idüp itâ'at-i şer' itmedüğin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr sipâhîyi hüsn-i tedârükle ele getürüp gaybet ider ise şer'le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup elbette mukayyed ü mahbûs yarar âdemünle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; şöyle bilesin.

819 *Vidin, Alacahisar ve Vulçıtrın sancakbeylerinin Erdel kralına yardımla görevlendirilen Tımışvar beylerbeyinin emrine verildiği.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 3 Şa'bân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Erdel kralınun kal'ası muhâsarasında olan Nemçe leşkerinün ahvâlini" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa; bundan akdem anlarun def'ı içün sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Hâliyâ Vidin ve Alacahısâr ve Vulçıtrın beğlerine dahı mu'accelen varup sana irişmeleri içün mü'ekked ahkâm-ı şerîfem yazılup âdemlerünle ulağla irsâl olunmışdur. İnşâ'a'llâhü'r-Rahmân anlar dahı emrüm mûcebince varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre Kral-oğlı ile ittifâk u ittihâd idüp yanunda olan asker halkı kullaruma gereği gibi istimâlet virüp inşâ'a'llâh hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlarun hakkında mezîd-i âtıfetüm dirîğ değildür. Gereği gibi hıdmete terğîb itdürüp dahı adû-yı bî-dînı şebîhûn itmek midür veyâhûd göz açdurmayup kılıç koymakla mıdur; bi'l-cümle fursat elvirdüğine göre adû-yı hâksârun üzerine hücûm idüp def'-ı mazarrat u ifsâdı bâbında envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getüresin.

820 *Midilli Adası sipâhilerinin kânun üzere adanın muhafazası hizmetinde bırakılarak, cebelülerinin donanma ile sefere götürülmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed nâm âdemine virildi. Fî 4 Şa'bâni'l-mu'azzam, sene: 972

Midillü beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup; "Sancağun askeriyle Donanma-i Hümâyûnum'a hâzır olasın." diyü fermân olunup lâkin Donanma-i Hümâyûn bir semte azîmet itdükde cezîre-i Midillü hâlî kalup hıfz u hırâseti lâzimdür. Sefer oldukca cezîre hâlî konılmayup sipâh tâyifesinün cebelüleri sefere eşüp kendüler donanma avdet idince cezîreyi bekleyegelmişlerdür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun sipâhîlerinün âdet ü kânûn üzre lâzim olan yarar cebelülerin alup Donanma-i Hümâyûnum'a getürüp kendülerin cezîre-i mezbûre muhâfazasıyçün alıkoyup kimesneye hımâyet itmeyüp kânûn üzre cebelülerin ihrâc itdürüp yoklama vâkı' oldukda noksân üzre bulunmasından ihtiyât idesin.

821 *Bursa livâsı muhafazasında bırakılacak sipâhilerin isim ve timarlarına ait defterin çıkarılıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Burusa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrun umûmen sipâhîleri deryâya emrolunup kadîmden deryâ seferi oldukda yirlüsinden ve ehl-i vukûfdan bir kaç nefer sipâhîler yanunda* bile kalup hırsuz u harâmî ele getürmeğe ve sâyir muhâfaza masâlihına istihdâm olunur imiş. Hâliyâ istihdâm içün yiğirmi nefer sipâhî ta'yîn olunmasın" bidürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzitdüğün üzre sancağun sipâhîlerinden muhâfaza içün yiğirmi nefer kimesne alıkoyup isimleri ve tîmârlarıyla defter idüp yazup bildüresin ki, ana göre emr-i şerîfüm virilüp emr-i şerîfümle yanunda muhâfazada kaldukları deftere işâret olunup tîmârlarına dahlolunmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesin.

* Metinde "yanında" şeklinde geçmektedir.

822 *Konya Kalesi'nde hapiste bulunan Karaman eşkıyasından Koca ve kardeşi Süleyman'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğşehri beği kethudâsına virildi. Fî 5 Şa‘bân, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Karaman'un eşkıyâsından Dulkâdiroğlı Şâhali-oğulları dimekle meşhûr u müte‘âref olan Koca ve birâderi Süleymân ve ba‘zı şerîklerini âdem gönderüp ele getürüp bi'l-fi‘l Konya Kal‘ası'nda habseyledüğün istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te’hîr itmeyüp mezbûrları kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde mezkûrları onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 3 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972

823 *Zaçesne, Pojega, Bosna, Sirem ve Klis beylerinin serhadlerindeki kalelerin düşman saldırısına karşı gerekli tedariklerini görerek sancakları askeriyle sefere hazırlanmaları.*

Yazıldı.

Zaçesne beğine hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârun Beç'den berü cem‘ıyyetleri ve Erdel semtlerine hücûmları olup def‘-ı mazarrat-ı a‘dâ içün sefer-i hümâyûna hâzır olman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) vusûl buldukda, taht-ı livânda vâkı‘ olan kılâ‘a serhaddün neferlerin içine koyup hâricden bir ferdi komayup zahîrelerin ve hıfzına lâzim olan yarakların yirlü yirine koyup düşmen zafer bulmak ihtimâli olan yirlerin muhkem idüp kemâl-i tedârük üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum mûcebinde hâzır u müheyyâ olup dahı ne mahalle varmak emrolunursa kat‘â tevakkuf lâzim gelmeyüp hemân ol gün çıkup mahall-i me’mûra irişmek ardınca olasın. Bu bâbda gaflet ü ihmâlden hazer idüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre adû cânibine hâzır u nâzır olup sancağunda mahall-i ihtiyât olan kılâ‘un yarağın ve zahîresin bi'l-cümle mu‘ayyen olan neferlerin kal‘anun içine koyup istihkâm itmekde dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Pojega beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bosna beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Sirem beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Klis beğine.

824 *Kıtlık nedeniyle Androz Adası'na Ağrıboz'dan tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Androz cezîresi re‘âyâsı Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "cezîre-i mezbûrede ziyâde kaht u kıllet olup terekeye fevka'l-had muzâyakaları olduğın" bildürmeğin Ağrıboz'dan altı müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Cezîre-i mezbûre içün altı müd tereke virüp ammâ, bu bahâne ile ziyâde* tereke virilmeden ve emre mugâyir deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer idesin.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

825 *Mehmed Çavuş refakatinde Kral oğluna gönderilen Bebek Frenc'in Eflak voyvodası tarafından yolda emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 6 Şa‘bân, sene: 972

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem giriftâr olup Südde-i Sa‘âdetüm'de mahbûs olan Bebek Frenc habsden ıtlâk olunup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından iftihâru'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû*ya koşılup Kral-oğlı'na irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um ile vusûl buldukda, kifâyet mikdârı yarar âdemlerün* koşup emîn ü sâlim müşârun-ileyhe ulaşdurasın.

* Metinde " " şeklinde geçmektedir.

826 *Tunus hâkiminin, İstanbul'a gelirken battığı bildirilen gemisinin ve içindeki eşyanın akıbetinin araştırılması.*

Yazıldı.

Mora beğine, Anabolı ve Kalavrita kâdîlarına hüküm ki:

Mezistre kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Tunus hâkiminün gemisi İslâmbol tarafına giderken Mezistre kazâsına tâbi‘ Elöz nâm mevzı‘a gelüp furtuna şiddetinden pârelenüp geminün âdemlerinden Selîm bin Alî gelüp haber virdükde, livâ-i mezbûrda Nâzıru'l-Emvâl olan Za‘îm Alî ile ve voyvoda ile ve niçe ehl-i vukûf müslimânlar ile ve Kal‘a-i Mezistre ve Menvasya(?) erenlerinden yiğirmi beş nefer tüfenkci hısâr-erenleriyle zikrolunan geminün üzerine varılup nazar olundukda pârelenüp ve içinde olan esbâbını deniz kenâra atup kimini Makali Mali(?) âsîleri alup ve kimini sâyir kefere almış bulunup ve geminün dahı esbâbı revgan-ı zeyt ve zeytûn ve revgan-ı sâde olup ve deryâda garkolup ve taşrada zâyi‘ u telef olandan mâ-adâ içinde kalan küp ve destîler derin yirde kalmağın talgıçlar bulup envâ‘-ı sa‘y ü ikdâm ü ihtimâm ile yüz on üç destî sâde yağ ve zeytûn ihrâc olunup ve zeyt yağınun küplerine deniz suyı nüfûz itmeğin mütegayyir olup hıfzı asîr olup bey‘ı enfa‘ olmağın dört yüz kırk kilindir revgan-ı zeyt, beher kilindir beşer akça hısâbı üzre İskele Emîni olan Hüseyin bey‘ idüp ve zikrolunan gemiden deryâ kenârına çıkan iç yağı dahı emîn-i mezbûr üç yüz akçaya ve geminün direğini ve serenini yüz elli akça[ya] bey‘ idüp meblağ-ı merkûmı mîrî içün emîn-i mezbûr alup kabzidüp ve zikrolunan yüz on üç sâde yağ ve zeytûn destîleri ve geminün ipleri ve iki demüri ve iki demür topı – biri eyneklü biri eyneksüz– Nâzıru'l-Emvâl Za‘îm Alî ve Emîn-i mezbûr Hüseyin ma‘rifeti ile bir me’men yirde emânet konılduğın" i‘lâm eylemezden mukaddem vilâyet-i mezbûre hâkimi tarafından gelen kâsıdı Hacı Sâ‘î Atebe-i Ulyâm'a gelüp zikrolunan gemi ile gelen hedâyânun defterin getürüp sunduğı arz-ı hâl dahı deftere mutâbık gelüp ve kâdî-i mezbûr zikrolunan gemi içün; "Deryâya garkolmışdur." diyü arzider. Mezkûr ise; "Gemimüz Mora'ya yakın Yaş(?) atasına geldüğümüzde rûzgâr muhâlefeti ile demür bırakdukda tutmayup gemiyi sürüp kuma oturdı. Ol yirün voyvodası ve nâzırı Alî ile kâdî üzerine gelüp cümlesin yazup defter itdiler. Kâdî-i mezbûr hılâfın arzitmişdür." diyü bildürdüği ecilden sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânet ü istikâmetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın sunduğı defterün ve arz-ı hâlün sûretleri aslından ihrâc olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cümlenüz mezkûr gemi garkolduğı mahalle varup sunılan deftere ve arz-ı hâle nazar idüp Mezistre kâdîsı ve Nâzır Alî'yi ve Voyvoda olan Fethî'yi ve anda bile hâzır olan bî-garaz müslimânları ve müstahfızları cümlesin ihzâr idüp sâyir ihzârı lâzim olanları dahı getürdüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tetebbu‘ idüp göresiz; hâkim-i mezbûrun kâsıdınun gemisin hakîkaten çengâl üzerinde iken kuma oturup içinde ol mikdâr esbâb ü metâ‘ u hedâyâ getürmiş iken zikrolunan mübâşirler bel‘ u ketm mi itmişlerdür yohsa gemi amîk yirde garkolmağla deryâda kalup kâdî-i mezbûrun arzitdüği mikdâr metâ‘ u esbâb mı bulunmışdur, nicedür; aslâ bu husûsda şübhe mahallin komayup aslı ve hakîkati üzre gavrine irişüp dahı eger mübâşirînden ve gayriden gâret olunup veyâhûd bel‘ u ketm olmış esbâb ü metâ‘ var ise cümlesin zuhûra getürüp ne mikdâr metâ‘ u esbâb bulunur ise yazup defter idüp defterin gönderesiz. Gâret idenleri ve hıyânetleri zâhir olanları habsidüp isimleriyle yazup arzidesiz. Bi'l-cümle bu kazıyyede kemâl-i ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz zuhûra getürüp sıhhat-i ahvâl kangı cânibde ise hakîkati üzre mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz.

827 *Bir iş için görevlendirilen Semendire Beyi Aslan Bey Semendire'ye gelinceye kadar Semendire alaybeyinin livânın sübaşı ve sipâhilerini gerekli harp aletleriyle donatıp hazır bulundurması.*

Yazıldı; nişânlu kâğıda.
Kethudâsına virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 972

Semendire alaybeğisine hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûr beği [olan] Arslan *dâme ulüvvuhû*ya bir hıdmet emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp livâ-i mezbûrun sübaşıları ve sipâhîlerin yirlü yirinden çıkarup bir münâsib mahalde cem' olup kânûn üzre lâzim olan cebelüleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idesin ki, müşârun-ileyh mu'accelen varup irişdükde anda tevakkuf lâzim gelmeyüp hemân ol gün emrolunduğı mahalle müteveccih ola. Bu bâbda tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp emrüm üzre livâ-i mezbûrda cem'ıyyetle hâzır olup hemân müşârun-ileyhün varmasına muntazır olasın.

828 *Beç kralının elçisinin ahidnâme ile dönmekte olduğuna dair haberin Budun beylerbeyi tarafından Beç kralına bildirilmesi ve elçi geldiği zaman bekletilmeden krala gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Hidâyet'e virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Beç kralı tarafından gelen ilçisi Mikel; "Serhadlerde olanlarun adem-i tedârüklerinden ve bu cânıblerde eğlenmekle; "Ahd-i şerîf mukarrer olmadı." diyü kıyâs olunup ve hem Erdel cânibinden Kral-oğlı hılâf-ı ahd itdüği evzâ'a binâ'en bir mikdâr ol cânibden hareket eylemişdür. Yohsa kral her vechile ahd ü emânda sâbit olmağa tâlib ü râğıblardur." diyü ol cânibden arz-ı ubûdiyyet idüp itmînân-ı kalb virmek içün ahid-nâme-i hümâyûnumla varmak bâbında ınâyet recâ itdüği ecilden, Rûmili'nde ze'âmet tasarruf iden Hidâyet *zîde kadruhû* koşılup ol cânibe irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; eger kral yirinde olup ol cânibe hareket itmediyse te'hîr itmeyüp krala mektûb gönderüp ilçisi ahid-nâme-i şerîfümle vardugını bildürüp ve kulum Hidâyet içün vire mektûbın alup dahı bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp ilçisini mezbûr kulum ile kral cânibine irsâl idesin. Bir bahâne ile mezkûrları ol cânibe vardukdan sonra eğlendürmeyesin; şöyle bilesin.

829 *Budun'da bulunan sancakbeylerinin havâss-ı hümâyun reâyâsını vesâireyi karşılıksız olarak kendi özel işlerinde kullanarak rencîde etmemeleri.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Budun'da vâkı‘ olan sancakbeğleri havâss-ı hümâyûn re‘âyâsınun müft ü meccânen arpa ve otluk ve sâyir zahîrelerin alup akçaların virmeyüp te‘addî eyleyüp evleri binâsına taş ve ağaç getürdüp ücretsüz istihdâm idüp ve sefer vâkı‘ oldukda hılâf-ı şer‘-ı şerîf ellerinden cebren koçilerin alup zulm ü hayf itdükleri istimâ‘ olundı. İmdi; eger havâss-ı hümâyûn ra‘ıyyetleridür ve eger beğler ve eger sübaşı ve erbâb-ı tîmâr re‘âyâsıdur, şer‘-ı şerîfe ve kânûn-ı münîfe mugâyir bir ferde zulm ü te‘addî olmağa aslâ câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup göresin; eger havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsıdur ve eger gayri kimesne ra‘ıyyetleridür, her kimün olursa olsun re‘âyâ vü berâyâ tâyifesinün hılâf-ı şer‘-ı şerîf müft [ü] meccânen yimlerin ve yimeklerin ve koçilerin ve sâyir nesnelerin aldurmayup ve kendü hıdmetlerine bilâ-ücret istihdâm itdürmeyüp rencîde vü remîde itdürmeyesin ve bu husûs mahall-i ihtimâmdur. Ana göre tedârük idüp ashâb-ı re‘âyâya gereği gibi tenbîh ü te’kîd idesin ki, kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf zulm ü te‘addî itmeyeler. Ba‘de't-tenbîh şer‘-ı kavîme ve fermân-ı celîlü'l-kadrüme mugâyir re‘âyâ vü berâyâ tâyifesine zulm ü te‘addî oluna, idenler her kimler olurlar ise olsun isimleri ve resimleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyüp dirlikleri âhara tevcîh oluna ki, sâyirlerine mûcib-i nasîhat olup hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesnenün re‘âyâya zulm ü te‘addî itmeğe mecâli olmaya; şöyle bilesin.

830 *Vilâyet-i Anadolu'da yol üzerindeki kadıların Donanma için lazım olan kürekçileri bekletmeden göndermeleri.*

Yazıldı.

Vilâyet-i Anatolı'da yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'un deryâya çıkmak zamânı olup henüz ta‘yîn olunan kürekci tâyifesi tamâm gelüp irişmeyüp anlara tevakkuf olunmağın Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû*yı ulağla irsâl idüp **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa ihrâc olunmaduk kürekci var ise ber-vech-i isti‘câl bi't-tamâm ihrâc idüp sür‘at ü ikdâm ile yöriyüp irişmek ardınca olasız ve siz ki yol üzerinde bulunan kâdîlarsız ve azeb re’îslerisiz, kürekcileri yollarda eğlendürmeyüp isti‘câl üzre gice vü gündüz yöriyüp gelüp irişmek bâbında ikdâm idesiz. Bundan sonra tekrâr ulağla emr-i şerîfüm gönderilür, gelüp irişmeyenlerün gereği gibi haklarından gelinüp siyâset olunurlar. Ana göre mukayyed olasız ve mezkûr çavuşuma ve bir nefer hıdmetkârına menzil be-menzil birer ulak bulıvirüp aslâ özr ü bahâne eylemeyüp avk u te’hîrden ihtirâz idesiz.

Yazıldı.
Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa‘bân, sene: 972

Bir sûreti, Anatolı ve Karaman kâdîlarına.

831 *Malkara, Dimetoka, İpsala, İnöz ve Keşan kadılıklarında ortaya çıkan hırsız ve haramîlerin Gelibolu Kadısı Mevlânâ Yunus tarafından teftiş olunarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kâdî âdemi Husâm'a virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Gelibolı Kâdîsı Mevlânâ Yûnus'a hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara ve Dimetoka ve İpsala ve İnöz ve Keşan Kâdîlıkları'nda ba'zı hırsuz u harâmî zuhûr idüp yollara ve billere inüp âdemler katlidüp esbâb [ü] emvâl gâret itmekden hâlî olmayup vâkı' olan hırsuz u harâmîyi ele getürmeğiçün seni müfettiş ta'yîn idüp ve acemî-oğlanları yayabaşılarından Gelibolı'da sâkin olan kıdvetü'l-emâsil Muhzır Mehmed mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Te'hîr ü terâhî itmeyüp mübâşir-i mezbûr ile ma'an kalkup zikrolunan kâdîlıklara varup bi'z-zât teftîşe mübâşeret idüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp cümlesin der-zencîr idüp husamâ muvâcehesinde bi-hasebi'ş-şer' teftîş idüp ve töhmet-i sâbıka ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma'rûf ile görüp her kimün hırsuz u harâmîlığı bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn [sâbit ü zâhir olur ise] evvelâ ashâb-ı hukûka hakları alıvirildükden sonra sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp sûret-i sicillerin Süddе-i Sa'âdetüm'e gönderesin; sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra fesâd ü şenâ'at itdükleri yirlerde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, sâyir ehl-i fesâda ıbret-nümâ olup min-ba'd bir ferdün hırsuzluk ve harâmîlık itmeğe mecâli kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ikdâm ü ihtimâmum vardur; gaflet itmeyüp zikrolunan kâdîlıklarda hırsuz u harâmîden bir ferdi komayup cümlesin ele getürüp memleket ü re'âyâyı ve ashâb-ı sebîli anlarun mazarrat u fesâdlarından emîn kılmak bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üzre olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp bî-günâh olanlara dahlolunup celb-i mâl olunmakdan ve tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesnenün nisbet ü ta'assub ile hılâf-ı vâkı' kazıyyesi arzolunmakdan ihtiyât idüp hemân her kâdîlıkda ele gelen hırsuz u harâmînün emrüm üzre ahvâlin görüp ne mikdâr kimesnenün hakkından gelinüp ve ne mikdârı habsolunursa sûret-i sicilleriyle tafsîl-i ahvâllerin yazup arzeyleyesin.

832 *Karahisar yakınlarında öldürülen tüccarların kâtillerinin hepsinin bulunabilmesi için, kâtillerden Şemso'nun, serbest bırakılacağı vaadiyle konuşturulması ve maktullerin mezarlarının bulundukları yerin öğrenilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsı Alî Çelebî'ye virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Karahısâr'a karîb yirde katlolunan bâzergânlarun kâtillerinden Âmidlü Haydar nâm kimesne ele girdüğin istimâ' itmekle bâzergânlar katlolunduğı zamânda vilâyet-i Diyârbekir'den harâm-zâdelık ile gezüp

levendlik ile Rûm diyârına gidüp fesâd idenler kimler idüği tecessüs olunup mezkûrun yoldaşları bulunması lâzim olmağın; "Kulb kazâsına tâbi‘ Rabat(?) nâm karyeden Şemso ve Âmid'den İstor veled-i Köşkar ve Hanna ve Ovannis ve Ohnik ve Hakîm Ovannis nâm zimmîler ve Mehmed ve Alî ve Alî Bâlî ve Hidâyet nâm kimesneler ve ba‘zılar dahı bunlardur." dinilmeğin getürdilüp herkes kande vardığı menzil be-menzil yoklandukda mezkûrlarun kelimâtları tenâkuz üzre olmağla; "Elbette sıhhati [üzre] haber virün; yoldaşlarınuz ikrâr itmişlerdür. Size dahı örf olunur; birinüz halâs olmaz. Ammâ; her kangınuz sahîh haber virür ise halâs itdüreyin." diyü ahd ü yemîn idüp teklîf ü ibrâm olundukda mezbûr Şemso ikrâr idüp; "Ben ve mezkûrûn İstor ve Ovannis bin Köşkar ve Hanna Âmid'den çıkup Ergani kazâsına varup bir keşîşün evine konduğumuzda mezbûrân Haydar ve Ohnik dahı gelüp bize yoldaş olup kendüler ile Sivas'a ve andan Tokat'a ve Tokat'dan Amâsiyye'ye ve andan Çorum'a ve Çorum'dan Ankara'ya ve andan Eskişehir'e ve andan Karahısâr'a varduk. Andan mezkûr Hakîm Ovannis ve Mehmed ve Dilenci ve Alî Bâlî ve Hidâyet nâm kimesneler ba‘zı Rûmillüler ile Burusa'dan ve İstanbul'dan ba‘zı kimesneler bâzergânlarıla gelür iken râst geldük ve biribirimüz ile söyleşdük. Anlar bize; "Şikârdur, dönün bile gelün." diyü teklîf idüp biz dahı bile dönüp yoldaş olup İshâklu nâm mahalle ve andan Akşehir'e uğrayup andan kalkup bir vîrâne kârbânsarâya karîb yirde konup ve ol menzilden kalkup Ereğli'ye bir menzil kalan yirden bir çayırda konıldukda kâfile halkı ikindüyle ahşâm mâ-beyninde ta‘âm yimeğe meşgûl iken cümlemüz hücûm idüp gafletle kimin kendir ve kimin tokmak ile katlidüp ve meyyitlerinün ba‘zını çadırlarımuz içine ve ba‘zını mevzı‘-ı mezbûrda defnidüp ve esbâb ü akçaların mâ-beynimüzde taksîm idüp biz zebûn olduğumuzdan bana yüz altun ve mezbûrân İstor ve Ovannis'e ikişer yüz altun virüp ve sâyirlerine dahı hâllü hâlince virüp ammâ; Rûmillü ziyâde olup ve bizden ba‘zılar kendüler ile bile gelmeğin ittifâk idüp esbâb ü devâbların yağmâ idüp cümlesin kendüler aldılar. Hemân bir mikdâr zağferânla biri mor ve biri kırmızı üzre yine iki pâre ikişer arşun mikdârı ser-â-seri mezkûr Hanna alup Ovannis veled-i Köşkar'a tokuz altuna bey‘ idüp ol dahı getürüp Âmid'de dellâla virüp on altuna bey‘ eyledi." diyüp ve mezbûrân İstor ve Ovannis dahı vech-i meşrûh üzre takrîr itdüklerinde ikrârları sicill olunup ve ser-â-seri bey‘ eyledüği takyacı buldurılup getürdilüp iki pâre ser-â-seri on altuna dellâl elinden satun alup takya diküp harceyledüğin haber virüp ve Harprut kazâsından Şâh Hüseyin ve bir zimmî dahı yoldaşları olduğın haber virdüklerinde ele getürilmeleriyçün âdem gönderilüp mezkûr Şâh Hüseyin Harprut kazâsına varmağla anda Fırat suyına garkolup ve yoldaşı olan zimmî târîh-ı mezbûrdan berü kasaba-i mezkûreye gelmedüğin sancağı beği ve kâdîsı sana i‘lâm itdükde akribâları getürdilüp buldurmak teklîf olunup ve mezkûrûnun yoldaşları inkâr üzre olmağın cümlesi habsolunup emr-i âlî-şân ne vechile sâdır olur ise mûcebiyle amel olunup ve mezbûr Şemso nâm zimmî ber-mûceb-i va‘d ü yemîn ıtlâk olunmasın" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, mezbûr Şemso nâm zimmîyi yoldaşlarıyla mukayyed ü mahbûs zikrolunan tâcirleri katlidüp defnitdükleri mahalle gönderüp kazdurup maktûl olanlarun meyyitleri ve ızâmları bulunup tecessüs olundukdan sonra ikrârların ol yirün kâdîsına sicill itdürüp sûret-i sicilleriyle cümlesin habsle Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idesin ki, ber-mûceb-i va‘d ü yemîn mezbûr zimmî ıtlâk oluna ve sâyirler yoldaşlarından ol

cânibde olanları dikkat ü ihtimâm idüp hüsn-i tedârükle ele getürmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

833 *Ilıca kadısının aile fertleri için hamam kapattığına dair yapılan şikâyetlerin Filibe ve Varna kadıları tarafından teftiş olunması.*

Yazıldı.
Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Şa'bân, sene: 972

Filibe ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Köstendil Sancağı Beği Ahmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Ilıca kazâsında mütemekkin zü'amâ vü sipâhîler ve a'yânları kendüye gelüp; "Avretlere mahsûs vakıf Ilıca Hammâmı'nı haftada iki gün kâdîmuz olan Abdürrahîm kapadup kapusında değneklü âdemlerin koyup kendü hâtûnları içerü girüp haberi olmadın varan hâtûnlarımuza değnek ile urup ve kiminün başından makremesin düşürüp şer'a muhâlif nâ-ma'kûl fi'ller ider." diyü şekvâ itdükde; "Müslimânlara ıztırâb virmenün aslı yokdur." diyü a'yândan niçe kimesne gönderilüp memnû' olmayup ale's-seher hammâmı tekrâr kapayup âdemleri âlet-i harble kapuda turup varan hâtûnlarun esbâbın alup yabana atup bundan gayri mevlânâ-yı mezbûr kendü hevâsında gâh avda olup haftada bir kerre mahkemeye çıkmayup çıkduğı vakıt dahı levend vaz'ında şer' icrâ olunmaz. Te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü haber virdüklerin" bildürüp ve kâdî-i mezbûr dahı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrun hammâmları harâbî(?) olmağın hâtûnlar hammâmından dâyimâ esbâb sirka olunup ve tebdîl-i sûretle ricâl dühûl itmekle müttehem olup müşârûn-ileyhün kızları olup zamâne halkınun şerr u fitnesinden havfidüp ve hammâmlar birer halvet olup ancak kendü tâyifesine vefâ idüp şehirde tokuz hammâm olup muzâyaka olmamağın haftada bir kaç sâ'at kazâ-i hâcet olunca hammâm kapusın uğrı ve harâm-zâde ile ihtilâtdan kaçup kapayup şol ki, sipâh ve ehl-i ırz hâtûnlarıdur, men' olmayup ile'l-ân bu hâl üzre iken Mîr-Alay Mehmed Beğ ve Âkıllı nâm za'îm bu vaz'a râzî olmayup şehir halkından taleb ü şekvâ yoğiken mezbûr alaybeği ve Âkıllı re'îs-i cumhûr olup mukaddemâ kendüye tenbîh dahı olmamış iken bir-iki kerre sancakbeğine iletüp tahkîr itdüklerinden sonra havfümüzden hammâm kapusında turan hıdmetkârlarımuzun üzerine hücûm idüp mezbûr Mehmed Beğ ve Delü Abdî nâm sipâhî ile darb u harbe müteveccih olup şetm-i galîz idüp şer'-ı şerîfe ihânet itdüklerin" i'lâm itmeğin **buyurdum [ki]:**

Çavuşlarumdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Malkoç *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât bu husûsı husamâ muvâcehesinde şer'le teftîş idüp göresiz; mîr-i müşârun-ileyh arzitdüği üzre kâdî-i mezbûrun ol vechile şer'a muhâlif evzâ'ı var mıdur, yohsa kâdî-i mezbûr i'lâm itdüği gibi fitne vü fesâddan hâtûnların sıyânet içün bir kaç sâ'at hammâmı kapadup şer'a mugâyir vaz'ı yoğiken mezkûrlar ta'azzum fehmidüp hılâf-ı vâkı' mı şikâyet itmişlerdür, nicedür; tarafeynün ahvâlini hak üzre görüp bir cânibe meylitmeyüp yanınuzda sübût u zuhûr bulan husûsı vukû'ı ve sıhhati üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı' kazıyye arzitmekden hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

834 *Kanunî'nin merhum oğlunun İstanbul'daki imâreti evkâfına tâbi Uğurluviran karyesi hududuna Sultan Mehmed Han Evkâfı mütevellîsi tarafından yapılan müdâhalenin engellenmesi.*

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Kostantıniyye'de vâkı‘ olan merhûm ve mağfûrun-leh oğlum *tâbe serâhü*nün Imâreti Mütevellîsi kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafâ *zîde mecdühû* gelüp evkâf-ı mezbûrede kazâ-i mezbûra tâbi‘ karye-i Uğurluvîrânı mukaddemâ hâssa-i hümâyûnumdan olup ba‘dehû ımâret-i mezbûre evkâfına ilhâk olunup vakf içün zabtolunurken şimdiki hâlde ceddüm merhûm Sultân Mehmed Hân Evkâfı Mütevellîsi Abdurrahmân bir nâyib ma‘rifetiyle karye-i mezbûrenün hudûdına dahlitmeğin oğlum *tâbe serâhü* medresesi müderrisi Muhyiddîn *dâme fazlühû* fermân-ı şerîfümle üzerine varup sâbıkâ bu husûsa müfettiş olan Hâslar Nâyibi Kıyâsî'yi ve zikrolunan mütevellîleri ihzâr idüp teftîş eyledükde, nâyib-i mezbûr; "Ben hükmeylemedüm; huccet dahı virmedüm." diyü cevâb virüp mütevellînün temessük olunacak hucceti olmayup ikâmet-i beyyineden âciz olıcak müşârun-ileyh ceddüm Gâzî Sultân Mehmed Evkâfı'nun tuğrâ-yı hümâyûnla mu‘an-ven olup şimdiye değin amel olunan hudûd-nâmesinde havâssa(?) ma‘lûm olan Karasu, Sarnıçe suyına dâhıl olduğı mevzı‘dan Malıkolı(?) nâm mevzı‘a giden hattun hâricinde olan arâzî, Gâzî Sultân Mehmed Vakfı'ndan hâric olmak üzre olmağın bundan sâbıkda merhûm oğlum Mehmed *tâbe serâhü* vakfiyyesi ve hudûd-nâmesi mûcebince evkâfından olmak üzre tasarruf olunan Uğurlu'yı ve merkûm medhal-i mâdde(?) Malıkorlı(?) nâm mevzı‘a giden hattun hâricinde olan arâzî ve karye-i mezbûrenün mezâri‘ından Sarnıçe suyınun kıble tarafından hâric Karapınar'dan aşağa vâkı‘ olan arâzî nehc-i sâbık üzre merhûm ve müşârun-ileyh evkâfından olmak üzre takrîr olunduğına mûmâ-ileyh mümzâ huccet-i şer‘ıyye virdüği ecilden **buyurdum ki:**

Min-ba‘d mevlânâ-yı müşârun-ileyhün virdüği huccet-i şer‘ıyye mûcebince amel olunup vakf-ı mezbûrun hudûdı dâhılinde olup evkâf-ı mezbûre sınurından hâric olan karye-i Uğurlu'yı mezâri‘ı ve zikrolunan arâzîsiyle üslûb-ı sâbık üzre vakf-ı mezbûrun mütevellîsine zabt u tasarruf itdürüp ımâret-i merkûme mütevellîsine şer‘a ve kânûna muhâlif dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

835 *Budun beylerbeyinin, Beç kralı tarafından kalesi elinden alınan Erdel kralına yardıma gitmemesinin sebebini bildirmesi, sancağı askerlerini kendi kumandasında veya serdar tâyin edeceği bir sancakbeyiyle Erdel'e yardıma göndermesi ve düşman tarafından alacağı haberleri bekletmeden bildirmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "vilâyetinden Tokay nâm kal‘asın muhâsara iden Nemçe leşkeri kal‘a-i mezbûre ile bir pâre kal‘asın alup

muttasıl vilâyet-i mezbûreye hücûm ve dühûl itmek üzre oldukların" i‘lâm eyledi. İmdi; bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp müşârun-ileyhe mu‘âvenet itmen emrüm olmışıdı. Adû-yı hâksâr Memâlik-i Mahrûsem içinde semtüne karîb olan yirde, sen niçün şimdiye değin tedârükin görüp def‘ıne mübâşeret itmeyesin? Kal‘adan çıkup kendün bi'z-zât varmağa iktidârun yoğ ise sancakbeği kullarumdan bir yararın Budun askerine serdâr idüp göndermen gerek idün. Şimdiye değin te’hîr olunup a‘dâya ruhsat virmene sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp Budun serhadlerin hâlî komayup ve Budun muhâfazasında bir yarar sancakbeği koyup bâkî beğlerbeği[li]güne müte‘allik olan asker halkı ile münâsib olan mahalden ber-vech-i isti‘câl yöriyüp Tımışvar beğlerbeğisiyle bir yire cem‘ olup hüsn-i ittifâk u ittihâd ile Kral-oğlı'na mu‘âvenet idüp adû-yı hâksârun vilâyet-i mezbûreden def‘ u ref‘ı bâbında envâ‘-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getüresin. Şöyle ki; adû-yı hâksârun Budun serhadlerine dahı hücûmı olup Budun'ı koyup kendün bi'z-zât mu‘âvenete varmak müyesser değil ise emr-i sâbık üzre Budun tüfenkcilerinden ve gönüllü ve beşlülerinden ve sancakbeğleri kullarumdan sancakları askeriyle iki-üç bin mikdârı asker-i zafer-rehbere Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*yı veyâ Mohac Beği Hamza ve Usturgon Beği Mahmûd *dâme ulüvvühümâ*yı bi'l-cümle her kangısı serdâr olmak münâsib ise mu‘accelen serdâr idüp mu‘âvenete asker ulaşdurman ardınca olasın. Şöyle ki; ol cânibden ihmâl olunmağla Kral-oğlı'na mu‘âvenete asker-i hümâyûn irişmeyüp ol vilâyete küllî zarar u husrân vâkı‘ ola, özrün makbûl olmaz. Hemân a‘dânun ref‘ı ne vechile müyesser ise tedârük idüp def‘ itmek ardınca olasın ve emr-i şerîfüm vardığı gibi ne vechile tedârük idüp kendün bi'z-zât varursan ne günde çıkup gitdün ve eger asker göndermek münâsib ise mu‘âvenete ne mikdâr asker tedârük idüp ve kimi serdâr idüp gönderdüğün ve Beç kralı tarafından ne ahvâle vâkıf olduğun ve ol serhadlerün ahvâli nedür, Kral-oğlı üzerine gelen adûnun [leşkeri] ne mertebeye varmışdur; bi'l-cümle ol taraflardan vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tafsîl yazup bildüresin ve sâbıkâ düşmen ahvâlin bildürdüğünden sonra tekrâr haber göndermeğe mukayyed olmaduğuna sebeb nedür, düşmen Kral-oğlı memleketinden çekilüp Beç kralı yirinde olup ahid-nâmeye muntazır olup ahd ü emânda sâbit-kadem midür, ol cânibe kendü tarafından serdâr gönderilmiş midür, yohsa Plaj-oğulları'nun(?) fesâdı mıdur; cümle ahvâli ale't-tafsîl yazup bildüresin.

836 *Ilıca kazâsında İbrahim adlı kişinin evini basarak öldüren Sipâhi Tura ve arkadaşlarının hapsolunarak dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Mehmed nâm kimesneye virildi. Fî 8 Şa‘bân, sene: 972

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Ilıca kâdîsı mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Ilıca'dan Tura ve Zamân ve Hâşim nâm karındaşlar ve Dervîş nâm sipâhînün hıdmetkârı Sefer mahmiyye-i mezbûrede Câmi‘-ı Şerîf Mahallesi'nde İbrâhîm nâm kimesnenün âlet-i harbile gice ile evin basup kapusın yıkup çıkdukda mezbûr Zamân başına nacak ile urup mecrûh idüp irtesi ol darbdan fevtolup

mezbûr Zamân şehâdet olunduğı üzre mezkûr İbrâhîm'i urduğına ikrâr idüp lâkin mezbûr Tura üç bin akça tîmâra mutasarrıf olup ve Zamân ve Hâşim kul-oğulları olup birer akça ulûfeleri vardur ve "Mezkûrûn Tura ve Zamân ve Hâşim, Mehmed nâm kimesneyi katlitdüklerine ve mezbûr Tura bayram gün bir emred-oğlanı çeküp men‘ itmek isteyen müslimânları âlet-i harbile câmi‘a koyup cami‘ kapusın kılıç ile çalup bi'l-fi‘l eseri mevcûddur. Lâkin şerlerinden havfidüp ızhâr idemezüz; harâm-zâde vü şakîdür." diyü müslimânlar haber virdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrûn Tura ve Zamân ve Hâşim ve Sefer'i habsidüp bu husûs bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise teftîş idüp göresin: Şöyle ki; kazıyye kâdî-i mezbûr arzitdüği üzre olup şer‘le sâbit ola, mezkûrları habsden ıtlâk itmeyüp üzerlerine sübût bulan mevâddı yazup sıhhati üzre bildüresin. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer eyleyesin.

837 *Kral-oğluna yardıma gönderilen Tımışvar beylerbeyi geri gelene kadar Tımışvar'ın Niğbolu sübaşı ve sipâhileri tarafından korunması.*

Yazıldı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle sefer-i hümâyûna hâzır olasın." diyü emrüm olmışıdı. Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlı'na mu‘âvenete gönderilüp müşârun-ileyh avdet idince Tımışvar'un hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel yat u yaraklarıyla mu‘accelen ihrâc idüp alaybeğiye koşup mahall-i me’mûra gönderesin ki, müşârun-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi yirine gelince Tımışvar muhâfazasında olup ol taraflarda bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyeler; şöyle bilesin.

838 *Veziriazam Ali Paşa'nın Selanik'te bulunan kurşununun bir gemi ile İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem Vezîr-i A‘zamum Alî Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ me‘âliyehû*nun mahrûse-i Selanik'de bin kıntâr mikdârı kurşunı olup İstanbul'a gelmesi lâzim idüği müşârun-ileyh tarafından i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhün zikrolunan mikdâr kurşunın bir yarar gemiye tahmîl idüp gönderesin ve ne mikdâr kurşun tahmîl idüp ve kimün gemisiyle gönderdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

839 *Nemçe askerinin aldığı kaleler hakkında Erdel kralının bildirdiği haberlerin alındığı, Budun, Tımışvar ve Rumeli beylerbeyinin yardım ile görevlendirilip gönderildiği, düşmanın hakkından gelinmesi için birlikte çalışılması.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp vilâyetinüze hücûm iden Nemçe leşkerinün ahvâli ile alınan kal‘alar husûsını i‘lâm eylemişsiz. Ol bâbda mektûbunuzda her ne ki zikrolunmış ise ale't-tafsîl ılm-i şerîfümüz muhît u şâmil olup eyle olsa; bundan akdem defe‘âtle Budun ve Tımışvar beğlerbeğilerine mu‘âvenete irişmeleri içün ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ve Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed Paşa *dâme ikbâlühû* dahı sefer-i hümâyûna çıkmak üzre olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğlerine ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilüp ol cânibe hâzır olmışlardur. Bebek Frenç husûsında dahı vâkı‘ olan iltimâsun makbûl-i şâhânem olup bundan evvel isti‘câl üzre nâme-i hümâyûnumuzla irsâl olunmışıdı. Varup vusûl buldukda, mezbûra tâbi‘ olan beğlere istimâlet virdürüp vech ü münâsib gördüğün üzre a‘dâya musallat olup mu‘âvenete emrolunan Budun ve Tımışvar askeri irişdüği gibi hüsn-i ittifâk üzre a‘dâya kılıç koyup mazarrat u fesâdların memleket ü vilâyetden def‘ u ref‘ itmek bâbında envâ‘-ı şecâ‘at ü şehâmetün zuhûra getüresin. Şöyle ki; zikrolunan asker-i hümâyûnumla a‘dâ def‘ı müyesser olup Rûmili askeriyle muzâheret olunmak lâzim gele, ana göre arzidesin ki, nazar-ı ınâyetüm dâyimâ senün hakkunda dirîğ değildür. Beç kralı ile mu‘âhede-i hümâyûnumuz mukarrer olduğı takdîrce zikrolunan kal‘alarınuz alınup Bana Kal‘ası dahı elinüzde kalur. Yohsa tasarrufunuzda olan vilâyetden kimesneye bir kabza türâb virilmez. Ana göre mukayyed olup hemân a‘dâ tarafından kalbüne havf ü haşyet getürmeyüp gereği gibi mücidd ü merdâne olup mu‘âvenete varan asker-i hümâyûnumla vücûd-ı mefsedet-âsârların def‘ itmek ardınca olasın.

840 *Kefe'de bulunan Tosun-oğlu Mustafa Çavuş'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Turgud Çavuş'a virildi. Fî 8 Şa‘bân, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından olup Kefe'de olan Tosun-oğlı Mustafâ Çavuş Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te’hîr itdürmeyüp mezkûrı Atebe-i Ulyâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

841 *Ömer Çavuş ile Pojega beyine gönderilen hükmün yerine ulaştırılması ve hükmün ulaştığına dair alınacak temessüğün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 8 Ṣa'bân, sene: 972

Ösek kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Pojega beğine ulaşdurmağıçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ömer *zîde kadruhû* ile bir kîse içinde mühürlü hükm-i şerîfüm irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Mezkûr çavuşum vardukda, zikrolunan hükümleri alup dahı te'hîr itmeyüp emrüm üzre müşârun-ileyhe ulaşdurasın ve vâsıl olduğına müşârun-ileyhden temessük alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür, ihmâlden hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

842 *Sakarya Nehri kenarında bulunan eşyanın sahibinin araştırılıp bulunması.*

Yazıldı.
Kâdî-i mezbûr Mevlânâ Mehmed'e virildi. Fî 8 Ṣa'bân, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Sakarya kenârında bir bârgîr ile bir çift sanduk içinde ba'zı esbâb bulunup sâhıbi ma'lûm olmayup emânet konılduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; zikrolunan esbâb ve sanduk, bârgîr ile yolcılar giderken yoldan sapup kalmış mıdur, yohsa sâhıbini harâmîler katlidüp esbâbı alınmış mıdur, sâhıbi var mıdur, niçedür; vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyleyesin.

843 *Hac yolunun emniyetinin sağlanması ve hacılara hizmet için Halep beylerbeyiliğine bağlı züemâ ve erbâb-ı timardan on kişinin görevlendirilmesi.*

Yazıldı.
Bâlîs Alaybeğisi Ṣa'bân'a virildi. Fî 8 Ṣa'bân

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Kadîmden beğlerbeğiliğüne müte'allik olan zü'amâdan bir nefer za'îm ve erbâb-ı tîmârdan on nefer sipâhî hacc-ı şerîf yolında hıdmet itmek içün huccâc-ı zevi'l-ibtihâc ile bile irsâl olunugelüp husûs-ı mezkûr içün sâbıkâ emr-i şerîfüm dahı virilmiş iken hâliyâ ol hükm-i şerîfüm zâyi' olmağla mezkûrlar huccâc ile irsâl olunmadukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Kadîmden irsâl olunugeldüği üzre beğlerbeğiliğüne müte'allik olan zü'amâdan ve sipâhîlerden on nefer sipâhîyi her sene irsâl idesin ki, varup huccâc-ı şerîfenün menâzil ü merâhılinde hıdmetde bulunup hıfz u hırâsetleri bâbında dakîka fevtitmeyeler.

844 *Halep'ten hac kafilelerine hizmet için görevlendirilen erbâb-ı timara Şam'dan da sipâhi görevlendirilip hacılarla gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Kadîmden Haleb Beğlerbeğiliği'ne müte‘allik olan zü‘amâdan bir nefer ve erbâb-ı tîmârdan on nefer sipâhî yolda hıdmet itmek içün huccâc ile bile irsâl olunugelüp bu husûs içün emr-i şerîf dahı virilmiş iken hâliyâ ol emr-i şerîfüm zâyi‘ olmağla tekrâr emr-i şerîfüm yazılup Haleb beğlerbeğisine irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sâl-be-sâl emr-i şerîfüm muktezâsınca ol mikdâr sipâhîyi ve bir nefer za‘îmi ta‘yîn idüp irsâl itdükde sen dahı Şâm'dan ta‘yîn olunan sipâhî ile bile koşup huccâc ile gönderesin ve Şâm sipâhîlerinden ol mikdâr sipâhîyi noksân üzre ta‘yîn eyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972, Kostantıniyye

845 *İstanbul zahiresi için gelen gemilere Kavala İskelesi hâricinde zahire verilmemesi*

Yazıldı.
Bâkî Çelebî âdemi Yûsuf'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Yenice-i Karasu ve Kavala kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Emr-i şerîfle "İstanbul zahîresiyçün ba‘zı gemiler gelüp Yenice-i Karasu kazâsında tahmîl olunup İstanbul'a irsâl oluna." diyü fermân olunup Karasu Yenicesi etrâfında mazbût iskelesi olmayup beyâbân yirlerde tahmîl olunmak ile zabtolunması mümkin olmayup hılâf-ı emr-i şerîf ziyâde tereke almak murâd idinüp mâni‘ oldukda gelen sipâhîler ve yeniçeriler âlet-i harb ile nâyiblerün üzerine gelüp küllî gavgâ idüp kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kavala İskelesi mazbût yir olup iskele-i mezbûrede tahmîl olunması teklîf olundukda aslâ rızâ göstermeyüp; "Yenice'ye ve Kavala'ya ba‘îd beyâbânda tahmîl iderüz." diyü ınâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi emr-i şerîfüm ile İstanbul zahîresiyçün gelen gemiler beyâbân yirlerde tahmîl itdürmeyüp mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün ne mikdâr tereke virilmek emrüm olursa ol mikdâr terekeyi Kavala İskelesi'nde tahmîl itdürüp beyâbân yirlerde tahmîl itdürmeyesin. Emr-i şerîfüme muhâlif [iş] idenleri isimleri ile yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin.

846 *Rodos Beyi Ali'ye parasıyla bir adet baştarde direği kestirilmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa hazretleri Tezkirecisi Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Rodos Beği Alî *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp akçasıyla bir kıt‘a baştarde direği kesdürmek bâbında hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh akçasıyla kesdürdüği bir kıt‘a baştarde direğine mâni‘ olmayasın; şöyle bilesin.

847 *Müzevver hükümle Yenişehir ve Çatalca kadılıklarından tereke almak isteyen reislerin hapsolunması, hükmü yazan kişinin de bulunarak birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
İnebahtı Beği Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 8 Şa‘bân, sene: 972

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hacı Memi ve Ca‘fer ve Sarı Memi ve Alî nâm re’îsler elinden müzevver hüküm vârid olup; "Aydın sancağı kahtolduğı ecilden müslimânlar muzâyaka çekerler." diyü İzmir ve Menemen kâdîları arzidüp "Yirlü Mustafâ ve Şa‘bân kefâletiyle Yenişehir ve Çatalca Kâdîlıkları'ndan hâs terekesinden bin müd tereke gemilerine tahmîl idesin." diyü tahrîr olunup hükümde şübhe olmağla gönderildi." diyü bildürmişsin. İmdi; ol hüküm tezvîrdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan re’îsleri anda habsidüp hükmi ibrâz iden kim ise ne makûle kimesneden almışdur, kime yazdurmışdur, sü’âl idüp eger ol cânibde ise ele getürüp ikisin mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Sâyir anda habsolunan re’îsleri emrüm olmadın ıtlâk eylemeyesin.

848 *Ağrıboz mukâtaalarından donanma için tereke almaya gönderilen Süleyman Reis'in gemisine tereke verilmeyip, gelecek olan Bayezid Reis'in gemisine tereke verilmesi.*

Yazıldı.
Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi; Dîvân'da. Fî 9 Şa‘bân, sene: 972

Ağrıboz Sancağı Mukâta‘âtı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem; "Mukâta‘ât-ı mezkûre terekesinden Donanma-i Hümâyûnum mühimmi içün Süleymân Re’îs'ün barçasına bin müd tereke viresin." diyü emr-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda gereği gibi mukayyed olup göresiz; emr-i şerîfüm müsted‘âsınca zikrolunan tereke henüz Süleymân Re’îs'ün barçasına virilmiş değil ise Süleymân Re’îs gemisine virmeyüp hâlen emr-i

şerîfümle varan Bâyezîd Re’îs'ün gemisine virüp tahmîl itdürüp avk u te’hîr itdürmeyesiz ki, mu‘accelen gelüp münâsib olan mahalde Donanma-i Hümâyûnum'a mülâkî ola. Bu bâbda tamâm basîret ü intibâh üzre olup mezkûr Süleymân Re’îs dahı hükm-i şerîfümle tekrâr tereke almadan ziyâde hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

849 *Semendire Kalesi dizdarına teslîminden sonra kaçan Ujice kasabası muhtesibi Murad sübaşının kâtillerinin dizdara buldurtulması.*

Yazıldı.

Semendire beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Budun muhâfazası hıdmetinde iken livâ-i mezbûrda Kraguyefçe nâm kasabada sâkin olup kasaba-i Ujice ihtisâbına mutasarrıf olan Murâd Sübaşı nâm kimesne Tımışvar cânibinden harâmî geçüp kendü katl ve rızkın gâret itdüklerinde âdemlerün akablerinden irişüp iki nefer harâmî katlidüp ve dört neferin diri tutup Semendire Kal‘ası'nda hıfzolunmağıçün dizdâra teslîm olunup hâlâ taleb olundukda firâr itmiş bulundukların" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, zikrolan dört nefer harâmîyi mezbûra bulmasın teklîf idüp buldurasın; bulmaz ise yirini âhara tevcîh eyleyesin.

850 *Şehzâde Selim'in adamlarından Süleyman'ın kardeşinin katil zanlıları olarak hapsolunanların serbest bırakılması, Mısır'a kaçan gerçek katil Muslî'nin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Defterdâr Alî Çelebî'nün oğlı çavuşa virildi. Fî 7 Ş., sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* âdemlerinden dârende Süleymân gelüp; "Karındaşum Mehmed mahrûse-i İstanbul'da katlolunup Velî ve Mehmed ve Hüseyin ve Ramazân ve Kulaksuz nâm kimesneler ile Kerîme nâm hâtûn ehl-i meclis olmağla habsolunmışlar idi. Hâliyâ Sühancı-oğlı dimekle ma‘rûf Muslî nâm kimesne katlitdüği mâ‘lûmum olup gaybet idüp Mısır'a gidüp habsolunan mezbûrlardan da‘vâ vü nizâ‘um yokdur; mezkûr ele gelüp gönderilmesin taleb iderüm." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm va[r]ıcak, mezkûrı tetebbu‘ u tecessüs idüp ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

851 *Semendire ve Belgrad havaleliğine giden Dergâh-ı Muallâ silahtarlarından Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Budun beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 10 Şa‘bân, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm silahdârlarından Toksan Dördünci Bölük'de yevmî on iki akçası olup Semendire ve Belgrad havâleliğına giden Mahmûd'un Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ele getürüp habsidüp yarar âdemüne koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Ammâ; gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

852 *Tatay ahâlisine iftira ile zulmeden Şadıman oğlu Mürüvvetî'nin teftiş olunup dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Nûrullâh nâm dânişmende virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Tatay kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Tatay ahâlîsi meclis-i şer‘a gelüp; "Şâdımân oğlı Mürüvvetî nâm kimesne şirret ü şekâvetle meşhûr olup bizi ehl-i örfe gamzidüp habsitdürüp hılâf-ı şer‘ akçamuz aldurup zulm ü te‘addîden hâlî değildür." diyü şekvâ itdüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûrı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan onat vechile hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzitdüğün gibi ise ki, mezbûrun ol vechile müslimânlara zulm ü te‘addîsi var ise –ki, şer‘le sâbit ü zâhir ola– mezbûrı sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

853 *Sâbık Canik Sancakbeyi Câbir'in, Canik sancağı yeniçerileri başı olan Hızır'ı döğdüğü hakkındaki şikâyetin teftiş olunması ve neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Canik beğine ve Erim ve Canik kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Erim kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda sâkin olan Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerine baş ta‘yîn olunan Hızır bir niçe yoldaşlarıyla meclis-i kazâya gelüp; "Sâbıkâ Sancakbeği olan Câbir *dâme ızzühû*; mezkûrı şer‘a muhâlif âdemlerine muhkem döğdürüp te‘addî eyledi." didükde müşârun-ileyhden sü’âl olunup i[n]kâr ile cevâb viricek, ol meclisde bölük halkından Ahmed nâm kimesneden gayri şehâdet ider kimesne bulunmayup lâkin efvâh-ı nâsda şâyi‘ olup ve şehâdete gelmeğe dahı müşârun-ileyh beğden havfiderler." diyü arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup ber-mûceb-i şer‘-ı şerîf onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyh mezkûrı sahîh döğmiş midür, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz.

854 *Rodos'ta kürek mahkumu olan ve Bozöyük kadısı tarafından suçsuz olduğu bildirilen Cafer oğlu Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ca‘fer nâm kimesneye virildi. Fî 10 Şa‘bân, sene: 972

Rodos beğine hüküm ki:

Bozöyük kazâsından Karacaâyid nâm karyeden anda kürekde olan Ca‘fer oğlı Hasan nâm kimesne içün; "Bî-günâhdur." diyü Bozöyük kâdîsı mektûbıyla i‘lâm idüp mezkûrun ahvâli görilmek içün Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrı Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

855 *Belgrad Kalesi dizdarına bir mütevellî tarafından teslim olunan sandığın açıldığı ve içinden para alındığı yolundaki şikâyetin tahkiki.*

Yazıldı.
Dizdâr cânibinden Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Şa‘bân, sene: 972

Sirem beğine, Belgrad ve Semendire kâdîlarına hüküm ki:

Belgrad Dizdârı Nasûh mektûb gönderüp; "dizdâr-ı sâbık zamânında bir mütevellî bir sanduk getürüp dizdâra teslîm idüp sonra mezbûr mütevellî koduğı sanduğı alup gidüp bir iki günden sonra sanduğı yine getürüp bir aydan sonra tekrâr alup gidüp çârsûda açup bir niçe bin altun rencberlere üleşdürüp andan iki üç günden sonra sanduğı yine getürüp kendü eliyle hazîneye koyup gidüp kethudâ ve hısâr-erleri; "Kal‘amuz vîrândur; sanduğı al git." didüklerinde kâdî-i sâbık ibrâmıyla kodurdup sonra kendü kal‘anun top urganların addiderken urgan altından bir sanduk çıkup hısâr-erleri; "Emânetdür." diyü haber virüp kâdîya âdem gönderdükde mütevellî hâzır bulunmayup câbîsi dahı gelmeyüp sonra mütevellî gelüp sanduğun mührine ve kilidine nazar idüp "Benümdür." diyü mührin tâzeleyüp yine yirine koyup yarındası gelüp; "Niçe kîse filori yokdur." diyü da‘vâ vü nizâ‘ itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsda ihzârı lâzim olanları getürdüp husamâyı berâber idüp dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûr mütevellî zikrolunan sanduğı kâdî ma‘rifetiyle dizdâra teslîm itdükden sonra kîse ile filori hısârda iken mi zâyi‘ olmışdur, yohsa sanduğı tekrâr alup gidüp ol vakıt dahı sanduğun mührinde ve sâyir yirinde altun alındığı alâmeti olmayup sanduğı koduğı gibi sahîh u sâlim alup gidüp yarındası gelüp; "Kîse ile filori yokdur." diyü hısâr-erenlerine hılâf-ı vâkı‘ bühtân mı ider; bu husûsun aslına ve hakîkatine tamâm vâkıf u muttali‘ olup hıyâneti ve

hırsuzluğı şer‘ıle sâbit ü zâhir olanları habsidüp zâyi‘ olan mâl-ı vakfı zuhûra getürüp sıhhati ve vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Şer‘-ı şerîfe mugâyir iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer eyleyesiz.

856 *Tımışvar beylerbeyi seferden dönünceye kadar Niğbolu Beyi Mehmed'in Tımışvar muhafazası ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlı'na mu‘âvenete gönderilüp müşârun-ileyh avdet idince vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti içün sancağun sübaşıları ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp alaybeğine koşup mu‘accelen ihrâc idesin." diyü emrüm olmışıdı. İmdi; vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâseti ehemm-i mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm [varıcak], emrüm üzre sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen [yarağıyla] hâzır idüp dahı bi'z-zât kendün bile çıkup mu‘accelen vilâyet-i mezbûreye varup müşârun-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi sefer-i mezbûrdan avdet idince Tımışvar'un ve sâyir ol taraflarda hıfz u hırâseti lâzim olan yirlerün hıfz u hırâsetinde envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin; şöyle bilesin.

857 *Bayat Sancakbeyi Hüseyin'in Zekiyye Kalesi yakınında bulunan Nehrân reâyâsına yaptığı baskın ve yağmanın sebebinin araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.
Zekiyye beği âdemi Ahmed'e virildi. Fî 10 Şa‘bân, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve Zekiyye kâdîsına hüküm ki:

Zekiyye beği ve kâdîsı mektûb gönderüp hâliyâ Bayat Sancağı Beği Hüseyin bin nefer âdemle seher vaktinde Zekiyye Kal‘ası yanında* vâkı‘ olan Nehrân re‘âyâsın basup mâlların ve tavarların yağmâ idüp nice kimesneler helâk olmağın âdemleri men‘ eylemek istedükde âdemlerinün dahı esbâbın gâret idüp Yukaru Cânib'den gelen dört yüz mikdârı re‘âyâ nefret idüp gitdüklerin arzeyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı hak üzre teftîş idüp göresiz: Şöyle ki; mûmâ-ileyh ol mikdâr âdem ile zikrolunan re‘âyâyı nâ-hak yire basup ol vechile emvâl ü esbâb ü tavarların gâret idüp te‘addî eyledüğinün aslı nedür, ne sebeb ile gelüp gâret ü hasâret itmişdür? Şöyle ki; hılâf-ı şer‘-ı şerîf ol vechile şenâ‘at itdüği bi-hasebi'ş-şer‘ı'l-kavîm sâbit ü zâhir ola, alınan esbâbı ve emvâl ü tavarları ashâbına alıvirdükden sonra kaç nefer kimesnenün mâlı üzerine şer‘le sâbit ü zâhir olursa sübût u zuhûr bulan zulm ü te‘addîsinden bir nesnesin ketmitmeyüp sıhhati ve hakîkati üzre yazup arzidesiz; tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan ziyâde hazer idesiz.

* Metinde " بب " şeklinde geçmektedir. krş. hk. nr. 871

858 *Haffaf Ömer'in Üsküp'te kardeşinin öldürülmesi ile ilgili olarak sancakbeyine atfettiği bâzı hususların teftiş olunup neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Sofya kâdîsı ile Alâ'eddîn ile Karasu Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Üsküb Kâdîsı olan akzâ kuzâti'l-müslimîn Mevlânâ Muslihuddîn Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "mukaddemâ Üsküb'de harâmîler katlitdüği Fânî Dede'nün karındaşı Haffâf Ömer maktûl-i mezbûrun katli husûsında sancakbeği olana ba'zı husûs isnâd idüp takrîri hükümlerde bile şerhitdürüp mezkûrun itdüği mahz-ı şirret ü şekâvetdür, şer'le görilüp hakîkat-i hâl ne ise ma'lûm olmağıçün hükm-i hümâyûnum taleb itdüği" ecilden mezbûr Ömer'e sâbıkâ virilen ahkâm-ı şerîfenün sûreti ihrâc olunup kâdî-i mezbûra teslîm olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûra sâbıkâ virilen ahkâm-ı şerîfeyi aynı ile taleb idüp dahı nazar idüp maktûl-i mezbûrun ahvâlini şer'le görüp ber-taraf oldukdan sonra şöyle ki; mûmâ-ileyh kâdînun ve sancakbeğinün ol bâbda ihmâl ü müsâhelesi olmayup günâhları yoğ iken hılâf-ı vâkı' isnâd idüp mezkûrun kizbi ve şirret ü şekâveti ola, mezbûrı habsidüp sıhhati üzre arzidesiz; sonra fermân-ı şerîfüm ne vechile sâdır olur ise mûcebi ile amel eyleyesiz. Bu bâbda Nâzır Süleymân mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeyesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Şa'bân, sene: 972, Kostantıniyye

859 *Nemçe tarafından alınan kalelerini geri alabilmesi için Budun ve Tımışvar beylerbeyinin yardıma gönderilmesini talep eden Erdel kralının isteğinin yerine getirildiği, kendisinin de sefere hazır olması.*

Yazıldı.
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile dragmana virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Erdel kralına hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Nemçe askeri ba'zı kal'alarınuza müstevlî olup aldığın ve Budun ve Tımışvar beğlerbeğilerine mu'âvenet içün hükm-i şerîfüm gönderilmesin" i'lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki i'lâm olunmış ise ma'lûm-ı şerîfüm oldı. İmdi; müşârun-ileyhimâ beğlerbeğilere ve ol cânibde vâkı' olan sancakbeğlerine sana mu'âvenet itmeğiçün iki üç def'a ulağla ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür; emr-i şerîfüm üzre mu'âvenete irişürler. Sen dahı bu bâbda tamâm teyakkuz u intibâh üzre Erdel askeriyle hâzır olup müşârun-ileyhimâ beğlerbeğiler ile haberleşüp a'dânun def' u ref'ında basîret üzre olasın; şöyle bilesin.

860 *Anadolu'da deryâ seferine emrolunan sancakların sübaşı ve sipâhilerinin sancaklarına ait müstakil defterinin çıkarılıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Bu def'a Tonanma-i Hümâyûnum'la deryâ seferine ta'yîn olunan Ankara ve Hudâvendigâr ve Karesi ve Aydın ve Teke ve Bolı ve Hamîdili ve Menteşe ve Sultânöni ve Biga ve Sığla sancaklarınun sübaşıları ve sipâhîleriyle ve be-nevbet tîmâr tasarruf idenlerden Cerbe Seferi'nde nevbet ri'âyet olunmayup cümlesi gitmekle Konya Seferi'n itmeyen müşterekine hâliyâ vâkı' olan deryâ seferi emrolunmışdur. Her birinün tîmârları ne sancakda ve ne nâhıyededür, karyelerinün isimleri ve yazuları ne mikdâr ise ale'l-esâmî defter olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anatolı defterinün gedüklü çavuşlarından ve kâtiblerinden gayri deryâya emrolunan sancaklarun sübaşıların ve sipâhîlerin vech-i meşrûh üzre her sancağı müstekıl defter itdürüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin ki, sefere varup edâ-i hıdmet idenler ve itmeyenler kimler idüği Südde-i Sa'âdetüm'de ma'lûm ola; şöyle bilesin.

861 *Mora, İlbasan, Çirmen ve Selanik sancaklarının donanma ile sefere çıkması emrolunan sübaşı ve sipâhilerinin defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm âhar sûret olup tekrâr geçmişdür.

Bir sûreti, Rûmili beğlerbeğisine; "Hâliyâ Mora sancağınun dört bin ve dört binden aşağa tîmârı olan sipâhîleri alaybeğleri ve İlbasan sancağınun beş binden ziyâde tîmâr ve ze'âmet tasarruf iden sübaşıları ve sipâhîleri kezâlik alaybeğleriyle ve Çirmen ve Selanik sancakları beğleri umûmen sübaşıları ve sipâhîleriyle Donanma-i Hümâyûn'a ta'yîn olunmağın tîmârları üzerinde olanlarun defterlerin gönderesin." diyü vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf yazıldı.

862 *Cezâyir defterinin gedüklü çavuş ve katipleri hâricinde deryâ seferine emrolunan, Gelibolu, Ağrıboz, İnebahtı, Karlıili, Midilli ve Rodos sancaklarının sübaşı ve sipâhilerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Bir sûreti dahı, Cezâyir beğlerbeğisine; "Gelibolı ve Ağrıboz ve İnebahtı ve Karlıili ve Midillü ve Rodos sancaklarında vâkı' olan zü'amâ vü sipâhîden üzerlerinde tîmârları

olanlarun defterlerin gönderesin." diyü vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf yazıldı; "...cezâyir defterinün gedüklü çavuşlarından ve kâtiblerinden mâ-adâsını." diyü.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972, Kostantıniyye

863 *Levend Bey tarafından, ticâret amacıyla Osmanlı topraklarına gelen tâcirlere, Dadyan Melik ülkesinden geçerken müdâhale edilmemesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr geçmişdür.

Dadyan Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Levend Beğ tarafından Memâlik-i Mahrûsem'e gelmek isteyen âdemlerine ve tâcirlerine ülkenüzden yol virilmeyüp mâlları ve esbâbları alınup dâyimâ te‘addî vü tecâvüzden hâlî olunmaduğı istimâ‘ olunur. İmdi; Yüce Dergâhımuz dâyimâ açukdur; kimesnenün gelüp gitmesine men‘ u red yokdur. Sen dahı Âsitâne-i Sa‘âdetüm cânibine kemâl-i ubûdiyyet ü ihlâs arzitmiş yarar kulumsın; eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda istikâmet ü toğrulukla gelmek isteyenlere ve ticâret idenlere ol vechile dahlolunmak câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh tarafından gelen âdemlerine ve Memâlik-i Mahrûsem tarafına ticâret içün gelmek isteyen tâcirlerine aslâ ve kat‘â ülkenüzden bir ferdi kendülerine ve tavarlarına ve esbâblarına dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp emîn ü sâlim ülkenüzden geçürüp kimesneye ta‘b ü zahmet virüp üşendürmeyüp sadâkat ü ubûdiyyetinüz muktezâsınca emrüme muhâlif iş olmakdan ictinâb idesiz; şöyle ve şöyle bilesiz.

864 *Osmanlı ile Yukarı Cânib arasında sulh olduğundan, Göril Melik tarafından Yukarı Cânib hududlarına müdâhale edilmemesi.*

Yazıldı.
İmirze'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 25 Şa‘bân, sene: 972

Göril Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ ülkenüz serhadde olmağla Kızılbaş'a müte‘allik yirlere dahl ü tecâvüz olunmakdan hâlî olunmaduğı istimâ‘ olunur. İmdi; Yukaru Cânib'le mâ-beynimüzde sulh u salâh vâkı‘ olaldan berü anlar ahdinde sâbit-kadem olup kendü hadd [ü] hudûdlarından tecâvüz itmez iken ol cânibe müte‘allik yirlere ta‘arruz olunmakdan sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Sa‘âdetüm'e olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca sen dahı ol cânibden mâ-beynde olan sulhı ri‘âyet idüp kendü hâlünde ve ülkenün zabtında olup ol cânibe tecâvüz itmeyüp Yukaru Cânib'den serhadlerinün hıfzı içün konılan hâfızları ile hüsn-i zindegânî idüp nizâm-ı memlekete ve refâhiyyet-i ra‘ıyyete müte‘allik husûslarda envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

865 *Ücreti Kefe hâssa harcından alınmak üzere, Kefe beyinin, Tersâne-i Amire'nin kadırga yapımında ihtiyaç duyduğu keresteyi kestirip İstanbul'a göndermesi.*

Yazıldı.
Turgud Çavuş'a virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Kefe Beği Kâsım Beğ'e ve nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Tersâne-i Âmirem'de kadırga yapmak içün tahta lâzim olmağın Tat ilinden üç bin aded tahta kesdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp mahall-i mezbûrdan ve sâyir gemi tahtası kesilügelen yirlerden gemiye yarar üç bin aded tahtayı kesdürüp yalıda olan iskelelere indürdüp hâzır u müheyyâ idüp dahı gemilere tahmîl eyleyüp mahrûse-i İstanbul'a irsâl eyleyesin ve ücret ü icâre içün ne mikdâr lâzim olursa Kefe hâssa harcından alup sarfidüp ve sarfolunan akçayı müfredât ile defterin mühürleyüp bile gönderesin; şöyle bilesin.

866 *Midilli'ye tâbi Kalina adlı hâs karye halkına zulmeden Basdırma-oğlu Hüseyin adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâya virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Midillü'ye tâbi' Kalina nâm hâs karyeler re'âyâsı Südde-i Sa'âdetüm'e ruk'a sunup Basdırma-oğlı dimekle ma'rûf Hüseyin nâm kimesneden ızhâr-ı tezallüm idüp mezbûr (مالزنه) ve memleha cezîrelerine 49.422 akçaya mültezim olup gaybet idüp ol cânibde olmağın ele gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrı ol cânibde tetebbu' idüp bulup ele getürüp dahı emrüm mûcebince Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

867 *bkz. hkm. 863*

Yazıldı.
İmirze Alî'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 972

Gürcistân beğlerinden Dadyan Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru'l-ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye Levend Beğ tarafından Memâlik-i Mahrûsem'e gelmek isteyen âdemlerine ve tâcirlerine ülkenüzden yol virilmeyüp mâlları ve esbâbları alınup dâyimâ te'addî vü tecâvüzden hâlî olunmaduğı istimâ' olunur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Asitâne-i Sa'âdetüm cânibine olan ubûdiyyet ü ihlâsun muktezâsınca müşârun-ileyh tarafından mektûbla gelen âdemlerine ve Memâlik-i Mahrûsem

cânibine ticârete gelmek isteyen tâcirlerine aslâ ve kat‘â ülkenüzden kendülere ve tavarlarına ve esbâb ü emvâllerine bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ülkenüzden emîn ü sâlim geçürüp kimesneye ta‘b ü zahmet virüp üşendürmeyüp sadâkat ü ubûdiyyetinüz müsted‘âsınca emr-i şerîfüme mugâyir iş olmakdan ziyâde ihtirâz ü ictinâb eyleyesiz; şöyle bilesiz.

868 *Tatar hanının Moskov üzerine sefer yapılması ve lazım olan mühimmâtla ilgili haberinin alındığı, Malta ve Macar için sefer hazırlıkları yapıldığından Moskov seferinin tehir edildiği, kendisinin Moskov'a göz açtırmayacak tedbirleri alması.*

Yazıldı.
Tatar hânına nâme-i şerîf yazıla ki:

Mektûb gönderüp ol diyârda vâkı‘ olan küffâr-ı hâksârdan Moskov-ı la‘în-i dalâlet[-âyîn] üzer[in]e* gazv** ü cihâda lâzim olan yarağ u asker ve sâyir mühimmât-ı sefere müte‘allik îcâb iden husûsları i‘lâm eylemişsin. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında her ne ki i‘lâm olunmış ise ma‘lûm oldı. Eyle olsa; tâyife-i hâsirenün kal‘ u kam‘ı zimmet-i himmet-i husrevâneme lâzim ü vâcib olmışdur. Ammâ; küffâr-ı bed-girdârdan Efrenc-i la‘în kılâ‘ından Malta dimekle meşhûr-ı [r]ûzgâr olan kal‘anun içinde olan eşkıyâ vü eşirrâsı deryâdan Mısır'a giderken huccâc-ı sa‘âdet-netâcun ve sâyir tüccâr gemilerinün yollarına gelüp envâ‘-ı zarar u husrândan hâlî olmadukları ecilden kal‘a-i mezbûrenün fethı husûsında küllî asker-i zafer-rehber ile Donanma-i Hümâyûn ta‘yîn olunup irsâl olunmakda olup Budun serhadlerinde dahı küffâr-ı Maccar'un cem‘ıyyetleri olup Budun ve Tımışvar beğlerbeğileri el-ân seferde olduklarından gayri Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeri ile anlara mu‘âveneten sefer-i hümâyûna hâzır olup ol cânibe müterakkıb olmalarıyla şimdiki hâlde murâd olunduğı üzre asker gönderilmek tedârükine zikrolunan mühimmât mâni‘ olup evkât ü sâ‘âtine mevkûf kılınmak evlâ gö[ri]ldüği ecilden bu câniblerde olan düşmen ahvâli takdîm olundı. Hak *sübhânehû ve te‘âlâ*nun takdîr-i ezeliyyesinde cenâb-ı devlet-me’âbuma ol diyârun fethı mukadder olmış ise vakti ve fursatı ile tedârükine mübâşeret olunur. Ammâ; dîn-i mübîne ve cümle-i mü’minîn-i muvahhıdîne lâzim olduğı üzre tâyife-i dâlliyyeye göz açdurmayup kemâ-kân üzerine müstevlî olup hüsn-i firâset ü kiyâset ve kemâl-i şecâ‘at ü şehâmetinüz muktezâsınca adû-yı makhûrun kal‘ u kam‘ında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ mezellet ü makhûr olmakdan hâlî olmaya.***

* Hükmün buraya kadar olan kısmını krş. hk. nr. 906

** Metinde " غزد " şeklinde geçmektedir.

*** Metinde "olmayasın" şeklinde geçmektedir.

869 *Çankırı sancağına tâbi Bahâdin karyesinde Hacı İbrahim adlı kişinin anbarını soyanların teftiş olunup yakalanması.*

Yazıldı.

Kurşunlu ve Çoruk(?) kâdîlarına hüküm ki:

Sûret-i siciller gönderüp; "Kangırı sancağına tâbi‘ Dereköy nâm karyeden Sübhânî bin Alî ve Resûl bin Bahtiyâr ve Kâdîlar nâm karyeden Mustafâ bin Hızır ve Kazgancılar nâm karyeden Cihânşâh nâm sipâhînün kulı Husrev nâm kimesneler meclis-i şer‘a ihzâr olunup; "Bahâdîn nâm karyede Hacı İbrâhîm nâm kimesnenün anbârın açup iki ferâce ve bir beyâz kaftân ve bir tâfta kaftân ve beş miskâl inci ve iki altun top heykel ve beş ferrâce ve iki tâfta kaftân ve bir zencîrli gümüş bâzû-bend ve bir kaç dizi inci ve üç ferrâce ve bir tâfta ve yedi dizi inci ve iki altun top ve bir kâğıd ile boyalu ibrişim alduk." diyü i‘tirâf eyledüklerinde; "Mezkûr sipâhînün ma‘rifeti bile midür." diyü sü’âl olundukda; "Ma‘rifeti vardur. Lâkin kendü hâcîlar karşulamağa gitmişidi." diyü cevâb virdüklerin" i‘lâm itdüğünüz ecilden mezbûr Sübhânî kayd ü bend ile çavuşuma koşılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun şerîklerin her kande ise ele getürüp gaybet iderler ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş eyleyüp göresiz; sicillât olunduğı üzre mezbûrlarun hırsuzlukları bi-hasebi'ş-şer‘ı'l-kavîm sâbit ü zâhir ola, sirka itdükleri esbâbı şer‘le ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrı ve hırsuzlukları sübût u zuhûr bulan şerîkleriyle mukayyed ü mahbûs çavuşuma teslîm idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz.

870 *Alâiyye livasında müslümanlara ve mallarına zarar veren Arap tâifesi ile suhte tâifesinin mazarratının defedilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsı Rıdvân'a virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Alâ’iyye beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezkûra âhar yirlerden ( ) nâm Arab tâyifesi gelüp müslimânlarun koyunların ve keçilerin ve sâyir tavarların sirka eyleyüp ve yollarda âdemler soyup zulm ü te‘addîden hâlî olmayup meclis-i şer‘a da‘vet olunduklarında itâ‘at itmeyüp tağlar başına çıkup muhârebe olmayınca ele girmeyüp ve bundan mâ-adâ suhtevât tâyifesi yarak u yasakla gezüp müslimânlarun cebren evlerine konup tavarların boğazlayup ve ba‘zı kimesnenün oğlın çeküp fesâd ü şenâ‘at iderler." diyü i‘lâm eylemişsin. İmdi; memlekete hâkim nasbolunmakdan murâd-ı şerîfüm ol vilâyetün re‘âyâ vü berâyâsı ehl-i fesâdun şenâ‘atinden emîn ü masûn olup eyyâm-ı sa‘âdet-fercâmumda âsûde-hâl olmalarıdur. Bu makûle ehl-i fesâdun haklarından gelinmemek hâkimlerün adem-i ihtimâmından fehmolunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ehl-i fesâd beğlerbeğiliğünde her ne mahalde bulunur ise yataklandurup kifâyet kadar sübaşılar ve sipâhîler ile üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp der-zencîr idüp toprak kâdîlarıyla bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp âyende vü revendenün yolına inüp esbâb ü emvâllerin gâret idenlerden ve sâyir fesâd ü şenâ‘ati sâbit ü zâhir olanlardan ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan haklarını hükmidüp alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp isimleri ve

resimleriyle yazup bildüresin. Sipâhî olmayanlara şer‘le cezâ vü sezâların(?) virüp gereği gibi haklarından gelesin. Şöyle ki; zikrolunan müfsidler husûsında mukayyed olmayup re‘âyâ hayfı görilmeyüp şikâyete geleler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmak ihtimâli yokdur. Ana göre tedârük idüp ol asıl ehl-i fesâdun urûkın kat‘ idüp memleket ü vilâyetden mazarrat u fesâdların def‘ u ref‘ itmek ardınca olasın. Bu bahâne ile kendü hâllerinde bî-günâh olanlara şer‘-ı şerîfe muhâlif zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

871 *bkz. hkm. 857*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine ve Zekiyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Zekiyye Beği olan Dervîş Alî *zîde kadruhû* ile sen ki Zekiyye kâdîsısın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâliyâ Bayat Beği olan Mîr Hüseyin bin nefer âdemle seher vaktinde Zekiyye Kal‘ası yanında vâkı‘ olan Nehrân re‘âyâsın basup ve tavarların yağmâ idüp niçe kimesneler helâk olmağın âdemleri men‘ itmek istedükde âdemlerinün dahı esbâbın gâret idüp Yukaru Cânib'den gelen dört yüz hâne mikdârı re‘âyâ nefret idüp gitdüklerin" arzeyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hak üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz: Şöyle [ki]; mûmâ-ileyh ol mikdâr âdem ile zikrolunan re‘âyâyı nâ-hak yire basup ol vechile mâl u tavar u esbâbların gâret idüp te‘addî eyledüğinün aslı nedür, ne sebeb ile gelüp gâret ü hasâret itmişdür? Hılâf-ı şer‘ ol vechile şenâ‘at itdüği bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, alınan mâl u tavarı, esbâbı ashâbına alıvirdükden sonra kaç nefer kimesnenün kanı üzerine şer‘le sâbit ola, sübût u zuhûr bulan zulm ü te‘addîsinden bir nesnesin ketmitmeyüp sıhhati ve hakîkati üzre yazup arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hılâf-ı şer‘ iş olmakdan ve gayr-i vâkı‘ kazıyye arzından hazer idesiz.

872 *Görgi Melik ülkesi sınırına şah tarafından yapıldığı bildirilen saldırının zamanının bildirilmesi ve Levend Melik ülkesinden Osmanlı topraklarına gelmek isteyen tüccar vesâireye müdâhale olunmaması.*

Yazıldı.
İmirze Alî'nün Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 24 Şa‘bân, sene: 972
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile gitdi.

Gürcistân beğlerinden Görgi Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Kemâl-i itâ‘at ve tamâm-ı inkıyâd ü ubûdiyyet üzre mukarrer olup lâkin kadîmü'z-zamândan berü Luarsab Melik ile vilâyetimüz mâ-beyninde Aradat nâm nehr-i azîm sınur vâkı‘ olup berü cânibi ülkenüzden ve öte cânibi mezkûr Luarsab'un vilâyeti olup Luarsab vilâyeti şâh tarafından gâret olundukda sınurdan tecâvüz olunup ihâneten altı pâre kal‘alar etrâfında olan kurâ vü nevâhîsiyle külliyyen harâb kılınup ehli esîr olup rûz-be-rûz vilâyetimüze noksân müteveccih olmadadur." diyü bildürmişsiz. Ammâ; mektûbunuzda ne zamânda gâret ü hasâret olunduğın beyân

eylememişsiz. Eger zikrolunan kal‘alarınuzun ve yirlerün gâret ü hasâreti mâ-beynimüzde olan sulhdan mu’ahhar vâkı‘ olmış ise şimdiye değin ne içün i‘lâm olunmaya? Şâh ile vâkı‘ olan sulh u salâhımuz ol taraflarda Südde-i Sa‘âdetüm'e ubûdiyyet ü ihlâs üzre olanlarun re‘âyâsı refâhiyyeti ve memleketi nizâmı içün mebnî kılınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; arzolunan husûs mâ-beynde mün‘akıd olan sulh u salâhdan evvel vâkı‘ olmış ise sulhdan evvel vâkı‘ olan kazâyâ ol cânibe sü’âl olunmanun aslı yokdur. Zîrâ vâkı‘ olan sulh tarafeynün ahvâli sorıl[ma]mak üzredür. Sulhdan mu’ahhar irtikâb itmişler ise kâ‘ıde-i sulha muhâlif vaz‘ itdükleri câyiz değildür. Ana göre tasrîhan Bâb-ı Ma‘delet-penâhum'a i‘lâm idesiz ve Levend Melik'ün ba‘zı âdemleri Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmek murâd idindüklerinde ülkenüzden yol virilmedüği istimâ‘ olunur. Vâkı‘ ise, sadâkat ü ubûdiyyetinüz muktezâsınca Âsitân-ı Sa‘âdet-intimâmuz'a gelmek murâd idinen âdemlerine ve tüccâra kimesneyi tecâvüz itdürmeyüp emîn ü sâlim geçürmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz vücûda getürile.

Tahrîran fî...

873 *Kalacık kasabası halkı tarafından hırsız ve ehl-i fesad olduğu bildirilen Pirkulu ve Musa'nın teftiş olunması, suçları sâbit olursa, küreğe konulmaları için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezîd Fakîh nâm kimesneye virildi. Fî 16 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972

Kengırı beğine ve Kal‘acık kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûre halkı âdem gönderüp; "Bundan akdem Pîrkulı ve karındaşı Mûsâ nâm kimesneler içün; "Hırsuz ve hırsuz yatakları ve ehl-i fesâd ü şerrîr ve müzevvirlerdür. Mezbûr Pîrkulı'nun sâbıkâ üzerine dem sâbit olup habsolunmış iken gaybet eyledi." diyü şekvâ itdüğümüzde kâdî arzidüp mezkûrlar küreğe konılmak içün emr-i şerîf vârid olup lâkin mezbûrlar gaybet idüp ele gelmedi. Hâliyâ girü zâhir olup fesâd ü şenâ‘atlerinden âciz kalduk." diyü şekvâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları her kande ise ihzâr idüp gaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi mezbûrlar ehl-i fesâd ü şenâ‘at idüği şer‘le sâbit ü zâhir ola, emr-i sâbık mûcebince mezbûrları kayd ü bend idüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konılalar; şöyle bilesiz.

874 *bkz. hkm. 872*

Mükerrer vâkı‘ olmışdur.

Gürcistân beğlerinden Görgi Melik'e hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Kemâl-i itâ‘at ve tamâm-ı inkıyâd ü ubûdiyyet üzre mukarrer olup lâkin kadîmü'z-zamândan [berü] Luarsab Melik ile vilâyetimüz mâ-beyninde Aradat nâm ... *

* Metinde eksik bırakılmıştır.

875 *Koyluc Kalesi hazine ve zahiresine zarar verdiği bildirilen sâbık kale dizdarı Mustafa'nın teftiş olunması.*

Yazıldı.
Hısâr-erlerinden Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Semendire beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Koyluc Kal'ası Dizdârı Mustafâ mektûb gönderüp; "sâbıkâ kal'a-i mezbûre dizdârı olan dîger Mustafâ'yı ve kal'a neferlerin ve kethudâsını hâkim ma'rifeti ile cem' idüp kal'a-i mezbûre hazîne ve anbârında mevcûd olan esbâb ü âlât teslîm olunmağıçün zikrolunan hazîne açılup yoklandukda yedi zırh ve yedi tugulga noksân üzre bulunup dizdâr-ı sâbık mezbûr Mustafâ'dan su'al olundukda; "Ben, kal'a-i mezbûre hazînesini hısâb ile almadum, hısâbla virmezin." diyü cevâb virüp zikrolunan neferlerden sü'âl olunıcak; "Zikrolunan zırhlar ve tugulgalar iyüce olmağın başka konıldı idi. Ağamuz olan kimesne biz anda hâzır değil iken hazîne kendü açup telef eyledi." diyü cevâb virüp ve "Mevcûd olan cebe vü cevşenün dahı nısfı kalmayup ve andan gayri cebe vü kazma ve sâyir yarağ ve demür âletinün dahı nısfı kalmamışdur. El-ân bozan demürciler mevcûdlardur." diyüp anlar getürdilüp; "Niçün bozdunuz?" diyü sü'âl olundukda; "Biz emir kulıyuz. Ağa ma'rifetiyle bozduk." diyü cevâb virüp ve kal'a-i mezbûrede vâkı' olan erzeni bey ve kâdî ma'rifetsüz isrâf ü itlâf idüp ve anbârını bozup ağaçlarını yakup ve hâliyâ zimemde iki bin kîle mikdârı erzen bulunup lâkin erzen bozılmağla koyacak yir bulunmayup ve bi'l-cümle dizdâr-ı mezbûrun küllî zarar u te'addîsi olduğı müseccel olduğın" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, dizdâr-ı mezbûrun kal'a hazînesine ve zahîresine hıyâneti var mıdur, sicill olunan ahvâli vâkı' mıdur; tamâm gavrine irişüp hakîkat-i hâlini sıhhati üzre arzidesiz.

876 *Kayseri Alaybeyi Sinan'ın akrabaları hakkındaki şikâyete ait dâvanın görülmesi için, kaybolan şahısların yakalanıp hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Şehir sübaşısına virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 972
Sübaşıdan sonra alınup beğlerbeği âdemine virildi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

"Hükm-i şerîf vârid olup; "Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'un oğlı Nasûh Çavuş ve karındaşı oğlı Alî ve mezbûr Sinân'un akribâsından Memi Çavuş ve Şeyhî nâm kimesnelerden da'v[â]-yı hak ider kimesneler olup erbâb-ı hukûka hakları alıvirilmek" içün Kaysariyye beğiyle kâdîsına evâmir-i şerîfe vârid olup da'vet itdüklerinde itâ'at itmedüklerin bildürdükde; "Tîmârları var ise alınup her kande ise ele getürüp ashâbına hakların alıvirdükden sonra habsidüp arzeyleyesin." diyü emrüm olmağın, taleb olundukda

gaybet itmiş bulunup etrâfa âdemler gönderilüp küllî ikdâm olunup bulunmağa kâbiliyyet olmadı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrları hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp elbette ele getürüp emr-i sâbıkum üzre habsidüp arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Şa‘bân, sene: 972, Kostantıniyye

877 *İstanbul'daki et muzayakasının önlenmesi için Yanbolu, Kızılağaç, Zağra, Karin-abâd, Ahyolu, Kesterye, Kırkkilise, Pınarhisar, Hasköy ve Çirmen sancaklarından bahar koyununun vaktinde gönderilmesi.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Yanbolı ve Kızılağaç ve Zağra ve Karîn-âbâd ve Ahyolı ve Kesterye ve Kırkkilise ve Pınarhısâr ve Hasköy ve Çirmen sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Ramazân-ı şerîf karîb olmağla taht-ı kazânuzda olan bahâr koyunı mu‘accelen gelüp irişmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan bahâr koyunın vaktinden tecâvüz itdürmeyüp ber-vech-i isti‘câl vakti ile gönderüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhelenüz sebebi ile bahâr koyunı âcilen gelüp irişmeye özrinüz makbûl ü mesmû‘ olmaz, mu‘âteb olursız. Ana göre, emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve gönderilen bahâr koyunında dişi koyun olmayup ve keçi ve kuzı göndermeyüp bıçağa yarar erkek koyun gönderüp hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz.

878 *İstanbul'daki et muzayakasının önlenmesi için Niğbolu ve Silistre sancakları kadılarının Deliorman ve Dobruca koyununu vaktinde göndermeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Niğbolı ve Silistre sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan Deliorman ve Dobruca koyunı vakti ile gelüp irişmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda olan Deliorman koyunına mukayyed olup vakti ve zamânın geçürmeyüp mevsimi ile göndermek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz. Şöyle ki; [Deli]orman ve Dobruca koyunı mevsiminde vakti ile gelüp irişmeyüp mevsiminden tecâvüz eyleye, özrinüz makbûl olmaz, mu‘âteb olursız. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve

gönderilen koyunda dişi koyun olmayup ve keçi ve kuzı göndermeyüp bıçağa yarar erkek koyun gönderüp emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

879 *Donanma ile sefere çıkması emrolunmuşken, karadan yapılacak sefer için görevlendirilen Çirmen Beyi Ali'nin, sancağı askeri ve Mihallü'ye tâbi akıncılarla Semendire'ye gitmesi.*

Yazıldı.
Rûmili çavuşları kethudâsına virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 972

Çirmen beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr beği Alî *dâme ızzühû*ya hükm-i hümâyûnum gönderilüp sancağı sübaşıları ve sipâhîleri ile deryâya gitmek emrüm olmışıdı. Hâliyâ kara cânibinden sefer-i hümâyûna akıncı tâyifesi lâzim olmağın livâ-i mezbûr sana tevcîh olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin deryâdan alıkoyup cümle sübaşılarun ve sipâhîlerünle ve Mihallü'ye müte'allik olan akıncı tâyifesiyle Semendire'ye toğrı yöriyüp emr-i sâbıkum üzre amel idesin.

880 *Gürcistan beylerinden Levend Melik'in İran'da tutuklu oğlunun kurtarılması talebinin yerine getirilmesinin, tutuklama sebebi bilinmeden mümkün olmadığı, Levend Melik'in ülkesinden Osmanlı toprağına gelecek olanlara müdâhale etmemesi için Başaçık Melik'e tenbih olunduğu.*

Yazıldı.
Mirzâ Alî'nün âdemi Velî'ye virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 972
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile.

Gürcistân beğlerinden Levend Melik'e hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû*ya mektûbunuz gelüp Şâh İsmâ'îl zamânından berü ol cânibe mütâbe'at ü itâ'at üzre olup defe'âtle ahdolunmış iken bir oğlunuz bî-günâh katl ve biri dahı cemâ'ati ile İslâm'a gelmiş iken habsolunup envâ'-ı te'addî vü tecâvüzleri olmağın anlardan kat'-ı nazar kılup mahbûs-ı mezbûrun halâsı husûsında Dergâh-ı Cihân-mutâ'ımuz'dan istişfâ' eyleyüp bundan gayri vâkı' olan ba'zı ser-güzeşt ü mâ-cerâyı inhâ vü i'lâm kılmışsız. Mûmâ-ileyh dahı vâkı'-ı hâli Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâlimüz cânibine arzidüp mektûbunuzla âdemlerinüzi irsâl itdüği ecilden beyân olunan ahvâle ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz şâmil olmışdur. Bârgâh-ı Sa'âdet-penâhımuz dâyimâ meftûh u mekşûf olup kimesnenün gelmesine ve gitmesine men' u redd olmamak kâ'ıde-i sâbıka-i marzıyyemüzdür. Lâkin cenâb-ı saltanat-me'âb şâh hazretleriyle bünyân-ı sulh u salâh istihkâm üzre olup sulhdan mukaddem siz anlar cânibine tâbi' u müte'allik bulunmağla ahd ü sulha mugâyir vaz' olmağa rızâ-yı şerîfümüz yokdur. Ahd ü peymân üzre sâbit-kadem olur hâlinüz olmayup gâh bir tarafa ve gâhî cânib-i âhara ittibâ' sûreti hulûs-ı ahd ü bey'at alâmeti değildür. Mahbûs olan oğlunuz dahı sulhdan sâbık

Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e ubûdiyyet idenlerden olmayup hüsn-i irâdeti ile anlarun huddâmından iken günâhı sıhhati üzre ma‘lûm olmadın ıtlâk olunması münâsib değil idüği vâzıhdur. Şöyle ki; cüz’î husûs içün mahbûs idüği ma‘lûm olsa mürüvvet-i pâdişâhânemüzden bir mansıb ile ri‘âyet olunması anlar cânibine iş‘âr olunmak câyizdür. Hâliyâ Başaçuk Melik'e hükm-i hümâyûnumuz gönderilüp bu cânibe gelmek murâd iden tüccâra ve âdemlerinüze aslâ dahl ü ta‘arruz olunmayup ta‘b ü zahmet virmeyüp emîn ü sâlim mürûr itdürmek emrimüz olup bu bâbda tenbîh ü te’kîd olunmışdur. Hâlen gelen âdemlerinüz hüsn-i icâzet-i hümâyûnumuzla irsâl olundılar. Vusûl buldukda, ahvâlinüze intizâm virüp âsûde-hâl olasız.

881 *Donanma ile sefere katılan hâssa reislerden Yahya ve yoldaşları olan Galata reislerine, seferden sonra Cezâyir'de bulunan ailelerini getirmeleri için izin verilmesi.*

Yazıldı.
Âdemi Rıdvân'a virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir-i Garb'dan gelüp hâssa re’îslerümden olan iftihâru'r-rü’esâ’ ve'l-mu‘temedîn Yahyâ *zîde kadruhû* ile bile gelüp hâliyâ Galata re’îslerinden olan dört nefer yoldaşları bu def‘a Donanma-i Hümâyûnum'la mûmâ-ileyhün kaliteleri ile bile gidüp inşâ’a'llâhü te‘âlâ deryâ seferi tamâm olup mürâca‘at olundukda müşârun-ileyh kendüye virilen bir kıt‘a hâssa kadırga re’îsi ve zikrolunan kaliteleri ile dört nefer re’îsleri cümle mukarrerleriyle Cezâyir'de olan ehl ü ıyâllerin getürmek bâbında icâzet-i hümâyûnum recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyetleri ile sefer hıdmeti tamâm olup Donanma-i Hümâyûnum'la avdet olunmalu oldukda mezkûr bindüği hâssa kadırga ve dört pâre kalitesiyle re’îslerine ve mukarrerlerine icâzet viresin ki, varup ehl ü ıyâllerin getüreler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Şa‘bân, sene: 972

882 *Donanma ile sefere tâyin olunan Selanik, Mora ve İlbasan sancakları sübaşı ve sipâhilerinin defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Selanik sancağı beği umûmen sübaşıları ve sipâhîleriyle ve Mora sancağınun dört bin ve dört binden aşağa tîmârlu sipâhîler ve İlbasan sancağınun beş binden ziyâde tîmâr ve ze‘âmet tasarruf iden sübaşılar ve sipâhîler alaybeğleriyle bu def‘a Donanma-i Hümâyûnum'la deryâ seferine ta‘yîn olunmışlar idi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan sancaklardan Selanik sancağınun umûmen sübaşılar ve sipâhîleriyle Mora ve İlbasan sancaklarından deryâya emrolunan sübaşıları ve sipâhîlerün isimleri ve tîmârları yazuları ile her sancağı müstekıl defter itdürüp mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ki, sefere varup edâ’-i hıdmet idenler ve itmeyenler kimler idüği ma‘lûm ola; şöyle bilesin.

883 *Erzurum çavuşlarından Hâsbeğ Çavuş'un tasarrufunda olan tımarın tevcihine dair sahte hüküm ibraz edenlerin ve hükmü yazanların bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Erzurum çavuşlarından Hâsbeğ Çavuş mutasarrıf olduğı tîmârı Murâd oğlı Mehmed nâm kimesne karındaşları Maksûd ve Alî'ye iki kılıç olmak üzre tevcîh olunmağa îrâd itdüği hükümde şübhe olmağla Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp tezvîr itdüği zâhir olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ihzâr idüp zikrolunan hükmi kime yazdurmışlardur ve ne makûle kimesne nişân itmişdür, yazanı ve nişân ideni didürüp ol cânibde ise mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ol tarafda değil ise ibrâz ideni mahbûsen Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesin.

884 *Sığacık sancağı nöbetli sipâhilerinin hâricindekilerin deryâ seferi ile görevlendirildiği ve defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Aydın sancağında Ayasluğ nâhıyesinde üç bin beş yüz tîmârı olan Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Sığacık beğine hüküm ki:

Bundan akdem Aydın sancağında İzmir ve Çeşme ve Ayasluğ nâhıyelerinde ve Menteşe sancağında Balat ve Çine nâhıyelerinde vâkı‘ olan zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr defter-i icmâlde iki yüz altmış tokuz nefer olup Sığacık sancağına tâbi‘ olup sefer vâkı‘ oldukda livâ-i mezbûr ile eşüp ve her yıl toksan neferi nevbetle kal‘a-i mezbûre muhâfazasına ta‘yîn olunup ol bâbda Anatolı beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. İmdi; zikrolunan sipâhîlerden toksan nefer nevbetlüyi alaybeği ile kal‘a-i mezbûre muhâfazasına alıkoyup bâkî kalan sancağunun zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârıyla deryâ seferine gitmen emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince sancağuna ta‘yîn olunan zü‘amâ vü sipâhîlerden toksan nefer nevbetlüsin kal‘a-i mezbûre muhâfazasıyçün alıkoyup defterin gönderüp mâ-adâsın kânûn üzre cebe vü cebelüleriyle deryâ seferine alup gidesin; şöyle bilesin.

885 *Drama ve zihne kadılıklarında bulunan imâret-i Amire terekesinden İmroz ve Semendirek ahâlileri için zimmî reis gemilerine tereke verilmesi.*

Yazıldı.
Câmi‘-ı(?) mezbûr mu‘temedlerinden Husrev'e virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da müceddeden binâ olunan Imâret-i Âmirem Mütevellîsi kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd *zîde mecdühû* mektûb gönderüp; "evkâf-ı mezbûreden cezîre-i İmroz ve Semendirek ahâlîsinün âfet-i semâvî ile ekinleri noksân üzre olup hâsılları kendülerün ma‘îşetine vefâ itmeyüp kifâf içün Limni kâdîsı dâ‘îleriyle Drama ve Zihne Kâdîlıkları'nda olan Imâret-i Âmire Evkâfı terekesinden iki yüz müd buğday virilmesine hâlen emr-i şerîf virilüp lâkin zikrolunan kâdîlıklarun iskelesi Kavala'dur; rencber gemilerinden yüz müd buğday alur Yani veled-i Yorgi ve cezîre-i İmroz'dan yüz müd buğday alur Manol veled-i Dimitri ve Panayot veled-i Manol ve Kosta veled-i Yorgi nâm zimmî re’îslerün gemilerine tahmîl olunmağa kimesne mâni‘ olmamağıçün hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle zikrolunan zimmî re’îsler gemileri ile varduklarında emr-i sâbıkum mûcebince ta‘yîn olunan kâdîlıklardan narh-ı rûzî üzre akça ile ol mikdâr terekeyi alup gemilerine tahmîl itmek istedüklerinde emrüme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin. Ammâ; deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek memnû‘dur. Bu bahâne ile hılâf-ı emr ziyâde tereke alınmakdan ve deryâya ve küffâra bey‘ olunmakdan hazer idesin; sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

886 *Sancağı sübaşı ve sipâhileriyle donanma ile sefere tâyin olunan Kastamonu beyinin sancağı hıfzında kalarak sancağı sübaşı ve sipâhilerini alaybeyi komutasında donanmaya katılacakları yere göndermesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle bi'z-zât deryâya gitmen emrüm olmışıdı. Hâliyâ livâ-i mezbûrun hıfz u hırâseti lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Sancağun yalılarınun muhâfazasında kalup sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla alaybeğine koşup ber-vech-i isti‘câl mahall-i me’mûra gönderüp hâzır idesin ki, Donanma-i Hümâyûnum vardukda hâzır bulunalar; şöyle bilesin.

Bir sûreti dahı; Hamîdili beğine yazıldı, kethudâsına virildi.

Bir sûreti dahı; Tekeili beğine yazıldı, kethudâsına virildi.

887 *Kaş kazâsında Fazlullah adlı kişinin oğlunu çeken ehl-i fesadın teftiş olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde(?) merhûmun âdemi Hüseyin Bâlî'ye virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 972

Tekeili beğine ve Kaş kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Mustafâ ve dîger Mustafâ ve Yahyâ nâm kimesneler kazâ-i mezbûrdan Fazlullâh nâm kimesnenün oğlın çeküp ahvâlleri müslimânlardan tefahhus olundukda; "Ehl-i fesâd kimesnelerdür, yaramazlık ile ma‘rûfdur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâ muvâcehesinde hak üzre teftîş idüp göresin; arzolunduğı gibi ise -ki, şer‘ıle sâbit ola- habsidüp sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Şa‘bân, sene: 972

888 *Kemhıs halkına zulm ve teaddî eyleyen Küçük Ardahan Ekrad Beyi Muhammed Bey'in teftiş olunup halkla olan dâvası görüldükten sonra sancağının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.
Ardahan sipâhîlerinden Nasûh'a virildi.

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve Kemhıs ve Ardahan kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Kemhıs kâdîsısın, mektûb gönderüp; "nâhıye-i Penek ve Peneskird alaybeğisi ve çeribaşısı ve sipâhîleri ve melikleri ve karye kethudâları mecmû‘an bu dâ‘îlerine gelüp; "Küçük Ardahan Ekrâd Beği Muhammed Beğ gelelden berü mer‘âya çıkan tavarlarımuz ve (نفر)cılarımuz bizüm olmayup tavarlarımuzun kimin sirka idüp ve kimin soyup ve oğlanlarımuz sirka idüp şerlerinden bir gün emîn olmayup Ekr[â]d bu aradan kalkmaz ise perâkende olmamuz mukarrerdür." didüklerin" arzeylemeğin sancağı âhara virilüp mezkûrdan hak taleb iden re‘âyânun şer‘ıle hakların alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, re‘âyânun hakları görilmedin sancağından koyuvirmeyüp müşârun-ileyhi ve şikâyet olunan âdemlerin husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le sorılup on beş yıl mürûr itmeyen mevâddı bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; re‘âyâdan ve gayriden mezbûrun üzerinde ve âdemlerinde her kimün hakkı ve zulm ü te‘addîsi şer‘le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ve zulm ü te‘addîsine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup defter idüp sıhhati üzre Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzeylemekden ihtiyât idüp re‘âyânun tamâm adâlet üzre hakkın alıvirüp şer‘a muhâlif kimesneye zulmitdürmeyesiz.

889 *Sâbık Yemen beylerbeyinin hizmetleri takdire şâyân olduğundan beklemeyip Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 972

Sâbıkâ Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i Yemen'de vâkı' olan emvâl-i hâssamun mukâta'âtı defteri ile muhâsebât defterin gönderüp kendü zamânunda olan masârifden mâ-adâ sa'y-i kifâyen ile beş yüz seksen kîse hazîne Kal'a-i Ta'ız'de konılup hazînenün cümle ahvâlin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki i'lâm olunmışsa ale't-tafsîl Dergâh-ı Âlem-penâhum'a arzolunup ılm-i şerîfüm mühît u şâmil olmışdur. Cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı firâset ve hüsn-i adâlet ü diyânetünden umılan bunun emsâli âsâr-ı istikâmet idi ki zuhûra getürmişsin; nazar-ı ınâyetümle mer'î vü makbûl olmış yarar kulumsın. Husûsâ vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan hıdemât-ı pesendîden mûcib-i âtıfet-i husrevânem olduğı ecilden senün hakkunda her vechile ınâyetüm dirîğ değildür. İnşâ'a'llâh hıdmetün mukâbelesinde muhassılü'l-âmâl olursın ve zikrolunan hazîne ile mîrîye bahâr alınup gönderilmek içün hâliyâ Beğlerbeği olan Rıdvân *dâme ikbâlühû*ya hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um vusûl buldukda, Mısır'a gelüp çıkdukdan sonra anda eğlenmeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek ardınca olasın.

890 *Çerkeş kazâsı halkına zulmeden sâbık kadıları Emirşah ve nayiblerinin teftiş olunup dâvacıları ile dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Şikâyete gelenlerden Hüseyin ve Balıca ve Ivaz ve İbrâhîm ve Poyraz Sûfî nâm kimesnelere virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 972

Kengırı beğine ve Milan kâdîsına hüküm ki:

Çerkeş kazâsı halkı âdem gönderüp; "Sâbıkâ kâdîları olan Emîrşâh bunlara hılâf-ı şer'-ı kavîm zulm ü te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdüği ecilden azlolunup umûmen teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât kazâ-i mezbûra varup mevlânâ-yı mezbûrdan ve nâ-yiblerinden gelüp da'v[â]-yı hak idenler ile berâber idüp bir def'a şer'le faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların husamâ muvâcehesinde şer'le onat vechile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; mezkûrun üzerinde her kimün şer'le hakkı sâbit olursa sübût bulan hukûkı bî-kusûr hükmidüp ashâbına alıvirüp dahı mezkûrun üzerine ne makûle hukûk sâbit olup ve ne mikdâr kimesneye hakkı alıvirildüğin yazup mufassal defter idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş olmakdan ve kimesneye hımâyet olunup hakkı zâyi' olunmakdan hazer idüp tamâm hakk-ı sarîha tâbi' olasız.

891 *Şer‘a muhalif durumu bulunduğu bildirilen Bozöyük kazâsına tâbi Leyne nâhiyesi naibi Muslihiddin'in nayiblikten alınarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bengi-zâde'ye virildi. Fî 22 Şa‘bân, sene: 972

Bozöyük kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi‘ Leyne nâhıyesinde niyâbet iden Muslihuddîn nâm kimesneden müslimânlar rencîde olup ve hılâf-ı şer‘ ba‘zı hâli olduğı bâ‘ısden niyâbetden ref‘ olunup min-ba‘d nâyib olmamasın" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzeyledüğün gibi ise, mezkûrı niyâbetden ref‘ idüp min-ba‘d niyâbet itdürmeyesin ve hılâf-ı şer‘ hâli olduğı sâbit ü zâhir olursa sûret-i sicilli ile Südde-i Sa‘âdet-me’âbum'a gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

892 *Lazkiye kazâsına tâbi Sarumahmudlu karyesi halkı tarafından hırsız olduğu bildirilen Kebe Halil adlı kişinin teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ebûbekir nâm kimesneye virildi. Fî 19 Şa‘bân, sene: 972

Lâzikıyye kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Sarumahmûdlu nâm karye halkı âdem gönderüp; "Karyemüzde sâkin olan Kebe Halîl nâm kimesne hırsuz ve hırsuz yatağıdur. Fesâd ü şenâ‘atinden âciz kalduk. Kefî[li] dahı yokdur." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi [ise –ki,] mezbûrun fesâd ü şenâ‘ati şer‘le sâbit ü zâhir ola– sûret-i sicilleriyle gönderesin ki küreğe konıla.

893 *Meğri kazâsında ehl-i fesad ve müfsidleri etrafında toplayan ve fukaraya zulmedip küffâra tereke verdiği bildirilen Memi adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Meğri'den Mustafâ nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp, "Memioğlı dimekle ma‘rûf olan Memi nâm kimesne gammâzdan ve şühûd-ı zûrdan bir niçe müfsidleri cem‘ idüp bu diyâr fukarâsınun emlâkinden murâd idindüği ednâ bahâne ile şühûd-ı zûr ikâmet itmekle alup ve dâru'l-harbde olan küffâr-ı hâksârun gemilerine buğday virdüği fukarâ râ‘ıyen cemî‘an şekvâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise hüsn-i tedbîr ile mezkûrı ele getürüp sâbit olan [mevâddın] sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh ü te’kîd idesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

894 *Südde-i Saâdet'e gelecek olan sâbık Yemen Beylerbeyi Mahmud Mısır'a geldiğinde, yolculuk için gerekli mühimmâtın tedarik edilmesi.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi olan Mahmûd *dâme ikbâlühû* gelüp mahrûse-i Mısır'a vâsıl [ve] Südde-i Sa‘âdetüm'e müteveccih olmalu oldukda mühimmât-ı lâzimesi tedârükinde mu‘âvenet ü muzâheret olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mahrûse-i mezbûreye gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e müteveccih oldukda te’hîr itmeyüp lâzim olan mühimmâtında eger kayık husûsı ve eger sâyir husûsında hüsn-i mu‘âvenet ü muzâheret idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin.

895 *Bâzı hususlar için Südde-i Saâdet'ten gönderilen sâbık Yemen Beylerbeyi Mahmud'un çavuşbaşısı Cafer'in Mısır'a ulaştırılması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm [ki]:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi olan Mahmûd *dâme ikbâlühû*nun Çavuşbaşısı Ca‘fer mîrîye müte‘allik ba‘zı husûs içün Südde-i Sa‘âdetüm'den müşârun-ileyh cânibine müteveccih olmışdur. Vusûl buldukda **buyurdum ki:**

Te’hîr itdürmeyüp mahrûse-i Mısır'a emîn ü sâlim ulaşdurasın.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 19 Şa‘bân, sene: 972

896 *İmâret-i Amire'nin Drama kazâsında olan terekesinden İzmir kazâsına tâbi Urla karyesi için parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.
Mu‘temed Sinân'a virildi. Fî 19 Şa‘bân, sene: 972

Drama kâdîsına hüküm ki:

Mağnisa'da merhûme sultân *tâbe serâhâ* ımâreti mütevellîsi mektûb gönderüp; "evkâf masâlihı içün İzmir kazâsına tâbi‘ Urla nâm karyeye vardukda, yüz elli dirhem un bir akçaya

olup ol dahı ekserine vefâ itmeyüp fukarâ vü zu‘afâ mübârek Ramazân'da Rûmili cânibinden tereke virilmesin recâ idüp ve vakf-ı mezbûrun ra‘ıyyet[in]den dârende Mustafâ Re’îs mu‘temedün-aleyh olduğından gayri Hacı Pîr Ahmed ve Hacı Turmış ve Hacı Halîl ve Hacı Memi ve Hacı Yûsuf ve Hacı Nasûh nâm kimesneler mezbûr re’îse virilen terekeyi toğrı getürüp anda satmasına kefîl oldukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Imâret-i Âmirem'ün Drama kazâsında olan terekesinden akça ile narh-ı rûzî üzre elli müd tereke viresin. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden ziyâde hazer idüp ve Imâret-i Âmirem evkâfından ol mikdâr tereke virildüğin ve tahmîl olunan geminün re’îsinün ismin ibrâz itdükleri hükmün zahrına yazup karadan Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Emrüme muhâlif iş olmakdan sakınasın.

897 *Taşköprü kazâsında rafizilik propagandası yapıp halkı ıdlâl eden İsmail'in teftiş olunarak mahbûsen Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kazâ-i mezbûreden Yakob nâm kimesneye virildi. Fî 23 Şa‘bân, sene: 972

Kastamonı beğine, Kastamonı ve Taşköpri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Taşköpri kâdîsısın, mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi‘ Hacıyülek nâm karyeden rafz u sebbi şer‘le sâbit İsmâ‘îl içün ulemâ vü sulehâ ve sâyir müslimîn; "Mezkûr rafz u sebbile meşhûr olduğından gayri Ehl-i Sünnet ve Cemâ‘at'den nice hâliyü'z-zihn müslimânlarun dalâletine sebeb olup tarîk-ı rafz u ilhâda tahrîk ider. Men‘ olunmaz ise, âmme-i müslimîni ıdlâl idüp mezheb-i Ehl-i Sünnet ve Cemâ‘at'den ihrâc mukarrerdür." diyü i‘lâm eyledüğün" ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, mezbûrun rafz u ilhâdı şer‘le sâbit ola- sübût u zuhûr bulan mevâddınun sûret-i sicilleriyle mezbûrı mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘ zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

898 *Karaman beylerbeyi tarafından Südde-i Saâdet'e gönderilen Şah Ali oğlu Koca ve Süleyman adlı müfsidlerin yoldaşlarının da yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Beğlerbeği âdemi Alî'ye virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâh Alî-oğlı Koca ve Süleymân ve anlara tâbi‘ ba‘zı müfsidleri ele getürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl itdüğünde mezbûr Koca'ya örf olunup ahvâl sü’âl olundukda; "Kerîm Çavuş'un Ilgun'da yolına geldük. Kendü kaçdı. Yüz filori ve üç ferrâcesin alduk. Sâyir esbâbların köyli bırakdurdı. Cümle altı yoldaş idük. Biri Kâsım ve biri Sarı ve Alî ve Satılmış nâm kimesnelerdür. Anlar el-ân beğlerbeği yanında kaldı." Def‘a-i sâniyede mezbûr Koca'ya İbrâhîm ve Ilgar nâm kimesneye tahvîf olundukda; "Kastamonı'da bir oğlan

katleyledük, sekiz katırların alduk ve Kâsım ve Ganî ve Budak oğlı Mûsâ ve karındaşum Ahmed ve Arab ve Aksak Ramazân nâm kimesneler yoldaşlarumdur." diyü takrîr itdüği ecilden mezbûrlar ele gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrları ale'l-gafle ele getürüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyüp ve bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

899 *Kızılağaç kazâsında ev basıp adam öldüren harâmilerin bulunması için çevre kadılıklardaki harâmileri yoklamakla görevlendirilen zaîm Muharrem'in yakalanmak üzere olduğu, mücrimlerin kaçmasına yardım eden kadı ve sipâhilere buldurtulması.*

Yazıldı.
Arz getüren Hızır'a virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Çirmen beğine hüküm ki:

Hâliyâ Kızılağaç kâdîsı mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda iki ev basılup âdemleri katlolunup ve mâlları gâret olundukda civârımuzda Zağra ve Nevâhî-i Yanbolı ve Çirmen Kâdîlıkları'nda ba‘zı meşhûr levendler harâmîlık itdükleri şâyi‘ olmağla arzolunup görilmesi her birinün toprakları kâdîlarına fermân olundukda mübâşir ta‘yîn olunan Za‘îm Muharrem Zağra-i Atîk kazâsında Gömli-oğulları dimekle ma‘rûf Pîrî ve Şa‘bân nâm harâmîbaşıları olmağla ma‘rûf levendleri ve Anatollı Kara ve Dîvâne Memi nâm dört nefer levendleri ele getürüp tedârük olunmak sadedinde iken zindâncı bile ittifâk idüp zindân bozup gaybet idüp Zağra-i Cedîd kazâsında olanlar kâdîlarınun ihmâli olmağla ve sipâhîden ve gayriden küllî hâfızları ve hevâdârları olmağla birisi dahı ele gelmeyüp ve Çirmen kazâsından Şâhca nâm levend ele geldükde kayd ü bend ile irsâl olundı. Lâkin bu diyârun levendi baş kaldurmak sadedindedür. Şöyle ki; bu sene de ihmâl oluna, bu diyârda ne celeb kalur ve ne celebliğe kâbil kimesne kalur. Re‘âyâya dirlik kalmadı; kimesne emn üzre yatmağa kâdir değillerdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol gaybet iden ehl-i fesâd ü şenâ‘ati ihmâl ü müsâhele iden kâdîlara teklîf idüp buldurup ele getürüp eger bulmakda ikdâm itmeyüp ihmâl iderler ise ihmâl idenler kimler ise isimleriyle yazup arzeyleyesin.

900 *Donanma için yeteri kadar fıçı tahtası alındığından, Boğazlar'dan dışarıya gönderilen fıçı tahtalarının geçirilmesine mani olunmaması.*

Yazıldı.
Yehûdiyye hâtûnı tercemânı İsak'a virildi. Fî 18 Şa‘bân, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Fuçı tahtasıyla giden gemiyi koyuvirmeyesin." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'a lâzim olduğı kadar fuçı tahtası alınmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, iltizâm iden Yehûdiyye tarafından Boğaz'dan taşra gemi ile irsâl itdüği fuçı tahtalarınun gemilerine mâni‘ olmayup geçüresin.

901 *Budaközü kazâsında karyesi ile arasında mera dâvası olduğundan hapsedilen Behram Hâce'nin kefili alınarak serbest bırakılması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 19 Şa‘bân

Çorum beğine ve Budaközi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Îsâ Fakîh nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp Bayram Hâce nâm kimesnenün karye halkı ile mer‘â husûsında nizâ‘ı olmağın habsolunduğın bildürmeğin; "Bu husûsun aslı nedür, mezkûrun habs îcâb ider husûsı var mıdur, nicedür; tamâm hakîkati üzre vâkıf olup sıhhati ile yazup arzeyleyesin." diyü hükm-i şerîfüm virilüp mezkûr Bayram Hâce'nün ahvâli erbâb-ı tîmârdan ve a‘yân-ı vilâyetden tefahhus olundukda mezkûrun eyülüğine ve hılâf-ı şer‘ evzâ‘ı olmayup mer‘â husûsı içün elinde hükm-i şerîf ve sûret-i sicilli olduğın" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup şirret ü şekâveti olmayup re‘âyâ elinden mütezaccir değiller ise yarar kefîle virüp tenbîh eyleyesin ki, min-ba‘d kendü hâlinde ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972, Kostantıniyye

902 *Malta'nın fethi için hazırlanan donanmaya ve kara kuvvetine Vezir Mustafa Paşa'nın serdar tâyin edilerek Cezâyir Beylerbeyi Kaptan Piyale'nin de emrine verildiği.*

Yazıldı.

Çün te’yîd-i ınâyet-i bî-nihâyet-i Melik-i Nasîr ve tevfîk-ı refîk-ı hidâyet-i bî-gâyet-i Fettâh-ı lâ-nazîr ile –ki, *bi-yedihi'l-mülk ve hüve alâ-külli şey’in kadîr*– i‘lâm-ı dîn-i mübîn içün âsâr-ı küfr-i dalâlet-âyînün kal‘ u kam‘ına samsâm-ı cidd ü ictihâd ve şemşîr-i gazv ü cihâd meslûl olmak kâ‘ide-i kişver-sitânî olduğı ecilden Hazret-i Risâlet-penâh'un *salla'llâhü aleyhi ve sellem* mu‘cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül ve Çehâr-yâr-ı ızâm ve ashâb-ı kirâmun rûh-ı pür-fütûhlarından istimdâd idüp fî-sebîli'llâhi te‘âlâ alâ-niyyeti'l-gazâ deryâya azîm Donanma-i Hümâyûn tedârük olunup sefâyin-i nusret-karâyin asâkir-i

müslimîn ve guzât-ı muvahhıdîn ve sâyir edevât-ı harb ü kıtâl ve esbâb-ı ceng ü cidâl ve kal‘a-kûb-ı sâ‘ıka-misâl toplar ile memlû kılınup râyât-ı feth-âyâtumla bir serdâr-ı zevi'l-iktidâr ta‘yîn olunmak lâzim olmağın vüzerâ-i kirâm-ı me‘âlî-makâmumdan râfi‘-ı tevkî‘-ı refî‘-ı cihân-sitân-ı hâkânî ve hâmil-i yarlığ-ı belîğ-ı âlem-ârâ-yı sultânî düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem müdebbiru umûri'l-cumhûri'l-ümem bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re’yi's-sâyib mü’essisü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl müşeyyidü erkâni's-sa‘âdeti ve'l-iclâl es-sârimu's-samsâm zırğâm-ı pelenk-intikâm el-mahfûf bi-sunûfi letâyifi avâtıfi'l-Meliki'l-A‘lâ Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû ve zâde ikbâlühû*nun vüfûr-ı şecâ‘at ü celâdet ve hüsn-i firâset ü şehâmetine tamâm-ı i‘timâd ve hüsn-i i‘tikâdum olduğı ecilden küffâr-ı bed-girdârun kılâ‘-ı meşhûresinden Malta dimekle meşhûr-ı âfâk olan kal‘anun feth u istihlâsı ve içinde mahsûr olan eşrâr-ı nâr-karârı şemşîr-i âbdâr ile tathîr idüp deryâ yüzinden geştiden ahâlî-i İslâm'ı şerr u şûrlarından emîn kılmak niyyetine emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Kapudânum Piyâle'yi bile koşup Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnumla gönderilen ümerâ ve sâyir asâkir-i nusret-me’sere mûmâ-ileyhi serdâr ta‘yîn eyleyüp bu nişân-ı hümâyûn-ı âlî-şânı virdüm ve **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-makrûnumla teveccüh idüp kal‘a-i mezbûreye varup muhâsarasına mübâşeret itdükde tamâm basîret ü intibâh üzre olup küffâr-ı hâksârun donanma-i hezîmet-eserinden gaflet itmeyüp kal‘anun feth u istihlâsı ve küffâr donanmasınun kal‘ u kam‘ında bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ mücidd ü merdâne olup asâkir-i İslâm-ı zafer-encâma feth u zafer müyesser oldukdan sonra mürâca‘at eyyâmlarında kefere-i fecerenün vilâyetini nehb ü gâret ve yağmâ vü hasâretde ve yakup yıkup bi'l-cümle tarîk-ı gazâ vü cihâdda kusûr komayup maslahat el virdüğine [göre] küffâr-ı hâksârun muhkem haklarından geline ve keferenün cemî‘-ı ahvâline vâkıf u muttali‘ olup gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş olmakdan ihtiyât üzre ola. Bi'l-cümle deryâ seferine müte‘allik olan cumhûr-ı umûr müşârun-ileyhün re’y-i isâbet-ârâsına tefvîz olunmışdur. Dîn ü devlet-i hümâyûnuma lâyık u evlâ ne ise anun ile amel eyleye ve müşârun-ileyh Cezâyir beğlerbeğisi ve kapudânum ve sancakbeği kullarum ve yeniçeri kethudâsı ve yeniçeri ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr ve rü’esâ ve sâyir asâkir-i nusret-me’serün kebîr ü sağîri mûmâ-ileyhi kendülere serdâr bilüp her ne vech ü münâsib görürse ve ne dirse hüsn-i kabûl ile telakkî vü tekabbül idüp emrine ve sözine muhâlefet ü mu‘ânedetden ziyâde ictinâb ü ihtirâz eyleyeler. Her kimün ki muhâlefet ve fesâd ü şenâ‘ati zâhir ola, aslâ mecâl virmeyüp hakkından gele ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Müşârun-ileyhün şükr ü şikâyeti benüm ızz-i huzûr-ı mevfûru'l-hubûrumda müsmir ü mü’essirdür. Ana göre her biri hıdmetlerinde ve yoldaşlıkda bulunmağa sa‘yideler. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz bu sefer-i zafer-eserde dîn-i mübîn yolında ve uğur-ı şerîfümde yoldaşlığı ve merdâneliği zâhir olanlar ulüvv-i ınâyetümle behre-mend ü muhassılü'l-âmâl olmakda müşârun-ileyhün arzını makbûl bileler. Alâmet-i şerîf-i âlem-ârâya mutâla‘a kılanlar mazmûn-ı meymûnın ve fahvâ-yı hümâyûnın muhakkak bilüp i‘timâd u i‘tikâd kılalar.

903 *Halka zulm ve teaddileri olduğu bildirilen Kartine Kalesi kethudası ile naib ve muhzırının niyabetten alınıp kethudanın da ikaz edilmesi.*

Yazıldı.
Abdurrahmân nâm kimesneye virildi. Fî 22 Şa‘bân, sene: 972

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ "Kartine Kal‘ası Kethudâsı Dervîş ve Hatîb Mahmûd nâm nâib ve Halîl nâm muhzır dâyimâ reâ’yâya zulm ü te‘addî eyleyüp mezbûr Mahmûd niyâbet idüp Dervîş il masâlihına karışup şirret ü şekâvetden hâlî değiller." diyü arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda göresin; arzolunduğı gibi olup ol vechile şirret ü şekâvetleri vâkı‘ ise Mahmûd niyâbetden ve Halîl ihzâriyyeden ref‘ olunup Dervîş'e dahı tenbîh eyleyesin ki min-ba‘d bir ferdün masâlihına karışmayup kendü hâlinde ola. Eslemeyüp ınâd ider ise gedükleri âhara tevcîh olunup ahvâlleri arzoluna.

904 *Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın düşman donanması hakkında verdiği malumatın alındığı ve Donanma-i Hümâyun'un serdar tâyin olunan Vezir Mustafa Paşa ile gönderildiği.*

Yazıldı.
Kethudâsı âdemlerinden Rıdvân'a virildi. Fî 22 Şa‘bân, sene: 972

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun ol taraflarda donanma-i hezîmet-esere azîm tedârükleri olup deryâ yüzinden vâkı‘ olan def‘-ı mazarrat u fesâdı içün Donanma-i Hümâyûnum irsâl olunmak lâzim idüğin" i‘lâm eyledüğün ecilden Hakk *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül-i tâm ve Server-i Kâyinât’un *salâtu'llâhi aleyhi ve selâmühû* mu‘cizât-ı hidâyet-gâyâtlarına tevessül-i mâlâ-kelâm idüp Donanma-i Hümâyûnum'a râyât-ı nusret-gâyâtla asâkir-i bî-şümâr konılup düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*yı serdâr ta‘yîn idüp emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû*yı bile koşup irsâl eyledüm. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz an-karîb ol câniblere varmak üzredür. Hakk *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinden me’mûldür ki, Donanma-i Hümâyûnum'a feth u nusret müyesser olup küffâr-ı hâksâra kahr u mezellet müstevlî olmakdan hâlî olmaya. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ü firâsetünden me’mûldür ki, ol taraflarda küffâr-ı hâksârdan gafletde bulunmayup Donanma-i Hümâyûnum ol câniblere vardukda, a‘dâ tarafına hâzır u nâzır olup dîn-i mübîn yolında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp min-ba‘d ol diyârdan lâzim ü mühimm olan kazâyâyı i‘lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

905 *Donanma-i Hümâyun'un deryâ seferine ait Vezir Mustafa Paşa'ya hüküm.*

Düstûr-ı mükerrem Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bu def‘a Donanma-i Hümâyûnum deryâya gönderilmek lâzim olıcak...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972, Kostantıniyye

906 *Tatar hanının Moskov üzerine sefer yapılması teklifi uygun ise de, Malta ve Macar tarafına sefer hazırlıkları olduğundan Moskov seferinin tehir edildiği, kendisinin Moskov'a göz açtırmayacak tedbirler alması.*

Yazıldı.
Atlas kîse ve gümüş kozalak ile âdemine virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Tatar hânına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp ol diyârda vâkı‘ olan küffâr-ı hâksârdan Moskov-ı la‘în-i dalâlet-âyîn üzerine gazv ü cihâda lâzim olan yarağ u asker ve sâyir mühimmât-ı sefere müte‘allik îcâb iden husûsları i‘lâm eylemişsin. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında her ne ki derc ü ıyân olunmış ise bi-tafsîlihi ızz-i huzûr-ı lâmi‘u'n-nûruma arzolunup ılm-i şerîf-i [âlem-]ârâmuz muhît u şâmil oldı. Eyle olsa; tâyife-i hâsirenün kal‘ u kam‘ı zimmet-i himmet-i husrevâneme vâcib olmışdur. Ammâ; küffâr-ı bed-girdârdan Efrenç-i la‘în kılâ‘ından Malta dimekle meşhûr-ı rûzgâr olan kal‘anun içinde olan eşkıyâ vü eşrârı deryâdan Mısır'a giden huccâc-ı sa‘âdet-netâcun ve sâyir tüccâr gemilerinün yollarına gelüp envâ‘-ı zarar u husrândan hâlî olmadukları ecilden kal‘a-i mezbûrenün fethı husûsına küllî asker-i zafer-rehber ile Donanma-i Hümâyûn ta‘yîn olunup irsâl olunmakda olup Budun serhadlerinde dahı küffâr-ı Macar'un cem‘ıyyetleri olup Budun ve Tımışvar beğlerbeğileri el-ân seferde olduklarından gayri Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeriyle anlara mu‘âveneten sefer-i hümâyûna hâzır ve ol cânibe müterakkıb olmalarıyla ol cânibe murâd olunduğı üzre asker gönderilmek tedârükine zikrolunan mühimmât mâni‘ olup evkât ü sâ‘âtine mevkûf kılınmak evlâ görildüği ecilden bu cânıblerde olan düşmen ahvâli takdîm olundı. Hakk *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün takdîr-i ezeliyyesinde cenâb-ı devlet-me’âbuma ol diyârun fethı mukadder olmış ise vakti ve fursatı ile tedârükine mübâşeret olunur. Ammâ; dîn-i mübîne ve cümle-i mü’minîn-i muvahhıdîne lâzim olduğı üzre tâyife-i dâllîne göz açdurmayup kemâ-kân üzerine müstevlî olup hüsn-i firâset ü kiyâset ve kemâl-i şecâ‘at ü şehâmetinüz muktezâsınca adû-yı makhûrun kal‘ u kam‘ında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Bi-ınâyeti'llâh mezellet ü makhûr olmakdan hâlî olmaya; şöyle bilesin.

907 *Üsküp beyi ve Novaberde kadısının kallâb oldukları bildirilen kişileri yakalayarak Südde-i Saâdet'e göndermeleri.*

Yazıldı.

Üsküb beğine ve Novaberde kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kirlova nâm karyede sâkin Seyfî Hâce ve Novaberde'de olur Kuyumcı Hasan ve Toyca Mûsâ'nun birâderi Mustafâ ile Nova veled-i Markı'nun ve Dervîş Çelebî'nün kulı adına Hurrem ve Nâzır kulı dîger Hurrem ve Monago nâm karyede sâkin Nikola ve Novaberde'de sâkin Demürci Nova Griç ve Groşte Yanana veled-i Kola ve nefs-i Novaberde'de sâkin Demürci Alaman Nikola ve Şandergola Kuyumcı ve Yani Demürci nâm zimmîler kallâblar oldukları i‘lâm olunmağın mezkûrlar hufyeten yoklanup ele getürilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince mezkûrları tetebbu‘ u tecessüs idüp yataklandurup dahı ele getürüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yolda ve izde onat hıfzitdürüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

908 *Sâbık Kula Kadısı Cafer'in teftişinde görevlendirilen yeni Kula Kadısı Abdülkerim'in sâbık kadı ile aralarındaki şahsî husumetten dolayı teftiş görevinden alınarak yerine Manisa kadısının görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Mezbûr kâdîya virildi. Fî 21 Şa‘bân, sene: 972

Mağnisa kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kula Kâdîsı olan Mevlâ[nâ] Ca‘fer'den Südde-i Sa‘âdetüm'e mahzar u ruk‘a sunılup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden ahvâli teftîş olunmağıçün Atala ve Kula kâdîlarına hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. Hâliyâ mevlânâ-yı mezbûr Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp Kula Kâdîsı olan Abdülkerîm içün; "Benümle husûmeti ve hasımlaruma mu‘âveneti vardur. Teftîşden ihrâc olunmasın taleb iderüm." diyü bildürmeğin kâdî-i mezbûrun ahvâline Atala kâdîsı ile seni müfettiş ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kula kâdîsın dahlitdürmeyüp Atala kâdîsı ile husûs-ı mezbûra sâbıkâ mübâşir kaydolunan Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* ile bi'z-zât emr-i sâbıkum mûcebince mahzar u ruk‘alarında olan mevâddı hak üzre görüp vâkı‘ olan kazâyâsın sıhhati üzre arzeyleyesin ve hîn-i teftîşde da‘vâda medhali olmayanları dahlitdürmeyüp men‘ u def‘ idesin.

909 *Sâbık Kula Kadısı Cafer hakkındaki teftiş bittikten sonra hasımlarıyla olan dâvasının görülmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mağnisa ve Çine kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Kula Kâdîsı olan dârende Mevlânâ Ca‘fer gelüp; "Mezkûra azl haberi gelüp evine giderken Kula kasabasından Dîvâne Süleymân ve Hamza ve Cihân nâm sipâhînün kulı Kâsım ve Hacı nâm deveci ve Ramazân nâm müderrisün sûhtesi Alî ve Mü’ezzin-oğlı Ahmed nâm kimesneler yolın basup mezkûrı taş ve ağaç ile muhkem darbidüp ve esbâbın yağmâ itmek kasdına yapışup envâ‘-ı hakâret idüp müslimânlar halâs itdüklerin" ve Abdurrahmân ve Memi nâm kimesneler dahı mezbûrda hakk-ı şer‘îleri yoğ iken evi üzerine gelüp şetm ve itâle-i lisân idüp ihânet itdüklerin bildürüp; "şer‘le görilmek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin" **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kâdî-i mezbûrun teftîşi içün virilen hükm-i hümâyûnum muktezâsınca ahvâli görilüp ber-taraf oldukdan sonra bi'z-zât mübâşeret idüp husamâsıyla berâber eyleyüp bir def‘a şer‘le faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmış da‘vâ değil ise muktezâ-yı şer‘-ı kavîm ile hak üzre teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise bu bâbda şol ki, muktezâ-yı şer‘-ı kavîmdür, icrâ eyleyüp yirine getüresin. Kimesneye şer‘-ı kavîme muhâlif iş itdürmeyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve şer‘-ı kavîme muhâlif kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin. Temerrüd ü te‘annüd ideni sekidüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin ve [bu] husûsda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü['l-emâsil] Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir olup şer‘-ı kavîmden tecâvüz eylemeye.

910 *Karahisar-ı Sahip'te fesadcı olduğu bildirilen Pir Ahmet oğlu Kurd'un küreğe gönderilmesi.*

Karahısâr-ı Sâhıb kâdîsına; "Pîr Ahmed-oğlı Kurd’un fesâdı arzolunmağla küreğe göndermeğiçün" hükm-i şerîf yazılup kayd cüz’ine geçmişdür. Fî 21 Şa‘bân, sene: 972
Çavuşbaşı âdemine virildi.

911 *Şehzâde Murad'ın Bolvadin'deki hâsları mültezimi Zaîm Nazar'ın teftiş vekiline, gerektiğinde Kocaeli sancağı sipahilerinin yardım etmesi.*

Yazıldı.
Mükerrer vâkı‘ olmışdur.

Bolavadin kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Oğlum Selîm *tâle bekâhü*nün oğlı Murâd *tavvela'llâhü umrahû*nun kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan hâslarına ber-vech-i iltizâm Za‘îm olan Nazar Subaşı Karahısâ[r-ı] Sâhıb kazâsından Kayacık nâm karyeden Cüneyd bin Süleymân adına bir kimesneyi meclis-i şer‘a getürüp; "Her kîle yiğirmi beşer akçaya altı müd buğday üç bin akçaya iltizâm itdüm." diyü ikrâr itdürüp mezbûr Cüneyd gâyib iken sicill itdürüp sûret-i sicilli eline alup hak taleb itdükde zeylinde olan şâhidler; "İftirâdur." diyü haber virdüklerinde mezkûr Cüneyd'ün ahvâli sü’âl olundukda müslimânlardan ba‘zı kimesneler;

"Bu sicil vâkı‘ olduğı zamânda mezbûr Cüneyd Aydoğmış ve Turan Hacı ve İmirze ve Hacı Mustafâ nâm kimesneler ile mahrûse-i İstanbul'da idi." diyü haber virdiler." diyü arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Nazar'ı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzeyledüğün gibi ise -ki, mezbûrun fesâd ü şenâ‘ati şer‘le sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

912 *Donanma ile sefere giden Kocaeli Beyi Süheyl'in sancağı muhafazasında bıraktığı adamına yardımların olduğunda sancağı sipâhilerinden yardım için sipâhi görevlendirilmesi*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.

Kocaili sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûr beği Süheyl *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a tezkire gönderüp; "sancağı sübaşıları ve sipâhîleri deryâ seferinden alıkonılup kendü Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya gitmeğin sancağında zuhûr iden ehl-i fesâd ü şenâ‘atün ve sûhte tâyifesinün def‘-ı mazarrat u fesâdları içün sancağı hıfzına ta‘yîn itdüği âdemisine mu‘âvenet lâzim oldukda livâ-i mezbûr sipâhîleri mu‘âvenet itmesin" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, anun gibi livâ-i mesfûrda ehl-i fesâd ü şenâ‘at zuhûr idüp ele getürmesine müşârun-ileyhün âdemisine mu‘âvenet lâzim oldukda mu‘âvenete kifâyet kadar sipâhî ta‘yîn idesin ki, ehl-i fesâd ü şenâ‘ati ele getürmek bâbında müşârun-ileyhün âdemisine mu‘âvenet ü muzâheret eyleyeler. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleleri olanları isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin; şöyle bilesin.

913 *Südde-i Saâdet'te Çavuşbaşı olan Mustafa'nın Menteşe, Kütahya ve Karahisar-ı Sahip sancaklarında arpalık olarak mutasarrıf olduğu zeametinin mukâtaaya verilmesi.*

Yazıldı.

Menteşe ve Kütâhiyye ve Karahısâr-ı Sâhıb sancakları kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de Çavuşbaşum olan Mustafâ *dâme mecdühû*nun taht-ı kazânuzda ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğı ze‘âmeti perâkende olup; "Mukâta‘a ile tâlib olanlara virilmezse zabtında usret vardur." diyü hükm-i şerîfüm recâ eyleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'de hıdmetde olmağla re‘âyâya zulm ü hayf olmamak üzre olıgeldüği [üzre] ze‘âmeti mukâta‘aya virilüp zabtitdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyhün mutasarrıf olduğı ze‘âmeti mahsûlin mukâta‘a ile tâlib olanlara virdürüp re‘âyâdan âyid olan hakların şer‘ u kânûn u defter mûcebince aldurup re‘âyâya hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i kânûn u defter te‘addî vü tecâvüz itdürmeyüp ve sancakbeği ve erbâb-ı zü‘amâ vü tîmârdan bir ferdün tîmârları

mukâta‘aya virilmeğe emrüm yokdur. Bu bahâne ile hılâf-ı emr kimesnenün tîmârı mukâta‘aya virilmesinden ihtiyât idesiz; şöyle bilesiz.

914 *Teke Karahisarı'ndan Karaaözlü ve Kafirbeğilü tâifesi Ağlasun'da yaylağa çıkıp harâmilik yaptıklarından, fesadlarının def‘i için elebaşıların haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.
Kethudâya virildi. Fî 26 Şa‘bân, sene: 972

Lalaya hüküm ki:

Hamîdili Sancağı Beği Mehmed *dâme ızzühû* ile Ağlasun ve Isparta kâdîları Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke Karahısârı'ndan Karaözlü ve Kâfirbeğilü tâyifesi yaz eyyâmında Ağlasun kazâsından yaylağa çıkup dâyimâ yola ve bile inüp kârbân ve evler basup harâmîlık idüp ve kazâ-i Ağlasun halkınun evlerin açup bâğların harâmîleyüp ve atların ve eşeklerin gasbidüp te‘addîleri olmağın şer‘-ı şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp muhârebeye mübâşeret idüp ba‘zı âdemler mecrûh idüp envâ‘-ı fesâd ü şenâ‘atleri olduğın" arzidüp ve şikâyete gelenler; "Tâyife-i mezbûre müsellah A‘râbdandur." diyü bildürdiler. İmdi; tâyife-i bâğıyenün hakkından gelinmek içün defe‘âtle beğlerbeğiye ve kâdîlara hükm-i hümâyûnum gönderilüp ele gelmeyüp şimdiki hâlde ol semtlere karîb yirlerde olduğın bildürdükleri ecilden mezbûrlardan ehl-i fesâd olanlarun gereği gibi hakkından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, bu husûsı ifşâ itmeyüp tâyife-i tâğıye her ne mahalde ise sahîh haberlerin alup bölüğiyle bir ağa ta‘yîn idüp üzerlerine gönderesin ki, habîr ü âgâh olmadın ale'l-gafle üzerlerine varup ol eşkıyâyı ihâta idüp baş baş müfsidlerin ele getürüp haklarından geleler ki, sâyir ehl-i fesâd ü şenâ‘ate mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Ammâ; ehl ü ıyâlleri esîr ve mâlları gâret olmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. İrsâl itdüğün bölük ağasına ana göre tenbîh idesin ve yollarda alup gitdüği bölüğin onat zabtidüp kimesneye re‘âyâyı çiğnedüp tecâvüz ü te‘addî olmakdan ve bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunup zulm ü hayf olmakdan ictinâb idüp hemân memleket ü re‘âyâdan zikrolunan eşkıyânun vücûdın def‘ itdürmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun zuhûra getüresin; şöyle bilesin.

915 *Rodoscuk İskelesi'nden emre aykırı olarak rencber gemilerine tereke verilmemesi, tereke yüklü gemilerin yakalanıp reislerinin hapsolunması.*

Yazıldı.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodoscuk'da emîn olan kimesne ol cânibe varan rencber gemilerine hılâf-ı emr muttasıl tereke virüp taşra gitdüği i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi zikrolunan iskelede tereke tahmîl olunmış gemi bulunursa girift idüp re’îsin habsidüp arzeyleyesin. Min-ba‘d emr-i

şerîfüm olmadın hılâf-ı emr kimesneye tereke tahmîl itdürmeyüp emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin; sonra netîcesi sana âyid olur. Ana göre basîret üzre olasın; şöyle bilesin.

916 *bkz. hkm. 911.*

Yazıldı.
Arz getüren Cüneyd'e virildi. Fî 21 Şa'bân, sene: 972

Bolavadin kâdîsına hüküm ki:

"Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bekâhü*nün oğlı Murâd'un kazâ-i mezbûrda vâkı' olan hâslarına ber-vech-i iltizâm Za'îm olan Nazar Sübaşı Karahısâr-ı Sâhıb kazâsından Kayacık nâm karyeden Cüneyd bin Süleymân adına bir kimesneyi meclis-i şer'a getürüp; "Her kîle yiğirmi beşer akçaya altı müd buğdayı üç bin akçaya iştirâ itdüm." diyü ikrâr itdürüp mezbûr Cüneyd gâyibde iken sicill itdürüp sûret-i sicilli eline alup hak taleb itdükde zeylinde olan şâhidler; "İftirâdur." diyü haber virdüklerinde mezbûr Cüneyd'ün ahvâli sü'âl olundukda müslimânlardan ba'zı kimesneler; "Bu sicil vâkı' oldukda mezbûr Cüneyd Aydoğmış ve Turan Hacı ve İmirze ve Hacı Mustafâ nâm kimesneler ile İstanbul'da idi." diyü haber virdiler." diyü arzeylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Nazar'ı ihzâr idüp bî-garaz müslimânlardan hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

917 *Akşehir kazası Doğanhisar karyesinden fesatçı olup müslümanlara zulmettikleri şer'le sabit olan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine ve Akşehir kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Toğanhısârı nâm karye halkı bir kaç def'a meclis-i şer'a gelüp; Karye-i mezbûreden Velî bin Aşık Mehmed ve Mehmed bin Bayram ve Gülşen bin Pîr Alî Dede ve Abdülkâdir bin Mahmûd ve Kalender bin Pîr Ahmed nâm kimesneler ehl-i fesâd ü şenâ'at ve şerîrler olup mezbûr Velî'nün sâbıkâ teftîşine emr-i şerîf geldükde ele girmemekle kendüyi halâs idüp ve mezbûr Gülşenî'nün mahmiyye-i Konya Mahkemesi'nde sirka eyledüğine ikrârı ve şühûd ile sâbit olan kazıyyeleri niçe def'a sicill olunup ve mezbûrân Kalender ve Mehmed dahı âhar kazâya varup mirâran zûr şehâdet idüp ve kasaba-i Ilgun Mahkemesi'nde zûr şehâdet itdükleri müseccel olup ve telbîs da'vâlar idüp herbirimüzi hılâf-ı şer' rencîde ve zulm ü te'addî itmekden hâlî değillerdür." diyü şekvâ itdüklerin arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrlarun ahvâlini hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup tezvîr ü telbîsleri şer'le sâbit ü zâhir olup şerlerinden müslimânlar

mütezaccirler ise, sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e göderesin ki, hılâf-ı vâkı‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesin.

918 *Tamir edilen Ma‘muriye Kalesi hendeği dışında, otuz-kırk yıldan beri kullanılmayan yerlerden sahipsiz olanlarının tesbit edilerek hisar erenlerine mer‘a ve mezra‘a yapılması, bu hususta kimsenin rencide edilmemesi.*

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği Hüseyin'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ta‘mîri fermân olunan Kal‘a-i Ma‘mûriyye ve câmi‘-ı şerîf ve odalar ve suyolı ve hammâm külliyyen yapılup tamâm olmak üzre olup lâkin handekdan taşra cevânibde olan yirler ehl-i kurânun olup mukaddemâ hükm-i şerîf vârid olmış idi ki, zikrolunan yirleri hısâr-erenlerine tapuya virile. Hâliyâ tâyife-i eşirrâ mezbûr hısâr-erenlerine garazan otuz-kırk yıldan berü zirâ‘at olunmayan yirleri sürüp tarlalar idüp aslâ hısâr-erenlerine mer‘â vü mezra‘alık yir komadılar. Şöyle ki; mezbûrlara mezra‘a vü mer‘âlık yir olmaya, ma‘îşet itmek ihtimâli yokdur. Tağılup gitmeleri mukarrerdür." diyü i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin: Şöyle ki; hısârun handekından taşra otuz-kırk yıldan berü zirâ‘at ü harâset olunmayan yirler ne asıl yirlerdür, sâhıbleri var ise ol mikdâr zamân hâlî komağa sebeb nedür, eger zirâ‘atlerine kifâyet ider yirleri olup mücerred şirret idüp mer‘â olmağa mâni‘ olurlar ise otuz-kırk yıldan berü hâlî kalan yirler ne mikdâr yirler ise ma‘lûm idinüp kal‘a hıdmetine muttasıl mer‘â olmağa kâbil olan yirlerden kifâyet kadarın hudûdı ile mer‘âya alıkoyup bâkî ne mikdâr yirler kalursa sıhhati üzre yazup arzidesin ve bu bahâne ile kimesnenün kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-yevminâ hâzâ zirâ‘at ü harâset idegeldükleri yirlerine şer‘a ve kânûna muhâlif dahlolunmasından ictinâb idesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Şa‘bân, sene: 972, Kostantıniyye

919 *Vergilerini vermeyip isyan eden ve asi Araplarla birlikte hareket edip yollardan geçenlere saldıran Remle nâhiyesi Şive karyesi halkının üzerine varılıp elebaşılarının haklarından gelinilmesi.*

Yazıldı.

Gazze beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Remle nâhıyesinde Şîve nâm karye halkı ısyân üzre olup resmlerin virmeyüp ve etrâfda olan karyelerün tavarların ve evlâdın gâret idüp ve âsî Arablar ile müttefik olup âyende vü revendeyi rencîde eyledükleri sebebden mukaddemâ Gazze ve Kudüs-i Şerîf beğleri üzerlerine varup tağıdup sa‘b yirlerde olmağın el virmeyüp hâliyâ bir tarîkla basıldukda bir nefer sipâhî yoldaşlık itdüğin" i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; karye-i mezbûre âsî Arab'dan olup mukaddemâ gâret olunmağa emrüm olup sa‘b yirlere tahassun itmekle tamâm haklarından gelinmek müyesser olmamış ise -ki, kendü hâllerinde olmaya- anun gibi fesâd ü şenâ‘atde ısrâr üzre olanlarun haklarından gelmek içün sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle ale'l-gafle üzerine varup etrâf u cevânibi ihâta itdürüp ısyân u tuğyâna ve fesâd ü şenâ‘ate mübâşir olan baş müfsidlerin ele getürüp gereği gibi haklarından gelüp karye-i mezbûrenün eşkıyâsı ayrılup sükûn üzre kendü hâllerinde olan fellâhlara dahlolunmayup ve kimesnenün ezvâc ü etfâli esîr olup mâlları ve tavarları gâret ü hasâret olunmakdan sakınup hemân eşkıyâsın ele getürüp cezâ vü sezâların virüp etrâflarında olan re‘âyâ vü berâyâyı anlarun zarar u ziyânlarından emîn ü mahfûz kılmak bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin. Bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup sübaşı ve sipâhî kırdurup gaflet ile nâ-ma‘kûl vaz‘ olmakdan ihtiyât idüp tamâm tedârük üzre olasın.

920 *Gölhisar kazâsında Veli adlı kişinin yolunu basarak paralarını vesâir eşyasını gasbedenlerin teftiş olunarak Südde-i Saâdet'e küreğe gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 23 Şa‘bân, sene: 972

Hamîdili sancağı beğine ve Gölhısâr kâdîsına hüküm ki:

Hacı Hasan nâm kimesne gelüp; "Oğlı Velî'nün Mustafâ bin Murâd ve Bostân bin Ahmed ve Abdülkerîm bin Ahmed nâm kimesneler yolın basup altunın alup ve esbâbın gâret itdükleri şer‘le sâbit olup ve bundan gayri mezbûrlarun dahı fesâd ü şenâ‘atleri vardur." diyü i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrlarun küreğe müstehık olacak fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olur ise şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

921 *Tımışvar beylerbeyinin, Erdel'i istila eden Nemçe askerine karşı Erdel kralına yardıma gitmekle görevlendirildiği halde gitmemesinin sebebini bildirerek, beklemeden yardıma gitmesi, yardıma gelmekle görevlendirilen Budin beylerbeyinin yardıma gelip gelmediğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Çavuş yiri konıla.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral'un Südde-i Sa‘âdetüm'de olan âdemisine mektûbı vârid olup; "Nemçe askeri vilâyet-i Erdel'e müstevlî olup üç dört pâre kal‘asın aldukdan sonra Mankaç ve Erdod nâm kal‘aların muhâsara idüp muttasıl Nemçe leşkerinün ardı kesilmeyüp mu‘âvenete emrolunanlardan gelüp irişmemekle ıztırâbda olduğını" i‘lâm eylemiş. İmdi; vilâyet-i mezbûreye bu asıl düşmen hücûm itmedin küllî asker ile ol cânibe varılup sulha

muhâlif alınan kal‘alarun fethıne mu‘âvin olmağla bu asıl ihtilâle bâ‘ıs olmışken ve bundan akdem defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri ve asker halkı kullarumla mu‘âvenete irişüp a‘dâyı def‘ itmek emrüm olmışken ol zamâna değin irişmeyüp te’hîr olunmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri ve asker halkı kullarumla emr-i sâbıkum üzre mu‘âvenete irişüp Budun beğlerbeğisi emrüm üzre mu‘âvenete gelüp irişmiş midür, eger kendü gelmemiş ise ne mikdâr asker göndermişdür; ma‘lûm idinüp ve düşmen ahvâline dahı gereği gibi vâkıf u muttali‘ olup fursat el virdüğine göre her ne vechile müyesser ise ittifâk u ikdâm idüp adû-yı makhûrı def‘ u ref‘ itmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin ve şimdiye değin mu‘âvenete varılmayup düşmen bu kadar ruhsat bulmağa sebeb nedür; hakîkati üzre cevâbun ne ise mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

922 *Vidin, Alacahisar ve Vulçıtrın beylerinin sancakları sübaşı ve sipâhileriyle, Erdel kralına yardımla görevlendirilen Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip emrinde hareket etmeleri emrolunduğu halde gitmedikleri haber alındığından beklemeden emrolunduğu şekilde hareket etmeleri.*

Yazıldı.
Çavuş yiri konıla.

Vidin Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'a emrüm olup sancağun askeriyle mu‘accelen beğlerbeğün yanına varup vech ü münâsib gördüği hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın." diyü emrüm olmışıdı. Henüz varup irişmemekle müşârun-ileyh dahı mu‘âvenete varmayup adû-yı makhûr vilâyet-i mezbûreye küllî zarar u husrân irişdürdüği arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun askeriyle bî-kusûr ber-vech-i isti‘câl alâ-vechi'l-ihtimâm müşârun-ileyhe varup mülâkî olup a‘dânun def‘ u ref‘ında gereği ikdâm idesin. Şöyle ki; emrüm üzre irişmeyüp askere tevakkuf lâzim geldüği arzoluna, sancağun alınmağla ve sübaşılarun ve sipâhîlerün dahı dirlikleri alınmağla konılmaz, ana göre mütenebbih olasın.

Yazıldı.
Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Vulçıtrın beğine yazıldı.

923 *Tımışvar beylerbeyi Erdel kralına yardımla görevlendirildiğinden, Tımışvar'ın muhafazasını, alaybeyleri kumandasında Niğbolu sancağı sübaşı ve sipâhilerinin sağlaması yolundaki emrin yürürlükte olduğu, gerekenin derhal yapılması.*

Yazıldı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* vilâyet-i mezbûre askeriyle Kral-oğlı'na mu'âvenete irsâl olunmağın; "Alaybeğisiyle sancağun sübaşıları ve sipâhîleri Tımışvar muhâfazasına emrüm olup mu'accelen irsâl idesin." diyü hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ol emr-i şerîfüm mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle alaybeğisi henüz ihrâc olunmamış ise bî-kusûr ihrâc idüp isti'câl üzre gönderesin ve eger irsâl olunmış ise akablerinden yarar âdemün ve mektûbun gönderüp ve emr-i şerîfümün sûretin irsâl idüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp ale't-ta'cîl muhâfazaya irişdüresin. Şöyle ki; ihmâl idüp varup irişmeyeler, dirlikleri alınmağla konılmaz; ana göre mukayyed olalar ve müşârun-ileyh beğlerbeği yirine gelüp yoklayup icâzet virmeyince mürâca'at itmeyeler; şöyle bilesin.

924 *Kratova kazâsı, Kirelü karyesinde ve Novaberde kazâsı Monago karyesinde sâkin olup kallâb oldukları bildirilen kişilerin yakalanarak kallâblıkla alakalı aletleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Ca'fer Çavuş'a virildi.

Kratova kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrdan Kirelü nâm karyede sâkin Seyfî Hâce ve nefs-i Novaberde'de sâkin olur Kuyumcı Hasan ve Toyca Mûsâ'nun birâderi Mustafâ ile Nova veled-i Markı'nun ve Dervîş Çelebî'nün kulı adına Hurrem, Nâzır kulı dîger Hurrem ve Monago nâm karyede sâkin Nikola Demürci ve Şandergola Kuyumcı ve Yani Demürci nâm zimmîler kallâblar oldukları i'lâm olunmağın mezkûrlar hufyeten yoklanup ele getürilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer *zîde kadruhû* varıcak, bi'z-zât mukayyed olup emrüm mûcebince mezkûrları tetebbu' u tecessüs idüp yataklandurup gaybet idenleri şerîklerine ve şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup cümlesin ele getürüp ellerinde bulunan kallâblığa müte'allik alâmetleriyle mukayyed ü mahbûs çavuşumla Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp isimleri ve resimleriyle yazup arzeyleyesin. Bu bâbda gereği gibi ihtimâm idüp bir ferdi kaçurmayup cümle ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

925 *Deryâ seferi ile görevlendirildiği halde bedelini ödeyip evine dönen sübaşı ve sipâhilerin ellerinde bulunan peksimetlerin Donanma için satın alınması.*

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Deryâya emrolunan sipâhîlerden bedelleri alınup evlerine dönüp gidenlerün peksimatları mîrî içün bahâsıyla alınup zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bedelleri alınan sübaşı ve sipâhîlerün bi'l-cümle deryâdan kalanlarun ne mikdâr peksimadları var ise cümlesin Donanma-i Hümâyûnum içün bahâsıyla alup zabt u tasarruf eyleyesin; şöyle bilesin.

926 *Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfı terekesinden Çeşme kazâsı için Süleyman Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Drama ve Zihne kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Çeşme'de ziyâde kahtolup İstanbul kîlesi buğday kırk beşe ve elliye ve arpa onar akça olup müslimânlar ziyâde mütezacciru'l-hâl olup ekseri ot otlayup kifâyet mikdârı zahîre virilmesin recâ itdüklerin arzitmeğin taht-ı kazânda olan Imâret-i Âmirem Evkâfı terekesinden yetmiş müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle ve Süleymân nâm re'îsle kazâ-i mezbûre ahâlîsinden âdem vardukda, akçalarıyla narh-ı rûzî üzre evkâf-ı mezbûre terekesinden yetmiş müd tereke virüp mezbûrun gemisine tahmîl itdürüp ve ne mikdâr tereke virilüp ve ne si'r üzre virilmiş ise işbu hükm-i şerîfümün zahrına kayditdürüp ve kazâ-i mezbûre re'âyâsına virilen tereke bî-kusûr varup teslîm olunduğına kâdîsından arz getürdüp karadan aynı ile gönderilen hükm-i şerîfümi ve arzı Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin; şöyle bilesin.

927 *Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfı terekesinden Urla kazâsı için Ali Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti; "evkâf-ı mezbûre terekesinden Urla nâm kazâ halkına yetmiş müd tereke virilmek içün" zikrolunan kâdîlara. Alî Re'îs ta'yîn olundı.

928 *Drama ve Zihne'de bulunan İmâret-i Amire Evkâfı terekesinden İzmir kazâsı halkı için Hüsam Reis'in gemisine parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti; "evkâf-ı mezbûre terekesinden İzmir Kâdîlığı halkına yetmiş müd tereke virilmek içün" zikrolunan kâdîlara hüküm. Husâm Re'îs ta'yîn olundı.

929 *Drama ve Zihne' de bulunan İmâret-i Amire Evkâfı terekesinden Ayasluğ kazâsı halkı için Yorgi ve Dimitri reislerin gemilerine parasıyla tereke verilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, evkâf-ı mezbûre kâdîlarına Ayasluğ kâdîsınun arzı mûcebince "kazâ-i mezbûre[de] kahtolmağın yüz müd tereke virilmek içün" Yorgi ve Dimitri nâm re'îslere hükm-i şerîf.

930 *Donanma-i Hümayun'a Çorum'dan tâyin olunan kürekçilerin ulûfelerini Çorum kadısının vermediğinin Galata Mahkemesi'nde sâbit olduğu; memleketine dönecek kürekçilerin ulûfelerinin verilmesi, kadı tarafından vuku bulabilecek müdahalenin Çorum beyi tarafından engellenmesi*

Yazıldı.
Alî nâm kimesneye virildi. Fî 21 Şa'bân, sene: 972

Çorum beğine hüküm ki:

Bu def'a Donanma-i Hümâyûnum içün Çorum kazâsından ta'yîn olunan kürekcilerün yüz ellişer akça nafakaların kâdîları olan Sinân re'âyâdan alup virmeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e geldüklerinde kâdî-i mezbûrdan emr-i şerîfüm üzre birer aylık ulûfelerin da'vâ itdüklerinde Galata Mahkemesi'nde şer'ıle sâbit olup beş bin beş yüz on iki akça kâdî-i mezbûrdan birer aylık ulûfeleri içün kürekci tâyifesine alıvirilüp ol bâbda ellerinde huccetleri olup kâdî yirine vardukda dahlitmesinden ihtiyât itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Ellerinde olan huccet-i şer'ıyyelerine ve emre muhâlif kâdî-i mezbûr bunları incitmek isterler ise men' u def' idüp memnû' olmazsa yazup arzeyleyesin.

931 *Nayiplikten alınmasına dair gönderilen hükümleri satın alıp halka zulmünde devam eden Antalya Kazâsı Nayibi Sinan'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
İbrâhîm nâm kimesneye virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazânda Sinân nâm nâyibün re'âyâya zulm ü te'addîsi olduğı arzolunmağın niyâbetden ref' olunmağıçün dört def'a hükm-i şerîfüm yazılup gönderildükde zikrolunan ahkâm-ı şerîfeyi satun alup girü niyâbet idüp re'âyâya zulm ü te'addîden hâlî olmaduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi olup bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olur ise şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

932 *İznik, Kandırı, Şile, Sapanca ve Yalakâbâd kazâlarından miri gemiler için hazırlanması istenen kerestenin temini ve irsali hususunda bu işle görevlendirilen Hasan'a kadıların yardımcı olmaları.*

Yazıldı.

İznik ve Kandırı ve Şili ve Sabancı ve Yalak-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan mîrî gemiler mühimmi içün ihzârı fermân olunan kereste mahall-i me’mûra gelince sizün cânibinüzden dahı mu‘âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda Kocaili Beği Süheyl *dâme ızzühû*nun âdemi olup husûs-ı mezbûra mübâşir Hasan'a emrüm mûcebince her birinüz gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret idüp emrolunan kerestenün cem‘ında ve getürilmesi fermân olunan mahalle ihzâr itmek bâbında gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheretinüz zuhûra getüresiz. Kereste husûsı ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasız.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 24 Şa‘bâni'l-mu‘azzam, sene: 972

933 *Sâbık Köyceğiz kadısı tarafından, gerçek dışı isnad ile arzolunup, hakkında küreğe gönderilmesine dair ferman sadır olan Nasuh Fakih'in sicile geçmiş bir suçu bulunmadığından hakkında herhangi bir muamelenin yapılmaması.*

Yazıldı.

Köyceğiz kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönde[r]üp; "sâbıkâ Köyceğiz Kâdîsı olan Mevlânâ Üveys kazâ-i mezbûrede Nasûh Fakîh içün; "Şerîr ve ehl-i tezvîr kimesne olup şirret ü şekâveti müsecceldür." diyü arzitmeğle; "Dinilen gibi ise sûret-i sicillin ihrâc idüp kü[re]ğe gönderesin." diyü fermân olunmağın sicillere mürâca‘at olunup mezkûrun hakkında sicil bulunmayup ve hem mezkûrdan şekvâ ider kimesne olmadığın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mezkûrun fi'l-vâkı‘ şirret ü şekâveti müseccel olmayup hılâf-ı vâkı‘ isnâd olmağla arzolunmış ise mâdâm ki kendü hâlinde olup şer‘a mugâyir vaz‘ı ve [re]‘âyâ vü berâyâya te‘addîsi olmaya, hılâf-şer‘ kimesneyi dahlitdürmeyesin. Ammâ şöyle ki; şirret ü şekâveti zâhir ola, tutup habsidüp arzeyleyesin.

934 *Keşan kazâsına tâbi İbrice İskelesi'nden emre aykırı olarak gemilere tereke verenlerin iskele etrafındaki kura ahâlisinin yardımıyla tesbit edilerek haklarında gerekli işlemin yapılması.*

Yazıldı.
Mezkûr kâdîya virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 972

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' İbrice İskelesi dimekle ma'rûf iskeleye yine kazâ-i mezbûre etrâfında olan eger sipâhî ve eger za'îm ve eger gayri bârgîrleri ve arabalarıyla kazâ-i mezbûreye tâbi' Çeltükci ve Köseevhadlu ve Samedlü ve Karadepe ve Fakîhvîrânı ve Dânişmendlü ve Ereğli ve Yayla nâm kurânun orta yirlerinden geçüp zikrolunan iskeleye buğday getürüp emr-i şerîfüme muhâlif gemilere tahmîl idüp hılâf-ı emr-i şerîf iş itdükleri arzolunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kurâ halkına gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, iskele-i mezbûreye atları ve arabalarıyla buğday iletüp tahmîl iden eger Dergâh-ı Mu'allâm kulları ve eger sipâhî ve yeniçeri tâyifesi ve re'âyâdan bi'l-cümle her kimse bir ferde yol virmeyüp sana haber vireler. Sen dahı emr-i şerîfüme muhâlif iş idenleri ele getürmek istedükde mu'âvenet ü muzâheret eyleyeler. Eslemeyüp emr-i şerîfüme muhâlif iş idenlerün terekelerin girift idüp sipâhî tâyifesinden olanı isimleri ve resimleri ile yazup bidüresin ve re'âyâ tâyifesinden olanı habsidüp arzeyleyesin. Bu bâbda gereği gibi ihtimâm idüp ol taraflarda hılâf-ı emr iş olmakdan ictinâb idesin.

935 *bkz.hkm. 794*

Yazıldı.

Kengırı beğine, Küre ve Kurşunlu ve Milan kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Milan kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Kurşunlu kazâsından Mehmed ve oğlı Murâd nâm sipâhîler erbâb-ı tîmârdan iken hılâf-ı emr-i şerîf iltizâmla sübaşı olup kazâ-i mezbûrede hasm u müdde'î yoğiken mücerred mesâvî ile hâkim ma'rifetsüz bir gûşeden kendüsi ve bir gûşeden babası re'âyâ üzerinde gezüp müft yimlerin ve yimeklerin eklidüp ve cüz'î kazıyyeler içün mahkeme-i şerîfeye murâfa'a olmadın küllî cerîmelerin alup te'addî itdüklerin fukarâ vü zu'afâ tahammül itmedüklerin" arzidüp ve Bozkuş nâm karyeden Hızır ve Çavdur nâm karyeden Müslim ve Bakacak nâm karyeden Mustafâ ve Sıyâmî ve Demürlü nâm karyeden Ub[ey]dullâh nâm kimesneler gelüp; "Mezkûrân sipâhîler re'âyânun hılâf-ı şer' u kânûn akçaların alup; "Zulm ü te'addîsinün nihâyeti yokdur." diyü umûmen teftîş olunmasın taleb iderler. Üzerlerinde hukûk-ı nâs çokdur." diyü i'lâm eyledükde habsle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû*ya koşılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak göresiz; zikrolunan kimesneler da'vâlarında hılâf olmayup mezkûrlarun sahîh zulm ü te'addîleri var ise ki, gelüp da'vâ-yı hak iden husamâsıyla berâber idüp mukaddemâ bir def'a şer'le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer'le teftîş

idüp üzerlerine sübût u zuhûr bulan hukûkı şer‘le ashâbına alıvirüp hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye iş itdürmeyesiz ve ne mikdâr kimesneye hak alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın yazup defter idüp bildüresiz. Eger mezkûrân sipâhîlerün üzerlerine nesne sâbit olmayup kendü hâllerinde olup zikrolunan kimesneler şirret ü şekâvet idüp hılâf-ı vâkı‘ isnâd itmişler ise yarar kefîlleri var ise kefîle virüp ahvâllerin arzidesiz, kefîlleri yoğise mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşumla Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

936 *Vefat eden babaları Rüstem Melik'in ülkesinin, babalarının idaresinde bulunduğu şekilde Gürcistan beylerinden Görgi ve Keyhüsrev Melik'e inayet olunduğu, ülkelerinin muhafazasında bulunup İran'la yapılan sulha aykırı davranışlarda bulunmamaları.*

Yazıldı.
Mirzâ Alî'nün kethudâsına virildi. Fî 29 Şa‘bân, sene: 972

Gürcistân beğlerinden Görgi ve Keyhusrev Melik'e hüküm ki:

Babanuz Rüstem Melik ol cânıblerde Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e kemâl-i ubûdiyyet ü sadâkat ile hıdmet iderken hâliyâ mürdolduğın iftihâru'l-ümerâ’i'l-ızâmi'l-Îseviyye Görgi Melik i‘lâm eyledüği ecilden hakkınuzda avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i seniyye-i mülûkânem zuhûra getürüp babanuz ülkesin size ınâyet idüp bu emr-i hümâyûnı erzânî kılup virdüm ve **buyurdum ki:**

Mâdâm ki Bâb-ı Mu‘allâmuz cânibine ihlâs u ubûdiyyet üzre olup ol taraflarda emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Erzurum beğlerbeğisi *dâme ikbâlühû* vech ü münâsib gördüği üzre hıdemât-ı hümâyûnumda mücidd ü sâ‘î olup evâmir-i şerîfeme imtisâl üzre olasız, babanuz mutasarrıf olduğı gibi zikrolunan ülkeyi zabt u tasarruf idüp hıfz u sıyânetinde merdâne olup ve Yukaru Cânib'le olan sulhı siz dahı ri‘âyet idüp ol cânibe emr-i şerîfüme muhâlif [ü] müte‘ârız olmayup ülkenüzi ta‘mîr ü ihyâ itmek ardınca olasız; şöyle bilesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Şa‘bân, sene: 972

937 *Şehzâde lalasının, yanında bulunduklarını haber verdiği Beni-Rebi‘a Beyi Cüra'nın(?) kardeşi ve oğlunun tutuklanarak Dergah-ı Muallâ Çavuşlarından Malkoç'a teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 27 Şa‘bân, sene: 972

Şehzâde hazretleri lalasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Benî-Rebî‘a Beği Cûrâ(?) Beğ karındaşı ve oğlı ol cânibe gelüp bi'l-fi‘l anda oldukların bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Malkoç varıcak, mezkûrları kayd ü bend ile mezbûr çavuşuma teslîm eyleyesin ve teslîm itdüğün yazup bildüresin.

938 *Bursa'da halka zarar verdiğinin şer‘le sâbit olduğu bildirilen Koyuncu Memi'nin küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Burusa'da sâkin Alî nâm kimesneye virildi. Fî 26 Şa‘bân, sene: 972

Burusa beğine hüküm ki:

Mahrûse-i Burusa'da Koyuncı Memi dimekle ma‘rûf kimesne içün; "Şerîr ü şakî ve kumarbâz ve şâhid-i zûr olup dâyimâ fısk u fücûr üzredür; âmme-i şehre zararı vardur." diyü sûret-i sicill ibrâz olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûrun sahîh şirret ü şekâveti şer‘ıle sâbit olup re‘âyâya zararı olup mütezaccirlerse yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, onat vechile hıfzidüp yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

939 *Erzurum beylerbeyinin Halil adlı nayibi kendi mektubuyla teftiş ettirme sebebini bildirerek bir daha kendi mektubuyla kimseyi teftiş ettirmemesi ve arada sırada vuku bulup şikâyetçileri az olan dâvaları kadıya havale edip şikâyetçileri çok olan dâvaları arzetmesi.*

Yazıldı.
Karındaşına virildi. Fî 29 Şa‘bân, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Halîl gelüp; "bu nâyib olup kendü mektûbunla umûmen teftîş itdürdüğün" bildürdi. İmdi; Südde-i Sa‘âdetüm'den emr-i şerîfüm virilmeyince kendü mektûbunla umûmen teftîş itdürmeğe sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun umûmen teftîşine emr-i şerîfüm virilmiş değil ise kendü mektûbunla ol vechile teftîş itdürmeyesin. Birden ikiden gelüp şikâyet idenleri kâdîya havâle idüp şer‘ıle hakların alıviresin. Anun gibi zulm ü te‘addîsi ziyâde olmağla mübâlağa şikâyetcileri var ise -ki, umûmen teftîş icâb ide- ahvâlini sıhhati üzre arzidüp şer‘a ve emre muhâlif kimesneye rencîde itdürmeyesin.

940 *Gümüş arayıcısı tarafından, ellerinde kalp akça bulunduğu için hapsolunan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Burusa Hâssa Harcı Mehmed Çelebî'ye virildi. Fî 28 Ṣa'bân, sene: 972

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Mustafâ Mehemmed ve Osmân oğlı İnsân ve Mehmed oğlı Alî nâm kimesnelerün ellerinde kalb akça bulunup sicill olunup habsolunduğın gümüşarayıcı i'lâm itmeğin **buyurdum [ki]:**

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrları sûret-i sicilleriyle gümüşarayıcı âdemlerine koşup Âsitâne-i Sa'âdetüm'e irsâl ü îsâl eyleyesin ve koşup gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki, ona[t] hızfzidüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

941 *Bosna beyinin sancağı dâhilinde bulunan kalelerin muhafazası için gerekli asker ve mühimmâtı tedârik ederek Nemçe üzerine yapılacak sefer için hazır olması gereken yere dair emri beklemesi.*

Yazıldı.
Klis beğinün kethudâsına virildi. Fî 26 Ṣa'bân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârun Peç'den berü cem'ıyyetleri ve Erdel semtine hücûmları olup def'-ı mazarratları içün sefer-i hümâyûna hâzır olman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, taht-ı livânda vâkı' olan kılâ' u serhaddün neferlerin içine koyup hâricden bir ferdi komayup zahîrelerin ve hıfzına lâzim olan yarakların yirlü yirine koyup düşmen zafer bulmak ihtimâli olan yirlerin muhkem idüp kemâl-i tedârük üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olu[p] dahı ne mahalle varmak emrüm olursa kat'â tevakkuf lâzim gelmeye; hemân ol gün çıkup mahall-i me'mûra irişmek üzre olasın. Bu bâbda gaflet ü ihmâlden hazer idüp kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre adû cânibine hâzır u nâzır olup sancağunda mahall-i ihtiyât olan kılâ'un yarağı ve zahîresi ve bi'l-cümle hıfzına mu'ayyen olan neferlerin kal'anun içine koyup istihkâm itmekde dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Klis beğine

942 *Fransa kralının, Şehzâde Selim'in müteferrikalarından Frenk beyi oğlu Yasef Nasi'ye olan ve defeatle talep olunan borcunu bu sefer nâme ile gönderilen kişiye ödemesi.*

Yazıldı.

Françe pâdişâhına nâme-i şerîf ki:

Oğlum Selîm *tâle bakâhü* müteferrikaları zümresinden Frenk beği oğlı kıdvetü a‘yâni'l-milleti'l-Mesîhıyye Yasef Nasi'ye olan yüz elli bin eskud altunı deyni içün bundan akdem iki def‘a nâme-i hümâyûnumuz irsâl olundukda ba‘zı mevâni‘ınuz sebebi ile şimdiye değin irsâl olunmaduğın bildürmeğin gerekdür ki; bu def‘a nâme-i hümâyûnumuz vusûl buldukda, uhdenüze lâzim olan deyni te’hîr itmeyüp âsâr-ı adl ü sadâkatinüz üzre Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbımuz'a olan dostluğunuz muktezâsınca nâme-i hümâyûnumuzla varan âdemisine edâ olunup atanuzı deyninden halâs itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y-i cemîlinüz zuhûra getüresiz.

943 *İznikmid kadısının bâzı mühim işler için Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ ba‘zı mühimmât içün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmen lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuş-oğullarından Seydî Gâzî vusûl bulduğı gibi te’hîr itmeyüp hemân Südde-i Sa‘âdetüm'e gelesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 26 Şa‘bân sene: 972

944 *Rakka Beyi Nimetullah'a iltica eden Kays Arabı Şeyhi Gurgura'yı almak için sancak beyine karşı gelip cenk eden ve fesadcı olduğu bildirilen Ceril Bey'in hakkından gelinmesi.*

Yazıldı.
Malkoç Çavuş'a virildi. Fî 28 Şa‘bân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bi'l-fi‘l mukâta‘a ile hâssa-i hümâyûndan Kays A‘râbı'na Şeyh olan Gurgura'nun ba‘zı develeri sâbıkâ gâret olunup ba‘zısın Ceril Beğ'e tâbi‘ Arab'da haber almağın âdem gönderüp taleb eyledüği içün adâvet ile ba‘zı A‘râb cem‘ idüp üzerine geldükde Rakka Beği olan Ni‘metullâh Beğ'e ilticâ idüp Ceril Beğ dahı toğrı Rakka beğinün üzerine gelüp Gurgura'yı taleb eyledükde; "Mûmâ-ileyh Kays A‘râbı hâssa-i hümâyûndan Gurgura dahı müstakîm olmağın şeyh ta‘yîn olunmışdur." diyü cevâb virdükde mûmâ-ileyhi dahı almak kasdıyla üzerine yöriyüp nâ-çâr ceng olup âhır Ceril Beğ mağlûb ü münkesir firâr idüp halâs olmışdur. Sancakbeği üzerine gelüp bu denlü hakâret ü hasâret olduğından gayri bi'd-defe‘ât fesâddan hâlî olmayup izâlesi lâzim olup şöyle ki; bunun gibilerün haklarından gelinüp giderilmeye, min-ba‘d A‘râb'un zabtı müyesser olmayup fesâd ü

şenâ‘atleri terakkî bulur." diyü arzolunmağın bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Emr-i sâbıkum üzre fesâd ü şenâ‘atde olup izâlesi lâzim ise hüsn-i tedârükle ele getürüp dahı hakkından gelesin ve emr-i şerîfüm yirine vardığın yazup bildüresin.

945 *Dimetoka kazâsı Mandra karyesinde öldürülen Niko'nun katili olduğu şerle sâbit olan Niko'nun ve maktûlün babası olduğunu iddiâ eden Vasil'in iddiâsını isbat için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Vasıl nâm zimmî elinden hükm-i şerîf vârid olup; "Dimetoka kazâsında Mandra nâm karyede Niko nâm zimmî dört nefer yoldaşıyla oğlum Niko'yı bıçağla urup katlitdi." diyü teftîşi içün hükm-i şerîfüm îrâd itmeğin Dimetoka Kâdîsı Mevlânâ Husâm ile husûs-ı mezbûrı teftîş itdükde mezbûr Niko ve maktûl-i mezbûr Niko Yani ve Anderya ve Miho nâm zimmîler ile karye-i Mandra kurbinde koyun yanında şürb-i hamr iderler iken mezbûr Niko mezkûr Niko'yı bıçağla göğsinde urup katlitdüği mukaddemâ şer‘le sâbit olup tescîl olunmış ve kâtil-i mezbûr; "Maktûl-i mezkûrı bıçağla göğsinde urup katlitdüm." diyü ikrârı dahı yanınuzda dahı şer‘le sâbit ü zâhir olup lâkin; "Maktûl-i mezbûrun babasıyın." diyü da‘vâ eyleyen mezbûr Vasıl Kerpeniş kazâsından olup kâdîsından nakl ü şehâde getürüp şühûd-ı tarîk hâzır olmadığından gayri maktûl-i mezbûr yâve olup Beytü'l-mâl'e ta‘allukı olduğı ecilden kâtil-i mesfûr Dimetoka'da habsolunduğın" bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

[Hükm-i] şerîfüm [vardukda], kâtil-i mezbûrı, Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idüp mezbûr Vasıl'a tenbîh idesin ki, maktûlün babası idüğin Dergâh-ı Mu‘allâm'da isbât idüp emr-i şer‘-ı şerîf ne ise icrâ oluna; şöyle bilesin.

946 *Demirci kazâsında, sâbık kadı Mevlânâ Seyfullah adına sahte arzlar hazırlayıp ahâliye zulmettiği bildirilen Hacı İvaz adlı kişinin teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Süleymân'a virildi. Fî 29 Şa‘bân, sene: 972

Timürci kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hacı Ivaz nâm kimesne ehl-i tezvîr ve şerîr kimesne olup sâbıkâ kâdî olan Mevlânâ Seyfullâh nâmına müzevver arzlar ile müslimânlarun bilâ-sebeb cihetlerin alup hâliyâ dahı cihet husûsında küllî hîlesi zuhûr idüp müslimânlar dahı; "Mezkûrun zulm ü te‘addîsinden âciz kalduk." diyü şekvâ itdüklerin" arzeylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp gaybet ider ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzeyledüğün gibi ise -ki, mezbûrun ehl-i fesâd ü şenâ‘at idüği sâbit ü zâhir ola- sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 28 Şa‘bân, sene: 972

947 *Satın aldığı gemiyi çalıntı olduğu iddiasıyla zimmî Ahter'in elinden alan Haslar Mültezimi Dedeoğlu Mustafa adlı âmilden adıgeçen geminin alınması ve sahibine verilmesi.*

Yazıldı.

Midillü kâdîsına hüküm ki:

Dârende Ahter nâm zimmî gelüp Todoro nâm zimmîden üç bin akçaya bir gemi iştirâ idüp sicill itdürüp alup mutasarrıf iken Hâslar Mültezimi olan Dede-oğlı Mustafâ nâm âmil; "Bu gemiyi sirka eylemişsin." diyü şer‘ıle nesne sâbit olmadın ve ma‘rifet-i kâdî yoğ iken cebrile elinden alup zulm ü hayf eylemiş. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, elinde olan sûret-i sicil mûcebince mültezim-i mezbûrdan zikrolunan gemisin alıvirüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneyi şer‘le iştir[â] eyledüği gemisine dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp mezbûrı rencîde itdürmeyesin.

948 *Rodos Beyi Ali Bey'in; Tabbâk Reis, Karaca Ali, Taş Memi ve Kara Mahmud adlı reisleri yakalayıp Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 29 Şa‘bân, sene: 972

Rodos Beği Alî Beğ'e hüküm ki:

Tabbâk Re’îs ve Karaca Alî ve Taş Memi ve Kara Mahmûd nâm re’îslerün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın mezbûrları ele getürmek uhdendedür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, te’hîr ü terâhî itmeyüp mezkûrlar her kande ise ele getürüp bulup yarar âdemlere koşup mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; göndermeyince olmayasın.

949 *Istranca Dağı'na yakın dağlarda bulunan hâssa korulardan kereste kesen ve satanlar ile bunları şer‘a davete giden Vize sancağı beyi adamlarına saldıranların teftiş olunup suçlu oldukları anlaşılanların küreğe konulmak için gönderilmeleri, mevcut kerestenin de mîrî için zabtedilmesi.*

Yazıldı.
Vize Beği âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî selhı Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a hüküm ki:

Vize Sancağı Beği Mahmûd *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Istranca tağına muttasıl tağlarda hâssa gemilere yarar kereste bulunmağla korınup hıfzolunması lâzim olmağın emirle korıcı ta‘yîn olunup sınurı mu‘ayyen iken Midye sâkinlerinden yeniçeri ve ra‘ıyyet tâyifesinden niçe kimesneler hılâf-ı emr kereste kesdüklerinde korıcısı men‘a kâdir olmayup ınâd itdüklerin" bildürmeğin; "hâssa kereste kesenler tefahhus olunup men‘ olunmağa Midye'ye varıldukda mezkûr korıda deryâ kurbinde sekiz bin kıt‘a kereste bulunup sâhıblerinden sü’âl olundukda; "Tağlarda hâssa korı içinde levend kâfirler çokdur. Tağda yaturlar. Anlar kat‘ idüp bey‘ iderler. Anlardan alduk." diyü cevâb virdüklerinde mezbûr levend kâfirler meclis-i şer‘a da‘vet olunmağıçün dört nefer âdem gönderilüp varup korıda bir zümre kâfir kereste keserken bulup da‘vet itdüklerinde muhâlefet idüp âlet-i harble hamle idüp bunlar dahı üç nefer kâfir ele getürüp biri halâs olup Eyyûb kazâsına tâbi‘ Gelikor(?) nâm karye keferesine haber idüp karye-i mezbûre keferesiyle yeniçeri tâyifesi şürb-i hamr iderlerken gulüvv idüp irişüp âdemlerine muhkem ât idüp ikisini giriftâr ve nâ-bedîd eylemişlerdür, şer‘le buldurmasın ve mevcûd olan kerestenün kâtı‘larınun ve bâyi‘lerinün haklarından gelinmek içün hükm-i şerîfüm virilmesin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um vardukda, bu bâbda ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola- anun gibi sancakbeği âdemlerin basup zikrolunan kâfirleri alanları te’dîb idüp ınâd ü muhâlefet idüp itâ‘at itmeyenleri dutup küreğe gönderesin ve zikrolunan keresteyi dahı mîrî içün zabt u hıfz idüp ne mikdâr kereste zabt u kabz olunduğın cinslü cinsi ile defter idüp mühürleyüp defterin gönderüp yazup arzeyleyesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî selhı Şa‘bân, sene: 972, Kostantıniyye, sene: 972

950 *Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Turgut'a deryâ seferinden sonra kalan baruttan iki yüz kantar barut verilmesi.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebî'nün âdemine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Trablus-ı Garb dâru'l-cihâd olmağla kal‘a-i mezbûrenün halkı havf ü hatardan hâlî değillerdür. Düşmen düşerse cenge barut ve topcı lâzimdür." diyü barut lâzim idüğin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûnumla inşâ'a'llâhü'l-E'azz deryâ seferi tamâm olup mürâca'at itdüğünde bâkî kalan barutdan iki yüz kıntâr barut tedârük idüp viresin ki, ol diyârda hıfz u sıyânet-i müslimîn içün sarfoluna.

951 *Çerkeş kazâsı sipâhîlerinden Zülfikar'a borcu olup edasında muhalefet eden ve sipâhiye saldıran Pir Gayb'ın teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Çerkeş kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "erbâb-ı tîmârdan Zülfikâr nâm sipâhî re'âyâsından; "Pir Gayb nâm kimesnede, sekiz yıllık çiftüm akçası olup taleb idicek beni nâ-hak çalup te'addî eyledi. Şer'le görilmesin taleb iderüm." didükde, mezbûr Pir Gayb üç def'a meclis-i şer'a da'vet olundukda gelmeyüp ınâd idüp keyfiyyet-i ahvâli a'yân-ı vilâyetden sü'âl olundukda; "Zarar-ı âmdur ve hırsuzluğla meşhûr kimesnedür." diyü şehâdet itdüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûrun ahvâli onat vechile teftîş ü tefahhus idüp göresin; arzitdüğün gibi ise mezbûrun üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilli ile kendüyi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

952 *Ruskasrı, Ahyolu, Aydos, Karinabâd ve Bınârhisar kazâlarında bahar koyunundan bakî kalan koyunun gönderilmesi.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Rusîkasrı ve Ahyolı ve Aydos ve Karîn-âbâd ve Bınarhısâr kâdîlarına bir hüküm [ki]:

Hâliyâ, "Bahâr koyunından taht-ı kazânuzda kalmış koyun olup henüz gelmemişdür." diyü Koyun Emîni olup Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından olan Mahmûd *zîde kadruhû* mühürlü defter virmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* varıcak, müşârun-ileyhün defteri mûcebince her birinüz taht-ı kazânuzda bâkî kalmış bahâr koyunının ihrâcına gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup bî-kusûr ihrâc idüp vaktinden tecâvüz itdürmeyüp mu'accelen göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâmınuz zuhûra getüresiz. Mahrûse-i İstanbul'un zahîre husûsı ehemm-i mühimmâtdandur. İhmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; mu'âteb olmanuz mukarrerdür. Ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

953 *İstanbul zahiresi için Tekfurgölü, Çernovi, Varna, Niğbolu, Şumnu, Lofça, Hırsova ve İvraca kazâlarından Orman ve Dobruca koyunundan bakî kalan koyunun gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Tekfurgöli ve Çernovi ve Varna ve Niğbolı ve Şumnı ve Lofça ve Hırsova ve İvraca kâdîlarına; "Orman ve Dobruca koyunından taht-ı kazânuzda bâkî kalup henüz irişmemiş koyun olup ihrâc idüp gönderesiz." diyü.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî gurre-i Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantıniyye

954 *Mejake kazâsında, Kapı Ağası Yakub'un köprüsünün alt tarafında inşâ olunan fakat köprüye zarar verdiği bildirilen değirmenin zararı giderilmezse, değirmenin yıkılması.*

Yazıldı.
Mezkûr ağa cânibinden gelen kapucıya virildi. Fî selhı Şa'bân, sene: 972

İlbasan beğine ve Mejake kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Kapum Ağası Ya'kûb *dâme mecdühû*nun köprüsi olup altı yanında bir değirmen ihdâs olunup câriî olan nehrün suyı köprünün iki başın bügeyüp erbâb-ı sebîl geçmeğe kâbil olmayup köprüye zararı olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Âdemi varıcak, zikrolunan değirmenün dahı müşârun-ileyhün köprüsine vâkı' olan zararın def'a kâbil ise def' u ref' eyleyesin. Mümkin değil ise ki, kadîmî ocağı(?) olmayup sonradan ihdâs olmış değirmeni ref' idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş itdürmeyesin.

955 *Rodos'a sürüldüğü halde kurtulup Eğridir'e geldiği bildirilen Hayrettin adlı nâyibin yakalanıp Rodos beyine teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Eğirdür kazâsından Mehmed'e virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hamîd beğine ve Eğirdür kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Hayreddîn nâm nâyib emr-i şerîfümle Rodos'a sürilmiş iken bir tarîkla halâs olup tezvîr ü telbîsden hâlî olmadığın i'lâm olunduğı ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûr emr-i şerîfümle Rodos'a sürilmişken ve ıtlâkına emr-i şerîfüm virilmedin gaybet idüp ol câniblere gelmiş ise ele getürüp yarar âdemlerünle Rodos'a, beğine gönderüp teslîm eyleyesin. Teslîm olduğına mühürlü temessük aldurup arzeyleyesin.

956 *Şehzâde Selim'in talebi üzerine deryâ seferinden alıkonulan sipâhi ve züamânın timar kayıtlarına şerh verilmesi.*

Yazıldı.
Şehzâde kapucılarından Velî nâm kimesneye virildi. Fî selhı Şa'bân, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* bu def'a deryâ seferine emrolunan Anatolı sipâhîlerinden ba'zı zü'amâ vü sipâhînün deryâdan kalmaların murâd idinüp isimleriyle yazup defter idüp i'lâm itmeğin ve sefer-i mezbûrdan alıkonıldukların Vezîrüm Mustafâ Paşa mühürlü defter virmeğin zikrolunan defterün bir sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, nazar idüp mezkûr defterde mastûr olan eger zü'amâ vü sipâhîdür, tîmârlarınun üzerine işâret itdüresin ki; "Deryâ seferine varmadı." diyü tîmârlarına dahlolunmaya.

957 *Tımışvar beylerbeyinin Erdel'e saldıran düşman üzerine harekete geçtiği hakkındaki mektubunun alındığı, Beç kralı, sulhu kabul edip askerini çekerse bir şey yapılmaması, çekilmemekte ısrar ederse üzerine gidilerek zararının defedilmesi ve Erdel'e giden İslâm askerinin halka verebileceği zararların önüne geçilmesi.*

Yazıldı.
Tımışvar beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb [gönderüp]; "Bundan akdem irsâl olunan emr-i [şer]îfüm üzre vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan düşmen üzerine teveccühde olup küffâ[r] leşkeri firâr iderse Kral-oğlı a'dâyı ta'kîb idüp alınan kal'aları muhâsara eylemek isteyüp asker-i İslâm'un te'hîrin taleb iderse emr-i şerîf nedür?" diyü i'lâm eylemişsin. Zikrolunan mektûbunda her ne ki tahrîr ü beyân olunmış ise ale't-tafsîl ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

( ) varıcak göresin: Şöyle ki; Beç kralı leşkerine sulh u salâhı tenbîh idüp irâdesiyle çekilüp giderse mukayyed olmayasın. Eger düşmen çekilmeyüp itdükleri fesâd husûsında ısrâr üzre olursa emr-i sâbıkum mûcebince def'-ı mazarrat-ı a'dâ içün asker-i İslâm'la mu'âvenete irişüp vech ü münâsib gördüğün üzre a'dânun üzerine musallat olup memleketi ve vilâyeti zarar u ziyânlarından halâs itmek bâbında gereği gibi ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin ve vilâyet-i mezbûreye varan asker halkını gereği gibi zabtidüp re'âyâdan kimesnenün mâlına ve tavarlarına ve ehl ü ıyâline dahlitdürmeyüp dîn ü devletüme lâyık olan cumhûr-ı umûrda tamâm tedbîr ü tedârükde olup gaflet ile emr-i şerîfüme muhâlif iş olmakdan sakınup düşmen tarafıyla ahvâlini ve asker-i hümâyûnumun ahvâlin ale'l-ittisâl i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

958 *Erdel'e yardıma giden askerlerin zabtı hususunda Tımışvar beylerbeyinin istediği emir üzerine kendisinin askere serdar tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Müşârun-ileyhün kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Bundan akdem irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre vilâyet-i Tımışvar askeriyle vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan adû-yı hâksâr üzerine teveccühde olduğun bildürüp asker halkınun serkeşlerinün zabt u sıyâneti bâbında emr-i şerîfüm virilmesin i‘lâm eylemişsin. İmdi; vilâyet-i mezbûreye irsâl olunan asker-i İslâm'a seni serdâr ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, bu sefer husûsında tamâm basîret ü intibâh üzre asker-i hümâyûnumun zabtında ve istihdâmında gereği gibi mücidd ü merdâne olup sancakbeğleri kullarumdan ve sübaşılardan ve gayriden her kimün serkeşliği veyâ muhâlefeti olmağla hıdmetde ihmâl ü tekâsülleri olanlardan arza muhtâc olanları arzidesin ki, dirlikleri alınup gereği gibi haklarından geline. Muhtâc-ı arz olmayanlarun itdükleri fesâd ü şenâ‘atlerine göre gereği gibi haklarından gelesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Bi'l-cümle müteveccih olduğun sefer-i zafer-eserde tamâm tedbîr ü firâsetde olup şükr ü şikâyetün Südde-i Sa‘âdetüm'de müsmir ü mü’essir idüğin i‘lân idüp asker-i hümâyûnumı a‘dânun def‘ıne terğîb itdürüp cibilletünde merkûz olduğı gibi envâ‘-ı yoldaşlıkda ve yüz aklıklarında bulunmağa sa‘yidesin.

959 *Peçuy Kalesi topçularının timarı olan Mod kazâsı Varadnice karyesinde Turgut adlı zaîm tarafından yapılan müdâhalenin engellenmesi.*

Yazıldı.
Peçuy'un Topcıbaşısı Mehmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ve Mod kâdîsına [hüküm ki]:

Peçuy Kal‘ası topcıları âdem gönderüp; "kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan tîmârlarınun Varadice nâm karyelerini iki kerre şeneldüp ihyâ itmişler iken Turgud nâm za‘îm Kamendi nâm karyesi re‘âyâsı ile gelüp harâb idüp re‘âyâyı târ-mâr eyleyüp te‘addî itdüğin" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; arzitdükleri gibi mezbûrlarun karyesine mezkûr za‘îm gelüp ol vechile te‘addî itdüği vâkı‘ ise men‘ idüp min-ba‘d ol vechile kimesneyi rencîde itdürmeyesiz. Eger men‘le memnû‘ olmazsa yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz ki, ze‘âmeti âhara virile.

960 *Boğdan voyvodasının, ülkesi Nemçe tarafından istilaya uğrayan Erdel kralına yardım edebileceğine dair haber gönderip, Erdel kralının isteyeceği miktar askeri göndermesi.*

Yazıldı.
Mûmâ-ileyhün kethudâsına virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel Kralı olan İstefan Kral'un ba‘zı kıla‘ [u] vilâyetine Nemçe askeri müstevlî olup a‘dânun def‘ı içün vilâyet-i Tımışvar Beğlerbeği emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ *dâme ikbâlühû* mu‘âvenete emrüm olmağın müşârun-ileyh dahı ol cânibe tevcîh itdüğin i‘lâm eyledi. İmdi; bundan akdem vilâyet-i Boğdan'da fetret vâkı‘ oldukda müşârun-ileyh İstefan Kral sana mu‘âvenet idüp hayli yoldaşlıkda bulunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ( ) varıcak, müşârun-ileyhle haberleşüp göresin; vilâyet-i merkûmeden a‘dâsı henüz def‘ olmamış ise mu‘âvenet ideceğün mûmâ-ileyhe bildürüp şöyle ki; mu‘âvenet taleb eyleye, ne mikdâr leşker isterse Boğdan leşkerinün yararlarından bolarlarıyla taleb itdüği mikdâr kimesneleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla tedârük idüp i‘timâd itdüğün bir be-nâm u yararın baş u buğ ta‘yîn [idüp] müşârun-ileyhün yanına gönderesin ki, mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Bu bâbda ihmâl eylemeyüp müşârun-ileyhle mukaddem haberleşüp taleb itdüği mikdâr leşkerle ol tarafdan mu‘âvenet itmekde bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 2 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantıniyye

961 *Topçubaşının, Bilecik Madeni'nde yapılması emrolunan demir top taşların yapılması işine tâyin olunduğu, görevinin başına giderek hizmet için yaya ve müsellemleri getirip işe başlaması.*

Yazıldı.
Topcılar çavuşına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Topcıbaşıya hüküm ki:

Bilecik Ma‘deni'nde dökilmesi fermân olunan demür top taşları hıdmetine seni ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, yirüne yarar âdemün koyup dahı te’hîr itmeyüp emrüm mûcebince mahall-i me’mûra varup hıdmete ta‘yîn olunan yaya ve müsellemleri bî-kusûr getürdüp hıdmete mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Hıdmetinde ihmâl ü müsâhele üzre olanları yazup arzidesin.

962 *Eskişehir, Ermenipazarı, Gölpazarı, Bilecik, İnönü ve İnegöl kazâlarından Bilecik Madeni'ne tâyin olunan yaya ve müsellemlere bedeli mukabilinde zahire alınıp gönderilmesi.*

Yazıldı.
Topcılar çavuşına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 972

Eskişehir ve Ermenibâzârı ve Gölbâzârı ve Bilecik ve İnöni ve İnegöl kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Bilecik Ma‘deni'ne ta‘yîn olunan müsellem ve yaya tâyifesine akça ile taht-ı kazânuzdan zahîre ta‘yîn olunmak mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzdan tavâyif-i mezbûre için akçalarıyla kifâyet mikdârı zahîre tedârük eylemek bâbında ikdâm eyleyüp dakîka fevteylemeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile kimesneye zulm ü te‘addî olmakdan hazer eyleyesiz. Her ne tedârük idersenüz akçalarıyla alıvirüp kendülere irsâl ü îsâl eyleyesiz. Bu bâbda muzâyaka çekdürmeyesiz.

963 *Sakız beyinin noksan olarak gönderdiği haracından üç yıllık birikmiş olan bakâyasını gönderip Hızâne-i Amire'ye teslim etmesi.*

Yazıldı.

Sakız beğlerine hüküm ki:

Üç senedür ki, uhdenüze vâcib olan harâcınuz Südde-i Sa‘âdetüm'e vakti ile tamâm gelmeyüp noksân üzre gönderilüp tedâhul-i sene itdürmekle her yıl tamâm edâ olunmayup bu husûsdan murâd ne idüği ma‘lûm olmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, üç yıllık harâcınuzdan ne mikdâr bâkî kalmış ise bî-kusûr cem‘ u tahsîl idüp ber-vech-i isti‘câl yarar ademinüzle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp Hızâne-i Âmirem'e teslîm eyleyüp bâkî komakdan ihtirâz idesiz.

964 *Sultan Bayezid Han Evkâfı'nın bulunduğu yerlere reâyâ vesâir kimseler üzerinde mahsulât ve rüsûmdan kalan bakâyanın tahsil olunup evkâf mütevellîsine teslim olunması.*

Yazıldı.

Ceddüm Sultân Bâyezîd Hân Evkâfı olduğı yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh ceddüm evkâfı mütevellîsi Ahmed, Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Evkâf-ı mezbûre mahsûlinden re‘âyâ üzerinde hayli bâkî mahsûli kalmışdur." diyü tahsîli bâbında fermân-ı şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Âdemleri vusûl buldukda, her birinüzün taht-ı kazânuzda olanı husamâ muvâcehesinde hak üzre onat vechile bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp evkâf-ı mezbûre mahsûlinden eger re‘âyâ üzerinde ve gayride mahsûlât u rüsûmdan her kimde cüz’î ve küllî ne mikdâr bâkî nesnesi kalmışsa hılâf-ı şer‘ u kânûn aslâ te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyüp müteveccih olanlardan vakıf mahsûlin bî-kusûr cem‘ u tahsîl itdürüp* kimesnenün üzerinde bir akça ve bir habbe bâkî nesne kodurmayasız; cümlesin mütevellî-i mezbûrun âdemlerine

kabzitdürüp eslemeyenleri sekidüp ınâd idenleri yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm mukayyed olup evkâf-ı mezbûrenün bakâyâsın tahsîlinde envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

* Metinde " ارزیوب " şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 3 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantıniyye

965 *Murtazabad kazâsında bâzı kişilere zulmettiği yolunda hakkında şikâyet bulunan Himmet adlı kişinin teftiş olunarak suçlu olduğu anlaşılırsa hapsolunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ankara'dan Bâlî nâm kimesneye virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine, Ankara ve Çubuk ve Murtaz-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Murtaz-âbâd kazâsından ba‘zı kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Himmet nâm kimesne bunlara ziyâde zulm ü te‘addî itdüğin" bildürdükleri ecilden bunda gelenlerün takrîrleri aynı ile yazılup teftîş olunmak içün size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp gaybet ider ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup bunlar ile ihzâr idüp gönderilen takrîre nazar idüp göresiz; zikrolunan husûslar bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmiş da‘vâ değil ise teftîş idüp göresiz; zikrolunan husûslar üzerine şer‘le sâbit olursa bunlardan mâ-adâ gelüp da‘vâ-yı hak idenlerün dahı bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl geçmiş olmayan kazıyyelerin onat vechile şer‘le dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz: Şöyle ki; mezkûrun üzerine her kimün şer‘le hakkı sâbit ü zâhir olursa ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp üzerine sâbit olan mevâddun birin ketmitmeyüp sıhhati ve vukû‘ı üzre tescîl ü defter idüp yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Şöyle ki; bunlar takrîr ü da‘vâlarında sâdık olmayup şirretleri zâhir ola, bunları habsidüp vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız; şöyle bilesiz.

966 *Avcılar karyesinden Nasuh adlı kişinin kızını kaçırıp bikrini izâle eden Kite kazâsından Hudavirdi adlı kişi ile arkadaşının hapsolunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kite kazâsından Hudâvirdi nâm kimesne gice ile bir nefer yoldaşıyla Avcılar nâm karyede Nasûh nâm kimesnenün bikr kızını cebr ile çeküp alup gidüp bir âhar köye iletüp; "Fi‘l-i kabîh eyledi." diyü mezkûrenün babası ve anası şekvâ

itdüklerinde mezkûr ele getürilüp sü'âl olundukda vech-i meşrûh üzre fesâd eyledüğine ikrâr idüp ve kadîmden ehl-i fesâd olmağın habsolunduğın" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise sûret-i sicilli ile mezkûr Hudâvirdi'yi ve yoldaşını habsile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

967 *Yeni anlaşma yürürlüğe girinceye kadar, Nemçeliler eski anlaşmaya riâyet etmeyip, Bosna serhadlerine saldırıda bulunurlarsa, saldırılarına karşılık verilmesi.*

Yazıldı.

Bosna Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bosna serhadlerinde vâkı' olan küffâr-ı hâksârdan ba'zı uclarda olan guzâtı meydâna da'vet idüp fursat buldukca Memâlik-i Mahrûse cânibine mazarrat irişdürmekden hâlî olmadukların" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, şöyle ki; ol serhadlerde olan kendü hâllerinde emn ü emân üzre mâ-beynde olan sulh u salâhı ri'âyet itmeyüp fesâd ü şenâ'at üzre Memâlik-i Mahrûsem taraflarına dest-dırâzlık itmekden hâlî değiller ise kral-ı mezbûr ahvâl-i sulhı kendü nâmına mukarrer kılınca fursat el virdüğine göre meydâna da'vet idenlerün ve sâyir eşkıyânun hakkından gelinmek içün Pojega ve Zaçesne beğleriyle ittifâk idüp bir maslahat itmek ardınca olasın. Amma; bu bahâne ile küllî akın tedârük olunup dahı ol cânib ahd ü emânı ri'âyet itmek üzre kendü hâllerinde iken hılâf-ı emr iş olmakdan sakınup bu bâbda kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile ol serhadlerün ihtilâline ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' zuhûr itmekden ihtirâz eyleyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Pojega Beği Nasûh Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

968 *Emir gereği Kelemente asilerinin haklarından gelinmek üzere iken içlerinde Şehzâde Selim'in lalasının akrabalarının olduğu yolundaki haber üzerine ıslahları yoluna gidildiğine; asilerden hükümranlık iddiasında bulunan Voçar adlı harâminin yakalandığına dair İskenderiyye beyinin mektubunun alındığı, Voçar adlı harâminin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

İskenderiyye Beği Tur Alî'ye hüküm ki:

"Kelemente nâm asîlerün emr-i şerîfüm mûcebince haklarından gelinmek sadedinde iken; "İçlerinde ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü*nün lalası akribâları vardur."

diyü haber virilmeğin ol mahalle ıslâh olunmak sûretine getürilüp ve (الکیار) nâm mahallenün haklarından gelinmek içün asker gönderildükde Na'lbend-oğlı dimekle ma'rûf kimesne çıkagelüp emri sana getürmedin mezkûrlara; "Bizi rencîde itmeyün içün mûmâ-ileyh *tâle bakâhü* lalası hüküm göndermişdür." diyü haber gönderüp masâlihı fesâda virüp ve zikrolunan âsîlerden Voçar nâm harâmî ve kuttâ'u't-tarîk; "Bu vilâyetde hünkâr benüm." diyü da'v[â]-yı bâtıl idüp hâlen ele girüp habsolduğın" bildürdüğün ecilden kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîyi yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs gönderesin; gaybet itdürmekden hazer idesin.

969 *Vezir Ferhad Paşa'nın Vize kazâsında mamur etmek istediği harab değirmen için lazım olan kerestenin teminine kimsenin müdâhale ettirilmemesi.*

Yazıldı.
Kapucıya virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Ferhâd Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından şöyle arzolundı ki: Taht-ı kazânda müşârun-ileyh iki göz bir harâb değirmen ocağın alup ma'mûr itmeğe mübâşeret eyledükde, lâzim olan iki kıt'a oluk ağacına ve unın üretmeğe mühimm olan kerestenün kesilmesine ol cânibde ba'zı kimesne mâni' olurımış. **Buyurdum ki:**

Varıcak, müşârun-ileyhün zikrolunan iki göz değirmen[in]ün olukların ve sâyir kerestesin tedârük itmek istedüklerinde kimesneyi dahlitdürmeyüp lâzim olan kerestenün ihzârı bâbında ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

970 *Erzurum mukâtaalarından Başaçuk Melik'e verilen ulûfenin verilmeye devam edilmesi.*

Yazıldı.
Mîrzâ Alî'nün kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve Erzurum Tîmârları Defterdârı olup Mukâta'ât Nâzırı olan İbrâhîm'e hüküm ki:

Başaçuk Melik'ün sâbıkâ mukâta'ât-ı mezbûreden emr-i şerîfümle virilügelen ulûfesi mukarrer olup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh melikün mukâta'âtdan sâbıkâ emr-i şerîfümle ta'yîn olunan ulûfesin yine mukarrer idüp tasarruf itdüresiz; şöyle bilesiz.

971 *Kardeşleri olan Fas hakimi Abdullah ile aralarının düzeltilmesi talebinde bulunan Şeyh Abdülmümin ve Şeyh Abdülkerim'in talebleri için girişimin Malta Seferi'nden sonra Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa tarafından yapılacağı, netice vermezse, zamanı kollanarak gerekli girişimlerde bulunulacağı.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 972

Halefü'l-emâcid ve'l-ekârim şerefü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtassu bi-mezîdi ınâyeti'l-Meliki'd-Dâyim Şeyh Abdülmü'min ve Abdülmelik *dâme ulüvvühümâ*ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhımuz'a mektûbunuz vârid olup; "Fas Hâkimi olan cenâb-ı emâret-me'âb karındaşınuz Abdullâh ile mâ-beyninüz ıslâhı içün vilâyetinün serhaddine varduğunuzda üzerinüze hücûmı mesmû'ınuz olmağla yine Cezâyir'e mürâca'at olunup Donanma-i Hümâyûnum'la mu'âvenet olunup muhassılü'l-âmâl olmak recâsında olduğunuzı" i'lâm eylemişsiz. Mektûbunuzun mazmûn-ı meymûnında münderic olan husûs bi-tafsîlihî ızz-i huzûrumuza arzolunup ılm-i şerîfümüz muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; ol diyârlarda vâkı' olan cumhûr-ı müslimînün refâhiyyeti ve küffâr-ı hâksârun mezelleti ve nikbeti içün hâliyâ deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnumuz irsâl olunup feth u zabtı vâcib olan ba'zı kılâ'un muhâsarası emrüm olmışdur. Ümmîddür ki; Hakk *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i fütûh-bahşları ile Donanma-i Nusret-karînimüz'e feth u zafer müyesser olup Cezâyir ve Mısır yolından küffâr-ı nâ-bekârun mazarrat u fesâdı def' u ref' oluna. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, Âsitâne-i Devlet-âşiyânımuz'a ilticânuzı sermâye-i devlet bilüp bu gazâ ahvâli ber-taraf olunca ârâmla âsûde-hâlde olup Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa *dâme ikbâlühû* kulum vech ü münâsib gördüği üzre karındaşınuzla müdârâdan hâlî olmayasız. İnşâ'a'llâh bu def'a bu gazâ-yı hümâyûn ahvâli itmâma irişdükden sonra mûmâ-ileyh re'y-i savâb gördüği sulh u salâhı karındaşınuz kabûl itmeyüp ızhâr-ı muhâlefet ü ınâd iderse vakti ve fursatı ile bu cânibden mütereccâ olan tedârük görilüp husûl-i âmâlinüze sa'y ü ikdâm olunur; şöyle bilesiz.

972 *Fas hâkimi Abdullah'ın kardeşlerine karşı gösterdiği düşmanlık hakkında Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın gönderdiği mektubun alındığı, Cezâyir ve o diyarla alâkalı bütün işlerin halledilmesi görevinin kendisine verilip, Fas hâkiminin kardeşlerine yazılan hükmün kendisine gönderildiği, Fas hakimi kardeşleriyle sulh olmayıp düşmanlığa devam ettiği takdirde Malta seferinden sonra o tarafın tanzimine bakılacağı.*

Bu dahı.

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "bi'l-fi'l Fas Hâkimi olan Abdullâh ile karındaşları Abdülmü'min ve Abdülmelik'ün mâ-beynleri bundan akdem ba'zı sulehâ

vâsıtasıyla sulholunmışken hılâf-ı ahd vaz‘ itmekle Cezâyir'e avdet itdüklerin" bildürmişsin. Ol diyâra müte‘allik mektûbunda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; ol diyârun cumhûr-ı umûr-ı senün fikr-i sâkıb ve re’y-i sâyibüne tefvîz olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, ol taraflarda kemâ-kân kemâl-i firâset ve (ﷺ) kiyâset üzre tanzîm-i umûr-ı memleket ve terfîh-i ahvâl-i ra‘ıyyetde mücidd ü merdâne olup cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ü şecâ‘atün muktezâsınca zuhûr iden a‘dânun def‘ınde ve ehl-i fesâdun ref‘ınde bi'l-cümle hıfz u hırâset-i memleket ve savn [u] sıyânet-i ra‘ıyyetde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin ve müşârun-ileyh Fas hâkiminün yanunda olan karındaşlarına hükm-i hümâyûnum yazılup sana irsâl olundı. Vech ü münâsib gördüğün üzre tesellî idesin. Bundan akdem Donanma-i Hümâyûnum gönderilmesi lâzim idüğin bildürdüğün ecilden düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâmü'l-âlem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ me‘âliyehû* deryâya azîm Donanma-i Hümâyûnum'la gönderilüp Malta Kal‘ası'nun fethı ve teshîri sipâriş olunmışdur. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz bu gazâ-yı şerîf ahvâli ber-taraf oldukdan sonra mûmâ-ileyh Fas hâkimi ol zamâna değin tarîk-ı sulh u salâha teşebbüs itmeyüp ol taraflara ızhâr-ı adâvet ve ısrâr-ı muhâlefetde ola, lâ-büd cenâb-ı saltanat-me’âbuma lâzim olduğı üzre vakti ve fursatı ile tedârüki görile ve Donanma-i Hümâyûnum kal‘a-i mezbûre muhâsarasında oldukca a‘dâ-yı hâksâr tarafından gafletde bulunmayup beğlerbeğiliğüne müte‘allik yalılarda olan kılâ‘ u bikâ‘un hıfz u hırâsetinde ve küffâr tarafından mu‘âvenete gelen donanma-i hezîmet-eserlerinün kal‘ u kam‘ında bi'l-cümle a‘dâya zarar u husrân irişdürmekde ve Donanma-i Hümâyûnum'la olan asker-i fevz-me’serüme ol cânibden mu‘âvenet ü muzâheret olunmak bâbında makdûrunı sarfidesin; şöyle bilesin.

973 *Cezâyir beylerbeyiliği dâhilindeki işlerin halledilmesi görevi ile görevlendirilen Hasan Paşa'ya Cezâyir-i Garb ahâlisinin itaat etmesi.*

Bu dahı.

Mefâhıru'l-ulemâ’ ve'l-fuzalâ merâci‘u'ş-şurafâ’ ve'l-etkıyâ Cezâyir-i Garb'da vakı‘ olan ulemâ vü sâdât ve sâyir ahâlî-i vilâyet tevkî‘-ı refî‘ ilâ-âhırihî. hâliyâ vilâyet-i ma‘mûrede fermân-ı cihân-mutâ‘ımuzla beğlerbeği olan emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Hasan Paşa *dâme ikbâlühû*nun kemâl-i firâset ü şecâ‘at ve hüsn-i diyânet ü adâletine i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın ol diyârun cumhûr-ı umûrı re’y-i isâbetine tefvîz olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, ol diyârun nazm u intizâmı ve zabt u rabtı içün ehl-i fesâd ü ınâdun def‘ına ve ıslâh-ı memlekete müte‘allik her ne vech ü münâsib görürse sözini hüsn-i kabûl ile ikbâl idüp emrinden tecâvüz olunmayup kemâl-i itâ‘at ü inkıyâd üzre olasız ki, ol diyâra müte‘allik müşârun-ileyhün şükr ü şikâyeti makbûl ü mesmû‘dur. Ana göre mukayyed olup evâmir-i şerîfeme imtisâl ve nevâhî-yi merfû‘adan ictinâb üzre hıfz u hırâset-i memleket ve savn [u] sıyânet-i ra‘ıyyet olunmakda kemâliyle ittifâkda olasız ki, eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda ol diyârun ahâlîsi âsûde-hâl ile

müreffehü'l-bâl olmaları ile mecmû‘an devâm-ı devletüm ed‘ıye[sine] iştigâlden hâlî olmayasız; şöyle bilesiz.

974 *İlbasan sancağında müslümanların itikadını bozmak isteyenlerin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

İlbasan beğine ve kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ Emnî Sinân Meredesi(?) nâmıyla ba‘zı melâhıde zuhûr idüp kelimât-ı gayr-i meşrû‘a ve türrehât-ı hezeliyyât söyleyüp i‘tikâd-ı müslimîne ıdlâl virmekden hâlî olmadukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr nâmına ol vilâyetde bulunan hulefâ vü sûfiyyûndan kaç nefer kimesne varsa cümlesin ele getürüp şöyle ki; kendü hâllerinde olmayup kelimât-ı nâ-meşrû‘a ile ma‘rûf oldukları zâhir ola, yarar âdemlerünle mahbûsen Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; şöyle bilesiz.

975 *Boğdan'dan kaçıp Leh vilâyetine iltică eden ve Leh'te tutuklu bulunan Boğdan eşkıyâsının, Osmanlı ile aralarındaki dostluğa binâen Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ser-â-ser kîse ile altun kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Leyh Kralı Agusto Zigmundo'ya nâme yazıla ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i sâmî-mekân ve Südde-i Seniyye-i sa‘âdet-nişânımuz'a -ki, merci‘-ı ümerâ-i kirâm ve melce-i selâtîn-i fihâmdur- Vilâyet-i Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda mektûb gönderüp mukaddemâ vilâyet-i mezbûrenün ıdlâline bâ‘ıs olan eşkıyâdan Başko ve Nikefor ve Vilad ve Demeşkan ve Palbockı(?) ve Torkol ve Rohozna ve Lence ve Coğola ve Yovan Toma ve Gavril Sebitar(?) ve Mocçel(?) nâm müfsidler girü vilâyet-i mezbûreye inkılâb virmek arzûsıyla ol câniblere varup iltică itdükde Asitâne-i Sa‘âdetimüz cânibine olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca zikrolunan müfsidler tutılup habsolundukların mezkûr voyvoda kulumuz i‘lâm itdüği ecilden gerekdür ki; nâme-i sa‘âdet-nümûnumuz varup vusûl buldukda, sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı ezmândan cenâb-ı devlet-me’âbımuza olan dostluğunuz ve mâ-beynde olan mu‘âhede-i hümâyûnumuz muktezâsınca mezkûrları te’hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesiz ki, sadâkat üzre ahd ü peymânun ri‘âyeti sebeb-i izdiyâd-ı meveddetdür. Ana göre mukayyed olup ihtimâmen isti‘câl üzre irsâli bâbında hüsn-i ikdâmunuz zuhûra gele; şöyle bilesiz.

976 *Akdeniz'deki gönüllü levend reislere kaptan tayin olunan hâssa reislerden Mustafa Reis'i Malta muhasarasında, Vezir Mustafa Paşa'nın dilediği şekilde istihdam etmesi.*

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hâssa re'îslerden kıdvetü'r-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn Mustafâ Re'îs *zîde kadruhû*ya Akdeniz'de yöriyen gönüllü levend re'îslere kapudân ta'yîn olunup berât-ı şerîfüm ihsân olunmışdur. İnşâ'a'llâhü'l-E'azz Kal'a-i Malta'nun feth u teshîri içün üzerine varılup muhâsaraya mübâşeret olundukda **buyurdum ki:**

Gönüllü levend re'îslerün kolına müşârun-ileyhi baş u buğ ta'yîn eyleyüp vech ü münâsib gördüğün üzre kal'a-i mezbûre muhâsarasına istihdâm eyleyesin.

977 *Akdeniz'de bulunan gönüllü levend reislere hâssa reislerden Mustafa Reis'in kaptan tâyin olunup beratının verildiği.*

Yazıldı.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

İftihâru'r-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn muhtâru'l-küberâ'i'r-râkibîn Re'îs Mustafâ *zîde mecdühû*nun vüfûr-ı şehâmet ü şecâ'ati ve deryâ ılminde mahâreti olmağın Akdeniz'de yöriyen gönüllü levend re'îslere kapudân ta'yîn idüp ve bu berât-ı sa'âdet-âyâtı virdüm ve **buyurdum ki:**

Ba'de'l-yevm müşârun-ileyh zikrolunan gönüllü levend re'îslere kapudân olup şol ki, vezâyif hıdemât-ı kapudânlıkdur, olugelen âdet-i kadîme muktezâsınca bî-kusûr mer'î vü mü'eddâ kıla. Mezkûrûn gönüllü levend re'îsler mûmâ-ileyhi kendülere kapudân bilüp kapudânlığına müte'allik olan cumhûr-ı umûrda mürâca'ati müşârun-ileyhe idüp sözine muhâlefet ü mu'ânedet göstermeyüp ta'zîm ü tekrîminde dakîka fevtitmeyeler. Ol bâbda hîç mâni' u dâfi' olmaya; şöyle bileler.

978 *Tırnovi kazâsı ile Kızanlık kazâsı arasındaki balkan yolu üzerinde bulunan (گرادنه) mevkiine vergiden muaf olmak üzere bir derbend karye inşâ olunması.*

Yazıldı.
Ca'fer nâm kimesneye virildi. Fî 7 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Tırnovi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Tırnovi kazâsına tâbi' Gligar ve Direnova nâm karyelerden Kızanlık kazâsına tâbi' Had ve Keçideresi nâm karyeler üzerine inen balkan yolı âhar

vechile ubûr olunur tarîkdur. Lâkin mâ-beyn bu‘d mesâfe olup üzerinde bir karye olmağla mahûf u muhâtara ve ehl-i fesâd mecma‘ı olup kimesne ubûr idemez. Ol ecilden yolcı tâyifesi ba‘îd yirlerden tolaşup küllî zahmet çekilür ve hâlî tarîk olmağın erbâb-ı fesâd balkanun berü cânibinden sirka itdükleri tavarları öte cânibe iletü[r]ler. Ammâ; balkan ortasında bir karye vaz‘ olunmağa kâbil (گرادنه) dimekle ma‘rûf bir yir va[r]dur. Şöyle ki; mu‘âfiyyet üzre sâyir derbendler gibi bir karye vaz‘ olunması fermân buyurılursa, ebnâ-i sebîl ve re‘âyâ ve sâyir müslimânlar âsûde-hâl olurlar idi." diyü sipâh tâyifesinden ve re‘âyâdan, müslimândan ve kefereden cem‘-ı kesîr ve cemm-i gafîr ihbâr itdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdüğün üzre mahall-i mezbûr mahûf u muhâtara yir olur, anda köy konmağa hâlî yir var ise -ki, erbâb-ı sebîlün hıfzına enfa‘ ola- kimesnenün yazılusı ve nizâ‘lûsı olmayan hâric ez-defter haymâneden üç yıl* ( ) ve rüsûm virmemek üzre cem‘ idüp bir köy kondurasın. Üç yıldan sonra şenelüp ma‘mûr oldukda kaç hâne ve ne mikdâr nefer mukarrer mütemekkin olursa ve hâsılları ne olur ise ma‘lûm idinüp ana göre arzidesin ki, avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden mu‘âf olmak üzre derbend kaydoluna; şöyle bilesin.

* Metinde " بيك " şeklinde geçmektedir.

979 *Yabancı şahitler vatısıtasıyla Şehzâde Selim elinden, Karahisar-ı Develi kazâsından İmran adlı kişinin teftişine hüküm alıp, mübaşire örf ettirerek hayli parasını alan Ramazan adlı iş-eri ile yoldaşlarının teftiş olunması.*

Yazıldı.
Kazâ-i mezbûreden Imrân nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Niğde beğine ve Niğde ve Karahısâr-ı Develü ve Ürgüb kâdîsına hüküm ki:

Siz ki Ürgüb ve Karahısâr-ı Develü kâdîlarısız, Niğde kâdîsı nâyibi ile mektûb gönderüp; "Develü Karahısâr'dan Imrân nâm [kimesne] yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Develü Karahısâr ve Ürgüb kâdîları ile Kaysariyye kâdîsı nâyibi ile bundan akdem mektûb gönderüp; "Develü Karahısâr'dan Ramazân nâm iş-eri ba‘zı küfelâsıyla mezbûr Imrân'un teftîşine ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* tarafından hüküm getürüp şühûd-ı zûr ile hayli akçaların aldukların" Kaysariyye ve Ürgüb kâdîları mukaddemâ Südde-i Sa‘âdetüm'e arzitdüklerinde; "Tekrâr şer‘le görilüp şühûd-ı zûrla alınan akçasın elinde olan fetvâ-yı şerîfe [mûcebince] müteveccih olanlardan alıviresin."" diyü fermân olunup akça alanlarun ekseri gaybet idüp Bahtiyâr ve Dîvâne Hacı ve Mehmed nâm kimesneler ihzâr olunup teftîş olundukda mezbûr Imrân'un üzerinde bir akça hakları yoğ iken mübâşir olan kula habs ü örf itdürüp hılâf-ı şer‘ mezbûr Bahtiyâr kırk sikke altunın ve Dîvâne Hâcı kırk sikke altunın ve Mehmed yigirmi beş sikke altunın aldukları şühûd-ı udûl ile sâbit olup hîn-i teftîşde zuhûr iden mevâddun sicilleri sûretlerin göndermeğin" mezkûrlar ihzâr olunup da‘vâ idenler mahzarlarında şer‘le teftîş olunup bi-hasebi'ş-şer‘ sübût bulan hakları alıvirilüp mezkûrlar habsolunup arzolunması fermân olunup lâkin Niğde kâdîsı emr-i şerîfle âhar

husûsı teftîşde olmağın siz ki, Develü Karahısâr ve Ü[r]güb kâdîlarısız, Niğde kâdîsınun nâyibi ile Develü Karahısâr kazâsında cem‘ olup sâbıkâ gaybet idenlerden mezbûrân Ramazân bin Süleymân ve Mehmed bin Mahmûd nâm kimesneleri ihzâr idüp teftîş olundukda mezkûrlar mezbûr Imrân'ı vech-i meşrûh üzre habsitdürüp ikrâhla akça ikrâr itdürüp mezbûr Ramazân yüz sikke altunın ve Mehmed yüz on sekiz sikke altunın aldukları şühûd-ı udûl ile sâbit oldukdan sonra kendüler dahi tav‘an ikrâr idüp a‘yân-ı vilâyetden sü’âl olunıcak; "Fi'l-vâkı‘ mezbûr Ramazân'un ve sâyir yoldaşlarınun her zamânda hâlleri tezvîr ü telbîs ile mâl almakdur, ziyâde şerrîr ü müfsidlerdür." diyü bi'l-muvâcehe ihbâr itdüklerin" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varup vusûl buldukda, mezkûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp habsidüp ahvâllerin arzeyleyesiz. Hılâf-ı şer‘ iş olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, der-Kostantıniyye

980 *İkaz edildikleri halde kendilerine verdikleri lakabları kullanmakta ısrar eden Beyşehri kazâsından bir kaç taze yetişmiş şehir oğlanının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Beğşehir'de tâze irişmiş şehir oğlanlarından bir niçe kimesneler bâğçelerde sohbet idüp birine Sultân Bâyezîd ve birine Kuduz Ferhâd ve birine Ağsak Seyfeddîn diyü isim koyup mukaddemâ olan sancakbeği habsidüp te’dîb ü tenbîh olundukda mütenebbih olmayup girü ol nâmla beyne'l-akrân meşhûrlardur." diyü tutılup habsolundukların" bildürdüğün ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrlara yollarda hıfz u hırâset içün kifâyet mikdârı hısâr-erenleri ta‘yîn idüp dahı emrüm üzre Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yollarda onat hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

981 *Dergâh-ı Muallâ topçularına adet üzere verilen buçuklardan Donanma-i Hümâyun'da bulunan topçuların hak edenlerine de verilip defterlerine kaydolunması.*

Yazıldı.
Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm topcılarından âdetleri üzre mukarrer olup Südde-i Sa‘âdetüm'de virilügelen buçuklardan on dört buçukları Donanma-i Hümâyûnum'da bile olan topcı kullarumdan müstehık olanlara tevcîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre zikrolunan buçukları Donanma-i Hümâyûnum'da olan topcı kullarumdan müstehık olanlara vech ü münâsib gördüğün üzre tevcîh eyleyüp defterlerine işâret itdüresin.

982 *Mehâyif teftişine mübaşir olarak gönderilen Mehmed Çavuş'un rahatsızlığı üzerine yerine Maksut Çavuş'un gönderildiği.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fî 6 Ramazân, sene: 972

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem mehâyif teftîşine mübâşir olmak üzre gönderilen Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed şikest olmağla istihdâma kâbil olmadığı ecilden mezkûrun yirine zümre-i mezbûreden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Maksûd *zîde kadruhû* ta‘yîn olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, mezkûr Mehmed'i Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp mehâyif teftîşi hıdmetini mezbûrun mübâşeretiyle göresin.

983 *Bilecik ve Tersâne-i Amire hizmetine tâyin olunup görevine gelirken hastalandığı bildirilen Hamidili Piyadeleri Beyi Sinan'ın yerine bir adamını göndermesi.*

Yazıldı.
Topcılar çavuşına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Hamîdili Piyâdeleri Beği Sinân'a hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "ta‘mîri fermân olunan Kal‘a-i Ma‘mûriyye hıdmetine ta‘yîn olunup kal‘a tamâm olunca bir ân üzerinden hâlî olmayup hıdmet üzre iken maraza mübtelâ olup hâlen emr-i şerîf vârid olup Bilecik ve Tershâne-i Âmire hıdmetine ta‘yîn olunup gelürken ıztırâbun ziyâde olup bî-mecâl olduğun" bildürdüğün ecilden **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, yirüne yarar âdemün ta‘yîn idüp edâ-i hıdmet itdüresin; şöyle bilesin.

984 *Ereğli yolunda öldürülen tüccarların kâtillerinden olup yakalanmışken serbest bırakıldıkları bildirilen kişilerin tekrar yakalanıp durumlarının teftiş edlmesi, suçluysalar Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Ereğli'ye bir menzil karîb yirde maktûl olup defnolunan bâzergânlarun kâtilleri ahvâlin arzeyledüğün ecilden ol bâbda sana mufassal hükm-i şerîfüm irsâl olunmışdı. Hâliyâ maktûl olan bâzergânlarun yoldaşlarından dârende Hacı Mahmûd nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Ases Bekir ve Sa'âdet-oğlı dimekle ma'rûf kimesne ve Mardinlü Hadhordi-oğlı Abdullâh ve Sağrıcı-oğlı(?) Penbeci Hâcı ve Penbeci Haydar ve Harprutlu Şâh Hüseyin ve yoldaşı Şerbetçi Kâfir dahı ol bâzergânları katliden harâmîlerün yoldaşları olup maktûllerün ekser esbâbları anlarda olmağla ele getürilüp habsolunmışlar iken girü ıtlâk olundukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları ele getürüp gaybet idenleri şer'le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp dahı sâbıkâ gönderilen mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca meyyitlerün ahvâlin defnitdükleri mahalden yoklatdurup bunlarun ahvâlin gereği gibi dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp husûs-ı mezbûra mübâşeretleri var mıdur, ne tarîk ile ıtlâk olunmışlardur? Şöyle ki; ol harâmîlerün şerîkleri idüği şer'le sâbit ü zâhir ola, maktûl bâzergânlarun mezbûrlarda ne mikdâr mâlı ve esbâbı var ise zuhûra getürüp hakîkat-i hâllerin mufassal ü meşrûh sicill itdürüp sûret-i sicilleriyle cümlesin habsile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin.

985 *Budun yeniçerilerinden Pervane adlı kişinin Podgradya karyesinde sâkin olan karısının kaybolması suçundan zanlı ve sâbıkalı olan Osman adlı kişinin örf olunarak işin ortaya çıkarılması.*

Yazıldı.
Budun yeniçerilerinden Pervâne nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hersek beğine ve Foça kâdîsına hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Budun yeniçerilerinden olup kazâ-i mezbûra tâbi' Podgradya nâm karyede sâkin olan Pervâne'nün hâtûnı Kumrı yiğirmi yedi bin akça ve niçe esbâbla nâ-bedîd olup karye-i mezbûre ahâlîsine sü'âl olundukda ba'zı mu'temedün-aleyh kimesneler; "Dolne Kılonya nâm karyeden Osmân bin Turhan nâm kimesne muvâcehesinde; "Mezbûre Kumrı gâyibe olmazdan mukaddem mezbûr Osmân ekser zamânda mezbûr yeniçerinün evi önine uğrar, gelür gider idi ve karyemüz ahâlîsi arasında Osmân'un merkûme Kumrı ile mu'âmelesi var idi ve bu söylenür idi. Bu fesâdı iden zanniderüz ve bundan esbak dahı mezkûr Osmân karyemüzde gelüp ehl-i karyeden Bâlî bin Atmaca'yı kılıç ile kovalayup Haydar Paşa'nun Pervâne Voyvodası habseyledi." diyü haber virdüklerin ve ol arada serbest karyeler olup sancakbeğleri teftîşden ihtiyât itdüklerin" bildürdüğün ecilden mezbûr Osmân'a örf olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp husûs-ı mezbûrı teftîş ü tefahhus kılup anun gibi inkâr iderse emrüm üzre örf idüp ahvâl nice olmış ise didürdüp sıhhati üzre sicill idüp kazıyye neye müncer olursa vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Kable's-sübût telef-i nefsden ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesiz.

986 *Hezargrad, Şumnu ve Ruscuk kazâlarında kallâb olduğu bildirilen kişilerin yakalanıp kallâblıkla alakalı aletleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hezârgrad ve Şumnı ve Ruscuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Hezârgrad kazâsına tâbi‘ Isfırarniçe(?) nâm karye kurbinde sâkin Tur Alî ve Şumnı kazâsına tâbi‘ Verniçe nâm karyede Bediko nâm zimmî ve Ruscuk'da Deli Habîb nâm kimesneler kallâblar olup Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olanı hufyeten yoklayup yataklandurup ele getürüp dahı yanlarında kallâblığa müte‘allik bulunan âlât ü bları ve sikkeleriyle kendülerin mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinüze koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ve gönderdüğünüz kimesneler[e] tenbîh eyleyesiz ki, yollarda onat hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

987 *Kapı Ağası Yakub'a, vârisi olduğu müteveffâ Cafer'den kalan ve yağmalandığı anlaşılan malların, bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Gümülcine ve Karasuyenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Kapum Ağası kıdvetü'l-havâs ve'l-mukarrabîn Ya‘kûb *dâme ulüvvühû* Ca‘fer nâm kimesne fevtolup vârisi olduğını bildürdükde cümle-i metrûkâtı Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Hasan *zîde kadruhû* ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmeğe hükm-i şerîfüm virilmişken; "Hâliyâ müteveffâ-i mezbûrun mâlın zevcesi Düri ve Mehmed bin Hacı Halîfe ve Süleymân bin Bâlî ve Abdî birâder-i Süleymân ve müteveffânun kulları Hüseyin ve Keyvân defterin kesüp mâl ü esbâbın gâret itmişlerdür." [diyü] mûmâ-ileyh tarafından i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mezbûr kapucı kulum varıcak, mezkûrları ihzâr idüp gaybet ideni şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp töhmet-i sâbıka ile müttehem olanı şer‘le ve kanûnla görüp müteveffânun metrûkâtından ne mikdâr mâlı ve esbâbı gâret olunmış ise bî-kusûr zuhûra getürüp defter idüp mühürleyüp ve imzâlayup mezbûr ile Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermeyince olmayasız.

988 *Mora'ya tâbi Kartine kazâsı ahâlisinden olup ticâret için Asitâne-i Saâdet'e gelirken yolda kefil bulamadığından küreğe konulduğu yolunda şikâyette bulunan Bortodor adlı kişinin serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Anabolı azebleri kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ Anabolı kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i Mora'ya tâbi‘ Kartine kazâsı muzâfâtından Agodori nâm karye sâkinlerinden olup Anabolı Kal‘ası'nda mîrî kalite küreğe virilen Bortodor nâm zimmî gelüp; "Sâbıkâ kâr u kisb itmek içün Âsitâne-i Sa‘âdet'e giderken Hayrabolı nâm kasaba voyvodası beni tutup kefîl taleb itdükde diyâr-ı gurbetde olmağın kefîl bulmağa mecâlüm olmaduğı ecilden habsidüp taş gemisine göndermişidi. Bî-günâh on üç yıldur ki kürek çekerüm." diyü tezallüm eyledüğin" bildürmeğin mücrim defterine mürâca‘at olundukda kefîli olmaduğı içün küreğe konılduğı mukayyed bulunmağın ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardığı gibi mezkûrı ıtlâk idesin.

989 *Şerir ve şaki olduğu bildirilen Söğüdlü nâhiyesinden Sevindik oğlu Ali adlı kişinin teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Kastamonı beğine, Tatay ve Boy-âbâd kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Boy-âbâd kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Söğüdlü nâhıyesinden Sevindük oğlı Alî nâm kimesne içün; "Mezkûr Alî şerîr ü şakî kimesne olup mezkûra tâbi‘ niçe zûr şâhidleri olup niçe müslimânlarun maslahatların mu‘attal idüp ve niçe müslimânlardan karz akça alup virmeyüp ve ba‘zı kimesnelerün yitişmiş ıyâlin kendü istedüği gibi irtişâ itmeyince kimesneye virdürmeyüp ve ehl-i örf tâyifesiyle gezüp müslimânları gamzidüp nâ-hak yire akçaların aldurup bunun emsâli te‘addîden hâlî değillerdür." diyü cemâ‘at-i müslimînden cem‘-ı kesîr gelüp şekvâ itdüklerin" arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı üzre olup mezkûrun vech-i meşrûh üzre müslimânlara zulm ü te‘addîsi var ise -ki, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ola- şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

990 *Sahte arz ve hüccet düzenleyen Karahisar-ı Şarkî Kadısı Nâibi Sinan'ın teftiş olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Ma‘r[û]f nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda Kara Ya‘kûb Zâviyesi'nün Şeyhı Mehmed gelüp Sinân nâm nâyib zâviye-i mezbûrenün meşîhatine sâbıkâ kâdî olan Mevlânâ Şa‘bân ismine bir müzevver arz yazup elinde bulunup şer‘a murâfa‘a olduklarında mezkûr

arzun niçe yirde galatı olup ve mevlânâ-yı merkûmun mührine ve imzâsına tatbîk olundukda aslâ mutâbakati olmayup müzevver idüği sahîh olmağın aynı ile hıfzolunup vukû‘ı üzre sicill olunmışdur ve a‘yân-ı vilâyetden sika vü mu‘temedün-aleyh kimesneler; "Mezkûr nâyib niçe müzevver vakıf-nâmeler yazup aynı ile elinde bulunup müzevver idüği zâhir olmağın kâdî sâbıkâ emânet koyup hıfzitdürmişdür. Mezkûr bu makûle fi‘l-i kabîh ve fesâd ü şenâ‘atden hâlî değildür." diyü haber virdüklerin" arzidüp ve Ma‘rûf ve Velî nâm kimesneler gelüp; "Mezbûr nâyib iki nefer oğullarıyla bunlarun evlerin basup sonra hâşâ, sümme hâşâ; "Çehâr-yâr'a sebbeyledinüz." diyü bunlarun gaybetinde sicill itdürüp ve Ferhâd nâm kimesnenün dahı; "Evüm basdun." diyü ehl-i örf eline virüp habsitdürüp dört yüz altunların alup zulm ü te‘addî eylemişdür." diyü şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı‘ müzevver huccet ve arz yazup vech-i meşrûh üzre fesâdı ve şer‘a muhâlif kabîh fi‘li var ise ki, üzerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sicill idüp yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz.

991 *Aksaray kazâsı İmaret karyesinden Yusuf adlı kişinin "İlbaşı oldum." diyerek bir hayli fesad ve şenaati icra eylediği şikâyet edildiğinden, teftiş olunup suçu sâbit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Kemâl nâm kimesneye virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Aksarây beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; " "a‘yân-ı şehirden Sinân Halîfe ve Pîrî ve Hacı Kemâl ve Ahmed ve Alî ve Hâce Halîl ve Hacı Mehmed ve Seydî Ahmed nâm kimesneler ve gayrilerden cem‘-ı kesîr gelüp kazâ-i mezbûra tâbi‘ İmâret nâm karyeden Yûsuf nâm kimesne içün; ""Ben ilbaşı oldum." diyü şehirde ve kurâda yöriyüp niçe dürlü fesâd ü şenâ‘at idüp niçe müslimânlarun hılâf-ı şer‘ akçaların alup ve vilâyetimüze kâdî olanlarun ma‘zûl olduklarında ardlarınca varup bir tarîk ile iftirâ idüp bir niçe akçasın alagelmiş şerîr ü şakî kimesnedür." diyü şekvâ idüp ve mezkûrun karyesi halkından Mustafâ ve Nasûh ve İbrâhîm ve Alî nâm kimesneler ve gayriler dahı; "Bizüm Delüler nâm cemâ‘at ile su husûsında nizâ‘ları olup emr-i şerîf getürdüklerinde anlardan bir niçe altun alup; bizüm emirlerimüzi ve fetvâlarımuzı bel‘ elleyüp niçe akçamuz alup envâ‘-ı te‘addî eylemişdür." diyü şekvâ idüp ve Seğirden nâm karyeden Alî Beğ nâm kimesne; "Mezkûr Yûsuf; "Beni ilbaşı oldum." diyü benüm evüm basup beni muhkem döğüp hılâf-ı şer‘ bir niçe akçam aldı." diyü şekvâ idüp ve Sultân nâm karyeden Kocabeğ nâm kimesne; "Mezbûr Yûsuf evine bir nâ-mahrem kız getürüp; "Kızkarındaşumdur." diyü bir niçe müddet yanında turdukdan sonra mezbûreyi nikâhlanmak istedükde ehl-i karye mâni‘ oldılar." diyü haber virüp ve Kumartaş nâm karyeden Şâh Velî ve Bozca nâm kimesneler ve Sorsu nâm karyeden Velî ve Şa‘bân ve Budak nâm kimesneler ve Akhısâr nâm karye keferesinden Usturca ve Kırca ve Hudâvirdi nâm zimmîler ve sâyir karyelerden niçe müslimânlar meclis-i şer‘a gelüp mezbûr Yûsuf içün; " "Ben ilbaşı oldum, bana ilbaşı hıdmeti virün." diyü ba‘zımuzı döğüp ve ba‘zımuzun

nâ-hak yire akçasın alup niçe dürlü zulm ü te‘addîler eylemişdür." diyü şekvâ itdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresiz; mezkûrun fesâd ü şenâ‘ati ve şekâveti arzolunduğı gibi ise ki, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit olursa, şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesneye ise zulm ü hayf olmakdan ihtirâz idesiz.

992 *Bosna'da yapılması ferman olunan kalenin inşâsında çalıştırılacak sipâhilerin isim ve timarları defterinin gönderilip yapılacak sefere hazırlanması.*

Yazıldı.
Kethudâsı Hüseyin'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda binâsı fermân olunan kal‘anun mühimmât u levâzimine livâ-i mezbûr sipâhîlerinden mu‘âvenet itmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol irsâl olunan emr-i hümâyûnum üzre sefere hâzır u müheyyâ olup ve kal‘a husûsı dahı mühimdür, kal‘a-i mezbûrenün binâsına kifâyet mikdârı sipâhî ta‘yîn eyleyesin ki, varup emrüm mûcebince kal‘a-i merkûmenün binâsına ve sâyir lâzim olan mühimmine mu‘âvenet ü muzâheret eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin ve ta‘yîn olunup gönderilen sipâhîlerün isimleri ve tîmârları defterinün bir sûretin mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki, sonra hıdmet tamâm olup yoklandukda emrüm muktezâsınca varup hıdmetde bulunanlar ve hılâf-ı emr te‘allül idüp varmayanlar kimler idüği ma‘lûm-ı şerîfüm ola; şöyle bilesin.

993 *Niğbolu ve Vidin sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Hezargrad kadısı Mevlânâ Muhyiddin'in müfettiş, Süleyman Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğu, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Hezârgrad Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Şimdiki hâlde Niğbolı ve Vidin Sancakları Kadîlıkları'nda ba‘zı kallâblar zuhûr idüp kalb altun ve akça kesüp kallâblık itmekle altun ve akça emrine küllî ihtilâl ve te‘âmül-i nâsa inhılâl virdükleri ecilden anun gibi kallâblar yoklanup ele getürilmesine seni müfettiş ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû*yı mübâşir ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kâdîlıklara varup toprak kâdîlarıyla kasabât u kurâyı ve sâyir şübhe olan mevâzı‘ı yoklayup etrâf u cevânibden dahı küllî dikkat ü ihtimâm

ile tetebbu‘ idüp şol kimesnelerün ki kallâblığı bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ola, der-zencîr idüp kallâblığına müte‘allik ellerinde bulunan esbâbların ve sikkelerin ve kesdükleri akça vü altundan mevcûd olanı mühürleyüp yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderüp sıhhati üzre ahvâllerin arzeyleyesin ve ba‘zı kallâblar tutıldukda sübaşılar ve voyvodalar cerîmelerin alup meclis-i şer‘a getürdüklerinde hımâyet idüp; "Kallâblıkların isbât idün." diyü kelimât iderlerimiş. Ol bâbda kimesneye hımâyet olunmayup gereği gibi mukayyed olup anun gibi bir kallâbı sikkesi ve kesdüği kalb altun ve akçasıyla tutup getürdüklerinde elinde bulunan alâyim ki, ameline delâlet ide, tamâm dikkat ü ihtimâm idüp elbette kallâblığını zuhûra getürüp şer‘le sübût u zuhûr bulduğı gibi sicill idüp sûret-i sicilli ile mukayyed ü mahbûs göndermeyince olmayasın ve ba‘zı kimesnelerün hasımları olup veyâhûd ahz ü celb maslahatı içün kendü hâllerinde olanlarun evlerine kalb altun ve akça ve sikke bırağup sonra; "Kallâbdur; evinde bu asıl nesne vardur." diyü gamzidüp te‘addî olunurımış. Ol asıl kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı vâkı‘ isnâd ile hayfolmakdan sakınasın ve bir kimesne bilmedin elinde kalb ve yaramaz altun ve akça buluna, alduğı yiri bulıvirince ol kimesneye dahlolunmaya. Meger ki; kendü ameli idüğine zannoluna veyâ kallâb şerîki olmağla müslimânlara [sü’âl olundukda] müslimânlar eyülüğine şehâdet itmeyeler, ol kimesnelerün ahvâline mukayyed olup tehdîd idüp şerîkin buldurup kallâb hakkında cârî olan emrüm mûcebince amel eyleyesin. Bu husûsda tamâm ikdâm idüp ol asıl müfsidleri hüsn-i tedârükle ele getürdükden sonra zikrolunan kâdîlıklarda muhkem nidâ itdürüp min-ba‘d kırık ve kalb altun ve akça isti‘mâl itdürmeyüp men‘ u def‘ idesin ve ele giren kallâblar ale'l-ittisâl irsâl eylemek içün sancakbeği âdemlerinden ve kılâ‘ müstahfızlarından kifâyet mikdârı âdem alup mukayyed ü mahbûs sûret-i sicilleriyle kallâbları teslîm idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ve muhkem tenbîh eyleyesin ki, yollarda getürür iken gicede ve gündüzde gaflet itmeyüp onat vechile hıfzidüp bir ferdi gaybet itdürmekden hazer ideler.

994 *Üsküb ve Köstendil sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Kratova kadısı mütefettiş, İskender Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğu, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Mezbûra virildi.

Bir sûreti; Kratova Kâdîsı Müfettiş, Üsküb ve Köstendil sancaklarında; mübâşir İskender Çavuş.

995 *Sofya ve Alacahisar sancakları kadılıklarında bulunan kallâbların yakalanmaları için Rudnik kadısının müfettiş, Sinan Çavuş'un mübaşir tâyin olunduğu, yakalanan kallâbların sicil suretleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Mezbûra virildi.

Bir sûreti; Rudnik Kâdîsı Müfettiş, Sofya ve Alacahısâr sancaklarında; Sinân Çavuş mübâşir.

996 *İstanbul'daki Yahudilerin kalp ve yaramaz akçaları toplayarak yük ile Ankara'daki Yahudilere gönderip piyasaya sürdükleri bildirilmekle, Anadolu beylerbeyi ve Ankara kadısının kallâbları yoklayıp yakalayarak Südde-i Saâdet'e göndermeleri.*

Sinân Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Şevvâl, sene: 972

Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine ve Ankara kâdîsına; " "Hâliyâ nefs-i Ankara'da Sivriler ve Hısâr'da sâkin Boyacı ve Dökmeci nâm kimesneler ve Çubuk kazâsında Aydıncık nâm karyede mütemekkin Muhyiddîn nâm kimesne... Ammâ; mezbûr karyeden mezkûr kimesne kalkup gidüp kande idüği ma'lûm değildür. Lâkin akça ve altunın hufyeten karye-i mezbûre halkına getürüp virüp bi'l-fi'l anlar harcitmek üzredür. Bunlardan gayri Ankara sancağında her kazâda vardur; kimler idüğin dimeğe ikdâm idemezin ve Gerede kazâsında dahı ba'zı kimesneler vardur; Gerede akçası dimekle ma'rûf akça gelüp her yirde harcolunur, meşhûrdur ve bunlardan mâ-adâ İstanbul'da olan Yehûdîler kalb ve hurde ve yaramaz akçayı cem' idüp Ankara'da olan Yehûdîlere yük ile gönderüp Ankara'da ve sâyir yirlerde harciderler." diyü arzolunup bunlardan gayri ba'zı kallâblar zuhûr idüp kalb altun ve akça kesüp kallâblık itmekle...." diyü bundan aşağası mezkûr mufassal hüküm gibi yazılmışdur.

997 *Sâbık Varna kadısı Abdurrahman'ın Vezir Mehmed Paşa'nın Varna kasabasında bulunan vakıf karbansarayının yanından denize kadar yaptırdığı su yolu karizinin karbansarayın duvarına zarar verme ihtimali olduğu takdirde ortadan kaldırılması.*

Yazıldı.

Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Hâlen düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun kasaba-i Varna'da bir vakıf kârbânsarâyı olup; "Sâbıkâ Varna Kâdîsı olan Abdurrahmân deryâya icrâ itdürmek içün kârbânsarây kurbinden bir suyolı kârizi ihdâsına mübâşeret idüp deryâya dühûl itdüği mahâlde hev[â] muhâlif olur emvâc-i deryâ ihdâs olunan kârizün suyın karup kârbânsarây binâsına ve buğday harmenine zarar müterettib olur." diyü müşârun-ileyh tarafından arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bi'z-zât üzerine varup göresin; fi'l-vâkı' kâdî-i mezbûrun mübâşeret itdüği kârizün müşârun-ileyhün kârbânsarâyı dîvârına ve harmenine zararı vâkı' olursa def' u ref' idüp şer'a ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; eslemeyenleri yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Ramazân, sene: 972

998 *Kırkkilise, Zağraeskisi ve Yenice-i Kızılağaç kadılıklarından dışarıya koyun verilmeyip İstanbul zahiresi için gönderilmesi ve bu iş için görevlendirilen Bâlî Çavuş yardım talep ettiğinde müsellem verilmesi.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kırkkilise beğine ve Kırkkilise ve Zağraeskisi ve Yenice-i Kızılağaç kâdîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahîresi içün, eger haymâne koyundur ve eger gayridür, ahâr yire koyuvirmeyüp toğrı mahrûse-i mezkûreye sürüp getürmek [içün] Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Bâlî *zîde kadruhû* ta'yîn olunmışdur. Mu'âvenete âdem lâzim oldukda yüz elli nefer müsellem virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varıcak, siz ki kâdîlarsız, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan memerr ü ma'berleri onat vechile dikkat ü ihtimâmla dâyimâ yoklayup anun gibi mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün eger haymâne koyundur ve eger gayridür, âhar yire salıvirmeyüp yarar süriciler ile vakti ve mevsimi geçmedin mahmiyye-i mezkûreye gönderesiz ve gönderdüğünüz âdemlere gereği gibi tenbîh idesiz ki, yollarda kasabât u kurâya uğrayup koyun telef itmeyeler. Anun gibi zikrolunan koyunları sürmek içün mu'âvenete müşârun-ileyh çavuşuma âdem lâzim olup taleb eyledükde, sen ki sancakbeğisin, emr-i şerîfüm müsted'âsınca yüz elli nefer müsellem ta'yîn idüp gönderesin ki, koyunları sürüp lâzim olan mu'âveneti idüp mahrûse-i İstanbul'a toğrı iletüp kasabât u kurâdan aslâ bir yire uğratmayalar. Bu husûs mühimdür; müsellem ihrâcında ihmâl olunup maslahat avk u te'hîr olunmakdan hazer eyleyesiz ve bu bahâne ile kimesnenün akçası alınup zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

999 *Rumeli beylerbeyi iken ölen Hasan Paşa'nın muhallefâtından aldığı eşyanın parasını vermeyen ve Tımışvar beylerbeyinin yanında bulunan sabık Sofya Voyvodası Ahmet'ten paranın tahsil edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Rûmili Beğlerbeğisi iken fevtolan Hasan Paşa'nun muhallefâtından sâbıkâ Sofya Voyodası olan Ahmed hayli esbâb alup akçasın virmeyüp bi'l-fi'l senün yanunda olduğı i'lâm olunmağın alduğı esbâbun defteri sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan defter mûcebince mezkûr voyvodadan aldığı esbâbun bahâsın bî-kusûr alup mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp teslîm itdüresin; te‘allül itdürmeyesin.

1000 *Kastamonu'da Abdullah adlı kişinin evini basarak emval ve eşyasını garet eyleyen ehl-i fesad ve suhte tâifesinin yakalanıp teftiş olunması.*

Yazıldı.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Abdullâh nâm kimesne gelüp; "Sûhte nâmına ba‘zı ehl-i fesâd cem‘ olup memlekete akça salup alup leyl ü nehâr ev basup fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup ve Hızır bin İlyâs nâm kimesne zikrolunan sûhtelerle bile olup mukaddemâ oğlum çeküp alup gidüp ba‘dehû oğlum gaybet idüp geldükde oğlumı şehre alup getürüp mezbûrlar evüme gelüp bir katırum alup gidüp sonra katırı gönderdükden sonra girü gelüp mezkûr katırı ve evümden ba‘zı esbâbum alup gidüp ve mukaddemâ evümden esbâbum sirka olunup Yemeni ve Elmaçukurı ve Göynükler nâm dîvân halkınun ehl-i fesâdı mazınnamdur. Bu bâbda ziyâde hayfolmışdur." diyü bildürdi. İmdi; sancağun hıfz u hırâseti ve zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getürüp şer‘le haklarından gelinmek uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı‘ sancağunda ol vechile sûhte nâmına kimesne var ise te’hîr ü tevakkuf itmeyüp üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp anun gibi elvirmeyüp muhârebe vü mukâteleye mübâşeret iderler ise demleri heder olmak üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ve sâyir il-eri ile bi'l-cümle her ne tarîkla mümkin ü mutasavver ise bi-eyyi tarîkın kân ehl-i fesâdı ele getürüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olanları mecâl virmeyüp mahallinde şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın. Arza muhtâc olanları habsidüp arzeyleyesin ve mezkûrun evin basup esbâbın ve tavarın alanları dahı ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le faslolmamış ise ve on beş yıl geçmiş değil ise toprak kâdîsı ma‘rifeti ile şer‘le teftîş idüp göresin.

1001 *Tatarbazarı kazâsına tâbi Bedriçmalamut adlı karye halkının sipâhileri Dîvâne Mahmud'a timar bedelini derbend karye oldukları iddiasıyla ödemek istemediklerinden defter kayıtlarına göre sipâhinin alacağının tahsil olunması.*

Yazıldı.
Mehmed Paşa hazretlerine hıdmet iden Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Dârende Dîvâne Mahmûd nâm sipâhî gelüp; "Tatarbâzârı kazâsına tâbi‘ Bedriçmalamut nâm karye tîmârı olup müteveccih olan hakkın; "Derbend âdeti üzre

virürüz." diyü te‘allül itdüklerin" bildürdükde, Südde-i Sa‘âdetüm'de olan deftere nazar olundukda karye-i mezbûre derbend olmağın hâsılı ve ispençesi sâyir re‘âyâ gibi mukayyed bulunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husamâyı berâber idüp zikrolunan sûret-i deftere nazar idüp hak üzre teftîş eyleyüp hâsıl olan terekelerinden öşr ü sâlâriyyelerin yiğirmi beşer akça ispençelerin ve sâyir müteveccih olan hukûk her ne ise kânûn u defter muktezâsınca hükmidüp bî-kusûr alıvirüp; "Derbend âdeti üzre virürüz." diyü deftere muhâlif te‘allül itdürmeyesin. Eger tahvîl ü târîhıne düşenden üzerlerinde güzeşte hakkı dahı var ise ba‘de's-sübût tahvîline düşen hakkın hükmidüp bî-kusûr alıviresin. Anun gibi deftere muhâlif re‘âyâsından ınâd ü muhâlefet idüp şer‘a ve emre itâ‘at itmeyen kaç nefer olursa ınâd ü muhâlefetlerin sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Bu bâbda Sol-kol Alaybeğisi olan Husrev Kethudâ *zîde kadruhû* mübâşir ola. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz itmeye; şöyle bilesin.

1002 *Çankırı kazâsı Hacib karyesinden, hakkında fesadcı ve şirret olduğu yolunda şikâyet bulunan Receb bin Mehmed adlı kişinin teftiş olunup küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Karye-i Hâcib'den Hızır nâm kimesneye virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Kangırı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Kazâ-i mezbûra tâbi‘ Hâcib nâm karyeden Receb bin Mehmed nâm kimesne içün; "Behrâm ve Ahmed nâm sipâhîler üzerlerine hak eger nâ-hak şehâdet itmek lâzim gelüp veyâ döğişmek veyâ da‘vâ vü husûmet lâzim gelürse birbirimüze muhâlefet eylemeyelüm." diyü beş altı nefer kimesnelere talâk-ı selâseye şartitdürüp ve mezbûr kendünün Arab hıdmetkârlarıyla Süleymân ve Ahmed nâm karındaşlarun bir abd-i mu‘taklarınun yolın basup katlidüp tevâbi‘ı ile ba‘zı müslimânlarun üzerlerine varup nâ-hak yire muhkem darb u ât eyledüğinden mâ-adâ Yûsuf nâm kimesnenün bir kısrağınun ayağın fadup ve Mahmûd nâm kimesnenün bir öküzin öldürüp ve Abdürrezzâk nâm kimesnenün bir katırınun ayağın çalup ve İsmâ‘îl nâm kimesnenün bâğçesine sığırların salıvirüp yıkdurup te‘addî eyledüği şer‘le sâbit olmışdur; şerîr ü ehl-i fesâd kimesnedür." diyü ehl-i vukûf sika vü mu‘temedün-aleyh müslimânlardan cem‘-ı kesîr haber virdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit olursa şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1003 *Kış günlerinde Van Kalesi'nin burçlarındaki karların süpürülmesi işi ile Van Kalesi'nin fethinden beri görevli bulunan kale içindeki kefere tâifesinin bu işi yapmamak için getirdikleri hükmün dikkate alınmayıp hizmete devam ettirilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Odabaşı Mehmed'e virildi. Fî 10 Ramazân, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Van azebleri gelüp; "Kal‘a-i Van azîm kal‘a olup binâ olunandan berü leyl ü nehâr kapu ile nevbet hıdmetin elli kimesne idüp ve eyyâm-ı şitâda ziyâde kar olup burc üzerinden karı süpürmek lâzim olduğına binâ’en kal‘a içinde sâkin olan kefere tâyifesinün gayri hıdmetleri olmaduğı ecilden sâbıkâ İskender Paşa her mahalleye birer mikdâr burc süpürmesin ta‘yîn idüp ellerine mühürlü tezkire virüp feth-ı hâkânîden berü bu minvâl üzre kar yağdukda süpürigelüp mu‘ayyen hıdmetleri iken zikrolunan hıdmeti itmemek içün hüküm getürdükleri ecilden işbu senede vâkı‘ olan karı kefere tâyifesi süpürmeyüp; "Bizüm hıdmetimüz ziyâde çoğ olup bu def‘a kal‘anun karın dahı süpürmek emrolunmağın bu kadar hıdmetün uhdesinden gelmeğe kâdir değilüz." diyü tazarru‘ eylemeğin fi'l-vâkı‘ bu diyârda vâkı‘ olan kal‘alar toprakdan olup ve kal‘a-i mezbûrenün meremmâtı ziyâde olup ve bu vilâyet dahı kış yiri olmağın ziyâde kar yağup şöyle ki; vaktiyle süpürilmeyüp temîz olmayicek kardan ve sudan kal‘a dîvârına zarar u ziyân olur ve azeb tâyifesi gemilerün ve köprülerün ve nerdübânlarun ve kılâ‘ meremmâtıyçün ba‘îd yirden ağaç ve sâyir kereste getürüp hıdmetleri ziyâde olmağın kal‘a içinde olan kefere tâyifesi idegeldükleri üzre kar süpürmesine mu‘âvenet itmezler ise bunlarun bu mikdâr hıdmete adem-i kudretleri vardur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Feth-ı hâkânîden berü müşârun-ileyh İskender ta‘yîn itdüği üzre kal‘a içinde olan kefereye eyyâm-ı şitâda kal‘a burclarınun karın süpürdüp hıdmetlerin itdürüp olıgelene muhâlif kimesneye te‘allül ü nizâ‘ itdürmeyesin.

1004 *Devlet malını zimmetine geçirdiği, fısk u fücûr ve fesadcılıktan uzak durmadığı bildirilen Çankırı Kalesi erenlerinden Şahveled'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Hızır nâm kimesneye virildi. Fî 10 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Kangırı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kangırı Kal‘ası erenlerinden Şâhveled nâm kimesne içün; "Eşirrâdan olup dâyimâ tezvîr ü telbîsden hâlî olmayup medhali olmaduğı da‘vâlara karışup ve evinde hamr küpleri vaz‘ idüp hamr ile toldurup ve hısâr içinde şürb-i hamr iderler iken karındaşı oğlı bıçaklanup sâbıkâ mâl-ı mîrî sirka eyledüği sicill olunmışdur." diyü i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olursa şer‘le sübût u zuhûr bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1005 *Moton câniblerinde deryâ muhafazası hizmetiyle görevlendirilen Hâssa Galata reislerinden Hüseyin Reis'in gemisine konulan mücrimlerden zabtı mümkün olmayanların donanmaya alınıp yürine Anadolu kürekçisi verilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr re’îse virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 972

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa Galata re’îslerinden Hüseyin Re’îs'ün kadırgasına küreğe kırk-elli mücrim konılup Moton câniblerinde deryâ muhâfazasında alıkonılmak üzre irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Donanma-i Hümâyûnum varup mülâkî oldukda, mahall-i mezbûra varınca zikrolunan mücrimlerün serkeşlerinden zabta kâbil olmayanları Donanma-i Hümâyûnum'a alup yirlerine Anatolı kürekcilerinden kürekci viresin.

1006 *Gürcü beylerinden Levend Bey'in adamlarına İstanbul'dan Erzurum serhadlerine gidebilmeleri için yol hükmü verildiği.*

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Erzurum serhaddine varınca yol üzerinde olan kâdîlara; Gürci beğlerinden Levend Beğ âdemleri Haydar ve Üveys ve Hacı ve Mehmed nâm kimesnelere yol hükmi.

1007 *Narda reâyâsının voyvodalarına isnad ettikleri suçların teftiş olunarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Narda ve Angelikasrı kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Narda re‘âyâsı Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "Voyvodamuz olan kimesne tereke vü bâğlarımuzdan şer‘-ı şerîf muktezâsınca âyid olan öşr ü sâlâriyyeyi ve öşr-i şırayı aynı ile almayup üzerimüze bırağup ba‘de-zamânin tereke vü şıra bahâlu oldukda gelüp akça taleb idüp ziyâde akçamuz alup ve on beş-yiğirmi levend ile kasaba vü kurâmuza gelüp müft ü meccânen yim ü yimek ve koyun ve kuzı ve tavuk ve sâyir me’kûlâtımuzı alup ve resm-i arûsumuzı kânûn u defter mûcebince almayup ziyâde alup ve üzerimüzde bir cerîme sâbit olmadın ba‘zımuzı dutup bilâ-ma‘rifeti'l-kâdî cebr ile ziyâde akçamuz alup ve işlenen etmeğün narhı sekiz yüz dirheme mütehammil iken etmekcilerimüz üzre ziyâde bahâ ile buğday tarheyleyüp dörder yüz dirheme narh virmek ile re‘âyâya muzâyaka virüp ve

birimüz mürdoldukda vâris-i ma‘rûfı olup şühûd-ı udûl ile şer‘î verâsetin isbât itmeğe kâdirler iken istimâ‘ itdürmeyüp bilâ-ma‘rifeti'l-kâdî muhallefâtın alup zabteyleyüp ve kızlarımuzun rızâları ve velîlerinün izni olmadın bilâ-ma‘rifeti'l-kâdî istedüği kimesnelere cebr ile tezvîc itdürüp ve ba‘zı yetîme hurratü'l-asl re‘âyâ kızların birer bahâne ile tutup Yehûdîlere "esîr" diyü bey‘ eyleyüp hılâf-ı şer‘ u kânûn te‘addî itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu husûsları yirlü yirinden bi'z-zât onat vechile teftîş eyleyüp göresin; isnâd olunan kazâyâ arzolunduğı gibi midür, fi'l-vâkı‘ re‘âyânun kızların rızâları ve velîlerinün izinleri olmadın fuzûlî tezvîc itdüği sahîh midür, kaç nefer kimesnenün kızın tezvîc eylemişdür ve Yehûdîlere "esîr" diyü bey‘ eyledüği vâkı‘ mıdur, kaç nefer kızı bey‘ eylemişdür ve kimlerün kızıdur ve iştirâ eyleyenler kimlerdür, re‘âyâdan hılâf-ı şer‘ u kânûn akça alınmış mıdur ve kimlerden ne mikdâr nesne alınmışdur ve narhdan ziyâde ile etmekcilere buğday tarhitdüği vâkı‘ mıdur, tarhı zamânında buğday si‘ri ne idi, ne mikdâr ziyâde ile tarheylemişdür, bi'l-cümle re‘âyâya zulm ü te‘addîsi var mıdur, keyfiyyet-i ahvâli niçedür; tamâm ma‘lûm idinüp aslâ bir mâddesin ketmitmeyüp mufassal [ü] meşrûh yazup bildüresin.

1008 *bkz. hkm. 980*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi.

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Hâlâ mektûb gönderüp; "Nefs-i Beğşehri'nde tâze irişmiş şehirlü oğullarından bir niçe kimesneler bâğçelerde sohbet idüp birine "Sultân Bâyezîd" diyü isim koyup ve birine "Kuduz Ferhâd" ve birine "Ağsak Seyfüddîn" diyü ad virüp mukaddemâ olan sancakbeği habsidüp te’dîb ü tenbîh itdükde mütenebbih olmayup girü ol nâm ile beyne'l-akrân meşhûrlardur." diyü bildürdüğün ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrlara yollarda hıfz u hırâset içün kifâyet mikdârı hısâr-erenleri ta‘yîn idüp emrüm mûcebince kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yolda onat zabtitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

1009 *Erdel kralının; Tımışvar ve Budun askerlerinin yardımına yetişmediği için Tokay ve birkaç kalesinin düşmanın eline geçtiği ve kendisinin de kalelerinin düşman elinde kalması suretiyle sulha razı olduğu yolundaki mektubunun alındığı; Nemçe kralının, gönderilen ahidnâme şartlarını kabul ederek aldığı kalelerden çekilmediği takdirde yardım için Erdel'e gönderilen askerlerle Nemçe'nin aldığı kalelerin muhasara edileceği.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Dergâh-ı Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp; "Nemçe kralı tarafından vilâyet-i mezbûreye dühûl iden adû-yı bed-rûy Tokay Kal‘ası'yla bir niçe kal‘alarınuz alup Budun ve Tımışvar askeri mu‘âvenete irişmemeğle adû-yı hâksâr gâlib olup üzerinüze yörimek kasdları oldukları mesmû‘ınuz oldukda def‘a kâbiliyyet olmayup nâ-çâr barışmak sûreti gösterildüğin ve alınan kal‘alarınuz zabtlarında olduğın" i‘lâm eylemişsiz. Mektûbunuzda her ne ki dinilmiş ise ızz-i huzûruma arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa; vilâyet-i mezkûre şemşîr-i zafer-te’sîrimüzle fetholunmış vilâyetümden olup baban Yanoş Kral Atebe-i Ulyâm'a ızhâr-ı sadâkat ü ubûdiyyet itdüği ecilden krallığı ile ser-firâz kılınup vefât idicek sen dahı yarar kulum-oğlı kulum olmağın merâhım-i cemîle-i husrevânemden baban yiri sana ihsânum olup âsûde-hâl üzre vilâyetün mazbût u muntazam iken mâ-beynde olan mu‘âhede-i hümâyûnuma muhâlif Plaj Menhar(?) diyen müfsid gavgâsıyla ol cânibe dahl ü ta‘arruz olundukda anlarun ellerinden alınan kılâ‘a rızâ virilmemişidi. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den iken aldukları kılâ‘ anlarun tasarruflarında kalmak ihtimâli var mıdur! Beher-hâl uhde-i aliyye-i husrevâneme vâcib olduğı üzre tedârük görilür. Senün vüfûr-ı celâdet ü şehâmetünden şimdiye değin düşmenün hakkından gelinmek me’mûl idi. Mukâbele idecek mikdâr leşkerün var idi; ihmâl beğlerden ve leşkeründen midür? Münâsib vaz‘ olmamışdur ve bundan evvel kral-ı mezbûrdan harâcla gelen ilçisi ahid-nâme-i hümâyûnı kral kendü nâmına tecdîd kılmak recâsına göndermiş iken; "Ol tarafdan bu esnâda memleketimüze ahde muhâlif tecâvüz olunmağla nakz-ı ahd olmak ihtimâli ile ol cânibe bir mikdâr hareket olmışdur. Ahd ü emânda sâbit-kadem olmağa safâ-yı hâtır ile râ‘î vü râğıb olup muhâlefet itmek ihtimâli yokdur." diyü tazarru‘ u niyâz itmeğle ahid-nâme-i hümâyûnumun sûretin alup ol cânibe ulağla gitmişidi. Şimdiye değin krala varup mülâkî olmışdur ve mâ-beynimüzde ahd-i hümâyûn bu minvâl üzre mukarrer olmışdur ki, alduğunuz kal‘alardan Bana Kal‘ası elinüzde kalup sâyir alınan kal‘alar kendülere teslîm olunmak meşrût olup bu tarîkla sulhı kabûl idüp Nemçe leşkerinün hâliyâ alınan kal‘alarınuzdan el çeküp sana teslîm iderlerse ahd-i şerîfümüz mukarrer olur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre mâ-beynde olan ahd ü emân mukarrer olup sahîh cevâb gelince cem‘ıyyetüni zinhâr tağıtmayup muhkem düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ turasın. Tımışvar beğlerbeğisi vilâyet-i Tımışvar askeriyle ve Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* Budun'dan mu‘âvenete gelen asker halkı ile bulundukları yirlerde cem‘ıyyetle hâzır bulunup senün cânibüne nâzır olmak tenbîh olunup Rûmili beğlerbeğisi dahı umûmen Rûmili askeri ile hâzır olmışlardur. Eger sulhı kabûl idüp alınan kal‘alarınuzdan âdemlerin ihrâc itmezler ise mu‘âvenete emrolunan asker-i hümâyûnumuzla inşâ’a'llâh alınan kal‘alar muhâsara olunup bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ gereği gibi haklarından geline; şöyle [bilesiz].

1010 *Erdel kralının, Nemçelilerin elinde kaleleri olduğu halde Nemçe ile sulh yapmasına razı olunulmayacağı; Tımışvar beylerbeyinin Budun ve Rumili beylerbeyinden ihtiyaç kadar asker isteyip tedbiri elden bırakmayarak düşman tarafından alacağı haberleri bildirmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp Vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral'dan vârid olan mektûbı bile irsâl eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup ol kal‘alar düşmen eline düşmiş iken ol cânible dostluk idüp sulhitdüğine rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol cânibden gaflet üzre olmayup her ne mahalde bulunursan cem‘ıyyetünle hâzır u müheyyâ turup ve cem‘ıyyete gelüp irişmeyenlere mektûb ü âdem gönderüp yanuna cem‘ idüp ve Budun'dan Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* ile mu‘âvenete gelenlerden bir ferdi koyuvirmeyesin. Budun beğlerbeğisine tekrâr hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Bin beşyüz âdem ile mu‘âvenet olunmaz; külliyyet üzre asker gönderesin." diyü emrüm olmışdur. Sen dahı müşârun-ileyhe mektûb gönderüp lâzim ise taleb idesin. Ol asker dahı gelüp irişdüği gibi yat u yarağınuzla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olup emr-i şerîfüm olmadın cem‘ıyyetüni tağıtmayasın. Rûmili'nden dahı mu‘âvenete asker lâzim ise arzidesin; kifâyet kadar asker irsâl oluna. Bu bâbda kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre tedbîr ü tedârükde kusûr komayup ol tarafdan vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîhayı i‘lâm itmekden hâlî olmayasın; şöyle bilesin.

1011 *Budun beylerbeyinin Solnok beyi ile Tımışvar beylerbeyinin yanına gönderdiği askerin az olduğu, külliyetli miktarda asker hazırlayıp göndermesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû*yı Budun askerinden bin âdem ile Tımışvar beğlerbeğisi yanına mu‘âvenete irsâl itdüğün" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; vilâyet-i Budun'da senün yanunda on binden ziyâde asker-i hümâyûnum var iken Budun'da kalduğun takdîrce vilâyet-i Erdel'e küllî düşmen müstevlî olmışken mu‘âvenete ol mikdâr asker kifâyet ider mi? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp külliyyet üzre asker tedârük idüp müretteb ü mükemmel yat u yaraklarıyla ber-vech-i isti‘câl müşârun-ileyh beğlerbeği yanına irsâl eylemekde kemâl-i ikdâm ü ihtimâm idesin. Bu bâbda ihmâl olunmakdan

gâyetle ihtirâz idesin. Şöyle ki; mu‘âvenete emrüm üzre kifâyet kadar asker irişmemekle ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif iş ola, netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1012 *Marmara kasabası halkının şikâyeti üzerine niyabetten alınması için hakkında emir gönderildiği halde niyanebette devam ettiği bildirilen Hasan Fakih adlı kişinin niyabetten alınması.*

Yazıldı.
Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Marmara kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezbûre halkı âdem gönderüp; "Hasan Fakîh nâm kimesne içün mukaddemâ vilâyet halkı şikâyet itmeğin niyâbet itmemek içün hükm-i şerîf virilmiş iken girü emre muhâlif niyâbet ider." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr sâbıkâ niyâbetden emr-i şerîfümle ref‘ olmış iken girü emr-i şerîfüme muhâlif niyâbet iderler ise, ref‘ idüp min-ba‘d niyâbet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 10 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantıniyye

1013 *Al-i İzze tâifesi şeyhine âit timarın Tikrit beyine verilmesiyle Tophane ve barut hizmetinin aksadığı sâbık Bağdad beylerbeyi tarafından bildirildiğinden, timarın tekrar şeyhe verilip yıllık üç bin kantar güherçile işlenerek İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve Hızâne-i Âmire'nün Bağdâd cânibi defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Âl-i Izze tâyifesinün şeyhı olup Ebû-Bekir A‘râbı'yla kadîmden itâ‘at üzre olup tîmârı Tikrît beğine virilmekle üzerinde olan A‘râb perîşân olup yollar münsedd olduğından mâ-adâ anda olan tophâne ve ba[r]ut-hâne mühimmâtı bâbında muzâyaka çekilür." diyü tîmârı mukarrer olmasın i‘lâm itmeğin top-hâneye odun getürüp hıdmet itmek üzre tîmârı kendüye mukarrer olup hükm-i hümâyûnum virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i mezbûrede olan harâbe köy yirlerinden ve sâyir bulunan mevâzı‘dan barut olmağa kâbil güherçile var ise çıkardup mezkûrun develerine odun taşıdup sâyir lâzim olan harcın Hazîne-i Bağdâd'dan sarfidüp sükker gibi bişürdüp güherçile itdürüp yılda iki-üç bin kıntâr güherçile hâsıl itmek ardınca olasın ki, hâsıl olan güherçile mahrûse-i İstanbul'a getürile. Husûs-ı mezbûr emr-i mühimdür; gereği gibi mukayyed olup zikrolunan mikdâr güherçileyi ihzâr itmek bâbında envâ‘-ı sa‘y ü ikdâm üzre olasın ve ne mikdâr harcolursa muhâsebeye kayditdüresin.

1014 *Tâyin olundukları su yolu hizmetine gitmemekte direnen Selanik yörüklerinin inadında ısrar edenlerinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 13 Ramazân, sene: 972

Selanik Yörükleri bulunan yirlerün kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Yörükleri Sübaşısı Husrev *dâme mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "sübaşılığına müte‘allik olup taht-ı kazânuzda sâkin olan Yörükler fermân-ı şerîfümle suyolı hıdmetine ta‘yîn olundukda varmayup evlerinde kalup tenbîh ü te’kîd olundukda dahı ınâd idüp ihmâl ü müsâhele itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün âdemleri vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda sâkin olup mûmâ-ileyhün sübaşılığına müte‘allik Yörükler emr-i şerîfümle suyolı hıdmetine ta‘yîn olundukda aslâ te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp ve gaybet idenleri onbaşılarına ve müştereklerine teklîf idüp buldurup ta‘yîn olunan hıdemâta sürüp çıkarup ihmâl itdürmeyesiz. Şöyle ki; fermân olunan hıdmete çıkmak tenbîh olundukdan sonra varmayup ınâd idüp evlerinde kalanı kayd ü bend idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

1015 *Diyarbakır'da, Şeyhler tâifesiyle müşterek kullandıkları, Bel(?) ve Hüseyinler mezraalarının tâife tarafından gerekli tamirat ve bakımlarının yapılmadığı gerekçesiyle, hisse ayrımı talebinde bulunan karye halkının müracaatının incelenerek devlet malına ve halkın faydasına olacak şekilde muamele olunması.*

Yazıldı.

Akşehir* Beği olup vilâyet-i Diyârbekir tahrîri fermân olunan Mûsâ *dâme ızzühû*ya ve Kâtibi Ârif *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Dârende Yûsuf nâm kimesne gelüp; "Bel(?) ve Hüseyinler nâm mezra‘aları karye-i mezbûrede sâkin olan Şeyhlar tâyifesiyle kadîmden tasarruf idegelüp hâlen mezkûr tâyifenün ziyâde zulm ü te‘addîleri vardur; harâbe itmişlerdür, ta‘mîr itmezler. Her tâyife hıssamuz ayrılursa kendü yirlerimüzi ta‘mîr iderüz." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; arzitdüği gibi ise bu bâbda mâl-ı mîrîye ve re‘âyâya enfâ‘ olanı ile amel idüp hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye iş itdürmeyesiz.

* Metinde 'Kırşehri" olarak geçmektedir.

1016 *Mamuriye Kalesi'ne mevacip götüren yeniçerileri öldürmekle zanlı olan Amid'de sâkin Tegeltici Kasım ve arkadaşlarının yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Âmid'de sâkin Tegeltici Kâsım ve Köpekkıran-oğlı Kassâb nâm kimesneler ve Kör Murâd nâm zimmî hıdmetkârlarıyla cümle on iki nefer kimesne Ma‘mûriyye Kal‘ası'na mevâcib alup giderken Karahısâr-ı Sâhıb kurbinde nâ-bedîd olan yeniçerileri anlar katlitdükleri istimâ‘ olunmağın mezkûrlar yoklanup ele girüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan kimesneleri hufyeten tetebbu‘ u tecessüs idüp bulup ele getürüp dahı emrüm mûcebince mukayyed ü mahbûs yarar âdemler ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yolda ve izde onat vechile hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1017 *Haleb sancağında ve hacc-ı şerîf yolu üzerinde harabe bir vaziyette bulunan Salda mezraasını ihya etmek isteyen Kapı Ağası Yakub'a mukâtaa bedelini Hızâne-i Âmire'ye eda etmek üzere verilmesi.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve Arab defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de Kapum Ağası Ya‘kûb *dâme ulüvvühû* Haleb sancağında Cebel-i Sem‘ân nâhıyesinde hacc-ı şerîf yolında Toman Hânı kurbinde havâss-ı hümâyûnumdan olan Salda‘ nâm mezra‘a harâmîler yatağı olup niçe kimesneler katl ü gâret olunup hâlen zikrolunan mezra‘ayı ta‘mîr ü ihyâ itmek murâd idinüp defter-i hâkânîye nazar olundukda terekesi üç bin akça hâsıl yazılmış bulunmağın kimesnenün yazılu ve nizâ‘lusı olmayan fellâhlardan cem‘ idüp mezra‘a-i mezbûreyi ımâret eyleyüp ol yirler emn ü emân ile ma‘mûr olup ihyâ vü âbâdân itmek şartıyla mahsûli mukâbelesinde üç bin akça mukâta‘a takdîr olunup sâl-be-sâl mukâta‘a-i mezbûreyi Hızâne-i Âmirem'e edâ itmek üzre müşârun-ileyhe virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan mezra‘ayı müşârun-ileyhe murâd itdüği üzre kimesnenün yazılusı ve nizâ‘lusı olmayan fellâhlardan ma‘mûr u âbâdân idüp hâsılı mukâbelesinde takdîr olunan mukâta‘ayı Haleb Hazînesi'ne teslîm itmek şartıyla müşârun-ileyhe zabt u tasarruf itdürüp hâricden kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin. Sonra ma‘mûr u âbâdân oldukda emrüm ne vechile olursa anunla amel oluna; şöyle bilesin.

1018 *Zihne kadısı ile Dergâh-ı Muallâ Çavuşu Ivaz'ın Rumeli'nde sağ kolda bulunan kadılıklardaki celeb tâifesini yoklama ve yeni celeb yazma işi ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i İstanbul'un yazılu koyun celeblerinün ba‘zı mürde ve ba‘zı müflis ü nâ-bedîd olmağla mahrûse-i mezbûrede et husûsına ziyâde muzâyaka çekilüp celeb yazılması mühimm ü lâzim olup senün istikâmetüne i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın vilâyet-i Rûmili'nde sağ-kolda vâkı‘ olan celebi yazmak içün seni ta‘yîn idüp celeb defterinün sûreti aynı ile ihrâc olunup mühürlenüp Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Çavuşum Ivaz *zîde kadruhû*ya teslîm olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, kat‘â te’hîr ü terâhî itmeyüp bu husûsa bi'z-zât çavuşumla mübâşeret idüp her kâdîlıkda olan celebleri tamâm dikkatle teftîş idüp göresin; mezkûrlardan; "Mürde vü nâ-bedîd oldı." didükleri kimlerdür ve ne târîhda ve ne mahalde fevt ü nâ-bedîd olmışlardur ve hem vefâtlarına ve nâ-bedîd olduklarına kimler şehâdet iderler, isimleri ve resimleriyle yazup defter eyleyesin ve "Müflis olmışlardur." didükleri celeblerün ahvâlleri nedür, fi'l-vâkı‘ müflis olmışlar mıdur, niçedür; tamâm dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tetebbu‘ idüp göresin; egerçi müflis olmağla dahı celeblikden çıkmak ihtimâli yokdur ammâ; hakîkati üzre tefahhus idüp yanunda ne vechile sâbit ü zâhir olursa başka defter dutup mufassal ü meşrûh yazup kaydeyleyesin. Bu husûsları sonradan yine tefahhus itdürüp gördürsem gerekdür. Şöyle ki; müflis ü müteveffâ vü nâ-bedîd adına yazılan kimesnelerün hılâfı zâhir ola, ol şehâdet idenleri kaç nefer kimesneler ise mecâl virmeyüp siyâset olunur ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Bi'l-cümle iflâsı ve mevti ve gaybet-i munkatı‘a ile gaybeti sâbit ü zâhir olan celebler kaç neferdür ve zimmetlerine ne mikdâr koyun mukayyed ise anlarun yirine ol mikdâ[r] koyuna ribâ-horlardan ve sâyir mütemevvil ü mâldâr olan kimesnelerden eger hısâr-erenleridür ve ra‘ıyyetden bilâ-emr tîmâra çıkan ecnebîlerdür ve eger toğancı ve muhtesib ve premkür ve knezdür ve eger sâyir erbâb-ı vezâyif ü cihâtdur ve eger tüccâr ve ehl-i kisb ü kârdur, bi'l-cümle Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından ve sipâhî tâyifesinden mâ-adâ celeb olmağa münâsib ne mikdâr kimesne ma‘lûm idinürsen -ki, mütemevvil ü mâldâr ola- ne kâdîlıkdan ve ne köyden ise isimleri ve iştihârlarıyla mufassal yazup defter idüp mu‘accelen Südde-i Sa‘âdet-bahşum'a arzeyleyesin. Ne asıl kimesneler idüği görilüp hakîkat-i hâlleri ma‘lûm oldukdan sonra celebliğe mukarrer kılınup emr-i şerîfüm sâdır oldukdan sonra celeblik hıdmeti eyleyeler ve zikrolunan tâyifeden mukaddem koyun ehli olanları yazasın. Anlardan sonra sâyir tâyifeden yazup ta‘yîn eyleyesin. Ammâ; bu bâbda ziyâde ikdâm ü ihtimâm idüp sahîh mâldâr u mütemevvil olanları kudretlerine göre yazasın ki, sonradan her birisi teşekkî idüp; "Benüm kudretüm yokdur." diyü ızhâr-ı acz itmeyüp dahı tekrâr görilmeğe ihtiyâc eylemeyesin ve bundan akdem ba‘zı celebler mâldâr u mütemevvil kimesneler iken tekâlîfden mu‘âf olmağıçün birer mikdâr koyuna celeb yazılmışlardur. Kudretlerine göre ziyâde koyuna tahammülleri vardur ve ziyâde mâldâr u mün‘ım olup cüz’î koyuna kaydolunan celebleri sıyânet itmeyüp ve koyun celebi olmağa münâsib olan sığır celeblerin mikdârlarına göre koyuna kaydeyleyüp celeb ahvâlin bir vechile tedârük eyleyesin ki, tamâm muntazam olup et bâbında muzâyaka çekilmeye ve aslâ bir kimesneye kudretinden ziyâde tahmîl ü teklîf olunmayup tamâm adâlet üzre yazup aslâ bir ferde meyl ü hımâyet itmeyüp yazduğun kimesnelerün hakîkat-i hâlin sıhhati üzre yazup ehl-i garaz söziyle kimesneye

zulmolmakdan ziyâde hazer eyleyesin ve Akkirman ve Kili Kâdîlıkları'nda ba‘zı kimesneler koyun-eri olup sâyebânlar yapup celeblere koyun bey‘ itmek içün koyun üredüp ol tarîk ile celeblikden ihrâc olunmışlarıdı. Anları tamâm ihtimâm üzre yoklayup emr-i sâbık mûcebince her birine ne mikdâr koyun üretmek takdîr olunmış ise şartların ri‘âyet idenlerün mevcûd bulunan koyunların yazup defter idüp şartların ri‘âyet itmeyenleri girü celeb kaydidüp anlarun ahvâlinde müşevveş nesne komayup koyun üredüp şartların ri‘âyet ideni tefrîk idüp itmeyenleri celebliğe mukarrer kılasın. Bi'l-cümle yazduğun celeb ahvâli cümle senden sü’âl olunur. Şöyle ki; sonra hılâfı zâhir ola, netîcesi sana âyid olur. Beğlerden ve sübaşılardan ve voyvodalardan ve sipâhîlerden ve gayriden muhassılan hîç ahad celeb yazmak umûrına karışmayup kimesneye hımâyet itmeyeler, maslahata mâni‘ olup avkeylemeyeler. Anun gibi fermân-ı şerîfüme mugâyir dahl ü ta‘arruz idenleri her kim ise yazup arzeyleyesin ki hakkından geline ve toprak kâdîları celeb yazmak husûsında gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret eyleyüp lâzim geleni ihzâr idüp ihtimâmda dakîka fevtitmeyeler. Bu bâbda ihmâli olanları isimleriyle yazup arzeyleyesin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret olup min-ba‘d kimesne fermân-ı şerîfüme [muhâlif] iş itmek ihtimâli olmaya ve her kâdîlıkdan ne mikdâr mürde vü müflis ve gaybet-i munkatı‘a ile gâyib olanlardan ne mikdâr kimesne ihrâc idersen ihrâc itdüğün başka defter idüp mukarrer itdüğün celebleri dahı müstekıl defter idüp sâbıkda defter olunduğı gibi cümlesin karışdurmayup bir vechile temîz ü pâk yazup defter idesin ki, mürâca‘at lâzim geldükde ne kâdîlıkda ve kangı karyede idüği bulunmağa âsân ola.

1019 *Tatarbazarı Kadısı Muslihiddin ile Sâbık İstanbul Sübaşısı Hüseyin Çavuş'un Rumeli'nde solkolda bulunan kadılıklardaki celeb tâifesini yoklama ve yeni celeb yazma işi ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûmili'nün sol-kolında vâkı‘ olan yazılu celebler içün yazıldı; Tatarbâzârı Kâdîsı Muslihıddîn'e.

Sâbıkâ İstanbul Sübaşısı Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 25 Ramazân, sene: 972.

1020 *Tırnovi kazâsında havâss-ı hümâyundan olup Kanunî'nin kızına temlik olunarak mülknâmesi verilen Leskofça, Radoviçe-i Müslim ve Radoviçe-i Gebr adlı karyelerin sınırlarının yeniden tesbit edilerek hüccet-i şeriyyesinin verilmesi.*

Yazıldı.

Uncı-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 13 Ramazân, sene: 972.

Şumnı ve Hezârgrad ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Seyyide[tü]'l-muhadderât ilh. kızum sultân *dâmet ıs[me]tühâ*ya Tırnovi kazâsından Leskofça ve Radoviçe-i Müslim ve Radoviçe-i Gebr dimekle ma‘rûf üç kıt‘a karyeler havâss-ı hümâyûnumdan olup müşârun-ileyhâya temlîk ü ihsân olunup mülk-nâme-i hümâyûnum virilmişdür. Kadîmî sınurları dahı ta‘yîn ü temyîz olunmasın istid‘â itmeğin **buyurdum ki:**

Çavuşlarumdan Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, te'hîr ü terâhî eylemeyüp ahâlî-i vilâyetden ehl-i vukûf ve mu'temedün-aleyh müslimânlarla zikrolunan karyelerün sınırı üzerine yöriyüp ma'mûlün-bih olan sınırları her ne mahalden ise ma'lûm idinüp yanınuzda bi-hasebi'ş-şer' ve'l-kânûn sâbit ü zâhir olan kadîmî sınırına bir alâmet vaz idüp' mümzâ huccet-i şer'ıyye viresin ki, sonra sınırı tebdîl ü tağyîr olmak ihtimâli olmaya. Zikrolunan karyelerün sınırları temyîzinde tamâm ikdâm ü ihtimâm idesin ki, sonra nizâ'a mü'eddî olacak husûs kalmaya ve illâ netîcesi sizlere âyid olur. Ana göre tedârük idüp hak üzre ta'yîn ü temyîz idesiz; şöyle bilesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 11 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972, Kostantıniyye

1021 *Mihallü'ye tâbi akıncı tâifesi ve sancağı sipâhileriyle Semendire'ye doğru gitmesi için daha önce kendisine emir verilen Çirmen beyinin bulunduğu mahalde akıncı tâifesiyle beklemesi.*

Yazıldı.

Çirmen beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Mihallü'ye müte'allik olan akıncı tâyifesini toycalarıyla ihrâc idüp sancağun sipâhîleriyle Semendire'ye toğru çekilüp yollarda akıncı tâyifesini gereği gibi zabtidüp re'âyâya zulm ü te'addî itdürmeyesin." diyü emrüm olmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, akıncı tâyifesiyle her ne yirde bulunursan ol mahalde tevakkuf idüp akıncı tâyifesini tağıtmayasın. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

1022* *İstanbul'da Camcıhacıali Mahallesi'nde Mahmud adlı kişiye verâseten intikal edip vasisi Saâdet bin Abdullah'tan satın alınan Muhyiddin Evi diye bilinen evin Südde-i Saâdet İkinci Kapıcıbaşısı Mehmed'e temlik olunup mülknâmesinin verildiği.*

Yazıldı.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Camcıhacıali Mahallesi'nde müteveffâ Muhyiddîn Evi dimekle ma'rûf ev ki, taşra çıkacak kapunun sağ tarafında olan üç bâb dükkânı müştemil olup ve hudûdınun cânib-i kıblesi sâbıkâ İstanbul Kâdîsı olan Mi'mâr-zâde Muhyiddîn'ün veresesi mülklerine ve cânib-i garbîsi Husrev Paşa oğlı Kurd Beğ mülkine ve Kazgancı veresesi mülkine ve Subhî ( ) Vakfı'na ve İskender bin Abdullâh nâm yeniçeri mülkine ve yeniçerilikden mütekâ'ıd Îsâ bin Abdullâh mülkine ve kıbleye mukâbil olan cânibi tarîk-ı hâssa ve Yeniçeri Ağası Alî Ağa mülkine ve cânib-i şarkîsi tarîk-i âmma müntehîdür; müteveffâ-yı müşârun-ileyhün oğlı olup vefât iden Abdülbâkî'nün sulbi oğlı olan Mahmûd

nâm sağîrün mülki olup içinde kirâcı sâkin olmağla yevmen fe-yevmen harâba müşrif olup ücreti ta‘mîrine vefâ eylememeğin satılması sağîr-i mezbûra evlâ vü enfâ‘ olup kıbel-i şer‘den bey‘ıne izin virilmeğin sağîr-i mezbûrun vasîsi olan Sa‘âdet bin Abdullâh nâm kimesneden cenâb-ı celâlet-me’âbumdan sekiz bin filoriye iştirâ olunup a‘lemü'l-ulemâ’i'l-mütebahhırîn Rûmili Kâdî-askeri Mevlânâ Hâmid *edâma'llâhü te‘âlâ fezâyilehû* huccet-i şer‘ıyye virmeğin zikrolunan evi ben dahı mezîd-i ınâyet-i husrevânemden Südde-i Sa‘âdetüm'de İkinci Kapucıbaşı olan iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *dâme mecdühû*ya temlîk ü ihsân idüp bu mülk-nâme-i hümâyûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Zikrolunan ev huccet-i şer‘ıyyede mastûr olan hudûd u sınurı ile müşârun-ileyhün mülki olup dilerse sata, isterse bağışlaya, murâd idinürse vakfeyleye. Ol bâbda evlâd-ı emcâdumdan ve vüzerâ-i ızâm ve ümerâ-i kirâm ve a‘yân-ı devlet ve erkân-ı sa‘âdetümden ve mutasarrıfîn-i emvâl ve mübâşirîn-i a‘mâlden ve gayriden kimesne dahl ü ta‘arruz itmeye ve tebdîl ü tağyîr eylemeye. Her kim tebdîl ü tağyîr iderse ında'llâhi'l-Meliki'd-Dâyim mücrim ü âsim ola.

Tahrîran fî evâyili Ramazân, sene: 972

* Metinde hükmün üzerine "mükerrer" kaydı düşülmüştür.

1023 *Filek Kalesi zaîm ve sipâhilerinin, Budun ve Peşte'de bulundukları ve Filek Kalesi'ne bir faydaları olmadığı Filek beyi tarafından bildirildiğinden timar sahiplerinin timarlarının bulunduğu sancaklarda istihdam edilmesi.*

Yazıldı.
Filek beğinün kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Filek Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Kal‘a-i Filek za‘îmleri ve sipâhîlerinden ba‘zınun livâ-i Filek'de beş-on pâre karyesi olup bir pâre karye veyâ bir mezra‘asın Peşte'ye yazdurup ol bahâne ile yâ Peşte'de veyâ Budun'da mütemekkin olup Filek'de olan karyelerinün cümle hâsılını Budun üç-dört günlük yoldur. Anda çekdürüp re‘âyâyı rencîde idüp ba‘zı sipâhînün hod cümle karyeleri Filek'de olup kendü Budun'da veyâhûd Peşte'de olur sipâhînün her zamânda bu serhad hıdmetinde bulunması mühimdür. Zîrâ Kal‘a-i Filek on beş-yiğirmi pâre bâğî kal‘alar mâ-beyninde olup nâ-gâh ol harbî kal‘alar keferesi Memâlik-i Mahrûse'yi tâlân itmek kasdidüp veyâhûd hısâra bir mazarrat niyyetini idüp Budun'da ve Peşte'de olan sipâhîlerün ne fâyidesi olur? Bâ-husûs Filek'ün neferleri ekall-i kalîl olup artucak âdeme ihtiyâc-ı tâmmı vardur. Ol makûle sipâhîlerün tîmârları âhara tevcîh olunmağa emr-i şerîf ınâyet oluna." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kazıyye arzolunduğı gibi ise tîmârları her kangı sancakda atuk ise ol sancağa eşdürüp istihdâm itdüresin.

1024 *Hizmetten kaçtığı Karaağaç kadısı tarafından bildirilen Müstecab Çiftliği piyâdelerinden Halil adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Dâvûd'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Hamîd sancağı beğine ve Karaağaç kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Müstecâb Çiftliği piyâdelerinden Kayadibi nâm karyede mütemekkin Halîl nâm kimesne içün; "Nevbetinde edâ-i hıdmet eylemeyüp dâyimâ gaybet idüp ve hâliyâ emr-i şerîf ile ele getürilüp yolda gider iken tekrâr gaybet eylemişdür." diyü i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibi ise mezkûrı hüsn-i tedârükle ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla.

1025 *Çankırı sancağında, iftira ile halkı rencîde ettiği bildirilen Halil adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Kengırı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki [Kengırı] kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Hacı Mehmed nâm kimesne ağniyâdan olup kimesneye zulm ü te'addîsi olmayup kendü hâlinde iken Halîl nâm kimesne şirret ü şekâvet üzre olup mezbûrı ehl-i örfe tutdurup muhkem darbidüp hılâf-ı şer'-ı şerîf toksan sikke altunın alup ve yiğirmi sikke altunın ehl-i örf alup ve "Cezâyir'e emrolundun." diyü tahvîf idüp ve a'yân-ı vilâyet mezbûr Halîl içün; "Bunun emsâli şirretden hâlî değildür." [diyü] ihbâr itdüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezbûr ehl-i fesâd olup şirret ü şekâveti bi-hasebi'ş-şer'i'ş-şerîf sâbit ü zâhir olursa şer'ıle sübût u zuhûr bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki kü[re]ğe konıla.

1026 *Bozok beyinden, Südde-i Saâdet'e göndermesi istenilen Sübhanverdi adlı kişinin hasımlarını Kayseriyye beyinin himaye etmemesi.*

Yazıldı.
Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 972

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Dârende Sübhânvirdi nâm kimesnenün hasımları olan Mehemmed ve Cum'a ve Sungur nâm kimesneler kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmeleri içün Bozok Beği Memiş Beğ'e hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusul buldukda, mezbûrlara mu‘în olmayup hımâyet itmeyesin. Şöyle ki; mezbûrlara mu‘în olup hımâyet idesin, sancağun alınup âhara virilür; bilmiş olasın.

1027 *Haklarındaki fesadcılık dâvalarının görülmesi için emir verildiği halde dâvaları görülmeyip Subhanverdi adlı kişinin çocuklarını yaralayan kişilerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti dahı; Rûm beğlerbeğisine yazıldı, mühürlü kîse ile Kâsım Kethudâ'ya virildi.

Bozok beğine hüküm ki:

Dârende Sübhânvirdi nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mehemmed ve Cum‘a ve Sungur nâm kimesneler ehl-i fesâd olup defe‘âtle ahvâlleri görilmeğe ahkâm-ı şerîfe virilüp emrüm üzre ahvâlleri görilmeyüp ve mezbûr Sübhânvirdi'nün âlet-i harble yolına gelüp iki oğlın mecrûh itdüklerin" bildürüp ve yoldaşlarından iki neferi Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmiş bulunmağın habsolunmışlar idi. Mezbûrlar dahı kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd idesin ki yolda gaybet itdürmekden ihtirâz ideler.

1028 *Edirne'de Saray-ı Âmire'de bulunan gılmandan bölüğe çıkacak olanların yarısının sağ-kol garib yiğitleri bölüğüne yarısının da sol-kol gurebâ bölüğüne çıkarılıp mühürlü defterinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Edirne'de Sarây-ı Âmirem ağasına hüküm ki:

Sarây-ı Âmirem gılmânından bölüğe ihrâc olunmağa kâbil oğlanlar ihrâc olunmak içün Sağ-kol Garîb Yiğitleri Çavuşı Ferruh ile Sol-kol Gurabâ Çavuşı Osmân irsâl olundılar. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında sarây-ı mezbûrda olan gılmânun eskilerinden bölüğe çıkmağa yarar olanlardan nısfı sağ-gurabâ ve nısfı sol-gurabâya çıkarup ta‘yîn idüp isimlerin ve resimlerin defter idüp mühürleyüp mezbûrlara teslîm idüp irsâl idesin.

1029 *Van beylebeyi ve beylerbeyiliğine tâbi Kürdistan beylerinin, tamir olunan Erciş Kalesi'nin etrafındaki hendeğin temizlenmesi ve kale çevresindeki toprak yığınının taşınıp etrafın düzeltilmesi işi için imece usulüyle adam göndermeleri.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ta‘mîri emrolunan Erciş Kal‘ası'nun handekı ayırtlanup ve metris yirinde mukaddemâ yığılan toprak kal‘adan alçak yirlere taşınup kal‘anun etrâfı düzelüp pâk ü temîz olması lâzim olmağın sancağundan imeci tarîkıyla mu‘âvenete âdem tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı livândan kifâyet kadar zahîreleri ve katırları ve bârgîrleri ve merkebleriyle mu‘accelen imeci tarîkıyla ihrâc idüp yarar âdemlerünle kal‘a-i mezbûreye gönderüp dahı kal‘aya karîb yığılan toprağla handekdan ihrâc olunan türâbı kal‘adan ba‘îd zarar gelmeyecek alçak yirlere naklitdürüp kal‘anun etrâfını pâk ü temîz itdürdüp ve zikrolunan toprak taşınup tamâm olunca hısârun nâ-tamâm olan binâsına dahı bir mikdâr âdem istihdâm itdürüp bâb-ı mu‘âvenet ü muzâheretde envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Âdilcevâz Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bitlis Beği Sa‘dî Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Berados ülkesine mutasarrıf Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Muş Beği Bahâ’eddîn Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hızân Beği Halîl Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Mâmre[v]ân Beği Mîr Mehemmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hakkâri Beği Zeynel Beğ'e. *Ri‘âyet ile yazılmışdur.*

Yazıldı.
Bir sûreti, Müküs beğine yazıldı.

Yazıldı.
Bir sûreti, Şirvi Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, nısf-ı Şirvi'ye mutasarrıf Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Keysân Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Albak Beği Zâhid Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Selmas beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Üstün Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Aspabrut Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bârgîrî ma'a-Koturdere Beği Mansûr Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ağakis Beği Ürkmez Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Malazgird eyâletine mutasarrıf Imâdüddîn Beğ'e.

1030 *Tamir olunan Erciş Kalesi'nde çalıştırılmak üzere, Van beylerbeyinin, Kürdistan sancak beylerinden adam talep ederek imeci usulüyle çalıştırması.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Erciş Kal'ası'nun handekı ayırtlanup ve mukaddemâ metris içün kal'aya karîb yığılan toprak âhar yire naklolunmağıçün beğlerbeğiliğüne müte'allik olan Kü[r]distân beğlerine sancaklarından; "Kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp imeci tarîkıyla mu'âvenet idesiz." diyü ahkâm-ı şerîfem yazılup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü terâhî itmeyüp gönderilen ahkâm-ı şerîfemi her birine ulaşdurup ve kendü cânibünden dahı mektûb yazup emrüm mûcebince sancaklarından kifâyet mikdârı âdem taleb idüp kal'a-i mezbûrenün handekın pâk ü temîz itdürmek bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp itmâm-ı maslahat itmek ardınca olasın.

1031 *İstanbul zahiresi için Rum Beylerbeyiliği'nden gelecek koyunlar Çorum ve Bolu sancağına ulaştığında, kimsenin müdâhale etmemesi için yanına adam katılarak İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Çorum beğine hüküm ki:

"Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün vilâyet-i Rûm'dan olıgeldüği üzre koyun ihrâc idüp sâhıbleri veyâ vekîlleri ile gönderesin." diyü Rûm beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilüp emrüm üzre müşârun-ileyh koyun ihrâc idüp gönderüp taht-ı hükûmetüne dâhıl oldukda

kimesne dahl ü tecâvüz itmemeğiçün yarar âdem ta‘yîn olunup toğrı İstanbul'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup emrüm mûcebince mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün koyun gelüp sancağuna uğradukda mu‘temed âdemün ta‘yîn idüp kasabât u kurâda bir ferde koyun satdurmayup ve boğazlatdurmayup ve kimesneye zâyi‘ u telef itdürmeyüp cümlesin bî-kusûr mahmiyye-i mezbûreye gönderesin. Şöyle ki; adem-i ihtimâmunla zikrolunan koyundan sancağunda koyun zâyi‘ ola, özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olup emrüme muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Bolı beğine; vech-i meşrûh üzre.

1032 *Behram adlı kişiyi Ergene Köprüsü civarında yaralayan zimmî çobanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğ'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "Yani ve Todora ve dîger Yani ve Petro nâm zimmî çobânlar Behrâm nâm kimesneyi Ergene Köprüsi kurbinde birkaç yirde harbe ile mecrûh eyledüklerine ikrâr itdüklerin" bildürüp ve mezbûr bi'l-fi‘l mahbûs olup lâkin hîn-i muhârebede akçaları alındığı ve mecrûh-ı mezbûr ol cerâhatden fevtolmak ihtimâli olduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrlarun akçaları alınmış ise alınan akçaları bi-hasebi'ş-şer‘ müteveccih olanlardan ba‘de's-sübût bî-kusûr alıvirüp dahı kayd ü bend ile mezbûrları yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1033 *İstanbul zahiresi için Rum vilâyetinden koyun gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün vilâyet-i Rûm'dan şimdiye değin koyun gönderilügelüp hâlen dahı olıgeldüği üzre zahîre içün vâfir ü müstevfî koyun gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup kadîmden koyun ihrâc olunugelen kâdîlıklara girü olıgeldüği üzre yarar u mu‘temed âdemün gönderüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün bıçağa yarar vâfir ü müstevfî erkek koyun ihrâc itdürüp sâhıbleri veyâ vekîlleri ile gönderesin ki, gelüp değer bahâ ile bey‘ olunup sâhıblerine ticâret ve mahmiyye-i mezbûreye et bâbında vüs‘at gele. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin. Ammâ; bu

bahâne ile mübâşir olanlar te‘addî vü tecâvüz itmelerinden ve celb-i mâl eylemelerinden ihtiyât eyleyüp tamâm adâlet ü istikâmet üzre cem‘ itdürüp sâhıbleri veyâ vekîlleri ile gönderesin.

1034 *Dulkadir Beylerbeyi Ahmed'e Korucu-oğlu Pîrî ile gönderilen sunkur ve doğanlara Maraş beylerbeyine varıncaya kadar yol üzerindeki kadıların yeteri kadar et tedarik eylemeleri.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Mar‘aş beğlerbeğisine varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlen hâssa-i hümâyûnuma müte‘allik ba‘zı sunkur ve toğanları Dulkâdir Beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû*ya görünceletmek içün hâssa toğancılardan Korucı-oğlı dârende Pîrî ile irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûra, hâssa toğan ve sunkurlar ile her kangınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa akçasıyla kifâyet kadar et bulıvirüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

1035 *Mağrib Trablusu Beylerbeyi Turgud'un İstanbul'a gelen kalyonuna Vezir Pertev Paşa'nın hâslarından bedeli karşılığı tereke verilip Çetros İskelesi'nden yükletilmesi.*

Yazıldı.

Karaferye kâdîsına hüküm ki:

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp; "Mahrûse-i İstanbul'a gelen kalyonına bir mikdâr tereke virilmek" bâbında isticâze itmeğin taht-ı kazânda vâkı‘ olan Vezîrüm Pertev Paşa Hâsları'ndan akça ile iki yüz müd tereke virilüp Çetros İskelesi'nden tahmîl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün kethudâsı Alî varıcak, mûmâ-ileyh vezîrüm hâslarından narh-ı rûzî üzre akça ile iki yüz müd tereke aldurup iskele-i mezbûreden kalyonına tahmîl itdüresin ve ne mikdâr tereke virildüğin bu hükm-i şerîfümün zahrına kaydidüp karadan Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Bu bahâne ile emirden ziyâde deryâya ve küffâr-ı hâksâra bir habbe tereke virilmekden hazer idesin. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasın.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 14 Ramazân, sene: 972

1036 *Sinop kazâsında ortaya çıkan ve halka zulmettikleri bildirilen suhte tâifesinin haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Aşağada Kastamonı beğine bir hüküm dahı yazılmışdur. Hamza nâm kimesneye virilmişdür. Bu hüküm dahı o kîsenün içinde bile gitmişdür.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Sinob kâdîsı mektûb gönderüp; "Kastamonı sancağına tâbi‘ Sinob kazâsında ahâlî-i vilâyetden cemm-i gafîr ve cemâ‘at-i kesîr mahfil-i kazâya gelüp tezallüm itdiler ki: "Sûhte sûretinde yüz elli dahı ziyâde levend cem‘ olup âlet-i harble karye-be-karye gezüp evler ve yollar basup müslimânlarun oğlancıkların ve kızların ve avretlerin çeküp; "Nezr ü kurbânınuz vardur." diyü altun u akça vü esbâbların gâret idüp cebren ve kahran müslimânları elinden ve ayağından asup ziyâde tecâvüz idüp ve Gerze nâm karyeyi yakup evlerin yıkup Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerilerinden iki yeniçeriyi döğüp bir gün bir gice habsidüp ziyâde altun u akçaların alup ve Hâce Velî nâm kimesnenün kolından asup cebren ve kahran iki yüz altun ile bir pastav çukasın alup ve Kostandin nâm re’îsün gemisini basup gemi yoldaşların soyup sermâye akçaların ve esbâbların gâret idüp günden güne fesâdları ziyâdedür." diyü bildürmiş. İmdi; sancağun hıfz u hırâseti ve zuhûr iden ehl-i fesâdı ele getürilüp şer‘le haklarından gelinmek uhdene lâzimdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı‘ sancağunda ol vechile sûhte nâmına kimesne var ise te’hîr ü tevakkuf itmeyüp üzerlerine varup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp anun gibi el virmeyüp mukâtele vü muhârebeye mübâşeret iderlerse demleri heder olmak üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ve sâyir il-eriyle bi'l-cümle her ne tarîkla mümkin ü mutasavverse ehl-i fesâdı ele getürüp fesâd ü şenâ‘atleri sâbit ü zâhir olanları mecâl virmeyüp mahallinde şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın; arza muhtâc olanları arzeyleyesin.

1037 *Amid sancağını tahrirle görevlendirilen Musa Bey'in tahrir esnasında ortaya çıkan meseleleri bildirmek üzere sancak defteriyle birlikte kâtibi Arif'i Südde-i Saâdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Akşehir Beği olup vilâyet kitâbetinde olan Mûsâ Beğ'e ve Çakırcılar Kâtibi Ârif'e hüküm ki:

Sen ki kâtibsin, mektûb gönderüp; "Âmid sancağı tahrîr olunup livâ-i mezbûrun zevâyidi zuhûr idüp cümle sancaklar kitâbet olunca tevakkuf olunursa, küllî mâl zâyi‘ olmak lâzim gelür." diyü Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek bâbında isticâze itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen ki müşârun-ileyh sancakbeğisin, me’mûr olduğun tahrîr hıdmetinde kalup kâtibüni ol sancağun zevâyidin ve sâyir ahvâlini arzitmek içün livâ-i mezbûra müte‘allik lâzim olan defterleriyle isti‘câl üzre Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1038 *bkz. hkm. 1022*

Yazıldı.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Mahrûse-i İstanbul'da Camcıhacıali Mahallesi'nde Muhyiddîn Çelebî Evi dimekle ma‘rûf ev ki, taşra çıkacak kapunun sağ tarafında olan üç bâb dükkânı müştemil olup hudûdınun cânib-i kıblesi sâbıkâ İstanbul Kâdîsı olan Mi‘mâr-zâde Muslihuddîn'ün veresesi mülklerine ve cânib-i garbîsi Husrev Paşa-zâde Kurd Beğ mülkine ve Kazgancı veresesi mülkine Subhî (؟؟) Vakfı'na ve İskender bin Abdullâh nâm yeniçeri mülkine ve yeniçerilikden mütekâ‘ıd Îsâ bin Abdullâh mülkine ve kıbleye mukâbil olan cânibi tarîk-ı hâssa ve Yeniçeriler Ağası Alî Ağa mülkine ve cânib-i şarkîsi tarîk-i âmma müntehîdür; müşârun-ileyh Muhyiddîn Çelebî vefât itdükde zikrolunan evün sekiz hıssa-i şâyi‘âsından bir hıssa-i şâyi‘ası Aynî nâm zevcesine ve bâkî kalan yedi hıssa-i şâyi‘ası on bir hıssa olup zikrolunan on bir hıssadan hâliyâ Edirne'de Sultân Bâyezîd Hân Müderrisi olan Monla Çelebî dimekle ma‘rûf Abdülkerîm Mehmed'e ve Abdülvâhıd ve Abdülbâkî ve Kutbüddîn nâm oğullarına ikişer hıssa ve Rahîme ve Safiyye ve Hâmide nâm kızlarına birer hıssa değ-dükden sonra mezbûr Abdülkerîm Mehmed merkûme Hâmide nâm kızkarındaşınun hıssa-i şâyi‘asını satun alup zikrolunan on bir hıssa-i şâyi‘adan üç hıssa-i şâyi‘aya mâlik oldukdan sonra Abdülvâhıd ve Kutbüddîn ve Rahîme ve Safiyye fevtolup mezbûr Abdülbâkî li-ebin ve ümmin karındaşları olup mezbûr Abdülkerîm Mehmed ancak li-ebin karındaşları olmağla cümle hıssaları mezbûr Abdülbâkî'ye intikâl idüp mezbûre Aynî Hâtûn dahı fevtolup sümün hıssa-i şâyi‘ası sadrı oğlı olan merkûm Abdülbâkî'ye intikâl idüp bu cümle hıssalara mezkûr Abdülbâkî mâlik olduğından sonra fevtolup cümle hıssa-i şâyi‘ası oğlı Mahmûd nâm sağîra intikâl idüp müddet-i medîde zikrolunan evde kirâcı sâkin olmağla harâba müteveccih olup ücreti ta‘mîrine vefâ itmeyüp yevmen fe-yevmen harâb olmağın zikrolunan evün bey‘ olunması sağîr-i mezbûra evlâ vü enfa‘ olup kıbel-i şer‘den bey‘ıne izin virilmeğin sâbıkâ Sarây Kâdîsı olan Mevlânâ Hurrem bin Abdülhayy ve Îsâ bin Abdullâh ve Sinân bin Abdullâh nâm kimesneler şehâdetleriyle müşârun-ileyh Abdülkerîm Mehmed'ün vekîli ve müteveffâ-yı mezbûr Abdülbâkî'nün sulbi oğlı Mahmûd nâm sağîrün kıbel-i şer‘den vasîsi olan Sa‘âdet bin Abdullâh nâm kimesneden cenâb-ı celâlet-me’âbumdan sekiz bin filoriye iştirâ olunmağın ben dahı mezîd-i ınâyetümden zikrolunan evi Südde-i Sa‘âdetüm'de İkinci Kapucıbaşı olan dârende iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim ilh. Mehmed *dâme mecdühû*ya temlîk idüp bu mülk-nâme-i hümâyûn-ı meserret-makrûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Zikrolunan ev müşârun-ileyhün mülk-i mahzı ve hakk-ı sırfı olup dilerse sata, isterse bağışlaya, murâd idinürse vakfeyleye. Ol bâbda evlâd-ı emcâdumdan ve vüzerâdan ve ümerâdan ve mutasarrıfîn-i emvâl ve mübâşirîn-i a‘mâlden ve gayriden kimesne dahl ü ta‘arruz eylemeye. Her kim tebdîl ü tağyîr iderse ında'llâhi'l-Meliki'd-Dâyim mücrim ü âsim ola; şöyle bileler; alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar.

Tahrîran fî evâyili Ramazân, sene: isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e.

1039 *Eğirdir kazâsı Kandos karyesinde hatip iken Rodos'a sürülen Hayreddin'in Lala Hüseyin ve Rodos kadısının hüsn-i şahâdetlerine binâen serbest bırakılması, fakat hakkında tekrar şikayet olursa, yeniden Rodos'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Lala Hüseyin *dâme ulüvvühû* mektûb gönderüp Hamîdili'ne tâbi‘ Eğirdür kazâsından Kandos nâm karyede hatîb olan Hayreddîn içün; "Üzerine cürm sâbit olmadın Rodos'a gönderilmişdür." diyü bildürüp ve Rodos kâdîsı dahı mektûb gönderüp mezbûr Hayreddîn içün; "Sâlih u mütedeyyin kimesnedür. Bir ferdün şekvâsı ve üzerinde hakkı yokdur. Ehl-i garaz söziyle olmışdur." diyü arzidüp ıtlâk olunmasın recâ itdükleri ecilden şöyle ki; kendü hâlinde olmayup şirret ü şekâvetinden müslimânlar şekvâ ideler, girü Rodos'a gönderilmek üzre ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı şart-ı mezkûr üzre ıtlâk eyleyesin.

1040 *Şehirköy kazâsında haklarında şikâyet bulunan sipâhiler var ise belirlenip hasımlarıyla dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.

Şehirköy kâdîsına ve sol-kol alaybeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Şehirköy'de sipâhî tâyifesinden hak taleb ider kimesne var ise ihzâr idüp hasımlarıyla berâber idüp şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına alıviresin." diyü fermân olunmağın teftîşine şürû‘ olundukda ba‘zı kimesnelerden sipâhî tâyifesinde dört nefer kimesneden hak da‘vâ idüp âdem gönderildükde cümlesi kefîlleriyle gaybet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; fi'l-vâkı‘ hak da‘vâ olunan kimesnelerden gaybet itmiş kimesne var ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile şer‘le teftîş idüp göresiz; her kimün üzerlerine şer‘le hak sâbit olursa ashâbına alıvirdükden sonra kendüleri muhkem habsidüp üzerlerine sâbit olan mevâddı ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Şer‘-ı şerîfe mugâyir kimesneye iş olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

1041 *Mora sancağından deryâ seferine emrolunan sipâhilerden arta kalan züemâ ve sipâhilerin yalılarda bulunan kaleler ve karyelerin muhafazasında istihdam edilmeleri.*

Yazıldı.
Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Küffâr-ı hâksârun donanması olup serhadlerden bir cânibe hücûm itmeleri mukarrerdür. Dört binlü ve dört binden aşağa olan sipâhîler Donanma-i Hümâyûnum seferine emrolunup bâkî zü‘amâ vü sipâhîler dahı âhar cevânib serhadlerine hâzır olmak emrolunup lâkin Mora serhadleri hâlî kalmak lâzim gelür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, deryâya emrolunan sipâhîlerden gayri zü‘amâ vü sipâhîye taht-ı livânda olan yalıları leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz üzre hıfz u hırâset itdürüp gaflet ile ol câniblerde yalılarda olan kılâ‘ u kurâya ve re‘âyâya zarar u husrân irişdürmekden sakınup hıfz u sıyânetleri bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

1042 *Hakkındaki şikâyetler üzerine gönderilen emr-i şerîflere itâat etmeyip dâvalarının görülmesine mani olan ve Kütahya Kalesi'nde hapiste bulunduğu bildirilen Tenkata(?) Pîrî adlı kişinin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kapucıya virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 972

Ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* lalasına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "hükm-i hümâyûn vârid olup mazmûnında Tenkata(?) Pîrî dimekle ma‘rûf kimesnenün Turgud Sübaşısı olan Müteferrika Yıldırım ile olan da‘vâsı görilmek fermân olunup bundan akdem mezbûr Tenkata(?) Pîrî Ebü'l-Leys nâm kimesnenün yolın basup develerin gâret itdüği şer‘le sâbit olup mezbûr Ebü'l-Leys sûret-i sicil getürmeğin küreğe gönderilmek içün müşârun-ileyh oğlum tarafından irsâl olunan kimesne varmazdan evvel gaybet idüp hâliyâ vârid olan hükm-i hümâyûn mûcebince çavuşa koşılup yirine gönderildükde hasımlarıyla mukâbil olmayup ve ba‘zı şikâyetciler dahı Karaman beğlerbeğisine emr-i şerîf ihrâc idüp anlar tarafından gelen kimesneye el virmeyüp ınâd ü muhâlefet eylemekle şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe adem-i itâ‘ati olup bu cânibde bulunmağla Kal‘a-i Kütâhiyye'de habsolunduğın; bildürdüğün ecilden küreğe konmağıçün Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, emrüm mûcebince mezkûrı yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Koşup gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh oluna ki, gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

1043 *Aydın müsellemleri beyinin emrolunduğu su yolu hizmetinde kalarak sancağının ikinci nöbetli müsellemlerini Manisa'daki seddin tamiri hizmetine göndermesi.*

Yazıldı.
Muhzır âdemisi Ömer nâm kimesneye virildi. Fî 16 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Aydın müsellemleri beğine hüküm ki:

Bundan akdem bir [nev]betlüsi ile sana suyolı hıdmetine gelmen emrolunmış idi. Hâliyâ Mağnisa'da vâkı‘ olan seddün ta‘mîri dahı lâzim olmağın sancağun müsellemlerinün ikinci nevbetlüsi mezkûr seddün ta‘mîri içün ta‘yîn idüp ol bâbda sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Sen suyolı hıdmetine kalup emr-i şerîfüm üzre ikinci nevbetlü müsellemlerüni yarar âdemünle mahall-i me’mûle gönderüp istihdâm itdüresin. Bu bâbda ihtimâm eyleyüp emrolunan nevbetlü müsellemlerüni göndermekde avkolunmakdan hazer idesin.

1044 *Yumlu tâifesinden bâzı kişileri kandırarak müslümanlara zulmeden Ziyal adlı sipâhinin sûret-i sicili ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Bozok sancağı beğine ve Aktağ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "hâliyâ livâ-i mezbûrdan Ziyâl nâm sipâhî içün bundan akdem; "Ben müteferrika oldum." diyü Yumlu tâyifesinden hayli âdem ıdlâl* idüp yoldan çıkarup ve niçe müslimânlara zulm ü te‘addî idüp ve dâyimâ hırsuzlara şerîk ü yatak olmağla vilâyete küllî zarar idüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî değildür; âmme-i nâsa zararı vardur." diyü i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göre[sin]; arzolunduğı gibi olup bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olur ise şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

* Metinde " الخلول " şeklinde geçmektedir.

1045 *Boğdan voyvodasının, daha önce gönderilen emir gereği, Erdel kralından vuku bulacak yardım talebini karşılamak için beş-altı bin asker hazırlayıp beklemesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâlen mektûb gönderüp ol cânibe müte‘allik her ne ki i‘lâm itmiş isen ma‘lûm-ı şerîfüm oldı. Eyle olsa; bundan akdem; "Erdel kralı tarafından sana âdem gelüp mu‘âvenet taleb itdükde Boğdan leşkerinün yararlarından beş altı bin mikdârı müretteb ü müsellah âdem hâzır idüp âdemleründen i‘timâd itdüğün bir yararın

baş u buğ ta‘yîn idüp lâzim geldükde tevakkuf itmeyüp varup müşârun-ileyhe mu‘âvenet

itdüresin." diyü sana hükm-i hümâyûnum yazılup Tımışvar beğlerbeğisine gönderilmişidi. Ve'l-hâletü hâzihî ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda tamâm basîret üzre olup emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince Boğdan leşkerinün yararlarından beş-altı bin mikdârı âdemi müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp i'timâd itdüğün âdemün baş u buğ ta'yîn eyleyüp Boğdan sınurında tevakkuf itdürüp kral-ı müşârun-ileyh tarafına nâzır olup anun gibi mûmâ-ileyh krala mu'âvenet lâzim olup kâğıd ve âdem gönderüp leşker taleb itdükde aslâ tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti'câl varup a'dânun def' u ref'ı husûsında envâ'-ı hıdmet ü yoldaşlıkda bulunalar. Bu bâbda gaflet itmeyüp emrüm üzre mu'âvenete leşker tedârük idüp ol cânibe nâzır olmakdan hâlî olmayasın.

1046 *Tamir olunacak Kostaniçe Kalesi'nin tamiri hizmetine Travnik Kalesi dizdarının tâyin olunduğu, tamirden sonra kale muhafazasına Travnik Kalesi kethudâsının tâyin olunması.*

Yazıldı.
Beğ-zâde İbrâhîm Çavuş'a virildi; beğün kethudâsına virmek içün. Fî 15 Ramazân, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Travnik Kal'ası Dizdârı Ya'kûb'un binâ ahvâline vukûfı olduğı i'lâm olunmağın hâliyâ ta'mîri fermân olunan Kostaniçe Kal'ası'nun binâsı hıdmetine mezkûrı ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûr dizdârı emr-i şerîfüm müsted'âsınca kal'a-i mezkûre ta'mîri hıdmetine istihdâm eyleyesin ve binâ hıdmeti tamâm olunca kal'a-i mezbûre kethudâsına kal'anun muhâfazası hıdmetin ısmarlayup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitdürmeyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

1047 *Tunus beyinin, Mezistre kazâsında kuma oturan hediye yüklü gemisindeki eşyaları yağmalayan kadı, nazır ve bu işe karışan sâir kişilerin bulunması, yağmaladıkları malların geri alınması ve haklarında bir karar verilinceye kadar kendilerinin kalede hapsolunmaları.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Mora beğine, Kalavrita ve Mezistre kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp Tunus beği tarafından hedâyâ ile gelürken Mezistre kazâsında kuma oturan geminün ahvâli emr-i şerîfüm muktezâsınca görilüp sefînede olan zeytûn yağı ile devekuşı yüninden gayri metâ' u esbâba deryâdan zarar

irişmeyüp sâyir esbâb ü emti‘asın zabtidenlerün ahvâli ma‘lûm olup vâkıf olduğunuz umûr tahrîr olunup habsolunması lâzim olanlara Balyabadra ve Mezistre Kal‘aları'nda habsolunup ve Nâzır-ı Emvâl olan Alî yarar kefîllere virildüğin ve hîn-i teftîşde ikrâr idenlerün takrîrleri yazılup sâbıkâ gemi helâk olduğı zamânda Mezistre Kâdîsı Abdürrahîm yazduğı esbâb defteri ile ba‘dehû teftîş olundukda zuhûra gelen metâ‘ u esbâbun defterin irsâl eylemişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl pâye-i serîr-i sa‘âdet-masîrüme arzolunup ma‘lûmum olmışdur. İmdi; bir vilâyetün hâkiminden risâlet tarîkı ile âdemleri hedâyâ ile Atebe-i Ulyâm'a gelürken anlarun esbâblarına dahlolunmak küllî hıyânetdür. Husûsâ gemileri garkola, ol yirün kâdîsı ve nâzırı ve sâyir ahâlîsi mu‘âvenet itmeyüp kendüler gâret itdükleri ecilden eşedd-i azâb-ı elîm ile siyâsete müstehık olmışlardur. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Süleymân *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsı kimesneye i‘timâd itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup çavuşum mübâşereti ile Kâdî Abdürrahîm'i ve Nâzır Alî'yi der-zencîr idüp kâdînun ve nâzırun âdemlerin ve ol nâhıyenün sipâhîsinden ve re‘âyâdan ve hıdmetkârlarından zikrolunan esbâbun gâretine mübâşereti olan her kimler ise getürdüp zâyi‘ olan esbâbı sâbıkâ irsâl olunan defter mûcebince bî-kusûr taleb idüp ihtiyârlarıyla getürüp teslîm itmezler ise örf ile görilmek lâzim oldukda eger mezbûr kâdî ve eger nâzıra ve sâyir îcâb idenleri örf idüp bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn teftîş ü tefahhus idüp zikrolunan geminün gâret olunan esbâb ü metâ‘ın bî-kusûr zuhûra getürüp gâret tarîkıyla her kimün elinden ne mikdâr esbâb ü metâ‘ alınup kabzolunursa aynı ile defter itdürüp hıyâneti ve hırsuzluğı şer‘le sâbit ü zâhir olanları sicillât idüp kendülerin kal‘ada habsidüp isimleri ve resimleriyle yazup arzidesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Ammâ; bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesnenün ta‘assub u nisbeti ile hılâf-ı şer‘-ı şerîf hayfolmakdan sakınup istikâmet ü adâletinüz muktezâsınca hak üzre görüp vâkı‘-ı hâli sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzidesiz; şöyle bilesiz.

1048 *İkaz edildiği halde hazîneden aldığı kul ulûfeleri keselerinin mührünü bozarak hıyanet ettiği bildirilen Şehrizol kâtibinin dirliğinin başkasına verilerek bu şekilde hıyaneti olanların çalıştırılmaması.*

Yazıldı.
Bölük Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 18 Ramazân, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şehrizol'da Kullar Ağası olan Mustafâ *zîde mecdühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "ağalık kendüye virilüp varup ulûfe zamânında irişüp Hazîne'den kîseler mühürlü teslîm olunurken yazıcı olan kimesne kîseleri mühürsüz getürüp yüz neferden ziyâde ulûfeler kîsede bulunmayup yitişdüği yirde eger köyde ve eger hânda kula ulûfe virür imiş ve kulun ulûfesiyle ticâret idüp kîseler mühürle gelmek içün kerrâtla tenbîh olundukda mümkin olmayup hâyin ü müfsid kimesne olup ve mukaddemâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan müteveffâ Ferhâd Paşa kâtib-i mezbûrı bir emir kazımak sebebi ile Dergâh-ı Mu‘allâ'ya

arzidüp elin kırmağa emr-i şerîf virilmişken firâr itmekle halâs olup mezbûrun kitâbeti âhara virilüp ve dirliği karındaşı olup sâbıkâ Erzurum kullarından on altı akçası olan Hızır bin Hasan'a virilmesin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise min-ba‘d anun gibi kâtiblerden istikâmeti olmayup sekâmet ü hıyâneti zâhir olanı istihdâm itmeyüp gedüklerin dahı âhara viresin.

1049 *Cezâyir-i Garb Beylerbeyi Hasan Paşa'nın donanmaya katılmak isteyen oğlu Mehmed'in kadırgasına peksimet verilmesi.*

Yazıldı.
Şücâ‘ Kethudâ âdemine virildi.

Vezîr Mustafâ Paşa hazretlerine hükm-i şerîf ki:

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Hasan Paşa *dâme ikbâlühû*nun oğlı kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mahmûd *dâme mecdühû* Donanma-i Hümâyûn ile deryâya bile gitmek murâd idinmeğin kadırgasına, sâyirlerine virilügeldüği üzre peksimad virilmek bâbında hükm-i şerîfüm recâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün kadırgasına sâyirlerine virilügeldüği üzre peksimad viresin.

1050 *Konya'da merhum Hüdavendigar hangâhında, ehl-i sünnet ve cemaatten olmadıkları halde mürid adıyla toplanan kişilerin kisvelerinin alınarak hangâhtan uzaklaştırılmaları.*

Yazıldı.
Şeyha virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 972

Konya kâdîsına hüküm ki:

Merhûm Hudâvendigâr *kuddise sirruhû* hânkâhında ba‘zı ehl-i hevâ cem‘ olup sâyir kendü hâllerinde tarîk-ı sülûkde olan fukarâyı dahı rencîde idüp evkât-ı hamseyi edâ itmeyüp Ehl-i Sünnet ve Cemâ‘at'den olmayup mücerred mevlânâ-yı müşârun-ileyhün mürîdi nâmına olup envâ‘-ı menhiyyât u fuhşiyyât üzre oldukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hânkâh-ı mezbûrda anun gibi Ehl-i Sünnet ve Cemâ‘at'den olmayup evkât-ı hamseye müdâvemet itmeyüp mevlânâ-yı müşârun-ileyhün dervîşleri sülûk itdüği tarîkı ri‘âyet itmeyüp şer‘a muhâlif vaz‘ irtikâb iden kimesnelerün kisvetlerin şeyha aldurup ve hânkâhdan sürüp mahall-i mezbûrı ol asıl ehl-i hevâdan tathîr ü pâk idüp min-ba‘d şeyhdan gayri kimesne elinden kisvet giydürmeyüp şer‘a ve emre muhâlif iş itdürmeyesin ve [bu hükm-i şerîfümi] ba‘de'n-nazar şeyhun elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasın.

1051 *Rumeli Kadılıklarında bulunan Mihallü'ye tâbi akıncı tâifesinin, sefer mühimmâtı ve silahlarıyla birlikte, sefere görevlendirilen Akıncı Beyi Süleyman Bey'in yanına gönderilmesi.*

Yazıldı.
Âdemi Nasûh'a virildi. Fî 18 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Akıncı Beği Süleymân *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendü sefere müteveccih olup akıncı tâyifesi mesâfe-i ba‘îdede olup henüz cem‘ olmaduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi varıcak, te’hîr itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda Mihallü'ye tâbi‘ bulunan akıncı tâyifesin yat u yarakları bi'l-cümle sefer mühimmâtı ile bî-kusûr ihrâc idüp irsâl eyleyüp tenbîh ü te’kîd idesiz ki, müşârun-ileyhe varup irişüp emrüm üzre hıdmetde bulunalar. Emrüme mugâyir kimesneye ınâd ü te‘allül itdürmeyesiz.

1052 *Budun Defterdârı Mustafa Bey'in vakfedip Budun Kalesi mahzeninde korunan altından çalındığı anlaşılan miktarın ve çalanların bulunması için gerekli tahkikatın yapılması.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Sirem beğine, Semendire ve Belgrad ve Niş kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Belgrad kâdîsısın, mektûb gönderüp; "Budun Defterdârı iken fevtolan Mustafâ Beğ'ün vakfidüp Kal‘a-i Belgrad mahzeninde mahfûz olan on dört bin altı yüz altmış sikke filorinün sandukına kal‘a-i mezbûreye sâ‘ıka nâzil oldukda zarar yitişüp sâbıkâ olan kâdî huzûrına getürilüp bir kîse yarılup içinde olan filori sayılup tamâm olup bir kîse dahı olup zarar yitişmedüği ecilden aslı üzerine ibkâ olunup dizdâr fevtolmağla kethudâsına ve hazînedârına ve sâyir erenlerine teslîm olundukdan sonra vakıf ihrâcâtı içün mevlânâ-yı mezbûr ma‘rifeti ile yüz bin akça dahı çıkarılup mâ-adâsı mahzen-i mezbûrda hıfzolunurken; "Sanduğun mührine fâreden zarar yitişmişdür." diyü kal‘a-erenleri haber virdükde mütevellî yoklayup sanduğun kıfli yirinde olup mührinün ipi kesilmiş bulunup açup gördükde vakf-ı mezbûr mühriyle memhûr olup içinde on bin altun olan kîse zâyi‘ olmış bulunup hâricden alâmet-i sârik bulunmayup kal‘a kethudâsına ve hazîne[dârına] ve sâyir erenlerine sü’âl olundukda mezkûr mütevellî; "Mukaffel ü memhûr içinde on dört bin filori vardur." diyü bir sanduk getürüp bize teslîm idüp; "Mahzen-i mezbûrda konılup her gün onar kimesne hıfziderdük. Mührine fâreden zarar müşâhede olunmağın mütevellîye haber virdük. Gayri ahvâlin bilmezüz." diyü cevâb virdüklerin bildürmişsin". Bundan akdem Belgrad Kal‘ası dizdârı tarafından hısâr-erenleri gelüp zikrolunan altun husûsı içün arz-ı hâl itdüklerinde size hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdı. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, bu bâbda ihzârı lâzim olanları mütevellî ve kâtib ile berâber idüp bu husûsı onat vechile kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus kılup şöyle ki; mezbûr mütevellî zikrolunan sandukı kaç def‘a çıkarmış ise girü mukaffel ü memhûr kâdî ma‘rifeti ile kethudâya ve hısâr-erenlerine ve hazînedâra teslîm itdüği şer‘le sâbit olursa ol gice nevbetci olanlara ve sâyir hafaza-i kal‘adan mazınna vü müttehem olanlardan örf îcâb idenleri bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn görüp zikrolunan mâl-ı vakf kimde ise didürüp zuhûra getürüp vakf içün zabtitdürüp ammâ;

kable's-sübût telef-i nefsden ve mazınna vü müttehem olmayanlara bî-günâh dahlolunup örf olunmakdan ve nisbet ü ta‘assubdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘a ve emre muhâlif kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

1053 *Pojega sancağında bulunan kalelerin dizdarlarının, Mora'da bâzı işleri teftişte görevlendirilen Mora Beyi Osman ve diğer görevlilerin talepleri halinde yeteri kadar müstahfız göndermeleri.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı'na virildi. Fî 20 N., sene: 972

Pojega sancağında vâkı‘ olan kılâ‘ dizdârlarına hüküm ki:

Mora'da ba‘zı husûsun teftîşi fermân olunup ol bâbda Mora Beği Osmân *dâme ulüvvühû* ile Kalavrita ve Mezistre kâdîlarına hükm-i şerîf-i cihân-mutâ‘um ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû* irsâl olunmağın zikrolunan teftîş husûsına istihdâm içün hısâr-erenlerinden taleb olunduğı üzre kifâyet mikdârı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

İstihdâm içün hısâr-eri lâzim olup sizden taleb olundukda kifâyet mikdârı müstahfız virüp istihdâm itdüresiz. Bu bâbda emrüme muhâlif iş olmakdan gâyet hazer idesiz.

1054 *İstanbul'a gelirken Gümülcine'de kaybolan daha sonra cesedi bulunan Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden Dramalı Mustafa'nın durumu ile alakalı tahkikâtın yapılarak hadisenin aslının bildirilmesi.*

Yazıldı.
Muhzır yoldaşı Hüseyin'e virildi. Fî 21 Ramazân, sene: 972

Gümülcine kâdîsına:

Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden Otuz Tokuzıncı Ağa Bölüğı'nde Dramalu Mustafâ kasaba-i mezkûreden mahrûse-i İstanbul'a gelürken nefs-i Gümülcine içinde nâ-bedîd olup bir niçe günden sonra şehir halkı bir kuyu içinden meyyitin çıkarup defneyledükleri i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

İdrîs Yeniçeri vardukda, bu husûsı onat vechile tefahhus idüp göresin; kazıyye i‘lâm olunduğı gibi olup mezbûr yeniçeri anda nâ-bedîd olup sonra kasaba halkı kuyudan meyyitin çıkarup defnitdükleri vâkı‘ mıdur, aslı nedür; künhi ve hakîkati ile ma‘lûm idinüp vukû‘ı üzre yazup arzidesin.

1055 *Manisa Kadısı Mevlânâ Bedreddin'e gerçek dışı isnadlarda bulunduğu anlaşılan kişilerin bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı kâdî-asker.
Müderris Mevlânâ Mustafâ'ya virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Mağnisa müftîsine ve Şehzâde Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Mağnisa Kâdîsı olup sâbıkâ İzmir Kâdîsı olan Mevlânâ Bedreddîn *zîdet fezâyilühû*nun hakkında İzmir Kâdîsı olduğı târîhda ba‘zı husûslar isnâd olunup Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılmağın teftîş olunmak içün sen ki müftîsin, sana hükm-i şerîfüm gönderilmişidi. Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp teftîş olundukda; "Mevlânâ-yı müşârun-ileyh isnâd olunan husûslardan berîdür." diyü arzeyledüğün ecilden ol ruk‘a sunan kimesneler ele getürilüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh husûsında ruk‘a sunan kimesneleri onat vechile tecessüs ü tefahhus itdürüp her kande ise bi-eyyi tarîkın kân buldurup dahı emr-i şerîfüm müsted‘âsınca Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesiz.

1056 *İçil livasında ortaya çıkıp sipâhiler tarafından korundukları bildirilen hırsız ve harâmilerin yakalanarak dâvaları görüldükten sonra siyâset olunacakların siyâset olunması, diğerlerinin küreğe gönderilmesi.*

Yazıldı.

İçil beğine ve Karıtaş ve Gülnar kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrdan Sebak Mehmed ve Karakâsım-oğulları ve Kızılali-oğulları dimekle ma‘rûf hırsuzlar zuhûr idüp ale'l-infirâd her biri beşer-onar nefer yoldaşlarıyla billerde müslimânlarun yollarına inüp esbâb ü tavarların gâret idüp ve kimin katlidüp ve livâ-i mezbûrdan ba‘zı sipâhîler yatakları olup ve kimi yarak virüp mu‘âvenet ü muzâheret idüp defe‘âtle âdem gönderdükden ma‘âdâ bi'z-zât kendün varup lâkin vilâyet-i mezbûre ziyâde kûhistân ü sengistân olup ba‘zı sipâhîler mu‘âvenet itmekle ele getürilmesi mümkin olmayup müslimânlara muzâyaka virdüklerin" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp da‘vâ-yı hak ider kimesneler var ise hasımlarıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin şer‘le hak üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz. Şöyle ki; mezbûrlarun üzerine her kimün şer‘le hakkı sâbit olursa hukûk-ı nâsı ashâbına alıvirdükden sonra sipâhî olanı habsidüp arzeyleyesiz. Olmayanlar bâbında şer‘le siyâsete müstehık olanı mahallinde siyâset idüp siyâsete müstehık olmayanı Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz ki küreğe konıla; şöyle bilesiz.

1057 *İstanbul keferesi patrikliğinden alındığı halde Edirne havalisinde patriklik vasfını kullanarak gezip halkı ve papazları rencîde eden Yavasef'in yakalanıp hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Hâliyâ Patrikun Kâtibi Yani'ye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ mahrûse-i İstanbul keferesine Patrik olan Yavasef'ün zimmetinde kefere re‘âyâsınun niçe hukûkı sâbit olup ba‘zı alıvirilüp ba‘zı henüz zimmetinde olup bi'l-fi‘l edâsı vâcib üç bin mikdârı filori üzerinde olup âyînleri üzre patriklığa müstehık olmamağın emrile patriklıkdan ref‘ olunmışken patrik vasfı [ile] Edirne ve sâyir kasabât u kurâda gezüp re‘âyâyı ıdlâl ve papasları rencîde eyledüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrı ele getürüp habsidüp arzeyleyesin.

1058 *Top dökülmek üzere Bağdad'a gönderilen bakırın yol güzergahındaki kadılarca emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Mahrûse-i Bağdâd'a varınca yol üzerlerinde vâkı‘ olan sancakbeğlerine ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd'da mîrî top dökmek içün Dergâh-ı Mu‘allâm topcıları kethudâsıyla bakır irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa mahûf u muhâtara olan mahallerde mezkûra kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurup irsâl olunan bakıra zarar gelmekden ihtirâz idesiz.

1059 *Sikinoz Adası Beyi Nikola'nın damadı Tomaz'ın ada halkını kışkırtarak adanın idaresini ele almak istemesinin sebebinin araştırılması.*

Yazıldı.

Rodos beğine hüküm ki:

Sikinoz cezîresine mutasarrıf olan dârende Nikola nâm zimmî âdem gönderüp; "cezîre-i mezbûreye kadîmden atası ve dedesi mutasarrıflar olup kendü dahı sâl-be-sâl on iki bin akça harâc virüp cezîrenün beği iken kızını Tomaz nâm Sakızlu'dan bir zimmîye virüp; "Kendüsi mürdoldukda Dergâh-ı Mu‘allâm'dan ınâyet olunursa cezîre-i mezbûreyi zabtide." diyü şartidüp zikrolunan cezîrenün re‘âyâsı bundan rızâ vü şükrân üzre olup beğliğe bunı taleb eyledüklerine elinde temessükleri var iken mezkûr Tomaz, cezîreyi zabteylemek sevdâsıyla bir hüküm ibrâz idüp re‘âyâsın dâyimâ ıdlâl itmekden hâlî olmaduğın" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı onat vechile teftîş ü tefahhus idüp göresin; cezîre-i mezbûre re‘âyâsı mezkûrdan şükrân üzre olup zulm ü te‘addîsi yoğ iken ol vechile re‘âyâsına mezkûr Sakızlu ihtilâl virmeğe bâ‘ıs nedür? Mâ-beynlerin görüp hakîkat-i hâl ne ise yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesin.

1060 *Bayburd kazâsı Sınur(?) karyesinde olan Hacıbey Câmi ve Zaviyesinin Mütevellîsi Hüseyin ve oğullarının vakıf malına ve karye ahâlisine vuku bulan zulümlerinden dolayı teftiş olunup dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı kâdî-asker efendi.
Mektûb getüren Kemâl nâm kimesneye virildi. Fî 23 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Bayburd ve Erzincan kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bayburd kazâsında Sınur(?) nâm karyede vâkı‘ olan Hacıbeğ Câmi‘ı ve Zâviyesi'nün mukaddemâ mütevellîsi olan Hüseyin ve oğullarınun mâl-ı vakfa eyledükleri zararları ve mürtezika ehlinün teftîşi içün hükm-i şerîf vârid olup meclis-i şer‘a da‘vet olundukda şer‘-ı şerîfe ve emre itâ‘at itmeyüp ve karye-i mezbûrenün a‘yânı ve fukarâsı külliyyen meclis-i şer‘a gelüp mezkûr mütevellîden ve oğullarından ve oğullarına tâbi‘ ba‘zı levend tâyifesinden tezallüm idüp; "Mezbûrlarun oğulları leyl ü nehâ[r] şürb-i hamrdan hâlî olmayup mahsûl-i vakfı hamra virüp fısk u fesâddan hâlî olmazlar. Teftîş olunup sâbit olan hukûkumuz alıvirilüp mezbûr levendlerün haklarından gelinmeye, ehl-i karye külliyyen perâkende olmamuz mukarrerdür." didüklerin" arzitmişsiz. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları husamâsıyla berâber idüp eger mâl-ı vakfa olan zararlarıdur, eger hukûk-ı nâsdur, bir def‘a şer‘-ı kavîme muvâfık sorılup faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da‘vâların muktezâ-yı şer‘le teftîş eyleyüp mâl-ı vakfa olan zararların görüp ve hukûk-ı nâsdan zâhir olup üzerlerine ne mikdâr nesne sâbit olursa şer‘le ashâbına alıvirdükden sonra mezbûrları habsidüp yazup arzeyleyesiz.

1061 *Daha önce Mora beyi tarafından yapılan teftiş neticesinde halka zulmünden dolayı siyâset olunmasına karar verilmişken ortadan kaybolan ve bilâhere tekrar ortaya çıkarak halka zulmeden Visoka nâhiyesinden Encan'ın yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Sipâhî-oğlanlarından Ferhâd'a virildi. Fî 26 N., sene: 972

Bosna beğine ve Sarây kâdîsına hüküm ki:

Visoka nâm nâhıyesinde Encan nâm kimesne şirret ü şekâvet ile meşhûr olup re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olduğı ecilden hâlâ Mora Sancağı Beği olan Osmân *dâme ulüvvühû* bundan akdem tutup teftîş eyleyüp üzerine niçe hukûk u mevâd sâbit olup siyâset olunmak sadedinde iken gaybet eyleyüp hâlâ müşârun-ileyh sancağa varmağla gelüp voyvodalar

yanına varup envâ‘-ı şirret ü şekâvet idüp re‘âyâya zulm ü te‘addî eyledüği arzolunmağın **buyurdum ki:**

Va[r]ıcak göresin; mezbûr bundan akdem teftîş olundukda üzerine hukûk sâbit olup şer‘le cürm-i galîz zâhir olmış ise ve hâlâ re‘âyâyı rencîde idüp mütezaccirler ise mezbûrı tutup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki getürürken yollarda onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyesin.

1062 *Etrafında topladığı bir kaç suhte ile Kargı'ya tâbi Yalman karyesinden Hamza adlı kişinin evini basarak kendisine işkence ile esbabını garet eyleyen Kargı kazâsından Gani Fakih oğlu Şemseddin adlı suhtenin yakalanarak hapsolunması.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Kastamonı beğine ve Sinob kâdîsına hüküm ki:

Hâlen Kargu kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda mütemekkin Ganî Fakîh oğlı Şemseddîn nâm sûhte ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup niçe sûhteler ile kazâ-i Kargu'ya tâbi‘ Yalman nâm karyede Hamza nâm kimesnenün evin basup ayağından asup üç bin akçasın alup evinde ve anbârında olan esbâbın gâret itdüğin" i‘lâm itmeğin mezbûrun ele gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı her ne vechile mümkin ise ele getürüp zikrolunan kazıyye bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmiş da‘vâ değil ise husamâ muvâcehesinde onat vechile teftîş idüp göresiz; arzeyledüği gibi ise –bi-hasebi'ş-şer‘ı'l-kavîm sâbit ü zâhir ola, şer‘le sâbit olan– hakkı alıvirdükden sonra mezbûrı habsidüp ne mikdâr nesne sâbit olduğın sicill idüp vukû‘ı üzre ale't-tafsîl yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm eyleyesiz. Sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesiz.

1063 *Sakız'da satılmak üzere Üsküdar İmâreti Evkâfı'nın Ahyolu cânibinde olan terekesinden gemilere tereke verilen reislerin boğazlardan geçmelerine mani olunmaması.*

Bu dahı.

Bir sû[re]ti Manol Mihal nâm re'îs gemisine yüz yetmiş müd tereke tahmîl olunup hüküm virildi.

Bu dahı.

Bir sûreti, Yorgi Manol nâm re'îs gemisine yüz yetmiş müd tereke tahmîl olunup hüküm virildi.

Yazıldı.
Mehmed Çelebî'ye virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Sakız'a varınca deryâ kenârında vâkı' olan kâdîlara ve Boğaz Hısâr dizdârlarına hüküm ki:

Üsküdar Imâreti Evkâfı'nun Ahyolı cânibinde olan terekesinün ba'zı deryâda müte'affin olup Sakız'a alup gidüp anda bey' itmek içün Nikola nâm zimmî re'îsün gemisine yüz on müd tereke tahmîl olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr tereke ile mezkûr re'îs vardukda, eger Boğaz Hısârları'ndadur ve eger taht-ı hükûmetinüzdedür, emrüme muhâlif kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz ki varup murâd olunduğı üzre bey' eyleyeler. Ammâ; bu bahâne ile deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmekden hazer eyleyesiz.

1064 *Kesilmiş olan hâssa gemi ağaçlarının çektirilmesi işinde Sapanca ahâlisine zulüm yapıldığı iddiasının araştırılıp hakikatin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kaya nâm kimesneye virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

İznikmid ve Sabancı kâdîlarına hüküm ki:

Sabancı kazâsı ahâlîsi âdem gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup hâssa gemi ağacı kat' olunup İznikmid'e çekilmesi fermân olundukda karasığır çifti olana su sığırı çifti çekecek ağaç teklîf idüp re'âyâ kendü yanlarından niçe akça virüp âhara çekdürüp ve re'âyâdan ba'zınun eline huccet virüp akçaların alup hıdmetden mu'âf idüp re'âyâya zulm ü te'addî olunur." diyü i'lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup göresiz; zikrolunan ağaç re'âyâya adâlet üzre teklîf olunmayup ol vechile zulm ü te'addî olunduğı vâkı' mıdur, nicedür; tamâm hakîkati ile ma'lûm idinüp vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz.

1065 *Rumeli'nin sağ kolunda bulunan kadılıkların İstanbul zahiresi için celeblerin getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.
Koyun emîni âdemine virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 972

Rûmili'nün sağ-kolında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan celeblerün koyunları mahrûse-i İstanbul'a vakti ile gelmeyüp irsâl olunan koyun defterlü gelmemekle; "Celeb tâyifesine huccet virilmede tereddüd olunu[r]." diyü koyun emîni cânibinden i‘lâm olunmağın min-ba‘d her celebün koyunı defterinüzle nâyiblerinüze koşılup vakti ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerün üzerlerine takdîr olunan koyunlarını bi'z-zât yoklayup vakti ve mevsiminden tecâvüz itdürmeyüp her mevsimün koyunın yazup defter idüp vakti geldüği gibi aslâ te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp yarar nâyiblerinüze koşup defterinüzle mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun emînine teslîm itdüresiz; vaktinden tecâvüz itdürmeyesiz. Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile yazılu celeblerün koyunları vakti ve defterinüzle nâyiblerinüze koşup göndermeyesiz, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasız; hılâf-ı emr iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1066 *Rumeli'nin sol kolunda bulunan kadıların İstanbul zahiresi için celeblerin getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vilâyet-i Rûmili'nün sol-kolında vâkı‘ olan kâdîlara vech-i meşrûh üzre.

1067 *Kili ve Akkirman kadılarının kazâlarından yeni yazılan celeblerin İstanbul zahiresi için getirecekleri koyun miktarını bildirir defter ile koyunları zamanında gönderip koyun emînine teslim etmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda müceddeden yazılan celeblerün üzerlerine takdîr olunan koyunları vakti ile gelüp irişmemekle et bâbında mahrûse-i İstanbul'da muzâyaka olduğın koyun emîni i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda yeni yazılan celeblerün koyunların vakti ve mevsimi ile defterinüzle bî-kusûr ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderüp vaktinden tecâvüz itdürmeyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasız.

1068 *Yalak-âbâd, Kite ve İzmir kadılarının kazâları dâhilinde, meyvelerin ham olarak toplanmasına müsaade etmemeleri, İstanbul'a ham olarak getirilecek meyvelerin muhtesib tarafından kabul edilmeyeceği.*

Yazıldı.
Muhtesib âdemine virildi. Fî 24 Ramazân, sene: 972

Yalak-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Şimdiki hâlde kirâs zamânı karîb gelüp ve sâyir meyve dahı akabince irişmek üzredür. Ammâ; kemâlin bulmayup hâmla yolunup satılmağla İstanbul'a meyve satmağa gelen gemiler getürdükleri meyve ekle kâbil olmadığı ecilden min-ba'd her meyve kemâlin bulup ekle kâbiliyyet gelmedin devşürilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup taht-ı kazâna tâbi' Karamürsel ve sâyir bâğ u bâğçe vü bostân olan mahallere âdem gönderüp sâhıblerine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, her meyveyi irişüp kemâlin bulup ekle kâbiliyyet geldüği zamânda devşürdüp bey' itdüresin. Şöyle ki; emrüme muhâlif kable'l-vakt hâm meyve gönderile, mahrûse-i mezbûre muhtesibine gemiden taşra çıkartmamak tenbîh olunmışdur. Ana göre sen dahı taht-ı kazânda olan kurâ vü nevâhîde tenbîh ü nidâ itdüresin ki, sinîn-i sâbıkaya kıyâs idüp vakti irişmedin meyve göndermeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Kite kâdîsına yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İzmir kâdîsına vech-i meşrûh üzre yazıldı.

1069 *Tutuklu olarak İstanbul'a gönderilen zimmî çobanlardan Yani'nin parasını aldığı bildirilen Halil adlı kişinin yakalanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Südde-i Sa'âdetüm'e mukayyed ü mahbûs irsâl olunan Yani ve Todor ve dîger Yani ve Manol nâm çobânlardan mezbûr Yani nâm zimmînün Halîl nâm kimesne on dört bin dört yüz akçasın aldığın" mahall-i hâdisede olan müslimânlar haber virdüklerin bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr Halîl'i ele getürüp kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup irsâl idesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler.

1070 *Acemi-oğlanlarından Yunus'u ayartarak mürted eden Sarımsaklu karyesinden Kaya Keşiş oğlu Nikola ve kardeşi Sarımsaklı Papazı Papa Pavlos adlı zimmîlerin küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibine virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 972

Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan karye-i Çukur'dan mukaddemâ alınan Yûnus nâm acemî-oğlanı karye-i Sarımsaklu'dan Kaya Keşîş oğlı Nikola nâm zimmî mahrûse-i İstanbul'dan ayardup alup gidüp mezbûr Nikola'nun karındaşı Sarımsaklu Papası olan Papa Pavlos nâm zimmînün evine iletüp mezbûr oğlanı mürtedd itdükleri arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûr Kaya Keşîş oğlı Nikola'yı ve Papa Pavlos nâm zimmîyi Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konılalar ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 25 Ramazân, sene: 972, Kostantıniyye

1071 *Üsküp kazâsından Osman'ın güherçile işletme talebi üzerine eskiden Üsküp'te güherçile işlendiği anlaşıldığından, güherçile işlenilmesi hususunda gerekli bilgilerin tafsilâtlı olarak araştırılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.
Yayabaşılıkdan çıkan Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 15 L., sene: 972

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Osmân nâm kimesne elinden hükm-i şerîf vârid olup; "Kadîmden Üsküb'de güherçile işlenügelmeğin Osmân nâm kimesne; "Kazganlarum hâzırdur; güherçile işlenmek olursa mâl-ı mîrîye nef‘um vardur." diyü bildürmeğin fi'l-vâkı‘ kadîmden kazâ-i mezbûrda güherçile işlenügelmiş midür ve işlendüği takdîrce kıntârı kaçar akçaya olur göresin." diyü fermân olunmağın ehl-i vukûfdan tefahhus olundukda; "Kadîmden işlenürdi; sonradan re‘âyâ mütezaccir olmağla ferâgat olunmışdur." diyü haber virüp ve mezkûr Osmân; "Güherçile işlenürse her kıntârı yüz elli akçaya işlenür ve kirâsına seksen akça virilüp cümle kıntârı iki yüz otuz akçaya olur. Üslûb-ı sâbık üzre re‘âyâ nevbetle odunın ve toprağın ve suyın getürivirürler." didüğin" bildürmişsin. Eyle olsa; zikrolunan güherçilenün odunı ve suyı ve toprağı hâzır olup kirâsı mîrî tarafından dahı virilicek ol mikdâr akça kime virilür ve her kıntâra bu kadar harc neden lâzim gelür? Güherçile emri mühimdür; toprağı bulundukdan sonra elbette girü işlenmeğe mübâşeret olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup odunı ve suyı ve toprağı hâzır oldukdan sonra her kıntârun ne mikdâr akça ile hâsıl olmak mümkin ise ehl-i vukûfdan hakîkat-i üzre muttali‘ olup aslı ile sıhhati üzre yazup arzeyleyesin ve ba‘zı yirlerün odunı ırağ olup toprağı yakîn olur ve ba‘zınun toprağı ba‘îd olup odunı yakîn olur. Ol asıl mevâzı‘ı yoklayup dahı bişmeğe ve harca âsân olan yirlere kazganı iledüp bişürildüği

takdîrce her kıntârı ne mikdâr ile hâsıl olursa tasarruf olacak yirlerin ve harc itlâf ü isrâf olmak lâzim gelmeyen cemî‘ husûsı ma‘lûm idünüp arzitmeyince olmayasın.

1072 *Malazgird Sancağı Beyi İmamkulu Bey ve Malazgird Kalesi erenlerinin teftişi neticesinde Âmid kadısı tarafından düzenlenen sicilin incelenip neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Malazgird Kal‘ası Kethudâsı Süleymân'a virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Malazgird Sancağı Beği olup umûmen teftîşi fermân olunan İmâmkulı *dâme ızzühû* ile Malazgird Kal‘ası erenleri husûsı sâbıkâ Âmid Kâdîsı olan Mevlânâ Alâ’eddîn ile teftîş itdüğünde zâhir olan kazıyyelerin kâdî-i mezbûr sicillât idüp zikrolunan sûret-i sicilleri Südde-i Sa‘âdetüm'e getürüp ibrâz itdükleri ecilden aslından sûretleri ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan sicil sûretlerine nazar idüp içinde mastûr u mukayyed olunan mevâdda nazar idüp göresin; hakîkat-i hâl sicill olunduğı gibi midür, nicedür; ne vechile vâkıf u muttali‘ olmış isen sıhhat-i üzre ale't-tafsîl yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzidesin.

1073 *Sefer için hazırlanıp, Budun cânibinde hazır bulunması hususunda kendisine emir gönderilen Akkirman Beyi'nin, sefer hazırlıklarını tamamlayıp sancağında hazır beklemesi.*

Yazıldı.
Bölükbaşı Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Ramazâni'l-mübârek, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hüküm vârid olup; "Budun cânibine hâzır olasın." diyü fermân olunmış, sancağunda sübaşı ve sipâhî olmayup külliyyen havâss-ı hümâyûn olup ve bir mikdârı merhûm babam Sultân Selîm Evkâfı olup ammâ; bir mikdâr azeb ve hısâr-eri ve beşlü ve akıncı tâyifesi olup anlar dahı; "Ulûfemüz nakıdden virilmeyüp fakîru'l-hâl olup uzak sefere iktidârımuz yokdur." ve sancağun serhadd olup dâyimâ gavgâdan hâlî olmaduğun" bildürmişsin. İmdi; sancağun sefer-i hümâyûn vâkı‘ oldukca eşegelüp ve küffâr-ı hâksârun Erdel semtlerine hücûmı olup cümle beğler kullaruma tenbîhen ahkâm-ı şerîfem gönderilmeğin sana dahı emr-i şerîfüm irsâl olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, ol asıl özr ü beyânı koyup kendünün ve kânûn üzre lâzim gelen cebelülerün yat u yarakların tekmîl idüp ve sefere eşegelen azeb ve hısâr-erleri ve beşlü ve akıncı tâyifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağunda hâzır u müheyyâ olasın. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa anunla amel eyleyesin.

1074 *Koçak adlı kişinin evini basarak Celeb Üveys ile bir câriyeyi öldüren ve eşyalarını yağma edenlerin yakalanıp davâlarının görülmesi, suçluların cezalandırılması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 23 Ramazân, sene: 972

Silistre beğine ve Tekfurgöli kâdîsına hüküm ki:

Dârende Koçak nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Dîv[â]nî-oğlı Dîvâne Sinân ve Abdül oğlı Alî ve Fâyik on yoldaşıyla ve Kara Mehmed oğlı Mahbûb ve Mûsâ ve Deli Mehmed oğlı Osmân ve Veyiskâdî köyinden Felek ve Sakallı Baba iki yoldaşıyla ve Kara Hasan ve Nebî nâm kimesneler dahı ba‘zı yoldaşlarıyla gelüp evlerin basup babası Celeb Üveys'i bir câriyesiyle katlidüp yüz yiğirmi bin nakd akçasın ve altı aded sahan ve ba‘zı esbâbların alup te‘addî eyledüklerin ve mezkûrlarun altı nefer yoldaşları siyâset olunmışdur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Husamâyı berâber idüp gaybet idenleri yatağ u turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp mukaddemâ bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup ve on beş yıl geçmiş değil ise mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ‘at ve töhmet-i sâbıka ile müttehemler olup halk arasında hırsuz u harâmîlık ile meşhûr olmağla örf îcâb ider husûsları varise ahvâllerin şer‘ u kânûn ile görüp husûs-ı mezbûr üzerlerine sâbit oldukdan sonra alınan mâl ü esbâbların şer‘le alıvirüp dahı fesâdı zâhir olanlardan sipâhî olanları muhkem habsidüp arzeyleyesiz. Olmayanlar bâbında şol ki, emr-i şer‘-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve ehl-i fesâda hımâyet olmakdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

[Yev]mü's-Sebt, fî 27 Ramazân, sene: 972, Kostantıniyye

1075 *Ahyolu kadısı tarafından yakalanıp Vize beyi sübaşısına teslim edildiği halde sübaşı tarafından serbest bırakılan Malkoç oğlu Bâlî adlı suçlunun buldurulması, aksi halde sübaşının tutuklanarak Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sekbân Alî Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Bundan akdem Ahyolı kâdîsı ele getürdüği Malkoç-oğlı Hasan Bâlî nâm ehl-i fesâd sübaşına teslîm olunmış iken ıtlâk eyledüği arzolunmağın mezbûr sübaşına teklîf idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp kâdî-i mezbûr sübaşına teslîm itdüği mezbûr kimesneyi elbette sübaşına teklîf idüp her kande ise buldurup ele getürüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Şöyle ki; emrüm mûcebince mezbûrı ele getürüp teslîm itmeye, sübaşıyı kayd ü bend ile Atebe-i Ulyâm'a irsâl eyleyesin. Bu

bâbda adem-i ihtimâmdan hazer eyleyesin. Sonra netîcesi sana âyid olur; ana göre mukayyed olasın.

1076 *Karinâbâd kazâsının Hüseyinçi, Vekîlharc ve Kaniçe köylerinde tutuklanan ve kefili alındıktan sonra Karinâbâd kadısı tarafından serbest bırakılan suçluların buldurularak Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Karîn-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazâna tâbi‘ Hüseyinçi nâm karyede sâkin Şa‘bân ve Vekîlharc nâm karyeden Ca‘fer nâm sipâhî ve Kaniçe nâm karyeden Dâvûd nâm kimesnelerün hırsuzlukları ve ehl-i fesâd ü şenâ‘at oldukları zâhir olmağla ele girüp habsolunmış iken kefîlin alup ıtlâk eyledüğün kimesneleri ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerünle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan üç nefer kimesneleri bi-eyyi tarîkın kân ele getürüp emrüm mûcebince mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele idüp mezbûrları ele getürüp göndermeyesin, aslâ özrün makbûl olmayup ve azlile konılmayup ıtâb u ıkâba müstehık olursın. Ana göre ikdâm ü ihtimâm idüp elbette mezbûrları ele getürüp göndermeyince olmayasın.

1077 *Kapıağası Yakup'un akrabasından Gümülcine'de vefat eden Cafer'in muhallefâtının Dergâh-ı Mu‘allâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kapu ağası cânibinden gelen Haydar nâm kapucıya virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Gümülcine ve Karasuyenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Kapum Ağası Ya‘kûb *dâme ulüvvühû*nun akribâsından nefs-i Gümülcine'de sâkin erbâb-ı tîmârdan Ca‘fer nâm kimesne hâlen fevtolup verâset müşârun-ileyhe münhasır olmağla cümle muhallefâtı mûmâ-ileyhe intikâl idüp Mehmed nâm kimesne; "Babamun kulıdur." diyü verâset da‘vâsın idüp muhallefâtına dahlitdüği i‘lâm olunmağın mezkûrun muhallefâtı cem‘ u tahsîl olunup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun muhallefâtını şer‘le teftîş idüp zuhûra getürüp cümlesin defter idüp mühürleyüp yarar âdemlerinüzle Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; şöyle bilesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Hasan ve Pervîz mübâşir olalar. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz eylemeyeler.

1078 *Siroz'da, Müteveffâ Evranos Bey Evkâfı Mütevellîsi Mustafa'nın, evkâfın önceki yıllardaki gelirlerine aykırı olarak yaptığı işlerin ve yolsuzlukların teftişi.*

Yazıldı.
Derûnî nâm kimesneye virildi. Fî 5 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Ahmed nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl sunup; "Müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'na sâbıkâ kâtib olup bundan akdem vakf-ı mezbûra mütevellî olan Abdî'nün muhâsebesinde o[n] dört kerre yüz bin yüz yetmiş üç akça mukayyed iken hâliyâ mütevellî olan Mustafâ'nun meblağ-ı merkûmı bi'l-külliyye zâyi‘ idüp ve Abdî'nün tahvîlinden dört yılun muhâsebesin göstermeyüp ve mezbûr mütevellî olalı on kerre yüz binden ziyâde bel‘ıyyât u ketmiyyâtı olup; "Zikrolunan bel‘ıyyâtı i‘lâm ideyin." didükde kitâbetin alup öldürmeğe kasdidüp şâhid-i zûr ile üzerine on bin akça isbât idüp ve Divitdâr-zâde dimekle ma‘rûf sipâhîye hılâf-ı şart-ı vâkıf yiğirmi beş akça kendüye ve altı akça tevâbi‘ıne idüp ve vazîfe-horlara kalb akça virürler; zevâyid-i ihrâcâtun nihâyeti yokdur." diyü i‘lâm idüp ve size i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın bu husûsa mübâşir ta‘yîn idüp sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, te’hîr ü terâhî itmeyüp bir münâsib olan mahalde cem‘ olup gönderilen arz-ı hâle nazar idüp ve lâzim olan defterleri câbîlerden ve gayriden taleb idüp getürdüp dahı mûmâ-ileyhün eger Abdî'nün tahvîlinden zabtitdüği senelerdür ve eger kendünün zabtitdüği senelerdür, ibtidâ mübâşeretinden bu zamâna gelince onat vechile dikkat ü ihtimâmla yirlü yirinden müfredât defterleri mûcebince müteveffâ-yı mezbûr evlâdından kıdvetü'l-emâcid Alî *zîde kadruhû* ma‘rifeti ile bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş ü tefahhus kılup îrâd u masrafların birbirine tatbîk idüp göresiz; eger mûmâ-ileyhün kendü ve mübâşirleri ekl ü bel‘ itdüğidür ve eger ihmâl ü müsâhele ile zâyi‘ olandur ve eger hılâf-ı şart-ı vâkıf ta‘yîn itdüği vazîfedür, bi'l-cümle vakf-ı mezbûrun kendü zamânında her sene îrâd u masrafı nedür ve zimemde olan ne mikdârdur ve bi'l-fi‘l zevâyid olan mâl ne mikdârdur, nakd midür, galleden midür; tamâm vâkıf u muttali‘ olup mezkûrun üzerine ne mikdâr mâl-ı vakf sâbit ü zâhir olursa tafsîli ve vukû‘ı üzre sicill idüp Abdî'nün zamânında vâkı‘ olanı ve mûmâ-ileyh zamânında olan bel‘ıyyâtı başka defter idüp sıhhati [ve] vukû‘ı üzre yazup arzeyleyesiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer idüp tamâm câdde-i hakka zâhib olasız ve mezkûrun hılâf-ı şer‘-ı şerîf ol mikdâr akçasın aldığı bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolmayup on beş yıl geçmiş değil ise teftîş idüp göresiz; arzitdüği üzre ise –şer‘le sâbit ola– bî-kusûr hakkın alıviresiz.

1079 *Teftiş olunması için emir gönderilen Buhayra Vilâyeti Şeyhi Emir İsâ'nın niçin teftiş edilmediğinin bildirilmesi ve teftiş edilerek Mısır hazînesine verdiği zararın açığa çıkarılması; Mısır fellahları, müslümanlar ve yahudilerin yağmalanan mallarının bulunması, bunlara kimler tarafından zulmedildiğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm tashîh olunup tekrâr dört varak aşağa geçmişdür.

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Buhayra Vilâyeti Şeyhı olan Emîr Îsâ'nun hak üzre ahvâli görilüp teftîş olunmağıçün bundan sâbık defe‘âtle size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp bi'l-fi‘l Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ramazân *zîde kadruhû* anda teftîş husûsına muntazır iken vilâyet-i mezbûre fellâhlarınun mezâlim ü mehâyifi ve nâ-hak yire katlolunan yüz altmış nefer kimesnenün kanı ve sâniyen dereklerinde basılup rızıkları ve mâlları gâret olunan müslimânlarun ve Yehûdînün hayfları ve vilâyet-i mezbûre mahsûline olan hıyâneti görilmeyüp te’hîre kalmağa sebeb nedür? Husûsâ sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi karındaşı altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olmış iken mezbûr Îsâ Atebe-i Ulyâm'a gelüp oğlına kefîl bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezbûre mahsûlin uhdelerine alması her yıl ol mikdâr mâlâ hıyâneti var idüğine delâlet itdüği zâhir ü bâhirdür. Beher-hâl ol vilâyetden ref‘ı lâzim gelmişdür. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca mezkûrun ahvâlini gereği gibi dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp vilâyet-i mezbûre fellâhlarından hılâf-ı şer‘ u kânûn alınan mâlların ve kendü dereklerinde basılan müslimânlarun ve Yehûdînün mâlların ve esbâbların şer‘le ashâbına alıvirdükden sonra mezâlim ü mehâyifinden ve şer‘le kısâs lâzim gelmedin kaç nefer kimesnenün kanı üzerine sâbit olursa ve vilâyet-i mezbûre mahsûlinden şimdiye değin Hızâne-i Mısr'a âyid ü râci‘ olan emvâl-i hâssaya ne mikdâr gadri ve hıyâneti olmış ise sübût u zuhûr bulan mevâddan biri ketmolunmayup cümlesin sıhhati üzre ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesiz ki, zâlimün zulmi ve mazlûmun hayfı yirine varup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda kimesneye zulm ü hayf olmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesiz.

1080 *Buhayra'da bâzı Müslümanların ve Yahudilerin basılarak mallarının çalınması olayıyla ilgili geniş bilgi verilmesi.*

Yazıldı.

Fuvva Kâdîsı Mevlânâ Dervîş'e hüküm ki:

Bundan akdem Buhayra vilâyetinde ba‘zı müslimânlar ve Yehûdî basılup esbâb ü emvâlleri gâret olunmışıdı. Ne tarîkla basılmışdur ve fesâd idenler kimler idüği sıhhati üzre arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, vilâyet-i mezbûre mezâlim ü mehâyifine ve zikrolunan müslimânları ve Yehûdâyı basup fesâd idenler kimlerdür ve ne mahalde ve kimün derekinde basılmışdur; ne vechile vâkıf u muttali‘ olmış isen te’hîr itmeyüp sıhhati üzre ale't-tafsîl Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin; şöyle bilesin.

1081 *İlbasan'da ev basıp hırsızlık yaparken yakalanan ve Südde-i Sa‘âdet'te hapsolunan Dergâh-ı Mu‘allâ kapıcılarından Mustafa'nın suç ortaklarının da yakalanarak Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bâ-hatt-ı kâdî-asker.
Kethudâsına virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

İlbasan Beği Şa‘bân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana irsâl olunan hükm-i hümâyûnum muktezâsınca Dergâh-ı Mu‘allâm kapucılarından Mustafâ'nun ahvâli görilüp şirret ü şekâvet üzre olup ba‘zı hırsuzlar ile bir karyede ev basup esbâb gâret iderken ele girüp gönderildüğin bildürmişsin. Mezkûr kapucı Südde-i Sa‘âdetüm'de habsolunup kendü ile bile mübâşir olup ev basup emvâl gâret idenler dahı ele getürilüp gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezkûr ile ev basup fesâd idenler kimler ise ele getürüp habsidüp sübût u zuhûr bulduğı üzre fesâd ü şenâ‘atlerin sicill idüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp emrüm olmadın bir ferdi habsden ıtlâk eylemeyesin.

1082 *Debri kazâsında fesad çıkartan, Müslümanların kullarını ve oğlanlarını ayartıp halka baskı yapan Gâzî, Kurd ve Aristidis adlı şahısların Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mükerrerdür.

Ohri beğine ve Debri kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûreden Gâzî ve Kurd ve Aristidis dimekle ma‘rûf kimesneler ehl-i fesâd olup müslimânlarun kulların ve oğlancıkların ayardup satup re‘âyâya hılâf-ı şer‘-ı şerîf te‘addîlerinün nihâyeti yokdur." diyü i‘lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı‘ mezkûrlarun fesâd ü şenâ‘atleri bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola, şer‘ile sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1083 *Golos İskelesi'nde elindeki sahte hüküm dolayısıyla tutuklanan Hacı Memi Reis'in hapisten kaçması üzerine sehven tutuklanan Süleyman Reis'in Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

İnebahtı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Golos İskelesi'nde Hacı Memi Re'îs, elinde ibrâz olunan müzevver hüküm içün tutıldukda mezkûr ibâk itmeğin iskele-i mezbûrede Süleymân nâm kimesne "re'îs" diyü habsolunup Yenişehir kâdîsı hıfzı içün teslîm eyleyüp ol zamândan berü mahbûsdur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahbûs-ı mezkûrı te'hîr itmeyüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1084 *Debri kazâsının Sahurcan(?) köyünde Derviş'in evini basarak eşyalarını gasbeden ve yakınlarına zulmeden Sefer ve Murad adlı sipâhilerle Kara Hasan ve Seydi adlı şahısların dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Kayd cüzine geçmişdür.

Mat ve Debri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Mat kâdîsısın, sûret-i sicil gönderüp kazâ-i Debri'ye [tâbi'] Sahurcan(?) nâm karyede mütemekkin olan Dervîş yedinden Ohri beğine ve Debri kâdîsına hükm-i hümâyûn vârid olup Sefer ve Murâd nâm sipâhîler Kara Hasan ve Seydî nâm kimesnelerle evüm basup cümle esbâbum gâret idüp ve akribâsından Velî nâm kimesneyi katleyleyüp ve bunı muhkem mecrûh idüp ve Kılıç(?) nâm câriyesin suya giderken kapup alup gidüp sonra güçle ellerinden alınup zulm ü te'addî itdükleri husûs vâkı' ise mezbûrları ele getürüp habsile teftîş olunmaları emrolunmağın husamâsıyla berâber kılınup mezbûr Sefer'den ahvâl sü'âl olundukda inkâr ile cevâb virmeğin mezbûr Dervîş'den yine taleb olunup Mehemmed ve Mustafâ ve Îsâ ve Kurd nâm kimesneler; "Mezbûr Sefer bize ikrâr idüp didi ki: "Velî'yi ben katleyledüm. Dervîş'i dahı katliderüm." didi." diyü ikrârına şehâdet eylemeğin ve mezbûr Sefer habsolunduğı ve mektûb dahı gönderüp mezbûr Sefer'den.....*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1085 *Debri kazâsında müslümanların kullarını ve oğlanlarını ayartarak satan ve halka zulmeden Gâzî, Kurd ve Aristos adlı şahısların Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Şikâyete gelen Yûsuf nâm silahdâra virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 972

Ohri beğine ve Debri kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrdan Gâzî ve Kurd ve Ariştos dimekle ma'rûf kimesneler ehl-i fesâd olup müslimânlarun kulların ve oğlancıkların ayardup satup re'âyâya hılâf-ı şer'-ı şerîf te'addîlerinün nihâyeti yokdur." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı‘ mezkûrlarun fesâd ü şenâ‘atleri var ise – bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ola– şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz.

1086 *Şam'da, fâsık olduğu ve büyük günahlar işlediği yolunda Mezâhib-i Erba‘a müftüleri ve ulemânın şikâyet ettiği Emînüddîn adlı şahsın hapsolunması.*

Yazıldı.
Mahzar getüren Mahmûd nâm kimesneye virildi. Fî 5 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Şâm'da olan Mezâhib-i Erba‘a müftîleri ve sâyir ulemâ vü sulehâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mahzar gönderüp; Emînüddîn nâm kimesne içün; "Fısk u fücûr ile ef‘âl-i kabîha üzre ilhâdı ve rafzı vardur." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûrun ahvâline bi'z-zât mukayyed olup kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ vech-i meşrûh üzre fesâd ve rafz u ilhâdı şer‘le sâbit ü zâhir ola, mezbûrı habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin sıhhati üzre yazup arzidesiz. Hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden ve garaz u ta‘assubdan hazer eyleyesiz.

1087 *Belvîrân kazâsından Südde-i Sa‘âdet'e gelmeleri emrolunan Vefâ Seydî ve Ali Seydî adlı şahısların nerede bulunurlarsa yakalanarak Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Bilvîrân'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Bilvîrân kazâsından Vefâ Seydî ve Alî Seydî nâm kimesnelerün Südde-i Sa‘âdetüm'de huzûrı lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed varıcak, mezkûrlar her kangınuzun taht-ı kazâsında bulunursa ele getürüp kayd [ü] bend ile mezkûra teslîm eyleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesiz.

1088 *Çernovi kazâsından Hüseyin Baba, oğlu Kalender, Zeynî ve Kurd Bâlî adlı şahısların yakalanarak Dergâh-ı Mu‘allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Sekbân Alî Beğ'e virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Hüseyin Baba nâm kimesne ile oğlı Kalender ve Zeynî ve küyegüsi ve Kurd Bâlî nâm kimesneler ele getürilüp mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı emrüm mûcebince mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer idesin, sonra netîcesi sana âyid olur.

1089 *Hazergrad kazâsı Selmân, Muradöreni ve Taşçı köylerinden, ev basıp hırsızlık yapan kişilerin Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şumnı kâdîsına hüküm ki:

Hezârgrad kazâsına tâbi' Selmân nâm karyeden Fakîh Çeşteci ve Murâdöreni nâm karyeden Derzî ve Taşcı nâm karyeden Timür nâm kimesneler İskenderci nâm kimesnenün evin basup esbâbın gâret idüp ikrârı sebt-i sicill olup mahbûslar olup hâlâ mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, mezkûrları üzerlerine sâbit olan sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp yolda onat hıfzidüp gafletle gaybet itmekden hazer eyleyesin. Sonra özrün makbûl olmaz; netîcesi sana âyid olur. Ana göre ikdâm ü ihtimâm üzre olasın; dakîka fevtitmeyesin.

1090 *Prevadi'nin Kavlakova köyünden Hacı Baba, Ekşi Sinan ve Aruk Hüseyin adlı harâmîler yoldaşlarının yakalanarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.
Beğün kethudâsına virildi.

Silistre beğine ve Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Kavlakova nâm karyede sâkin Hacı Baba nâm kimesne ve yoldaşları ve Ekşi Sinân nâm kimesne ile Aruk Hüseyin nâm harâmîlerün ikrâr itdüği yoldaşları ele getürilüp kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, te'hîr itmeyüp mezbûrları hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı emrüm mûcebince mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer idesin; sonra netîcesi sana âyid olur.

1091 *Ahyolu kazâsının Küplüce köyünden, hırsızlık yapan ve adam öldüren Memi adlı harâmî ile dört suçlunun yakalanarak Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Küplüce nâm karyede sâkin Memi nâm kimesne dört nefer kimesneler dahı, isimleri senün ma'lûmun olup bundan akdem ehl-i fesâd olup celeb basup katlidüp mâlın gâret idüp gaybet itmişler idi. Hâlâ mezkûr ele getürilüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp gereği gibi mukayyed olup mezkûrı hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyesin. Şöyle ki; mezkûrları ele getürmekde ihmâl ü müsâhele eyleyesin, netîcesi sana âyid olur; özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasın.

1092 *Bkz. hkm. 1092*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Şâm'da olan Mezâhib-i Erba'a müftîleri ve sâyir ulemâ vü sulehâ Südde-i Sa'âdetüm'e mahzar gönderüp Emînüddîn nâm kimesne içün; "Fısk u fücûr ile ef'âl-i kabîha üzre ilhâdı ve rafzı vardur." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun ahvâlin bi'z-zât mukayyed olup fi'l-vâkı' ol vechile nâ-meşrû' ef'âl ve rafz u fesâdı ve ilhâdı var mıdur, kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre fesâd ve rafz u ilhâdı şer'ıle sâbit ü zâhir ola, mezbûrı habsidüp sübût u zuhûr bulan ahvâlin sıhhati üzre yazup arzidesin. Hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden ve garaz u ta'assubdan hazer eyleyesin.

1093 *Vize kazâsından gemileriyle mîrî ağaç getirecek olan Manol, Yani, Mengene ve Kosta adlı reislere, kendi ihtiyaçları için de ağaç getirmek istediklerinde engel olunmaması.*

Yazıldı.
Abdülvâsi' Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Dârendegân Manol ve Yani ve Mengene ve Kosta ve dîger Manol nâm zimmî re'îsler taht-ı kazândan gemilerine mîrî ağaç tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a getürdükleri ağacun arasına kendüler ticâret için ba'zı küçük ağaçlar tahmîl idüp getürmelü olduklarında dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Zikrolunan re'îsler gemilerine tahmîl itdükleri mîrî ağaçdan gayri kendü rencberlikleri için bey' itmeğe hurde ağaç yükledüklerinde hılâf-ı emr kimesneye dahlitdürmeyesin.

1094 *Vize kazâsından gemileriyle mîrî ağaç getirecek olan gemi reislerine, kendi ihtiyaçları için de ağaç getirmek istediklerinde engel olunmaması.*

Bir sûreti dahı, tekrâr Vize kâdîsına, Karaca ve Yorgi ve Todora Budak ve Manota ve Todor Bal ve Manol Mol ve Todor Kosta ve Domentoz(?) ve Vargör(?) ve Mihali Dodomi ve Todor Papa nâm zimmî re'îslere yazıldı ve teslîm oldı.

1095 *Rumeli beylerbeyinin, müsellem tâifesinden biri vefat ettiğinde yerinin başkasına tevcihi için sancakbeyi arzını beklemeden uygun bir şekilde tevcih etmesi.*

Yazıldı.

Hayrabolı kâdîsınun âdemine teslîm itmeğiçün Hamîdili beğinün kethudâsına virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine:

Hayrabolı kâdîsı mektûb gönderüp; "Müsellem tâyifesinden biri vefât idüp yiri âhara tevcîh olunmalu oldukda mâ-tekaddemden kâdîlar arzidegelüp hâlâ "Sancakbeği arzı olmadın tevcîh idüp arzitmeyesin." diyü fermân olunup lâkin fukarâ sancakbeğ[in]e varmada acz çekerler." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Sancakbeği hâzır olmadukda, fukarâya enfâ' olanı ile amel eyleyesin.

1096 *Bender toprağında Koru adıyla bilinen mahalden çoğu zaman hırsız ve harâmî Turlu suyunu geçerek Akkirman ve Kili civarında adam öldürüp yol kestikleri ve hırsızlık yaptıklarından Boğdan voyvodası tarafından adı geçen mahallin gereği gibi korunması.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Akkirman Beği Hasan mektûb gönderüp; "Bender toprağında Korı dimekle ma'rûf mahallün yanında ekser evkât hırsuz u harâmî Turlı suyın geçüp Tunca ile Kili ortasında ada yolın basup niçe âdem katlidüp Akkirman ve Kili kırlarında fesâd idüp koruya odun için varan arabaları basup öküzlerin ve esbâbların alup ol mevzı'un kurbinden Turlı suyın geçüp Boğdan'a ve Leyh'e gidüp harâmîlerden ele girüp sü'âl olundukda, mezkûr geçid[d]en

geçdüklerin haber virmeğin memleket halkı iltimâsıyla sancak hâslarından bir kaç hâne kondurılup köy olaldan bir ferde zarar u ziyân olmayup ehl-i fesâd def‘ olmış iken; "Boğdan sınurında olan Zahorya nâm karyedür." diyü senün cânibünden niçe def‘a mektûb ü âdem gönderilüp karye-i mezbûrenün mahall-i mezkûrdan göçürilmesi teklîf olunduğın" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezkûrda âdem koşup gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp şöyle ki; ihmâl ü müsâhelen sebebi ile mahall-i mezbûrdan üslûb-ı sâbık üzre Memâlik-i Mahrûse'ye hırsuz u harâmî mü[n]teşir olup fesâd ü şenâ‘at ideler, mahall-i mezbûrun hıfzı bu cânibden tedârük olunur; bilmiş olasın.

1097 *İznikmid kazâsında sipâhi timarı olan Özbek karyesinin Defter-i Cedîd'de müselleme de yazıldığı anlaşıldığından, defter kaydının bozulmaması için gelirinin sipâhi ve müsellemlere taksîm olunduğu.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf kayd cüzine geçürilüp kâğıd emînine gönderildi. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Akyazı kâdîsıyla mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi‘ Özbek nâm karye kadîmü'l-eyyâmdan sipâhî tîmârı olup mutasarrıf olan dârende Dervîş nâm sipâhîye Mehmed ve Bâlî ve Dervîş nâm müsellemler; "Defter-i cedîdde bize müsellemlik virilmişdür." diyü zabtitdürmedükleri husûsun teftîşi fermân olunup karye-i mezbûre mezkûr Dervîş'e berât-ı hümâyûn ile tîmâr virilüp müsellem defterinde müsellem üzerine çiftlik kaydolunan Özbek mahall-i vâhıddür. Özbek kurbinde ve içinde; "Özbek ile müsemmâ çiftlik yetmiş seksen yıldan berü tîmâra zabtolunur." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; Südde-i Sa‘âdetüm'de olan deftere nazar olundukda karye-i Özbek bin beş yüz akça sipâhîye yazılup Çiftlik-i Özbek dört yüz akçaya müselleme yazılmış bulunup arzitdüğün üzre her biri müstekıl olmayup ikisi bir olmağın defter bozulmamağıçün min-ba‘d karye-i mezbûre hâsılınun dört yüz akçası müselleme, bin yüz akçası sipâhîye mukarrer olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan karyenün mahsûlinden dört yüz akçasın müsellemlere, bin yüz akçasın sipâhîsine zabt u tasarruf itdürüp emrüme muhâlif kimesneye nizâ‘ u te‘allül itdürmeyesin.

1098 *Anadolu Beylerbeyiliği'ne tâbi sancakların teftişi esnasında havâss-ı hümâyun ve şehzâde hâslarına sığınan hırsız ve harâmîlerin mektupla talep olunarak getirtilip dâvalarının görülmesi, ehl-i fesadı teslim etmeyen hâss zâbitlerinin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ bu vilâyete tâbi‘ ba‘zı sancaklar müstekıl emr-i şerîfle teftîş olunmağla ol sancaklarun harâm-zâde vü hırsuzı kaçup Ankara sancağına ve ekseri Haymâne cemâ‘atine girüp dâyimâ şenâ‘at ü şekâvetden hâlî olmayup anun gibi harâm-zâdeleri âdemlerimüz ele getürdüği zamânda havâss-ı hümâyûn ve gayri hâslar zâbitları; "Bizüm re‘âyâmuzdandur; biz hakkından gelürüz." diyü emr-i şerîf ibrâz itmekle ellerinden alup kenârda haklayup salıvirmek ile haklarından gelinmek mümkin olmayup harâm-zâde bî-nihâye vü ziyâde olmağın Ankara sancağında vâkı‘ olan eger havâss-ı hümâyûn ve şehzâde hâslarıdur ve eger lala ve gayri haslardur; umûmen teftîş olunup harâm-zâdeler bulunup haklarından gelinüp; "Bizüm re‘âyâmuzdur." diyü kimesne dahlitmemek içün emr ınâyet oluna." diyü bildürmişsin. İmdi; livâ-i mezbûrda bir kimesneden fesâd zâhir olup ele girmeyüp havâss-ı hümâyûna ve gayri hâslara tahassun iderse anun gibileri mektûb ü âdem gönderüp taleb idüp getürdüp dahı ma‘rifet-i kâdî ile ahvâllerin şer‘le teftîş idüp fesâd ü şenâ‘ati ve hırsuz u harâmîlığı sâbit ü zâhir olanlar bâbında şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın. Arza muhtâc olanı habsidüp arzeyleyesin. Anun gibi ehl-i fesâdı ele virmeyüp; "Hâssımuz içindedür." diyü te‘allül idenler kimler ise isimleriyle yazup arzeyleyesin ki, hükm-i şerîfüm ve çavuş gönderilüp anlardan taleb oluna; şöyle bilesin.

1099 *İspir Sancağı Beyi Sinan, sancağı sipâhî ve reâyâsına zulmettiğinden sancağının başkasına verilerek davâsının görülüp neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kazâ-i İspir'den Osmân Kethudâ ve Hızır Bölükbaşı ve Gülarslan Beğ'e virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen sen ki İspir kâdîsısın, mektûb gönderüp; "İspir sancağı sipâhîleri ve re‘âyâsı meclis-i şer‘a gelüp; "Sancağımuz Beği olan Sinân'un zulm ü te‘addîsi bî-nihâye olup şer‘a itâ‘at itmedüğinden gayri vilâyete nihâyetsüz yağ ve bal ve koyun ve tavuk ve odun salgun idüp ve bundan mâ-adâ Trabzon'dan yüz elli at iledüp bir akça virmeyüp ve hamrun batmanı dörder akçaya iken hâslarında olan hamrun batmanın onar akçaya üzerimüze bırağup fevka'l-had zulm ü hayf ider ve İspir Kal‘ası müstahfızları oğullarından Bahâr nâm kimesne kal‘adan taşrada maktûl bulunmağla mîr-i müşârun-ileyh kal‘a kapusın alup niçe müslimânları tutup örf ü habs idüp mazınna olan mûmâ-ileyhün kulları ve âdemleri olup şer‘a da‘vet olunmağıçün müşârun-ileyhe varduklarında hamr hevâsıyla kalkup kılıç ve çomak ile kal‘a kapusına değin kovup hakâret itmişdür." didüklerin" bildürdüği ecilden sancağı âhara virilüp mezkûrdan hak taleb iden re‘âyânun şer‘le hakları alıvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, re‘âyânun hakları görilmedin sancağından koyuvirmeyüp müşârun-ileyhi ve şikâyet olunan âdemlerini husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘le faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmeyen mevâddı bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresin; re‘âyâdan ve gayriden mezbûrun üzerinde ve âdemlerinde her kimün hakkı ve zulm ü te‘addîsi şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin ve zulm ü te‘addîsine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl yazup defter idüp sıhhati üzre Atebe-i Aliyyem'e arzeyleyesin. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzeylemekden ihtiyât idüp re‘âyânun tamâm adâlet üzre hakkın alıvirüp şer‘a muhâlif kimesneye zulm ü hayf itdürmeyesin.

1100 *Müküs Beyi Mîr Ahmed'in Müküs kadısı tarafından bildirilen şer‘a aykırı durumunun Van beylerbeyi ve kadısı tarafından tahkîk olunması.*

Yazıldı.
Van beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Müküs kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; "Müküs Beği olan Mîr Ahmed nâ-hak yire niçe kimesneleri katlidüp ve avret ü oğlan çeküp Ramazân-ı şerîfde şürb-i hamr ider ve Kur’ân-ı Azîm tilâvet iden kimesnelerün her birin eşedd-i azâb ile katlider ve Gerger Beği olan Hasan Beğ'ün Müküs'den ba‘zı Ekrâd ile nizâ‘ı olup emr-i şerîf mûcebince şer‘a da‘vet olundukda yarağla gelüp mahkeme basan Kürdleri senün tarafundan taleb olundukda amel eylemeyüp göndermedüğin ve dahı zulminün nihâyeti yok idüğin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbûrun ahvâlini dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresin; kâdî-i mezbûrun sicilli muktezâsınca şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ı ve fıskı ve ol vechile zulmi var mıdur, nicedür; hakîkat-i hâline vâkıf olup sıhhati üzre yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum’a arzeyleyesin.

1101 *Boğdan voyvodasının Devlet Giray Han'a ödemesi gereken vergilerini ödemesi, hapsettiği adamını da serbest bırakması.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi; Dîvân'da. Fî 6 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me’âb Devlet Giray Hân Âsitâne-i Sa‘âdetüm’e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Boğdan'a mu‘âvenete geldükde âdet-i kadîme mûcebince virilügelen virgüye bir o kadar ilhâk idüp sâl-be–sâl zı‘fı irsâl olunmağa müşârun-ileyhe mühürlü tezkire virüp henüz dahı gönderilmedüğinden gayri sana gönderdüği âdemin habseyledüğün" i‘lâm eyledi. İmdi; müşârun-ileyh asker-i Tatar ile vilâyetüne mu‘âvenete gelmiş iken sen âdet-i kadîme

müsted‘âsınca ol cânibe virilügelen virgüsin ve ahditdüğün virgülerün irsâl eylememeğe ve âdemisin habsitmeğe sebeb ü bâ‘ıs nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp müşârun-ileyh tarafına âdet-i kadîme muktezâsınca virilügelen virgüleri bi't-tamâm irsâl ü îsâl idüp ve habsitdüğün âdemisin dahı ıtlâk eyleyüp bile gönderesin. Fermân-ı hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin.

1102 *bkz. hkm. 1079*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Buhayra Vilâyeti Şeyhı olan Emîr Îsâ'nun hak üzre ahvâli görilüp teftîş olunmağıçün bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe gönderilüp bi'l-fi‘l Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ramazân *zîde kadruhû* anda teftîş husûsına muntazır iken vilâyet-i mezbûre fellâhlarınun mezâlim ü mehâyifi ve nâ-hak yire katlolunan yüz altmış nefer kimesnenün kanı ve sâniyen dereklerinde basılup rızkları ve mâlları gâret olunan müslimânlarun ve Yehûdânun hayfları ve vilâyet-i mezbûre mahsûline olan hıyâneti görilmeyüp te’hîre kalmağa sebeb nedür? Husûsâ sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi ta‘allukâtından Hablâs nâm kimesne altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olup bir seneye karîb zabtitmiş iken sonra mezbûr Îsâ Atebe-i Ulyâm’a gelüp oğlına kefîl bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezkûre mahsûlin uhdelerine almış iken ba‘dehû mezbûr; "Bu mikdâr mahsûle mütehammil değildür." diyü beyân-ı özr idüp yine sâbıkâ karındaşı itdüği ziyâde ile tekrâr oğlına kabûl itdürdükde hıl‘atlenüp vilâyet-i mezbûre zabtına gönderilmişidi. Ol takdîrce Hablâs’un da‘vâsı tezvîr olmayup itdüği ziyâdesi sahîh olmağla her yıl ol mikdâr mâla gadri ve hıyâneti var idüğine delâlet itdüği zâhirdür. Mezkûr hakkında irsâl olunan ahkâm-ı şerîfenün bir yıldan ziyâdedür ki cevâbı arzolunmamağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfem muktezâsınca mezkûrun ahvâlini gereği gibi dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp vilâyet-i mezbûre fellâhlarından hılâf-ı şer‘ u kânûn alınan mâlların ve kendü dereklerinde basılan müslimânlarun ve Yehûdânun mâlların ve esbâbların şer‘le ashâbına alıvirdükden sonra mezâlim ü mehâyifinden ve şer‘le kısâs lâzim gelmedin kaç nefer kimesnenün kanı üzerine sâbit olursa ve vilâyet-i mezbûre mahsûlinden şimdiye değin Hızâne-i Mısır'a âyid ü râci‘ olan emvâl-i hâssaya ne mikdâr gadr ü hıyâneti olmış; sübût u zuhûr bulan mevâddan biri ketmolunmayup cümlesin sıhhati üzre ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm’a arzeyleyesin ki, zalimün zulmi ve mazlûmun hayfı yirine varup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda kimesneye zulm ü hayf olmak ihtimâli olmaya; şöyle bilesiz.

1103 *İstanbul'da inşâ olunan gemiler için Kefe ve Tat vilâyetelerinden istenen gemi tahtalarının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Mukaddemâ livâ-i mezbûrda gemi tahtası kesilüp ihzâr olunup ve Tat vilâyetinden dahı gemi tahtası kesilüp tedârük olunmak bâbında emr-i şerîfüm olmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup ihzâr olunan gemi tahtası ne mikdârdur ve Tat vilâyetinden dahı gemi tahtası kesilüp ihzâr olunmış mıdur, ihzâr olunanı muttasıl rencber gemilerine navlun ile tahmîl itdürüp ber-vech-i isti‘câl irsâl eyleyesin. İstanbul'da gemiler binâ olunmak üzredür; tevakkuf lâzim gelmeye. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandur; ana göre bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1104 *Seydigazi Evkâfı Mütevellîsi Ali'nin zimmetindeki vakıf malının tahsil edilmesi, baki kalırsa kendisinin Asitâne-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Karahısâr-ı Sâhıb ve Eskişehir ve Seydîgâzî kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Seydî Gâzî Evkâfı Mütevellîsi Alî’nün muhâsebeleri yirlü yirinden teftîş olunmağıçün Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Murâd *zîde kadruhû* mübâşeretiyle Mâliyye tarafından hükm-i hümâyûnum virilüp teftîşe varılmadın mütevellî-i mezbûrun vekîl-i harcı gaybet itmekle mezbûr dahı gaybet itmek ihtimâli olmağın yarar kefîli varsa kefîllenüp kefîli yoğise habsle teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, emr-i şerîfüm muktezâsınca mütevellî-i mezbûr i‘timâd olunur kefîl virürse kefîlin alup yoğise mezbûr çavuşuma habsitdürüp dahı Seydî Gâzî Evkâfı teftîşi ve Karahısâr'da Gedük Ahmed Paşa Evkâfı'nun teftîşi tamâm olunca habsle teftîş idüp zimmetine lâzim gelen mâl-ı vakfı şer‘le defterdârlarum tarafından virilen ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca tahsîl idüp bâkî zimmetinde ne mikdâr mâl-ı vakf kalursa yazup arzidüp ve kendüyi dahı kayd ü bendle Âsitâne-i Sa‘âdetüm’e gönderesiz; şöyle bilesiz.

1105 *Boğdan'ın düşman hücumuna uğraması ihtimâline karşı Akkirman Beyi Hasan Bey'in kuvvetlerini hazır bulundurması.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Kânûn üzre lâzim olan cebelülerünle ve senünle sefer eşegelen azeb ve hısâr-erenleri ve beşlü ve akıncı tâyifesiyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağunda hâzır bulunasın." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ Boğdan Voyvodası kıdvetü ümerâ’i'l-milleti'l-Mesîhıyye Aleksandra mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelmek ihtimâli vardur." diyü mu‘âvenet taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp kânûn üzre lâzim gelen cebelülerünle ve sefere bile eşegelenler müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla emr-i sâbıkum üzre hâzır u müheyyâ olup mezkûr voyvoda cânibine dâyimâ hâzır u nâzır olasın. Şöyle ki; vilâyet-i Boğdan'a düşmen gelüp seni mu'âvenete taleb eyleye, hemân ol gün mezkûrun yanına varup a'dâsınun def'ı husûsında bâb-ı mu'âvenet ü muzâheretde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın. Ammâ; düşmen gelmedin bî-hûde yire asker yıpratmakdan ve gaflet ile ol cânibe zarar u husrân irişmekden hazer idesin. Tamâm ahvâline vâkıf oldukdan sonra emrüm üzre mu'âvenet itmekde dakîka fevtitmeyesin.

1106 *Boğdan'ın düşman hücumuna uğraması ihtimâline karşı Silistre sancağı beyinin kuvvetlerini hazır bulundurması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Silistre sancağı beğine; "sancağınun sübaşıları ve sipâhîleri ile ve kendünün kânûn üzre lâzim olan cebelüleriyle mezbûr voyvodaya mu'âvenet" içün yazıld[ı]. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

1107 *Larende kazâsı nâyibi Abdurrahman'ın halka zulmettiğine dair hakkındaki şikâyetlerin araştırılıp, doğruluğu halinde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Tâcir Hâcı Alî'ye ve Lârende kazâsından Gaveryad nâm karyeden ( ) virildi.

Karaman beğlerbeğisine ve Lârende kâdîsına hüküm ki:

Lârende kazâsında Nâyib olan Abdurrahmân nâm kimesne bundan akdem niçe telbîs huccetler idüp ve mahkemede şürb-i hamr idüp ve mahkemeyi günde dört filoriye iltizâm idüp ve re'âyâdan tokuzar yüz akça alup altışar yüze kürekci tutup bâkîsin kendü eklidüp müslimânlara zulm ü te'addî idüp iki def'a niyâbetden ref' içün hüküm varmış iken mâl kuvvetiyle kendüyi arzitdürüp emre itâ'at itmeyüp bi'l-fi'l nâyib olup zulm ü te'addîden hâlî olmaduğı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu def'a mezkûrı ihzâr idüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûr kürekci bahânesiyle re'âyâdan ol mikdâr akça alup ve mahkeme-i şerîfede şürb-i hamr idüp ve ol vechile tezvîr ü telbîs itdüği sâbit olursa sicill idüp şer'le sübût bulan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra sûret-i sicilleriyle kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden ve bir tarîkla halâs itmekden hazer eyleyesiz.

1108 *Bozok'ta Cuma adındaki çeribaşının halka olan borcunu ödemesine rağmen niçin hapsolunduğunun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Cüneyd'e virildi. Fî 7 Şevvâl sene: 972

Bozok beğine ve Bozok ve Aktağ kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki kâdîlarsız, mektûb gönderüp; "kazâ-i Bozok mehâyifi teftîş olundukda kazâ-i mezbûrdan Cum'a nâm çeribaşından ba'zı kimesneler hukûk-ı şer'ıyye taleb idüp ber-mûceb-i şer'-ı şerîf lâzim olan hukûkı ashâbına edâ idüp ibrâ vü iskât olunup mezbûr Cum'a'nun kendüye töhmet-i zinâ vü sirka ve hırsuz yataklığı ve Kızılbaşlık isnâd olunmayup hasımları dahı; "Bu makûle evsâf u ef'âlden zimmeti berîdür." diyü ihbâr itdüklerin" i'lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise şer'le üzerine sâbit ü zâhir olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrun habsine bâ'ıs ne olmışdur, nicedür; vukû'ı ve sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz.

1109 *Tekfurdağı'ndan İstanbul'a gönderilen zahirenin başka mahallere götürülmemesi için gemilere güvenilir müsellemler konması.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Tekfurtağı kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Etrâf u cevânibden pirinç ve buğday ve sâyir zahîre gelüp gemilere tahmîl olunup mahrûse-i İstanbul'a gelmeyüp Burusa ve sâyir hâric yire gidüp ve gemi ile gelen üzüm ve gayri zahîre dahı toğrı gelmeyüp Rodoscuk İskelesi'ne çıkup anda bey'* itdükleri istimâ' olundı. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi hâric yire bilâ-emr gitmek câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda bi'z-zât onat vechile mukayyed olup kasaba-i mezbûreye kurudan gelüp gemilere tahmîl olunan zahîre hârice gitmeyüp toğrı mahrûse-i İstanbul'a gelmek içün geminün içine müsellem tâyifesinden yarar âdemler koyup emrüme muhâlif hâric yire alup gitmeğe komayup toğrı İstanbul'a gönderüp ve ne mikdâr gemi tahmîl olunup gönderildüğin ve içine konılan müsellem ne köyden olup kim idüğin yazup kurudan bildüresiz ki, gemi geldükde ana göre taleb olunup hârice alup gitmek ihtimâli olmaya ve deryâdan gelen gemileri dahı anda yanaşdurmayup ve taşra zahîre çıkartmayup ve hârice koyuvirmeyüp anun dahı içine müsellem koyup mahmiyye-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı mühimmât-ı umûrdandur; emrüme muhâlif iş idenlerün gereği gibi haklarından gelinür. Ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr nesne olmakdan sakınasız. Sonra özrinüz makbûl [olmaz]; bilmiş olasız.

* Metinde " '" şeklinde geçmektedir.

1110 *Menteşe sancağında ahâliye zulmeden müfsidlere karşı mücadele eden sübaşıya yardım edilmesi.*

Yazıldı.
Menteşe beğinün âdemi Murâd'a virildi.

Rodos Kal‘ası dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe sancağında sûhte nâmına yiğirmiden ziyâde müfsid zuhûr idüp yollara ve billere inüp re‘âyânun evlerin basup esbâb ü emvâllerin gâret ü hasâret idüp fesâd ü şenâ‘atlerinün nihâyeti olmaduğı arzolunmağın zikrolunan müfsidler il-eri mu‘âveneti ile ele getürilüp sa‘b tağlara tahassun itdüklerinde bir mikdâr tüfenkci lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, livâ-i mezbûr muhâfazasında olan sübaşı mu‘âvenet içün senden tüfenkci hısâr-eri taleb itdükde te’hîr itmeyüp kifâyet kadar tüfenklü hısâr-eri ta‘yîn idüp viresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti dahı, İstanköy dizdârına vech-i meşrûh [üzre] yazılmışdur.

1111 *bkz. hkm. 1096*

Yazıldı.
Kethudâsı Alî'ye virildi. Fî 7 Şevvâl, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Akkirman Sancağı Beği Hasan mektûb gönderüp; "Bender kurbinde Bender toprağında Korı dimekle ma‘rûf mahallün yanında ekser evkât hırsuz u harâm-zâde Turlı suyın geçüp Tunca ile Kili ortasında ata yolın basup niçe âdem katlidüp Akkirman ve Kili kırlarında fesâd idüp koruya odun içün varan arabaları basup öküzlerin ve esbâbların alup ol mevzı‘un kurbinde Turlı suyın geçüp Boğdan'a ve Leyh'e giderdi. Ol atada yollarda harâmîler ele gelüp sü’âl olundukda mezkûr geçidden geçdüklerin haber virmeğin memleket halkı iltimâsıyla sancak hâslarından bir kaç hâne kondurılup köy olaldan berü aslâ bir ferde zarar u ziyân olmaz olmışdur. Ammâ; ba‘zı Boğdan harâm-zâdeleri; "Boğdan sınurında olan Zahorya nâm karyedür; göçürmeğe emr-i şerîf vardur." diyü niçe kerre âdem ü mektûb gönderdükde; "Zahorya değildür, Bender toprağıdur. Eger emr-i şerîf var ise gönder göreyin; ana göre amel ideyüm. Eger Boğdan toprağıysa kaldurayum. Emr-i şerîfümi bana göstermeyüp beher-hâl yıkdururın." diyü Loposta ve Doburca taraflarından iki yüzden ziyâde âdem ve bayrak ile gönderüp; "Ammâ Zahorya nâm mevzı‘ ile iki köy ortasında hayli uzak mesâfe vardur; âdem gönderüp fermân-ı şerîf olmayınca yeni karyeyi yıkdurmazam. Varun Zahoryanuz'ı yıkun.'" didükde ara yirde niçe kan olayazdı. Aleksandra Voyvoda'ya sü’âl oluna: "Niçün karye-i mezbûreye dahl ü ta‘arruz ider?" Mücerred harâm-zâde sözine uyup ol aradan hargele sürilüp memleket ma‘mûr olmasun dimeden gayri nesne fehmolunmaz ve bu fakîra vârid olan hükm-i hümâyûnda; "İhdâs olunan karye Boğdan sınurında olup içinde olanlar ehl-i fesâd olup ref‘ itmek istedükde, mâni‘ olmayasın." diyü buyurılmış. Karye-i mezbûrenün aslâ Boğdan'a ta‘allukı olmayup memlekete küllî fâyidesi olup konaldan berü hargele sürilmez olup ve korıya oduna gelen arabalar dahı basılmaz olup

kimesneye zarar u ziyân olmayup korkusuz odun alup gidüp eger bu bendeden bir garaz fehmolursa mu‘temedün-aleyh kâdîlar ve kullar gönderilüp karye-i mezbûre kimün toprağında olup zarar u ziyân ve fâyidesi görile ve Boğdan ile Bender ortasında sınur ta‘yîn olunmağla iki taraf gavgâdan halâs olur. Karye-i mezbûre yirleri bender binâ olunduğı zamânda emîn elinden niçe kimesnenün huccetlü ve sicillâtlu yirleridür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mahall-i mezbûrede konılan hâneleri kifâyet mikdârı âdemle hıfz u hırâset itdürüp kimesneye zarar u gezend itdürmeyesin ve illâ ki, ehl-i fesâd ü şenâ‘ati men‘ itmeyüp ol hânelere senün vilâyetünden zarar u ziyân irişe, bu cânibden dahı ziyâde hâneler tedârük olunup hıfz içün kifâyet mikdârı âdem tedârük olunur; bilmiş olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 8 Şevvâl, sene: 972, Kostantıniyye

1112 *Müküs sancak beyi Hasan'ın halka zulmettiği iddiaları araştırılarak, neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Arz-ı hâl sunan Hâcı Mahmûd ve Hâcı Zeyneddîn'e virildi. Fî 8 Şevvâl, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Müküs ülkesinden sancak tasarruf iden Hasan *dâme ızzühû* husûsında vârid olan arz-ı hâl ve Müküs kâdîsınun mektûbınun aynı ile sûretleri ihrâc olunup şer‘le teftîş ü tefahhus olunmak içün bir kîseye mühürlenüp irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan sûretlere nazar idüp içlerinde mastûr olan kazâyâyı künhi ile ma‘lûm idinüp dahı onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyhün sancağında adâleti olmamağla kendü zamânında ol mikdâr mesâcid ve yirler harâb olmış mıdur, şer‘-ı şerîfe itâ‘at ü inkıyâdı ve fısk u fücûrdan hâlî olmayup ülkesinün re‘âyâsına zulm ü te‘addîsi ve fesâdı var mıdur, nicedür; tamâm hakîkat-i hâline vâkıf u muttali‘ olup mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesiz.

1113 *Dobniçe'de Boboş köyü zimmîlerinin, bağlarından öşr yerine dönüm resmi verme taleplerinin uygun görüldüğü.*

Yazıldı.
Mahmûd Çelebî'ye virildi. Fî 8 Şevvâl, sene: 972

Dobniçe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun hâslarından Boboş nâm karye zimmîlerinden ba‘zı; "Bâğlarımuzdan min-ba‘d öşr-i şıra virmeğe râzî değilüz; perâkende oluruz." diyü şirret idüp ve ba‘zı; "Öşürlerimüz virmekde

aczimüz yokdur; mezbûrlar mücerred şirret iderler." didüklerin" bildürmişsin. Eyle olsa; mezbûr karye keferesinden ba‘zı Atebe-i Ulyâm'a gelüp; "Bâğlarımuzdan öşür virmekde aczimüz vardur." diyü tezallüm idüp dönüm resmi takdîr olunması bâbında ınâyet recâ eyledükleri ecilden Hızâne-i Âmirem'den iki ucı mühürlü urgan virilüp bâğları hak üzre mesâha olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, ehl-i vukûf ve bî-garaz kimesnelerle mûmâ-ileyhün mezbûr karyesi toprağında olan bâğlar üzerine varup irsâl olunan mühürlü urganla hak üzre mesâha olunup her birinün ne mikdâr dönüm bâğları olduğın ismi tahtında yazup defter idüp ve öşürlerinden hâsıl olan üç yıllık mahsûllerini defterlerinden görüp tefahhus idüp a‘lâ vü evsat u ednâ i‘tibârıyla hısâb idüp dahı ana göre mesâha olunan bâğlara dönüm resmi takdîr idüp ve defteri mühürleyüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

1114 *Divriği sancakbeyi Kasım'ın halka zulmettiği iddialarının araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Nefs-i şehirden Abdülkâdir'e virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Sivas kâdîsına hüküm ki:

Divriği kazâsı halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a ruk‘alar sunup; "Livâ-i mezbûr Beği Kâsım hılâf-ı şer‘ u kânûn re‘âyânun hakların alup ve zulm ü te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü bildürüp ve Divriği kâdîsı dahı mektûb gönderüp mûmâ-ileyh içün; "Şer‘a ve kânûna itâ‘at idüp adâlet üzredür. Ba‘zı eşirrâ nisbet ü ta‘assub idüp hılâf-ı şer‘ da‘vâ vü nizâ‘dan hâlî değillerdür." diyü i‘lâm itmeğin bu husûsa sizi müfettiş ta‘yîn idüp gönderilen arz-ı hâllerün ve mevlânâ-yı mezbûrun arzınun sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, ihzâr-ı husamâ kılup ve gönderilen sûretlere nazar idüp bu husûsı onat vechile hak üzre şer‘le teftîş kılup göresiz; fi'l-vâkı‘ mezkûrlar arzitdükleri üzre müşârun-ileyhün re‘âyâya ol asıl zulm ü te‘addîsi var mıdur, yohsa kâdî-i mezbûr arzitdüği üzre gayr-i vâkı‘ olup eşirrâ tahrîki midür, nicedür; tamâm vâkıf u muttali‘ olup dahı fi'l-vâkı‘ ruk‘ada yazılduğı üzre müşârun-ileyhün zulm ü te‘addîsi var ise da‘vâ-yı hak idenler ile ihzâr idüp bir def‘a şer‘le faslolmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile dikkat ü ihtimâmla şer‘le teftîş kılup göresiz; mûmâ-ileyhün ve eger âdemlerinün üzerinde her kimün şer‘le hakkı sâbit ü zâhir olur ise şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesneye hakkı alıvirilüp ve nenün gibi mâddeler sâbit olduğın mufassal ü meşrûh defter idüp sıhhati ve vukû‘ı üzre yazup bildüresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunup ve şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer idüp câdde-i hakka zâhib olasız.

1115 *Vezir Mehmed Paşa'nın Zihne'deki hâslarından, Magrib Trablusu Beylerbeyi Turgud'a istediği terekenin verilmesi.*

Yazıldı.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Turgud *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp mahrûse-i İstanbul'a gelen kalyonına bir mikdâr tereke virilmek recâ itdükde iki yüz müd tereke virilmek emrüm olup hükm-i hümâyûnum virilmiş iken ol hükm-i şerîfüm alınup hâliyâ taht-ı kazânda düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*nun taht-ı kazânda vâkı' olan vezâret hâslarınun mahsûlinden akça ile iki yüz müd tereke virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile müşârun-ileyhün âdemi varıcak, mûmâ-ileyh vezîrüm hâslarından narh-ı rûzî üzre akça ile iki yüz müd tereke aldurup kalyonına tahmîl itdüresin ve ol mikdâr tereke virildüğini bu hükm-i şerîfümün zahrına kayditdürüp karadan Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bu bahâne ile emirden ziyâde virilmekden ve deryâya ve küffâr-ı hâksâra tereke gitmekden ziyâde hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

1116 *Gemi inşâsı için ağaç tedarikiyle Vize ve Çorlu'da görevlendirilen Hüseyin Çavuş ve adamlarının halka eziyet ettikleri yolundaki iddiaların araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Vize ve Çorlı kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Vize kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından anda gemi ağaçları hıdmetinde olan Hasan Çavuş ile Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sâbıkâ kereste-i mezbûre hıdmetinde olan Hüseyin Çavuş ve oğlı Hasan ve âdemi Ahmed ve Nâyib Ivaz kereste içün virilen mîrî akçadan zâyid hayli akçalarımuz alup; "Biz bu hıdmeti itmâm iderüz." diyü avkeylediler ve ba'zı karyeler halkı dahı mezkûrlardan şikâyet idüp; "Âhar karyelerden celb ü ahz itmek ile bize az akça virüp güçle kerestelerin üstümüze bırakdılar. Tezkiremüzde ta'yîn olunan keresteyi mi keselüm veyâhûd güçle tahmîl olunanı mı?" diyüp ve ba'zılar dahı; "Kereste bahânesinde ezâ idüp bî-sebeb niçe akçamuz aldılar. Adâlet üzre istihdâm itmeyüp ziyâde zulm ü hayf itmişlerdür." diyü ızhâr-ı tezallüm itdüklerin" bildürmeğin ibrâz itdükleri sicilleri ve takrîrleri defterinün sûretleri ihrâc olunup mühürlenüp irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vardukda, mezbûrları şikâyet olunan hasımları ile berâber kılup bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; mîrîden gayri kendüye ve âhar kimesneler içün re'âyâya ağaç teklîf idüp zulm ü te'addî eylemişler midür, bi'l-cümle hıdmetlerinde istikâmet üzre olmayup sekâmet üzre olup re'âyâdan nesne celb ü ahz itmişler midür, hakîkat-i hâlleri yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olursa hılâf-ı şer' alınan akçaların ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra üzerlerine sübût u zuhûr bulan zulm ü te'addîlerine müte'allik mevâddı ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğini defter idüp imzâlayup sıhhati üzre ahvâllerin arzeyleyesiz ve bu husûsda kıdvetü'l-emâsil mezbûr Hasan Çavuş mübâşir olup şer'-ı kadîmden tecâvüz eylemeye ve hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup

tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesiz.

1117 *Bursa sancağındaki gurbet tâifesinin katl ve hırsızlık yaptıkları yolundaki iddiaların araştırılarak bunların at ve silahla gezmelerine izin verilmemesi ve neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Burusa beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "ba‘zı gurbet tâyifesi evi barkı ile etrâfı gezüp gündüz tenhâ buldukların katl ve esbâbların gâret ve gice ile uğruluk idüp bir vilâyetde uğruladukların âhar vilâyete gönderüp bey‘ idüp ellerinde bulunmamağla haklarından gelinmeyüp ve hâliyâ şikâyetcileri gelüp âdem gönderilüp muhârebe idüp dört neferi ele girüp ellerinde uğruluk hammâm futaları ve pîşkîrler ve destmâller bulunup sü’âl olundukda; "Ulubad kenârında bir kârbândan sirka itdük. İki pastav çuka dahı var idi. Aramuzda tevzî‘ itdük." diyü haber virmeğin habsolunup ve tâyife-i mezbûre yarar at ve yarak ile gezmemek içün hükm-i şerîfüm virilmesin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, tutılup habsolunan dört nefer gurbetlerün fi'l-vâkı‘ arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ‘atleri mukarrer ise -ki, şer‘le sâbit ola- mahallinde siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresiz ve min-ba‘d tâyife-i mezbûreyi her kande bulunursa yarar at ve yarak u yasak ile gezdürmeyüp ba‘de't-tenbîh eslemeyenlerün atların ve yarak u yasakların ellerinden alup ve kendülerin habsidüp arzeyleyesiz.

1118 *Menteşe sancağında huzursuzluk çıkaranların yakalanarak sipâhi olanların Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, diğerlerinin de orada cezalandırılması.*

Yazıldı.
Menteşe beği âdemi Murâd'a virildi.

Menteşe sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezbûr beği Ahmed *dâme ızzühû*nun sancağı muhâfazasında olan Sübaşısı Mehmed Kâsım Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Dâyimâ fesâd ü şenâ‘at üzre evler ve yollar basup esbâb ü emvâl gâret idüp ve emred-oğlancıkları çeküp sûhte nâmına gezen eşkıyânun serdârları olan Eğriboyunlu Mustafâ dimekle ma‘rûf müfsid ele gelüp hakkından gelinüp vilâyet bir mikdâr emn ü emân üzre iken firâr iden yoldaşlarından on iki eşkıyâ ile Dimne Ramazân dimekle ma‘rûf müfsid kemâ-kân fesâd ü şenâ‘ate mübâşeret idüp yoldaşlarından Hatîb oğlı ve Osmân Yayabaşı-oğlı sûhte tâyifesinden yiğirmi mikdâr eşkıyâya re’îs olup vech-i meşrûh üzre te‘addîden hâlî değillerdür. İzâleleri içün il-erinden mu‘âvenet olup bir mikdâr tüfenkci virilmesi lâzim idüğin" bildürmeğin Rodos ve İstanköy Kal‘aları'ndan kifâyet [mikdârı] tüfenkci hısâr-erenleri virilmesi içün zikrolunan kal‘alar dizdârlarına ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, siz ki kâdîlarsız, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup zikrolunan müfsidleri bir mahalde yataklandurup mezkûra il-erinden yaraklu ve yasaklu kifâyet kadar âdem koşup ale'l-gafle üzerlerine irsâl idüp mukâbele vü muhârebe idenlerün demleri heder olmak üzre ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn teftîş ü tefahhus idüp göresiz; ol vechile fesâd ü şenâ‘atleri olup memlekete zarar u ziyânları olmağla izâleleri lâzim olan müfsidlerden sipâhî tâyifesinden olanı mukayyed ü mahbûs yollarda hıfzı içün kifâyet kadar âdem koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Sipâhî olmayanlarun mahallinde cezâ vü sezâların viresiz ki, sâyir eşkıyâya mûcib-i ıbret ü nasîhat olup zikrolunan eşkıyâyı her ne tarîkla mümkin ise ele getürüp emrüm üzre vilâyetden mazarrat u fesâdların def‘ itmek ardınca olasız.

1119 *Rüstem ve Bali isimli sipâhizâdelerin Niğbolu'da halka zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılması, doğruluğu halinde bunların Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş âdemi Mûsâ'ya virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Niğbolı beğine ve İzladi kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rüstem ve Bâlî nâm sipâhî-zâdeler ve ba‘zı şerîkleri ve yatakları ehl-i fesâd ü şenâ‘at olup katl-i nefs ve sirka idüp re‘âyâ zulm ü te‘addîlerinden mütezacciru'l-hâl olmışlardur." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrân sipâhî-zâdelerden gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup ihzâr idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmla bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; kendülerinün ve şerîklerinün fesâd ü şenâ‘atleri bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit ü zâhir ola, şer‘le sübût bulan kazıyyelerin sicill idüp mezkûrları ve şerîklerin yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleriyle bile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 9 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantıniyye

1120 *Van'da kendi aralarında melik ve kethuda seçerek uygunsuz hareketlerde bulunan zimmîlerin hapsolunarak sicillerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Nefs-i Van'da ve sâyir kurâda olan kefere tâyifesinden bin nefer mikdârı cem‘ olup üç gün ale't-tevâlî cem‘ıyyet idüp kendülere tâbi‘ olmayanları muhkem darbidüp içlerinden melik ve kethudâ nasbidüp; "Bu

makûle [vaz‘a] sebeb nedür?" diyü sü’âl olundukda aslâ cevâba kâdir olmayup ba‘zı âdemler gönderilüp envâ‘-ı ikdâm ile def‘ olmışdur ve bundan mâ-adâ nice kiliseler binâ idüp ve niçesin vaz‘-ı aslîsinden ziyâde termîm idüp hılâf-ı şer‘ u kânûn zulm ü te‘addî olunmış değil iken bu vechile fesâd iderler." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûrûn keferenün bâ‘ıs-i fesâd olanlardan Vasıl veled-i Çobân ve Adid Kulçan ve Hanos Neccâr ve Pîrîcân veled-i Hoçik ve Ovannis Kuyumcı ve Hâce Emîr Derzî ve Keşîş Mardiyus ve Serhoş Bahtiyâr ve Arad Dirlaşin ve Marinam Serhoş ve Ovannis Miral ve Zekeriya Ardemin ve Ovannis Keşîş ve Anbat Ardeminlü nâm zimmîler Südde-i Sa‘âdetüm'de ele girüp habsolunmışlardur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bunlardan gayri menba‘-ı fesâd olup ol zamânda re‘âyâyı ıdlâl idüp muharrik-i fitne olan müfsidlerden anda olanlar kimler ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle anları dahı ele getürüp; bu makûle fesâda bâ‘ıs oldukları şer‘ile sâbit olursa sicill idüp kendüleri muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesiz ve Südde-i Sa‘âdetüm'de ele girüp habsolunan zimmîlerün dahı ahvâlin gereği gibi ma‘lûm idinüp muharrik-i fitne vü fesâd olup izâlesi lâzim şakî vü müfsid kaç nefer ise bî-garaz müslimânlar şehâdet itdükleri üzre ahvâllerin sicillât idüp sıhhati üzre yazup bildüresiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

1121 *Derzi Bali'nin Derş Kalesi önünde yaptırdığı kulenin kaleye zararı var ise yıktırılması.*

Yazıldı.
Beğün âdemi Ömer'e virildi.

Klis beğine, İskaradin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Kal‘a-i Derş kapusı öninde Derzî Bâlî nâm kimesne kârgîr bir yüksecik kule binâ idüp hısâra zarar itdüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûr Derzî Bâlî kal‘a-i mezkûre kapusı öninde emre muhâlif kule binâ idüp kal‘aya zarar itdiyse zikrolunan kuleyi ref‘ idüp şer‘-ı şerîfe ve emre muhâlif kimesneye iş itdürmeyesiz; muhtâc-ı arz olanı yazup arzeyleyesiz.

1122 *Basra bölgesindeki sınırların güvenliğinin sağlanması için gerekenin yapılması*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Turak Hâkimi Alî Sultân hayâtda iken ammûsi oğlı Mîr Hasan, Mesîh Paşa zamânında itâ‘at idüp yiğirmi beş akça ile Basra müteferrikalarına ilhâk olunup ba‘dehû mezbûr Alî Sultân vefât itdükde Mîr Hasan kal‘aya varup almak niyyetine karâr idüp varmazdan mukaddem Yukaru Cânib'den Halîl

Hân gelüp kal‘ayı alup içine kızkarındaşı oğlın nasbidüp gitdükden sonra Mîr Hasan bir gice kal‘aya girüp ba‘zın kırup ve ba‘zın esîr idüp Halîl Hân'un kızkarındaşı oğlın habsidüp hâkim olmışdı. Şimdiki hâlde Halîl Hân kal‘aya gelüp ceng olup mağlûb olup gitmek lâzim gelmeğin bu cânibden mu‘âvenet recâ idüp ve mezbûr Mîr Hasan mektûblar gönderüp ızhâr-ı ubûdiyyet idüp re‘âyâsı ve Sürhser ulusı cevrinden gelüp Basra nevâhîsinde oturup emr-i şerîfüm olmadın Halîl Hân'a ve Mîr Hasan'a cevâb virilmeyüp ve Halîl Hân tekrâr asker cem‘ idüp gelmek üzre olup ve re‘âyâ vü berâyâ hüsn-i ihtiyârlarıyla yirlerine gitmedüklerin ve bundan akdem Basra Beğlerbeğisi Mustafâ Paşa Kerbelâ tarafına asker çekdükde Alî-Berke nâm cemâ‘at arkalu tâyife olmağın yolına gelüp hayli ceng itmekle zafer bulmayup girü avdet idüp şimdiki hâlde bu serhadlere karîb Yukaru Cânib hânlarından Halîl Hân ve müşa‘şa‘a olan A‘râb beğlerinden Mîr Seccâd üzerine geldükde mezkûrlar mezbûr cemâ‘ati memleketden sürüp Basra'ya tâbi‘ Sadr-ı Süveyb sancağına gelüp oturup mezkû[r]lara emr-i şerîf olmadın kat‘î cevâb virilmedüğin" i‘lâm eylemişsin. Ol bâbda her ne ki zikrolunmış ise ale't-tafsîl ızz-i huzûruma arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, Yukaru Cânib'le mâ-beynde mün‘akıd olan sulh u salâhdan sonra gelüp ittibâ‘ u ilticâ idenler kabûl olunmak muktezâ-yı sulh u salâh değildür. Mâdâm ki anlar tarafından sulha muhâlif vaz‘ olmaya, lâzimdür ki, ol cânible olan sulh u salâh emrin gereği gibi ri‘âyet idüp vech ü münâsib gördüğün üzre tedârük idüp ol serhadlerün nazm u intizâmına ve zabt u sıyânetine müte‘allik olan husûslarda tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın ve ne vechile tedârük idüp ber-taraf itdüğün yazup bildüresin.

1123 *İskenderiyye sancağındaki İsboş Kalesi'nin tamir edilmesi.*

Yazıldı.
Tur Alî Beğ kethudâsına virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 972

Kotor Kal‘ası hâfızına hüküm ki:

Hâlen Memâlik-i Mahrûsem'den İskenderiyye sancağına tâbi‘ İsboş nâm kal‘anun ta‘mîri fermân olunup binâsına ve sâyir lâzim olur kerestesine livâ-i mezbûr mukâta‘asından kifâyet mikdârı akça ta‘yîn olunmışdur. Eyle olsa; tasarrufunda olan yirlerden kifâyet mikdârı bennâ ihrâc olunup kal‘a-i mezbûre ta‘mîrine irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat mukayyed olup Atebe-i Âlem-penâhum'a olan ubûdiyyetün muktezâsınca aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kal‘anun ta‘mîri husûsı içün bennâ tedârük idüp gönderüp ücret ile işletdürüp itmâm-ı maslahat eyleyesin. Husûs[-ı mezbûr] mühimdür; ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm ü ihtimâm eyleyüp emr-i şerîfüm mûcebince göndermeyince olmayasın.

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Bar Kal‘ası hâfızına.

1124 *Musul sancağı sipâhilerinden sefer esnasında görevlerini yapmayanların timarlarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm kayd cüz'ine geçmiş.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i Musul Alaybeğisi olan Hasan *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "livâ-i mezbûr sipâhîleri anun gibi bir hıdmet veyâhûd sefer vâkı' oldukda her biri kendü kolayında gezüp emrolunan hıdmete ve sefere gelmeğe ihmâl üzre oldukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' arzitdüği üzre livâ-i mezbûr sipâhîlerine sefer ü hıdmet emrolundukda her biri ihmâl ü müsâhele üzre olup kendü kolaylarında gezüp tekâsül iderler ise gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd anun gibi sefer ü hıdmet vâkı' oldukda her biri kendü kolaylarında gezmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü ınâd ü muhâlefet üzre olanlarun tîmârların âhara tevcîh eyleyesin.

1125 *Cessan'da hırsızlık yaparak halkı rahatsız edenler hakkında tahkikat yapılarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsı İdrîs'e virildi. Fî 9 Şevvâl, sene: 972

Cessân beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr halkından ba'zı kimesneler şirret ü şekâvet üzre olup köyden köye hırsuzlukda gezüp sirka-i emvâl idüp ahvâlleri görilmek murâd olundukda cümle yek-dil olup mâ-beynlerinde; "Nice beğleri ve kâdîları ma'zûl ve müfettiş ile ihrâc itdürmişüzdür." diyü güft ü gûylarından maslahat görilmeyüp şirretlerinden memleketün zabtı asîrdür." diyü arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol asıl şirret ü fesâda mübâşir olan kimlerdür; ma'lûm idinüp şirretleri ve fesâdları ne ise ta'yîn-i mâdde itdürüp dahı ahvâllerin bi-hasebi'ş-şer' teftîş idüp şirret ü şekâları ve hırsuzlukları arzolunduğı üzre şer'le sâbit ü zâhir ola, sicill idüp kendülerin muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Bu bahâne ile kendü hâllerinde olan re'âyâ celb ü ahz maslahatı içün te'addî vü tecâvüz olunup zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzından ihtiyât idesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Şevvâl, sene: 972, Kostantıniyye

1126 *Erdel kralının Nemçe kralı ile yaptığı sulha ait tafsilatlı bilgi gönderip, askerini dağıtmayarak ihtiyatlı olması.*

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâh ve Bârgâh-ı Felek-iştibâhum'a mektûb gönderüp ol cânîblere müte‘allik ba‘zı ahvâl ü ahbâr i‘lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki mezkûr u mastûr olmış ise ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa; Nemçe kralı ile ne tarîkdan sulheyledüğün vârid olan mektûbunda tafsîl üzre beyân olunmayup sulholunduğı takdîrce memleketden düşmen çıkmamağa bâ‘ıs nedür ve kal‘alarunda Nemçe askeri ne hâlet üzre turur, muhâsara ile tasarruflarına getürmekle zabtlarında mıdur; bi'l-cümle ol cânible sulhı ne yüzden itmiş isenüz sıhhati üzre ma‘lûm olması lâzim olmışdur ve bundan akdem kral-ı mezbûra ilçisi ile ahid-nâme-i hümâyûnum irsâl olunup mukaddemâ Plaz Menhar(?) diyen müfsid vâsıtasıyla ele getürdüğün kal‘alardan Bana Kal‘ası'ndan gayri alınan kılâ‘ ol cânibe teslîm olunmak üzre mukarrer olduğı sana i‘lâm olunmışıdı. Hâliyâ Nemçe kralınun mektûbı vârid olup ahid-nâme-i hümâyûnumla irsâl olunan ilçisi kendüye varup vâsıl olup Atebe-i Ulyâm'a sadâkat üzre dostlukda olup Çorlı'dan irsâl olunan ilçisi Mikel'ün mektûbı geldüği gibi Erdel vilâyetinde olan askerimüze gönderilüp kendü hâllerinde sâkin olup tecâvüz eylemeyeler ve serhadde olan beğlerimüze mü’ekked mektûblar gönderilüp; "Sulh mukarrerdür; sulha mugâyir vaz‘dan ihtirâz ideler." diyü tenbîh olunmışdur. Ammâ; senün içün; "Âdemlerimüzi ve bizi râzî eyleyüp vâkı‘ olan zarar u ziyânımuza zâmin olup bu cânibe ilçisin göndermek üzredür. Sahîh kavl ü karâra turur mı?" diyü alınan kal‘alarınuz ahvâline şâfî cevâb virmedüklerin i‘lâm eylemiş. Sulhunuz ne bâbda olmışdur ve zarar u ziyânlarına ne tarîkla zâmin olup ahdeyledün, emr-i şerîfüm olmadın ana ilçi göndermeğe sebeb nedür? Gerekdür ki, nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, kral-ı mezbûr ile ne yüzden sulhitdün ve vilâyet ü kal‘alarınuzda düşmen ne tarîkla ve ne hâlet üzre mukîm olmışlardur ve ol cânibe ne asıl nesne ahdolunmışdur, âdemlerinüzi ne husûs içün irsâl itmiş isenüz tafsîlen cümle-i ahvâlinüzi arzidüp ol cânibden kal‘alarınuz husûsı içün sahîh haber gelmeyince girü müdârâyı elden komayup ve cem‘ıyyetüni tağıtmayup düşmen yarağıyla yiründe hâzır u müheyyâ olasın.

1127 *Portekiz kralı tarafından ticâret için Hint tarafına giden tüccarların faaliyetine müdâhale olunmadığı takdirde Basra beylerbeyinin de kendi tarafında ticari faaliyeti geliştirmek için benderleri işletmeye açması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 15 Şevv[â]l, sene: 972

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; ""Portugal cânibinden sâbıkâ vârid olan ilçinün ahvâli neye müncer olup mâ-beynde sulh mukarrer midür, değil midür?" diyü bir tarîkla Hürmüz tarafına âdemler gönderilüp; "Bi'l-fi‘l Portugal cânibine revâne olan âdemleri gelmedi." diyü mektûbları vârid olup deryâda dahı kimesneyi rencîde eylemeyüp Basra'ya gemiler gelüp gidüp Cezâyir cânibi ve gayri ve re‘âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup du‘âda oldukların" i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mâdâm ki, kral-ı mezbûr diyâr-ı Hind'e deryâdan varup gelen tâcirlere dahl ü ta‘arruz itmeye ve ol cânibe gelen tâcirleri emn ü emân ile ticâretleri içün gelüp gideler, sen dahı istimâlet virüp beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan benderleri işledüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma lâyık olanıyla amel idüp hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra‘ıyyetde ve mâlum izdiyâdında envâ‘-ı sa‘y ü ihtimâmun vücûda getürüp bu bahâne ile ol tarafda ırz-ı saltanat-ı hümâyûnuma mugâyir iş olmakdan ziyâde sakınasın.

1128 *Yenişehir kadısının Göçeri karyesinde yaptırdığı kazı sırasında bulunan definenin bir kısmının saklanma ihtimaline karşı araştırma yapılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Yenişehir Kâdîsı Mevlânâ Alî'nün Göçeri nâm karyede tarlası etrâfına Brodan ve Estal ve Nikola nâm zimmîler ücretle handek kazarken mermerler çıkup bir cânibi Küçük Alî nâm sipâhînün tarlası içinde olmağla anun dahı Avlob(?) nâm şerîki karye-i mezbûreden Ustoyko ve Niko veledân-ı Bozik nâm zimmîler ile kazup bir gûr-hâne zâhir olup Nâyib Hurrem, Voyvoda ve Nâzır Kâyim-i Makâmı silahdârlar[ın]dan Abdî, Selanik Muhzırbaşısı Velî, Kal‘a-i Atîk Kethudâsı Tur Bâlî mahall-i hâdiseye varduklarında iki bin yüz dirhem altun ve cevherî murassa‘ zencîr ve meftûl yüz seksen sekiz dirhem altun ve bir mikdâr sırma, iki yüz seksen dirhem beş aded altun yüzük taşlarıyla elli sekiz dirhem altun bulunup ve sanduka kaplu yedi yüz dirhem bulunup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl idüp yüz yiğirmi bir vukıyye bakır Kal‘a-i Atîk'da emânet kondı." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup göresin; zikrolunan gûr-hânede bulunan esbâb dahı ziyâde olup bel‘ u ketm olmış mıdur, bel‘ u ketm olunmış ise mazınna olanları ihzâr itdürüp şer‘le ve kânûnla tefahhus idüp anun gibi zuhûra gelecek dahı esbâb var ise zuhûra getürüp kimlerde bulunduğın isimleriyle yazup arzeyleyesin. Hılâf-ı şer‘ u kânûn kimesneye zulm ü hayf itdürmeyesin.

1129 *Müteveffâ Mustafa Bey'in vakfettiği ve Belgrad Kalesi'nde muhafaza edilen altınların bir kısmının çalınmasıyla ilgili zanlıların hapsedilip hadisenin soruşturulması.*

Yazıldı.
Bayram Beğ'ün kethudâsına virildi.

Semendire beğine ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem müteveffâ Mustafâ Beğ'ün Belgrad Kal‘ası'nda konılan vakf altını sirka olunup sonradan bir def‘a üç bin beş yüz ve bir def‘a üç bin iki yüz altını bırağılup bu husûsun teftîşi içün mufassalan size hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Ammâ; bu bâbda

İskele Dizdârı Mehemmed ve Hazînedâr Ferhâd ve Cizyeci Hacı Memi nâm kimesneler mazınna olmağın mukaddemâ ele getürilüp habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı kimesneye ifşâ itmedin mezkûrları ele getürüp muhkem habseyleyesiz. Emr-i şerîfüm üzre husûs-ı mezbû[r] teftîş olunup ahvâlleri ber-taraf olmadın habsden ıtlâk itmeyesiz ve kal'a-i mezbûre dizdârına ve sâyir neferâtına muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, Hazîne'de olan eger mâl-ı vakfdur ve eger gayridür, onat vechile hıfz u hırâset idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ba'de'l-yevm hıdmetlerinde ihmâlleri olup bir dahı kal'adan bu makûle nesne zâyi' ola, sonra günâhları kendü boyunlarına; gereği gibi haklarından gelinür. Ana göre basîret üzre olup hıdmetlerinde dakîka fevtitmeyesiz.

1130 *Ebu-Riş'in bölgedeki faaliyetlerine karşı Halep ve Diyarbakır beylerbeyinin beraber hareket ederek halkın huzur ve güvenliğini sağlamaları.*

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir beğlerbeği Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Ebû-Rîş Arabe A'râbın gâret idüp mâlların ve on binden ziyâde develerin alup Yâsîn oğlı Ahmed'i katlidüp ve karındaşı İbrâhîm'i ve ammûsi Avn nâm kimesneyi alup gidüp Rahba Kal'ası'nda habsidüp fesâd ü şenâ'at itdüğin" i'lâm eylemeğin mezkûrun hakkında müşârun-ileyh beğlerbeğiye hükm-i hümâyûnum gönderilüp mümkin olursa bir gûş-mâl olunmak tenbîh olunmışdur. Anun gibi müşârun-ileyh sana mektûb gönderüp mezkûrun husûsı içün bir tedârük iderse -ki, bir küllî fesâda ve memleket ihtilâline bâ'ıs olmaya- sen dahı mûmâ-ileyhle haberleşüp vech ü münâsib gördüği üzre amel eyleyesin. Ammâ; bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyüp ve Ebû-Rîş tarafından dahı gaflet itmeyüp beğlerbeğiliğüne müte'allik olan memleket ü re'âyâyı gereği gibi hıfz u sıyânet idüp mezkûr Ebû-Rîş'e dâyimâ istimâlet virüp müdârâyla gaflet virüp müşârun-ileyh tarafından sana işâret oluna, sen dahı ana göre tedârükde dakîka fevtitmeyüp hıdemât-ı hümâyûnumda envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

1131 *Şeyhlü Kazâsı Naibi İsâ hakkındaki yolsuzluk iddialarının araştırılması ve doğruluğu halinde naibin cezalandırılması için Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Uşşâklu Sipâh(?) nâm kimesneye virildi. Fî 10 Şevvâl, sene: 972

Lalaya, Şeyhlu ve Uşşâk kâdîlarına hüküm ki:

Şeyhlu kazâsı halkı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrda nâyib olan Îsâ, bundan akdem nice telbîs huccet ü arzlar peydâ idüp ve kürekci emrolundukda kürekci başına bin iki yüz akça hısâbı üzre hâneden hâneye seksen altışar akça alup yedişer-sekiz[er] yüze kürekci tutup bâkîsin kendü eklidüp ve ba'zı ehl-i berât ve haymâne olup hâne defterine yazılmayan

kimesnelerden dahı hâne akçası alup kendü eklidüp te‘addî itdüğin" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, mezkûrı niyâbetden ref‘ idüp dahı husamâsıyla berâber idüp bu husûsı onat vechile şer‘le teftîş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; mezkûrun telbîs huccet ü arz peydâ idüp ve kürekci bahânesiyle re‘âyâdan ol mikdâr akça alduğı bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olur ise vukû‘ı üzre sicill idüp şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra mezkûrı yarar âdemlere koşup sûret-i sicilleri ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz ki küreğe koşıla. Ammâ; gaybet itdürmekden ve ahz ü celb olunup hılâf itmekden ziyâde hazer idesiz.

1132 *bkz. hkm. 1130*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâssa-i hümâyûnumdan olup Hızâne-i Âmirem'e her sene beş yüz deve viren Arabe A‘râbın Ebû-Rîş gelüp gâret idüp mâlların ve on binden ziyâde develerin alup ve kasaba-i Hît'de sâkin olan Yâsîn oğlı Ahmed'i ve karındaşı İbrâhîm'i ve ammûsi Avn nâm kimesneyi alup gidüp hıyâneti ile Bağdâd'da katlolunan Harbû‘un oğlına; "Sizün babanuzı katlitmeğe bunlar sebeb olmışdur." diyü mezbûr Yâsîn-oğlı'n pâre pâre itdürüp ve İbrâhîm ve Avn'ı Rahba Kal‘ası'nda dizdâra habse virüp istimâ‘ eyledüğünde dizdâra mektûb gönderüp; "Mezbûrları emr-i şerîf olmadın kendüye ve gayriye virmeyesin." diyü tenbîh ü te’kîd olunmışdur. Müslimânlara ve havâss-ı hümâyûn re‘âyâsına zulmidüp bu denlü mâlların eklidüp bu mertebe fesâd eyleye, kendü hâline konılmak eyü olmayup sâyirlerine dahı sirâyet itmek mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr sûretâ Atebe-i Ulyâm'a itâ‘at üzre olup lâkin hakîkatde şekâvet üzre olan müfsidînden idüğine iştibâh yokdur. Küllî kabîleye mâlik ahâlî-i berriyyeden olup aşâyir ü kabâyili ile ale'd-devâm geşt-i berriyye idüp bir yirde sâkin ü mütemekkin olmamağla ele gelmesinde küllî ta‘b ü zahmet var idüği ma‘lûmundur. Ne tedârük ile hakkından gelinmesi müyesserdür? **Buyurdum ki:**

Varıcak göresin; ol diyârlardan mezkûrun def‘-ı mazarrat-âsârı ne tarîkıladur, istimâletle bir mahalle getürmeğe imkân var mıdur, yoğise Haleb beğlerbeğisiyle ittifâk olunup asker tedârük olunup bir maslahat olmak müyesser midür? Eger mümkin ise Haleb beğlerbeğisiyle haberleşüp mezkûra gûş-mâl itmek içün bir tedârük idesiz ve illâ arzeyledüğün üzre kabîle-i mezkûreden gâret ü hasâret itdüği mâl içün kendü cânibünden mektûb ü âdem gönderüp; "Sancağ-ı hümâyûnuma mutasarrıfken bu vechile fesâd itmenün aslı nedür?" diyü nasîhat yüzinden hıtâb olunup zikrolunan tâyifeden alduğı mâlı ve develeri taleb eyleyesin ve Rahba Kal‘ası'nda habsitdürdüği İbrâhîm ve Avn'ı emr-i şerîfüm olmadın kimesneye virdürmeyesin. Hele bir vechile tedârük idüp mezkûrı ürkütmeyüp bir küllî fesâda ve ol cânîblerün ihtilâline bâ‘ıs olur husûslardan ictinâb idesin ve ne vechile tedârük olunduğın yazup bildüresin.

1133 *Rumili'nden Edirne'ye getirilen mîrî akçanın Yahudilerce ayarı düşük altın ile değiştirilmesinin önlenerek kalpazanlık yapılmasına meydan verilmemesi.*

Yazıldı.
Edirne'den Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili câniblerinden harâc cem‘ idüp gelen harâccıları ve mîrî akça ile gelenleri mahmiyye-i mezbûrede olan sarrâflar ve Yehûdâ tâyifesi şehre dühûl itmedin karşulayup mühürlü akçayı beyâbânda çözdürüp birer mikdâr ziyâde ile satun alup kem ayâr altun virüp ve aldukları akçanun irilerin kırkarlar imiş. Hiç şimdiye değin kârbânsarâylarda ve şehirden taşra kimesne altun bozup sarrâflık idegelmişler midür, bu vechile mâl-ı mîrîye karışmağa sebeb nedür ve andan gayri ba‘zı kallâblar mahrûse-i mezbûrede Dâru'd-darb ve sâyir mahallâtda kallâblık idüp akça kat‘ itmelü olduklarında sadâsı işidilmemek içün hevân-deste darbitdürüp ol tarîkla tezvîr-i sikke ile kalb akça kesüp te‘âmül-i nâsa ve akça emrine küllî hâlel virüp zikrolunan husûslarun zabt u sıyâneti umûr-ı mühimmeden olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp mahmiyye-i mezbûrede olan Yehûdâdan Karayi ve Rabbânî'nün cemâ‘atleri başların ve ihtiyârların getürdüp gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp Rûmili cânibinden gelecek mîrî akçaya Yehûdâyı karışdurmayup ve şehirden taşra bir ferde karşulatmayup sarrâf olanlara hemân dükkânlarında birden ikiden altun bozmağa gelenlerün altunların alup kadîmden olıgeldüği üzre rencberliklerinde olalar. Ba‘de't-tenbîh bu husûsı hufyeten yoklayup fermân-ı şerîfüme mugâyir iş idenler her kimler ise sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve mahmiyye-i mezbûrede Dâru'd-darb kurbinde ve sâyir mahallâtda kallâb zannolunan mevâzı‘ı ve vech-i meşrûh üzre sadâ istimâ‘ olunan mahalleri mahallesi imâmına ve sâyir bî-garaz olan müslimânlara i‘timâd olunan nâyibünle yokladup kallâblık idenleri sikkeleri ve kallâblığa müte‘allik alâmetleri ile zuhûra getürüp şunlarun ki, yanunda kallâblığı şer‘le sâbit ü zâhir ola, anun gibilere dahı mecâl virmeyüp sûret-i sicilleriyle mahbûsen gönderesin ve bu bahâne ile kendü hâllerinde ve rencberliklerinde olanlara celb ü ahz maslahatı içün dahl ü tecâvüz olunmakdan ve evlerine sikke ve kallâb esbâbı bırağılup bühtân olmakdan ve ehl-i garaz söziyle kimesnenün hılâfen kazıyyesi arzolunmakdan hazer idüp hüsn-i diyânet ü istikâmetün muktezâsınca bi'z-zât mukayyed olup mahrûse-i mezbûrede isti‘mâl olunugelen akçayı müfsidîn şerrinden pâk ü tathîr idüp ve Yehûdâya ve sâyire akça alup kırkmağa ruhsat komayup bir vechile tedârük eyleyesin ki, emrüm üzre akça husûsı tamâm mazbût u muntazam ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 13 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

1134 *Düşmanın Memâlik-i Mahrûse'ye hücum edeceği yolunda Kral-oğlu'ndan alınan haber üzerine İslam askerine Tımışvar beylerbeyinin serdar tâyin olunduğu, Kral-oğlu ile birlikte hareket edilerek düşmanın zararının defedilmesi için çalışılması, Nemçe ve Kral-oğlu'nun birbiriyle çelişen haberlerinin araştırılarak durumun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp Kral-oğlı tarafından sana âdem gelüp adû-yı hâksârun Memâlik-i Mahrûse'ye hücûmı mukarrerdür; varup irişmek lâzim idüğin bildürüp ve Kerş nâm nehrün kurbinde iken tekrâr mu'temed câsûsun gelüp a'dânun ardı gelmekde ve bir kaç yirde cem'ıyyeti olduğın haber virüp şöyle ki; bu cânibden asker-i İslâm'un teveccühin istimâ' ideler, anlar dahı berü tarafda olan tabura mülâkât eylemek mukarrerdür. Asker-i nusret-âsâra ihtiyâc lâzim olduğın i'lâm eyledüğün ecilden Rûmili'nden Hersek ve İskenderiyye ve Ohri ve Üsküb ve Prizrin ve Köstendil beğleri sancakları sübaşıları ve sipâhîleriyle sür'at ü ikdâm üzre yöriyüp yanuna varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğler kullarumun her birine mü'ekked hükm-i hümâyûnum yazılup ulağla irsâl olunup emr-i şerîfüm varduğı gün çıkup senün cânibüne teveccüh itmek ve Tımışvar muhâfazasına ta'yîn olunan Niğbolı sancağı alaybeğisi sübaşıları ve sipâhîleriyle yanuna varmak emrüm olup zikrolunan asâkir-i nusret-me'sere seni serdâr ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Varıcak, Tımışvar muhâfazasında kalan Niğbolı sancağı sübaşıların ve sipâhîlerin alaybeğleriyle yanuna getürüp inşâ'a'llâhü'l-E'azz Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarum sancakları askerleri ile akabünden an-karîb varup irişürler. Hemân düşmen cânibinden sahîh haber alup Kral-oğlı ile muttasıl haberleşüp münâsib olan mahalde mülâkât idüp adû-yı mezellet-âsârun evzâ' u etvârlarına tamâm vâkıf u muttali' olup fursat el virdüği gibi göz açdurmayup hüsn-i ittifâkla taburlarınun üzerine yöriyüp tu'me-i şemşîr kılup bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ tabur ahvâlin ber-taraf itdükden sonra Kral-oğlı'nun kal'alarına müstevlî olan adû-yı hâksârı her ne tarîkıla mümkin ise kal'alarından ihrâc idüp bi'l-cümle vilâyet-i mezbûreden a'dâyı def' u ref' itmek bâbında ve sâyir dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte'allik mühimmât u umûrda envâ'-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getürüp gafletle asker-i İslâmı girdâba düşürmekden ve ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif vaz' olmakdan sakınup tamâm tedbîr ü tedârükle basîret ü intibâh üzre olasın. İnşâ'a'llâh ümmîddür ki, asker-i İslâm mansûr u muzaffer olmış ola ve Göle nâm harbî kal'anun fethı husûsı lâzim idüğin bildürmişsin. Zikrolunan kal'anun muhâsarasına beher-hâl kifâyet kadar top ve yarak lâzimdür. Kral-oğlı'na veyâ ol câniblerde kal'a-i mezbûre muhâsarasına top ve yarak var mıdur, fethı ne vechile müyesser ise tamâm ma'lûm idinüp ana göre tafsîlen i'lâm eyleyesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin ve düşmen tarafından vâkıf u

muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîhayı ve ne tedârükde ve asker-i hümâyûnumla ne hâlde olduğun ale't-te‘âkub ve't-tevâlî i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

Şimdiki hâlde Beç kralınun Atebe-i Ulyâm'a âdemi ile mektûbı vârid olup ahid-nâme-i hümâyûnumla ilçisi kendüye varup vâsıl olup safâ-yı kalb ile tarafeynden sulh u salâh emri ri‘âyet olunmasına tâlib olduğın ve ızhâr-ı sadâkat içün hidâyet gelmezden mukaddem ol cânibde olan leşkeri ve serhadde olan beğleri kendü hâllerinde olmaların tenbîh olunduğın i‘lâm iderken Kral-oğlı; "Düşmen gelmişdür; mu‘âvenete irişesin." didüğinün aslı nedür ve bundan akdem ulağun geldükde, anunla bir cevâb göndermiş idün ki, Kral-oğlı bana haber gönderdi ki; "Ben askerümi tağıtdum; ammâ sen perâkende eylemeyesin." didüğinün aslı nedür; bu husûsları onat fikridüp Kral-oğlı'nun ve düşmen cânibinün ahvâline tamâm vâkıf olup muttali‘ olduğun ahvâli mufassal ü meşrûh yazup arzidüp maslahat el virdüğine göre amel eyleyesin.

1135 *Kalpazan sikkelerini Selanik'te piyasaya sürdükleri iddia olunan şahısların Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 15 L., sene: 972

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Selanik nâyibinün sûret-i sicilli ile mektûb gönderüp Lankaza(?) nâm karyede sâkin Manol nâm zimmînün yanında kalb akça bulunup ve evinde dört kıt‘a sikke bulunup kendü kesdüğin ikrâr idüp; "Hristol ve Todor nâm zimmîlerle Laskari nâm zimmînün evinde keserdük; Kadi ve Şadi nâm Yehûdîler harciderlerdi." diyü cevâb virüp mezkûrlar inkâr idüp cümlesin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderdüğünüz ecilden mezkûrûn Manol ve Laskari ve Hristol ve Todoro'ya örf olunup; "Kalb akça keserdük; Kadi ve Şadi ve Selanik'de Şabana ve Yehûdî Aslan'un oğlı Kasa ve Lazari oğlı Kasa ve Harun oğlı İsak ve İsak oğlı Yakob ve Çukacı Manol oğlı Dimo ve Hayim Yehûdî ve İsrâyil Sarrâf ve İsak Frenceş ve Baruh Todor nâm Yehûdîler harciderlerdi." diyü cevâb virüp ve mahbûs olan Kasa ve Şadi nâm Yehûdîlere sü’âl olundukda; "Kalb akça kesmeğe biz mübâşirlerüz. Selanik'de olup bi'l-fi‘l kâfir nâyibi olan Receb ve Kara Mustafâ nâm kimesneler harcidicilerdür." diyü haber virüp mezkûrlara şer‘le lâzim gelen icrâ olunup zikrolunan kimesneler ele gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup mezkûrları ale'l-gafle hüsn-i tedbîr ile ele getürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderüp yolda onat hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesiz. Ammâ; bu bahâne ile celb ü ahz içün kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olunmakdan ihtiyât eyleyesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; bilmiş olasız.

1136 *Prizrin Beyi Mustafa Bey'in mütevellîsi bulunduğu Evronos Bey Evkâfı ile olan muhasebesinin görülmesi.*

Yazıldı.

Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mütevellîsi olduğun müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'na mütevellî olanlarun zamân-ı tevliyetlerinün muhâsebesi görilmek içün Selanik ve Siroz kâdîlarına hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mübâşir olan Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İlyâs *zîde kadruhû* varıcak, her kande bulunursan mezkûr ile mahall-i mezbûra varup emrüm mûcebince muhâseben viresin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 11 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantıniyye

1137 *Kesendire Adası yakınlarında batan geminin mermerlerinin çıkarılarak Selanik'e götürülmesi.*

Yazıldı.
Tezkireci Hasan Beğ'e gönderildi, kendü azebleriyle. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i mezbûreye karîb Kesendire adası kurbinde garkolan geminün mermerleri ihrâc olunup Selanik'e getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mahall-i mezbûrda garkolan geminün mermerleri ihrâc olunduğı gibi Selanik'e getürdüp ihzâr idesin. Zikrolunan mermerlere kimesneyi hılâf-ı emr dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin.

1138 *Uyûn Beyi Osman'ın mal-ı mîrîden ve Mustafa Bey'in metrûkâtından zimmetine ne kadar mal geçirdiği ve zimmetinde bulunan mal geri alınmadan serbest bırakılmasının sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Lahsâ beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i mezbûrede Uyûn Beği olan Osmân'ı ve kâdîyı Arab muhâsara itdükde musâleha tarîkıyla çıkduklarında kendüleri Arab tutup ıtlâk olunmaları içün mâl-ı mîrîden iki yük akça virüp ve vilâyet-i ma‘mûre beğlerbeğisi Mustafâ Beğ vefât itdükde hazînesinün mühürlerin bozup zî-kıymet olan esbâbına ve Hazîne-i Basra'ya küllî hıyâneti olduğı defe‘âtle arzolunmağın iki def‘a siyâsete ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmışıdı ve Nâzır-ı Emvâl Süleymân Südde-i Sa‘âdetüm'e geldükde; "Mâl-ı mîrîden kendü halâsları içün ol mikdâr virdüği sahîhdur." diyü haber virüp ve mezbûrun ıtlâkı içün irsâl [olunan] emr-i şerîfde; "Zimmetinde olan mâl alındukdan sonra ıtlâk oluna." diyü emrüm olmışken

zimmetinde olan mâl edâ olunmadın ve bu kadar hıyâneti var iken ıtlâkına sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp Hazîne-i Basra'nun defterlerine mürâca'at idüp mezkûrun zimmetinde ne mikdâr mâl-ı mîrî var ise ve müteveffânun metrûkâtına hıyânet idüp ne mikdâr zî-kıymet esbâbın almış ise künhi ve hakîkati üzre cümle-i ahvâlin bî-garaz müslimânlardan ve yirlü yirinden ma'lûm idinüp mâl-ı mîrîye ve müteveffânun metrûkâtına olan hıyânetini mufassal yazup arzidesin.

1139 *Lahsa'da Katif Kulları Ağası iken vefat eden Beşaret'in metrukâtının satılıp bedelin yetimlerine verilmesi için Atebe-i Ulyâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Lahsâ beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 12 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına bir hüküm ki:

Bundan evvel Lahsâ'da Katîf Kulları Ağası olup mahmiyye-i Bağdâd'a gelürken vefât iden Beşâret'ün metrûkâtı husûsı içün size hükm-i hümâyûnum gönderilüp cevâbı gönderilmeyüp müteveffânun metrûkâtında hayli zî-kıymet cevâhiri olup anda bey' olunursa yetîmlerine gadrolmak lâzim geldüği ecilden aynı ile müteveffânun metrûkâtı Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müteveffânun ne mikdâr zî-kıymet esbâbı ve cevâhiri var ise defter idüp mühürleyüp Lahsâ Beğlerbeğisi Ferruh *dâme ikbâlühû*nun kethudâsıyla i'timâd olunur yarar âdemlerünle Atebe-i Ulyâm'a bî-kusûr göndermeyince olmayasın ki, bunda bahâsıyla bey' olunup yetîmlerine gadrolmak lâzim gelmeye; şöyle bilesiz.

1140 *Tımışvar'da bulunan ve kendisine Ohri sancağı tevcih olunan Lipova Beyi Mehmed Bey'in, Ohri sancağı alaybeyinin yanına getireceği sancağı askerleriyle birlikte Tımışvar beylerbeyinin münasip göreceği hizmette bulunması.*

Yazıldı.
Tımışvar beğlerbeğisinün kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Lipova Beği Malkoç Beğ'e hüküm ki:

Senün hakkunda mezîd-i ınâyetüm zuhûra getürüp Ohri sancağı tefvîz olunup lâkin Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlı'na mu'âvenete gitmeğle sancağun sübaşıları ve sipâhîleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl yanuna va[r]mak içün Ohri alaybeğisine ulağla hükm-i şerîfüm gönderilüp inşâ'a'llâh varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, sancağun sübaşıları ve sipâhîleri varup irişince anda tevakkuf idüp Tımışvar beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın. Sancağun askeri varup mülâkî oldukdan sonra mûmâ-ileyh seni Tımışvar muhâfazasına mı ta'yîn ider,

yohsa yanında mu‘âvenete mi alıkor; bi'l-cümle vech ü münâsib gördüği üzre dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte‘allik hıdemâtda envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

1141 *Ohri sancağı alaybeyinin sancağın sübaşı ve sipâhilerini, Tımışvar'da bulunan ve kendisine Ohri sancağı tevcih olunan Lipova Beyi Mehmed Bey'in yanına götürmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 L., sene: 972

Ohri alaybeğisine hüküm ki:

Livâ-i mezbûr Lipova Beği Malkoç *dâme ızzühû*ya tevcîh olunup lâkin Tımışvar beğlerbeğisi yanında mu‘âvenete kalmak emrüm olup livâ-i mezbûrun sübaşıları ve sipâhîleri müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti‘câl müşârun-ileyhün yanına irişmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan sancağun sübaşıları ve sipâhîlerin yat u yaraklarıyla bi't-tamâm yanuna alup dahı ber-vech-i isti‘câl yöriyüp münâsib olan mahalden Tımışvar'a geçüp mûmâ-ileyhe mülâkî olasın. Bu bâbda ihmâl ü tekâsül idenlerün dirlikleri alınmağla konılmaz; ana göre mukayyed olup emrolunan mahalle varup irişmek ardınca olasın.

1142 *Tımışvar muhafazasında bulunan Niğbolu sancağı alaybeyinin, kendisinden yardım talebinde bulunması halinde Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip münasip gördüğü hizmette bulunması.*

Yazıldı.
Beğlerbeğinün kethudâsına virildi. Fî 13 L., sene: 972

Tımışvar muhâfazasında olan Niğbolı sancağı alaybeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Mustafâ *dâme ikbâlühû* Kral-oğlı'na mu‘âvenete teveccüh idüp askere ihtiyâc var idüğini i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, livâ-i mezbûr sübaşıları ve sipâhîleri ile seni mu‘âvenete taleb iderse bir ân ve bir sâ‘at te’hîr itmeyüp zikrolunan sancağun sübaşıları ve sipâhîleriyle mu‘accelen mûmâ-ileyhün yanuna varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

1143 *Üsküp Beyi Üveys Bey, İskenderiyye Beyi Tur Ali Bey, Pirizrin Beyi Mustafa Bey ve Köstendil Beyi Ahmed Bey'in sübaşı ve sipâhileriyle birlikte Erdel'e Kral-oğlu'nun yardımına giden Tımışvar Beylerbeyi Mustafa'nın kuvvetlerine katılmaları.*

Yazıldı.
Arslan-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 13 Şevvâl, sene: 972

Üsküb Beği Üveys Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sefere hâzır olasın. Sonra ne mahalle varmak emrüm olursa hemân ol gün çıkup ta'yîn olunan mahalle sür'at ü ikdâm üzre irişesin." diyü emrüm olmışıdı. Ve'l-hâletü hâzihî emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun mektûbı vârid olup vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a'dâ-yı bed-girdâr muttasıl artmakda olup Kral-oğlı kendüyi mu'âvenete taleb itmekle ol cânibe teveccüh idüp Rûmili'nden asker gönderilmesi lâzim idüğin bildürmeğin müşârun-ileyh beğlerbeğiye sancağun askeriyle seni mu'âvenete emridüp **buyurdum ki:**

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) *zîde kadruhû* vusûl bulıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp emr-i hümâyûnum varduğı gibi hemân ol gün sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel âlât-ı ceyş ü kıtâl ve esbâb-ı ceng ü cidâlleri ile bî-kusûr ihrâc idüp sür'at ü ikdâm üzre yöriyüp askere âsân olan mahalden mürûr idüp müşârun-ileyhün yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârun def' u ref'ında gâyet ile ihtimâm-ı şerîfüm vardur; hıdmetde ihmâl ü tekâsül idenlerün özrleri makbûl olmayup mansıbları ve dirlikleri alınmağla konılmaz. Ana göre mukayyed olup hıdmete varup irişmek bâbında dakîka fevtitmeyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük idüp mahall-i me'mûra teveccüh itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Köstendil Beği Ahmed Beğ'e.

1144 *Hersek Beyi Yunus'un sancağında tamiri yapılmakta olan kalenin hizmetinde kalarak, sancağının sübaşı ve sipâhilerini alaybeyi kumandasında Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi.*

Yazıldı.
Arslan-oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14 Şevvâl, sene: 972

Hersek Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel'e düşmen müstevlî olup mu'âvenet lâzim olmağın Rûmili'nden ba'zı sancakbeğleri kullarum sancakları askeriyle Tımışvar beğlerbeğisi yanına varmak emrüm

olup hâlen sen sancağunda binâsı fermân olunan kal‘anun ta‘mîri hıdmetinde kalup sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin alaybeğine koşup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp emrüm mûcebince bi'z-zât kal‘a-i mezbûre binâsı hıdmetinde kalup sancağun askerini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla bî-kusûr alaybeğine koşup sür‘at ü isti‘câl üzre müşârun-ileyh beğlerbeği yanına varup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olup ve ne günde tedârük idüp irsâl itdüğün yazup bildüresin; şöyle bilesin.

1145 *Nova Kalesi'ndeki toplardan üç tanesinin yukarı kaleden aşağı kalenin münasip mahallerine yerleştirilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Müşârun-ileyhe bir hüküm dahı ki:

Hâlen Nova Kal‘ası'nda vâkı‘ olan toplarun cümlesi yukaru kal‘ada olup aşağa kal‘anun hıfzı içün top lâzim olmağın zikrolunan toplarun üç kıt‘ası aşağa kal‘aya getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, emrüm üzre yukaru kal‘ada vâkı‘ olan toplardan üç kıt‘a topı aşağa kal‘aya indürüp muhâfazaya münâsib olan mahallerde koyasın.

1146 *Nova Kalesi'ni tamir ettiren Hersek Beyi Yunus'un ihtiyacı olan malzemeler ve ustaların Dubrovnik'ten gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ Hersek Beği Yûnus *dâme ızzühû*[ya] Nova Kal‘ası'nun ta‘mîri fermân olunup kazma ve kürek ve bennâ lâzim olmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kadîmden viregeldüğünüz üzre bir mikdâr kürek ve kazma ve bennâ tedârük idüp müşârun-ileyhün yanına irsâl idüp bâb-ı mu‘âvenetde dakîka fevteylemeyesiz.

1147 *Hastalığından dolayı bir müddet derslere devam edemeyen Üçşerefeli Müderrisi Mevlânâ Abdüllatif ve danişmendlerinin ücretlerinin kesintisiz olarak ödenmesi.*

Yazıldı.

Mahrûse-i Edirne'de Sultân Bâyezîd Evkâfı'nun mütevellîsine hüküm ki:

Hâliyâ Üçşerefelü Müderrisi Mevlânâ Abdüllatîf bir mikdâr şikeste olmağla etıbbâya mürâca‘at içün mahrûse-i İstanbul'a gelüp bir mikdâr eğlenüp hâliyâ ifâkat bulup derse iştiğâl göstermek içün ol cânibe gitmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh vardukda, kendünün ve dânişmendlerinün ne mikdâr işlemiş vazîfeleri var ise bî-kusûr edâ idesin.

1148 *Tuna kaptanının görevini yapmayarak halka zulmettiği yolundaki iddiaların araştırılması.*

Yazıldı.
Velî nâm kimesneye virildi. Fî 15 L., sene: 972

Semendire sancağı beğine, Budun ve Peşte kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Velî nâm yeniçeri gelüp; "Kralbağçesi dimekle ma‘rûf mahalde Çayma(?) nâm karye kurbinde gemilerin ba‘zı harâmîler basup avreti ve iki oğlı ve ba‘zı esbâbı alınup hayfolduğın ve Tuna kapudânınun ol cânibi hıfz u sıyânet itmek uhdesinde iken lâzim olan hıdmetin edâ itmeyüp kendü hevâsında gezüp nice müslimânlarun emred-oğlanların fi‘l-i şenî‘ kasdına çeküp muttasıl fısk u fücûrdan hâlî olmayup harâmî havfinden ba‘zı varup mu‘âvenete şayka taleb olundukda, re’îslerinden ve sâyirinden akça taleb idüp virmeyüp bi'l-cümle mezkûr kapudânlık hıdmetinde ihmâl ü tekâsülde olduğından gayri ol iki kıt‘a gemi dahı basılup içinde bulunan avret ve oğlan esîr kılınup esbâb ü emvâlleri gâret ü hasâret olunmışdur." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kapudân-ı mezkûr uhdesine lâzim olan mahallerün hıfz u hırâsetinde olmayup kendü hevâsında fısk u fücûrda olup ve ol vechile fesâd ü şenâ‘ati var mıdur, hıfz u sıyânet ve mu‘âvenete lâzim olan re‘âyâ içün şaykalardan akça alduğı vâkı‘ mıdur, nicedür; mezkûrun ahvâli yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise bir mâddesin ketmitmeyüp künhi ve hakîkati ile yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresiz.

1149 *Bostancıbaşı Davud'un düşman kadırgaları tarafından batırılan gemisinden Amil-oğlu tarafından çıkartılıp Moton dizdarına emanet bırakılan topların bostancıbaşıya teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Bostancıbaşı âdemine virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

Mora beğine hüküm ki:

Moton kâdîsı mektûb gönderüp; "bundan akdem Arkadya kazâsına tâbi‘ Kokar Limanı dimekle ma‘rûf yirde küffâr-ı bed-girdârun ba‘zı kadırgaları gelüp bostancılarum başı olan Dâvûd *zîde mecdühû* gemisine râst gelüp ceng idüp gemiye zarar ve içinde olan âdemin zebûn itmekle çatup gemi içinde olan yarar esbâbları gâret idüp firâr eyledüklerinden sonra sefîne garkolup irtesi Âmiloğlı dimekle ma‘rûf kimesne Moton'dan

sandal ile varup bir kaç destî yağ ile üç kıt‘a tuc darbzenlerin ihrâc idüp getürüp kal‘ada hıfzolunmağıçün Moton dizdârına emânet koyup mûmâ-ileyh tarafından âdem varup zikrolunan topları taleb eyledükde emr-i şerîfüm olmadın kal‘ada emânet konılan top ihrâc olunup virilmedüği" i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle mûmâ-ileyhün re’îsi olan Dimitri nâm zimmî vardukda, bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresin; arzolunduğı [gibi] zikrolunan üç kıt‘a tuc darbzenler mûmâ-ileyhün garkolunan gemisinden ihrâc olunmış mülk topları ise te’hîr itmeyüp teslîm eyleyesin.

1150 *Beç kralının sulh maksadı ile Osmanlı Devleti tarafından atanan Erdel kralıyla görüşmelerde bulunmayıp direkt olarak Osmanlı Devlet ile müzakerede bulunması, aksi halde bu tür hareketlerin kendilerine zarar vereceği ve davranışların sulhun kendileri tarafından bozulduğu anlamına geleceği.*

Yazıldı.

Ser-â-ser kîse ve altun kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi; ilçisine virmek içün. Fî 10 Muharrem, sene: 973

Beç kralına yazılan nâme-i şerîfün sûretidür.

Atebe-i Adâlet-destgâh [u] Felek-iştibâhımuz'a -ki, makbel-i şifâh-ı erbâb-ı ızz ü câh ve merci‘-ı havâkîn-i memleket-penâhdur- mektûb-ı sadâkat-mashûbunuz vârid olup; "Re‘âyânuzı sıyânet içün sâbıkâ Erdel vilâyetine asker göndermeğe zarûret îcâb itdüğin ve atanuzla olan sulhun takrîri husûsında irsâl olunan ahid-nâme-i hümâyûnumuzı Hidâyet ile ilçinüz îsâl eyleyüp asıl mühimm olan husûs sulha şâfî cevâb virilmeğe Kral-oğlı'nun ilçisi gelüp zarar u ziyâna zâmin olmağa sizi ve beğlerinüzi râzî kılmağa sahîh kavl ü karâr üzre turur mı, anunla aslı ile ahd ü peymân itmeğe tevakkuf olunup ammâ, tarafeynden emân ü ahd safâ-yı kalb ile ri‘âyet olunmak gâyet murâd ve Kral-oğlı'yla sulholunmak dahı ızhâr-ı hulûs u i‘tikâd içün olup Hidâyet gelmezden mukaddem; "Askerinüz kendü hâllerinde sâkin olup tecâvüz eylemeyeler." diyü mü’ekked tenbîh olunup sulha muhâlif vaz‘ sâdır olmamak bâbında tecdîd-i te’kîd olunmakda iştibâh yokdur." diyü arz u i‘lâm eyleyüp envâ‘-ı hulûs u vidâd ve safvet-i kalb-i sedâd ile inkıyâd üzre olduğunuzı iş‘âr kılmışsız. Bu bâbda her ne ki tafsîl ü beyân olunmış ise Âsitân-ı Sâmî-mekân-ı râsihu'l-bünyânımuza arzolunup ılm-i şerîf-i sa‘âdet-nişânımuz muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; ma‘lûmunuzdur ki, müşârun-ileyh Kral-oğlı'na vilâyet-i Erdel'e cenâb-ı celâlet-me’âbımuz kıbelinden ihsân olunup livâ-i şerîfümüzle müşerref olan kullarımuz ıdâdından olmağın anun tasarrufında olan vilâyet dahı sâyir Memâlik-i Mahrûsemüz gibi sâye-i hımâyetimüzdedür. Şimdiye değin eger Kral-oğlı'ndan ve eger sâyir serhadlerde olan kullarımuzdan ahde muhâlif vaz‘ sudûr itdükde Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e arzolunup sulh u emâna mugâyir olan ahvâl def‘ u ref‘ olunup hak müstehıkkına îsâl olunurdı. Kezâlik ol cânibe müte‘allik olanlardan dahı ri‘âyet-i ahd ü emânda kusûr u fütûrı sudûr idenler krala i‘lâm olunup bu tarîkla kâ‘ıde-i sulh u salâh istihkâm bulurdı. Atanuz vefâtından sonra Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e âdeminüz gelmedin bu mâ-beynde Kral-oğlı aldığı kal‘alar yine ashâbına reddolunması bâbında siz dahı Yüce

Dergâhımuz'dan iltimâs eylemiş idinüz. Ana binâ'en nâme-i şerîfümüzde beyân olunan kal'alar teslîm olunmağıçün emr-i hümâyûnumuz irsâl olunmışıdı. Şimdi; Kral-oğlı'na istiklâl hükmi virilüp kal'alar maslahatı anunla söyleşilüp anun ahd ü peymânı zamânına tevakkuf müsteb'ad değil midür, Kral-oğlı müstekıl sulh itmeğe kâdir midür, itdüği takdîrce anun sulhı müfîd olur mı? Anun hıdmeti bu cânibden ne vechile fermân olunursa mazmûnıyla amel itmekdür. Eger sulh u salâh murâd olursa nâme-i şerîfümüzde beyân olunduğı üzre eğlendürmeyüp cevâb gönderesiz. Bu cânibden serhadlerde olan beğlerbeğilerimüze ve beğlerimüze ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup tenbîh ü te'kîd olunmışdur ki, cevâbınuz gelince mâdâm ki, sizün tarafınuzdan ahde muhâlif iş olmaya, bu tarafdan sulh u emâna mugâyir dahl ü tecâvüz itmeyüp kendü hâllerinde olup iki cânibden re'âyâ vü berâyâ refâhiyyet ü itmînân üzre olalar. Sâbıkâ Erdel vilâyetine askerinüz geldüği haberi vârid olmağın Rûmili beğleri kullarımuzdan ba'zına bir mikdâr asker ile Tımışvar beğlerbeğisi yanında hâzır olmak fermân olunmışıdı. Hâlen anlara dahı tekrâr mü'ekked emirler gönderildi ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz varup vâsıl olduklarında ahd ü sulha münâkız bir hareket itmeyüp vilâyet ü re'âyâya ta'arruz kılmayup siz kendü askerinüze tenbîh itdüğünüz üslûb üzre muhâfaza hıdmetinde olalar. Bundan sâbık babanuz Ferenduş Kral iltimâsıyla sulh u salâh bâbında ahid-nâme-i hümâyûnumuz erzânî kılınup Dergâh-ı Mu'allâmuz'a sadâkat üzre olan dostlarımuz oğullarına dahı krallık müyesser olup ilçileri geldükde ataları ile olan ahd ü peymân mukarrer olup ahid-nâme-i şerîfümüz irsâl olunmak hânedân-ı adâlet-bünyânımuzun kadîmî âdet ü erkânı olduğı ecilden bu bâbda size nâme-i hümâyûnumuz gönderilmişidi. Bu mikdâr mürâselât ü mükâtebât bu cânibden olan ahd ü emânun mürâ'âti içündür. Şöyle ki; bu husûsda tereddüd ü hılâf sudûr ide, sulh bozılmak sizün cânibinüzden zuhûr itmiş olur.

Tahrîran fî evasıtı şehri Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972.

1151 *Bilecik madenindeki demirtaşı yuvalağı hizmetine tâyin olundukları halde görev yerlerine gitmemekte ısrar eden İznik ve çevresindeki yaya tâifesinin göreve gönderilmesi, gitmemekte inad edenlerin ise isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan yayalarun ikinci nevbetlüsi Bilecik Ma'deni'nde demür taşı yuvalağı hıdmetine ta'yîn olunup yaya beğine hükm-i şerîfüm virilmişidi. Hâlen İznik'de ve sâyir taht-ı kazânuzda olan yayalar hıdmete varmayup ihmâl ü müsâhele itdükleri i'lâm olundı. İmdi; hıdmet-i mezbûre mühimmât-ı umûrdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp taht-ı kazânuzda olan yayalardan ikinci nevbetlü olan yayaları emrüme muhâlif te'allül itdürmeyüp yaya beğinün âdemlerine gereği gibi mu'âvenet idüp bî-kusûr ihrâc itdürüp mahall-i me'mûra gönderüp hıdmete mübâşeret itdüresiz. Emrüme muhâlif te'annüd idenleri her kim ise isimleriyle ve sâkin oldukları yirleriyle yazup arzeyleyesiz ki âdem gönderilüp küreğe getürile; şöyle bilesiz.

1152 *Beç kralına, Erdel kralının sulh akdine yetkisinin olmadığının bildirildiği, Osmanlı ile Beç arasında sulh akdolununcaya kadar Erdel kralının, Tımışvar beylerbeyi ile birlikte askerlerini dağıtmadan beklemeleri ve Rumeli'den de yardım için görevlendirilen sancakların askerlerinin münasip bir mahalde bekletilerek gelecek emri bekleyip ona göre hareket etmeleri.*

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i hümâyûn yazıla ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "A‘dâ-yı mezellet-nişân alınan kal‘alarunuzda mesken ü mekân idinüp düşmenün muttasıl ardı kesilmeyüp yardım içün âdemleri gelüp artmak üzre olduğından gayri Nemçe vilâyetinde bir nice yirde cem‘ıyyetleri olup cân u başuma kasditmeğin leşkerünle isti‘câl üzre yöriyüp Tımışvar beğlerbeğisine mülâkî oldukdan sonra uğur-ı hümâyûnumda makdûretün sarfitmekde olup ve Tımışvar'la Budun'dan mu‘âvenete emrolunan asker-i İslâm kifâyet itmedüğin" i‘lâm eyledüğünüz ecilden Rûmili'nden Köstendil ve Ohri ve Hersek ve İskenderiyye ve Prizrin ve Üsküb sancakları beğleri umûmen sancakları sübaşıları ve sipâhîleriyle mu‘âvenete emrüm olup her birine ulağla ahkâm-ı şerîfem gönderilüp emr-i hümâyûnumuz vusûl bulduğı günde çıkup sür‘at ü ikdâmla Tımışvar beğlerbeğisinün yanına varup hüsn-i ittihâd üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda olmak tenbîh olundı. İnşâ’a'llâh an-karîb mu‘âvenete irişürler ve hâliyâ Beç kralınun Atebe-i Ulyâm'a mektûbı vârid olup; "harâcla gelen ilçisi Mikel, ahid-nâme-i hümâyûnumuzla varup kendüye mülâkî olduğına" ve alınan kal‘alarınuz ahvâli içün "zarar u ziyânımuza ve âdemlerimüzi râzî itmeğe te‘ahhüd itmişdür." diyü âdemlerinüz varmağa mevkûf kılup ve ahid-nâme-i hümâyûn ihsân olunduğına ilçimüzün mektûbı geldükde; "vilâyet-i Erdel'e sâbıkâ korunmak içün gönderdüğimüzde âdemlerimüze ve serhadde olan beğlerimüze mektûblar gönderilüp sâkin olmaları tehbîh olundı." diyü "mu‘âhede-i hümâyûnı tamâm safv-ı niyyet ve kemâl-i ubûdiyyet ile ri‘âyetine râ‘î olduğın" iş‘âr eyledi. İmdi; vilâyet-i Erdel Memâlik-i Mahrûsemüz'den olup cenâb-ı devlet-me’âbımuz kıbelinden krallığı babandan sonra sana ihsân olunup mâ-beynde olan ahd ü emân ve sulhda bile dâhıl olmağla emr-i şerîfümüz olmadın bir [n]esne te‘ahhüd olunmak ve musâlehanuz makbûl ü müfîd olmaduğı ma‘lûmundur. Kral-ı mezbûra bu üslûb üzre cevâb virilüp nâme-i hümâyûnumuz irsâl olunmışdur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda kemâ-kân Tımışvar beğlerbeğisiyle ittifâkda olup şöyle ki; kral-ı mezbûr mu‘âhede-i hümâyûnumuz ri‘âyet idüp vilâyet-i mezbûrede olan leşkeri kendü hâllerinde sâkin olup düşmenün ardı işlemeyüp memleket ü vilâyete dahl ü tecâvüzleri olmaya, nâme-i hümâyûnumuzun tekrâr cevâbı gelince münâsib olan mahalde cem‘ıyyetde olup Rûmili'nden dahı mu‘âvenete emrolunan beğler kullaruma mektûb gönderüp vilâyetinüze karîb yirlerde alıkoyup emr-i şerîfümün vürûdına muntazır olasız. Eger ol cânibden ahd ü emânı ri‘âyet itmeyüp memleketinüze dahlidüp zarar u husrân irişdürmekde olalar, mu‘âvenete emrolunan asâkir-i nusret-âsârımuzla maslahat el virdüğine göre a‘dânun def‘ u ref‘ı husûsında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun zuhûra getürüp ale'l-ittisâl ol cânibün ahvâli ile sıhhat ü selâmetinüzi Atebe-i Ulyâm'a i‘lâm itmekden hâlî olmayasız. Tahrîran fî ....

1153 *Kereste getirmek için Karadeniz tarafına gönderilen gemilerden işe yaramayanların serbest bırakılarak rençberlik hizmetine döndürülmeleri.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 15 L., sene: 972

Vize kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Karadeniz cânibine mîrî gemi kerestesi tahmîl olunup getürilmek içün gönderilen gemilerden mîrî kereste tahmîline yaramayup hâlî kalmak lâzim gelür gemi varise icâzet virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mîrî kereste tahmîline yaramayup hâlî kalmak lâzim gelür gemiler varise icâzet viresiz ki varup rencberliklerinde olalar.

1154 *Erdel kralına yardımla görevlendirilen Budun beylerbeyinin kendisine bağlı sancakbeylerinden uygun gördüğü beyleri yanına getirtmesi için her birine müstakil hükümler yazılıp kendisine gönderildiği.*

Yazıldı.
Kapukethudâsına virildi. Fî 17 Şevvâl, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Erdel kralına mu'âvenet içün Tımışvar beğlerbeği tarafına Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* ile atlu ve piyâde iki bin beş yüz nefer leşker irsâl olunduğın ve Budun'dan çıkup cem'ıyyet üzre olup beğlerbeğiliğüne müte'allik olan sancakbeğleri içün cem'ıyyete gelür mi?" diyü i'lâm eyledüğün ecilden zikrolunan beğler kullarum sancakları askeriyle yanuna cem' olmalarıyçün her birine müstekıl hükm-i hümâyûnum yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, serhadleri hâlî komayup cem'ıyyete gelmek münâsib olan beğler kullaruma yazılan ahkâm-ı şerîfeyi kendülere irsâl idüp vech ü münâsib gördüğün üzre cem'ıyyete getürüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup Kral-oğlı cânibine ve Budun serhadlerinün hıfz u hırâsetine nâzır olup ol taraflarda dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte'allik vâkı' olan hıdemâtda envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getürüp ol cânıblerden vukûfun olduğı ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî Atebe-i Ulyâm'a i'lâmdan hâlî olmayasın.

1155 *Vidin halkından bâzılarının Eflak sınırında mandıra yaparak, Eflak halkının ziraat yaptığı toprakları zaptettikleri yolundaki şikâyetin araştırılıp gerekenin yapılması.*

Yazıldı.
Eflak voyvodasınun âdemine virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

Vidin beğine ve Niğbolı kâdîsına hüküm ki:

Eflak Voyvodası Petre mektûb gönderüp; "Vidin halkından ba‘zı kimesneler Eflak sınurında mandıra ihdâs idüp ve hâlen re‘âyânun tarlasına dahlidüp te‘addî itdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı hak üzre onat vechile şer‘le teftîş idüp göresiz; mandıra ihdâs olunan mahal fi'l-vâkı‘ Eflak toprağı olup mezbûrlar hılâf-ı emr varup mandıra ihdâs idüp ve zirâ‘at olunur yirlerine dahlitdükleri vâkı‘ ise men‘ u def‘ idüp Eflak toprağına emrüme mugâyir kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

1156 *Semendire, İzvornik, Pojega, Segedin, İstolni Belgrad, Mohaç, Hatvan, Usturgon, Sirem, Novigrad, Şimontorne, Kopan, Seksar, Grajgal, Solnok, Seçen, Filek ve Sekçuy beylerinin sancaklarında yeteri kadar kuvvet koyarak kendilerinin Erdel kralına yardım için hazırlık yapan Budun beylerbeyine katılmaları.*

Yazıldı.
Budun beğlerbeğisinün kapukethudâsına virildi. Fî 17 Şevvâl, sene: 972

Semendire Beği Arslan Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Budun Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp cem‘ıyyet eylemeğe çıkduğın i‘lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr eylemeyüp sancağun hıfzı içün yarar âdemün koyup dahı sancağuna müte‘allik olan sübaşıları ve sipâhîleri cebelüleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla yanuna alup sen dahı kânûn üzre lâzim olan cebelülerünle yat u yarağun tekmîl idüp sancağundan kalkup müşârun-ileyhün yanına varup cem‘ıyyetde hâzır u müheyyâ bulunup maslahat düşerse mûmâ-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda, bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İzvornik Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Pojega Beği Nasûh Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Segedin Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İstolni Belgrad Beği Mahmûd Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Mohac Beği Hamza Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Hatvan Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Usturgon Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Sirem Beği Bayram Beğ'e yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Novigrad Beği İskender Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Şimontorne Beği Velî Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Kopan Beği Sinân Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Seksar Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Grajgal beğine yazıldı.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Solnok Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Seçen Beği Ahmed Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Filek Beği Hasan Beğ'e.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Sekçuy Beği Abdullâh Beğ'e.

1157 *Boğdan voyvodasının, Nemçe tarafından gelebilecek saldırı ihtimâline karşı emrindeki kuvvetleri hazır bulundurması, gerekirse Silistre ve Akkirman beylerinden de yardım istemesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "Nemçe kralı tarafından memlekete adû-yı hâksâr dahl ü tecâvüz itmeden hâlî olmayup ve a‘dânun kendü memleketlerinde bir nice yirde cem‘ıyyetleri olduğın" i‘lâm eylemeğin Budun ve Tımışvar askerinden gayri Rûmili'nden bir niçe sancakbeğleri kullarum sancakları askeri ile mu‘âvenet içün ol cânibe varup irişmek üzre olup sen dahı a‘dâ tarafından gafletde bulunmayup mukayyed olup voyvodalığuna müte‘allik leşkerünle hâzır u müheyyâ bulunman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, voyvodalığuna müte‘allik olan leşkerün yat u yaraklarında olan kusûr u noksânların tekmîl idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunasın. Silistre Sancağı Beği Ca‘fer ile Akkirman Beği Hasan *dâme ulüvvühümâ*ya hükm-i hümâyûnum gönderilüp sancakları askerleri ile sana mu‘âvenet itmek içün hâzır bulunmaları tenbîh olunmışdur. Eger ol semtlere a‘dânun dahli olursa def‘-ı mazarrat u fesâdları içün lâzim geldükde müşârun-ileyhimâ beğler kullarumı yanuna da‘vet idüp hüsn-i ittifâk üzre a‘dânun def‘ı husûsında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasın. Ammâ; düşmen olmadın bî-hûde yire asker taşurgatmakdan sakınup kemâl-i basîret üzre tedârükde olup hıfz u hırâset-i memleketde dakîka fevtitmeyesin.

1158 *Silistre Beyi Cafer Bey'in Nemçe kralının Boğdan'a saldırması durumunda emrindeki askerlerle birlikte Boğdan voyvodasının yardımına gitmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Silistre Beği Ca‘fer Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Erdel semtlerine Nemçe askeri dahl ü tecâvüzden hâlî olmayup Boğdan serhadlerinün hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın bundan sâbık; "Düşmen gelmek ihtimâli vardur." diyü Boğdan voyvodası mu‘âvenete taleb itmeğin ol bâbda hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Hâliyâ Boğdan voyvodasına hükm-i şerîfüm gönderilüp voyvodalığına müte‘allik olan leşkeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup anun [gibi] vilâyet-i mezbûreye düşmenün dahl ü ta‘arruzı olursa sancağun askeriyle seni mu‘âvenete taleb itmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ve sâyir bile eşegelen Tatar ve sâyir asker halkı ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Boğdan'a karîb bir yirde cem‘ıyyet idüp hâzır u müheyyâ olasın ki, anun gibi vilâyet-i mezbûreye düşmen geldüğine voyvoda kulumdan sahîh haber vârid ola, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp hemân ol sâ‘at

müteveccih olup varup müşârun-ileyhe mülâkî olup hüsn-i ittifâkla a‘dânun def‘ u ref‘ında tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın. Ammâ; sahîh haber olmadın abes yire asker yıpratmakdan sakınup ve gaflet ü ihmâl ile dahı ol taraflarda ırz-ı saltanatuma muhâlif vaz‘ olmakdan ihtirâz idesin.

1159 *Nemçe kralının Boğdan'a saldırması durumunda Akkirman beyinin Boğdan voyvodasının yardımına gitmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, Akkirman beğine; "Kânûn üzre lâzim olan cebelülerünle ve sancağunla eşegelen beşlü ve hısâr-erenleriyle Boğdan'a karîb yirde Silistre beği ile cem‘ıyyet idüp hâzır olasın." diyü yazıldı.

1160 *Kral-oğlu'na yardıma gitmekle görevlendirilen Prizrin Beyi Mustafa Bey'in mütevellîsi olduğu Evranos Bey Evkâfı'nın muhasebesinin görülmesi için gereki evrakı bu işle görevlendirilen kişilere göndermesi.*

Yazıldı.

Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mütevellîsi olduğun müteveffâ Evranos Beğ Evkâfı'nun ibtidâsından intihâsına değin vâkı‘ olan muhâsebesi görilmek içün Selanik ve Siroz kâdîlarına hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İlyâs *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup her ne mahalde bulunursan varup muhâseben viresin." diyü hükm-i şerîfüm virilmişidi. Hâlen sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile Kral-oğlı'na mu‘âvenete emrolunup Tımışvar beğlerbeği yanına varmak içün fermân-ı şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan evkâfun icmâl ü mufassalı ve îrâd u masrafı ve yevmiyye defterlerin ve câbîlerün dahı müfredât defterlerin ve sâyir muhâsebeye müte‘allik olan cüz’î ve küllî evrâkdan bir varak yanunda komayup cümlesin bir i‘timâd itdüğün yarar âdemüne teslîm idüp dahı emrüm mûcebince mahalline gönderüp muhâseben virüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Şöyle ki; sefer bahânesiyle muhâsebe defterlerin göndermeyüp ihmâl idüp koyup gidesin, çavuşum anda avkola, aslâ özrün makbûl olmaz, mu‘âteb olursın; bilmiş olasın.

1161 *Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından Sinan'ın, vefat ettiği zaman İstanbul'da yaptırdığı mescidin haremine defnedilmesi.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 15 Şevvâl, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum müteferrikalarından dârende Sinân *dâme mecdühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp takdîr-i ilâhî birle vefât itdükde mahrûse-i İstanbul'da binâ itdüği mescidi hareminde defnolması bâbında Atebe-i Ulyâm'dan isticâze itmeğin **buyurdum ki:**

Bi-irâdeti'llâhi te‘âlâ dâr-ı bakâya irtihâl itdükde mahrûse-i mezbûrede olan mescidi hareminde defnitdürüp hılâf-ı emr-i şerîf kimesneyi dahlitdürmeyesin.

1162 *Koniçe Kadısı İsa'nın katil zanlısı olup hapiste bulunduğu Blagay Kalesi'nden kaçan Hızır voyvodanın yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr dizdâra virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Bosna ve Pojega ve Klis beğlerine ve kâdîlarına:

Bundan akdem Koniçe Kâdîsı Îsâ'nun katli husûsında mazınna olup Blagay Kal‘ası'nda habsolunan Hızır Voyvoda kal‘adan gaybet itdüği içün kal‘a-i mezbûre dizdârı Hasan ve Bölükbaşı dîger Hasan ve kal‘a müstahfızlarından Beşîr ve Hüseyin ve Hurrem ve Mehmed nâm kimesneler mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e getürildükde ol gice nevbetci olan ( ) yarar kefîlleri alınup işbu sene: 972 Şevvâli'nün on beşinci güninden yedi ay va‘de ile mezkûrı arayup bulmak içün hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûr voyvodanun her kangınuzun taht-ı hükûmetinde haberin alurlar ise hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürüp ve eger gaybet ider ise yataklarına ve turaklarına bi'l-cümle şer‘le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup ele getürüp mukayyed ü mahbûs bunlara teslîm idüp ve siz dahı yarar âdemler koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Gaybet itdürmekden ve bir tarîkla halâs olmakdan hazer eyleyesiz.

1163 *Koniçe kadısı İsâ'nın katil zanlısı Hızır voyvodanın yakalanması için Balagay Kalesi'ndeki erenlerden yardım istenirse yeteri kadar hisareri verilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hersek beğine hüküm ki:

Koniçe Kâdîsı Îsâ'nun katli husûsında mazınna olup Blagay Kal‘ası'nda habsolunan Hızır Voyvoda gaybet itdüği içün Südde-i Sa‘âdetüm'e kayd ü bend ile gelen Dizdâr Hasan ve Bölükbaşı dîger Hasan ve müstahfızlarından Beşîr ve Hüseyin ve Hurrem ve Mehmed nâm kimesneler mezkûrı arayup bulmak içün yedi ay va‘de ile yarar kefîlleri alınup ol bâbda Bosna ve Klis ve Pojega beğlerine ve kâdîlarına hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlar mezbûr voyvodayı ele getürmek içün kal‘a-i mezbûre erenlerinden mu‘âvenet istedüklerinde kifâyet kadar hısâr-eri virüp sen dahı bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1164 *Budun beylerbeyiliğine tâyin olunan Arslan Bey Budun'a gelinceye kadar ve Budun'a geldikten sonra da Budun askeriyle bir yere gitmesi gerektiğinde Budun muhafazası görevini sâbık Beylerbeyi İskender Paşa'nın üstlenmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 9 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Budun Beğlerbeğiliği Arslan *dâme ikbâlühû*ya tevcîh ü ta‘yîn olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle çavuş-oğullarından Mehmed varıcak, Budun'ı hâlî komayup kemâ-kân cem‘ıyyetle muhâfaza hıdmetinde olasın. Müşârun-ileyh vardukdan sonra Budun askeri ile bir yana hareket itmek lâzim gelürse girü muhâfazada olup küffâr-ı hâksârun gavgâsı ber-taraf olmayınca koyup gitmeyüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte‘allik hıdemâtda ihmâl ü tekâsül olunmakdan hazer eyleyesin; şöyle bilesin.

[Ye]mü'l-Erbi‘â, fî 16 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972, Kostantıniyye

1165 *Memleketin çeşitli yerlerindeki sübaşılar, sipâhiler, voyvodalar, naibler ve nüfuzlu kimselerin halkın kızlarını istemedikleri kimselere zorla nikahladıkları, halka zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılarak bu şekilde davrananlar varsa şiddetle cezalandırılmaları; ayrıca tarihsiz olarak Südde-i Saâdet'e arz gönderilmemesi.*

Elviye-i Karaman

Yazıldı.
Vilâyet-i Karaman'a Mahmûd Çavuş gitdi. Mezbûrûn hükümler mezkûra virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Kaysariyye beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'de şöyle istimâ‘ olundı ki: Taht-ı hükûmetinüzde sübaşıdan ve sipâhîden ve voyvodalardan ve nâyiblerden ve ahâlî-i vilâyetden kudretlü olan kimesneler fukarânun kızların velîleri rızâsı olmadın cebr ile istedükleri kimesnelere nikâh itdürüp ve avretlerin boşadup murâdları olduğına tezvîc idüp ve ba‘zı eşirrâ dahı ba‘zı kimesnelerün da‘vâsın satun alup yanlarınca bir niçe zûr şâhidleri olup tezvîr ü telbîs itmeğe nasb-ı nefs idüp anunla ma‘îşet idinüp fukarâya müstevlî olmağla hak müstehıkkına vâsıl olmayup bu

tarîkla niçe kimesnelerün hakkı zâyi‘ olurımış. İmdi; bir vilâyete sancakbeği ve kâdî nasbolunmakdan murâd, zalemenün zulmi re‘âyâ üzerinden mündefi‘ olup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda re‘âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olmakdur. Şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ olmak sizün adem-i ihtimâmınuzdandur. **Buyurdum ki:-**

Hükm-i şerîfüm varıcak, taht-ı hükûmetinüzde olan bilâd ü kasabâtda ve bâzârlarda bi'l-cümle mecma‘-ı nâs olan mahallerde nidâ vü tenbîh ü yasağ itdürüp sübaşıdan ve sipâhîden ve beğlerbeği ve sancakbeği âdemlerinden ve nâyiblerden ve ahâlî-i vilâyetden bir ferdi velîlerinün rızâsı olmadın kimesnenün kızı tezvîcine ve menkûhası tefrîkına karışdurmayup ve da‘vâda medhali olmayan eşirrâyı dahı kimesnenün da‘vâsına karışdurmayup anun gibi şirret ü şekâ ile meşhûr olup il da‘vâsın satun alup tezvîr ü telbîs ve yalan şehâdet idenleri gereği gibi men‘ u def‘ idüp ba‘de't-tenbîh men‘le memnû‘ olmayan zâlimleri ele getürüp üzerlerine sâbit olan mevâddı sicillât idüp sipâhî olanı habsidüp ismi ve resmi ile arzidüp sipâhî olmayanları mukayyed ü mahbûs sûret-i sicilleri ile Atebe-i Ulyâm'a gönderesiz. Ammâ; bu bahâne [ile kendü hâlinde] olanlara, bî-günâh olanlara celb ü ahz maslahatı içün dahl ü te‘addî olunmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kimesnenün ahvâli arzolunmakdan hazer idüp şer‘-ı şerîfe ve emr-i münîfe mugâyir kimesneye zulm ü hayf olmakdan sakınup ve bu emr-i hümâyûnumun sûretin taht-ı hükûmetinüzde olan mahkemelerde sicill-i mahfûza kayditdürüp dâyimâ mazmûn-ı hümâyûnı ile amel idüp hılâfına cevâz gösterilmekden sakınasız. Bu husûslar sonra hufyeten yoklanup görilür. Her kankınuzun taht-ı hükûmetinde zaleme tâyifesinün vech-i meşrûh üzre zulm ü te‘addîleri ola, aslâ özrinüz makbûl olmayup mansıbınuz alınmağla konılmayup eşedd-i azâb ile siyâset olunursız. Ana göre mukayyed olasız ve taht-ı hükûmetinüzden bir kazıyye veyâ dirlik ve terakkî ve cihât içün arz göndermelü olduğunuzda arzınuzun âhırinde târîhını yazup min-ba‘d Atebe-i Ulyâm'a târîhsuz arz göndermeyesiz ki, makbûlüm değildür, bilmiş olasız ve bu hükm-i hümâyûnum varup vâsıl olduğını yazup bildüresiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine ve Konya sancağı kâdîlarına. *Ammâ; beğlerbeğiye yazılan hükümde; "...özrün makbûl olmaz." diyü yazılan mahalden aşağa olan tenbîhât yazılmamışdur.*

Yazıldı.

Bir sûreti, İçil Beği Sinân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Niğde Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Kırşehri Beği Gazanfer Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Aksarây Beği Yûsuf Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Akşehir Beği Mûsâ Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Şâm

Şâm sancakları hükümleri dahı Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.
Bir sûreti, Şâm Beğlerbeğisi Mustafâ Paşa'ya ve Şâm-ı Şerîf kâdîsına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Trablus Beği Murâd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Safed Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kudüs Beği İlyâs Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Aclûn Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Gazze Beği Süleymân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Nâblûs Beği Süleymân Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Leccûn Beği Kemâl Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kerek Şüveyk Beği Hasan Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hımıs Beği Keyvân Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Haleb

Haleb hükümleri dahı mezkûra virildi. Fî 20 Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.
Bir sûreti, Haleb Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya ve Haleb kâdîsına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hamâ Beği Mahmûd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Birecik Beği Ahmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ekrâd Beği Canbolad Beğ'e.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ma‘arra Beği İsmâ‘îl Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Adana Beği Pîrî Paşa'ya ve kâdîlarına. *Beğlerbeğilere yazılduğı gibi yazılmışdur.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Uzeyr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bâlîs Beği Lutfî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sıhne ve Tayyibe beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Cebele Beği Habîb Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Selemiyye Beği Alî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tarsus Beği Mehmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Zülkâdir

Ahmed Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

Bir sûreti, Dulkâdirlü Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya ve Mar‘aş sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Ayntâb Beği İbrâhîm Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Sis Beği Mahmûd Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Malâtıyye Beği Semender Beğ'e ve kâdîlarına.

Elviye-i Rûm

Ahmed Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya ve Sivas sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Amâsiyye Sancağı Beği Velî Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bozok Beği Memiş Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Çorum Sancağı Beği Mehmed Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Arabgîr Beği Melik Ahmed Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Divriği Beği Kâsım Beğ'e ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Canik Beği Mahmûd Beğ'e ve livâ-i mezbûr kâdîlarına.

Elviye-i Diyârbekir
Kezâlik Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yazıldı.
Bir sûreti, Diyârbekir beğlerbeğisine ve Âmid kâdîsına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Rûhâ beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ergani beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Deyr ü Rahba beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Siverek beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Nusaybin beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Haprut beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kâbûr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Sincar beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Rakka beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Atak beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Çapakçur beğine ve kâdîlarına.

Elviye-i Erzurum

Kezâlik Ahmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Yazıldı.
Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine ve kâdîsına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Trabzon beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Pasin beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hınıs beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ardanuç beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Batum beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Nısf-ı Şavşad beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Karahısâr-ı Şarkî beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Ardahan beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, İspir beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Küçük Ardahan beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Malazgird beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kiğı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Tortum beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Mâmrevân beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Tekman beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Çemişkezek beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Oltı beğine ve kâdîlarına.

Elviye-i Anatolı

Anatolı beğleri hükümleri cümle Sinân Çavuş'a virildi. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Yazıldı.
Bir sûreti, Anatolı beğlerbeğisine ve Kütâhiyye sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Aydın beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Tekeili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Menteşe beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Karesi beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Biga beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hamîdili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Karahısâ[r]-ı Sâhıb sancağı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kengırı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bolı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kastamonı beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Hudâvendigâr beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Alâ'iyye beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Kocaili beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Sultânöni beğine ve kâdîlarına.

Yazıldı.
Bir sûreti, Sığla beğine ve kâdîlarına.

1166 *Sipâhi oğlanlarından Turşucu oğlu Hüseyin'in Berkofça'daki bâzı şahıslarda olan alacaklarını tahsil ettikten sonra Sofya'ya dönerken öldürülen adamı Yusuf'un katil zanlıları olan Kaynarca zâde Mustafa ile Mahmud'un Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Berkofça kâdîsına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanları zümresinden Turşıcı-oğlı Hüseyin nâm kimesnenün Berkofça'da ba‘zı kimesnelerde olan alımını cem‘ idüp getürmek içün bundan akdem Yûsuf ve Mustafâ nâm kulların gönderüp mezbûrlar varup medyûnlardan hayli akça cem‘ idüp nefs-i Berko[f]ça'dan Kaynarca-zâde Mustafâ ile Mahmûd nâm kimesnelere yoldaş olup Sofya'ya gelürler iken bir çayırda konup mezkûrlar mezbûr Yûsuf'ı katlidüp akçayı alup mezbûr Mustafâ halâs olup geldüğin bildürüp ahvâl vech-i meşrûh üzre olduğın takrîr idüp örf olundukda dahı ol vechile haber virüp mezbûrlar mazınna oldukları ecilden Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Kaynarca-zâde Mustafâ ile mezbûr Mahmûd'ı kayd ü bend ile Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1167 *Tanrıdağlı Hacı Nasuh'un Mudanya'ya gemiyle getirdiği pirinç ve bal gemiden indirildi ise mühürlenerek miktarının bildirilmesi, indirilmediyse Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mevlânâ Kite kâdîsı *zîde fazlühû*ya hüküm ki:

Hâliyâ Tanrıtağlu Hacı Nasûh'un Mudanya'ya gelen pirinci ve aseli der-mahzen olup mühürlenmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrun Mudanya'ya gelen pirincin ve aselin emrüm mûcebince der-mahzen idüp dahı mühürleyüp ne mikdâr pirinc ve asel idüğin yazup bildüresin. Eger henüz der-mahzen olmayup iskelede ise girift idüp dahı muhtesib cânibinden varan âdem ile mu‘accelen Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1168 *Preveze Kalesi'ndeki askerlerin maaşlarını götürürken Gümülcine'de öldürülen üç yeniçeri ve kaybolan paralar ile ilgili tahkikatın yapılarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

İpsala ve Gümülcine kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden üç nefer yeniçeri Preveze Kal‘ası'na mevâcib alup giderken Gümülcine kazâsında bir handa konup üçi dahı zâyi‘ olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum [ki]:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Sinân ve yeniçeriler bölükbaşılarından Sinân *zîde kadruhümâ* varduklarında göresiz; mezbûrûn yeniçeriler mevâcib alup giderken konakları ne mahalde müntehî olmış ise mazınna vü müttehem olanları kemâl-i dikkat ü ihtimâmla ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş ü tefahhus idüp bu fesâdı iden kimler idüğin bulup dahı kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz; değil ise emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp ve mevâcib içün alup gitdükleri akça dahı nice olmışdur; gereği gibi ihtimâm idüp zuhûra getürüp ale't-tafsîl yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp.....*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1169 *Mekke-i Mübarake'de su yollarının tamirine tâyin olunan İbrahim'in istediği paranın Mısır'dan gönderilmesi mümkün olmadığından, Cidde mahsulünden veya tüccara borçlanmak suretiyle temin edilmesi ve alınacak temessüğün muhasebe defterine kaydolunmak üzere Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ ümerâ-i Mısır'dan Mekke-i Mübâreke'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm *dâme ulüvvühû* zikrolunan suyolınun binâsı masârifine filori virilmek lâzim idüğin bildürdükde Mısır kâfilesi hacc-ı şerîfe gitmiş bulunmağın mahrûse-i Mısır'dan irsâli müyesser olmamağın Cidde-i Ma‘mûre mahsûlinden yiğirmi beş bin filori virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan mikdârı mevcûd filori var ise müşârun-ileyhe teslîm idüp maslahatı avk u te’hîr itmeyüp elüne temessük alup Mısır'a irsâl eyleyesin ki, ana göre muhâsebe defterine kaydoluna. Ol mikdâr filori mevcûd bulunmaz ise Mekke-i Mübâreke ve Cidde-i Ma‘mûre'de ba‘zı hâcegî tâcirler vardur ki, Mısır'a mâl ile âdemlerin gönderüp metâ‘ alup ticâret iderler, anun gibilerden mahrûse-i Mısır'dan virilmek üzre temessük virmekle mi alınmak müyesserdür; bi'l-cümle her ne vechile mümkin ise tedârük idüp bir mikdâr ziyâdece virilmek dahı mümkin ise medreselerünbinâsına te’hîr lâzim gelmeye; müşârun-ileyhe bu bâbda gereği gibi mu‘în ü zahîr olup itmâm-ı hıdmet itdürmek ardınca olasın.

1170 *Selanik'te müslüman bir kadına tecâvüz ettiği ve fesadcı olduğu bildirilen Dimitri Yorgi'nin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Yani'ye virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Selanik beğine ve Kesterye kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Kasaba-i Kesterye'ye gelindükde keferesinün cümlesi gelüp Dimitri Yorgi nâm zimmî içün; "Fesâd ü şenâ'atden hâlî değildür. Hakkından gelinmez ise perâkende olmamuz mukarrerdür." diyü şekvâ itdüklerinden mâ-adâ bir müslimân avretine fi'l-i şenî' itdüği ve Kostantin nâm zimmînün âlât-ı harble evin basup sandukların nacakla pâreleyüp zulmeyledüği sâbit ü zâhir olduğına müte'addid sûret-i siciller ibrâz eylediler. Zimmî-i mezkûr taleb olundukda sûrete gelmeyüp gaybet eyledi." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı her kande ise ele getürüp şer'le sâbit olmış fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup emrüm mûcebince küreğe gönderesin ve koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1171 *Ohri'de Mat'a bağlı Batnes karyesinden İshakoğlu İskender hakkındaki şikayetler araştırılarak gerekenin yapılması.*

Yazıldı.
Mektûb getüren İskender'ün hasmı Hüseyin'e virildi. Fî 27 Şevvâl, sene: 972
Tekrâr bu hükm-i şerîfi girü getürdiler. İrsâl olunmamışdur.

Ohri beğine, Mat kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Taht-ı kazâna tâbi' Batnes nâm karye halkı meclis-i şer'a önelüp; "Karye-i mezbûrede sâkin İskender bin İshâk nâm kimesne yılda iki üç def'a; "Sipâhîyüm, tîmâruma giderüm." diyü çıkup gidüp ehl-i örf gelüp bizi tutup; "Bulun." diyü rencîde idüp nice akçamuz alur." didüklerin ve zikrolan karye ahâlîsinden Mehmed nâm kimesnenün iki kızın ve Dombrend(?) nâm zimmînün kız karındaşı oğlını uğurlayup ve Yûsuf ve Gün(?) ve Gin(?) nâm kimesnelerün tamların ihrâk idüp ve Murâd nâm kimesnenün iki öküzin ve üç keçisin alup ve Mehmed nâm kimesnenün yedi re's oğlağın sirka idüp ve Murâd nâm sipâhînün tarlasında çifti üzerine varup öküzlerin çıkarup esbâbın alup kendüyi urup mecrûh eyleyüp bu makûle fesâdâtınun nihâyeti yokdur." diyü i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrı ihzâr idüp gaybet eylerse şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorılup faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr eylemiş da'vâ değil ise bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş eyleyüp göresin; arzitdüğün gibi ise ki, bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf sâbit olan hakkın ashâbına alıvirdükden sonra mezkûrı kal'ada habsidüp sâbit olan mevâddı ale't-tafsîl yazup sûret-i sicilleri ile Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyleyesin.

1172 *Çerkes vilâyetine gidecek olan bir kadının yol boyunca emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.
Paşa hazretleri cânibinden Dervîş Çelebî hattı ile tezkire getüren Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 21 Şevvâl, sene: 972

Vilâyet-i Çerkes'e varınca yol üzerinde vâkı‘ olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ dârende-i fermân-ı hümâyûn ( ) nâm hâtûn vilâyet-i Çerkes'e gitmek murâd idinüp yolda ve izde kimesne dahlitmemek bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûre hâtûna yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde ve ma‘berlerde hılâf-ı şer‘ ve mugâyir-i emr kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp ta‘b ü zahmet virdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

1173 *Girid Adası'ndan Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya içki götürecek olan Yani Reis'in gemisine izin verilmesi ve yol boyunca her hangi bir zarar verdirilmemesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 22 Şevvâl, sene: 972

Girid adasından Boğdan'a varınca Karadeniz ve Akdeniz ve Tuna yalılarında vâkı‘ olan beğlere ve kâdîlara ve yol üzerinde olan dizdârlara hüküm ki:

Hâliyâ Boğdan Voyvodası Aleksandra âdem gönderüp kendü içün Girid adasından âdemleri hamr alup gitmek istedüklerinde dahlolunmamak bâbında hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum [ki]:**

Yani nâm re’îs vardukda, yiğirmi üç zirâ‘ uzunı bir gemiye sığacak kadar fuçı ile ne mikdâr hamr alup her kangınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa kimesneyi aslâ dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp geçüresiz; şöyle bilesiz.

1174 *Ecnebi biri için yalan yere "sipâhizâdedir" diye şahitlik yapan sipâhilerin timarlarının ellerinden alınıp, timarı olmayanlara da üç yıl timar verilmemesi.*

Yazıldı.
Beğlerbeği çavuşlarından Behrâm'a virildi. Fî 21 Şevvâl, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Premedi nâhıyesinde Hırşova ve gayri karyelerden yedi bin yedi yüz toksan sekiz akça tîmârı olan Barak ve Paşa sancağında, Bihlişte nâhıyesinde Bilori nâm karyeden üç bin akça tîmârı olan Kâsım oğlı Timür ve nâhıye-i mezbûrede Parab nâm karyeden üç bin akça tîmârı olan Mehmed oğlı Mustafâ ve mezbûr nâhıyede Bilori nâm karyeden üç bin akça tîmârı olan Kâtib Mustafâ oğlı Emre ve nâhıye-i mezbûrede Bolara

nâm karyeden üç bin tîmârı olan Alî oğlı Mehmed ve Şehirköy nâhıyesinden Bodineli nâm karyeden ve gayriden üç bin akça tîmârı olan Süleymân oğlı İshâk ve Mora sağcağında Koritos nâhıyesinde Maşilere ve gayri karyelerden üç bin akça tîmâra mutasarrıf olan Kâsım oğlı Mustafâ ve İskenderiyye sancağında İpek nâhıyesinde Gürivik-i Küçük nâm karyeden üç bin akça tîmârı olan Hüseyin oğlı Pîr Ahmed ve Paşa sancağında Avrethısârı nâhıyesinde Blaki(?) ve gayri karyelerden üç bin akça tîmârı olan Îsâ oğlı Mustafâ ve Görice nâhıyesinde Tırnovic ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan İskender oğlı Hüseyin ve Avlonya sancağında Ergirikasrı nâhıyesinde Budliye ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlı Mustafâ ve Tırhala sancağında Fener nâhıyesinde Dervîş nâm karyeden altı bin tîmârı olan Alî ve Kırçova nâhıyesinde Bragļıs(?) nâm karyeden üç bin üç yüz yetmiş dört akça tîmârı olan Alî oğlı Mehmed ve Radomir* nâhıyesinde İvaliç(?) nâm karyeden altı bin yüz altmış iki tîmârı olan Murâd ve Ohri** sancağında Presbe nâhıyesinde Prestine(?) nâm karyeden dört bin akça tîmârı olan İlyâs oğlı Mehmed ve Ohri sancağında Akçahısâr nâhıyesinde üç bin akça tîmârı olan Alî oğlı Mustafâ mezkûrlar bir ecnebî içün; "Sipâhî-zâdedür." diyü şehâdet idüp şehâdetleri gayr-i vâkı‘ olmağın tîmârları üzerlerinde olanlarun tîmârı alınup ve ferâgat idüp ma‘zûl bulunanlara üç yıla dek tîmâr virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûrlardan tîmârı üzerlerinde olmayanlara üçer yıl tîmâr virilmemek emrolduğın deftere kayditdürüp tîmârları üzerlerinde olanlarun tîmârların alup müstehık olan ma‘zûllere tevcîh idesin.

* Metinde (رلاوی) şeklinde geçmektedir.

** Metinde (اوسا) şeklinde geçmektedir. Krş. hk. nr. 1185

1175 *Gelibolu'ya bağlı Kadıköyü karyesinde elinde çalıntı atlar ve cariye bulunan Karaşekillü Şah Ali'nin hâssa reislerinden Hüsam'a teslim edilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Husâm'a virildi. Fî 22 Şevvâl, sene: 972

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kâdîköyi nâm karyede elinde uğruluk yundlar ve câriye bulunup müseccel olup bi'l-fi‘l karye-i mezbûrede Kavak âmili habsinde olan Karakürtül Karaşekillü Şâh Alî dimekle ma‘rûf kimesnenün Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrı hükm-i şerîfümle varan hâssa re’îslerden Husâm'a kayd ü bend ile teslîm eyleyüp ve kifâyet mikdârı âdem koşup tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer ideler.

1176 *Arap eşkıyasının muhasara ettiği Basra Kalesi, Medine, Rahmaniye ve Fethiyye'ye yardım için Bağdad beylerbeyinin gönderdiği askerlere ilaveten Diyarbakır ve Şehrizol'dan da yardım için sancakbeylerinin gönderildiği.*

Yazıldı.
Bu üç hüküm mühürlenüp paşa hazretlerine gönderildi. Fî 23 Şevvâl, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

"Basra beğlerbeğisinün sana gönderdüği mektûbı vârid olup eşirrâ-yı A‘râb-ı şekâvet-şi‘ârdan ba‘zı müfsidler asker cem‘ idüp Basra Kal‘ası'nun sûrını ihâta eyleyüp ceng ü cidâle mübâşeret itmeleriyle müşârun-ileyh mu‘âvenet taleb idüp Zekiyye Beği Dervîş Alî Beğ dahı mektûb gönderüp Medîne ve Rahmâniyye ve Fethıyye'yi a‘dâ muhâsara itdüğin bildürdükleri ecilden mu‘âvenete bir mikdâr askerle sancakbeği kullarum irsâl olundı." diyü i‘lâm eyledüğün ecilden Diyârbekir'den olan sancakbeği kullarumdan askere ve nökere mâlik yararlarından altı nefer ve Şehrizol'dan beş nefer beğler kullarum ta‘yîn olunup isti‘câl üzre irsâl olunmağıçün müşârun-ileyhimâ beğlerbeğiler kullaruma ulağla ahkâm-ı şerîfem gönderilmişdür. İnşâ’a'llâh varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Bağdâd'a varup vâsıl olduklarında, te’hîr itmeyüp Şehrizol'dan emrolunan askeri vech ü münâsib gördüğün üzre hücûm iden a‘dânun üzerine irsâl idüp müşârun-ileyh Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişdürüp a‘dânun def‘ı husûsına gereği gibi mu‘în ü zahîr olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin ve a‘dânun vilâyet-i mezbûreye şimdiki hâlde bu vechile hareketi olmağa sebeb ü bâ‘ıs ne olmışdur, aslı ne idüğin ma‘lûm idinüp sıhhati üzre mufassal ü meşrûh yazup i‘lâm idesin.

1177 *Basra Kalesi ile Basra'ya bağlı Medine, Rahmaniye ve Fethiyye'yi muhasara eden eşkıyaya karşı Diyarbakır beylerbeyinin yeteri kadar askeri Basra beylerbeyine yardımına gönderilmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "mukaddemâ vâlî-i Basra olan; "A‘râb-ı bed-fi‘âlden ba‘zı müfsidîn Basra Kal‘ası'nun üzerine gelüp muhâsara eyledi." diyü mektûbı vârid olup müşârun-ileyhden mu‘âvenet taleb eylemeğin Bağdâd gönüllülerinden ve yeniçerilerinden bir mikdâr asker ile dört beş sancakbeği kullarumı def‘-ı mazarrat-ı a‘dâ içün mu‘âvenete irsâl itdüğin ve Zekiyye Beği Dervîş *dâme ızzühû*nun müşârun-ileyhe dahı mektûbı vârid olup; "Basra'ya tâbi‘ Medîne ve Rahmâniyye ve Fethıyye A‘râbı dahı Cezâyir'i muhâsara itdi." diyü bildürdüğin" i‘lâm eyledüği ecilden beğlerbeğiliğünde olan beğler kullarumun yararlarından askere ve nökere kâdir altı sancakbeği kullarum sancakları askeri ile ta‘yîn idüp üzerlerine yara[r] çavuşlar koyup cümleden yarar olanı serdâr idüp âlât-ı harb ü kıtâli ve esbâb-ı ceng ü cidâlleri ve cebelüleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hemân ihrâc itdürüp Şehrizol Beğlerbeğiliği'nden dahı beş sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle ta‘yîn

olunup gönderilmek içün Şehrizol beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum [ki]:**

Diyârbekir'den irsâl eyledüğün beğler kullaruma tenbîh eyleyesin ki, sür‘at ü ikdâm üzre yöriyüp Şehrizol askeri ile mu‘âvenete irişmeğe cehdidesin. Ümmîzdür ki, dahl ü tecâvüz iden a‘dâ-yı müfsidînün mazarrat u fesâdları def‘ında envâ‘-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunalar. Şöyle [ki], zikrolunan beğler kullarumla ta‘yîn olunan asker varup irişmemekle a‘dâ zafer bulup memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdüre, aslâ kimesnenün özri makbûl değildür. Envâ‘-ı ıtâb u ıkâb-ı elîmüme mazhar vâkı‘ olurlar. Ana göre tenbîh ü tedârük idüp ol cânibe mu‘âvenete asker yitişdürmek ardınca olasın ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olup beğler kullarumdan kimi ta‘yîn idüp ve ne mikdâr asker irsâl eyledüğün yazup defter idüp defterin mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1178 *Şehrizol'den beş sancakbeyi ile Diyarbakır'dan altı sancakbeyinin Basra beylerbeyine yardım için gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bir sûreti, Şehrizol beğlerbeğisine; "...Beş sancakbeği kullarumı sancakları askeriyle ta‘yîn idüp dahı Diyârbekir'den altı sancakbeği ta‘yîn olunup biri serdâr olup irsâl olunmışdur." diyü yazılmışdur.

1179 *Halka zulmederek usulsüz hareketlerde bulunan Müküs Hakimi Mîr Ahmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak suçlu görülürse hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Van tevâbi‘ından Müküs Hâkimi olan Mîr Ahmed mukaddemâ niçe nâ-meşrû‘ evzâ‘ u etvâra irtikâb itdüğiyçün Van Kal‘ası'nda habsolunup sonradan halâs olup sancağına gitdükde aslâ uslanmayup niçe müslimânları ve kefere tâyifesinden niçe re‘âyâyı bî-günâh katlidüp ve niçe kimesnenün avretlerin ve oğlanların çeküp envâ‘-ı fesâdı olduğından gayri hutbe-i şerîfi iştirâk üzre okutduğına ikrâr idüp ve ikrârı tescîl olunup ve bu bendeleri Van'a geldükde kâdîyı cebren ve kahran çıkarup kat‘â şer‘-ı şerîfe tâ‘ati ve mürâca‘ati olmayup zulm ü te‘addîsi ve bid‘at işlerinün nihâyeti yokdur." diyü i‘lâm eyledüğün ecilden sancağı âhara tevcîh olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrun ahvâlini kimesneye ifşâ itmeyüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp ol vechile zulm ü te‘addîsi ve nâ-meşrû‘ ef‘âl ü etvârı şer‘le sâbit olup sicillât olunmış ise kendüyi yine habsidüp sûret-i sicillin gönderüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre arzeyleyesin. Sonra mezbûr hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Ammâ; ele getürmekde tamâm basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile müfsid-i mezbûrı ürküdüp bir yana gaybet itdürmekden ve bir fesâda bâ‘ıs olmakdan hazer idesin.

1180 *Rumili beylerbeyinin düşmanın saldırı ihtimaline karşı daha önce kendilerine hüküm gönderilen sancak beylerini çağırarak orduyu Sofya'da toplaması.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârun serhadlerde ahd ü emâna muhâlif hareketi olup Rûmili askeri ile cem'ıyyete çıkmak lâzim gelmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp sefere lâzim tavarunı isti'câl üzre getürdüp dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem'ıyyet itmek içün Sofya'ya varup anda cem'ıyyet üzre olup ve sâbıkâ sefer-i hümâyûna hâzır olmağıçün ahkâm-ı şerîfe gönderilen sancakbeği kullaruma kendü cânibünden mektûblar yazup ulağla irsâl idüp Sofya'ya karîb at kolayı olan mahallerde ârâm idüp cem'ıyyet üzre düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ bulunasın ki, her ne mahalle varmak emridersem tevakkuf lâzim gelmeyüp hemân emrüm üzre teveccüh oluna. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm vardur; ana göre tedârük üzre olup cem'ıyyete çıkmak ardınca olasın.

1181 *Manavgat kazâsında Kırca Ali adındaki müsellemin, zimmetine geçirdiği iddia edilen mallar ile elinde bulunan çalıntı develer hakkında gerekli soruşturmanın yapılması.*

Yazıldı.
Arz getüren Mahmûd'a virildi. Fî 26 Şevvâl, sene: 972

Alâ'iyye beğine ve Manavgad kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tekeili müsellemleri beği mektûb gönderüp; "Manavgad kazâsında Kırca Alî nâm kimesne müsellem olup mâl-ı mîrîden niçe akça alup müfettiş geldükde gaybet idüp memleket şekvâ eyleyüp bir kaç nefer kimesne ile yollara çıkar. Elinde uğruluk develer dahı bulundı. Müsellem çıkarmağa âdem gönderildükde mezbûr üç nefer âdem ile yollarına geldüğin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati bi-hasebi'ş-şer' sâbit olursa tutup habsidüp üzerine şer'le sâbit olan mevâddı yazup arzidesiz.

1182 *Vakıflar vesâir kişiler tarafından Belgrad Kalesi'ne emaneten bırakılmak istenen malların kabul edilerek korunmaları için gerekli ihtimamın gösterilmesi.*

Yazıldı.
Dergâh-ı Mu'allâ'ya gelen Mûsâ'ya virildi.

Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Ol cevânibde vâkı' olan evkâf mâlından ve gayriden hıfzı lâzim olanı emânet tarîkıyla kal'ada komak istedüklerinde kal'a hâfızları kabûl itmemeğle ve gayri me'men ü mahfûz yir olmamağın hayli zâyi' u telef olurımış. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kal'a-i mezkûre dizdârına ve kethudâsına ve sâyir erenlerine onat vechile tenbîh ü te'kîd idesin ki, min-ba'd mâl-ı vakf olsun ve gayri olsun, emânet konıldukda gereği gibi hıfzidüp ihmâl ü tekâsül itmeyüp kemâl-i ihtimâm ile görüp gözedeler. Şöyle ki; aralarında emânet konan mâldan bir habbe zâyi' ola, bir ferdün özri makbûl olmaz. Ana göre bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyeler.

1183 *İmroz Adası'nda zimmî Yani Raso'nun zabtı altında bulunan şahin yuvalarındaki yavruların Keyvan ve Bozcaada hisar erlerinden Durmuş tarafından alındığı yolundaki şikayetin araştırılması, iddianın doğruluğu halinde şahinlerin sahibine iade olunması ve Südde-i Saâdet'e getirilirken güvenliğinin sağlanması.*

Yazıldı.
Kayd cüzine geçmişdür.

Limni kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrede İmroz atasında olan şâhîn yuvalarını zabtiden Yani Reso nâm zimmî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan yuvalarda hâsıl olan şâhînleri Keyvân nâm kimesne ile Bozcaata Hısârı erenlerinden Turmış alduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise zikrolunan şâhînleri buna alıvirüp Südde-i Sa'âdetüm'e getürürken kimesneyi dahlitdürmeyesin; itmek isteyenleri isimleriyle yazup arzidesin.

1184 *Südde-i Saâdet'e gelen Mağrib Trablusu Beylerbeyi Turgut'un gemisindeki neferler için, talep edildiği takdirde Akdeniz yalısındaki kadılar tarafından bedeli karşılığında peksimet tedarik edilmesi.*

Yazıldı.
Erbâb-ı tîmârdan Mustafâ'ya virildi. Fî 23 Şevvâl, sene: 972

Akdeniz yalısında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi Turgud Südde-i Sa'âdetüm'e gelen kalitesinün her kankınuzun taht-ı kazâsında zahîresi dükenürse akçaları ile kifâyet kadar peksimad virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyhün kalitesinün neferlerinün her kankınuzun taht-ı kazâsında zahîreleri dükenürse narh-ı rûzî üzre akçaları ile kifâyet kadar peksimad alıviresiz. Bu bahâne ile emrüme muhâlif deryâya ve küffâr-ı hâksâra [peksimad] virilmekden ziyâde hazer eyleyesiz.

1185 *bkz. hkm. 1174*

Yazıldı.
Beğlerbeği Çavuşı Behrâm Çavuş'a virildi. Fî 26 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Premedi nâhıyesinde Hırşova nâm karye ve gayri karyelerden yedi bin yedi yüz toksan sekiz akça tîmârı olan Barak ve Paşa sancağında ve Bihlişte nâhıyesinde Bilori nâm karyeden üç bin tîmârı olan Kâsım oğlı Timûr ve nâhıye-i mezbûrede Parab nâm karyeden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlı Mustafâ ve mezbûr nâhıyede Bilori nâm karyeden üç bin tîmârı olan Kâtib Mustafâ oğlı Emre ve nâhıye-i mezbûrede Bolara nâm karyeden üç bin tîmârı olan Alî oğlı Mehmed ve Şehirköy nâhıyesinde Bodineli nâm karye ve gayriden üç bin tîmârı olan Süleymân oğlı İshâk ve Mora sancağında Koritos nâhıyesinde Maşilere ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Kâsım oğlı Mustafâ ve İskenderiyye sancağında İpek nâhıyesinde Gürivik-i Küçük nâm karyeden üç bin tîmârı olan Hüseyin oğlı Pîr Ahmed ve Paşa sancağında Avrethısârı nâhıyesinde Blaki(?) ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Îsâ oğlı Mustafâ ve Görice nâhıyesinde Tırnovic nâm karye ve gayriden üç bin tîmârı olan İskender oğlı Hüseyin ve Avlonya sancağında Ergirikasrı nâhıyesinde Budliye ve gayri karyelerden üç bin tîmârı olan Mehmed oğlı Mustafâ ve Tırhala sancağında Fener nâhıyesinde Dervîş nâm karyeden altı bin tîmârı olan Alî ve Kırçov[a] nâhıyesinde Bragļıs(?) nâm karyeden üç bin üç yüz yetmiş dört akça tîmârı olan Alî oğlı Mehmed ve Radomir* nâhıyesinde İvaliç(?) nâm karyeden altı bin yüz altmış iki akça tîmârı olan Murâd ve Ohri sancağında Presbe nâhıyesinde Prestine(?) nâm karyeden dört bin tîmârı olan İlyâs oğlı Mehmed ve Ohri sancağında Akçahısâr nâhıyesinde üç bin tîmârı olan Alî oğlı Mustafâ mezkûrlar bir ecnebî içün; "Sipâhî-zâdedür." diyü şehâdet idüp şehâdetleri gayr-i vâkı‘ olmağın tîmârları üzerlerinde olanlarun tîmârları alınup ve ferâgat idüp ma‘zûl bulunanlara üç yıla dek tîmâr virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrlardan tîmârları üzerlerinde olmayanlara üçer yıl tîmâr virilmemek emrüm olduğın deftere kayditdürüp tîmârları üzerlerinde olanlarun tîmârların alup müstehık olan ma‘zûllere tevcîh idesin; şöyle bilesin.

* Metinde (رلوز) şeklinde geçmektedir.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Şevvâl, sene: 972

1186 *Kasım Mirza'nın vatanını terketmeyip memleketinin ve halkının başında bulunarak İran'la yapılan sulhu bozacak davranışlardan kaçınması.*

Kâsım Mîrzâ'ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhımuz'a mektûb gönderüp; "bundan akdem fermân-ı cihân-mutâ‘umla vilâyet-i Şirvân'a dühûl olundukdan sonra bu âna gelince vâkı‘ olan sergüzeştinüz beyân olunup ahvâl-i ferhunde-âmâlinüz bâbında vech-i salâh ne ise işâret olunmak" husûsını inbâ itmişsiz. Ol bâbda her ne ki i‘lâm olunmış ise ale't-tafsîl ızz-i huzûruma arzolunup ılm-i şerîfüm muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; Nahcıvan Seferi'ne azîmet-i hümâyûnum oldukda vilâyet-i Şirvân'a asâkir-i nusret-resân bu cânibden mu‘âvenet eylemeleriyle tarafeynden bir nice eyyâm ü leyâlî havâlî-i Kars'da karâr olunup habere muntazır iken ahâlî-i Şirvân ile ol tarafdan bir harekete mecâlinüz olmayup sefer-i mezbûr tamâm oldukdan sonra Kızılbaş cânibi Atebe-i Ulyâmuz'dan istîmân idüp kâ‘ıde-i sulhı istihkâma getürüp ri‘âyet iderken şimdiki hâlde mâ-beynde olan sulh u salâha muhâlif bir vaz‘ olmak münâsib değildür. Cenâb-ı emâret-me’âb, eyâlet-nisâb Kırım Şemhâl'e kemâl-i ittihâd ile karâbetinüz olup ahâlî-i vilâyetün kadîmî beğ-zâdesi olup terk-i evtân idüp Atebe-i Ulyâm'a muhâceret idersen tekrâr ahâlî-i vilâyete inkılâb düşmek ihtimâli yok mıdur? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, refâhiyyet-i ahvâl-i memleket ü re‘âyâya nâzır olup Yukaru Cânib'le olan sulha muhâlif vaz‘ olmakdan sakınup ol bâbda re’y-i savâb ne ise vech ü münâsib gördüğün üzre amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 27 Şevvâl, sene: 972, Kostantıniyye

1187 *Budun'da sonradan ihdas olunan yeniçeri bölüğünün tedrici olarak kaldırılması için boşalan yeniçeri gediklerinin kimseye verilmemesi; barut imali için güherçile toprağı bulunan mahallerden numune gönderilmesi ve Beç kralının kendisine gönderilen ahidnâmeye uygun davranıp davranmadığının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun'da hâdis olan yeniçeri tâyifesinden tîmâra çıkanlarun gedükleri kimesneye virilmeyüp mahlûl olan gönüllü gedükleri ve hısâr gedüği mezkûrlara virilüp tedrîcle yeniçeri bölüği ref‘ olunması murâd-ı şerîfüm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, tâyife-i mezbûreden tîmâra ve gönüllü gedüğine çıkanlarun min-ba‘d gedüklerin âhara virmeyüp mahlûl olan gönüllü ve beşlü ve hısâr-eri gedüklerin âhardan kimesneye virmeyüp mezkûrlara tevcîh idüp tağıtmak ardınca olasın ve ol yirlerde sana barut işletmek emrüm olmışıdı. Husûs-ı mezbûra gereği gibi mukayyed olup vilâyet-i mezbûrede harâbe köy yirlerinde ve sâyir gübrelü yirlerden tetebbu‘ u tecessüs itdürüp güherçile toprağı her ne mahalde bulunursa tedârük idüp nümûnesin gönderüp ve kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olursa yazup arzidesin ve Budun serhadlerinün hâli nedür, Peç kralı ahid-nâme-i hümâyûnum vardukdan sonra ne hâldedür, Südde-i Sa‘âdetüm cânibi ile dostluk üzre midür, yoğ ise ahd ü emâna muhâlif hareketi var mıdur; ol cânibün ahvâlinden şimdiye

değin vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise ale't-tafsîl Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm eyleyesin.

1188 *Tımışvar beylerbeyinin düşmanın Büyük Arad'ın yakınlarında yapmak istediği barkan binasına engel olması ve Rumili, Tımışvar ve Budun askerlerinden emri altında ne kadar asker olduğunu bildirmesi.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksâr Büyük Arad'a karîb üç mil yirde bir parkan binâ itmek üzre olduğı istimâ‘ olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, adû-yı makhûr kendü hâlinde olmayup ol cânibde parkan binâ itmek üzre oldukları vâkı‘ ise ihdâs itmek istedükleri parkanı binâ itdürmeyüp her ne vechile mümkin ise tedârük idüp men‘ u def‘ idesin ve vilâyet-i Erdel'e gelen adû-yı hâksâr ne hâldedür, Rûmili ve Tımışvar askerinden yanuna ne mikdâr kimesne cem‘ olmışdur ve Budun'dan dahı ne mikdâr asker gelmişdür, Kral-oğlı'nun hâli nedür, üzerinde ne mikdâr leşkeri vardur; bi'l-cümle ol cânibün ahvâlin ale't-tafsîl Südde-i Sa‘âdetüm'e i‘lâm eyleyesin; şöyle bilesin.

1189 *Köstendil, Üsküp ve İskenderiye beylerinin askerleriyle birlikte daha önce emredildiği üzere Tımışvar beylerbeyinin yanına gidip O'nun münasip göreceği hizmetlerde bulunmaları.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 28 Şevvâl, sene: 972

Köstendil beğine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a‘dâ-yı bed-re’yün def‘-ı mazarrat u fesâdı içün emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun yanına varup hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmağıçün bundan evvel hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Emr-i sâbıkum üzre sancağundan çıkup mahall-i me’mûra müteveccih olduğun ma‘lûm olması mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, sancağun askeriyle her ne mahalde bulunursan ber-vech-i isti‘câl ale'l-ittisâl tayy-i menâzil idüp münâsib olan mahalden mürûr u ubûr eyleyüp müşârun-ileyhün yanına varup Kral-oğlı'na mu‘âvenet itmek içün a‘dâ-yı makhûrun def‘ıne vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak bâbında dakîka fevtitmeyesin. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârun def‘ıne irişmemekle vilâyet-i mezbûreye zarar u husrân vâkı‘ ola, hîç bir vechile özrinüz makbûl olmaz; ıtâb [u] ıkâbuma mazhar vâkı‘ olursız. Bir dürlü dahı itmeyüp ana göre mütenebbih olasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne günde ve ne mahalde varup vâsıl olduğın yazup arzeyleyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, Üsküb Beği Üveys Beğ'e.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e.

Yazıldı.
İlyâs Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Bir sûreti, Prizrin Beği Mustafâ Beğ'e.

1190 *Hersek beyinin, sancağın sübaşı ve sipâhilerini alaybeyinin kumandasında toplayıp, Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi ve O'nun münasip göreceği hizmette bulundurması.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Hersek beğine hüküm ki:

Hâlen vilâyet-i Erdel'e müstevlî olan a‘dâ-yı-bed-re’yün def‘-ı mazarrat u fesâdı içün sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin alaybeğlerine koşup emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun yanına gönderüp hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmağıçün bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Hâliyâ sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin emr-i sâbıkum üzre alaybeğine koşup müşârun-ileyh yanına gönderdüğün ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun sübaşıların ve sipâhîlerin müretteb ü mükemmel emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince alaybeğine koşup tayy-i menâzil ve kat‘-ı merâhıl kılup ber-vech-i isti‘câl gönderüp müşârun-ileyh beğlerbeğiye mülâkî olup a‘dânun def‘ u ref‘ında vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup dakîka fevtitmeyeler. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup adû-yı hâksârun def‘ına irişmemekle vilâyete zarar u husrân vâkı‘ ola, kimesnenün hîç bir vechile özri makbûl olmaz; ıtâb [u] ıkâbuma mazhar olursız. Bir dürli dahı itmeyüp ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne vechile tedârük idüp gönderdüğün yazup bildüresin.

1191 *Trablus halkından Nâsıruddin adlı riba-hor hakkındaki iddiaların araştırılıp doğruluğu halinde küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi, eğer iddialar doğru değil ise şikâyetçi Şeyh Mehmed'in gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 28 Şevvâl, sene: 972

Trablus beğine, Trablus ve Sermîn kâdîlarına hüküm [ki]:

Nefs-i Trablus halkı tarafından Şeyh Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı Mu‘allâm'a mufassal arz-ı hâl sunup Nâsıruddîn nâm ribâ-hor hakkında ba‘zı nâ-meşrû‘ kazâyâ isnâd eyleyüp sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile yazılup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ihzâr idüp gönderilen sûret-i ruk‘aya nazar idüp bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz: Şöyle ki; zikrolunan ruk‘ada tahrîr olunan mevâd bundan akdem bir def‘a şer‘le faslolunmış olmayup on beş yıl geçmiş değil ise teftîş eyleyüp göresiz: Şöyle ki; kazıyye i‘lâm olunduğı gibi olup bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola, şer‘le sübût bulan hukûkı ashâbına hükmidüp alıvirdükden sonra mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki küreğe konıla. Ammâ şöyle ki; ruk‘ada mesfûra isnâd olunan husûslar şer‘le sâbit olmayup gayr-i vâkı‘ ola, ruk‘a sunan Şeyh Mehmed'i yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz. Tarafeynden birine meyl ü muhâbâdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘-ı kavîme mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesiz; şöyle bilesiz.

1192 *Gelibolu'da bâzı zimmîlerin ihtiyaçlarından fazla içki üretip sattıkları iddialarının araştırılarak ihtiyaç fazlası içkilerin sirke haline getirilerek sattırılması.*

Yazıldı.
Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Mahmiyye-i Gelibolı'da sâkin ba‘zı kefere tâyifesi kendü nefslerine kifâyet ider hamrdan ziyâde evlerinde hamrları olup âhara bey‘ itmekle hılâf-ı şer‘-ı şerîf muttasıl şürb-i hamr olunmakdan hâlî olunmaduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı kimesneye i‘timâd itmeyüp bi'z-zât kendü nefsünle mahmiyye-i mezbûrede olan kefere tâyifesinden hamr ihtimâli olan evlerin yoklayup gereği gibi tetebbu‘ u tefahhus idüp kefere tâyifesine kendü nefsleriyçün kifâyet mikdârı hamr alıkoyup dahı mâ-adâsın sirke itdürüp bey‘ itdüresin. Bu bahâne ile kimesneye dahlolunup celb ü ahz olunmakdan ve şer‘a ve emre muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

1193 *Silivri'nin Tuzlak köyünden, hırsızlık yaptığı bildirilen Abdullah oğlu Mustafa'nın küreğe konulmak için Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a sûret-i sicill ibrâz olunup; "taht-ı kazânda Tuzlak nâm karyeden Mustafâ bin Abdullâh yatsu namâzı vaktinde Râzıye nâm zevcesin döğmekle mezbûreden; "Aslı nedür?" diyü sü’âl olundukda; "Bir küçücek saban demüri ve bir zencîr

yular ve bir dipli(?) depsi ve bir sürmene sanduk içinde bir çift (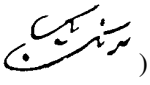) ve bir mikdâr hurde esbâb ve bir mikdâr makreme ve bir mikdâr destmâl ve bir ton ve bir gönlek getürdi. Konşılara ifşâ itdüğümçün beni döğer; hattâ ol esbâbun bir mikdârı evün bir bucağında gömilmişdür ve bir mikdârı dahı şöyle durur." dimeğin evün bucağı kazılup bir zencîr yular ve bir saban demüri ve ba‘zı esbâb dahı aynı ile bir bucakda bulunduğı ve karye-i mezbûre ahâlîsi mezbûrdan şikâyet itdüği" i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı dutup kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde onat hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1194 *Beyrut kazâsına emin ve nazır olduktan sonra halka zulmederek, Şam'da dâvasının görüldüğü sırada mîrî malı zimmetine geçirdiği anlaşılan ve kefile verildikten sonra kaçan zaîm Kayıtbay'ın yakalanıp zimmetinden mîrî malın tahsil edildikten sonra siyâset olunması.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Beyrût'da sâkin Za‘îm Kayıtbay ile karındaşı oğlı olup Cebel-i Kesrevân Emîni olan Mansûr ve ba‘zı kimesnelerün şer‘ıle görilecek ba‘zı husûslar içün hükm-i şerîf vârid olup yirinde kat‘-ı nizâ‘ ve fasl-ı husûmet içün âdem gönderildükde şer‘-ı şerîfe da‘vet olunup akd-i meclis olmak üzre iken ak ve kızıl bayrak i‘tibârıyla mâ-beynlerine adâvet-i kadîmeleri olmağın cânibeynden üçer-dörder yü[z] nefer atlu ve yaya tüfenklü yaraklu âdemler ile adâvet-i kadîmeleri mukarrer olmak ile ikisi bir araya cem‘ olmakda küllî fesâd olmak mukarrerdür. Husûsâ, mezbûr Kayıtbay bu def‘a Beyrût'a nâzır olup Harhar(?) nâhıyesine dâhıl olduğı gün Arûniyye(?) nâm karyede yedi kan olup ahâlî-i vilâyet beni üzerine iledüp keşfitdürüp bu adâvet ile mezbûrlar cem‘ olup ahsen vech ile kat‘-ı nizâ‘ ve fasl-ı husûmet olmak kâbil değildür; çok kan olur. Mâdâm ki, mezbûr Kayıtbay bundadur, kazâ-i mezbûre fesâddan hâlî olmayup yollar emîn olmaz." diyü Beyrût kâdîsı i‘lâm itmeğin şer‘ıle vâkı‘ olan husûsları Şâm'da görilmek içün Şâm'a da‘vet olunup Şâm kâdîsı nâyibi Beyrût kâdîsı mahzarında; "Akd-i meclis olunup za‘îm-i mezbûrun üzerine üç-dört kan sâbit olup sicill olunup; "Kazâ-i mezbûra emîn ve nâzır olaldan yüz nefer âdemden ziyâde âdem katlitmişdür." diyü a‘yân-ı vilâyet haber virüp üzerinde mâl-ı mîrî olmağın tahsîl olmak içün hîn-i teftîşde kefîle virilmiş iken gaybet itdüğini" arzidüp üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicilleri ihrâc olunup irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Va[r]dukda, mezkûr Kayıtbay'un ze‘âmetin alup âhara tevcîh idüp kendüyi kefîllerine ve bi'l-cümle şer‘ıle buldurması lâzim olanlara buldurup zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi tahsîl eyleyüp bi-hasebi'ş-şer‘ sâbit olan hukûk-ı nâsı ashâbına alıvir[dü]kden sonra aslâ te’hîr itmeyüp siyâset eyleyesin.

1195 *Halka zulmeden Biga Nâibi Köse Mustafa'nın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kasaba-i mezbûreden Hâcı Mahmûd nâm kimesneye virildi. Fî selhı Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972.

Biga beğine ve Çan kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nefs-i Biga'da Nâyib olan Köse Mustafâ nâm kimesne yiğirmi yıldan ziyâdedür ki, niyâbet idüp fukarâya olan zulm ü te‘addîsi defe‘âtle arzolunup mezbûrun hakkında "Küreğe gönderile." diyü emrüm vârid olmış iken kâdîlar bir tarîkla men‘ idüp hıfziderler." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ nâyib-i mezbûrun zulm ü te‘addîsi bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit olup bir def‘a küreğe gönderilmek içün hükm-i şerîfüm virilmiş ise niyâbetden ref‘ idüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, onat hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden ziyâde hazer eyleyeler.

1196 *Edirne'de kalpazanlık suçundan yakalanan Çilingir Sinan'ın işbirlikçilerinin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 19 Şevvâl, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Çilingir Sinân nâm kallâb ele girüp örf olundukda; "Mahrûse-i Edirne sâkinlerinden Yûsuf ve Ahmed ve Hızır ve Kupurcı Alî ve Elsüz Çingâne ve oğulları yoldaşlarumdur." diyü ikrâr eylemeğin mezkûrları ele getürüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ ve ve silahdârlarum zümresinden Budak varıcak, bu ahvâli kimesneye ifşâ itmedin hüsn-i tedbîr ü tedârükle mezbûrları tetebbu‘ itdürüp ele getürüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1197 *Yahudilerin yanlarında müslüman çalıştırıp esir kullanmaları yasak olduğu halde Selanik'te bu gibi davranışlarda bulunduğundan Yahudilerin yanlarındaki esirlerin İstanbul'a satılıp bedelinin sahiplerine verilmesi ve yanlarında müslümanların çalıştırılmaması.*

Yazıldı.
Edirnelü İlyâs Çavuş âdemi Yûsuf'a virildi. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Yehûdîleri dâru'l-harbden gelen esîrleri alup İslâm'a gelmelerine mâni‘ olup ve satun aldukları esîrleri bir kaç yıl kitâbete kesüp va‘deleri irişdükde âzâd olmaların

huccet idüp kitâbetlerinden ziyâde istihdâm itmek istedükleri esîrleri firâr idüp İslâm'a gelüp müslimân oldukda; "Esîrümdür." diyü da‘vâ idüp bu tarîk ile müslimân kul ve müslime câriye istihdâmından hâlî olmayup ve âzâdlu müslime câriye ve sâyir müslimânları ücretle kullanurlarımış. Bundan akdem tâyife-i kerîhe müslimân esîr kullandukları arzolundukda Selanik Beği Alî *dâme ızzühû* ile Selanik kâdîsına emr-i şerîfüm gönderilüp teftîş olundukda, Yehûdâ elinde tokuz yüzden ziyâde müslimân esîr zuhûr idüp mûmâ-ileyh deryâ seferine gitmekle emr-i şerîfüm üzre ol esîrler mezbûrlardan ref‘ olunmaduğı arzolundı. İmdi; Yehûdâ tâyifesine esîr kullanmağa ve ücret ile müslime ve müslimân istihdâm itmeğe kat‘â ruhsat-ı hümâyûnum yokdur. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil İlyâs *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa çavuşum mübâşeretiyle bi'z-zât mukayyed olup tâyife-i mezbûrenün cemâ‘atleri başların ve ihtiyârların ihzâr idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâmla teftîş eyleyüp Yehûdâ'dan her kimde esîr var ise taleb idüp ve sâbıkâ sancakbeği zuhûra getürdüği esîrler her kande ise ma‘lûm idinüp ne mikdâr müslimân ve müslime ve zimmî ve zimmiyye esîr bulunur ise ne cinsden ise isimleriyle ve sâhıblerinün esâmîsiyle yazup defter idüp imzâlayup yarar âdemlerünle gemilere koyup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ki, müslimânlara bey‘ olunup akçaları sâhıblerine teslîm oluna. Bu bâbda olan emr-i şerîfümi gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp men‘ u def‘ idesiz. Ba‘de't-tenbîh emrüme muhâlif iş idenler her kangı cemâ‘atden ise ki, cemâ‘atbaşısı bilüp haber virmeye, ikisin dahı mukayyed ü mahbûs gönderesiz ki, küreğe konılalar. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm vardur; emrüm üzre Yehûdâ'dan esîr kullanmağı bi'l-külliyye ref‘ idüp yanlarında sağîr ü kebîrden bir ferd esîr kodurmayup ve ücretle müslimân ve müslimeyi istihdâm itdürmeyüp emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz. Bu bahâne ile Yehûdâ'dan celb-i mâl olunup hımâyet oluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup netîcesi size âyid olur; bilmiş olasız.

1198 *Beyşehri kazâsı Emen karyesinden fitne ve fesadcı oldukları bildirilen İshak oğullarının küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri, kâtil ve hırsız olduğu bildirilen Musa bin Mustafa'nın da durumunun araştırılarak haklarında gerekenin yapılması.*

Yazıldı.
Beğ kethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Beğşehri Beği Bâyezîd Beğ'e ve Beğşehri ve Bilvîrân kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mühürlü defter gönderüp; "Beğşehri kazâsında Emen nâm karyeden İshâk oğulları Alemşâh ve Ahmed nâm karındaşlar içün karyeleri halkı; "Yalan şâhidler ve hırsuz ve kâtillerdür." diyü şekvâ itmeğin sûret-i sicilleriyle irsâl olundı. İsmâ‘îl ve Eymir ve Emîr nâm üç nefer karındaşları dahı olup tezvîr ü telbîs ve da‘vâlarda gezerler." diyü i‘lâm eyledüğün ecilden anlar dahı ele getürilüp küreğe gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gereği gibi mukayyed olup zikrolunan üç nefer karındaşların dahı tecessüs ü tetebbu‘ itdürüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı sûret-i sicilleriyle

küreğe konmak içün Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl idesin ve "Bilvîrân kazâsında Yilbeği nâm karyeden Mûsâ bin Mustafâ Seydîşehri kazâsında Kazıkdere nâm karyeden İne bint-i Hüseyin nâm hâtûnun oğlı Velî'yi bıçağla urup mecrûh idüp ve Bilvîrân kazâsından Köleoğlı'n bir niçe hırsuz ile katlitdüğine ikrâr idüp ve Çiçek-oğlı İbrâhîm'i katlitdüğine dahı Seydîşehri kazâsından Alî bin Mehmed ve Süleymân bin Mehmed ve Menteşe bin Ayvad ve Ahî bin Alî nâm kimesneler şehâdet eylediler." diyü irsâl olunmış. Sen ki sancakbeğisin, âdemüne teslîm olunup ahvâli yirinde tamâm dikkatle görilmek içün irsâl olunmışdur. Onat vechile hak üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise, ol bâbda muktezâ-yı şer‘le âmil olup şer‘le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasın. Muhtâc-ı arz olanı Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz.

1199 *Çankırı'da eşkıyalık yaparak müslümanlara zulmettikleri bildirilen Erdoğdu bin Kara Fakih ve kardeşlerinin yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi.
Tekrâr sancakbeğine yazıldı.

Kengırı beğine, Yüzdepâre kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Ertoğdı bin Kara Fakîh ve Ertoğdı oğulları Himmet ve Kara Hızır ve mezkûr Ertoğdı'nun karındaşları Muhtâr ve Haydar nâm kimesneler şirret ü şekâvet ile meşhûrlar olup müslimânlara zulm ü te‘addîlerinün nihâyeti olmayup ba‘zı ele gelüp mahbûs idüği i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup mezkûrûn eşkıyâdan bi'l-fi‘l habsolanları sûret-i sicilleriyle ve elde olmayanları dahı hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp üzerlerine şer‘le sâbit ü zâhir olan mevâddun sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz.

1200 *Sulumanastır'daki Ermeni kilisesi keşişleri eski keşişhanelerinin yanına bir keşişhane daha yapıp burada içkili, sazlı-sözlü âlem yapıp Abdi Çelebi Mescidi cemaatini ve müslümanları rahatsız ettikleri yolundaki şikâyetin tahkikiyle sonradan yapılan keşişhanenin yıkılıp eski keşişhanede de alem yaptırılmaması.*

Yazıldı.
Sulumanastır'da Abdîçelebî Mahallesi'nde Mü’ezzin Îsâ'ya virildi. Fî 3 Zi'l-ka‘de, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Galata kâdîsı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da Sulumanastır kurbinde vâkı‘ olan Abdî Çelebî Mescidi'nün cemâ‘ati cem‘ olup; "Sulumanastır'da Ermeni kenîsesinün keşîşleri kenîseleri kurbinde olan keşîş-hânelerinde hâliyâ bir keşîş-hâne dahı ihdâs eylediler, ref‘ olunmasın taleb iderüz." diyü şekvâ

itdüklerinde husûs-ı kazıyyenün görilmesi fermân olunup ber-mûceb-i emr Sulumanastır'a varılup görildükde, fi'l-hakîka kenîsenün keşîşleri kadîmî olan keşîş-hânelerine muttasıl hâliyâ bir keşîş-hâne dahı ihdâs eyleyüp ve ihdâs itdükleri keşîş-hânede çeng ü çağana ile kefere oturup şürb-i hamr idüp; "Gavgâ vü hengâmelerinden huşû‘ ile mescidde namâz kılımaz olduk ve huzûr ile Kur’ân-ı Azîm tilâvet idemez olduk." diyü mahalle-i mezbûrenün imâmı Hacı Bayram ve Îsâ bin Abdullâh el-Mü’ezzin ve Mehmed bin Abdullâh es-Sipâhî ve Mehmed bin Ramazân es-Sipâhî ve İdrîs bin Yûsuf es-Silâhî ve Alî bin Abdullâh es-Solak ve İskender bin Abdullâh Yeniçeri ve Alî bin Abdullâh ve Süleymân bin Murâd ve Alî bin Abdullâh el-Kayyim ve Murâd bin Abdullâh ve Mehmed bin Abdullâh ve Îsâ Dede bin Mûsâ ve sâyir cemâ‘at-i müslimînden cem‘-ı kesîr ve cemm-i gafîr şekvâ idüp; "İhdâs olunan keşîş-hânenün ref‘ olunmasın recâ iderüz." didüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise şer‘a muhâlif ihdâs itdükleri keşîş-hâneyi hedmidüp ref‘ idesin. Kadîmî kenîselerinde dahı savt ref‘ itdürmeyüp ve saz çaldurmayup şürb-i hamr itdürmeyesin. Şöyle ki; şer‘a ve emrüme muhâlif min-ba‘d vaz‘ üzre olalar, ol dahı hedmolunur. Ana göre manastır-ı mezbûrun keşîşlerine tenbîh ü te’kîd idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdürmeyesin.

1201 *Erdel vilâyetine gitmekte olan Receb ve Haydar adlı kişilerin Sebes karyesinde yollarını keserek eşyalarını gasbeden Ban ve adamlarının yakalanarak cezalandırılması.*

Yazıldı.
Yeniçeri Îsâ'ya virildi. Fî 26 Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Erdel kralına hüküm ki:

Receb ve Haydar nâm kimesneler cânibinden dârende Îsâ gelüp; "mezkûrân Receb ve Haydar nâm kimesneler Erdel vilâyetine giderler iken senün vilâyetünden Sebes nâm karye kurbinde Ban nâm zimmî âdemleri yollarına gelüp cümle esbâbın alup ve mezkûr Receb'i Göle nâm harbî kal‘a kapudânına satup te‘addî itdüklerin" bildürmeğin gerekdür ki:

Vardukda, onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; vilâyet-i mezbûreye giderken zikrolunan karye kurbinde mezkûr Ban'un âdemleri yolların basup esbâbların gâret idüp ol vechile fesâd ü şenâ‘ati zâhir olursa ehl-i fesâdı bulup [gâret] olunan esbâbların bî-kusûr ashâbına alıvirdükden sonra istihkâklarına göre cezâ vü sezâların viresin.

1202 *Tımışvar beylerbeyinin Nemçe kralına ait Pankota Kalesi'ni fethetmesinden memnunluk duyulduğu; kendisinin ve Kral-oğlu'nun yanında bulunan asker miktarı ile Göle Kalesi'nin ne suretle fethedilebileceğini ve düşman hakkında toplayabildiği bilgileri Südde-i Saâdet'e bildirmesi.*

Yazıldı.
Paşa hazretlerine gönderildi; mühürlü kîse ile. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp; "asker-i İslâm-ı zafer-encâmla Kral-oğlı mu‘âveneti içün teveccüh olunup Lipova sancağı serhaddinde Nemçe kralına tâbi‘ Roşançek avreti kılâ‘ından Pankota nâm harbî kal‘a kurbinde mürûr iderken içinde olan küffâr-ı bed-girdârı asker-i İslâm'a mazarrat u ihânet kasditmeleriyle kal‘a-i mezbûre asker-i mansûremüzle muhâsara olunup bi-hamdi'llâhi te‘âlâ eyâdî-i dalâlet-âyînden asâkir-i zafer-karîne tahvîl idüp muzâfât-ı Memâlik-i Mahrûsemüz'den kılındukdan sonra adû-yı makhûrun taburı üzerine teveccüh olunup kal‘a-i mezbûre muhâfazasıyçün konılan dizdâr ve kethudâ ve sâyir tedârük olunacak neferler ahvâlin" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ale't-tafsîl Südde-i Sa‘âdet-nişânımuz'a arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. Dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma lâyık olduğı üzre müvecceh tedârük itmişsün; yüzün ağ olsun. Cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı celâdet ü şehâmetünde bu asıl âsâr-ı feth melhûz idi ki zuhûra getürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kal‘a-i mezbûrenün hıfzı içün arzitdüğün üzre ağalarını nasbidüp ve sâyir neferlerin dahı vilâyet-i mezbûre kılâ‘ından tedârük ü ihrâc itdürüp kifâyet kadar yarağın koyup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet içün hıfzitdüresin. Küffâr-ı hâksârun taburı üzerine müteveccih olmışdun; Kral-oğlı'na ne mahalde mülâkî olunur ve yanında ne mikdâr leşkeri vardur, Budun'dan gelen asker ile Tımışvar'dan yanunda ne mikdâr mevcûd asker vardur, Rûmili'nden mu‘âvenete emrolunan beğler kullarumdan sancağı askeriyle varup irişmiş kimesne var mıdur, adû-yı makhûr üzerine yörüdükde melâ‘în [ü] müfsidîn ne vechile harekete mübâşeret itmişlerdür, düşmenün ardı gelmekde midür yohsa kralları ahd-i hümâyûnumı ri‘âyet itmek üzre haber göndermesiyle çekilüp gitmekde midür, te’hîr itmeyüp adû-yı bed-hûydan yarar dil alup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp sen dahı ahvâl-i hasâret-âmâllerine tamâm ıttılâ‘ tahsîl idüp şöyle ki; ahid-nâme-i hümâyûn üzre vilâyet ü kal‘alardan el çeküp gitmek üzre olalar, mukayyed olmayasın. Eger adâvetde ısrâr [ve] vilâyet ü memleketlerine üzre olalar, ceng ü cidâle ve harb ü kıtâle kifâyet idecek asker var ise fursatı fevtitmeyüp maslahat el virdüğine göre gâzîlere gereği gibi her ne tarîkla olursa istimâlet virüp Kral-oğlı ile ittifâkan düşmenün taburları üzerine yöriyüp kaçmağa ruhsat virmeyüp cümlesin bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ tu‘me-i şemşîr kılup bir vechile haklarından gelesin ki, istimâ‘ iden a‘dâya mûcib-i ıbret ola. Kral-oğlı'na Macar leşkeri sadâkat üzre hıdmet itmedükleri fehmolunur. Zîrâ; kendülere karîb bir alay zebûn düşmen leşker taburlarıyla cem‘ıyyet üzre husûsâ kış eyyâmında oturalar, şimdiye değin anlar hücûm itmeyüp düşmene ruhsat virmelerine sebeb nedür? Bu ahvâli kimesneye ifşâ itmeyüp hakîkat-i hâllerin ma‘lûm idinüp sıhhati üzre arzeyleyesin ve sâbıkâ irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre Göle Kal‘ası'nun fethı ne vechile müyesserdür, ne cins yarağla muhâsara olunur, ol cânibde kifâyet idecek yarağ u top var mıdur, yohsa bu cânibden tedârüke mi mevkûfdur; ana göre tafsîl üzre i‘lâm idesin ki, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ vilâyet-i mezbûre ve kal‘alarından düşmen ahvâli ber-taraf olduğı gibi asâkir-i nusret-me’serün cem‘ıyyeti tağılmadın fethıne mübâşeret oluna ve bu hükm-i hümâyûnum sana vardukdan sonra ne

vechile tedbîr ü tedârük itdüğün ve düşmen ahvâli neye müncer olduğın bi'l-cümle Südde-i Sa‘âdetüm'e haberünün arasın kesmeyüp ale'l-ittisâl haber gönderesin.

1203 *Beç kralının gönderilen ahidnâmeye riayet etmeyerek işgal ettiği kalelerden çekilmediği takdirde Kral-oğlu'nun Rumeli'nden ve Tımışvar'dan gelen kuvvetlerle birlikte düşmanın üzerine varması.*

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî selhı Şevvâl, sene: 972

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Atebe-i Ulyâm'a mektûb gönderüp vilâyetünde olan düşmene müte‘allik ba‘zı ahvâl i‘lâm eylemişsin. Mektûbunda her ne ki mezkûr u mastûr olmış ise ale't-tafsîl ılm-i şerîf-i cihân-ârâmuz muhît olup hâliyâ Tımışvar beğlerbeğisinün dahı mektûbı vârid olup şimdiye değin sana varup mülâkî olup adû-yı makhûrun taburı üzerine teveccühde olduğını i‘lâm eylemeğin Beç kralı ahid-nâme-i hümâyûnumuzı ri‘âyet idüp vilâyet ü kal‘alarundan leşkerin almağa haber gönderüp çekilüp gitmeyeler, adâvet ile muhârebe üzre olalar; bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ müşârun-ileyh beğlerbeği ile ittifâkla üzerine yöriyüp fursat el virdüğine göre ber-taraf itmek ısmarlanmışdur. Hâliyâ Rûmili'nden sana mu‘âvenet itmek içün Tımışvar beğlerbeğisi yanına emrolunan sancakbeğleri kullarumdan gayri Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Ahmed Paşa *dâmet me‘âlîhi* Sofya'ya cem‘ıyyete çıkup bâkî Rûmili askeri yanına gelmek üzre olup senün cânibüne hâzır u nâzır olmak emrüm olmışdur. Gerekdür ki; nâme-i şerîfümüz varup vusûl buldukda göresin; kral-ı mezbûr ahid-nâme-i hümâyûnumı ri‘âyet itmeyüp vilâyetünden ve kal‘alarundan düşmeni ihrâc itmezse -ki, adâvet üzre memleket ü vilâyete zarar u ziyân itmekde ola- müşârun-ileyh beğlerbeği kulumuzla ittifâkan adû üzerine musallat olup fursat el virdüği gibi kal‘ u kam‘ı husûsına makdûrunuz sarfidüp gereği gibi haklarından gelesin ki, istimâ‘ iden a‘dânuza mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Vilâyet-i mezbûre Memâlik-i Mahrûsem'den olup senün husûsunda her vechile ınâyetüm dirîğ değildür. Şöyle ki; düşmenün ardı kesilmeyüp hâliyâ irsâl olunan asker-i hümâyûnumla mündefi‘ olmaya, dîn ü devlet-i hümâyûnuma lâyık olduğı üzre Rûmili beğlerbeği dahı irsâl olunup müstelzim olan umûr ne ise tedârük olunur. Hemân er gibi olup düşmeni ber-taraf itmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

1204 *Nevrekop'ta Hacı Şaban adlı kişinin merhum Şehzâde Mehmed'e hayrat olarak inşâ olunan câmi ve musalla ile bunlara vakfedilen bağı bozup kendi adına musalla yaptırdığı yolundaki şikâyetin araştırılması.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 972

Nevrakop kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Mustafâ nâm sipâhî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "nefs-i Nevrakop'da oğlum merhûm Mehmed rûhıyçün binâ olunan câmi'-ı şerîf ile musallâ içün vakfolunan bâğlara Hacı Şa'bân nâm kimesne birer akça mukâta'a vaz' idüp ve zikrolunan bâğları bozup yirine bir musallâ ihdâs idüp sâbıku'z-zikr olan câmi'-ı şerîf ile musallâyı bi'l-külliyye ibtâl idüp evkât-ı hamseye müdâvemet olunmaz olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; câmi'-ı şerîfi ve kadîmî musallâyı ibtâl itmeğe sebeb ü bâ'ıs nedür, emr-i şerîfüm olmadın kendüye ( ) musallâ ihdâs itmiş midür? Şöyle ki; şer'a ve emre muhâlif...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

1205 *Meğri'de Memi adlı kişi hakkında sahte hüküm düzenlediği anlaşılan Mustafa adlı kişinin kefili alınarak sahte hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Memi'ye virildi. Fî 3 Zi'l-ka'de, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Dârende Memi nâm kimesne gelüp, Mustafâ nâm kimesne buna hılâf-ı vâkı' isnâd idüp; "Deryâya emre muhâlif tereke bey' itmişdür." diyü müzevver hüküm ibrâz itdüğin" bildürdükde Südde-i Sa'âdetüm'de mahfûz suver-i ahkâmda tetebbu' olundukda kaydı bulunmayup bunun hakkında ol vechile ibrâz itdüği hüküm aynı ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Ol hükmi ibrâz iden Mustafâ'nun yarar kefîlin alup aynı ile ol hükmi bir kîse içine mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1206 *İslam'ı seçerek Hüseyin adını alan Boğdanlı zimmî Dimitri'nin bulunduğu İpsala kasabasında yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Boğdan'dan Dimitri nâm zimmî İslâm'a gelüp Hüseyin diyü tesmiye olunup kul nâmına kasaba-i mezbûrede Hâcehamza Mahallesi'nde sâkin Haydar nâm kimesnenün yanında olup hâlen mezkûr oğlan mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, te’hîr itmeyüp emrüm mûcebince mezkûrı ale'l-gafle ele getürüp mukayyed ü mahbûs Atebe-i Ulyâm'a gönderesin; şöyle bilesin.

1207 *Çatalca yakınlarında bir yeniçerinin tarlasında ölü olarak bulunan Istabl-ı Amire harbendesinin kâtilinin bulunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Harbendebaşı İlyâs'a virildi. Fî selhı Şevvâli'l-mükerrem, sene: 972

Çorlı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem harbendelerinden biri nâ-bedîd olup Çatalca'ya karîb bir yeniçerinün tarlasında maktûl bulunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât mahall-i mezbûrun üzerine varup tarla sâhıbini getürdüp ve etrâfında olanları ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm tamâm ikdâm ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bu fesâdı iden her kim ise -ki, bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola- kâtil kim ise habsidüp Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf iş olmakdan hazer idesin; şöyle bilesin.

1208 *Hersek ve Karlı-ili beylerinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı sahillerdeki kaleleri, özellikle de Nova ve Preveze kalelerini muhafaza için gerekli tedbirleri alarak ihtiyaç halinde Erdel'den yardım istenmesi.*

Yazıldı.
Dülger Mehmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka‘de, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Hâlen Donanma-i Hümâyûnum Malta cânibine teveccüh idüp deryâda küffâr-ı hâksârun donanması olmak ihtimâli olup sancağun yalılarında olan kılâ‘un husûsâ Nova Kal‘ası'nun hıfz u hırâseti lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, muhâfaza husûsında kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre olup Nova Kal‘ası'nun hıfz u hırâsetine gereği gibi mukayyed olup yarağın yirlü yirine koyup yalıya karîb düşmen gelmek ihtimâli olmayan kal‘aları dahı hâlî komayup birer mikdâr neferlerin ve yarağın alup Nova Kal‘ası'na koyup hıfz u hırâsetine lâzim olan neferin ve yarağın mükemmel idüp ve sâyir sancağun yalılarında olan kasabât u kurâyı ve re‘âyâyı gereği gibi hıfzidüp muhâfaza içün âdeme ihtiyâc olursa Eflak'dan ve il-erinden yat u yaraklarıyla kifâyet kadar âdem ihrâc idüp hıfz u hırâset-i memleketde mücidd ü merdâne olasın. Gaflet [ile] küffâr-ı hâksârun donanmasından vilâyet ü re‘âyâya zarar u gezend irişdürmekden gâyet ihtirâz üzre olasın.

Yazıldı.
Abdullâh oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Karlıili beğine, Preveze Kal‘ası içün.

1209 *Ağrıboz beyinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Ağrıboz Kalesi'ni muhafaza için gerekli tedbirleri alarak halka gelebilecek zararları önlemesi.*

Yazıldı.
Abdullâh oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Ağrıboz beğine hüküm ki:

Hâlen Donanma-i Hümâyûnum Malta cânibine teveccüh idüp anlar kal‘a-i mezbûre muhâsarasında iken küffâr-ı hâksârun donanması Memâlik-i Mahrûsem'den bir mahalle düşüp zarar u gezend irişdürmek ihtimâli ile sancağun yalılarında olan kılâ‘un ve sâyir mahûf u muhâtara olan mahallerün sıyânetinde kemâl-i tedârük üzre olman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Ağrıboz Kal‘ası'nun topların ve sâyir esliha vü yarağın yirlü yirinde kodurup dizdâr ve müstahfızlarına tamâm ihtimâm ile hıdmetlerine kıyâm itdürüp leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre hıfzitdürüp ve sâyir sağcağun yalısında olan kasabât u kurâdan ve re‘âyâdan bir ferde zarar u gezend irişdürmeyüp hıfz u hırâset-i vilâyetde tamâm mücidd ü merdâne olup bu bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde ihtirâz üzre olasın; şöyle bilesin.

1210 *İlbasan beyinin düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşılık sancağında kalan sipâhilerle Drac Kalesi'nin muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bir sûreti, İlbasan beğine; "...Deryâya emrolunan sancağun sipâhîlerinden gayri vâkı‘ olan sipâhîler ile Drac Kal‘ası'nun muhâfazasında olasın." diyü yazılmışdur. *ilâ-âhırihî* ...

1211 *Mora Beyi Osmanşah'ın düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı sahilde bulunan kalelerin, özellikle de Balyabadra Kalesi'ni muhafaza için gerekli tedbirleri alarak halka gelebilecek zararları önlemesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mora Beği Osmânşâh'a hüküm ki:

Hâlen Malta cânibine teveccüh idüp deryâda dahı küffâr-ı hâksârun donanması olmak ihtimâli olmağın sancağun yalılarında vâkı‘ olan kılâ‘un husûsâ Balyabadra Kal‘ası muhâtara yirde olup hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, deryâya emrolunan sancağun sipâhîlerinden gayri zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârlarıyla Mora muhâfazasında olup yalılarun hıfzına âsân mahalde cem‘ıyyet idüp sancağun yalılarında olan kılâ‘ı ve Balyabadra Kal‘ası'n gereği gibi küffâr-ı hâksâr donanmasından ve korsan gemilerinden hıfzitdürüp dizdârlarına ve hısâr-erenlerine muhkem tenbîh ü te’kîd idüp leyl ü nehâr bâb-ı muhâfaza[da] dakîka fevtitdürmeyesin ve yalıya karîb düşmen gelmek ihtimâli olmayan kılâ‘ı dahı hâlî kodurmayup birer mikdâ[r] neferlerin mahûf olan kılâ‘a muhâfaza tarîkıyla koyup topların ve yarakların yirlerine kodurup gereği gibi hıfzitdürüp bi'l-cümle sancağun yalılarında vâkı‘ olan kasabât u kurâyı ve kılâ‘ı ve sâyir hıfzı lâzim olan mahalleri a‘dâdan sakınup kimesneye zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

1212 *Selanik beyi donanmaya katıldığından sâbık Usturgon beyinin Selanik'e giderek Selanik Yörükleri subaşısı ile birlikte düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Selanik Kalesi ve yalıların muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.
Çavuşbaşı'ya virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka‘de, sene: 972

Sâbıkâ Usturgon Beği Hızır Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Selanik beği deryâya gidüp kal‘a-i mezbûrenün hıfzı lâzim ü mühimm olmağın seni muhâfaza hıdmetine ta‘yîn idüp ve Selanik Yörükleri Sübaşısı Husrev *dâme mecdühû* dahı nevbetlü Yörükleri ile yanuna istihdâma ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp Selanik'e varup kal‘a-i mezbûreyi ve yalısında vâkı‘ olan ve sâyir deryâdan düşmen gelmek ihtimâli olan mahalleri hıfzitdürüp dizdârların ve müstahfızların leyl ü nehâr hıdmetlerine kıyâm itdürüp mezkûr sübaşı ile bâb-ı muhâfazada dikkat ü ihtimâm üzre olasın.

1213 *Selanik Yörükleri Sübaşısı Hüsrev'in kuvvetleriyle birlikte Selânik'in muhafazasına tâyin olunan sâbık Usturgon Beyi Hızır'ın hizmetine girmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Selanik Yörükleri Sübaşısı Husrev'e hüküm ki:

Hâliyâ ikinci nevbetlü Yörüklerün ve Tatarlarunla Selanik muhâfazasına ta‘yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp Selanik muhâfazasına ta‘yîn olunan kıdvetü'l-ümerâ’i'l-kirâm sâbıkâ Usturgon Beği Hızır *dâme ızzühû*nun yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmet-i muhâfazad[a] olasın; şöyle bilesin.

1214 *Düşman donanmasının saldırı ihtimaline karşı Aydın beyinin Sığla Kalesi ve sahillerin muhafazası hizmetine tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Zi'l-ka‘de, sene: 972

Aydın beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sığla beği Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya gitmeğin kal‘a-i mezbûrenün muhâfazası lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Foçalar'a gelüp Sığla Kal‘ası'nun muhâfazasına hâzır u nâzır olup leyl ü nehâr kal‘a-i mezbûrenün ve sâyir ol cânibde olan yalılarun hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup gaflet ile küffâr-ı hâksâr donanmasından ve harâmî ve korsan levend gemilerinden memleket ü re‘âyâya zarar u gezend irişmekden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

1215 *Düşman donanmasının saldırıda bulunması ihtimaline karşı Hamid-ili beyinin Menteşe; Teke ve Alaiye beylerinin de bölgelerindeki yalı ve kalelerin muhafazası hizmetine tâyin olundukları.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Hamîdili beğine hüküm ki:

Hâliyâ Menteşe Beği Ahmed *dâme ulüvvühû* Donanma-i Hümâyûnum'la deryâya gitmeğin zikrolunan sancağun yalıları muhâfazasına seni ta‘yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp Menteşe sancağına varup dâyimâ ol sancağun yalısı muhâfazasına hâzır u nâzır olup muhâfazaya âdem lâzim oldukda il-erinden ve kılâ‘-erenlerinden kifâyet kadar âdem alup istihdâm eyleyüp ve yalılarda olan kılâ‘un yat u yarakların yirlü yirine kodurup iç ilde olan kal‘alardan birer mikdârın yalılarda olan kal‘alara koyup dizdârlarına ve müstahfızlarına gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp bâb-ı muhâfazada mücidd ü merdâne olup gafletle küffâr-ı hâksâr donanmasından ve harâmî vü

korsan levend gemilerinden memleket ü re‘âyâya zarar u gezend irişmekden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

Bu dahı.
Bir sûreti, Tekeili beğine, vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.
Bir sûreti, Alâ’iyye beğine; "...Sancağunda münâsib olan mahalde cem‘ıyyet idüp yalıları hıfz u hırâset idesin." diyü.
Bayram Çavuş'a...

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Zi'l-ka‘deti'ş-şerîfe, sene: 972, Kostantıniyye

1216 *Düşman donanmasının saldırıda bulunması ihtimaline karşı Sultan Murad Lalasının Saruhan sancağı, muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum Malta Kal‘ası'nun muhâsarasında iken küffâr-ı hâksârun donanması yalılardan bir mahalle düşüp zarar irişdürmek ihtimâli olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Saruhan sancağında vâkı‘ olan yalıları leyl ü nehâr hıfz u hırâset itdürüp gaflet ile leb-i deryâda vâkı‘ olan kılâ‘ u bikâ‘a ve re‘âyâya zarar u gezend irişmekden ihtiyât üzre olup hıfzı lâzim olan mahallerün muhâfazası bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne günde varup vâsıl olduğını Atebe-i Ulyâm'a yazup arzidesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, İçil Beği Sinân Beğ'e, vech-i meşrûh üzre.

1217 *Selanik muhafazasına tâyin olunan sâbık Usturgon Beyi Hızır ile Selanik Yörükleri Sübaşısı Hüsrev Selanik'e dönünceye kadar Selanik kadısı tarafından gerekli tedbirlerin alınması.*

Yazıldı.
Abdullâh oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Selanik kâdîsına bir hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum Malta muhâsarasında olmağla küffâr-ı hâksârun donanması yalılara düşüp bir mahalle zarar u ziyân irişdürmek ihtimâli olmağın sâbıkâ Usturgon Beği olan Hızır *dâme ızzühû*yı Selanik muhâfazasına emridüp ve Selanik

Yörükleri Sübaşısı Husrev'i nevbetlü Yörükleriyle yanına muhâfaza hıdmetine ta‘yîn olunmışdur. İnşâ’a'llâh varup irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh varınca, tevakkuf itmeyüp Selanik Kal‘ası'nun ve yalılarda olan burclarun yat u yarakların yirlü yirine kodurup mu‘âfiyyet ile hıdmet idegelen kimesnelere ve dizdârına ve sâyir müstahfızlarına gereği gibi tenbîh ü te’kîd idüp bir ferdi yabanda komayup cümlesin kal‘aya getürüp leyl ü nehâr hıdmetlerine kıyâm itdürüp bâb-ı muhâfazada dakîka vü rakîka fevtitmeyesin ki, gaflet [ile] düşmen tarafından bir mahalle zarar u ziyân irişmek lâzim gelmeye. Muhâfaza emrine gereği gibi mukayyed olup ol bâbda ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

1218 *Halep'te gece gündüz kurallara uymayan davranışlarda bulunulduğu bildirilen kahvehanelerin kapatılarak karşı çıkanların isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîf vârid olup; "Memâlik-i Mahrûsem'de şer‘-ı şerîfe muhâlif bir vaz‘ olmayup eger meyhâneler ve eger bozahânelerdür ve sâyir mecma‘a-i feseka olan kahvehânelerdür ve bi'l-cümle şer‘-ı şerîfe mugâyir olan evzâ‘ u etvâr bi'l-külliyye ref‘ olunmak" fermân olunmağın emr-i şerîf mûcebince men‘ olunmışlarıdı. Hâlen evvelki gibi kemâ-kân kahvehânelerde gice vü gündüzde çeng ü çağana ve emred-oğlanlar ile evzâ‘-ı münkerden hâlî olmaduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kat‘â te’hîr ü terâhî eylemeyüp kahvehâneleri ref‘ idüp min-ba‘d şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ itdürmeyesin. Emr-i şerîfüme mugâyir vaz‘ olmağa bâ‘ıs olanları isimleriyle yazup arzeyleyesin.

1219 *Kavala'da bir kafiri öldürüp eşyalarını gasbeden Yeniçeri Hasan oğlu Ömer ve Koçi oğlu Yusuf'un yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kavala kapudânınun küyegüsine virildi. Fî 4 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Kavala kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Mustanya(?) kurbinde samako(?) sâhıbi İne Bâlî ve karye-i mezbûrede Yeniçeri Hasan oğlı Ömer ve Yörük tâyifesinden Koçioğlı Yûsuf harâmî ve hırsuz şerîkleri olup karye-i mezbûrede bir kâfirün evin basup esbâb ü emvâlin gâret idüp kendüyi katlitdüğine ele giren yoldaşlarından Pîr Alî mezbûrlar içün şerîki oldukların bi't-tav‘ haber virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları hüsn-i tedârük ile ale'l-gafle ele getürüp hısâr-erleriyile mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve bile koşup gönderdüğün âdemlere

gereği gibi tenbîh ü te'kîd idüp yolda onat hıfzitdürüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1220 *Gelibolu'dan Selanik'e kadar olan sahillerden hârice tereke çıkarılmasının önlenmesi için denizde hâssa reislerden Mehmed'in görevlendirildiği, kadıların da iskeleleri kontrol altında tutmaları.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Gelibolı'dan Selanik'e varınca yalıda olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Kav[a]la Kapudânı Hüseyin'ün küyegüsi olup Kavala muhâfazasında olan hâssa re'îslerümden kıdvetü'r-rü'esâ Mehmed *zîde kadruhû*ya deryâya emr-i hümâyûnuma muhâlif tereke ile giden gemileri ele getürmek içün ol cevânibde olan yalılarun hıfz u hırâseti içün bir kalite virilüp irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her birinüz taht-ı kazânuzda tereke virilmek ihtimâli olan iskeleleri ve mevâzı'ı gereği gibi yoklayup bir ferde emr-i şerîfüme muhâlif deryâya tereke virdürmeyüp anun gibi emr-i hümâyûnuma muhâlif tereke tahmîl iden gemilerün re'îsleri ele girdükde habs ve gemilerin girift idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz. Şöyle ki; bu husûsa mukayyed olmayup her kangınuzun kâdîlığından tereke tahmîl olunmış deryâda gemi buluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup envâ'-ı ıtâb u ıkâbumla mu'âteb olursız; bilmiş olasız.

1221 *Malatya'da ahlaksızlık üzere olup hapsolunduktan sonra tevbe eden çingene tâifesinin kefilleri alınarak salıverilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Malâtıyye beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mukaddemâ Çingân tâyifesinden âlât-ı lehv ü sâz ile geşt-i diyâr u memâlik eyleyüp fısk u fücûr üzre olan tâyifeden on beş nefer kimesne nevâhî-i Malâtıyye'de ele getürilüp emr-i şerîf ile görildükde fısk u fücûrları zâhir olmağın vukû'ı üzre ahvâlleri arzolundukda; "Tâyife-i mezbûreyi bir mikdâr habsidüp ba'dehû ahvâllerin tekrâr arzidesin." diyü fermân olunmağın tâyife-i mezbûre beş-altı ay mikdârı habsolundukdan sonra tefahhus olundukda ahâlî-i vilâyetden cem'-ı kesîr müslimânlar mahzarında tâyife-i mezbûre istiğfâr u tevbe idüp ve âlât-ı lehv ü sâzlarından ferâgat üzre oldukların" arzitdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresiz; tâyife-i mezbûreye karışmayup şol şartla ki, tevbelerinde sâbit-kadem olalar, kefîllerin alup ıtlâk eyleyesiz.

1222 *Taşköprü kasabasında debbağların hacıların dönüşünü ve buna benzer hadiseleri bahane edip şenlik adı altında toplanarak halkın huzurunu kaçırmalarına izin verilmemesi, buna teşebbüs edenlerin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Eyyûbî Fakîh nâm kimesneye virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kastamonı beğine ve Taşköprü kâdîsına:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûrda olan debbâğ tâyifesi huccâc istikbâlinde ve bir zimmî İslâm'a geldükde ve azeb çıkdukda donanma idüp sâyir ehl-i hırefle tekaddüm da'vâsın idüp alemler kaldurup âlet-i harble bir-iki yüz levend cem' olup gavgâdan hâlî değillerdür. Defe'âtle men' olunmışken memnû' olmadukların" i'lâm eyledi. İmdi; şer'-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif vaz' olmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um varıcak, hacdan gelenler bahânesiyle ve sâyir husûs ile tâyife-i mezbûreye ol vechile cem'ıyyet ü donanma itdürmeyüp şer'-ı şerîfe ve emre muhâlif vaz' olmasından ihtiyât idüp kendülere gereği gibi tenbîh ü yasağ idüp men' u def' idesiz. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzidesiz ki, küreğe getürilüp gereği gibi haklarından geline. Şöyle ki; emr-i şerîfüm [mûcebince] tâyife-i mezbûre men' olunmayup girü vech-i meşrûh üzre cem'ıyyet ü donanma itdükleri istimâ' oluna, netîcesi size âyid olur. Ana göre mukayyed olup şer'a ve emre muhâlif iş olmakdan ihtirâz idesiz.

1223 *Çirmen'deki akıncıların sefere katılmalarının sağlanması, gitmemekte ısrar edenlerin küreğe konulmak üzere sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Doyca Hasan'a virildi. Fî 4 Zi'l-ka'de, sene: 972

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Çirmen Sancağı Beği olup Akıncı Beği olan Süleymân *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "bu def'a vâkı' olan sefer-i hümâyûna akıncıları çıkmayup evlerinde kalduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp kazâ-i mezbûrede vâkı' olup yazılu olan akıncıları sefer-i hümâyûna ihrâc eyleyesin. Muhâlefet idenleri sicillât idüp sûret-i sicilleriyle gönderesin ki küreğe konıla.

1224 *Kili Kalesi Beşlü Ağası İlyas'ın halka zulmettiği haberi doğru ise, hakkı olanların hakları alındıktan sonra hapsedilip ağalığının başkasına tevcih olunması.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Akkirman beğine ve Kili kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Boğdan Voyvodası Aleksandra mektûb gönderüp; "Kili Kal‘ası Beşlü Ağası olan İlyâs beşlü tâyifesiyle ehl-i fesâd def‘ı içün vilâyete çıkup Boğdanlu'dan ve Kili ve Akkirman cânibinden gelen rencber tâyifesin katlidüp esbâbın gâret idüp ve Boğdanlu'dan iki kâfir katlidüp otuz bin akça alup bir nefer çobânıyla yüz re’s sığırın; "Beytü'l-mâl'dür." diyü emîne teslîm idüp mezkûrun te‘addîsinden iskeleler hâlî kalup zarar u ziyân iderler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak, mezkûr beşlü ağasın ve yoldaşların ihzâr idüp zikrolunan husûsları şer‘le teftîş idüp ol vechile fesâd ü şenâ‘at itdükleri vâkı‘ ise gâret olunan mâl ü esbâb ü tavarların mezkûr beşlü ağasından ve bile mübâşir olan yoldaşlarından bî-kusûr alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp ağalığın âhara tevcîh idüp sâyir fesâd ü şenâ‘ate bile mübâşir olan beşlü tâyifesi her kimler ise isimleriyle yazup arzeyleyesin. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘a mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

1225 *Belgrad Darphânesi'de düşük ayarlı akça kesen Hacı İbrahim'in Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Belgrad Darb-hânesi'nde kesilüp Hızâne-i Âmirem'e gönderilen çil akçalar emr-i şerîfüm üzre olan ayâr mûcebince kesilmeyüp kem-ayâr olmağla; "Darb-hâne-i mezbûrenün sâhıb-i ayârın buldurup mukayyed ü mahbûs gönderesin." diyü emrüm olmağın ol zamânda Sâhıb-i Ayâr olan Hacı İbrâhîm taleb olundukda gaybet idüp ele girmedüği bundan akdem arzolunmışdı. Hâliyâ mezkûr sâhıb-i ayâr bir tarîkıla ele girüp habsolunmışdur." diyü bildürdüğün ecilden mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Ya‘kûb *zîde kadruhû* varıcak, mezkûrı kayd ü bend ile mezbûr çavuşuma koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

1226 *Daha önce emredildiği üzere Akkirman ve Silistre beylerinin Boğdan voyvodasının talebi halinde sancakları askerleriyle birlikte yardıma gitmeleri.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Akkirman beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Boğdan voyvodası tarafına nâzır olup seni mu‘âvenete taleb iderse sancağun askeriyile varup mu‘âvenet ü muzâheret eyleyesin." diyü emrüm olmışıdı. Hâliyâ Rûmili beğlerbeğisine Sofya'da cem‘ıyyet itmek emrüm olup umûmen Rûmili'nde olan sancakbeğleri kullarum müşârun-ileyhe karîb yire cem‘ıyyete da‘vet olunmak emrüm olmağın sen kemâ-kân mezkûr voyvoda kuluma mu‘âvenet içün ol cânibe hâzır u nâzır olman emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbıkum üzre mezkûr voyvoda kulum tarafına müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u nâzır olasın. Şöyle ki; Boğdan'a bir tarafdan a‘dâ hareket itdüği ma‘lûm olup seni mu‘âvenete taleb ide, aslâ tevakkuf itmeyüp emr-i sâbıkum mûcebince a‘dânun def‘ u ref‘ı husûsında ve memleket ü re‘âyâya zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Silistre beğine vech-i meşrûh üzre; "...sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ve cebelü Tatarlarıyla..."

1227 *Tarsus kazâsında Elvan oğlu Hüseyin adındaki sipâhinin halka zulmettiği sâbit olursa timarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.
Seyyid Abdülmu‘tî nâm kimesneye virildi. Fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Adana beğine, Adana ve Tarsus kâdîlarına hüküm ki:

Tarsus kazâsından Elvân oğlı Hüseyin nâm sipâhîden şikâyet olunup ruk‘a sunılmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak içün irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Mezkûr ruk‘ada mastûr olan mevâddı ma‘lûm idinüp dahı mezkûr sipâhîyi husamâsıyla berâber idüp bir def‘a şer‘ıle faslolmayup ve on beş yıl terkolmayan da‘vâların onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; mezkûrun ruk‘ada mastûr olduğı üzre zulm ü te‘addîsi olduğı sâbit ü zâhir olursa vukû‘ı üzre yazup arzidesiz ki, tîmârı âhara virile. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘-ı kavîme mugâyir kimesneye zulm ü te‘addî olmakdan hazer idesiz.

1228 *Semendire sancağı beyi Bayram'ın, Sirem sancağı tasarrufunda iken halka zulmettiği ve birçok köyün bu yüzden dağıldığı iddialarının araştırılarak neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Ya‘kûb Çavuş'a virildi. Fî 5 Zi'l-ka‘de, sene: 972

İzvornik beğine, Belgrad ve Sofya kâdîlarına:

Hâliyâ Sirem re‘âyâsı cânibinden Pavla nâm zimmî gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup hâliyâ Semendire Sancağı Beği olan Bayram *dâme ızzühû* için; "Bundan akdem Sirem sancağına mutasarrıf iken müşârun-ileyhün zulm ü cevrinden livâ-i Sirem'de yüz pâre kurânun re‘âyâsı perâkende olup ve Belgrad'da binâ itdürdüği evlerine bizi ve tavarlarımuzı ücretsüz istihdâm itdürmişdür. Zulminün nihâyeti yokdur." diyü şikâyet itdüği ecilden zikrolunan ruk‘anun sûreti aynı ile aslından ihrâc olunup sizün kemâl-i emânet ve hüsn-i diyânetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın mûmâ-ileyhün hakîkat-i hâli ma‘lûm-ı şerîfüm olmağıçün sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Ya‘kûb *zîde kadruhû*yı mübâşir ta‘yîn idüp ruk‘a sunan mezbûr zimmî çavuşuma teslîm olunup irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, cümlenüz bi'z-zât Sirem'e varup mezkûr zimmîyi re‘âyâ kendü taraflarından gönderdükleri vâkı‘ ise, şikâyet iden re‘âyâyı husamâsıyla berâber idüp zikrolunan ruk‘ada mûmâ-ileyhe müte‘allik mastûr olan mezâlim ü mehâyifi bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyhün zamânında cihetinden ol mikdâr kurânun re‘âyâsı âhar vilâyete firâr itmişler midür, yohsa bunun zamânında olmayup firâr iden re‘âyâ âhar husûs için mi girîhte olmışlardur, ruk‘ada mastûr olduğı üzre zulm ü te‘addîsi var mıdu[r] ve Belgrad'da ne mahalde evler binâ itmişdür, re‘âyâyı ve tavarlarını ücretsüz cebr ile istihdâm itmiş midür, yohsa müşârun-ileyhden re‘âyâ şükrân üzre olup mezkûr zimmîyi re‘âyâ göndermeyüp mücerred şirret ü şekâvet üzre Sirem re‘âyâsından olmayup hâricden gelmiş zimmî iken hılâf-ı vâkı‘ mı şikâyete gelmişdür? Bu bâbda tamâm hakîkat-i hâle vâkıf u muttali‘ olup şöyle ki; mûmâ-ileyhün zulm ü te‘addîsi şer‘le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka müteveccih olan hakların alıvirüp şer‘le sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz. Eger müşârun-ileyh adâlet üzre olmağla şikâyetcileri olmayup merkûm zimmî hılâf-ı vâkı‘ şikâyete gelmeğle şirret ü şekâveti zâhir ola, Belgrad Kal‘ası'nda habsidüp sûret-i sicillin gönderüp arzeyleyesiz. Sonra anun hakkında emrüm ne vechile sâdır olu[r] ise mûcebi ile amel eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda câdde-i hakka zâhib olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp ve hılâf-ı şer‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

1229 *Behisni'de başkasına mevkûf mallara sahte hükümle müdâhale eden kişilerin kefilleri alınarak sahte hükmün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Halîl'e virildi. Fî 8 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine, Malâtıyye ve Behisni kâdîlarına hüküm ki:

Dârendegân İbrâhîm ve Halîl nâm kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp nefs-i Behisni'de vakf-ı evlâd olan hammâm ve hân ve dükkânları husûsıyçün Hacı Hüseyin ve

Sadaka nâm kimesnelerün ellerinde olan hükmün sûretin ibrâz idüp nazar olundukda üslûb-ı hükme muvâfık olmayup telbîs olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, "hüküm" diyü ibrâz ideni yarar kefîle virüp mezbûr müzevver hükmi bir kîse içine mühürleyüp yarar âdemünle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

1230 *Antalya Kadısı Nâibi Sinan'ın halka zulmettiğinden görevden alınması için hüküm gönderildiği halde neden görevden alınmadığının bildirilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 9 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Tekeili beğine hüküm ki:

Antâliyye Kâdîsı'nun Nâyibi olan Sinân'un re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olmağın niyâbetden ref‘ olunmak içün dört-beş def‘a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gelüp ahkâm-ı şerîfeyi satun almağla henüz niyâbetden ref‘ olunmayup re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Fi'l-vâkı‘ mezbûr nâyibün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olup niyâbetden ref‘ olunmak içün ahkâm-ı şerîfe virilmişiken ref‘ olunmamağa sebeb nedür, re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olmayup şikâyet idenler hılâf-ı vâkı‘ mı şikâyet iderler, yohsa gelüp ahkâm-ı şerîfeyi kendü satun mı almışdur, aslı nedür; hakîkat-i hâle muttali‘ olup vukû‘ı üzre yazup arzidesin.

1231 *Sâbık Behisni kadısı Haydar ve kethudâsı Latif ve Uğurlu Fakih adlı kişilerin kürekçi hususunda halktan fazla para alarak zulmettikleri yolundaki iddiaların araştırılıp hakkı olanların hakkı alındıktan sonra neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Kazâ-i mezbûreden Tanrıvirdi nâm kimesneye virildi. Fî 6 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Dulkadirlü beğlerbeğisine, Malâtıyye ve Mar‘aş ve Behisni kâdîlarına hüküm ki:

Behisni kazâsı halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "Sâbıkâ kâdîları olan Haydar ve Kethudâsı Latîf ve Uğurlu Fakîh nâm kimesne kürekci husûsında ziyâde akçaların alup Südde-i Sa‘âdetüm'de murâfa‘a olduklarında üzerine hayli akça sâbit olup ve bundan mâ-adâ zulm ü te‘addîlerinün nihâyeti yokdur." diyü bildürdükleri ecilden umûmen teftîş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Varduklarında, ihzâr-ı husamâ kılup gaybet ideni şer‘ile buldurması lâzim olanlara buldurup dahı mûmâ-ileyhden ve eger mezbûrlardan her kim gelüp da‘vâ-yı hak iderse bir def‘a sorılup faslolmış olmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen kazıyyelerin onat vechile hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus kılup göresiz: Şöyle ki; mezkûrlarun üzerinde her kimün şer‘ile hakkı sâbit ü zâhir olursa şer‘ ile sübût u zuhûr bulan hukûkı ashâbına bî-kusûr alıvirdükden sonra ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirüp ve ne makûle mâddeler sâbit olduğın sicill ü defter idüp mufassal yazup arzeyleyesiz. Ammâ; bu bâbda tamâm hak

üzre olup tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer idüp câdde-i hakka zâhib olasız.

1232 *Hakkındaki şikâyetler üzerine daha önce teftişi için emir verilen, Şehzâde Selim'in Peçin kazâsındaki şemhanesi mültezimi Şah oğlu Hüseyin'in teftiş edilmesi ve daha önceki emre niçin uyulmadığının bildirilmesi.*

Yazıldı.
Nâzır Kâtibi İbrâhîm'e virildi. Fî 8 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Şehzâde lalasına ve Peçin kâdîsına hüküm ki:

"Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup; "müşârun-ileyh oğlum *tâle bakâhü*nün kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan Şem‘-hânesi Mültezimi Şâh oğlı Hüseyin'ün re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olduğı" i‘lâm olunmağın sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup teftîş olunmak içün size gönderildi. Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr mültezimi ve şerîklerini ele getürüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup der-zencîr idüp dahı gönderilen sûret-i ruk‘aya nazar idüp ahvâlin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzolunduğı üzre mezbûrun re‘âyâya ol vechile zulm ü te‘addîsi varise üzerine ne mikdâr hukûk sâbit ü zâhir olursa şer‘le sübût bulan hukûkı bî-kusûr ashâbına alıvirüp ve müşârun-ileyh oğlumun mâlını cem‘ u tahsîl idüp dahı mezkûr Şâh Hüseyin'i te’hîr itmeyüp mahallinde siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğın yazup bildüresin ve şerîkleri dahı kaç nefer ise zulm ü te‘addîlerine müte‘allik sübût u zuhûr bulan mevâddı ale't-tafsîl defter idüp yazup arzidüp kendülerini muhkem habseyleyesin. Sonra anlar hakkında dahı emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin ve mültezim-i mezbûrun zikrolunan iltizâmından ref‘ı içün bunda[n] akdem hükm-i hümâyûnum gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm mûcebince ref‘ olunmamağa sebeb nedür; anı dahı yazup bildüresin." diyü sene: isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e Muharremi'nün evâsıtında hükm-i şerîfüm virilmişken şikâyet idenlerün hakları bu zamâna [de]ğin görilmeyüp; "Emr-i şerîf virildükden sonra birimüzün evi basılup âdemimüz katlolunmışdur." diyü tekrâr şekvâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

( ) varıcak, emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince mezbûrun ve şerîklerinün ahvâlini bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ve ber-taraf idüp tekrâr şikâyete gelmelü itdürmeyesin. Eger hılâf-ı vâkı‘ şikâyet iderlerse tafsîl üzre hâllerine cevâb yazup i‘lâm eyleyesin ki, bir dahı Atebe-i Ulyâm'a geldüklerinde cevâbları virilüp şikâyet itmeğe mecâlleri kalmaya.

1233 *Fetholunan Pankota Kalesi'nin Arad beyine mi yoksa Lipova beyine mi verilmesinin münasip olacağı hususunun Tımışvar beylerbeyince bildirilmesi.*

Yazıldı.
Arad Beği Mehemmed Beğ'ün kethudâsına virildi. Fî 7 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Arad Beği Mehemmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Göle nâm harbî kal'adan Memâlik-i Mahrûse'ye nehb ü gâret kasdına çıkan haydûdun memerri olan Erdohik nâm mahalde bir palanka binâ olunmak içün emr-i şerîf vârid olmışıdı. Hâliyâ fetholunan Bankot nâm kal'a palanka binâ olunacak mahalle karîb olup yeniden yazılmak ta'yîn olunan yüz yiğirmi nefer kulları bu bendeleriyle kal'a-i mezbûrede olmak fermân olunursa mezkûr palankaya ihtiyâc çekilmeyüp fitne vü fesâd üzre olan küffârun geçidi kesilüp eger havâss-ı hümâyûn zâbitları ve tüccâr tâyifesi ve re'âyâ emn ü emân üzre olalar." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mezkûr fetholunan kal'a Arad beğine virilüp zabtitdürilmesi re'âyâya enfa' mıdur, yohsa Lipova sancağı beğine bir mikdâr virgü viregelmeleriyle ana mı virilmek münâsibdür; bi'l-cümle memleket zabtına ve re'âyâ vü berâyânun âsûde-hâl olmasına enfa' kankısı ise ana ta'yîn idüp zabtitdüresin ve kankı sancağa ta'yîn olunduğın yazup bildüresin.

1234 *Kastamonu ve Canik havalisinde zorla para toplayarak halka zulmeden İbrahim adındaki suhte ve arkadaşlarının yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kastamonı beğine hüküm ki:

Hâliyâ fesâd ü şenâ'at üzre olup vilâyet halkına akça ve altun salan İbrâhîm nâm sûhteye Dergâh-ı Mu'allâm'da örf olundukda; "Tataylı Arık Hamza ve İbrâhîm ve Kul-oğlı Mustafâ ve Bafralı Muslihuddîn ve Merdüm nâm kimesneler ve Boy-âbâd'dan dîger İbrâhîm ve Küreli dîger Muslihuddîn ve Ladik'den Kerîm ve Hamza nâm kimesneler ile Gerze nâm karyeye varup altun salduk; iki yeniçeri mezkûr karyeden dört altun getürdiler. Yeniçerileri bağladuk." diyü ikrâr eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kimesneleri her kande ise tetebbu' idüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ale'l-gafle ele getürüp yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl idesin. Ammâ; gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1235 *Tarsus'ta Elvanoğlu Hüseyin adlı sipâhi hakkındaki iddiaların araştırılması; doğru çıktığı tardirde timarının başkasına verilmesi.*

Yazıldı.

Pîrî Paşa'ya, Adana ve Tarsus kâdîlarına hüküm ki:

Tarsus kazâsından Elvân oğlı Hüseyin nâm sipâhîden şikâyet olunup ruk‘a sunılmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak içün irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr ruk‘ada mastûr olan mevâddı ma‘lûm idinüp dahı mezkûr sipâhîyi husamâsıyla berâber idüp bir def‘a faslolmayup on beş yıl terkolunmayan da‘vâların onat vechile hak üzre zulm ü te‘addîsi olduğı sâbit ü zâhir olursa vukû‘ı üzre yazup arzidesin ki, tîmârı âhara virile. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve şer‘-ı kavîme mugâyir kimesneye zulm ü te‘addî olmakdan hazer idesin.

1236 *Söğüt'te bir fâhişeyi kendisine nikahlayan ve halk arasında huzursuzluğa yolaçan Mustafa adlı sipâhizâdenin küreğe konmak üzere Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi*

Yazıldı.
Arz getüren Hüseyin'e virildi. Fî 7 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "nefs-i Bilecik'de pâzenklik ile ve envâ‘-ı kabâyih ile ma‘rûf olan bir zâniye-i meşhûreyi kazâ-i Söğüd'den Mustafâ nâm sipâhî-zâde nikâh idüp ve fâhışe-i mezbûre kendü evinde zinâ iderken bir kimesne ile tutılup şer‘le ef‘âl-i şenî‘ası sâbit olup bi'l-fi‘l müseccel olduğından gayri mezbûr mezkûre-i mühmeleyi meksebe idinüp alâniyyen deyyûsluk eyleyüp ve sâbıkâ teftîşde gaybet eyleyüp; "Harâm-zâdedür, mahallede ve kasabada olmasına râzî değilüz ve kabûl itmezüz." diyü cemâ‘at-i kesîre şekvâ eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü terâhî eylemeyüp yarar âdemlerüne koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla; şöyle bilesin.

1237 *Daha önce kendilerine sefer için hazırlıklı olmaları emredilen Bosna, Klis ve Zaçesne beylerinin, sefer için görevlendirilen kuvvetlere katılmayarak, sınır boylarındaki münasib mahallere askerlerini konuşlandırarak sınırları korumaları.*

Yazıldı.
İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Bosna Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Sancağuna müte‘allik olan sübaşı ve sipâhîlerünle sefer-i hümâyûna hâzır olasın. Her ne mahalle varmak emridersem ana muntazır olasın." diyü fermân-ı şerîfüm olmışıdı. Ve'l-hâletü hâzihî Rûmili Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Ahmed Paşa *dâmet me‘âlîhi* Rûmili askeri ile Sofya'da cem‘ıyyet itmeğe irsâl olunup sancağun serhadlerinün hıfz u hırâseti mühimm olmağın sübaşılarun ve

sipâhîlerünle taht-ı livânda münâsib olan mahalde cem‘ıyyetle muhâfaza[da] olman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, müşârun-ileyh yanına cem‘ıyyete gelmeyüp sancağunda sübaşılarun ve sipâhîlerünle cem‘ıyyet idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ olup ol serhadde olan a‘dâ-yı hâksâr tarafından gafletde bulunmayup leyl ü nehâr serhadlerün hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olup memleket ü re‘âyâya zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka‘de, sene: 972
Bir sûreti, Klis Sancağı Beği Mehmed Beğ'e.

Yazıldı.
Kethudâsı Haydar'a virildi. Fî 11 Zi'l-ka‘de, sene: 972
Bir sûreti, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

1238 *Dukagin beyinin emrindeki askerlerle birlikte kendi sancağının yanında İskenderiyye sancağının da muhafazası için görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

ilâ "...irsâl olunmağın"

... İskenderiyye sancağı ile sancağunun hıfz u hırâseti lâzim olmağın taht-ı livânda sübaşılarun ve sipâhîlerünle cem‘ıyyet idüp livâ-i Dukagin'den gayri İskenderiyye sancağınun hıfz u hırâsetine kemâl-i teyakkuz u intibâh ile hâzır u nâzır olup sa‘b yirlerde olan âsî Arnavud keferesi kurâsından memleket ü re‘âyâya zarar u ziyân irişdürmemek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1239 *Delvine beyinin, alaybeyi ile birlikte üç binli sipâhîleri Preveze Kalesi'nin muhafazasına göndermesi; sancağının muhafazası için yerine münasip birini tâyin etmesi ve kalan askerlerle birlikte Rumeli beylerbeyinin kuvvetlerine katılması.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş oğlı Mehmed'e virildi. Fî 18 Zi'l-ka‘de, sene: 972
Alaybeğine dahı yazılan hüküm bile kîselenmişdür.

Delvine Beği Ahmed Beğ'e bir hüküm ki:

İlâ "...Sofya'da cem‘ıyyete irsâl olunmağın"

... **Buyurdum ki:**

Sancağun alaybeğisin üç binlü sipâhîleri ile Preveze Kal‘ası muhâfazasına ta‘yîn idüp irsâl eyleyüp sancağun hıfzına yarar âdemün koyup bâkî sübaşı ve sipâhîlerünle müretteb ü mükemmel düşmen ve sefer yarağıyla beğlerbeği yanına cem‘ıyyete gelüp hâzır olasın. Muhâfaza-i mezbûreye ta‘yîn itdüğün sipâhîleri isimleri ve tîmârları ile yazup defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ve hem alaybeğine tenbîh eyleyesin ki, anda muhâfazaya vardukdan sonra dâyimâ hıdmetde mevcûd bulunanı başka ve bulunmayanı ayru defter idüp göndere.

1240 *Delvine Alaybeyi Osman Bey'in, üçbinli sipâhîlerle birlikte Preveze Kalesi'nin muhafazasına tâyin edildiği ve görev mahalline giderek muhafaza hizmetine başlaması.*

Bir sûreti;

Bir hüküm [dahı] Delvine Alaybeğisi Osmân Beğ'e:

Delvine sancağınun üç binlü sipâhîleri ile seni Preveze Kal‘ası muhâfazasına ta‘yîn idüp irsâl eylemek içün Delvine Sancağı Beği Ahmed *dâme ızzühû*ya hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, te’hîr itmeyüp livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîlerin yanuna alup kal‘a-i mezbûreye varup leyl ü nehâr kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre muhâfaza hıdmetinde olasın ve emrüm üzre muhâfazaya varup müdâvemet üzre edâ-i hıdmet iden ve itmeyen kimler ise defter idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

1241 *Hırsızlık suçundan dolayi hapsedilen Van gönüllülerinden Hızır bin Abdullah'ın suçu sâbitleşmişse siyâset olunması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 11 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Van gönüllülerinden Hızır bin Abdullâh hırsuz u harâmî yatağı olup müslimândan ve kâfirden nicelerün esbâbı bulunup sâhıbleri şer‘ıle sâbit idüp ve hayli zamândan berü mahbûsdur." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; [arz]itdüğün gibi hırsuzluğı sâbit olup sicill olmışsa siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yirine vardugın arzidüp sûret-i sicillin gönderesin.

1242 *Şehrizol'da bulunan Gülanber Kalesi'nin yeni inşâ edilen varoşunda yeniçeri ve kul tâifesi için yeteri kadar oda ve hamam yok ise fazla yeniçeri ve kulların, adı geçen kale yakınındaki Zâlim Varoşu'na yerleştirilmeleri ve ihtiyaç duyulduğunda getirilip istihdam edilmeleri.*

Yazıldı.
Gönüllüler kethudâsına virildi. Fî 24 Z., sene: 972

Şehri[z]ol beğlerbeğisine hüküm ki:

"Gül‘anber Kal‘ası'nun müceddeden binâ olunan varoşında hayli yeniçeri ve kul tâyifesi vardur. Anlara odalar binâ olunmak lâzimdür." diyü i‘lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, varoş-ı mezbûrda yeniçeri ve kul tâyifesi sığacak odalar ve hammâm yoğ ise Zâlim Kal‘ası varoş-ı mezbûr kurbindedür; sığmayan kul ve yeniçeri tâyifesin kal‘a-i mezbûre[ye] sepişdürüp kal‘a-i mezbûrede varoşında hâlî yir kaldukda veyâ bir hıdmet düşdükde getürüp istihdâm eyleyesin.

1243 *Ardanuç'ta timar beratının kaybolduğu gerekçesiyle yeni tezkire çıkartan Ferhad'ın tezkiresindeki mührün sahte olduğu anlaşıldığından, kayıtların, icmal rûznâme defterlerinden kontrol edilmesi ve tezkireyi verenlerin yakalanarak hapsedilmeleri.*

Yazıldı.
Armudcı-oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ferhâd nâm kimesne Ardanuç sancağında altı bin akça tîmâra mutasarrıfken; "Berâtum zâyi‘dur." diyü sâbıkâ Erzurum Beğlerbeğisi olup hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Mustafâ *dâme ikbâlühû* kaydıyla tezkire ibrâz idüp mühür müşârun-ileyhün olmayup ve tezkirenün dahı kaydı sahîh mıdur, görilmesi lâzim olmağın sûreti aynı ile ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kimesneye ifşâ itmeyüp zikrolunan tezkire ahvâlin anda olan icmâl rûz-nâme defterlerine mürâca‘at idüp kaydın yokladup göresin; kimün kaydıyladur, tezkireyi yazan kimdür ve mûmâ-ileyhün mührin kim kazmışdur; bi'l-cümle bu husûsa mübâşereti olanlardan ol cânibde olanları dikkat [ü] ihtimâm ile zuhûra getürüp tezvîr ü telbîsi zâhir olanları habsidüp ahvâllerin sıhhati üzre arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

1244 *bkz. hkm. 1234*

Yazıldı.
Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Canik beğine hüküm ki:

Hâliyâ fesâd ü şenâ‘at üzre olup vilâyet halkına altun ve akça salan İbrâhîm nâm sûhteye Dergâh-ı Mu‘allâ'da örf olundukda; "Tataylı Arık Hamza ve İbrâhîm ve Kul-oğlı Mustafâ ve Bafralı Muslihuddîn ve Merdüm nâm kimesneler ve Boy-âbâd'dan dîger İbrâhîm ve Küreli dîger Muslihuddîn ve Ladik'den Kerîm ve Hamza nâm kimesneler ile Gerze nâm

karyeye varup altun salduk; iki yeniçeri mezbûr karyeden dört altun getürdiler. Yeniçerileri bağladuk." diyü ikrâr eylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr ü tevakkuf itmeyüp zikrolunan kimesneleri her kande ise tetebbu‘ idüp hüsn-i tedârükle ale'l-gafle ele getürüp yarar âdemlere koşup mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eyleyesin. Ammâ; gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesin ki, yolda ve izde ve gice vü gündüzde onat vechile hıfzidüp gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1245 *Leh sınırları dâhilinde Tatar askerlerine, tâcirlere ve ahâlîye Cankirman ve Akkirman Kazakları tarafından yapılan saldırıların önlenmesi; tâcirlerin güvenliklerinin sağlanması; gasbedilen malların ve eşyaların hak sahiplerine iade edilmesi ve Leh kralı ile yapılan antlaşma hükümlerine uyulması.*

Yazıldı.

Leyh kralına nâme ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Devlet Giray Hân mektûb gönderüp; "bundan akdem vilâyetinüze tâbi‘ Bar nâm kal‘anun etrâfı gâret olunduğı husûsı içün kendüye nâme-i şerîfümüz gönderildükde; "Bu husûsdan haberümüz yokdur. Kral ile olan mu‘âhede mukarrerdür. Emr-i şerîfe muhâlif vaz‘ olmamışdur. Bu fesâdı eyleyen Akkirman ve Cankirman krallarıdur(?)**.** Ammâ; bu vilâyet-i mezbûre serhaddinde olan Çerkeskirman ve Mankirman ve Braslav nâm kal‘alarun Kazakları Özi suyı ile gelüp karîb olan iller ile Takladı(?) Mîrzâ'nun ilin urup otuz-kırk mikdârı hâtûn ve kız, oğlan alup bundan evvel Boğdan Seferi'nden avdet olunup nehr-i mezkûrı mürûr iderken su içine çıplak asker-i Tatara tüfenk ve sâyir yarağla hücûm itdüklerinde yiğirmi-otuz nefer âdemleri katlolunup bunlardan mâ-adâ kırk-elli nefer esîr olup ve Akkirman ve Cankirman arasında on nefer âdemleri katlolunup ve nehr-i mezkûr kenârından sekiz-tokuz bin re's koyunların alup gidüp Moskov'dan Atebe-i Ulyâm'a semmûr getürmeğe iki-üç bin sikke altunla Karaş nâm âdemi ve sâyir tâcirleriyle giderken yine ol kal‘alarun Kazakları basup cümle mâlların alup kendüleri çıplak ve piyâde Moskov'a varup üç-dört ay anda oturdukdan sonra gayri bâzergânlarıla mezbûr Karaş'a icâzet virilüp gelürken yine ol Kazaklar iki yüz tüfenkle tekrâr basup mezkûrı beş-altı nefer bâzergânla katleyleyüp otuz-kırk araba esbâbların alup gidüp gerek(?) olup ne mikdâr esbâb ise defterin irsâl idüp ve Kefe sancağı beği ve kâdîsı dahı Yüce Dergâhımuz'a mektûb gönderüp vilâyet-i Moskov'a ticâret iden Hâce Alî ve Hacı Memi ve Ahmed ve Şa‘bân ve Mustafâ ve İbrâhîm ve zimmîlerden Avadik ve Ovannes ve Manok ve Tohtamış ve Varteriş(?) ve Todurge nâm tâcirler vilâyet-i mezkûra ticâret iderken basılup âdemleri helâk olup küllî metâ‘ları gâret olunmışdı. Hâliyâ bu sene vilâyet-i mezkûreden gelürken zikrolunan kal‘alar kurbinde kârbânı basup nicesi mecrûh ve kimi katlolunup dâyimâ mazarrat irişmekden hâlî değildür." diyü i‘lâm eylediler. Vâkı‘â kazâyâ arzolunduğı gibi ise tarafeynden mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif iş olmağa rızâ-yı hümâyûnumuz yokdur. Zikrolan kal‘anuz etrâfın gâret iden ehl-i fesâd kimler idüği sıhhati üzre arzolunıcak haklarından gelinmekde ve zâyi‘ olan esbâb ü âdemlerünüz bulunmakda bu

cânibden dakîka fevtolunmaz. Gerekdür [ki]; nâme-i hümâyûnumuz ( ) varup vusûl buldukda, hân-ı müşârun-ileyh sefer-i mezbûrdan avdet itdükde nehr-i mezbûr ubûrında iken vilâyetinüzden ol fesâda mübâşeret idüp ehl-i İslâm olan Tatar leşkerinden ol mikdâr kimesneyi katlidüp esîr idenleri ve koyunları ve tavarların gâret idenleri ve mûmâ-ileyhe tâbi‘ mezkûrun vilâyetin gâret idüp esîr alanları ve Moskov'a ol mikdâr altunla ticârete gönderdüği Karaş nâm âdemi ile ticârete varan tüccârun yolların basup esbâb ü emvâllerin gâret iden tâcirlerün gâret olunan emvâl ü esbâbların ve tavarların ve alınan esîrlerin ashâbına alıvirüp mu‘âhede-i şerîfümüze muhâlif fesâd ü şenâ‘ati zâhir olanlarun gereği gibi haklarından gelüp Âsitânemüz'e olan dostluğı ri‘âyet idüp hılâfına cevâz gösterilmeye.

1246 *Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Bâlî Çavuş'un gecikmeden Südde-i Sa‘âdet'e gelmesi.*

Yazıldı.
Bengi-zâde ile çavuşbaşıya gönderildi. Fî 8 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Bâlî'ye hüküm ki:

Hâlen Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmen lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp emrüm mûcebince gelüp Südde-i Sa‘âdetüm'e mülâkî olasın; bir dürlü dahı eylemeyesin.

1247 *Vidin'de kallâb teftişinde bulunan sâbık Hezargrad Kadısı Muhyiddin'e, kallâblığı sâbitleşen şahısları Südde-i Sa‘âdet'e göndermek için yeteri kadar sipâhî ve hisareri verilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Vidin beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına ve dizdârlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Hezârgrad Kâdîsı olup kallâb teftîşi fermân olunan Mevlânâ Muhyiddîn ile husûs-ı mezbûra mübâşir olan Çavuşum Süleymân âdem gönderüp; "Zikrolunan teftîşde mu‘âvenet içün âdem lâzimdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Me’mûr olduğı kallâb teftîşi hıdmetine kallâblığı zâhir olanları Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermek içün sizden âdem taleb itdüklerinde sipâhîden ve hısâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem virüp mûmâ-ileyhimâya bâb-ı mu‘âvenet ü muzâheretde dakîka fevtitmeyesiz.

1248 *Tırhala'da bulunan Sobre manastırı keşişlerinin manastırın aslî şeklini değiştirerek hisar haline dönüştürdükleri ve içeriye kimseyi almayarak vergi vermekten kaçındıkları yolunda şikâyette bulunulduğundan, manastıra gidilip sonradan yapılan yerlerin incelenerek bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Evranos'a virildi. Fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 972

Tırhala beğine ve kâdîsına hüküm ki:

"Kazâ-i mezbûrda Sobre(?) dimekle ma'rûf manastır keşîşleri hâliyâ manastırların vaz'-ı aslîsinden tağyîr idüp hısâr tarîkla binâ idüp kapusın yüksek yirden idüp kendü âdemleri olmadın içine kimesneler komayup ip ile ve nerdübân ile inüp çıkarlar. İtâ'atleri bir yüzdendür; kânûn u defter mûcebince müteveccih olan rüsûmı ve hâsılı virmekde te'allül iderler." diyü Evranos nâm za'îm i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât manastır-ı mezbûrun üzerine varup göresiz; zikrolunan manastır vaz'-ı aslîsinden ziyâde hâdis olmış ne mikdâr binâsı vardur, kapusı ne şekildedür, içinde ne mikdâr oda ve kaç nefer keşîşleri vardur, tüfenkleri ve yarakları var mıdur, tûli ve arzı bennâ zirâ'ıyla ne mikdârdur; tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz; şöyle bilesiz.

1249 *Müteveffa Budun Beylerbeyi Rüstem Bey'in Budun, Semendire ve Belgrad'da bulunan emlâkinin satılması, alacaklarının tahsil edilmesi ve müteveffânın vekili olan Mehmed Kethudâ'ya teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine ve Semendire beğine ve Budun ve Belgrad kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Ferhâd Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* cânibinden şöyle arzolundı ki: "Budun Beğlerbeğisi iken vefât iden Rüstem Beğ'ün vasıyy-i muhtârı olup nefs-i Budun'da ve Peşte'de ve Belgrad'da vâkı' olan müteveffânun mülk evlerin ve sâyir satılmak ve zimemde olan akçaları cem' u tahsîl olunmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh cânibinden vekîl-i şer'îsi olup Semendire sancağında ze'âmet tasarruf iden Mehmed Kethudâ *zîde kadruhû* ma'rifeti ile müteveffânun ol cânîblerde ne mikdâr emlâki var ise şer'le bey' itdürüp ve zimem-i nâsda olan akçaların dahı bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf der-kîse idüp mühürleyüp emlâkinden ve zimemde olan mâlından ne mikdâr akça hâsıl olursa defteriyle müşârun-ileyhe teslîm olunmağıçün mu'temedün-aleyh âdemlerünle irsâl eyleyesin.

1250 *Yenipazar Kadısı Muhyiddîn'in evine girerek bâzı eşyalarını çalan Ahmed ve Memi'nin dâvalarının görülmesi.*

Yazıldı.
Memhûr kîse ile tâlibe olan hâtûna virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kratova ve Priştine kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Yenibâzâr Kâdîsı Mevlânâ Muhyiddîn mektûb gönderüp; "Kasaba-i Yenibâzâr'da sâkin olup; "Hâs Bağçe'de olurın." diyü acemî-o[ğ]lanı nâmına gezer Yazıcı

Ferhâd oğlı Ahmed ve karındaşı Memi nâm kimesneler şehr-i Ramazân'un evâsıtında gice ile müşârun-ileyhün sâkin olduğı evinün iç havlîsınun su kapusı yolın bozup ve kilidin uvadup ve kapuyı pâreleyüp ba‘zı esbâb sirka idüp gitdüklerinde bir kaç giceden sonra terâvîha gitdükde mezkûr Ahmed havlîsı içine girüp âdemleri görüp kovalayup ba‘dehû havfinden tebevvül* itmeğe oturup ba‘dehû bu husûsun teftîşiyçün mezbûr Ahmed meclis-i şer‘a ihzâr olunup; "Hılâf semte varup iç havlım boylayup neye nazar itdün?" diyü sü’âl olundukda; "Zikrolunan mevzı‘a tebevvül itmeğe oturdum." diyü cevâb virüp ba‘dehû inkâr idüp; "Anda tebevvül itmedüm; câmi‘-ı şerîf kapusı yanında tebevvül itdüm." diyü halt-ı kelâm eyledükde tekrâr sü’âl olunup; "Çünki evüm basmak kasdına gelmedün, iç havlıma muttasıl Hasan Halîfe nâm imâmun hâlî evinün kapusın açup içerü girüp evüm basmağa kâbil yirleri niçün tecessüs iderdün?" dinildükde inkârile cevâb virüp; "Zikrolunan evün havlî kapusın açup içerü girdüği şühûd-ı udûlile sâbit olup sicill olundukdan sonra mezkûr Ahmed mahkeme kapusından geçüp giderken meclis-i şer‘a da‘vet olundukda kaçup müslimânlarun iç havlîlarına girüp dîvâr aşup havlîdan havlîya düşüp Nasûh oğlı Alî nâm kimesnenün evine girüp muhzırlar varup da‘vet eyledüklerinde üzerlerine şiş sıyırduğı şer‘le sâbit olup sebt-i sicill olunup ve mezkûr Ahmed'ün mahallesi halkı meclis-i şer‘a ihzâr olunup; "Mezkûr Ahmed ile karındaşı Memi'nün hakkında ne dirsiz?" diyü sü’âl olundukda imâmı ve sâyir mahalle halkı cevâb virüp; "Mezbûr Ahmed ile Memi ehl-i fesâddur; bunlarun havfinden gice ile mescide varamazuz. Bunlarun erkeklerine ve dişilerine kefîl olmazuz." diyüp; "Bundan mâ-adâ bir yetîmün kulın(?) çekmişlerdür ve kurâda ba‘zı kurânun evlerin basup kiminün akçasın ve kiminün bârgîrin alup anlarun havfinden ahşâmdan sabâha [de]k kendümüzi hıdmetkârlarumuza bekledürüz." diyüp ve şehirde zindân olmamağın mezbûr Ahmed'i hıfzitmeğiçün Yenibâzâr kazâsında Uzucan Kal‘ası müstahfızlarına teslîm olundı. Şöyle ki; bunlarun haklarından gelinmeye, bu diyârda icrâ-yı şer‘ itmeğe kâdir olunmaz." diyü i‘lâm idüp ve mezbûr oğlanun vâlidesi dahı gelüp; "Oğlum emred-oğlan olup bir mütekâ‘ıd kâdî yanına almak isteyüp ve Yenibâzâr kâdîsı dahı emre[d]in almak murâd idinüp ve Yenibâzâr'da mütemekkin olan Receb nâm kâdî dahı ayağımuz almak isteyüp ve yine Yenibâzâr'da mütemekkin olan Resûl nâm kâdî; "Oğlunı bana vir, pîş-keş vireyüm ve kızunı dahı karındaşuma vir." diyü ibrâm idüp virmedüğüm içün bu cümle ittifâk idüp nisbet ü ta‘assub idüp hılâf-ı vâkı‘ isnâdla arzeylemişlerdür. Şer‘le görilsün; hakîkat-i hâl ma‘lûm olur." diyü şekvâ eyledüği ecilden sizün kemâl-i diyânet ve hüsn-i istikâmetinüze i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Oruç *zîde kadruhû*yı mübâşir ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bi'z-zât Yenibâzâr'a varup mezkûr oğlanla ol kâdîlarun mâcerâların hak üzre şer‘-ı şerîf mûcebince teftîş idüp göresiz; mezbûre hâtûn şikâyet itdüği üzre oğlınun ahvâline garaz müte‘allik olup hılâf-ı vâkı‘ isnâd ile habsolunup arzolunmış ise ve sahîh acemî-oğlanı ise emrüm olmadın ne vechile habsolunur; yoğise kâdî-i mezbûr arzında sahîh olup mezkûr acemî-oğlanı olmayup ol nâmla vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘ati var ise bu bâbda hakîkat-i hâle vâkıf u muttali‘ olup tarafeynün ahvâli yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise fesâd oğlan cânibinde ise arzidesiz ve illâ ahvâline garaz u nisbet olmağla kâdî-i mezbûr hılâf-ı vâkı‘ arzitmiş ise ana göre sıhhati üzre arzidüp tezvîr ü telbîsden ve tarafeyne meyl ü muhâbâ olunmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhırâf itmeyesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

1251 *İskenderiyye'de Türümşe adlı âsîlerin haklarından gelinmekte iken etraftaki âsîlere haber verip yardım isteyerek firar etmelerini sağlayan iki şahsın siyâset olunması.*

Yazıldı.
Van beğlerbeğisi kethudâsına virildi; Tur Alî Beğ kethudâsına ulaşdurmak içün.

İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Her zamân ısyân üzre olmağla gâreti fermân olunan Türümşe nâm âsîler üzerine hufyeten ılgar olunup varılup ihrâk u gâret olunup ve yüz yiğirmi baş kesilüp ve nicesi mecrûh olup haklarından gelinmek mümkin iken İskenderiyyelü'den iki kimesne haber virmekle firâr idüp etrâfında olan hâslar âsîlere mu‘âvenete gelüp bir sâ‘atde üç dört bin kâfir cem‘ olup mukâbele mümkin olmamağın avdet olunup haber virenler habsolundı." diyü bildürmişsin. İmdi; asker-i İslâm'a ihânet idüp âsîlere haber viren kimesnelere siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp âsîlere haber virüp habsolunan iki nefer kimesnelere emrüm mûcebince siyâset eyleyesin ki, sâyirlerine mûcib-i ıbret ola ve emrüm yirine vardığın yazup bildüresin.

1252 *Akkirman ve Kili kazâlarında bulunan ve celeblikten muaf olan koyun erlerinin ellerinde bulunan koyunları İstanbul zahîresi için gelen celeplere bedeli karşılığında satmalarının sağlanması.*

Yazıldı.
Kâdî âdemi İlyâs'a virildi. Fî 8 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ba‘zı koyun-erleri olup koyun besleyüp varan celeblere koyun satmak üzre celeblikden mu‘âf olup hâlen anun gibi kimesnelerden mahrûse-i İstanbul'un yazılu celebleri varup koyun almak istedüklerinde; "Koyunumuz yokdur." diyü te‘allül iderlerimiş. İmdi; mahrûse-i mezbûrenün zahîresi husûsı mühimmât-ı umûrdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup ol tarîkla koyun besleyüp celeblikden mu‘âf olan kimesnelerden mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün varup taleb iden yazılu celeblere bahâsıyla bey‘ itdürüp ve ne mikdâr koyun alınursa her kimden alındığın defterin mühürleyüp vakti ve mevsimi ile gönderüp muzâyaka çekdürmeyesiz ki, bunda geldükde ol defter ile yoklanup mu‘âfiyyet üzre koyun besleyenler ve beslemeyenler kimler idüği ma‘lûm ola. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandur; bu bâbda dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz; şöyle bilesiz.

1253 *Hersek'teki Kale-i Nova ve Kale-i Cedîd'de bulunan mustahfızların başka yerlerde istihdam edilmemeleri.*

Yazıldı.

Hersek beğine hüküm ki:

Kal‘a-i Nova ve Kal‘a-i Cedîd müstahfızları âdem gönderüp; "kal‘alarımuz Polya karşusında leb-i deryâda mahûf u muhâtara yirde olup vakıtlü vakıtsüz bizi âhar yirlere sürüp istihdâm eylemekle kal‘alar hâlî kalup ale'l-husûs zelzele[de] ba‘zı yiri çatlayup termîme muhtâc olup ve Polya yakasında küffâr-ı hâksârun yetmiş-seksen pâre gemileri hâzır u müheyyâ olup fursat gözedüp gaflet ile zarar u gezend irişdürmek ihtimâli olup hıfz u hırâsetleri dâyimâ lâzim ü mühimm olmağın kal‘alardan hâric yirde istihdâm olunmamak bâbında hükm-i şerîf virilmesin" recâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezbûrları min-ba‘d kal‘alardan hâric yirlerde istihdâm eylemeyüp anun gibi ziyâde mühimm-i mîrîye müte‘allik hıdemât vâkı‘ oldukda leb-i...*

*Metinde eksik bırakılmıştır.

1254 *Hırsız ve haramzâde olduğu için tutuklanıp küreğe konulmak üzere gönderilen Tenkata(?) Pîrî adlı şahsın, suç isnadında garaz olduğunu ileri sürmesi üzerine dâvasının yeniden görülmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine, Ankara ve Seferîhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Karaman beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Tenkata(?) Pîrî dimekle ma‘rûf kimesne hırsuz u harâm-zâdedür." diyü bildürüp ve Turgud nâyibi dahı mezbûrun ahvâlinde sûret-i sicil gönderüp küreğe konılmağıçün getürildükde; "Ben Seferîhısâr kazâsında sâkin iken kazıyyemi âhar toprakda istimâ‘ itdürüp nâyib-i mezbûra hılâf-ı vâkı‘ ahvâlümi sicill itdürmişlerdür." diyü bildürdüği ecilden zikrolunan arzun ve sûret-i sicillün aslından sûreti ihrâc olunup görilmek içün mezbûr Tenkata(?) Pîrî kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû*ya teslîm olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, zikrolunan sûret-i sicille ve arza nazar idüp mukayyed ü mahbûs şer‘le teftîş idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ mezbûrun sicill olduğı üzre hırsuz u harâmîlığı şer‘le sâbit ü zâhir olmış mıdur, yohsa ahvâline garaz karışup hılâf-ı vâkı‘ mı sicill olunmışdur, niçedür; yirlü yirinden hak üzre görüp hakîkat-i hâli yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olur ise yine mahbûsen çavuşumla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderüp sıhhati üzre mufassal ü meşrûh Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesiz. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbi‘ olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât eyleyesiz.

1255 *Sefer için yola çıkan Rumeli beylerbeyinin Sofya ve Filibe kazâlarına vardığında, sefer hizmetinde görevlendirilen orducu esnafını orduya dâhil ederek gerekli hizmetlerde istihdam etmesi.*

Yazıldı.
Beğlerbeği çavuşlarından Mustafâ'ya virildi. Fî 10 Zi'l-ka'de, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili askeri ile cem'ıyyete çıkmak emrüm olup asker-i hümâyûna orducı lâzim olmağın Sofya kazâsından bir nefer kassâb ve bir nefer başcı ve bir nefer aşcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer çukacı ve bir nefer attâr ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbûccı ve bir nefer gazzâz ve bir nefer derzî ve bir nefer hallâc ve bir nefer çakşırcı ve bir nefer mûytâb ve bir nefer eskici ve bir nefer semerci ve bir nefer mûmcı ve bir nefer na'lbend ve bir nefer na'lçacı ve Filibe kazâsından bir nefer aşcı ve bir nefer başcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbûccı ve bir nefer çizmeci ve bir nefer derzî ve bir nefer gazzâz ve bir nefer mûytâb ve bir nefer semerci ve bir nefer eskici ve bir nefer na'lbend ihrâc olunmak emrüm olup yazılup kefîllenüp hâzır olmak içün ahkâm-ı şerîfem yazılup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, inşâ'a'llâh emrüm üzre ol cânibe varduğunda zikrolunan kâdîlardan ta'yîn olunan mikdâr kimesneleri senünle olan orduya getürmek içün âdem gönderüp kendülere lâzim ü mühimm olan havâyicleriyle bî-kusûr ihrâc itdürüp orduya getürdüp hıdmet itdüresin.

1256 *Sefer için görevlendirilen Rumeli beylerbeyinin emrine, Filibe, Sofya ve Yanbolu kazâları dâhilinden yeterli miktarda orducu esnafı verilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlîhi* Rûmili askeriyle Sofya'da cem'ıyyet emrüm olup inşâ'a'llâh ol cânibe varup irişmek üzredür. Eyle olsa; kendü ile olan Rûmili askerine ordı lâzim olmağın mahmiyye-i Sofya'dan bir kassâb ve bir nefer başcı ve bir nefer aşcı ve bir nefer bakkâl ve bir nefer çukacı ve bir nefer attâr ve bir nefer serrâc ve bir nefer bâbûccı ve bir nefer gazzâz ve bir nefer derzî ve bir nefer hallâc ve bir nefer çakşırcı ve bir nefer mûytâb ve bir nefer semerci ve bir nefer mûmcı ve bir nefer na'lbend ve bir nefer na'lçacı ta'yîn olunup hâzır olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp zikrolunan erbâb-ı hırefün yararlarından ve kâdir olanlarından emrolunan mikdâr kimesneleri yazup ta'yîn eyleyüp yarar kefîllerin alup dahı her birinün san'atlerine müte'allik havâyicleri ile mu'accelen hâzır u müheyyâ idüp müşârun-ileyh tarafından âdem gönderilüp taleb olundukda te'hîr ü terâhî itmeyüp mûmâ-ileyhün ordusına gönderüp hıdmet itdüresin ve ta'yîn idüp gönderdüğün

kimesnelerün defterin mühürleyüp müşârun-ileyhe gönderesin ki, vakt-i hâcetde anunla amel oluna ve ta‘yîn olunan kimesneleri yazmalu olduğunda tamâm hak üzre olup kimesneye te‘addî ve celb ü ahzden hazer eyleyesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sofya kâdîsına.

Bir sûreti dahı, Yanbolı kâdîsına; bir etmekci ve bir arpacı ve bir nefer berber ta‘yîn olundı.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Zi'l-ka‘de, sene: 972

1257 *Fetholunun Pankota Kalesi ve civar karyelerin hâsıllarının mîrî için zaptolunması.*

Yazıldı.
Arad beği kethudâsına virildi. Fî 10 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

"Hâliyâ fetholunan Pankota nâm kal‘ada Arad beğine mi virilmek münâsibdür, yohsa Lipova beğine bir mikdâr virgü viregelmeleriyle ana mı zabtitdürmek evlâdur; her kankısına ta‘yîn olunmak memleket ü re‘âyâya enfa‘ ise ana göre hıfzitdüresin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Hâliyâ zikrolunan kal‘a ile ana tâbi‘ olup bile alınan kurânun cümle hâsılları mîrî içün zabtolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak; emr-i sâbıkum üzre kal‘a-i mezbûreyi kankı sancağa ta‘yîn idüp hıfzitdürürsen mezkûr kal‘anun ve ana tâbi‘ bile alınan kurânun cümle mahsûlât u rüsûmın havâss-ı hümâyûnum içün zabtitdüresin.

1258 *Rumeli askeri ile sefere çıkan Rumeli beylerbeyinin ihtiyacı olan erzak ve zahirenin Paşa sancağının sağ-kolundaki kazâlardan tedarik edilerek orduya erzak sıkıntısı çektirilmemesi.*

Yazıldı.
Çavuş Mustafâ'ya virildi. Fî 10 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Paşa sancağınun sağ-kolında vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya Rûmili askeriyle Sofya'da cem‘ıyyet itmeğe emrüm olup inşâ’a'llâh teveccüh itmek üzredü[r]. Eyle olsa; müşârun-ileyh tarafından mektûb ile Rûmili çavuşları vardukda, her birinüzün kazâsından ne mikdâr zahîre ta‘yîn iderse etmekden ve arpadan ve yağ ve peynirden bulunan yirlerden ve sâyir havâyicden adâlet üzre tedârük idüp her ne mikdâr zahîre ihrâc idersen yazup defter idüp yarar âdemlerün ve nâyiblerün koşup sâhıbleri ile müşârun-ileyhün ordusına gönderüp muzâyaka çekdürmeyesin ki, sâhıblerine ticâret ve asker halkına si‘at ü ma‘îşet hâsıl ola. Bu husûs

ehemm-i mühimmâtdandur; sâyir umûra kıyâs eylemeyeler. Şöyle ki; müşârun-ileyh tarafından ihmâlinüz arzoluna, özrinüz makbûl olmaz. Ana göre dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

1259 *Hüseyin Çavuş ile Antalya kadısına gönderilen ve Mısır beylerbeyine ulaştırılması gereken hükmün geciktirilmeden gemi ile Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ hâssa-i hümâyûnuma müte‘allik bir mühimm ü müsta‘cel husûs içün Mısır beğlerbeğisine ulaşması lâzim hükm-i hümâyûnum olmağın Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hüseyin *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl bulduğı gibi, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itdürmeyüp hâzır kalite mi bulunur yohsa bir gayri gemi ile mi olur her ne vechile mümkin ise vardığı gibi hemân gemiye koyup ol gün Mısır cânibine irsâl eyleyesin. Bu emr-i mühim sâyir umûra kıyâs olunmayup isti‘câlinde dakîka fevtitmeyesin.

1260 *Mekke ve Medine fakirlerine ihsan olunan fakat verilmesi geciken sadaka için Mekke'de olan hâcelerden, Mısır'da geri verilmek üzere beş bin sikke filori alınarak ihtiyacı olan fakirlere dağıtılması.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Müşerrefe ve Medîne-i Münevvere fukarâsına sadakât-i hümâ-yûnumdan beş bin sikke filori ihsânum olup defterdârlarum cânibinden hükm-i şerîfüm yazılmışıdı. Te’hîre kalup huccâc ve kâfile-i şerîf dahı emâkin-i mutahhere taraflarına müteveccih olmış bulunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan hükm-i şerîf ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Hüseyin *zîde kadruhû* varduğı gibi huccân ile sür‘at üzre yörir bir mu‘temed âdem tedârük idüp Mekke-i Mükerreme'ye gönderüp anda olan hâcelerden Mısır'da virilmek üzre beş bin sikke filori alıvirüp mevsim geçmedin fukarânun müstehıkkına tevzî‘ itdürüp ve her fukarâya ne mikdâr sadaka virilürse ale'l-infirâd defter itdürüp defterin mühürleyüp Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

1261 *Reâyâdan nezir yoluyla altın ve eşya alıp Yukarı Cânib'e giderken yakalanan beş kişinin siyâset olunarak evlad ve yakınlarının Budun'a sürülmesi.*

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup sene: 973 Muharremi'nün yiğirmi yedinci güninde tekrâr geçmişdür.

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb ve sûret-i sicil gönderüp; "Bâlî bin Saruca ve Mehmed bin Turak ve Mîrzâ bin Mustafâ ve Halîl bin Hamza ve Zülfikâr bin Mehmed nâm beş nefer kimesneler re'âyâ tâyifesinden nezir tarîkıyla altun u esbâb alup Yukaru Cânib'e giderken ele girüp ol vechile mahall olandan esbâb ü altun alup gitdüklerin ikrâr itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; mezkûr beş nefer kimesneler siyâset olunup evlâd ü ensâbı Budun'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince te'hîr itmeyüp mezkûrlara siyâset idüp emrüm yirine vardığın yazup bildüresin ve mezkûrlarun evlâd ü ensâbınun ol yirden alâkasın kat' idüp yarar âdemlere koşup Budun beğlerbeğisine gönderüp teslîm itdüresin ve ne mikdâr kimesne sürilüp irsâl olunduğın ve Budun'a varup teslîm olunduğın temessük getürdüp yazup arzeyleyesin. Ammâ; bu bâbda hakk-ı sarîha tâbi' olup bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahlolunmakdan ve kimesneye hımâyet olunup mâlları alınmağla halâs olmakdan hazer idüp emr-i şerîfümün icrâsında ikdâm ü ihtimâm üzre olasın.

1262 *Yanbolu Yörükleri Sübaşısı Mehmed'in, sübaşılığına bağlı Yörüklerin nevbetlileriyle birlikte yola çıkarak, sefere çıkmakta olan Rumeli beylerbeyinin emrine katılmaları.*

Yazıldı.

Yanbolı Yörükleri Sübaşısı Mehmed'e hüküm ki:

Hâlen sübaşılığuna müte'allik olan Yörüklerün bir nevbetlüsi -ki, 126 ocakdur- hâlen Rûmili beğlerbeğisi ile cem'ıyyete bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp sübaşılığuna müte'allik olan nevbetlü Yörüklerünle çıkup müşârun-ileyhle cem'ıyyete bile varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulunasız.

1263 *Yeni inşâ olunan kaliteye Bozcaada, Limni ve Kavala'daki hisarlardan yeterli sayıda hisareri ve topçu görevlendirilmesi.*

Yazıldı.
Memi Re'îs âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kavala ve Limni ve Bozcaada dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ binâ olunan kaliteye cengci lâzim olmağın Bozcaada'dan ve Limni ve Kavala'dan kifâyet kadar hısâr-eri ve topcı ta'yîn olunmasın emridüp **buyurdum [ki]:**

Emrüm mûcebince mezbûr kaliteye zikrolunan hısârlardan kifâyet kadar hısâr-eri ve topcı ta'yîn idüp edâ-i hıdmet itdüklerinden sonra yine yirlü yirine varalar.

1264 *İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeni Kilisesi yakınlarında bulunan ve daha önce umumî yol olarak kullanıldığı halde Luka adlı şahsın, girişine ev yapması sonucu kapanan bodrumun, ahâlinin şikâyetleri üzerine yıktırılması.*

Yazıldı.
Abdîçelebî Mahallesi'nde Mü'ezzin olan Abdullâh oğlı Îsâ['ya] virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Galata Kâdîsı olup mahrûse-i mezbûrede Sulumanastır kurbinde vâkı' olan bodrumun teftîşiyçün ta'yîn olunan Mevlânâ Husrev Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp; ""Mahrûse-i İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeniler Kenîsesi kurbinde Luka nâm kâfirün taş dîvârınun altı yanında vakı' olan kârgîr bodrumun içi sâbıkâ tarîk-ı âmm idi. Bodrumun içinden her kimesne geçüp Sulumanastır'da Mustafâ Paşa'nun vakıf bostânına varurlardı. Otuz yıl mikdârı vardur ki, zikrolunan bodruma dühûl idecek mevzı'a ev binâ olunmağla bodrumun içinden geçilmez olmışdur." diyü cemâ'at-i müslimîn şekvâ eyledükleri ecilden tarîk-ı mezbûrun görilmesi fermân olunup mahall-i mezkûrun üzerine varıldukda müslimânlar; "İşbu bodrum sâbıkâ tarîk-ı âmm olup hâliyâ Sulumanastır'da hammâm binâ olundı. Hammâma tamâm ihtiyâcımuz vardur; eger bodrum açılmaz ise hammâma varmağa mesâfe-i ba'îdeden tolaşup varmak lâzim gelür; müslimânlara ta'b ü meşakkat olur. Ammâ; bodrum yolı hammâma toğrıdur. Bu yoldan hemân hammâmun üzerine inilür. Vaz'-ı sâbık üzre bodrum girü açılup yol olmasın recâ iderüz." didüklerinde; "Zikrolunan bodrumun içi sâbıkâ tarîk-ı âmm idi. Her kim murâd idinürse bodrumun içinden mürûr iderdi. Kadîmden tarîk-ı âmm idüğine şehâdet iderüz." diyü mezkûr tarîkun üzerinde bi'l-fi'l evi olan Kirkoz nâm zimmînün muvâcehesinde şehâdet itdüklerin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; arzolunduğı gibi ise zikrolunan bodrumı hedmidüp tarîk-ı âmmı keşfidüp müslimânlara muzâyaka virdürmeyesin.

1265 *Yenice-i Karasu'da vilâyet teftişinde ortadan kaybolan ve geri dönüp mîrî davarlara zarar veren Tamgalu oğlu Hasan'ın yakalanarak küreğe konulmak üzere Dersaâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Korucı Alî'ye virildi. Fî 12 Zi'l-ka'de, sene: 972

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tamgalu-oğlı Hasan nâm kimesne bundan akdem vilâyet teftîşinde gaybet idüp hâliyâ gelüp şirret ü şekâvetden hâlî olmayup ve koruda olan mîrî tavarlara zarar u ziyân idüp ref'ı lâzimdür." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise mezbûrı sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1266 *Küre-i Ma‘mûre Nâzırı Zaîm Seyfi ile Emîn Mustafa'nın defterlerinin Küre-i Ma‘mûre, Amasya ve Daday kadıları tarafından teftiş olunması ve defterlerin her açılışında mühürlerinin kontrol edilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fî 12 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Küre-i Ma‘mûre ve Amâsiyye ve Tatay kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen Küre-i Ma‘mûre Nâzırı olan Za‘îm Seyfî ile Emîn Mustafâ muhâsebeleri alınup mâluma müte‘allik olan bel‘ıyyât u ketmiyyâtları görilmeğiçün defterdârlarum tarafından mufassal hükm-i hümâyûnum gönderilüp ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ömer *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup irsâl olunmışdur. Eyle olsa; emrüm mûcebince emr-i şerîfümle memhûr olan defterleri getürdilüp teftîşe mübâşeret olunup tamâm olunca zamân-ı emânet ü nezâretlerinün ve sâyir Küre-i Ma‘mûre'ye müte‘allik cümle defterleri her gün teftîşden kalkılmalu olduğunuzda çavuşum ma‘rifeti ile cümlenüz mühürleyüp girü açılmalu oldukda mühürlerin yoklayup meclisde açılup bi'l-cümle emrüm mûcebince muhâsebe ahvâli ber-taraf olunca defterler ve evrâkdan bir varak mühürsüz turmayup cümle mühürle turmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda emrüm mûcebince amel idüp hılâf-ı emr iş olmakdan sakınasız.

1267 *İstanbul zahîresi için Rodosçuk taraflarına gönderilen fakat görevi olmadığı halde gön ve yapağı yüklemek için varan gemilere engel olan İskender Çavuş'un, üzerine düşmeyen görevlerle ilgilenmeyip İstanbul'un ihtiyacı olan zahireyi tedarik etmesi.*

Yazıldı.
Gümrük emîni âdemi İskender'e virildi. Fî 13 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından İskender Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem İstanbul zahîresiyçün Rodoscuk cânibine irsâl olunmışıdun. Hâliyâ ol cânibe gön ve yapağı tahmîl itmek içün varan gemilere mâni‘ olduğun i‘lâm olundı. İmdi; sen ol cânibe İstanbul zahîresi mühimmi içün gönderilmiş idün; gön ve yapağı husûsı sana ısmarlanmamışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup emr-i sâbıkum üzre mahrûse-i İstanbul'a zahîre içün gelmesi lâzim olan keresteyi görüp gözedüp Boğaz'dan taşra çıkarmayup İstanbul'a lâzim olan havâyicden bal ve yağ ve pirinç ve nohud ve mercümek ve kurı üzüm ve incir ve bâdâm ve sâyir hubûbâtdan tahmîl olunup Boğaz'dan taşra gitmesinden hazer eyleyesin. Ol bâbda emr-i sâbıkum üzre kemâl-i basîret üzre olasın.

1268 *Kızılağaç kazâsında yanlarına topladıkları kişilerle fesad çıkartıp, kadı ve sübaşıların evlerini basarak haklarında iftiralar ortaya atıp görevden alınmalarına yolaçan Bayezid, Halvayî Ömer, Tomak(?) ve İbrahim'in tutuklanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Kurd'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kızılağaç kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kasaba-i mezbûrede Bâyezîd nâm bezzâz ve Halvâyî Ömer ve Tomak(?) ve İbrâhîm nâm kimesneler şirret ü şekâvet üzre olup kendülere tâbi' müfsidler ile vilâyeti kabz u bast idüp dört beş yüz nefer eşirrâ vü ehl-i fesâd ile cem'ıyyet idüp murâdlarınca olmayan kuzâtun ve sübaşılarun evleri üstine gelüp biribirine i'ânet itmekle envâ'-ı te'addî vü dil-âzârlık idüp ve niçelerin hılâf-ı vâkı' iftirâ ile ma'zûl itdürüp dâyimâ fesâd ü şekâvetden hâlî değillerdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; mezbûrlarun vech-i meşrûh üzre fesâd ü şekâvetleri şer'le sâbit oldukdan sonra sûret-i sicilleriyle mezbûrları kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve bu husûs içün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hüseyin Çavuş mübâşir ta'yîn olundı. Ammâ; emr-i şer'den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Zi'l-ka'de, sene: 972, Kostantıniyye

1269 *Bağdad beylerbeyinin, Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı yardım talep eden Basra beylerbeyi emrine gönderdiği askerlerin yerine Diyarbakır ve Şehrizol'dan gönderilen askerlerden bir kısmını kendi yanında istihdam etmesi, diğerlerini de Şehrizol beylerbeyi ile Basra'ya göndermesi.*

Yazıldı.
Mezkûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Basra'yı muhâsara iden A'râb-ı bed-fi'âl Frenk ile ittifâk idüp fesâda mübâşeret itdüklerin ve vilâyet-i Bağdâd-ı zafer-âbâdun ekser askeri Basra'da mu'âvenet üzre olmalarıyla Bağdâd'dan mu'âvenete bir dahı asker göndermeğe çâre kalmadığın" i'lâm eylemişsin. Eyle olsa; husûs-ı mezbûrı bundan akdem Basra beğlerbeğisi arzeyledükde Şehrizol'dan beş nefer ve Diyârbekir'den altı nefer sancakbeği kullarum umûmen sancakları askerleriyle mu'âvenete göndermek içün Diyârbekir ve Şehrizol beğlerbeğilerine ahkâm-ı şerîfem irsâl olunmışdur. Emrolunan asker-i hümâyûnum varup irişmek üzre olmağın hâliyâ mûmâ-ileyh Şehrizol beğlerbeğisi umûmen beğlerbeğiliğine müte'allik olan asker-i hümâyûnumla Diyârbekir'den mu'âvenete emrolunan sancakbeğleri kullarumla Basra beğlerbeğisine ber-vech-i isti'câl mu'âvenete

irişmek içün kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilüp Şehrizol muhâfazasına Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me'âlîhi* ta'yîn olunup andan gayri Diyârbekir gönüllüler ağası umûmen bölüğiyle ve on nefer sancakbeği kullarum sancakları askerleri ve aşîretleriyle Bağdâd'a varup Basra'ya müstevlî olan a'dâ-yı makhûr ber-taraf olunca yanunda muhâfaza hıdmetinde olmağıçün Diyârbekir beğlerbeğisine dahı emr-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, Diyârbekir'den Basra'ya mu'âvenete ta'yîn olunan sancakbeğleri Bağdâd'a varmışlar ise te'hîr itmeyüp Şehrizol beğlerbeğisiyle irsâl eyleyüp anlardan gayri yanuna muhâfazaya ta'yîn olunan beğler kullarumla gönüllü tâyifesin ol cânibde olan düşmen ahvâli ber-taraf olunca muhâfazada alıkoyup dâyimâ Basra cânibine hâzır u nâzır olup anun gibi müşârun-ileyh Basra beğlerbeğisi irsâl olunan asker-i hümâyûnumdan gayri mu'âvenet taleb iderse vech ü münâsib gördüğün üzre muhâfazaya gönderilen beğlerden ve kullarumdan irsâl idüp ol cânibe mu'în ü zahîr olmakdan ve vâkıf u muttali' olduğun ahbârı i'lâm itmekden hâlî olmayasın.

1270 *Bağdad'da mevcut askerlerden çoğunun Basra Kalesi'ni kuşatan Arap eşkıyasına karşı koymak üzere yardım talebinde bulunan Basra beylerbeyi emrine gönderilmesi sonucu Bağdad'da yeterli sayıda asker kalmadığından Diyarbakır beylerbeyinin de Bağdad'ın muhafazası için belirtilen miktarda asker göndermesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Basra Kal'ası'n muhâsara iden A'râb-ı bed-fi'âlün def'ı içün Basra beğlerbeğisine mu'âvenete irişmeğe beğlerbeğiliğünden askere kâdir altı sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle irsâl olunmağıçün sana hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışıdı. Hâliyâ düşmenün ziyâde hücûmı olmağla vilâyet-i Bağdâd'un ekser askeri anda mu'âvenet üzre olup Bağdâd cânibi hâlî kalup ve Bağdâd'dan mu'âvenete asker göndermeğe ayruk çâre kalmaduğın bildürmeğin beğlerbeğiliğünden mukaddemâ ta'yîn olunan sancakbeği kullarumla Şehrizol beğlerbeğisi umûmen Şehrizol askeriyle mûmâ-ileyhe mu'âvenete irişmek içün kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilüp Şehrizol muhâfazasına Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me'âlîhi*yi ta'yîn idüp isti'câl üzre varup muhâfaza hıdmetinde olmağa mûmâ-ileyhe emr-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Alî Çavuş varıcak, kendü cânibünden mektûb gönderüp kendüye irsâl olunan emr-i şerîfüm üzre eyâleti askeri ile ihrâc idüp gönderesin ve Bağdâd diyârı dahı tenhâ kalmamak içün gönüllüler ağasın umûmen gönüllü tâyifesiyle ve on nefer beğler kullarumı sancakları askerleri ve aşîretleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla tedârük idüp üzerlerine çavuşlar koyup ihrâc idüp Bağdâd'a gönderesin ki, Basra'ya gelen düşmen ahvâli ber-taraf olunca mûmâ-ileyh Bağdâd beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüği üzre yanında muhâfaza hıdmetinde olalar. Zikrolunan gönüllü tâyifesinden gayri emrüm

üzre muhâfazaya ve sâbıkâ mu‘âvenete irsâl olunan beğlerden ta‘yîn olunan kimlerdür ve ne târîhdan ihrâc olunup irsâl olundukların yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresin ki, hıdmet idenler ve ihmâl üzre olanlarun ahvâlleri ma‘lûm-ı şerîfüm ola. Bu emr-i mühimmi sâyir umûra kıyâs itmeyüp irsâl itdüğün beğler kullaruma ve asker halkına tenbîh ü te’kîd idesin ki, sür‘at üzre mahall-i me’mûra irişüp yoldaşlıkda ve hıdmetlerinde mücidd ü merdâne olalar. Her kimün ihmâl ü tekâsüli zâhir ola, özri makbûl olmayup gereği gibi haklarından gelinür. Ana göre tenbîhen tedârük ü irsâl eylemekde dakîka fevtitmeyesin ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olduğın yazup bildüresin.

1271 *Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı koymak üzere Basra beylerbeyi tarafından yardım talep edildiğinden, Şehrizol beylerbeyinin de yerine İmâdiye Hakimi Sultan Hüseyin'i bırakarak emrindeki askerlerle birlikte Basra beylerbeyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Basra Kal‘ası'n muhâsara iden A‘râb-ı müfsidînün def‘ında Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişmek içün beğlerbeğiliğünden beş sancakbeği ve Diyârbekir'den altı sancakbeği kullarım sancakları askerleriyle irsâl olunmağıçün Diyârbekir beğlerbeğisine ve sana hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışıdı. Diyârbekir'den emrolunan asker-i hümâyûnum şimdiye değin varup irişmişdür. Hâliyâ Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun mektûbı vârid olup; "A‘râb-ı bed-fi‘âl Frenk-i dalâlet-me’âl ile ittifâk itmeğin bu vechile fesâda mübâşeretleri olup hücûmları ziyâdedür. Mahrûse-i Bağdâd'da kendü âdemlerinden ve cânib-i yemîn gönüllüler ağasından gayri kimesne kalmayup min-ba‘d asker gönderilmeğe mecâl kalmamışdur." diyü i‘lâm eylemeğin Şehrizol'ı ve tevâbi‘ını görüp gözetmek içün cenâb-ı emâret-me’âb Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me‘âlîhi*ye hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfümle Alî Çavuş *zîde kadruhû* varıcak, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeği kullarumla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti‘câl çıkup ale'l-ittisâl tayy-i menâzil ü merâhıl kılup mûmâ-ileyh Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâdla fursat el virdüğine göre adû-yı makhûrun kal‘ u kam‘ında ve mazarrat u fesâdları def‘ında envâ‘-ı celâdet ve esnâf-ı şehâmetün vücûda getürüp gafletle ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümâyûnuma müte‘allik vaz‘ olmakdan kemâl-i basîret üzre olasın ki, ümmîzdür [ki], bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ a‘dâ-yı devlet makhûr ve asâkir-i nusret-me’ser mansûr u muzaffer olmış ola; şöyle bilesin.

1272 *Şehrizol beylerbeyi emrindeki askerlerle birlikte Bağdad beylerbeyinin yardımına gideceğinden, Imâdiye Hakimi Sultan Hüseyin'in de emrindeki askerlerle birlikte Şehrizol Kalesi ve çevresinin korunması işiyle görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Sultân Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Bağdâd Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "Basra Kal'ası'n muhâsara iden A'râb-ı şekâvet-fi'âl Frenk-i hasâret-âmâl ile ittifâkda olmağla Bağdâd askerinün ekseri ol cânibde Basra beğlerbeğisine mu'âvenet üzre olup a'dânun ziyâde hücûmı olmağla dahı mu'âvenete asker lâzim idüğin" bildürmeğin hâliyâ Şehrizol beğlerbeğisi umûmen Şehrizol askeri ile isti'câl üzre mu'âvenete irişmek içün kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilmeğin Şehrizol Kal'ası'nun ve tevâbi'ının muhâfazasıyçün ta'yîn idüp **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, Âsitân-ı Sa'âdet-âşiyânımuz'a olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca bir ân ve bir sâ'at te'hîr olunmayup eyâletinüze müte'allik askerinüzle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl Şehrizol'a varup mülâkî olup mûmâ-ileyh beğlerbeği yirine gelince kal'a-i mezbûrenün ve tevâbi'ının bi'l-cümle ol serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve zabt u sıyânetinde envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz.

1273 *Yenişehir kazâsında Fahri Hatun'un oğlu Ali'yi öldüren ve bugüne kadar yakalanamayan Beğtataı köyünden Ahmed'in bulunarak davasının görülmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 16 Şevvâl, sene: 972

İnebahtı beğine ve Selanik ve Yenişehir kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Selanik Kâdîsı Mevlânâ Mustafâ *zîde fazlühû* sâbıkâ Yenişehir Kâdîsı iken Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; ""Yenişehir kazâsına tâbi' Beğtataı nâm karyeden Ahmed nâm kimesne Fahrî nâm hâtûnun oğlı Alî'yi katlitdi." diyü da'vâ itdüklerinde nice def'a ihtimâm ile âdemler gönderilüp meclis-i şer'a ihzârı mümkin olmayup gaybet idüp karyede mütemekkin zü'amâ vü sipâhîden ve etrâfda olan kurâ halkından niçe müslimânlar gelüp mezkûr Ahmed içün; "Şakî vü harâm-zâdedür." diyü haber virdüklerinde mezbûr Ahmed'ün akribâsı meclis-i şer'a gelüp ba'zı müslimânlar mahzarında; "Mezbûr Ahmed karyeye gelmesün, celâ-i vatan itsün." diyü maktûlün vâlidesine ve sâyir veresesine tazarru' itdüklerinde mezbûre hâtûn dahı akribâsın tazyîk itmeyüp ferâgat idüp ol zamândan gelmeyüp firâr itmişidi. Hâliyâ girü gelüp bi'l-fi'l anda olıcak mezbûre hâtûn sâyir oğullarına dahı zikrolunan şakî zarar irişdürmek ihtimâlin virüp ahvâli teftîş olunmasın" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûs bundan akdem bir def‘a şer‘le sorılup faslolmış olmayup on beş yıl mürûr itmiş da‘vâ değil ise mezbûrı ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer‘-ı kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise -ki, şer‘le sâbit ü zâhir ola- mezbûrı habsidüp hakîkat-i hâlin tafsîli ile yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyleyesiz.

1274 *Tatarpazarı kazâsında kallâblık suçuyla hapsolundukları halde kadı tarafından kefile verilerek hapistan çıkartılan Baküs ve oğlu Luka'nın kefillerine buldurularak suç aletleri ve sicil sûretleri ile birlekte Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Vezzân Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 20 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

"Taht-ı kazândan Baküs nâm zimmî, oğlı Luka ile kallâb olup mukaddemâ ele girüp yanlarında tokuz sikke kalb altun ve altun sikkesi bulunup sicill olunup habsolunmış iken sen kefîle virüp ıtlâk eyledüğün" i‘lâm olundı. İmdi; mezkûrlar ele gelüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, te’hîr itmeyüp mezkûrları her kande ise kefîllerine teklîf idüp buldurup ele getürüp mukaddemâ yanlarında bulunup sicill olunan kalb sikke ve altunları ve sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. İhmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1275 *Saravalos kazâsının Kuyucak köyünde iltizam ile sübaşı olan ve haksız yere para ve yiyecek alarak müslümanlara zulmeden Pîr Ali'nin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 12 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Saravalos kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Kuyucak nâm karyede sâkin olan piyâde tâyifesinden Pîr Alî nâm kimesne iltizâm ile sübaşı olup nâ-hak yire müslimânlarun altunın ve akçasın alup ve evlerine varup müft ü meccânen cebrile yimlerin ve yimeklerin alup ol vechile müslimânları rencîde idüp ve nice kimesneler dahı zulm ü te‘addîsinden celâ-yı vatan idüp mütezacciru'l-ahvâl oldukların" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, mezbûrı ele getürüp şer‘le sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden [sonra] sûret-i sicilleriyle mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1276 *Edirne'de Çinili Hamam civarında sâkin olan ve Rumeli vilâyetinde kemendcilik ettikleri bildirilen Mehmed, yeniçerilikten ma'zul İbrahim ve bir voynuk hizmetkârının yakalanarak hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Silistre tarafına giden kâdîya îsâl itmeğiçün Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-ka'de, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

"Mahrûse-i mezbûrede Çinili Hammâm kurbinde sâkin olan Murâd Beğ küyegüsi Mehmed ve yeniçerilikden ma'zûl İbrâhîm ve bir voynuk hıdmetkârı kemendciler olup vilâyet-i Rûmili'nde kemendcilik iderler." diyü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları hufyeten tetebbu' u tecessüs itdürüp bi'l-fi'l anda mevcûdları ile ale'l-gafle ele getürüp anda mevcûd değiller ise yarar âdemler koyup evlerine geldükleri gibi ele getürüp cümlesin habsidüp vâkıf olduğun ahvâllerin vukû'ı üzre yazup bildüresin. Sonra anlar bâbında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Ammâ; bu husûsı mukaddemâ kimesneye ifşâ itmeyüp gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1277 *İzvornik'in Malindol ve Donilec köylerindeki primikürlerin haksız yere ahâliden vergi aldıkları ve fesad çıkardıkları yolundaki şikâyetlerin teftiş olunması.*

Yazıldı.

Arz getüren Nasûh'a virildi. Fî 16 Zi'l-ka'de, sene: 972

İzvornik Beği Şa'bân Beğ'e ve İzvornik ve Böğürdelen kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İzvornik kâdîsısın, mektûb gönderüp; "İzvornik kazâsına tâbi' Memleha-i Zîr kurbinde Malindol(?) nâm karyede sâkin Donlic(?) ve dahı Donilec(?) nâm karyede sâkin Menline(?) nâm primikürler vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan be-nâm şerîr müfsidlerden bir kaç nefer kimesneleri yanlarına alup vilâyet-i mezbûrenün umûmen re'âyâsın cem' idüp niçe bin kefere bir yire cem' olup içlerinden mezbûrân müfsidler ilerü bu hakîrün üzerine gelüp hâlâ kazâ-i mezbûrun muhzırbaşısı olan Nasûh hakkında şer'le sübûtı nâ-kâbil ba'zı töhmetler isnâd idüp takrîr-i şekvâ eyledüklerinde; "Re'âyânun bu takrîrlerini der-i devlete elbette arzidivir." diyü bu hakîre ilhâh-ı şedîd idicek; "Takrîr-i şikâyet şer'an müfîd değildür. Bâri fi'l-cümle şer'le sâbit olmayınca arzitmeğe imkân yokdur." diyü cevâb virdükde, mezbûrân müfsidler kefereye; "Bre koman, bize istedüğümüz gibi çünki arz virmez, urun, depelen." diyü umûmen kefereye hücûm itdürüp katlimüze mu'âyinen kasdeyledüklerinde bu hakîr firâr eyleyüp tebdîl-i mekân eylemesevüz katleylemelik mukarrer idi. Mezbûrân müfsidler bundan akdem bir kaç def'a buncılayın azîm cem'ıyyet idüp kâdîları üzerine yöriyüp katleylemeğe kasdeylemişlerdür. Mezbûr müfsidlerün ve bir kaç neferlerinün dahı bu vilâyetden iclâ olunmaları vâcibdür. Eger haklarından gelinmezse dâyimâ bu vilâyetün re'âyâsın ıdlâl idüp ifsâd eylemekden hâlî olmazlar. Bu def'a da eyledükleri cem'ıyyetde avârız üslûbınca her hâneye salgun idüp akçalar cem' eylemişlerdür. Şerr ü şûrları vilâyetden ref' olunmak lâzimdür." diyü bildürüp ve sâbıkâ

İzvornik Beği Hasan *dâme ızzühû* mektûb ve İzvornik kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; ""İzvornik keferesinün cizyesi cem‘ıne me’mûr olan Emîn Mehmed ve Kâtibi Alî'nün re‘âyâdan hılâf-ı emr ve mugâyir-i defter aldukların alıviresin." diyü hükm-i şerîf vârid olup meclis-i şer‘a ihzâr olunup re‘âyânun her bir neferinden kırk ikişer akça üzerine harâc alup ve bu nâhıyenün ba‘zından her sene hâneden bir nev-yâfte ve ba‘zından on hâneden bir nev-yâfte alınup ve her nev-yâfteden elli ikişer akça alınup ve mürdelerinün dahı sâyir harâclar gibi kırk ikişer akça alup ve her bir mürde ihrâcı içün yiğirmi ikişer akça alup ve her hâneye üçer akça poklon ve ikişer akça sarrâfiye ve her karyeden arpa ve koyun ve otluk içün yiğirmişer-otuzar akça alup mezkûrlardan sü’âl olundukda, fi'l-vâkı‘ ellişer akça hısâbı üzre sekiz yüz yetmiş aded nev-yâfteleri akçaları alınup sâyirleri; "Almaduk." diyü cevâb virüp tokuz nefer sipâhî ile beş nefer hısâr-eri ve sâyir mu‘temedün-aleyh müslimânlar re‘âyânun takrîri üzre şehâdet idüp; "Bunlar bizüm hasımlarımuzdur." diyü te‘allül itdüklerin" bildürdiler. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um varıcak, bu bâbda ihzârı lâzim olanları husamâsıyla berâber idüp bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp göresiz; kazâ-i mezbûre keferesinün cizyeleri cem‘ıne varan harâccılara kâdî-i mezbûr mu‘în olup celb-i mâl itmekle re‘âyânun şer‘a ve kânûna ve deftere muhâlif ol mikdâr akçaları alınmış mıdur ve kâdî-i mezbûr dahı arzında sahîh olup zikrolunan şerîrlerün ilkâ vü tahrîkiyle re‘âyâ gulüvv-i âmm idüp ol vechile fesâd ü şenâ‘at itdükleri sahîh vâkı‘ mıdur, iki cânibün ahvâline tamâm vâkıf u muttali‘ olup hakîkat-i hâlleri yanınuzda ne vechile sâbit ü zâhir olursa şirret ü fesâdı zâhir olan mezbûrûn müfsidleri habsidüp tafsîl-i ahvâllerin arzidesiz ve mezbûrân harâccılar te‘addî vü tecâvüz idüp kâdînun dahı ol bâbda izni ve dahli var mıdur, şikâyet itdükleri üzre zulmen ol mikdâr akçaları alınmış mıdur, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp sıhhati üzre Atebe-i Ulyâm'a i‘lâm idesiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzından, tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız; şöyle bilesiz.

1278 *Kiğı sancağında yakalandıktan sonra bir yolunu bulup ortadan kaybolan hırsız ve fesadcıların Erzurum vilâyeti kazalarına geldiklerinde yakalanarak Kiğı beyine veya onun göndereceği adamına teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Kiğı beğinün kethudâsına virildi. Fî 20 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Vilâyet-i Erzurum kâdîlarına:

Kiğı beği Dergâh-ı Mu‘allâm'a âdem gönderüp; "ba‘zı hırsuz u harâmî sancağında fesâd ü şenâ‘at idüp ele getürüp şer‘le haklarından gelmek istedükde gaybet idüp âhar sancağa varmağla halâs olup haklarından gelinmedüğin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyhün sancağında vâkı‘ olan hırsuz u harâmîden fesâd ü şenâ‘ati zâhir olanları ele getürmek istedükde gaybet idüp her kankınuzun taht-ı kazâsına dâhıl olursa müşârun-ileyhün âdemi varup taleb itdükde aslâ ve kat‘â te‘allül ü nizâ‘ olunmayup anun [gibi] hırsuzluğı ve fesâdı zâhir olanları mahall-i hâdiseye gönderesiz ki, ber-muktezâ-yı şer‘-ı şerîf mahallinde teftîş olunup şer‘le ve kânûnla lâzim gelen mahallinde icrâ olunmağla

ehl-i fesâd ü şenâ‘at vilâyetden mündefi‘ olup eyyâm-ı sa‘âdetümde re‘âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olalar; şöyle bilesiz.

1279 *Kiğı beyinin, hırsız ve fesadcıları yakalamak ve defetmek için sancağındaki sübaşılarla sipahilerden yeteri kadarını istihdam etmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kiğı beğine hüküm ki:

Hâliyâ sancağunda vâkı‘ olan hırsuz u harâmî ve ehl-i fesâd ü şenâ‘atün def‘ı içün mu‘âvenet lâzim geldükde sancağun sübaşıları ve sipâhîlerinden kifâyet [mikdârı] kimesne istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Sancağunda ehl-i fesâd ü şenâ‘at zâhir olup ele getürüp def‘ itmeğe mu‘âvenet lâzim oldukda, sancağun sübaşıları ve sipâhîlerinden kifâyet kadarın istihdâm idesin. Anun gibi hıdmete ta‘yîn itdüğün kimesnelerden tekâsül ü ihmâl idenleri isimleriyle yazup arzidesin ki tîmârları âhara virile; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 18 Zi'l-ka‘deti'ş-şerîfe, sene: 972, Kostantıniyye

[Yev]mü's-Sebt, fî 19 minh.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 20 Zi'l-ka‘de

1280 *Niğbolu Beyi Mehmed Bey'in âcilen askerleriyle birlikte sefer için yola çıkarak Köstendil, Hersek, İskenderiyye, Üsküp ve Prizrin sancakları beylerine serdar olup münasip bir mahalden Tımışvar'a geçerek Tımışvar beylerbeyinin uygun göreceği hizmette bulunması.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Bundan akdem defe‘âtle sana ahkâm-ı şerîfe gönderilüp sancağun sübaşıları ve sipâhîlerin alaybeğisi ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla vilâyet-i Tımışvar'a irsâl eylemen emrüm olmışıdı. Henüz sancağun askerin ihrâc itmeyüp göndermedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Rıdvân *zîde kadruhû* varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp sancağun sübaşıları ve sipâhîlerin kânûn üzre lâzim olan cebelülerinüzle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp emîru'l-ümerâ’i'l-kirâm Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed

Paşa *dâmet me'âlîhi*ye tevakkuf itmeyüp Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan Köstendil ve Hersek ve İskenderiyye ve Üsküb ve Prizrin sancakları beğlerine serdâr olup münâsib olan mahalden Tımışvar'a geçüp Tımışvar beğlerbeğisi yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasız. Küffâr-ı hâksârun ol taraflarda ziyâde hücûmı vardur; mûmâ-ileyhe mu'âvenete irişmek gâyet mühimm ü lâzim olmışdur. İhmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzre ber-vech-i isti'câl sancağun askeriyle mahall-i me'mûra irişmek ardınca olasın. Şöyle ki; mu'âvenete irişmemekle ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümâyûnuma muhâlif bir vaz' ola, özrün makbûl değildür. Ana göre tedârük idüp hıdmete varup irişmek ardınca olasın; şöyle bilesin.

1281 *Üsküp beyinin, sancağı askerleriyle birlikte âcilen yola çıkarak Tımışvar beylerbeyinin emrine katılması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Üsküb Beği Veyis Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp sancağun askeriyle Tımışvar beğlerbeğisine mu'âvenete irişmen emrüm olup küffâr-ı hâksârun ol taraflarda ziyâde cem'ıyyeti olup Memâlik-i Mahrûsem taraflarına dahl ü te'addîden hâlî değiller iken emrüm üzre sancağun askerin ihrâc idüp ol cânibe teveccüh itmeyüp sancağunda bulunmağla müstehıkk-ı ıtâb ü ıkâb-ı elîm olmışsındur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp emr-i sâbıkum üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîlerin kânûn üzre lâzim olan cebelülerinüzle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti'câl mahall-i me'mûra varup irişmek ardınca olasız. Şöyle ki; emr-i hümâyûnum vardığı gibi çıkup gitmeyesin veyâ ol cânibe varup hıdmete irişmeyesin, sancağun alınmağla konılmayup envâ'-ı ukûbet ile ıkâb olunman mukarrerdür. Ana göre tedârük idüp bu emr-i mühimde dakîka fevtitmeyesin. Bir dürlü dahı itmeyüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

1282 *Hezargrad kasabasına hâriçten gelerek hırsızlık yapıp fesad çıkartan Çingene, Tatar vesâir şahısların yakalanarak cezalandırılmaları.*

Yazıldı.
Şehremînine virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Hezârgrad kâdîsına ve zü'amâdan Behrâm'a hüküm ki:

Müteveffâ İbrâhîm Paşa mütevellîsi mektûb gönderüp; "Kasaba-i Hezârgrad müteveffâ-yı müşârun-ileyhün evkâfından olup hâricden ba'zı Çingâne ve Tatar ve sâyir ecnâsdan kimesneler gelüp ev açup tavar sirka idüp âdem soyup küllî şenâ'at iderler. Kasaba halkı ziyâde rencîde olup perâkende olmaları mukarrerdür. Vakfa zarar müterettib olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup kasaba-i merkûmede fesâd ü şenâ‘ati zuhûr iden kimesneleri hüsn-i tedbîr ile ele getürüp ahvâllerin şer‘le teftîş idüp arzolunduğı üzre hırsuzluğı ve fesâd ü şenâ‘ati sâbit ü zâhir olanlardan sipâhî olanları mecâl virmeyüp habsidüp arzidüp olmayanlar bâbında şol ki emr-i şer‘-ı kavîmdür, mahallinde icrâ idüp yirine koyasız. Hılâf-ı şer‘-ı kavîm kimesneye iş itdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

1283 *Osmanlı tâcirlerinin Moskova'dan gelirken Leh sınırında yollarını kesip mallarını gasbeden ve adamlarını katleden Lehlilerin yakalanarak cezalandırılması ve tâcirlerin mallarının tazmin edilmesi.*

Yazıldı.
Altun kozalak ve ser-â-ser kîse ile Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 28 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Leyh kralına hüküm ki:

Hacı Mehmed ve Mustafâ ve Kazgancı Alî ve İbrâhîm ve dîger Mustafâ ve Ahmed ve Şa‘bân ve Allâhkulı Hacı nâm müslimânlar ve zimmîlerden Batora(?) ve Haçaroz ve Tohtamış ve Ovannes ve Avadik nâm tâcirler Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "vilâyet-i Moskov'dan gelürken vilâyetinüzden Barı nâm kal‘a kurbinde Basman(?) suyında ba‘zı harâmî kârbânların basup iki yüz on re’s esîrlerin ve yiğirmi üç bin üç yüz altunluk esbâbların dört yüz altmış atların gâret idüp yedi neferin katlidüp ahd ü emâna mugâyir vaz‘ itdüklerin" bildürüp ve mezbûr Hacı Mehmed gâret olunan esbâbından on tokuz pâre sincâb kürk ve iki pâre aşlık(?) ve yedi çift telatin Kiyev nâm kasabadan Pavlo Balkoviç dimekle ma‘rûf deli kâfirün oğulları Vasko ve Yovan nâm zimmîler elinde bulup Rûmili kâdî-askeri huzûrında şer‘le sâbit hükmolunup alıvirildi. Eyle olsa; gerekdür ki:

Nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl [buldukda], mâ-beynimüzde kadîmü'l-ezmân[dan] müşeyyed ü mü’ekked dostluğa ve ahd ü emâna mugâyir Memâlik-i Mahrûsem tâcirlerinün yolların basup âdemlerin katlidüp esbâb ü emvâllerin ve esîr ve atların gâret ü hasâret iden ehl-i fesâd ü şenâ‘at kaç nefer ise zuhûra getürüp Memâlik-i Mahrûsem tâcirlerinün alınan esbâb ü emvâllerin ve esîr ve tavarların bî-kusûr alıvirdükden sonra ahid-nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca gereği gibi haklarından gelüp cez[â] vü sezâların viresiz ki, ehl-i fesâda mûcib-i ıbret olup bir dahı kimesnenün ahd ü emâna muhâlif vaz‘ itmeğe mecâli olmaya; şöyle bilesiz.

1284 *Ece ovasında yakalanarak Gelibolu'da mahbus bulunan harâmilerin Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezbûr Husâm Re'îs'e virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Mukaddemâ Eceovası'nda tutılup Gelibolı'da mahbûs olan harâmîlerden Eğlen ve Hasan ve Hamza ve Nebî nâm kimesneler mukayyed [ü] mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle hâssa re'îslerden dârende Husâm Re'îs vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları habsden ihrâc idüp emrüm üzre mukayyed ü mahbûs mezkûra koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

1285 *Ağrıboz'a tâbi İstefe kasabası halkının şirretinden şikâyetçi olup davet edildiği mahkemeye gelmeyen Mehmed'in küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ağrıboz beğine ve İstefe kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı [Mu'allâm'a] mektûb gönderüp; "livâ-i Ağrıboz'a tâbi' kasaba-i İstefe sâkinlerinden olan Mehmed nâm kimesnenün şirret ü şekâvetinden ba'zı müslimânlar şekvâ idüp hukûk-ı nâs şer'le görilüp hak müstehıkkına îsâl olunmak içün mezkûrun ihzârına âdem irsâl olundukda itâ'at-i şer'-ı şerîf itmeyüp şekâvet üzre olduğın kasaba-i mezbûre kâdîsı i'lâm itdüğin" arzeylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' mezbûrun ol vechile fesâd ü şenâ'ati şer'le sâbit olup sicill olmış ise ele getürüp sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, gaflet ile yolda ve izde gaybet itdürmekden ihtirâz ideler; şöyle bilesin.

1286 *Koron halkı tarafından şikâyette bulunulan Koron dizdarı hakkındaki iddiaların araştırılması.*

Yazıldı.
Rikâb-ı Kâm-yâb'a ruk'a ref' eyleyen zimmîye virildi; Dîvân'da.

Mora beğine ve Koron ve Moton kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen Koron halkı Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup Koron dizdârı olan kimesneden ızhâr-ı tezallüm idüp ve ba'zı mevâdd i'lâm itdükleri ecilden görilüp sıhhati ma'lûm olmağıçün sunılan ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, ruk'ada mastûr olan mevâdda nazar idüp dahı fi'l-vâkı' mezkûrun kal'ada kırk nefer kulı dirlik tasarruf itdüği ve ol vechile re'âyâya zulm ü te'addîsi ve kâdîlarun mühri ve sicil husûsında tezvîr ü telbîsi olduğı vâkı' mıdur, ne mikdâr mâl ü emlâk ü tavara kudreti vardur, arz-ı hâlde mastûr olan mâddeler sahîh midür, nicedür; hakîkat-i hâline muttali' olup dahı sıhhati ve vukû'ı üzre cümle-i ahvâlin yazup bildüresiz.

Hılâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden ve garaz u ta‘assubdan hazer idüp vâkıf u muttali‘ olduğunuz ve sübût u zuhûr bulan ahvâlin mufassal yazup bildüresiz.

1287 *Deryada düşman donanması olduğu haber alındığından Yanya'ya kadar olan yalılarda bulunan beyler ve dizdarların yalıların ve kalelerin korunması hususunda dikkatli olup düşman gemileri hakkında alacakları haberleri bu hususta görevli olan Mehmed Çavuş'a bildirmeleri.*

Yazıldı.
Bâlî Çavuş-oğlı Mehmed'e virildi. Fî 20 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Yanya'ya varınca yalılarda vâkı‘ olan beğlere ve kâdîlar ve dizdârlara hüküm ki:

Hâliyâ deryâda küffâr-ı hâksârun donanması olduğı istimâ‘ olunup ol taraflara karîb hareket itmiş gemileri var mıdur, sahîh haber almağıçün Atebe-i Ulyâm çavuşları oğullarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her birinüz taht-ı hükûmetinüzde olan yalılarun hıfzında mücidd olup leb-i deryâda yir yir gözciler koyup gözedüp ve siz ki dizdârlarsız, leyl ü nehâr kal‘alarınuzun hıfzında dakîka fevtitmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır bulunup a‘dâ tarafından gafletde bulunmayup kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre hıdmet-i muhâfazada gereği gibi ikdâm ü ihtimâmda olup dahı şimdiye değin ol taraflarda küffâr-ı bed-girdârun donanma-i hezîmet-eserlerinden harâmî ve korsan gemilerinden zuhûr itmiş gemi var mıdur, nicedür; vâkıf u muttali‘ olduğunuz sahîh haberi çavuşumla arzeyleyüp min-ba‘d dahı a‘dâ gemilerine müte‘allik vâkıf olduğunuz haberi ber-vech-i isti‘câl ihbâr itmekden hâlî olmayasız.

1288 *Preveze kadısı ve dizdarlarının Preveze ve Ayamavra kaleleri muhasarası için Fener limanına geldiğini bildirdikleri düşman gemileri hakkında doğru haberler alarak bildirmeleri, ayrıca Delvine sipâhilerinden bir kısmının da alaybeyleri kumandasında Preveze Kalesi'nin muhafazası için tâyin olunduğu.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Preveze kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Yanya Sancağı Beği Hüseyin *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Preveze ve Ayamavra Kal‘alarınun üzerine yüz yiğirmi pâre küffâr kadırgaları Fener Limanı'na gelüp bi'l-fi‘l anda olup hısâr-ı mezbûrun muhâsarasına mübâşereti mukarrerdür. Preveze kâdîsıyla dizdârı ve alaybeğisinden mektûb gelmişdür." diyü i‘lâm eyledi. Eyle olsa; a‘dâ-yı dalâlet-âsârun ol mikdâr kadırgaları geldüği sahîh olması neden ma‘lûm oldı, görünen gemiler sahîh harbî gemiler midür, yohsa Venedik gemiler[i] midür, niçün onat teşhîs idüp sahîh haber almadın sancakbeğine arzidersiz? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr eylemeyüp ol görünen gemiler ne asıl gemilerdür, sahîh haber alup ve küffâr-ı hâksârun dahı donanması henüz deryâya çıkmış mıdur, ne semtlere müstevlî olmışlardur; şimdiye değin vâkıf olduğunuz sahîh haberi mezbûr çavuşumla arzeyleyesiz. Hâliyâ Preveze Kal'ası'nun muhâfazasıyçün Delvine alaybeğisi livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîleriyle muhâfazaya ta'yîn olunup ol bâbda Delvine beğine ve mûmâ-ileyh alaybeğiye hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Muhâfazaya vardukları gibi siz dahı kemâl-i teyakkuz u intibâh üzre kal'a-i mezbûrenün hıfz u hırâsetinde dakîka fevtitmeyüp bâb-ı muhâfazada envâ'-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasız.

1289 *Tersâne-i Amire'de yapılacak olan gemiler için Kefe'den bir kaç defa istendiği halde gönderilmeyen kerestenin rençber gemileri ve sâir gemilere navlun ile yüklenip gönderilmesi.*

Yazıldı.
Azebler Kâtibi Mehmed Çelebî'ye virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle ahkâm-ı şerîfem gönderilüp; "Tershâne-i Âmirem'de müceddeden binâ olunacak hâssa kadırgalarun tahtaların varan rencber gemilerine tahmîl idüp irsâl idesin." diyü emrüm olmışıdı. Ol vakıtden berü emrolunan tahtalar gelüp vâsıl olmamağla zikrolunan gemilerün binâsı avk u te'hîr olunmışdur. İmdi; Tershâne-i Âmirem'de olan cümle kadırga ve mavna Donanma-i Hümâyûnum'la gitmişdür. Rencber gemilerinden gayri gemi ile gelmeğe şimdiki hâlde imkân yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhi itmeyüp İstanbul'a zahîre getürmek içün varan rencber gemilerine ve gayre her kimün gemisi olursa olsun navlun ile sepişdürüp emrolunan tahtayı irişdürmek ardınca olasın. Bu emr-i mühimde tamâm ikdâm ü ihtimâm idüp maslahat te'hîre kalmasından ihtiyât idesin.

1290 *Turgud Paşa'ya kadırga küreği ve gemi aletleri götüren Sefer ve Süleyman reislerin gemilerinin Boğaz'dan geçmelerine Gelibolu kadısı ve dizdarı tarafından engel olunmaması.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebî'nün âdemine virildi. Fî 19 Zi'l-ka'de, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Sefer nâm re'îsün gemisiyle Turgud Paşa'ya bin aded kadırga küreği irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varıcak, Boğaz'dan geçmelü oldukda mâni' olmayasız. Emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti; "Süleymân nâm re'îs gemisiyle gemi âlâtı irsâl olundı." diyü yazıldı.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 21 Zi'l-ka‘de, sene: 972, Kostantıniyye

1291 *Havâss-ı Hümâyun'a ait bir iş için Tımışvar'dan gelen Pirî Çavuş'un Tuna yalısındaki iskele eminleri tarafından gemi verilmeyip kendisinin bekletildiği yolundaki şikâyetleri üzerine, Tımışvar ve sair serhad beylerinden Südde-i Sa‘âdet'e gelecek olan görevlilerin, iskele eminleri tarafından hiç bekletilmeden istedikleri tarafa geçirilmeleri hususunda ikaz edilmesi ve çavuşu bekletenlerin isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Semendire Beği Bayram Beğ'e ve Koçanya kâdîsına hüküm ki:

Tımışvar çavuşlarından Pîrî Çavuş Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Tımışvar beğlerbeği cânibinden havâss-ı hümâyûnuma müte‘allik husûs içün Südde-i Sa‘âdetüm'e gelürken Tuna yalısında Hram Kal‘ası kenârına geldükde iskele emînlerine; "Gemi getürün." diyü haber gönderüp mukayyed olmayup bir kaç def‘a talebine alâmet itdükde; "Macuraluya i‘tibâr itmezüz." diyü ihmâl idüp niçe gün gemi göndermeyüp öte yakada avkolunduğın" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan iskele emînlerin getürdüp muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, min-ba‘d anun gibi müşârun-ileyh tarafından ve sâyir serhad beğlerinden bir mühim husûs içün Atebe-i Ulyâm'a âdem gelmelü oldukda aslâ ol cânibde tevakkuf itdürmeyüp hemân ol sâ‘at gemi tedârük idüp bu cânibe geçürmeğe hâzır olalar. Şöyle ki; ba‘de'l-yevm ol bâbda ihmâl ü müsâheleleri arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm ola, özürleri makbûl olmayup siyâset olunurlar ve mezkûr çavuşa ol vechile ihânet itdükleri vâkı‘ ise emrüme muhâlif vaz‘ iden kimler ise isimleriyle yazup arzeyleyesin.

1292* *İstanbul suyolu kemerleri inşâsında çalışanlara ihsan olunan seksen dört mertebe ve akçanın müstahık olanlara yeniçeri ağası tarafından tevcih olunup defterinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâlen cenâb-ı celâlet-me’âbum kıbelinden mahrûse-i İstanbul'a getürilen suyolı kemerlerinün binâsında senünle bile hıdmetde olan kullarumun hakkında mezîd-i ınâyetüm zuhûra getürüp seksen dört mertebe ve dört yüz akça ki, ihsân idüp müstehık olanlara vech ü münâsib gördüğün üzre tevcîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Yayabaşılardan on nefer ve atlu zağarcılardan yedi nefer ve ağa bölükbaşılarından altı nefer ve atlu sekbânlardan dört nefer ve dört nefer dahı sekbân bölükbaşılarından ve yiğirmi nefer solaklardan ve on nefer yeniçeri kullarumdan bölüğe çıkarup zikrolunan üç yüz akçayı

dahı müstehık olan kullaruma tevcîh idüp cümlesin bir yire defter idüp mühürleyüp gönderesin; şöyle bilesin.

* Hüküm metni üzerine mükerrer kaydı çekilmiştir.

1293 *bkz. hkm. 663*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-hıcce, sene: 972

Budun beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Vilâyet-i Budun'da Solnok sancağında Evhad nâm karye halkından babası adı Mihal ve anası adı Lotsa Talpaş ve dedesi adı Yorgi olan Petruşka Talpaş nâm zimmiyye ve mezbûrenün zevci olup babası adı Penedik ve dedesi adı Sabanoş Yorgi ve anası adı Anna olan Mikloş nâm zimmî ve Belgrad sancağında kazâ-i mezbûra tâbi‘ karyelerden babası adı Abtal ve anası adı Hacle ve dedesi adı Vençe kâfirde adı Yanoş olan İskender mezkûr üç nefer harâc-güzârlar esîr oldukları arzolunmağın; "Mezkûrlarun ahvâlleri gereği gibi tetebbu‘ u tecessüs olunup her kimün elinde bulunurlar ise -ki, Memâlik-i Mahrûsem re‘âyâsından olup defter-i cedîd-i hâkânîde kendü ve babaları ismi mukayyed harâc-güzâr re‘âyâmdan iken esîr oldukları yanunda bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola- ıtlâk idüp hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye dahl ü ta‘arruz itdürmeyesin." diyü sâbıkâ beğlerbeğiye hükm-i hümâyûnum gönderilüp ol vakıtden berü ahvâlleri neye müncer olduğı i‘lâm olunmaduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i sâbıkum üzre mezbûrlarun ahvâllerin dikkat ü ihtimâm üzre görüp sahîh harâc-güzârlarumdan iken esîr olup henüz ıtlâk olunmamış ise ıtlâk idüp eger dâru'l-harb iken alınup esîr olmışlar ise ana göre hakîkat-i hâllerin te’hîr itmeyüp Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesiz.

1294 *Küffâra tereke verdiği ve fukaranın emlâklarını ellerinden aldığı için küreğe gönderilmek üzere hakkında hüküm çıkarıldığı halde küreğe gönderilmeyen, ayrıca Mustafa adlı kişi için de sahte hüküm tertip ettiği bildirilen Memi'nin küreğe konulmak üzere Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Ferhâd nâm kimesneye virildi. Fî 25 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Meğri kâdîsına hüküm ki:

Mustafâ [nâm kimesne] gelüp; "bundan akdem Memi nâm kimesne gammâzdan ve şühûd-ı zûrdan bir niçe kimesneyi yanına cem‘ idüp şühûd-ı zûr ikâmet itmekle fukarânun emlâklerin ellerinden alup ve küffâra tereke virdüğin" mektûb ve sûret-i sicill ile i‘lâm eylemeğin küreğe gönderilmek içün hüküm virilmişken gönderilmeyüp ba‘dehû mezbûr Memi gelüp bununiçün; "Bana hılâf-ı vâkı‘ isnâd idüp; "Küffâra tereke bey‘ itdi." diyü müzevver hüküm ihrâc itdi." diyü hüküm ibrâz itdüğin bildürdi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr Memi'nün ol vechile fesâd ü şenâ‘ati ve emre muhâlif tereke bey‘ itdüği sâbit olursa mezbûrı emr-i sâbıkum mûcebince küreğe gönderüp mezbûr Mustafâ hakkında îrâd itdüği hükmi mühürleyüp gönderesin.

1295 *Müteveffa Hüseyin Paşa'nın İştib kazasında bulunan evkâfı mütevellîsi İbrahim'in vakfın malını zayi ettiği ve İranla alakası olduğuna dair şikayetlerin araştırılması.*

Yazıldı.

Köstendil beğine, Köprili ve İştib kâdîlarına hüküm ki:

Müteveffâ Hüseyin Paşa kızı gelüp; "babasınun İştib'de vâkı‘ olan evkâfı mütevellîsi olan İbrâhîm nâm kimesne vakfun on beş yük akçasın israf ü itlâf idüp muhâsebesin virmeyüp bundan akdem teftîşi içün hüküm virilmişken yine ol emir mûcebince görilmedüğin ve mezbûr Kızılbaşlık ile meşhûr olup Kızılbaş'dan kendüye âdem gelüp ol cânible alâkası olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr mütevellîyi ihzâr idüp zamân-ı mübâşeretinden bu âna gelince vâkı‘ olan muhâsebelerin tamâm dikkat ü ihtimâmla yirlü yirinden müfredât defterleri mûcebince aslı ve murâbahası ile ve reftesi ile bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus kılup îrâd u masrafların birbirine tatbîk itdürüp göresiz; mezkûrun ekl ü bel‘ itdüğinden ve israf ü itlâf itdüğinden ne mikdâr mâl-ı vakf sâbit olur ise -ki, şer‘le damân lâzim gele- bî-kusûr cümlesin tahsîl idüp asl-ı mâl ile murâbahasın bi'l-cümle mezkûrda ne mikdâr mâl-ı vakf var ise cümlesin mühürleyüp kal‘ada emânet koyup mâl-ı vakfa olan gadrin sicillât itdürüp sûret-i sicillerin gönderüp ve Kızılbaş cânibi ile mu‘âmelesi olduğı dahı vâkı‘ ise sıhhati üzre yazup anı dahı bildüresiz. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzitmekden ve şer‘a muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1296 *Emr-i şerîfe ile üç defa görülen dâvayı tekrar gördürmek isteyen ve Dergâh-ı Muallâ'dan gelen defter sûretindeki kaydı değiştirdiği bildirilen Lefke kasabasından Ahmed adlı kişinin defter sûreti ile birlikte Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Oruç'a virildi. Fî 2 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bilecik kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kasaba-i Lefke'den Ahmed nâm kimesne emr-i şerîf ile üç def‘a üç kâdî şer‘le fasleyledüği da‘vâyı tekrâr emr-i şerîf ibrâz idüp huccet-i kâdîya amel itmeyüp yine da‘vâ idüp dâyimâ şirret ve tezvîr ü telbîs üzre olup men‘le memnû‘ olmayup meclis-i şer‘a hâtûnın dahı getürüp kazıyyede medhali yok iken şekâvetde mu‘âvenet eyleyüp telbîs eyledüğinden gayri Dergâh-ı Mu‘allâm'dan ihrâc olunan sûret-i deftere dahı kalem katup nice dürlü tezvîr ü telbîs eyledüğin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı ele getürüp tağyîr eyledüği sûret-i defter ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, yolda onat vechile hıfzidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1297 *Yoros kazâsının Deresekili karyesi yakınında bulunan Akbaba Mezarı'nı ziyarete gelen kadın ve erkekler fesada sebebiyet verecek davranışlarda bulunduklarından, ziyaret için gelmek isteyenlerin engellenmesi.*

Yazıldı.
Bostancıbaşı âdemine virildi; Dîvân'da. Fî 25 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Yoros kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; ""Kazâ-i mezkûre muzâfâtından Deresekili nâm karye kurbinde vâkı‘ olan Akbaba Mezârı'n ziyâret bahânesine şehirden ba‘zı levendât ve nisvân tâyifesi cem‘ olup niçe mahalde mahlût meclislerde hılâf-ı şer‘-ı şerîf niçe evzâ‘ olur. Âkıbet fesâd olmak mukarrerdür; ref‘ olunması lâzimdür." diyü etrâfda olan kurâ ahâlîsi haber virdiler." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda göresin; kazıyye arzitdüğün gibi ise nisâ tâyifesin ve sâyir ehl-i hevâ vü fesekayı ziyâret bahânesiyle ol mevzı‘a getürtmeyüp gereği gibi men‘ u def‘ idüp şer‘-ı şerîfe ve fermân-ı hümâyûnuma muhâlif vaz‘ olmakdan ihtirâz eyleyesin. Bu bâbda hâssa korıcılarumbaşı mübâşir ola; emr-i şer‘den tecâvüz itmeye; şöyle bilesin.

1298 *Delvine Alaybeyi Osman'ın zeameti olan Prekalma nâhiyesi Ortoşta köyü halkı ile olan davasına icabet etmeyen köy halkının aynı zamanda uzun süreden beri isyan üzere bulundukları bildirildiğinden köy halkının elebaşılarının hakkından gelinmesi.*

Yazıldı.
Alaybeği âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Delvine beğine ve kâdîsına:

Sen ki kâdîsın, sâbıkâ livâ-i mezbûr beği Abdülbâkî *dâme ızzühû* ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Delvine Alaybeğisi Osmân Prekalma nâhıyesinde ber-vech-i ze‘âmet mutasarrıf olduğı Ortoşta nâm karye halkı ile bâğ u bâğçe vü bostân husûsında nizâ‘ları olup mezbûr karye halkı meclis-i şer‘a da‘vet olundukda itâ‘at-i şer‘ eylemeyüp temerrüd ü ınâd idüp udûl-i müslimînden ahvâlleri sü’âl olundukda; "cemî‘ zamânda ısyân üzre olup şirret ü şekâvet itdüklerine şehâdet eyledüklerin"" arzeyledüğünüz ecilden ısyân u tuğyân üzre olan müfsidlerün haklarından gelinmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup arzolunduğı üzre zikrolunan kefere tâyifesi itâ‘at üzre olmayup ısyânda musırr olup fesâd ü şenâ‘atden hâlî değiller ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle üzerlerine varup eşkıyâdan olup menba‘-ı fesâd olan

baş baş müfsidlerin ele getürüp haklarından gelesin ki, sâyir eşkıyâya ıbret-nümâ olup min-ba‘d bir ferdün şer‘-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma mugâyir harekete mecâli olmaya. Ammâ; bu bahâne ile karye-i mezbûrenün itâ‘at üzre olup kendü hâllerinde olanlara ve mâl ü tavarlarına ve esbâblarına ve etfâl ü ezvâclarına dahlolunmağa rızâ-yı şerîfüm yokdur. Ol bâbda tamâm basîret üzre şer‘a ve emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesin ve ne mikdâr ehl-i fesâdun ele girüp haklarından gelindüğin yazup bildüresin.

1299 *İskenderiyye beyinin Erdel seferine çıkmasını fırsat bilip isyan ederek İskenderiyye İskelesi'ni etkisiz kılıp köyleri talan eden isyancıların önüne geçilebilmesi için Dukagin beyinin yeteri kadar asker tedarik ederek olay mahalline gidip İskenderiyye ve Dukagin sancaklarının muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.
Kapukethudâsına virildi; Dîvân'da. Fî 13 Safer, sene: 973

Dukagin Beği Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Hâlen İskenderiyye ve Podgoriçe kâdîları mektûb gönderüp; "İskenderiyye Beği Tur Alî *dâme ızzühû* Erdel seferine çıkup gitmekle itâ‘at iden mütemerridîn ısyâna avdet idüp İskenderiyye İskelesi'n mu‘attal idüp vilâyet-i İskenderiyye'de olan kurâyı gâret itdüklerinden gayri iç illere zarar u gezend irişdürmek ihtimâli vardur." diyü i‘lâm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, İskenderiyye sancağında vâkı‘ olan kılâ‘ı hâlî komayup erenlerinden kifâyet kadar müstahfızı alup ve il-erinden dahı kifâyet kadar düşmen yarağıyla âdem ihrâc itdürüp zikrolunan usât-ı mütemerridînün mazarratı def‘ıne karîb mahalle varup livâ-i mezbûrun ve hem kendü sancağun hıfz u hırâsetinde dakîka fevtitmeyüp memleket ü re‘âyânun hıfz u sıyâneti bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

1300 *bkz. hkm. 1292*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı celâlet-me’âbum kıbelinden mahrûse-i İstanbul'a getürilen suyolı kemerlerinün binâsına senünle bile hıdmetde olan kullarumun hakkında mezîd-i ınâyetüm zuhûra getürüp seksen dört mertebe ve dört yüz akça ihsân idüp müstehıkk olanlara vech ü münâsib gördüğün üzre tevcîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Yayabaşılardan on bir nefer ve atlu zağarcılardan sekiz nefer ve ağa bölükbaşılardan tokuz nefer ve atlu sekbânlardan tokuz nefer ve altı nefer dahı sekbân bölükbaşılarından ve yiğirmi beş nefer solaklardan ve on altı nefer yeniçeri kullarumdan bölüğe çıkarup zikrolunan dört yüz akçayı müstehıkk olan kullaruma tevcîh idüp cümlesin bir yire defter idüp mühürleyüp gönderesin.

1301 *Sille(?) kasabasında müteveffâ Ahmed Kâdî Mescidi'ne imâmet görevinde bulunan Kara Şaban adlı suhtenin Hamza adlı kişinin oğlunu zorla elinden almak istediği hakkında yapılan şikâyetin teftiş olunması.*

Yazıldı.
Ferhâd nâm kimesneye virildi. Fî 20 Zi'l-ka'de, sene: 972

Silistre beğine, Silistre ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Kasaba-i Sille'de (?) Câmi'-ı Atîk Hatîbi olan Hamza arz-ı hâl gönderüp; "Kara Şa'bân nâm sûhte müteveffâ Ahmed Kâdî Mescidi'nde imâmet iderken bir kaç sûhte ile Hasan nâm sağîr oğlumı ayardup alup gidüp âdem gönderüp oğlumı alup kendüler ele girmeyüp hâlen mezbûr Kara Şa'bân bir kaç sûhte ile gelüp oğlumı cebrile almak tedârük idüp te'addî ider; hayfdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrı her kande ise ihzâr idüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzim olanlara teklîf idüp buldurup bi-hasebi'ş-şer'ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus idüp göresiz; arzolunduğı gibi fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olursa kendüleri habsidüp sûret-i sicillerin gönderüp tafsîl üzre hakîkat-i hâllerin arzeyleyesiz. Sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdır olur ise mûcebiyle amel eyleyesiz. Tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve nisbet ü ta'assubdan ve hılâf-ı vâkı' kimesnenün kazıyyesi arzından ihtiyât eyleyesiz; şöyle bilesiz.

1302 *Elinde bulunan bir hüküm ve hucceti ortalık yerde yırtarak kendi başına hareket edip halka eziyet eden Yahya adlı şahıs hakkında gerekli tahkikatın yapılması.*

Yazıldı.

Gelibolı ve Edremid ve Balya kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Biga Beği İshâk *dâme ızzühû* ile Biga nâyibi mektûb gönderüp; "Ezine Kâdîsı olan Abdullâh kasaba-i Lapseki'den Yahyâ nâm kimesnenün Abdurrahmân Zâviyesi'nde bir kıt'a tarla husûsı içün hükm-i şerîfümle vardukda, zikrolunan hükm-i şerîf ve yedi kâdî imzâsıyla mümzâ bir kıt'a hucceti alâ-mele'i'n-nâs yırtup amel itmeyüp kendü hevâsına tâbi' olup ve dâyimü'd-dehr karyelerde gezüp hem sübaşılık ve hem kâdîlık ider; kendü hevâsından gayriye tâbi' olmaz. Kendüden gayri dört nâyib dahı nasbitmişdür. Anlar dahı il üzerinde gezüp müslimânlarun hâlleri mükedder olmışdur." diyü arzitmeğin ol yırtılan hükm-i şerîf ve arzlar ve huccetün ve sûret-i sicillerün sûretleri asıllarından aynı ile ihrâc olunup bir kîseye konılup mühürlenüp size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, gönderilen hükm-i şerîf ve arzlarun ve huccet ve sûret-i sicillerün sûretlerine nazar idüp bu husûsı onat vechile teftîş idüp göresiz; ol hükm-i şerîfümi ve yedi kâdînun imzâlarıyla mümzâ hucceti her kim yırtmış ise -ki, şer'le sâbit ü zâhir ola- sıhhati üzre yazup Dergâh-ı [Mu]'allâm'a arzeyleyesiz.

1303 *Aydın beyinin, Sığla beyi donanma ile sefere gittiği için sefere gitmeyen züamâ ve sipâhî tâifesini toplayıp sancak yalılarını düşman gemilerinden ve korsanlarından koruması için görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Âdemine virildi. Fî 21 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Aydın Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Sığla beği donanmaya gitmeğin Foça'ya gelüp kal‘a-i mezbûrenün ve ol yalılarun hıfz u hırâsetinde olasın." diyü emrolunmağın ol günden mübâşeret olunup lâkin Foçalar Saruhan sancağında olup Sığla'ya dört günlük mesâfe olup ve Foçalar'un hıfzı Saruhan sipâhîlerine fermân olunmağın Aydın sancağında deryâdan kalan zü‘amâ vü sipâh ile cem‘ıyyet idüp senünle bile muhâfazada olmasın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre Aydın sancağında deryâdan kalan zü‘amâ vü sipâh tâyifesin yanuna cem‘ idüp sancağun yalıların gereği gibi hıfzidüp küffâr-ı hâksârun harbî gemilerinden ve levend ü korsandan memleket ü re‘âyâya zarar u gezend irişdürmesinden sakınup bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

1304 *Eğirdir'de ev basan, halkın mallarını zorla gasbeden, mahkeme basıp dağa kaçan Kara İlyas oğlu Alemşah adlı ehl-i fesad ve harâmînin yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Husâm Abdürrahîm Efendi'nün âdemine virildi. Fî 25 Zi'l-ka‘de

Hamîdili beğine ve Eğirdür kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Eğirdür kâdîsısın, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi‘ Direskene nâm karyeden Kara İlyâs-oğlı Alemşâh dimekle ma‘rûf kimesne ehl-i fesâd ve harâmî vü şerîr olup müslimânlarun evlerin ve değirmenlerin basup cebren esbâbların alup meclis-i şer‘-ı şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at itmeyüp varan âdeme şetmidüp ok ve kılıç ile cengidüp tağlara kaçup tahassun idüp ve nâyibün mahkemesin basup sancakbeği sübaşıları nice def‘a ele getürilmesin kasdeyledüklerinde tağ* sa‘b olmağla tutılmayup müslimânlar elinden âciz oldukların" arzeyledüğün ecilden **buyurdum [ki]:**

Varıcak göresin; bu husûslar vâkı‘ ise mezbûrı her kande ise bulup hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp dahı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile gönderdüğün âdemlere gereği gibi tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gaf[le]tle gaybet itdürmekden ziyâde ihtiyât eyleyeler; şöyle bilesin.

Der-ru’ûs-ı Hasan Beğ. Târîh fî 12 Şevvâl, sene: 972

*Metinde " صاغ " şeklindedir.

1305 *Kayseri'den Mahsud adlı zimmînin yolunu keserek mallarını gasbedip kendisini yaralayan ve daha sonra hapisten salıverilen iki kişiyle ilgili dâvanın görülmesi.*

Yazıldı.
Tâlib olana virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Karaman beğlerbeğisine, Kaysariyye kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Kaysariyye'den Mahsud nâm zimmî gelüp; "Hamâ kurbinde Kırkıllı nâm cemâ'atden Abdurrahmân bin Ömer ve Îsâ bin Mehmed ile yolına inüp kılıç ile kolında ve başında ve sâyir yirinde mecrûh idüp otuz beş sikke filori on beş altunluk pâre ile kaftanın alup gitdüklerinde sonra ikisi dahı ele gelüp zikrolunan fesâdı vech-i meşrûh üzre eyledüklerine meclis-i şer'de ikrârları müseccel olup Sancakbeği Çerkes *dâme ızzühû* habsine almış iken ba'de-zamânin ıtlâk idüp bana ziyâde zulm ü hayf olmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrân kimesneleri müşârun-ileyh sancakbeğine buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp bir def'a faslolmayup on beş yıl terkolunmayan da'vâların onat vechile teftîş idüp göresin; mezkûrlar zimmî-i mezbûrun yolın basup kılıç ile mecrûh idüp ol mikdâr filori ve pâre ve kaftanın alup gitdükleri sâbit ü zâhir oldukdan sonra müteveccih olan hakkın hükmidüp bî-kusûr alıvirüp dahı sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp arzidesin; değil ise ol bâbda muktezâ-yı şer'-ı şerîfle amel idüp lâzim geleni yirine koyasın.

1306 *Voyvoda Behram'ın odasını basarak paralarını ve eşyasını gasbedip kendisini yaralayan suhtelerin yakalanarak cezalandırılmaları.*

Yazıldı.
Alî Beğ âdemi Mehmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-ka'de, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine, Yaban-âbâd kâdîsına hüküm ki:

Ankara Piyâdeleri Beği Alî dâme mecdühû âdem gönderüp; "ze'âmetin zabtiden Behrâm nâm voyvodanun on dört nefer sûhteler odasın basup ze'âmeti mahsûlinden on sekiz bin nakd akça voyvodanun esbâbın alup kendüsin mecrûh idüp perâkende oldukların ve Bolı sancağında Gerede kazâsında Aktaş nâm karyede Alî ve Yaban-âbâd kazâsında Mâlikharman(?) nâm karyede Bâlî ve Alakoç nâm karyede Yardım ve karye-i Vîrânköy'de Yahyâ ve Beğ sancağında Mihalıççık kazâsında Çölmekciler nâm karyede Yayla(?) ve Hasan ve Şa'bân nâm yedi nefer kimesneler ol sûhtelerden idüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp yarar âdemlerün ta'yîn idüp vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at iden sûhtelerden ise hüsn-i tedârükle ele getürüp kendülerden ve sâyir yoldaşlarından ele gelenleri mahall-i hâdisede husamâsıyla berâber idüp onat vechile teftîş idüp göresin; mûmâ-ileyhün mezkûr voyvodasınun odasın basup ol mikdâr akça vü esbâb alup gidenler kimler idüği şer'le sâbit oldukdan sonra müteveccih olan hakkın alıvirüp dahı bu fesâdı idenler sipâhî ise habsidüp ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

1307 *Mehâyif teftişi için Karaman Müfettişi Bayezid Bey'in yanında bulunan Maksud Çavuş'un yerine Bâlî Çavuş'un görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Çavuşbaşına virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Vilâyet-i Karaman Müfettişi Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Bundan evvel senün yanuna mehâyif teftîşi hıdmetine ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Maksûd hıdmet-i mezbûreden ref' olunup yirine Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Bâlî *zîde kadruhû* konılmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varıcak, vâkı' olan mehâyif teftîşini mezkûrun mübâşeretiyle görüp istihdâm eyleyesin.

1308 *Mehâyif teftişi ile görevlendirilen Bayezid Bey ile Maksud Çavuş'un görevlerine son verildiğinden Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mudurnı kâdîsına hüküm ki:

Mehâyif teftîşinde olan Bâyezîd *dâme ızzühû* ile mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Maksûd Çavuş hıdmet-i mezbûreden ref' olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzim olmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm ile çavuş-oğullarından ( ) varıcak, te'hîr itmeyüp mezkûrı mezbûra koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1309 *Rumâhiye'nin Zebid nâhiyesi kadısının topladığı mîrî akçayı gasbedip kadı ve üç yeniçeriyi katlederek âsî Âl-i Cenâh tâifesine giden Umde adlı müfsidin yakalanarak siyâset olunması ve gasbettiği mîrî akçanın tahsil olunması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 27 Zi'l-ka'de, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Rumâhiyye sancağına tâbi' Zebîd Nâhıyesinün Kâdîsı olan Mehmed mâl-ı mîrî üzerine havâle ta'yîn olunan Bağdâd yayabaşılarından Hasan ile Hâlid nâhıyesine varup mîrî akça cem' iderken nâhıye-i mezbûrenün şeyhu'l-meşâyihı olup kadîmden şekâvet ile ma'rûf olan Umde nâm müfsid hayli âdem cem' idüp mezbûr kâdînun çadırın basup kâdî ve havâleyi üç nefer yeniçeri ile katlidüp esbâbların yağmâ idüp mîrî akçayı alup âsî olan Âl-i Cenâh nâm tâyifenün içine varduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı gibi ise müfsid-i mezbûrun ele gelmesi bâbında hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her ne vechile mümkin ise ele getürüp alınan mâl-ı mîrîyi bî-kusûr tahsîl itdüğün gibi siyâset eyleyüp emrüm yirine vardugın yazup bildüresin.

1310 *Edirne'ye dışardan içki getirilmesinin önlenmesi ve bu işe önayak olanların yakalanarak küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne ze'âmeti iltizâmda olmağla gicede ve gündüzde şehre hamr gelmekden hâlî olunmadugı istimâ' olunur. İmdi; bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp hamr husûsında vâkı' olan yasağ-ı hümâyûnum tenbîh ü i'lâm olunmış iken ol emr-i hümâyûnuma mugâyir vaz' olmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, men'ı husûsında sâdır olan emr-i celîlü'l-kadrümün icrâsında gereği gibi mukayyed olup şehre aslâ taşradan hamr getürtmeyüp gicede ve gündüzde yolları ve gelmek ihtimâli olan mevâzı'ı bekledüp şer'a ve emr-i hümâyûnuma muhâlif hamr getürüp ve hamr getürmeğe mübâşir olanları ele getürüp habsidüp isimleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesin ve mahmiyye-i mezbûrede olan kefere tâyifesine emr-i sâbıkum üzre tenbîh ü yasağ idüp müslimânlara hamr virdürmeyüp ve i'lân-ı hamr itdürmeyesin; eslemeyüp şer'a ve emre muhâlif her kimden vaz' sâdır olursa sicillât idüp sûret-i sicilli ile küreğe gönderesin. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp mahrûse-i mezbûreden fısk u fücûrun def'ı bâbında envâ'-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 28 Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe, sene: 972

1311 *Manküb ve Suğdak kadılıklarında Koroz ve Elişte karyelerinde bulunan ve Tersane'de inşâ edilen gemiler için gerekli olan mîrî gemi tahtaları ile kerestenin İstanbul'dan gelen top gemilerine yüklenerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe'âtle hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Balıklağı nâm mahalde olan mîrî gemi tahtaların tahmîl idüp gönderesin." diyü fermân olunup hâlen mektûbun vârid olup; "Bu cânibde gemi bulunmaz; İstanbul'dan gelmeğe muhtâcdur." diyü bildürdüğün ecilden zikrolunan tahtaları tahmîl itmek içün mahrûse-i İstanbul'dan iki kıt'a top gemisi irsâl olundı. Ammâ; zikrolunan kereste mahall-i mezbûrda olmayup Manküb ve Suğdak Kâdîlıkları'nda Koroz ve Elişte nâm karyeler kurbindedür. Mezkûr Koroz nâm karyede bir mikdâr liman var imiş. Gayri yirde liman olmayup gemi eğlenmek mümkin olmadugı istimâ' olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan gemileri vardığı gibi aslâ te'hîr ü tevakkuf itdürmeyüp içine kifâyet mikdârı âdem koyup zikrolunan mevzı'da ihzâr olunan tahtaları ber-vech-i isti'câl tahmîl itdürüp gönderesin. Zikrolunan gemiler almayup bâkî kalan tahtayı dahı te'hîr itmeyüp ol cânibe varan rencber gemilerine navlun ile tahmîl idüp göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Şöyle ki; bu bâbda adem-i ihtimâmunla kereste gelüp irişmemekle Tersâne'de işlenen kadırgalar te'hîr olunmak lâzim gele, netîcesi sana âyid olur. Ana göre mukayyed olup emrüm mûcebince keresteyi isti'câl üzerine göndermek ardınca olasın.

1312 *Taşköprü kazâsında mülhid olduğu için hapsolunan ve hastalığı nedeniyle yirmi kadar kefile verildikten sonra kefilleriyle birlikte ortadan kaybolan İsmail'in kefilleriyle birlikte yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Yâkût nâm azebe virildi. Fî 5 Zi'l-hıcce, sene: 972

Kastamonı beğine ve Taşköpri kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ şer'le rafz u ilhâdı sâbit ü müseccel olan Küfr-gûy İsmâ'îl nâm kimesne emr-i şerîfle tutılup teftîş olundukda müfettiş ta'yîn olunan Kastamonı kâdîsı hâzır olmamağın mezbûr İsmâ'îl Kastamonı Kal'ası'nda habsolunup kâdî-i mezkûra tevakkuf olunmağla yiğirmi beş gün kal'ada mahbûs olup marîz olmağın yiğirmi nefer mikdârı kefîllere virilmiş iken kâdî-i mezbûrun gelmesi karîb olup teftîş zamânı geldükde kefîlleri ile gaybet itdüği" arzolunup ve kefîllerinden üç neferi mahrûse-i İstanbul'da tutılup habsolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr İsmâ'îl'i kefîllerine ( ) bi'l-cümle şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup her kande ise ele getürüp kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eyleyesin. Ele getürmezlerse kefîllerin mukayyed [ü] mahbûs göndermeyince olmayasın ve mahbûsları koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh idesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

1313 *Müteveffâ Vezir-i A'zam Ali Paşa'nın Karahisar'a getirtilmesini emretmiş olduğu suyolunun ihtiyacı için kirayla araba tutulması.*

Yazıldı.
Doyran Çavuş-oğlı Sefer'e virildi. Fî gurre-i Zi'l-hıcce, sene: 972

Karahısâr beğine hüküm ki:

Vezîr-i A'zam iken fevtolan Alî Paşa tarafından nefs-i Karahısâr'a getürdilmesi emrolunan hark suyı yolınun levâzimi ihzâ[r]ı içün kirâyla arabalar tedârük olunması lâzim olduğı i'lâm olunmağın **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan suyolınun üzerine mübâşir olanlar tarafından araba taleb olundukda kirâyla kifâyet mikdârı araba tedârük ü ihzâr eyleyüp gönderesin ki, varup edâ-i hıdmet ideler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl eylemeyesin.

1314 *Şehrizol'da güherçile işlenmek üzere harâbe köy yerlerinde araştırma yapılarak ne kadar akça ile ne miktar güherçile işlenebileceğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ güherçile işlenmek husûsı mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede harâbe köy yirlerinde ve sâyir mevâzı'da güherçile toprağı tetebbu' itdürüp bulunan yirlerden nümûne içün bir kaç kıntâr güherçile şeker gibi tabhitdürüp kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olur ve senevî ne mikdâr güherçile hâsıl olmak mümkindür; tamâm ma'lûm idinüp sıhhati üzre yazup arzidesin.

1315 *Mihaliç Ovası'nda iki arkadaşıyla birlikte yakalanan ve daha sonra kaçan harâmî Arab'ın buldurularak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Zi'l-hıcce, sene: 972

Burusa beğine hüküm ki:

Bundan akdem hırsuz u harâmîlık ile meşhûr u müte'âref bir Arab'ı Mihalıç ovasında ele getürüp yanında Rûmili üslûbında bir iki kimesne bulunup anlar dahı ele geldükde bir tarîk ile halâs olup hâliyâ mezkûrlardan biri mahrûse-i İstanbul'da bulunup ba'zı yeniçeriler haber virmekle ele girüp Arab'dan sü'âl olundukda; "Yolda râst gelüp giderken ele getürdiler. Ammâ; Arab bize iftirâ idüp; "Yoldaşumdur." diyü haber virdüğin" takrîr idüp mezkûr Arab'un ahvâli sıhhati üzre ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûrları ne tarîk ile ele getürdün, ahvâlleri nicedür, fi'l-vâkı' Arab'un hırsuz u harâmîlığı var mıdur ve bu kimesne şerîki midür, yohsa takrîri üzre yolda râst gelüp yoldaş olmağla mı ele girmişdür? Eger mezkûr Arab sıhhatde ise kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup gönderesin; değil ise ahvâli ma'lûmun olduğı üzre sıhhati ile mufassal yazup arzidesin.

1316 *Seferihisar'ın Altunbağ köyünde meyhaneler açarak içki içen kefere hakkında bilgi verilmesi ve suçlu görülenlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.
Mağnisa'da Veled Beğ Medresesi'nden ma‘zûl olan Mûsâ'ya virildi.

Malâtıyye ve Seferîhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Nefs-i Seferîhısâr'da ve civârında olan Altunbâğ nâm karyede ba‘zı kefere meyhâneler açup alâniyyen şürb-i hamr olup fısk u fücûr olduğı i‘lâm olunmağın sen ki Malâtıyye kâdîsısın, kâdîlığuna giderken kasaba-i mezbûreye vardukda, kazâ-i mezbûre kâdîsı ile bu husûsı kemâl-i dikkat ü ihtimâmla tetebbu‘ eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak göresin; fi'l-vâkı‘ kasaba-i mezbûrede şer‘-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif kefere tâyifesi ol vechile vaz‘ itmişler ise şer‘-ı şerîfe mugâyir i‘lân-ı hamr itdürmeyüp mefâsid-i mezbûreyi gereği gibi men‘ u def‘ idüp ınâd ü muhâlefet idenler sipâhî tâyifesinden ise isimleriyle yazup bildüresin.

1317 *Sığla'da Ali Bey adlı reisin gemisinden kaçan ve adalarda arkadaşlarıyla birlikte harâmîlik yapan Turgud adlı reisin yakalanan dört adamının siyâset olunması ve kendisinin de ele geçirilmesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 26 Zi'l-ka‘de, sene: 972

Aydın sancağı beğine hüküm ki:

"Sığla'dan ma‘zûl Alî Beğ gemisinden levend re’îslerden Turgud nâm harâmî firâr idüp harâc-güzârlardan İstendin ve Terme ve İğne ve Anzar(?) nâm adalara varup on nefer esîrlerin gâret idüp İzmir kazâsında basılup dört nefer yoldaşı ele gelüp alınan esîrlerden dört neferi ıtlâk ve ikrârları sicill olunup mezbûr Turgud bir kaç yoldaşlarıyla kaçup deryâ kenârında iki kıt‘a gemileri ihrâk olunup dört nefer yoldaşları habsolunduğın" mektûbunla i‘lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

( ) varıcak, mezbûr dört neferi mahallinde siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin ve mezkûr Turgud'ı onat vechile tetebbu‘ u tecessüs idüp beher-hâl kandeyse yataklandurup ale'l-gafle gaybet iden yoldaşlarıyla ele getürüp cümlesin habsidüp arzeyleyesin; şöyle bilesin.

1318 *Gelibolu'ya bağlı kazalarda hırsızlık ve harâmîlik olaylarını teftiş için görevlendirilen Mehmed Sübaşı'nın yerine Süleyman Sübaşı'nın görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Muhzırun kâtibi ( ) virildi.

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp kazâ-i mezkûr ve Migalkara ve Dimetoka ve İpsala ve Keşan ve İnöz Kâdîlıkları'nda ba‘zı hırsuz u harâmî zuhûr idüp yollara inüp âdemler katlidüp esbâb ü emvâl gâret olunmakdan hâlî olunmamağın acemî-oğlanları [ya]yabaşılarından Muhzır

Mehmed mübâşeretiyle teftîş olunmağıçün hükm-i şerîfüm virilmişidi. Mezbûr Mehmed Sübaşı; "Hıdmet-i mezbûreye mübâşerete iktidârum yokdur." diyü [bildürdüğin] i‘lâm itdüğün ecilden kıdvetü['l-emâsil] Süleymân Sübaşı *zîde kadruhû*yı mübâşir ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrun mübâşeretiyle sâbıkâ virilen hükm-i şerîfüm mûcebince zikrolunan teftîş husûsın görüp bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf itmâma irişdüresin. Şer‘-ı kavîme ve mukaddemâ virilen fermân-ı celîlü'l-kadrüme mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin.

1319 *Basra'ya hücum eden Arap eşkıyâsının defedilmesi için Diyarbakır'dan Bağdad'a takviye kuvvet gönderilmesi ve bu arada İmâdiye hâkiminin de Şehrizol muhafazasında kalması.*

Yazıldı.

Kaya Ahmed Çavuş oğlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Basra'nun üzerine müstevlî olan A‘râb-ı bed-fi‘âlün def‘-ı mazarrat u fesâdlarına mu‘âvenete gönderilen asker kifâyet itmeyüp min-ba‘d Bağdâd'dan asker göndermeğe mecâl kalmaduğın" i‘lâm eylemeğin bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Vilâyet-i Diyârbekir'den altı nefer sancakbeği kullarumı sancakları askerleriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ol cânibe mu‘âvenete ta‘yîn idüp irsâl eyleyesin." diyü emrüm olup ba‘dehû; "Âmid gönüllüler ağası umûmen gönüllü tâyifesiyle ve on nefer beğler kullarumı sancakları askerleri [ile] ihrâc idüp Bağdâd beğlerbeğisi yanına muhâfazaya gönderesin ki, Basra'ya hücûm iden düşmenün ahvâli ber-taraf olunca anda muhâfazada olalar." diyü emrüm olup ve Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me‘âlîhi* Şehrizol muhâfazasına ta‘yîn olunup hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Emrüm üzre vilâyet-i merkûmeden emrolunan askerle beğler kullarum ve gönüllü ağası gönüllü kullarum ile ve mûmâ-ileyh Imâdiyye hâkimi Şehrizol'a gönderilmiş midür; ne vechile tedârük olunup irsâl olunduğın ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûreden mu‘âvenete irişmeğe ve mahmiyye-i Bağdâd-ı Dâru's-sedâd muhâfazasına emrolunan beğlerden kimler ta‘yîn olunup ve ne mikdâr askerle ihrâc idüp ne târîhda irsâl olundukların ale't-tafsîl yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresin ki, ol cânibün emrüm üzre tedârüki gö[ri]ldüği ma‘lûm-ı şerîfüm ola.

1320 *Basra Kalesi'nin Arap eşkıyası tarafından muhasarası üzerine daha önce Bağdad, Diyarbakır ve Şehrizol'dan Basra beylerbeyine yardım için gönderilen askerler kâfi gelmediğinden, Bağdad'da muhafaza hizmetinde kalan askerlerle gönüllü tâifesinin de geciktirilmeden Basra'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Diyârbekir'den Basra'ya mu‘âvenete ta‘yîn olunan altı nefer sancakbeği kullarumdan gayri Şehrizol Beğlerbeğisi Muzaffer *dâme ikbâlühû*yı umûmen Şehrizol askeri ile Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişmek" emrüm olup ol bâbda kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilüp vilâyet-i Bağdâd-ı Zafer-âbâd'un ekser askeri anda mu‘âvenetde olmağla Şehrizol muhâfazasına Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin *dâmet me‘âlîhi* ta‘yîn olunup Diyârbekir gönüllüler ağası umûmen bölüğiyle ve on nefer sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle Bağdâd'a muhâfazaya varup Basra'ya hücûm iden düşmen-i mahzûl ber-taraf olunca muhâfazada olmaları içün Diyârbekir beğlerbeğisine ve mûmâ-ileyh Sultân Hüseyin Beğ'e ahkâm-ı şerîfe gönderildüği iş‘âr olunmışıdı. Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya düşmenün ziyâde galebesi olduğın i‘lâm eyledüğün ecilden mûmâ-ileyhimâya ulağla tekrâr mü’ekked ü müşedded ahkâm-ı şerîfe gönderilüp emr-i sâbıkum üzre ta‘yîn olunan beğler kullarumı askerleriyle ve gönüllü ağası umûmen gönüllü tâyifesiyle muhâfazaya irişmeleri emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ol diyâra müstevlî olan a‘dânun def‘ı içün Şehrizol beğlerbeğisiyle Diyârbekir'den emrolunan altı nefer sancakbeği kullarum henüz müteveccih olmamışlar ise te’hîr itmeyüp zikrolunan beğler kullarumı emr-i sâbıkum üzre mûmâ-ileyh beğlerbeği ile Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete gönderüp bâkî muhâfazaya emrolunan asker-i hümâyûnumı Basra'da olan düşmen ahvâli ber-taraf olunca yanunda muhâfazaya alıkoyup dâyimâ Basra cânibine hâzır u nâzır olup anun gibi mu‘âvenete gönderilen asker kifâyet itmeyüp senden istimdâd itdükde vech ü münâsib gördüğün üzre muhâfazada olan beğler kullarumdan irsâl idüp ol cânibe mu‘în ü zahîr olmakdan hâlî olmayasın ve Şehrizol'a ihrâc olunan kul tâyifesinden kendü kolaylarında olup hıdemât-ı hümâyûnumda ihmâl ü tekâsülleri olanlar her kimler ise hıdmet itmeyenlerün gedüklerin eli emirlü yarar hıdmete kâdir yiğitlere tevcîh idüp deftere kayditdürüp istihdâm itdüresin ve şimdiye değin düşmen ahvâlinden vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha ne ise ve emrolunan beğlerden Basra'ya mu‘âvenete ve muhâfaza-i Bağdâd'a kimler varup ve ne mikdâr asker ile varmışlar ise cümlesin yazup defter idüp Atebe-i Ulyâm'a defterin gönderüp ale't-tafsîl cümle-i ahvâli yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a i‘lâm eyleyesin.

1321 *İmâdiye Hâkimi Sultan Hüseyin Bey'in, Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasına karşı yardıma gönderilen Şehrizol beylerbeyinin yerine askerleriyle birlikte Şehrizol'a giderek Şehrizol Kalesi ve civarını muhafaza etmesi; Şehrizol beylerbeyi gelince de sınırların korunması hizmetinin yanısıra Gülanber Kalesi'nin yarım kalan işlerini bitirmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Imâdiyye Hâkimi Sultân Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya müstevlî olan A‘râb-ı şekâvet-şi‘ârun kal‘ u kam‘ı husûsı içün Basra beğlerbeğisine mu‘âvenet içün Şehrizol Beğlerbeğisi emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Muzaffer *dâme ikbâlühû*ya emr-i hümâyûnum gönderildükde vüfûr-ı firâset ve hüsn-i ihtimâmuna i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın eyâletinüz askeriyle Şehrizol Kal‘ası'nun ve tevâbi‘ının muhâfazasına ta‘yîn idüp ol bâbda size dahı hükm-i hümâyûnumuz irsâl olunmışıdı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Sa‘âdet-nişânımuz'a olan vüfûr-ı ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuz muktezâsınca te’hîr olunmayup eyâletinüze müte‘allik olan askerinüzle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ta‘cîl ale't-ta‘cîl Şehrizol'a varup mülâkî olup mûmâ-ileyh Şehrizol beğlerbeğisi yirine gelince Şehrizol'un ve serhadlerinün hıfz u hırâsetinde ve zabt u sıyânetinde ve muhâfazada oldukca Gül‘anber Kal‘ası varoşınun nâ-tamâm olan yirlerin itmâma irişdürmekde envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmınuz vücûda getüresiz ve bu emr-i hümâyûnum sana ne günde vâsıl olup ne mikdâr askerle ne târîhda müteveccih olup bi'l-fi‘l ne mahalde olduğunuz yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a bildüresiz.

1322 *Şehrizol beylerbeyinin, daha önce gönderilen hüküm gereğince Basra Kalesi'ni muhasara eden Arap eşkıyasını defetmek üzere Diyarbakır'dan yardım için tâyin olunan askerleri de yanına alarak Şehrizol sınırlarının korunması işini İmadiye hâkimine bırakıp askerleriyle birlikte acilen Basra beylerbeyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "vilâyet-i Basra'ya müstevlî olan a‘dânun def‘ı içün Diyârbekir'den emrolunan sancakbeğleriyle beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan beğler kullarumla ve asâkir-i nusret-me’serümle mu‘âvenete irişmek" emrüm olmışıdı. Hâliyâ ol diyârda düşmenün ziyâde galebesi olup bi-‘ınâyeti'llâhi te‘âlâ kuvvet-i kâhire-i husrevânemüzle kal‘ u kam‘ı husûsına ikdâm ü ihtimâm olunmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre amel idüp Diyârbekir'den mu‘âvenete ta‘yîn olunan beğler kullarumı sancakları askerleriyle yanuna alup dahı Şehrizol serhadlerinün muhâfazasın Imâdiyye hâkimine ısmarlayup emr-i sâbıkum üzre beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan sancakbeğleri kullarumla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti‘câl tayy-i menâzil ü merâhıl kılup Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irişüp hüsn-i ittifâk u ittihâdla fursat el virdüğine göre adû-yı makhûr u mahzûlün kal‘ u kam‘ında ve memleket ü vilâyetden zarar u ziyânların def‘ u ref‘ itmekde envâ‘-ı celâdet ü

şehâmetün vücûda getürüp gaflet ile ol taraflarda ırz-ı saltanat-ı hümâyûnuma muhâlif vaz‘ olmakdan sakınup kemâl-i basîret üzre a‘dânun def‘ıne makdûrunı sarfidesin.

1323 *Ane beyinin, Basra'yı muhasara eden Arap eşkıyasına karşı Basra beylerbeyine yardım etmek üzere emrindeki askerler ile aşiret ve kabilelerden savaşa yarar olanlarını başlarına bir serdar tâyin ederek Basra'ya göndermesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Ane Beği Ebû-Rîş Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Basra'ya ba‘zı a‘dâ-yı bed-re’y müstevlî olmağın vilâyet-i Bağdâd-ı Zafer-âbâd ve Diyârbekir'den asker-i fevz-me’serüm ile ba‘zı sancakbeği kullarumla vilâyet-i Şehrizol Beğlerbeği Muzaffer *dâme ikbâlühû* umûmen Şehrizol askeri ile Basra beğlerbeğisine mu‘âvenete irsâl eyleyüp sancağınuz askeri ve aşîretiyle ol câniblere mu‘âvenete irişmeğe karîb olduğunuz ecilden sancağ-ı nusret-âsârımuzla manzûr olmış yarar kulum olup kemâl-i ihlâs u ubûdiyyetüne ve nihâyet-i şecâ‘at ü şehâmetüne i‘timâd-ı hümâyûnum olduğı sebebden bu hıdmetde ve yoldaşlıkda hüsn-i ikdâm ü ihtimâmun zuhûr itmek içün bir mikdâr aşâyir ü kabâyilün ile ol tarafa mu‘în ü zahîr olman lâzim olduğı ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Âsitân-ı Muhalledü'l-ikbâlimüz'e olan vüfûr-ı ihlâs u ihtisâsınuz muktezâsınca sancağınuz askeriyle ve aşâyir ü kabâyilünden ceng ü cidâl ve harb ü kıtâle kâdir olan yararların intihâb idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır idüp dahı bi'z-zât ol cânibe mu‘âvenete varmak mı münâsib görilür, yohsa oğlınuz ve karındaşınuzla mı gönderilür; bi'l-cümle vech ü münâsib gördüğün üzre i‘timâd itdüğün bir yararın serdâr ta‘yîn idüp mûmâ-ileyhimâ beğlerbeği kullarumla yanına mu‘âvenete gönderüp ol taraflarda zuhûr iden a‘dânun kal‘ u kam‘ında ve def‘ u ref‘ı husûsında müşârun-ileyhimâ münâsib gördükleri üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmalarına tenbîh ü te’kîd oluna. Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e hıdmet itmenün tamâm mahallidür. Ana göre mukayyed olup husûs-ı mezbûrun tedârük ü irsâlinde envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1324 *Kayseri beyinin ne kadar güherçile işlettirdiğini, ne kadar daha işlettirebileceğini ve güherçilenin kıntarının kaça malolduğunu bildirmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Bundan evvel ol cânibde güherçile işlenmek içün sana defterdârlarum tarafından hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışıdı. Ol zamândan berü hıdmet-i mezbûreye mübâşeret olunmış mıdur ve ne mikdâr güherçile ihzâr olunduğı ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum mûcebince güherçile işlenmeğe mübâşeret olunmış ise şimdiye değin ne mikdâr güherçile işlenüp ihzâr olunmışdur ve min-ba‘d dahı ne mikdâr işlenmeğe mütehammildür, kıntârı ne mikdâr harcla hâsıl olur; tamâm ma‘lûm idinüp şimdiye değin ihzâr olunan nedür ve min-ba‘d dahı ne mikdâr güherçile hâsıl olmağa mütehammil olduğın sıhhati üzre yazup bildüresin.

1325 *Südde-i Sa‘âdet Kapucubaşısı ve Mîrâhûr Ferhad'ın evine Kırkçeşme suyundan bir kamış su bağlanması.*

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm Kapucılarıbaşı ve Mîr-âhûrum Ferhâd *zîde mecdühû* mahrûse-i mezbûrede Kırkçeşme kurbinde sâkin olduğı evine zikrolunan çeşme suyından su virilmek bâbında istid‘â-yı ınâyet itmeğin mezîd-i âtıfetümden bir kamış su virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün zikrolunan evine Kırkçeşme suyından bir kamış su ta‘yîn idüp icrâ itdüresin. Bir kamışdan ziyâde su virilmeğe emrüm yokdur. Emrüm mûcebince bir kamış su ta‘yîn eyleyesin; şöyle bilesin.

1326 *İstanbul zahiresi için gelen koyunların yollarda zâyi olmaması için koyun uğraklarına güvenilir müsellemler tâyin edilmesi ve koyunların kasaba ve köylerden geçirilmemesi.*

Yazıldı.
Koyun emînine virildi. Fî gurre-i Zi'l-hıcce, sene: 972

Koyun hıdmetinde olan Bâlî Çavuş'a hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyun yolda ba‘zı kasâbât u kurâya uğrayup zâyi‘ u telef olduğı i‘lâm olundı. İmdi; husûs-ı [mezbûr] mühimmâtdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda tamâm mukayyed olup bu bâbda sana mu‘âvenet içün ta‘yîn olunan yüz elli nefer müsellem tâyifesinden Mustafâpaşa Köprüsi'nden Kırkkilise'ye gelince koyun uğraklarına yarar kimesneler koyup tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyunı Edirne'ye ve sâyir kasabât u kurâya uğratmayup ve kassâblara karşuladup koyun aldurmayup zâyi‘ u telef itdürmeyesin. Şöyle ki; koyun hıfzı içün koduğun kimesneler kassâblardan ve süricilerden ahz ü celb idüp emrüme muhâlif iş ideler, sonra beyân idecek özürleri makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasın.

1327 *İstanbul zahiresi için gelecek koyunların muhafazası için görevlendirilen Bâlî Çavuş'a yardım için Kırkkilise'den tâyin olunan fakat henüz göreve gelmeyen yüz elli müsellemin görev yerlerine gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyun hıfzına konılan Bâlî Çavuş yanında istihdâm içün sancağun müsellemlerinden yüz elli nefer ta‘yîn olunmışıdı. Henüz tamâm gelüp hıdmet itmedükleri i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsda ihmâl itmeyüp ta‘yîn olunan yüz elli nefer müsellemi bî-kusûr ihrâc idüp mezkûrun yanına gönderesin ki, lâzim olduğı yire istihdâm eyleye. Bu bâbda tamâm ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

1328 *Mekke'de yapılacak medrese binası için Şam ve Halep'ten gönderilen taşçı ve duvarcı ustalarından kaç kişinin geldiğinin ve ne kadar kireç, taş ve kerestenin hazır olduğunun bildirilmesi.*

Yazıldı.
Bu hüküm tas[h]îh olunup tekrâr geçmişdür.

Mısır'da sancak tasarruf idüp Mekke-i Mükerreme'de suyolı hıdmetinde olan İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de vâkı‘ olan binâ mühimmi içün Şâm'dan ve Haleb'den taşcılar cem‘ olunup sana irsâl olunmak emrüm olmışıdı. Ol emr-i şerîfüm muktezâsınca zikrolunan taşcılar ve bennâlar varup vusûl bulmış mıdur, ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Şâm ve Haleb'den ta‘yîn olunan taşcılar emr-i hümâyûnum üzre tedârük olunup mahall-i me’mûra varup ihzâr olunmış mıdur, ne mikdâr bennâ ve taşcı hâzır olmışdur, binâya lâzim olan taşdan ve kireçden ve sâyir keresteden ne mikdâr nesne hâzır olmışdur; cümlesin ma‘lûmun olduğı üzre defter idüp yazup arzidesin.

1329 *Arafat Dağı'ndan Mekke'ye getirilmekte olan suyolunun yapımı için büyük yardımları olan Mekke şerifinin, su getirildikten sonra ve Mekke'de yapılmakta olan medresenin inşâsında da gereken yardımı yapması.*

Yazıldı.

Mekke şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mübâreke'de suyolı hıdmetinde olan iftihâru'l-ümerâ’i'l-kirâm İbrâhîm *dâme ulüvvühû* bundan akdem mektûb gönderüp; "Cebel-i Arafât-ı mağfiret-makâmdan Beytu'llâh-i Müşerrefe'ye gelecek suyolına küllî mu‘avenet ve hüsn-i ihtimâmınuz olduğın" i‘lâm eyledükde mu‘âvenet ü muzâheret-i şerîfünüz dirîğ olunmamak bâbında bundan akdem size hükm-i hümâyûnumuz gönderilmişidi. Lâ-büd cenâb-ı devlet-me’âbımuz kıbeline olan şeref-i ihlâs ve hüsn-i ihtisâsınuzdan me’mûldür ki, zât-ı sa‘âdet-müstakîm

cânibinden binâ olunan medâris-i şerîfem binâsında hüsn-i mu‘âvenetinüz dirîğ olunmayup zikrolunan su, Belde-i Tayyibe'ye gelüp cârî olunca kemâ-kân lâzim olan mühimmâtda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1330 *Tekfurdağı'ndan Derzî İsa, Nalbant Hasan, Kara Yusuf ve Kosta adlı şahısların yakalanıp tutuklu olarak Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Mezkûr Çavuş'a virildi.

Tekfurtağı kâdîsına hüküm ki:

Kasaba-i mezkûreden Derzî Îsâ ve Na‘lbend Hasan ve Kara Yûsuf bir nefer yoldaşıyla ve Kosta nâm zimmînün Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelmeleri lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Çavuşum Mustafâ vardukda, mezkûrları ele getürüp kayd ü bend ile çavuşuma teslîm idüp Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin.

1331 *Yemen beylerbeyi ile Mısır'a gelen mîrî esbâb gemisine, Mısır beylerbeyi tarafından yeterli sayıda kadırga görevlendirilerek Rodos'a ulaştırılması.*

Yazıldı.
Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa âdemi Ferhâd'a virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd *dâme ikbâlühû* âdem gönderüp kendü ile vilâyet-i Yemen'den mahmiyye-i Mısır'a gelmiş ba‘zı mîrî esbâb olup; "Rodos'a gelince kadırga koşılmak lâzimdür." diyü bildürdüği ecilden zikrolunan mîrî esbâb gemisine kifâyet mikdârı kadırga koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müşârun-ileyh ile mahrûse-i Mısır'a gelen mîrî esbâb gemisine kifâyet mikdârı kadırga koşup emîn ü sâlim Rodos'a ulaşdurasın; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 3 Zi'l-hıcce, sene: 972, Kostantıniyye

1332 *Mekke'de yaptırılmakta olan medrese binası için Şam ve Halep'ten tedarik olunup Mısır'a, oradan da Mekke'ye gönderilmesi emrolunan taşçı ve duvarcı ustalarından ne kadarının geldiği ve Mekke'ye ne kadarının gönderildiğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de vâkı‘ olan binâ mühimmi içün Şâm'dan ve Haleb'den taşcılar ve bennâ tedârük olunup Mısır'a gönderilüp andan Mekke-i Mübâreke'ye irsâl olunması emrüm olmışıdı. Emr-i şerîfüm üzre zikrolunan taşcılar ve bennâlar Mısır'a gelüp hâzır oldukda ol cânibe irsâl olunmış mıdur, yohsa henüz varup vâsıl olmamış mıdur; ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Şâm ve Haleb'den emrolunan taşcılar Mısır'a varup hâzır oldukda mahall-i me’mûra irsâl olunmış ise ne mikdâr bennâ vü taşcı irsâl ve eger henüz Mısır'a irişmemişler ise ana göre arzeyleyesin. Tekrâr emr-i şerîfüm gönderilüp binâ maslahatı avkolunmak lâzim gelmeye; şöyle bilesin.

1333 *İstanbul'da et sıkıntısı çekildiğinden, koyun hizmetinde görevlendirilen Bâlî Çavuş'un, yanında görevlendirilen müsellemlerle birlikte mevsim celeplerinde ve gönüllü tâifesinde bulunan koyunları bir an önce sürdürerek İstanbul'a ulaştırması.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından koyun hıdmetine irsâl olunan Bâlî Çavuş'a hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da et bâbında ziyâde muzâyaka olup yazılu celeblerün ve sâyir gönüllü celeblerün koyunları mu‘accelen sürilüp mahrûse-i mezbûreye getürilmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp yanunda hıdmete ta‘yîn olunan müsellem tâyifesinden kifâyet mikdârı âdem ile yazılu mevsim celeblerinün ve sâyir gönüllü tâyifesinün koyunların ber-vech-i isti‘câl sürdürüp mahrûse-i mezbûreye göndermek bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur, ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

1334 *Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden İstanbul zahiresi için getirilecek koyunlardan Edirne'nin ihtiyacı için de koyun verilmesi hakkında Edirne kadısının arzının uygun görülmediği ve Edirne kasaplarının şimdiye kadar tedarik edegeldikleri yerlerden koyun almaları gerektiği.*

Yazıldı.

Mezkûr çavuşa bir hüküm dahı ki:

Mahrûse-i Edirne'de et bâbında muzâyaka olmağla koyun husûsı içün Edirne kâdîsının sana görderdüği mektûbı aynı ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl itmişsin. İmdi **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Edirne kassâbları şimdiye değin mahrûse-i Edirne zahîresiyçün ne yirden koyun alagelmişler ise, girü alageldükleri yirlerden koyun almalarına

mâni‘ olmayup aldurasın. Ammâ; mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyuna dahlolunmak câyiz değildür. Ol bâbda mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün gelen koyuna emrüme muhâlif kimesneyi dahlitdürmeyesin.

1335 *Müteveffa Vezir-i A‘zam Ali Paşa adına Silivri'nin Akviran köyünde yaptırılacak câmi için Silivri'den bedeli mukabilinde yeteri kadar kireç ve tuğla tedarik edilmesi.*

Yazıldı.
Mâlik Mustafâ Çavuş âdemi Keyvân'a virildi. Fî 4 Zi'l-hıcce

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Vezîr-i A‘zâmum iken fevtolan Alî Paşa cânibinden kazâ-i mezbûra tâbi‘ Akvîrân nâm karyede binâ olunacak câmi‘ mühimmâtı içün tula ve kireç lâzim olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan câmi‘un binâsına mübâşir olan Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* tarafından âdem varup tula ve kireç taleb eyledükde te’hîr eylemeyüp akçalarıyla vâfir ü müstevfî kireç ve kifâyet mikdârı eyüce bişmiş tula tedârük idüp alıviresin ki, binâ-i mezbûra sarfolunup itmâmı bâbında sa‘y ü ihtimâm ideler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl eylemeyesin.

1336 *Mısır beylerbeyinin, Donanma-i Hümâyun için ne kadar barut tedarik ettiğini bildirmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Donanma-i Hümâyûnum mühimmi içün barut lâzim olup tedârük idüp gönderesin." diyü emrüm olmışıdı. Ol emr-i şerîfüm mûcebince şimdiye değin ne mikdâr barut ihzâr olunduğı ma‘lûm-ı şerîfüm olmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i şerîfüm mûcebince ne mikdâr barut tedârük olunup bi'l-fi‘l mevcûd ne denlü barut olduğın yazup bildüresin. Barut husûsı mühimmât-ı umûrdandur; ana göre mukayyed olasın. Barut husûsında ziyâde muzâyaka vardur; gereği gibi mukayyed olup bu zamâna dek tahsîl olunandan ziyâde tedârük olunup dört-beş bin kıntâr mikdârı barut cem‘ olunup gönderilmek bâbında dakîka fevtitmeyesin.

1337 *Büyükçekmece Köprüsü'nün yapımında kullanılmak üzere Ahyolu kazâsından tedariki emrolunan kerestenin gemilerle Büyükçekmece İskelesi'ne gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem suyolı mühimmâtı içün bir mikdâr vürdünar mühimm ü lâzim olduğı ecilden uzunı on beş zirâ‘ ve kalınlığı beşer barmak ve yassılığı yedişer barmak bir mikdâr vürdünar çıbukları kesdürilmeğe Çavuşum Ömer'le bir mikdâr akça gönderildükde, emrüm üzre üç yüz altı aded vürdünar çıbukları kesdürüp hâzır u müheyyâ eylemişidi. Zikrolunan vürdünar çıbukları hâliyâ binâ olunacak Büyükçekmece Köprüsi'nün mühimmâtı içün ber-vech-i isti‘câl gelüp irişmesi mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından kulum İskender vardukda, zikrolunan vürdünar çıbukları kaç adeddür ve her birinün uzunluğı ve kalınlığı ve yassılığı ne mikdârdur, cümlesi bir cins midür, yohsa ecnâs-ı müte‘addide midür; ma‘lûm idinüp cinslü cinsiyle yazup defter itdükden sonra te’hîr ü terâhî eylemeyüp varan iki pâre at gemilerine tahmîl eyleyüp bâkî kalanını rencber gemilerine tahmîl idüp defteri ve mezbûr kulum ile Büyükçekmece İskelesi'ne gönderesin. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

1338 *Çatalca'da araba basan harâmîlerden Şah Ali ve suç ortaklarının tutuklanarak Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Husâm Re’îs nâm kimesneye virildi. Fî 5 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Çatalca'da araba basan harâmîbaşı ele girdükde; "Yoldaşlarımuzun birisi Şâh Alî Gelibolı Kâdîlığı'nda Âdilhân nâm karyede mütemekkindür ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî nâm kimesneler dahı Gelibolı'da sâkinlerdür." ve zikrolunan kimesneler Keşan kazâsında Rus nâm karyede dutıldukda zikrolunan Âdilhân karyesinden Hâceoğlı ve Pîr Mehemmed ve Kurd ve Eymir Alî nâm kimesneler kefîl olup habsden ıtlâk olundukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezkûr Şâh Alî ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî gaybet iderlerse kefîllerine teklîf idüp buldurup ele getürüp mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz; bulmazlar ise kefîllerin mahbûsen göndermeyince olmayasız.

1339 *Aydın sancağı kadılarının, Aydın beyinin adamları tarafından yakalanarak meclis-i şer‘a getirilen suçluların davalarını hiçbir bahane göstermeden görmeleri ve gerekli cezalarını vermeleri.*

Yazıldı.

Aydın sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Aydın Beği Mustafâ âdem gönderüp; "ba‘zı ehl-i fesâdı âdemleri meclis-i şer‘a ihzâr idüp ahvâlleri şer‘le görilmek taleb itdüklerinde; "Mürâselemle getürilmedi." diyü

mukayyed olunmamağla ehl-i fesâd ruhsat bulup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukların" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı' fesâdı zâhir olup şer'le ahvâli görilmek lâzim olan kimesneleri müşârun-ileyhün âdemleri meclis-i şer'a ihzâr itdüklerinde ol vechile te'hîr olunmayup bi-hasebi'ş-şer' ahvâllerin teftîş idüp ehl-i fesâd sipâhî ise habsidüp arzidesin; olmayanlar bâbında muktezâ-yı şer'-ı kavîm ile amel eyleyesin. Ol vechile ehl-i fesâd ruhsat bulmasından gâyet ihtiyât idesin. Sonra netîcesi sana âyid olur; bilmiş olasın.

1340 *Mekke'de yaptırılacak medrese binası için Halep'ten tedarik edilip Mısır beylerbeyine ulaştırılması emredilen taşçı ve duvarcı ustalarından ne kadar tedarik edilip gönderildiği hakkındaki defterin Südde-i Sa'âdet'e ulaştırılması.*

Yazıldı.
Mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 8 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Mekke-i Mübâreke'de binâ mühimmi içün Haleb'den taşcı ve bennâ ve neccâr yazup defterünle Mısır beğlerbeğisine ulaşdurasın." diyü emrüm olmışıdı. Bu zamâna değin emrüm üzre ne mikdâr kimesne yazılup gönderildüği ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî *zîde kadruhû* varıcak, bu husûsa mukayyed olup emr-i sâbıkum üzre zikrolunan taşcılar ve bennâlar gönderilmiş ise defterin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Henüz dahı kimesne gönderilmeyüp veyâ cüz'î âdem irsâl olunmış ise, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp sâbıkâ gönderilen emr-i hümâyûnum muktezâsınca tedârük idüp ber-vech-i isti'câl göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

1341 *Rodnik ve Öziçe kazalarında âdet-i ağnâm tahsili sırasında kalp akça sürmek isteyen ve ortalığı karıştıran şahısların yakalanarak kallâblığı sâbit olanların Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Murâd Beğ nâm kimesneye virildi. Fî 5 Z., sene: 972

Semendire Sancağı Beği Bayram Beğ'e, Rudnik ve Öziçe kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Rudnik kâdîsısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede âdet-i ağnâm cem'ıne gelen İbrâhîm kazâ-i mezbûrun ağnâmın aded-i defter eyledüğinde, mezkûrdan ve âdemlerinden bir ferd şikâyet itmeyüp ağnâmun adedi tamâm olup nefs-i Rudnik'de cem'ıne mübâşeret eyledüğinde bir kaç pâre karyenün resm-i ağnâmı alındukda ba'zı akçada şübhe olmağın taylandukda kalb akça çıkup mîrî akçada ihtimâm eyledükde kazâ-i mezbûrede Gaybî küyegüsi Alî re'âyâya; "Sizün akçanuz taylanursa çok ziyân olur."

diyü kendüsi işletdüği kalb akçayı sürmek içün re‘âyâyı ıdlâl idüp re‘âyâ dahı mestolup mezbûr İbrâhîm'ün odasın basup; "Niçün akçamuz taylarsın?" diyü hıdmetkârın döğüp ve bu fakîr karagu bâğçede olurken(?) mezbûr Alî re‘âyâyı tahrîk idüp üç def‘a mahkemeye hücûm idüp mezkûrun berâtı ile bir arz yazup bu fakîrun ma‘lûmı olmayan kazıyyeleri; "Elbette imzâ eyle; yohsa fesâd iderüz." diyü te‘addî idüp bu fakîr dahı telef-i nefs olmakdan ihtirâz idüp nâ-çâr ma‘lûmum olmayan kâğıdların imzâ idüp ve re‘âyâ âdet-i ağnâmların edâ itmede avk u te’hîr eyleyüp ve bu fakîr şimden sonra bu vilâyetde kâdîlık itmek ihtimâli olmayup âhar kâdîlığa tebdîl" recâsıyla arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, kâdî-i mezbûrun arzında zikrolunan husûslara muharrik olup kalb akçasın sürmek içün ol vechile fesâd ü şenâ‘at idüp kallâblığı şer‘le sâbit olanları sûret-i sicilli ile kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Tezvîr ü telbîsden hazer idüp ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ve kimesneye nisbet ü ta‘assub olmakdan hazer idesin ve bile koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer idesin.

1342 *Sultâniye Kalesi Topçubaşısı Ali'nin, Boğaz'dan tereke yüklü yedi adet karamürsel gemisinin çıkıp gittiği yolundaki ihbarı üzerine konunun araştırılarak bildirilmesi ve tereke yüküyle Boğazdan geçmek isteyenlerin gemileriyle terekelerine el konulması.*

Yazıldı.
Mezbûr hâssa harca virildi. Fî 16 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Boğaz Hısâr dizdârına ve Gelibolı hâssa harc emînine hüküm ki:

Sultâniyye Kal‘ası Topcıbaşısı olan Alî mektûb gönderüp; "sene: 972 Zi'l-ka‘desi'nün gurresinden yedi karamürsel gemileri tereke ile Boğaz'dan çıkup gitdüklerin" bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda göresiz; fi'l-vâkı‘ yevm-i mezbûrede tereke ile ol mikdâr gemi gitmiş midür ve kimleründür, ellerinde emirleri var mıdur, nicedür; bu husûsı onat vechile tetebbu‘ u tecessüs itdürüp haber alup tafsîli ile yazup bildüresiz. Şöyle ki; emr-i şerîfüme muhâlif tereke ile gemi geçüp gitdüği vâkı‘ ola, aslâ özrinüz makbûl olmaz. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfüm olmadın tereke tahmîl idüp Boğaz'dan geçmek isteyenlerün gemilerin terekeleriyle girift idüp re’îslerin habsidüp içinde ne mikdâr tereke bulunursa yazup bildüresiz. Min-ba‘d emr-i şerîfüme mugâyir tereke ile gemi geçürmekden ziyâde hazer idüp basîret üzre olasız.

1343 *Edirne'de dışardan şarap getirilip meyhanelerde satılması üzerine keferede bulunan şarapların kendilerine yeteri kadar miktarının alıkonulup geri kalanına tuz katılarak sirke ettirilmesi ve müslümanların ellerinde bulunan şarapların da döktürülerek emre uymayanların siyâset olunması.*

Yazıldı.
Muhzır İskender'e virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Edirne'ye hâricden hamr gelüp ba‘zı meyhânelerde dahı dâyimâ şürb-i hamr olunup sirran ve alâniyyen hamr bey‘ olunmakdan hâlî olmaduğı istimâ‘ olmağın mahrûse-i mezbûre keferesinde bulunan hamrun kendülere hâcet ü kifâyet mikdârı alıkonılup bâkîsine sirke olacak kadar tuz koyılup sirke olmasın ve müslimânlarda bulunan hamr yabana akıdmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû*[yı] mu‘temed nâyibünle şarâb muhtemel olan mahallerün üzerine gönderüp gereği gibi yoklayup vech-i meşrûh üzre keferede bulunan hamrun nefslerine kifâyet mikdârın alıkoyup bâkîsine sirke olacak mikdârı tuz koyup sirke itdürüp müslimânlarda bulunan hamrı bi'l-külliyye yabana akdurup telef itdürüp taşradan şehre aslâ vü kat‘â bir katre hamr kodurmayup gereği gibi men‘ u def‘ idesin. Bu husûsda benüm ziyâde ihtimâmum vardur; sonra yoklanup görilse gerekdür. Hılâf-ı [emr] her kimde hamr bulunursa kendülere siyâset olunup sen dahı mes’ûl olursın. Ana göre mukayyed olasın. Ammâ; bu bahâne ile mübâşirîn ve gayriden hılâf-ı emr kimesneye zulm ü hayf olunup ahz ü celb olunmakdan hazer eyleyesin.

1344 *Kudüs-i Şerîf'e dışardan şarap getirilerek satılması ve içilmesi yasak olduğu halde bazı kimselerin şarap getirerek sattıkları duyulduğundan bunun önüne geçilmesi ve yasağa uyulması için gerekli gayretin gösterilmesi.*

Yazıldı.
Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin Zekeriyyâ nâm kimesneye virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kudüs-i Şerîf beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ eyyâm-ı sa‘âdet-i hümâyûnumda kalem-rev-i iklîm-i saltanatumda vâkı‘ olan bilâ[d] u kasabât u kurâ-yı müslimînde şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ olduğına rızâ-yı şerîfüm olmaduğı ecilden hamr bi'l-külliyye müslimânlardan ref‘ olunmasın emridüp ol bâbda yasağ-ı hümâyûnum olmışken hâliyâ Kudüs-i Şerîf *tayyeba'llâhü mesvâhü*ye ba‘zı kimesneler taşradan hamr getürüp bey‘ itmekle ol asıl makâm-ı şerîfede feseka tâyifesi fısk u fücûrdan hâlî olmadukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘um vusûl buldukda, hamr husûsında olan yasağ-ı hümâyûnumı icr[â] itmekde gereği gibi mukayyed olup belde-i tayyibeye aslâ hamr getürilmeyüp müslimândan bir ferde şürb-i hamr itdürmeyüp kefere tâyifesine muhkem yasağ u tenbîh idüp i‘lân-ı hamr itdürmeyüp ve müslimândan bir ferde hamr virdürmeyesin. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp şer‘-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif vaz‘ idüp muhtâc-ı arz olanları isimleri ile yazup arzidesiz; olmayanlar bâbında emr-i şer‘-ı kavîm ne ise icrâ idüp şer‘-ı şerîfe ve emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup emr-i celîlü'l-kadrümün imzâsında bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz ve emr-i şerîfümün sûretin sicill-i mahfûza sebtitdüresiz ki, dâyimâ mazmûnı ile amel olunup hılâfına cevâz gösterilmek

ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr hufyeten yoklanup görilse gerekdür. Şöyle ki; hamr husûsında olan yasağ-ı hümâyûnuma muhâlif mahmiyye-i mezbûrede iş vâkı‘ ola, mansıbınuz alınmağla konılmayup envâ‘-ı ıtâb u ıkâbuma mazhar vâkı‘ olursız ana göre mukayyed olasız.

1345 *Livâne sancağında müslüman olduktan sonra kiliseye giderek tekrar kâfir olduğu bildirilen Aznavuroğulları'ndan Torun oğlu Ahmet'in durumunun teftiş olunarak Südde-i Sa‘âdet'e arzedilmesi.*

Yazıldı.
Livâne Beği Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Z., sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine ve Livâne kâdîsına hüküm ki:

Livâne Sancağı Beği Mehmed *dâme ızzühû* mektûb gönderüp; "Aznavur-oğulları'ndan İslâm'a gelen Torun-oğlı Ahmed yine küfre rızâ virüp kiliseye varup kâfir olup elinde ze‘âmete emr-i şerîf olmağla hakkından gelinmedüğin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrı ihzâr idüp onat vechile hak üzre teftîş idüp göresiz; mezkûr islâmında za‘f üzre olmağla kiliseye varup küfre rızâ virüp kâfirler ile ihtilât itdüği şer‘le sâbit ü zâhir olursa, sıhhati üzre yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz.

1346 *Celep tahriri sırasında Istabl-ı Âmire voynuklarının celep olarak yazılmaması.*

Yazıldı.

Hâliyâ Zihne kâdîsı olup celeb tahrîri fermân olunan ( ) ve Ivaz Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfüm mûcebince celeb tahrîrine mübâşeret itdüğünüzde Istabl-ı Âmirem voynuklarından sefer-i hümâyûna eşegelen voynuk tâyifesin celeb yazduğunuz i‘lâm olundı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'l-fi‘l defter-i cedîd-i hâkânîde mukarrer voynuk olmağın voynukluk hıdmeti idenleri celeb yazmayup ol bâbda sana virilen mufassal emr-i hümâyûnum mûcebince tahrîri fermân olunan tav[â]yifden yazup emrüme muhâlif voynuk tâyifesine müte‘ârız olmayasız.

1347 *Çankırı'nın Kurşunlu, Çerkeş ve Milan kazalarında meydana gelen gasb, ev basma ve katl olaylarının teftişi esnasında suçları sâbitleşenlerden siyâsete müstehık olanların mahallinde siyâset olanması, diğerlerinin de küreğe konulmak üzere gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kangırı beğinün kethudâsına virildi. Fî 7 Zi'l-hıcce, sene: 972

Anatolı beğlerbeğisine, Kangırı beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûra tâbi‘ Kurşunlu ve Çerkeş ve Milan Kâdîlıkları mâ-beyninde âyende vü revendeden hayli maktûl bulunup dâyimâ fesâddan hâlî olunmamağın emr-i hümâyûnla teftîş içün zikrolunan kâdîlıklara varıldukda, Milan kazâsına tâbi‘ karye-i Karacalar'dan Alî nâm kimesne bir katır sirka idüp elinde iken sâhıbi bulup isbât itdükden sonra kendü i‘tirâf idüp sicill olunup habse virildükde, sârik-ı mezbûrun evi basılup ba‘zı esbâbı gâret olup irtesi akd-i meclis olunup mezbûr Alî'den mazınnası sü’âl olundukda; "Karye-i mezbûreden iki nefer Mehmed nâm kimesneler ile yolcı soyup esbâbın gâret idüp ba‘zın üleşüp bazın dahı bende komışlar idi. Hâliyâ ahvâlleri keşfolmak ihtimâlinden esbâbları ketmitmek içün evüm basdılar." didükde mezkûrân dahı ihzâr olunup sü’âl olundukda; vech-i meşrûh üzre ikrâr idüp gasbitdükleri esbâbdan bir kuşak dahı zâhir olup ve Nebî nâm kimesne elinden bir yağmurluk satılduğı sâbit olup ve İbrâhîm nâm kimesnede dahı bir Arab kul bulunup; "Efendim olan Ferruh nâm kimesne İstanbul'a giderken ( ) hânda konup yatsu vaktinde mezbûr İbrâhîm mezkûrân Mehmedler beş nefer yoldaşlarıyla gelüp efendimi ve yoldaşını katlidüp beni ve sâyir esbâbını Ankara'ya iletüp beni bey‘ idemeyüp girü getürdiler." diyü haber virdükde mezbûr İbrâhîm Mustafâ nâm kimesne ile gaybet idüp ahâlî-i kurâdan ahvâlleri tefahhus olundukda; "Hırsuz u harâmîlerdür ve mezbûr İbrâhîm'ün karındaşı Mustafâ yatakdur." diyü umûmen haber virdüklerin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ele getürüp bi-hasebi'ş-şer‘ hırsuz u harâmîlığı sâbit olup siyâsete istihkâkı olanı yirinde siyâset itdürüp bâkîsini sûret-i sicilleriyle küreğe gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gaybet itdürmekden hazer eyleyesin. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arz[olunmakdan] ihtirâz üzre olasın; şöyle bilesin.

1348 *Erzurum'un Bunar-ı Anderis ve Güllü köylerinde zeamet tasarruf eden Hüseyin'in halka zulmettiği yolunda vuku bulan şikâyetler üzerine konunun araştırılması, adı geçenden hak talep edenlerin haklarının alınması ve suçlu görüldüğü takdirde kendisinin hapsedilmesi.*

Yazıldı.
Armudcı-oğlı Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Karahısâr-ı Şarkî kâdîsına ve Bayramlu kâdîsına hüküm ki:

Erzurum beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Bunar-ı Anderis(?) ve Güllü nâm karyeler re‘âyâsı gelüp zikrolunan karyeler ve gayriden ze‘âmet tasarruf iden Hüseyin nâm kimesne için; "Leyl ü nehâr şürb-i hamr idüp hılâf-ı şer‘ cebren mâlımuz alup nâ-hak yire te‘addî ider." diyü şekvâ eyledüklerinde şer‘le görilmesiyçün âdem gönderilüp taleb olundukda itâ‘at-i şer‘ itmeyüp Dergâh-ı Mu‘allâ'ya müteveccih olup ba‘zı re‘âyâ dahı

ardınca şikâyete gidüp Karaağaç nâm mevzı‘da za‘îm-i mezbûr girüye âdem koyup mezbûrûn re‘âyâdan Karagöz nâm zimmîyi dört beş yirde kılıç ile çalup mezbûr zimmî ol cerâhatden mürdolduğın ve za‘îm-i mezbûr eşkıyâdan olup leyl ü nehâr şürb-i hamr idüp re‘âyâya zulmitmekden hâlî olmaduğın a‘yân-ı vilâyet şehâdet itdüklerin" arzitmeğin ze‘âmeti alınup kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, çavuşum mübâşeretiyle mezbûrdan hak taleb ider kimesne var ise husamâsıyla berâber eyleyüp bir def‘a şer‘-ı kavîme muvâfık sorılup faslolmış olmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da‘vâların muktezâ-yı şer‘-ı kavîm ile hak üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzolunduğı gibi fısk u fücûrı ve re‘âyâya zulm ü te‘addîsi vâkı‘ ise ashâb-ı hukûka şer‘le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra kendüyi habsidüp sâbit olan fısk u fücûrın ve re‘âyâya itdüği zulm ü te‘addîsin ve ashâb-ı hukûkdan ne mikdâr kimesnenün hakları alıvirildüğin tafsîl üzre yazup bildüresiz. Bu bâbda tamâm hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

1349 *Müteveffa Vezir-i A‘zam Ali Paşa'nın Rodosçuk'ta bulunan ve İstanbul'a getirilecek olan davarları için yol üzerindeki kazalardan bedeli mukabilinde yem tedarik edilmesi konusunda yardımcı olunması.*

Yazıldı.

*Merhûm-ı mezbûrun kapucılar bölükbaşılarından Ahmed'e virildi. Fî 9 Zi'l-hıcce, sene: 972**

Babaeskisi'nden İstanbul'a gelince olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem Vezîr-i A‘zamum iken vefât iden Alî Paşa'nun Rodoscuk'da olan tavarları mahrûse-i İstanbul'a gelürken yollarda akçalarıyla yimleri tedârük olunması i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müteveffâ[-yı] müşârun-ileyhün tavarları mahrûse-i mezbûreye gelince kondukları yirlerde akçalarıyla yimlerin tedârük idivirüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

* Metinde " ٩٧٦ " şeklindedir.

1350 *Nemçe kralı kendisine gönderilen ahidnâme-i hümâyuna uygun olarak askerlerini Erdel'den çektiği takdirde Erdel kralının ve Tımışvar beylerbeyinin de yerlerine çekilip iki taraf arasında kaleler hususunun görüşülüp karara bağlanmasını beklemeleri.*

Yazıldı.

Atlas kîse ve gümüş kozalak ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 10 Muharremi'l-harâm, sene: 973

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Beç ve Alaman Kralı İmparador Maksimilyanoş Kral Südde-i Sa‘âdet-bahşımuz'a mektûb gönderüp; "mâ-beyninüzde vâkı‘ olan husûmet ve ceng ü cidâli ve leşkerinün serdârları ve kapudânlarıyla itdüğünüz sulh ahvâlin" bildürüp; "tarafeynden cem‘ıyyetde olan leşker yirlü yirine varup iki cânibden alınan kal‘alar husûsı içün uhdesine lâzim olan virgüsiyle tekrâr ilçileri gelüp söyleşmeğe mevkûf kılup bundan evvel irsâl olunan ahid-nâme-i hümâyûnumuza derûn-ı dilden itâ‘at ü inkıyâdda tamâm istihkâm üzre olduğın" i‘lâm eyleyüp lâkin şâfî cevâbı gelmedüği ecilden bir niçe eyyâm ilçisi gönderilmeyüp te’hîr olunup küllî sefer emrine mübâşeret olundukda mezbûr ilçisi müşârun-ileyh kral içün; "Vilâyet-i Erdel'den alınan kal‘alardan geçer mâ-beynde olan ahd ü peymânı feshitmez." diyü müşârun-ileyh tarafına gitmeğe isticâze itdüği ecilden ol bâbda kral-ı müşârun-ileyh[e] nâme-i şerîfümüz yazılup Memâlik-i Mahrûsem husûsında anlarunla itdüğün sulh makbûl olmadığı ol cânibe tenbîh olunup eger sulh u salâh emri ri‘âyet olunmak murâd olunursa vilâyet-i Erdel sınurında olan leşkerin mukaddem kaldurup yirlerine perâkende itmek içün mürâca‘ate mübâşeret itdükleri gibi Tımışvar beğlerbeğisi ile siz dahı yirinüze avdet idüp tekrâr ilçileri geldükde Bana ve Tokay Kal‘aları senün elünde kalmak üzre vilâyet-i Erdel'de iki cânibden alınan kal‘alar girü sâhıblerine virilmek üzre mûmâ-ileyh krala nâme-i ınâyet-meşhûnumuz gönderilmişdür. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, kral-ı mezbûr kendüye irsâl olunan ahid-nâme-i şerîfümün mazmûn-ı hümâyûnın ri‘âyet itmeğiçün hâliyâ gönderilen nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca vilâyet-i mezbûre sınurında olan leşkerin kaldurup yirlerine mürâca‘at itdükleri tamâm ma‘lûmun ola, sen dahı Tımışvar beğlerbeğisi ile eğlenmeyüp yirlerinüze gelüp alınan kal‘alarınuz ahvâlini vech-i meşrûh üzre ilçileri gelüp söyleşilüp ber-taraf olunmağa tevakkuf idesin. Mâdâm ki anlar dostluk idüp sulh u salâhı ahd-i şerîfümüz üzre ri‘âyet itmek isteyeler, siz dahı gereği gibi ri‘âyet idüp ana muhâlif iş olmakdan ictinâb idesiz.

1351 ***Nemçe kralı kendisine gönderilen ahidnâme-i hümâyuna uygun olarak askerlerini Erdel'den çektiği takdirde Tımışvar beylerbeyinin de askerlerini geri çekerek Tımışvar'a gelip Rumeli ve diğer yerlerden gelen askerleri yoklayarak askere icazet vermesi.***

Yazıldı.

Bu dahı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Beç kralınun Südde-i Sa‘âdet-bahşum'a mektûbı vârid olup; "Erdel kralı ile mâ-beynde vâkı‘ olan ceng ü cidâli ve itdükleri sulh husûsın bildürüp; "iki cânibün leşkeri yirlü yirine varup tarafeynden alınan kal‘alar ahvâli ve uhdesine lâzim olan virgüsiyle tekrâr ilçisi gelüp söyleşmeğe mevkûf kılup ve bundan akdem irsâl olunan ahid-nâme-i

hümâyûnuma tamâm itâ‘atde idüğin" bildürüp lâkin ahid-nâme-i hümâyûnuma şâfî cevâbı gelmedüği ecilden bir niçe eyyâm ilçisi gönderilmeyüp küllî sefer emrine mübâşeret olundukda mezbûr ilçisi müşârun-ileyh kral içün; "Vilâyet-i Erdel'den alınan kal‘alardan geçer, mâ-beynde olan ahd ü peymânı feshitmez." diyü isticâze eyledüği ecilden kendüye nâme-i hümâyûnum yazılup Kral-oğlı ile olan sulh makbûl olmayup eger sulh u salâh emri ri‘âyet olunmak murâd olunursa vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerin kaldurup yirine perâkende itdükden sonra tekrâr ilçi geldükde vilâyet-i Erdel'de alınan kal‘alar ahvâli görilüp sâhıblü sâhıbine virilmek üzre müşârun-ileyh Kral-oğlı'na dahı nâme-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm Budun Beğlerbeğisi Arslan *dâme ikbâlühû* tarafından sana vârid oldukda, fermân-ı hümâyûnum mûcebince kral-ı müşârun-ileyh ahd ü emânı ri‘âyet idüp vilâyet-i Erdel sınırında olan leşkerin mukaddem kaldurup yirlü yirine mürâca‘at itdükleri tamâm ma‘lûmun ola, ahde muhâlif bir hareket itmek ihtimâli olmaya, sen dahı Kral-oğlı ve Tımışvar askeriyle yirinüze avdet idüp vilâyet-i Tımışvar'a gelüp Rûmili'nden ve gayriden varan cümle askeri yoklayup defter idüp defterin gönderüp askere icâzet viresin. Ammâ; vilâyet-i Erdel'den kralun leşkeri kalkup yirlü yirine perâkende olduğına tamâm itmînân-ı kalb gelmeye, siz dahı cem‘ıyyetinüz tağıtmayup kemâ-kân asker-i zafer-rehberle cem‘ıyyetde olup gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma mugâyir bir iş olmakdan hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 9 Zi'l-hıcce, sene: 972, Kostantıniyye

1352 *Buhayra vilâyetini Şeyh İsa'dan altmış beş kîse ziyâdeye iltizam eden ve Südde-i Sa‘âdet'ten giderken uğradığı Bursa'da tutuklanan Mehmed Hablas'ın tutuklanma sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Pîrî Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.
Abdurrahmân Beğ'ün kethudâsıyla gönderildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Hudâvendigâr Beği Abdurrahmân Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Mehmed Hablâs nâm kimesne Buhayra Vilâyeti'ni Şeyh Îsâ tahvîlinden altmış beş kîse ziyâde iltizâm idüp mezbûr şeyh kabûl idüp mukarrer itdürmekle mezbûr Mehmed Hablâs* Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp Burusa'ya uğradukda habsolunmış, vilâyet-i mezbûreyi Şeyh Îsâ kabûl itdüği iltizâmdan on kîse ziyâdeye kabûl idüp yarar kefîller virmeğe mültezim olmış. Eyle olsa; mezkûrun habsolunmasına bâ‘ıs nedür, vilâyet-i mezbûre ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür ve merkûmun zimmetinde bâkîsi var mıdur, niçedür; ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrun habs îcâb ider husûsı ne olmışdur ve zikrolunan Buhayra vilâyeti ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür, niçedür ve hâlen iltizâm itdüği mâlun edâsına kâdir kimesne midür; ma‘lûmun olduğı üzre mufassalan yazup arzeyleyesin ve mezkûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

*Metinde " " şeklinde geçmektedir.

1353 *Hersek sancağında reâyâ ve madrabazlara fazla fiyat vererek tereke alıp başka yerlerde satan ve tereke sıkıntısına yolaçan Dubrovnik keferesine tereke satılmasının önüne geçilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fî 16 Zi'l-hıcce, sene: 972

Hersek beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Livâ-i mezbûre re'âyâsına ve matrabâzlarına ziyâde bahâ virmekle Dubra[ve]nik keferesi tereke alup re'âyâya muzâyaka virmekden hâlî olmayup ve aldukları terekeyi deryâya bey' itmekden hâlî olmadukları arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i şerîfüm olmadın livâ-i mezbûrdan Dubraveniklü'ye tereke virdürmeyesiz; emrüme muhâlif iş olmakdan ihtirâz idesiz.

1354 *Buhayra Vilayeti Şeyhliği bedelinin kaç akçaya mütehammil olduğu hususu ile şeyhliği elde etmeye çalışan Emir İsa ve Mehmed Hablas arasında herhangi bir düşmanlık olup olmadığının araştırılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.
Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 9 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Buhayra Vilâyeti Şeyhı olan Emîr Îsâ'nun ta'allukâtından Mehmed Hablâs bundan akdem Buhayra vilâyetini mûmâ-ileyh tahvîlinden altmış beş kîse ziyâde ile kabûl idüp ol vilâyetün meşîhati ana mukarrer olup bir seneye karîb zabtitmiş iken sonra mezbûr Îsâ Atebe-i Ulyâm'a gelüp oğlına kefîl bi'l-mâl olup zikrolunan ziyâde ile vilâyet-i mezbûre mahsûlin uhdelerine almış iken ba'dehû mezbûr; "Bu mikdâr mahsûle mütehammil değildür." diyü beyân-ı özr idüp yine sâbıkâ karındaşı itdüği ziyâde ile tekrâr oğlına kabûl itdürdüği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Pîrî *zîde kadruhû* varıcak göresin; vilâyet-i mezbûrenün irtifâ'-ı kâmili ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür, yohsa mûmâ-ileyh Şeyh Îsâ ile mâ-beynde adâvetleri olmağla nisbet ü garazla mı ziyâde itmişdür ve mezbûr Hablâs'un ziyâdesin mûmâ-ileyhün oğlı kabûl idüp kendü kefîl bi'l-mâl olduğı vâkı' mıdur, niçedür ve mezkûr Hablâs vilâyet-i mezbûreyi ne mikdâr zamân tasarruf itmişdür, uhdesinde olan mâlun ne mikdârın edâ itmişdür, zimmetinde mâl kalmış mıdur, vilâyet zabtına ve mâlumun edâsına kâdir olup adâleti var mıdur, vilâyet halkı kendüyi şeyhlığa kabûl iderler mi, yohsa vâkı' olan ziyâde sebebi ile zulm ü te'addî olmak mı lâzim gelür, niçedür? Bu bâbda memleket ü re'âyâya ve mâluma enfa' ne ise vâkıf u muttali' olduğun üzre hakîkat-i hâli sıhhati ile yazup Atebe-i Ulyâm'a arzeyleyesin; şöyle bilesin.

1355 *Malkara'da hırsız ve harâmîlerin teftiş edilerek yakalanıp cezalandırılmaları için Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Mehmed Çavuş ile Hayrabolulu Evren'in görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Mezbûr çavuşa virildi. Fî 15 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Migalkara kâdîsına ve Hayrabolı kâdîsına hüküm ki:

Sen ki Migalkara kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede ba‘zı hırsuz u harâmî zuhûr idüp yollara ve billere inüp âdemler katlidüp esbâb ü emvâl gâret itmekden hâlî olmayup hattâ kazâ-i mezbûra tâbi‘ Hamîd nâm karyede bir kimesnenün evi basılup ehl ü ıyâli ile katlolunduğın" arzeyledüğün ecilden kazâ-i mezkûrun vâkı‘ olan hırsuz u harâmîsin ele getürmeğiçün sizi müfettiş ve Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû*yı mübâşir ve erbâb-ı tîmârdan Hayrabolılu Evren'i mezbûr çavuşuma mu‘âvin ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü terâhî eylemeyüp teftîş-i mezbûra ma‘an mübâşeret idüp kazâ-i mezbûrun ehl-i fesâd ve hırsuz u harâmîsinden her kim bulunur ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp gaybet idenleri yataklarına ve turaklarına şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp cümlesin der-zencîr idüp husamâ muvâcehesinde bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp töhmet-i sâbıka ile müttehem olup mûcib-i örf olanları örf-i ma‘rûf ile görüp bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn hırsuz u harâmîlığı sâbit ü zâhir olanları ashâb-ı hukûka hakları alıvirildükden sonra sipâhî tâyifesinden olanı habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin; sipâhî olmayanlar bâbında hükm-i kâdî lâhık olup huccet virildükden sonra fesâd ü şenâ‘at itdükleri yirlerde bir vechile cezâ vü sezâların viresin ki, ehl-i fesâda ıbret-nümâ olup bir ferdün hırsuzluk ve harâmîlık itmeğe mecâlleri kalmaya. Bu husûsda benüm ziyâde ikdâm ü ihtimâmum vardur; gaflet itmeyüp zikrolunan kâdîlıklarun hırsuz u harâmîsinden bir ferdi komayup cümlesin ele getürüp memleket ü re‘âyâyı ve ashâb-ı sebîli anlarun mazarrat u fesâdlarından emîn ü masûn kılmak bâbında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmınuz vücûda getüresiz. Zikrolunan teftîş husûsında tamâm adâlet ü diyânet üzre olup câdde-i hakdan hurûc itmeyüp bî-günâh olanlara dahlolunup celb-i mâl olunmakdan ve tezvîr [ü] telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve nisbet ü ta‘assub ile hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan ihtiyât idüp emrüm üzre ele gelen hırsuz u harâmînün ahvâllerin görüp ne mikdâr kimesnenün hakkından gelinüp ve ne mikdârı habsolunduğın sûret-i sicilleri ile mufassal ü meşrûh yazup arzitmeyince olmayasız.

1356 *Hayrabolu, Malkara ve Çorlu kazalarındaki hırsız ve harâmîleri teftiş için Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Mehmed'in görevlendirildiği, Vize kadısının da daha önce kendisine teslim edilen hırsız ve harâmîleri adı geçen çavuşa teslim etmesi ve teftiş esnasında kendisine yardımcı olması.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Ahmed'e virildi. Fî 9 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vize beğine hüküm ki:

Hayrabolı ve Migalkara ve Çorlı Kâdîlıkları'nda olan hırsuz u harâmî teftîş olunup ehl-i fesâd ü şenâ'at ele getürilmeğiçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* ta'yîn olunup inşâ'a'llâh ol cânibe varup emrüm üzre hufyeten mübâşeret itmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bundan akdem Hayrabolı kazâsından Mustafâ nâm za'îm ele getürüp sana teslîm itdüği beş nefer hırsuz u harâmî mezbûr çavuşum Mehmed'e vardukda teslîm olunup mu'âvenet için mezkûra yarar âdemlerün koşup teftîşi fermân olunan yirler tamâm olunca yanında mu'âvenet üzre olalar. Sen dahı emr-i sâbıkum üzre Rûmili beğlerbeğisi yanına cem'ıyyete teveccüh itdüğünde sancağun hıfzı için yarar âdemün koşup sancağun gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp re'âyâya zulm ü te'addî olunmakdan sakınup sancağunda olan ehl-i fesâd ü şenâ'ati gereği gibi hıfz u zabt itdürüp eyyâm-ı* adâlet-i hümâyûnumda re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü istirâhatleri husûsında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

* Metinde "لنام" şeklindedir,

1357 *Bağdad Kalesi'nin tamiri için sarfolunmak üzere Hazîne-i Âmire'den gönderilen paranın Bağdad Hazînesi'nde saklanarak ihtiyaç duyuldukça harcanması.*

Yazıldı.
Çerkes Ferhâd Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kal'ası'nun ta'mîre muhtâc olan yirleri meremmâtı içün taleb olunan yiğirmi bin filori Hazîne-i Âmirem'den irsâl olunup ol bâbda defterdârum cânibinden lâzim olan hükm-i şerîf yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

( ) vusûl buldukda, zikrolunan filoriyi Hazîne-i Bağdâd'da hıfzidüp kal'a-i mezbûrenün meremmât olunması mühimm olan yirlerine lâzim oldukça kifâyet kadar akça ihrâc idüp kal'a-i mezbûrenün meremmâtına sarfidüp bî-hûde harcolunup itlâf ü isrâfdan ziyâde ihtiyât eyleyesiz.

1358 *Budun beylerbeyinin, emrindeki askerlerle Erdel sınırında toplanan düşmana karşı gelmek üzere olan Tımışvar beylerbeyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine bir hüküm ki:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Erdel sınırında tabur ile cem'ıyyet üzre

olan adû-yı hâksâra varup mülâkî olup yanında olan asker-i hümâyûnumdan gayri mu‘âvenete asker-i nusret-me’ser irişmek lâzim idüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

( ) varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî eylemeyüp ber-vech-i isti‘câl münâsib gördüğün mikdâr Budun askeri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ol cânibe müteveccih olup adûnun üzerine Solnok üstinden mi varılmak münâsibdür yoğ ise ardından mı varılmak evlâdur; bi'l-cümle düşmen kolayın bilür yarar kulumsın; vüfûr-ı celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü tedbîrüne küllî i‘timâd-ı hümâyûnum vardur. Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i fütûh-âyâtlarına ve Server-i Kâyinât'un mu‘cizât-ı hidâyet-ğâyâtlarına tevekkül idüp dahı vech ü münâsib gördüğün yoldan sür‘at ü ikdâm üzre yöriyüp müşârun-ileyhle haberleşüp hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre maslahat el virdüğine göre guzât-ı muvahhıdîn ile dîn-i mübîn yolında ve uğur-ı hümâyûnumda envâ‘-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Budun serhadlerin dahı hâlî komayup ve ne mikdâr askerle müteveccih olup ve düşmen husûsında ne vechile tedbîr ü tedârük itdüğün ve bu emr-i hümâyûnum ne gün varup vâsıl olup müteveccih olduğun yazup bildüresin.

1359 *Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edildiği ve tâcirlerle gemideki malların alınıp götürüldüğü yolundaki şikâyet üzerine, Donanma-i Hümâyun ile Malta taraflarında bulunan Vezir Mustafa Paşa ve Trablus beylerbeyine gereken emrin verildiği, suçluların yakalanarak cezalandırılacakları, tâcirlerle mallarının da Marçilya'ya gönderilecegi hakkında Fransa padişahına yazılan mektup.*

Yazıldı.

Françe pâdişâhına nâme-i şerîf yazıla [ki]:

Hâliyâ cenâb-ı devlet-me’âb ve sa‘âdet-destgâhımuz -ki, merci‘-ı selâtîn-i ızâm ve melce-i melâz-ı havâkîn-i kirâmdur- mektûb-ı vidâd-mashûbunuzla âdeminüz vârid olup; "Marçilya nâm şehrinüzden Peter ve Poset ve Yupa [ve] Şolosed(?) ve bir niçe bâzergânlarınuz metâ‘ ve sâyir bahâr esbâbı ile ki, üç yüz bin uşkok altunı rızıkla İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm'dan üç pâre kalite deryâda râst gelüp zikrolunan gemiyi içinde olan metâ‘ u âdemleriyle alup gitdüklerin" i‘lâm eyleyüp sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a‘vâmdan Yüce Âsitânımuz'a olan kadîmî dostluğunuz muktezâsınca hükûmetinüze müte‘allik yirlerden mürûr iden âdemlerimüze ve tâcirlerimüzi dâyimâ ri‘âyet üzre sıyânetde olup Atebe-i Ulyâmuz'a kemâl-i ihlâs u mahabbet üzre olduğunuz mektûbunuzla i‘lâm olunup ve Atebe-i Ulyâmuz'da olan ilçinüz dahı her ne ki takrîr ü beyân eylemiş ise ale't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrimüz'e arzolunup ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa; dûdmân-ı sa‘âdet-nişânımuzla dostluk üzre olanlar mâdâm ki dostluk şartların ve mâ-beynde vâkı‘ olan mu‘âhede-i hümâyûnumuzun mazmûn-ı adâlet-makrûnın ri‘âyet idüp izdiyâd-ı mahabbete ve te’kîd-i esâs-ı meveddete bâ‘ıs husûslarda ihtimâm üzre olalar, âyîn-i saltanat-ı hümâyûnumuz muktezâsınca enzâr-ı ınâyât-ı aliyye-i şâhânemüz

anlarun hakkında dirîğ olmayup zıll-i adâlet ve ketf-i hımâyetimüzde karadan ve denizden ticâret üzre gelen âdemlerine ve tâcirlerine aslâ dahlolunduğına rızâ-yı şerîfümüz yokdur. Hâliyâ Donanma-i nusret-karînimüzle Malta cânibinde olan düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû*ya ve emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Trablus Beğlerbeği Turgud *dâme ikbâlühû*ya hükm-i hümâyûnum yazılup mûmâ-ileyhimâya âdemlerinüzle irsâl olunmışdur. Cerbe taraflarından zikrolunan kalitelerle gelüp gemilerinüze dahlidüp alan her kimler ise zuhûra getürüp alınan âdemleri ve metâ'larıyla bî-kusûr Marçilya'ya gönderilüp teslîm olunup ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif fesâd ü şenâ'at idenlerün haklarından gelinmek emrimüz olmışdur. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, mâdâm ki Yüce Âsitânımuz'a musâfât üzre dostlukda olasız, cenâb-ı celâlet-me'âbımuzdan dahı hılâfına cevâz gösterilmeyüp mu'âhede-i hümâyûnumuz ri'âyet olunmakda dakîka fevtolunmaz. Siz dahı ol cânibden gereği gibi ri'âyet idüp min-ba'd mâ-beynde olan dostluğunuz muktezâsınca ahbâr-ı sıhhat-âsârınuz i'lâm itmekden hâlî olmayasız ki, vürûdı bâ'ıs-i izdiyâd-ı mahabbetdür.

1360 *Amasya'da bir sipâhinin hanımını döğüp kızını yaralayan ve Mudurnu'da da samanlık yakarak bir kişiyi vuran Haydar adlı suhtenin küreğe konulmak üzere Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Amâsiyye beğine ve Mudurnı kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrdan Bâlî nâm sipâhî deryâ seferinde iken Haydar nâm sûhte bir kaç nefer kimesnelerle iki hâtûnın döğüp ve kızına muhkem ât urup mecrûh itdükde meclis-i şer'a murâfa'a olunup; "Mezbûre avretleri döğdüğin ikrâr idüp ve kızı mecrûh itdüği şühûd-ı udûlle sâbit olup kefîl taleb olundukda kimesne kefîl olmadı." diyü sicill olmış imiş. Mezbûre hâtûnlara itdüği te'addîden gayri bir kimesnenün samanluğın yakduğı ve bir kimesneyi dahı tarlada okla urduğı Mudurnı kâdîsı meclisinde sicill olduğın" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzolunduğı gibiyse mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin ki, yolda ve izde gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler; şöyle bilesin.

1361 *Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edilerek tâcirlerle gemideki malların götürülmesi olayını soruşturmak ve tâcirlerle malları ortaya çıkartmak üzere görevlendirilen Vezir Mustafa Paşa'nın yanısıra Cezayir-i Garb Trablusu beylerbeyinin de görevlendirildiği, olayın aslını araştırıp suçluları ortaya çıkartması.*

Yazıldı.
Tekrâr geçmişdür.

Cezâyir-i Garb Trablusı beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Papeşte(?) dimekle meşhûr olan bir kıt‘a gemileri Marçilya şehrinden Peter ve Poset ve Yupa ve Şolosed(?) ve bir niçe bâzergâ[n] envâ‘-ı bahâr ve sâyir metâ‘ ile üç yüz bin uşkok altunı cemî‘an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhıbleri ve gemicileriyle zuhûra getürilüp Marçilya'da olan re‘â[yâ]larına teslîm olunmak bâbında emr-i hümâyûnumuz virilmesin" i‘lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e ihlâsla dostluk üzre olup anlardan dostluğa ve mu‘âhede-i hümâyûnuma muhâlif alınmış ise zuhûra getürilüp sâhıblerine teslîm itmeğiçün düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen dahı bu husûsa mukayyed olup müşârun-ileyhün İskenderiyye'den zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ‘la gelürken ol taraflarda alınmış ise alan kaliteler kimleründür, ma‘lûm idinüp ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif ne tarîkla almışlardur? Şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françelü'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ‘ u rızıkları ve mâlları ile bî-kusûr zuhûra getürüp ahid-nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca kendülere teslîm olunup ahd-i hümâyûnuma muhâlif iş idenlerün haklarından gelesin; hılâf-ı ahd ü peymân kimesnenün iş itmeğe mecâlleri kalmaya; şöyle bilesin.

1362 *Marçilya'dan İskenderiyye'ye gelmekte olan ve içinde Fransız tâcirlerinin bulunduğu gemiye Cerbe yakınlarında Osmanlı askerleri tarafından müdahale edilerek tâcirlerle gemideki malların götürülmesi olayını soruşturmak, tâcirlerle malları ortaya çıkartmak ve ahidnâmeye aykırı hareket edenlerin haklarından gelme üzere Vezir Mustafa Paşa'nın görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Tekrâr geçmişdür.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Manşidri(?) dimekle meşhûr olan bir kıt‘a gemileri Marçilya nâm şehrinden Peter ve Poset ve Yupa [ve] Şolosed(?) ve bir niçe bâzergânları envâ‘-ı bahâr ve sâyir metâ‘ ile üç yüz bin uşkok altunı cemî‘an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite ile deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhıbleri ve gemicileri ile zuhûra getürilüp Marçilya'da olan re‘âyâlarına teslîm olunmak bâbında emr-i hümâyûnum virilmesin" i‘lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e ihlâs ile dostluk

üzre olup anlardan dostluğa ve mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif bir vaz‘ sâdır olmadın Françelü'nün gemilerine ve âdemlerine ve metâ‘larına dahlolunduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Zikrolunan gemi Françelü'nün olup harbî olmayup kendü hâlinde ticâret üzre gelürken ahid-nâme-i hümâyûnuma mugâyir alınmış ise zuhûra getürilüp sâhıblerine teslîm eylemek içün Trablus Beğlerbeğisi Turgud *dâme ulüvvühû* ile sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyhle söyleşüp göresin; hakîkaten müşârun-ileyhün İskenderiyye'den zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ‘ u bahâr ile gelürken ol taraflarda alınmış ise alan kaliteler kimleründür, ma‘lûm idinüp ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif ne tarîkla almışlardur? Şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahid-nâme-i hümâyûnumuza muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françelü'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ‘ u rızkı ve mâlları ile bî-kusûr zuhûra getürüp ahid-nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca kendülere teslîm olunup ahd-i hümâyûnuma muhâlif iş idenlerün haklarından gelesin ki, hılâf-ı ahd ü peymân kimesnenün iş itmeğe mecâlleri olmaya; şöyle bilesin.

1363 *Şam'da bulunan ve fesad yuvası haline gelen meyhâne, bozahane, kahvehâne vesâir yerlerin kapatılması ve emre uymayanların bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i Şâm-ı Dâru's-selâm'da meyhâne ve bozahâne ve kahvehânelerde ve sâyir mecma‘-ı feseka olan mahallerde şer‘-ı şerîfe muhâlif ba‘zı münkerât(?) olduğı arzolunmağın şer‘-ı şerîfe muhâlif olan evzâ‘ u etvâr bi'l-külliyye ref‘ olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl [buldukda], te’hîr itmeyüp mahrûse-i mezbûrede meyhâne ve bozahâne ve kahvehâne adına kalmış nesne var ise ref‘ idüp min-ba‘d şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ itdürmeyüp men‘ u def‘ eyleyesin ve beğlerbeğiliğüne müte‘allik olan yirlerde vâkı‘ olan re‘âyâyı ehl-i fesâd ü şenâ‘atden ve zaleme tâyifesinden hımâyet idüp eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda kimesneye şer‘-ı şerîfe ve kânûn-ı münîfe mugâyir iş itdürmeyüp icrâ-yı şer‘-ı şerîf ve imzâ-yı emr-i münîfde kemâ-kân ikdâm ü ihtimâm üzre olasın. Şer‘-ı şerîfe muhâlif vaz‘ irtikâb idenleri ve mu‘âvenet idenleri ele getürüp isimleri ve resimleri ile yazup arzeyleyesin.

1364 *bkz. hkm. 1338*

Yazıldı.
Husâm Re'îs'e virildi. Fî 14 Zi'l-hıcce, sene: 972

Rûmili kâdîlarına, zikrolunan yirlerde vâkı‘ ola[n] dizdârlara hüküm ki:

Çatalca'da araba basan harâmîbaşı ele girdükde; "Yoldaşlarumuzun birisi Şâh Alî Gelibolı kazâsında Âdilhân nâm karyede mütemekkindür ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî nâm kimesneler dahı Geliboli'da sâkinlerdür ve zikrolunan kimesneler Keşan kazâsında Rus nâm karyede dutıldukda zikrolunan Âdilhân karyesinden Hâceoğlı ve Pîr Mehemmed ve Kurd ve Eymir Alî nâm kimesneler kefîl olup habsden ıtlâk olundukları istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hâssa re'îslerümden Husâm vardukda, mezkûr Şâh Alî'yi ve küyegüsi Üveys ve Seydî Alî gaybet iderler ise kefîllerine teklîf idüp buldurup ve ele getürüp buna teslîm eyleyesiz. Kefîllerin bulmazlar ise kefîllerin göndermeyince olmayasız ve siz ki dizdârlarsız, yollarda hıfzı içün kifâyet mikdârı hısâr-eri koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz ve koşup gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh idüp yollarda gaybet itdürmekden hazer idesiz.

1365 *Şehrizol'da bulunan harâbe köy yerlerinde güherçile toprağı aranması, bulunan yerlerden numûne olarak güherçile işlettirilmesi ve maliyetiyle yıllık ne kadar güherçile işlenebileceğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ güherçile işlenmek husûsı mühimm ü lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûrede harâbe köyler yirinde ve sâyir mevâzı‘dan güherçile toprağı tetebbu‘ itdürüp bulunan yirlerden nümûne içün bir kaç kıntâr güherçile sükker gibi tabhitdürüp kıntârı ne mikdâr akça ile hâsıl olur ve senevî ne mikdâr güherçile hâsıl olmak mümkin ise tamâm ma‘lûm idinüp sıhhati üzre arzeyleyesin.

1366 *Hüküm yarım bırakılmıştır.*

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Anda olan tophâneye barut lâzim ü mühimm olmağın...*

* Metinde eksik bırakılmıştır.

Yevmü'l-Cum‘a, fî 10 Zi'l-hıcce, sene: 972, Kostantıniyye

1367 *Budun beylerbeyinin emrindeki askerlerle birlikte Erdel sınırında toplanan düşmana karşı koyan ve Sakmar Kalesi'ni muhasara etmekte bulunan Tımışvar beylerbeyine yardıma gitmesi.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Zi'l-hıcce, sene: 972

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "vilâyet-i Erdel sınurında tabur ile cem‘ıyyet üzre olan adû-yı hâksâra varup mülâkî olup el-ân Sakmar Kal‘ası muhâsarasında olup yanında olan asker-i hümâyûnumdan gayri mu‘âvenete asâkir-i nusret-me’ser irişmek lâzim idüğin ve andan gayri düşmen-i bî-dînün Çeh vilâyetinde ve âhar yirde birer mikdâr cem‘ıyyetleri var idüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, Budun askerin yanuna cem‘ idüp serhadleri hâlî komayup dahı Peşte yakasına geçüp anda cem‘ıyyet üzre düşmen cânibine ve Budun serhadlerine hâzır u nâzır olup Solnok tarafına lâzim gelürse sen kendün varmak mı iktizâ ider, yohsa bir mikdâr mu‘âvenete asker gönderüp câ-be-câ asker göstermekle asker-i İslâm'a kuvvet ve küffâr-ı hâksâra havf ü haşyet virmekden bi'l-cümle dîn ü devlet-i hümâyûnuma elyak [u] evlâ ne ise ana göre tedârük idesin ki, Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyeti ile küffâr-ı hâksâr mağlûb u mukahhar ve asker-i İslâm mansûr u muzaffer olmış ola. Bu bâbda hüsn-i firâset ve kemâl-i kiyâsetünden küllî tedbîr ü tedârük me’mûldür; her vechile yarar kulumsın. Ana göre mukayyed olup küffâr-ı hâksârun ol taraflardan bu tarîk ile def‘-ı mazarrat u ifsâdlarında envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin. Hem Budun vilâyetinün hıfz u hırâsetinde olup ve hem Erdel vilâyetine mu‘în ü zahîr olmak bâbında dakîka fevtitmeyesin ve Filek cânibinde dahı bir mikdâr kefere-i fecerenün hareketi olup Bebek-oğlı kal‘alarınun varoşın ihrâk idüp memleket ü vilâyete zarar u gezend irişdürmekden hâlî değillerimiş. Filek beğine kendü cânibünden mektûb gönderüp gereği gibi tenbîh olunup küffâr-ı hâksâra gaflet virmekle mi olur, yohsa bir mahalle pusuya girmekle mi olur; bi'l-cümle her ne vechile mümkin ise maslahat el virdüğine göre adû-yı hâksârı basdurup kılıçdan geçürdüp ol yirlerden mazarrat u fesâdlarını def‘ u ref‘ itdürmek ardınca olasın ve bundan akdem Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e gelüp ol cânibe teveccüh üzre iken küffâr-ı hâksâra intikâm içün Mohac sancağı serhadlerinde bir mikdâr akın olmak husûsı müşâvere olunmışıdı. Hâliyâ Akıncı Beği Süleymân Mihallü'ye müte‘allik sağ-kol akıncısıyla Mohac Sancağı Beği Hamza yanına varmak emrüm olup sol-kol ulûfecileri sağ-gurabâ ağası kullarum umûmen bölükleri halkıyla Sirem'e varup anda cem‘ıyyet üzre hâzır olup Tımışvar cânibine varmak iktizâ iderse akablerinden irişmek içün mûmâ-ileyhe hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Ammâ; mûmâ-ileyh Hamza Beğ'e sen dahı mektûb gönderüp ol serhadlerün ahvâline vukûfun olduğı üzre tenbîh ü te’kîd idüp Budun'a cem‘ıyyete gider nâmıyla akıncı beğiyle düşmen memleketine gaflet virdürüp fursat el virdüği mahalden vilâyetlerin nehb ü hasâret itdürüp adû-yı makhûr tarafına bir vechile hareket oluna ki, işidenlere mûcib-i ıbret olup bir dahı ol taraflardan küffârun harekete mecâlleri olmaya.

1368 *Budun Beylerbeyi Arslan Bey, Budun serhadlerinin muhafazasına veya başka bir mahalle gittiğinde sâbık Budun Beylerbeyi İskender Paşa'nın Budun muhafazasında kalması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Sâbıkâ Budun Beğlerbeğisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Hâlen Budun Beğlerbeğisi Arslan *dâme ikbâlühû* Budun'a varup mülâkî olup ol serhadlerün gavgâsı ber-taraf olup Nemçe kralı ile sulh u salâh emri ber-taraf olunca sen Budun muhâfazasında olasın." diyü emrüm olmışıdı. Hâlen ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh Arslan *dâme ikbâlühû* anun gibi bir mahalle cem'ıyyete çıkarsa emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca sen kemâ-kân Budun muhâfazasında olup muhâfazada kalanlara ve serhadlerde olanlara istimâlet virüp leyl ü nehâr kal'ayı hıfz u hırâset idüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyüp emrüme mugâyir iş olmakdan hazer eyleyesin.

1369 *Niğbolu Beyi Mehmed Han'ın, Rumeli'nden tâyin olunan askerlerle birlikte Tımışvar beylerbeyine yardım etmek üzere âcilen yola çıkması.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Tımışvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetinde olan küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu'âvenete asker irişmesi lâzim idüğin" bildürmeğin Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullaruma baş u buğ ta'yîn idüp ol bâbda sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her [ne] mahalde bulunursan emr-i sâbıkum üzre sancağundan kalkup Tımışvar tarafına müteveccih olup Rûmili'nden mu'âvenete emrolunan beğler kullarumı yanuna alup dahı mu'accelen Tımışvar beğlerbeğisine irişüp vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzre irişmek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol tarafda olan asker-i İslâm'a küffâr-ı hâksâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir iş ola, kimesnenün aslâ özri makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olduğın ve ne mahalde bulunduğun yazup bildüresin.

1370 *Budun serhadlerindeki düşmanın bertaraf edilmesi için gönderilen kuvvetlerin Sirem'de toplanarak düşmana karşı gelmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Mohac beğine hüküm ki:

Sol-kol ulûfeciler ile sağ-gurabâsı ağaları ile ve sağ-kol akıncıları beğleri umûmen akıncılar ile ale't-ta‘cîl Sirem'e irişüp anda cem‘ıyyet itmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te’hîr ü terâhî itmeyüp sancağun askeri ile Peçuy'da hâzır u müheyyâ olup müşârun-ileyhimâ ağalar kullarum bölükleriyle ve mûmâ-ileyh akıncı tâyifesiyle Sirem'e varup anda cem‘ıyyet ile hâzır oldukda, Budun'a gitmeğe da‘vet ider gibi olup dahı vech ü münâsib gördüğün yirde mülâkî olup yek-dil ü yek-cihet olup fursat el virdüğine göre ale'l-gafle küffâr-ı hâksârun memleketin nehb ü gâret idüp gereği gibi doyumluklar idüp bir vech ile haklarından gelesin ki, adû-yı makhûra muhkem ıbret olup bir dahı ol serhadlerde hareket itmeğe mecâlleri kalmaya.

1371 *İskenderiyye, Köstendil, Prizrin, Ohri, Niğbolu ve Hersek sancaklarının beyleri ve askerlerinin Tımışvar beylerbeyinin emri altında birleşip düşmana hücum etmeleri.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İskenderiyye beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla çıkup Tımışvar beğlerbeğisi yanına mu‘âvenete irişmen" emrüm olmışıdı. Hâliyâ müşârun-ileyh; "küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu‘âvenete emrolunan asker-i hümâyûnum irişmemekle küffârun hücûmı olduğın" i‘lâm eylemeğin, eyle olsa; bundan evvel Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hükm-i hümâyûnum gönderilüp Rûmili'nden mu‘âvenete emrolunan beğler kullarum ile asker-i hümâyûnuma serdâr ta‘yîn olunmışıdı. Eger müşârun-ileyh ol cânibe müteveccih olmamış ise **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her ne mahalde bulunursan Köstendil ve Prizrin ve Ohri sancakları beğleri ve Niğbolı ve Hersek sancağı askerin yanuna cem‘ idüp cümlesine baş u buğ olup sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile sür‘at ü ikdâm üzre yöriyüp Lipova Sancağı Beği Abdülbâkî Beğ'i yanuna alup zikrolunan beğler kullarumla ve Hersek sancağınun sübaşıları ve sipâhîleri ile münâsib olan mahalden cem‘ıyyetle yöriyüp müşârun-ileyh beğlerbeği kulumun yanına varup vech ü münâsib gördüği üzre guzât-ı muvahhıdîn ile dîn-i mübîn yolında envâ‘-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol taraflarda asker-i İslâm'a küffâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz‘ ola, özrün makbûl olmaz. Sen dahı ana göre mukayyed olup zikrolunan beğler kullarumı ve alaybeğlerin askerleri ile yanundan ayırmayup isti‘câl üzre mu‘âvenete irişesin. Sana uymayup muhâlefet idenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzidesin ki, mansıb u dirlikleri âhara tevcîh oluna ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup ve ne mahalde bulunduğun yazup bildüresin.

1372 *Mohaç sancağına yakın küffâr vilâyetlerine akın yapılacağından, Çirmen beyinin de emri altındaki akıncılarla Sirem'e gidip oradaki toplanmış olan kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Çirmen Beği Süleymân Beğ'e hüküm ki:

Mohac sancağına karîb olan küffâr-ı hâksâr vilâyetlerine akın itmek emrüm olup ol bâbda kendüye hükm-i hümâyûnum irsâl olunup ve sol-bölük ulûfecilerüm ile sağ-bölük garîb yiğitleri kullarum ağaları ile müşârun-ileyh cânibine hâzır olmağıçün Sirem'e varup anda tevakkuf itmek emrüm olup sancağuna müte‘allik olan akıncı tâyifesi Sirem'e varup irişüp zikrolunan bölük halkı kullarumun ağalarıyla Sirem'de cem‘ıyyet üzre bulunman lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp Mihallü'ye tâbi‘ olan akıncı tâyifesini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ihrâc idüp ber-vech-i isti‘câl yöriyüp Semendire'den geçüp Sirem ovasından müşârun-ileyhimâ bölük ağaları kullarumla anda cem‘ıyyet idüp mûmâ-ileyh Hamza'nun tarafına hâzır u nâzır olasın. Anun gibi müşârun-ileyh seni akıncı tâyifesiyle yanına da‘vet ide, Budun'a gitmek nâmıyla kalkup müşârun-ileyhle yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittifâk u ittihâdla küffâr cânibine gaflet irüp fursat el virdüği mahalden küffâr-ı hâksârun vilâyetini nehb [ü] gâret ve yağmâ vü hasâret idüp gereği gibi toyumluklar idüp adû-yı makhûr taraflarına bir vechile intikâm oluna ki, işidenlere mûcib-i ıbret ü nasîhat vâkı‘ ola. Hıdmetün ve yoldaşlığun tamâm mahallidür; bu bâbda makdûrunı sarfidüp hıdmetde bulunasın. Sonra özrün makbûl olmaz, mu‘âteb olursın; bilmiş olasın.

1373 *Semedire beyinin Ordunun ihtiyacı olan gemileri ve zahireyi tedarik için gerekli çalışmaları yapması.*

Yazıldı.

Semendire Beği Bayram Beğ'e hüküm ki:

Asker-i İslâm'a mürûr u ubûr itmek içün gemiler tedârük olunmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemiler tedârük ü ihzârına yarar âdemlerün ta‘yîn idüp dahı irsâl olunan emr-i hümâyûnum üzre beğlerbeğiye ber-vech-i isti‘câl irişmek ardınca olasın ve Südde-i Sa‘âdetüm'de olan bölük ağalarından iki bölük ağası bölüği halkı ile Sirem'e varup anda Mohac beğine karîb yirde cem‘ıyyete varmak üzredür. Anlar akabince inşâ’a'llâhü te‘âlâ Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me‘âlîhi* Rûmili [askeri] ve akıncı tâyifesiyle irişmek ardıncadur. Ol takdîrce zahîre tedârük olunmak dahı lâzim ü mühimm olmışdur. Onat vechile mukayyed olup eger asâkir-i nusret-me’sere zahîre tedârük olunmasıdur* ve eger asker ubûrına ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri ihzâr itmekdür;

bi'l-cümle zikrolunan husûslarun itmâmı bâbında kâdir olduğun ihtimâmı zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

* Metinde " ادنشدر " şeklindedir.

1374 *Semendire beyinin, sancağı askerleriyle birlikte Budun beylerbeyinin emrindeki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a.

Semendire beğine:

Sancağun askeri ile kalkup ber-vech-i isti'câl yöriyüp Budun beğlerbeğisi yanına varmak emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî itmeyüp yirüne yarar âdemün koyup dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağun askerin yanuna alup emrüm mûcebince müşârun-ileyhe mülâkî olup hıdmetde bulunasın.

1375 *Lipova Beyi Abdülbâkî Bey'in sancağı askeriyle birlikte Budun beylerbeyinin emri altındaki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Lipova Beği Abdülbâkî Beğ'e hüküm ki:

Sancağun askeriyle kalkup ber-vech-i isti'câl yöriyüp Budun beğlerbeğisi yanına varman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te'hîr ü tevakkuf itmeyüp yirüne yarar âdemün koyup dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla sancağun askerin yanuna alup emrüm mûcebince müşârun-ileyhün yanına varup hıdmetde bulunasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sirem Beği Malkoç Beğ'e.

1376 *Rumeli beylerbeyinin, Erdel vilâyetini istila eden düşmanı defetmek için Sakmar Kalesi'ni kuşatmış olan Tımışvar beylerbeyine yardım etmek üzere kendisine bağlı askerlerle Sofya'da toplanıp oradan sefere katılması.*

Yazıldı.
Bu dahı, Ömer Çavuş'a virildi.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun mektûbı vârid olup; "diyâr-ı Erdel'e müstevlî olan adû-yı hâksârun üzerine Budun['dan] mu'âvenete emrolunan asker-i hümâyûnumla ve Kral-oğlı ile varup Sakmar Kal'ası'n muhâsara idüp anda olan adû-yı hâksâra düşmen cânibinden muttasıl yardım gelmekde olup ve âhar yirlerde dahı cem'ıyyetleri oldukların" i'lâm itmeğin ol bâbda vârid olan mektûbınun aynı ile sûreti ihrâc olunup sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mazmûnın ma'lûm itdükden sonra sen dahı ana göre mukayyed olup ber-vech-i isti'câl ale'l-ittisâl tayy-i menâzil ü merâhıl idüp mahrûse-i Sofya'ya varup emr-i sâbıkum üzre anda cem'ıyyete hâzır olup cem'ıyyete gelmek emrolunan sancakbeği kullarumı sancakları askerleri ve müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır idüp dahı Tımışvar beğlerbeğisi cânibine ve emr-i şerîfüm vürûdına muntazır olasın. Sonra emr-i şerîfüm vardukda, her ne mahalden vilâyet-i mezbûreye varmak emridersem tevakkuf lâzim gelmeyüp hemân ol sâ'at mahall-i me'mûreye müteveccih olasın. Bu sefer-i zafer-eserde benüm ziyâde ihtimâmum vardur; sen dahı ana göre mukayyed olup Rûmili askerinden esbâb-ı ceng ü cidâl ve harb ü kıtâllerinde kusûr u noksânları olanları tekmîl idüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla cem'ıyyetde hâzır bulunmak bâbında envâ'-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

1377 *bkz. hkm. 1373*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a.

Semendire beğine hüküm ki:

Asker-i İslâm'a mürûr u ubûr itmeğiçün gemiler tedârük olunmak lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Ömer Çavuş varıcak, zikrolunan gemiler tedârük ü ihzârına yarar âdemlerün ta'yîn idüp dahı irsâl olunan emr-i hümâyûnum üzre beğlerbeğüne ber-vech-i isti'câl irişmek ardınca olasın ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan bölük ağalarından iki bölük ağası bölüği halkı ile Sirem'e varup anda Mohac beğine karîb yirde cem'ıyyete varmak üzredür. Anlar akabince inşâ'a'llâhü te'âlâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me'âlîhi* umûmen Rûmili [askeri] ve akıncı tâyifesiyle irişmek ardıncadur.* Ol takdîrce zahîre tedârük olunmak lâzim ü mühimm olmışdur. Onat vechile mukayyed olup eger asker-i nusret-me'sere zahîre tedârük olunmasıdur ve eger asker ubûrına ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri ihzâr itmekdedür; bi'l-cümle zikrolunan husûslarun itmâmı bâbında kâdir olduğun ihtimâmı zuhûra getürüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

* Metinde " 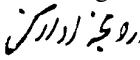 " şeklindedir.

1378 *Erdel'e zarar veren düşmanın defedilmesi işi ile Tımışvar beylerbeyi ve Kral-oğlu'nun askerleri meşgul olduğundan, Zaçesne, Klis, Bosna ve Pojega beylerinin de kendi serhadlerindeki düşman askerine akın edip sairlere ibret olacak şekilde haklarından gelmeleri.*

Yazıldı.
Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Pojega beğine hüküm ki:

Hâlen küffâr-ı hâksâr Erdel vilâyetine zarar u ziyân irişdürmekden hâlî olmayup ve Çeh vilâyetinde ve âhar yirlerde bir mikdâr cem'ıyyeti olup Sakmar kurbinde olan asker-i hezîmet-eserine mu'âvenete gelmek ihtimâli olup Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* Budun'dan mu'âvenete gelen asker-i İslâm'la Kral-oğlı ile kal'a-i mezbûrenün üzerinde olup muttasıl ol cânibden ahd ü emâna ve sulh u salâha mugâyir hareketleri olduğı ecilden Mohac Beği Hamza *dâme ızzühû* sancağına karîb küffâr-ı hâksâr vilâyetini tahrîb itmek içün sol-bölük ulûfecilerüm ile sağ-bölük gurabâsı ağaları ve Çirmen Beği Süleymân *dâme ızzühû* Mihallü'ye müte'allik sağ-kol akıncısıyla mu'accelen Sirem'e varup hâzır olup fursat el virüp mûmâ-ileyh anları mu'âvenete taleb itdükde bir âhar nâmla ale'l-gafle küffâr-ı hâksâr vilâyetine akın idüp toyumluklar itmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, dâyimâ ol cânibe göz kulak dutup anun gibi müşârun-ileyhe irsâl olunan kullarum akıncı tâyifesiyle ol tarafdan akın itdükde sen dahı sancağunda gönüllü yiğitlerle hâzır olup ale'l-gafle sancağun serhadlerinde olan küffâr-ı hâksâra akın idüp etfâl ü ezvâcların esîr ve esbâb ü emvâllerin yağmâ vü târâc idüp gereği gibi haklarından gelüp bir vechile adûya intikâm eyleyesin ki, işidenlere mûcib-i ıbret olup kimesnenün harekete mecâli olmaya. Bu bâbda tamâm teyakkuz u intibâh üzre olup mûmâ-ileyh Mohac beği tarafından bir hareket olmadın sen ol semtlerden küffârı ürküdüp bî-hûde yire askerimüz kırdurmakdan ve gaflet ile ırz [u] nâmûs-ı saltanat-ı hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan sakınup tamâm tedbîr ü tedârükle vaktüne hâzır olasın; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'e.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti dahı kezâlik, Klis sancağı beğine yazılmışdur.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti dahı, vech-i meşrûh üzre Bosna Beği Mustafâ Beğ'e.

1379 *Rumeli beylerbeyi ile Rumeli askeri, Ohri, Köstendil, Prizrin, Üsküp, İskenderiyye, Niğbolu ve Hersek sancakları askerleri ile diğer kuvvetlerin Mohaç yakınlarında toplanarak Tımışvar beylerbeyinin kuvvetiyle birlikte Sakmar Kalesi'ni muhasara edip Nemçe kuvvetlerine karşı savaşmaları.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Rûmili askerinden Köstendil ve Ohri ve Prizrin ve Üsküb ve İskenderiyye sancakları askeri sancakları beğleriyle ve Niğbolı ve Hersek sancakları askeri alaybeğleri ile İskenderiyye Sancağı Beği Tur Alî *dâme ızzühû*ya koşılup ale't-ta‘cîl varup sana mülâkî olmak fermân olunup bunlarun akablerince sağ-kol ulûfecileri ve sol-kol gurabâsı ağalarıyla ve umûmen sağ-kol akıncısı varup Mohac beğine karîb bir yirde cem‘ıyyet üzre olmak fermân olunup bunlarun ardınca Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeri ile varup irişmek üzre olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yanunda olan asker-i İslâm'a ve Erdel kralına istimâlet idüp asker-i zafer-rehberüm varup mülâkî olunca dîn [ü] devlet-i hümâyûnuma müte‘allik olan umûrda sa‘y-i mevfûrun zuhûra getürüp kemâl-i intibâh üzre a‘dânun kal‘ u kam‘ı husûsında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun vücûda getüresin. Nazar-ı ferhunde-eserüm dâyimâ ol tarafdan hâlî değildür. Ümmîddür ki, bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ ol taraflarda feth u fütûh müyesser olup adû-yı hâksâr makhûr ve asker-i İslâm muzaffer ü mansûr olmış ola ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olup adûnun ahvâli ve Sakmar Kal‘ası'nun muhâsarası ne mertebeye varmışdur, Nemçe kralından ne hareket olmışdur; vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr u âsâr ne ise sıhhati üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin.

1380 *Ohri, Üsküp, Köstendil, Niğbolu ve Hersek beylerinin, Erdel vilâyetindeki düşmanı bertaraf etmek için ellerindeki kuvvetlerle Tımışvar beylerbeyinin emrine gitmeleri.*

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a.

Ohri beğine hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetinde olan küffâr-ı hâksâra varup mülâkî olup mu‘âvenete asker irişmesi lâzim olduğın" bildürmeğin Rûmili'nde mu‘âvanete emrolunan beğler kullarumla sancakları askerine İskenderiyye Beği Tur Alî Beğ'i baş u buğ ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Ömer Çavuş vardukda, her ne mahalde bulunursan emr-i sâbıkum üzre sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile münâsib olan mahalden mu‘âvenete emrolunan beğler kullarumla müşârun-ileyhün yanına varup cem‘ olup dahı Tımışvar beğlerbeğisine irişüp müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmak ardınca olasın. Bu bâbda ihmâl ü müsâheleden hazer idüp hemân emrüm üzre müşârun-ileyhe irişmeğe ikdâm

eyleyesin. Şöyle ki; hıdmet mahalline irişmemekle ol tarafda olan asker-i İslâm'a küffâr-ı hâksâr galebe idüp ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir iş [ola], sancağun alınmağla konılmaz, envâ‘-ı ıtâb-ı elîme mazhar vâkı‘ olursın, bilmiş olasın ve bu hükm-i hümâyûnum sana ne gün varup vâsıl olup ve ne mahalde bulunduğun yazup çavuşumla bildüresin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Üsküb beğine.

Yazıldı.
Bu da.
Bir sûreti, Prizrin beğine.

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi.
Bir sûreti, Köstendil beğine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Niğbolı beğine.

Yazıldı.
Ömer Çavuş'a virildi. Fî 10 Z., sene: 972
Bir sûreti, Hersek sancağı alaybeğisine.

1381 *Tımışvar beylerbeyinin komutasındaki Osmanlı askeriyle beraber Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Erdel kralının takviye kuvvet talep etmesi üzerine Rumeli beylerbeyinin askeriyle birlikte gönderildiği.*

Yazıldı.

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Azamet-penâh ve Bârgâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Tımışvar-ı nusret-âsâra müte‘allik asker-i fevz-me’serle Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* ve Budun askeriyle mu‘âvenete gelen Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* ile Sakmar Kal‘ası kurbinde olan adû-yı hâksârun taburı üzerine konup bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ düşmeninüz hısâr [içinde] olmağla muttasıl ceng ü cidâl ve harb ü kıtâlle muhâsara vü muhârebe üzre olup kal‘a-i mezbûrenün fethıne mübâşeretde olduğunuzı ve Nemçe vilâyetinde a‘dâ-yı bed-gümânun ziyâde cem‘ıyyetleri olup mukâbele itmeğe anlara tevakkuf iderler. Rûmili'nden muzâherete emrolunan askerle beğler kullarum henüz varup irişmedüklerin ve bu kadar asker kifâyet itmeyüp Rûmili beğlerbeğisi dahı lâzim olmak ihtimâli olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne ki dinilmiş ise ma‘lûm u mefhûm oldı. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, kendüne müte‘allik olan beğlerünle yek-dil ü yek-cihet olup leşkerüne gereği gibi istimâlet virüp sadâkat üzre hıdmet idenler ri‘âyet olunurlar; istikâmetleri olmamağla i‘vicâc ü noksânları olanlar haklarından gelinür. Ana göre tenbîh ve hıdmete terğîb itdürüp cenâb-ı Hak *celle ve alâ* Hazretlerine tevekkül olnup a‘dâ cânibinden kalbüne havf ü haşyet getürmeyüp yanınuzda olan asâkir-i

İslâm-ı nusret-be-nâm ü zafer-encâm muzâheretiyle a‘dâya musallat olup kal‘ u kam‘ları husûsına bezl-i mâ-hüve'l-makdûr itmekden hâlî olmayasın. Hâliyâ Rûmili'nden mu‘âvenete emrolunan beğler kullarum sancaklarından askerleriyle ihrâc olunup ol cânibe irsâl olunalı hayli zamân olmışdur. Mektûbunuz geldüği gibi ber-vech-i isti‘câl varup irişmeleriyçün tekrâr ulağla her birine ahkâm-ı şerîfe gönderilüp gereği gibi tenbîh ü te’kîd olunmışdur. İnşâ’a'llâh an-karîb varup irişmek üzredür. Rûmili beğlerbeğisi umûmen Rûmili askeriyle Soya'da cem‘ıyyete hâzır ve ol cânibe mu‘âvenete nâzır olup Südde-i Sa‘âdet-bahşum kullarından iki bölük ağası umûmen bölükleriyle Sirem'e irsâl olunup emrüm olduğı mahalle irişmeğe tevakkufda olup ve Boğdan ve Eflak voyvodaları cem‘ıyyet idüp hâzır olmaları ve lâzim olup taleb olunursa yarar müsellah u mükemmel beş bin âdem mu‘âvenete intihâb ü ta‘yîn idüp irsâl eylemeleri içün kendülere ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. Ne mikdâr lâzim ise mektûb ü âdem gönderüp taleb eyleyesin. Her vechile senün hakkunda nazar-ı ınâyet-i husrevânem dirîğ değildür. Hâliyâ Budun'dan bir mikdâr asker dahı intihâb olunup mu‘âvenete irsâl eylemek içün Budun beğlerbeğisine ulağla hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. Mu‘âvenete emrolunanlarla müctemi‘ olup bu cânibden lâzim gelen tedârük [ü] mu‘âvenetde gereği gibi ihtimâm olunmışdur. Hemân maslahatunda er gibi olup a‘dânun def‘ u ref‘ında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getürüp düşmen tarafı ile ahvâl-i nusret-me’âlinüzi ale't-tevâlî i‘lâmdan hâlî olmayasız.

1382 *Manisa'da Sultaniye İmâreti Evkâfı'ndan olan Urula pazarının etrafında tereke sıkıntısı çekildiğinden ihtiyaç duyulan terekenin İstanbul'dan gönderildiği.*

Yazıldı.
Kâğıd emînine gönderildi.

Zihne kâdîsına hüküm ki:

Mağnisa'da Sultâniyye Imâreti Evkâfı mütevellîsi mektûb gönderüp; "evkâfından Urula nâm bâzârun etrâfında tereke biter yir olmayup zahîreleri gemi ile Rûmili'nden geçüp hâliyâ yasağ olmağla kaht olmışdur. Re‘âyâsı İstanbul müddiyle iki yüz mikdârı virilmek recâ eyledüklerin" arzitmeğin taht-ı kazânda vâkı‘ olan Imâret-i Âmirem Evkâfı terekesinden İstanbul müddiyle iki yüz mikdârı buğday virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Yorgi ve Dimitri nâm re’îsler vardukda, zikrolunan re‘âyâya akçalarıyla narh-ı rûzî üzre e[v]kâf-ı mezbûre terekesinden İstanbul müddiyle iki yüz müd buğday alıvirüp mezbûrlarun gemisine tahmîl idüp ne mikdâr tereke virilüp ve ne si‘r üzre alınmışsa işbu hükm-i şerîfümün zahrına kayditdürilüp ve virilen tereke bî-kusûr varup teslîm olunduğına kâdîsından arz getürüp karadan aynı ile gönderilen hükm-i şerîfümle arzı Südde-i Sa‘âdetüm'e irsâl eyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 10 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, Îd-i Adhâ-yı mübâreke, sene: 972

1383 ***Babası İmparator Ferenduş ile olan barış antlaşmasının yenilenip, şartlarına riayet edeceklerini bildiren Nemçe ve Alaman kralına, Kral-oğlu ile olan mücadelesine son vermesi ve kendisine verilen kalelerin dışında başka kale talep etmemesi; muhasara ve asker sevkettiği kale ve yerlerden geri çekilmesi yolunda Maksimilyanoş Kral'a nâme-i hümâyun.***

Nemçe ve Alaman Kralı Maksimilyanoş Kral'a nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i adâlet-unvân ve Atebe-i Aliyye-i sa‘âdet-nişânımuz'a kıdvetü *ilâ*... ilçinüz Mikel birle mektûb-ı vidâd-mashûbunuz vârid olup; "babanuz İmparador Ferenduş ile mâ-beynimüzde vâkı‘ olan sekiz yıllık sulh u salâh ve emn ü emânun emri tamâm olunca karındaşlarınuz sulhda bile olmak üzre kendü nâmınuza tecdîd olunup irsâl [olunan] ahid-nâme-i hümâyûnumuz muktezâsınca dostluk şartların ri‘âyet itmek murâdınuz olup ve Kral-oğlı ile mâ-beyninüzde vâkı‘ olan mâcerâ sebebi ile ol cânibe leşkerinüz hareket idüp ve Kral-oğlı elinden alınan kal‘alar elinüzde kalmak üzre leşkerinüz serdârları ve kapudânlarıyla sulhitdüğin ve asker-i hümâyûnumuzla Tımışvar beğlerbeği Kral-oğlı yanına hâzır oldukda sâbıkâ alınan kal‘alar ahvâli ile hâliyâ asker-i İslâm'a ihânet kasditmekle alınan Pankota Kal‘ası husûsı zikrolunup Pankota girü sâhıbine virilüp asâkir-i fevz-me’serümle müşârun-ileyh beğlerbeği ve Kral-oğlı yirlerine çekilüp kendü leşkerinüz dahı yirlü yirine perâkende olup ahid-nâme-i hümâyûnumuza derûn-ı dilden itâ‘at ü inkıyâdda olup Sigetvar ve Eğri ve sâyir serhadler muhkem seddolunup sulh u salâh emri tamâm istihkâmda olup geçen yıllık uhdenüze lâzim olan pîşkeşinüzle; "Âdemlerimüz bilâ-tevakkuf gönderilür." diyü safâ-yı hâtır ile envâ‘-ı hulûs-vidâdınuz" i‘lâm olunup Bâb-ı Mu‘allâmuz'da olan ilçinüz dahı kendüye vârid olan mektûbunuz mûcebince sizün tarafınuzdan her ne ki takrîr ü beyân eylemiş ise ale't-tafsîl ızz-i huzûr-ı lâmi‘u'n-nûrımuza arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâmuz muhît u şâmil olmışdur. Eyle olsa; Hakk *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyeti ile vilâyet-i Erdel kuvvet-i kâhiremüzle fetholunmış memleketimüz olup Kral-oğlı cenâb-ı devlet-me’âbımuz tarafından vilâyet-i merkûmeyi sancağ-ı nusret-âyâtımuzla zabtidüp sâyir ümerâ kullarum gibi ahvâli emr-i şerîfümüze mevkûf iken icâzet-i hümâyûnumuz olmadın serdârlarınuz ve kapudânlarınuzla itdüği sulh nice müfîd olur? Memâlik-i Mahrûsem husûsında anlarun ahd ü peymânı nâmenüzde tezekkür olunmak gâyet müsteb‘addür. Mezkûr ilçinüz bundan evvel ba‘zı virgünüzle Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp Plaj Menhar(?) gavgâsıyla Kral-oğlı fuzûlen aldığı yirler ve kal‘alar ahvâli söyleşildükde Bana Kal‘ası'ndan gayri kal‘alar sizün cânibinüze virilmek mukarrer olup ahid-nâme-i hümâyûnumuz gönderilmişken varup vâsıl olmadın mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif leşker kaldurup vilâyet-i mezbûreye gönderüp Sakmar Kal‘ası taleb olunurken Tokay ve Serençz ve gayri kal‘alara tecâvüz olunup niçe yirlerile tasarrufunuza alup ve alınan kal‘alar ahvâli tekrâr ilçinüz gelmeğe te’hîr olunmak münâsib olmayup ammâ; ızhâr olunan dostluğunuz muktezâsınca tekrâr ilçinüz gelüp söyleşmeğe mevkûf

kılınup mezbûr ilçinüz Mikel'e hüsn-i icâzetimüz olup ol cânibe irsâl olundı. Gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuzla varup vusûl buldukda, dostlukda sâbit-kadem olup Dergâh-ı Âlem-penâhımuz'la olan sulh u salâh emri ri‘âyet olunmak murâdınuz ise Hidâyet'i eğlendürmeyüp isti‘câl üzre gönderüp ve vilâyet-i Erdel sınurında olan leşkerinüzi mukaddem kaldurup yirlerine gönderesiz ki, anlar mürâca‘ate mübâşeret itdükleri gibi asker-i hümâyûnumuza emrimüz olmışdur ki, Kral-oğlı ile yirlerine avdet ideler ki, bir ilçinüzle hedâyânuz geldükde Bana ve Tokay Kal‘aları mûmâ-ileyh Kral-oğlı'nun elinde kalup vilâyet-i Erdel'de iki cânibden alınan kal‘alar girü sâhıblerine virilüp ol tarafda vâkı‘ olan husûmet ü cidâl mürtefi‘ ve nizâ‘ munkatı‘ olup eyyâm-ı adâletimüzde ol yirlerün re‘âyâsı ıztırâbdan halâs olup itmînân-ı kalb ile refâhiyyetde olalar. Eger asker-i hümâyûnumuzun cem‘ıyyetin tağıdup bir mikdâr zamân maslahat avkolunmak mülâhaza olunursa -ki, sonra amele gelür husûs olmaya- sulh u salâha muhâlif vaz‘a rızâ virilmez. İhlâsla dostluk şartların ri‘âyet idersenüz, kezâlik bu cânibden ri‘âyet olunur. Eger düşmenlik idersenüz, ana göre muktezî olan umûr tedârük olunur.

Tahrîran fî evâyili Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e.

Be-makâm-ı Kostantıniyye el-Mahrûse

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 11 Zi'l-hıcce, sene: 972

1384 *Eflak voyvodasının, emri altındaki kuvvetlerle Sakmar Kalesi muhâsarasında olan Kral-oğlu ile Tımışvar beylerbeyine yardım etmesi.*

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* ile Kral-oğlı Sakmar Kal‘ası'nun muhâsarasında olup düşmenün alayı kesilmeyüp muttasıl gelmek üzre olup asker-i hümâyûnuma mu‘âvenet lâzim olduğı i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla Eflak leşkerin yanuna cem‘ idüp dahı cem‘ıyyet-i leşker ile müşârun-ileyhimâ taraflarına hâzır u nâzır olasın. Anun gibi leşkere ihtiyâc olup mu‘âvenet içün müşârun-ileyhimâdan sana mektûb ü âdem gelüp mu‘âvenet taleb itdükde, Eflak banlarınun yararlarından bir i‘timâd itdüğün kimesneyi beş bin yarar müsellah u mükemmel leşkere başbuğ ta‘yîn idüp hemân ol sâ‘at mûmâ-ileyhün yanına gönderüp mu‘âvenet ü muzâheret itmek bâbında tamâm ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Hıdmet zamânıdur; sâyir vakte kıyâs itmeyüp bâb-ı mu‘âvenetde dakîka fevtitmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin ve serdâr idüp gönderdüğüne gereği gibi tenbîh idesin ki, alup gitdüği leşkeri yollarda onat zabtitdürüp uğradukları yirlerde memleket ü re‘âyâya te‘addî vü tecâvüz itdürmeyesin ve illâ kendü[n] mu‘âteb [olursın]; bilmiş olasın.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Boğdan voyvodasına.

1385 *Frengistan'dan tedarik ettiği tüfenkçileri getirtmek üzere Venedik'ten geçecek olan Erdel kralının adamlarına Venedik doju tarafından müdahalede bulunulmaması.*

Yazıldı.

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Erdel Kralı İstefan Kral, Frengistân'a âdem gönderüp; "kendü yanında olmak üzre beş yüz tüfenkci tedârük idüp kendü cânibine gelmek lâzim olup taht-ı hükûmetinüzden mürûr itmek istedüklerinde mâni‘ olmamak bâbında nâme-i şerîfümüz taleb itdüği" ecilden gerekdür ki; nâme-i hümâyûnumuz varup vusûl buldukda, Âsitân-ı Devlet-nişânımuz'a olan dostluğunuz muktezâsınca vilâyet-i mezbûreden kral-ı müşârun-ileyh tedârük itdüği tüfenkcileri âdemleri ile taht-ı hükûmetinüze uğraduklarında, kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp vilâyetinüzden emîn ü sâlim geçürmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

1386 *Niğbolu Beyi Mehmed Bey'in elindeki kuvvetle Rumeli beylerbeyinin yanındaki kuvvetlere katılması.*

Yazıldı.

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâlen Rûmili beğberbeğisi cem‘ıyyete gidüp sen dahı müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla müşârun-ileyhün yanına varman emridüp **buyurdum ki:**

Aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sancağun zabtı içün yirüne yarar âdemün ta‘yîn idüp dahı kânûn üzre cebelülerünle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla müşârun-ileyhün yanına varup hıdmetde bulunmak ardınca olasın.

1387 *Erdel kralının Frengistan'dan getirttiği tüfenkçilerin Osmanlı topraklarına geçişlerinde, yol üzerinde bulunan bey ve kadılar tarafından gerekli kolaylığın gösterilmesi.*

Yazıldı.

Memâlik-i Mahrûsem beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Erdel Kralı İstefan Kral; "Frengistân'a âdem göderüp kendü yanında olmak üzre beş yüz tüfenkci tedârük idüp kendü cânibine gelmek üzre olup Budun semtlerinde Memâlik-i Mahrûsem'den mürûr itmek istedüklerinde anlara dahlolunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Kral-ı müşârun-ileyh vilâyet-i mezbûreden tedârük itdüği tüfenkciler âdemleriyle ol semtlere gelüp mûmâ-ileyh tarafına gitmek istedüklerinde emrüme muhâlif kimesneyi dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz ki, emîn ü sâlim müşârun-ileyhe mülâkî olalar; şöyle bilesiz.

1388 *Tımışvar beylerbeyinin Budun serhadlerinde toplanan düşman askeri ile Komoran'daki düşman donanmasına karşı serhadlerin ve kalelerin muhafazası için takviye kuvvetlerle gerekli çalışmaları yapması.*

Yazıldı.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Boğdan leşkerinden mu‘âvenete taleb olunacak beş bin mikdârı leşker ile ve Silistre beği sancağı askeri ve cebelü ve yaya tâyifesiyle mu‘âvenete bile varmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, hıdmete cem‘ olunan beğler kullaruma ve asker halkına gereği gibi istimâlet virüp hüsn-i ittifâk u ittihâd ile a‘dânun kal‘ u kam‘ı ve Sakmar Kal‘ası'nun fethı bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin ve zü‘amâ vü sipâhî ve sâyir asker-i zafer-me’serümden hıdmetde mücidd ü mukdim olup yoldaşlık idenleri ve nev‘an ihmâl ü müsâhele üzre olanları başka defter idüp gönderesin ki, inşâ’a'llâhü te‘âlâ hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunan kullarum envâ‘-ı ınâyât-ı husrevânemle muhassılü'l-âmâl olurlar. Sen dahı ana göre mukayyed olup cibilletünde muzmer olan gayret ü hamiyyetün muktezâsınca envâ‘-ı celâdet ü şehâmetün vücûda getürüp yüz aklıkları tahsîl itmek ardınca olasın.

1389 *Budun beylerbeyinin, Budun serhadlerinde toplanan düşman askeri ile Komoran'daki düşman donanmasına karşı serhadlerin ve kalelerin muhafazası için takviye kuvvetlerle gerekli çalışmaları yapması.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 4 Muharrem, sene: 973

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun Filek ve Yanıkhısâr ve Tata ve Katet(?) ve sâyir ol serhadlerde dâyimâ cem‘ıyyetleri ve Komoran'da donanmaları olup kal‘aların ve serhadlerin hıfzitmekde oldukların ve Budun'a varmazdan mukaddem Solnok Beği Hasan *dâme ızzühû* ile vilâyet-i mezbûrede olan askerün güzîdesinden iki bin beş yüz mikdâr atlu ve piyâde asker intihâb olunup gönderildüğin ve hâliyâ; "Serhadler muhâfazasıyçün kalan askerden asker gönderilmek tedârük olunursa düşmen hücûmına mu‘âvenet itmeyen Pesprem ve Kopan ve Peçuy kal‘aların ve parkanların muhâsara itmeleri mukarrerdür." [diyü] câsûslarınuz ve serhad beğleri haber virdüğin ve ol cânibe düşmen yarağıyla hâzır olduğunuzı" bildürmişsin. Mektûbunda her ne ki tahrîr ü

beyân olunmış ise ale't-tafsîl ma‘lûm-ı şerîfüm olmışdur. Eyle olsa; bu husûsları sen arzitmezden mukaddem Tımışvar Beğlerbeği Mustafâ *dâme ikbâlühû*nun mektûbı vârid olup Sakmar Kal‘ası muhâsarasında olup düşmenün ol taraflarda galebesi olup Budun cânibi karîb olup asker irişmesi âsân olmağla ol cânibden bir mikdâr asker mu‘âvenete irsâl olunup ol bâbda iktizâ itdüğine göre sana hükm-i hümâyûnum yazılmışıdı. **Buyurdum ki:**

Ol hükm-i hümâyûnum muktezâsınca münâsib gördüğün mahalde cem‘ıyyet idüp Budun serhadlerin hâlî komayup müşârun-ileyhe mu‘âvenet içün bir mikdâr asker dahı tedârük idüp ber-vech-i isti‘câl gönderesin. Bâkî umûrda ol hükm-i hümâyûnum mûcebi ile amel eyleyesin ve Kopan ve Seçen ve Filek ve sâyir ol cânib (حضرتلرینک) hıfz u hırâsetinde mücidd ü merdâne olasın ve muttasıl ol cânibden vâkıf u muttali‘ olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale'd-devâm i‘lâm itmekden hâlî olmayasın.

1390 *Kütahya ve Kula kadılarının, Kütahya piyâdeleri ve müsellemlerinin yolsuzluklarının incelenmesi konusunda gerekli titizliğin gösterilmesi.*

Yazıldı.

Kütâhiyye ve Kula kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Kütâhiyye piyâdeleri ve müsellemleri mübâşirlerinün bel‘ıyyât ü ketmiyyâtına sâbıkâ Şeyhlu Kâdîsı olan Seyyid Mehmed müfettiş ve Silahdâr Mustafâ nâm kulum havâle ta‘yîn olunup mevlânâ-yı mezbûr fevtolup yanında ketmiyyâtdan tahsîl itdüği yüz seksen bin akça bulunup kâdî-i mezbûrun nâyibi Îsâ mezbûr Mustafâ'yı evine getürüp; "Kâdînun defterlerin tashîh iderin." diyü bozup mezbûr Mustafâ Şeyhlu'dan gideli dört aydan ziyâde zamân mürûr idüp dahı Dergâh-ı Mu‘allâ'ya varmamağın: "Nâyib-i mezbûrı teftîş idüp üzerine sâbit olanı bildüresin." diyü emrüm olmağın Şeyhlu'ya varılup mezbûr Îsâ ve mukaddim Hüseyin ihzâr olunup; "Mezkûr Mustafâ kâdînun fevtinden sonra mezbûr Mustafâ kimün evinde sâkin oldı?" diyü sü’âl olundukda; "Kâdî fevtolduğı günün irtesi ehl-i sitti evlerinden çıkup gidüp mezbûr Mustafâ cemî‘ esbâbı ile ol eve girüp ben dahı gündüzin mahkemeyi anda iderdüm. Sene: 972 Recebi'nde kendü hıdmetkârlarıyla çıkup gidüp ne mahalle vardığın bilmezem ve kâdî fevtolmazdan mukaddem teftîş defterlerin mühürleyüp mezbûr Mustafâ'ya teslîm eyledi. Aslâ ben el karmadum ve kâdî ma‘rifetiyle ba‘zı piyâde ocaklarını teftîş idüp sekiz bin mikdâr akçayı kendüm defter idüp cem‘an otuz sekiz bin akça alup gitmişdür." diyüp ve ba‘zı müslimânlar; "Kâdînun fevtinden sonra bir niçe gün mezbûra sen mahkeme itmeyüp bir maslahat içün evine varduğumuzda gördük, ba‘zı defter tahrîr ider. Sü’âl itdüğümüzde; "Kâdînun yazduğı teftîş defteridür; müşevveş yiri vardur; tashîh iderüm." didüğine" ve ba‘zı kimesneler dahı; "Bir evün içinde mezbûr merkûm Mustafâ ile başbaşa koyup defter yazarlar; da‘vâmuz arzitdüğümüzde; "Mîrî maslahatımuz vardur." didüklerine şehâdet itdüklerin" bildürmişsin ve mezbûr Mustafâ'nun vârislerinden ba‘zı kimesneler Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mezbûrun husûsında Husâm Halîfe ve Evliyâ ve İmâm Gaybî nâm kimesnelerün ittifâkı biledür." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varıcak, mezbûrları ve mübâşirleri ihzâr idüp gaybet idenleri şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde ona[t] vechile şer‘le teftîş idüp bunlardan mazınna vü müttehem olanları şer‘le ve kânûnla görüp gice ile mi gidüp yohsa âşikâre mi gitmişdür ve andan ne mahalle varup konmışdur, tamâm konaklarından ve ehl-i vukûfdan onat vechile hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürüp beher-hâl zuhûra getürilüp mezbûrı her kim katlitmiş ise ve mâluma hıyâneti olup defteri tağyîr iden kimler ise bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir ola, zâyi‘ olan mâlumı zuhûra getürüp habs îcâb idenleri habsidüp ahvâllerin sıhhati [ve] vukû‘ı üzre yazup bildüresiz; tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘-ı şerîf kimesneye zulm ü hayf olmakdan ihtirâz eyleyesiz.

1391 *Mihaliç Ovası'nda yakalanan bir Arab'la yanındaki arkadaşlarının hırsız ve harâmi olup olmadıklarının araştırılarak Arab'ın Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sübaşı âdemi Bezirci Yûsuf'a virildi.

Burusa beğine hüküm ki:

Bundan akdem hırsuz u harâmîlık ile meşhûr u müte‘âref bir Arab'ı Mihalıç Ovası'nda ele getürüp yanında Rûmili üslûbında bir-iki kimesne bulunup anlar dahı ele geldükde bir tarîk ile halâs idüp hâlen mezkûrlardan biri mahrûse-i İstanbul'da bulunup ba‘zı yeniçeriler haber virmekle ele girüp Arab'dan sü’âl olundukda; "Yolda râst gelüp giderken ele getürdiler. Ammâ; Arab bize iftirâ idüp "Yoldaşumdur." diyü haber virdüğin" takrîr idüp mezkûr Arab'un ahvâli sıhhati üzre ma‘lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrları ne tarîk ile ele getürdün, ahvâlleri nicedür, fi'l-vâkı‘ Arab'un hırsuz u harâmîlığı var mıdur ve bu kimesne şerîki midür, yohsa takrîri üzre yolda râst gelüp yoldaş olmakla mı ele girmişdür? Eger mezkûr Arab sıhhatde ise kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup gönderesin; değil ise ahvâli ma‘lûm olduğı üzre sıhhati ile mufassal yazup arzeyleyesin.

1392 *Silistre beyinin, Tımışvar beylerbeyinin Boğdan'dan asker talep etmesi durumunda Boğdan askeri ile birlikte sancağı askerleri ve Tatar tâifesi ile birlikte yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Silistre beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Sancağun askeriyle Boğdan cânibine mu‘âvenete hâzır u nâzır olasın." diyü emrüm olmışıdı. Hâlen Tımışvar beğlerbeğisi Kral-oğlı ile Sakmar Kal‘ası kurbinde olan a‘dânun taburı üzerinde muhâsarada olup mu‘âvenet lâzim idüğin bildürmeğin Boğdan leşkerinün yararlarından beş bin müsellah u mükemmel âdem ihrâc olunup bir yararı başbuğ ta‘yîn olunup müşârun-ileyh beğlerbeğiden âdem gelüp taleb itdükde varup mu‘âvenet itmeleri içün Boğdan voyvodasına

hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. Anun gibi mu‘âvenet lâzim olup emrüm mûcebince Boğdan'dan ol mikdâr leşker irsâl olunmalu [oldukda] sen dahı müretteb ü mükemmel cebelülerünle ve sancağun Tatarıyla mu‘âvenete bile varman emridüp **buyurdum ki:**

Te’hîr itmeyüp emr-i sâbıkum üzre yat u yarağunda kusûr u noksân kodurmayup müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır olasın. Şöyle ki; mûmâ-ileyh beğlerbeğiden âdem gelüp Boğdan leşkerin taleb itdükde, sen dahı emrüm mûcebince Boğdan askeri ve cebelü Tatar ile bile kalkup mu‘âvenete irişüp mûmâ-ileyh Tımışvar beğlerbeğisi vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın ve sancağun askerin ve Tatar tâyifesin alup gidüp getürmekde gereği gibi zabt u hıfz idüp re‘âyâ vü berâyâya zulm ü te‘addî olmakdan ihtirâz eyleyesin.

1393 *Silistre beyi Tımışvar beylerbeyine yardıma gittiğinde Boğdan voyvodasının Akkirman beyi ile haberleşerek düşmandan zarar gelmemesi hususunda gerekeni yapmaları.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Silistre ve Akkirman sancakları beğleri senün cânibüne hâzır u nâzır olmaları içün kendülere ahkâm-ı şerîfem gönderilmişidi. Boğdan'dan emrolunan leşkerünle Silistre beği Tımışvar beğlerbeğisine mu‘âvenete gitdükde Akkirman beği senün cânibüne kemâ-kân hâzır u nâzır olmak içün tekrâr kendüye hükm-i şerîfüm irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, tamâm basîret üzre olup emrüm mûcebince Silistre beği mu‘âvenete gitdükde, müşârun-ileyh Akkirman beği ile haberleşüp leyl ü nehâr etrâf u cevânibe göz-kulak tutup memleket ü vilâyete ve re‘âyâya düşmenden zarar u gezend irişdürmemek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1394 *Akkirman beyinin, sancağı askeriyle birlikte Boğdan voyvodası tarafına gidip düşmandan gelebilecek zararları önlemeleri.*

Yazıldı.

Akkirman beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana ve Silistre beğine ahkâm-ı şerîfem gönderilüp; "Sancağınuz askeriyle Boğdan cânibine mu‘âvenete hâzır u nâzır olasız." diyü emrüm olmışıdı. Hâlen müşârun-ileyh Silistre beği sancağı asker[i] ve cebelü Tatar tâyifesiyle Boğdan'dan mu‘âvenete irsâl olunan leşkerle Tımışvar beğlerbeğisi yanına varmak emrüm olup ol bâbda kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sen emr-i sâbıkum üzre sancağun askeri ile kemâ-kân müşârun-ileyh Boğdan voyvodası tarafına hâzır u nâzır olup anun gibi Boğdan'da hıdmet düşerse emr-i sâbık-ı şerîfüm muktezâsınca amel eyleyesin. Tamâm basîret ü intibâh üzre olup gaflet ile ol cânibe adû-yı hâksâr tarafından zarar u ziyân irişmekden hazer eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972, Kostantıniyye

1395 *Homa, Şeyhlü, Sandıklı kazalarında isimleri bildirilen suhte tâifesinin fesad ve şenâatlerinin gizlice araştırılması ve gerekli görülenlerin Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Lalaya hüküm ki:

Homa ve Şeyhlü ve Sandıklu kazâsında ehl-i fesâd sûhte tâyifesinden ba'zı kimesneler yiğirmi yedi nefer yoldaşlarıyla gezüp evler basup oğlan çeküp âdemler katlidüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın sûhtelerün isimleri ve fesâd ü şenâ'atleri yazılup size irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsı ifşâ itmedin yarar âdemler ta'yîn idüp hufyeten tecessüs ü tefahhus itdürüp hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp ol vechile fesâd ü şenâ'atleri vâkı' ise sicill idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1396 *Çernovi kazasında yakalanan Deli Kara ve Koca Turgud adlı hırsız ve harâmîlerin Südde-i Sa'âdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi. Fî 15 Zi'l-hıcce, sene: 972

Çernovi kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Alî *zîde mecdühû* gelüp; "kazâ-i mezbûrdan Deli Kara ve köçeği ve Koca Turgud nâm kimesneler hırsuz u harâmîler olup tutılup harâmîlıkları sicill olup bi'l-fi'l anda mahbûs idüklerin" bildürmeğin mezkûrlar kayd ü bend ile Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a gönderilmesin emridüp [**buyurdum ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları emrüm üzre mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, yolda ve izde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler. Netîcesi sonra kendülere âyid olur, bilmiş olalar; şöyle bilesin.

1397 *Çernovi kazâsında, Sübaşı Mehmed ve voyvodanın, firarda bulunan harâmîleri yakalamamaları durumunda siyaset olunmaları.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Kâdî-i mezbûra hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid Alî *dâme mecdühû* âdemi Alî ile hüküm vârid olup; "Kazâ-i mezbûrdan Hüseyin Baba ve oğlı Kalender ve küyegüsi ve Kurd Bâlî nâm kimesneleri göndere" diyü fermân olunup mezbûr Hüseyin bir yıldan berü Çernovi kazâsına gelüp Köybınar nâm karye kurbinde mişe içinde keçeden evleriyle sâkin olup meşhûr harâmî ve kesici yatağı olup mezbûr Alî ile ale'l-gafle üzerine âdem gönderilüp kendü Hezârgrad'a gidüp evinde konukları Deli Sinân ve Deli Debbâğ nâm-ı dîger Deli Kara ve Deli Şücâ‘ ve Koca Turgud oğulları Kalender ve Zeynel bir yirde olup Deli Sinân ve Deli Kara Hüseyin'den niçe mertebe eşed harâmî olup lâkin kimesne mukâbele idemeyüp ele gelmeleri müyesser olmayup bu def‘a mûmâ(?) -ileyhi ile râst gelinüp Deli Sinân el virmeyüp mukâbeleye şürû‘ itmeğin mecrûh olup Deli Kara ve köçeği İnal ve Koca Turgud ve Deli Sinân'un Göncibâzârı nâyibi yanından cebr ile çekdüği Galatalı Mustafâ nâm oğlan ele gelüp ve Deli Şücâ‘ ve Hüseyin'ün oğulları firâr idüp Deli Kara'yı voyvoda hâzır olmayup Mehmed nâm Sübaşı'ya habse virilüp Deli Kara'nun köçeği İnal ve nâyib yanından çekdükleri oğlan ve hükm-i âharda irsâli emrolunan Behlûl mezbûr Alî'ye koşılup irsâl olundı." diyü bildürmişsin. **Buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Mehmed nâm sübaşıyı ihzâr idüp kaçurduğı âdemleri teklîf idüp buldurasın ve illâ ol harâmîlere olacak ana olmak mukarrerdür. Şöyle ki; kaçurdukların bulmaz ise mezkûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ve voyvoda dahı ol gaybet iden harâmîleri arayup bulmaz ise, ana dahı siyâset olunur; bilmiş olalar. Bu bâbda ihmâl itmeyeler; sonra günâhları kendü boyunlarınadur. Ana göre tenbîh idüp gaflet ile [gaybet] iden harâmîleri ele getürmek bâbında dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin.

1398 *İskenderiyye'den gelirken Cerbe'de İslâm askeri tarafından el konulan Marçilyalı tüccarların gemisinin mallarıyla beraber sahiplerine teslim edilmesi.*

Yazıldı.
Dragman Caniya Taseti'ye virildi. Fî 15 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Dergâh-ı Âlem-penâh ve Bârgâh-ı Sa‘âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Sen Cuğan Batsendre(?) dimek ile meşhûr olan bir kıt‘a gemileri Marçilya şehrinden Peter ve Poset ve Topaşu Gomine(?) ve bir nice bâzergânları envâ‘-ı bahâr ve sâyir metâ‘ ile üç yüz bin uşkok altunı cemî‘an rızkı ile İskenderiyye'den gelürken Cerbe'de olan asker-i İslâm üç pâre kalite ile deryâda râst gelüp alup gitmişlerdür. Zikrolunan gemi alınan rızkı ve sâhıbleri ve gemicileri ile zuhûra getürilüp Marçilya'da olan re‘âyâlarına teslîm olunmak bâbında emr-i hümâyûnumuz virilmesin" i‘lâm eylediler. Eyle olsa; müşârun-ileyh Françe pâdişâhı eben an-ceddin Âsitâne-i Sa‘âdetüm'e ihlâs ile dostluk

üzre olup anlardan dostluğa ve mu‘âhede-i hümâyûnumuza muhâlif vaz‘ olmadın Françelü'nün gemilerine ve âdemlerine ve metâ‘larına dahlolunduğına rızâ-yı şerîfüm yokdur. Zikrolunan gemi Françelü'nün olup harbî olmayup kendü hâlinde ticâret üzre gelürken ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif alınmış ise zuhûra getürilüp sâhıblerine teslîm eylemek içün Trablus Beğlerbeği Turgud *dâme ulüvvühû*ya hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mûmâ-ileyh ile söyleşüp göresin; hakîkaten müşârun-ileyhün İskenderiyye'de zikrolunan gemisi ol mikdâr metâ‘ u bahârla gelürken ol taraflarda alınmış ise ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif ne tarîkla almışlardur, alan kaliteler kimleründür, ma‘lûm idünüp şöyle ki; kendü hâllerinde ticâret üzre gelürken deryâda üzerine varup mâ-beynimüzde olan dostluğa ve ahde muhâlif dahlidüp almışlar ise alınan gemi harbî olmayup Françelü'nün ola, zikrolunan gemi ile alınan âdemlerin metâ‘ u rızkı ve mâllarıyla bî-kusûr zuhûra getürüp ahid-nâme-i hümâyûnumuz mûcebince kendülere teslîm olunup ahde muhâlif iş idenlerün haklarından gelesin ki, kimesnenün ahde muhâlif iş itmeğe mecâli olmaya; şöyle bilesin.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti; Cezâyir-i Garb Trablusı Beğlerbeği Turgud Paşa'ya.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti; Cezâyir-i Mağrib Beğlerbeği Hasan Paşa'ya.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Zi'l-hıcce, sene: 972, Kostantıniyye

1399 *Havâss-ı Hümâyun'a sığınan hırsız ve harâmîlerin yakalanması hususunda Akkirman beyine yardımcı olunması; ehl-i fesadı himaye eden emin ve âmillerin isimlerinin de bildirilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Akkirman ve Kili kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan âdem gönderüp; "livâ-i mezbûrda ba‘zı hırsuz u harâmî ele getürmek kasditdükde, havâss-ı hümâyûnuma varup ilticâ idüp emînler ve âmiller hırsuz u harâmîyi ele virmemek ile ehl-i fesâdun haklarından gelinmedüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, bu bâbda mukayyed olup şöyle ki; anun gibi fesâd ü şenâ‘ati sâbit olup müseccel olan ehl-i fesâdun müşârun-ileyh haklarından gelmek istedükde, kaçup havâss-ı hümâyûna ilticâ idüp emînler ve âmiller virmeyüp ınâd iderler ise, te’hîr itdürmeyüp müşârun-ileyhün varan âdemine teslîm idüp mahalline gönderesiz ki, şer‘le

haklarından geline. Havâss-ı hümâyûnum emînlerine ol vechile te‘allül itdürmeyesiz. Emrüme muhâlif ehl-i fesâda mu‘în ü zahîr olanları isimleriyle yazup bildüresiz.

1400 *Üsküp'te müslümanların haklarında menfî şehadette bulunduğu bildirilen Ali bin Hasan ve Mehmed bin İlyas'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Sa‘âdet'e gönderilmesi ve Mehmed'in hanımı Ayişe'nin durumunun araştırılması.*

Yazıldı.
Üsküb'den Hasan oğlı Hüseyin nâm kimesneye virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Kratova kâdîsına ve Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Oruç Çavuş'a hüküm ki:

Hâlâ Üsküb kâdîsı sûret-i sicil gönderüp; ""Alî bin Hasan nâm kimesne Mehmed bin İlyâs nâm kimesnenün evinde avret donına girüp Mustafâ bin Receb nâm kimesnenün düğünine varup ba‘dehû avretler ile ma‘an hâtûncuk hammâmına vardı." diyü meclis-i şer‘a ihzâr olunup sü‘âl olundukda mezkûr Alî; "Mezkûr Mehmed'ün Âyişe nâm hâtûnı; "Gelsün!" diyü bir kaç kerre âdem gönderüp vardum. Beni avret sûretine koydılar. Ba‘dehû hammâma vardum." diyü ikrâr idüp ve "Mezkûr Mehmed'ün evinde çeng çalınur, fi‘l-i şenî‘ olur, nâ-mahrem kimesneler evine girer." dinildükde mezkûr Mehmed inkâr idüp müslimânlar ve zü‘amâ vü erbâb-ı tîmâr mezkûrun zinâya rızâ virdüğin ve eyü kimesne değildüğin şehâdet itdükleri sicill olunduğın" bildürmeğin mezkûrân Alî ve Mehmed küreğe konılmağıçün Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderilüp ve mezkûre Âyişe ne hâllü hâtûndur; ahvâli tefahhus olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

( ) varıcak, emrüm mûcebince mezkûrları yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e mukayyed ü mahbûs gönderesin ki, küreğe konıla ve koşup gönderdüğünüz kimesnelere muhkem tenbîh eyleyesin ki, yolda onat zabtidüp gafletle gaybet itdürmekden hazer eyleyeler ve mezkûre Âyişe ne hâlde yörir, müslimânlar hakkında ne vechile şehâdet iderler, ahvâli nicedür, eyülik ile mi meşhûrdur, yohsa isnâd olunan husûs vâkı‘ mıdur; sıhhati üzre yazup bildüresin. Hak üzre olup hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolmakdan hazer idesin.

1401 *Rodos Kalesi haricinde sarhoş bulunan kale bölükbaşılarından Sefer'in Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Kal‘ası Dizdârı olan Hasan mektûb gönderüp; "sene: isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e Zi'l-ka‘desi'nün on dördünci gicesi sabâh nevbetinden sonra hısârun burc bârûsında olan nevbetciler; "Hısâr handekinde âdem gördük." didüklerinde hısâr kethudâsı ve sâyir yoldaşlar ile hısâr üzerine varılup tefahhus olundukda; "Gitdi." diyü haber vir[dü]klerinde hâric-i kal‘ada olan bâğçelerde sâkin olan kimesnelere nidâ olundukda handek cânibine karîb olan yalu kenârında taşlar arasında Kal‘a-i Rodos bölükbaşılarından Sefer nâm kimesneyi serhoş bulup hısâr kapuları açıldukdan sonra mezkûr Sefer'i getürdüp

sü’âl olundukda; "Marko nâm kâfirün evinde hamr içdüm. Hüseyin Dede nâm müteveffânun mezârı olduğı bâğda idüm. Deryâya karîb taşlıkda yatdum." didüğin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm va[r]ıcak, mezbûr Sefer'i habsidüp yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin ki küreğe konıla. Ammâ; bile koşup gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki, onat hıfzidüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyeler.

1402 *Kala-i Cedîd ve Nova Kalesi'nde topa ihtiyaç olduğu takdirde topçu gönderilerek top dökülmesi.*

Yazıldı.
Arz getüren Dîvâne Nasûh'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Hersek beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem vârid olan emr-i şerîf mûcebince Kal‘a-i Cedîd'de olan toplardan üç kıt‘a top Nova Kal‘ası'na ihrâc olunup lâkin kal‘a-i mezbûre gereklü kal‘a olup topa ihtiyâc olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan kal‘alarda mevcûd olan topları gereklü olan mahallere yirleşdürüp anun gibi topa ihtiyâc olup îcâb iderse topcı gönderilüp anda dökilmesi tedârük oluna; şöyle bilesin.

1403 *bkz. hkm. 735*

Yazıldı.
Mehmed Ağa âdemi Enbiyâ'ya virildi. Fî 20 Zi'l-hıcce, sene: 972

Şehrizol kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sen Malâtıyye kâdîsı iken hâlen Şehrizol Kulları Ağalığı'ndan ma‘zûl olan Malâtıyyelü Mehmed Ağa'nun ferzend-i erc-mend oğlum Selîm *tâle bakâhü* kullarından Pervîz'ün evleri basılup mâlı gâret olmak husûsında mühürlü arzun gelüp sonra husûs-ı merkûmun teftîşi içün Malâtıyye Beği Semender *dâme ızzühû* ile Malâtıyye Kâdîsı Mevlânâ Ramazân'a hükm-i şerîf gönderilüp teftîş eyledüklerinde senün arzuna muhâlif arzları gelmeğin sûretleri aynı ile ihrâc olunup mühürlü kîse ile sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, fi'l-vâkı‘ ağa-yı mezbûr fi'l-vâkı‘ mezkûr Pervîz'ün kapusın ufadup evin basup esbâb ü emvâlin gâret itdüği yanunda bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf sâbit ü zâhir olmağın mı arzolunmışdur, nicedür, müşârun-ileyhimâ hükm-i şerîf ile teftîş itdüklerinde arzuna muhâlif i‘lâm itmelerine sebeb nedür; husûs-ı mezbûrda hakîkat-i hâl ne ise sıhhati üzre mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin. Hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer eyleyesin.

1404 *Medine-i Münevvere vakfı olan Nekâha(?), Saydevîs(?) karyeleri mahsulüne Kâşif Hızır'ın nezaret ederek mahsulünün surre emini ile Harameyn-i Şerîfeyn huddâmına gönderilmesi.*

Yazıldı.
Kapucı Ahmed Çelebî'ye virildi. Fî 15 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlen Nekâha(?) ve Saydevîs(?) nâm karyeler Medîne-i Münevvere vakfı olup mahsûli şart-ı vâkıfda Haremeyn-i Şerîfeyn'de olan huddâmlara ta'yîn olunup zikrolunan karyelerün mahsûline Kâşif Hızır nâzır olup hâsıl olan mahsûli zabtidüp surre emîni ile şart-ı vâkıf mûcebince huddâmlara gönderüp tevzî' olunması i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan vakf karyeler mahsûlin mezkûr Kâşif Hızır ber-vech-i nezâret zabtidüp emîn-i mezbûr ile Haremeyn-i Şerîfeyn huddâmına şart-ı vâkıf mûcebince müstehıkkına tevzî' u taksîm eyleye. Ol bâbda şart-ı vâkıfa muhâlif ve şer'a mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

1405 *İstanbul dahilinde ve haricinde müslüman mezarlıklarına hayvanlarını salarak mezarlara zarar veren kişilere engel olunması ve olabilecek zararların hayvan sahiplerine ödettirilmesi.*

Yazıldı.
Dîvân-ı Âlî-şân'da Sekbân Kara Alî Beğ'e virildi. Fî 16 Zi'l-hıcce, sene: 972

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

"Nefs-i İstanbul dâhılinde ve hâricinde ba'zı kimesneler inek ve sâyir tavar besleyüp vâkı' olan makâbir-i müslimîn aralarına salup makâbiri çiğnemek [ile] yıkup harâb idüp ve tavarlarınun ayakları ( ) zarar u ziyân olmakdan hâlî olmayup vâkı' olan zarar şer'le def' olunması lâzim olduğı" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, makâbir-i müslimîn arasında gezen tavar ashâbına muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd tavarların onat zabteyleyüp makâbir arasında gezdürmeyüp zarar u ziyân eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp her kimün tavarı makâbir arasında bulunur ise makâbire itdükleri zararı tavar sâhıblerine şer'le tazmîn itdürüp muhtâc-ı arz olmayanları şer'le te'dîb idüp hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş itdürmeyesin.

1406 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan, Sultanönü'ne gelen koyunların İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mustafâ Çavuş oğlı Mahmûd'a virildi. Fî 16 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Sultânöni beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olmağın Yukaru Cânib'den taht-ı hükûmetinüze uğrayan koyunlar hâric yire koyuvirilmeyüp toğrı mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı hükûmetinüze Yukaru Cânib'den gelen koyunları emrüme muhâlif hâric yire salıvirmeyüp sen ki sancakbeğisin, yarar âdemün koşup yolda ve kasabât u kurâda boğazlatdurmayup sâhıbleriyle cümlesin bî-kusûr mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ve bu bahâne ile kimesneye te‘addî olmakdan ve celb ü ahzden ictinâb idesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz, mu‘âteb olursız; bilmiş olasız.

1407 *Bolu ve Gerede kadılıklarında madrabaz ve sair kişilerin elinde bulunan koyunların satılmak üzere İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

Bolı beğine, Bolı ve Gerede kâdîlarına hüküm ki:

Hâlen mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Bolı ve Gerede Kâdîlıkları'nda bey‘ olunmağıçün bulunan koyunlar mahrûse-i mezbûreye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr ü terâhî eylemeyüp bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup eger zikrolunan kâdîlıklarda matrabâzlarda bey‘ olunacak koyunlardan ve eger Yukaru Cânib'den gelmişlerdür, ne mikdâr bıçağa yarar erkek koyun bulunursa bilâ-tevakkuf sâhıbleri veyâ vekîlleriyle mahrûse-i mezbûreye gönderüp bey‘ itdüresiz ki sâhıblerine ticâret olup mahmiyye-i merkûmenün muzâyakası def‘ ola. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Ammâ; bu bâbda onat mukayyed olup celb ü ahzden ve kimesneye hılâf-ı emr te‘addî olmakdan hazer eyleyesiz. Sonra mesmû‘-ı şerîfüm oldukda, netîcesi size âyid olur; bilmiş olasız.

1408 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan İstanbul ile Sultanönü arasındaki kadılıklara gelen koyunların İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bu dahı.

İstanbul'dan Sultânöni'ne varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Yukaru Cânib'den Sultânöni beğine ve kâdîlarına mü’ekked hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emrüm mûcebince ol cânibden sâhıbleriyle koyun gelüp taht-ı kazânuza uğradukda kasabât u kurâda ve yollarda kimesneye bir re’s koyun boğazlatdurmayup cümlesin birbirinüze ulaşdurup âhar yire satdurmayup toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Zahîre husûsı mühimmâtdandur; ana göre mukayyed olup hılâf-ı emr iş olmakdan sakınasız. Sonra özrün makbûl olmaz; bilmiş olasız.

1409 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan Niğbolu sancağı kadılıklarında bulunan mevsim koyunlarının İstanbul'a gönderilmesi.*

Yazıldı.
Bayram Çavuş'a virildi. Fî 15 Zi'l-hıcce, sene: 972

Niğbolı sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan mevsim koyunı vakti ile mahrûse-i İstanbul'a gönderilmesi lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü terâhî itmeyüp taht-ı kazânuzda olan koyunlardan mevsim koyunın vakti ile her birinüz defterinüzle mahrûse-i mezbûre[ye] gönderüp vaktinden tecâvüz itdürmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Mahrûse-i mezbûrede et bâbında muzâyaka vardur. Tamâm dikkat ü ihtimâm idüp emrüme muhâlif te’hîrden ve te‘allül ü bahâneden ictinâb idesiz. Sonra özrinüz makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasız.

1410 *İstanbul'da et muzayakası olduğundan Diyarbakır Beylerbeyiliği'ne bağlı kadılıklardan İstanbul'a koyun gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da koyun bâbında muzâyaka olmağın mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün koyun gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* varıcak, te’hîr itmeyüp beğlerbeğilüğine müte‘allik olan kâdîlıklardan bıçağa yarar vâfir koyun tedârük idüp sâhıbleri veyâ vekîlleriyle yarar süricilere koşup gönderesin ve ne mikdâr koyun gönderilürse ve kimler ile gönderilürse defter idüp bile gönderesin ki, yolda koyun zâyi‘ olmayup bunda geldükde ana göre taleb oluna. İhmâl ü müsâheleden ve bu bahâne ile re‘âyâya zulm ü hayf olmakdan hazer eyleyesin.

1411 *Edirne'de bir mürted Yahudi oğlanın zindandan kaçmasına yardımcı olduğu bildirilen Zindancı Hamza'ya oğlanın buldurulması, bulamazsa kendisinin siyaset olunması.*

Yazıldı.

Edirne Mahkemesi'nde Muhzır olan Hasan bin İskender'e virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "fetvâ-yı şerîfe mûcebince habsolunan bir mürted Yehûdî oğlanın zindâncı olan Hamza zindândan ıtlâk idüp sü'âl olundukda; "Sâde-rûy olmağla mücrimler yanında komayup yanumda habsidüp ben uyurken su delüğinden firâr itmiş." diyü cevâb virüp görildükde âdem çıkmağa mümkin olmayup kendü halâs itdüği mukarrer olduğın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr zindâncıya zikrolunan Yehûdî oğlanın elbette teklîf idüp buldurasın. Eger bulmakda ihmâl ü müsâhele iderse kendü siyâset olunur. Ana göre mukayyed olup mezkûr oğlanı buldurmayınca olmayasın ve bulduğı takdîrce dahı mezkûr zindâncıyı habsden ıtlâk itmeyüp ahvâlin yazup bildüresin.

1412 *Karahisâr-ı Sâhib yayaları nevbetçilerinden Bilecik madeni hizmetine gitmeyenlerin habsedilmesi ve hizmete gitmelerine mani olan sipâhîlerin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Topcılar çavuşına virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Karahısâr-ı Sâhıb sancağı kâdîlarına:

Hâlâ Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği Hüseyin *dâme mecdühû* mektûb gönderüp; "Bâlî nâm yayabaşı Bilecik Ma'deni'ne emrolunan yayalardan Tandırı nâm karyeden nevbeti olan Süleymân ve karındaşı Ahmed nâm kimesneleri ihrâc itmeğe vardukda, mezkûrı avretleriyle döğüp itâ'at-i şer' itmeyüp gaybet idüp ve ba'zı sipâhîler nevbeti olup hıdmet teklîf olunan yayalarun arasına girüp hıdmete çıkarmağa mâni' olup ol vechile hıdmete kimesne gelmez." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânuzda nevbeti olan yaya tâyifesi emrüm üzre varup edâ-i hıdmet itmeyüp te'allül ü tehâvün iderlerise anun gibi te'allül idenleri ele getürüp kayd ü bend ile gönderüp habsile hıdmet itdüresin. Emrüme muhâlif kimesneye aslâ nizâ' u te'allül itdürmeyesin ve mu'în ü zahîr olup hıdmete gitmeğe mâni' olan sipâhîler kimler ise isimleri ve tîmârlarıyla yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972, Kostantıniyye

1413 *Diyarbakır beylerbeyi ile voyvodalarından şikâyetçi olan Ulus tâifesinin Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerinin davalarının Amid kadıları vasıtasıyla halledilmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâslarundan olan Ulus tâyifesinden Pojyân ve Pesyân ve Zilân nâm cemâ‘atler tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a ref‘ olunup; "Defter ü kânûna muhâlif mâlımuz alınup bize envâ‘-ı zulm ü te‘addîsi vardur." diyü senden ve voyvodalarundan şekvâ eyledükleri ecilden sunılan [ruk‘a aslından] aynı ile ihrâc olunup yirlü yirinden bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş olunup ashâb-ı hukûka şer‘le müteveccih olan hakları alıvirilmek içün Âmid ( ) kâdîlarına mufassal hükm-i hümâyûnum yazılup Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* ile gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp voyvodalarundan ve sâyir âdemleründen huzûrı lâzim olanları ihzâr eyleyüp mahall-i hâdiseye gönderesin ki, varup mahallinde şer‘le teftîş olunup hak müstehıkkına vâsıl ola; şöyle bilesin.

1414 *Diyarbakır'daki Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerinin Diyarbakır beylerbeyi ve voyvodaları hakkında yapmış oldukları şikayetlerin Amid ve Savur kadıları tarafından görülmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Âmid ve Savur kâdîlarına hüküm ki:

Vilâyet-i Diyârbekir'de olan Ulus tâyifesinden Pojyân ve Pesyân ve Zilân nâm cemâ‘atler tarafından Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a ref‘ olunup Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû*nun hâslarından olmağın voyvodalarından ve müşârun-ileyhden; "Bize zulm ü te‘addîsi vardur. Şer‘ u kânûn ve deftere muhâlif mâlımuz alur." diyü bess-i şekvâ eyledükleri ecilden sunılan ruk‘a aslından aynı ile ihrâc olunup yirlü yirinden bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş olunup hakîkat-i ahvâl ma‘lûm olup ashâb-ı hukûka şer‘le hakları alıvirilmek içün size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sunılan ruk‘ada mastûr olan mevâddı yirlü yirinden bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ isnâd olunan mevâd vâkı‘ mıdur, nicedür, müşârun-ileyhün voyvodalarınun zulm ü te‘addîleri var mıdur? Âdemlerinden da‘vâ-yı hak ider kimesne var ise husamâyı berâber eyleyüp dahı sâbit olan hukûkı şer‘le müteveccih olanlardan ashâbına alıvirüp müşârun-ileyhden ve âdemlerinden ne makûle hukûk sâbit olup ne mikdâr hak alıvirildüği ve kazıyye neye müncer olduğın mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesiz.

1415 *Çankırı Kalesi'nden firar eden Ertoğdu oğlu Hızır ve üç arkadaşının yakalanarak Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.
Sinân Çavuş'a virildi. Fî 19 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bozok beğine hüküm ki:

Bundan akdem Kangırı Kal‘ası'nda emr-i şerîfümle mahbûs iken firâr iden Ertoğdı oğlı Hızır hâlen üç nefer kimesne ile yolda ve bilde durup envâ‘-ı fesâd ü şenâ‘at üzre olduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp mezkûrlarun ahvâline mukayyed olup mezbûrı ve karındaşı Himmet'i ve Muhtâr'ı ve ammûsi Haydar'ı her kande ise hüsn-i tedbîr ü tedârükle ele getürüp şer‘le sübût bulan fesâdlarınun sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Yolda onat hıfzitdürüp gaflet ile gaybet itdürmekden hazer eyleyesin.

1416 *Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından İsfendiyar'ın Kavak kazası halkına zulmettiği yolunda Canik beyi tarafından vuku bulan şikâyetin Rum beylerbeyi ile Amasya ve Kavak kadıları tarafından tahkik edilmesi.*

Yazıldı.
Armudcı-zâde Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Rûm beğlerbeğisine ve Amâsiyye ve Kavak kâdîlarına hüküm ki:

Canik beği mektûb gönderüp; "Kavak kazâsında mütemekkin Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından İsfendiyâr içün re‘âyânun bâkire kızları velîleri izni ile âhara nikâh olunmış iken evlerin basup levendlere ıyâllerin çekdürüp murâd idindüği yirlere virüp ve at ve katır isteyüp virmedükleri içün sâhıblerine işkence virüp ve ba‘zı re‘âyânun tavarları sirka olunup hırsuzların bilüp şer‘-ı şerîfe getürürken ellerinden çeküp alup fukarânun hakkı alınmayup zulm ü te‘addî itdüğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyh sancakbeğinün mezkûr hakkında arzitdüği mevâd sahîh olup mezbûrdan hak taleb ider kimesne var ise, husamâsıyla berâber eyleyüp muktezâ-yı şer‘-ı kavîm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı‘ re‘âyâya ol vechile zulm ü te‘addîsi var idüği şer‘le sâbit ü zâhir ola, ashâb-ı hukûka hakların alıvirdükden sonra ne makûle kimesnelerün hakları alıvirilüp ve velîleri izni olmadın cebr ile kimlerün bâkire kızların âhara nikâh idüp ve at ve katır virmedükleri içün kimlere işkence itmişdür; ma‘lûm idinüp zulm ü te‘addîsine müte‘allik sübût u zuhûr bulan kazâyâyı ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Ammâ; bu bâbda hak üzre olup tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzolunmakdan hazer idesiz.

1417 *Kula eski kadısı Mevlânâ Cafer'in Kula kadısı hakkında vuku bulan şikayetinin Atala ve Manisa kadıları tarafından tahkik edilmesi.*

Yazıldı.

Atala ve Mağnisa kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp "Sâbıkâ Kula Kâdîsı olan Mevlânâ Ca‘fer yedinden Mağnisa kâdîsına emr-i şerîf vârid olup mazmûnında bundan akdem kâdî olan Ca‘fer'den Südde-i Sa‘âdet'e ruk‘a sunılup ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden Atala ve Kula kâdîlarına hükm-i şerîf gönderilmişidi. Hâlen mevlânâ-yı mezbûr Südde-i Sa‘âdet'e gelüp Kula Kâdîsı olan Abdülkerîm için; "Benümle husûmeti ve hasımlaruma mu‘âveneti vardur. Teftîşden ihrâc olunmasın taleb iderüm." dimeğin kâdî-i mezbûrun ahvâline Atala kâdîsı ile seni müfettiş ta‘yîn idüp hükm-i şerîf vardukda; "Kula kâdîsın dahlitdürmeyüp Atala kâdîsı ile bu husûsa mübâşir kaydolunan Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* ile emr-i sâbıkum mûcebince mahzar ve ruk‘alarında olan mevâddı bi'z-zât hak üzre görüp vâkı‘ olan kazâyâsın sıhhati üzre arzidesin." diyü fermân olunup emr-i sâbıkun mazmûn-ı münîfinde dahı; "Kula kazâsı halkı Dergâh-ı Mu‘allâm'a mahzar gönderüp ızhâr-ı tezallüm idüp kâdî-i mezbûr dahı Dersa‘âdetüm'e mektûb gönderüp ruk‘a sunanlar içün ba‘zı husûslar isnâd idüp ve kâdî-i mezbûr azlolunup gönderilen arz ve mahzarun sûretleri ihrâc olunup gönderildi. Hükm-i şerîf varıcak, gönderilen arza ve mahzara nazar idüp husamâsıyla berâber eyleyüp bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; her birinün ahvâli yanınuzda ne vechile zuhûr iderse vukû‘ı üzre arzidesiz." diyü fermân olunmağın Atala Kâdîsı Mevlânâ Seyfullâh ile nefs-i Kula'ya gelinüp mezbûr çavuş mübâşeretiyle kâdî-i mezbûr Mevlânâ Ca‘fer ve Dergâh-ı Mu‘allâ'da şikâyet idenlerden Umûr nâm sipâhî ve Kutbüddîn nâm câbî ve sâyir müteşekkîler meclis-i şer‘a hâzırûn olup ber-mûceb-i emr-i şerîf teftîşe şürû‘ olunmak sadedinde iken ba‘zı müslimânlar tavassutı ile tarafeynden her biri da‘vâlarından ferâgat idüp zimmetlerin ibrâ itmeğin bi-hasebi'ş-şer‘ görilmeğe mecâl olmadı." diyü bildürmişsin. İmdi; teftîş-i mezbûrdan maksûd muslih u müfsid ma‘lûm olup müfsidün hakkından gelinmek idi. Mücerred deyn da‘vâsı değil ki sulh ile iktifâ oluna. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, husûs-ı kazıyyeyi emr-i sâbıkum muktezâsınca tamâm dikkat ü ihtimâm ile görüp kâdî-i mezbûra isnâd olunan husûslar vâkı‘ mıdur, mücrim kim ise ta‘yîn idüp tafsîl üzre arzeyleyesiz. Ve illâ netîcesi size âyid olup ıtâba müstehık olursız; bilmiş olasız.

1418 *Semavat Sancağı Beyi Ebû Said'in serhat sancağı için Bağdad beylerbeyi tarafından, nöbetçi tarikiyle muhafaza hizmetinde bulunmak üzere yeniçeri göndermesi.*

Yazıldı.
Kethudâsına virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Semâvât Sancağı Beği Ebû-Sa‘îd Südde-i Sa‘âdetüm'e âdem gönderüp; "sancağı serhadd olup kadîmden nevbetci tarîkıyla Bağdâd yeniçerileri virilüp gelüp hâlâ dahı olıgeldüği üzre nevbetci yeniçeri virilmesin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Kadîmden virilügeldüği üzre livâ-i mezbûr muhâfazasıyçün Bağdâd yeniçerilerin ta‘yîn idüp gönderüp muhâfaza hıdmetin itdüresin

1419 *Turgut Paşa'ya tereke götüren Bâlî Reis'in gemisine Gelibolu kadısı ile Kilidü'l-Bahr ve Boğaz Hisarı dizdarları tarafından müdâhalede bulunulmaması.*

Yazıldı.
Bâzergân Mustafâ Çelebî âdemi Pîrî oğlı Bâlî'ye virildi. Fî 18 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Gelibolı kâdîsına ve Kilidü'l-Bahr ve Boğaz Hısârı dizdârına hüküm ki:

Turgud Paşa'nun İstanbul'a gelen kayonına iki yüz müd tereke tahmîl olunup irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Bâlî Re'îs varıcak, müşârun-ileyhe gönderilen ol mikdâr tereke[ye] mâni' olmayasız. Ammâ; bu bahâne ile ziyâde tereke virilmekden ve emrüme muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1420 *Erzurum, Van ve Diyarbakır vilayetleri dahilinde gönüllü gediğine mutasarrıf olanlardan bölüğünde hizmet etmeyenlere beylerbeyileri tarafından ulûfe verilmemesi ve gedikleri başka yiğitlere tevcih edilmesi.*

Yazıldı.
Amrudcı-zâde Alî Çavuş'a virildi. Fî 18 Zi'l-hıcce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede gönüllü gedüğine mutasarrıf eger senün âdemleründür ve eger sancakbeği ve kethudâ ve ağalar âdemleridür ve gayridür, ağaları yanında bölüğinde hıdmet itmeyenlerün gedükleri âhara virilüp arzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Alî varıcak, bu bâbda onat mukayyed olup fermân-ı şerîfüm mûcebince yoklayup göresin; her kimün âdemlerinden olursa olsun, ağaları yanında bölüğinde hıdmet itmeyüp âhara istinâdla kendü kolaylarında yöriyenlerün ulûfelerin ihrâc itdürmeyüp ol asıllarun gedüklerin elinde emri olan yarar yiğitlere tevcîh idüp arzeyleyesin.

Yazıldı.
Bir sûreti, Bağdâd beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Bir sûreti, Van beğlerbeğisine.

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi.
Bir sûreti Diyârbekir beğlerbeğisine.

1421 *Diyarbakır'da Pojyan, Zilan ve Pesyan cemaatlerinin, voyvodaları hakkında şikayette bulunmaları üzerine, bedeli dışardan karşılanmak üzere cemaatlerin havâss-ı hümâyuna kaydettirilmesi.*

Yazıldı.
Ârif'e virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mutasarrıf olduğun beğlerbeğilik hâslarundan Ulus tâyifesinden Pojyân ve Zilân ve Pesyân nâm cemâ‘atler voyvodalarundan şikâyet eyledükleri ecilden âhardan bedeli virilmek üzre havâss-ı hümâyûnumdan olmak emrüm olup ol bâbda vilâyet kâtibine hükm-i hümâyûnum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan cemâ‘atleri hâssa-i hümâyûnum içün defterdâruma zabtitdürüp vilâyet kâtibinden bedelin taleb eyleyüp alup mutasarrıf olasın.

1422 *Erdel kralının yardım talebi üzerine Boğdan voyvodasının emrindeki kuvvetlerden bir miktarını Silistre beyi ile Tımışvar beylerbeyinin yanına göndermesi.*

Yazıldı.
Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Zi'l-hıcce, sene: 972

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; ""Erdel kralına mu‘âvenet içün asker viresin." diyü iki def‘a hükm-i şerîfüm gönderilmeğin; "kifâyet mikdârı asker hâzır idüp bi'l-fi‘l Erdel serhaddinde müşârun-ileyh kral cânibine tevakkuf üzre olup asker lâzim ise irsâl olunup" diyü mektûb gönderildükde; "Şimdiki hâlde lâzim değildür. Lâkin cem‘ıyyetlerin bozmayup mahall-i mezbûrede hâzır u müheyyâ olalar ki lâzim oldukda mu‘accelen gönderilüp taleb oluna." diyü cevâb virdüğin" ve bâkî her ne dimiş isen cümlesi ma‘lûm oldı. İmdi; müşârun-ileyhe mu‘âvenet olunmak husûsında sâdır olan emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre cem‘ıyyetüni tağıtmayup dâyimâ düşmen cânibine ve ol tarafa hâzır u nâzır olasın ve Boğdan askerinden yat u yarakları ile hâzır u müheyyâ eyleyüp ol cânibden mektûb ile âdem gelüp mu‘âvenet taleb itdükleri gibi beş bin mikdârı yarar müsellah u mükemmel âdemi Silistre beği ile ma‘an Tımışvar beğlerbeğisi yanına gönderesin ki, vech ü münâsib gördüği üzre mu‘âvenet[de] dakîka fevtitmeyeler.

1423 *Malta Kalesi'nin fethi için donanma ile sefere çıktığından beri kendisinden haber alınamayan Vezir Mustafa Paşa'nın kalenin fethi, Turgut Paşa'nın kendisine katılıp katılmadığı ve ordunun durumu hakkında bilgi vermesi.*

Yazıldı.
Murâd Çavuş'a virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hak *sübhânehû ve te‘âlâ* hazretlerinün ulüvv-i ınâyet-i fütûh-âyâtlarına tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un mu‘cizât-ı hidâyet-âsârlarına tevessül olunup deryâ yüzinden ehl-i

İslâm'a dâyimâ zarar u husrân irişdürmekden hâlî olmayan Malta Kal‘ası'nun fethı içün Donanma-i Hümâyûn-ı nusret-karînüm ile irsâl olunalı hayli zamân olup ol vakıtden berü Südde-i Sa‘âdetüm'e haberün vârid olmayup dâyimâ Cenâb-ı Hak *celle ve alâ* hazretine asker-i İslâm'un feth u nusreti ve ashâb-ı cahîm-i sakar-mekînün kahr u zilleti içün tazarru‘ u niyâzda olup velâkin yanunda olan asker-i İslâm'la ne hâlde olduğunuz ma‘lûm olması lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; Donanma-i Hümâyûnum'la kal‘a-i mezbûreye varup fethıne mübâşeret olunmış mıdur ve Trablus Beğlerbeği Turgud *dâme ikbâlühû* yanında olan donanma gemileri ve sâyir gönüllü levend gemileriyle yanuna gelüp deryâ yüzinden Donanma-i Hümâyûnum hıfzında ve karadan sâyir lâzim olan hıdemâtda mu‘âvenet ü muzâheretde midür, küffâr-ı hâksâr donanmasınun ol taraflarda hareketi var mıdur ve kal‘a-i mezbûreden bi-ınâyeti'llâh şimdiye değin fetholunmış mahal var mıdur, metânet ü hasâneti ne yüzdendür, yarağ u zahîreye ihtiyâc var mıdur, bi'l-cümle asker-i hümâyûnumun zahîre husûsında vüs‘ati ve sıhhat üzre olmağla fetha tamâm ikdâmları var mıdur, dîn gayretine ve İslâm hamiyyetine gereği gibi istimâlet virüp guzât-ı müslimîni kefere-i fecereye tegallüb itdürüp dahı kal‘anun feth u teshîrinde şimdiye değin neye vâkıf olmış isen cümle-i ahvâlinüzi te’hîr itmeyüp Atebe-i Ulyâm'a ale't-tafsîl i‘lâm eyleyesin ki, kemâ-kân bu diyârda olan ulemâ vü sulehâ ile mansûr u muzaffer olmanuz içün du‘âdan hâlî olunmaya; şöyle bilesin.

1424 *Venedik dojunun, Malta Kalesi'ni kuşatan Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen hükmü kendisine iletmesi ve o taraflar hakkında edindiği malumatı Atebe-i Ulyâ'ya bildirmesi.*

Yazıldı.

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'la Malta Kal‘ası muhâsarasında olan düstûr-ı mükerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*ya hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. Varup vusûl buldukda, kadîmden Âsitâne-i Sa‘âdetimüz'e olan sadâkat ü dostluğunuz muktezâsınca te’hîr olunmayup gönderilen hükm-i hümâyûnı müşârun-ileyhe ulaşdurup ol cânibden vâkıf olduğunuz ahbâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a i‘lâmdan hâlî olmayasız.

Tahrîran fî-evâsıtı Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene isnâ ve seb‘în ve tis‘a-mi’e.

1425 *Malta Seferi'ne katılan donanma reislerinden Karaca Ali'nin esir aldığı Venediklilerin serbest bırakılması.*

Yazıldı.
Murâd Çavuş'a virildi. Fî 17 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâlen Venedik dojı tarafından Âsitâne-i Sa‘âdetüm'de olan baylosı gelüp; "deryâda yöriyen gönüllü levend re’îslerinden Karaca Alî dimekle ma‘rûf re’îs Venedik'e tâbi‘ Körföz semtlerine uğradukda Körföz re‘âyâsından ba‘zı re‘âyâyı alup esîr eyleyüp bi'l-fi‘l ol câniblerde olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr re’îsi tetebbu‘ eyleyüp ol câniblerde ise ihzâr eyleyüp dahı Körföz re‘âyâsından mezkûrun gemisinde kaç nefer bulunursa -ki, sahîh Venediklü olduğı sâbit ü zâhir ola- ahid-nâme-i hümâyûnum mûcebince ıtlâk eyleyesin ve kaç nefer Venediklü esîr ıtlâk olunursa yazup bildüresin ki, sonra müşârun-ileyh hakkında emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel oluna; şöyle bilesin.

1426 *Rumeli beylerbeyinin köprü inşaatında çalıştırmak için Kırkkilise beyinden talep ettiği Çingane müsellemlerinin nevbetlilerinden yeteri kadarının gönderilmesi.*

Yazıldı.
Divitdâr Celîl Çelebî'ye virildi. Fî 19 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Hâlen Rûmili beğlerbeğisi mektûb gönderüp; ""Yollarda azîm sular olup köpri yapmak ve meremmet itmeğe müsellem lâzimdür." diyü sancağun müsellemleri ihrâc olunmasın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp kendü sancağuna müte‘allik olan müsellem tâyifesinden mukaddemâ emr-i şerîfümle Çavuşum Bâlî yanına koyun hıdmetine ta‘yîn olunan müsellemlerden mâ-adâ sancağunla eşegelen Çingâne müsellemlerinün nevbetlüsin olıgelen âdet ü kânûn üzre bî-kusûr ihrâc idüp müşârun-ileyhün yanına varup irişüp vech ü münâsib gördüği üzre hıdmetde bulunasın; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin. Şöyle ki; emrüm mûcebince sancağunun nevbetlü müsellemleri ile ber-vech-i isti‘câl varup müşârun-ileyhe irişmeyesin, mûmâ-ileyh ihmâl ü tekâsülün i‘lâm eyleye, aslâ özrün makbûl olmaz, hakkundan gelinür. Ana göre mukayyed olasın ve emr-i hümâyûnum muktezâsınca zikrolunan müsellem tâyifesin ihrâc itmelü olduğunda kâdîlar mu‘în olmak emrüm olmışdur. Mu‘âvenet ü muzâheret itmeyüp ihmâl iden kâdîlar kimler ise isimleriyle yazup arzeyleyesin ki, emrüme muhâlefet iden kuzâtun kâdîlıkları âhara ta‘yîn ve müsellem ihrâc iden müsellem çeribaşılarına ve âdemlerüne gereği gibi tenbîh idüp kimesneyi hımâyet itdürmeyesin. Hemân emrüm üzre bî-kusûr ihrâc itdürüp müşârun-ileyhün yanına irişmek ardınca olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre; "... sancağuna müte‘allik nevbetlü müsellem tâyifesin ihrâc eyleyesin." diyü Çirmen beğine.

1427 *İnebahtı beyinin, daha önce sefer için gönderdiği Turhanlı akıncılarına ilaveten bütün nahiyelerdeki akıncıları toplayıp Rumeli Beylerbeyi Ahmet Paşa'nın yanına göndermesi.*

Yazıldı.
Beğün kethudâsına virildi. Fî 19 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 927

İnebahtı Beği Mustafâ Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Turhanlu'ya müte‘allik olan akıncı tâyifesin sefere ihrâc idüp Semendire ve Belgrad'a toğrı yöriyüp Belgrad'da hâzır olasın; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin." diyü emrüm olmışıdı. Hâlâ sancağuna müte‘allik olan akıncı tâyifesin toycalarına ihrâc itdürüp müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla kadîmden cem‘ıyyet olunugelen mahallerde cem‘ıyyet üzre Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa *dâmet me‘âlîhi* cânibine hâzır u müheyyâ turup tekrâr emr-i şerîfümün vurûdına tevakkuf itmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr itmeyüp emr-i sâbıkum mûcebince her nâhıyeye âdemler gönderüp yazılu olan akıncılardan sefere ve darbe ve harbe kâdir olan yarar yiğitleri düşmen yarağıyla toycalarına ihrâc itdürüp dahı olıgeldüği yirlerde cem‘ıyyetde hâzır u müheyyâ kılasın. Bundan sonra sana tekrâr hükm-i hümâyûnum gönderilüp mûmâ-ileyh beğlerbeği kulum her ne mahalle teveccüh iderse emrüm mûcebince bilâ-tevakkuf kalkup mahall-i me’mûra varup hıdmetde bulunasın ve akıncı tâyifesin ihrâc itmekde kâdîlar mu‘în olmak emrüm olmışdur. Kendü cânibünden mektûb gönderüp emrümi i‘lân idüp akıncı tâyifesin ihrâc itmekde toycalara mu‘âvenet ü muzâheret ideler. İhmâl ü müsâhele iden kâdîlar kimler ise yazup bildüresin ki, kâdîlıkları âhara ta‘yîn oluna ve akıncı tâyifesin ihrâc itdükden sonra yollarda ve cem‘ıyyetde onat zabtidüp re‘âyâya hılâf-ı şer‘ zulm ü te‘addî olmakdan hazer idüp ana göre tenbîh idüp ısmarlayasın ki, şer‘a ve emre muhâlif kimesneye te‘addî vü tecâvüz itdükleri istimâ‘ ola, netîcesi sana âyid olup mu‘âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

1428 *Karlıili beyinin kendi sancağının muhafazası görevine ilaveten Preveze Kalesi ile İnebahtı sancağının muhafazasıyla da görevlendirildiği.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Karlıili beğine hüküm ki:

Bundan akdem [sana] Preveze muhâfazası ta‘yîn olunmışıdı. Muhâfaza-i mezbûreye Delvine alaybeğisi livâ-i mezbûrun üç binlü sipâhîsiyle ta‘yîn olunmağın sancağun muhâfazasında olman emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağun muhâfazasında kalup mühimm ü lâzim yalıları ve yirleri gereği gibi hıfz u hırâset idüp leyl ü nehâr muhâfazada dakîka fevtitmeyüp gaflet ile küffâr-ı hâksârdan ve korsan gemilerinden bir yire zarar ve re‘âyâya gezend irişdürmekden

ziyâde hazer idesin ve İnebahtı beği Turhanlu'ya müte‘allik akıncısıyla sefer-i hümâyûna hâzır olmak emrüm olmışdur. Anun gibi sefere müteveccih olursa kal‘a-i mezbûreye ve Preveze Kal‘ası tarafına dahı dâyimâ hâzır u nâzır olasın. Şöyle ki; Preveze Kal‘ası'na deryâdan düşmen gelüp muhâfazada olanlara mu‘âvenet lâzim gele; "Sancağum muhâfazasına ta‘yîn olundum." diyü te‘allül itmeyüp hem sancağun hıfzına mukayyed olup ve hem ol cânibe, muhâfazada kalan sipâhîlerünle nâzır olup İnebahtı Kal‘ası tarafına dahı göz kulak tutup düşmen tarafından hıfzidüp bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

1429 *Rumeli beylerbeyinin, sefer için görevlendirilen öncü kuvvetleri toplaması, yol ve köprü inşaatlarını bitirmesi ve zahire taşımak için gemiler tedarik etmesi.*

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun serhadlerde nev‘an hareketi olup anun gibi cem‘ıyyetden ol tarafa gitmek fermân olunursa asâkir-i mansûre varmazdan mukaddem yol üzerinde vâkı‘ olan sulara ve ba‘zı mevâzı‘a köprüler tedârük olunması mühimmi içün müsellem tâyifesi lâzim olduğın" bildürmişsin. İmdi; Çirmen ve Kırkkilise müsellemleri beğleriyle Çingâne müsellemleri ta‘yîn olunup ol bâbda lâzim olan ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmışdur ve hâliyâ İnebahtı Beği Mustafâ *dâme ızzühû* Turhanlu'ya müte‘allik sol-kol akıncısıyla sancağında hâzır u müheyyâ olup senün cânibüne nâzır olmak emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, müşârun-ileyhimâyla haberleşüp tenbîh eyleyesin ki, anun gibi adû-yı hâksâr taraflarına gitmek emrüm oldukda, âdemün gönderüp yanuna getürüp sefer-i zafer-rehberde vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eyleyesin ve asker-i İslâm ile küffâr-ı hâksâr üzerine azîmet itmek lâzim gelürse öte yakaya geçmek içün ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri ihzâr itdürmeğe Semendire Beği Bayram'a mü’ekked hükm-i hümâyûnum irsâl olunmışdur. Semendire kâdîsına ve mûmâ-ileyh ol hıdmet içün ta‘yîn itdüği âdemisine kendü cânibünden mektûb ü âdem gönderüp asker-i hümâyûn ubûrına ve zahîre tahmîline lâzim olan gemileri mukaddem tedârük ü ihzâr itdürmekde tamâm ikdâm ü ihtimâm üzre olasın ki, ol cânibe varılmak emrüm oldukda hâzır bulunup tevakkuf lâzim gelmeye.

1430 *Kırkkilise'ye kadar yol üzerinde bulunan kadıların, İstanbul'daki et sıkıntısını gidermek için gönderilen koyunları sâlimen İstanbul'a ulaştırmaları.*

Yazıldı.
Çavuş-oğullarından Ahmed'e virildi. Fî 19 Zi'l-hıcce, sene: 972

Kırkkilise'ye varınca yol üzerinde vakı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da et bâbında muzâyaka olup Boğdan ve Eflak ve gayriden mahrûse-i İstanbul'a gelen koyunlar taht-ı kazânuza uğradukda toğrı İstanbul'a gelmeyüp âhar yire perâkende olduğı i‘lâm olunur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, her birinüz taht-ı kazânuza uğrayan koyunlara mukayyed olup emrüme muhâlif bir re’s koyun âhar yire sapdurmayup ve kasabât u kurâda koyun boğazlatdurmayup cümlesin sürüp getüren kimesnelerle toğrı mahrûse-i mezbûreye gönderesiz. Şöyle ki; birinüzün taht-ı kazâsından âhar yire koyun gitdüği istimâ‘ oluna, özrinüz makbûl olmaz; kâdîlığınuz âhara virilür. Ana göre mukayyed olasız.

1431 *Diyarbakır'ı tahrîr eden Akşehir Beyi Musa Bey'in, beylerbeyi hâslarından olup voyvodadan şikâyet eden Pojyan, Pesyan ve Zilan cemaatlerini havâss-ı hümâyuna kaydetmesi ve Zaîm Molla-zâde'yi kendilerine boybeyi yapması.*

Yazıldı.
Mezkûr Monla-zâde'ye virildi. Fî 19 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Akşehir Beği olup vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet iden Mûsâ *dâme ızzühû*ya ve kâtibi Ârif'e hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede vâkı‘ Ulus tâyifesinden Pojyân ve Zilân ve Pesyân nâm cemâ‘atler Diyârbekir Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû*nun beğlerbeğilik hâslarından; "Müşârun-ileyhün voyvodalarınun zulm ü te‘addîsi vardur." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunup; "havâss-ı hümâyûnumdan olmak üzre vâkı‘ olan hukûk u rüsûmların kânûn u defter mûcebince bi't-tamâm edâ eyledükden sonra sefer-i hümâyûn vâkı‘ oldukca altmış nefer cebelüleri eşmek üzre Monla-zâde nâm za‘îm kendülere boybeği ve ze‘âmeti mahsûli kendü yanlarından olmak bâbında" istid‘â-yı ınâyet eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan cemâ‘atlere bedel müşârun-ileyhe âhar yirden bedelin tedârük idüp hukûk u [rü]sûmlarından gayri uhdelerine almak murâd idindükleri cebelüleri mukâbelesinde mîrîye bir mikdâr akça takdîr idüp za‘îm-i mezbûr kendülere boybeği olup ze‘âmeti mahsûlin müte‘ahhid olduklarına göre edâ itmek şartıyla defter-i cedîdde havâss-ı hümâyûnuma kaydeyleyesiz.

1432 *Meşhedeyn-i Şerîfeyn'i ziyarete gelen Yukarı Cânib halkının burada fazla eğlenip maksatlarını aşan tavır ve hareketlerde bulunmalarının engellenmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "müşârun-ileyh Bağdâd'a varmazdan mukaddem şâh tarafından Korcı Maksûd Alî ve Hâce Pîr Alî nâm kimesneler Meşhedeyni'ş-şerîfeyn ve İmâm Mûsâ-i Kâzım *radıya'llâhü anhüm*ün âsitânelerinde gelüp her birinde altmışar gün oturup ta‘âm u halvâ bişürüp fukarâya tevzî‘ eylemiş iken, işbu sene Ramazânı'nun on yedinci güni girü öte tarafdan Şâhvirdi ve Şâhkulı nâm korcılar ba‘zı züvvâr ile gelüp mezbûr Maksûd Alî'ye ve Hâce Pîr Alî'ye Acem hısâbı üzre yüz otuz dört tümen ve beş bin altmış beş akça getürüp evvelden vaz‘ eyledükleri üzre girü her âsitânede altmış gün dahı turup ta‘âm u halvâ bişürüp taksîm itmek içün sana mektûb göndermeğin; "Vilâyet-i mezbûrede bu kadar zamân turmağa bâ‘ıs nedür? Murâdınuz hayr ise olanca ta‘âmı ve halvâyı bir iki günden bişürüp taksîm idüp mekânınuza dönüp gidün." dinildükde; "Bu husûsda hükm-i şerîf vardur; şâhdadur." diyü cevâb eyledükleri ba‘ısden cüz’î nesne içün bu kadar turdukları mahall-i şübhe ve delîl-i hîle olduğın" bildürmişsin. Bundan akdem bu husûsı sâbıkâ Beğlerbeği olan Husrev *dâme ikbâlühû* arzeyledükde, ol bâbda mufassal hükm-i hümâyûnum yazılup Yukaru Cânib'den Meşhedeyn-i Şerîfeyn'i ziyârete gelenlerün ahvâli ol hükm-i hümâyûnumda mukarrer kılınmağın aynı ile sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Ol bâbda sâdır olan mufassal hükm-i hümâyûnum muktezâsınca amel idüp ziyârete gelenleri ana muhâlif ol cânibde eğlendürmeyüp emrüme muhâlif bir vaz‘ olmakdan ve kimesneye ruhsat virilmekden ihtirâz idüp serhadlerün hıfz u hırâsetinde ve memleket ü vilâyetün zabt u sıyânetinde envâ‘-ı ikdâm ve hüsn-i ihtimâmun vücûda getüresin.

1433 *Şam beylerbeyi ile Şam ve Kerek kadılarının, Kerek beyi iken Arap eşkıyâsı tarafından öldürülüp eşyası gasbedilen Hasan Bey'in kâtillerini bulup cezalandırmaları ve maktûlün gasbedilen eşyalarını vârislerine vermeleri.*

Yazıldı.
Vârislerinün vekîli Mehmed'e virildi. Fî 21 Zi'l-hıcce, sene: 972

Şâm beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Kerek kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Kerek beği iken maktûl olan Hasan Beğ'ün vârisleri Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp "mezbûrı Zülfikâr nâm oğlı ve yiğirmi nefer mikdârı yoldaşlarıyla livâ-i mezbûrda Leccûn nâm menzilde Ömer'ün(?) tâyifesi Hatâmât nâm Arab ale'l-gafle basup katleyleyüp esbâbların ve atların ve develerin ve katırların gâret eyledüklerin" bildürdiler. İmdi; vilâyete beğlerbeği nasbolunmakdan maksûd, vilâyetün serhadlerinün hıfz u hırâseti ve usât-ı mütemerridînün def‘-ı mazarratı içündür. Ol kabîle-i ( )den bu [ve]chile fesâd zuhûr ide, şimdiye değin ele getürmeğe mukayyed olmamağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile vârislerinün vekîli vardukda, mezbûrı katlidüp emvâl ü esbâb gâret iden Arab eşkıyâsınun şeyhlarından ve a‘yânından bir kaçın her ne vechile mümkin ise ele getürüp dahı bu fesâdı idenleri husamâsıyla berâber idüp şer‘le ve kânûn ile teftîş eyleyüp göresiz; içlerinden bu fesâdı idenler kimler ise bi-hasebi'ş-şer‘ ve'l-kânûn sâbit ü zâhir ola,

gâret itdükleri esbâb ü emvâl ve tavarların bî-kusûr vekîllerine alıvirdükden sonra gereği gibi cezâ vü sezâların viresiz ve bu fesâdı idenlerden ne mikdâr müfsid ele girüp ve ne vechile haklarından gelindüğin bi'l-cümle ahvâl neye müncer olduğın mufassal ü meşrûh yazup bildüresiz. Tezvîrden ve hılâf-ı şer‘ kimesneye zulm ü hayf olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 20 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972, Kostantıniyye

1434 *Bağdad'ı kitâbet eden Dertenk beyinin, Bağdad ve Şehrizol'da olan ulusların malları gelen geçene sarfolunmak için vakfolunduğundan, mallarının bir bölümünü Eymanşah Derbendi'nde zaviyedar olan Baba Gaybullah'a timar olarak vermesi ve diğer bölümünün de havâss-ı hümâyuna kaydetmesi.*

Yazıldı.
Tâlib olan Baba Gaybullâh'a virildi. Fî 22 Zi'l-hıcce, sene: 972

Dertenk Beği olup Bağdâd'da vilâyet kitâbeti hıdmetinde olan Mustafâ *dâme ızzühû*ya ve kâtibi olup Bağdâd Tîmârları Defterdârı olan Üveys'e hüküm ki:

Sen ki Dertenk beğisin, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; ""Bağdâd ve Şehrizol'da olan ulusât havâss-ı hümâyûna zabtolunup sâhıblerine kurâ vü mezâri‘dan bedeli tevcîh oluna." diyü emr-i şerîfüm gönderilmeğin Eymânşâh Derbendi'nde Zâviyedâr olan Baba Gaybullâh nâm kimesnenün mutasarrıf olduğı ulusât tahrîrine varıldukda re‘âyâ cümle gelüp; "Bizüm mâlımuz derbend-i mezbûrda âyende vü revendeye sarfolunmağıçün vakfolmışken mezkûr Gaybullâh sâl-be-sâl âdet-i ağnâmımuzı bî-kusûr kendü alup âyende vü revendeyi bize kondurup müft ü meccânen yimeğimüz alduğından gayri evlâd ü etbâ‘ı evlerimüze girüp makbûlleri olduğı esbâb ü tavarlarımuzı alup ehl ü ıyâlimüze cevr ü te‘addîden hâlî değillerdür. Ya bizi havâss-ı hümâyûna kaydeyle veyâhûd perâkende oluruz." diyü feryâd itdüklerinde, fermân-ı hümâyûn mûcebince hâs tahrîr olunup mezbûr Gaybullâh tîmâr ve zâviyeye vakf kaydolunan ulusun iki yazusı mücerred zirâ‘at itdükleri yirden hâsıl olup andan gayri fethdan berü hâs olan ulusdan niçe yanına alup ümenâya göstermeyüp mâlların alur." diyü i‘lâm itmişsin. İmdi; mezkûr Gaybullâh'a kendü eşmek üzre zikrolunan ulusdan tokuz bin tîmâr virilmişdür. Südde-i Sa‘âdetüm'de mahfûz olan defter-i cedîd-i hâkânîde zâviyedâr idüği ve zâviyesine vakf idüği mukayyed bulunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zikrolunan ulusâtı derbend-i mezbûr kurbinde kadîmden sâkin oldukları yirlerden kaldurmayup girü ol yirlere kaydeyleyüp derbendi hâlî komayup mezbûr ulusâtun zirâ‘at itdükleri yirlerün mahsûli öşrinden tokuz bin akçalık tîmârın derbend-i mezbûrı hıfzidüp âyende vü revendeye zarar u ziyân irişdürmemek üzre mezbûra ta‘yîn eyleyesin. Bâkî cümle-i rüsûmların havâss-ı hümâyûna kaydeyleyesin. Kabûl itmez ise ol derbendün hıfzına ve sâhıb-i derek olmağa kâdir yarar mu‘temed kimesne bulup

zikrolunan tîmârı derbend-i mezbûrı kemâ-kân hıfzidüp mürûr idenlerün mâlına ve cânına ve tavarlarına zarar u ziyân irişürse zâmin olmak üzre sâhıb-i derek ta‘yîn idüp arzeyleyesin.

1435 *Eymanşah Derbendi'nde timar mutasarrıfı olan Baba Gaybullah hakkında zâlim, mulhid ve rafizî olduğu yolunda vukubulan şikâyetlerin araştırılarak neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Mehmed Çavuş'a virildi. Fî selhı Zi'l-hıcce, sene: 972

Musul Beği Sinân Beğ'e ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Bağdâd'ı müceddeden kitâbet iden Dertenk Beği Mustafâ *dâme ızzühû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Eymânşâh Derbendi'nde tokuz bin akça tîmâra mutasarrıf olan Baba Gaybullâh'dan re‘âyâ gelüp; "Müft ü meccânen yimeğimüz aldığından gayri evlâd ü etbâ‘ı evlerimüze girüp makbûlleri olduğı esbâbımuzı ve tavarımuzı alup ehl ü ıyâlimüze cevr ü te‘addîden hâlî değillerdür." diyü şikâyet idüp bundan gayri Hazret-i Ömer *radıya'llâhü anh* evlâdından kadîmden zâviyedâr seyyidlerden mezkûrun keyfiyyet-i ahvâli sü’âl olundukda; "Yakînda Yukaru Cânib'den gelmiş Mezâhib-i Erba‘a'dan hâric zındık u mülhıd ü râfızîdur; seyyid değildür. Müşârun-ileyh *radıya'llâhü anh* evlâdına ta‘assub idüp te‘addîden hâlî değildür." diyü şehâdet idüp kendünün dahı mezkûrun ahvâline tamâm ıttılâ‘ı olduğın" bildürüp hakîkat-i hâli ma‘lûm olmağıçün şer‘le teftîş olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

( ) varıcak, mezkûrı ve sâyir etbâ‘ından ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp mezbûrun hakîkat-i hâline vâkıf u muttali‘ olan bî-garaz mu‘temedün-aleyh müslimânlardan hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; mesfûrun arzolunduğı üzre re‘âyâya zulm ü te‘addîsi ve rafz u ilhâdı şer‘le sâbit ü zâhir ola, şer‘le müteveccih olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra rafz u ilhâdı sâbit olanları habsidüp arzeyleyesiz. Eger salâh-ı hâl üzre sünnî vü mütedeyyin olup kendü hâlinde iken hılâf-ı vâkı‘ arzolunmış ise sıhhati üzre yazup bildüresiz. Tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve garaz u ta‘assubdan ve hılâf-ı [vâkı‘] kazıyye arzolunmakdan bi'l-cümle şer‘-ı şerîfe muhâlif iş olmakdan hazer eyleyesiz.

1436 *Trablus'ta halka zulmeden, hırsızlık, haramîlik ve sahtekarlıkla meşgul olan Hamallar Mukaddimi Muhammed bin Zeytun'un Rodos'a sürgüne gönderilmesi.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Hacı Ahmed'e virildi. Fî 25 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972
Târîh-ı hükm-i mukaddim 963 Rebî‘larındadur.

Trablus beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Anda Hammâllar Mukaddimi olan Muhammed bin Zeytûn nâm kimesnenün müslimânlara zulmi olmağın Rodos'a sürgün olmağıçün bundan akdem hükm-i şerîf gönderilmişken bir tarîkla hüküm eline düşüp ihrâk idüp kemâ-kân fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup Bîmârhâne Evkâfı'ndan ba‘zı evleri yıkup

yirine kendü evler binâ idüp; "Mülkümdür." diyü tasarruf idüp eline müzevver huccetler alup ve Frenklerün dörtyüz filorilık ibrişimlerin sirka idüp Tel-câmûs nâm mahalde dahı üç bin altunluk gümüşlerin sirka idüp ehl-i fesâd hırsuz u harâmî yatağı olup âyende vü revende müslimânlar elinden âciz olup ol diyârdan izâlesi müslimânlarun âsûde-hâl olmalarına sebebdür." diyü bildürmişsin. İmdi; emr-i sâbıkum mûcebince mezkûr Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûr Muhammed'i evi ve barkı ile Trablus'dan kaldurup emr-i şerîf-i sâbıkum mûcebince Rodos'a sürdürüp ol yirlerden alâkasın kat‘ itdüresin ve mezbûrı koşduğun âdeme ısmarlayasın ki, Rodos'a iletüp teslîm i[t]düğine temessük alup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Şâm beğlerbeğisine yazılmışdur. *Ammâ; bu hükümde İbrâhîm bin Bâsim nâm kimesne bile yazılmışdur. Zîrâ mukaddem virilen ol bile mastûrdur.*

Kızılminâre Mahallesi İmâmı Arab İmâm'a virildi.

1437 *Dobniçe kadısının, Vezir-i Azam Mehmed Paşa'nın hâslarından olan Boboş karyesinin vergilendirilmesine halkı tahrik ederek karşı çıkanları yakalayıp Südde-i Sa‘âdet'e göndermesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi; kendü kapucıları ile. Fî 19 Zi'l-hıcce, sene: 972

Dobniçe kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Düstûr-ı ekrem Vezîr-i A‘zâmum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te‘âlâ iclâlehû*nun Dobniçe kazâsında vâkı‘ olan hâslarından Boboş nâm karye keferesi bâğların mesâhat itdürüp resm-i dönüm takdîr itmek içün hükm-i şerîf îrâd itmeğin müslimânlardan cem‘-ı kesîr ile karye-i mezbûreye varılup bâğâtı mesâhat olunmağa kasdolundukda, mukaddemâ kefereyi tahrîk idüp fitne vü fesâda bâ‘ıs olan Dimyo Novak ve Nova Brodan ve Nova Teno ve Nova Mile ve Tene Zale ve Brodan Yuvan ve Pop Dimitri ve Pop Piyo ve Arna ve Todor Piyo(?) ve Paval Brodan ve Ustoyan Milo ve Nova Merbofika nâm müfsidler meclis-i şer‘a gelüp; "Îrâd itdüğümüz emr-i şerîf mûcebince bâğlarımuz mesâhat olunup resm-i dönüm takdîr olunmağa râzî değilüz." diyü yine şirret itdüklerinde şer‘-ı şerîf mûcebince teklîf olunup öşre dahı râzî olmayup ınâdları arzolunmak mukarrer olıcak, karye-i mezbûre keferesi tekrâr bâ-ser-hem gelüp; "Mesâhate râzî olduk." didükleri ecilden tekrâr karye-i mezbûreye varılup emr-i şerîf mûcebince şıraları hâsılı a‘lâ vü evsat u ednâ i‘tibârıyla hısâb olunup kendülerinün kemâl-i kabûl ile makbûlleri olan evsat muhâsebesi resm-i dönüm takdîr olunmasına râzî oldukları sicill-i mahfûza kaydolundukdan sonra Südde-i Sa‘âdet'den gelen mühürlü urgan ile bâğları ashâbı mahzarlarında* hak üzre mesâhat olundukda cem‘an iki bin elli dönüm olup makbûlleri olan evsat muhâsebesi resm-i dönüm takdîr olunup deftere kaydolundukdan sonra mezbûrûn müfsid ü şerrîrler yine ehl-i karyeyi tahrîk ü ıdlâl idüp cumhûrla tekrâr rucû‘ idüp öşre ve takdîr olunan resm-i dönümi virmeğe râzî olmayup kemâl-i mertebe ınâd itdükleri ve şirret ü şekâvet üzre olup mebde-i fesâd olanlardan bir kaçınun haklarından gelinmeye, ınâd ü ısyânları mütezâyid olup

zimmetlerine vâcib olan âhar hukûk u rüsûmun dahı tahsîli mümkin olmadığından gayri sâyir re‘âyâdan niçesinün ısyânına sebebdür." diyü arzidüp ve arzda mastûr olan eşkıyânun altı neferi bunda mevcûd olup mevcûd olmayan Pavla Brodan ve Uştoyan Piyo ve Piyo Nova Merbofika ve Piyo Arna ve Pop Dimitri ve Tene Zale nâm zimmîler kayd ü bend ile irsâl olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrları emrüm üzre kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve gönderdüğün kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, yolda ve izde ve menâzil ü merâhılde gaflet ile gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesin.

* Metinde " 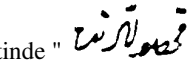 " şeklindedir.

1438 *Edirne kadısının, daha önce müteveffa Hasan Paşa tarafından hırsızlık suçundan hapsedilen Memi ve Kaya adlı şahısların dâvalarını yeniden görüp neticesini bildirmesi.*

Yazıldı.

Elli Dör[dü]nci Bölük'de sipâhî-oğlanlarından Îsâ oğlı Mehmed'e virildi. Fî 26 Zi'l-hıcce, sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan [akdem]; "Müteveffâ Hasan Paşa mahmiyye-i Edirne'de Memi ve Kaya nâm kimesneleri; "Ev basdı." diyü habsitmiş; ahvâlleri görile." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmeğin cerîmeleri tefahhus olundukda Karabulut nâm karyede Hamza nâm kimesnenün evi basılup ev sâhıbi; "Mazınnalarumdur." dimekle örf olunup mezkûr örfde ikrâhen ikrâr sûretinde ba‘zı kelimât itmekle habsolunmışlar. İkrâhen olan ikrâr sahîh olmadığından gayri evi basılduğı kimesne mezkûr ahâlî-i kurâdan niçe kimesneler ile âhar yire gidüp; "Bu husûsdan haberleri yokdur. Kendü hâllerinde kimesnelerdür." diyü müslimânlar şehâdet itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum [ki]:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezkûrân kimesnelere örf olundukda ikrârları ne husûsda olmışdur ve ne hâllü kimesnelerdür, kefîl olacak ne makûle âdemlerdür, mu‘temedün-aleyh yurdlu yurlu ne yirede sâkinlerdür; mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin ki, sonra [emrüm] ne vechile sâdır olursa anunla amel eyleyesin.

1439 *Sol-kolda celeb kitabetinde bulunan Tatarpazarı Kadısı Mevlânâ Muslihiddin'in sadece zenginleri celeb hizmetine yazması.*

Yazıldı.

Tatarbâzârı Kâdîsı olup sol-kolda celeb kitâbeti hıdmetinde olan Mevlânâ Muslihuddîn *dâme fazlühû* ve kıdvetü'l-emâsil Çavuşum Hüseyin *zîde kadruhû*ya hüküm [ki]:

Fermân-ı şerîfümle celeb kitâbetine mübâşeret itdüğünüz yirlerde celeblik hıdmetine iktidârı olmayan fukarâ sâhıb-i ağrâz haberiyle yazılup ağn[iy]âya hımâyet olunduğı istimâ‘ olunur. İmdi; celeb husûsı ehemm-i umûrdan olup ol bâbda benüm ziyâde ihtimâm-ı şerîfüm olmağın celeb tâyifesinün müflisleri ve mürdeleri ihrâc olup yirlerine ağniyâdan iktidârı olanlar kitâbet olunup murâd-ı şerîfüm üzre celeb ahvâli intizâm bulmağıçün ol hıdmete irsâl olunmışsızdur. Ol bâbda adem-i ihtimâm üzre olmağa sebeb nedür? **Buyurdum ki:**

( ) varıcak, kitâbet itdüğünüz celeb husûsına gereği gibi mukayyed olup bir kimesneyi celeb yazmalu olduğunuzda ne yirde sâkin ü mütemekkin ise eger şehirde ve eger kurâdadur, mütemekkin olduğı mahallesi ve karyesi halkından bî-garaz ve mu‘temedün-aleyh kimesnelerden dikkat ü ihtimâmla tetebbu‘ u tefahhus olunup haber virenlerün muvâcehe[sinde] şehâdet itdüklerinden sonra ki, şâhidleri mu‘addel ü müzekkâ olmağla mün‘ım ü mâldâr u mütemevvil kimesne idüği zâhir oldukda kudretine göre ol mikdâr koyuna yazup celeblüğe mukarrer idesiz. Kimesnenün nisbeti ve ta‘assubı ile fukarâyı ağniyâ nâmına yazup ganîlere hımâyet olunup veyâhûd defterde yazılu olan celeblerün mün‘ımlerin celb ü ahz maslahatı içün ihrâc idüp müflisleri kalmasından ihtirâz idüp me’mûr olduğunuz celeb kitâbetinde tamâm emânet ü istikâmet üzre olup bir vechile tem[y]îz ü ta‘yîn eyleyesiz ki, kitâbet emrin itmâma irişdürdüğünüzde yazup ta‘yîn itdüğünüz celeblerün koyunların bir kaç yıl ihrâc itsenüz gerekdür. Şöyle ki; emrüm üzre ağniyâdan kudretleri olanlar yazılmayup fukarâya koyun tahmîl olunmağla ta‘yîn itdüğünüz defter mûcebince gelmeyüp kusûr u noksân müşâhede oluna, aslâ bir vechile özrinüz makbûl olmayup ve mansıbınuz alınmağla konılmayup siyâset olunursız. Ana göre mütenebbih olup gaflet üzre olmayasız; şöyle bilesiz.

1440 *Ağlasun, Antalya ve Karahısar-ı Teke kadılarının, Çengiyânî cemaatinin mîrî malını toplayan görevlileri katledip toplanan malı gasbettikleri şeklindeki haberi araştırmaları ve suçluları cezalandırmaları.*

Yazıldı.
Mektûb getüren Yûsuf'a virildi. Fî 21 Zi'l-hıcce, sene: 972

Lalaya ve Ağlasun ve Antâliyye ve Karahısâr-ı Teke kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki Ağlasun ve Antâliyye kâdîlarısız, Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Cemâ‘at-i Çengiyânî'ye Emîn olan Şeker, tâyife-i mezbûreden mîrî mâlı cem‘ u hıfz idüp teslîm sadedinde iken mezkûr tâyifeden hayli kimesneler yolına gelüp yüz bin mikdârı mîrî akçayı alduklarında teftîşleri içün hükm-i şerîf virilüp oğlum mûmâ-ileyh

müteferrikalarından İskender mübâşir ta‘yîn olunup tâyife-i mezbûreyi Antâliyye kazâsında Lonya nâm karyede cemâ‘atleriyle bulup meclis-i şer‘a da‘vet olunduklarında ınâd ü muhâlefet idüp şer‘a itâ‘at itmedüklerinden gayri cümle müsellah olup mezbûrlarun yolların basup iki re’s atların ok ile urup helâk idüp ve sağ-kol ulûfecilerinden Ahmed ve sekbânlardan Yûsuf ve Hasan nâm kimesneleri dahı urup ok ile mecrûh idüp ve iki seyishâne üzerinde olan cümle esbâbı târâc u yağmâ idüp ve mâl-ı mîrî tahsîli içün der-zencîr olan mahbûsların dahı ıtlâk idüp muhkem tuğyân üzre oldukları meclis-i şer‘de sâbit ü muhakkak olup ve sûret-i sicil ber-vech-i tafsîl tahrîr olunup mezbûr İskender'e virildüğin" bildürmişsiz. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, arzolunan ehl-i fesâdı ele getürüp alınmış mâl-ı mîrî var ise bî-kusûr tahsîl itdükden sonra mezbûrlardan hak taleb idenleri berâber idüp bir def‘a şer‘-ı kavîme muvâfık sorılup faslolunmayup on beş yıldan berü terkolunmayan da‘vâların muktezâ-yı şer‘-ı kavîm ile hak üzre teftîş eyleyüp şer‘le sâbit olan hukûk ashâbına alıvirilüp içlerinde kâtil var ise şer‘le haklarından gelindükden sonra bâkî ehl-i fesâdı kaç nefer ise kazıyyelerin sicillât idüp sûret-i sicilleriyle mukayyed ü mahbûs Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesiz ve koşup gönderdüğünüz kimesnelere tenbîh idesiz ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler; şöyle bilesiz.

1441 *Osmanlı reâyâsından olduğu ve kendisinin önce bir kişiye nikahlanıp daha sonra da Edirne'de başkasına satıldığını söyleyen Dârende Ate adlı zimmî kadının durumunun Tımışvar beylerbeyi ile Lipova kadısı tarafından araştırılması.*

Yazıldı.
Çavuş-oğlı ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 15 Z., sene: 972

Tımışvar beğlerbeğisine ve Lipova kâdîsına hüküm ki:

Dârende Ate nâm zimmiyye gelüp; "Lipova'ya tâbi‘ Sodin nâm kasabada sâkine olup Lovik Yuvan ve İstiyedenk(?) Diç Martin ve Petre ve Tokovik nâm zimmîler konşısı olup ve babasınun adı İstiye ve anasınun Lika ve karındaşlarınun adı Todori ve Lokaç olup bir kimesneye nikâhlanup mahrûse-i Edirne'de satup hâliyâ İstanbul'da bir kimesne elinde bulunup; "Memâlik-i Mahrûse re‘âyâsındanum." diyü bildürmeğin sıhhati ma‘lûm olmak içün mezkûre câriye emânete konılup **buyurdum ki:**

Varıcak, varoş-ı mezbûra âdem gönderüp mezkûr[e]yi zikrolunan konşularından ve karındaşlarından ve sâyir bilür kimesnelerden tetebbu‘ idüp göresiz; fi'l-vâkı‘ re‘âyâ tâyifesinden iken hılâf-ı emr alınup esîr itdükleri vâkı‘ ise sıhhati üzre yazup arzeyleyesiz.

1442 *Bağdad'da vilâyet kitabetinde olan Dertenk Beyi Mustafa Bey'in, Eymanşah Derbendi'ndeki Nuri Zâviyesi'nin mahsulünün gelen geçen misafirlere sarfedilmesini temin etmesi.*

Yazıldı.
Mezbûr Kutbüddîn'e virildi. Fî 22 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bağdâd'da vilâyet kitâbet idüp Dertenk Beği olan Mustafâ Beğ'e ve kâtibi Üveys'e hüküm ki:

Dârende-i fermân Seyyid Kutbüddîn gelüp; "Eymânşâh Derbendi'nde vâkı‘ olan Nûrî Zâviyesi'nün berât-ı şerîfümle zâviyedârı olup derbend-i mezbûrdan mürûr iden âyende vü revendeye hıdmet idegelmiş iken zâviyesine ve vakfına Baba Gaybullâh cânibinden dahlolunup zabtitdürmedüğin" bildürdi. İmdi; zâviye-i mezbûre vakfı ile yanunda olan defter-i cedîd-i hâkânîde sarâhaten mukayyed ü mastûrdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, zikrolunan zâviye defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olduğı vakfı ile defter-i cedîdden dahı ta‘yîn olunup vakfınun mahsûlini girü zâviye-i mezbûreye gelen âyende vü revende-i müsâfirîne olıgeldüği üzre sarfeyleyüp ferâğ-ı bâl ile devâm-ı devlet ve sebât-ı rif‘atüm ed‘ıyesine iştigâlde ola; şöyle bilesiz.

1443 *İstanköy halkına satılmak üzere gönderilen terekeyi taşıyan ve Gelibolu'da bekletilen geminin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Gelibolı kâdîsına ve dizdârına ve emînine hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Evkâfı'ndan İstanköy re‘âyâsına iletüp bey‘ itmek içün iki yüz müd tereke Hasan Re’îs gemisine tahmîl olunup ol bâbda emr-i hümâyûnum virilüp Dergâh-ı Mu‘allâm kullarından Hasan ile ol cânibe irsâl olunmış iken Boğaz Hısârları'na varıldukda te’hîr olunduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Evkâf-ı mezbûre terekesinden emr-i şerîfümle cezîre-i merkûme re‘âyâsına bey‘ itmek içün tahmîl olunup irsâl olunan gemiyi [emr-i] şerîfüme muhâlif avkitmeyüp ıtlâk idesiz; şöyle bilesiz.

1444 *Pazarcık'ta bulunan zift miktarının Südde-i Sa‘âdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.
Velî nâm kimesneye virildi. Fî 21 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda hâzır ne mikdâr zift var ise Südde-i Sa‘âdetüm'de ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr eylemeyüp hâzır ne mikdâr zift var ise ma‘lûm idinüp yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyleyesin.

1445 *İznikmid kadısının, mîrî odun yüklemek için gelen at gemilerinin odun sıkıntısıyla karşılaşmamaları için rençber gemilerine odun yüklemeyi yasaklaması ve yasağa uymayanları Dergâh-ı Muallâ'ya göndermesi.*

Yazıldı.
Şehremîninün âdemine virildi. Fî 21 Zi'l-hıcce, sene: 972
Tashîh olunup tekrâr geçmişdür.

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Rencber tâyifesinden ba‘zı kimesneler gemilerine ve kayıklarına odun tahmîl itmekle mîrî odun içün at gemileri vardukda, aslâ odun bulmayup ziyâde muzâyaka çekilür imiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bu husûsa mukayyed olup min-ba‘d İznikmid İskelesi'nden mîrî odun tamâm olmayınca şehremîni tarafından varan hâssa odun gemilerinden mâ-adâ rencber tâyifesinden ve gayriden bir kimesnenün gemilerine ve kayıklarına bir ağaç odun virdürmeyüp gereği gibi men‘ u def‘ idüp tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, hâricden kimesne odun almaya. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenlerün gemilerin girift idüp re’îslerin kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin.

1446 *Hersek beyinin ve kadılarının, Nova Kalesi'nin tamiri için yeteri kadar adam göndermeleri.*

Yazıldı.
Kethudâsı âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Hersek beğine ve kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Nova Kal‘ası'nun ta‘mîri husûsı içün taht-ı hükûmetinüzden âdem ihrâc idüp binâsına mu‘âvenet itmek" emrüm olmışıdı. Hâlen Foça ve Prepolya Kâdîlıkları'ndan aslâ bir ferd varmaduğı i‘lâm olundı. İmdi; kal‘a-i mezbûrenün ta‘mîri husûsı mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâhele câyiz değildür. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp sen ki sancakbeğisin, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup emr-i sâbıkum üzre taht-ı hükûmetinüzden kal‘a-i mezbûre ta‘mîri hıdmetine âdem ihrâc idüp defter idüp gönderüp hıdmet itdüresiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; âdem ihrâcına eger serbest olan kurâ zâbitlarıdur ve eger havâss-ı hümâyûn emînleridür ve gayridür, her kim emrüme muhâlif mâni‘ olursa isimleriyle yazup arzeyleyesin ki haklarından geline. Bu husûsa gereği gibi mukayyed olup ikdâm ü ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

1447 *Bilecik Madeni'ndeki müsellem ve piyâde beyleri, görevli oldukları hizmet için noksan piyâde ve müsellem getirdiklerinden, geri kalanları da temin edip yayabaşı ve mukaddimleriyle birlikte istihdam etmeleri.*

Yazıldı.

Bilecik Ma‘deni'nde hıdmet iden müsellem ve piyâde beğlerine hüküm ki:

Hâlen me’mûr olduğunuz hıdmete ta‘yîn olunan müsellem ve piyâdelerinüz tamâm getürmeyüp noksân üzre getürdüğünüz ecilden hıdmet tamâm olmayup muzâyaka olduğı i‘lâm olundı. İmdi; hıdmet-i mezbûre mühimmât-ı umûrdandur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, aslâ te’hîr ü tevakkuf itmeyüp her birinüz hıdmete ta‘yîn olunan nevbetlü müsellem ve piyâdeden gelmeyüp bâkî kalanlardan bir ferdi girüde komayup cümlesin emrüm üzre yayabaşılarına ve mukaddimlerine bî-kusûr ihrâc itdürüp hıdmete getürüp istihdâm itdüresiz. Eslemeyüp emrüme muhâlif nevbetlü müsellem ve piyâdelerden te‘allül idenleri kayd ü bend ile getürüp hıdmet itdüresiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Bu husûs sonra hufyeten âdem gönderilüp yoklanur. Şöyle ki; müsellem ve piyâdelerinüz giç veyâ eksük getüresiz, aslâ özrinüz makbûl olmaz; dirliğinüz âhara virildüğinden gayri mu‘âteb olursız. Ana göre mukayyed olasız.

1448 *Sâbık Erzurum beylerbeyinin kendi beratıyla verdiği timarların iptal edilip bunların sipâhi ve sipâhizâdelere verilmesi.*

Yazıldı.
Armudcı-zâde'ye virildi. Fî 25 Zi'l-hıcceti'ş-şerîfe, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Beğlerbeği olan Sinân *dâme ikbâlühû* beğlerbeği iken emr-i şerîfüme muhâlif mahall-i himmetden ba‘zı kimesnelere kendü berâtıyla tîmâr virüp ve ne mikdâr kimesneye emre mugâyir tîmâr virilmiş ise defter idüp mühürleyüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyh kânûna ve emr-i hümâyûnuma mugâyir mahall-i himmetden ne mikdâr kimesneye ibtidâdan kendü berâtıyla tîmâr virmiş ise sâhıblerin getürdüp berâtların ellerinden alup mühürleyüp Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Tîmârların erbâb-ı tîmârun ma‘zûllerinden tîmâra müstehık sipâhî vü sipâhî-zâdelere tevcîh ü ta‘yîn eyleyesin. Kânûn-ı kadîme ve emr-i hümâyûnuma mugâyir iş olmakdan ihtirâz idesin.

1449 *Ladik'te haksız yere Şeyhlü karyesi halkından bazılarını hapseden, bir kısmının mallarına el koyan ve halka çeşitli şekillerde zulmeden Hamza'nın yakalanıp hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Şa‘bân ve Hasan ve Mehmed nâm kimesneler ki arz getürmişlerdür, anlara virildi. Fî 25 Z., sene: 972

Amâsiyye ve Ladik kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i Ladik'a tâbi‘ Şeyhlu nâm karyeden Hamza nâm kimesne; "Evüm açıldı." diyü ehl-i karyeyi habsitdürüp üzerlerine nesne sâbit olmadın yüz sikke altunların alup ve ekinlerine koyun salup yidürüp ve karye içinde tüfenk atup te‘addî eyledüği husûslarun görilmesi fermân olunup teftîş olundukda, sipâhîden ve gayriden niçe kimesneleri kendü tamında habsidüp hılâf-ı şer‘ yüz altunların aldığı ve ekinlerine koyun salup yidürüp ve tüfenk atduğı husûslar sâbit olup hılâf-ı şer‘ alınan altunları girü hükmolunup ashâbına alıvirilüp koyunları ve tüfenk te‘addîsi tenbîh olunup men‘ olundukdan sonra cem‘-ı kesîr hâzır olup ba‘zıları; "Mâlımuz alup* nâ-hak yire bizi darbitdi." ve ba‘zıları dahı; "Menkûhamuz ve nâmzâdımuz tefrika itdürüp ve bir hatîbi darbidüp cum‘a namâzın kıldurmayup bunun emsâli zulm ü te‘addîsinden müslimânlar tezallüm ü teşekkî itdüklerinde, a‘yân-ı vilâyetden istifsâr olunup mezbûr hayli müddet sübaşılık idüp bir tarîkla tîmâra çıkup şerîr ve ehl-i telbîs ü tezvîrdür." diyü şehâdet itdüklerin" i‘lâm itdüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, ashâb-ı hukûka şer‘le hakların alıvirdükden sonra şer‘le sübût bulan mevâddun sûret-i sicillerin yazup ve mezbûrı habsidüp arzeyleyesin ki; sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel oluna ve bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunmışdur. Ammâ; emr-i şer‘den tecâvüz eylemeye; şöyle bilesin.

* Metinde " لولوب " şeklindedir.

1450 *Edirne'de, sipâhi Hasan'ı öldürdüğü halde, maktülün vârisleri tarafından affedildiği için kendisine kısas tatbik edilmeyerek kardeşiyle beraber hapsedilen İrioğlu Hüseyin'in durumu hakkında bilgi verilmesi.*

Yazıldı.
Alî nâm kimesneye virildi; tâbi‘-ı çakırcıbaşı. Fî 25 Z., sene: 972

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Südde-i Sa‘âdet'den emr-i şerîf vârid olup; "Hasan nâm sipâhîyi İrioğlı Hüseyin bıçağla urduğın tav‘an ikrâr idüp habsolunup ve mezbûr Hasan ol cerâhatden fevtolduğı i‘lâm olunmağın mezbûr Hüseyin kısâs olunmak" fermân olunmağın maktûl-i mezbûrun vârislerinden büyük birâderi olan Mustafâ kâtil-i mezbûrı afvidüp ve bir sağîr ve nâ-bâliğ karındaşı dahı olmağın habsolundı." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak göresin; fevtolan kimesne şerîr kimesne midür ve kâtil ne asıl kimesnedür, suç kimündür; tamâm ma‘lûm idinüp dahı mufassal ü meşrûh yazup Bâb-ı Sa‘âdet-me’âbum'a arzeyleyesin.

1451 *İspir Sancakbeyi Sinan hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılıp neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Armutcı-oğlı'na virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Erzurum beğlerbeğisine, Erzurum ve İspir kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki İspir kâdîsısın, bundan akdem mektûb gönderüp ve "İspir Sancağı Beği Sinân *dâme ızzühû*nun re‘âyâya zulm ü te‘addîsi olup şer‘a itâ‘ati yokdur." diyü bildürmeğin sancağı alınup teftîş olunmağıçün hükm-i şerîfüm gönderilüp hâlâ müşârun-ileyh Dergâh-ı Mu‘allâm'a gelüp; "Hısâr-erenlerinden on iki nefer kimesne kal‘adan taşra yatup mescidde bir maktûl bulunup mezkûrlardan zannolunup sü’âl olundukda, içlerinden biri oğlanuma isnâd idüp oğlandan tefahhus olundukda, bilâ-ikrâh ikrâr idüp habsolmışken hısâr-e[re]nleri ve sipâhî tâyifesi cümle ittifâk ile gelüp evimüz basup beni ve âdemlerümi mecrûh idüp mahbûsı halâs itmişlerdür." diyü arz-ı hâl sunmağın kâdî-i mezkûrun mukaddemâ gönderdüği arzun sûreti ve müşârun-ileyhün arz-ı hâli sûreti aynı ile ihrâc olunup sıhhat kangı cânibdedür, fesâd ü şenâ‘at kimlerde idüği ma‘lûm olması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Alî *zîde kadruhû* varıcak, tarafeynün takrîrlerine nazar idüp dahı husamâyı berâber idüp bu husûsları tamâm dikkat ü ihtimâmla hak üzre bi-hasebi'ş-şer‘ı'ş-şerîf teftîş idüp kâdî-i mezbûrun müşârun-ileyhe isnâd idüp arzitdüği husûslar vâkı‘ mıdur, yohsa mûmâ-ileyhün arz-ı hâl itdüği üzre mescidde maktûl bulunup fesâd olmağla kâtili ele getürüp habsolunmışken sipâhîler ve hısâr-erenleri ittifâkla evin basup fesâd ü şenâ‘at itdükleri sahîh midür, bu bâbda sıhhat kangı tarafdadur; tamâm ma‘lûm idinüp dahı kimesneye meyl ü muhâbâ itmeyüp bu mâcerâ yanınuzda bi-hasebi'ş-şer‘-ı şerîf ne vechile sâbit ü zâhir olur ise sübût u zuhûr bulan ahvâllerin sıhhati ve hakîkati üzre ale't-tafsîl yazup bildüresiz. Bu bâbda garaz u ta‘assubdan ve hılâf-ı vâkı‘ kazıyye arzitmekden hazer idüp câdde-i hakdan udûl ü inhırâf itmeyesiz

1452 *Bosna beyinin, Düşman donanmasının Hersek sancağına saldırması durumunda Hersek beyine gerekli yardımı yapması.*

Âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Bosna beğine hüküm ki:

Hersek Beği Yûnus mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun deryâda donanması olup sancağundan bir mahalle düşmesinden ihtiyât idüp anun gibi düşm[en]ün hücûmı oldukda, mu‘âvenet olunmak lâzim idüğin" bildürmeğin lâzim geldükde seni mu‘âvenete taleb itmeğiçün kendüye hükm-i şerîfüm irsâl olunup **buyurdum ki:**

Sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla kemâ-kân sancağunun hıfz u hırâsetinde olup dâyimâ müşârun-ileyh tarafına nâzır olup göz ve kulak tutup anun gibi olursa mûmâ-ileyh sana mektûb ü âdem gönderüp mu‘âvenete taleb eyleye, hem sancağun muhâfazasında olup ve hem müşârun-ileyh[e] a‘dânun def‘ u ref‘ı bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin. Giç irişmekle veyâ sû-yı tedbîr ile memleket ü re‘âyâya zarar u ziyân irişmekden hazer idüp basîret üzre olasın. Sonra özrün makbûl olmaz; mu‘âvenet üzre olup ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, Klis beğine.

1453 *İznikmid İskelesi'nden mîrî odun yüklemek için gelen at gemileri yüklerini alıncaya kadar hiçbir şekilde diğer gemilere odun verilmemesi.*

Yazıldı.
Şehremîni âdemine virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

İznikmid kâdîsına hüküm ki:

Ba‘zı kimesneler gemilerine ve kayıklarına odun tahmîl itmekle mîrî odun içün at gemileri vardukda aslâ odun bulmayup ziyâde muzâyaka çekilür imiş. **Buyurdum ki:**

Bu husûsa mukayyed olup min-ba‘d İznikmid İskelesi'nden mîrî odun tamâm olmayınca şehremîni tarafından varan hâssa odun gemilerinden mâ-adâ bir ferdün gemisine ve kayıklarına bir ağaç odun virdürmeyesin. Gereği gibi men‘ u def‘ idüp tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki, hâ[ri]cden kimesne odun itmeye. Ba‘de't-tenbîh eslemeyenlerün gemilerin girift eyleyüp re’îslerin kayd ü bend ile Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Sonra bu husûs hufyeten tecessüs olunur; emrüme muhâlif iş ola, aslâ özrün makbûl değildür; bilmiş olasın.

1454 *Mısır beylerbeyinin, barut ve güherçile sıkıntısını gidermek için kendisinden talep edilen miktarda barut ve güherçileyi bir an önce göndermesi.*

Yazıldı.
Pars Alî Çavuş'a virildi. Fî 24 Zi'l-hıcce, sene: 972

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana defe‘âtle ahkâm-ı şerîfe gönderilüp barut-ı siyâha tamâm ihtiyâc vardur. Güherçileyi ve barut-ı siyâhı her ne mikdâr mümkin ise ihtimâm idüp ziyâde işletdürmek emrüm olmış idi. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdan olup bu câniblerde baruta tamâm muzâyaka vardur. **Buyurdum ki:**

Ol emr-i mühimme gereği gibi mukayyed olup her ne mikdâr mümkin ise barut-ı siyâhı işletdürüp ve güherçileyi dahı tabhitdürüp vâfir ü müstevfî ihzâr itdürüp dahı üslûb-ı sâbık üzre bu cânibe irsâli bâbında envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâmun zuhûra getüresin.

1455 *Beliçor karyesindeki evine giderken Arnavutköy ile Büyük Kemer arasında kaybolan Sağ-bölük ulûfecilerinden Hüsrev'in durumunun araştırılması ve neticesinin bildirilmesi.*

Yazıldı.
Sekbân Kara Alî Beğ'e virildi.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sağ-bölük ulufecilerinden Husrev nâm kimesne bir kulı ile Alîbeğköyi'nden geçüp Beliçor(?) nâm karyede vâkı‘ olan evine giderken Arnavudköyi ile Büyük Kemer mâ-beyninde nâ-bedîd olduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Sekbân Alî vardukda, müşârun-ileyh ile bi'z-zât mahall-i mezbûra varup kurbinde olan kurâ halkından ve yatduğı yirlerden onat vechile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezbûr kulı ile sahîh katl[olunup] meyyiti bulunmış mıdur, yohsa âhar yire [mi] gitmişdür, nice olmışdur; tamâm ma‘lûm idinüp dahı sahîh katlolunmışlar ise kimler katleylemişdür; ehl-i fesâdı buldurup zuhûra getürüp habsidüp arzeyleyesin.

1456 *bkz. hkm. 1441*

Yazıldı.

Tımışvar defterdârına ve Lipova kâdîsına hüküm ki:

Ate nâm zimmi[yye] gelüp; "havâss-ı hümâyûndan Lipova'ya tâbi‘ Sodin nâm kasabada sâkin olup Lovik Yuvan ve İstiyedenk(?) Diç Martin ve Petre ve Tokovik nâm zimmîler konşısı olup ve babasınun adı İstiye ve anasınun adı Lika ve karındaşlarınun adı Todori ve Lokaç olup Memi Voyvoda nâm kimesnenün karındaşı Turmış nâm kimesneye nikâhlanup mahrûse-i Edirne'de satup hâliyâ İstanbul'da bir kimesne elinde bulunup harâc-güzârlarumdan idüğin" bildürmeğin sıhhati ma‘lûm olmak içün mezkûre emânete koyılup **buyurdum ki:**

Mezbûra âdem gönderüp mezkûreyi zikrolunan konşılarından ve karındaşlarından ve sâyir bilür kimesnelerden tetebbu‘ idüp fi'l-vâkı‘ babası harâc-güzârlarumdan iken ol vechile alınduğı vâkı‘ ise ma‘lûm u zâhir ola, sıhhati üzre yazup arzidesin.

1457 *Gelibolu'daki Sultan Murad Sarayı'nı, tersane yerlerini ve mîrî kadırga çekilen yerleri bazı kimselerin pislettikleri ve kötü kullandıkları bildirildiğinden bu durumun önüne geçilmesi.*

Yazıldı.
Husâm Re’îs'e virildi. Fî 27 Muharrem, sene: 973

Gelibolı kâdîsına ve Hâssa Harc Emîni olup Nâzır olan Halîl'e hüküm ki:

Hâliyâ; "ceddüm Sultân Murâd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân*un Gelibolı'da vâkı‘ olan sarâyına ve tersâne yirlerine ve mîrî kadırga çekilen yirlere ba‘zı kimesneler esbâb döküp kullanup te‘addî itdüklerin" sen ki nâzırsın, i‘lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Merhûm-ı müşârun-ileyhün sarâyına ve tersâne yirlerine ve mîrî kadırga çekilen yirlere hılâf-ı [emr] aslâ bir ferdi dahl ü ta‘arruz itdürmeyüp gereği gibi men‘ u def‘ eyleyesin. Memnû‘ olmayanları isimleri ile yazup arzeyleyesin.

1458 *Avlonya'da, biregi beratıyla timara çıkıp daha sonra da timarını zeamete yükselten ve bazı seferlere de katılmadığı öne sürülen Murad bin Yusuf'un durumunun araştırılarak gerekenin yapılması.*

Yazıldı.
Mükerrerdür.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Avlonya sancağında Belgrad nâhıyesinde yiğirmi bin sekiz yüz akça ze‘âmet[i] olan Murâd bin Yûsuf içün; "Biregi berâtıyla tîmâra çıkmışdur." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunılup sıhhati ma‘lûm olmağıçün sunılan ruk‘anun sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûr za‘îmi getürdüp arz-ı hâline nazar idüp dahı alaybeğisinden ve çeribaşısından ve ahvâlin bilür mu‘temed sipâhîlerden ahvâlin teftîş idüp fi'l-vâkı‘ mezkûr sahîh sipâhî veyâ emr-i hümâyûnumla tîmâra çıkup dahı tîmârın ze‘âmete yitişdürmiş olmayup i‘lâm olunduğı üzre ecnebî olup biregi berâtıyla tîmâra çıkup za‘îm olmış ise -ki, tamâm ma‘lûmun ola- berâtların ellerinden alup kendüyi habsidüp ahvâlin sıhhati üzre yazup arzeyleyesin ve arz-ı hâlde mezkûr içün; "Ba‘zı seferleri seferlememişdür." diyü i‘lâm olunur. Fi'l-vâkı‘ ol seferleri seferlemiş midür, yohsa kendü varmayup yirine âhar kimesne mi yoklanmışdur; anı dahı görüp sıhhatin ma‘lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp sıhhati üzre yazup bildüresin.

1459 *İstanbul'dan Budun'a kadar yol üzerinde bulunan kadıların, Budun'daki neferlerin mevâcibleri için gönderilen hazîneyi getiren Mustafa Çavuş'a hazînenin muhafazası için yardım etmeleri.*

Yazıldı.

İstanbul'dan Budun'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlen Budun'da olan neferât mevâcibi içün irsâl olunan hazîne ile Dergâh-ı Mu‘allâm yayabaşılarından *kıdve[tü]l-emâsil* Mustafâ *zîde kadruhû* irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle her kankınuzun taht-ı hükûmetine dâhıl olursa, hazîne hıfzitmek içün menâzil ü merâhılde kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüp hıfz u hırâset itdüresiz ve emîn ü sâlim birbirinüze ulaşdurasız.

1460 *Şehrizol beylerbeyinin, Gülanber Kalesi'nin etrafında boş ve harabe yerlerin mamur edilmesi için oradaki zaviyenin vakıf yerleri mahsulünden karşılanmasını sağlaması ve bu yerleri başkalarına timar olarak vermemesi.*

Mezbûra virildi. Fî 25 Zi'l-hıcce, sene: 972

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Seyyid Kutbüddîn gelüp; " "Gül‘anber Kal‘ası'nun etrâfında âtıl u bâtıl harâbe yirleri ma‘mûr itmek üzre ber-vech-i tîmâr tâlib olanlara tevcîh idesin." diyü virilen hükm-i şerîfüm mûcebince âtıl u bâtıl yirler tevcîh olunup ol bahâne ile şeyhı olduğum Sûhte(?) Zâviyesi'nün defterde mukayyed vakıf yirlerin zâviye] re‘âyâsı tîmâr alup berât itmekle; "Bizüm tîmârımuzdur." diyü vakfa müteveccih olan hukûkı virmeğe nizâ‘ iderler." diyü bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varıcak göresin; arzitdüği gibi ise zâviyenün vakf toprağına "Âtıl u bâtıldur." diyü tîmâr virmeyüp emr-i şerîfüm mûcebince virmelü olduğunda ve sipâhî-zâde ve ma‘zûl tâyifesine tevcîh idüp re‘âyâ tâyifesin bu bahâne ile ehl-i berât itmekden sakınup defter-i cedîd-i hâkânîde vakf kaydolunup evvelden vakfiyyet üzre tasarruf olunugelen yirleri kemâ-kân vakf içün tasarruf itdüresin. Hılâf-ı emr ve mugâyir-i defter kimesneye iş itdürmeyesin.

1461 *Selanik'te müteveffa Ali Paşa'nın yaptırdığı hamamın evkâfa zararı varsa yıktırılması.*

Yazıldı.

Selanik ve Sidrekapsi kâdîlarına hüküm ki:

Vezîr-i A‘zamum iken fevtolan Alî Paşa'nun mahrûse-i Selanik'de binâ itdüği hammâmun evkâfa zararı olduğı arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, bi'z-zât hammâm-ı mezbûrun üzerine varup bî-garaz müslimânları ihzâr idüp bi-hasebi'ş-şer‘ teftîş idüp göresiz; binâ olunan hammâmun evkâfa zararı var mıdur, nicedür; tamâm ma‘lûm idinüp şöyle ki; evkâfa zararı var idüği şer‘le sâbit ü zâhir ola, hedmidüp ref‘ idesiz. Evkâfa ve gayra zararı yoğ ise arzidesiz. Sonra ol bâbda emrüm ne vechile olursa mûcebi ile amel eyleyesiz.

1462 *Çorlu kadısının, kefile vererek hapisten çıkardığı üç levendi yakalayarak Südde-i Sa‘âdet'e göndermesi.*

Yazıldı.
Sekbân Kara Alî Beğ'ün âdemine virildi. Fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 973

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Şa'bân İmirze ve Kâdîgöl nâm karyeden Pîrî bin Mahmûd ve Yûsuf bin Dögeç ve Tur Bâlî bin Ramazân nâm levendleri kefîle virüp habsden ıtlâk itdüğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlar her kande ise bulup kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1463 *Avlonya sancağında, biregi beratıyla timara çıkıp daha sonra timarını zeamete yükselttiği ve seferlere çıkmadığı öne sürülen Murad bin Yusuf'un durumunun araştırılarak gerekenin yapılması.*

Yazıldı.
Za'îm Alî Beğ'e virildi. Fî 22 Zi'l-hıcce, sene: 972

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Alî gelüp Avlonya sancağında Belgrad nâhıyesinde yiğirmi bin sekiz yüz akça ze'âmeti olan Murâd bin Yûsuf içün; "Babası hayâtda sipâhî iken biregü berâtıyla tîmâra dühûl itmişdür. Teftîş olunup didüğüm gibi çıkmazsa şimdiye değin telbîs ile yidüği ze'âmeti mahsûli içün mezbûrun mâlından iki yüz bin akça mîrîye hâsıl olmazsa ben edâ idem." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunılup sıhhati ma'lûm olmak içün sunılan ruk'anun sûreti ihrâc olunup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Za'îm-i mezbûr varıcak, mezkûr za'îmi getürdüp arz-ı hâle nazar idüp dahı alaybeğisi ve çeribaşısı ve ahvâlin bilür mu'temedün-aleyh sipâhîleri tamâm dikkatle teftîş idüp ibtidâ berâtını taleb idüp göresin; fi'l-vâkı' babası hayâtda olup emr-i hümâyûnumla tîmâra dühûl itmiş olmayup âharun berâtıyla tîmâra çıkup dahı tîmârın ze'âmete yitişdürmiş ise -ki, tezvîr ile tîmâra dühûl itmiş ola- berâtların ellerinden alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve arz-ı hâlde ola[n] seferleri seferlemiş midür, anı dahı alaybeğisinden ve çeribaşısından ve sancağı sipâhîlerinden dikkat üzre tefahhus idüp ol bâbda hakîkat-i hâlini ma'lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre yazup bildüresin.

1464 *Vezir Mustafa Paşa'nın, Mağrib Trablusu beylerbeyi iken ölen Turgud Bey'in yanındaki reislerden kaptanlık yapabilecek reislerle müstakil gemi kullanabilecek reisleri Asitâne-i Sa'âdet'e getirmesi.*

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mağrib Trablusı Beğlerbeğisi olup şehîd olan Turgud Beğ'ün yanında olan gönüllü re'îslerden müstekıl gemi kullandurup kapudân u re'îs nâmına olanlara istimâlet ile Südde-i Sa'âdetüm'e getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi müteveffâ-yı müşârun-ileyhün yanında olan gönüllü re'îslerden kapudân olmağa ve müstekıl gemi kullanmağa kâdir olan yarar re'îslerine vech ü münâsib gördüğün üzre istimâlet virüp gemileri ile yanuna alup Âsitâne-i Sa'âdetüm'e getüresin. İnşâ'a'llâhu'r-Rahmân istihkâklarına göre ri'âyet olunurlar.

1465 *Çorum'da yol kestikleri ve adam öldürdükleri için kendilerine yataklık edenlerle birlikte hapsolunan eşkıyadan, yakalanamamış olanların da yakalanması ve durumları hakkında bilgi verilmesi.*

Yazıldı.
Beğün kapukethudâsına virildi. Fî gurre-i Muharremi'l-harâm, sene: 973

Çorum beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrun sınırı nihâyet bulduğı mahalde ba'zı kuttâ'u't-tarîk gurbet tâyifesi gelüp âyende vü revendenün yolına inüp katl-i nüfûs idüp Kengırı sancağında Karı ve Ortalıca nâm karyeler halkı ile Çorum sancağında Çukuruluç nâm karye halkı yatakları olup ve Çorum sipâhîlerinden üç nefer sipâhî at ve yarak virüp mu'âvin oldukları sebebden fitne vü fesâdları ziyâde olup ılgar ile üzerlerine varıldukda firâr idüp yatakları teftîş olundukda zikrolunan karyeler halkı ile ol sipâhîlere arkalanup hâliyâ; "Havfümüzden at ve azık virdük." diyü şirret idüp lâkin sahîh yatakları ve mu'în oldukları mukarrer olmağın kal'ada habsolundılar." diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, mezbûrûn müfsidlerden gaybet idenler her ne cânibe gitmişler ise dikkat ü ihtimâm idüp ele getürüp hakîkat-i hâlleri neye müncer olur ise, isimleriyle tafsîli ile yazup bildüresin. Tezvîr ü telbîsden ilâ-âhırihî.

1466 *Tekirdağ'da üretilmekte olan kiremitin standartlara uygun olarak üretilmesi; bu konuda sahtekârlık edip kalitesiz ve küçük çapta kiremit imal edenlerin ise cezalandırılması.*

Yazıldı.
Mezkûra virildi. Fî 27 Zi'l-hıcce, sene: 972

Tekfûrtağı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Hür(?) nâm karye ve gayri mahalde kadîmden kiremid işlenüp mahrûse-i İstanbul'a getürilüp bey' olunugelüp hâlen zikrolunan kiremid olıgeldüği üzre işlenmeyüp küçük kâlıb ile işlenüp onat bişürmeyüp kiremid emrinde hîle vü hud'adan hâlî olmadukları ecilden kadîmden işlenügelen kiremidün kâlıbı mahrûse-i İstanbul mutesibinde mahfûz olmağın nümûne içün alınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşları oğullarından Mehmed vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan mahalle ve sâyir kiremid işlenen mevâzı'a âdemler gönderüp kiremid işleyenlere muhkem tenbîh ü te'kîd idüp min-ba'd gönderilen nümûne üzre kesdürüp kadîmden isti'mâl olunugelen tamgalu kâlıba muhâlif kimesneye noksân üzre kesdürmeyesin ve bişürmesine dahı tamâm mukayyed olup onat bişürdüp hîle vü hud'a

itdürmeyesin. Şöyle [ki]; ba‘de'l-yevm gönderilen kâlıba muhâlif kiremid işlenüp gönderile veya onat bişmeyüp çiğ gele, taşra çıkartmayup bey‘ itdürilmez; getürenler mu‘âteb olur, sen dahı mes’ûl olursın. Ana göre emrüme muhâlif ve olıgelene mugâyir bir ferde iş itdürmeyesin.

1467 *Sirem'e varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kadılar ile Sağ-bölük Garipler Ağası Hasan Ağa'nın, o tarafa gönderilen Sol-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile bütün bölüklerin zahire ihtiyaçlarını karşılamaları.*

Yazıldı.
Maksûd Kethudâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hıcce, sene: 972

Sirem'e varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Sol-bölük Ulûfecilerüm Ağası Mustafâ *dâme mecdühû* umûmen bölükleri ol cânibe irsâl olunmağın **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh ile kullaruma zahîre lâzim olup size mektûbların gönderdükde taht-ı kazânuzdan arpadan ve ekmekden ve peynir ve yağ ve sâyir me’kûlâtdan her ne taleb iderler ise bulunandan akça ile kifâyet kadar zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp menâzil ü merâhılde muzâyaka çekdürmeyüp ve bu bahâne [ile] kimesneye zulm ü te‘addî itdürmeyüp hemân emrüm üzre lâzim olan zahîrelerin bulıvirüp yollarda zahîreye ihtiyâc çekdürmeyesiz; şöyle bilesiz.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sağ-bölük Garîbler Ağası Hasan Ağa'ya yazılmışdur.

1468 *Peçuy serhadlerinde bulunması gereken kuvvet için, Mohaç Beyi Hamza'nın yardımına gidecek olan Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile Sağ-gurebâ Ağası Hasan'ın emrindeki neferleri toplayıp Sirem'de beklemeleri.*

Yazıldı.
Maksûd Kethudâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hıcce, sene: 972

Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafâ Ağa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mohac Beği Hamza *dâme ızzühû*ya sancağında Peçuy serhaddinde hıdmet emrüm olup mûmâ-ileyhden mu‘âvenet için Sağ-gurabâ Ağası Hasan *dâme mecdühû* ile umûmen bölüklerinüzde olan kullarumla ta‘yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te’hîr eylemeyüp bölüğünde olan kullarumla mu‘accelen mahrûse-i İstanbul'dan ol cânibe müteveccih olup hâzır bulunmayan kullarum her kande ise mektûbun gönderüp yanuna getürüp ve yollarda zikrolunan kullarumı onat zabtidüp re‘âyâya

zulm ü te‘addî itdürmeyüp her ne alurlar ise akça ile aldurup zikrolunan kullarumı istimâletle hüsn-i zindegânî üzre alup gidüp eslemeyüp ınâd üzre fesâd ü şenâ‘at idenleri te’dîb idüp muhtâc-ı arz olanı yazup arzeyleyesin. Ol bâbda tamâm basîret ü ikdâm üzre olasın. İnşâ’a'llâhü'l-E‘azz Sirem'e varup vusûl buldukda, müşârun-ileyhle haberleşüp şöyle ki; "Hıdmet ü akın mahalli olmışdur." diyü bölükle seni yanına* da‘vet itdükde aslâ te’hîr itmeyüp mûmâ-ileyh ağa kulumla hüsn-i ittifâkla bölü[ğü]nüzde olan kullarumla varup müşârun-ileyhe mülâkî olup kemâl-i ittihâd üzre cümlenüz yek-dil ü yek-cihet olup vech ü münâsib gördükleri üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmakda envâ‘-ı ikdâm ü ihtimâm üzre olasız; şöyle bilesiz.

* Metinde " " şeklindedir.

Yazıldı.
Bu dahı.
Bir sûreti, vech-i meşrûh üzre Sağ-bölük Garîbler Ağası Hasan Ağa'ya.

1469 *Osmanlı Donanması'ndaki askerlerin zahire ihtiyacı için gemilerle gönderilen malzemenin askerlere para ile satılıp bu hususta sıkıntı çekilmesinin önlenmesi.*

Yazıldı.
Frınçe dragmanına virildi. Fî 28 Zi'l-hıcce, sene: 972

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Donanma-i Hümâyûnum'da olan asker-i hümâyûnumun zahîreleriyçün mahrûse-i İstanbul'dan karamürsel gemilerinden Hasan ve Abdî ve Alî oğlı Sinân ve Pervâne nâm re’îslerün dört pâre gemileri envâ‘-ı zehâyir ile memlû kılınup dört pâresi dahı tahmîl olunmak üzre olup inşâ’a'llâh bunlarun akabinden on beş pâre gemiye varınca zahîre tedârük olunup İnebahtı'ya irsâl olunmakdadur ve Ağrıboz'da ve İnebahtı'da onar bin kıntâr peksimad tedârük olunup ihzâr olunmışdur. Andan gayri havâss-ı hümâyûnda ne mikdâr buğday var ise der-anbâr olup ve ba‘zı un olmak üzredür. Senünle olan Donanma-i Hümâyûn gemilerinden on beş pâre kadırga gelüp alup gitmesine mütevakkıflardur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, zahîreye ihtiyâc var ise te’hîr eylemeyüp i‘timâd itdüğün rü’esâ kapudânlarından bir yararın baş idüp vech ü münâsib gördüğün üzre kifâyet kadar kadırga koşup zikrolunan mahallerde ihzâr olunan zahîre gemilerin ve peksimat ve sâyir mühimm olan un ve buğdayı lâzim olduğı kadar alup ınâyetu'llâh ile varup vusûl buldukda, asker halkına ve kürekciye akça ile bey‘ itdürüp ma‘îşetleri bâbında muzâyaka çekdürmeyüp dîn ü devlet-i hümâyûnuma müte‘allik hıdemât u yoldaşlıkda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getürüp lâzim ü mühimm olan husûsunuzla muhâsara itdüğünüz kal‘a ahvâlin ve küffâr-ı hâksâr donanmasından vâkıf u muttali‘ olduğunuz ahbârı ihbârdan hâlî olmayasız.

1470 *Tımışvar beylerbeyi ile beraber Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Kral-oğlu'nun kuşatma hakkında bilgi vermesi.*

Yazıldı.
Atlas kîse ile gümüş kozalak ile Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Kral-oğlı'na nâme-i şerîf yazıla ki:

Emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Mustafâ *dâme ikbâlühû* ile Sakmar Kal'ası'na mübâşeret ideli hayli zamân olup ol vakıtden berü haberinüz vârid olmayup kal'a-i mezbûrenün muhâsarası ile yarağ u askere ihtiyâc var mıdur, ma'lûm olmağıçün nâme-i hümâyûnumuz Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Mustafâ *zîde kadruhû* ile irsâl olundı. Vusûl bulıcak, kal'a-i mezbûrenün muhâsarası ne mertebeye varmışdur, şimdiye değin bi-ınâyeti'llâhi te'âlâ feth u zafer müyesser olmış mıdur, el-ân muhâsara üzre olduğunuz takdîrce mübâşeret ideli ne mikdâr zamân olmışdur, a'dânun cem'ıyyeti tedennîde midür veyâ tefâvüt üzre midür, Rûmili'nden ta'yîn olunan sancakbeği kullarum sancakları askerleriyle varup mu'âvenete irişmişler midür, Tımışvar askeri ile Budun'dan gelen asker-i hümâyûnumdan yanınuzda ne mikdâr leşker vardur, sâbıkâ irsâl olunan ahkâm-ı şerîfe muktezâsınca îcâb iderse Silistre beği ile Boğdan'dan emrolunan ve Eflak'dan ta'yîn olunan beşer bin müsellah u mükemmel âdemi serdârlarıyla taleb idüp andan gayri asker ü yarağa ihtiyâc var mıdur, leşkerün zahîrelerinde vüs'at var mıdur yohsa muzâyaka üzre midür, a'dâ tarafınun etvâr u evzâ'ı ne yüzdendür, re'y-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerine tamâm muttali' olup kal'a-i mezbûre muhâsarası ile düşmen ahvâli şimdiye değin neye müncer olmışlar ise ale't-tafsîl Atebe-i Ulyâm'a i'lâm eyleyesin; şöyle bilesin.

1471 *Karahisar-ı Sâhib beyinin bir mikdar parasını alıp kaybolan Kapıkethudâsı Rıdvan'ın yakalanarak Südde-i Sa'âdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Karahısâr-ı Sâhıb Sancağı Beği kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mahmûd *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "Rıdvân nâm kulı kapukethudâlığı hıdmetinde iken müşârun-ileyhün hayli altunın alup gaybet idüp Rûmili câniblerine gitdüğin" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrı her birinüz taht-ı kazânuzdan tetebbu' u tecessüs idüp her ne mahalde bulunursa mecâl virmeyüp tutup hükm-i şerîfümle varup âdemlerine koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

1472 *Sakmar Kalesi'ni muhasara eden Tımışvar beylerbeyinin muhasara ve muhasaradaki askerlerin durumu hakkında Südde-i Sa‘âdet'e bilgi vermesi.*

Yazıldı.
Mezkûr Mustafâ Çavuş'a virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlen Sakmar Kal‘ası'nun muhâsarasına mübâşeret olunduğı i‘lâm olunalı hayli zamân olup haberün vârid olmayup dâyimâ nazar-ı ferhunde-eserüm ol câniblere olmağla senünle kal‘a muhâsarasında olan asker-i hümâyûnumun ahvâli ma‘lûm olması lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Çavuşum Mustafâ *zîde kadruhû* varıcak, kal‘a-i mezbûrenün muhâsarası ahvâli ne mertebeye varmışdur, el-ân muhâsara olunmakda mıdur, mübâşeret olunalı ne mikdâr zamân olmışdur, küffârun cem‘ıyyeti niçedür, ne tedârükdedür, a‘dâ tarafından düşmen gelüp cem‘ıyyetleri artmak üzre midür, yohsa sâbıkâ olduğı hâlet üzre midür, derneklerinün tedennîsi ve tefâvüti var mıdur, Kral-oğlı'nun yanında ne mikdâr leşkeri vardur, beğleri kemâl-i itâ‘at ü inkıyâd üzre a‘dânun def‘ıie makdûrların sarfiderler mi, Rûmili'nden mu‘âvenete emrolunan beğler kullarum sancakları askeri ile varup yanuna cem‘ olmışlar mıdur, Budun'dan gelen asker ile Tımışvar askeri cümle ne mikdâr asker olmışdur, bundan akdem Silistre beği sancağı askeriyle Boğdan'dan beş bin müsellah leşker ile ve Eflak voyvodası dahı beş bin müsellah u mükemmel âdem hâzır idüp mu‘âvenete göndermeleriyçün mûmâ-ileyhimâ voyvoda kullaruma hükm-i hümâyûnum gönderilmişidi. Lâzim ise anlara mektûb ü âdem gönderüp mu‘âvenete emrolunan leşkerlerin serdârlarıyla yanuna getürildüği takdîrce mu‘âvenet içün asâkir-i mansûreye dahı ihtiyâc var mıdur, yat u yarak kal‘a muhâsarasına kifâyet ider mi ve müctemi‘ olan asker-i hümâyûnumun zahîreleri bâbında vüs‘at var mıdur, muzâyaka üzre midür, küffâr-ı hâksâr taraflarınun etvârı ve evzâ‘ı ne yüzdendür, fikr-i bâtılalarına tamâm tahsîl itdürüp yanunda olan asâkir-i fevz-me’serüme gereği gibi istimâlet virüp cibilletünde muzmer olan vüfûr-ı firâset ve kemâl-i şecâ‘at ü ihtimâmundan me’mûldür ki, fursat el virdüğine göre dîn ü devlet-i hümâyûnumda müte‘allik olan hıdemâtda bezl-i makdûr ve sarf-ı bî-dirîğ idüp askeri kışa uğratmadın itmâm-ı maslahat idüp yanunda olan leşkerün cümle ahvâli ile düşmen tarafından ma‘lûmun olan ahbârı mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

1473 *Avlonya'da biregi beratıyla timara çıkan ve daha sonra timarını zeâmete yükselten Murad bin Yusuf'un aynı zamanda seferlere de katılmadığı bildirildiğinden durumun araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Dârende Alî nâm za‘îm gelüp; "Avlonya sancağında Belgrad nâhıyesinde yiğirmi bin sekiz yüz ze‘âmeti olan Murâd bin Yûsuf babası hayâtda sipâhî iken biregü berâtıyla tîmâra çıkup müteveffâ Sinân Beğ ile deryâda Trablus seferin itmeyüp Elkâs ve Boğdan seferlerine

varmayup babası Avlonya nâzırı olmağın beğlere akça virüp telbîs ile tîmârından aldığı mahsûl alınmak buyurılursa mâlından ve esbâbından çıkmaz ise iki yüz bin akçasın ben edâ ideyin ve ze‘âmeti yiğirmi bin akça yazar altmış beş bin akça olur, eger ze‘âmeti hâss-ı hümâyûn olursa, üç yılda iki yüz bin akçaya yarar kefîller vireyin. Eger bu didüklerüm zâhir olmaz ise, benüm ze‘âmetüm ana olup anun ze‘âmeti hâs ola." diyü Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk‘a sunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile za‘îm-i mezbûr varıcak, mezkûr za‘îmi getürdüp arz-ı hâle nazar idüp dahı alaybeğisi ve çeribaşısı ve ahvâlin bilür mu‘temedün-aleyh sipâhîler getürdüp tamâm dikkatle mezbûrun mübâşeretiyle teftîş idüp ibtidâ berâtını taleb idüp göresin; fi'l-vâkı‘ babası hayâtda olup emr-i hümâyûnum ile tîmâra dühûl itmiş olmayup âharun berâtıyla tîmâra çıkup dahı tîmârın ze‘âmete yitişdürmiş ise tezvîr ü telbîs ile tîmâra dühûl itmiş ola, berâtların elinden alup mühürleyüp Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesin ve arz-ı hâlde mastûr olan seferleri seferlemiş midür, anı dahı alaybeğisinden ve çeribaşılarından ve sancağı sipâhîlerinden dikkat ile tefahhus idüp ol bâbda hakîkat-i hâli ma‘lûm idinüp arz-ı hâlde mastûr olan mevâddun gavrine irişüp tafsîl-i ahvâlin sıhhati üzre yazup bildüresin.

1474 *İstanköy ahâlisine gönderilen zahirenin günlük narh üzerinden halka satılması.*

Yazıldı.
Kâsım oğlı Mustafâ'ya virildi. Fî selhı Zi'l-hıcce, sene: 972

İstanköy kâdîsına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Selîm Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'r-rıdvân*un mahrûse-i İstanbul'da vâkı‘ olan Imâret-i Âmireleri Mütevellîsi Mehmed *dâme mecdühû* mektûb gönderüp; "taht-ı kazâna tabi‘ Patyos nam manastır ahâlîsinden dârende Yakomi nâm re’îse İstanköy ahâlîsine zahîre içün yüz altmış müd buğday bey‘ olunduğın" bildürüp hükm-i şerîfüm taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâm sağ-ulûfecileri zümresinden Mustafâ bin Kâsım ile vardukda, zikrolunan manastır zimmîleri İstanköy re‘âyâsından ise kazâ-i mezbûre re‘âyâsıyla mezbûrlara vech ü münâsib gördüğün üzre narh-ı rûzî üzre akçalarıyla bey‘ itdüresin ve gönderilen tereke bî-kusûr anda bey‘ olunduğın hükm-i şerîfümün zahrına yazup mezkûr kulumla Dergâh-ı Mu‘allâm'a gönderesin. Ammâ; deryâya tereke gitmeğe emrüm yokdur; aldukları terekeyi deryâya virmelerinden sakınup tamâm tenbîh ü te’kîd idüp sen dahı dâyimâ mukayyed olup gözedüp emrüme muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

1475 *Silistre beyinin emrindeki kuvvetlerle birlikte Boğdan'dan gelen askerle Tımışvar beylerbeyine yardım edip Leh içinde toplanıp hücum etmek niyetinde olan düşmana karşı tedbir alması.*

Yazıldı.

Silistre Beği Ca‘fer Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Boğdan voyvodasınun sana mektûbı vârid olup; "bundan akdem firâr iden eşkıyâ Leyh içinde leşker cem‘ idüp Boğdan'a gelmek kasdları olduklarına sâsûslar mezkûr voyvodaya haber virdüklerin" bildürüp; "Eger ol sebeb ile Boğdan voyvodası kendüye leşker lâzim olmağla Tımışvar'a asker göndermeğe kâdir olmaz ise kankı cânibe varmak fermân olunur ?" diyü i‘lâm eylemişsin. İmdi; Akkirman Beği Hasan sancağıyla eşegelenlerle Boğdan voyvodası cânibine mu‘âvenete hâzır u nâzır olup; "Taleb olundukda varup mu‘âvenet ü muzâheret idesin." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, emr-i sâbıkum üzre amel idüp sancağun sübaşıları ve sipâhîleri ve bile eşegelen cebelü Tatarlarıyla Boğdan'dan mu‘âvenete emrolunan beş bin müsellah adem ile Boğdan ve Eflak içinde ol cânibe mu‘âvenet ü muzâherete irişmeğe karîb ve asker mürûrına âsân olan mahalde cem‘ıyyet ile hâzır bulunup Tımışvar beğlerbeğisiyle Kral-oğlı'ndan âdem ü mektûb gelüp istimdâd itdükleri gibi bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti‘câl irişmek ardınca olasın. Bu bâbda gafletde bulunmayasın. Şöyle ki; emrüm üzre cem‘ıyyet ile hâzır olmayup veyâhûd mu‘âvenete taleb olundukda irişmemekle ol taraflarda ırz [u] nâmûs-ı saltanatuma muhâlif bir iş ola, aslâ özrün makbûl olmayup envâ‘-ı ıtâb ü ıkâb-ı elîmüm ile mu‘âteb olursın. Bir dürlü dahı itmeyüp alâmet-i şerîfüme i‘timâd kılasın.

1476 *Mohaç Beyi Hamza'nın yardımına gönderilen kuvvetlerle düşmana akın ederek düşmanın hakkından gelmesi.*

Yazıldı.

Mohac Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; "Südde-i Sa‘âdetüm kullarından sol-kol ulûfecileri ile sağ-kol gurabâsı umûmen bölükleri halkı ağalarıyla Sirem'e varup anda cem‘ıyyet idüp dahı "Budun'a gider" nâmıyla zikrolunan bölük halkını ağalarıyla yanuna getürüp fursat el virdüğine göre küffâr-ı hâksârun memleketin nehb ü gâret idüp doyumluklar eyleyesin." diyü emrüm olmışıdı. Ve'l-hâletü hâzihî ol emr-i sâbıkum kemâ-kân mukarrer olup küffâr-ı hâksâra bir mikdâr gûş-mâl olması gâyet murâd-ı şerîfüm olmağın zikrolunan kullarum ağalarıyla müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla ber-vech-i isti‘câl ol cânibe irişmek üzredür. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Zikrolunan kullarum ağaları ol cânibe vardukda, emr-i sâbıkum mûcebince ol nâmla münâsib olan mahalden yanuna getürüp hüsn-i ittifâk u ittihâdla yek-dil ü yek-cihet olup fursat gözedüp şöyle ki; küffâr-ı hâksârun vilâyetine akın itmeğe fursat el vire, aslâ te’hîr ü tevakkuf u tereddüd itmeyüp adû-yı hâksârun memleketine seğirdüp bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ memleket ü vilâyetin nehb ü gâret ve yağmâ vü tâlân u târâc idüp ele giren hoyradların tu‘me-i şemşîr ve etfâl ü ezvâcların esîr kılup gereği gibi doyumluklar idüp bir vechile intikâm eyleyesin ki, min-ba‘d dahı serhadde küffâr-ı liyâmun harekete mecâli olmaya.

Ammâ; bir vechile basîret üzre olup bî-hûde yire asker taşurgatmayup ve gaflet ile asker-i İslâm'a kefere-i fecereden zarar u gezend irişdürmekden hazer eyleyesin.

1477 *Donanma ile Malta Kalesi'nin muhasarası hizmetinde olan Tersâne Kethudâsı Hamza'ya verilen Rodos sancağının muhafazası görevine, kale kuşatması bitinceye kadar Ahmed Bey'in tâyin edildiği.*

Yazıldı.

Mısır'da sancak tasarruf iden Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Rodos sancağı, Tersâne Kethudâsı Hamza *dâme ızzühû*ya tevcîh olunup lâkin Malta Kal'ası muhâsarası hıdmetinde olan Donanma-i Hümâyûnum'da bile olup sancağına gelinceye değin seni Rodos muhâfazasına ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, te'hîr itmeyüp mahrûse-i Rodos'a varup cezîre-i mezbûrenün ve deryâ câniblerinün ve sâyir ol cânibden hıfz u hırâseti lâzim olan mahallerün muhâfazasında gereği gibi mücidd ü merdâne olup müşârun-ileyh gelince bâb-ı muhâfazada dakîka fevtitmeyesin.

1478 *Saruhan Yayaları Beyi Mehmed Bey'in, emrindeki yayaları Manisa'da harab olan seddin tamirine göndermesi, kendisinin de Tersâne-i Amire hizmetinde kalması.*

Yazıldı.

Saruhan Yayaları Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ sancağun ikinci nevbetlü yayaları Mağnisa'da seylden harâb olan seddün ta'mîrine ta'yîn olunup Tershâne-i Âmirem hıdmetinde olmağla ol hıdmete varmağa imkân olmadığın bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varıcak, sancağundan hıdmet-i mezbûre[ye] ta'yîn olunan ikinci nevbetlü yayalarun üzerine yarar âdemün ta'yîn idüp itmâm-ı hıdmet itdürüp bir nevbetlü yayalarunun va'deleri irişince sen Tersâne-i Âmirem hıdmetinde olasın.

1479 *Vezir Mustafa Paşa tarafından, Malta adasın muhasarası esnasında Santermiye burcunun fethedildiği ve Turgut Bey'in şehid olduğuna dair gönderilen mektubun alındığı; kuşatmanın sürdürülüp adanın fethine çalışılması.*

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ mektûb gönderüp ınâyetu'llâh ile Donanma-i Hümâyûn-ı zafer-karînimüzle cezîre-i Malta'ya vusûl buldukda, limanı ağzında vâkı‘ olan Santermiye nâm burc-ı azîme yapışılup niçe eyyâm ü leyâlî muhâsarasına mübâşeret olunup âhıru'l-emr ınâyet-i Hayy ü Nasîr asker-i İslâm'a mu‘în ü zâhir olup kal‘a-i mezbûreye râyât-ı feth-âyât nasbolunup içinde vâkı‘ olan ashâb-ı cahîm ve erbâb-ı sakîm tu‘me-i şemşîr-i guzât vâkı‘ olup Donanma-i Hümâyûnumuz'la limana dühûl ve ehl-i melce’ ü me’v[â]-yı şeyâtîn-penâh olan kal‘asına vusûl bulup ke-ihâtati'l-atvâk top-ı kal‘a-kûb ve asker-i zafer-vifâk u nusret-ittifâkla ihâta olunup debdebe-i şevket-i İslâm küffâr-ı nâ-bekârı mağlûb u menkûb kılup leyl ü nehâr ceng ü âşûb üzre olduğunuzı ve vâkı‘ olan muhârebelerde guzât-ı dîn-penâhımuzdan vefât iden Turgud Beğ ile Süheyl'ün cenâb-ı civâr-ı Rahmeten-li'l-âlemîn'e irtihâli sebebi ile lâzim olan manâsıb* içün vârid olan arzlarınuz Pâye-i Serîr-i Sa‘âdet-masîrüm'e arzolunup vech ü münâsib görüp tevcîh itdüğün üzre cümle arzlarun makbûl-i hümâyûnum olup vâkı‘ olan feth-ı zafer-eserinüzle cümle-i ahvâlinüze ılm-i şerîf-i cihân-ârâ-yı husrevânem muhît u şâmil olup ve Cezâyir Beğlerbeğisi Piyâle *dâme ikbâlühû* deryâ cânibinden donanma gemileriyle asâkir-i fevz-me’serüm muhâfazasına hâzır ve kal‘a muhâsarasına müte‘allik hıdemât-ı hümâyûnuma nâzır olup her vechile bu gazâ-yı şerîfümde küllî hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunmışsız. Vâkı‘â cibilletinüzde merkûz olan celâdet ü şehâmet ve hüsn-i firâset ü kiyâsetinüzden umılan bunun emsâli âsâr-ı feth u ikdâm idi, zuhûra gelmiş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf varıcak, kemâ-kân re’y-i isâbet-karîninüz muktezâsınca ümerâyla yeniçeri kullaruma ve sâyir asâkir-i fevz-me’serüme gereği gibi istimâlet viresin ki, bu gazâ-yı azîmün sevâbında bile bulunduklarından gayri dîn bâbında ve uğur-ı hümâyûnumda olan hıdmetleri ve yoldaşlıkları husûsında her ne vech ü münâsib görüp arzidersen kabûl-i husrevânem olup her biri yoldaşlıklarına göre behre-mend ü ber-murâd olurlar. Hemân hıdmete ve yoldaşlığa terğîb eyleyesin. Bi-ınâyeti'llâhi te‘âlâ feth u nusret asker-i İslâm'undur. Küffâra tegallüb ü hücûm itdürüp kal‘a-i mezbûrenün feth u istihlâsına sa‘y ü ihtimâm idüp içinde mahsûr olan fırka-i dâllîn ve zümre-i şeyâtîni tu‘me-i süyûf idüp ol cânîblerden ve deryâ yüzinden şerr ü şûrların def‘ u ref‘ itmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlen zuhûra getüresin. Dâyimâ ol cânibün feth u zafer-eserine intizârda olup mahrûse-i İstanbul'da vâkı‘ olan mecâmi‘ u mecâlis-i şerîfede evkât-ı müstetâbede Hakk *celle ve alâ* hazretlerine tazarru‘ u niyâzdan hâlî olunmaz. Ümîzdür ki, Hazret-i Risâlet'ün mu‘cizâtı berekâtıyla küllî feth u fütûh müyesser olmış ola; şöyle bilesin.**

* Metinde "منبر" şeklindedir.

** Metindeki 21, 22 ve 23'üncü satırlar, defterin son sayfasına yeniden yazılmıştır.

ANALİTİK İNDEKS

İ N D E K S *

(اله), A‘râb tâyifesi, Alâ’iyye sn. : 870
(الحصار) Mahallesi, İskenderiyye : 968
(محرادنه) mevki adı, Tırnovi : 978
âb-ı zemzem ile Ka‘be-i mu‘azzama ferşini tağsîl itmek : 90
abâcı : 673
Abagay; — nâhıyesi, Van : 700, 706; — suyı : 700, 706
Abalar karyesi, Edirne kz. : 249
abd-i mu‘tak : 1002
Abdallar Cemâ‘ati, Dulkâdir vt. : 198
Abdî birâder-i Süleymân, müteveffâ Ca‘fer'in mâlını gâret eden : 987
Abdî Çavuş, Akkirmanlı, hüküm verilen : 651, 652
Abdî Çavuş, hüküm verilen : 1479
Abdî, arz getiren : 647
Abdî, Delü, sipâhî, Ilıca kz. : 833
Abdî, Dergâh-ı Mu‘allâ Kapucısı : 54, 56
Abdî, erbâb-ı tîmârdan : 7
Abdî, Evranos Beğ Evkâfı Mütevellîsi : 1078
Abdî, nâzır kâyim-i makâmı ve silahdârlarından, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Abdî, nâzır, ehl-i fesâd, Karaman vt. : 740
Abdî, re’îs : 1469
Abdî, Yeniçeri : 177
Abdîçelebi Mahallesi, Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Abdîçelebi Mescidi, Sulumanastır, İstanbul : 1200
Abdullâh Beğ, Sekçuy Beği : 1156
Abdullâh, Fâs Hâkimi : 971, 972
Abdullâh, Hadhord-oğlı, Mardinlü, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli kz. : 984
Abdullâh, sûhtelerden müştekî, Kastamonı : 1000
Abdurrahmân Beğ, Hudâvendigâr Beği : 283, 421, 453, 594, 631, 669, 705, 1352
Abdurrahmân bin Ömer, Kırkıllı Cemâ‘ati, Kaysariyye : 1305
Abdurrahmân Zâviyesi, Lapseki ks. : 1302
Abdurrahmân, Aydıncık Kâdîsı : 403
Abdurrahmân, Edirne : 307
Abdurrahmân, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
Abdurrahmân, Hatîb kardeşi, Karkalı k., Akyazı kz. : 118
Abdurrahmân, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Abdurrahmân, hüküm verilen : 903
Abdurrahmân, Lârende Nâyibi : 1107

* *Yanında* (*) *işareti bulunan terimler hemen hemen bütün hükümlerde geçtiğinden hüküm numaraları verilmemiştir.*

Abdurrahmân, Sultân Bâyezîd Hân Imâreti Mütevellîsi, Edirne : 414
Abdurrahmân, Sultân Mehmed Hân Evkâfı Mütevellîsi : 245, 834
Abdurrahmân, Varna Kâdîsı : 997
Abdurrahmân, zındîk, Tâhir k., Seydîşehri kz. : 604
Abdül, Ermeni, tâcir, ipek kârbânı tâyifesinden : 480
Abdülazîz, arzla şikâyete gelen : 389
Abdülbâkî Beğ, Delvine Beği : 801, 1298
Abdülbâkî Beğ, Lipova Sancağı Beği : 1371, 1375
Abdülbâkî, Ezine Kâdîsı : 1302
Abdülbâkî, Imâret-i Âmire Evkâfı Nâzırı, Kavala Kâdîsı : 343
Abdülbâkî, müteveffâ Muhyiddîn Çelebî'nin oğlı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
Abdülcabbâr, şehzâde hazretleri lalasının oğlı : 741
Abdülgaffâr bin Dede, ehl-i fesâd, Beğbâzârı kz. : 642
Abdülgaffâr, mültezim, İnebolı kz. : 229
Abdülganî bin Ayvad Hacı, şerîr, Finike : 767
Abdülkâdir bin Mahmûd, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn. : 917
Abdülkâdir, hüküm verilen : 1114
Abdülkerîm bin Ahmed, ehl-i fesâd, Hamîdili sn. : 920
Abdülkerîm Mehmed, Monla Çelebî demekle ma‘rûf, Sultân Bâyezîd Hân Müderrisi, Edirne : 1038
Abdülkerîm, Hacı Mustafâ oğlı, Hasanlar k., Peçin kz. : 83
Abdülkerîm, Hurrem Sultân'ın Kudüs-i Şerîf'deki ımâreti evkâfının mütevellîsi : 50, 51, 52, 67
Abdülkerîm, Kula Kâdîsı : 908, 1417
Abdüllatîf, dârende, Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arz sunan : 386
Abdüllatîf, Mevlânâ, Üçşerefelü Müderrisi, Edirne : 1147
Abdüllatîf, sâbık Trablus Kâdîsı : 224
Abdülmelik, Fâs Hâkimi Abdullâh'ın kardeşi : 971
Abdülmü’min, Şeyh, Fâs Hâkimi Abdullâh'ın kardeşi : 971
Abdülvâhıd, müteveffâ Muhyiddîn Çelebî'nin veresesinden, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Abdülvâsi‘ Çavuş, hüküm verilen : 1093
Abdürrahîm, Ilıca Kâdîsı : 833
Abdürrahîm, Mezistre Kâdîsı : 1047
Abdüssamed, Şâh Unsûr oğlı, kuttâ‘-ı tarîk, ehl-i fesâd, Bâdâmlu k., Seydîşehri kz. : 145, 604
Abtal, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
Acem : 5; — hısâbı : 1432; — memleketleri : 796; —'e bakır gönderilmemek : 346
acemî-oğlan(lar)ı : 284, 308, 310, 401, 422, 479, 1070, 1250; — cem‘ı : 551, 574; — kapuya alınması: 267; — mürtedd itmek : 1070; — ta‘yînî : 401; — yayabaşıları : 831, 1318
Acemoğlu, Edremid kz. : 82
Aclûn; — sancağı : 240; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
a‘dâ [/adû] : 31, 32, 149, 519, 807, 815, 823, 835, 839, 957, 960, 1134, 1157, 1176, 1202, 1203, 1287, 1358, 1379, 1381, 1470, 1472; —-yı bed-girdâr : 1143; —-yı bed-gümân : 1381; —-yı bed-hûy : 1202; —-yı bed-re’y : 1323; —-yı bed-re’yün def‘ı : 1189, 1190; —-yı bed-rûy : 1009; —-yı bî-dîn : 798, 819; —-yı def‘ itmek : 921; —-yı devlet-makhûr : 1271; —-yı hâksâr : 811, 817, 819, 835, 958, 972, 1009, 1134, 1143, 1157, 1188, 1189, 1190, 1237, 1358, 1367, 1376, 1379, 1381, 1394, 1429, 1476; —-yı hâksârı basdurup kılıçdan geçürmek : 1367; —-yı hâksârun def‘ u ref‘ı : 817, 835; —-yı makhûr : 31, 811, 815, 868, 922, 1188, 1202, 1203, 1269, 1271, 1367, 1370, 1372; —-yı makhûr u mahzûlün kal‘ u kam‘ı : 1322; —-yı makhûrı def‘ u ref‘ itmek : 921; —-yı makhûrun def‘ı : 1189; —-yı makhûrun mazarrat u fesâdı : 256; —-yı mezellet : 1152; —-yı mezellet-âsârun evzâ‘ u etvârı : 1134; —nun def‘-ı mazarratı : 149, 811; —nun def‘ u ref‘ı : 32, 692, 737, 809, 859, 922, 1045, 1105, 1152, 1158, 1190, 1226, 1323, 1381, 1452; —nun def‘-ı mazarrat u ifsâdı : 809; —-yı müfsid : 1177; —nun def‘ı : 31, 148, 149, 152, 785, 797, 958, 960, 1176, 1320, 1322, 1472; —nun hücûmı : 17, 31, 148, 149, 1134; —nun kal‘ u kam‘ı : 3, 1323, 1379, 1381, 1388; —nun kılıçdan geçürilmesi : 148, 149; —nun Memâlik-i Mahrûse'den def‘ u ref‘ı : 149; —

nun taburı : 1392; —nun üzerine yörimek : 807; —ya intikâm eylemek : 1378; —ya mu‘âvenet : 520; —ya ruhsat virmek : 835; —yı def‘ u ref‘ : 1134
Ada [/Ata] kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 513
ada(lar) [/ata] : 1137, 1183, 1317; — yolı basmak : 1096, 1111
Adalar kâdîsı : 491
adâlet ü diyânet : 404, 831, 1355
adâlet-i hümâyûn : 206, 261, 452, 1356
Adana; — beği : 1165, 1227; — kâdîsı : 1227, 1235; — sancağı kâdîları : 1165
adâvet : 536, 686, 1194, 1203, 1354; —-i dünyeviyye : 686; —-i kadîme : 732
âdem; — cem‘ itmek : 55; — döğmek : 185; — göndermek : 31, 65, 71, 89, 111; — irsâli : 112; — katlitmek : 55, 103, 222, 365, 393, 498, 529, 773, 1355, 1395; — kırdurmak : 501; — koşmak : 117, 126, 141, 286; — soymak : 888, 1282; — salmak : 60, 698; — tedârüki : 218; — vaz‘ı : 17
Âdemcil, İznik Sübaşısı Haydar'ın adamı, zanlı, İznik kz. : 647
Aden : 256, 382, 796; — cânibi : 256, 257, 258, 270
Âderbaycân [/Âzerbaycân] : 796
âdet ü âyîn : 536
âdet ü kânûn : 100, 322, 532, 533, 709, 820, 1426; —a mugâyir iş : 696; —a muhâlif : 481
âdet-i ağnâm : 1434; — cem‘ı : 511, 1341 ref‘ı : 698
âdet-i kadîme : 10, 127, 220, 226, 256, 481, 488, 696, 707
âdet-i me’lûfe : 481
Adid Kulçan, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Âdil karyesi, Pirlepe kz. : 195
âdil ü mu‘temed müslimânlar : 121
Âdilcevâz beği : 462, 1029
Âdilhân, Gelibolı kz. : 1338, 1364
Âdiliyye Evkâfı, Mısır : 466
adû bkz. a‘dâ
âfet-i semâvî : 114, 885
Agodori karyesi, Kartine kz., Mora : 988
Agusto Zigmundo, Leyh Kralı : 180, 975
ağa(lar) : 875, 914, 954, 1077, 1202, 1224, 1242, 1270, 1292, 1420, 1467, 1468, 1476; — bölükbaşıları : 267, 491, 1300; —lığun âhara tevcîhi : 1224; —lık : 1048
ağaç : 163, 283, 543, 813, 829, 909, 969, 1003, 1064, 1445; — bey‘ı : 1093; — çekmek : 500; — indürmek : 510; — kes(dür)mek : 116, 283, 362, 500, 813, 1093; — tahmîli : 555, 587, 1093; — tedârüki : 116, 122; — yakmak : 875; — yontdurmak : 543
Ağakis beği : 1029
ağıl : 300, 725; — ihdâsı : 160; —ları yıkdurmak : 754
ağız suyı : 726
Ağlasun; — halkı : 914; — kâdîsı : 914, 1440
ağnâm : 72, 1341; — defteri : 72
ağniyâ [/ganîler] : 1439
ağrâz [u] mu‘âvenet : 769
Ağrıboz (kazâsı/livâsı/sancağı): 8, 226, 369, 594, 690, 705, 729, 862, 1469; — beği : 8, 126, 252, 453, 521, 592, 705, 812, 824, 1209, 1285; — hâsları : 293, 330; — İskelesi : 729; — kâdîsı : 226, 252, 348, 367, 369, 490, 592, 824; — Kal‘ası : 1209; — Mukâta‘âtı : 226, 723, 812; — Sancağı Mukâta‘âtı terekesi : 848; — nâzırı : 226, 490; — Sancağı Mukâta‘âtı kâdîları : 848; — sancağı kâdîları : 521; — sancağı sipâhîleri : 705
ahâlî*; —-i berriyye : 1132; —-i İslâm : 561, 902; —-i kal‘a : 273; —yi birbirine düşürmek : 686
âhar; — kâdîlığa tebdîl : 1341; — yirde sancak virilmek : 237; —a dizdârlık tevcîhi : 773; —a sancak virilmek : 776; —a tîmâr tevcîhi : 336, 590, 605, 650; —un berâtıyla tîmâra çıkmak : 1463

ahbâr; — u âsâr : 149, 332, 424, 561, 747; —-ı sahîha : 10, 275, 835, 1010, 1134, 1154; —-ı sahîhayı i‘lâm : 189, 690, 693; —-ı sıhhat-âsâr : 303, 1359
ahd : 779; — ü emân : 158, 175, 355, 738, 792, 828, 967, 1009, 1152, 1180, 1187, 1283; — ü emâna mugâyir iş : 152, 259; — ü emâna muhâlif : 520; — ü emâna ve sulh u salâha mugâyir hareketler : 1378; — ü emânı ri‘âyet : 20, 175, 742, 779, 785, 1351; — ü mîsâk : 20, 175; — ü yemîn : 832; — ü peymân : 306, 880, 975, 1150, 1350, 1351; — [ü] peymân ve va‘d ü eymân : 303; —-i hümâyûn : 97, 151, 201, 738, 1009, 1202, 1361; —-i hümâyûna muhâlif : 97; —-i kadîm : 151; —-i şerîf : 303, 306, 785, 790, 801, 828, 1009; —-i şerîfe mugâyir alınan kal‘alar : 520; —-i şerîfi ri‘âyet : 781; —e mugâyir iş : 263, 303; —e muhâlif : 259, 303, 779, 785, 1150; — muhâlif alınan kal‘alar : 781; —e muhâlif hareket ü evzâ‘ : 152; —e muhâlif leşker : 332; —e ve sulha mugâyir : 158
Ahî bin Alî, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198
Ahî-zâde, Mevlânâ, Şehzâde Mehmed Medresesi Müderrisi : 245
ahid-nâme (-i hümâyûn); — : 39, 147, 151, 152, 175, 178, 179, 180, 226, 263, 303, 304, 306, 359, 368, 520, 530, 746, 747, 779, 781, 785, 790, 792, 811, 828, 1009, 1126, 1134, 1150, 1152, 1187, 1203, 1283, 1351, 1362, 1383, 1398, 1425; — sûreti : 796; —-i adâlet-makrûn : 306; —a mugâyir : 158, 261, 520; —a muhâlif : 261, 322, 779; —-i şerîf : 158, 807, 828
ahkâm-ı şerîfe : 31, 128, 206, 212, 332, 520, 538, 1381; — gönderilmek : 43; — ihrâkı : 389; — virilmek : 63
Ahmed Beğ, Avlonya Beği : 347, 801
Ahmed Beğ, Birecik Beği : 1165
Ahmed Beğ, Delvine Beği : 1239, 1240
Ahmed Beğ, Dukagin Beği : 783, 784, 788, 801, 1238, 1299
Ahmed Beğ, Hatvan Beği : 1156
Ahmed Beğ, Köstendil Beği : 801, 833, 1143
Ahmed Beğ, Melik, Arabgîr Beği : 1165
Ahmed Beğ, Menteşe Beği : 248, 281, 326, 453, 594, 1118, 1215
Ahmed Beğ, Mısır'da sancak tasarruf eden : 1477
Ahmed Beğ, Niğde Beği : 594
Ahmed Beğ, Seçen Beği : 1156
Ahmed Beğ, Seksar Beği : 1156
Ahmed Beğ, Tekeili Beği : 213, 453, 594, 705
Ahmed Beğ, Yanya Beği : 801
Ahmed bin Nazar, ehl-i fesâd, Mihalıç kz. : 157, 169
Ahmed bin Pîr Dede, re’îs, İstanbul : 577, 578
Ahmed Çavuş, Çankal birâderi, hüküm verilen : 674
Ahmed Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 73, 74, 103, 108, 109, 111, 159, 302, 320, 742, 747, 755, 1045, 1105, 1119, 1157, 1173, 1224, 1226, 1422
Ahmed Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 453, 658, 1165, 1169
Ahmed Çavuş, Mustafâ Kethudâ'nın sağdıcı, Karaman vt. : 740
Ahmed Çavuş, Uncı-zâde, hüküm verilen : 457, 584, 593, 1020
Ahmed Çavuş, yayabaşılıkdan çıkan, hüküm verilen : 1071
Ahmed Çelebî, Bezzâzistân Kethudâsı : 163
Ahmed Çelebî, Diyârbekir Defterdârı : 439
Ahmed Çelebî, hüküm gönderilen : 61
Ahmed Çelebî, Kapucı : 1404
Ahmed Kâdî Mescidi, Sille ks. : 1301
Ahmed Odabaşı, hüküm verilen : 619
Ahmed Paşa, Dulkâdirlü Beğlerbeğisi : 1034, 1165
Ahmed Paşa, Rûmili Beğlerbeğisi : 839, 1180, 1203, 1237, 1256, 1258, 1280, 1373, 1377, 1427
Ahmed Paşa, Vezîr : 498
Ahmed Sezâ’î, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Ahmed Voyvoda : 246, 374

Ahmed, Abdullâh oğlı, kul, müteveffâ Behrâm Kethudâ'nın hizmetcisi : 613
Ahmed, Abdullâh oğlı, Prizrinlü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Ahmed, Abdullâh oğlı, Yenişehirlü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Ahmed, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Ahmed, Anatolı Muhâsebecisi : 805
Ahmed, arz getiren : 48, 596
Ahmed, Asesbaşı, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Ahmed, Aydın beğinün adamı : 136
Ahmed, Bostân Çavuş'un oğlı : 740
Ahmed, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Ahmed, çavuş-oğullarından, hüküm verilen : 1356, 1430
Ahmed, Çavuş-zâde, hüküm verilen : 126
Ahmed, Çorlı kz. : 500
Ahmed, Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un adamı, Vize sn. : 1116
Ahmed, Dergâh-ı Mu‘allâ Kapucısı : 255
Ahmed, Dîvâne, kuttâ‘-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
Ahmed, ehl-i fesâd, Beğbâzârı kz. : 642
Ahmed, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405
Ahmed, ehl-i fesâd, Lefke ks. : 1296
Ahmed, ehl-i fesâd, Mısır vt. : 449
Ahmed, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Aksarây sn. : 991
Ahmed, Erzincân kâdîsının adamı : 233
Ahmed, Ferhâd oğlı, Yazıcı, hırsuz, Yenibâzâr kz. : 1250
Ahmed, habs-hâne zâbiti : 550
Ahmed, Hacı Sâ‘at oğlı, müflis, Belgrad kz. : 756
Ahmed, Hacıbeğ-oğlı, Siverek Beği : 462
Ahmed, Hâfız-zâde, mecrûh, Attârlar Çarşısı, Manastır : 818
Ahmed, hüküm verilen, Horpişte : 793
Ahmed, hüküm verilen, Keşan : 227
Ahmed, İshâk oğlı, yalancı şâhid, hırsuz ve kâtil, Emen k., Beğşehri sn. : 613, 1198
Ahmed, İznik Sübaşısı Haydar'ın adamı, zanlı, İznik kz. : 647
Ahmed, kallâb, Edirne : 1196
Ahmed, kapucılar bölükbaşılarından : 1349
Ahmed, kasap, Edirne : 414
Ahmed, Kâtib, sipâhî, Alucra nh. : 342
Ahmed, kâtil, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
Ahmed, Keş, şerîr, Finike : 767
Ahmed, Kuyumcı, Şarköyi,, Edremid kz. : 82
Ahmed, maktûl, Rodoscuk : 422
Ahmed, Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Ahmed, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Ahmed, Mü’ezzin-oğlı, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Ahmed, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Ahmed, Münîrelü(?), Melâş tâyifesinden, müfsid, Tarsus : 583
Ahmed, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 712
Ahmed, Paşmakcıoğlı, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Ahmed, Pîr, Hammâmcı, câriyesi ayartılan, Hudâvendigâr sn. : 669, 670
Ahmed, Pîr, Sübaşı : 767
Ahmed, re’îs, Midillü : 226
Ahmed, sâbık Sirem Beği : 474

Ahmed, sâbık Sofya Voyodası : 999
Ahmed, sağ-kol ulûfecilerinden : 1440
Ahmed, Sekbân Kara Alî Beğ'in adamı : 176
Ahmed, Sırçacı Hasan Evkâfı Mütevellîsi, Aydıncık ks. : 403
Ahmed, Sipâhî Mustafâ'nın kardeşi, Kopana k. : 593
Ahmed, sipâhî : 1002
Ahmed, Sultân Bâyezîd Hân Evkâfı Mütevellîsi : 964
Ahmed, Sübaşı, Anatolı beğlerbeğisi yanında : 641
Ahmed, Südde-i Sa‘âdet'e arz-ı hâl sunan : 1078
Ahmed, Süleymânlu karyesi, Mağnisa kz. : 327
Ahmed, şâhid, Erim kz. : 853
Ahmed, Şehzâde Selîm'in âdemlerinden : 7, 272
Ahmed, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Ahmed, Tandırı k., Karahısâr-ı Sâhıb yayalarından : 1412
Ahmed, Torun-oğlı, Aznavur-oğulları'ndan, İslâm olup daha sonra mürted olan : 1345
Ahmed, Ulûfecibaşı, Anatolı beğlerbeğisi yanında : 641
Ahmed, Yâsîn oğlı, Ebû-Rîş tarafından öldürülen, Hît ks. : 1130, 1132
Ahmed, Yüziberelü, sipâhî, Horpişte kz. : 394
Ahmed, Zekiyye Beği adamı, hüküm verilen : 857
Ahmedce karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
ahşâm namâzı : 93, 95
Ahşâmât Mukâta‘ası, Bağdâd : 654, 668, 683
Ahter, dârende, zimmî, kedisine zulmedilen, Midillü : 947
ahur : 593
ahvâl; —-i re‘âyâ : 46; —-i şenî‘a : 622
Ahyolı (sancağı) : 423, 1063; — emîni : 378; — kâdîsı : 373, 643, 877, 952, 1075, 1091, 1337; — Zindânı : 576
ahz ü celb : 253, 310, 993
ahz-ı mâl : 812
ak bayrak : 732, 1194
Ak su, Cankirman sahrâsında : 452, 463
ak ve kızıl bayrak hevâsı : 732
Akbaba Mezârı, Deresekili k., Yoros kz. : 1297
Akcân, Osmân Çelebî'nin kulu, sûhte, Aydos kz. : 576
akça : 35, 39, 46, 49, 50, 51, 53, 54, 58, 59, 61, 76, 91, 93, 100, 119, 123, 140, 143, 145, 156, 162, 167, 172, 182, 194, 196, 202, 205, 211, 220, 223, 226, 229, 235, 239, 240, 247, 253, 258, 260, 267, 268, 274, 283, 302, 312, 317, 331, 334, 335, 339, 343, 348, 353, 354, 361, 362, 367, 369, 371, 373, 380, 383, 387, 393, 398, 403, 410, 414, 416, 424, 450, 451, 462, 464, 477, 489, 508, 530, 536, 540, 543, 545, 546, 553, 571, 576, 585, 590, 593, 606, 607, 608, 609, 613, 621, 630, 635, 654, 668, 681, 683, 696, 709, 717, 725, 726, 731, 733, 744, 747, 751, 756, 758, 773, 799, 826, 829, 832, 836, 846, 852, 865, 866, 896, 911, 916, 926, 930, 935, 940, 951, 962, 964, 979, 985, 989, 991, 993, 996, 998, 999, 1001, 1007, 1017, 1032, 1034, 1035, 1036, 1048, 1052, 1059, 1062, 1064, 1071, 1074, 1078, 1097, 1099, 1107, 1115, 1116, 1122, 1131, 1133, 1135, 1148, 1168, 1171, 1174, 1181, 1184, 1185, 1187, 1197, 1204, 1224, 1225, 1231, 1234, 1243, 1249, 1250, 1275, 1277, 1292, 1295, 1306, 1314, 1335, 1337, 1341, 1365, 1390, 1431, 1432, 1434, 1435, 1440, 1458, 1463, 1468, 1469, 1473, 1474; — almak : 181, 1069; — cem‘ı : 210, 1166; — darbı : 1133; — gâreti : 735, 1306; — gasbı : 416; — harcitmek : 1135; — ihrâcı : 1357; — ihsânı : 171, 267, 1300; — kat‘ı : 1133; — kes(dür)mek : 114, 167, 546, 993, 996; — kırkmak : 1133; — salmak : 1000, 1244; — talebi : 468; — taylamak : 545, 1341; — tedârüki : 192; — tevzî‘ı : 171; —ları alınmak : 716; —ları ile koyun almak : 398
Akçahısâr (nâhıyesi/kazâsı) : 528, 1174, 1185; — kâdîsı : 139
akd-i meclis : 686, 1194, 1347
Akdeniz : 40, 796, 976, 977, 1173; — yalıları : 302; — beğleri : 302; — kâdîları : 302, 1184

Akhısâr karyesi, Aksarây sn. : 991
Akhısâr kazâsı, İlbasan sn. : 460
Akhısâr; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 69, 79, 513
Âkıllı, zâ'im, Ilıca kz. : 833
akın; — itmek : 1372, 1378; — olmak : 1367; —a terğîb itmek : 816
akıncı(lar) (tâyifesi) : 796, 879, 1073, 1105, 1223, 1370, 1372, 1377, 1378, 1427; — beği : 816, 1051, 1223; — toycaları : 816, 1021, 1427; — ihrâcı : 816; — tâyifesini sefere ihrâc itmek : 1427
Akkirman (kazâsı/vilâyeti/sancağı) : 73, 74, 75, 97, 452, 463, 653; — beği : 73, 74, 75, 109, 179, 463, 465, 625, 651, 652, 653, 692, 737, 801, 1073, 1096, 1105, 1111, 1159, 1224, 1226, 1393, 1394, 1399, 1475; — emînleri : 651; — kâdîları : 651; — Kâdîlığı : 1018; — kâdîsı : 74, 108, 1067, 1252, 1399; — Kazakları : 452, 463; — kırları : 1111; — kralı : 1245; — sancağı askeri : 1394; — sancağı beğleri : 1393; — Tatarları : 652, 653
akmişe bkz. kumaş
Aksarây (kazâsı/sancağı) : 4, 595; — beği : 206, 316, 453, 454, 594, 704, 705, 714, 803, 991, 1165; — halkı : 316; — kâdîsı : 206, 316, 991; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve sipâhîleri : 704
Akşehir : 832; — beği : 206, 1015, 1037, 1165, 1431; — kâdîsı : 206, 740, 917; — sancağı kâdîları : 1165
Aktağ kâdîsı : 230, 1044, 1108
Aktâş karyesi, Gerede kz. : 1306
Akvîrân karyesi, Ereğli kz., Karaman : 635
Akvîrân karyesi, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 170, 174
Akvîrân karyesi, Silivri kz. : 1335
Akyazı; — kazâsı, Kocaili sn. : 118, 131, 626; — kâdîsı : 116, 513, 1097
Âl-i Aybe Kabîlesi, Dicle kenârında mütemekkin : 44
Âl-i Azîz Kabîlesi, Zab suyı üzerinde mütemekkin : 44
Âl-i Cenâh tâyifesi, Bağdâd : 1309
Âl-i Izze tâyifesi, Bağdâd : 1013
Âl-i Nu'aym Kabîlesi, Şâm : 795
Âl-i Peşrî Kabîlesi, Dicle kenârında mütemekkin : 44
Âl-i Serrâc tâyifesi, Tâvûk-ı Kerkük nh., Bağdâd : 683
Âl-i Urbân Kabîlesi, Şâm : 795
Alâ'eddîn kâdîsı : 858
Alâ'eddîn, Mevlânâ, Âmid Kâdîsı : 1072
Alâ'eddîn, sipâhî, Karaman vt. : 605
Alâ'iyye : 715; — beği : 206, 714, 1165, 1181, 1215; — beği kethudâsı : 870; — kâdîları : 206
Alâ'iyye sancağı kâdîları : 1165
alaca : 333
Alacaatlu k., Çorum sn. : 641
Alacahısâr; — sancağı : 81, 553, 807, 995; — kâdîsı : 167, 511; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğ(ler)i : 149, 167, 527, 541, 542, 545, 546, 547, 808, 814, 819, 922; — sancağı cebelüleri : 149; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 81, 149, 811; — sancağı sübaşıları : 149; — sancağı zü'amâ ve sipahileri : 81
Alakoç karyesi, Yaban-âbâd kz. : 1306
Alaman Nikola, Demürci, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
Alaman; — vilâyeti : 796; — kralı : 738
alâmet; —-i sârik : 1052; —-i şerîfe : 45, 163, 516, 536, 1038
alâniyyen bayrak kaldurmak : 722
âlât bkz. âlet
alay : 1202

alaybeği(ler) : 12, 65, 218, 453, 454, 595, 598, 667, 692, 816, 827, 837, 843, 861, 882, 884, 886, 923, 1134, 1144, 1190, 1239, 1240, 1280, 1288, 1371, 1458, 1463, 1473; — ihrâcı : 65; — ta‘yîni : 283; — kethudâsı : 827; — re‘âyâsı : 218; —lik tevcîhi : 64
alâyim ılmi : 546
Albak beği : 1029
Alberdoş Dö Pez, Nemçe kralının elçisi : 763, 785, 796
Aleksandra, Boğdan Voyvodası : 17, 73, 74, 81, 108, 112, 304, 320, 322, 530, 628, 692, 975, 1105, 1111, 1173, 1224
Aleksi, zimmî, Vize sn. : 478
Alemşâh, Bozköy karyesi, Mağnisa kz. : 327
Alemşâh, İshâk oğlı, yalancı şâhid, hırsuz ve kâtil, Emen k., Beğşehri sn. : 613, 1198
Alemşâh, Kara İlyâs oğlı, ehl-i fesâd, Direskene k. : 1304
âlet [/âlât] : 875; —-i ceng ü cidâl : 595; —-i cerîha : 625; —-i ceyş ü cidâl : 454; —-i ceyş ü kıtâl : 1143; —-i harb : 60, 83, 106, 144, 145, 200, 235, 241, 347, 375, 390, 393, 396, 431, 527, 547, 589, 681, 833, 949, 1027, 1036, 1222; —-i harb ü kıtâl : 149, 444, 453, 652, 798, 1177; —-i harble ev basmak : 1170; —-i harble kapuları pârelemek : 681; —-i harble mahkeme-i şer‘ıyyeyi basmak : 431, 722; —-i harble mecrûh itmek : 730; —-i lehv ü lu‘b ile şehirleri ve köyleri dolaşmak : 563; —-i lehv ü lu‘b u sâz : 206; —-i lehv ü sâz : 657, 1221; — ü esbâb : 256, 295, 444, 510, 548, 682, 986
Alî Bâlî, bâzergân kâtili, Diyârbekir : 832
Alî Bâlî, dârende Mihribân Hâtûn'un oğlı, Kastamonı sn. : 229
Alî Bâlî, Toğrayıcı-oğlı, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Alî Beğ, Ankara Piyâdeleri Beği : 1306
Alî Beğ, Biga Beği : 594
Alî Beğ, evinin basıldığını ileri süren, Seğirden k., Aksarây : 991
Alî Beğ, Kara, Dergâh-ı Mu‘allâ Müteferrikası, Sekbân : 176, 671, 1075, 1088, 1405, 1455, 1462
Alî Beğ, ma‘zûl Sığla Beği : 64, 65, 1317
Alî Beğ, Modava Beği : 808
Alî Beğ, Nusaybin Beği : 563, 569
Alî Beğ, Rodos Sancağı Beği : 3, 68, 119, 168, 213, 236, 254, 265, 294, 399, 419, 453, 471, 473, 489, 554, 582, 594, 649, 705, 715, 733, 787, 846, 948
Alî Beğ, Selanik Beği : 135, 231, 347, 375, 393, 453, 594, 705, 729, 1197
Alî Beğ, Selemiyye Beği : 1165
Alî Beğ, Şâh, Dulkâdir-oğlı : 522, 523
Alî Beğ, Yâr, Vulçıtrın Beği : 146, 808
Alî Beğ, za‘îm, dârende, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1463, 1473
Alî bin Abdullâh, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Alî bin Abdullâh, el-Kayyim, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Alî bin Abdullâh, es-Solak, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Alî bin Abdullâh, re’îs, Galata : 577
Alî bin Alaçam, ehl-i fesâd, Karaova k., Saravalos kz. : 234
Alî bin Hamza, Arnavud, sûhte, Aydos kz. : 576
Alî bin Hasan, ehl-i fesâd, Kratova kz. : 1400
Alî bin Îsâ, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Alî bin Mehmed, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Alî bin Mehmed, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198
Alî bin Nasûh, Bâlî demekle ma‘rûf, mahbûs : 30
Alî bin Ömer, kâtil, Rodoscuk kz. : 62, 94
Alî bin Şeyh Safâ, zâviyedâr, Kuzvîrân k., Bilvîrân kz. : 526
Alî bin Şîrmerd, Velika gâzîleri odabaşılarından : 610
Alî Çavuş, Abdullâh oğlı, hüküm verilen : 1208, 1209, 1217
Alî Çavuş, Armudcı-oğlı (Armudcı-zâde), Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 1243, 1348, 1416, 1420, 1448, 1451

Alî Çavuş, Çirmen Beği : 453
Alî Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 100, 704, 705, 714, 1244, 1269, 1270, 1271, 1272, 1420
Alî Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 508, 546, 738, 742, 749, 750, 779, 1246
Alî Çavuş, Karaman beğlerbeğisinin adamı : 526
Alî Çavuş, Karaman çavuşlarından : 522
Alî Çavuş, Pars, hüküm verilen : 1454
Alî Çavuş, Tımışvar çavuşlarından : 146
Alî Çavuş, Van : 211
Alî Çelebî, Defterdâr : 850
Alî Çelebî, Diyârbekir Beğlerbeğisi Kethudâsı : 445, 446, 529, 832
Alî Çelebî, zanlı, Edremid kz. : 82
Alî Fakîh, Bâzârcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunan : 36
Alî Fakîh, telbîs mühürle memhûr mektûb veren, Zarı nh., Tatay kz. : 48
Alî Gülbağı, Ekrâd beğlerinden : 424
Alî Kaya, Mar‘aş çavuşlarından, fâsık : 96
Alî Paşa, Mısır Beğlerbeğisi : 586
Alî Paşa, Vezîr-i A‘zâm, müteveffâ : 589, 838, 1313, 1335, 1349, 1461
Alî Re’îs, Midillü : 226
Alî Seydî, Südde-i Sa‘âdet'e gelmesi gereken, Bilvîrân kz. : 1087
Alî Sultân, Turak Hâkimi : 701, 1122
Alî, Abdullâh oğlı, Ohrilü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Alî, Abdullâh oğlı, re’îs, Galata : 578
Alî, Abdül oğlı, ev basup adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
Alî, Ahmed adlı kimse tarafından katledilen, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
Alî, Ahmed oğlı, maktûl, Horpişte kz. : 375, 393, 793
Alî, Anatolı Beğlerbeğisi, sâbık Erzurum Beğlerbeğisi : 21, 247, 641
Alî, Ardahan sipâhîlerinden : 638
Alî, Azebler Re’îsi : 396
Alî, Bâb-ı Sa‘âdet Müteferrikası, Şehzâde Selîm'in Çavuşbaşısı : 39
Alî, Bağdâd Beğlerbeği Kethudâsı : 354
Alî, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Baştak(?) Hısârı Kethudâsı : 365
Alî, bâzergân kâtili, Diyârbekir : 832
Alî, Beşîreli-oğlı(?), Hubûl nh., Haleb vt. : 571
Alî, Bevvâb, müteveffâ Behrâm Kethudâ'nın kapucılarından : 613
Alî, Boğdan Voyvodası Kethudâsı : 1111
Alî, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Çakırcıbaşı'na tâbi‘, hüküm verilen : 1450
Alî, Çirmen Sancağı Beği : 879
Alî, çoban, zanlı, Dedeler k., Cum‘abâzâr kz. : 579
Alî, Dârende : 321
Alî, Dârende, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1463
Alî, Dergâh-ı Âlî müteferrikası Alî'nin adamı : 1397
Alî, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçeri bölükbaşılarından : 251
Alî, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerilerinden : 352
Alî, Dervîş, toğancı, Zengî k., Karaman vt. : 268
Alî, Dîvâne, Boruzlu k., Edremid kz. : 82, 567
Alî, Dîvâne, sipâhî, ehl-i fesâd, Üçpınar mh., Sofya : 719
Alî, Diyârbekir'de mukâta‘acı : 211
Alî, Dülger, Kopana k., Karaferye kz. : 593

Alî, ehl-i fesâd Yûsuf'tan müştekî, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Alî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
Alî, Emîn Mehmed'in kâtibi, İzvornik sn. : 1277
Alî, Filibe kâdîsının adamı : 610
Alî, Gaybî küyegüsi : 1341
Alî, gemi re’îsi : 387, 388
Alî, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Hacı, hüküm verilen : 571
Alî, Hâcı, Kettâncı, kefîl : 577
Alî, Hallâc, Yörükler k., Göynük kz. : 117
Alî, Hasan Kethudâ oğlı, kâtil : 216
Alî, hıdmetkâr, Drama kz. : 499
Alî, hırsuz, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Alî, Hudâvendigâr Hammâmı hammâmcısı, Gelibolı kz. : 105
Alî, hüküm verilen, Burusalı : 87, 930, 938
Alî, Hüseyin oğlı, Dergâh-ı Mu‘allâ Silahdârı : 608
Alî, Hüseyin oğlı, Rûmkal‘a Hısârı neferi : 660
Alî, İskender oğlı, Varnalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Alî, İspir beğinün adamı : 156
Alî, İstanbul'a tutuklu olarak gönderilmesi istenilen, Bilvîrân kz. : 662
Alî, Kara, za‘îm : 200
Alî, Karaca, korsan, gemi re’îsi : 126, 948, 1425
Alî, Karaman beğlerbeği adamı : 898
Alî, kasap, Edirne : 414
Alî, Kâtib : 271
Alî, kâtil, Geyiklübaba k., İnegöl kz. : 629
Alî, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın kardeşi oğlı : 876
Alî, Kazgancı, Moskov'a ticâret için giden : 1283
Alî, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Korucı, hüküm verilen : 1265
Alî, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Kupurcı, kallâb, Edirne : 1196
Alî, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Alî, Macar, Abdullâh oğlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Alî, Mağrib Trablusı Beğlerbeğisinün Kethudâsı : 1035
Alî, Mahmûd Beğ Evkâfı Mütevellîsi : 309
Alî, maktûl kul, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Alî, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
Alî, Mehmed oğlı, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
Alî, Mevlânâ, Yenişehir Kâdîsı : 1128
Alî, Murâd oğlı Mehmed'in kardeşi, tîmâr tevcîh olunan, Erzurum : 883
Alî, Nasûh oğlı, evine hırsuz giren, Yenibâzâr kz. : 1250
Alî, Palamut Yayabaşılığı'na mutasarrıf, Saruhan sn. : 69
Alî, re’îs : 407, 490
Alî, Re’îs, Urla kz. : 927
Alî, re’îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
Alî, re’îs, İnebahtı : 810
Alî, sâbık emîn, Saydâ kz. : 54
Alî, Sarâydâr, Dergâh-ı Âlî Kapucısı : 338
Alî, Sevindük oğlı, şakî, Söğüdlü nh., Boy-âbâd kz. : 989

Alî, Seydî Gâzî Evkâfı Mütevellîsi : 1104
Alî, sipâhî, arz getiren : 4
Alî, sipâhî, Sirem sn. : 474
Alî, sûhte, Aktaş k., Gerede kz. : 1306
Alî, sûhte, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Alî, Sultâniyye Kal'ası Topcıbaşısı : 1342
Alî, Sübaşı Hurrem'in kayınatası : 550
Alî, Süleymân oğlı, maktûl, Rodoscuk kz. : 94
Alî, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Şâh, harâmî, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1338, 1364
Alî, Şehremîni : 381
Alî, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Alî, tîmâr mutasarrıfı, Dervîş k., Fener nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Alî, tîmâr mutasarrıfı, Kelemente k., İskenderiyye sn. : 743
Alî, Türâbî-oğlı, ehl-i fesâd, Broy Kalesi : 396
Alî, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
Alî, Yeniçeri Ağası, İstanbul suyolı hizmetinde görevli : 77
Alî, Yeniçeri Süleymân'ın oğlu, Rodoscuk : 62
Alî, za'îm, Avlonya sn. : 241, 347
Alî, za'îm, Nâzır-ı Emvâl, Mezistre kz. : 826, 1047
Alî, za'îm, Turhan Beğ Evkâfı Mütevellîsi, Tırhala : 591
Alî, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Alî-Berke Cemâ'ati, Basra : 1122
Alîhammâmı, Tikrît sn. : 44
alîk : 481
Alibeğköyi : 1455
Aliçerçi karyesi, Seydîşehri kz. : 145
Allâhkulı Hacı, Moskov'a ticâret için giden : 1283
altı kürekli pereme : 348, 367, 369
Altımermer, İstanbul : 282
altun(lar): 2, 49, 76, 90, 91, 114, 140, 224, 229, 233, 235, 268, 285, 311, 313, 393, 426, 436, 477, 532, 533, 546, 593, 613, 647, 650, 660, 661, 668, 681, 739, 832, 855, 942, 979, 993, 996, 1025, 1036, 1128, 1129, 1133, 1234, 1244, 1245, 1261, 1274, 1275, 1283, 1436, 1449, 1471; — bozmak : 1133; — cem'ı : 210; — gâreti : 235, 681; — hurdevât : 249; — irsâli : 92; — kat'ı : 140; — kozalak : 11, 20, 148, 306, 975, 1150, 1283; — top heykel : 869; — yüzük taşları : 1128; — zencîr : 647; —a tebdîl : 660; —ı esbâba bozmak : 532; —ı esbâba tebdîl : 533; —ı pâreye tebdîl : 533; —ın almak : 434; —lu çatma : 800; —lu kumaş : 162
Altunbâğ karyesi, Seferîhısâr kz. : 1316
Alucra (karyesi/nâhıyesi), Karahısâr-ı Şarkî sn. : 337, 342
Amâsiyye : 832; — beği : 206, 1165, 1360; — kâdîsı : 206, 1266, 1416, 1449; — sancağı kâdîları : 1165
amel-mânde; — öküz : 481; — toplar : 323
Âmid : 462, 832, 1016; — gönüllüleri : 1319; — kâdîsı : 206, 686, 1072, 1165, 1414; — sancağı tahrîri : 1037
âmil(ler) : 42, 56, 125, 181, 468, 488, 654, 668, 947; —ün tahrîki : 42
Âmil-oğlı, Mora : 1149
âmme-i nâs : 309
Ana Kal'ası, Peşte : 411
Anabolı : 325; — azebleri ağası : 216; — azebleri kapudânı : 988; — kâdîsı : 826, 988; —Kal'ası : 325, 988; — Kal'ası dizdârı : 325; — neferleri : 325
Anatolı (vilâyeti) : 22, 24, 298, 441, 662, 665, 796, 899; — beğleri : 27, 206, 705, 1165; — beğlerbeği : 21, 65, 206, 247, 248, 420, 453, 512, 594, 634, 641, 662, 705, 860, 884, 956, 965, 996, 1098, 1165, 1254, 1306, 1347; — beğlerbeğisi âdemleri : 641; — beğlerbeğisi kethudâsı : 281; — cânibi : 26, 453, 454, 704; — çavuşları : 573; — defteri gedükli çavuşları : 860; — defteri kâtibleri : 860; — kâdîları : 206, 697, 830; —

kâdî-askeri : 282; — kürekcileri : 1005; — muhâsebecisi : 805; — sipâhîleri : 956; — yakası : 731; —'da vâkı‘ sancakbeğleri : 27
Anbale karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
anbâr : 875, 1062; — açmak : 869; — bozmak : 875; —da tereke çürimek : 539
Anbâr-ı Hâssa : 485; — defterleri : 440, 448
Anbâr-ı Mısır : 448
Anbâr-ı Mısrıyye : 440
Anbat Ardeminlü, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
anber-i hâm : 90
Anderyaş, knez, Sava nehri yalısında sâkin : 611
Anderye, zimmî, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
Anderyen, zimmî, Kopana k. : 593
Andıra cezîresi : 252, 348, 367, 369
Andre Bal(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Andre Terem(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Androz cezîresi re‘âyâsı : 824
Ane[/Hît]; — beği : 206, 1132, 1323; — kâdîsı : 206
Angelikasrı kâdîsı : 273, 498, 1007
Ankara (livâsı/sancağı) : 705, 832, 1098, 1347; — alaybeğisi : 453; — beği : 714; — kâdîsı : 420, 512, 965, 996, 1254; — piyâdeleri beği : 1306; — sancağı askeri : 594; — sancağı kâdîları : 206; — sancağı sipâhîleri : 705, 860; — sancağı sübaşıları : 705, 860; — yayaları beği : 139, 349
Anna, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
Antâkiyye kâdîsı : 182
Antâliyye kâdîsı : 150, 767, 931, 1259, 1440; — nâyibi : 1230
Anzar(?) adası : 1317
A‘râb bkz. Arab
Arab İmâm, Kızılminâre Mahallesi İmâmı : 1436
Arab kul, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Arab(lar) [/A‘râb] (tâyifesi) : 55, 389, 459, 544, 914, 919, 944, 1002, 1013, 1130, 1138, 1177; — beğleri : 1122; — defterdârı : 277, 278, 279, 410, 602, 1017; — eşkıyâsının şeyhları ve a‘yânı : 1433; — gemileri : 275; — kabîleleri : 44, 795; — memleketleri : 796; — re’îsler : 269; —-ı bed-fi‘âl : 1177, 1269, 1271; —-ı bed-fi‘âlün def‘-ı mazarrat u ifsâdı : 1319; —-ı müfsidînün def‘ı : 1271; —-ı şekâvet-fi‘âl : 1272; —-ı şekâvet-şi‘âr : 1176; —-ı şekâvet-şi‘ârun kal‘ u kam‘ı : 1321
Arab, hırsuz u harâmî, Burusa sn. : 1391
Arab, Kara Dimo'nun yoldaşı, mahbûs : 177
Arab, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Arab, Tezkireci Hasan Beğ'in hizmetkârı : 202
araba : 149, 166, 239, 295, 397, 510, 691, 934; — basmak : 1096, 1111, 1338, 1364; — ihrâcı : 510; — işleyen rencberler : 295; — talebi : 1313; — tedârük ü ihzârı : 1313; — tedârüki : 1313
arabacı : 397; — ücretleri : 397; — tedârüki : 295
Arabe A‘râbı : 1130, 1132
Arabgîr; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Arac kâdîsı : 346
Arad Dirlaşin, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Arad; — livâsı, Erdel : 218; — Kal‘ası: 147, 148, 149; — beği : 218, 808, 1233; — beği kethudâsı : 1257; — mahalli, : 146, 158, 259; — palankası : 218
Aradat nehri, Gürcistân : 872, 874
arakıyye : 229
Arasta karyesi, Dukagin : 782, 788
Ardahan; — beği : 1165; — kâdîsı : 888; — sancağı kâdîları : 1165; — sipâhîleri : 638, 888
Ardanuç; — sancağı : 1243; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165

Arhadüka Ferdinando : 796
Arhadüka Karlo : 796
Arık, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
Arık, Memi Çelebî oğlı, sûhte, Aydos kz. : 576
Ârif, Çakırcılar Kâtibi, vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet eden Mûsâ Beğ'in kâtibi : 1015, 1037, 1421, 1431
Aristidis bkz. Arişţos
Arişţos [/Aristidis], ehl-i fesâd, âdem katleden, oğlancık ayartan, Ohri sn. : 1082, 1085
arka hammâlı : 555, 682
Arkadya kazâsı, Mora : 1149
Armas, Eflak Voyvodası Petre'nin adamı : 378
Armudcı-zâde bkz. Ali Çavuş, Armudcı-oğlı
Arna, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Arnavud : 252, 369, 655; — hâneleri : 367; — keferesi : 655, 1238; — keferesi a'yânı : 252, 348, 367, 369
Arnavudköy : 1455
arpa : 266, 356, 690, 829, 926, 1258, 1277, 1467; — bahâsı : 50, 52, 53, 55, 58, 59; — emîni : 479; — öşri : 56; — tahmîl itmek : 84; — tarlası : 370; —cı : 1256
arpalık : 913; — tîmârı : 678
Arslan Beğ/Paşa, Budun Beğlerbeğisi, sâbık Semendire Beği : 20, 31, 33, 127, 147, 151, 158, 263, 286, 474, 607, 827, 851, 1156, 1164, 1351, 1368
Arslan, kuttâ'u't-tarîk, Serdik k., Göynük kz. : 117
arşun : 718, 800, 832
Arûniyye(?) karyesi, Harhar(?) nh., Beyrût : 1194
Aruz karyesi, Ayazmend kz. : 567
arz*; — getüren keşîşler : 558
arz-ı hâl*
asâkir bkz. asker
âsâyiş ü huzûr : 646, 693, 779
asel : 1167
ases : 174, 984; —asesbaşı ta'yîni : 127; —leri der-zencîr itmek : 296
ashâb-ı hukûk : 230, 329, 372, 579
ashâb-ı sebîl : 404, 831, 1355
âsî(ler) : 55, 501, 677, 782, 795, 826, 919, 968, 1251, 1309; — Arab gemileri : 275; — karyeler : 365, 503, 722; — ve bâğîlerün ıslâhı : 501; — kavm : 795; — müfsidler : 692; —lerün haklarından gelinmek : 784; — lerün ıslâhı : 501, 782
Âsitân-ı; — devlet-nişân : 1385; — Muhalledü'l-ikbâl : 20, 175, 781, 880; — Müşeyyedü'l-İclâl : 20, 175; — Sa'âdet-nişân : 1321; — Sâmî-mekân : 785
Âsitâne-i Devlet-âşiyân : 971
Âsitâne-i Sa'âdet*
âsiyâb : 420
asker(ler) [/asâkir] (tâyifesi) : 31, 146, 148, 149, 158, 250, 259, 263, 318, 332, 368, 411, 519, 594, 595, 653, 689, 692, 722, 731, 737, 785, 790, 792, 795, 798, 807, 808, 809, 811, 814, 817, 819, 820, 835, 839, 859, 868, 902, 906, 921, 922, 923, 957, 958, 968, 972, 1009, 1011, 1126, 1134, 1140, 1142, 1143, 1144, 1150, 1154, 1157, 1158, 1164, 1176, 1177, 1178, 1180, 1188, 1189, 1202, 1226, 1237, 1255, 1256, 1258, 1269, 1270, 1271, 1272, 1280, 1319, 1320, 1323, 1376, 1380, 1381, 1422, 1469, 1470, 1472, 1475; — cem'ı : 148, 149, 1122, 1176, 1371; — çıkarmak : 594; — gönder(il)mek : 906, 1319; — halkına istimâlet virmek : 1388; — ihrâcı : 1281; — taşurgatmak : 31, 1157, 1476; — tedârüki : 1011, 1132, 1389; — ulaşdurmak : 835; — yıpratmak : 692, 1105, 1158; — zahîresi : 270; —-i fevz-me'âsir : 32, 796; —-i fevz-me'ser : 429, 562, 798, 1323, 1381, 1383; —-i hezîmet-esere mu'âvenet : 1378; —-i hümâyûn : 17, 146, 148, 149, 152, 158, 250, 259, 411, 839, 957, 958, 1011, 1203, 1255, 1320, 1358, 1371, 1376, 1383, 1384, 1429, 1469, 1470, 1472; —-i İslâm : 149, 259, 742, 802, 808, 815, 957, 958, 1134, 1152, 1202, 1251, 1359, 1361, 1362, 1367, 1369, 1373, 1378, 1379, 1380, 1381, 1383, 1398, 1423, 1429, 1476, 1479;

—-i mansûre : 179, 1429, 1472; —-i müslimîn : 902; —-i nusret-âsâr : 1134; —-i nusret-me'âsir : 31; —-i nusret-me'ser : 1202, 1271, 1322, 1358, 1367, 1373, 1377; —-i nusret-resân : 1186; —-i Tatar : 1101, 1245; —-i zafer-me'ser : 785, 1388; —-i zafer-rehber : 158, 520, 1351, 1379; —-i zafer-vifâk : 1479; —e icâzet virmek : 1351; —e kâdir sancakbeğleri : 1270; —i alaybeğine koşmak : 453, 594, 705; — kırdurmakdan sakınmak : 1378; —i terğîb it(dür)mek : 689, 788; —ün güzîdesi : 1389
Aspabrut beği : 1029
astar : 696
âsûde-hâl : 88, 178
aşâyir bkz. aşîret
aşcı : 1255, 1256; — ihrâcı : 34
aşîr ü refîk : 585
aşîret(ler) [/aşâyir]: 237, 585, 695, 699, 700, 706, 1269, 1323; — ü kabâyil : 1323; —-i serhad : 699
aşlık(?) : 1283
âşûr ayı : 90
at(lar) : 71, 125, 250, 358, 393, 593, 641, 654, 668, 688, 698, 760, 934, 1099, 1117, 1416, 1433, 1440, 1465; — fürûhtı : 722; — gâreti : 1433; — gasbı : 914; — gemileri : 1337, 1445, 1453; — sirkati : 98; — kolayı olan mahaller : 1180
ata bkz. ada
Atâ, Horpişte kz. : 393
Atâ, Savol oğlı, Horpişte kz. : 393
Atak; — sancağı : 462; — âmilleri : 683; — beği : 206, 462, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Atala kâdîsı : 573, 615, 908, 1417
Atbâzârı, İstanbul : 676
Ate, dârende, zimmiyye, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr olarak satılan, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Atebe-i Adâlet-penâh : 282
Atebe-i Âlem-penâh : 779, 781, 1123
Atebe-i Aliyye*
Atebe-i Ulyâ*
Âtıf, Bâzârcıklı, Rikâb-ı hümâyûna ruk'a sunan : 36
atîfe pencere : 426
Atiga askeri : 318
Atina : 348, 367, 369; — kâdîsı : 8, 348, 367, 369
atlas kîse : 11, 97, 859, 872, 880, 906, 1203, 1350, 1470
atlu : 148, 240, 275, 732, 1154, 1194; — Çingâneler : 176; — ehl-i fesâd : 275; — sekbânlar : 267, 1292, 1300; — tüfenklü : 240; — ve piyâde asker : 1389; — zağarcılar : 267, 1292, 1300
Atmaca, Edirnelü : 282
attâr : 1255, 1256
Attârlar Çârsûsı, Manastır : 818
av : 833
Avadik, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
âvâre vü ser-gerdân : 695, 699
avârız : 78; — emri : 224; —-ı dîvâniyye : 978
Avcılar karyesi, Kite kz., Hudâvendigâr : 966
avk u te'hîr : 697, 709, 714, 749, 830, 848, 1169
Avlob(?), Küçük Alî adlı sipâhînün şerîki, tarlasında mermer çıkan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
Avlonya; — sancağı : 476, 501, 1174, 1185, 1458, 1463; — azebleri ağası : 566; — beği : 126, 241, 476, 546, 566, 620; — Hazînesi : 620; — kâdîsı : 241, 347; — nâzırı : 1473; — sancağı kâdîları : 546
Avn, Ebû-Rîş tarafından Rahba Kal'ası'nda habsedilen, Hît ks., Haleb : 1130, 1132
avret(ler) : 255, 563, 657, 740, 765, 780, 833, 1036, 1400; — almak : 1148; — boşatmak : 1165; — çekmek : 1036, 1179; — donına girmek : 1400; — döğmek : 648, 1360, 1412; — esîr itmek : 1148; — ü oğlanlar : 393; — hammâmı : 833; — sûretine koymak : 1400; — tutmak : 289; — ü oğlan çekmek : 1100; —e fi'l-i

şenî‘ yapmak : 764, 1170; —i saçından sürimek : 431; —ine girmek : 60; —lere dahlitmek : 589; —leri er sûretine koymak : 449; —leri ere virmek : 563; —lerine yapışmak : 432
Avrethısârı; — nâhıyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 72
ay karanlukları : 93
ayağın çalmak : 1002
ayağın fadmak : 1002
ayağından asmak : 1062
Ayamavra : 498; — dizdârı : 305; — kâdîsı : 273, 305, 498; — Kal‘ası : 1288; — re‘âyâsı : 498; — varoşı : 273, 498
a‘yân : 42, 113, 252, 301, 346, 348, 367, 369, 445, 508, 579, 664, 761, 793, 833, 901, 1022, 1025, 1060, 1348, 1449
ayartmacı : 195
Ayas, dârende, zer-nişâncılardan : 402
Ayasluğ nâhıyesi, Aydın sn. : 884; —kâdîsı : 929
Ayasofya; — evkâfı (vakfı) : 61, 163; — evkâfı dükkânları : 61; — mütevellîsi : 61, 163
Ayazmend; — kazâsı : 314, 319, 567; — kâdîsı : 314, 319, 395
aydın giceler : 93, 95
Aydın; — sancağı : 847, 884, 1303; — beği : 99, 136, 206, 453, 521, 594, 680, 705, 714, 1165, 1214, 1303, 1317; — kâdîsı : 99; — müsellemleri beği : 38, 1043; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği kethudâsı : 1317; — sancağı kâdîları : 206, 521, 1165, 1339; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860; — sancağı yalıları : 1303
Aydıncık (kasabası/kazâsı) : 43, 403; — kâdîsı : 43, 87, 403
Aydınlık karyesi, Ankara : 996
Aydoğmış, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
Aydos; — kazâsı : 576; — kâdîsı : 576, 643
âyende : 732; — vü revende : 222, 316, 337, 360, 427, 538, 544, 583, 770, 784, 870, 919, 1347, 1434, 1436, 1442, 1465; — vü revendeyi katl : 44; —yi gâret itmek : 732
âyîn : 536, 757; —-i adâlet : 339; —-i bâtıla : 551; —-i saltanat-ı hümâyûn : 303
Âyişe Hâtûn, dârende, Edremid kz. : 82
Âyişe Hâtûn, Üsküb kz. : 1400
Aynî, Muhyiddîn Çelebî zevcesi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Ayntâb; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Ayrutamlu Cemâ‘ati, Sis sn. : 89
Ayvad, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Ayvat, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Âzâdlı köyi, Edirne kz. : 249
âzâdlu kul : 235
âzâdlu müslime câriye : 1197
azeb(ler) (tâyifesi) : 256, 275, 619, 782, 783, 1003, 1073, 1137, 1222; — ağası : 645, 773; — ta‘yîni : 275; — kapudânı : 988; — nasbı : 275; — re’îsler : 830; —ler kâtibi : 1289; —lerden cengci ta‘yîni : 256
Âzerbaycân bkz. Âderbaycân
azık virmek : 367, 536, 1465
azîm; — donanma : 455; — gemiler : 621; — kal‘a : 1003; — küffâr-ı hâksâr gemileri : 621; — sular : 1426
Azîz bin Hallâfî, Keyl-i Kesîr(?) Beği : 804
azl : 165, 581, 909
Aznavur-oğulları, Livâne sn. : 1345
Azûb, suyolı, Kudüs-i Şerîf : 49

Ba‘lbek kâdîsı : 76
Bâb ü Irâk Mahallesi, Musul : 686
Bâb-ı Mu‘allâ : 151, 936, 1383

Bâb-ı Sa‘âdet*
Baba Gaybullâh, hüküm verilen, Eymânşâh Derbendi Zâviyedârı, Bağdâd : 1434, 1435, 1442
Baba karyesi, Vardar Yenicesi kz. : 255
Babacân veled-i Salcek, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Babaeskisi'nden İstanbul'a gelince olan kâdîlar : 1349
bâbûccı : 1255, 1256
bâc-ı bâzâr : 698
bacaluşka : 484
bâdâm : 1267
Bâdâmlu karyesi, Seydîşehri kz. : 145
Bafra : 1234, 1244
bâğ(lar) [/bâğât] : 718, 740, 756, 1007, 1068, 1113, 1204, 1298, 1437; — bey‘ı : 403; — bozmak : 1204; — hakkı : 698; — harâcı : 52, 59; — hîbe itmek : 756; — rüsûmı : 50, 55; — ve bâğçeler : 300, 718; — ve bâğçeleri ağıl itmek : 300; — yolı : 756; —ı harâmîlemek : 914; —ı mesâha itmek : 1113, 1437; —ını cebren almak : 648; —lu ve bâğçelü sürgün evleri : 680
bâğât bkz. bağ
bâğçe(ler) : 593, 980, 1068, 1298, 1401; —leri alınmak : 717
Bağdâd (nâhıyesi/vilâyeti) : 44, 45, 187, 189, 220, 275, 276, 287, 340, 354, 515, 548, 654, 665, 668, 683, 734, 771, 796, 1058, 1132, 1139, 1319, 1320, 1432, 1434, 1435, 1442; — askeri : 1269, 1270, 1272; — beğlerbeğisi : 39, 44, 45, 63, 173, 187, 189, 206, 215, 220, 276, 287, 340, 354, 424, 515, 654, 665, 668, 683, 686, 716, 857, 871, 1013, 1048, 1176, 1177, 1269, 1270, 1271, 1272, 1309, 1319, 1320, 1357, 1366, 1418, 1420, 1432; — beğlerbeğisi kethudâsı : 276, 686, 1013, 1309; — defterdârı : 668, 716, 1013, 1357, 1366; — gönüllüleri : 654, 668, 1177; — Hazînesi : 654, 668, 683; — Hazînesi rûznâmçecisi : 654; — Kâdîlığı : 549; — kâdîsı : 515, 668, 683, 716; — Kal‘ası : 654, 668; — Kal‘ası'nun ta‘mîri : 1357; — muhâfazası : 1320; — sancağı kâdîları : 206; — sınırı : 424; — tîmârları defterdârı : 771, 1434; — yeniçerileri : 1418; — yolı : 39; —-ı Dâru's-sedâd : 39, 796, 1319; —-ı Zafer-âbâd : 1320, 1323
bâğî : 914; — kal‘alar : 1023; —lerün ıslâhı : 501
bahâ : 52, 53, 59, 420, 800, 925, 999
Bahâ’eddîn Beğ, Muş Beği : 1029
Bahâ’eddîn, Hizo Hâkimi : 237
Bahadır, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 632
Bahâdîn karyesi, Kengırı sn. : 869
Bahâr bin Hüseyin, Rodoscuk : 62
bahâr : 1361, 1398; — esbâbı : 710, 1359
bahâr koyunı : 877, 952; —ihrâcı : 952
Bahâr, maktûl bulunan, İspir Kal‘ası müstahfızları oğullarından : 1099
Bahşâyiş, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Bahtiyâr, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
Bahtiyâr, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979
Bahtiyâr, serhoş, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Bakacak karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
bakâyâ : 52, 53, 56, 468, 964; — defteri : 72; — tahsîli : 50, 55, 58, 59, 72, 114, 467, 683
bakır : 346, 1058; — cem‘ itmek : 806; — getürmek : 806; —dan akça kesmek : 167
Bâkır-oğlı, ehl-i fesâd : 496
Bâkıra, eşirrâ-i A‘râb'dan : 390
Bâkî Çelebî : 845
bâkire kızları cebr ile âhara nikâh itmek : 1416
bakkâl(lar) : 105, 1255, 1256
bakla : 254, 485
Baküs, zimmî, kallâb, Tatarbâzârı kz. : 1274
bal : 71, 1099, 1267; — cem‘ı : 210; — mûmı : 71, 93, 95

Bâlâ sancağı beği : 173
Balat; — nâhıyesi, Menteşe sn. : 248, 281, 884; — kâdîsı : 83
Balderen karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Balga Kal‘ası, Budun vt. : 368
Balıca, şikâyete gelen, hüküm verilen : 890
balık dişi : 530
Balıkesri kâdîsı : 632
Balıklağı mahalli, Kefe sn. : 1311
Bâlî Beğ, Çanad Beği : 808
Bâlî Beğ, Murâd Çelebî'nin adamı : 805
Bâlî bin Alî, Sonisa kz. : 329
Bâlî bin Atmaca, Podgradya k., Foça kz. : 985
Bâlî bin Pîrî, Prozor Kal‘ası Müstahfızı : 753
Bâlî bin Saruca, re‘âyâdan nezîr tarikiyle altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
Bâlî Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, koyun hizmetine ta‘yîn olunan : 160, 363, 595, 952, 998, 1246, 1307, 1326, 1327, 1333, 1334, 1426
Bâlî Re’îs : 1419
Bâlî, Azebler Ağalığı'ndan ma‘zûl : 396
Bâlî, hüküm verilen, Ankara : 965
Bâlî, İsmâ‘îl oğlı, Midillülü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Bâlî, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Bâlî, Kurd, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Bâlî, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Bâlî, Mevlânâ, Sivas Kâdîsı : 329
Bâlî, Mevlânâ, Ürgüb Kâdîsı : 511, 527, 541, 542
Bâlî, Müsellem, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Bâlî, Pîrî oğlı, hüküm verilen : 1419
Bâlî, Sarı, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
Bâlî, sipâhî, İzdin kz. : 223, 353
Bâlî, sipâhî, Mudurnı kz. : 1360
Bâlî, sipâhî-zâde, ehl-i fesâd, İzladi kz. : 1119
Bâlî, sûhte, Çölmekciler k., Mihalıççık kz. : 1306
Bâlî, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Bâlî, Takyeci, Yenikapu, İstanbul : 676
Bâlî, Yayabaşı, Karahısâr-ı Sâhıb : 1412
Bâlîs; — alaybeğisi : 843; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
balkan yolı : 978
Balta karyesi, Mağnisa kz. : 327
Balya kâdîsı : 1302
Balyabadra : 311; — dizdârı : 311; — kâdîsı : 311; — Kal‘ası : 311, 1047, 1211
Bana Kal‘ası, Erdel : 738, 779, 781, 785, 790, 807, 811, 839, 1126, 1350, 1383; — muhâfazası : 785
Bana karyesi, Dobniçe kz. : 46
Bankot Kal‘ası : 1233
Bar Kal‘ası : 97, 1245; — hâfızı : 1123
Barak, ehl-i fesâd, levend : 154
Barak, ehl-i fesâd, Togunyalılar nâm Yörüklerden : 556
Barak, tîmâr mutasarrıfı, Hırsova k., Piremedi nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
barça : 723, 848; —ya tereke tahmîli : 723
Bardiyor veled-i Sâdık, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Bârgâh-ı Azamet-penâh : 304

Bârgâh-ı Celâlet-destgâh : 97
Bârgâh-ı Ma‘delet-penâh : 785
Bârgâh-ı Sa‘âdet-destgâh : 306, 1362, 1381
Bârgâh-ı Sa‘âdet-penâh : 880
Bârgâh-ı Selâtîn-penâh : 796
bârgîr(ler) : 10, 30, 112, 207, 208, 209, 223, 261, 347, 353, 702, 709, 744, 758, 842, 934, 1029, 1250; — bulmak : 702; —leri alınmak : 261; —leri yund olmak : 709
Bârgîri beği : 700, 706, 1029; — kâdîsı : 736
Barı Kal‘ası, Leyh : 1283
barkan [/parkan] : 31, 262, 519, 1188; — binâsı : 17, 32, 520, 1188; — ihdâsı : 17, 31, 261, 262, 785; — tahrîbi : 785; —larun muhâsarası : 1389
barmak : 1337
Barmaksızlu karyesi, Filibe kz. : 14
Baruh Todor, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
barut : 950, 1013, 1366; — cem‘ı : 1336; — ihzârı : 1336; — işletdürmek : 430; — muzâyakası : 1336, 1454; — tedârüki : 433, 1336; —-ı siyâh : 430, 433, 484, 1454; —-ı siyâh işletdürmek : 1454; —-ı siyâh tahmîli : 433
barut-hâne mühimmâtı : 1013
basdırma : 239, 660
basîret; — ü intibâh : 739, 958; — ü tedârük : 797
Basman(?) suyı, Barı Kal‘ası, Leyh : 1283
Basra (vilâyeti) : 275, 761, 768, 796, 1269, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323; — Beğlerbeğiliği : 1270; — beğlerbeğisi : 275, 757, 761, 762, 768, 804, 1176, 1269, 1271, 1272, 1320, 1322, 1323; — beğlerbeğisi kethudâsı : 275, 287, 340, 757, 761, 768, 804, 1122, 1127; — beğlerbeğisine mu‘âvenet : 1321; — gönüllüleri : 275; — Hazînesi : 804, 1138; — Hazînesi'nde mahfûz sancakbaşları : 804; — Kal‘ası : 1176, 1177; — Kal‘ası muhâsarası : 1270, 1271, 1272; — müteferrikaları : 1122; — vâlîsi : 1177; — vilâyeti a‘yânı : 761; — yolınun mesdûd olması : 762
baş u buğ bkz. başbuğ
baş; — itmek : 1469; — kaldurmak : 899; — kesmek : 571, 795, 1251; — ta‘yîni : 853; —a nacak ile urmak : 836
Başaçuk Melik : 21, 880, 970
başbuğ [/baş u buğ] : 976; — olmak : 1371; — ta‘yîni : 454, 565, 595, 704, 960, 1045, 1369, 1380, 1384, 1392
başcı : 1255, 1256
Başko, eşkıyâ, Boğdan : 975
Baştak(?) Hısârı Kethudâsı : 365
baştarde : 213; — direği kesdürmek : 846
Batıra, Sopani k., Görice kz. : 495
batmân : 93, 95, 1099
Batnes karyesi, Mat kz. : 1171
Batora(?), zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1283
Batum; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Bayağaç karyesi, Gelibolı kz. : 730
Bayat karyesi, Antâliyye kz. : 150
Bayat; — beği : 206, 857, 871; — kâdîsı : 206
Bayburd Kâdîlığı : 461; — kâdîsı : 210, 769, 1060
Bâyezîd : 980, 1008
Bâyezîd Beğ'ün kethudâsı : 400, 415
Bâyezîd Beğ, Beğşehri Beği, Karaman'da mehâyif müfettişi : 107, 145, 166, 268, 280, 400, 415, 523, 604, 613, 616, 618, 980, 982, 1008, 1198, 1307, 1308
Bâyezîd Re’îs : 848
Bâyezîd, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527

Bâyezîd, Arnavud, Abdullâh oğlı, dârende, Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Bâyezîd, bezzâz, şirret ü şekâvet üzre olan, Kızılağaç kz. : 1268
Bâyezîd, Haydar Çavuş'un adamı : 324
Bayındır Beğ, Kefergergin Sancağı Beği : 424
Bayındır, Hızırî Cemâ'ati'nin Kethudâsı : 424
bâyi' : 949
baylos : 274, 1425
bayrak : 1111; —hevâsı : 732; — kaldurmak : 501, 722
Bayram Beğ kethudâsı : 1129
Bayram Beğ, Pojega Beği : 124, 377
Bayram Beğ, Semendire Sancağı Beği : 1228, 1291, 1341, 1373, 1429
Bayram Beğ, Sirem Beği : 1156
Bayram Çavuş, hüküm verilen : 808, 1214, 1215, 1216, 1396, 1409
Bayram Hâce, karye halkı ile mer'â konusunda nizâ'ı olan, Budaközi kz. : 901
bayram : 836; — gicesi : 774; — namâzı : 774, 778; — yiri : 774
Bayram, Arabacı, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
Bayram, Dîvâne, Şabcılu k., harâmî, Yenice-i Zağra kz. : 103
Bayram, harâmî, Köseler k., Yenice-i Zağra kz. : 103
Bayramlu kâdîsı : 1348
Bayratan, zimmî, eşkıyâ, İsavriye k., Görice kz. : 431
bâzâr(lar) : 206, 437, 538, 597, 1165, 1382; — yiri : 538; —dan yağ almak : 93; —larda nidâ itdürmek : 597
Bâzârcık kâdîsı : 1444
bâzergân(lar) (tâyifesi) : 126, 322, 359, 576, 623, 832, 950, 984, 1245, 1290, 1359, 1361, 1362, 1398, 1419; — basan harâmîler : 15, 16; — katli : 832, 1245; —lara esîr bey'ı : 623
bâzû-bend : 869
be-nevbet tîmâr tasarruf itmek : 860
Bebe Vaşa, zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528
Bebek Frenç, Macar beğlerinden, Südde-i Sa'âdet'de mahbûs : 17, 738, 745, 815, 825, 839
Bebek-oğlı kal'aları : 1367
Beç [/Peç]: 790, 792, 798, 823, 941; — ilçisi(leri) : 745, 1134, 1150, 1152; — kralı : 286, 368, 519, 520, 744, 746, 759, 760, 765, 780, 790, 792, 807, 811, 828, 835, 839, 1134, 1150, 1187, 1203, 1351; — kralı leşkeri : 957; — kralınun babası : 790
bedel : 925; —-i siyâset : 143, 427
Bediko, zimmî, kallâb, Verniçe k., Şumnı kz. : 986
Bedir oğulları, Gazze lv. : 55
Bedir, müfsid, Beyt-i Ta'ıyâ köyünün re'îsi, Kudüs sn. : 55
Bedreddîn, Mevlânâ, Mağnisa Kâdîsı : 1055
Bedreddîn, Rodos Medresesi Müderrisi : 748
Bedriçmalamut karyesi, Tatarbâzârı kz. : 1001
Bedrüddîn, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 449, 712
Begüş karyesi, Mağnisa kz. : 327
Beğ sancağı : 1306
beğ*; — (kapu)kethudâsı : 847, 870, 886, 941, 966, 968, 974, 980, 992, 1008, 1023, 1046, 1081, 1090, 1095, 1123, 1129, 1198, 1230, 1233, 1237, 1257, 1273, 1278, 1465
Beğbâzârı kazâsı, Kocaili sn. : 131, 642
Beğce, sipâhî, Karaman vt. : 605
beğlerbeği*; — berâtıyla tîmâr almak : 445; — çavuş(lar)ı : 1174, 1185, 1255; — içün gemi tedârüki : 413; — içün levâzim ü mühimmât tedârüki : 413; — (kapu)kethudâsı : 21, 60, 128, 819, 832, 851, 889, 957, 1013, 1035, 1100, 1120, 1122, 1127, 1139, 1140, 1142, 1156; — nasbolunmak : 1433; — voyvodaları : 143; — lik hâsları : 690, 1421, 1431; —lik tevcîhi : 413

Beğşehri; — livâsı : 617; — beği : 107, 145, 166, 206, 415, 523, 613, 616, 617, 982, 1198; — beği kethudâsı : 616, 822, 980, 1008; — kâdîları : 206; — kâdîsı : 400, 613, 1198; — livâsı sipâhîleri : 617
Beğtatarı karyesi, Yenişehir kz. : 1273
Behisni kâdîsı : 1229, 1231
Behrâm Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 140, 348, 705
Behrâm Çavuş, Rûmili beğlerbeği çavuşlarından : 1174, 1185
Behrâm Paşa, sâbık Bağdâd Beğlerbeği : 654, 668
Behrâm, Budun çavuşlarından : 790, 792
Behrâm, Moskov kralına nâme-i hümâyûn götüren : 318, 339
Behrâm, müteveffâ, Vezîr Mehmed Paşa'nın kethudâsı : 613
Behrâm, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
Behrâm, sipâhî, Kengırı : 1002
Behrâm, Voyvoda : 1306
Behrâm, zimmî çobanlar tarafından mecrûh edilen, Ergene Köprisi, Çorlı : 1032
Behrâm, zü'amâdan, hüküm verilen : 1282
Behrehâtûn k., Mişe-i Ardahan nh. : 638
Behzâd, mültezim, Ferruhşâd bin Abdülcebbâr'ın kardeşi, vilâyet-i Rûm : 208, 209, 351
bekçi : 170, 174, 534
Bekir Beğ, Erbil Beği : 686
Bekir Beğ, Sultânöni Beği : 594, 705
Bekir Kethudâ bin Hasan, Karaova k., Saravalos kz. : 234
Bekir Re'îs'in hıdmetkârı, Şehirköy k., Edremid kz. : 556
Bekir Re'îs, katil zanlısı, müfsid, Edremid : 154, 556
Bekir, Ases, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
Bekir, dârende, Ereğli kz. : 635
Bekir, Muhzır Kâtibi : 31, 310, 356, 366, 422
Bekir, Re'îs, Şarköyi, Edremid kz. : 82
Bekir, sipâhî, Karaman vt. : 605
Bekir, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327
Bel(?) mezra'ası, Diyârbekir vt. : 1015
bel' : 1078; — u ekl : 591; — u ketm : 826, 1128
bel'ıyyât u ketmiyyât : 205, 233, 637, 1078, 1266, 1390
Belde; —-i Münevvere : 409; —-i Tayyibe : 426, 456, 1329, 1344
Belgrad (nâhıyesi/kazâsı/sancağı) : 200, 393, 663, 675, 816, 1228, 1293, 1427, 1458, 1463, 1473; — Darb-hânesi : 1225; — dizdârı : 855; — havâleliği : 607, 851; — kâdîsı : 200, 241, 756, 855, 1052, 1129, 1182, 1225, 1228, 1249; — Kal'ası : 1052, 1129, 1228; — Kal'ası dizdârı : 1052
Belha(?) karyesi, Manastır : 818
Beliçor(?) karyesi : 1455
Belye(?) karyesi, Budun vt. : 368
Belye karyesi, İnebolı nh. : 717
benâdir bkz. bender
bend ; —itmek : 544, 583; — ü sedd : 501
Bender (kasabası/kazâsı) : 73, 109, 1096, 1111; — kâdîsı : 74, 109, 111
bender [/benâdir] ; — binâsı : 486, 1111; — işletmek: 1127
Bengi-zâde, hüküm verilen : 891, 1246
Benî-Rebî' beği : 937
bennâ : 77, 115, 548, 1146, 1328, 1340; — cem'ı : 77; — ihrâcı : 1123; — tedârüki : 1332; — vü neccâr tedârüki : 682; — vü neccârlar : 585; — vü taşcı irsâli : 1332; — zirâ'ı : 726, 1248
ber-vech-i arpalık : 913
ber-vech-i iltizâm : 916

ber-vech-i tîmâr : 276
Berab(?) [/Vebrab(?)] karyesi, Draç kz. : 222, 677
Berabşiş karyesi, Sinân Paşa'nın vakıf karyesi, İlbasan sn. : 648
Berados ülkesi : 1029
berât : 81, 167, 240, 328, 367, 445, 462, 474, 536, 546, 660, 679, 753, 976, 1131, 1243, 1341, 1442, 1448, 1458, 1460, 1473; — ibrâz idenler : 446; — itdürmek : 633, 679; — nişân itmek : 753; — sûreti : 536; — virmek : 124; —-ı hümâyûn : 638, 1097; —-ı hümâyûn tevcîhi : 276; —-ı sa‘âdet-âyât : 640; —ıyla yoklanmak : 81; —ları defter-i cedîd-i hâkânîye kayditdürmek : 633; —ları der-kîse itmek : 446; —ları ellerinden alınmak : 446; —larına sicill olunmak : 167; —suz olarak sancak tasarrufı : 462
berber : 1256
Berdot karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin sn. : 782, 788
Bergama (nâhıyesi/kazâsı) : 395; — Kâdîlıkları : 395; — kâdîsı : 395, 622
bergos sıvası ta‘mîri : 141
Berkofca : 1166; — kâdîsı : 758, 1166
Berkûkıyye Evkâfı, Mısır : 466
Bernar, Boğdan re‘âyâsından : 74
berriyye : 445
berü cânib : 399
Berüyaka Reci karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Berye(?) ma‘a-Akşaş karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Besokloz(?), papas, Altımermer kurbi, İstanbul : 282
bess-i şekvâ : 1414
beş binden ziyâde[lü] sipâhîler : 705
beş binlü sipâhîler : 705
Beşâret, sâbık Katîf Kulları Ağası, Bağdâd'da vefât eden : 287, 340, 1139
Beşîr, Blagay Kal‘ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Beşîr, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm götüren : 478, 508, 546, 559
Beşîr, Hasan oğlı, Nevesin ks. : 202
beşlü(ler) (tâyifesi) : 188, 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1073, 1105, 1159, 1224; — ağası : 1224; — gedüği : 1187; — gedükleri tevcîhi : 482
Beşo beği : 804
Beştaş mevzı‘ı, Kırşehri sn. : 264
bey‘ (itmek) : 710, 756, 795, 826, 832, 885, 949, 1007, 1022, 1038, 1063, 1068, 1093, 1109, 1139, 1192, 1249, 1252, 1347, 1443, 1466, 1469, 1474; — u şirâ‘ : 318, 536
beyâz; — balmûmı : 93; — kaftân : 869; — kâğıd : 654, 668
Beybâzârı ; —kazâsı : 642; — kâdîlığı : 132
Beydilli-oğulları, Karaman sipâhîlerinden : 70, 528
Beyrût : 732, 1194; — kâdîsı : 1194
Beyt-i Şerîf : 95; — Kapusı : 93, 95
Beyt-i Ta‘ıyâ(?) köyi, Kudüs sn. : 55
Beytu'llâh : 426; —-i Mutahhere : 90; —-i Müşerrefe : 93, 456; —-i Müşerrefe'ye gelecek suyolı : 1329; —-i Şerîf'ün ferşi : 90; —i'l-Harâm : 39
beytü'l-mâl : 285, 340, 945, 1224; — emîni : 36; —ci : 536; — zabt : 287
beyyâre rüsûmı : 52
bezzâz : 1268
Bezzâzistân : 163, 800; — kethudâsı : 163; — yangını : 105
bıçağ; —a yarar erkek koyun : 877, 878, 1407; —a yarar koyun : 1033; —a yarar vâfir koyun tedârüki : 1410; — la cerh : 315; —la katl : 19, 352, 370; —la mecrûh itmek : 127; —la urmak : 717, 945, 1198, 1450
Bıçakcı Köprüsi, Lârende kz. : 544, 583
bıçkıcı : 34, 35
bî-berât : 660; — sancak tasarrufı : 462

bî-garaz müslimânlar : 42, 145, 288
Bîmâr-hâne Evkâfı, Trablus : 1436
bîmâr-hâne, Mısır : 466
bid‘at ihdâs itmek : 725
Biga; — beği : 99, 206, 283, 360, 453, 594, 705, 714, 1165, 1195, 1302; — kâdîsı : 99, 360, 403; —nâyibi : 1195, 1302; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı kâdîlıkları : 283; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
Bihlişte nâhıyesi, Paşa sn. : 1174, 1185
Bihor kâdîsı : 374
Biki, zimmî, İspir sn. : 210
bikr kız çekmek : 966
bilâ-hükm-i hümâyûn müftî olmak : 328
Bilâl bin Abdullâh, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Bilecik : 983; — kâdîsı : 842, 962, 1236, 1296; — Ma‘deni : 961, 962, 1151, 1412, 1447
Bilgi bin Öğrünç, kâtil, Kırşehri sn. : 264
Bilican nâhıyesi, Malazgird sn. : 445
billere müfsid inmek : 1110
Bilori karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Bilvîrân ; —kazâsı, Karaman vt. : 526, 662, 1198; — kâdîsı : 1198; —'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlar : 1087
binâ; — maslahatı : 1332; — mühimmi : 1328, 1332, 1340; —ya lâzim olan taş : 1328
Biper nâhıyesi, Podgoriçe kz. : 501, 664
Birecik beği : 660, 1165; — kâdîsı : 660; — sancağı kâdîları : 1165
biregü berâtı : 1458, 1463; — ile tîmâra çıkmak : 1473
Bitevli Hısârı, Moskov serhaddi : 317
Bitlis; —sancağı : 462; — beği : 462, 1029; — kâdîsı : 211
biz : 576; — cem‘ı : 514; — tahmîli : 514
Blagay Kal‘ası : 774, 778, 1162, 1163; — bölükbaşısı : 1163; — dizdârı : 774
Blaki(?) karyesi, Avrethısârı nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Boboş [/Bobosof] karyesi, Dobniçe kz. : 1113, 1437
Bobosof karyesi bkz. Boboş karyesi
Bodineli karyesi, Şehirköy nh., Paşa sn. : 1174, 1185
bodrum teftîşi : 1264
bogası : 696; —cılarun cem‘ı : 696
Boğaz : 84, 254, 364, 388, 407, 472, 504, 587, 731, 1267, 1290, 1342; —'dan taşra deryâya gitmek : 731
Boğaz Hısâr(lar)ı : 24, 25, 26, 423, 453, 454, 458, 472, 595, 685, 704, 705, 711, 803, 1443; — dizdâr(lar)ı : 84, 254, 302, 326, 364, 388, 407, 423, 473, 504, 554, 587, 601, 900, 1063, 1342, 1419; —ları'nun Rûmili yakası : 441
boğazlamak : 870
boğça akçası : 239
Boğdan (vilâyeti) : 73, 74, 75, 108, 111, 178, 192, 304, 357, 628, 651, 652, 653, 692, 737, 796, 960, 1096, 1111, 1159, 1173, 1206, 1226, 1392, 1393, 1394, 1430, 1470, 1472; — askeri : 1392, 1422; — bolarları : 320; — eşkıyâsı : 75; — harâm-zâdeleri : 1111; — koyunı : 109; — leşkeri : 960, 1045, 1388, 1392; — re‘âyâsı : 73, 108, 111, 320, 651; — Seferi : 81, 1245, 1473; — serhadleri : 1158; — sığırı : 109; — sınurı : 1045, 1096, 1111; — ve Eflak voyvodaları : 796; — voyvodalığı : 320; — voyvodası : 73, 74, 75, 81, 108, 111, 178, 191, 302, 304, 320, 322, 357, 447, 530, 628, 692, 737, 960, 975, 1045, 1096, 1101, 1105, 1157, 1158, 1173, 1224, 1226, 1381, 1384, 1392, 1393, 1394, 1422, 1475
boğılmış oğlancıklar : 547
Bojor varoşı, Kaçın nh., Tımışvar vt. : 406
bolar(lar) : 178, 304, 320, 960; —larun ehl ü ıyâlleri : 304
Bolara karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185

Bolavadin kâdîsı : 911, 916
Bolı ; —sancağı : 1306; — beği : 206, 453, 594, 705, 711, 714, 803, 1031, 1165, 1407; — beği kethudâsı : 711, 803; — kâdîsı : 1407; — sancağı askerleri : 705, 711; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 803, 860; — sancağı sübaşıları : 803, 860
Borlı kazâsı : 48
Bornaz, zimmî : 108
Bortodor, zimmî, haksız olarak kürek cezâsına çarptırıldığını ileri süren, Agodori k., Kartine kz., Mora : 988
Boruz karyesi bkz. Boruzlu karyesi
Boruzlu [/Boruz] karyesi, Edremid kz. : 82, 567
Bosna : 796; — beği : 546, 772, 801, 823, 941, 967, 992, 1046, 1061, 1162, 1163, 1237, 1378, 1452; — kâdîsı : 1163; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 801; — sancağı sübaşıları : 801; — serhadleri : 967
Bostân bin Ahmed, ehl-i fesâd, Hamîdili sn. : 920
Bostân Çavuş, ehl-i fesâd, Karaman : 740
bostân : 54, 777, 1068, 1264, 1298; — itmek : 224; — öşri : 53, 58; —a su cârî olmak : 54; —lar suyı : 54
Bostân, Dîvâne, şakî, Hamîdili sn. : 244
Bostân, erbâb-ı tîmârdan : 79
Bostân, şakî, Molla k., Burdur nh. : 130
bostâncı(lar) : 718, 1149; —başı : 718, 1149, 1297
Boy-âbâd : 989, 1234, 1244; — kâdîsı : 989
Boyacı, Gerede akçası denen akçayı harcayan, Sivriler, Ankara : 996
boyalu; — bogası : 696; — ibrişim : 869
boybeği : 1431
boza-hâne(ler) : 509, 1218, 1363; —leri berkitmek : 509
Bozca, müştekî, Kumartaş k., Aksarây sn. : 991
Bozcaada : 1263; — dizdârı : 1263; — Hısârı erenleri : 1183
Bozkırlı-oğulları, mahbûs : 604
Bozköy karyesi, Mağnisa kazâsı : 327
Bozkuş karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
Bozok; — sancağı: 540; — beği : 206, 1026, 1044, 1108, 1165, 1415; — kâdîsı : 206, 1108; — mehâyifi teftîşi : 1108; — sancağı kâdîları : 1165
Bozöyük; — kazâsı : 854; — kâdîsı : 469, 854, 891
bölük : 1292, 1468, 1476; —e çıkarmak : 1300; —e ihrâc olunmağa kâbil oğlanlar : 1028; —e ta‘yîn : 267; — ağası(ları) : 914, 1377; — halkı : 60; — kethudâsı : 1048
bölükbaşı(lar) : 57, 170, 174, 267, 1073, 1163, 1168, 1292, 1300
Brağlıs(?) karyesi, Kırçova nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Braslav Kal‘ası : 1245
Bratotoş karyesi, İskenderiyye sn. : 743
Brestefalon karyesi, Budun vt. : 368
Bretotorik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
Brezoviçe; — palankası, Pojega sn. : 261; — parkanı : 261, 262
Brinsk karyesi, Budun vt. : 368
Briskenst Kal‘ası, Budun vt. : 368
Brodan Yuvan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Brodan, zimmî, ücretle mermer kazan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
Broşi(?) Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Broy Kal‘ası, Yanya sn. : 396; — halkı : 396
Brula(?) karyesi, Tırhala sn. : 673
bu‘z u hasedi ref‘ itmek : 686
buçuk tevcîhi : 981
Budak, gurabâ-i yemînden : 512

Budak, müştekî, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
Budak, silahdâr : 1196
Budaközi kâdîsı : 901
Budliye karyesi, Ergirikasrı nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
Budukom(?) Kal‘ası, Budun : 780
Budun (vilâyeti) : 127, 147, 151, 205, 250, 271, 368, 663, 675, 746, 780, 1009, 1010, 1023, 1152, 1154, 1293, 1368, 1370, 1376, 1378, 1389, 1459, 1476; — asker(ler)i : 31, 263, 809, 811, 835, 839, 1009, 1011, 1157, 1164, 1202, 1358, 1367, 1381, 1470; — Beğlerbeğiliği : 1164; — beğlerbeğisi : 17, 33, 142, 158, 205, 219, 221, 228, 250, 263, 271, 359, 368, 482, 633, 634, 645, 663, 675, 725, 746, 747, 755, 790, 792, 797, 798, 802, 807, 809, 815, 817, 828, 829, 835, 839, 859, 868, 906, 921, 1010, 1011, 1023, 1154, 1164, 1187, 1249, 1293, 1351, 1358, 1367, 1368, 1374, 1375, 1381, 1389; — beğlerbeğisinün (kapu)kethudâsı : 633, 645, 851, 1156; —beşlüleri : 797, 798, 807, 809, 835; — çavuşları : 790, 792; — defterdârı : 143, 250, 368, 725, 1052; — gönüllüleri : 797, 798, 807, 809, 835; — gönüllüleri ağası : 661; — Hazînesi : 633; —kâdîsı : 219, 250, 663, 675, 1148, 1249; — Kal‘ası : 127, 645; — muhâfazası : 20, 31, 158, 286, 835, 849, 1368; — semtleri : 1387; — serhad(d)(ler)i : 303, 368, 798, 801, 802, 809, 817, 835, 868, 906, 1154, 1187, 1358, 1367, 1389; — tüfenkcileri : 797, 798, 807, 809, 835; — vilâyetinün hıfz u hırâseti : 1367; — yeniçerileri : 127, 221, 482, 985; — yeniçerileri ağası : 127; —'a sürilmek : 1261; —'a varıncaya kadar yol üzerinde olan beğler ve kâdîlar : 744, 763; —'un cumhûr-ı umûrı : 205; —'un ta‘mîr ü ihyâsı : 205
buğday : 226, 356, 371, 387, 409, 440, 441, 448, 458, 485, 489, 593, 621, 643, 733, 751, 786, 885, 893, 916, 926, 934, 997, 1007, 1109, 1469, 1474; — akçası : 266; — bahâsı : 50, 52, 53, 55, 58, 59; — cem‘ı : 210, 621; — fürûhtı : 441; — irsâli : 68; — öşri : 56; — si‘ri : 1007; — tahmîli : 84, 441, 489, 934; — tahvîli : 690; — tarheylemek : 1007; — tedârüki : 257, 270; — virmek : 1382
Buhayra; — vilâyeti : 459, 1080, 1352, 1354; — fellâhları : 459, 1102; — vilâyeti şeyhı : 1079, 1102, 1354
buhûr : 90
Bukamir karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
Bulak İskelesi : 485
Bulgar Alanı, Karaman vt. : 583
Bunar-ı Anderis karyesi, Erzurum vt. : 1348
burc : 1003, 1479; — nevbetcileri : 1401; — süpürme [hıdmeti] : 1003; — topları : 680
Burdur (kasabası/nâhıyesi) : 5, 130; — kâdîsı : 130, 244
burgucı tedârüki : 139
Burusa (sancağı) : 297, 298, 384, 403, 647, 832, 1109; — beği : 99, 169, 313, 404, 421, 594, 603, 629, 655, 670, 703, 821, 938, 1315; — beği kethudâsı : 1315; — Darb-hânesi : 134; — Hâssa Harcı : 940; — kâdîları : 404, 421; — kâdîsı : 99, 134, 140, 186, 194, 238, 297, 384, 497, 629, 630, 669, 670, 940; — sancağı askerleri : 594
buz : 452, 463
bühtân (itmek) : 686, 855, 1133
büyût ü dekâkîn : 586
Büyük Arad : 1188
Büyük Kemer : 1455
Büyük Meridid(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
büyük şem‘dân : 95
Büyükçekmece; — İskelesi : 1337; — Köprüsi binâsı mühimmâtı : 1337

câbî(ler) : 405, 615, 648, 1078, 1160, 1417
Câbir, sâbık Erim Sancakbeği : 853
câdde; —-i hakdan hurûc : 1355; —-i şerî‘atden udûl itmek : 547
Ca‘fer Beğ, Silistre Beği : 652, 801, 1157, 1158, 1475

Ca‘fer Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından, hüküm verilen : 7, 82, 137, 138, 453, 924, 1283, 1378
Ca‘fer Re’îs, Mora sn. : 311
Ca‘fer, Balyabadra Dizdârı : 311
Ca‘fer, Beğşehri Beği : 613
Ca‘fer, Bengî-zâde, çavuş-oğullarından : 334
Ca‘fer, Çerkes, Abdullâh oğlı, Gül‘anber Kalesi hisâr-erenlerinden : 129
Ca‘fer, Debbâğ, esîr, Mora : 311
Ca‘fer, erbâb-ı tîmârdan, Gümülcine : 1077
Ca‘fer, Gûyende, Melâş tâyifesinden : 583
Ca‘fer, hüküm verilen : 854, 978
Ca‘fer, İstanbul'da Imâret-i Âmire Evkâfı Mütevellîsi Mahmûd'un adamı : 539
Ca‘fer, Kapu Ağası Ya‘kûb'un vârisi olduğunu bildirdiği kimse : 987
Ca‘fer, Kengırılı : 537
Ca‘fer, maktûl, Anabolı Azebleri Ağası : 216
Ca‘fer, Mevlânâ, sâbık Kula Kâdîsı : 573, 615, 908, 909, 1417
Ca‘fer, piyâde beği akrabası, Karahısâr sn. : 308
Ca‘fer, re’îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
Ca‘fer, re’îs, İnebahtı : 423, 810
Ca‘fer, Rodos Sancağı Beği Alî Beğ'in adamı : 265
Ca‘fer, sâbık Yemen Beğlerbeğisi Mahmûd'un Çavuşbaşısı : 895
Ca‘fer, Sefer Beğ'in adamı : 256
Ca‘fer, Seyyid, Musul : 686
Ca‘fer, Sırçacı Hasan Evkâfı sâbık mütevellîsi, Aydıncık ks. : 403
Ca‘fer, sipâhî, ehl-i fesâd ü şenâ‘at ve hırsuz, Vekîlharc k., Karîn-âbâd kz. : 1076
Ca‘fer, Süveyş kapudânı adamı : 269, 270
Ca‘fer, Tîmâr Defterdârı ve Nâzır-ı Emvâl, Van : 211
Camcıhacıali Mahallesi, İstanbul : 1022, 1038
câmi‘ [/cevâmi‘] : 420, 586, 591, 777, 918, 1204; — binâsı mühimmi : 1335; — kapusın kılıç ile çalmak : 836; — mu‘temedi : 885; — mütevellîsi : 1060; — u medârise vakfolunan musakkafât : 586; —-ı şerîf kapusı yanına tebevvül itmek : 1250
Câmi‘-ı Atîk, Sille ks. : 1301
Câmi‘-ı Şerîf Mahallesi, Ilıca kz. : 836
câmûs rüsûmı : 50, 55
Canbâzlar karyesi, Mihalıç kz. : 684
canbâzlık : 676
Canbolad Beğ, Ekrâd Beği : 1165
Canbolad Beğ, Kilis Beği : 182, 392
Canbolad, Şehirköy Kâdîsı : 547
Canik; — beği : 206, 853, 1165, 1244, 1416; — kâdîsı : 206, 853; — sancağı kâdîları : 1165
Caniya Taseti, Dragman : 1398
Cankirman; — kralı : 1245; — sahrâsı : 452, 463
Canpolad, Vezîr Alî Paşa'nın Şehirköy'de vâkı‘ hâsları voyvodası : 589
câriye(ler) : 192, 347, 524, 563, 669, 670, 740, 1074, 1175, 1197, 1441; — ayardmak : 121, 195, 669, 670, 740; — kaçırmak : 1084; — katli : 19, 740; — müjdegânesi : 143; —leri bey‘ itdürmek : 563
câsûs(lar) [/sâsûslar] : 152, 690, 1134, 1389, 1475
cebe : 653, 884; — vü cevşen : 875
Cebel-i Arafât : 435, 456, 1329
Cebel-i Kesrevân emîni : 732, 1194
Cebel-i Maktab, Mısır : 376
Cebel-i Sem‘ân nâhıyesi, Haleb vt. : 1017

Cebele; — sancağı : 585; — beği : 392, 602, 1165; — Hâsları Mukâta'ası : 410; — kâdîsı : 585; — mukâta'âtı mültezimleri : 602; — sancağı kâdîları : 1165
cebelü(ler) : 146, 149, 444, 453, 594, 595, 704, 705, 801, 802, 808, 820, 827, 884, 1073, 1105, 1106, 1156, 1159, 1177, 1226, 1280, 1281, 1386, 1388; —leri eşmek : 1431; —leriyle çıkarmak : 453; —leriyle hâzır u müheyyâ itmek : 454
cebr : 540, 1416; — ile avret boşatmak : 1165; —ile sicil yazmak : 224; — ile tezvîc : 1007; —en esbâb almak : 540; —en mâl almak : 1348; —en tereke almak : 75
celâ-yı vatan eylemek : 337, 688
celâlî : 585
celb ü ahz : 73, 167, 421, 1116, 1125, 1135, 1192, 1256, 1439
celb-i mâl : 125, 233, 511, 660, 1197, 1355
celeb(ler) (tâyifesi) : 47, 89, 1018, 1019, 1067, 1333; — basmak : 1091; — defteri : 1018; — kitâbeti : 1439; — koyunları : 1065, 1067; — tahrîri : 1346; — üzerine ta'yîn olunan koyun : 47; — yaz(ıl)mak : 1018, 1346, 1439; —lere koyun satmak : 1252
celeblik : 1018, 1439; —den mu'âf olmak : 1252; —e kâbil kimesne : 899
Celîl Çelebî, Divitdâr, hüküm verilen : 848, 981, 1426
Celîl, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
cellâblar : 114
cem'; —ı gafîr : 537, 717; —ı kesîr : 717, 1002, 1449; —ı kesîr müslimânlar : 1221; — u tahsîl : 52, 72, 101, 318, 467
cem'ıyyet; — itmek : 146, 222, 1370; —le yörimek : 1371
cemâ'at(ler) : 278, 445, 1421, 1431, 1440; —i müslime : 272, 282, 1200
Cemâ'at-i Çengiyânî(?) : 1440
Cemâl, Yirik, Melâş tâyifesinden : 583
Cemâleddîn, Dergâh-ı Mu'allâ'ya ruk'a sunan : 224
Cemşîd Beğ, Palu Hâkimi : 769
Cenâbî Ahmed Paşa, sâbık Anatolı Beğlerbeği : 420
Cence, Sakız beğinün adamı : 226
ceng : 148, 149, 176, 200, 241, 569, 950, 1149; — itmek : 452, 463, 529, 641, 1122, 1304; — olmak : 569; — ü âşûb : 1479; — ü cidâl : 31, 32, 144, 145, 617, 653, 677, 732, 792, 1143, 1176, 1177, 1202, 1323, 1381; —e kâdir yarar azebler : 783; —e ve harbe kâdir piyâde : 503
cengci(ler) : 65, 248, 281, 330, 473, 489, 521, 554, 733, 751, 1263; — muzâyakası : 65; —si olmayan kadırgalar : 521
cerâhat : 1450; —den fevtolmak : 1032; —den mürdolmak : 1348
cerahorlar : 485
cerâyim bkz. cürm
Cerbe : 1359, 1361, 1362; — Seferi : 860
cerîme(ler) : 30, 88, 145, 223, 353, 527, 546; — akçası : 202; — alınmak : 288, 347; — defteri : 603; — kesmek : 76; — virilmek : 88; —leri sicillât itmek : 527
Ceril Beğ : 944
Cessân-ı Bedre; — beği : 206; — kâdîsı : 206
Cessân; — beği : 1125; — kâdîsı : 1125
cevâhir bkz. cevher
cevâmi' bkz. câmi'
Cevâzir; — beği : 206; — kâdîsı : 206
cevher [/cevâhir] : 1128, 1139; —î murassa' zencîr : 1128; —î taş : 5
cevr ü te'addî : 1434, 1435
cevşen : 875
cevz-i Rûmî : 5
ceyş ü kıtâl : 1143
cezâ vü sezâ : 158, 222, 544, 583, 646, 677, 831, 870, 919, 1118, 1355

Cezâyir : 275, 705, 796, 881, 971, 1025, 1127, 1177; — askeri : 561; — Beğlerbeğiliği : 1479; — beğlerbeğisi : 252, 444, 455, 521, 561, 565, 575, 787, 862, 902, 904; — çavuşları : 35; — defter kethudâsı : 291; — defteri : 862; — yolı : 971
Cezâyir-i Garb : 881; — beğlerbeğisi : 561, 565, 904, 950, 971, 972, 973, 1049
Cezâyir-i Garb Trablusı beğlerbeğisi : 373, 1361, 1398
Cezâyir-i Mağrib beğlerbeğisi : 1398
cezîre(ler) : 796, 824, 1059, 1477; — beği : 1059; — muhâfazası : 820; — vü yalıları tecessüs : 3; — zabtı : 1059
cidâl : 1143, 1177
Cidde [/Cidde-i Ma'mûre] : 258, 440, 710; — beği : 90, 258, 426, 1169; — emîni : 707; — İskelesi : 707; — mahsûli : 90, 1169
Cidde-i Ma'mûre bkz. Cidde
cihâd : 455, 868, 906, 1018
Cihân, sipâhî, Kula kz. : 909
cihât : 1165; — tevcîhi : 679
cisrlerün termîmi : 481
cizye(ler) : 73, 239, 348, 367, 369, 536, 664, 1277; — edâsı : 348; —ci : 1129
Coğola, eşkıyâ, Boğdan : 975
cum'a namâzı : 106, 1449
Cum'a, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
Cum'abâzârı kâdîsı : 579
Cumâd(?), Beşo Beği : 804
cumhûr-ı re'âyâ : 511
Cûrâ(?) Beğ, Benî-Rebî'a Beği : 937
Cübeyre karyesi, Leccûn sn. : 240
Cüllâhderesi mevzı'ı, Bayağaç k., Gelibolı kz. : 730
Cüneyd bin Süleymân, iftirâ edilen, Kayacık k., Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 911, 916
Cüneyd, arz getiren, hüküm verilen : 916, 1108
cünûd-ı guzât-ı müslimîn : 205
cürm [/cerâyim] : 88, 703; —-i galîz : 143, 703, 1061
cürrâfe; — beslemek : 481; — bey'ı : 481; — öküzi : 481
cüsûr ta'mîrî : 481

Çaddur karyesi bkz. Çavdur karyesi
çağala kalyonı : 348, 369
Çakır Beğ, İstanbul Subaşısı : 282
çakırcılar kâtibi : 1037
Çakrofça karyesi, Şehirköy kz. : 290
çakşırcı : 1255, 1256
Çalabvirdi, Yarımdîvâr k., Karahısâr-ı Şarkî sn. : 480
Çan kâdîsı : 1195
Çana beği : 623
Çanad beği : 218, 808
Çapakçur; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Çapistâr karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
çâryekci : 438
Çatalca (kasabası), Silivri kz : 251, 310, 673, 733, 1207, 1338, 1364; — Kâdîlığı : 847; — kâdîsı : 72, 251, 489, 751, 810; — kâdîsı kethudâsı : 751

Çatalca, câriye, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
Çavdur [/Çaddur] karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
çavuş(lar) : 34, 120, 133, 146, 606, 860; —-oğlı(oğulları) : 61, 72, 1053, 1308, 1441
çavuşbaşı : 83, 120, 133, 166, 216, 268, 289, 523, 649, 860, 895, 913, 1101, 1153, 1212, 1246, 1307; — âdemi : 910
çayır : 250, 280, 378, 709, 1166; — bozdurmakdan def‘ : 250; — voynukları : 758; — zamânı : 709, 758; — zirâ‘ati : 280; —lar[ını] cebren almak : 648
Çayma(?) karyesi, Kralbâğçesi mevkı‘ı, Semendire : 1148
Çeh vilâyeti : 796, 1367, 1378
Çehâryâr'a sebbeylemek : 990
Çelebî, Kallâv Alî'nün oğlı, Zamantu nh. : 161
Çelebî, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
Çeltikci karyesi, Ayezmend kz. : 567
Çeltükci karyesi, Keşan kz. : 934
Çeltükci karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
Çemişkezek; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
çeng; — çalınmak : 1400; — ü çağana : 1200, 1218
çengâl üzerinde olmak : 826
Çepni tâyifesi : 752
Çerâkise (tâyifesi) : 37, 256, 426, 481, 624, 791; — beğleri : 37; — nâhıyeleri : 624
çeribaşı(lar) : 107, 137, 499, 709, 758, 888, 1108, 1426, 1458, 1463, 1473; —lığı alınmak : 499
Çeribaşı, sipâhî, Karaman vt. : 605
Çerkes, Kaysariyye Sancağı Beği : 598, 1305
Çerkeskirman Kal‘ası : 1245
Çerkes vilâyetine varınca yol üzerinde vâkı‘ olan beğler ve kâdîlar : 1172
Çerkeş; — kazâsı, Kengırı : 890; — Kâdîlığı : 1347; — kâdîsı : 794, 951
Çermik; — beği : 206; — kâdîsı : 206
Çerniçe [/Harçiçe(?)] karyesi, Biper nh., Podgoriçe kz. : 501, 664
Çernovi; — kazâsı : 1397; — kâdîsı : 953, 1088, 1396
çesarlıkdan el çekmek : 20
Çeşme (nâhıyesi/kazâsı), Aydın sn. : 680, 884, 926; — kâdîsı : 226, 490, 680
çeşme : 62, 273; — suyından su virilmek : 1325; —de yıkamak : 62
çete : 393; — vü pote : 188
Çetros İskelesi, Karaferye kz. : 1035
çıbuk : 627; — kat‘ı : 626; — kesdürmek : 627
Çıplak Buzağı, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 199
Çırak, arz getiren : 432
Çîn : 796
çift(ler) : 626, 1064, 1171; — akçası : 951; — sandık : 842; — sürmek : 536
çiftlik(ler) : 8, 123, 416, 481, 584, 1097; — bey‘ı : 416; — kaydolunmak : 1097; — piyâdeleri : 1024
Çiftlik-i Özbek, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Çiğil karyesi, Karaman vt. : 268
Çilingir Hacı, Bostân Çavuş'un hâtûnu, Karaman vt. : 740
Çine nâhıyesi, Menteşe sn. : 248, 281, 884
Çingâne(ler) (tâyifesi) : 176, 206, 563, 569, 657, 1221, 1282; — gurbet tâyifesi : 569; — müsellemleri : 1429; — müsellemlerinün nevbetlüleri : 1426; —ler re’îsleri : 563
Çingâne, Elsüz, kallâb, Edirne : 1196
Çinili Hammâm, Edirne : 1276

Çirmen; — kazâsı : 103, 899; — beği : 391, 453, 546, 594, 705, 879, 899, 1021, 1372, 1378, 1426; — Kâdîlığı : 899; — müsellemleri beğleri : 1429; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 1223; — sancağı kâdîları : 546; — kâdîsı : 434, 877, 909, 1223
Çivril karyesi, Kırşehri sn. : 264
çizmeci : 1255
çobân(lar) : 179, 393, 655, 1069, 1224; —ları basılmak : 310; —ları darbitdürmek : 754; —lık itmek : 655
çomak : 1099
Çorlı : 1126; — kâdîsı : 19, 98, 296, 500, 564, 786, 869, 1032, 1069, 1116, 1356, 1462
Çorum : 726, 832; — beği kethudâsı : 98, 144, 442, 564; — dizdârı : 726; — kâdîsı : 42, 144, 206, 324; — Kal'ası : 540, 726; — (sancağı) beği : 42, 98, 120, 144, 206, 324, 386, 442, 540, 641, 901, 930, 1031, 1165, 1465; — sancağı kâdîları : 1165; — sipâhîleri : 1465; —'da binâ olunan hısâr : 726
Çölmekciler karyesi, Mihalıççık kz. : 1306
Çubuk kâdîsı : 965
çuka : 126, 1036, 1117; —cı : 1255, 1256
Çukur karyesi, Kaysariyye : 1070

Dadyan Melik, Gürcistân beğlerinden : 863, 867
Dahanola(?) veled-i Kolnad(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698
dahl; — ü ta'arruz : 112, 142, 143, 179, 192, 196, 252, 277, 303, 331, 357, 358, 368, 370, 381, 446, 520, 546, 640, 701, 745, 785, 796, 867, 880, 947, 1017, 1022, 1038, 1063, 1111, 1137, 1157, 1172, 1173, 1385, 1387, 1457; — ü te'addî : 1165, 1281; — ü tecâvüz : 149, 152, 158, 206, 274, 331, 355, 399, 424, 536, 539, 718, 864, 1031, 1133, 1135, 1158; —olunmak : 1047, 1052, 1442
dânişmend : 852, 1147
Dânişmendlü karyesi, Keşan kz. : 934
darb : 1120; — u ât eylemek : 1002; — ü harb : 833; —e ve harbe kâdir azeb : 256; —e ve harbe kâdir olmak : 816; —e ve harbe ve kılıca yarar yiğitler : 63; —en oğlan çekmek : 722; —itmek : 106, 431, 909, 1449
darb-hâne(ler) : 134, 140, 508, 1225; — üstâdları : 559
darb-zen : 149, 1149
Darda [/Dardas] karyesi, İşpat kz., Ohri sn. : 365, 460, 506, 582
Dardas karyesi bkz. Darda karyesi
dârende(gân) : 850, 896, 909, 984, 1001, 1015, 1026, 1027, 1034, 1059, 1074, 1093, 1097, 1148, 1161, 1172, 1201, 1204, 1205, 1229, 1284, 1441, 1463, 1473, 1474
dâru'd-darb : 1133
dâru'l-cihâd : 950
Dâru'l-hadîs Medresesi müderrisleri : 507
dâru'l-harb : 699, 791, 893, 1197, 1293
Dâru's-Saltanati'l-Aliyye : 796
Dâru's-selâm bkz. Şam
da'vâ; — itmek : 1296; — vü husûmet : 1002; — vü nizâ' : 426, 536, 850, 855; —-yı hak itmek : 123, 144, 161, 182, 219, 225, 289, 392, 394, 512
davar bkz. tavar
Dâvûd bin Îsâ, mahbûs, Çernovi kz. : 30
Dâvûd, Abdullâh oğlı, re'îs, İstanbul : 577, 578
Dâvûd, arz getiren : 89
Dâvûd, Bostâncıbaşı, Mora : 1149
Dâvûd, Dergâh-ı Mu'allâ yeniçerisi, Kayıklar Yasakçısı : 464, 516
Dâvûd, ehl-i fesâd, hırsuz, Kaniçe k., Karîn-âbâd kz. : 1076

Dâvûd, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Dâvûd, Hâcı, Rûmkal'a Hısârı Kethudâsı : 660
Dâvûd, hüküm verilen : 1024
Dâvûd, mektûb getiren, kâdî adamı : 88
Dâvûd, sipâhî : 492
Dâvûd, yayabaşı : 551
Dayşo, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
debbâğ tâyifesi : 1222
Debbâğlar Mahallesi, Kengırı sn. : 596
Debri; — kazâsı, İlbasan sn. : 460, 528, 644; — kâdîsı : 460, 506, 528, 1082, 1084, 1085
Dede Alî, Gâzî Merân oğlı, Rumâhiyye Sancağı Beği : 215
Dede, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Dede, sipâhî, Ayamavra kz. : 498
Dedeler karyesi, Cum'abâzâr kz. : 579
def' u ref' : 859, 921, 922, 954, 971, 997, 1045, 1105, 1134, 1152, 1190, 1226, 1452, 1479; — itmek : 144, 149, 151, 158, 544, 737, 808
def'-ı mazarrat : 206; — u ifsâd : 146, 811, 819, 1319, 1367; —-âsâr : 1132; —-ı a'dâ : 785, 1177
def'-ı mezâlim ü mehâyif : 205
defâtir bkz. defter
defn : 39, 309, 571; —eylemek : 1054
defter [/defâtir] ; — eylemek : 1018; — it(dür)mek : 35, 70, 72, 91, 101, 126, 162, 172, 253, 281, 287, 295, 399, 400, 415, 454, 482, 524, 531, 543, 548, 574, 658, 821, 1028, 1320, 1328, 1390; — kâtibleri : 860; — mühürlemek : 81; — mühürlemek : 865; — olunmak : 103, 208, 209, 419, 425; — sanduklarını yoklamak : 634; — sûreti : 415, 474, 543, 636, 1296; — sûretini mühürlemek : 454; — tutmak : 210; — ü kânûna muhâlif : 445; — vir(il)mek : 53, 55, 57, 771; —-i atîk : 279; —-i cedîd(e) : 124, 166, 278, 279, 474, 1097, 1346, 1431, 1434, 1442, 1460; —-i cedîd-i hâkânî : 166, 277, 633, 638, 663, 675; —-i cedîd-i mufassal : 279; —-i cedîdden tezkire virmek : 124; —-i hâkânî : 17, 78, 638, 770, 1017; —-i icmâl : 884; —i kadîme : 166; —-i mufassal : 198; —e kayditdürmek : 90; —e yazılmak : 277; —er ve siciller : 616
defterdâr(lar) : 49, 283, 548, 654, 668, 682, 850, 970, 1013, 1017, 1052, 1079, 1104, 1260, 1266, 1324, 1421, 1456; — mühriyle mühürlemek : 532; —-ı emvâl : 654
değirmen(ler) : 336, 347, 593, 644, 650, 969; — ihdâsı : 954; — taşı : 536; —ci : 644; —ler[ini] cebren almak : 648
değnekli âdemler : 833
dekâkîn : 420, 591
Deli Debbâğ [/Deli Kara], hırsuz u harâmî, Çernovi kz. : 1396, 1397
Deli Kara bkz. Deli Debbâğ
Deliorman koyunı : 878
dellâl(lar) : 800, 832
Delüler Cemâ'ati, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Delvine; — alaybeğisi : 1240, 1288, 1298, 1428; — beği : 126, 200, 241, 801, 1239, 1240, 1288, 1298; — kâdîsı : 241, 1298
dem : 145, 569, 641; —leri heder olmak : 1000
Demeşkan, eşkıyâ, Boğdan vt. : 975
demür : 826, 1193; — âleti : 875; — taşı yuvalağı : 1151; — top : 826; — top taşı dökmek : 961; — urganı : 213; — yuvalak atar şayka : 484; —ci(ler) : 875, 907, 924
Demürlü karyesi, Kurşunlu kz. : 794, 935
deniz : 796, 826; —suyı : 826
denk : 126
der-anbâr : 1469; — buğday : 226; — mahsûl : 539; — mîrî tereke : 343; — soğan : 190; — tereke : 226, 297, 387, 417
der-kîse itmek : 445

der-mahzen : 1167; — gemi lengerleri : 510; — itmek : 224, 297, 385, 395; — kara ve kızıl üzüm : 568; — tereke : 297, 384, 531, 786
der-zencîr : 336, 831, 1232, 1440; — itmek : 27, 101, 117, 167, 296, 375, 404, 415, 544, 583, 604, 870, 993, 1047, 1355; — olunmak : 393
derbend(ler) : 978, 1001, 1434; — kâfirleri : 393; — kayditdürmek : 770; — kaydolunmak : 978
Derdas karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
Derdez(?) mevzı'ı, İşpat kz. : 770
derek : 459, 1079, 1102
Dereköy karyesi, Kengırı sn. : 869
dereler : 508
Deresekili karyesi, Yoros kz. : 1297
Dergâh-ı Âdâlet-masîr : 780
Dergâh-ı Âlem-penâh : 39, 303, 306, 317, 519, 785, 839, 1362, 1383
Dergâh-ı Âlî çavuşları*
Dergâh-ı Azamet-penâh : 97, 1381
Dergâh-ı Mu'allâ çavuşları*; — oğulları : 669, 943; — kapucıları : 51, 58, 255, 1077, 1081; — müteferrikaları : 673, 1396; — silahdârları : 606; — Silahdârları Yüz Toksan Tokuzıncı Bölüği : 606, 607, 608; — topcıları kethudâsı : 1058; — yeniçeri bölükbaşıları : 6, 251, 531; — yeniçerileri : 7, 62, 272, 310, 315, 366, 697, 780; — yeniçerileri bölükbaşısı : 682
Dergâh-ı Mu'allâ*
Dergâh-ı Müyesserü'l-âmâl : 444
Dergâh-ı Sa'âdet-destgâh : 4, 17, 304, 409, 640, 785, 796, 1307, 1389, 1396
Dergâh-ı Sa'âdet-me'âb : 343
Derne; — beği : 206; — kâdîsı : 206
dernek : 1472; — eylemek : 698
Dersa'âdet*
Derş Kal'ası, İskaradin kz. : 1121
Dertenk; — beği : 187, 206, 734, 771, 1434, 1435, 1442; — kâdîsı : 206
Derûnî, hüküm verilen : 1078
Dervîş Alî Beğ, Zekiyye Beği : 871, 1176, 1177
Dervîş Çelebî, Haleb Defterdârı : 49
Dervîş Çelebî, Hurrem adlı kulu kallâb olan, Novaberde kz. : 907, 924
Dervîş Çelebî, Tezkireci : 589; — hattı : 1172
Dervîş karyesi, Fener nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Dervîş Kethudâ : 598
Dervîş, dârende, sipâhî, Özbek karyesi mutasarrıfı, Akyazı kz. : 1097
Dervîş, Defter Kâtibi : 1
Dervîş, Kartine Kal'ası Kethudâsı, Mora sn. : 903
Dervîş, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Dervîş, kendisiyle hüküm gönderilen, Sahurcan(?) k., Debri kz. : 1084
Dervîş, Mehmed'in oğlu, Bayat k., Antâliyye kz. : 150
Dervîş, Mevlânâ, Fuvva Kâdîsı : 1080
Dervîş, Mevlânâ, Seydîşehri Kâdîsı : 166
Dervîş, müsellem, müştekî, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Dervîş, sipâhî, Ilıca kz. : 836
Dervîş, Yeniçeri İskender'in oğlu, Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
dervîşler : 1050
deryâ : 126, 256, 423, 429, 562, 816, 868, 902, 906, 912, 925, 956, 997, 1047, 1049, 1063, 1109, 1127, 1208, 1210, 1211, 1212, 1214, 1215, 1216, 1220, 1253, 1288, 1398, 1401, 1423, 1428, 1452, 1473, 1477; — ılmi : 977; — kenârı : 43; — kenârında olan kâdîlar : 26; — kenârında olan kâdîlıklar : 43, 87; — mevsimi : 483; — muhâfazası : 248, 1005; — seferi : 444, 453, 582, 594, 595, 619, 821, 860, 881, 882,

884, 902, 905, 912, 950, 956, 1197, 1360; — [seferine] gitmek : 724; — tarafında olan benâdir : 486; — yalılarınun muhâfazası : 281; — yüzin tecessüs : 3; — yüzinde fesâda mübâşeret : 773; — yüzinde gemi basmak : 773; —da garkolmak : 826; —da vâkı‘ olan gönüllü re’îsler : 565; —da vâkı‘ olan küffâr-ı hâksâr : 454; —da yöriyen gönüllü levend re’îsleri : 1425; —da yöriyen kapudânlar : 766; —dan gelen melâ‘în : 429, 562; —dan Mısır'a giden huccâc : 565; —nun hıfz u hırâseti : 3; —ya azîm donanma çıkartmak : 397, 453, 454, 455, 643, 697, 702; —ya azîmet : 594, 597; —ya çıkmak : 714; —ya donanma gemileri irsâli : 430, 433; —ya Donanma-i Hümâyûn ihzârı : 453; —ya Donanma-i Hümâyûn irsâli : 521, 570; —ya gitmek : 886; —ya verilmesi memnû‘ olan metâ‘ : 473, 554; —ya kayık indürmek : 476; —ya peksimad virmek : 1184; —ya tereke bey‘ı : 43, 87, 371, 621, 885; —ya tereke fürûhtı : 226; —ya tereke gitmek : 266, 472, 731; —ya tereke gitmekden ihtirâz itmek : 733; —ya tereke vir(il)mek : 8, 43, 84, 87, 226, 312, 326, 330, 344, 364, 387, 388, 824, 885, 896, 1035, 1063, 1115, 1205, 1220; —ya tereke virmemek : 407, 751, 1474; —ya ve hârice tereke virmek : 531; —a ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmek : 539; —ya ve küffâra at virmek : 125; —ya ve küffâra katır virmek : 125; —ya ve küffâra merkeb virmek : 125; —ya ve küffâra tereke bey‘ı : 87; —ya ve küffâra tereke bey‘ itmek : 43; —ya ve küffâra tereke virilmekden men‘ : 423; —ya ve küffâra tereke virmek : 125, 343; —ya ziyâde tereke virilmekden men‘ : 417; —yı toldurmak : 61

Derzî Alî, gemi re’îsi : 387, 388, 407

derzî : 1255, 1256; — arşunı : 800

Derzî, ev basan, Murâdöreni k., Hezârgrad kz. : 1089

destî : 826, 1149

destmâl : 1117, 1193

Deşîşe Evkâfı, Mısır : 466

deşîşe; — buğdayı : 409; — gemileri : 269

Deşt-i Kıpçak : 796

Deterbano karyesi, Salina kz. : 812

devâb : 832

deve(ler) : 125, 296, 688, 944, 1130, 1132, 1181, 1433; — gâreti : 1433; — ile tereke tahmîli : 87; — tedârüki : 317; —lerle tereke bey‘ı : 43

deveci : 909

devekuşı yüni : 1047

Develü Karahısârı bkz. Karahısâr-ı Develü

Devlet Giray Hân, Kırım Hânı : 37, 97, 180, 463, 465, 1101, 1245

Devlet Hoca(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698

devşürme oğlan : 284

deyn : 14, 76, 414, 630, 668, 942; — da‘vâsı : 1417

Deyr-i Musallebe(?), Kudüs-i Şerîf : 558

Deyr-i Rahba; — sancağı : 390; — beği : 206, 392, 676, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165

dezgâh(lar) : 172, 800

Dicle : 44; —'nün iki cânibi : 44

dikkat ü ihtimâm : 593, 832, 842, 855, 919, 965, 984, 987, 993, 1018, 1052, 1056, 1078, 1079, 1086, 1100, 1102, 1112, 1114, 1116, 1119, 1168, 1197, 1198, 1232, 1238, 1252, 1258, 1417, 1451, 1465

dil almak : 411, 1202

dil-âzârlık itmek : 1268

Dilek veled-i Kubâd, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

Dilenci, bâzergân kâtili, Âmid kz., Diyârbekir : 832

Dima İstranik, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Deterbano k., Salina kz. : 812

Dimakin, zimmî, şakî, Palyo Katono k., Salina kz. : 812

Dimetoka; — kazâsı : 945; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 945

Dimitri İstale, Setuka k., Pirlepe kz. : 197

Dimitri Kiryaki, zimmî, evi basılan, İsavriye k., Görice kz. : 431

Dimitri Todor, Sopani k., Görice kz. : 495

Dimitri Turhan, Sopani k., Görice kz. : 495
Dimitri Yorgi, zimmî, ehl-i fesâd, Kesterye kz. : 1170
Dimitri, re'îs, hüküm verilen : 928, 929, 1382
Dimitri, re'îs, Mora : 1149
Dimitri, zimmî, abâcı, Brula(?) k., Tırhala sn., Çatalca'da sâkin : 673
Dimitri, zimmî, ihtidâ edip Hüseyin adını alan, Boğdan : 1206
Dimo, Çukacı Manol oğlı, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Dimo, Kara, mahbûs : 177
Dimo, zimmî, Kopana k. : 593
Dimyât İskelesi : 425
Dimyo Novak, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
dîn; — ü devlet : 738, 957, 1127, 1140, 1154, 1164; — ü devlet-i hümâyûn : 519, 561, 792, 809, 902, 1202, 1203, 1367, 1379, 1469, 1472; —-i mübîn : 868, 904, 906; —e şetmitmek : 106
dipli(?) depsi : 1193
direk; — kat'ı : 626; — kes(dür)mek : 513, 799, 846; — ve serenler : 513; — ve serenleri yalılara indürmek : 799
Direnova karyesi, Tırnovi kz. : 978
Direskene karyesi, Hamîdili sn. : 1304
dirhem : 363, 525, 1128
dirlik : 37, 63, 128, 439, 589, 899, 922, 1165; —dirlik açılmak : 660; — olmamak üzre tîmârın âhara tevcîhi : 590; — tasarrufı : 1286; — tevcîhi : 63, 64, 65, 660; —den safâlu olan gönüllü yarar yiğitler : 597; —e müstehık olanlar : 240; —i âhara virilmek : 65, 79, 589, 1048, 1447; —leri alınmak : 445, 594, 704, 808, 958; —lerün âhara tevcîhi : 127
diş kırmak : 106
dişi keçi : 89
Dîvân : 76, 216, 221, 243, 297, 299, 347, 352, 354, 363, 382, 391, 405, 413, 491, 493, 543, 605, 656, 671, 681, 816, 848, 1000, 1075, 1088, 1299; — itmek : 660; — zamânı : 73
Dîvân-hâne-i Budun : 205
Dîvân-ı Âlî-şân : 1405
Dîvân-ı Hümâyûn*
Dîvân-ı Mısır : 285, 449, 466
Dîvân-ı Mısriyye : 466
Dîvânî-oğlı(?), ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
divitdâr : 848, 981, 1426
Divitdâr-zâde, sipâhî : 1078
Divriği; — kazâsı : 120, 650, 1114; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206, 650, 1114; — sancağı kâdîları : 1165
diyânet ü istikâmet : 1133
diyâr; —-ı Cezâyir : 796; —-ı Garb : 562, 565; —-ı Hind : 256; —-ı Şark : 233; —-ı Tatar : 796
Diyârbekir : 12, 206, 211, 588, 1015, 1165, 1176, 1177, 1178, 1319, 1320, 1322, 1323, 1414; — beğlerbeğisi : 13, 206, 237, 390, 445, 446, 529, 686, 880, 944, 984, 1016, 1072, 1130, 1132, 1165, 1177, 1269, 1270, 1271, 1319, 1320, 1410, 1413, 1414, 1420, 1421, 1431; — beğlerbeğisi kethudâsı : 676, 832, 1132; — defterdârı : 439, 1421; — defterdârı kapukethudâsı : 439; — gönüllüler ağası : 1269, 1320; — gönüllüler bölüği : 1269; — Hazînesi : 13
diyet : 625; — def'ı : 235; — salmak : 571
Diyu Kal'ası : 355
dizdâr(lar) : 24, 84, 119, 275, 504, 534, 773, 774, 775, 778, 849, 855, 875, 900, 1046, 1052, 1053, 1063, 1110, 1118, 1132, 1149, 1162, 1163, 1173, 1182, 1202, 1209, 1211, 1212, 1215, 1247, 1263, 1287, 1290, 1364, 1419; —lığı alınmak : 534; —lığın âhara tevcîhi : 236, 773; —lık : 236
Dobniçe; — kazâsı : 46, 321; — Kâdîlığı : 135; — kâdîsı : 46, 1437
Dobracin Varoşı, Erdel(?) : 17, 797, 798
Dobruca koyunı : 878, 953
Dobruca[/Doburca] karyesi/kasabası, Boğdan vt. : 73, 452, 463, 653, 1111

Doburca bkz. Dobruca
doj : 1424
Dolne Kılonya karyesi, Foça kz. : 985
Dombrend(?), zimmî, Batnes k., Mat kz. : 1171
Domentoz(?), zimmî, re'îs : 1094
Don San Sebastiyan, Portugal Kralı : 355
donanma : 396, 455, 697, 820, 904, 1041, 1211, 1222, 1287, 1288, 1303, 1452, 1469; — çıkartmak : 455; — gemileri : 256, 397, 430, 561, 1423, 1479; — gemileri irsâli : 433; — gemilerinün hıfzı : 429, 562; — seferi : 597; —-i hasâret-rüsûm : 3; —-i hezîmet-âsâr : 3; —-i Nusret-karîn : 521, 561; —-i zafer-rehber : 597; —ya yeniçeri ta'yîni : 697, 702
Donanma-i Hümâyûn [/Tonanma-i Hümâyûn] : 3, 256, 257, 258, 270, 283, 397, 429, 430, 444, 453, 454, 455, 476, 521, 543, 560, 561, 562, 565, 566, 570, 575, 577, 578, 582, 592, 594, 595, 597, 619, 626, 643, 656, 685, 697, 702, 704, 705, 711, 723, 729, 803, 820, 830, 848, 860, 861, 868, 881, 882, 886, 900, 902, 905, 906, 912, 925, 930, 950, 971, 972, 981, 1005, 1041, 1049, 1208, 1209, 1214, 1215, 1216, 1217, 1289, 1423, 1424, 1469, 1477, 1479; — hıdmeti : 619; — için [ağaç] kat'ı : 626; — için fuçı tahtası kesilmek : 560; — için varil çıbuğı kesdürmek : 627; — irsâli : 521, 904; — kapudânı : 433, 453; — levâzimi için tereke bey'ı : 643; — mühimmi : 513, 723, 1336; — zahîresi : 786; —'a serdâr ta'yîni : 570, 597, 723; —'un deryâya çıkması : 714; —'un deryâya irsâli : 704; —-ı Nusret-karîn irsâli : 429
Donilec(?) karyesi, Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Donlic(?), primikür, şerîr ü müfsid, Malindol(?) k., Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Donsançoya, kâfir kapudânı : 274
dostluk; —a ve ahde muhâlif iş : 158, 306; — şerâyitını ri'âyet : 780; — ve ahd ü emân : 306
doyumluk bkz. toyumluk
döğ(dür)mek : 853, 1036
döğerek öldürmek : 648
döğişmek : 1002
Dökmeci, Gerede akçası denen akçayı harcayan, Hısâr, Ankara : 996
dönüm : 1437
Dördünci Bölük sipâhî-oğlanları : 1438
Dört Makâm bkz. Makâmât-ı Erba'a
dört binden aşağı olan sipâhîler : 1041
dört binlü sipâhîler : 705, 1041
Draç; — kazâsı, İlbasan sn. : 222, 677; — dizdârı : 773; — kâdîsı : 646; — Kal'ası : 1210
Dragan, Ermeni, Boğdan voyvodasının adamı : 530
dragman : 194, 207, 859, 1469
Drama; — kazâsı : 499, 539, 621; — halkı : 621; — Kâdîlığı : 885; — kâdîsı : 72, 344, 499, 552, 621, 896, 926
Drava nehri : 261, 262
Dregel voyvodası : 368
Dubravenik bkz. Dubrovnik
Dubrovnik [/Dubravenik]: 416, 1353; — beğleri : 226, 1146; — beğlerinün ilçileri : 416; — tâcirleri : 416; —'e varınca yol üzerinde olan kâdîlar : 745
dûdmân-ı hılâfet-penâh : 785
Dukagin; — livâsı : 782, 788; — beği : 538, 546, 782, 783, 784, 788, 801, 1238, 1299; — beği kethudâsı : 538, 782, 783, 788; — Kâdîlığı : 538; — Kâdîlığı re'âyâsı : 538; — sancağı kâdîları : 546
Dulkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ oğulları, Karaman vilâyeti : 268
Dulkâdiriyye [/Zulkadriye] (Dulkâdir(lü) ; —vilâyeti : 198, 277, 278, 279, 688; — beğlerbeğisi : 9, 96, 206, 301, 688, 1034, 1165, 1229, 1231
Durinak(?) nh., Hersek sn. : 503
Duş karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
düğün : 1400
düka : 536

Düka, Cuhûd oğlı, zimmî : 352
dükkân(lar) : 61, 105, 576, 588, 1022, 1038, 1133, 1229; — açmak : 30, 243; — binâ itmek : 61; — müste'cirleri : 163; — yangını : 105
dülbend : 229
Dülbendcihusâm Mahallesi, Galata : 492
dülger : 1208; — işletmek : 593; — tedârüki : 139
Dümenci, ehl-i fesâd, Âzâdlı k., Edirne kz. : 249
dümenleri virmek : 472
Dünür Meşhedi mevkı'ı, Nusaybin sn. : 563
Düri, fevtolan Ca'fer'in zevcesi : 987
düşmen : 31, 32, 152, 275, 519, 520, 692, 737, 798, 823, 868, 921, 941, 957, 1105, 1126, 1134, 1144, 1157, 1158, 1202, 1203, 1208, 1212, 1269, 1270, 1322, 1381, 1393, 1428, 1452, 1470, 1472; — ağzında olan kılâ' erenleri : 124; — ahvâli : 519, 906, 921; —alayı : 1384; — cânibine göz kulak dutmak : 1378; — cem'ıyyetleri : 152; — cem' olmak : 158; — def'ı : 519; — donanmaları : 1389; — hücûmı : 1389; — memleketine gaflet virdürmek : 1367; — taburları : 1202; — yarağı : 146, 149, 152, 188, 453, 594, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 803, 807, 808, 814, 816, 823, 827, 856, 886, 941, 960, 1009, 1010, 1011, 1045, 1073, 1105, 1126, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1226, 1237, 1239, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1299, 1319, 1321, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1374, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1427, 1452, 1476; — yarağıyla hâzır olmak : 1389; —-i bî-dîn : 1367; —-i mahzûl : 1320; — lik itmek : 1383; —ün kal' u kam'ı : 1322
düyûn : 414

ebhıra-i mu'attara : 90
ebnâ-yı sebîl : 44, 206, 253, 275, 337, 713, 978
Ebû-Bekir A'râbı : 1013
Ebû-Gurbe(?) sn. Basra vt. : 768
Ebû-Rîş Beğ, Ane Beği : 220, 341, 1130, 1132, 1323
Ebû-Sa'îd, Semâvât Sancağı Beği : 1418
Ebûbekir, Diyârbekir Defterdârı Kapukethudâsı : 439
Ebûbekir, hüküm verilen : 892
Ebü'l-Leys, yolu basılıp develeri gâret edilen, Turgud kz. : 1042
Ebü'l-Ma'âlî, İskenderiyye Kâdîsı : 722
Ebü's-Sü'ûd, Mevlânâ, Müftî : 659, 748
Ebülfazl, sâbıkâ Karaman'ı tahrîr eden : 166
Eceovası, Gelibolı kz. : 1284
ecnebî : 18, 1185, 1458
eczâ-i şerîfe tilâveti : 67, 193
edebsüzlük itmek : 174
Edhem Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 291
Edirne : 77, 196, 203, 296, 307, 363, 525, 553, 679, 718, 1028, 1038, 1133, 1147, 1197, 1326, 1334, 1343, 1441; — bostâncıbaşısı : 718; — kâdîsı : 196, 249, 307, 352, 363, 414, 438, 494, 525, 546, 548, 606, 679, 718, 945, 1057, 1133, 1196, 1276, 1310, 1334, 1343, 1411, 1438, 1450; — kâdîsınun kethudâsı : 606; — Mahkemesi : 1411; — zahîresi : 1334; — ze'âmeti : 691, 1310; —'ye varınca yol üzerinde olan kâdîlar : 196
ednâ bahâ : 481
Edremid; — kazâsı : 82, 133, 556, 567; — Kâdîlığı : 154; — kâdîsı : 82, 125, 138, 154, 314, 319, 1302
ef'âl; —-i habîsiyye : 686; —-i kabîha : 573, 615, 622, 1086; —-i nâ-meşrû' : 1092; —-i şenî'a : 206, 563, 622, 1236
Efendi, sipâhî, Karaman vt. : 605

Eflak (vilâyeti) : 30, 1208, 1430, 1470, 1475; — leşkeri : 1384; — oğlanı : 30; — sınurı : 1155; — toprağı : 1155; — voyvodası : 10, 155, 331, 378, 475, 477, 739, 750, 825, 1155, 1381, 1384, 1472; — [ve] Boğdan : 796
Eflakanlu karyesi, Aydos kz. : 576
Eflâni nâhıyesi, Kastamonı sn. : 48
Efrenc; — kılâ'ı : 906; — tâyifesi : 348, 367, 369; —-i la'în : 868
Eğil beği : 769
Eğirdür; — kazâsı : 955, 1039; — kâdîsı : 955, 1304; — Kal'ası : 130
Eğlen, harâmî, mahbûs, Gelibolı kz. : 1284
Eğri serhadleri : 1383
Eğrikapu, İstanbul kapılarından : 309
Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at : 897, 1050
ehl-i bâzâr : 437
ehl-i berât : 1131, 1460
ehl-i cihât : 386
ehl-i fesâd (tâyifesi) : 6, 73, 99, 103, 106, 121, 131, 133, 137, 138, 144, 150, 154, 156, 157, 169, 170, 174, 241, 242, 261, 271, 275, 310, 311, 314, 347, 350, 370, 393, 405, 406, 421, 427, 449, 536, 552, 556, 563, 567, 569, 583, 630, 632, 635, 636, 645, 646, 677, 689, 732, 785, 788, 791, 831, 870, 887, 914, 966, 972, 973, 1000, 1025, 1027, 1036, 1075, 1076, 1082, 1085, 1091, 1096, 1098, 1201, 1245, 1250, 1268, 1283, 1298, 1304, 1339, 1355, 1399, 1436, 1440, 1455; — gurbet ü Çingâne tâyifesi : 569; — harâmîler : 347; — mecma'ı : 978; — sûhte tâyifesi : 1395; — ü şenâ'at : 131, 135, 137, 143, 144, 234, 241, 253, 347, 390, 404, 421, 463, 469, 544, 583, 589, 603, 631, 646, 672, 785, 873, 899, 912, 920, 946, 1062, 1074, 1111, 1119, 1279, 1356, 1363; — ü şenâ'ati def' u ref' itmek : 144, 631; —a hımâyet : 1074; —a ıbret-nümâ olmak : 1355; —a ruhsat virmek : 73; —ı def' : 698; —ı yataklandurmak : 131, 544, 583, 636; —un demi : 569; —un haklarından gelinmek : 677; —un teftîşi : 99; —un urûkın kat' itmek : 870; —un yatağ u turakları : 791
ehl-i garaz : 1039, 1133; — sözi : 1018
ehl-i hevâ : 1050; — vü fesekâyı ziyâret : 1297
ehl-i hıref : 1222
ehl-i ırz hâtûnlar : 833
ehl-i İslâm : 45, 509, 796, 1245, 1423; —'dan hamrı ref' itmek : 45
ehl-i kisb ü kâr : 1018
ehl-i mansıb : 45
ehl-i meclis olmak : 850
ehl-i örf : 121, 182, 403, 613, 717, 989, 990, 1025, 1171; —e gamzitmek : 104; —e hükmeylemek : 403
ehl-i salât : 686
ehl-i sitt : 1390
ehl-i şer'a itâ'at : 604
ehl-i şirret ü şekâvet : 573, 615
ehl-i telbîs ü tezvîr : 1449
ehl-i tezvîr : 159, 380, 540, 933, 946; — ü telbîs : 680
ehl-i tüccâr : 538
ehl-i vukûf : 114, 137, 166, 172, 245, 255, 288, 295, 793, 800, 821, 826, 1002, 1020, 1071, 1113; — müslimânlar : 166; — ve bî-garaz müslimânlar : 42; — ve mu'temedün-aleyh muhamminler : 726; — ve mu'temedün-aleyh müslimânlar : 42
ehl ü ıyâl : 252, 320, 348, 452, 660, 795, 914, 957, 1355, 1434, 1435
e'imme : 346; — vü hutabâ : 679; —-i Hanefiyye : 328; —-i Hanefiyye hılâfına hükmitmek : 328
ekâbir ü a'yân : 481, 486
ekin : 885; —lere koyun salmak : 1449; —leri bârgîrlere yidürmek : 460; —leri biçdürmek : 460, 528; —leri çiğnetmek : 300; —leri döğdürmek : 460, 528; —leri harmen itdürmek : 460, 528
ekl; — ü bel' (itmek) : 1078, 1295; — ü ketm itmek : 591; —e kâbil meyve : 1068; —e kâbil olmayan et : 414

Ekrâd beği : 888, 1165
Ekrâd bkz. Kürd
Ekrâd Mahallesi, Safed sn. : 78
eksük bahâ : 76
el; — düşürmek : 241, 347; — kesilmek : 347; —e getürmek : 125, 126, 907; —i berâtlu neferler : 633; —i düşmek : 200; —i harbelü kâfirler : 393; —i harbelü martaloslar : 393
Elçin(?) Sopani k., Görice kz. : 495
elfâz-ı kabîha ile şetmitmek : 527
Elişte karyesi, Kefe sn. : 1311
Elkâs Seferi : 1473
Elmaçukurı halkı, Kastamonı : 1000
Elmalu; — kazâsı : 767; — kâdîsı : 767
Elöz mevkı'ı, Mezistre kz. : 826
Elparanço, Dârende, Filordin baylosu : 274
Elvend bin Rüstem, sipâhî, hırsuz : 98
emâkin-i; — mutahhere : 1260; — müşerrefe : 39
emânet : 1266; — tarîkı : 1182; — ü istikâmet : 233; —(e) konılmak : 675, 826, 842, 1441, 1456
Emen karyesi, Beğşehri sn. : 613, 1198
emîn(ler) : 187, 518, 681, 795, 915, 998, 1065, 1097, 1266, 1277, 1291, 1440, 1446
emîn; — ü mahfûz : 919; — ü masûn : 583, 1355; — ü sâlim : 155, 317, 318, 701, 702, 750, 755, 872, 880, 1385, 1387
Emînüddîn, fısk u fücûr ve ef'âl-i kabîha üzre ilhâdı olan, Şâm : 1086, 1092
Emîr Îsâ, Buhayra Fellâhları Şeyhi : 459
Emîr, yalancı şâhid, hırsuz, Emen k., Beğşehri sn. : 613, 1198
Emîrhâc, hısâr-eri, Rumkal'a kz. : 660
Emîrşâh, sâbık Kengırı Kâdîsı : 890
emlâk : 76, 416, 796, 893; — satdurmak : 123; — ü esbâb : 208, 209, 410, 614, 654, 668
emn ü emân : 3, 21, 75, 151, 158, 201, 240, 256, 271, 303, 355, 424, 538, 708, 742, 743, 785, 796, 1127, 1383
Emnî Sinân Meredesi(?), mülhid tâyifesi, İlbasan : 974
emr-i hümâyûn : 17, 122, 124, 161, 538, 761; —a ve sulha mugâyir : 424
emr-i münîfe mugâyir : 61
emr-i şer' : 51, 59; —-ı kavîm : 133, 241, 528; —-ı şerîf : 131
emr-i şerîf : 40, 47, 51, 60; — gönderilmek : 49; —e mugâyir : 165, 261
emre mugâyir iş : 302
emre muhâlif : 24, 25, 28, 226, 266; — tereke geçürtmek : 298
Emre, Kâtib Mustafâ oğlı, tîmâra mutasarrıf, Bilori k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
emred-oğlanı fi'l-i şenî kasdına çekmek : 836, 1118, 1148, 1218
Emrullâh, Nasûh Hâce Evkâfı Mütevellîsi, Aydıncık ks. : 403
emti'a : 1047
emvâc-ı deryâ : 269, 516
emvâl : 585, 831, 857, 867, 1080, 1081, 1110, 1118, 1148, 1219, 1283; — gâreti : 583, 1403; — ü esbâb : 1245; — ü esbâb gâreti : 544, 583, 585, 783, 784, 1433; — ü esvâb : 205; —-i hâssa : 205, 545, 889; —-i hâssanun cem' u tahsîli : 205; —-i hâssanun hıfz u hırâseti : 667, 728; —-i vakf : 466; —i yağmâlatmak : 585
Enbiyâ, Şehrizol Kulları Ağalığı'ndan ma'zul Mehmed Ağa'nın adamı : 1403
Encan, ehl-i şirret ü şekâvet, Visoka nh., Bosna : 1061
endâze : 696
envâ'-ı bahâr : 1362
envâ'-ı fesâd ü şenâ'at : 1415
envâ'-ı hîle vü hud'a : 172

envâ‘-ı ıkâb ile mu‘âkab olmak : 704
envâ‘-ı ıtâb ü ıkâb : 146; —-ı elîm : 167, 226
envâ‘-ı ıtâb-ı elîm : 1380
envâ‘-ı kabâyih : 1236
envâ‘-ı te‘allül : 680
envâ‘-ı ukûbet : 686
envâ‘-ı zecr ü ihânet : 233
er : 1203
erbâb-ı cihâtun ahvâli : 679
erbâb-ı hıref : 1256
erbâb-ı hukûk : 428
erbâb-ı sebîl : 135, 954, 978
erbâb-ı tîmâr : 7, 64, 79, 81, 127, 131, 161, 219, 228, 239, 241, 276, 301, 347, 410, 499, 592, 595, 598, 633, 667, 719, 728, 794, 844, 884, 901, 902, 913, 935, 951, 1077, 1184, 1211, 1355, 1400, 1448; — ihrâcı : 64, 65; — re‘âyâsı : 829; —a istimâlet virmek : 131; —dan ıtlâk : 79
erbâb-ı vezâyif ü cihât : 1018
erbâb-ı zü‘amâ : 913
Erbil; — sancağı : 734; — beği : 206, 686; — kâdîsı : 206
Erciş; — beği : 588; — Kal‘ası : 1029, 1030; — varoşı : 588
erdeb : 409, 485
Erdel (vilâyeti) : 17, 32, 146, 147, 152, 158, 207, 263, 334, 519, 640, 750, 785, 790, 792, 796, 797, 798, 801, 823, 828, 941, 957, 958, 1073, 1143, 1144, 1150, 1158, 1188, 1189, 1190, 1367, 1369, 1376, 1378, 1380, 1383, 1387; — kralı : 32, 147, 148, 155, 158, 259, 303, 331, 332, 519, 628, 633, 639, 738, 749, 779, 781, 802, 807, 811, 814, 817, 819, 835, 839, 859, 921, 922, 960, 1009, 1010, 1045, 1126, 1152, 1154, 1157, 1201, 1203, 1350, 1351, 1379, 1381, 1385, 1422; — kralı ilçisi : 1126; — seferi : 1299; — serhad(ler)i : 158, 801, 802, 1422; — sınırı : 785, 1358, 1367, 1383; — sınırında olan leşker : 1350, 1351; — vilâyetinden alınan kal‘alar : 1350, 1351
Erdod Kal‘ası, Erdel : 921
Erdohik mevkı‘ı, Göle Kalesi civarında, Tımışvar vt. : 1233
Ereğli karyesi, Keşan kz. : 934
Ereğli kazâsı, Tekfurtağı : 441, 832, 984
Ereğli; — kazâsı, Karaman : 635, 832, 984; — kâdîsı : 635
erenler : 29, 57, 124, 517, 722, 826, 1052, 1072
Ergani; — kazâsı, Diyârbekir : 832; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Ergene Köprisi, Çorlı : 1032
Ergirikasrı; — nâhıyesi, Avlonya sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 200, 241, 347
Eri karyesi, Kudüs-i Şerîf : 50, 55
Eriklü karyesi, Kite kz. : 41
Erim kâdîsı : 853
erkek koyun : 877, 878
Erkoca, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Ermeni : 480, 530; — Kenîsesi, Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Ermenibâzârı kâdîsı : 962
Ertoğdı bin Kara Fakîh, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 713, 1199
erzen isrâf ü itlâfı : 875
Erzincan : 60; — kâdîsı : 233, 260, 1060
Erzurum (sancağı/livâsı) : 21, 260, 532, 533, 1165; — beğlerbeğisi : 21, 60, 206, 210, 233, 247, 342, 445, 532, 638, 693, 769, 883, 888, 936, 939, 970, 1060, 1099, 1165, 1243, 1345, 1348, 1448, 1451; — beğlerbeğisi kethudâsı : 21, 206, 693; — çavuşları : 883; — kâdîları : 1278; — kâdîsı : 60, 427, 769, 888, 1099, 1165, 1451; — Kal‘ası : 60; — kulları : 436, 532, 1048; — nâzırı : 260; — sancakbeğleri : 206; — serhaddi : 1006; — tîmârları defterdârı : 970

esbâb(lar) [/esvâb] : 7, 114, 192, 195, 196, 255, 261, 269, 301, 320, 348, 378, 380, 419, 530, 544, 546, 576, 583, 613, 640, 641, 654, 668, 671, 688, 710, 739, 740, 795, 826, 832, 833, 842, 857, 863, 867, 869, 871, 898, 984, 985, 986, 987, 993, 999, 1000, 1056, 1062, 1074, 1079, 1080, 1081, 1084, 1089, 1096, 1110, 1111, 1117, 1118, 1138, 1139, 1148, 1149, 1171, 1193, 1201, 1219, 1224, 1241, 1245, 1250, 1261, 1283, 1347, 1433, 1440, 1457, 1473; — defteri : 999, 1047; — gâreti : 133, 154, 222, 498, 529, 773, 920, 1036, 1306; —iştirâ itmek : 576; — sirkati : 156, 157, 169, 243, 249, 296, 576, 598, 647, 1306; — ü âlât : 875; — ü emlâk : 467, 630, 654; — ü emvâl : 82, 126, 252, 583, 782; — ü emvâl gâreti : 831, 1318, 1355; — ü emvâli gâret ü hasâret itmek : 44, 782; — ü menâl : 365; — ü metâ‘ : 317, 383; — ü tavar(lar) : 304, 334, 350, 358, 501, 641, 672, 745, 782, 1434; — ü tavar gâreti : 44, 501, 506; —soymak : 229; — yağmâ itmek : 261, 909; — yağmâlamak : 671, 1309; —-ı ceng ü cidâl : 1143, 1177; —-ı ceng ü cidâl ve harb ü kıtâl : 802, 1376; —-ı ceyş ü kıtâl ve harb ü cidâl : 801; —-ı harb ü kıtâl : 454; —-ı tîmâr : 843; —ları alınmak : 544, 583, 717; —larun almak : 1304

esîr : 141, 168, 180, 205, 222, 274, 291, 348, 367, 501, 536, 623, 651, 663, 675, 689, 788, 872, 914, 1148, 1245, 1293; —almak : 651; — bey‘ı : 623; — çıkarmak : 653; — eylemek : 1425; — ıtlâkı : 261, 623, 651, 689, 788, 1425; — it(dür)mek : 261, 262, 311, 460, 501, 528, 623, 652, 677, 919, 1441; — kullanmağı yasak itmek : 1197; — olmak : 624, 663, 675; — satun almak : 1197; — ü hasâret itmek : 722; —leri gâret itmek : 1317; —leri zâyi‘ u telef itdürmek : 651; —likden halâs : 311

Eski Câmi‘ : 507

eskici : 1255

Eskiil kâdîsı : 635

Eskişehir ; —Kâdîlığı : 132; — kâdîsı : 372, 962, 1104

eskud : 942

esliha : 1209

Espine(?) karyesi, Ağrıboz sn. : 8

Estal, zimmî, ücretle hendek kazan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128

esvâb bkz. esbâb

eşedd-i ıkâb ile mu‘âkab olmak : 523

eşek gasbı : 914

eşirrâ : 408, 583, 918, 1114, 1165, 1268; — vü eşkıyâ : 579; —-i A‘râb : 390

eşkıyâ : 70, 75, 97, 127, 151, 152, 158, 205, 237, 261, 262, 431, 552, 652, 653, 689, 698, 722, 788, 822, 914, 919, 967, 975, 1199, 1348, 1437, 1475; —cem‘ı : 152; — serdârları : 1118; — vü eşirrâ : 868; — vü eşrâr : 906; —yı ele getürmek : 97; —yı tu‘me-i şemşîr itmek : 652

et : 363, 414, 438, 1018, 1034; — muzâyakası : 379, 877, 878, 1067, 1333, 1334, 1406, 1407, 1408, 1409, 1430

etfâl; — ü ezvâc : 205, 365, 788, 1298; — ü ezvâcı esîr itmek : 782; —i esîr itmek : 919, 1476

etıbbâ : 1147

etmek : 1258, 1467; — almak : 289

etmekci(ler) : 115, 1007, 1256; — ihrâcı : 34; — ta‘yîni : 115

ev(ler) : 54, 114, 426, 593, 832, 1038, 1062, 1117, 1133, 1192, 1228, 1249, 1250, 1268, 1275, 1276, 1434, 1436, 1455; — aç(ıl)mak : 181, 1282, 1449; — bas(ıl)mak : 14, 103, 176, 182, 203, 222, 235, 249, 391, 393, 431, 550, 630, 647, 654, 656, 668, 681, 688, 740, 764, 899, 914, 991, 1000, 1036, 1062, 1081, 1089, 1110, 1118, 1170, 1219, 1250, 1304, 1347, 1355, 1395, 1403, 1416, 1438, 1451; — binâ itmek : 123, 829, 1264, 1436; — ihrâkı : 644; — yıkmak : 1436; —de hamr saklamak : 589; —e kız getürmek : 991; —i alınmak : 717

Evcûş karyesi, Şehrizol : 44

Evhad karyesi, Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293

Evhad, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405

evkâf : 834, 885, 1063, 1073, 1182, 1436, 1461; — bakâyâsı : 58, 964; — îrâd u masârif ve muhâsebe defterleri : 637; — îrâd u masraf defterleri : 1160; — icmâl ve mufassal defterleri : 1160; — kâdîları : 929; — mahsûli : 387, 591; — mesâlihı : 896; — muhâsebe defteri : 591; — muhâsebesi : 85, 1136, 1160; — muhâsebesi teftîşi : 507; — mütevellîsi : 964, 1078, 1104, 1147, 1160, 1282; — nâzırı : 637; — teftîşi : 591, 1104; — terekesi : 407, 926, 928; — u emlâk : 427; — yevmiyye defterleri : 1160; — zevâyidi : 466;

—-ı selâtîn : 466; —-ı selâtînun muhâsebesi : 466; —-ı şerîfe : 39; —a ilhâk : 51, 52, 66; —da istihdâm : 57; —un harâba müşrif olması : 586, 591; —un ta‘mîr ü ihyâsı : 586
evkât-ı hamseye müdâvemet : 1050, 1204
Evlâd-ı Gafîr bkz. Yûsuf
evlâd; — gâreti : 919; — ü ekbâd : 785; — ü ensâb : 1261; — ü etbâ‘ : 1434, 1435
Evliyâ, Şeyhlu : 1390
Evranos Beğ Evkâfı : 85; — kâtibi : 1078; — mütevellîsi : 1136, 1160; —'nun muhâsebesi : 85
Evranos, za‘îm, hüküm verilen : 1248
Evren Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm verilen : 665, 668, 683
Evren, erbâb-ı tîmârdan, Hayrabolulu : 1355
Evreşe nâhıyesi, Gelibolu kz. : 315
evsat muhâsebesi : 1437
evzâ‘ u etvâr : 1218
evzâ‘-ı münker : 1218
evzâ‘-ı şenî‘a : 573
Eymânşâh Derbendi, Bağdâd : 1434, 1435, 1442
Eymir Alî, keffîl, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1338, 1364
Eymir, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
Eymir, yalancı şâhid, hırsuz u harâmî, Emen k., Beğşehri sn. : 613, 1198
Eynel, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
eytâm-ı sığâr : 656
eyüce bişmiş tuğla tedârüki : 1335
eyyâm-ı; — sa‘âdet ve hengâm-ı adâlet : 44; — sa‘âdet-i hümâyûn : 237; — şitâ : 1003
Eyyûb Çavuş, hüküm götüren : 228
Eyyûb kazâsı : 949
Eyyûbî Fakîh, hüküm verilen : 1222
Ezine kâdîsı : 1302
ezvâcı esîr itmek : 919, 1476

fâhışe(ler) : 206, 563, 1236
Fahrî, oğlu katledilen hâtûn, Beğtatarı k., Yenişehir kz. : 1273
Fakîh Çeşteci, İskenderci nâm kimsenin evini basan, Selmân k., Hezârgrad kz. : 1089
fakîhler : 328
Fakîhvîrânı karyesi, Keşan kz. : 934
fakîr bkz. fukarâ
Falalit(?), re’îs : 254
Fânî Dede, harâmîler tarafından katledilen Haffâf Ömer'in kardeşi, Üsküb : 858
Fâris, Kethudâ, Hârim kz. : 182
Fas hâkimi : 971, 972
Fasıllar karyesi, Seydîşehri kz. : 145
fasl-ı husûmet ve kat‘-ı nizâ‘ : 474
Fâtıma Hâtûn, Mekke-i Mükerreme'de vakıf eve mutasarrıf : 426
Fâtıma, Şehirköy k., Edremid kz. : 82
fâtih-ı Ka‘be : 90
Fâyik, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
Fazl bin Leys, Şatt-ı Tavîl Beği : 804
Fazlullâh, ehl-i fesâd tarafından oğlu çekilen, Tekeili sn. : 887
Feke karyesi, Sis sn. : 551

Felek, ev basıp adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli kz. : 1074
fellâh(lar) : 919, 1017, 1079, 1102
Fener (nâhıyesi/kazâsı), Tırhala sn. : 437, 591, 1174, 1185; — kâdîsı : 72, 673
Fener Limanı, Preveze : 1288
fener, Karadeniz Boğazı'nda : 160
ferâce : 249, 869
Ferdinando, Arkadüka : 306, 796
Ferecik kâdîsı : 77, 227, 548
Ferecullâh : 683
Ferecullâh, Ahmed oğlı, Rûz-nâmeci Şâkirdi, Kâtib : 654, 668
Ferenduş, Beç (Nemçe) Kralı, Maksimilyanoş'un babası : 20, 31, 32, 147, 151, 152, 158, 175, 306, 520, 738, 742, 779, 785, 796, 1150, 1383
Ferenduş-oğlı bkz. Maksimilyanoş
Ferhâd Beğ, müteveffâ Lahsâ Beğlerbeğisi : 661
Ferhâd Beğ, Tercemân : 334
Ferhâd Beğ, Zaçesne Sancağı Beği : 610, 611, 801, 967, 1237, 1378
Ferhâd Çavuş, Çerkes, hüküm verilen : 1357
Ferhâd Paşa, müteveffâ Bağdâd Beğlerbeğisi : 1048
Ferhâd Paşa, Vezîr, sâbık Yeniçeri Ağası : 19, 969, 1249
Ferhâd, Bâzârcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunan : 36
Ferhâd, Dergâh-ı Mu‘allâ Bölükbaşısı : 310
Ferhâd, evi basılan, Karahısâr-ı Şarkî : 990
Ferhâd, Hazînedâr, Semendire : 1129
Ferhâd, hizmetkâr, Çirmen sn. : 434
Ferhâd, hüküm verilen : 1294, 1301
Ferhâd, Kara, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Ferhâd, Kaytâs'ın hizmetkârı : 406
Ferhâd, Kuduz, Beğşehri : 980, 1008
Ferhâd, Nevesin ks. : 202
Ferhâd, re’îs : 364
Ferhâd, sipâhî, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Ferhâd, sipâhî-oğlanı, hüküm verilen : 1061
Ferhâd, Südde-i Sa‘âdet Kapucıbaşısı, Mîr-âhûr : 1325
Ferhâd, tîmâr mutasarrıfı, Ardanuç sn., Erzurum : 1243
Ferhâd, Yemen müteferrikalarından, Muha Kapudânı : 382
Ferhâd, yeniçeri : 371
Feridiç, Nevesin ks. : 202
fermân*
ferrâce : 869, 898
Ferruh Beğ, Karlıili Beği : 705
Ferruh Beğ, Kırkkilise Sancağı Beği : 18, 801
Ferruh Çavuş, Bölük Çavuşu : 512
Ferruh Çavuş, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 135, 321, 552
Ferruh Çavuş, Selanik'de mehâyif teftîşinde bulunan : 231, 232
Ferruh, Kapukethudâsı : 421
Ferruh, Lahsâ Beğlerbeğisi : 1139
Ferruh, sağ-bölük ulûfecilerinden, Ellibeşinci Bölük'de, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Ferruh, Sağ-kol Garîb Yiğitleri Çavuşu : 1028
Ferruhşâd : 741
Ferruhşâd bin Abdülcebbâr, mültezim, Rûm vt. : 208, 209, 351

feryâdcılar : 174
fesâd ü şenâ‘at : 7, 27, 42, 44, 70, 73, 83, 88, 97, 126, 131, 133, 156, 159, 173, 179, 200, 204, 205, 206, 210, 252, 347, 348, 367, 369, 375, 390, 393, 400, 404, 406, 415, 427, 460, 470, 517, 529, 544, 579, 583, 589, 598, 603, 604, 631, 632, 636, 644, 653, 655, 657, 664, 713, 721, 732, 747, 764, 767, 783, 784, 791, 831, 870, 873, 892, 899, 902, 911, 912, 914, 916, 917, 919, 920, 944, 946, 958, 967, 990, 991, 1000, 1036, 1044, 1062, 1076, 1081, 1082, 1085, 1096, 1098, 1110, 1111, 1117, 1118, 1119, 1130, 1148, 1170, 1181, 1201, 1224, 1234, 1244, 1245, 1250, 1277, 1278, 1279, 1282, 1283, 1285, 1288, 1294, 1298, 1301, 1339, 1341, 1355, 1359, 1395, 1399, 1415, 1436, 1451, 1468; — iden sûhteler : 1306; — ve cerîme : 145; —den tathîr ü pâk itmek : 44; —e mübâşeret : 698; —e mübâşir olanları ele getürmek : 44
fesâd [/fesâdât] : 7, 82, 83, 121, 131, 243, 247, 253, 261, 271, 301, 319, 347, 390, 432, 463, 494, 502, 520, 537, 596, 604, 639, 645, 647, 653, 664, 671, 672, 698, 713, 791, 832, 957, 966, 968, 985, 1036, 1060, 1080, 1092, 1096, 1111, 1112, 1120, 1125, 1132, 1168, 1170, 1179, 1194, 1207, 1245, 1269, 1271, 1283, 1347, 1433, 1440, 1451, 1455; — ehli : 722; — eylemek : 217, 268; — itmek : 17, 184, 452, 583, 585, 1341; — ü fitne : 205; — ü kıtâl : 664; — ü şekâvet : 1268; — ü şirrete mübâşeret : 698; — ü zarar : 411; —a mübâderet : 785; —a mübâşeret : 773
fesâdât bkz. fesâd
feseka (tâyifesi) : 206, 509, 1344
fesh-ı ahd : 785
feth : 429, 481, 743, 796, 868, 902, 906, 921, 976, 1134, 1202, 1257, 1423, 1479; — u fütûh : 562, 1379, 1479; — u istihlâs : 429, 562, 565; — u nusret : 904; — u nusret-makrûn : 444; — u zabt : 971; — u zafer : 902, 971, 1470; —-ı hâkânî : 39, 250, 282, 338, 538, 761, 1003
Fethıye(?) Gedüği, Şehrizol : 44
Fethıyye, Basra : 1176, 1177
Fethî, Akkirman Sancağı Beği Hasan'ın adamı : 625
Fethî, Voyvoda : 826
fetret : 108, 111, 960; — vâkı‘ olmak : 88; — zamânı : 651
fetvâ(lar) (fetevâ) : 659; —-yı şerîf : 309, 756
Fırat suyı : 529, 832
fısk : 1100; — u fesâd : 1060; — u fücûr : 76, 88, 96, 206, 509, 547, 563, 589, 656, 657, 938, 1086, 1148, 1221, 1316, 1344, 1348; — u fücûrun def‘ı : 1310; —itmek : 547
fi‘l-i şenî‘ : 252, 264, 348, 367, 369, 764, 1148, 1170, 1400
fikr ü tedârük : 699
Filek : 1367, 1389; — beği : 201, 1156, 1367; — beği kethudâsı : 1023; — Kal‘ası : 201, 1023; — serhadleri : 1389; — sipâhîleri : 1023; — za‘îmleri : 1023
Filibe; — kazâsı : 14, 709, 1255; — ahâlîsi : 338; — kâdîsı : 14, 72, 338, 610, 656, 833, 836, 1256; — Zindânı : 656
filori : 7, 49, 274, 285, 367, 369, 468, 475, 577, 654, 668, 717, 779, 796, 855, 898, 1022, 1038, 1052, 1057, 1107, 1169, 1260, 1436; — altun : 785; — gasbı : 305; — hıfzı : 1357; — irsâli : 1357
Filorici Hâsları, İskenderiyye sn. : 502, 664
Filorina kâdîsı : 72
Filos karyesi, Mat kz., İlbasan sn. : 460, 528
Finike, Elmalı kz. : 767
firâr : 367, 369, 552, 1465, 1475; — eylemek : 550; — iden müfsidler : 628, 692; — itmek : 73, 517, 520, 529, 1317
firâset ü ihtimâm : 815
fitne : 736; — vü fesâd : 150, 275, 303, 304, 779, 833, 1120, 1233, 1437
Flokok(?) karyesi, Debri kz. : 644
Foça, Hersek : 1303; — İskelesi : 514; — Kâdîlığı : 1446; — kâdîsı : 985
Foçalar, Saruhan sn. : 1214, 1303
forsa : 168
Franceşko Maşor Marta [/Franceşko Şomartine], Andıra Cezîresi Beği ve mültezimi : 252, 348, 367, 369

Franceşko Şomartine bkz. Franceşko Maşor Marta
Françe; — dragmanı : 1469; — pâdişâhı : 942, 1359, 1361, 1362, 1398; —lü'nün gemileri ve âdemleri ve metâ'ları : 1362
Frengistân : 348, 367, 369, 601, 766, 1385, 1387
frenk(ler) (tâyifesi) : 141, 252, 348, 367, 369, 1269, 1272, 1436; — beği : 942; — esîrler : 348, 367; — hâneleri : 252, 348
fuçı : 302, 397, 547, 1173; — tahtaları gemileri : 900; — tahtaları irsâli : 397; — tahtaları tedârüki : 560; — tahtası iltizâmı : 397; — tahtası(ları) : 397, 560, 601
fukarâ ribatları, Medîne-i Münevvere : 91
fukarâ [/fakîr] (tâyifesi) : 39, 91, 166, 182, 224, 316, 336, 356, 376, 395, 409, 492, 538, 571, 588, 604, 642, 782, 893, 896, 935, 1095, 1165, 1260, 1294, 1432, 1439; — etten şekvâ itmek : 414; — vü ağniyâ : 793; — vü gurabâ : 538; — vü zu'afâ : 93, 95, 409, 481, 794; — vü zu'afâ mahallâtı : 273; —nun mehâyifleri : 161; —u'l-hâl : 1073; —ya te'addî itmek : 573, 615; —yı bî-günâh tutdurmak : 202; —yı rencîde itmek : 202, 1050
Furıcek Yanoş, zimmî, serbest bırakılan Beçli esir : 747, 763
furtuna : 826
futa : 1117
Fuvva kâdîsı, Mısır vt. : 459, 1080
fuzûlen oturup temekkün itmek : 695
fuzûlî barkan ihdâs itmek : 17
fütûh : 971

gadr : 1139; — ü hıyânet : 1102; — ü zarar : 445
gaflet : 1237; — ü ihmâl : 823
Galata : 577, 745, 765; — kâdîsı : 274, 492, 1200, 1264; — Mahkemesi : 930; — Mukâta'ası : 643; — re'îsleri : 1005
gallât : 261, 539
gammâz : 596, 893, 1294; — u müzevvir : 150; — u şerîr ü şakî : 537
gamz : 989; —itmek : 993
Ganî, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
ganîler bkz. ağniyâ
garaz : 1039, 1254; — itmek : 688; — u ta'assub : 794, 1086, 1286, 1435
gâret : 103, 108, 154, 205, 206, 262, 383, 459, 501, 544, 639, 651, 652, 664, 681, 689, 692, 695, 722, 732, 735, 743, 773, 782, 783, 788, 795, 826, 831, 849, 899, 902, 919, 920, 944, 1017, 1036, 1042, 1047, 1056, 1062, 1079, 1080, 1081, 1084, 1089, 1102, 1110, 1117, 1118, 1130, 1149, 1201, 1219, 1224, 1233, 1245, 1251, 1283, 1476; — eylemek : 383, 1433; — it(dür)mek : 44, 73, 585, 652, 653, 1132; — olmak : 74; — olmış tavarlar : 180; — olunan âdemler : 97; — olunan tavarlar : 97; — ü hasâret : 44, 857, 871, 872, 919, 1132, 1148
garkol(un)mak : 518, 826, 832
gasb : 223, 353, 416, 644, 650, 914; —en tarla zirâ'ati : 650
Gaveryad karyesi, Lârende kz. : 1107
gavgâ : 681, 738, 781, 1222; — vü hengâme : 1200
Gavril Sebitar, eşkıyâ, Boğdan : 975
gaybet; — eylemek : 772; — iden harâmîler : 1397; — iden mücrimler : 534; — it(dür)mek : 48, 62, 83, 98, 101
Gaybî, ehl-i fesâd, Van vt. : 698

gazâ : 429, 444, 445, 453, 455, 562, 565, 972, 1479; — itmek : 521, 570, 597; —-yı azîm : 1479; —-yı şerîf : 455, 521, 562, 565, 597; —-yı şerîfe terğîb it(dür)mek : 429, 565; —-yı zafer-âsâr : 429, 562; —da hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlar : 597; —dan safâlu gönüllü re'îsler : 455; —dan safâlu yarar yiğitler : 521; —dan safâsı olan gönüllü yarar yiğitler : 521; —dan ve dirlikden safâlu olan gönüllü yarar yiğitler : 597

gazab(?) u hayf : 659

Gazanfer Beğ, Kırşehri Beği : 453, 594, 705, 1165

Gazanfer, Kethudâ : 145

Gâzî Çavuş, Mar'aş beğlerbeğisinin adamı : 161

gâzî : 1202

Gâzî, Çavuş-oğlı : 453

Gâzî, ehl-i fesâd, kâtil, oğlancık ayartan, Ohri sn : 1082, 1085

Gâzîbeğ karyesi, Hüseyin-âbâd kz. : 106

Gâzûb(?) karyesi, Mişe-i Ardahan nh., Erzurum vt. : 638

gazv ü cihâd : 868, 906

Gazvin : 693

gazzâz : 1255, 1256

Gazze (livâsı/sancağı): 49, 51, 55, 56; — beği : 55, 443, 919, 1165; — Beği Hâsları : 52; — Hâsları : 417; — kâdîsı : 51, 52; — Sancağı Hâsları : 51; — sancağı kâdîları : 1165

Gecik(?) nâhıyesi, Erzurum vt. : 260

geçid : 1096, 1111; — mahalleri : 262

gedük(ler) : 63, 482, 517, 775, 1187, 1420; — mutasarrıfı : 752; — ta'yîni : 275; — tevcîhi : 119, 128, 129, 534, 720, 752, 775, 1320; — virilmek : 275; —e mutasarrıf olan kimesneler : 184; —leri âhara virilmek : 903, 1420; —leri alınmak : 119; —leri cürmle alınmak : 184; —lerinden ref' itmek : 129; —lerün âhara tevcîhi : 517, 534; —li çavuşlar : 860, 862

Geğvene(?) karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638

Gekbovize kasabası, Üsküdar kz. : 243, 491

Gelevri karyesi, Vize sn. : 176, 177

Gelibolı (kazâsı/sancağı) : 24, 105, 192, 388, 398, 407, 444, 594, 705, 731, 862, 1364; — Boğazı : 192; — dizdârı : 24, 1290; — emîni : 371, 441, 458, 554, 587, 1443; — hâssa harc emîni : 28, 387, 1342; — İskelesi : 379, 441; — İskelesi emîni : 398; — Kâdîlığı : 1338; — kâdîsı : 105, 315, 326, 371, 379, 387, 441, 521, 548, 554, 587, 601, 659, 730, 731, 831, 900, 1175, 1192, 1284, 1290, 1302, 1318, 1342, 1419, 1443, 1457; — voyvodası : 364; —'dan Selanik'e varınca yalıda olan kâdîlar : 1220

Gelikor(?) karyesi, Eyyûb kz. : 949

gemi(ler) : 3, 25, 28, 34, 40, 41, 84, 87, 88, 102, 116, 126, 139, 160, 185, 190, 256, 257, 258, 266, 269, 275, 283, 298, 299, 305, 311, 312, 326, 356, 364, 367, 383, 387, 388, 407, 417, 423, 425, 429, 433, 441, 448, 458, 489, 490, 498, 510, 518, 531, 536, 539, 560, 562, 565, 568, 575, 577, 578, 592, 601, 619, 621, 626, 627, 656, 658, 664, 671, 710, 773, 786, 799, 826, 845, 868, 900, 906, 926, 949, 988, 1003, 1036, 1068, 1127, 1148, 1149, 1173, 1211, 1214, 1215, 1220, 1253, 1259, 1287, 1288, 1289, 1290, 1291, 1303, 1311, 1317, 1337, 1342, 1359, 1362, 1377, 1382, 1398, 1423, 1429, 1443, 1445, 1453, 1464, 1469, 1479; — ağacı : 122, 362, 799; — ağacı kat' itmek : 1064; — ağacı kesimi : 283, 361; — ağaçları hıdmeti : 1116; — âlâtı : 213, 1290; — basmak : 773, 1148; — binâsı : 116, 139, 510, 626, 1103; — çengâl üzerinde olmak : 826; — demüri : 826; — direği : 826; — donatmak : 348, 369; — garkolmak : 826, 1047, 1137, 1149; — girifti : 24; — helâk olmak : 1047; — ihrâkı : 1317; — ihzârı : 1373, 1429; — ile tereke geçürtmek : 298; — inşâsı : 115, 283; — ipi : 826; — irsâli : 433; — iştirâ itmek : 947; — karaya urmak : 383; — kerestesi : 361, 1153; — kuma oturmak : 826, 1047; — lengerleri : 510; — mühimmi : 932; — pârelenmek : 671; — re'îsi(leri) : 425, 773, 896; — sâhıbleri : 671; — sereni : 826; — sirka itmek : 947; — sürmek : 23; — tahtası(ları) : 865, 1311; — tahtası kesilmek : 1103; — tedârüki : 1291; —ler binâ olunması : 34; —ler ile sığınmak : 275; —ler ile tereke getürmek : 25, 26, 298; —ler ile üzüm getürmek : 299; —ler navlunı : 643; —ler tedârüki : 413, 1373; —ler tedârükine yarar âdemler ta'yîni : 1377; —lere ağaç tahmîli : 283, 587; —lere arpa tahmîli : 266; —lere azık virmek : 252; —lere buğday tahmîli : 266, 458, 489, 643, 934; —lere buğday virmek : 893; —lere esîr koymak : 1197; —lere fuçı tahtası tahmîli :

397, 560, 601; —lere mîrî ağaç tahmîli : 1093; —lere mîrî kereste tahmîli : 1153; —lere odun tahmîli : 1445, 1453; —lere penbe ipliği bey‘ı : 395; —lere pirinç tahmîli : 577; —lere tahta tahmîli : 865; —lere tereke tahmîli : 22, 23, 24, 28, 344, 384, 387, 388, 407, 417, 423, 531, 539, 592, 658, 786, 847, 885, 926, 1063; —lere tereke vir(il)mek : 226, 848, 915; —lere üzüm tahmîli : 568; —lere üzüm virmek : 41; —lere zahîre tahmîli : 448, 575, 786, 1109; —lere ziyâde tereke urdurmakdan men‘ : 269; —leri cem‘ itmek : 429; —leri girift itmek : 658; —leri kalafat itdürmek : 562; —leri karaya çekdürmek : 126; —leri terekeleriyle girift itmek : 1342; —lerün dümenleri alınmak : 472; —lerün garkolunması : 518; —lerün içine hısâr-eri koymak. : 24; —nün sürüklenmesi : 826; —ye kurşun tahmîli : 838; —ye tahta tahmîli : 1103
gemici(ler) (tâyifesi) : 384, 1361, 1362, 1398
genç avretler : 563
Gerede; — kazâsı : 996, 1306; — akçası : 996; — kâdîsı : 1407
Gerg Lohar, Sopani k., Görice kz. : 495
Gerger beği : 1100
Gerze karyesi, Kastamonı sn. : 1036, 1234, 1244
Geyiklübaba karyesi, İnegöl kz. : 629
Geyve; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 139, 513
Gez karyesi, Edremid : 154
gılmân : 1028
Gin(?), damı ehl-i fesâd tarafından yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
Girid (cezîresi) : 302, 1173
Gligar karyesi, Tırnovi : 978
Golos İskelesi : 733, 751, 810, 1083
Gonca karyesi, Yalak-âbâd kz. : 41
Goroş, Erdel Kralı İstefan'ın beğlerbeğisi : 320
Göbel, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Göçbeği, şakî, Karaaliobası k., Zağra-i Cedîd kz. : 391
Göçbeği, Zağrayenicesi kz. : 550
Göçeri karyesi, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Göğözi mevkı‘ı, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
gök öküz : 576
Gökçe, Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Gökkilise karyesi, Alucra nh. : 342
Göl kazâsı, Kocaili sn. : 131
Gölbâzâr(ı); — kâdîsı : 962; — Kâdîlığı : 132
Göle Kal‘ası, harbî kal‘a, Erdel : 780, 1134, 1201, 1202, 1233
Gölhısâr kâdîsı : 920
Gölli Kesteriye kazâsı : 249
Gömülgen karyesi, Zamantu nh. : 161
gön : 71; — tahmîli : 1267
Gönen; — kazâsı : 43; — kâdîsı : 87
gönlek : 229, 576, 1193
gönüllü(ler) (kullar) (tâyifesi) : 276, 447, 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1177, 1241, 1270, 1319, 1320, 1333; — ağası : 645, 1242, 1269, 1271, 1319, 1320; — celebler : 1333; — gedüği : 63, 129, 1420; — gedükleri : 1187; — gedükleri tevcîhi : 482, 720; — ihrâcı : 275; — kayditdürmek : 129; — levend gemileri : 562; — levend re’îsler : 429, 562, 976, 977, 1425; — re’îsler : 455, 476, 565, 766, 1464; — re’îslere istimâlet virmek : 562; — rü’esâ kulları : 565; — yarar yiğitler : 521, 597; —yiğitler : 1378; —ler bölüği : 1269
Gördük kâdîsı : 69
Göre, zimmî, Ürgüb kz. : 553
Görgi Melik, Göril Melik oğlı İstom’un oğlı, Gürcistân beğlerinden : 21, 247, 874, 936
Görice; — nâhıyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 431, 495

Göril Melik, Gürcistân beğlerinden : 864, 872
Göryan, eflak : 378
götüri : 41
Göynük; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 116, 117, 131, 132, 513, 626
Göynükler halkı, Kastamonı : 1000
göz kulak tutmak : 1393
gözci : 1287
Graçe karyesi, Draç kz. : 222
Gradişniçe karyesi, Pirlepe kz. : 197
Grajgal; — nâhıyesi, Pojega sn. : 261, 262; — beği : 1156; — kâdîsı : 262
Gregorine Yarloviçki, Leyh elçisi : 201
Griviyani(?) karyesi, Kavala kz. : 300
Groşte Yanana veled-i Kola, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
gulüvv-i âmm : 1277
gurabâ : 538; —-i yemîn : 512
gurbet [/kurbet] (tâyifesi) : 427, 1117, 1465; — tâyifesine baş olmak : 569; — ve Çingâne tâyifesi : 206, 563, 657
Gurgura, İran'a tâbi Gürcü Beyi : 638
Gurgura, Kays A'râbı Şeyhi : 944
guruş : 785
gûş-mâl; —etmek : 1132; —ol(un)mak : 127, 1130, 1476
Guysalik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., Podgoriçe kz. : 501, 664
guzât : 967; —-ı muvahhıdîn : 1371; —-ı müslimîn : 1423
güft ü gûy : 1125
güherçile : 430, 1013, 1314, 1454; — ihzârı : 1324; — işle(n)mek : 1071, 1314, 1324, 1365; — kazanı : 1071; — odunı : 1071; — toprağı : 1071, 1187; — toprağı tetebbu' itdürmek : 1365; —yi sükker gibi tabhitdürmek : 1365; —yi şeker gibi tabhitdürmek : 1314; —yi tabhitdürmek : 1454
Gül'anber Kal'ası, Şehrizol : 129, 1242, 1321, 1460
gül-âb : 90; —la tağsîl : 90
Gülâbî Beğ, Karesi Beği : 453, 594, 705
Gülarslan Beğ, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
Gülasan, zimmî, İspir sn. : 210
Gülbeğ karyesi, Mağnisa kz. : 327
Gülbeşe Hâtûn, Burdur'da sâkine : 5
Gülbeşe Hâtûn, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
Güllü karyesi, Erzurum vt. : 1348
Gülnar; — astarı : 696; — kâdîsı : 696, 1056
Gülşen bin Pîr Alî Dede, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
gümrük(ler) : 640, 707, 710; — alınmak : 322; — emîni : 1267; — mukâta'aları : 441; — talebi : 707
Gümrük-hâne, İnebolı : 229
Gümülcine kâdîsı : 572, 987, 1054, 1077, 1168
Gümüş kazâsı : 42
gümüş : 233, 576, 647, 1436; — arayıcısı : 553, 940; — bâzû-bend : 869; — hamâyıl : 647; — kozalak : 11, 97, 859, 872, 880, 906, 1203, 1350, 1470; — maşrapa : 647
Gün(?), ehl-i fesâd tarafından damı yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
Gün-işbat Mahallesi, Berâb(?) k., Draç kz. : 677
günah : 143
Güneyağıl karyesi, Küçükborlı : 662
Gürci; — beğleri : 21, 693, 1006; — melikleri : 693; — ülkeleri : 693
Gürcistân; — beğleri : 867, 872, 874, 880, 936; — melikleri : 21

Gürivik-i Küçük karyesi, İpek nh., İskenderiyye sn. : 1174, 1185
Gürvik karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Güstovine, Sakız beğinin adamı : 226
Güvendük, Çavuşlar Kethudâsı, Haleb : 336
Güzbeğ, zimmî, İspir sn. : 210
güzeşte hakkı : 1001

haber-i sahîha i'lâmı : 3
haberleşmek : 859
Habîb Beğ, Cebele Beği : 392, 1165
Habîb, Deli, kallâb, Ruscuk : 986
hâbîr ü âgâh : 914
Habisden(?) karyesi, Edremid kz. : 567
habs (itmek/ol(un)mak/eylemek) : 7, 8, 30, 36, 43, 60, 70, 75, 76, 82, 87, 105, 125, 130, 131, 133, 134, 145, 161, 177, 186, 205, 206, 208, 209, 217, 229, 241, 242, 243, 249, 261, 262, 268, 272, 291, 296, 305, 310, 320, 321, 327, 329, 336, 350, 351, 366, 369, 375, 391, 393, 394, 404, 406, 410, 416, 419, 431, 434, 441, 449, 464, 467, 474, 494, 496, 509, 512, 516, 517, 522, 523, 528, 534, 538, 540, 542, 544, 547, 550, 552, 553, 557, 572, 573, 578, 583, 585, 598, 604, 607, 608, 609, 613, 617, 621, 623, 639, 641, 644, 645, 647, 649, 654, 656, 657, 661, 666, 668, 671, 672, 691, 703, 712, 720, 721, 753, 761, 762, 773, 774, 776, 778, 791, 794, 795, 826, 831, 832, 836, 847, 850, 851, 852, 855, 858, 870, 873, 876, 880, 887, 901, 915, 933, 934, 935, 940, 945, 966, 968, 975, 979, 980, 984, 988, 990, 1008, 1027, 1036, 1040, 1042, 1047, 1056, 1057, 1060, 1062, 1074, 1076, 1081, 1083, 1084, 1086, 1098, 1099, 1101, 1104, 1117, 1120, 1122, 1129, 1130, 1162, 1163, 1165, 1168, 1171, 1179, 1181, 1199, 1207, 1220, 1221, 1224, 1225, 1232, 1243, 1250, 1251, 1273, 1274, 1276, 1282, 1284, 1301, 1306, 1310, 1312, 1317, 1339, 1342, 1352, 1355, 1390, 1401, 1435, 1438, 1449, 1450, 1451, 1455, 1458, 1465; —den halâs : 496, 538; —den ıtlâk : 105, 121, 181, 229, 321, 370, 380, 393, 402, 449, 467, 546, 563, 564, 617, 661, 666, 712, 738, 740, 763, 774, 836, 1081, 1305, 1338, 1348, 1364, 1411, 1462; —e virmek : 1132, 1397
habs-hâne : 60; — zâbitları : 550
hacc : 1222; — için kâfile gitmesi : 761; — kâfilelerine ruhsat ve yol virmemek : 761; —-ı şerîf yolı : 843, 1017; —a gitmek isteyenler : 762
Haccılar(?) karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
Hâce Alî, Kurdbaşı k., Kırşehri sn. : 264
Hâce Alî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Hâce Emîr Derzî, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Hâce Halîl, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Aksarây sn. : 991
Hâce Lutfî, Burdur'da sâkin : 5
Hâce Nâsıruddîn, Trablus : 224
hâce : 128, 1260
hâcegî tâcirler : 1169
Hâcehamza Mahallesi, İpsala kz., Boğdan : 1206
Hâceoğlı, kefîl, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1338, 1364
Hacer, Dîvâne, Müstahfız Hüseyin'in babası, İskenderiyye Kal'ası : 722
Hacı Ahmed, hüküm verilen : 1436
Hacı Alî, Tâcir, hüküm verilen : 1107
Hacı Baba, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090
Hacı Bayrâm, Abdîçelebî Mahallesi İmâmı, Sulumanastır, İstanbul : 1200
Hacı Bektaş Zâviyesi, Kırşehri sn. : 264
Hacı bin Yûnus, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
Hacı Çavuş, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 372

Hacı Halîl, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Hasan, müştekî, Hamîdili sn. : 920
Hacı Hüseyin, dârende, Behisni kz. : 1229
Hacı Ivaz, ehl-i tezvîr ve şerîr, Timürci kz. : 946
Hacı İbrâhîm, hırsuzlar tarafından anbarı basılan, Bahâdîn k., Kengırı sn. : 869
Hacı Kemâl, müştekî, Aksarây sn. : 991
Hacı Mahmûd, Dârende, Ereğli kz. : 984
Hacı Mahmûd, hüküm götüren: 15, 16, 1112
Hacı Mahmûd, hüküm verilen, Çan kz. : 1195
Hacı Mehmed, ağniyâdan, Kengırı : 1025
Hacı Mehmed, Moskov'a ticâret için giden : 317, 318, 1283
Hacı Mehmed, müştekî, Aksarây sn. : 991
Hacı Memi bin Abdullâh, Alî bin Abdullâh nâm re'îsin kefîli : 577
Hacı Memi, Cizyeci, Semendire : 1129
Hacı Memi, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Hacı Memi, re'îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 810, 847, 1083
Hacı Memi, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Mustafâ, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
Hacı Nasûh, Tenritağlu, pirinç ve aseli der-zencîr edilen, Kite kz. : 1167
Hacı Nasûh, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Pîr Ahmed, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Re'îs, Bâzergân Mustafâ Çelebî'nin adamı : 587
Hacı Sâ'î, Mezistre'de batan geminin defterini getiren : 826
Hacı Sinân bin Abdullâh, şâhid : 492
Hacı Şa'bân, câmi' için vakfolunan bâğları bozan, Nevrakop kz. : 1204
Hacı Turmış, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Yûsuf, tereke satımı için kefîl olanlardan, İzmir kz. : 896
Hacı Zeyneddîn, hüküm verilen : 1112
Hacı, Bâzârcıklı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Hacı, deveci, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Hacı, Dîvâne, habs ü örf ettirilen, Karahısâr-ı Develü kz. : 979
Hacı, Dîvâne, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
Hacı, Gürcistân Beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Hacı, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Hacıbeğ Câmi'ı mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
Hacıbeğ Zâviyesi mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
hâcılar : 869
Hacımihalıç karyesi, Hâslar kz. : 19
Hacıoğlan, Sübaşı Haydar'ın adamı, ehl-i fesâd, İznik kz. : 647
Hacıyülek karyesi, Taşköpri kz. : 897
Hâcib karyesi, Kengırı : 121, 1002
Hacle, harâc-güzâr re'âyâdan iken esîr edilen İskender'in anası, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Haçador, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1283
Had karyesi, Kızanlık kz. : 978
hadd ü hudûd : 864
hâdis kenîse : 282
hafaza-i kal'a : 1052
hâfız (hâfızîn) : 486, 507, 1124, 1182; — ta'yîni : 331
hâfızân-ı asâkir-i İslâm : 742
Hahul Mahallesi, Kateş k., Draç kz. : 677

hakâret ü hasâret : 944
hâkim nasbı : 544, 583
hakk-ı fukarâ : 222
hakk-ı şürb : 113
Hakkâri beği : 1029
halâs : 955, 1261, 1451; — ol(un)mak : 763, 1162
Haleb (kazâsı/sancağı) : 114, 336, 571, 590, 1017, 1165, 1328, 1332, 1340; — Beğlerbeğiliği : 844; — beğlerbeğisi : 12, 15, 182, 206, 336, 392, 410, 571, 585, 590, 843, 1017, 1130, 1132, 1165, 1218; — beğlerbeğisinün (kapu)kethudâsı : 336, 412, 413, 417; — defterdârı : 49, 78, 114, 410, 436, 533, 571, 805; — defterdârı kethudâsı : 410; — Hazînesi : 12, 13, 49, 532, 1017; — kâdîsı : 182, 336, 392, 410, 571, 1165, 1218; — Kal‘ası : 336; — muhâsebecisi : 805; — sancağı sipâhîleri : 1160; — sancağı sübaşıları : 1160
hâlî; — kalacak yirler : 424; — mezra‘alar : 276; — üzre hâlî komak : 424; — vü harâbe : 276, 424, 445, yirler : 588
Halîl Beğ, Hîzân Beği : 1029
Halîl bin Hamza, re‘âyâdan nezîr tarikıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
Halîl Çelebî : 560
Halîl Hâce, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
Halîl Hân, Yukaru Cânib'den : 1122
Halîl, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Halîl, Budun Defterdârı : 143
Halîl, dârende, Behisni kz. : 1229
Halîl, Gelibolı Emîni : 441, 458
Halîl, Hacı, hüküm verilen, Beğbâzârı kz. : 642
Halîl, harâmî, Belgrad : 200
Halîl, hüküm verilen : 408, 736, 1229
Halîl, Kebe, hırsuz u harâmî, Sarumahmûdlu k., Lâzikıyye kz. : 892
Halîl, Muhzır, arz getiren, Edirne : 494
Halîl, Muhzır, Kartine Kal‘ası, Mora sn. : 903
Halîl, mührü ile kilise temlik-nâmesi mühürlenen : 282
Halîl, Müstecâb Çiftliği piyâdelerinden, Kayadibi mh., Hamîd sn. : 1024
Halîl, Nâyib, Erzurum vt. : 939
Halîl, sipâhî-oğlanı, Gelibolı Hâssa Harc Emîni ve Nâzır : 24, 28, 387, 601, 731, 1457
Halîl, şirret ü şekâvet üzre olan, Kengırı : 1025
Halîl, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327
Halîl, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
Halîl, Van beğlerbeğisinin adamı : 706
Halîl, zimmî, çobanlardan akça alan, Çorlı kz. : 1069
Halîl, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Halîv mezra‘ası, Saydâ : 54
Hâlid nâhıyesi, Bağdâd : 1309
Halkene, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
hallâc (tâyifesi) : 395, 1255, 1256
Hallâcderesi karyesi, Evreşe nh., Gelibolı kz. : 315
Halom mahalli, Erdel : 148
Halomiç kâdîsı : 311
halvâ bişür(t)mek : 39, 1432
hâm bogası : 696
Hamâ sancağı : 462; — beği : 1165; — kâdîsı : 224, 795; — sancağı kâdîları : 1165
Hamâ, Kaysariyye sn. : 1305

hamâyıl : 647
Hamîd bkz. Hamîdili
Hamîd karyesi, Hayrabolı kz. : 1355
Hamîd, Mevlânâ, Rûmili Kâdî-askeri : 1022
Hamîdili [/Hamîd] : 1039; — beği kethudâsı : 886, 1095; — kâdîları : 206; — piyâdeleri beği : 983; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 5, 130, 206, 244, 453, 705, 714, 724, 886, 914, 920, 955, 1024, 1165, 1215, 1304; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 724, 860; — sancağı sübaşıları : 724, 860
Hâmide, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
hammâllar mukaddimi : 1436
hammâm : 105, 113, 338, 833, 918, 1229, 1242, 1264, 1276, 1400; — basmak : 527; — binâsı : 1461; — futaları : 1117
hamr : 41, 251, 405, 491, 509, 547, 589, 691, 945, 949, 1004, 1099, 1173, 1192, 1310, 1343, 1344; — almak : 302; — almak için icâzet talebi : 302; — bey‘ı : 251, 360, 509, 547, 1343, 1344; — dökdürmek : 405; — eylemek : 41; — fuçıları : 251; — geçürmek : 302; — getürmeğe mübâşir olanlar : 1310; — getürmek : 630, 691; — iç(ür)mek : 45, 1401; — itmek : 45, 88, 547; — itmekden men‘ : 405; — küpleri : 251, 1004; — râyihası : 719; — ref‘ı : 360; — saklamak : 589; — şürbitmek : 1060; — u fısk : 509; — yasağı : 1344; —a tuz koymak : 491, 1343; —ı ref‘ itmek : 45; —ı sirke it(dür)mek : 491, 1343; —ı yabana akıtmak : 491, 509, 547, 589, 1343; —ın men‘ı : 691; —larun kablarun ufadmak : 589
Hamza Beğ, Mohac Sancağı Beği : 188, 219, 228, 261, 835, 1156, 1367, 1372, 1378, 1468, 1476
Hamza Çavuş, hüküm verilen : 807, 808, 809
Hamza, Abdullâh oğlı, Arnavud, Ruscuklu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hamza, Abdullâh oğlı, yeniçeri, Sirem sürgünlerine yasakcı : 315, 730
Hamza, Arık, Tataylı, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı sn. : 1234, 1244
Hamza, Bağdâd Defterdârı : 654, 668
Hamza, Câmi‘-ı Atîk Hatîbi, Sille ks. : 1301
Hamza, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi : 370
Hamza, Dîvâne, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Hamza, ehl-i fesâd tarafından evi basılan, hüküm verilen, Yalman k., Kargu kz. : 1036, 1062
Hamza, evüm açıldı diyü ehl-i karyeyi habsitdüren, Şeyhlu k., Ladik kz. : 1449
Hamza, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Hamza, hüküm verilen, Ayasluğ nh., Aydın sn. : 884
Hamza, hüküm verilen, Edirne kz. : 1133
Hamza, hüküm verilen, Marmara kz. : 1012
Hamza, Kara, Melâş tâyifesinden : 583
Hamza, Kaysariyye sn. : 264
Hamza, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hamza, Kulağuz, Habisden(?) k., Edremid kazâsı : 567
Hamza, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Hamza, Ladikli, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı sn. : 1234, 1244
Hamza, Mustafâ oğlı, evi basılan, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
Hamza, Rodos Sancağı Tersâne Kethudâsı : 1477
Hamza, Rûmkal‘a Hısârı Bölükbaşısı : 660
Hamza, sipâhî, Peçuy sn. : 217
Hamza, Tımışvar beğlerbeğisinin adamı : 814
Hamza, Tuğrâyî k., Seferîhısâr kz. : 183
Hamza, zimmî, Bayağaç k., Gelibolı kz. : 730
Hamza, zindancı : 1411
hân âdemi : 97
han(lar) : 240, 336, 1048, 1168, 1229
Handek Mahallesi, Safed sn. : 78
handek : 918, 1030; — kazmak : 1128

hâne : 445
hânkâh : 1050
Hanna, zimmî, bâzergân kâtili, Âmid kz. : 832
Hanos Neccâr, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
harâb [/harâbe] : 588, 695, 959; — kal'a : 275, 529, 695, 699; — sedd : 1478; —a müşrif olmak : 1022; — itmek : 1015; — köy yirleri : 725, 1187, 1314; — köyler : 1365; — mezra'alar : 276; — yirler : 529, 588, 699, 1460; —den tîmâr alanlarun men'ı : 445; —den tîmâr almak : 445; —lerün taşı : 588
harâbe bkz. harâb
harâc(lar) : 52, 59, 151, 152, 286, 303, 411, 475, 477, 519, 520, 545, 738, 742, 744, 746, 747, 779, 781, 790, 807, 811, 963, 1009, 1059, 1133, 1152; — ahvâli : 147; — cem'ıne gelen kullar : 511; — ile gelen ilçi : 790; — ü öşr : 796; —cılar : 812, 1133, 1277; —îler : 239, 545
harâc-güzâr(lar) : 75, 205, 302, 331, 501, 536, 639, 1293, 1317, 1456; — kefere kullar : 796; — ra'ıyyetler : 73, 675; — re'âyâ : 261, 305, 311, 663
harâm-zâde(ler) : 181, 441, 452, 463, 547, 611, 656, 773, 836, 1011, 1098, 1236, 1254, 1273; — vü hırsuz : 301, 1098; —lik : 48, 832
harâmî(ler) (tâyifesi) : 14, 15, 16, 27, 73, 79, 103, 135, 241, 243, 347, 536, 641, 831, 842, 849, 858, 873, 1090, 1096, 1111, 1148, 1214, 1219, 1284, 1397, havfi : 1148; — levend gemileri : 367, 536, 1215; — şerîkleri : 984; — ve kesici yatağı : 1397; — vü hırsuz yatağı : 204; — vü şerîr : 1304; — yatağı : 321, 1017, 1241, 1436; — yoldaşı : 984; —ler re'îsi : 393; —lik : 42, 347, 656, 831, 899, 914, 1074
harâmîbaşı : 899, 1338, 1364; —lık tevcîhi : 482
harb : 949; — ü kıtâl : 31, 32, 792, 1177, 1323, 1381; — ü kıtâle mübâşeret : 798; —e kâdir piyâde : 503; —e ve kılıca yarar yiğitler : 63; —e yarar yiğitler : 63
harbelü piyâdeler : 501
Harbendebaşı : 1207
harbî; — gemi(ler) : 252, 1288, 1303, 1361, 1362; — kâfir(ler) : 348, 623; — kal'a : 708, 1134, 1202, 1233; — kal'a kapudânı : 1201; — kal'a keferesi : 188, 1023; — korsan gemileri : 348, 367, 369; — levend gemileri : 348, 367
Harbû', maktûl, Diyârbekir vt. : 1132
harc : 49, 680, 726, 1013, 1324; — emîni : 1457; —itmek : 49
Harçiçe(?) bkz. Çerniçe
harem(ler) : 39, 547
Harem-i Muhterem : 39
Harem-i Şerîf : 39, 93, 95, 456; — kanâdîli : 93
Haremeyn-i Şerîfeyn : 1404
hargele(ler) : 108, 1111; — sürmek : 452, 463
Hargûn Memlehası, Malâtıyye sn. : 235, 735; — emîni : 735
Harhar(?) nâhıyesi, Beyrût : 1194
hâric-ez-defter : 17, 445, 446, 474, 978
hâricden tasarruf olunan yirler : 337
hârice; — bakır virdürmemek : 806; — tereke gitmek : 472; — tereke vir(il)mek : 330, 531; — üzüm bey'ı : 568
harîk : 105
Hârim; — kazâsı : 182; — kâdîsı : 182; — ahâlîsi : 182; — nâ'ibi : 182
harîr : 76
Harîr ü Düveyn; — beği : 206, 734; — kâdîsı : 206, 328
hark : 275; —olmak : 163; — suyı yolı levâzimi ihzârı : 1313
harmen : 997
Harmend karyesi, hâs karye, Kudüs-i Şerîf lv. : 56
Harprut; — kazâsı : 832; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Harratü'l-gazavî, Safed sn. : 78; — ekrâdı : 78
Harratü'l-handek, Safed sn. : 78

Harratü's-sûk, Safed sn. : 78
Hâs Bâğçe, Yenibâzâr kz. : 1250
hâs(lar) : 56, 66, 188, 215, 218, 271, 276, 442, 462, 687, 708, 741, 753, 911, 916, 1096, 1098, 1111, 1115, 1413, 1421, 1431, 1437; — kal‘a : 585; — karyeler : 866; — mahsûli : 1115; — mültezimi : 947; — olan ulus : 1434; — re‘âyâsı : 461; — tahrîri : 1434; — terekesi : 847
Hasan Ağa, Sağ-bölük Garîbler Ağası : 1467, 1468
Hasan Bâlî, Malkoç-oğlı, ehl-i fesâd, Ahyolı kz.: 1075
Hasan Beğ, Berados ülkesine mutasarrıf olan : 1029
Hasan Beğ, Filek Beği : 1023, 1156
Hasan Beğ, Gerger Beği : 1100
Hasan Beğ, İzvornik Beği : 1156, 1277
Hasan Beğ, Keysân Beği : 1029
Hasan Beğ, maktûl, Kerek Şüveyk Beği : 1165, 1433
Hasan Beğ, Nâblûs Beği : 240
Hasan Beğ, nıfs-ı Şirvi'ye mutasarrıf olan : 1029
Hasan Beğ, Solnok Beği : 797, 798, 807, 809, 811, 835, 1009, 1010, 1011, 1154, 1156, 1381, 1389
Hasan Beğ, Tezkireci, hüküm verilen : 40, 85, 202, 666, 745, 1032, 1137
Hasan bin Abdullâh, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Hasan bin Alî, hırsuz, Barmaksızlu k., Filibe kz. : 14
Hasan bin Ebî-Nümey, Mekke-i Mükerreme Şerîfi : 256, 409
Hasan bin İlyâs, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Hasan bin İskender, Muhzır, Edirne Mahkemesi : 1411
Hasan bin Mustafâ, sipâhî-oğlanı : 282
Hasan bin Mustafâ, şâhid, Galata, İstanbul : 492
Hasan Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ (/Âlî) Çavuşu : 119, 378, 471, 484, 518, 550, 1093, 1116, 1153, 1343
Hasan Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 189, 206, 230, 830
Hasan Çavuş, Hacı, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 799
Hasan Çavuş, Karaman çavuşlarından : 598
Hasan Fakîh, nâyib, Marmara kz. : 1012
Hasan Hâce, Nâyib, Nevesin ks. : 202
Hasan Halîfe, İmâm, Yenibâzâr kz. : 1250
Hasan Kethudâ, Haleb beğlerbeğisinin kapukethudâsı : 412, 417
Hasan Paşa, Cezâyir-i Garb (/Mağrib) Beğlerbeğisi : 561, 565, 904, 971, 972, 973, 1049, 1398
Hasan Paşa, müteveffâ, Rûmili Beğlerbeğisi, sâbık Yeniçeri Ağası : 2, 19, 313, 999, 1438
Hasan Paşa, Rûm Beğlerbeğisi : 1165
Hasan Re’îs : 1443
Hasan, Abdullâh oğlı, Avlonyalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Abdullâh oğlı, Bosnalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Abdullâh oğlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Abdullâh oğlı, İlbasanlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Abdullâh oğlı, Yanyalu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hasan, Akkirman Sancağı Beği : 73, 179, 452, 463, 625, 652, 653, 692, 737, 801, 1073, 1096, 1105, 1111, 1399, 1475
Hasan, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Hasan, Alî oğlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Avlonya Azebleri Ağası : 566
Hasan, Bağdâd yayabaşılarından : 1309
Hasan, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Hasan, Belye k., İnebolı nh. : 717
Hasan, Blagay Kal‘ası Bölükbaşısı : 1163

Hasan, Blagay Kal‘ası Dizdârı : 1162, 1163
Hasan, Bostân Çavuş'un yoldaşı, Karaman vt. : 740
Hasan, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Hasan, Ca‘fer oğlu, günahsız olarak kürekte olduğu bildirilen, Karacaâyid k., Bozöyük kz. : 854
Hasan, Derdas(?) karyesi sipâhîsi, İlbasan sn. : 460
Hasan, Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un oğlu, Vize sn. : 1116
Hasan, Dergâh-ı Mu‘allâ kapucılarından, mübâşir : 987, 1077
Hasan, Dergâh-ı Mu‘allâ kullarından : 1443
Hasan, Doyca, hüküm verilen : 1223
Hasan, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Hasan, Erzurum çavuşlarından : 883
Hasan, gemi re’îsi : 387, 388
Hasan, Gönüllüler Ağası : 645
Hasan, Hacı Mustafâ oğlı, Hasanlar k., Peçin kz. : 83
Hasan, Hamza oğlı, Sille ks. : 1301
Hasan, harâmî, mahbûs, Gelibolı kz. : 1284
Hasan, hırsuz, Burusa sn. : 186
Hasan, hüküm verilen, Ladik kz. : 1449
Hasan, hüküm verilen, Sonisa kz. : 329
Hasan, İbrâhîm Paşa Câmi‘i Mütevellîsi, Selanik sn. : 777
Hasan, Kallâb, Burusa sn. : 238
Hasan, Kara, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
Hasan, Kara, ev basan, kâtil, Veyiskâdî k., Tekfurgöli kz. : 1074
Hasan, Kara, Horpişte kz. : 393
Hasan, Kara, kuttâ‘-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
Hasan, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hasan, Kethudâ : 424
Hasan, Kocaeli beğinin adamı, kereste husûsuna mübâşir : 932
Hasan, Korcı Mehmed oğlı, kâtil, Horpişte kz. : 393, 793
Hasan, Kuyumcı, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
Hasan, Küre Kâdîsı : 346
Hasan, Macar, Abdullâh [oğlı], dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hasan, Mahmûd oğlı, Kilislü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hasan, Musul Alaybeğisi : 1124
Hasan, Na‘lbend, Tekfurtağı ks. : 7, 1330
Hasan, Peltek, kâtil : 216
Hasan, Pîr Hasan Beğ-oğlı demekle ma‘rûf, levend : 563, 569
Hasan, re’îs : 1469
Hasan, Rodos Kal‘ası Dizdârı : 1401
Hasan, Rodos Kal‘ası Kâtibi : 727
Hasan, Sa‘dî oğlı, İskenderiyye Kal‘ası müstahfızı : 722
Hasan, Sağ-gurabâ Ağası : 1468
Hasan, sancak tasarruf eden, Müküs sn. : 1112
Hasan, Sekbân : 1440
Hasan, sipâhî, bıçağla urulan, Edirne kz. : 1450
Hasan, sipâhî, Dras(?) k., İlbasan sn. : 528
Hasan, sipâhî, Şehirköy kz. : 289
Hasan, sûhte, Aydos kz. : 576
Hasan, sûhte, Çölmekciler k., Mihalıççık kz. : 1306
Hasan, Şehzâde Selîm'in kapucısı : 104

Hasan, Tamgalu oğlı, vilâyet teftîşinde gaybet eden, Yenice-i Karasu kz. : 1265
Hasan, tîmâr sâhibi, Erzurum vt. : 260
Hasan, Van beğlerbeğisinin adamı : 690
Hasan, yeniçeri : 371
Hasan, Za'îm, Sübaşı, maktûl, Şehirköy k., Edremid kz. : 82, 133, 137, 154, 556
Hasanbeğlü Mahallesi, Vize sn. : 288
Hasankeyf; — beği : 206; — kâdîsı : 206
Hasanlar karyesi, Peçin kz. : 83
hasâret : 902, 1110; — olunan mâllar : 795
hâsıl : 81, 205, 417, 1001; — zamânı : 280; —ları mîrîye zabtolunmak : 81
hasım(lar) [/husamâ] : 59, 70, 82, 104, 123, 131, 223, 225, 245, 329, 348, 353, 372, 614, 795, 935, 1108, 1277, 1417; — muvâcehesi : 564, 831, 887, 890, 964; — muvâcehesinde teftîş : 386, 391, 459; — muvâcehesinde teftîş ü tefahhus itmek : 1355; —sıyla berâber eylemek : 1417; —sıyla berâber itmek : 380, 403, 432, 460, 528, 573, 585, 589, 605, 614, 622, 869, 909, 935, 1040, 1099, 1131, 1171, 1227, 1228, 1235, 1277, 1305, 1306, 1416; —sıyla berâber kılmak : 641, 642, 1084, 1116; —sıyla meclis-i şer'a da'vet : 604; —ıyla mukâbil olmak : 1042; —sıyla teftîş olunmak : 449; —yı berâber eylemek : 553, 579, 593; —yı berâber itmek : 367, 393, 474, 511, 650, 778, 794, 855, 946, 1001, 1040, 1074, 1451; —yı teftîş : 300
Hasköy sancağı kâdîsı : 877
Hâslar; — kazâsı : 19, 245, 310; — Kâdîlığı : 538; — Kâdîlığı re'âyâsı : 538; — kâdîsı : 19, 160, 245, 309, 310, 756, 834, 1405, 1455; — nâyibi : 19, 834; — voyvodası : 431
hasm u müdde'î : 794
hâss-ı hümâyûn bkz. havâss-ı hümâyûn
hâss-ı Ulus : 173
hâssa; — bâğçeler : 381; — Beytü'l-Mâl emîni : 36; — câme-şûy : 284; — emîni : 24; — esîrler : 141; — Galata re'îsleri : 1005; — gemiler : 949; — gemileri binâsı : 115; — harc emîni : 28, 387, 601, 731, 1342; — harcı : 865, 1342; — kadırga binâsı : 34, 35, 627, 1289; — kadırga cengcisi : 330; — kadırga kürekcisi : 330; — kadırga(lar) : 35, 68, 168, 349, 473, 489, 500, 514, 554, 594, 705, 881; — kadırga re'îsleri : 572; — kadırgalara barut-ı siyâh tahmîli : 433; — kadırgaları donatmak : 453; — kadırgalarun kürekcileri : 489; — korı : 627, 949; — korıcılarbaşı : 1297; — mûytâblar : 479; — odun gemileri : 1445, 1453; — re'îsler : 141, 291, 536, 881, 976, 1175, 1220, 1284; — sarây çayırları : 338; — tâcirleri : 317, 318, 806; — toğancılar : 1034; — yularcılar : 479; — zer-nişâncılar : 402; —-i hümâyûn : 66, 122, 198, 245, 287, 295, 340, 749, 813, 834, 944, 1132, 1421; —-i hümâyûn içün zabt : 66, 277; —-i hümâyûna yarayan tuhfeler : 287; —ya odun hıdmeti : 122
Hâşim, ev basan, Ilıca kz. : 836
Hâşim, sağ-bölük ulûfecilerinden Ferruh'un oğlı, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Hatâmât, Arab, ehl-i fesâd, Şâm : 1433
hatîb : 106, 420, 1039
Hatîb, Karkalı k., Akyazı kz. : 118
Hatîboğlı, eşkıyâ yoldaşı, Menteşe sn. : 1118
hatt-ı kâdî-asker : 1055, 1060, 1081
hâtûn(lar) : 403, 537, 985; — almak : 1245; — döğmek : 1360; —cuk : 1400
Hâtûnlar Hammâmı, Ilıca kz. : 833
Hatvan Kal'ası : 645
Hatvan sancağı beği : 645, 1156
havâle hıdmeti : 609
havâss-ı [/hâss-ı] hümâyûn : 56, 143, 198, 260, 271, 276, 278, 439, 445, 462, 753, 812, 1017, 1020, 1132, 1421, 1431, 1456, 1469, 1473; — âmili : 56; — emîn(ler)i : 49, 205, 226, 239, 480, 1399, 1446; — içün sancak zabtı : 462; — içün zabt : 279; — kâtibleri : 205; — mültezimleri : 205; — nâzırı : 489; — ra'ıyyetleri : 427; — re'âyâsı : 44, 142, 143, 424, 829; — sancak beğleri : 239; — terekesi : 489, 592, 733, 751, 810; — voyvodaları : 239; — zâbitları : 143; —a ilticâ itmek : 1399; —a zabt : 260, 1434; —a zabtolunan tîmârlar : 753; —un der-anbâr olan terekesi : 226

havf u haşyet : 811, 839
havf u hırâş virmek : 73
havf u hirâsân : 656
havf ü hatar : 950
havf virmek : 76
havlî : 1250
havlî kapusı : 681
Haydar Çavuş : 101, 324
Haydar Paşa voyvodası : 985
Haydar, Âmidlü, harâmî, Karahısâr'da bâzergân basan : 16, 832
Haydar, Bahâdır oğlı, Sirozlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Haydar, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Haydar, Behisni kâdîsı : 1231
Haydar, Dergâh-ı Mu‘allâ Yayabaşısı : 550
Haydar, Erdel'de mâlları gasbedilen : 1201
Haydar, Ertoğdı'nın kardeşi, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
Haydar, Gürcistân beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Haydar, kapucı, hüküm verilen : 1077
Haydar, Kâtib, Sekçuy sancağını tahrîr eden : 271
Haydar, Mevlânâ, Borlı Kâdîsı : 48
Haydar, Mültezim Abdülgaffâr'ın hizmetkârı, İnebolı kz. : 229
Haydar, Pasin Sancağı Beği : 233
Haydar, Penbeci, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli kz. : 984
Haydar, sûhte, Mudurnı kz. : 1360
Haydar, Sübaşı, İznik kz. : 647
Haydar, Sübaşı, Tekeili sn. : 183
Haydar, Zaçesne Beği Ferhâd Beğ'in Kethudâsı : 1237
haydûd(lar) : 742, 785; — memerri : 1233; — u harâmî : 785; — u harâmî levend kâfirler : 188
hayf : 1079, 1102; — u te‘addî : 639; — u te’ezzî : 640
Hayim, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
hâyin ü müfsid : 1048
haymâne : 978, 1131; — cemâ‘ati : 1098; — koyun : 998
hayme : 93, 95
Hayrabolı; — kazâsı : 1356; — kâdîsı : 1095, 1355, 1356; — voyvodası : 988
Hayreddîn, Nâyib, Rodos'a sürilen : 955
Hayreddîn, Yıldırım Hân, Yeni Câmi‘ ve Eski Câmi‘ Mütevellîsi : 507
Hayrullâh, za‘îm, Erzurum vt. : 260
Hayrüddîn, mîrî mi‘mârlarından : 282
hâzır u müheyyâ : 816, 823, 865, 992, 1045, 1156, 1157, 1158, 1180, 1237, 1422
hâzır u nâzır : 798, 1214, 1238, 1269
Hazîd(?) karyesi, Reşîd kz. : 426
hazîne [/hızâne] : 13, 54, 208, 209, 215, 488, 532, 694, 875, 889, 1048, 1138, 1459; — cem‘ı : 620; — hıfzitmek : 1459; — irsâli : 221; — mâlı : 318; —-i Bağdâd : 215, 683, 1013, 1357; —-i Basra : 1138; — -i Haleb : 410; —-i Mısır : 91, 92, 93, 426, 485, 1079, 1102; — : 318, 1052, 1129
Hazîne-i Âmire : 100, 143, 167, 215, 317, 318, 348, 367, 369, 466, 477, 536, 543, 546, 785, 963, 1013, 1017, 1113, 1132, 1225; — defterdârı : 1, 2, 462, 532, 588; — defterdârı (kapu)kethudâsı : 2, 462; — levâzimi : 318
Hazret-i Dâvûd Hammâmı, Kudüs-i Şerîf : 113
Hazret-i Îsâ : 796
Hazret-i Ömer evlâdı : 1435

Hazret-i Peygamber evlâdının mezarları : 39
Hazret-i Seyyidü'l-enâm : 91
hedâyâ : 779, 826, 1047, 1383
hedmitmek : 1461
helâk olan öküzler : 481
helâk olmak : 563, 857
Hemedân : 354
Hersek (livâsı/sancağı) : 501; — beği (kapu)kethudâsı : 71, 774, 778, 1353; — sancağı alaybeğisi : 1380; — sancağı askeri : 1371, 1379; — sancağı beği : 71, 202, 416, 503, 546, 772, 774, 778, 801, 985, 1134, 1144, 1146, 1152, 1163, 1190, 1208, 1253, 1280, 1353, 1402, 1446, 1452; — sancağı iskele emînleri : 416; — sancağı kâdîları : 416, 1353, 1446; — sancağı kal'aları dizdârları : 416; — sancağı nâzırları : 416; — sancağı re'âyâsı : 1353; — sancağı sipâhîleri : 1371; — sancağı sübaşıları : 416, 1371; — sancağı voyvodaları : 416
hevân-deste darbitdürmek : 1133
heykel : 869
Hezârgrad (kazâsı) : 378, 1089, 1397; — kâdîsı : 986, 993, 1020, 1247, 1282
Hıcâzî, hırsuz, Eflâni nh. : 48
hıdemât-ı hümâyûn : 205; —da ihmâl ü tekâsülleri olanlar : 1320
hıdmet; — iden sipâhîler : 248; — itmeyen sipâhîler : 248; —-i muhâfaza : 64; —de ve yoldaşlıkda bulunan kullar : 1388; —de ve yoldaşlıkda bulunmak : 429, 562, 565, 597, 692, 1392; —e cem' olunan beğler : 1388; —e çıkarmak : 69, 1412; —e göndermek : 65, 69; —e kâdir oğullar : 18; —e yarar kimesneler : 445; —e yarar yiğitler : 1320
hıdmetkâr(lar) : 127, 200, 434, 740, 774, 1250
hıfz : 377, 415, 1061, 1156, 1212, 1220, 1423; — u hırâset : 31, 39, 85, 88, 141, 152, 275, 396, 411, 442, 665, 667, 724, 728, 732, 742, 790, 796, 798, 803, 804, 820, 837, 843, 856, 886, 972, 980, 1000, 1008, 1036, 1041, 1111, 1129, 1148, 1154, 1208, 1211, 1214, 1215, 1216, 1237, 1238, 1253, 1272, 1288, 1299, 1303, 1321, 1356, 1367, 1368, 1389, 1428, 1432, 1452, 1459, 1477; — u hırâset-i memleket : 275, 656, 972, 973, 1096, 1127, 1157, 1202; — u hırâset-i vilâyet : 1209; — u sıyânet : 151, 158, 739, 936, 1041, 1130, 1148; — u sıyânet-i memleket : 785; — u sıyânet-i müslimîn : 950; — u zabt : 1356
hıl'at-bahâ : 683
hıl'atlenmek : 1102
hılâf-ı emr; — iş : 22, 24, 25, 125, 226, 252, 253, 298, 299; — te'allül : 69; — tereke virilmek : 531; —-i şerîf : 233; —-i şerîf iş : 28
hılâf-ı şer' : 59, 120, 241, 311; —-ı kavîm : 56, 159; —-ı şerîf : 45, 56, 76, 144, 207, 245, 336; —-ı şerîf zulm ü te'addî : 234; — te'addî : 310; — u kânûn : 44, 53, 55, 56, 70, 112, 123, 239; — u kânûn akçalarun almak : 794
hılâf; —-ı ahd : 151, 158, 828, 972; —-ı ahd ü peymân : 1361, 1362; —-ı vâkı' isnâd : 167; —-ı vâkı' kazıyye : 70, 106, 119, 145, 154, 212, 219, 224, 228, 235, 255, 261, 264, 296, 308, 311, 1295; —-ı vâkı' nesne : 230; —-ı vâkı' sicillât itmek : 70
Hılle; — beği : 206; —kâdîsı : 206
hımâyet ü sıyânet : 75
Hımıs; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
hıml : 440, 448
Hınıs; — sancağı : 237, 445; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Hırsova kâdîsı : 36, 378, 953
hırsuz(lar) : 14, 117, 154, 393, 421, 427, 452, 463, 480, 494, 585, 641, 736, 873, 892, 1056, 1076, 1081, 1198, 1254, 1416; — şerîki : 1219; — u harâm-zâde : 646, 1111; — u harâmî : 73, 99, 117, 135, 144, 145, 173, 253, 375, 404, 427, 631, 641, 644, 646, 672, 796, 821, 831, 1074, 1096, 1254, 1278, 1279, 1315, 1318, 1347, 1391, 1396, 1399; — u harâmî demi : 641; — u harâmî sipâhî tâyifesi : 641; — u harâmî yatağı : 195, 1241, 1436; — u harâmînün yollara ve billere inmesi : 1355; — u harâmîyi ele virmek : 1399; — yatağı : 154, 161, 204, 540, 567, 892; — yataklığı : 1108; —lara şerîk ve yatak olmak: 1044; —luk : 98, 186, 342, 576, 717, 764, 831, 855, 869, 951, 1047, 1125, 1241, 1278, 1282; —luk ve harâm-zâdelik : 48

Hırşova karyesi, Premedi nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
Hırvat vilâyeti : 796
hısâr(lar) : 17, 31, 529, 660, 680, 726, 796, 1004, 1029, 1121, 1381; — binâsı : 726; — burcı : 1401; — dizdâr(lar)ı : 900, 1063; — gedüği : 129, 752, 1187; — handekı : 918, 1401; — kapuları : 1401; — kethudâsı : 1401; — muhâsarası : 1288; — müstahfızları : 778; — peçe binâsı : 680
Hısâr, Ankara : 996
hısâr-er(ler)i : 30, 57, 240, 660, 782, 855, 875, 1053, 1073, 1110, 1163, 1219, 1263, 1277; — gedüği tevcîhi : 1187; — istihdâmı : 24; — koşmak : 1364; — ta‘yîni : 240; — tîmârları : 166
hısâr-eren(ler)i : 88, 129, 408, 471, 505, 775, 782, 826, 918, 980, 1008, 1018, 1052, 1053, 1105, 1118, 1159, 1183, 1211, 1247, 1451; — oğulları : 752
Hısârcık karyesi, Kırşehri sn. : 264
hıtâbet : 679
hıyânet : 855, 1047, 1079, 1102, 1138; — kasdıyla eve girmek : 740
Hızân beği : 1029
hızâne bkz. hazîne
Hızır Beğ'ün kethudâsı : 294
Hızır Beğ, Sığla Beği : 787
Hızır Beğ, Usturgon Beği : 1212, 1213, 1217
Hızır bin Abdullâh, Van gönüllülerinden : 1241
Hızır bin Hasan, dirlik sâhıbi, Şehrizol : 1048
Hızır bin İlyâs, sûhtelerle birlikte halkı rahatsız eden, Kastamonı : 1000
Hızır Bölükbaşı, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
Hızır İstemâd, zimmî, Mora sn. : 311
Hızır Re’îs : 226
Hızır Voyvoda, Hâslar Voyvodası : 431
Hızır Voyvoda, Neretva kâdîsının kâtili : 772, 776, 778, 1162, 1163
Hızır Voyvoda, Sopani k., Görice kz. : 495
Hızır, Ağrıboz Mukâta‘âtı Nâzırı : 226, 592
Hızır, arz getiren, hüküm verilen, Kızılağaç kz., Çirmen : 899
Hızır, Balyabadra Dizdârı Ca‘fer'in amcası : 311
Hızır, Beğbâzârı kz. : 642
Hızır, çobân, Dedeler k., Cum‘abâzâr kz. : 579
Hızır, Emîn, Salina kz. : 812
Hızır, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, Hacı, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, hüküm verilen : 641, 1004
Hızır, kallâb, Edirne : 1196
Hızır, Kara, Ertoğdı oğullarından, şirret ü şekâvetle meşhûr, firârî mahbûs, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
Hızır, Kâşif : 1404
Hızır, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Hızır, Kurd oğlı, Süveyş Kapudânı : 294
Hızır, mecrûh, Erzurum Kal‘ası : 60
Hızır, Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Hızır, müştekî sipâhî, Bozkuş k., Kurşunlu kz. : 794, 935
Hızır, sipâhî, Karaman vt. : 605
Hızırî Cemâ‘ati, Karaulus'a tâbi‘ : 424
hîle vü hud‘a : 162, 166, 172, 333, 642, 799, 811, 1466; —ya mübâşeret : 800; —yı ref‘ : 696
Hît kasabası bkz. Ane
hibe itmek : 756
Hibe, Kemer ks., Edremid kz. : 82

Hibe, nâyib, maktûl, Gez k., Edremid kz: 154
Hidâyet, bâzergân kâtili, Diyârbekir : 832
Hidâyet, kul, za‘îm, Beç kralına nâme-i hümâyûn götüren : 744, 746, 759, 765, 781, 828, 1383
Himmet, ehl-i fesâd, Aydos kz. : 576
Himmet, Ertoğdı oğullarından, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
Himmet, halka zulm ü te‘addî eden, Murtaz-âbâd kz. : 965
Himmet, sipâhî : 650
Hind : 1127; — diyârı : 256, 257, 270, 355; — tüccârları : 256
Hindî çivid : 333
Hizo; — ülkesi : 237; — hâkimi : 237
Holyar(?) Mendilo(?), ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Homa kazâsı : 1395
Horpişte (kazâsı) : 375, 793; — kâdîsı : 393
horyâdın kırmak : 722
horyâdlar : 501; —ı kılıçdan geçürmek : 365, 782
Horzum, Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Hotin Kal‘ası : 178
Hram Kal‘ası, Tuna yalısında : 1291
Hristo, zimmî, Mora sn. : 311
Hristol, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135
hubûbât : 245, 419, 1267
Hubûl halkı : 571
Hubûl nâhıyesi, Haleb vt. : 571
huccâc : 565, 843, 844, 868, 906, 1222, 1260; — u tüccâra tecâvüz : 355; —-ı müslimîn : 355; —un yollarını kat‘ itmek : 565
huccet(ler) [/hucec] : 224, 449, 474, 536, 558, 648, 834, 930, 990, 1020, 1065, 1107, 1131, 1197, 1302; — almak : 49; — eylemek : 426; — itdürmek : 426; — sûreti : 795; — vir(il)mek : 143, 474, 497, 625, 736, 1355; — yaz(dur)mak : 182, 795; —-i kâdî : 1296; —-i şer‘ıyye : 282, 426, 558, 1022; —lü yirler : 1111
hucec bkz. huccet
Hudâvendigâr Hânkâhı, Konya : 1050
Hudâvendigâr; — sancağı : 669; — beği : 157, 183, 206, 283, 453, 642, 714, 1151, 1165; — beği kethudâsı : 966, 1352; — Hammâmı : 105; — kâdîsı : 1151; — sancağı askeri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
Hudâvirdi, hüküm verilen, Budun : 250
Hudâvirdi, kız çeken, Avcılar k., Kite kz., Hudâvendigâr : 966
Hudâvirdi, zimmî, müştekî, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991
huddâm(lar) : 880, 1404; —a libâs ta‘yîn itmek : 39
hudûd ta‘yîni : 21
hudûd-nâme : 56, 245, 834
hufyeten akça virmek : 799
hufyeten tetebbu‘ u tecessüs : 469, 559, 1395
hufyeten ve alâniyyeten tetebbu‘ u tecessüs itdürmek : 1390
hufyeten yokladup tecessüs itmek : 567
hufyeten yoklamak : 986, 1133, 1344
hukkâm : 585
hukûk; —-ı müslimîn : 225, 372; —-ı nâs : 161, 208, 209, 223, 225, 380, 604, 794; — u rüsûm : 1431
hulefâ : 974
Hulvân karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
hurde; — ağaç yüklemek : 1093; — akça : 996; — esbâb : 1193; — gemiler : 419, 425, 577; — gemilere hubûbât virilmek : 425; — gemilere pirinç virilmek : 425

hurdevât incü : 287, 340
Hurrem bin Abdülhay, Mevlânâ, sâbık Saray Kâdîsı : 1038
Hurrem, Blagay Kal‘ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Hurrem, Celâl oğlı, Yörükler k., Göynük kz. : 117
Hurrem, Dervîş Çelebî'nin kulu, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
Hurrem, İstanbullı, Sarraf, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Hurrem, Nâyib, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Hurrem, Nâzır kulı, kallâb, Novaberde : 907, 924
Hurrem, sübaşı : 550
Husâm Abdullâh, Karaman'da tekye ihdâs eden : 166
Husâm Abdürrahîm Efendi : 1304
Husâm bin Mustafâ, Puçmak demekle meşhur, mahbûs : 30
Husâm Halîfe, Şeyhlu : 1390
Husâm Re’îs, hâssa re’îsi : 1364
Husâm Re’îs, hüküm verilen : 1284, 1338, 1457
Husâm Re’îs, İzmir Kâdîlığı halkına tereke temini için vazifelendirilen : 928
Husâm, Gelibolı kâdîsının adamı : 831, 1175
Husâm, Mevlânâ, Dimetoka Kâdîsı : 945
husamâ bkz. hasım
Husâmüddîn, Mevlânâ, sâbık Lazikıyye Kâdîsı : 585
Husnâ Hâtûn, Sinob kz. : 764
Husrev (Paşa), sâbık Bağdâd Beğlerbeğisi : 424, 515, 654, 665, 668, 1013, 1432
Husrev Kethudâ, Sol-kol Alaybeğisi : 1001
Husrev Paşa-zâde Kurd Beğ mülki, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Husrev Sübaşı, Piyâde Beği Sübaşısı : 308
Husrev, Abdullâh oğlı, Edirneli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Husrev, arz getiren, Kefe : 623
Husrev, câmi‘ mu‘temedi, hüküm verilen : 885
Husrev, Cihânşâh nâm sipâhînin kulu, hırsuz, Kazgancılar k., Kengırı sn. : 869
Husrev, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 452, 465
Husrev, Dergâh-ı Mu‘allâ Silahdârları Çavuşu : 606
Husrev, Dîvâne : 532, 533
Husrev, Galata Kâdîsı : 492
Husrev, harâmîler re’îsi, Horpişte kz. : 393
Husrev, Kâtib : 308
Husrev, Mehmed oğlı, Dergâh-ı Mu‘allâ Silahdârı : 606
Husrev, Nevesin ks. : 202
Husrev, Sağ-bölük ulûfecilerinden : 1455
Husrev, Selanik Yörükleri Sübaşısı : 1014, 1212, 1213, 1217
Husrev, Tezkireci Hasan Beğ'in adamı : 86
Husrev, za‘îm, Çirmen sn. : 434
husûmet : 477, 785, 1194, 1417; — ü ceng ü cidâl : 1350; — ü cidâl : 1383; — ü gavgâ : 411, 738
hutabâ : 346
hutbe-i şerîfi iştirâk üzre okutmak : 1179
huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl : 44
Hüdâyî, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
hükm*; —-i hümâyûn : 17, 37, 39, 78, 88, 95, 122, 149, 210, 739; —-i şerîf : 4, 27, 30; —-i şerîf ihrâc eylemek : 392; —-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ‘ : 134; — ihrâcı : 436; — nişân itmek : 720; — sûreti : 810; — virilmek : 1295
hükm; — ü hükûmet : 585; —-i kâdî : 143, 736

Hür(?) karyesi, Tekfurtağı kz. : 1466
Hürmüz bölgesi : 1127
Hürmüz kapudânı : 757
Hüseyin Ağa-oğlı, mahbûs : 780
Hüseyin Alî, Monla, fakîh : 328
Hüseyin Baba, ehl-i fesâd, Çernovi kz. : 1088, 1397
Hüseyin Bâlî, muhzır yoldaşı : 19, 127, 691, 1054
Hüseyin Bâlî, şehzâdenin adamı, hüküm verilen : 887
Hüseyin Beğ, Bayat Sancağı Beği : 857
Hüseyin Beğ, dârende : 129
Hüseyin Beğ, Deyr ü Rahba Beği : 390, 392, 676
Hüseyin Beğ, Imâdiyye Hâkimi : 1321
Hüseyin Beğ, Karahısâr-ı Sâhıb Yayaları Beği, Ma‘mûriyye Kal‘ası hizmetinde görevli : 6, 86, 164, 715, 918, 1412
Hüseyin Beğ, Yanya Sancağı Beği : 1288
Hüseyin bin (veled-i) İshâk, Rûz-nâmeci şâkirdi : 654, 668
Hüseyin bin Nebî, şerîr, Finike : 767
Hüseyin bin Sinân, Rûz-nâmeci şâkirdi : 654
Hüseyin bin Velî, Sonisa kz. : 329
Hüseyin Çavuş, Cezâyir çavuşlarından : 35
Hüseyin Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ (Âlî) çavuşlarından : 30, 949, 1116, 1268
Hüseyin Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 1259, 1260
Hüseyin Çavuş, sâbık İstanbul Sübaşısı, hüküm verilen : 1019, 1439
Hüseyin Dede, müteveffâ, Rodos : 1401
Hüseyin Osmân, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal‘ası erenlerinden : 722
Hüseyin Paşa, müteveffâ, İştib : 1295
Hüseyin Re’îs, hâssa re’îsi, Galata : 1005
Hüseyin Şâh, Âl-i Serrâc tâyifesi, Tâvûk-ı Kerkük nh., Bağdâd : 683
Hüseyin [/Hüseyinşâh] Beğ, Ohri Beği : 347, 506, 801
Hüseyin, Abdullâh oğlı, Hersekli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Abdullâh oğlı, Moralı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Ahmed oğlı, Filibeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, Aruk, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090
Hüseyin, Basdırma-oğlı demekle ma‘rûf, halka zulmeden, Kalina k., Midillü : 866
Hüseyin, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Blagay Kal‘ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Hüseyin, Bosna Beği Kethudâsı : 992
Hüseyin, Çerkes, Silahdâr : 172, 800
Hüseyin, dârende, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi : 366
Hüseyin, Dâvûd oğlı, İhtimânlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Hüseyin, defterdâr adamı : 285
Hüseyin, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal‘ası erenlerinden : 722
Hüseyin, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Hüseyin, Elvân oğlı, sipâhî, kendisinden şikâyet olunan, Tarsus sn. : 1227, 1235
Hüseyin, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Hacı, Hâcib k., Kengırı sn. : 121
Hüseyin, Hacı, maktûl, Edremid kz. : 154
Hüseyin, Hacıbeğ Cami‘i ve Zâviyesi Mütevellîsi, Sınur(?) k., Bayburd kz. : 1060
Hüseyin, Hasan oğlı, hüküm verilen, Üsküb : 1400
Hüseyin, Hâssa re’îsi, dârende : 141

Hüseyin, hırsuz u harâmî, Emen k., Beğşehri sn. : 613
Hüseyin, hırsuz u harâmî, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Hüseyin, Hızır oğlı, Kopana k. : 593
Hüseyin, hüküm verilen, Bilecik : 1236
Hüseyin, İrioğlı, sipâhî Hasan'ı yaralayan, Edirne kz. : 1450
Hüseyin, İskele Emîni, Mezistre kz. : 826
Hüseyin, İskender oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Tırnovic k., Görice nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Hüseyin, İskender'in hasmı, hüküm verilen : 1171
Hüseyin, İslâm olan zimmî, İpsala : 1206
Hüseyin, Kara, Mukâta'a-i Ortapâre Âmili : 327
Hüseyin, kasap, Edirne kz. : 414
Hüseyin, kâtil, Rodoscuk : 422
Hüseyin, katl zanlısı, mahbus, İstanbul : 850
Hüseyin, Kavala Kapudânı : 1220
Hüseyin, Koçoğlı, ehl-i fesâd, Broy Kalesi : 396
Hüseyin, Kuyumcu, Burusa sn. : 647
Hüseyin, Ma'mûriyye Kal'ası Emîni : 170
Hüseyin, Memişâh oğlı, Rûmkal'a Hısârı neferi : 660
Hüseyin, mukaddim, Şeyhlu : 1390
Hüseyin, müstahfızândan, İskenderiyye Kal'ası : 722
Hüseyin, müştekî, hüküm verilen : 890
Hüseyin, müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Hüseyin, Serrâc, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Hüseyin, sipâhî, re'âyâya zulmeden, Şehirköy kz. : 289
Hüseyin, Sultân Hasan Evkâfı Nâzırı, Mısır : 637
Hüseyin, Sultân, Imâdiyye Hâkimi, Şehrizol muhâfazasına tâ'yin olunan : 686, 1319, 1320
Hüseyin, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Şâh bkz. Hüseyin, Şâh-oğlı
Hüseyin, Şâh-oğlı [/Hüseyin, Şâh], Şem'-hâne Mültezimi, Peçin kz. : 101, 1232
Hüseyin, Şehzâde Selîm'in Lalası : 7, 743, 1039
Hüseyin, şerîr, Bâbü'l-Irâk Mahallesi, Musul ks. : 686
Hüseyin, Tazı(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Hüseyin, Tekyeköy k., Mağnisa kz. : 327
Hüseyin, Turşıcı-oğlı, Berkofça kz. : 1166
Hüseyin, yeniçeri, kâtil : 216
Hüseyin, yeniçeri, Midillili : 371
Hüseyin, Yûsuflu(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Hüseyin, za'îm, Erzurum vt. : 1348
Hüseyin-âbâd; — kazâsı : 98; — kâdîsı : 106, 208, 209
Hüseyinbaş, Mastar k., Akçahısâr kz. : 528
Hüseyinçi(?) karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076
Hüseyinler mezrâ'ası, Diyârbekir vt. : 1015
Hüseyinşâh Beğ, bkz. Hüseyin Beğ
hüsn; —-i ihtimâm : 826; —-i ittifak ü ittihâd : 158; —-i ittihâd ü ittifâk : 148; —-i tedbîr ü tedârük : 103, 126, 127, 131, 148, 167, 206, 222

ıdlâl; — itmek : 206, 249, 411, 563, 653, 974, 975, 1059, 1437; — ü inkılâb : 693
ıkâb u ıtâb : 546

ılgar : 1465
Ilgar, mahbûs, Konya : 522
Ilgar, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Ilgun (kasabası/kazası) : 898, 917; — kâdîsı : 740; — Mahkemesi : 917
Ilıca kazâsı : 833; — kâdîsı : 46, 836
ılm : 977; —-i kâdî : 393
Imâdiyye hâkimi : 686, 1269, 1270, 1271, 1319, 1321, 1322
Imâdüddîn Beğ, Malazgird eyâletine mutasarrıf olan : 1029
Imâret karyesi, Aksarây sn. : 991
ımâret : 39, 67, 240, 245, 414, 558, 638; — evkâfı : 834; — mu'temedi : 643; — mühimmi : 84; — mütevellîsi : 834, 896; —e kâbil yirler : 276
Imâret-i Âmire : 300, 371, 387, 388, 407; — Evkâfı : 300, 539, 643, 896; — Evkâfı nâzırı : 343; — Evkâfı terekesi : 371, 388, 885, 926, 1382; — mütevellîsi : 885, 1474; — terekesi : 896
Imrân, hüküm verilen, Develü Karahısâr kz. : 979
ınâd; — u isyân : 1437; — u muhâlefet : 23, 52, 56, 127, 589, 845, 1042, 1124; — u te'allül : 1051
Irâk-ı Arab : 355
ırgad(lar) (tâyifesi) : 253, 585, 655
ırz; — u nâmûs-ı saltanat : 3, 32, 148, 149, 152, 158, 259, 652, 653, 692, 698, 737, 797, 807, 809, 811, 902, 967, 1011, 1134, 1351, 1380, 1475; —-ı saltanat : 31, 146, 1158; —-ı saltanat-ı hümâyûn : 1127, 1271, 1280, 1322; —-ını sıyânet etmek: 812
Isfırarniçe(?) karyesi, Hezârgrad kz. : 986
ıslâh temessüki : 403
ıslâhı fermân olunan kurâ : 689
Isparta kâdîsı : 244
Istabl-ı Âmire : 500; — harbendeleri : 1207; — voynukları : 1346
ıstabur : 259; — peydâ itmek : 785; —ı bozılmak : 411
Istanköy dizdârı : 1110
Istarvine karyesi, Pirlepe kz. : 197
Istranca tağı : 949
Işık, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
ıtâb u ıkâb : 73, 239, 253, 816
ıtlâk : 449, 661, 747, 759, 788, 810, 815, 825, 832, 836, 847, 984, 988, 1039, 1075, 1076, 1081, 1101, 1129, 1138, 1221, 1274, 1440, 1443, 1462
Ivaz Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1018, 1346
Ivaz, Hâssa Beytü'l-Mâl Emîni : 36
Ivaz, Mevlânâ, sâbık Kâhta Kâdîsı : 174, 308
Ivaz, Nâyib, Vize sn. : 1116
Ivaz, şikâyete gelen, hüküm verilen, Çerkeş kz. : 890
ıyâl çektirmek : 1416
Izzeddîn, aşîret şeyhi, Uşnu sn. : 699
i'âne : 60
i'ânet ü istimdâd : 158, 429, 562
İbere varoşı, İskenderiyye sn. : 501
ibrâ; — vü iskât : 795, 1108; — vü sulh : 475, 477
İbrâhîm Beğ kethudâsı : 450, 451
İbrâhîm Beğ, Ayntâb Beği : 1165
İbrâhîm Beğ, Dragman, hüküm götüren : 194, 274
İbrâhîm Beğ, Mekke-i Mükerreme suyolı hizmetinde görevli : 90, 93, 95, 435, 440, 448, 450, 451, 456, 457, 1169, 1328, 1329
İbrâhîm Çavuş, Beğ-zâde, hüküm verilen : 1046

İbrâhîm Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 206, 535, 1199
İbrâhîm Çavuş, hüküm verilen : 656, 1237
İbrâhîm Çavuş, Muhtesib-zâde, hüküm verilen : 105
İbrâhîm Çelebî, Şabcılar k., harâmî, Zağra-i Atîk kz. : 103
İbrâhîm Halîfe, Nâyibü'ş-şer‘ : 508
İbrâhîm Mustafâ, Karacalar k., Milan kz. : 1347
İbrâhîm Paşa, Vezîr-i A‘zam : 437; — Câmi‘ı, Selanik : 777; — Evkâfı : 437; — Evkâfı mütevellîsi : 1282
İbrahîm, Yâsîn oğlı Ahmed'in kardeşi, Ebû-Rîş tarafından Rahba Kal‘ası'nda habsedilen, Haleb : 1130, 1132
İbrâhîm, Abdullâh oğlı, İnebahtılı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, Anatolılı, sûhte, Aydos kz. : 576
İbrâhîm, Balta k., Mağnisa kz. : 327
İbrâhîm, Bâsim oğlı, Trablus Mahkemesi'nden ref‘ olunmuş : 212, 389, 1436
İbrâhîm, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
İbrâhîm, cariyesi ve köleleri maktûl, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
İbrâhîm, Çiçek-oğlı, maktûl, Bilvîrân kz. : 1198
İbrâhîm, dârende, Behisni kz. : 1229
İbrâhîm, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi : 7
İbrâhîm, Dîvâne, ehl-i fesâd, Yogunyalılar nâm Yörüklerden, Edremid : 154, 556
İbrâhîm, ehl-i fesâd, sûhte, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı ve Canik : 1234, 1244
İbrâhîm, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
İbrâhîm, Erzurum Tîmârları Defterdârı ve Mukâta‘ât Nâzırı : 970
İbrahîm, evi basılan, Câmi‘-ı Şerîf mh., Ilıca kz. : 836
İbrâhîm, Fenârlı, kâtil, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi : 272
İbrâhîm, habs-hâne zâbıtı : 550
İbrâhîm, Halvâyî, şirret ü şekâvet üzre olan, Kızılağaç kz. : 1268
İbrâhîm, harâmî, Belgrad : 200
İbrâhîm, hüküm verilen, Antâliyye kz. : 931
İbrâhîm, İştib'deki Hüseyin Paşa Evkâfı mütevellîsi : 1295
İbrâhîm, Karacalar k., Milan kz. : 1347
İbrâhîm, Kavala Dizdârı : 534
İbrâhîm, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
İbrâhîm, Mehmed oğlı, Monla, rûz-nameci şâkirdi, kâtib : 654, 668
İbrâhîm, Monla, fakîh : 328
İbrâhîm, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
İbrâhîm, Moton Azebleri Ağası : 619
İbrâhîm, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
İbrâhîm, mütekâ‘id Semendire Beği Mesîh Beğ'in adamı : 374
İbrâhîm, müteveffâ, Yakmân k., Hubûl nh., Haleb vt. : 571
İbrâhîm, Nâzır Kâtibi, hüküm verilen : 1232
İbrâhîm, Nişancı beğin âsitânelerine hizmet eden : 680
İbrâhîm, Rahmâniye Kulları Ağası : 287, 340
İbrâhîm, Rudnik'de âdet-i ağnâm cem‘ eden : 1341
İbrâhîm, sipâhî, Ayamavra varoşunda sâkin : 498
İbrâhîm, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
İbrahîm, şikâyete gelen, hüküm verilen, Çerkeş kz. : 890
İbrâhîm, tîmâr sahibi, Aliçerçi k., Seydîşehri kz. : 145
İbrâhîm, Turmış oğlı, Alacahısârlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, Velî oğlı, Prevadili, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İbrâhîm, yeniçerilikten ma‘zûl, Edirne : 1276
ibret ü nasîhat : 784

İbrice İskelesi Limanı, Keşân : 28, 934
ibrişim : 162, 172, 333, 800, 869, 1436
icâre : 163, 426, 510
icâzet; — recâsı : 39; — tezkiresi : 486; — vir(il)mek : 85, 328, 447; —-i hümâyûn : 10, 37, 39, 61, 192, 357, 358, 398, 701, 742, 744, 760, 761, 807, 1383; —-i şerîfe : 37, 226, 358, 757, 765
icmâl defterleri : 81, 198, 634
iç il taraflarında olan kaleler : 124
iç kaftanı : 249
iç yağı : 826
İçil : 583; — beği : 206, 714, 1056, 1165, 1216; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Îd-i Adhâ-yı mübâreke : 1383
İdrîs, Cessân Beğinin Kethudâsı : 1125
İdrîs, hısâr-ereni, Rodos sn. : 471
İdrîs, İlbasan Beği Şa'bân Beğ'in adamı : 773
İdrîs, kâzib, mahbûs, Rodos sn. : 557, 649
İdrîs, yeniçeri, Gümülcine : 1054
ifsâd itmek : 396, 1277
ifşâ : 1276
iftirâ : 916, 1268; — itmek : 717, 1315, 1391
İğne adası : 1317
iğvâ vü ıdlâl itmek : 585
ihânet : 1291
ihlâs u ihtisâs : 710
ihmâl : 941; — ü gaflet : 809; — ü müsâhale : 22, 25, 64, 65, 115, 116, 146, 167, 228, 283, 349, 362, 374, 590, 684, 702, 709, 714, 715, 772, 776, 778, 786, 801, 814, 817, 858, 877, 912, 932, 952, 961, 962, 964, 992, 1014, 1030, 1033, 1034, 1076, 1078, 1091, 1096, 1123, 1124, 1129, 1144, 1151, 1160, 1209, 1274, 1280, 1291, 1327, 1333, 1337, 1369, 1380, 1384, 1388, 1406, 1407, 1409, 1410, 1411, 1426, 1446, 1447; — ü tekâsül : 680, 958, 1141, 1143, 1148, 1164, 1270, 1320, 1426; — üzre olan sübaşılar ve sipâhîler : 808
ihrâc ü tahsîl : 72
ihrâk : 61, 212, 318, 501, 579, 644, 1317, 1367; — bi'n-nâr : 644; — itmek : 105; — u gâret : 1251
İhsân, Osmân oğlı, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
ihtimâm u ikdâm : 709
İhtiman koyunları : 47
ihtisâb : 849
ihzâr-ı husamâ : 1114, 764, 1231
ihzâriyyeden ref' olunmak : 903
ikâmet itdürmek : 538
ikdâm ü ihtimâm : 595, 786, 816, 817, 826, 827, 831, 856, 878, 952, 957, 960, 961, 964, 969, 1020, 1030, 1033, 1041, 1076, 1089, 1103, 1105, 1123, 1140, 1142, 1156, 1158, 1163, 1176, 1207, 1226, 1237, 1261, 1287, 1289, 1446
iki ucı mühürlü urgan : 1113
ikinci kapucıbaşı : 1022, 1038
ikinci nebvetlü; — yayalar : 1151, 1478; — müsellemler : 38, 1043
ikindi namâzı vakti : 62
İkizelîl mağaraları, Ürgüp kz. : 370
ikrârı sicill olunmak : 48
il mesâlihi : 903
il-başı : 991
il-er(ler)i : 144, 544, 583, 1000, 1036, 1118, 1208, 1215; — : 1299
i'lâm itmek : 54

i‘lân-ı hamr : 360, 547, 691; — itdürmemek : 1310; — itmek : 1316
İlbasan (kazâsı/sancağı) : 501, 644, 648, 861, 882; — beği : 126, 222, 241, 242, 347, 365, 460, 470, 503, 506, 528, 546, 594, 644, 646, 648, 677, 705, 773, 783, 954, 1210; — beği kathudâsı : 644, 646, 648, 689, 974, 1081; — kâdîsı : 200, 241, 347, 460, 528, 974; — sancağı hısâr-erleri ve azebleri : 782; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı müstahfızları ve azebleri : 782; — sancağı sipâhîleri : 570, 705; — sancağı sübaşıları : 705
ilçi(ler) : 17, 20, 39, 97, 151, 152, 158, 178, 180, 191, 192, 194, 201, 286, 303, 306, 322, 357, 358, 368, 519, 738, 742, 744, 746, 747, 760, 763, 765, 779, 781, 785, 790, 807, 811, 828, 1009, 1126, 1134, 1150, 1350, 1351, 1359; — âdemleri : 286; — irsâli : 742, 828
ilhâd : 1086, 1092
ilhâk : 46
İlok kâdîsı : 474
ilticâ; — eylemek : 520, 722; — itmek : 147
iltizâm : 101, 208, 209, 211, 224, 252, 269, 351, 397, 410, 424, 439, 461, 487, 488, 683, 691, 911, 916, 1310; — ile emîn olmak : 461; — itmek : 114, 741, 900, 911, 1107, 1352; — tahmîl olunan gemiler : 269
İlya Halke, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Likorana k., Salina kz. : 812
İlyaru, zimmî, Kopana k. : 593
İlyâs Beğ, Kudüs Beği : 1165
İlyâs Beğ, sâbık Çorum Beği, mehâyif müfettişi : 120, 144, 324, 442, 540
İlyâs bin Nasûh, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
İlyâs bin Timürtaş, Şehir k., Edremid kz. : 567
İlyâs Çavuş, Edirneli, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 507, 1136, 1160, 1197
İlyâs, Akkirman kâdîsının adamı, hüküm verilen : 1252
İlyâs, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
İlyâs, Belye k., İnebolı nh. : 717
İlyâs, Biga Kâdîsı : 403
İlyâs, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
İlyâs, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
İlyâs, Harbendebaşı, hüküm verilen : 1207
İlyâs, hüküm verilen, Abdallar Cemâ‘ati, Dulkâdir vt. : 198
İlyâs, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327
İlyâs, Kaya oğlı, katl mazınnası, Şarköyi, Edremid kz. : 82, 154, 556
İlyâs, Kırkkilise kz. : 576
İlyâs, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
İlyâs, Kili Kal‘ası Beşlü Ağası : 1224
İlyâs, sipâhî : 290
İlyâs, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
imâm(lar) : 420, 547, 681, 1133, 1200, 1250, 1436
İmâm Ebî-Yûsuf kavli üzre şehâdet : 492
İmâm Gaybî, Şeyhlu kz. : 1390
İmâm Mûsâ Kâzım : 1432
imâmet : 679; — itmek : 1301
İmâmkulı, Malazgird Sancağı Beği : 1072
îmâna şetmitmek : 106
imeci tarîkı : 1029; — ile âdem tedârüki : 218
İmirze : 864
İmirze Alî : 867, 872
İmirze, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
İmirze, sipâhî, Serdik k., Göynük kz. : 117
İmroz cezîresi : 343, 885, 1183

imtihân olunmak : 193
imzâlu defter : 208, 209, 567
İnal, harâmî, Çernovi kz. : 1397
incir : 658, 1267; — ağaçlarını kesmek : 300
incü : 287, 340, 869
İne(?) köyi, Edirne kz. : 249
İne Bâlî, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
İne bint-i Hüseyin, oğlı katledilen, Kazıkdere k., Seydîşehri kz. : 1198
İnebahtı (sancağı) : 85, 862, 1469; — beği kethudâsı : 847, 1427; — Kal'ası : 1428; — sancağı askerleri : 594, 705; — sancağı beği : 85, 126, 453, 591, 594, 705, 810, 1083, 1273, 1427, 1428
İnebeğ, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
İnebeğ, Voyvoda Hızır'ın adamı, kâtil, Klis sn. : 776
İnebeği, Köse, harâmî, Sübaşı k., Yenice-i Zağra kz. : 103
İnebolı (nâhıyesi) : 229, 717; — İskelesi : 229
İnegöl; — kazâsı : 629; — kâdîsı : 962
inek; — beslemek : 1405; — sirkati : 432
İnorya karyesi, Görice kz : 431
İnöni kâdîsı : 962
İnöz; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 77, 548
intikâm : 519, 1372
ip(lik) : 395, 826
İpek (nâhıyesi/kazâsı) : 721, 1174, 1185; — kâdîsı : 721
ipek yükleri : 480
İpsala; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 1168, 1206
îrâd u masraf [/masârif] : 49, 205, 637, 1295; — defterleri : 507; — ve muhâsebe defterleri : 637
îrâd u (lar) :
iri beyâz mûm : 95
irişmiş şehirlü oğlanları : 1008
irs; — ü velî : 625; —-i şer' : 588; —-i şer'î ile intikâl : 492; —-i şer'le intikâl itmiş harâbeler : 588
irsâl ü îsâl : 962
irsâliyye defteri : 72
irtikâb itdürmek : 39
irtişâ : 989; — vü sirka : 104
Îsâ bin Abdullâh el-Mü'ezzin, hüküm verilen, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Îsâ bin Abdullâh, yeniçerilikten mütekâ'id, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
Îsâ bin Mehmed, Kırkıllı Cemâ'ati, Kaysariyye sn. : 1305
Îsâ bin Mehmed, tîmâr sahibi, Fasıllar k., Seydîşehri kz. : 145
Îsâ bin Mustafâ, Sonisa kz. : 329
Îsâ Dede bin Mûsâ, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Îsâ Fakîh, arz sunan, Budaközi kz. : 901
Îsâ Koca, Akkirman Tatarlarından : 652, 653
Îsâ Re'îs, Kara Mustafâ oğlı : 582
Îsâ, Çavuş-oğlı : 453
Îsâ, dârende : 1201
Îsâ, dârende Mihribân Hâtûn'un oğlu, Kastamonı sn. : 229
Îsâ, Derzî, Tekfurtağı ks. : 1330
Îsâ, Emîr, Buhayra Vilâyeti Şeyhi : 459, 1079, 1102, 1352, 1354
Îsâ, gammâz, Debbâğlar mh., Kengırı sn. : 596
Îsâ, Koniçe Kâdîsı : 1162, 1163
Îsâ, mahbûs, sipâhî, Beğşehri lv. : 617

Îsâ, Meşhedeyn-i Şerîfeyn Mütevellîsi, sâbık Bağdâd Hazînesi Rûznâmçecisi : 654, 668
Îsâ, nâyib, Şeyhlu kz. : 1131
Îsâ, Neretva Kâdîsı, maktûl : 772, 776, 778
Îsâ, Rûmkal'a Hısârı Dizdârı : 660
Îsâ, şâhidlik eden, Ohri sn. : 1084
Îsâ, Şeyh, mültezim : 1352
Îsâ, Şeyhlu kâdîsının oğlı : 1390
Îsâ, yeniçeri, hüküm verilen : 1201
Îsâ, zimmî, Sarılar k., Dobniçe kz. : 321
İsak Frenceş, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İsak, Harun oğlı, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İsak, Yehûdiyye hâtûnı tercümanı, hüküm verilen : 900
İsboş Kal'ası, İskenderiyye sn. : 1123
Îseviyye : 863, 867
İsfendiyâr, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1416
İshak Alî, katl mazınnası, Edremid kz. : 82
İshak Beğ, Biga Beği : 705, 1302
İshak Mehmed, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
İshâk, Süleymân oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Bodineli k., Şehirköy nh., Paşa sn. : 1174, 1185
İshâk-oğulları, Emen k., Beğşehri sn. : 1198
İshaklu, mevki adı : 832
İskaradin kâdîsı : 1121
İskarin karyesi, Mişe-i Ardahan nh., Erzurum vt. : 638
iskele(ler) : 8, 40, 61, 185, 222, 299, 358, 472, 489, 581, 658, 664, 723, 733, 751, 773, 782, 810, 845, 865, 885, 934, 1035, 1083, 1109, 1167, 1220, 1224, 1299, 1445, 1453; — dizdârı : 1129; — emîn(ler)i : 358, 379, 398, 640, 826, 1291; — itmek : 61, 441; —den koyun geçürmek : 398; — basmak : 722; —lere ağaç indürmek : 283; —ye gemi ile üzüm çıkarmak : 299
İskender Beğ, Diyârbekir Beğlerbeği : 446, 686, 880, 1414, 1431
İskender Beğ, Novigrad Beği : 361, 1156
İskender Beğ, Vize Beği : 283
İskender bin Abdullâh, Rodoscuk : 62
İskender bin Abdullâh, yeniçeri, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
İskender bin Abdullâh, yeniçeri, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
İskender bin İshâk, halkı rencîde eden, Batnes k., Mat kz. : 1171
İskender Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 174, 1109, 1267
İskender Çavuş, Minâreci, hüküm götüren : 30
İskender Çavuş, Üsküb ve Köstendil Sancaklarında Mübâşir : 994
İskender Kethudâ : 234
İskender Paşa, sâbık Budun Beğlerbeği : 792, 797, 801, 802, 807, 1156, 1164, 1368
İskender Paşa, sâbık Van Beğlerbeği : 211, 1003
İskender, Abdullâh oğlı, Bosnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
İskender, Budun Yeniçerileri Ağası : 127
İskender, Dergâh-ı Mu'allâ kullarından : 1337
İskender, diğer adı Yanoş, harâc-güzâr re'âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
İskender, Gümrük Emîni, hüküm verilen : 1267
İskender, maktûl, Akvirân k., Ereğli kz. : 635
İskender, mektub getiren, Mat kz. : 1171
İskender, Menteşe beği kethudâsı : 248
İskender, Mîrlivâ : 350
İskender, Muhzır : 1343

İskender, sâbık Vize Beği : 181, 362
İskender, sipâhî, Filos k., Mat kz. : 460, 528
İskender, şehzâde müteferrikalarından, mübâşir : 1440
İskender, şerîr, Finike : 767
İskender, Voyvoda Hızır'ın adamı, kâtil, Klis sn. : 776
İskender, yeniçeri, Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
İskenderci, evi basılan, Hezârgrad kz : 1089
İskenderiyye (kazâsı/sancağı). : 265, 294, 502, 664, 782, 1123, 1174, 1185, 1238, 1299, 1359, 1361, 1362; — beği kethudâsı : 501, 505, 721, 722, 968; — İskelesi : 425, 1299; — kâdîsı : 501, 502, 505, 577, 664, 722, 1299; — Kal‘ası : 517, 722; — Kal‘ası müstahfızları : 517, 722; — Kal‘ası zindanı : 517; — Kal'ası erenleri : 517, 722; — kapudânı : 29; — müstahfızları : 505; — sancağı beği : 501, 502, 505, 517, 546, 664, 722, 743, 782, 784, 801, 1134, 1143, 1152, 1251, 1280, 1299, 1371, 1379, 1380; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 721, 784, 1371; — sancağı sübaşıları : 1371
İskenderiyye alacası kırmızı kaftan : 576
İskilib; — kazâsı : 42; — kâdîsı : 42, 641
İslâm : 180, 561, 880, 902, 957, 1152, 1197, 1202, 1222, 1245, 1251, 1345, 1423, 1476, 1479; — askeri : 808; — leşkeri : 811; —a gelmek : 320, 1345
İslambol : 826
İslovin vilâyeti : 796
İsmâ‘îl Beğ, Ma‘arra Beği : 1165
İsmâ‘îl Mîrzâ, İran şâhının oğlı : 665
İsmâ‘îl, küfr-gûy, Taşköpri kz. : 1312
İsmâ‘îl, nâ-bâliğ oğlı çekilen, Çorum sn. : 641
İsmâ‘îl, rafz u sebbi şer‘le sâbit olan, Hacıyülek k., Taşköpri kz. : 897
İsmâ‘îl, tezvîr ü telbîs ve da‘vâlarda gezen, yalancı şâhid, hırsuz u hârâmi, Emen k., Beğşehri sn. : 613, 1198
İsmâ‘îl, Yeniçeri : 344
İsparta kâdîsı : 914
ispençe : 495, 650, 812, 1001
İspir; — kazâsı : 210, 1099; — kâdîsı : 156, 210, 1099, 1451; — Kal‘ası müstahfızları : 1099; — sancağı beği : 156, 1165, 1451; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 1099
isrâf ü itlâf : 875, 1295
İsrâyil, Sarrâf, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
İstanbul : 7, 22, 23, 24, 25, 26, 40, 41, 48, 72, 77, 102, 163, 165, 207, 264, 282, 300, 309, 326, 348, 356, 367, 369, 371, 384, 389, 410, 419, 425, 430, 458, 464, 472, 483, 516, 539, 548, 551, 555, 561, 568, 577, 578, 594, 601, 627, 643, 658, 661, 676, 682, 747, 786, 789, 832, 838, 850, 865, 877, 878, 885, 911, 916, 952, 996, 1006, 1013, 1018, 1022, 1035, 1038, 1065, 1067, 1068, 1093, 1103, 1109, 1115, 1147, 1252, 1289, 1292, 1300, 1311, 1312, 1315, 1333, 1347, 1349, 1391, 1405, 1406, 1408, 1409, 1410, 1419, 1430, 1441, 1456, 1466, 1468, 1469, 1474, 1479; — kâdîsı : 61, 162, 163, 172, 274, 282, 492, 597, 789, 800, 1022, 1038, 1161, 1200, 1264, 1325; — kapuları : 309; — keferesi : 1057; — kîlesi : 254, 926; — muhtesibi : 297, 384, 458, 577; — muhtesibinün âdemi : 297; — müddü : 226, 1382; — mühimmi içün varan gemiler : 531; — sübaşısı : 282, 1019; — zahîresi : 9, 28, 41, 43, 47, 72, 87, 89, 165, 190, 299, 385, 472, 531, 539, 568, 575, 845, 998, 1031, 1033, 1109, 1252, 1267, 1289, 1410; — zahîresi için gelen koyun : 1326, 1327, 1334; — zahîresi içün varan tereke gemileri : 539; — Zindânı : 42, 636; —'a gelen su yolları : 548, 789; —'da vâkı‘ bâzârlar : 597; —'dan Bağdâd'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan beğler ve kâdîlar : 549; —'dan Beç sınırına varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlar : 745; —'dan Budun'a varınca yol üzerinde olan beğler ve kâdîlar : 744; —'dan Budun'a varınca yol üzerinde vâkı‘ kâdîlar : 1459; —'dan Edirne'ye varıncaya kadar yol üzerindeki kâdîlar : 363; —'dan Frengistân'a varınca deryâ kenârında olan beğler ve kâdîlar, deryâda yöriyen kapudânlar ve gönüllü re’îsler : 766; —'dan Komoran'a varıncaya kadar yol üzerinde vâkı‘ olan beğler ve kâdîlar : 759, 760, 765; —'dan Sultânöni'ne varıncaya kadar yol üzerinde olan kâdîlar : 1408
İstanbulî gılâl : 260
İstanköy; — cezîresi : 226, 1443; — kâdîsı : 1474; — Kal‘ası : 1118

İstefan Kral, Erdel Kralı, Kral Yanoş'un oğlu : 31, 32, 146, 148, 152, 155, 158, 175, 259, 303, 320, 331, 332, 334, 411, 519, 520, 628, 639, 640, 738, 779, 781, 785, 796, 802, 807, 811, 817, 835, 839, 921, 922, 960, 1009, 1010, 1126, 1152, 1157, 1350, 1385, 1387
İstefe kasabası, Ağrıboz sn. : 1285; — kâdîsı : 369, 1285
İstefo, zimmî, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz sunan, Keşan kz. : 227
İstemad, Papas, Moralı : 305
İstemad, Yorgi oğlu, zimmî, Hallâcderesi k., Evreşe nh., Gelibolı kz. : 315
İstendil cezîresi (adası) : 291, 1317
isti'mâl ü infitâ' : 273
isticâze; — itmek : 757; —-i hümâyûn : 201
istiftâ eylemek : 659
istihdâm : 1228; — eylemek : 1253; — olunmak : 1279
istihkâm itmek : 823
istikâmet ü adâlet : 1047
istimâlet : 501, 782, 1464, 1468, 1472, 1479; — itdürmek : 529; — ü itâ'at : 677; — vir(ül)mek : 21, 267, 424, 429, 455, 463, 538, 562, 565, 738, 743, 1130, 1368, 1381, 1388
İstiye, Ate adlı zimmiyyenin babası : 1441, 1456
İstiyedenk(?) Diç Martin, zimmî, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
İstolni Belgrad; — beği : 1156; — kâdîsı : 645
İstom, Göril Melik oğlı, Gürci beği : 21
İstor veled-i Köşkar, zimmî, bâzergân kâtili, Âmid : 832
isyân : 149, 152, 390, 506, 689, 722, 782, 783, 788, 795, 919; — eden kurâ : 788; — iden müfsidîn : 689; — itmek : 222, 529; — u tuğyân : 146, 147, 148, 149, 222, 390, 529, 538, 624, 652, 653, 743, 919
iş tutmak : 608
iş-eri : 4
İşbaye(?) karyesi, Kelemente nh., Podgoriçe kz. : 501, 664
işciler : 508
işkence : 1416; — itdürmek : 717
İşpat (nâhıyesi/kazâsı) : 242, 365, 770; — kâdîsı : 241, 242, 347, 365, 506, 648, 770
İştib : 1295; — kâdîsı : 72, 1295
iştirâ : 576, 916, 947, 1022, 1038
itâ'at; — itmeyen kurâ : 782; — ü inkıyâd : 205, 247, 743, 782, 784; —-i şer' : 144, 197, 529, 544
itâb u ıkâb : 1076
itâle-i lisân : 127, 498, 909
i'timâd olunur üstâdlar : 172
itlâf u isrâf : 91, 205, 1357
İvaliç(?) karyesi, Radomir nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
İvraca kâdîsı : 953
iz : 763, 1172, 1234; — azıdmak : 393
İzdin kâdîsı : 223, 353
İzladi kâdîsı : 1119
İzmir (nâhıyesi/kazâsı) : 323, 658, 884, 896, 1317; — İskelesi : 299; — Kâdîlığı halkı : 928; — kâdîsı : 568, 847, 1055, 1068
İznik : 647, 1151; — kâdîsı : 190, 647, 932
İznikmid (kazâsı) : 34, 40, 291, 397, 510, 626, 685, 711, 803; — İskelesi : 513, 1445, 1453; — kâdîsı : 40, 115, 122, 356, 513, 658, 799, 846, 943, 1064, 1097, 1445, 1453
İzvornik; — beği : 167, 546, 1156, 1228, 1277; — kâdîsı : 167, 1277; — keferesi : 1277; — sancağı kâdîları : 546

kabâyih : 1236
kabâyilin ıslâhı : 44
Ka‘be-i Mu‘azzama (Mükerreme/Şerîf) : 90, 95, 665, 761, 796; — ferşini âb-ı zemzem ile tağsîl itmek : 90; — kâdîsı : 90, 95; — ziyâreti : 761
kabîle basmak : 795
Kâbil Fakîh, Bozköy k., Mağnisa kz. : 327
Kâbil, Kara, âmil, şakî, harâmî, Gümüş kz. : 42
Kabûr; — beği : 206, 736, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
kabz u bast : 1268
kabzit(dür)mek : 51, 964
kaçgun Frenk esîrleri : 367
Kaçın(?) nâhıyesi : 406
Kaçnar karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
kâdî*; — âdemi : 1252; — azli : 329; — defterleri : 1390; — ibrâmı : 855; — katli : 774; — ma‘rifetiyle teşhîr : 449; — mahkemesi : 308, 642; — meclisi : 1360; — mühri : 1286; — nasbı : 501, 1165; — nâyibi : 1230; — ta‘yîni : 137; — tebdîli : 386; — teftîşi : 511; —lığı alınmak : 139; —lığun âhara tevcîhi : 1430; —nun çadırın basmak : 1309
kâdî-asker : 137, 1055, 1081, 1283
Kâdîgöl karyesi, Çorlı kz. : 1462
Kâdîköyi karyesi, Gelibolı : 1175
Kâdîlâr karyesi, Kengırı sn. : 869
kâdîlık*; — itmek : 328; —dan ref‘ : 224; —larun teftîşi : 135
kadırga(lar) : 34, 68, 168, 248, 256, 265, 281, 294, 323, 418, 429, 473, 500, 514, 521, 554, 562, 715, 733, 751, 787, 865, 881, 1005, 1049, 1149, 1288, 1457, 1469; — ağacı : 122, 510, 543; — ağacı yontdurmak : 543; — binâsı : 34, 122, 510, 543, 627, 1289; — [irsâli] : 715; — kerestesi kesdürmek : 543; — koşılmak : 1331; — küreği : 373; — küreği irsâli : 1290; — kürekcisi : 364; — levâzimâtı : 429; — re’îs(ler)i : 294, 572; — tahtası : 1289; —lara sipâhî virilmek : 281; —larun kalafatları : 429; —ya top tahmîli : 323
Kadi, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
kadîm(î); — çayırlar : 250; — kal‘alar : 520; — kânûn : 725; — kenîse : 282; — mer‘â : 446; — mülkiyyet : 785; — sınur(lar) : 300, 446; — sınurlarun ta‘yîn ü temyîzi : 300; — tavarlar : 446; — yaylak : 446; — yol : 756; — yurd : 237; —den hâlî vü harâbe yir : 424
Kâdirî, müteveffâ, müftî : 186
kâfile-i huccâc : 39
kâfir(ler) [kefere/küffâr] (tâyifesi) : 71, 88, 149, 188, 197, 222, 249, 259, 282, 287, 360, 369, 395, 406, 411, 491, 495, 501, 502, 509, 511, 536, 538, 547, 551, 553, 558, 570, 621, 623, 638, 655, 656, 663, 664, 675, 677, 691, 725, 780, 782, 783, 784, 788, 816, 826, 949, 972, 991, 1003, 1023, 1057, 1113, 1120, 1170, 1179, 1192, 1200, 1219, 1233, 1238, 1241, 1277, 1293, 1298, 1310, 1316, 1343, 1344, 1367, 1371, 1437, 1472, 1479; — beği : 402; — köyi : 441; — nâyibi : 1135; — olmak : 1345; —e buğday bey‘ı : 621; —e zeytyağı bey‘ı : 581; —ler ile ihtilât itmek : 1345; — a‘yânı : 252; — mahallâtı : 251; — re‘âyâsı : 1057; —-i fecere : 902, 1367, 1423, 1476; —-i fecerenün kal‘ u kam‘ı : 807; —-i fecereyi def‘ u ref‘ itmek : 809; —de bulunan hamr : 1343; —ye hamr bey‘ı : 547; —ye üzüm bey‘ı : 41; — cânibine gaflet virmek : 1372; — donanması : 3, 902, 904; — gemilerinün mekân ü karârgâhları : 433; — leşkeri : 149, 957; —-ı bed-girdâr : 868, 906, 1149, 1202, 1287; —-ı hâksâr : 125, 205, 343, 395, 396, 402, 423, 444, 453, 454, 489, 521, 539, 561, 621, 801, 802, 807, 823, 868, 902, 904, 906, 941, 967, 971, 1073, 1164, 1180, 1188, 1202, 1253, 1280, 1281, 1303, 1369, 1370, 1371, 1378, 1380, 1389, 1428, 1429, 1472, 1476; —-ı hâksâr donanması : 396, 1041, 1208, 1209, 1211, 1214, 1215, 1216, 1217, 1287, 1288, 1423, 1452, 1469; —-ı hâksâr gemileri : 258, 395, 433; —-ı hâksâr gemilerine buğday virmek : 893; —-ı hâksâr gemilerinün mekân ü karârgâhları : 430; —-ı hâksâr üzerine gazâ itmek : 521, 597; —-ı hâksâr vilâyetine akın itmek : 1372, 1378; —-ı hâksâr vilâyetini tahrîb itmek : 1378; —-ı hâksâr-ı bed-girdâr donanma-i hezîmet-âsârı : 3; —-ı hâksâr-ı mezellet-âsârun kal‘ u kam‘ı : 561; —-ı hâksâra akın itmek : 1378; —-ı hâksâra gaflet virmek : 1367; —-ı hâksâra havf u haşyet virmek : 1367; —-ı hâksâra intikâm içün akın olmak : 1367; —-ı

hâksâra peksimad virmek : 1184; —-ı hâksâra tereke gitmekden ihtirâz itmek : 733; —-ı hâksâra tereke vir(il)mek : 125, 824, 885, 896, 1035, 1063, 1115; —-ı hâksâra tereke virilmekden men‘ : 423; —-ı hâksâra yarar atlar fürûht itmek : 722; —-ı hâksârun cem‘ıyyetleri : 802; —-ı hâksârun hücûmı: 1041; —-ı hâksârun kal‘ u kam‘ı : 561, 565; —-ı hâksârun karârgâhları : 565; —-ı hâksârun vilâyeti : 1372; —-ı liyâm : 3, 1476; —-ı liyâmun donanma-i hasâret-rüsûmı : 3; —-ı Maccar : 868, 906; —-ı sakar-mekîn : 429; —a at satmak : 71; —a bal satmak : 71; —a balmumı satmak : 71; —a firâr eylemek : 287; —a gazâ itmek : 570; —a gön satmak : 71; —a keçi derisi satmak : 71; —a penbe ipliği virdürmemek : 395; —a tereke bey‘ itmek : 43, 885, 1294; —a tereke gitmek : 343; —a tereke satmak : 71, 87, 371; —a tereke virmemek : 43, 387, 388, 539; —a yağ satmak : 71; —ı ürkütmek : 1378; —un esbâb ü emvâlini yağmâ vü târâc itmek : 1378; —un etfâl ü ezvâcını esîr itmek : 1378; —un i‘ânet ü istimdâdı : 429; —un hücûmı : 1371

Kâfirbeğilü tâyifesi, Teke Karahısârı : 914

kaftân : 576, 696, 869; — sirkati : 1305

kâğıd : 810, 827, 869, 1045; — emîni : 571, 1097, 1382; —ları imzâ itmek : 1341

Kâhire-i Mısır : 481

kaht : 266, 481, 485, 690, 731, 847, 926, 929, 1382; — u kıllet : 824

Kâhta kâdîsı : 174, 308

kahvehâne : 1218, 1363

Kakarik(?) [/Kakartek(?)/Makartek] karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722

Kakartek(?) karyesi, bkz. Kakarik(?), karyesi

Kâkûn köyi, Nâblûs lv. : 53, 58

kal‘ u kam‘ : 258, 454, 595, 868, 906, 972, 1271

kal‘a(lar) [/kılâ‘] : 32, 57, 149, 240, 247, 259, 273, 275, 381, 411, 501, 519, 520, 529, 534, 651, 680, 695, 731, 738, 774, 775, 779, 780, 781, 790, 792, 801, 807, 808, 811, 814, 815, 822, 823, 826, 839, 855, 857, 859, 868, 872, 889, 902, 906, 918, 921, 941, 950, 959, 960, 988, 992, 1003, 1009, 1010, 1016, 1029, 1030, 1041, 1042, 1046, 1047, 1052, 1118, 1122, 1123, 1126, 1128, 1129, 1130, 1134, 1145, 1149, 1150, 1152, 1162, 1168, 1176, 1177, 1179, 1182, 1202, 1203, 1208, 1209, 1210, 1211, 1215, 1216, 1217, 1224, 1228, 1233, 1239, 1242, 1245, 1253, 1257, 1270, 1283, 1286, 1287, 1288, 1291, 1295, 1350, 1383, 1415, 1428, 1451, 1460, 1465, 1470; — ahvâli : 396; — almak : 798; — anbârı : 875; — binâ vü ihyâsı : 275; — binâsı : 275, 695, 699, 777, 992, 1046, 1123, 1144; — bozdurmak : 585; — bölükbaşısı : 1163; — burclarınun karın süpürtmek : 1003; — dizdâr(lar)ı : 205, 875, 1046, 1052, 1053, 1110, 1118, 1162, 1163, 1182; — erenleri : 57, 124, 517, 1052, 1072, 1163, 1182, 1215; — fethı : 263, 520, 868, 902, 921, 1134, 1381, 1423; — hafazası : 1052; — hâfız(lar)ı : 785, 1124, 1182; — halkı : 293; — hazînedârı : 1052; — hazînesi : 875; — hıdmeti : 86, 775, 918; — hıfzı : 275, 1202, 1212; — içün azeb ta‘yîni : 275; — istihlâsı : 811; — kapudânı : 1201; — kapusı : 1099, 1121; — keferesi : 188, 1023; — kerestesi : 585; — kethudâsı : 903, 1046, 1052, 1072, 1182; — levâzimi : 992; — mahzeni : 1052; — meremmâtı : 1003; — mevâcibi : 654, 668; — mevâcibi tezkiresi : 654, 668; — muhâfazası : 884, 1046, 1202, 1214, 1240, 1272; — muhâsarası : 429, 562, 790, 798, 801, 802, 808, 809, 811, 817, 819, 835, 902, 921, 957, 971, 972, 1009, 1134, 1270, 1272, 1376, 1379, 1384, 1389, 1424, 1469, 1470, 1472, 1477, 1479; — mühimmâtı : 588, 992; — müstahfızları : 503, 517, 783, 993, 1099, 1162, 1253; — neferleri : 124, 205, 875; — sipâhîleri : 1023; — ta‘mîri : 918, 983, 1046, 1123, 1144, 1146, 1357, 1446; — taşları : 585; — termîmi : 1253; — za‘îmleri : 1023; — zindânı : 517; —da emânet komak : 1295; —da habs : 200, 241, 308, 311, 793; —da habsolunmak : 30, 540; —da mahbûs mücrimler : 534; —da mahsûr olan erbâb-ı sakar-mekîn : 562; —da mahsûr olan küffâr-ı sakar-mekîn : 429; —da temekkün itdürmek : 768; —dan merdûd olanlar : 775; —lar ahvâli : 303, 411, 779, 785, 1350, 1351; —lar varoşı : 1367; —lara tecâvüz olunmak : 1383; —lardan dil almak : 411; —ları ve serhadleri hıfzitmek : 1389; —larun fethı : 411; —ya koymak : 273; — u bikâ‘ : 972, 1216; — u bikâ‘un kal‘ u kam‘ı : 430, 433; — u kurâ : 152; — u yirler zabtı : 785; —un feth u fütûhı : 520; —un feth u teshîri : 519; — yarağı : 941

Kal‘a-i Atîk kethudâsı : 1128

Kal‘a-i Cedîd, Hersek : 1253, 1402

Kal‘a-i Cedîde, Vardarkapusı, Selanik : 777

Kal‘a-i Ma‘mûriyye ta‘mîri : 918, 983

Kal‘acık kâdîsı : 616, 873

kalafat itdürmek : 562
kalafatcı : 34, 35; — tedârüki : 139
Kalavrita kâdîsı : 826, 1047, 1053
kalb; — akça : 140, 167, 545, 546, 553, 940, 993, 996, 1078, 1133, 1135, 1341; — akça harcitmek : 1135; — akça işle(t)mek : 508, 1341; — akça kesmek : 996, 1135; — akça sürmek : 1341; — akça yöritmek : 167; — altun : 140, 546, 993, 996, 1274; — altun kesmek : 546; — sikke : 1274
Kalender bin Ahmed, Seyyid, Sonisa kz. : 329
Kalender bin Pîr Ahmed, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
Kalender Mehmed'ün metrûkâtı : 524
Kalender Mehmed, müteveffâ za‘îm, Şâm vt. : 524
Kalender, Hüseyin Baba'nın oğlu, ele getirilip Dergâh-ı Mu‘allâ'ya gönderilmeleri emrolunan, Çernovi kz. : 1088, 1397
Kalender, Koca Turgud oğlı, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Kalgal, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Kalgal, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Kalgal, Kara, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Kalgal, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
kâlıb : 1466
kaliçe : 641; — sirkati : 632
Kalina karyesi, hâs karye, Midillü : 866
kalite(ler) : 256, 382, 429, 455, 472, 476, 562, 566, 582, 881, 988, 1184, 1220, 1263, 1359, 1361, 1362, 1398; — binâsı : 572, 582, 1263; — inşâsı : 455; — levâzimâtı : 429; —lerün kalafatları : 429; —lerle gelüp gemilere dahlitmek : 1359
kalkan : 801
kallâb(lar) : 136, 167, 256, 288, 339, 386, 508, 545, 546, 559, 596, 907, 924, 986, 993, 996, 1133, 1196, 1274; — alâmeti : 553; — esbâbı : 545; — husûsı : 545; — şerîki : 546, 993; — teftîşi : 1247; —ları der-zencîr itmek : 546; —larun hufyeten yoklanması : 546; —larun yoklanması : 167; —lığa müte‘allik alâmetler : 1133; —lığa müte‘allik esbâb : 609; —lığa müte‘allik esvâb : 167; —lığa müte‘allik sikke : 167, 545; —lığa müte‘allik âletler : 508, 545; —lık : 136, 167, 288, 508, 546, 924, 986, 993, 996, 1247; —lık iden müfsidler : 167; —lık itmek : 546, 993, 1133
Kallâv Alî, Dîvâne Alilü, Zamantu nh. : 161
Kalomirne(?) karyesi bkz. Kalomirye karyesi(?)
Kalomirye(?) [/Kalomirne(?)] karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
kalûk(?) alîkı : 485
kalyon : 256, 1035, 1115, 1419; —a tereke virilmek : 1115
Kamaraş Ban, eflak : 378
Kamaraş Yani, eflak : 378
Kamarosit(?), zimmî, İspir sn. : 210
Kamendi karyesi, Peçuy : 959
Kamer, İznik kz. : 647
Kamer, maktûl câriye, Karaman vt. : 740
kamış : 1325
Kâmile Hâtûn, Burusa sn. : 630
kan : 1111, 1194; — def‘ı : 235
kanâdîl bkz. kandil
Kanber Mahallesi, Burusa sn. : 497
Kandırı kâdîsı : 510, 932
kandîllerün [/kanâdîl] dinlendürilmesi : 93, 95
Kandos karyesi, Eğirdür kz., Hamîdili : 1039
Kângırı bkz. Kengırı
Kaniçe karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076

Kanta keferesi : 538
kânûn : 50; — u defter : 78, 239, 495, 725, 1431; —-ı kadîm : 481; —a mugâyir : 120; —a muhâlif : 50
[Kânûnî Sultân Süleymân]; —'un annesinün Mağnisa'daki Imâreti : 84; —'un eşi : 50, 51, 52, 66, 67; —'ın eşinün Kudüs-i Şerîf'deki Imâreti Evkâfı : 50, 51, 67; —'un kızınun evkâfı : 584; —'un kızınun evkâfı voyvodası : 584
kapan : 114
kapları sındurmak : 547
kapu : 1099, 1121; — ağası : 954, 987, 1017, 1077; — kulları : 204; — pârele(n)mek : 735, 1250; — yıkmak : 836; —ya alınmak : 267; —ya çıkarmak : 267
kapucı(lar) : 54, 56, 58, 59, 104, 678, 954, 956, 969, 987, 1042, 1081, 1437; —başı : 1022, 1038; — bölükbaşıları : 1349; — kethudâsı : 99, 675
kapudân(lar) : 148, 274, 429, 433, 453, 536, 594, 796, 885, 902, 976, 977, 988, 1148, 1201, 1219, 1220, 1350, 1383, 1464, 1469; — gemileri : 88
kapudânlık : 977; — hıdmeti : 1148; — tevcîhi : 256, 265
kapukethudâsı : 2, 1154, 1156, 1299, 1465
kar : 1003; — süpürmek : 1003
kâr u kisb : 538, 988
Kara Memi Evkâfı, Aydıncık ks. : 403
Kara Nâyib, şakî, sâbık Üsküb Nâyibi : 153, 666
Kara Ya'kûb Zâviyesi, Karahısâr-ı Şarkî : 990
kara sığır : 110, 1064
kara üzüm : 568
Kara, Anatolılı, harâmî levend, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103, 899
Kara, Deli, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Kara, Hırsovalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
Karaağaç kâdîsı : 1024
Karaağaç mevzı'ı, Erzurum : 1348
Karaaliobası karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
Karaaydın karyesi, Seydîşehri sn. : 280
Karaboğdan : 17; — esîrleri : 141
Karabulud karyesi, Edirne kz. : 203, 1438
Karaburun : 455
Karaca, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Karaca, hısâr-eri : 282
Karaca, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Karacaâyid karyesi, Bozöyük kz. : 854
Karacalar kâdîsı : 154
Karacalar karyesi, Mağnisa kz. : 327, 1347
Karacık dağı, Ürgüp kz. : 370
Karadağ : 455
karadan; — mürûr iden tüccâr : 708; — tereke gönderilmek : 539; — ve denizden ticâret üzre gelen âdemler ve tâcirler : 1359
Karademürci, kuttâ'-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi'nin şerîki : 27
Karadeniz : 40, 796, 1153, 1173; — Boğazı : 160; — yalıları : 302; — yalıları beğleri : 302; — yalıları kâdîları : 302
Karadepe karyesi, Keşan kz. : 934
Karâfe, Mısır : 376
Karaferye kâdîsı : 123, 572, 584, 614, 1035
Karagöz, zimmî, Erzurum vt. : 1348
Karahısâr (sancağı) : 15, 86, 164, 174, 308, 832; — kâdîsı : 427; — sancağı beği : 86, 1313; — sancağı yayaları : 86; — yayaları : 6

Karahısâr-ı Develü [/Develü Karahısâr] (kazâsı): 370, 979; — kâdîsı : 979
Karahısâr-ı Sâhıb : 170, 911, 916, 1016; — beği : 170, 174, 199, 206, 308, 509, 714, 1165, 1471; — kâdîsı : 6, 164, 170, 174, 308, 509, 910, 913, 1104; — sancağı kâdîları : 206, 1165, 1412; — yayaları : 164; — yayaları beği : 715, 918, 1412
Karahısâr-ı Şarkî; — sancağı : 342; — beği : 337, 427, 480, 990, 1165; — kâdîsı : 208, 209, 337, 351, 480, 990, 1348; — sancağı kâdîları : 1165
Karahısâr-ı Teke kâdîsı : 1440
Karakâsım-oğulları, hırsuz, İçil sn. : 1056
Karaköy karyesi, Silivri kz. : 177
Karakulak karyesi, Hezârgrad kz. : 378
Karakürtül, Âsitâne-i Sa'âdet'e gelmesi istenilen, Gelibolı : 1175
Karaman (vilâyeti) : 107, 166, 268, 454, 608, 616, 618, 704, 705, 796, 1165, 1307; — beğlerbeğisi : 70, 206, 230, 389, 415, 454, 522, 526, 528, 544, 583, 595, 598, 605, 608, 635, 662, 704, 714, 740, 822, 876, 898, 917, 1042, 1107, 1165, 1254, 1305; — beğlerbeğisi kethudâsı : 605, 608; — çavuşları : 522; — eşkıyâsı : 822; — nâzırı : 608; — sancağı kâdîları : 70, 206, 830; — sancağı kâdîsı : 206; — sipâhîleri : 70
Karaman karyesi, Burusa sn. : 630
karamürsel gemileri : 356, 399, 419, 425, 577, 578, 587, 1342, 1469
Karamürsel, Yalak-âbâd kz. : 1068
karanu giceler : 93, 95
Karanukapu mevzı'ı, Dulkâdir vt. : 301
Karaova karyesi, Saravalos kz. : 234
Karaözlü tâyifesi, Teke Karahısârı : 914
Karapınar : 834
karârgâh : 430, 433
Karasu : 834
Karasu Yenicesi kâdîsı : 858, 987, 1077
Karaş, Devlet Giray Han'ın adamı : 1245
Karataş Mahallesi, Kengırı : 537
Karatotari karyesi, Alucra nh. : 342
Karaulus : 424
Karaviçe varoşı, İskenderiyye sn. : 501
karaya urmak : 160
Karayazu, Malazgird sn. : 445
Karayi Cemâ'ati : 1133
kârbân : 233, 1117; — basmak : 914, 1245, 1283; — halkı : 480; — tâyifesi : 480; — yolı : 583
kârbânsarây(lar) : 420, 591, 813, 832, 997, 1133
Karbone(?) Kal'ası, Budun vt. : 368
kardan ve sudan kal'a dîvârlarınun [zarar görmesi] : 1003
Karesi; — sancağı : 133, 137; — beği : 125, 138, 206, 453, 521, 556, 567, 594, 632, 705, 714, 724, 1165; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 521, 567, 1165; — sancağı müfettişi : 82; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
kârgîr; — binâ : 163; —bodrum : 1264; — dükkânlar : 163; — han : 240; — kule : 1121
Kargu kâdîsı : 1062
Karı karyesi, Kengırı sn. : 1465
Karıtaş kâdîsı : 1056
Karîn-âbâd kâdîsı : 643, 877, 952, 1076
kârîzler : 777
Karkılı karyesi, Akyazı kz. : 118
Karlıili; — sancağı : 862; — beği : 126, 453, 521, 594, 705, 724, 1208, 1428; — sancağı askerleri : 594, 705; — sancağı kâdîları : 521
Karlo, Arhadüka : 306, 796

Kars : 21, 1186
Kartine; — kazâsı, Mora sn. : 988; — Kal‘ası : 903; — Kal‘ası kethudâsı : 903
karye* [/kurâ]; — ahâlîsi : 812; — gâreti : 652, 653, 1299; — göçürilmek : 1096; — harâb itmek : 959; — hâsılı : 1023; — ihdâs itmek : 73; — ihrâkı : 664; — keferesi : 949, 991, 1113, 1437; — kethudâları : 888; — mahsûli : 237, 1097; — re‘âyâsı : 866; — ref‘ itmek : 73; — şeneltmek : 959; — yakmak : 1036; — vü kasabât : 786; — vü mezâri‘ : 277, 278, 279, 1434; — vü nevâhî : 872; — zabitları : 1446
karz : 989
Kasa, Aslan oğlı, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Kasa, Lazari oğlı, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
kasaba (kasabât)*; — voyvodası : 988; — u bâzâr : 521; — u kurâ : 167, 206, 546, 702, 725, 993, 1031, 1326, 1344, 1406, 1408, 1430
Kasdel-i Bahrî; — dizdârı : 325; — Hısârı : 325
Kâsım Beğ, Cidde Beği : 426, 1169
Kâsım Beğ, Divriği Beği : 120, 1114, 1165
Kâsım Beğ, Eğil Beği : 769
Kâsım Beğ, Kefe Beği : 37, 865
Kâsım bin Abdullâh, Aruz k., Ayazmend kz. : 567
Kâsım bin Abdullâh, şâhid, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Kâsım Kethudâ, hüküm verilen : 1026, 1027
Kâsım Kethudâ, za‘îm, Mohac ve Sekçuy sancağını tahrîr eden : 271, 708
Kâsım Mîrzâ, hüküm gönderilen : 1186
Kâsım, Cebele Mukâta‘âtı Mültezimi : 602
Kâsım, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 72, 576
Kâsım, emîn, Diyârbekir vt. : 529
Kâsım, Hacı, Çeribaşı, tîmâr sahibi, Cebele sn. : 585
Kâsım, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Kâsım, İznik kz. : 647
Kâsım, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Kâsım, maktûl kul, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Kâsım, müfsîd, Ilgun kz., Karaman : 898
Kâsım, şirret ile meşhûr, Bâbü'l-Irâk Mahallesi, Musul ks. : 686
Kâsım, Voyvoda, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Kâsım, Tegeltici, Âmid : 1016
Kâsımpaşa mütevellîsi : 14
kassâb(lar) : 115, 414, 525, 1255, 1256, 1326, 1334
Kâssâb, Köpekkıran-oğlı, Âmîd : 1016
Kastamonı (sancağı) : 48, 898, 1036; — beği : 206, 229, 346, 453, 594, 685, 714, 897, 989, 1000, 1036, 1062, 1165, 1222, 1234, 1312; — beği kethudâsı : 886; — beğlerbeğisi kethudâsı : 685; — kâdîsı : 346, 682, 764, 897, 1312; — Kal‘ası : 1312; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 685; — sancağı sübaşıları : 685
kastel : 796; — binâsı : 31, 151, 152, 158, 519, 520; — ihdâsı : 31, 148, 785; — tahrîbi : 785; — ü kasabâta tecâvüz : 785
Kaş; — kazâsı : 168; — kâdîsı : 887
Kaşa; — Kal‘ası, Nemçe : 148; — kapudânı : 17, 148
kâşî sarây : 585
kâşifler : 481
kat‘; —ı tarîk : 173; —ı uzv : 143
katar : 296
Katar; — kazâsı : 42; — kâdîsı : 42
Kateş(?) karyesi, Draç kz. : 222
Katet(?) serhadleri : 1389

katır(lar) : 125, 428, 480, 688, 898, 1000, 1002, 1029, 1416, 1433; — gâreti : 1433; — sirkati : 1347
Katîf; — beği : 287; — kulları ağası : 340, 1139
katîfe : 194
kâtib(ler) : 187, 276, 668, 727, 771, 860, 862, 1037, 1048, 1052, 1057, 1070, 1232, 1277, 1289, 1421; —-i vakf : 1078
kâtil(ler) : 19, 75, 241, 635, 772, 832, 984, 1168, 1198, 1440, 1450, 1451
katl (itmek/olunmak): 7, 27, 44, 62, 73, 82, 133, 137, 144, 149, 154, 170, 174, 182, 200, 216, 229, 235, 241, 242, 249, 261, 264, 268, 272, 310, 347, 352, 365, 370, 375, 390, 391, 393, 422, 427, 428, 459, 498, 501, 506, 517, 527, 538, 544, 556, 563, 569, 583, 585, 598, 611, 625, 629, 630, 635, 641, 644, 645, 648, 656, 681, 717, 721, 740, 772, 773, 774, 776, 778, 791, 793, 795, 831, 832, 836, 842, 849, 850, 858, 880, 898, 899, 945, 1016, 1017, 1056, 1074, 1079, 1084, 1091, 1096, 1100, 1102, 1111, 1117, 1130, 1132, 1162, 1166, 1179, 1194, 1198, 1219, 1224, 1232, 1245, 1273, 1277, 1283, 1309, 1318, 1347, 1355, 1390, 1433, 1455; — ü gâret : 206; —-i nefs itmek : 604, 656, 1119; —-i nüfûs : 173, 1465
Kattâr kâdîsı : 641
Kavak âmili, Kâdîköyi k., Gelibolı : 1175
Kavak İskelesi, Yalak-âbâd kz. : 23, 40
Kavak; —kazâsı : 1416; — kâdîsı : 1416
Kavala : 572, 621, 845, 885; — dizdârı : 534, 1263; — gemileri : 88; — İskelesi : 343, 472, 539, 621, 845; — kâdîsı : 300, 343, 534, 539, 845, 885, 1219; — kapudânı : 300, 472, 885, 1219, 1220; — kapudânı âdemîsi : 472; — kapudânınun küyegüsi : 572; — muhâfazası : 1220
Kavlakova karyesi, Prevadi kz. : 1090
Kavurgalu Cemâ‘ati, Sis sn. : 89
kavvâs(lar) : 732, 795
Kaya Bâlî, Memâlik-i Mahrûse tâcirlerinden : 339
Kaya bin Timür, sûhte, ev bastı diye habsedilen, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
Kaya, hüküm verilen : 1064
Kaya, Mar‘aş çavuşlarından, fâsık : 96
Kayacık karyesi, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 911, 916
Kayadibi karyesi, Hamîd sn. : 1024
kayd cüz’i : 910, 1084, 1124, 1183; —ne geçmek : 36
kayd ü bend : 4, 5, 27, 48, 76, 94, 141, 161, 177, 185, 195, 199, 203, 236, 345, 346, 393, 408, 416, 434, 469, 494, 526, 527, 556, 559, 567, 574, 576, 584, 614, 620, 636, 658, 673, 676, 686, 722, 727, 730, 822, 873, 899, 937, 968, 1008, 1014, 1026, 1027, 1032, 1069, 1075, 1087, 1090, 1104, 1107, 1163, 1166, 1175, 1193, 1225, 1254, 1312, 1315, 1330, 1341, 1348, 1391, 1396, 1397, 1412, 1437, 1445, 1447, 1453, 1462
Kayduran karyesi, Mağnisa kz. : 327
kayık(lar) : 10, 356, 464, 476, 516, 773, 894, 1445; — basmak : 291; — donatmak : 311; — ihrâkı : 476; — yapmak : 476; — yasakcısı : 464, 516; —a odun tahmîli : 1445, 1453; —ı yoklamak : 464
Kayıtbay Evkâfı, Mısır : 466
Kayıtbay kâ‘ıdesi : 481
Kayıtbay, za‘îm, Beyrût : 732, 1194
Kays A‘râbı, hâssa-i hümâyûndan : 944
Kaysariyye : 230, 264, 1027, 1305; — alaybeği : 598, 876; — beği : 161, 206, 230, 574, 876, 1026, 1165, 1324; — kâdîsı : 161, 206, 230, 264, 574, 598, 876, 1070, 1305; — kâdîsı nâyibi : 979
Kaytâs, zü‘amâdan : 406
kazâ*
Kazâ-i Havâss-ı Kostantıniyye : 309
Kazaklar : 1245
kazâyâ [/kazıyye]; — defteri : 51, 277, 278, 279, 564; — defteri sunmak : 50, 51, 54, 58, 59, 329; — defteri virmek : 56; — dinlemek : 328; —-yı şer‘ıyye : 328
kazgan : 1071
Kazgancı veresesi mülki, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038

Kazgancılar karyesi, Kengırı sn. : 869
Kazıkdere karyesi, Seydîşehri kz. : 1198
kazıyye bkz. kazâyâ
kâzibler : 495, 794
kazma : 875, 1146
Kebekenîse karyesi, Mağnisa kz. : 327
keçe : 445; —den evler : 1397
keçi(ler) : 165, 205, 536, 877, 878, 1171; — derisi : 71
Keçideresi karyesi, Kızanlık : 978
kefâlet : 536, 847
Kefe (sancağı) : 37, 383, 518, 623, 840; — beği : 37, 483, 623, 624, 791, 840, 865, 1103, 1245, 1289, 1311; — cânibleri : 318; — hâssa harcı : 865; — kâdîsı : 1245; — mahsûli : 37; — nâzırı : 865
Kefer-cîş karyesi, Gazze sn. : 51, 52
Kefer-gergin sancağı, Kızılbaş serhaddinde : 424
kefere bkz. kâfir
kefîl(ler) : 27, 161, 274, 393, 467, 487, 528, 576, 613, 648, 776, 892, 935, 988, 1040, 1047, 1076, 1162, 1163, 1205, 1221, 1229, 1250, 1256, 1274, 1312, 1338, 1364, 1438, 1473; — bi'l-mâl : 410, 1079; — bi'l-mâl yazdurmak : 327; — ile habsdan ıtlâk : 321; — olmak : 307, 1338, 1364; — talebi : 1360; — virmek : 1104; —e vir(il)mek : 14, 15, 229, 321, 550, 577, 655, 1194; —leme : 253; —leme akçası : 253; — lenmek : 1104, 1255; —lere virmek : 1312; —süz ırgâd istihdâmı : 655; —süz ırgâd tâyifesi : 253; —süz ırgâd tâyifesinün kefîllenmesi : 253
Kelemente karyesi, Podgoriçe kz. : 501, 664, 743; — âsîleri : 968
Kelhûr Rüstem, Bâlâ Sancağı Beği, Kürd beğlerinden : 173, 424
kem ayâr altun : 1133
Kemâl Beğ, Leccûn Beği : 240, 1165
Kemâl, Belye k., İnebolı nh. : 717
Kemâl, hüküm verilen : 991, 1060
kemâl-i ikdâm : 826
kemâl-i ittifâk u ittihâd : 148
Kemâleddîn Mahmûd, Sultân Alî'nin adamı : 701
kemend : 647; —ciler : 1276; —cilik : 1276
Kemer kasabası, Edremid : 82
kemer binâsı : 555, 789, 1292
Kemhıs kâdîsı : 888
kendir : 832
Kengırı [/Kângırı] (sancağı) : 408, 537, 869, 1002, 1465; — beği : 121, 206, 408, 537, 596, 636, 713, 714, 794, 873, 890, 935, 1025, 1165, 1199, 1347; — beği kethudâsı : 1347; — kâdîsı : 121, 408, 537, 596, 1002, 1004, 1025; — Kal‘ası : 1415; — Kal‘ası erenleri : 1004; — sancağı kâdîları : 206, 1165
Kenîse mezra‘ası, Saydâ : 54
kenîse [/kilise] : 282, 551, 1200; — hedmi : 282; — keşîşleri : 1200; — ref‘ı : 282; — temlîki : 282; —ye mihrâb vaz‘ı : 282; —ye varup kâfir olmak : 1345
Kerbelâ : 1122
Kerek Şüveyk; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Kerek; — beği : 1433; — kâdîsı : 1433
kereste : 116, 543, 626, 799, 932, 949, 1003, 1116, 1123, 1153, 1267, 1328; — bey‘ı : 949; — hıdmeti : 1116; — ihzârı : 91; — irsâli : 283; — kesmek : 949, 969, 1116; — tahmîli : 1116; — tedârüki : 969
Kerîm Çavuş, Ilgun kz., Karaman : 898
Kerîm, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Kerîm, Ladik'li, ehl-i fesâd, halka altun ve akça salan, Kastamonı, Canik sn. : 1234, 1244
Kerîm, yedinde emr-i şerîf bulunan, Köstendil : 246
Kerîm, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104

Kerîme, hâtûn, katl olayına karışıp habsolunan, İstanbul : 850
Kerpeniş kazâsı : 945
Kerş nehri : 1134
Kertlü(?) karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
kervân emîri : 1194
Kesârât, harâmî, ehl-i fesâd, Avlonya sn. : 241, 347
Kesek Cemâ'ati, Yörük cemâ'ati, Bağdâd : 716
Kesendire adası : 1137
Keskö Piyo, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
kesret-i nâs : 206
Kesterye; — kâdîsı : 877, 1170; — Kal'ası : 393
kesük çizme : 350
Keşan kazâsı : 227, 1338, 1364; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 227, 934
keşîş(ler) : 558, 832, 1120, 1200, 1248
keşîş-hâne : 1200; —yi hedm : 1200
kethudâ : 60, 64, 71, 107, 120, 148, 161, 184, 445, 543, 586, 604, 693, 778, 795, 819, 847, 851, 862, 866, 870, 886, 888, 889, 902, 903, 904, 912, 914, 936, 941, 948, 957, 958, 960, 966, 968, 974, 980, 992, 999, 1008, 1013, 1023, 1026, 1027, 1035, 1046, 1048, 1052, 1058, 1072, 1074, 1081, 1083, 1098, 1100, 1111, 1117, 1120, 1122, 1125, 1127, 1128, 1129, 1138, 1139, 1140, 1142, 1154, 1156, 1182, 1198, 1202, 1221, 1230, 1233, 1237, 1238, 1241, 1273, 1278, 1293, 1418, 1420, 1446, 1465, 1471, 1477; — ve sübaşılar : 76
kettân : 105, 425
Keyhusrev Beğ, Melik, Gürcistân beğlerinden, İslâm'la müşerref : 247, 936
Keyhusrev, İran'a tâbi Gürcü Beği: 638
Keyl-i Kesîr(?) beği : 804
keylolunmak : 226
Keysân beği : 1029
Keyvân Beğ, Hımıs Beği : 1165
Keyvân, Alacahısâr Beği'nin Voyvodası : 527, 545
Keyvân, Cezâyir Defter Kethudâsı : 291
Keyvân, Çavuş : 1335
Keyvân, emîn : 683
Keyvân, müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Keyvân, Yani Reso'nun zabtettiği şâhînleri satın alan : 1183
kıble tarafı : 834
Kıble-i mutahhara taraflarına tavâf u ziyâret : 39
kıç örtüsi : 213
kıfl : 1052
kılâbdân : 162, 172, 800
kılağuz(lar) : 6, 149, 174
Kılıç(?), câriye, ehl-i fesâd tarafından kaçırılan, Ohri sn. : 1084
kılıç : 217, 235, 255, 836, 883, 985, 1099; —a yarar yiğitler : 63; — ile cerhitmek : 719, 1305; — ile çalmak : 1348; — ile kovmak : 289, 290; — ile mecrûh : 366; — koymak : 819; —dan geçür(il)mek : 148, 365, 501, 653, 782, 1367
Kınalı, harâmî, Karahısâr : 16
kıntâr : 68, 93, 430, 433, 473, 554, 813, 838, 1071, 1314, 1324, 1336, 1365, 1469
kır : 1111
kıra çıkmak : 452, 463
kırâ'et-i eczâ : 193
Kırca Alî, müsellem, Tekeili kz. : 1181
Kırca, zimmî, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991

kırcan; — ağnâmı : 72; — koyun bakâyâsı : 72
Kırçova nâhıyesi, Tırhala sn. : 1174, 1185; — kâdîsı : 72
kırık akça : 546
Kırım : 317, 452, 463; — şemhâli : 1186
Kırkâhûr nâhıyesi, Malazgird sn. : 445
Kırkçeşme, İstanbul : 1325; — suyı : 1325
Kırkıllı Cemâ'ati, Kaysariyye sn. : 1305
Kırkkilise (sancağı) : 18, 576, 1326; — beği : 18, 165, 801, 998, 1327, 1426; — kâdîsı : 165, 998; — müsellemleri beğleri : 1429; — sancağı kâdîsı : 877; — sancağı müsellemleri : 1327; — sipâhîleri : 165; —'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlar : 1430
kırmızı; — çuka kıç örtüsi : 213; — kaftân : 576; — takya : 576
Kırşehri (sancağı) : 372, 595; — beği : 206, 264, 453, 454, 594, 704, 705, 1015, 1165; — kâdîsı : 206, 264; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve sipâhîleri : 704
kısâs; — it(dür)mek : 145, 459, 625, 793; — olunmak : 1450
kısrak : 1002
kış : 148, 1003, 1472
Kışı(?) karyesi, Draç kz., İlbasan sn. : 646
kışlak(lar) : 445, 754
kıtâl : 31, 82, 563, 664, 792, 1143, 1177, 1323, 1381
kıvırcık; — ağnâmı : 72; — koyun : 72
Kıyâsî, müfettiş, Hâslar Nâyibi : 834
kız(lar); — almak : 1148, 1245; — çekmek : 966, 1036; — kapmak : 406; — tezvîc itmek : 1165; — uğurlamak : 1171; —ı nikâhlamak : 1416
Kızanlık kazâsı : 978
kızıl bayrak : 1194
kızıl üzüm : 568
Kızılağaç kâdîsı : 103, 877, 899, 1268
Kızılali-oğulları, hırsuz, İçil sn. : 1056
Kızılbaş(lar) : 39, 189, 665, 695, 699, 864, 1186, 1295; — cânibi : 21; — serhaddi : 424; — tarafı : 247; — ülkesi : 695, 699; — vilâyeti : 445, 736; —'a çıkup gitmek : 445; —larun meyyitleri : 39; —lık : 1108, 1295
Kızılca müsellem tâyifesi : 18
Kızılhân, Tikrit sn. : 44
Kızılhısâr; — karyesi, Ağrıboz cezîresi : 367; — Kal'ası : 348, 369
Kızılkuyı karyesi, Göynük kz., İznikmid kz. : 117
Kızılminâre Mahallesi imâmı : 1436
kîle : 56, 166, 261, 266, 621, 733, 751, 875, 916, 926
kîse : 532, 571, 600, 616, 659, 810, 841, 855, 872, 880, 889, 906, 975, 1026, 1036, 1048, 1052, 1102, 1112, 1150, 1202, 1203, 1229, 1250, 1283, 1352, 1470; —lenmek : 1239
kiçirek tezkire : 282
Kiğı; — beği : 1165, 1279; — beği kethudâsı : 1278; — sancağı kâdîları : 1165
Kili (kazâsı) : 73, 74, 75, 110, 1096; — Kâdîlığı : 1018; — kâdîsı : 74, 110, 111, 651, 1067, 1252, 1399; — Kal'ası beşlü ağası : 1224; — kırları : 1111
kilid uvadmak : 1250
Kilidü'l-Bahr; — dizdârı : 1419; — Kal'ası : 441
kilindir : 826
Kilis; — sancağı : 182; — beği : 182, 392; — kâdîsı : 1224
kilise bkz. kenîse
Killi tâyifesi : 585
kirâ : 560, 1071; — arabaları : 397; — devesi : 317, 318; — ile araba bulunmak : 397; — katırları : 115; —yla arabalar tedârüki : 1313

kirâcı : 71, 162, 172, 318
kirâs satmak : 1068
kireç : 1328, 1335
Kirelü karyesi bkz. Kirlova karyesi
kiremid; — bey‘ itmek : 1466; — işlenmek : 1466
Kirkoz, zimmî, Sulumanastır, İstanbul : 1264
Kirlova [/Kirelü] karyesi, Üsküb : 907, 924
kisb : 988; — ü kâr : 1018
Kisor nâhıyesi, Malazgird sn. : 445
kisvet : 1050; — giydürmemek : 1050
kitâbet : 1037, 1078, 1197, 1439; — hıdmeti : 1439; — itmek : 734, 1442; — olunmak : 1439; —i âhara virilmek : 1048
Kite; — kazâsı : 41, 966; — kâdîsı : 41, 385, 405, 631, 658, 1068, 1167
Kiyev kasabası, Rusya : 1283
kizb : 474, 557, 615, 681, 686, 858
Klis; — sancağı : 776; — beği : 753, 776, 778, 801, 823, 1121, 1162, 1163, 1378, 1452; — beği kethudâsı : 941; — kâdîsı : 1163; — sancağı beği kethudâsı : 1237
Klozi Çartağı bkz. Papa Klozi Çartağı
knez : 501, 611, 1018
Koca (karyesi/nâhıyesi), Filorici Hâsları'ndan, Podgoriçe kz. : 501, 664, 743
Koca Beğ, ehl-i fesâddan Yûsuf'un evine kız getirdiğini ileri süren, Sultân k., Aksarây sn. : 991
Koca Beğ, eşkıyâ, Dulkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ'in oğlı : 522, 523, 822, 898
Kocaili; — sancağı : 34, 139; — beği : 117, 131, 132, 206, 243, 283, 397, 543, 560, 612, 626, 627, 932, 1165; — beği kethudâsı : 139, 543; — sancağı kâdîları : 206, 560, 912, 1165
Koçak, dârende, ehl-i fesâd tarafından evi basılan ve babası öldürülen, Tekfurgöli : 1074
Koçanya kâdîsı : 1291
Koçhısâr kâdîsı : 316
Koçi Çavuş, İlbasan Muhâfızı : 222, 365
koçi : 239, 829
koğuş kat‘ı : 626
Kokar Limanı, Arkadya kz. Mora : 1149
kol oğulları : 240
Kolçın karyesi, keferesi isyân eden karye, Dukagin : 782, 788
Kolomse karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Koloz İskelesi : 489
Komoran : 147, 151, 152, 286, 303, 306, 411, 796, 1389; — beği : 780; — hâfızı : 747; —'a varınca yol üzerinde (vâkı‘) olan beğler ve kâdîlar : 759, 760, 765
Kondo, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
Koniçe kâdîsı : 1162, 1163
Konrapa kâdîsı : 139, 626
Konya; — sancağı : 454, 522, 595, 704; — kâdîsı : 415, 740, 1050; — Kal‘ası : 822; — kîlesi : 166; — Mahkemesi : 917; — sancağı kâdîları : 1165; — Seferi : 860
Kopan : 1389; — beği : 1156; — Kal‘ası : 1389
Kopana karyesi, vakıf karye, Karaferye kz. : 593
korı : 949, 1111; — ağaçları : 813; —ya odun içün varmak : 1096
Korı, mevkı‘ adı, Bender : 1096, 1111
korıcı ta‘yîni : 949
Koritos nâhıyesi, Mora sn. : 1174, 1185
Korkmaz, za‘îm, Erzurum vt. : 260
Koron kâdîsı : 1286

Koroz karyesi, Kefe sn. : 1311
korsan; — gemileri : 252, 1211, 1428; — levend gemileri : 536, 1214, 1215; — levend kayıkları : 126
Kosta veled-i Yorgi, zimmî re'îs : 885
Kosta, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093
Kosta, Mi'mâr, Ayamavra'ya getirilecek su işiyle görevli : 273
Kosta, zimmî, Cum'abâzârı kz. : 579
Kosta, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Likorana k., Salina kz. : 812
Kosta, zimmî, Tekfurtağı ks. : 1330
Kostaniçe Kal'ası, Bosna : 1046
Kostantın, evi basılan, Kesterye kz. : 1170
Kostantıniyye : 1, 5, 49, 89, 101, 105, 125, 129, 134, 137, 145, 175, 216, 230, 251, 275, 282, 309, 323, 333, 349, 370, 371, 383, 403, 424, 427, 429, 435, 445, 471, 536, 541, 550, 560, 585, 586, 594, 603, 641, 717, 723, 732, 740, 742, 757, 779, 796, 801, 802, 834, 950, 954, 961, 980, 1013, 1021, 1071, 1075, 1112, 1120, 1126, 1137, 1165, 1280, 1291, 1352, 1395, 1399, 1413, 1434; — el-Mahrûse : 1383; —tü'l-mahmiyye : 72
Kostariçe karyesi, Salina kz. : 812
Kotor Kal'ası : 178, 1123
Koturdere beği : 1029
kovan; — sirkati : 432, 579; —ları alınmak : 261
koy : 945
Koyluc Kal'ası dizdârı : 875
Koyluhısâr; — kazâsı : 480; — kâdîsı : 427
koyun(lar) : 9, 74, 108, 165, 173, 179, 289, 290, 300, 379, 393, 398, 445, 446, 536, 579, 654, 660, 668, 870, 877, 878, 952, 953, 1007, 1031, 1033, 1099, 1245, 1277, 1326, 1333, 1334, 1406, 1407, 1408, 1430, 1439; — almak : 398; — bakâyâsı : 72; — beslemek : 1252; — bey'ı : 1407; — boğazlat(dur)mak : 1031, 1406, 1408, 1430; — celebleri : 1018; — cem' itmek : 89, 210; — ehli : 1018; — emîni : 47, 72, 363, 438, 877, 952, 998, 1065, 1326; — eti : 525; — gâreti : 795; — geçürmek : 398; — gönderilmek : 1410; — harcı : 187; — hıdmeti : 1326; — hıfzı : 1326, 1327; — ihrâcı : 47, 109, 952, 1031, 1033; — irsâli : 1065; — muzâyakası : 1410; — sâhıb(ler)i : 1031, 1033; — salmak : 1449; — sat(dur)mak : 1031, 1252; — sirkati : 222, 660; — tedârüki : 1410; — uğrakları : 1326; — ve keçi irsâli : 165; — vekîlleri : 1031; — virmek : 47; — zâyi' u telefi : 1326; —-er(ler)i : 452, 463, 1018, 1252; —ları sürdürmek : 754, 1333; —ları ve tavarları yöriyenler : 179; —larun yağmâlamak : 795
Koyunyalılar karyesi, Mağnisa kz. : 327
kozalak : 20, 859, 872, 880, 906, 975, 1150, 1203, 1283, 1470
köhne kenîse : 282
Köleoğlı, maktûl, Bilvîrân kz. : 1198
Kömeli karyesi, Zağra-i Atîk kz. : 103
kömür : 166; — dökmek : 166; — yükletmek : 166
Köpekci karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
Köprilü kâdîsı : 72, 1295
köprü(ler) : 273, 954, 1003; — yapmak : 1426; — tedârük olunmak : 1429
Körfös İskelesi, İznikmid kz. : 40
Körföz semtleri, Venedik'e tâbi : 1425
Köseevhadlu karyesi, Keşan kz. : 934
Köseler karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
Köstendil : 994; — kâdîları : 167; — sancağı askerleri : 1379; — sancağı beği : 167, 246, 833, 1134, 1143, 1152, 1189, 1280, 1295, 1380; — sancağı beğleri : 1371
köy; — basmak : 506, 782; — kethudâları : 224; — kondurmak : 978; — şeneltmek : 978; —lere âdem salmak : 698
Köybınar kazâsı, Çernovi kz. : 1397
Köyceğiz kâdîsı : 159, 535, 933
Kraguyefçe kasabası, Semendire sn. : 849

kral : 147, 151, 158, 519, 640, 742, 760, 765, 790, 796, 807, 814, 819, 828, 835, 921, 957, 960, 967, 975, 1009, 1010, 1045, 1126, 1134, 1150, 1152, 1157, 1187, 1201, 1202, 1245, 1422; — âdemleri : 792; — ilçisi : 20; —larun evlâd u ahfâdı : 306; —lık : 1152; —lıkdan el çekmek : 20; —un leşkeri : 1351
Kral-oğlı : 32, 147, 149, 151, 152, 207, 259, 263, 411, 520, 639, 738, 790, 792, 797, 798, 807, 808, 809, 815, 817, 819, 825, 828, 835, 837, 856, 923, 957, 1134, 1140, 1142, 1143, 1150, 1154, 1160, 1202, 1351, 1376, 1378, 1383, 1384, 1392, 1470, 1472; — âdemleri : 785; — leşkeri : 1188; — memleketi : 792; —'nun babası : 520; —'nun beğleri : 520; —'nun kal'aları : 1134; —'nun kadîmî beğleri : 785
Kralbağçesi mahalli, Budun vt. : 1148
Kratin, zimmî, Prepolya kz. : 71
Kratova kâdîsı : 527, 659, 924, 994, 1250, 1400
Kruşe karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Kubâd Çavuş, hüküm verilen : 186
Kudüs-i Şerîf (livâsı/sancağı) : 49, 51, 52, 55, 56, 66, 67, 113, 240, 442, 558, 757, 796, 1344; — sancağı kâdîları : 1165; — beği : 50, 55, 56, 104, 113, 919, 1165; — kâdîsı : 50, 55, 56, 67, 104, 113, 193; — Kal'ası : 49, 57; — Kal'ası erenleri : 57; — sübaşısı : 104; — yolı : 240; —'deki Hurrem Sultân Imâreti Evkâfı : 50, 51, 52; —'in suyolı ihrâcâtı : 49
kûhistân : 506, 538; — ü sengistân : 1056
kul(lar) (tâyifesi) : 17, 31, 100, 143, 192, 267, 439, 486, 487, 511, 531, 532, 565, 600, 653, 654, 668, 697, 789, 1206, 1242, 1300, 1320, 1388; — bahâsı : 19; — gedüği : 451; — gedüği ta'yîni : 450; — gönderilmek : 641; — irsâli : 412; — katli : 19; — mevâcibleri : 532; — ta'yîn itmek : 688; — tâyifesinün istihdâmı : 600; — yazımı : 412, 600; —-karındaş(lar)ı : 240, 412; —-oğlı : 412, 836; —a ulûfe virmek : 1048
Kula; — kazâsı : 573; — kâdîsı : 573, 615, 908, 909, 1390, 1417; — kazâsı halkı : 573
kulağuz : 170, 308
Kulaksuz, katl olayına karışıp hapsolunan, İstanbul : 850
Kulb kazâsı, Diyârbekir : 832
kule binâsı, İskaradin kz. : 1121
kullar kâtibi : 100
kuma oturmak : 1047
Kumâme; — mahsûli : 193; — tevliyeti vakfı : 67; — ziyâreti : 757
kumarbâz : 938
Kumartaş karyesi, Aksarây sn. : 991
kumâş(lar) [/akmişe] : 162, 172, 194, 274, 333, 640, 800; — ve kuşak işleyen dezgâhlar : 800
Kumrı, Pervâne adlı kişinin hâtûnu olup bir miktar para ile kaybolan, Podgradya k., Foça kz. : 985
Kur'ân-ı Azîm; — tilâvet idenlere zulmitmek : 1100; — tilâvet idenleri katlitmek : 1100; — tilâvet itmek : 1200
kurâ bkz. karye
kurbân : 1036
kurbet bkz. gurbet
Kurd Bâlî, Çernovi kz. : 1397
Kurd Beğ, Husrev Paşa oğlı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022
Kurd Kethudâ : 79, 226, 252, 283, 361, 444, 453, 455, 504, 510, 514, 521, 575, 626, 627, 766, 862
Kurd Sübaşı : 602
kurd; — derisi : 239; — kürki : 239
Kurd, Dîvâne, ehl-i fesâd, Bozöyük k. : 469
Kurd, Dîvâne, Sübaşı k., harâmî, Yenice-i Zağra kz. : 103
Kurd, ehl-i fesâd, oğlancık ayartan, Ohri sn. : 1082, 1085
Kurd, gemi re'îsi : 423
Kurd, kefîl, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1338, 1364
Kurd, mektûb getiren, hüküm verilen : 1268
Kurd, Pîr Ahmed-oğlı, ehl-i fesâd, küreğe gönderilen, Karahısâr-ı Sâhıb : 910
Kurd, şâhidlik eden, Ohri sn. : 1084
Kurdbaş karyesi, Kırşehri sn. : 264

Kurdkulağı mevkı‘ı, Dulkâdir vt. : 301
kurı üzüm : 568, 1267
kurşun : 838; —dan akça kesmek : 167; —lı gemi küreği : 213
Kurşunlu; — kazâsı : 794; — Kâdîlığı : 1347; — kâdîsı : 794, 869, 935
kuşak : 162, 333, 1347; — işlenen dezgâhlar : 162, 172, 800
Kutbüddîn, câbî, Atala kz. : 1417
Kutbüddîn, câbî, şerîr, Kula sn. : 573, 615
Kutbüddîn, hüküm verilen : 1442
Kutbüddîn, Muhyiddîn Çelebî'nin oğlı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Kutlu, zimmî, İspir sn. : 210
kutnı : 333
kuttâ‘u't-tarîk : 117, 206, 243, 301, 337, 390, 604, 641, 644, 646, 657, 1465
kuyu : 1054; — suları : 113
Kuyucak karyesi, Saravalos kz. : 1275
kuyumcı : 924
kuzât : 328, 545, 1268, 1426
kuzı(lar) : 446, 536, 877, 878, 1007
Kuzvîrân karyesi, Bilvîrân kz., Karaman vt. : 526
Küçük Alî, harâmî, Karahısâr’da bâzergân basan : 15
Küçük Alî, sipâhî, tarlasında mermer çıkan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
Küçük Ardahan; — beği : 1165; — Ekrâd beği : 888; — sancağı kâdîları : 1165
Küçük Kanta karyesi, Dukagin : 538, 782, 788
Küçük Meridid karyesi, Dukagin : 782, 788
küçük ağaçları büyüklerün arasına katmak : 1093
Küçük-zâde, Mevlânâ, Gelibolı Kâdîsı : 659
Küçükborlı : 662
Küçükgömük karyesi, Kite kz. : 405
küfelâ : 4, 552, 979
küffâr bkz. kâfir
küfr-gûy : 1312
küfre rızâ virmek : 1345
küllî fesâd : 785
Kündebâzoğlı, matrabâz, İzmir kz. : 568
küp : 826
küpe : 647
Küplüce karyesi, Ahyolı kz. : 1091
Kürd Hasan-oğlı, Cebele Hâsları Mukâta‘ası Mültezimi : 410
Kürd(ler) [/Ekrâd] (tâyifesi) : 63, 427, 1100; — beğleri : 173
Kürdistân : 796; — beğleri : 1030; — sancakları : 276
Küre : 346, 1234, 1244; — kâdîsı : 229, 346, 408, 717, 935
Küre-i Ma‘mûre; — kâdîsı : 1266; — nâzırı : 1266
Kürecik Ma‘âdini : 621
kürek : 494, 1146; —e getürilmek : 1151, 1222; —e gönder(il)mek : 29, 121, 183, 244, 300, 511, 535, 596, 630, 669, 670, 691, 910, 933, 949, 1042, 1170, 1195, 1198, 1294, 1310, 1347; —e kon(ıl)mak : 29, 98, 159, 169, 183, 185, 197, 202, 212, 234, 244, 346, 396, 431, 474, 495, 512, 526, 537, 540, 564, 572, 579, 603, 611, 613, 632, 636, 649, 656, 678, 812, 852, 873, 891, 892, 911, 916, 920, 931, 938, 946, 951, 988, 989, 991, 1001, 1002, 1004, 1014, 1024, 1025, 1042, 1056, 1061, 1070, 1193, 1195, 1197, 1198, 1223, 1236, 1254, 1265, 1285, 1304, 1360, 1400, 1401; —e koş(ıl)mak : 369, 1131, 1275; —e koymak : 48, 1005; —e virilmek : 988; — çek(dür)mek : 305, 311, 988; — irsâli : 1290; —den halâs : 494; —den ıtlâk : 29, 305; —de olmak : 854

kürekci(ler) (tâyifesi) : 168, 254, 293, 326, 330, 364, 473, 489, 554, 714, 733, 751, 830, 1005, 1107, 1131, 1231, 1469; — ihrâcı : 830; — irsâl ü îsâli : 714; — ta'yîni : 930; — tedârüki : 256
kürk : 1283
Kütâhiyye : 192; — kâdîsı : 5, 7, 913, 1390; — kâdîsı nâyibi : 5; — Kal'ası : 1042; — Mahkemesi : 7; — müsellemleri : 1390; — piyâdeleri : 1390; — sancağı kâdîları : 1165

Lâcân sancağı : 695, 699
Ladik; — kazâsı: 1234, 1244; — kâdîsı : 1449
lahm-i meyyite bey'ı : 449
Lahsâ : 796, 1139; — beği : 600; — beğlerbeğisi : 340, 661, 762, 1138; — beğlerbeğisi kethudâsı : 1139
Lako, Sopani k., Görice kz. : 495
Lala : 101, 208, 327, 461, 741, 743, 866, 914, 937, 968, 1039, 1042, 1055, 1131, 1216, 1232, 1395, 1440; — hâsları : 327
Lankaza(?) karyesi, Selanik : 1135
Lapseki; — kasabası : 1302; — kâdîsı : 312, 731
Lârende; — kazâsı : 544, 583, 1107; — kâdîsı : 1107; — kazâsı nâyibi : 1107
Laskari, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135
Latîf, Behisni Kâdîsı Haydar'ın Kethudâsı : 1231
Lazar, Beç kralının herseği : 807, 811
Lâzikıyye : 585; — kâdîsı : 585, 892; —'nün hâs kal'ası : 585
Leccûn; — sancağı : 240; — beği : 240, 1165; — menzili : 1433; — sancağı kâdîları : 1165
Lefke kasabası : 1296
lehv ü sâz : 657
Lence, eşkıyâ, Boğdan : 975
Leskofça karyesi, Tırnovi kz. : 1020
leşker : 32, 158, 259, 332, 790, 797, 798, 814, 815, 817, 819, 835, 839, 921, 957, 960, 1009, 1045, 1134, 1152, 1154, 1157, 1188, 1202, 1203, 1245, 1351, 1381, 1383, 1388, 1393, 1470, 1472; — cem'ı : 259, 628, 737, 785, 1475; — göndermek : 147, 795; — irsâli : 1392; — serdârları : 1350; — tedârüki : 1045; — zahîresi : 1470; —i İslâm : 811; —i melâhıde : 693; —i kaldurmak : 1350, 1351
levâzim ü mühimmât : 318, 413
Levend Beğ [/Levend Melik] , Gürcistân beğlerinden : 693, 863, 867, 872, 874, 880, 1006
Levend Melik bkz. Levend Beğ
levend(ler) [/levendât]: 154, 181, 217, 311, 393, 527, 536, 563, 656, 773, 833, 899, 1007, 1060, 1297, 1416, 1462; — gemileri : 305, 367, 536, 562, 773, 1214, 1215; — kâfirler : 188, 949; — kayığı : 348, 367, 369; — re'îsler : 429, 976, 977, 1317, 1425; — ü korsan : 1303; —in cem'ı : 311; —in hıfzolunması : 785; — lik : 832; —lere ıyâl çekdürmek : 1416
levendât bkz. levend
Leyh (vilâyeti) : 17, 178, 179, 180, 192, 320, 359, 651, 652, 653, 1096, 1111, 1475; — cânibi : 192, 317, 318; — esîri : 180; — ilçisi : 97, 196, 322, 359; — kralı : 97, 178, 191, 194, 201, 304, 320, 322, 357, 358, 530, 628, 975, 1245, 1283; — oğlanı : 359; — sınırı : 179, 191, 357; — toprağı : 179
leyl ü nehâr; — etrâf u cevânibe göz kulak tutmak : 1393; — telbîsâta sülûk itmek : 767
Leyne nâhıyesi, Bozöyük kz. : 891
libâs değişdürmek : 551
Lika, zimmiyye Ate'nin anası, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Likorana karyesi, Salina kz. : 812
liman : 28, 680, 715, 1149, 1311, 1479; — hıdmeti : 715; — [inşâsı] : 715
Limni; — kazâsı : 226, 343; — dizdârı : 1263; — kâdîsı : 885, 1183
Lipova; — sancağı : 1233; — beği : 406, 808, 1140, 1141, 1257, 1375; — kâdîsı : 1441, 1456; — sancağı askeri : 1375

livâ tevcîhi : 879
Livâne; — beği : 1345; — kâdîsı : 1345
Lofça kâdîsı : 953
Lokaç, zimmiyye Ate'nin kardeşi, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Lonya karyesi, Antâliyye : 1440
Loposta tarafları, Boğdan : 1111
Lora karyesi, Ohri sn. : 506
Loro(?) Yuvan, zimmî, ev basan, İsavriye k., Görice kz. : 431
Lotsa Talpaş, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
Lovik Yuvan, zimmî, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Luka, Baküs oğlı, zimmî, kallâb, Tatarbâzârı kz. : 1274
Luka, kâfir, tarîk-ı âmm üzerinde ev binâ eden, Sulumanastır, İstanbul : 1264
Lûristân : 796; — hâkimleri : 424
Lutfî Beğ, Bâlîs Beği : 1165
Lutfî Çavuş : 460
Lutfî, Kara, Bağdâd Yesâr Kulları Kethudâsı : 187
Lutfî, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
lüle : 273
Lvov Kal‘ası, Lehistân : 530

mâ’-i şitâ : 113
ma‘âdin nâzırı, Novaberde : 508
Ma‘arra; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
ma‘âş(lar) : 440, 448, 538, 657, 690, 789; — muzâyakası : 448, 789
ma‘ber(ler) : 759, 760, 765, 1172
Macar (tâyifesi) : 141, 261, 868, 906; — beğleri : 815; — leşkeri : 1202
Macuralu : 1291
ma‘den : 508, 961, 962, 1412, 1447; — hıfz u hırâseti : 728
Ma‘den, evi basılan, Sinob kz. : 764
Mager Gürko, kâfir, Bojor varoşı sâkinlerinden, Tımışvar vt. : 406
mağlûb; — u makhûr : 802; — u mukahhar : 1367
Mağnisa (kazâsı) : 84, 327, 896, 1043, 1316, 1382, 1478; — kâdîsı : 69, 908, 909, 1055, 1417; — Kal‘ası : 27; — müftîsi : 1055; —'daki Hafsa Sultân Imâreti : 84
Mağrib Trablusı beğlerbeği; — : 1035, 1115, 1184, 1464; — kethudâsı : 1035
mahall-i nizâ‘ : 474
mahalle imâmı : 1436
mahallinde siyâset (itmek/olunmak) : 101, 243, 1317
Mahbûb, Kara Mehmed oğlı, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
mahbûs(lar) : 27, 42, 60, 103, 133, 372, 402, 422, 424, 470, 534, 545, 572, 632, 656, 662, 669, 676, 703, 712, 713, 753, 772, 773, 774, 776, 780, 794, 825, 880, 883, 974, 986, 1032, 1069, 1076, 1083, 1088, 1089, 1090, 1091, 1133, 1135, 1162, 1165, 1199, 1254, 1274, 1284, 1312, 1338, 1395, 1396, 1400, 1440, 1451; — ıtlâk itmek : 773; — re’îsler : 419; —larun gemiye irsâli : 656
Mâhî Hâtûn, dârende, Mısır Kal‘ası erenlerinden Alî Bâlî'nin anası : 29
mahkeme : 380, 833, 917, 930, 1107, 1390; — basmak : 174, 431, 722, 1100, 1304; — nâyibi : 585; —ye hücûm itmek : 1341
mahlûl; — gedük(ler) : 63, 482, 752, 775; — tîmâr : 277; —âtdan tîmâr virmek : 633
mahlût meclisler : 1297
mahmil : 761

Mahmûd Beğ Evkâfı, Hâslar kz. : 309
Mahmûd Beğ, Canik Beği : 1165
Mahmûd Beğ, Çorum Beği : 42
Mahmûd Beğ, Hamâ Beği : 1165
Mahmûd Beğ, İstolni Belgrad Beği : 1156
Mahmûd Beğ, Karahısâr-ı Sâhıb Beği : 1471
Mahmûd Beğ, sâbık Budun Beğlerbeği : 645
Mahmûd Beğ, Segedin Beği : 1156
Mahmûd Beğ, Sis Beği : 1165
Mahmûd Beğ, Solnok Beği : 17
Mahmûd Beğ, Şirvi Beği : 1029
Mahmûd Beğ, Usturgon Beği : 835
Mahmûd Beğ, Vize Sancağı Beği : 801, 949
Mahmûd bin Çingene, Kara, Susığırı k., Manyas kz. : 567
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 22, 23, 24, 25, 26, 347, 393, 528, 546, 615
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 908, 909, 1031, 1033, 1165, 1417
Mahmûd Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, Koyun Emîni : 47, 952
Mahmûd Çavuş, Hacı, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 594, 620, 621
Mahmûd Çavuş, Vezzân, hüküm verilen : 288, 559, 1135, 1196, 1274
Mahmûd Çelebî, hüküm verilen : 1113
Mahmûd Çelebî, Mehmed Paşa Tezkirecisi : 846
Mahmûd Kethudâ, Burdur'da sâkin : 5
Mahmûd Paşa, sâbık Yemen Beğlerbeği : 894, 895, 1331
Mahmûd Sübaşı, Nevesin ks. : 202
Mahmûd, Abdullâh oğlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mahmûd, Abdullâh oğlı, Tırhalalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mahmûd, Abdülbâkî oğlı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022
Mahmûd, Alî Çelebî'nin adamı, Diyârbekir vt. : 529
Mahmûd, Anatolı Beğlerbeği : 634
Mahmûd, Cezâyir-i Garb Beğlerbeği Hasan Paşa'nın oğlı : 1049
Mahmûd, Çeribaşı, Drama kz. : 499
Mahmûd, Dergâh-ı Mu‘allâ silahdârlarından : 851
Mahmûd, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi : 422
Mahmûd, Dîvâne, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Mahmûd, Dîvâne, sipâhî, dârende : 1001
Mahmûd, Emîn, Mısır'da sürgün bulunan : 416
Mahmûd, Hacı, Haleb Un Kapanı Mültezimi : 114
Mahmûd, Hatîb, Nâ’ib, Kartine Kal‘ası, Mora sn. : 903
Mahmûd, Horos, ehl-i fesâd, Nevesin ks. : 202
Mahmûd, hüküm verilen, Tekeili : 1181
Mahmûd, Imâret-i Âmire Evkâfı Mütevellîsi : 387, 539, 885
Mahmûd, İznik kz. : 647
Mahmûd, Kara, levend re’îs, Südde-i Sa‘âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 305, 948
Mahmûd, katl zanlısı, Geyiklübaba k., İnegöl kz. : 629
Mahmûd, Kaynarca-zâde, kâtil, Berkofça kz. : 1166
Mahmûd, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın kardeşi : 598
Mahmûd, kul, Semendire sn. : 607
Mahmûd, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Mahmûd, mahzar getiren ve hüküm verilen, Şam : 1086
Mahmûd, Malâtıyye beğinin adamı, hüküm verilen : 657

Mahmûd, Mevlânâ, Avrethısârı Kâdîsı : 310
Mahmûd, Mohac kâdîsı : 251
Mahmûd, Muhyiddîn Çelebî'nin vârisi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Mahmûd, Muhzır, na‘lbend : 7
Mahmûd, Mustafâ Çavuş-oğlı, hüküm verilen : 1406
Mahmûd, Pîr, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Mahmûd, Rodoslu : 473
Mahmûd, Sağ-bölük ulûfecilerinden, hüküm götüren : 387, 407
Mahmûd, Sipâhî Kâtib Ahmed'in kardeşi : 342
Mahmûd, sübaşı, Şehirköy kz. : 289
Mahmûd, yeniçeri, Midillü : 371
Mahsud, zimmî, Kaysariyye sn. : 1305
mahsûl [/mahsûlât] : 51, 52, 369, 390, 468, 524, 660, 964, 1079, 1102, 1306, 1354, 1404; — hâsıl olmak : 46; — tahsîli : 524; —-i evkâf : 466; —-i hubûbât : 245; —-i kazâyâ : 328; —-i öşr : 1434; —-i vakf : 591; —-i vakfı hamra virmek : 1060; — zabtitmek : 367; —un vakfa zabtolunması : 51; —un cem‘ u zabtı : 348
mahsûlât bkz. mahsûl
mahûf u muhâtara : 549, 978, 1058, 1209, 1253
mahzar : 113, 908, 1417
mahzen : 484, 1052, 1167
ma‘îşet : 1469
makâbir : 576; —e zarar virmek : 1405
Makali Mali(?) âsîleri : 826
Makâm-ı; — Hanbelî : 93, 95; — Hanîfî : 93; — Mâlikî : 93, 95; — Şâfi‘î : 93, 95
Makâmât-ı Erba‘a [/Dört Makâm] : 93, 95
Makâmât-ı Şerîfe : 93
makâmât-ı mübâreke : 95
Makartek(?) bkz. Kakarik(?) karyesi
makberden meyyit çıkarup başın kesmek : 571
makbereleri cebren zirâ‘at itmek : 593
makbûl ü mesmû‘ : 877
makreme : 833, 1193
Maksimilyanoş Kral [/Ferenduş-oğlı], Beç [/Nemçe] ve Alaman Kralı : 20, 147, 151, 152, 158, 175, 303, 306, 368, 738, 763, 779, 780, 781, 785, 796, 1350, 1383; —'un ilçisi : 20
Maksûd Alî, Korcı, şâhın adamlarından : 1432
Maksûd Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 982, 1307, 1308
Maksûd Kethudâ, hüküm verilen : 1467, 1468
Maksûd, Murâd oğlı Mehmed'in kardeşi, tîmâr tevcîh olunan, Erzurum : 883
maktû‘ : 725; — mahsûl : 367
maktûl : 19, 62, 148, 235, 403, 428, 556, 571, 629, 635, 656, 858, 945, 984, 1207, 1273, 1347, 1451
mâl(lar) : 44, 419, 439, 459, 467, 533, 547, 591, 596, 602, 615, 647, 664, 785, 857, 863, 867, 871, 899, 914, 919, 957, 979, 984, 987, 1037, 1074, 1079, 1091, 1102, 1107, 1132, 1169, 1182, 1197, 1249, 1261, 1354, 1361, 1434, 1440, 1449, 1463, 1473; — cem‘ u tevfîr ü teksîri : 205; — cem‘ı : 795; — defterdârı : 205; — gâreti : 365, 393, 459, 529, 652, 664, 795, 1403; — gasbı : 222; — kâtibleri : 205; — tahsîli : 49; — ü esbâb : 589, 735; — ü esbâb gâreti : 529, 657; — ü menâl : 44, 304; — zâyi‘âtı : 518; —-ı gâyib : 208, 209; —-ı gâyib iltizâmı : 351; —-ı mukâta‘a : 410; —ları ve esvâbları alınmak : 206; —larun almak : 44; —larun ve tavarlarun gâret itdürmek : 653
mâl-ı mîrî : 143, 445, 480, 485, 529, 571, 654, 668, 722, 1015, 1071, 1133, 1138, 1181, 1194, 1309; — sirka eylemek : 1004; — tahsîli : 529, 664, 812, 1309, 1440
mâl-ı vakf : 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 59, 414, 507, 539, 637, 756, 855, 1052, 1060, 1104, 1129, 1182, 1295; — bakâyâsı : 54; —ı ekl ü bel‘ itmek : 637; —un tahsîli : 51

Malâtıyye (sancağı) : 1221; — beği : 206, 235, 657, 681, 735, 1165, 1221, 1403; — beği kethudâsı : 681; — kâdîsı : 206, 235, 657, 681, 735, 1221, 1229, 1231, 1316, 1403; — sancağı kâdîları : 1165
Malazgird; — eyâleti : 1029; — Kal‘ası : 445; — Kal‘ası erenleri : 1072; — Kal‘ası kethudâsı : 1072; — nevâhîsi : 445; — sancağı beği : 445, 1072, 1165; — sancağı kâdîları : 1165
mâldâr : 1439; — kefîllü kimesne : 488; — u mütemevvil kefîller : 467; — u mütemevvil tâcir-oğulları : 775
Malıkolı(?) mevkı‘ı bkz. Malıkorlı(?)
Malıkorlı(?) [/Malıkolı(?)] mevkı‘ı, Karasu yakınlarında : 834
mâlikâne : 279; — tasarruf : 369; — yazılmak : 279
Mâlikharman(?) karyesi, Yaban-âbâd kz. : 1306
Malindol(?) karyesi, Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Mâliyye : 714, 723, 1104
Malkoç Beğ, Lipova Sancağı Beği : 808, 1140, 1141
Malkoç Beğ, Sirem Beği : 1375
Malkoç, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm götüren : 189, 206, 937, 944
Malkoç, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
Malta : 1208, 1209, 1211, 1359, 1479; — Kal‘ası : 429, 454, 565, 595, 902, 906, 976, 1216; — Kal‘ası'nun feth u istihlâsı : 429, 562, 565; — Kal‘ası'nun fethı : 976, 1423; — Kal‘ası'nun kal‘ u kam‘ı : 454, 595; — Kal‘ası'nun muhâsarası : 976, 1424, 1477; — muhâsarası : 1217
Mamış karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
Mamo, Mîr, Atak Beği : 462
Mâmrevân; — beği : 1029, 1165; — sancağı kâdîları : 1165
ma‘mûr u âbâdân olmak : 73, 1017
Ma‘mûriyye Kal‘ası : 6, 86, 164, 170, 174, 308, 715, 918, 983, 1016; — Limanı : 715
Manastır kâdîsı : 72, 818
manastır : 1200, 1248, 1474; — keşîşleri : 1248; — zimmîleri : 1474
Manavgad; — kazâsı : 544, 583; — kâdîsı : 1181
mança : 806
mandıra : 249, 584, 725, 1155
Mandra karyesi, Dimetoka kz. : 945
Mankaç Kal‘ası, Erdel : 921
mankır : 220
Mankirman Kal‘ası : 1245
Manküb Kâdîlığı : 1311
Manok, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Manol Mol, zimmî re’îs, hüküm yazılan : 1094
Manol Re’îs, zimmî : 1063
Manol veled-i Dimitri, zimmî, re’îs : 885
Manol, çobân, zimmî, akçası alınan, Çorlı kz. : 1069
Manol, dârende, zimmî re’îs, Vize sn. : 1093
Manol, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k. : 1135
Manota, zimmî re’îs, hüküm yazılan : 1094
mansıb : 47; — u dirlikleri âhara tevcîh idilmek : 1371; —ı alınmak : 47, 226, 239, 387, 445, 1344
Mansûr Beğ, Bârgîri ve Koturdere Beği : 706, 1029
Mansûr bin Rebî‘a, Safed sn. : 428
mansûr u muzaffer : 1367
Mansûr, Alî oğlı, Yanbolılu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mansûr, Cebel-i Kesrevân Emîni : 732, 1194
Mansûr, Hacı, arz getiren : 212
Mansûr, Kabûr Beği : 736
Mansûr, Mar‘aş Çavuşları Kethudâsı : 96

Mansûr, Mültezim, Hubûl nh., Haleb vt. : 571
Mansûr, tîmâr tevcîh edilen, Haleb : 590
Manyas Kapusı, Edirne : 691
Manyas; — kazâsı : 43, 567; — kâdîsı : 43, 87
Mar‘aş; — sancağı : 161; — beğlerbeğisi : 161; — beğlerbeğisine varınca yol üzerindeki kâdîlar : 1034; — çavuşları : 96; — çavuşları kethudâsı : 96; — kâdîsı : 1231; — sancağı kâdîları : 1165
Marçilya şehri, Fransa : 1359, 1362, 1398
Mardiyus, Keşîş, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Mari, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Marko, kâfir, Rodos : 1401
Markovaz karyesi, Edirne kz. : 249
Marmara kâdîsı : 27, 185, 1012
Martenik(?) karyesi, Podgoriçe kz., İskenderiyye sn. : 501
Martiş karyesi, Debri kz. : 460, 528
martolos : 217, 393
Ma‘rûf, hüküm verilen, Karahısâr-ı Şarkî : 990
Masar Nikola, Sakız beğinin adamı : 226
masârif; — defterleri : 507, 637; — ü zahîre : 412
Masko Sali(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Mastar karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
Maşilere karyesi, Koritos nh., Mora sn. : 1174, 1185
Maşkalor Bâzârı, Fener kz. : 437
maşraba : 647
Mat; — kazâsı, İlbasan sn. : 460, 528; — kâdîsı : 1084, 1171
Matâf-ı Şerîf, Harem-i Şerîf : 93, 95
matbah : 414
matrabâz(lar) : 190, 568, 621, 1353; —lara bey‘ olunacak koyunlar : 1407; —lık : 531
Matyo Nikola, Pessiye k., Pirlepe kz. : 197
mavna : 1289
Mayak(?) İskelesi, Akkirman sn. : 452, 463
Maydos köyi, kâfir köyü, Gelibolı kz. : 441
mazarrat : 941; — u ihânet : 1202
mazarrat u fesâd (ifsâd) : 146, 151, 158, 167, 256, 404, 452, 501, 544, 583, 646, 652, 653, 782, 797, 811, 815, 819, 831, 839, 870, 904, 912, 971, 1118, 1157, 1177, 1189, 1190, 1271, 1355, 1367
Mazgird; — beği : 206; — kâdîsı : 206
Mazı Hâtûn, dârende, müştekî : 741
mazınna : 550, 647, 654, 1099, 1128, 1162, 1163, 1166, 1438; — vü müttehem : 613, 635, 1052, 1168, 1390
mazlûm : 1079
mecâlisât-ı münîfe : 95
meccânen; — çalışdurmak : 585; — yimek almak : 1434, 1435
meclis-i fısk : 717
meclis-i şer‘ : 5, 76, 121, 167, 210, 222, 282, 315, 431, 494, 528, 546, 547, 583, 591, 731, 812, 818, 852, 869, 870, 911, 916, 917, 949, 951, 1060, 1099, 1171, 1250, 1273, 1277, 1296, 1305, 1360, 1400, 1437, 1440; —-ı şerîf : 144, 527, 541, 542, 764; —-ı şerîfe da‘vet : 1304; —a da‘vet : 544, 589, 605, 1298; —a ihzâr : 1339; —a ihzâr itmek : 576
mecma‘-ı feseka : 1218; — olan mahaller : 1363
mecma‘-ı nâs : 1165
mecrûh : 32, 391, 818, 836, 914, 1084, 1171, 1198, 1245, 1305, 1440; — eylemek : 1032; — itmek : 31, 261, 315, 501, 547, 583, 717, 719, 730, 1306, 1360; — olmak : 1397; —an maktûl : 635; —an maktûl olmak : 62

medâris bkz. medrese
Medâyin-i Enûşîn-i Revân : 796
Medîne, Basra : 1176, 1177; — Kal'ası : 768
Medîne-i Münevvere [/Mükerreme] : 39, 91, 92, 409, 796, 1260; — fukarâsı : 492; — kâdîsı : 91, 92; — vakfı olan karyeler : 1404
Medin, zimmî, Ürgüb kz. : 553
medrese [/medâris] : 403, 586, 591; — binâsı : 426, 1169, 1329; —e vakfolunan musakkafât : 586; —-i şerîfe vakfı : 426
medyûn : 414, 1166
meftûl : 1128
Meğri kâdîsı : 893, 1205, 1294
mehâyif : 205, 604, 1079, 1228; — müfettişi : 540; — sorıcısı : 393; — teftîşi : 34, 120, 133, 135, 137, 144, 145, 161, 166, 231, 232, 268, 321, 324, 393, 534, 567, 618, 982, 1108, 1307, 1308; — teftîşi hıdmetinden ref' : 1307, 1308; — teftîşinde olan kâdîlar : 386; —i sûret-i sicilden ihrâc olunmak : 604; —leri sicill olunmak : 604
Mehemmed [/Mehmed], Korcı, koyun gasbeden, Horpişte : 393, 793
Mehemmed, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
Mehemmed, Hızâne-i Âmire Defterdârı, Tımışvar : 1, 153
Mehemmed, İskele Dizdârı, Semendire : 1129
Mehemmed, şâhidlik eden, Ohri sn. : 1084
Mehemmed, Mısır Defterdârı : 313
Mehemmed, Pîr, kefîl, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1338, 1364
Mehmed Beğ, Aclûn Beği : 1165
Mehmed Beğ, Âdilcevâz Beği : 1029
Mehmed Beğ, Ağrıboz Beği : 252, 705
Mehmed Beğ, Amâsiyye Sancağı Beği : 21
Mehmed Beğ, Aspabrut Beği : 1029
Mehmed Beğ, Çorum Beği : 540, 1165
Mehmed Beğ, dragman, hüküm götüren : 207
Mehmed Beğ, Hamîdili Beği : 594, 705, 914
Mehmed Beğ, Hatvan Sancağı Beği : 645
Mehmed Beğ, Karesi Beği : 154
Mehmed Beğ, Klis Beği : 776, 778, 801, 1237
Mehmed Beğ, Livâne Sancağı Beği : 1345
Mehmed Beğ, Midillü Beği : 418, 453, 594
Mehmed Beğ, Niğde Beği : 453, 705, 1165
Mehmed Beğ, Safed Beği : 1165
Mehmed Beğ, Saruhan Yayaları Beği : 69, 1478
Mehmed Beğ, Tarsus Beği : 583, 1165
Mehmed Beğ, Tırhala Beği : 801
Mehmed Beğ, Usturgon Beği : 1156
Mehmed Beğ, Üstün Beği : 1029
Mehmed Beğ, Vidin Beği : 146, 652, 808, 922
Mehmed Bey, Mîr-Alay, Ilıca kz. : 833
Mehmed bin Abdullâh, es-Sipâhî, sipâhî, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Abdullâh, kayyim, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Abdüsselâm, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Alî, Bayat k., Antâliyye kz. : 150
Mehmed bin Alî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Bâlî, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576

Mehmed bin Bayram, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn., Karaman : 917
Mehmed bin Elvân, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed bin Hacı Halîfe, Müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Mehmed bin İbrâhîm, Aydıncık ks. : 403
Mehmed bin İlyâs, ehl-i fesâd, Kratova kz. : 1400
Mehmed bin Kurd, şakî, Köpekci k., Zağra-i Cedîd kz. : 391, 550
Mehmed bin Mahmûd, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979
Mehmed bin Ramazân, es-Sipâhî, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Mehmed bin Turak, re'âyâdan nezîr tarîkıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalanan : 1261
Mehmed Çavuş, Arslan-oğlı, hüküm verilen : 1143, 1144
Mehmed Çavuş, Aydın Çavuş oğlı, Dergâh-ı Âlî Çavuşu : 8, 396, 669
Mehmed Çavuş, Çavuşbaşı oğlı, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 142, 143
Mehmed Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 3, 5, 34, 110, 146, 147, 236, 286, 296, 306, 320, 329, 508, 559, 584, 614, 659, 740, 794, 795, 797, 798, 813, 825, 935, 982, 1087, 1141, 1355, 1356, 1410, 1413, 1414, 1420, 1428, 1435, 1466, 1449
Mehmed Çavuş, dülger, hüküm verilen : 1208
Mehmed Çavuş, Kaya Ahmed Çavuş-oğlı, hüküm verilen : 1319
Mehmed Çavuş, Siroz'da sâkin, Selanik'te mehâyif teftîşinde görevli : 231
Mehmed Çelebî bin Mustafâ, Re'îszâde mh., Yenişehir kz. : 366
Mehmed Çelebî, Aydın-zâde, hüküm götüren : 649
Mehmed Çelebî, Azebler Kâtibi, hüküm verilen : 1289
Mehmed Çelebî, Burusa Hâssa Harcı, hüküm verilen : 940
Mehmed Çelebî, Divitdâr : 309
Mehmed Çelebî, Hızâne-i Âmire Defterdârı, Mısır : 2
Mehmed Çelebî, hüküm verilen : 1063
Mehmed Çelebî, Tâcî-zâde, hüküm verilen : 382
Mehmed Fakîh, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
Mehmed Hablâs, mültezim, Buhayra : 1102, 1352, 1354
Mehmed Hân, Niğbolı Beği : 692, 801, 837, 856, 923, 1280, 1369, 1371
Mehmed Kâsım, Sübaşı, Menteşe sn. : 1118
Mehmed Kethudâ bin Hızır, Karaova k., Saravalos kz. : 234
Mehmed Kethudâ, hüküm verilen : 1083
Mehmed Kethudâ, ze'âmet tasarruf eden, Semendire : 1249
Mehmed Mîrzâ, Lûristân hâkimlerinden : 424
Mehmed Paşa Hâsları : 1113, 1437
Mehmed Paşa, Vezîr-i A'zam : 613, 846, 997, 1001, 1113, 1115, 1437
Mehmed [/Mehemmed] Ağa, sâbık Şehrizol Kulları Ağası : 235, 681, 735, 1403
Mehmed [/Mehemmed] Beğ, Arad Beği : 808, 1233
Mehmed, Abdullâh oğlı, Bosnalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdullâh oğlı, Lofçalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdullâh oğlı, Tırhalalı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Abdurrahmân'a kefîl, Edirne : 307
Mehmed, Ağrıboz Mukâta'âtı nâzırının adamı : 812
Mehmed, Ahşâmât Mukâta'ası Emîni, Bağdâd gönüllülerinden : 654, 668, 683
Mehmed, Alî Beğ'in adamı, hüküm verilen : 1306
Mehmed, Alî oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Bolara k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mehmed, Alî oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Brağlıs(?) k., Kırçova nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Mehmed, arz getiren, Boy-âbâd : 989
Mehmed, arz getiren, Dobniçe : 46
Mehmed, arz getiren, Gelibolı : 441

Mehmed, Ayamavra Dizdârı : 305
Mehmed, Aydıncık ks. : 403
Mehmed, Bâlî Çavuş oğlı, hüküm verilen : 1239, 1287
Mehmed, bâzergân kâtili, Diyârbekir : 832
Mehmed, Blagay Kal‘ası müstahfızlarından : 1162, 1163
Mehmed, Bölük Kethudâsı, hüküm verilen : 1048
Mehmed, Bölükbaşı : 174
Mehmed, Bölükbaşı, yeniçeri serdârı, Haleb Hazînesi'ni getiren : 410
Mehmed, çavuş-oğullarından : 1164
Mehmed, Çavuş-zâde : 80
Mehmed, Çavuşbaşı, Alacahısâr Sancağı Beği Rüstem'in adamı, Alacahısâr sn. : 527
Mehmed, Çeribaşı Mahmûd oğlı, Drama kz. : 499
Mehmed, dârende Süleymân'ın kardeşi : 850
Mehmed, Dârende, erbâb-ı tîmâr, mecrûh, Üçpınar mh., Sofya : 719
Mehmed, Dergâh-ı Mu‘allâ çavuş oğullarından : 1287
Mehmed, Dergâh-ı Mu‘allâ Kapucısı : 678
Mehmed, Dergâh-ı Mu‘allâ solağı : 352
Mehmed, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerileri bölükbaşılarından : 170
Mehmed, dervîş, Şeyh Şâhîn Zâviyesi, Cebel-i Maktab, Mısır : 376
Mehmed, Dîvâne, hüküm ihrâc itmeğe gelen : 436
Mehmed, diğer, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Mehmed, dizdâr adamı, Darb-hâne üstâdı : 559
Mehmed, Ebû-Rîş'in oğlı : 341
Mehmed, ehl-i fesâd, Sinob kz. : 764
Mehmed, Emîn, İzvornik keferesinin cizyesini cem‘e memur : 1277
Mehmed, Emîn, Sonisa kâdîsından şikayetçi olan, Sonisa kz. : 329
Mehmed, erbâb-ı tîmârdan Ca‘fer'in oğlu, Gümülcine : 1077
Mehmed, Galata : 492
Mehmed, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, Gürcistân beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Mehmed, Hacı, arz getiren, Kengırı sn. : 121
Mehmed, Hacı, ehl-i fesâd, Hudâvendigâr sn. : 669
Mehmed, Hacı, eşirrâdan, Kengırı sn. : 408
Mehmed, Hacı, hüküm verilen, Haleb : 78, 182, 571
Mehmed, Hacı, Mütevellî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Mehmed, Hacı, Sâ‘î, Arab, hüküm verilen : 712
Mehmed, Haleb Muhâsebecisi : 805
Mehmed, hallâc, arz getiren, Bergama kz. : 395
Mehmed, Hamîdili Beği'nin Kethudâsı : 130
Mehmed, Hamza oğlı, Tekelü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, Hârim Nâyibi : 182
Mehmed, Hızır oğlı, Edirneli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mehmed, hüküm verilen : 833, 836
Mehmed, hüküm verilen, Eğirdür kz. : 955
Mehmed, Imâret-i Âmire mu‘temedi : 643
Mehmed, Îsâ oğlı, Dördünci Bölük sipâhî-oğlanlarından : 1438
Mehmed, İkinci Kapucıbaşı : 1022
Mehmed, İlyâs oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Prestine(?) k., Presbe nh., Ohri sn. : 1174, 1185
Mehmed, İnebahtı Beği Kethudâsı : 847
Mehmed, Kara Ya‘kûb Zâviyesi Şeyhı, Karahısâr-ı Şarkî : 990

Mehmed, Kara, hısâr-ereni, kâzib, Rodos sn. : 471, 557, 649
Mehmed, Karaca, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Mehmed, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Mehmed, katl olayına karışıp hapsolunan, İstanbul : 850
Mehmed, Kavala muhâfazasında bulunan hâssa re'îslerinden : 1220
Mehmed, Kavala'da binâ olunan kalitenin re'îsi : 572
Mehmed, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, kızları ehl-i fesâd tarafından kaçırılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
Mehmed, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, mahbûs, İskilib : 42
Mehmed, maktûl Kerek Beği Hasan Beğ'in vârisi : 1433
Mehmed, Mazak, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 137
Mehmed, mektûb getiren ve hüküm verilen, Saravalos kz. : 1275
Mehmed, mektûb getiren, Çorum : 726
Mehmed, mektûb getiren, Edirne : 679
Mehmed, mektûb getiren, Saruhan : 69
Mehmed, merhûm Sinân Çavuş oğlı : 321
Mehmed, merhûm şehzâde : 245, 1204
Mehmed, Mevlânâ, Kâdî, Bilecik : 842
Mehmed, Mi'mâr, Klis : 753
Mehmed, Midillü beğinin adamı : 820
Mehmed, Muhzır, Acemî-oğlanları Yayabaşısı : 831, 1318
Mehmed, Mukâta'a-i Ortapâre Emîni : 327
Mehmed, Murâd Beğ küyegüsi, Çinili Hammâm, Edirne : 1276
Mehmed, Murâd oğlı, tîmâr tevcîh olunan, Erzurum : 883
Mehmed, müsellem, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Mehmed, müteveffâ Lahsâ Beğlerbeği Ferhâd Beğ'in oğlı : 661
Mehmed, müteveffâ Rüstem Paşa voyvodalarından : 659
Mehmed, Nâyib, Hârim kz. : 182
Mehmed, Nâyibü'ş-şer', Üsküb : 380
Mehmed, Nerdübân, za'îm : 54
Mehmed, Odabaşı, arz getiren : 1003
Mehmed, Peçuy Topcıbaşısı : 959
Mehmed, Pervâne oğlı, erbâb-ı tîmârdan, Haleb vt. : 410
Mehmed, Rodos Sancağı Beği Alî'nin adamı : 582
Mehmed, Saruhan sancağında palamut yayabaşılığına mutasarrıf : 69
Mehmed, Seyyid, Mevlânâ, Seydîşehri Kâdîsı : 604, 618
Mehmed, Seyyid, sâdât zümresinden, Bâbü'l-Irâk Mahallesi, Musul ks. : 686
Mehmed, Seyyid, Şeyhlu Kâdîsı : 1390
Mehmed, Sinân oğlı, Midillülü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Alucra nh. : 342
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Şarkî : 337
Mehmed, sipâhî, ehl-i fesâd, Sivas : 650
Mehmed, sipâhî, Kurşunlu kz. : 794, 935
Mehmed, sipâhî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528
Mehmed, sipâhî, Saravalos kz. : 234
Mehmed, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
Mehmed, Sultân Bâyezîd Hân Evkâfı mütevellîsi : 296
Mehmed, Sultân Selîm Hân Imâret-i Âmiresi Mütevellîsi, İstanbul : 1474

Mehmed, Sübaşı Haydar'ın adamı, İznik kz. : 647
Mehmed, sübaşı, Çernovi kz. : 1397
Mehmed, Südde-i Sa‘âdet İkinci Kapucıbaşısı, dârende : 1038
Mehmed, Şâmlı, Rûmkal‘a Hısârı Bölükbaşısı : 660
Mehmed, Şehir Kethudâsı, Haleb : 336
Mehmed, Şeyh, arz-ı hâl sunan, Trablus : 1191
Mehmed, Şeyh, Buhârî, Acem, Burdur’da sâkin : 5
Mehmed, Şeyhu'l-Harem : 91
Mehmed, şirret ü şekâvet üzere olan, İstefe ks., Ağrıboz sn. : 1285
Mehmed, Tabılcıoğlı, İznik kz. : 647
Mehmed, Tahtacılar k., Mağnisa kz. : 327
Mehmed, tîmârı alınan, Kopana k. : 593
Mehmed, Uncı-oğlı, harâmî, Karahısâr'da bâzergân basan : 16
Mehmed, Üçbeğ k., Hudâvendigâr sn. : 157
Mehmed, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunan : 36
Mehmed, Yanbolı Yörükleri Sübaşısı, hüküm verilen : 1262
Mehmed, Yava Emîni, Vize : 345
Mehmed, Yeniçeri, hüküm verilen : 371, 391
Mehmed, Za‘îm Alî'nin oğlu, Avlonya sn. : 241, 347
Mehmed, Zebîd Nâhıyesi Kâdîsı : 1309
Mehmed, [Kânûnî Sultân Süleymân'ın] kızının kulu : 584
Mejake kâdîsı : 954
mekâbir; —-i müslimîn : 1405; —-i müslimîn arasında gezen tavarlar : 1405; —i çiğnemek : 1405; —i harâb itmek : 1405
mekâtib yazmak : 802
Mekke-i Mükerreme (Mübâreke/Müşerrefe) : 90, 93, 95, 426, 435, 440, 448, 456, 457, 761, 1169, 1260, 1332, 1340; — kâdîsı : 707; — suyolı binâsı : 435; — suyolı hıdmeti : 440, 1328, 1329; — şerîfi : 256, 335, 409, 456, 710, 1329
Mekre karyesi, Divriği sn. : 650
mektûb : 149; — u âdem göndermek : 31; —-ı vidâd-mashûb : 1359
me’kûlât : 1467
melâ‘în : 259, 796; —-i hâsirînün def‘ u darrı : 429; —-i hâsirînün def‘ u ref‘ı : 562, 798, 808; —-i hâsirînün def‘ı : 256; —-i hâsirînün kal‘ u kam‘ı : 801, 802
melâhıd : 686
Melâş [/Meleş] tâyifesi, Arab tâyifesi : 544, 583
Meleş tâyifesi bkz. Melâş tâyifesi
melâz u me’vâ : 520
Melik Eşref Evkâfı, Mısır : 466
melik(ler) : 21, 693, 888, 970; — nasbitmek : 1120
Melkodayko, Sopani k., Görice kz. : 495
Melnik(?) karyesi, Draç kz. : 222
Memâlik-i İslâmiyye : 785
Memâlik-i Mahrûse : 3, 17, 20, 21, 31, 39, 73, 173, 192, 201, 331, 334, 339, 348, 367, 536, 538, 638, 639, 640, 663, 675, 689, 695, 699, 701, 706, 725, 739, 761, 788, 798, 802, 811, 815, 835, 863, 867, 967, 1009, 1010, 1023, 1096, 1123, 1134, 1143, 1150, 1152, 1189, 1202, 1203, 1209, 1218, 1233, 1281, 1283, 1293, 1350, 1383, 1441; — beğleri : 640, 772; — beğleri ve kâdîları : 701, 1387; — hâfızları : 355; — iskele emînleri : 640; — kâdîları : 640; — re‘âyâsı : 339, 663, 736, 739; — serhaddi : 424, 785; — sınırı : 700
Memâlik-i Pâdişâhî : 695, 699
memâlik-i; — Acem : 796; — Arab : 796; — Rûm : 796
memerr ü ma‘berler : 112
memhûr kîse : 206, 216, 1250

Memi bin Kör Osmân, Yörük tâyifesinden, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
Memi bin Mustafâ, Dumlu demekle ma‘rûf, mahbûs : 30
Memi Çavuş, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın akrabâsı : 598, 876
Memi Çelebî, Broy Kal‘ası : 396
Memi Re’îs : 1263
Memi Voyvoda, Karaferye kz. : 614
Memi Voyvoda, kardeşi Turmış'a Ate adlı zimmiyyenin satıldığı ileri sürülen, Edirne : 1456
Memi, Belye k., İnebolı nh. : 717
Memi, Dîvâne, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103, 899
Memi, Dîvâne, Marmara Kâdîsı Şücâ‘ın kâtillerinden : 27
Memi, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405
Memi, ehl-i fesâd, Küplüce k., Ahyolı kz. : 1091
Memi, Ferhâd oğlı Ahmed'in kardeşi, hırsuz, Yenibâzâr kz. : 1250
Memi, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Memi, Kara, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 630
Memi, Karagöz oğlı, Timürhısârlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Memi, Koyuncu, kumârbâz ve şâhid-i zûr, Burusa : 938
Memi, Memioğlı dimekle ma‘rûf, gammâz, müfsidleri cem‘ edip halka zulmeden, Meğri kz. : 893, 1205, 1294
Memi, muhtesib, Ağrıboz'da mütemekkin : 8
Memi, müteveffâ Hasan Paşa tarafından ev bastı diye habsedilen, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203, 1438
Memi, Nevesin ks. : 202
Memi, re’îs : 84
Memi, rencber re’îsi : 458
Memi, Sarı, re’îs, elinden müzevver hüküm vârid olan : 847
Memi, Turgud oğlı, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz., İskenderiyye sn. : 721
Memi, voyvoda, Yeniköy k., Selanik : 123
Memicân, kâtil, Mora : 216
Memik, sipâhî, Zamantu nh. : 161
Memiş Beğ, Bozok Beği : 1026, 1165
Memizod, Za‘îm Kara Alî oğlı, Belgrad : 200
memleha : 222, 735
memleha cezîreleri, Midillü : 866
Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
memleket ü re‘âyâ : 271, 275, 332, 337, 365, 404, 452, 463, 501, 529, 695, 699, 732, 779, 782, 1130, 1214, 1257, 1303, 1354, 1355, 1452; —nun hıfz u hırâseti : 1299; —ya te‘addî vü tecâvüz : 1384
memleket ü vilâyet : 147, 148, 158, 189, 263, 275, 303, 404, 544, 583, 737, 739, 742, 796, 807, 811, 815, 839, 1177, 1322, 1393; —den ref‘ : 167; —ün ihtilâli : 303; —ün intizâmı : 303; —ün zabt u rabtı : 39, 519; —ün zabt u sıyâneti : 17, 1432
memleket; — hıfzı : 188, 411, 447; — ma‘mûr olmak: 1111; — zabtı : 1233; —e ihtilâl virmek : 698; —i gâret iden âsî müfsidler : 692
men‘ u def‘ : 89, 205, 220, 421, 445, 546, 547, 1155, 1188, 1343; — eylemek : 1316; — itmek : 436, 1297, 1363
men‘ u red : 880
men‘ u sedditmek : 419
menâzil; — ü ma‘berler : 766; — ü merâhıl : 112, 168, 191, 331, 358, 559, 701, 744, 745, 759, 760, 763, 765, 843, 1172, 1234, 1322, 1459, 1467
menba‘-ı fesâd olan baş müfsidler : 1298
Menemen kâdîsı : 847
Mengene, dârende, zimmî re’îs, Vize sn. : 1093
menhiyyât ü fuhşiyyât : 1050
menkûha tefrîkı : 1165, 1449

Menline(?), primikür, şerîr ü müfsid, Donilec(?) k., Memleha-i Zîr, İzvornik sn. : 1277
Menteş, erbâb-ı tîmârdan, Zamantu nh. : 161
Menteşe bin Ayvad, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198
Menteşe; — sancağı : 884, 1110; — beği : 99, 206, 234, 248, 281, 453, 496, 521, 594, 714, 1110, 1165, 1215; — sancağı kâdîları : 206, 521, 1118, 1165; — sancağı kâdîsı : 99, 913; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
Menvasya(?) erenleri : 826
mer'â(lar) : 224, 300, 338, 445, 446, 725, 888, 901; — sınurı ta'yîn ve temyîzi : 446; — vü mezra'alık : 918; — yakdurmak : 754
merâkıd-i eyimme : 39
Merbofika, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Mercân, Habeşî Arab, Karaman vt. : 389
Mercân, Habeşî, Trablus ahâlîsinden : 212
mercümek : 419, 425, 577, 1267
Merdüm, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı : 1234, 1244
meremmât : 1003, 1357
merkeb(ler) : 125, 353, 650, 1029
mermer : 1137; — çıkmak : 1128
mertebe ihsânı : 1300
mesâcid bkz. mescid
mesâhat itmek : 1437
mesâlih-i mîrî : 46
mescid ü mecâmi', Edirne'de : 679
mescid [/mesâcid] : 593, 681, 1112, 1161, 1200, 1451; — binâsı : 558; —de namâz kılmak : 1200; —leri sığır tamı itmek : 593
mesdûd u mahfûz : 761
Mesîh Beğ, mütekâ'ıd Semendire Beği, sâbık Köstendil Beği : 246, 374
Mesîh Paşa : 275
Mesîh, sipâhî-oğlanı Ya'kûb'un hizmetkârı, Avlonya sn. : 620
Mesîhıyye : 942
Mestân, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327
Mestân, Menteşelü Cemâ'ati, Mağnisa kz. : 327
Mestâne, esîr, mîrî forsa kürekçilerden : 168
meş'ale : 630
Meşâşika tâyifesi, usâtdan, Nâblûs lv. : 53, 58
Meşhed-i Alî : 665
Meşhed-i Kerbelâ : 39
Meşhed-i Şerîf : 39
Meşhedeyn(-i Şerîfeyn) : 39, 189, 668, 1432; — ziyâreti : 39; — mütevellîsi : 654; — ziyâreti : 665
meşîhat : 376, 1102
Meşkovar mevâzı'ı, Uşnu ve Lâcân sancakları ile Seldoz nâhıyesi arasında : 695, 699
metâ' : 194, 318, 383, 399, 530, 578, 640, 671, 707, 806, 826, 1361, 1362, 1398; — u âdem : 1359; — u bahâr : 1362, 1398; — u esbâb : 383, 419, 639, 671, 826, 1047; — u esbâbına dahl ü tecâvüz olunmak : 399; — u mâllar : 425, 639; — u me'kûlâtı der-mahzen itmek : 224; — u rızık : 1361; — u rızık ve mâllar : 1362; — u sermâye : 425; — u yarak : 640; — ve sâyir bahâr esbâbı : 1359; —ları defter itmek : 399; —un gümrüklerün edâ : 640
Mete karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
metris : 1029, 1030
metrûkât : 524, 536
mevâcib : 6, 100, 221, 308, 532, 533, 654, 668, 1016, 1168, 1459; — talebi : 532; — tezkireleri : 654, 668

mevlûd ayı : 90
mevsim; — celebleri : 1333; — koyunı : 47, 72, 1409
meyhâne(ler) : 509, 1218, 1343, 1363; — açmak : 1316; —leri berkitmek : 509
meyl ü muhâbâ : 200, 347, 598, 615, 1078, 1114, 1191, 1250, 1451
meyve; — ağaçlarını kat‘ itdürmek : 718; — bey‘ı : 1068; — ekle kâbil olmak : 1068; — fidânları : 718; — satmak : 1068
meyyit : 7, 39, 182, 264, 309, 354, 571, 832, 984, 1054; — defni : 309, 571; —i makberden çıkarup başın kesmek : 571; —leri pârelemek : 740; —leri pâreleyüp bâğda defnitmek : 740; —leri pâreleyüp esbâba sarmak : 740
Mezâhib-i Erba‘a : 1435; — müftîleri : 1086, 1092
mezâlim ü mehâyif : 205, 351, 1079, 1080, 1102, 1228
mezâr : 1401; — ziyâreti : 1297; —-ı bihişt-âsâr : 39; —lık : 309
mezâri‘ bkz. mezra‘a
Mezeke, Draç kz. : 222
mezheb : 686
Mezîd Fakîh, hüküm verilen : 873
Mezistre; — kâdîsı : 826, 1047, 1053; — Kal‘ası : 826, 1047
mezra‘a [/mezâri‘] : 54, 276, 280, 474, 605, 834, 1017, 1023; —lık : 918
Mıkrayard(?) karyesi keferesi, İskenderiyye sn. : 502
Mısır (vilâyeti) : 2, 16, 93, 95, 224, 240, 256, 285, 294, 313, 399, 412, 413, 416, 419, 425, 426, 430, 433, 435, 440, 448, 466, 467, 485, 486, 487, 555, 577, 578, 580, 674, 761, 796, 850, 868, 889, 895, 906, 1169, 1259, 1328, 1331, 1332, 1477; — azebleri : 674; — beğlerbeğisi : 29, 91, 92, 93, 95, 256, 269, 285, 376, 382, 412, 413, 425, 426, 430, 433, 435, 440, 448, 449, 450, 451, 457, 459, 466, 467, 468, 481, 485, 486, 487, 488, 555, 575, 577, 586, 694, 712, 850, 894, 1079, 1102, 1259, 1260, 1331, 1332, 1336, 1340, 1354, 1404, 1454; — cânibi : 425, 443; — defterdârı : 92, 93, 285, 313, 435, 440, 459, 466, 467, 468, 481, 485, 486, 487, 488, 586, 1079, 1354; — Hazînesi : 694, 1079, 1102; — Hazînesi'nün irsâli : 694; — Hızâne-i Âmire defterdârı kapukethudâsı : 2; — İskenderiyyesi kapudânı : 433; — kâdîsı : 285, 376, 449, 459, 586, 637, 712, 1079, 1404; — Kal‘ası Erenleri Ağası : 29; — Kal‘ası erenleri : 29; — kulları : 450, 451; — mukâta‘âtı : 468, 487; — müstahfızları : 674; — yolı : 240, 762, 971; — yolını münsedd eylemek : 761; —'a giden huccâc : 565; —'da vâkı‘ cevami‘ u medâris ve bunlara vakfolunan musakkafât : 586; —'dan pirinç yükledüp gelenler : 419
Mısr-ı Kâhire : 39
Midillü (cezîresi/sancağı) : 226, 323, 344, 364, 371, 418, 862, 866; — beği : 3, 226, 291, 292, 323, 364, 418, 453, 514, 594, 820; — emîni : 371; — kâdîsı : 371, 947; — nâzırı : 226; — sancağı askeri : 820
Midye, Vize : 949
Migalkara; — Kâdîlığı : 831, 1318; — kâdîsı : 1355, 1356
Mihal, Ahyolı Emîni : 378
Mihal, Ekmekci, zimmî, Yanya : 305
Mihal, Kara, Komoran Beği : 780
Mihal, Menfaka oğlı, zimmî : 352
Mihal, Petruşka Talpaş'ın babası, zimmî, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Mihalıç; — kazâsı : 43; — emîni : 703; — kâdîsı : 43, 87, 157, 169, 622, 655, 684, 703; — Ovası : 1315, 1391
Mihalıççık; — kazâsı : 1306; — kâdîlığı : 132
Mihali Dodomi, zimmî re’îs, hüküm yazılan : 1094
Mihallü : 816, 879, 1021, 1051, 1367, 1372, 1378
Miho, zimmî, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
Mihribân Hâtûn, dârende, Kastamonı sn. : 229
Mihrimâh Sultân, Kânûnî'nin kızı : 61
Mihrişâh, kemânkeş kızı, ehl-i fesâd, Karaman vt. : 740
Mikel, Beç (Nemçe) Kralı'nın Elçisi : 744, 765, 785, 792, 796, 828, 1126, 1152, 1383

Mikloş, zimmî, Petruşka Talpaş'ın zevci, harâc-güzâr re‘âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Mikrayard karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 664
mikyâs-ı müstakîm : 481
Milan; — kazâsı : 1347; — Kâdîlığı : 1347; — kâdîsı : 794, 890, 935
millet-i Mesîhıyye : 97, 180, 628, 1105
Milo cezîresi, Nakşe : 536
Miloş Kola(?), zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460, 528
mi‘mâr : 91; —başı : 282
minâre binâsı : 558
Minnet, Kara, harâmî, Paşalu k., Yenice-i Zağra kz. : 103
Mîr Alî Ahmed, Müküs Beği, haksız yere adam öldüren ve avret ü oğlan çeken, Van : 1100, 1179
Mîr Hasan, Turak Kal‘ası'nı ele geçirmek isteyen, Basra : 1122
Mîr Hüseyin, Bayat Beği : 871
Mîr İzzeddîn Aşîreti, Şerefüddînlü Kal‘ası'nda : 695, 699
Mîr Mehemmed Beğ, Mâmrevân Beği : 1029
Mîr Seccâd, A‘râb beğlerinden, Basra : 1122
mîr-âhûr : 1325
mîr-livâ : 133, 680; — hâsları : 280; —-i Sığla : 680
Mîrfakîr karyesi, İspir sn. : 156
mîrî : 173, 348, 367, 369, 428, 445, 481, 826, 889, 895, 925, 988, 1071, 1138, 1181, 1194, 1253, 1440, 1463; — ağaç tahmîli : 1093; — akça : 361, 362, 1116, 1133, 1341; — akça cem‘ı : 1309; — akça taksîmi : 361; — anbâr : 485, 674; — anbâr hıfzı : 674; — cânibi : 90, 756, 799; — cürrâfe : 481; — esbâb : 213, 1331; — esbâb gemisi : 1331; — esîr kürekciler : 68; — esîrler : 68; — forsa kürekçiler : 168; — gemi âlâtı : 213; — gemi kerestesi : 1153; — gemi tahtaları tahmîli : 1311; — gemiler : 293, 361; — gemiler mühimmi : 362, 799, 932; — hıdmet : 381; — hıdmetde istihdâm : 381; — içün cem‘ : 235; — içün zabt : 126, 215, 233, 426, 690; — içün zabt u kabz eylemek : 416; — kadırga(lar) : 326, 418, 1457; — kadırgalarun kürekcileri : 326; —kürekciler : 68; — mühimmât : 46; — odun : 1445, 1453; — suyolı : 718; — tamga : 162, 481; — tamga urılmak : 172; — tarafından satun alınan yirler : 718; — tarafından yir alınmak : 718; — tavarlar : 1265; — tereke : 343; — tereke anbârı : 674; — top dökmek : 1058; —ye â‘id rüsûm : 446; —ye akça deyni : 668; —ye akça takdîr itmek : 1431; —ye zabtolunmak : 81, 426, 577
Mîrzâ Alî, kethudâsına hüküm verilen : 880, 936, 970
Mîrzâ bin Mustafâ, re‘âyâdan nezîr tarîkıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
Mîrzâ Mehmed Çavuş, Filibe : 14, 656
Mîrzâ, ehl-i fesâd, Beğbâzârı kz. : 642
Mîrzâ, maktûl, Kaysariyye sn. : 264
Mîrzâ, Melik Arslan oğlı, tîmâr sâhibi, Dulkâdir vt. : 301
misk : 90
miskâl : 287, 340
Miskînler köyi, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 170, 174
mişe : 1397
Mişe-i Ardahan nâhıyesi : 638
Mîzân-ı Harîr Gümrüği emîni : 233
Mocçel, eşkıyâ, Boğdan : 975
Mod kâdîsı : 959
Modava (livâsı/sancağı) : 667; — beği : 808; — livâsı sipâhîleri : 667, 728; — nâhıyesi zü‘amâ vü erbâb-ı tîmârı : 667; — sancağını eşmek : 728
Mohac (sancağı) : 271, 708; — beği : 188, 217, 239, 261, 835, 1156, 1367, 1370, 1373, 1377, 1378, 1379, 1468, 1476; — cânibi : 271; — kâdîsı : 251, 271; — sancağı askeri : 1370; — sancağı serhadleri : 1367; — sancağına karîb küffâr-ı hâksâr vilâyetleri : 1372; — sancağınun tahrîri : 708
Molla karyesi, Burdur nh. : 130

Molova; — kazâsı : 344; — kâdîsı : 344
Momoviç köyi, Sirem sn. : 474
Monago karyesi, Novaberde kz., Üsküb : 907, 924
Monla-zâde, Za'îm, Diyârbekir vt. : 1431
Mora; — sancağı : 126, 861, 882, 988, 1053, 1174, 1185; — muhâfazası : 1211; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 216, 311, 453, 521, 594, 619, 705, 826, 903, 1041, 1047, 1053, 1061, 1149, 1211, 1286; — sancağı kâdîları : 521; — serhadleri : 1041; — sipâhîleri : 453
Moskov; — vilâyeti : 317, 318, 906, 1245; — cânibi : 530; — keferesi : 97; — kralı : 318, 339; — serhaddi : 317
Mostar kâdîsı : 202
Moton : 594, 705, 724, 1005; — azebleri : 619; — azebleri ağası : 619; — dizdârı : 1149; — kâdîsı : 581, 1149, 1286
Mozga Mahallesi, Kateş k., Draç kz. : 677
mu'addel ü müzekkâ : 1439
mu'âhede-i hümâyûn : 97, 151, 152, 158, 201, 261, 263, 304, 306, 411, 519, 530, 747, 780, 785, 839, 1152, 1245, 1359, 1361, 1362, 1398; —a mugâyir : 97; —a muhâlif iş : 332; —a muhâlif leşker : 1383
mu'âhede-i kadîme : 20
mu'âhede-i kerîme : 158
mu'âkab u mu'âteb : 453
mu'âmele akçası : 172
mu'âteb; — olmak. : 72, 592; — ü mu'âkab : 28, 165, 226, 312, 349, 363, 387, 513, 808
mu'âvenet; — hıdmeti : 1323; — talebi : 148, 390; — ü hıdmet : 783; — ü istimdâd talebi : 259; — ü muzâheret : 103, 138, 142, 148, 390, 402, 784, 817, 1056, 1247; —e ta'yîn olunan kullar : 1322
mu'ayyen ü mümtâz sınur : 245
mûcib-i ıbret : 44; — ü nasîhat : 239, 445
Muçizod, Za'îm Kara Alî oğlı, Belgrad : 200
Mudanya, Burusa sn. : 297, 384, 1167; — kâdîsı : 605; — nâyibi : 385
Mudurnı; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — Kâdîlığı : 132; — kâdîsı : 1308, 1360
mufassal defter : 161, 278, 634
mufassal emr-i hümâyûn : 1346
mufassal hükm : 132; —-i hümâyûn : 21, 135, 321, 324, 375; —-i şerîf : 133
Muha Kapudânlığı : 382
muhâfaza : 835, 849, 884, 923, 1005, 1046, 1118, 1140, 1145, 1202, 1210, 1213, 1215, 1216, 1217, 1220, 1240, 1269, 1270, 1272, 1287, 1477; — hıdmeti : 64, 65, 382, 1164, 1212, 1213, 1217, 1319, 1320, 1418; — hıdmetine ta'yîn : 1321; — tarîkı : 1211; —da olan beğler : 1320
muhâlefet; — ü ınâd : 300; — ü mu'ânedet : 144
muhallefât : 999, 1007, 1077; — u metâ' : 339; —ı cem' u tahsîl : 1077
Muhammed Beğ, Küçük Ardahan Ekrâd Beği : 888
Muhammed bin Keşkâvî, Safed sn. : 428
Muhammed bin Zeytûn, Hammâllar Mukaddimi, Trablus : 1436
muhârebe : 32, 149, 152, 259, 641, 1000, 1032, 1036, 1203, 1381; — vü mukâtele : 148, 149; —ye mübâşeret : 914
Muharrem bin Hüseyin, kallâb ve sikke-zen, Tire kz. : 136
Muharrem, Çavuşlar Kethudâsı, Van : 211
Muharrem, Za'îm, harâmî levendleri teftîş için mübâşir ta'yîn olunan, Zağra-i Atîk kz. : 899
muhâsara : 790, 801, 808, 811, 835, 902, 957, 971, 972, 976, 1009, 1134, 1138, 1176, 1177, 1202, 1216, 1217, 1269, 1270, 1272, 1288, 1376, 1379, 1384, 1392, 1424, 1469, 1470, 1472, 1477, 1479; — vü muhârebe : 1381
muhâsebât defteri bkz. muhâsebe defteri
muhâsebe : 654, 683, 1078, 1136, 1160, 1437; —defterine kayditdürmek : 92; — hıdmetine ta'yîn : 805

muhâsebe [/muhâsebât] defter(ler)i : 507, 591, 637, 889, 1160, 1169; —si görilmek : 49, 403, 668, 683; —sin virmemek : 1295
muhâtara yir : 1211
Muhıb, müstevfî, mühürlü rûz-nâme sûreti verilen, Bağdâd : 683
Muhtâr, Ertoğdı'nın kardeşi, şirret ü şekâvetle meşhûr, Yüzdepâre kz. : 636, 1199, 1415
Muhtesib İskelesi : 61
muhtesib : 297, 299, 458, 568, 577, 1018, 1068, 1167; — âdemi : 385
Muhyiddîn Çelebî Evi [/Muhyiddîn Evi] , Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
Muhyiddîn Evi bkz. Muhyiddîn Çelebî Evi
Muhyiddîn, Gerede akçası denen akçayı harcayan, Aydınlık k., Ankara : 996
Muhyiddîn, Karahısâr Kâdîsı : 342
Muhyiddîn, matrabaz, İzmir kz. : 568
Muhyiddîn, Mevlânâ, Burusa'da Yıldırım Hân Medresesi Müderrisi : 403
Muhyiddîn, Mevlânâ, Hezârgrad Kâdîsı : 993, 1247
Muhyiddîn, Mevlânâ, Yenibâzâr Kâdîsı : 1250
Muhyiddîn, Mi‘mâr-zâde, sâbık İstanbul Kâdîsı : 1022
Muhyiddîn, sâbık Kengırı Kâdîsı : 537
Muhyiddîn, Vekîl-i Harc : 414
muhzır(lar) : 19, 127, 164, 174, 221, 251, 308, 391, 432, 491, 531, 831, 903, 1043, 1250; — kâtibi : 62, 77, 94, 315, 366, 422, 437, 469, 516, 550, 551, 574, 599, 1070, 1318; —yoldaşı : 691, 1054; —başı : 1128, 1277
mu‘în ü zahîr : 131, 795
mukâbele vü muhârebe : 144
mukaddim : 1436, 1447
mukaffel ü memhûr : 1052
mukâta‘a(lar) [/mukâta‘ât] : 61, 114, 226, 439, 468, 485, 487, 488, 539, 643, 723, 812, 913, 1017, 1204; — mukâta‘ât ahvâli : 488; — mahsûli : 468, 539; — masrafı : 468; — muhâsebesi : 683; —mukâta‘ât müfettîşi : 592; —mukâta‘ât nâzırı : 970; —mukâta‘ât terekesi : 723, 848; — zabtı : 488; —-ı Mısrıyye âmilleri : 488; —a emîn nasbı : 468; —a kâtib nasbı : 468; —a virmek : 487; —ya emîn ve kâtib ta‘yîni : 468
Mukâta‘a-i Ortapâre : 327
mukâta‘ât bkz. mukâta‘a
mukâtele : 1000, 1036; — itmek : 732; — vü muhârebe : 641
mukayyed ü mahbûs : 30, 73, 79, 83, 103, 107, 117, 126, 214, 238, 244, 314, 319, 352, 408, 425, 441, 471, 496, 540, 546, 593, 613, 615, 636, 818, 832, 847, 850, 869, 883, 887, 893, 898, 907, 924, 935, 968, 975, 980, 986, 993, 1016, 1024, 1042, 1069, 1076, 1083, 1088, 1089, 1090, 1091, 1162, 1165, 1195, 1196, 1197, 1199, 1206, 1219, 1225, 1244, 1254, 1274, 1284, 1415, 1440
mûm : 93, 95; — yakmak : 93; — yapışdurmak : 105
mûmcı : 115, 1255, 1256; — ta‘yîni : 115
Murâd Beğ, Çinili Hammâm kurbinde sâkin, Edirne : 1276
Murâd Beğ, Semendire : 1341
Murâd Beğ, Trablus Sancağı Beği : 168, 1165
Murâd bin Yûsuf, biregi berâtıyla tîmâra dühûl iden, Belgrad nh., Avlonya sn. : 1458, 1463, 1473
Murâd Çavuş, hüküm verilen : 1423, 1425
Murâd Çelebî : 805
Murâd Hân Sarâyı, Gelibolı : 1457
Murâd Sübaşı, Ujice kasabası ihtisâbına mutasarrıf olan : 849
Murâd, çalıntı mal alan, Tahri k., Koyluhısâr kz. : 480
Murâd, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 786, 1104
Murâd, harâmî, Belgrad : 200
Murâd, Kör, zimmî, Âmid : 1016
Murâd, Menteşe beğinin adamı, hüküm verilen : 1110

Murâd, Sipâhî Mehmed'in oğlu, halka zulmeden, Kurşunlu kz. : 794, 935
Murâd, sipâhî, Batnes k., Mat kz. : 1171
Murâd, sipâhî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
Murâd, şahit, Sinob kz. : 764
Murâd, Şehzâde Selîm'in oğlu : 99, 266, 398, 622, 911, 916, 1055
Murâd, Tekeili Sancağı Beği : 183, 767
Murâd, tîmâr mutasarrıfı, İvaliç(?) k., Radomir nh., Tırhala sn. : 1174, 1185
Murâd, Za'îm Husrev'in adamı, Çirmen sn. : 434
Murâdiye müderrisi : 669
Murâdöreni karyesi, Hezârgrad kz. : 1089
Murtaz-âbâd kâdîsı : 965
Murtazâ, Seyyid, Musul : 686
Mûsâ Beğ, Akşehir Beği, vilâyet-i Diyârbekir'i kitâbet eden : 1015, 1037, 1165, 1431
Mûsâ bin Abdullâh, yeniçerilikden mütekâ'ıd, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Mûsâ bin Memi, Varakakâdîsı Mahallesi, Aydos kz. : 576
Mûsâ bin Mustafâ, hırsuz ve kâtil, Yilbeği k., Bilvîrân kz. : 1198
Mûsâ Çavuş, Burusa beğinin adamı : 629, 631
Mûsa, Veled Beğ Medresesi'nden ma'zûl : 1316
Mûsâ, Abdullâh oğlı, Lofçalı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mûsâ, Ahmed Çavuş adamı, hüküm verilen : 1119
Mûsâ, Alî oğlı, Gümülcineli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mûsâ, Budak oğlı, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Mûsâ, Çavuş, Erzurum Kal'ası : 60
Mûsâ, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
Mûsâ, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Mûsâ, hüküm verilen : 1182
Mûsâ, Kalaycı, harâmî, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Mûsâ, Karabudak-oğlı, za'îm, Beğşehri sn. : 523
Mûsâ, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Mûsâ, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Mûsâ, Kütâhiyye Kâdîsı : 5
Mûsâ, Mevlânâ, Fener kazâsından ma'zûl : 591
Mûsâ, Pîrkulı'nun kardeşi, hırsuz u harâmî, Kengırı : 873
Mûsâ, Toyca, Mustafâ adlı kallâbın kardeşi, Novaberde kz. : 907, 924
Mûsâ, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Mûsâhacı köyi, Edirne kz. : 249
musakkafât : 586
musâlaha : 686, 699, 1138
musallâ ihdâsı : 1204
Muslî Çelebî, hüküm götüren : 277
Muslî, Sühancı oğlı demekle ma'rûf, kâtil, İstanbul : 850
Muslihîn, eşirrâ-i A'râbdan : 390
Muslihuddîn, Bafralı, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı, Canik sn. : 1234, 1244
Muslihuddîn, Dergâh-ı Mu'allâ Yeniçerileri Bölükbaşısı : 370
Muslihuddîn, Mevlânâ, Ağrıboz Kâdîsı, Ağrıboz Mukâta'âtı Müfettişi ve Nâzırı : 226, 592, 812
Muslihuddîn, Mevlânâ, Beğşehri Kâdîsı : 613
Muslihuddîn, Mevlânâ, Medîne-i Münevvere Kâdîsı : 91
Muslihuddîn, Mevlânâ, sâbık Aydıncık Kâdîsı : 403
Muslihuddîn, Mevlânâ, sâbık Üsküb Kâdîsı : 858
Muslihuddîn, Mevlânâ, Tatarbâzârı Kâdîsı, sol-kolda celeb kitâbeti hizmetinde : 1019, 1439

Muslihuddîn, Mi‘mâr-zâde, İstanbul Kâdîsı : 1038
Muslihuddîn, nâyib, Leyne nh., Bozöyük kz. : 891
Muslihuddîn, Selanik Kâdîsı : 754
Muslihuddin, Mevlânâ, dânişmend, Manastır : 818
Mustafâ Ağa, Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası : 1468
Mustafâ Beğ, Aydın Beği : 38, 453, 594, 705, 1303, 1339
Mustafâ Beğ, Bağdâd Beğlerbeği : 1177, 1271, 1272
Mustafâ Beğ, Bosna Beği : 801, 967, 1237, 1378
Mustafâ Beğ, Budun Defterdârı : 1052
Mustafâ Beğ, Çana Beği : 623
Mustafâ Beğ, Dertenk Beği, Bağdâd vilâyeti kitâbeti hizmetinde : 187, 1434, 1435, 1442
Mustafâ Beğ, İnebahtı Beği : 453, 591, 810, 1427
Mustafâ Beğ, Müteveffâ, Belgrad Kal‘ası : 1129
Mustafâ Beğ, Pirizrin Beği : 146, 754, 801, 1136, 1143, 1160
Mustafâ Beğ, Tımışvar Beğlerbeği : 31, 146, 147, 148, 798, 808, 809, 811, 814, 922, 923, 960, 1142, 1143, 1189, 1190, 1358, 1367, 1376, 1378, 1381, 1384, 1389, 1470
Mustafâ bin Abdî, Hammâlkarısı Zevci demekle ma‘rûf, Aydos kz. : 576
Mustafâ bin Abdullâh, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Mustafâ bin Abdullâh, zevcesini döven, Tuzlak k., Silivri kz. : 1193
Mustafâ bin Alî, Sonisa kz. : 329
Mustafâ bin Hızır, arkadaşlarıyla beraber hırsuzluk yapan, Kâdîlar k., Kengırı sn. : 869
Mustafâ bin Kâsım, sağ-ulûfeciler zümresinden : 1474
Mustafâ bin Mehmed, Sonisa kz. : 329
Mustafâ bin Murâd, ehl-i fesâd, Hamîdili sn. : 920
Mustafâ bin Receb : 1400
Mustafâ bin Rûşen, Yörük tâyifesinden : 567
Mustafâ Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 187, 191, 192, 367, 369, 384, 542, 594, 1010, 1021, 1052, 1172, 1196, 1206, 1254, 1258, 1330, 1470, 1472
Mustafâ Çavuş, Mâlik, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, Akvîrân karyesinde binâ olunan cami‘e mübâşir : 1335
Mustafâ Çavuş, Tosun-oğlı, Kefe : 840
Mustafâ Çelebî, Bâzergân : 317, 339, 587, 806, 950, 1290, 1419
Mustafâ Kethudâ, Anatolı Beğlerbeği'nin Kapukethudâsı : 634
Mustafâ Kethudâ, Karaman vt. : 740
Mustafâ Kethûdâ, Kudüs-i Şerîf ve Gazze'de olan Havâss-ı Hümâyûn Emîni : 49, 56
Mustafâ Mehemmed, elinde kalb akça bulunan, Burusa : 940
Mustafâ Mehmed, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal‘ası erenlerinden : 722
Mustafâ Paşa Vakıf Bostânı, Sulumanastır, İstanbul : 1264
Mustafâ Paşa, Vezîr, Serdâr : 197, 393, 429, 431, 495, 561, 562, 565, 570, 594, 595, 597, 601, 723, 881, 902, 904, 905, 925, 950, 956, 972, 976, 981, 1049, 1359, 1361, 1362, 1398, 1423, 1424, 1425, 1464, 1469, 1479
Mustafâ Paşa/Beğ, Basra Beğlerbeği : 1122, 1138
Mustafâ Paşa/Beğ, Şâm Beğlerbeği : 1165, 1243
Mustafâ Re’îs, hâssa re’îslerinden, Akdeniz'de gönüllü levend re’islerin kaptanı : 976, 977
Mustafâ Yûsuf, Ser-bölük, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal‘ası erenlerinden : 722
Mustafâ, Abdullâh oğlı, Bolavadinli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, Abdullâh oğlı, Edirneli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, Abdullâh oğlı, Sislü, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, Abdullâh oğlı, Tırhalalu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, Abdullâh oğlı, Trabzonlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, Ağa Bölükbaşısı : 491

Mustafâ, Akıncı Beği : 816
Mustafâ, Alî oğlı, Akçahısâr nh., Ohri sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Alî oğlı, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz., İskenderiyye sn. : 721
Mustafâ, arz getiren, İstanköy : 226
Mustafâ, arz getiren, Karesi : 154
Mustafâ, Aydın Mîr-livâsı : 680
Mustafâ, Balıkesri kâdîsının adamı : 632
Mustafâ, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Balyabadra Kal‘ası Dizdârı : 311
Mustafâ, Beğoğlı, Priştineli, Novaberde'de Şehremîni : 559
Mustafâ, Berber, sipâhî, Peçuy sn. : 217
Mustafâ, birâderi sipâhî Hasan'ın kâtilini afveden, Edirne : 1450
Mustafâ, Bölükbaşı, hüküm verilen : 1073
Mustafâ, Cebele mukâta‘âtı mültezimlerinden : 602
Mustafâ, Çavuşbaşı : 913
Mustafâ, çoban, Dedeler k., Cum‘abâzârı kz. : 579
Mustafâ, dârende, sipâhî, Kopana k. : 593
Mustafâ, Dede-oğlı, Hâslar Mültezimi, âmil, Midillü : 947
Mustafâ, Dergâh-ı Mu‘allâ Kapucısı : 470, 1081
Mustafâ, Dergâh-ı Mu‘allâ Yayabaşısı : 1459
Mustafâ, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerileri bölükbaşısı : 531, 682
Mustafâ, Draç Dizdârı : 773
Mustafâ, Dramalı, Otuzdokuzuncu Ağa Bölüğü'nden, Gümülcine : 1054
Mustafâ, Eğriboyunlu, eşkıyâ serdârı, Menteşe sn. : 1118
Mustafâ, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4
Mustafâ, ehl-i fesâd, Tekeili : 887
Mustafâ, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Mustafâ, erbâb-ı tîmârdan, hüküm verilen : 1184
Mustafâ, Evranos Beğ Evkâfı Mütevellîsi : 1078
Mustafâ, Galatalı, oğlan, Çernovi kz. : 1397
Mustafâ, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Hacı Bekir oğlı, kasaba-i Kemer, Edremid kz. : 82
Mustafâ, Hacı, câbî, Berabşiş k., İlbasan sn. : 648
Mustafâ, Hacı, Mûsâ oğlı, Hasanlar k., Peçin kz. : 83
Mustafâ, harâmî, Dobrucalı, Şabcılar k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Mustafâ, hâssa tâciri : 806
Mustafâ, hılâf-ı vâkı‘ isnâdda bulunduğu söylenilen, Meğri kz. : 893, 1205, 1294
Mustafâ, hizmetkâr, Çirmen sn. : 434
Mustafâ, Horpişte kz. : 393
Mustafâ, Hudâvendigâr Hammâmı hamâmcısı Alî'nin kulu, Gelibolı : 105
Mustafâ, hüküm verilen : 708, 818, 855
Mustafâ, Îsâ oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Blaki(?) k., Avrethısârı nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mustafâ, İlyâs oğlı, Tatarbâzârlu, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Mustafâ, kallâb, Novaberde kz. : 907
Mustafâ, Kara, Bostân Çavuş'un yeğeni, Karaman vt. : 740
Mustafâ, Kara, kalb akça harceden, Selanik : 1135
Mustafâ, Kara, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kara, Şehzâde Selîm’in sekbânı : 7
Mustafâ, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 199
Mustafâ, Kâsım oğlı, hüküm verilen : 1474

Mustafâ, Kâsım oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Maşilere k., Koritos nh., Mora sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kaynarca-zâde, katil, Berkofça kz. : 1166
Mustafâ, Kebekenîse k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Kethudâ, hüküm verilen, Şâm : 335, 732
Mustafâ, Koyluc Kal‘ası Dizdârı : 875
Mustafâ, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Köse, Biga Nâyibi : 1195
Mustafâ, Kratovalı, Kallâb Hasan'ın şerîki, Burusa sn. : 238
Mustafâ, Kul-oğlı, ehl-i fesâd, vilâyet halkına altun ve akça salan, Kastamonı : 1234, 1244
Mustafâ, Kullar Ağası, Şehrizol : 1048
Mustafâ, Küre-i Ma‘mûre Emîni : 1266
Mustafâ, Livâne Beği Kethudâsı : 1345
Mustafâ, Ma‘âdin Nâzırı, Ürgüp kz. : 511
Mustafâ, maktûl, Geyiklübaba k., İnegöl kz. : 629
Mustafâ, Mehmed oğlı, Parab k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Mehmed oğlı, tîmâr mutasarrıfı, Budliye k., Ergirikasrı nh., Avlonya sn. : 1174, 1185
Mustafâ, Memi Re’îs'in adamı, hüküm verilen : 1263
Mustafâ, Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, Mevlânâ, Müderris, hüküm verilen : 1055
Mustafâ, Mevlânâ, Selanik Kâdîsı : 1273
Mustafâ, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Mustafâ, müştekî, Bakacak k., Kurşunlu kz. : 794, 935
Mustafâ, Oruç evlâdı, Flokok(?) k., Debri kz. : 644
Mustafâ, padişâhın merhum oğlunun imâreti mütevellîsi, Kostantıniyye : 834
Mustafâ, Re’îs, dârende : 896
Mustafâ, Rûmili Beğlerbeği Çavuşu : 1255
Mustafâ, sancak mutasarrıfı, Mısır : 694
Mustafâ, Saru, Yörük tâyifesinden : 567
Mustafâ, Silahdâr : 1390
Mustafâ, sipâhî, dârende : 1204
Mustafâ, sipâhî, Zepor(?) k., İlbasan sn. : 460, 528
Mustafâ, sipâhî-zâde, Söğüd : 1236
Mustafâ, Sol-bölük Ulûfecileri Ağası : 1467
Mustafâ, Süleymânlu k., Mağnisa kz. : 327
Mustafâ, şâhid, Ohri sn. : 1084
Mustafâ, Şâm Nâzırı : 49
Mustafâ, tâcir, Şâm : 333
Mustafâ, Tımışvar Sancağı Alaybeğisi : 728
Mustafâ, Toyca Mûsâ'nın birâderi, kallâb, Novaberde : 924
Mustafâ, Turşıcı-oğlı Hüseyin'in alacaklarını toplamakla görevli, Berkofça kz. : 1166
Mustafâ, Uzun, Rodos Kal‘ası Dizdârı : 236, 580
Mustafâ, Vize beğinin adamı, hüküm verilen : 949
Mustafâ, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Mustafâ, Yeniçeri : 6
Mustafâ, Yeniçeri, katl mazınnası, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Mustafâ, yeniçeri, İznikmidlü : 291
Mustafâ, Yirlü, tereke tahmili ile ilgili olarak kefîl olan : 847
Mustafâ, Yûsuf oğlı, tîmâr mutasarrıfı, kâtil, İpek kz. İskenderiyye sn. : 721
Mustafâ, za‘îm Alî'nin oğlı, Avlonya sn. : 241, 347

Mustafâ, za‘îm, Hayrabolı kz. : 1356
Mustafâ, Zamantu'da maktûl, Aksarâylı : 4
Mustafâ, [Şehzâde] Mehmed Evkâfı Mütevellîsi : 245
Mustafâpaşa Köprüsi : 1326
Mustanya(?), Kavala : 1219
Musul (kasabası/sancağı) : 44, 686; — ahâlîsi : 686; — alaybeği : 1124; — beği : 206, 462, 686, 1435; — kâdîsı : 686, 1435; — sancağı kâdîları : 206
Muş; — sancağı : 237; — beği : 1029
Muşa‘şa‘a, Basra : 275
mu‘teber ilçi : 779
mu‘temed : 885, 896; — müslimânlar : 389
mu‘temedün-aleyh; — kimesneler : 244, 457, 591; — müslimânlar : 42, 255, 1020, 1435
muttasıl tereke tahmîli : 441
Muyislavine Parkanı, Pojega sn. : 261, 262
mûytâb(lar) : 479, 1255, 1256
Muzaffer, İzmir muhtesibinin adamı : 568
Muzaffer, muhtesib : 581
Muzaffer, Şehrizol Beğlerbeğisi : 686, 1320, 1321, 1323
Muzaffer, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunan : 36
muzâyaka : 41, 46, 68, 337, 344, 409, 425, 440, 448, 489, 539, 568, 577, 610, 824, 833, 847, 877, 878, 962, 1013, 1018, 1056, 1067, 1252, 1258, 1264, 1333, 1334, 1349, 1406, 1407, 1410, 1430, 1445, 1447, 1453, 1454, 1467, 1469; — virmek : 71; — vü zarûret : 148
muzırr; —ı memleket olan eşkıyâ : 653; —ı vilâyet : 44
Mübârek bin Abdullâh, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
mübâşeretden ref‘ : 241
mübâşir(ler) [/mübâşirîn] : 51, 52, 120, 392, 445, 683, 688, 826, 831, 858, 899, 908, 932, 993, 994, 995, 1001, 1033, 1078, 1116, 1136, 1224, 1228, 1266, 1390, 1440; — kayditdürmek : 392; — mu‘âvini ta‘yîni : 1355; — ta‘yîni : 133, 329, 347, 613, 1308, 1318, 1355; —-i a‘mâl : 1022, 1038
mübâşirîn bkz. mübâşir
müceddeden câmi‘ binâsı : 420
müceddeden kitâbet : 279
müceddeden tahrîr : 271, 276, 277, 278, 279, 377, 634
müceddeden vilâyet kitâbeti : 1435
mücidd ü merdâne : 815, 958, 972, 1209, 1214, 1215, 1237, 1270, 1477
mücrim(ler) : 143, 256, 418, 534, 552, 656, 703, 1005, 1038, 1411, 1417; — hıfzı : 107; — irsâli : 107
müd : 22, 68, 84, 293, 312, 326, 330, 343, 344, 371, 387, 388, 407, 423, 490, 504, 723, 731, 824, 847, 848, 885, 896, 911, 926, 927, 928, 929, 1063, 1115, 1382, 1419, 1443, 1474
müdârâ : 1126, 1130; — itmek : 815
müderris(ler) [/müderrisîn] : 230, 403, 507, 909, 1055, 1147
müderrisîn bkz. müderris
müdmin-i hamr : 88
mü’ekked ü müşedded ahkâm-ı şerîfe : 445, 1320
Mü’eyyed, Mevlânâ, Aydıncık Kâdîsı : 403
mü’ezzin(ler) : 420, 547, 681, 1200, 1264
müfettiş(ler) : 375, 415, 542, 552, 583, 616, 641, 831, 834, 908, 993, 994, 995, 1114, 1125, 1181, 1228, 1250, 1417; — kâdî(lar) : 145, 166, 540; — kâdîsı : 74, 120, 793; — ta‘yîni : 107, 324, 329, 347, 393, 404, 631, 1312, 1355; —-i Horpişte kâdîsı : 793; —den gaybet itmek : 117
müflis : 47, 414, 756, 1439
müfredât defter(ler)i : 50, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 507, 1078, 1295
müfsid(ler) [/müfsidîn] : 76, 83, 151, 152, 158, 167, 205, 206, 222, 263, 304, 529, 544, 546, 552, 583, 628, 645, 677, 686, 689, 692, 708, 737, 779, 781, 893, 898, 914, 919, 975, 993, 1110, 1118, 1120, 1126, 1132,

1176, 1179, 1268, 1277, 1298, 1417, 1465; — def'ı : 411; — ele girmek : 1433; —ler ile ahditmek : 686; —leri kılıçdan geçürmek : 365; —lerün haklarından gelinmek : 788, 796
müfsidîn bkz. müfsid
müft değirmen taşı : 536
müft ü meccânen : 239, 536, 585, 829, 1275, 1434; — esbâb almak : 1435; — tavarları almak : 1435; — yimek almak : 1435
müft yimler ve yimekler : 794
müftî : 1055, 1086
mühimm ü müsta'cel maslahat : 155
mühimmât : 435, 801, 906; — işlenmek : 46; — tedârüki : 413; —-ı dîn ü devlet-i hümâyûn : 565; —-ı mîrî : 1; —-ı sefer : 868, 906
mühür : 654, 1286; — kazdurmak : 654, 668; — kazımak : 166; —lemek : 445, 446, 532, 533, 543, 546, 658, 810, 1295, 1300, 1390; —lenmiş beyâz kâğıd : 668; —leyüp nişânlamak : 668; —lü akçayı beyâbânda çözdürmek : 1133; —lü beyâz kağıtlar : 654; —lü defter : 129, 138, 360, 669, 956; —lü kîse : 457, 557, 600, 1026, 1202, 1403; —lü mektûb : 49, 722; —lü rûz-nâme sûretleri : 683; —lü temessük : 185, 955; —lü tezkire : 387, 1003, 1101; —lü urgan : 1113, 1437
Müküs, Van vt. : 1112, 1179; — beği : 1029, 1100; — hâkimi : 1179; — kâdîsı : 1100, 1112
mülâkât itmek : 1134
mülhıdler : 686
mülk-nâme-i hümâyûn : 21, 1022, 1038
mülk; — ev : 492, 593; — kârbânsarây : 420; —lüğe virmek : 282
mülkiyyet üzre tasarruf : 247, 282
mültezim(ler) [/mültezimîn] : 101, 211, 229, 348, 367, 369, 427, 571, 602, 654, 668, 866, 1232, 1352
mültezimîn bkz. mültezim
mü'mînîn-i muvahhidîn : 906
Mü'min, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Mü'mine bint-i Şâhkulı, Abalak k., Edirne kz. : 249
mümtâz ü mu'ayyen sınurlu mezra'a : 474
mümzâ defter(ler) : 50, 51, 52, 53, 58, 59, 800
münhezim : 31
mün'ım ü mâldâr : 47, 1439
mün'ım ü mütemevvil kimesneler : 212
münkire : 740
münsed yollar : 1013
mürd öküzler : 481
mürde : 1439; — ihrâcı: 1277; — vü girîhte : 47
mürdolmak : 536
müretteb ü mükemmel; — âlât-ı ceng ü cidâl : 595; — âlât-ı ceyş ü cidâl : 454; — âlât-ı harb ü kıtâl : 149, 597, 652; — cebelüler : 1392; — düşmen yarağı : 32, 146, 149, 444, 453, 594, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 790, 803, 807, 808, 814, 823, 827, 856, 886, 941, 960, 1010, 1011, 1045, 1073, 1105, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1226, 1237, 1239, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1319, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1374, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1452; — hâzır etmek : 704; — yarak : 228; — yat u yarak : 837
müretteb ü müsellah leşker : 1045
mürîd : 1050
mürtedd; — itmek : 1070; — olan acemî-oğlanları : 574; — olmak : 574
mürtezika ehlinün teftîşi : 1060
mürûr u ubûr : 808, 1189, 1373; — itmek : 1377
Mürüvvetî, Şâdımân oğlı, şirret ü şekâvetle meşhûr, Tatay kz. : 852
müsâfirîn : 1442; — ü mücâvirîn : 93, 95

müsellah : 914, 1422, 1440, 1470, 1475; — leşker : 1472; — u mükemmel âdem ihrâcı : 1392; — u mükemmel asker : 148
müsellem(ler) (tâyifesi) : 38, 69, 88, 599, 961, 962, 998, 1095, 1097, 1109, 1181, 1326, 1327, 1333, 1426, 1429, 1447; — beği : 1043; — berâtı : 18; — çeribaşıları : 1426; — defteri : 1097; — ihrâcı : 38, 1426; — istihdâmı : 1327; — üzerine çiftlik kaydolunmak : 1097; —lerün ikinci nevbetlüsi : 38; —lik : 1097
müslim bkz. müslimân
Müslim, müştekî, Çaddur k., Kurşunlu kz. : 794, 935
müslimân(lar) [/müslim/müslimîn] : 42, 45, 48, 62, 76, 88, 106, 121, 156, 159, 160, 190, 224, 234, 235, 251, 255, 264, 271, 282, 320, 342, 350, 370, 380, 394, 400, 405, 415, 428, 449, 459, 491, 496, 509, 535, 536, 546, 547, 563, 573, 589, 596, 615, 630, 641, 645, 655, 657, 659, 681, 691, 708, 712, 717, 731, 735, 793, 826, 847, 870, 873, 887, 892, 897, 902, 909, 916, 926, 946, 971, 974, 978, 989, 991, 993, 1020, 1036, 1039, 1056, 1069, 1079, 1080, 1082, 1085, 1099, 1102, 1107, 1120, 1132, 1138, 1148, 1170, 1179, 1199, 1200, 1221, 1241, 1250, 1264, 1273, 1275, 1277, 1285, 1302, 1344, 1390, 1400, 1423, 1435, 1436, 1437, 1438, 1449, 1461; — avrete fi'l-i şenî' yapmak : 1170; — esîr : 274, 1197; — evleri : 273; — istihdâm itmek : 1197; — kul : 1197; — mahallâtı : 251; — olan acemî-oğlanları : 574; — olmağa niyyet itmek : 743; — olmak : 574; —lara câriye bey'ı : 563; —lara hamr virdürmemek : 1310; —lara hamr viren kefere : 360; —lara muzâyaka virdürmemek : 1264; —lara nâ-meşrû' bühtân itmek : 686; —lara şarâb virmek : 251; —lara zulm ü te'addî : 852, 1044; —larda bulunan hamrı yabana akıtmak : 1343; —ları ellerinden ve ayaklarından asmak : 1036; —ları ihzâr itmek : 681; —ları rencîde itmek : 642, 767; —ları ücretle kullanmak : 1197; —larun dalâletine sebeb olmak : 897; —larun evlerün basmak : 1304; —larun terekelerün ve esbâblarun almak : 540; —larun yollarına gelmek : 589; — ü muvahhıdîn : 39
müslime câriye : 1197
müslimîn bkz. müslimân
müstahfız(lar) [/müstahfızân] : 240, 275, 501, 503, 505, 517, 722, 778, 782, 783, 826, 993, 1053, 1099, 1162, 1209, 1212, 1215, 1253, 1299; —-oğulları : 775
müstahfızân bkz. müstahfız
müste'cir : 163
Müstecâb Çiftliği piyâdeleri, Hamîd sn. : 1024
müstehıkk-ı azl : 119
müstekıl; — alaybeği irsâli : 261; — mezra'a kaydı : 474; — mülk : 426; — sancak : 271; — tîmâr : 474
müstevfîler : 683
müteferrika : 487, 942, 1044, 1122, 1161, 1440
mütemerridîn : 677
mütemevvil; — kimesneler : 752, 1439; — ü mâldâr : 172; — üstâdlar : 800
müteşekkî : 770
müteveffâ yeniçeriler : 482
mütevellî(ler) : 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 67, 193, 245, 296, 403, 414, 466, 507, 539, 586, 591, 756, 777, 834, 855, 896, 964, 1052, 1060, 1078, 1104, 1147, 1160, 1282, 1474; —ye zabtitdürmek : 52
mütezaccir(ler) : 642; — olmak : 1071
müttehem : 1074, 1168
müzevver mühür(ler) : 654, 668; — ile mühürlemek : 654; — ile mühürlemek ve nişânlamak : 668; — ile mühürlenmiş beyâz kâğıd : 654, 668; — ile mühürlenmiş kılâ' mevâcibi ve kul tâyifesi ulûfeleri tezkireleri : 668; — ile mühürlenmiş ve nişânlanmış kılâ' mevâcibi tezkiresi : 654; — ile mühürlenmiş ve nişânlanmış ulûfe tezkireleri : 654; — kazdurmak : 668; —le mazınna olan yirler : 668
müzevver; — arz : 166, 946, 990; — huccet : 166, 1436; — hüküm : 319, 847, 1083; — tezkireler : 668; — vakıf-nâmeler : 990
müzevvir : 150, 174, 873
Müzeyri'a(?) karyesi, havâss-ı hümâyûn kurâsından : 585

nâ-mahremler : 497
nâ-meşrû‘; — ef‘âl : 1092; — evzâ‘ u etvâr : 1179; — kazâyâ : 1191
Nâblûs (sancağı) : 53, 58; — beği : 53, 58, 240, 1165; — kâdîsı : 53, 58; — sancağı kâdîları : 1165; — serhaddi : 240
nacak : 235, 370, 681, 1170; — çalmak : 818; — havâle itmek : 818; — ile urmak : 836
Nacak, Edremid kz. : 82
nafaka : 409, 930
Nahcıvan Seferi : 1186
nâhıye*
nakd akça : 1074
nâkıs altun : 532
Nakşa cezîresi : 536; —dükası : 291
nakz-ı ahd : 158, 1009; — itmek : 332
na‘l-band : 1255, 1256
Na‘lband-oğlı, Ihnâr(?) mh., İskenderiyye : 968
na‘lçacı : 1255, 1256
namâz : 62, 95, 774, 1449; — kılmak : 1200; —a gelmek : 93; —a ikâmet : 93
nâme : 39, 975; —-i hümâyûn : 17, 97, 148, 261, 286, 303, 317, 318, 339, 355, 530, 701, 738, 742, 780, 781, 811, 815, 839, 942, 1150, 1245, 1283, 1350, 1351, 1359, 1381, 1385, 1470; —-i mahabbet-meşhûn : 20; —-i sa‘âdet-karîn : 355; —-i sa‘âdet-nümân : 303; —-i şerîf : 20, 31, 148, 149, 158, 175, 178, 180, 303, 304, 306, 320, 355, 530, 750, 779, 780, 781, 785, 868, 942, 1203, 1245, 1350, 1470; —-i şerîf talebi : 1381, 1385
nâmûs-ı saltanata muhâlif : 148
nâmzâd tefrîkı : 1449
Narda kâdîsı : 1007
narh; — ta‘yîni : 485; —-ı rûzî : 115, 190, 226, 266, 312, 344, 371, 485, 489, 531, 539, 568, 733, 751, 885, 896, 926, 1035, 1115, 1184, 1382, 1474
nâsı ıdlâl itmek : 206
Nâsıruddîn es-Sayrafî, Trablus'da Sancakbeği Tercümanı : 225
Nâsıruddîn ibn-i Kutayş, mütevellî, Şam : 54
Nâsıruddîn, Kerâme oğlı, müfsid, nefs-i Trablus sabuncılarından : 76
Nâsıruddîn, ribâ-hor, hakkında nâ-meşrû‘ kazâyâ isnâd edilen, Trablus : 1191
Nasrâniyye : 536
Nasruddîn, Hacı, Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arz-ı hâl sunan, Trablus : 225
Nasûh Beğ, Pojega Beği : 261, 967, 1156
Nasûh Çavuş, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın oğlı : 598, 876
Nasûh Fakîh, ehl-i fesâd, Köyceğiz kz. : 159, 535, 933
Nasûh Hâce Evkâfı, Aydıncık ks. : 403
Nasûh, Ardahan sipâhîlerinden : 888
Nasûh, Belgrad Dizdârı : 855
Nasûh, bikr kızı çekilen, Avcılar k., Kite kz., Hudâvendigâr : 966
Nasûh, Dîvâne, arz getiren : 1402
Nasûh, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Nasûh, hüküm verilen : 1051, 1277
Nasûh, İzvornik Kazâsı Muhzırbaşısı : 1277
Nasûh, Nevesin ks. : 202
na‘ş defni : 39
navlun : 1103, 1289, 1311
nâyib(ler) : 48, 70, 136, 153, 166, 245, 314, 319, 390, 518, 529, 786, 834, 890, 979, 1065, 1067, 1107, 1116, 1128, 1131, 1165, 1230, 1254, 1258; — nasbı : 1302; — nasbolunmak : 328; — ref‘ı : 385; —ü'ş-şer‘ : 583; —ün mahkemesin basmak : 1304

Nazar Sübaşı, Şehzâde Selîm'in oğlu Murâd'ın hâsları za'îmi, Bolavadin kz. : 911, 916
Nazar, Belye k., İnebolı nh. : 717
Nâzır Kubâd, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 403
nâzır(lar) : 49, 466, 1194, 1457; — kâtibi : 1232; — kâyim-i makâmı : 1128; — ta'yînî : 187, 205; — u mütevellî : 466; —-ı emvâl : 211, 826, 1047, 1138
Nâzır, kulu kallâb olan, Novaberde kz. : 907, 924
nazm u nizâm u memleket : 151, 158, 189, 665, 779
Nebî Hâce, Abalar k., Edirne kz. : 249
Nebî Sûfî, Kuruyemişci, kefîl : 577
Nebî, ev basup adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli : 1074
Nebî, evi basılan, İznik kz. : 647
Nebî, harâmî, mahbûs, Gelibolı kz. : 1284
Nebî, Karacalar k., Milan kz. : 1347
Nebî, Kör, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Nebî, Varnalı, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk'a sunan : 36
neccâr : 34, 35, 77, 115, 548, 682, 1340; — cem'ı : 77
nefer(ler) [/neferât] : 185, 566, 645, 742, 774; —leri ıdlâl itmek : 645; — mevâcibi : 1459; — muzâyakası : 325; — ta'yînî : 1327
neferât bkz. nefer
nefs telefi : 452, 463
Neftre(?) karyesi, Kavala kz. : 300
nehb; — ü gâret : 902, 1233, 1370, 1372, 1476; — ü hasâret itdürmek : 1367
nehir : 73, 220, 261, 275, 611, 807, 954; — [yatağının] kazılması : 220
Nehrân re'âyâsı : 857, 871
Nekâha(?) karyesi, Mısır : 1404
Nemçe (vilâyeti) : 17, 148, 628, 1152, 1381; — askeri [/leşkeri] : 17, 147, 790, 792, 797, 798, 808, 809, 814, 815, 817, 819, 839, 859, 921, 960, 1009, 1126, 1158; — kapudân(lar)ı : 148, 149; — kralı âdemleri : 147; — kralı [/Nemçe ve Alaman kralı] : 17, 147, 148, 149, 151, 152, 158, 261, 263, 332, 411, 520, 738, 742, 763, 779, 781, 785, 1009, 1126, 1157, 1202, 1368, 1379, 1383; — kralınun ilçisi : 263; —lüler : 17, 148
Nemçe leşkeri bkz. Nemçe askeri
Nemçe ve Alaman kralı bkz. Nemçe kralı
nerdübân(lar) : 740, 1003, 1248
Neretva Kâdîsı : 772, 776, 778
Nesîmî, Tuğrâyî k., Seferîhısâr kz. : 183
nevâhî*
nevbet : 860, 1024, 1412; — hıdmeti : 780, 1003
nevbetci(ler) : 325, 774; — muzâyakası : 325; — olan yeniçeriler : 174; — tarîkı : 6, 1418; — yeniçeri(ler) : 170, 174, 1418
nevbetlü : 1043, 1151; — çayır voynukları : 758; — müsellem(ler) (tâyifesi) : 69, 1426, 1447; — müsellemlerün ihrâcı : 69; — sipâhî : 884; — voynuklar : 709, 758; — yayalar : 86, 349, 1478; — Yörükler : 1212, 1217, 1262; — zü'amâ : 884
Nevesin; — kâdîsı : 202; — kasabası halkı : 202
Nevrekop kâdîsı : 552, 1204
nezîr tarîki : 1261
nezr ü kurbân : 1036
Nısf-ı Şavşad; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
nidâ itdürmek : 597
nifâk : 149
Niğbolı; — sancağı : 47, 1134; — alaybeğisi : 652, 653, 737; — beği : 692, 801, 837, 856, 923, 1119, 1369, 1371, 1380; — kâdîsı : 47, 878, 953, 1155; — sancağı askeri : 692, 1371; — sancağı kâdîları : 1409; — Sancağı Kâdîlığı : 993; — sancağı sipâhîleri : 737, 1134; — sancağı sübaşıları : 737, 1134

Niğde; — sancağı : 595; — beği : 4, 206, 453, 454, 594, 704, 705, 714, 979, 1165; — kâdîsı : 4, 206, 230, 979; — kâdîsı nâyibi : 979; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sübaşı ve sipâhîleri : 704
nikâh : 5, 378, 403, 499; — içün icâzet virmek : 328; — itmek : 1236; —la(n)mak : 1416, 1441
Nikefor, eşkıyâ, Boğdan : 975
Niko Miço, zimmî, Cum'abâzâr kz. : 579
Niko veledân-ı Bozik, zimmî, tarlada mermer bulan, Göçeri k., Yenişehir kz., Selanik : 1128
Niko, Niko tarafından öldürülen, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
Niko, zîmmî, kâtil, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
Nikola Bucik, Dubrovanek tâcirlerinden, Üsküb'de ticâret eden : 416
Nikola Düka, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
Nikola Olas, gemi re'îsi, tereke verilen : 423
Nikola, dârende, zimmî, Sikinoz cezîresine mutasarrıf, Rodos : 1059
Nikola, Demürci, zimmî, kallâb, Monago k., Novaberde kz. : 924, 907
Nikola, Kara, Dergâh-ı Mu'allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
Nikola, Kaya Keşîş oğlı, zimmî, acemî-oğlanı ayartan, Sarımsaklu k., Kaysariyye sn. : 1070
Nikola, Savol oğlı, Horpişte kz. : 393
Nikola, zimmî, Kopana k. : 593
Nikola, zimmî, şakî, İsavriye k., Görice kz. : 431
Nikoli Batori, Kral-oğlı'nın beği : 796
Niksar kâdîsı : 208, 209, 351
Nikşik nâhıyesi, Hersek sn. : 503
Nil nehri : 481
Ni'metullâh Beğ, Rakka Beği : 944
Ni'metullâh Hân, İranlı asilzâde, müteveffâ : 354
Ni'metullâh, kallâb, Hasanbeğlü mh., Vize sn. : 288
nisbet; — ü garaz : 1354; — ü ta'assub : 831, 1052, 1114, 1250, 1355
nisvân tâyifesi : 1297
Niş kâdîsı : 1052
nişân; — itmek : 883; —-ı hümâyûn : 536, 902, 977, 1022, 1038; —lamak : 314, 319, 668; —lar : 108; —lu kâğıd : 372, 827
Nişancı beğ : 680
niyâbet : 903, 1012, 1131, 1195, 1230; — teftîşi : 314, 319; —den ref' : 153, 182, 319, 385; —lerün iltizâma virilmesi : 224
nizâ' : 237, 280, 536, 605, 769, 991, 1100, 1298; — u husûmet : 779, 785
Nogay Tatarları : 452, 463
nohud : 419, 425, 1267
noksân [astar] işlemek : 696
Nova Brodan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Nova Griç, Demürci, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907
Nova Kal'ası, Hersek : 1145, 1208, 1253, 1402; —'nın ta'mîri : 1146, 1446
Nova Merbofika, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Nova Mile, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Nova sancağı; — iskele emînleri : 416; — kâdîları : 416; — kal'aları dizdârları : 416; — nâzırları : 416; — sübaşıları : 416; — voyvodaları : 416
Nova Teno, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Nova veled-i Markı, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
Novaberde : 508, 559, 924; — Darb-hânesi : 134, 508; — kâdîsı : 134, 140, 508, 511, 559, 907
Novigrad beği : 361, 368, 1156
nöker(ler) : 237, 547, 597, 1177; — ta'yîni : 237

Nûh, Horpişte kz. : 393
Nûrî Zâviyesi, Eymânşâh Derbendi, Bağdâd : 1442
Nûrullâh, Dânişmend, hüküm verilen : 852
Nûrullâhoğlı, hırsuz, Göynük kz. : 117
Nusaybin; — beği : 206, 569, 1165; — beği kethudâsı : 563; — kâdîsı : 206, 569, 686; — sancağı kâdîları : 563, 1165
nühâs : 233

oba : 445, 446
ocak : 69, 954, 969, 1262; —ları söyünmek : 393
oda basmak : 1341
odabaşılık tevcîhi : 482
odalar : 918; — binâsı : 1242
odun : 1071, 1099, 1445; — akçası : 239; — çekmek : 122; — gemileri : 1445, 1453; — hıdmeti : 122; — içün varan arabaları basmak : 1096; — mesâlihi : 185; — tahmîli : 1445, 1453
oğlak : 1171
oğlan(lar) [/oğlancık(lar)] : 30, 284, 347, 479, 551, 574, 722, 888, 980, 1008, 1028, 1070, 1438, 1451; — almak : 551, 1148, 1245; — ayardmak : 1082, 1085, 1301; — çekmek : 641, 836, 1036, 1100, 1118, 1179, 1395, 1397; — esîr itmek : 1148; — kapmak : 406; — katli : 898; — mürted itmek : 1070; — satmak : 1085; — sirka itmek : 888; — tutmak : 289; — virmek : 479
oğlancık bkz. oğlan
oğul; — çekmek : 870, 887, 1000; — pîşkeş virmek : 1250; — uğurlanmak : 1171; —lar : 660
Ohnik, zimmî, bâzergân kâtili, Âmid : 832
Ohri; — sancağı : 501, 1140, 1174, 1185; — alaybeğisi : 1140, 1141; — beği : 347, 503, 506, 546, 783, 801, 1082, 1084, 1085, 1134, 1152, 1171, 1380; — beği kethudâsı : 506; — beği voyvodası : 783; — sancağı askerleri : 1379; — sancağı hısâr-erleri ve azebleri : 782; — sancağı müstahfızları ve azebleri : 782; — sancağı sipâhîleri : 1380; — sancağı sübaşıları : 1380
ok : 106, 370, 1440; — ile katl : 7, 154, 422; — ile urmak : 106, 1360; — ve kılıç ile cengitmek : 1304; —la cerhitmek : 347; —la darbitmek : 106; —la mecrûh itmek : 494
oklu; — Çerâkise : 256; — piyâdeler : 501; — ve yaylu tâyife : 529; — ve yaylu ve harbeli yarar yiğitler ihrâcı : 521; — ve yaylu ve harbelü cenge kâdir yarar azebler : 783; — ve yaylu ve harbelü piyâde : 501, 503
Olendorik kasabası hâsları : 812
Olgoramert(?) [/Ustura Beri(?)], zimmî, İlbasan sn. : 460, 528
Olonmeşt(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
Oltı; — beği : 752, 775, 1165; — dizdârı : 752; — Kal'ası : 752, 775; — kulları : 60; — sancağı kâdîları : 1165
oluk ağacı : 969
on dört buçuklarun tevcîhi : 981
on sekiz oturak kalite : 455, 476, 566, 582
onbaşılar : 1014
Onuduklu karyesi, Karaman vt. : 70
ordu(lar) : 627, 693, 1255, 1256, 1258; — hıdmeti : 789; — lâzim ü mühimmi : 789
orducı : 1255; — ihrâcı : 34, 789
orman : 953
Ortalıca karyesi, Kengırı sn. : 1465
Ortoşta karyesi, Delvine sn. : 1298
Oruç Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu : 1250, 1400
Oruç, Korcı Mehmed oğlı, kâtil, Horpişte kz. : 393, 793
Oruç, mektub getiren, Bilecik kz. : 1296
Oruç, Nevesin ks. : 202

Osmân Beğ, Delvine Alaybeğisi : 1240, 1298
Osmân bin Murâd, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Osmân bin Turhan, Kumrı adlı kadın ile mu‘âmelesi olan, Dolne Kılonya k., Foça kz. : 985
Osmân Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 556, 594
Osmân Çelebî, sûhte, Aydos kz. : 576
Osmân Kethudâ, hüküm verilen, İspir sn. : 1099
Osmân Yayabaşı-oğlı, eşkıyâ re’îsi, Menteşe sn. : 1118
Osmân, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Osmân, Deli Mehmed oğlı, ev basıp adam öldüren, Tekfurgöli kz. : 1074
Osmân, Dîvâne, Yörük tâyifesinden, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
Osmân, Gâzîbeğ k., Hüseyin-âbâd kz. : 106
Osmân, güherçile kazanlarını mîrîye vermek isteyen, Üsküb : 1071
Osmân, İskenderiyye beği kethudâsı : 517, 664
Osmân, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Osmân, Kör, Kızılkuyu k., Göynük kz. : 117
Osmân, Kürd, Tercüman, Hârim kz. : 182
Osmân, Mora Sancağı Beği bkz. Osmânşâh
Osmân, sâbık Çorum Kâdîsı : 324
Osmân, Sol-kol Gurabâ Çavuşu : 1028
Osmân, Uyûn Beği, Lahsâ : 1138
Osmânî [altun] : 220
Osmânşâh [/Osmân] , Mora Sancağı Beği : 126, 453, 594, 619, 705, 801, 1053, 1061, 1211
ot : 725; — otlamak : 926
Otâğ-ı Hümâyûn : 627; —'a yarar çıbuklar : 627; —'da kurulan çıbuklar : 627
Otağlı karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
otlak; — hakkı : 179, 445; — resmi : 725
otluk : 261, 829; — akçası : 239; — hıdmeti : 500; —ları alınmak : 261
Otuzdokuzıncı Ağa Bölüği : 1054
ova : 222; —da tavattun itdürmek : 365; —ya indürmek : 677
Ovannes veled-i Holoş, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Ovannes, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Ovannis Keşîş, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
Ovannis Miral, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
Ovannis, Hakîm zimmî, bâzergân kâtili, Âmid kz. : 832
Ovannis, kuyumcu, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120

öküz : 481, 576, 1002, 1111, 1171; — bahâsı : 481; — beslemek : 481; —lere mîrî tamga itdürmek : 481; —leri boğazlamak : 536; —leri cebren alınmak : 536
Ömer bin Hızır, Karaman vt. : 740
Ömer Çavuş, Ahyolı'da vürdinar çıbukları kestirmekle görevli : 1337
Ömer Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm verilen : 513, 770, 841, 1180, 1189, 1190, 1266, 1367, 1372, 1374, 1375, 1376, 1377, 1379, 1380
Ömer, Anatolı çavuşlarından : 573
Ömer, Dergâh-ı Mu‘allâ kapucılarından, Kudüs-i Şerîf'deki Hurrem Sultân Imâreti Evkâfı'na mübâşir tayin edilen : 51, 52, 53, 58, 59, 66
Ömer, ehl-i fesâd, Küçükgömük k., Kite kz. : 405
Ömer, evi basılan, Sinob kz. : 764
Ömer, gemi re’îsi, gemisine tereke verilen : 387, 388, 407

Ömer, Haffâf, Fânî Dede'nin kardeşi, maktûl, Üsküb : 858
Ömer, Halvâyî, ehl-i fesâd, Kızılağaç kz. : 1268
Ömer, Hasan oğlı, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala kz. : 1219
Ömer, Klis beğinin adamı, hüküm verilen : 1121
Ömer, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Ömer, muhzır adamı, hüküm verilen : 1043
Ömer, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
örf : 979, 985, 1047, 1052, 1099, 1171, 1196, 1234, 1244, 1438; — olunmak : 647, 832, 1116; —-i ma'rûf : 264, 296, 625, 831, 1355; —le ikrâr itmek : 645
Ösek kâdîsı : 228, 261, 841
öşr : 53, 239, 348, 367, 369, 698, 812, 1007, 1113, 1437; — ü salâriyye : 495, 1001; —-i şirâ : 1007, 1113
Öteyaka Reci karyesi, İskenderiyye sn. : 502
Özbek Çiftliği, Özbek k., Akyazı kz. : 1097
Özbek karyesi, Akyazı kz. : 1097
Özi suyı : 452, 463, 1245
Özi Tatarları : 97
Öziçe kâdîsı : 1341

pâbûc : 229
pâd zehrî : 287, 340
palamar : 213
Palamut; — nâhıyesi, Mağnisa kz. : 69; —Yayabaşılığı : 69
palanka : 17, 218; — binâsı : 218, 1233; — neferleri : 262
Palbockı(?), eşkıyâ, Boğdan : 975
Palu hâkimi : 769
Palyo Katono karyesi, Salina kz. : 812
panayır : 178
Panayot veled-i Manol, zimmî, re'îs : 885
Pandayor karyesi, Salina kz. : 812
Pankota Kal'ası, Tımışvar : 1202, 1257
Panos veled-i Gülümmîr, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Papa Klozi Çartağı [/Klozi Çartağı] : 282
Papa Orto, zimmî, ehl-i fesâd, Koştariçe k., Salina kz. : 812
papas : 282, 759; —ları rencîde itmek : 1057
Papasoğlı, zimmî, Potra k., Tatarbâzâr kz. : 14
Parab karyesi, Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
pâre : 49, 436, 533, 1305
pârelemek : 1170
parkan bkz. barkan
Paroz cezîresi, Nakşe : 536
Pasin sancağı; — beği : 233, 1165; — kâdîları : 1165
pastav : 1036, 1117
Paşa sancağı : 1174, 1185, 1258; —nun sağ-kolında vâkı' olan kâdîlar : 1258; —nun sol-kolında olan kâdîlar : 546
paşa : 226, 805, 975, 1102, 1150, 1172, 1176, 1202, 1437, 1441; — kapucısı : 232
Paşa, sipâhî, Karaman vt. : 605
Paşabeğ, Burdur'da sâkin : 5
Paşabeğ, Seydîşehri çeribaşısı : 107

Paşabeğ, tîmâr sahibi, ehl-i fesâd, Aliçerçi k., Seydîşehri kz. : 145
Paşalular karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
paşmak : 62
patrik : 1057; — kâtibi : 1057
patriklik : 1057
Patyos Manastırı, İstanköy kz. : 1474
Paval Brodan, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Pavla, zimmî, ruk'a sunan, Sirem sn. : 1228
Pavlo Balkoviç, deli kâfir, oğulları hırsuz, Kiyev ks. : 1283
Pavlos, Papa, Sarımsaklu Karyesi Papası, Kaysariyye sn. : 1070
pây-mâl : 158; — olmak : 732
pâzenlik : 1236
Peç bkz. Beç
Peçin; — kazâsı : 83; — kâdîsı : 83, 101, 234, 1232
Peçuy : 261, 262, 271; — kâdîsı : 217, 219, 228, 261; — Kal'ası : 1389; — Kal'ası topcıları : 959; — serhaddi : 1468; — topçubaşısı : 959
peksimad : 68, 473, 643, 925, 1049, 1184, 1469; — irsâli : 364, 473, 554; — muzâyakası : 68; — pişirdmek : 68; — tedârüki : 256
penbe : 53, 58; — ipliği : 395
Penbeci Hacı, Sağırcı-oğlı(?), bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
Penedik, Mikloş adlı zimmînin babası, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Penek; — nâhıyesi, Kemhıs kz., Erzurum vt. : 888; — alaybeğisi : 888; — çeribaşısı : 888; — melikleri : 888; — sipâhîleri : 888
Peneskird; — nâhıyesi, Kemhıs kz., Erzurum vt. : 888; — alaybeğisi : 888; — çeribaşısı : 888; — melikleri : 888; — sipâhîleri : 888
perâkende : 1113, 1170, 1228; — itmek : 299, 1350; — olmağa yüz tutmak : 796; — olmak : 73, 367, 369, 445, 1383, 1430
Perçiçe karyesi, Filorici Hâsları'ndan, Biper nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
pereme : 348, 367, 369
Pertev Paşa, Vezîr : 1035; —Hâsları : 1035
Pervâne Ağa, Arnavud, Viranya ks., Novaberde kz. : 559
Pervâne Çavuş, Tımışvar çavuşlarından : 146
Pervâne, Abdullâh oğlı, Horpeşteli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Pervâne, Abdullâh oğlı, Yenişehirli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Pervâne, Aydos kz. : 576
Pervâne, Azebler Ağası : 645
Pervâne, Bâzârbaşı : 559
Pervâne, Budun yeniçerilerinden, hüküm verilen : 985
Pervâne, erbâb-ı tîmârdan, Haleb vt. : 410
Pervâne, Haydar Paşa'nın voyvodası : 985
Pervâne, kethudâ : 34
Pervâne, Memâlik-i Mahrûse tâcirlerinden : 339
Pervâne, Podgradya k., Foça kz. : 985
Pervâne, re'îs : 1469
Perverdigâr : 796
Pervîz bin Abdullâh, Drama kz. : 499
Pervîz Efendi, Kâdî-asker : 525
Pervîz, Dergâh-ı Mu'allâ Kapucılarından, mübâşir : 1077
Pervîz, Hargûn Memlehası Emîni, Malâtıyye sn. : 235, 681, 735
Pervîz, hâssa re'îsi : 291

Pervîz, Şehzâde Selîm'in kullarından : 1403
Pesprem(?) Kal‘ası : 1389
Pessiye(?) karyesi, Pirlepe kz. : 197
Pesyân Cemâ‘ati, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir vt. : 1413, 1414, 1421, 1431
Peşte 411, 1023, 1249, 1367; — kâdîsı : 1148
Peter, bâzergân, Marçilya şehri : 1359, 1361, 1362, 1398
Petre, Ate adlı zimmiyenin komşusu, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Petre, Eflak Voyvodası : 10, 378, 1155
Petrevaradin kâdîsı : 474
Petro, zimmî, çoban, Çorlı kz. : 1032
Petro, zimmî, Moralı : 305
Petruşka Talpaş, harâc-güzâr re‘âyâdan olup esîr edilen zimmiyye, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
peygamber : 796
peynir : 1258, 1467
Pınarhısâr sancağı kâdîsı : 877, 952
Pîr Ahmed, Hüseyin oğlı, Gürivik-i Küçük k., İpek nh., İskenderiyye sn. : 1174, 1185
Pîr Alî bin Osmân, hırsuz, Ürekler k. : 14
Pîr Alî, Hâce, Şâh'ın adamlarından : 1432
Pîr Alî, hırsuz, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
Pîr Alî, piyâde, Kuyucak k., Saravalos kz. : 1275
Pîr Alî, Yedikuleli, mîrî kadırgada mücrîm : 418
Pîr Beğ veled-i Küçük, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Pîr Gayb, Çerkeş kz. : 951
Pîr Gayb, Zerzâ tâyifesinden, Meşkovar nh. : 695, 699
Pîr Gâyib, Kethudâ : 106
Pîr Ömer, kâtil, Aksarâylı : 4
Pîr Sultân, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getiren : 9
pîr ü ma‘zûr olan sipâhîler bkz. sipâhî
pîr(ler) : 93, 681
Pîr, maktûl Mustafâ'nın oğlu, Geyiklübaba k., İnegöl kz. : 629
Pîrî bin Dâvûd, Sonisa kz. : 329
Pîrî bin Mahmûd, kefîle virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlı kz. : 1462
Pîrî Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 1340, 1352, 1354
Pîrî Çavuş, Mehmed Paşa'ya hizmet eden : 1001
Pîrî Çavuş, Tımışvar çavuşlarından : 1291
Pîrî Paşa/Beğ, Adana Beği : 583, 1165, 1235
Pîrî, Abdullâh oğlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Pîrî, Abdullâh oğlı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Pîrî, Azebler Ağası : 396
Pîrî, Dergâh-ı Mu‘allâ'da topçıbaşı : 401
Pîrî, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Aksarây sn. : 991
Pîrî, emîn, Diyârbekir vt. : 529
Pîrî, Gömli-oğulları demekle ma‘rûf harâmîbaşı, Zağra-i Atîk kz. : 899
Pîrî, harâmî, Kömeli k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Pîrî, Korıcı-oğlı, dârende, hâssa toğancılarından : 1034
Pîrî, Pabuşcı, Drama kz. : 499
Pîrî, Seydî Ahmed oğlı, sipâhî : 818
Pîrî, sipâhî, ehl-i fesâd, Mîrfakîr k., İspir sn. : 156
Pîrî, Uzun, şakî, Süleobası k., Zağra-i Cedîd kz. : 391
Pîrî, Uzun, Zağra Yenicesi kz. : 550

Pîrîcân veled-i Hoçik, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
pirimikür [/premkür] : 1018, 1277
Pîrkulı, hırsuz u haramî, Kengırı sn. : 873
pirinç : 419, 425, 577, 578, 1109, 1167, 1267; — bey‘ı : 102; — gemilerinün irsâli : 102; — muzâyakası : 577, 578; — yükledmek : 419
Pirlepe kâdîsı : 195, 197
pîşkeş : 247; — virmek : 1250
pîşkîr : 1117
piyâde(ler) : 69, 503, 599, 1024, 1154, 1275; — asker : 1389; —; beğ(ler)i : 308, 1447; — kavvâslar : 732; — ocaklarını teftîş : 1390; —lerün hıdmete çıkarılması : 69; —lerün hıdmete gönderilmesi : 69
Piyâle Paşa, Cezâyir Beğlerbeğisi : 561, 565, 575, 902, 904, 1005, 1479
Piyo, Barmaksız, kâfir, kâtil, Abalar k., Edirne kz. : 249
Plaj Menhar [/Plaz/Plaj Mihal/Plaş-oğlı/Plaz-oğlı], müfsid, isyân eden, İstefan Kral'a tâbi, Erdel : 31, 32, 146, 147, 148, 149, 151, 152, 158, 175, 259, 263, 303, 411, 519, 520, 738, 779, 781, 785, 796, 807, 811, 835, 1009, 1126, 1383
Plaj Mihal bkz. Plaj Menhar
Plakıza(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
Plaş-oğlı bkz. Plaj Menhar
Plaz Menhar bkz. Plaj Menhar
Plaz-oğlı bkz. Plaj Menhar
Poçab(?) şehri, Moskova : 318
Podgoriçe; — kazâsı, İskenderiyye sn. : 501, 664; — kâdîsı : 501, 1299
Podgradya karyesi, Foça kz. : 985
Pojega; — sancağı : 261, 262; — beği : 261, 823, 841, 967, 1156, 1162, 1163, 1378; — kâdîsı : 1163; — sancağı beği kethudâsı : 377; — sancağı serhadleri : 1378; — sancağı tîmârları : 124; — sancağında vâkı‘ olan kılâ‘ dizdârları : 1053
Pojyân Cemâ‘ati, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir : 1413, 1414, 1421, 1431
poklon : 1277
Polan(?) karyesi, âsî karye, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722
Polya, Hersek : 1253
Pop Dimitri, Gradişniçe k., Pirlepe kz. : 197
Pop Dimitri, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Pop Piyo, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Pop Yako, Istarvine k., Pirlepe kz. : 197
Portugal : 256, 257, 270, 1127; — kralı : 355
Poset, bâzergân, Marçilya : 1359, 1361, 1362, 1398
pote : 188
Potra karyesi, Tatarbâzâr kz. : 14
Poyraz Sûfî, müştekî, hüküm verilen : 890
Prekalma nâhıyesi : 1298
Premedi nâhıyesi, Avlonya sn. : 1174, 1185
premkür bkz. pirimikür
Prenovar : 271
Prepol nâhıyesi, Hersek sn. : 503
Prepolya; — kazâsı, Hersek sn: 71; — Kâdîlığı : 1446; — kâdîsı : 71
Presbe nâhıyesi, Ohri sn. : 1174, 1185
Prestine(?) karyesi, Presbe nh., Ohri sn. : 1174, 1185
Prevadi kâdîsı : 378, 643, 997, 1090
Preveze : 1428; — alaybeği : 1288; — dizdârı : 1288; — kâdîsı : 1288; — Kal‘ası : 1168, 1208, 1239, 1428; — Kal‘ası muhâfazası : 1240, 1288

Priser karyesi, İşpat kz. : 770
Priştine kâdîsı : 1250
Prizrin; — sancağı : 148; — bâzârı : 538; — beği : 146, 538, 754, 801, 1134, 1136, 1143, 1152, 1160, 1280, 1380; — kâdîsı : 374, 538; — Mahkemesi : 538; — sancağı beğleri : 146, 148, 149, 1371, 1379
Proya, kâfir, İne k., Edirne kz. : 249
Prozor Kal'ası : 753
pusuya girmek : 1367

Rab karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
Rabat(?) karyesi, Kulb kz., Diyârbekir : 832
Rabbânî cemâ'ati : 1133
Râbi'a Hâtûn, Kâdîr kızı, Burusa sn. : 186
Radomir; — nâhıyesi, Tırhala sn. : 1174, 1185; — kâdîlığı : 135; — kâdîsı : 46
Radoniç [/Radoniçe] karyesi , İzdin kz. : 223, 353
Radoniçe karyesi bkz. Radoniç karyesi
Radoslav, Îsâ'nın kardeşi, Sarıyar k., Dobniçe kz. : 321
Radoviçe-i Gebr karyesi, Tırnovi kz. : 1020
Radoviçe-i Müslim karyesi, Tırnovi kz. : 1020
Râfızî : 732
rafz : 1086, 1092; — u ilhâd : 686, 897, 1312, 1435; — u sebb : 897
Rahba Kal'ası, Haleb : 1130, 1132
Rahîme, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Rahmâniyye Kulları Ağası : 287, 340
Rahmâniyye, Basra : 1176, 1177
Raho, dârendegân, zimmî, Ürgüb kz. : 553
ra'iyyet : 445, 688, 829
rakabe olunmak : 586
Rakka; — sancağı : 462; — beği : 206, 944, 1165; — kâdîsı : 206, 529; — sancağı kâdîları : 1165
Ramazân ayı : 93, 95
Ramazân bin Sarıkız, kâtil, Kırşehri sn. : 264
Ramazân bin Süleymân, iş-eri, ehl-i fesâd, Karahısâr-ı Develü : 4, 979
Ramazân bin Velî, Sonisa kz. : 329
Ramazân Çavuş, Şehrizol çavuşlarından : 12, 13
Ramazân, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm götüren : 425, 433, 443, 453, 454, 459, 1079, 1102
Ramazân, Dimne, müfsid, Menteşe sn. : 1118
Ramazân, erbâb-ı tîmârdan, Zamantu nh. : 161
Ramazân, Havâss-ı Hümâyûn Emîni, Koyluhısâr kz. : 480
Ramazân, hısâr-ereni, Rodos sn. : 471
Ramazân, hüküm verilen : 27
Ramazân, katl zanlısı, mahbûs, İstanbul : 850
Ramazân, kâzib, Rodos sn. : 557
Ramazân, Mevlânâ, Malâtıyye Kâdîsı : 1403
Ramazân, müderris, Kula kz. : 909
Ramazân, müfsid, Ilgun kz., Karaman vt. : 898
Ramazân, Sinob kz. : 764
Ramazân, sübaşı, Silivri kz. : 214
Ramazân, Tatar hânının adamı, nâme-i şerîf verilen : 906
Ravza-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm : 39

Rayor(?), Ohri sn. : 506
Râzıye, zevci Mustafâ bin Abdullâh tarafından dövüldüğünü ileri süren, Tuzlak k., Silivri kz. : 1193
re‘âyâ*; —basmak : 857, 871; — gemileri : 498; — hayfı : 870; — mütezaccir olmak : 1071; — perâkende olmak : 46; — sûretine girmek : 427; — vü berâyâ : 44, 135, 152, 365, 396, 424, 452, 544, 583, 693, 785, 796, 829, 870, 919, 933, 1122, 1127, 1150, 1165, 1233, 1278, 1392; — vü berâyânın emn ü emânı : 796; — vü berâyânun refâhıyyet ü istirâhatleri : 424, 1356; — vü berâyâyı katlitmek : 44; —nun ehl ü ıyâlleri : 782; —nun ıztırâbdan halâs olması : 1383; —nun oğulları ve kızları : 222; —nun tefrika ve ihtilâli : 73, 75; —ya akçalarıyla tereke virmek : 1382; —ya dahl ü ta‘arruz itdürmemek : 783; —ya dahl ü ta‘arruz itmek : 784; —ya dahlolunmak : 142; —ya havf virmek : 796; —ya te‘addî itmek : 220; —ya te‘addî vü tecâvüz : 228; —ya zulm ü hayf : 74, 688, 913, 1410; —ya zulm ü te‘addî : 101, 239, 367, 692, 816, 1356; —ya zulmitmek : 219, 796, 1348; —yı cebr ile götürmek : 220; —yı döğmek : 56; —yı hıfz u sıyânet itmek : 603; —yı ıdlâl itmek : 545, 698, 796, 1057, 1341; —yı kadîmî yerlerine göndermek : 73; —yı öşürlemek : 796; —yı rencîde itmek : 220, 327; —yı ta‘cîz ü tazyîk itmek : 799; —yı tahrîk itmek : 812, 1341
Rec karyesi, âsî karye, Debri kz. : 506, 722
Receb bin Mehmed, Dergâh-ı Mu‘allâ'ya mektub gönderen : 1002
Receb, Abdî oğlı, Muğlalı, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Receb, Dergâh-ı Mu‘allâ'ya şikâyette bulunan : 217
Receb, Dîvâne, kuttâ‘-ı tarîk, kâtil Dîvâne Memi’nin şerîki : 27
Receb, kâfir nâyibi, Selanik : 1135
Receb, Küre kz. : 346
Receb, mâlları gasbedilen : 1201
Receb, Mehmed bin İbrâhîm'in vasîsi, Aydıncık ks. : 403
Receb, Mûsâhacı k., Edirne kz. : 249
Receb, Mültezim Abdülgaffâr'ın hizmetkârı, İnebolı kz. : 229
Receb, Yenibâzâr kâdîsı : 1250
rehîn(ler) : 170, 174
re’îs(ler) [/rü’esâ] : 22, 23, 24, 25, 185, 254, 312, 384, 399, 419, 531, 565, 572, 577, 578, 658, 723, 766, 773, 810, 830, 847, 848, 881, 896, 915, 926, 948, 976, 977, 1005, 1083, 1093, 1148, 1175, 1220, 1284, 1290, 1382, 1425, 1464, 1469, 1474; —lerün habsi : 24, 399
Re’îszâde Mahallesi, Yenişehir kz. : 366
Relvetiye(?) kal‘ası, Diyârbekir vt. : 529
Remle; — (nâhıyesi/kazâsı), Gazze sn. : 51, 52, 919; — kâdîsı : 51, 52, 56, 59
rencber (tâyifesi) : 73, 75, 295, 481, 543, 1224, 1445; — gemilerine tereke vermek : 915; — gemilerinün dümenleri alınmak : 472; — gemisi(leri) : 28, 472, 539, 671, 885, 1103, 1289, 1311, 1337; — reîsler : 458; — tâyifesinün esvâblarını gâret itmek : 73; — tâyifesinün katli : 73, 75; — tâyifesinün mecrûh edilmesi : 75; —lere altun üleşdürmek : 855; —liğe gelen re‘âyâ : 75; —lik : 167, 348, 389, 536, 545, 1093, 1133, 1153
rencîde (itmek, olunmak) : 274, 761, 917, 919, 939, 947, 968, 1050, 1061, 1127, 1171, 1275; — vü remîde : 73, 331, 829; — vü te‘addî : 220
Renke karyesi, Karaman vilâyeti : 268
Resan İskelesi, İskenderiyye sn. : 501
resm : 919; —-i ağnâm : 1341; —-i arûsâne : 143; —-i bâğât : 650; —-i bennâk : 277; —-i cürm ü cinâyet : 143; —-i dönüm : 1437; —-i mücerred : 277; —-i otlak : 250, 725; —-i sâş(?) : 725; —-i yaylak : 445; —lerün aldurmak : 725
Resûl bin Bahtiyâr, hırsuz, Derekköy k., Kengırı sn. : 869
Resûl, esbâbı gâret olunan, hüküm verilen : 583
Reşîd; — kazâsı : 426; — İskelesi : 425; — kâdîsı : 459, 577
revgan; —-ı sâde : 826; —-ı zeyt : 826
rezka sâhibleri : 459
Rıdvân Beğ, Kudüs-i Şerîf Beği : 49

Rıdvân Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm verilen : 705, 713, 1276, 1280
Rıdvân, Alâ’iyye Beği Kethudâsı : 870
Rıdvân, Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Kethudâsı'nın adamı, hüküm verilen : 904
Rıdvân, Emîr-i Alem : 185
Rıdvân, Karahısâr-ı Sâhıb beğinün kapukethudâsı : 1471
Rıdvân, Macar, Abdullâh oğlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Rıdvân, Vezîr Mustafâ Paşa adamı, hüküm verilen : 881
Rıdvân, Yanya beğinün kapu kethudâsı : 396
Rıdvân, Yemen Beğlerbeğisi : 412, 413, 417, 707, 710, 889
Rızâ, arz getiren : 48
rızk; — talânı : 688; —ları alınmak : 583, 795; —ları defter itmek : 304; —ları gâret olunmak : 459; —larun ve esbâblarun almak : 544; —larun yağmâ itmek : 664
Riba karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
ribâ-hor : 76, 1018
Ribât-ı Cedîd, Medîne-i Münevvere : 91
Ribât-ı Kadem, Medîne-i Münevvere : 91
Ribât-ı Umeyr, Medîne-i Münevvere : 91
ribât; — binâsı : 91, 92; — ta‘mîri : 91, 92; — ü büyût : 426
Rikâb-ı Hümâyûn : 36, 70, 78, 119, 120, 123, 182, 183, 224, 225, 282, 375, 393, 459, 471, 622, 649, 1055, 1232, 1286, 1413, 1414, 1431, 1458, 1463, 1473
Rile(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin sn. : 782, 788
Rîm halkı : 796
Rinase kâdîsı : 396
Ris karyesi keferesi, İskenderiyye sn. : 502
Ris karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
risâlet tarîkı : 194, 701, 1047
Rodos (sancağı/cezîresi) : 168, 226, 330, 348, 387, 388, 407, 578, 582, 862, 955, 1331, 1436, 1477; — beği : 3, 68, 102, 213, 226, 236, 293, 294, 330, 369, 387, 399, 453, 471, 473, 489, 554, 578, 580, 582, 649, 715, 727, 733, 751, 787, 846, 854, 1039, 1059, 1401; — beğinün (kapu)kethudâsı : 226, 330, 419, 489, 554, 555, 557, 582, 727, 948, 1401; — dizdârı : 580; — dizdârınun kâtibi : 580; — kâdîsı : 102, 119, 226, 471, 557, 649, 1039, 1401; — Kal‘ası : 119, 236, 330, 727, 1118, 1401; — Kal‘ası dizdârı : 1110, 1401; — Kal‘ası hısâr-erenleri : 119; — Kal‘ası ma‘zûlleri : 119; — Kal‘ası mahzeni : 484; — Medresesi : 748; — muhâfazası : 68; — muhâfazasına ta‘yîn : 1477; — müftîsi : 119, 649; — sancağı askerleri : 705; — sancağı beği : 425; — sancağı tersâne kethudâsı : 1477; — zahîresi : 293, 388, 407
Rodoscuk (kasabası), Tekfurtağı kz. : 62, 94, 531, 915, 1267, 1349; — İskelesi : 299, 1109; — kâdîsı : 422, 504, 786
Rohozna, eşkıyâ, Boğdan : 975
Roşançek avreti kılâ‘ı, Erdel kralına tâbi‘ : 1202
Rudnik kâdîsı : 995, 1341
Rûhâ; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
ruhsat-ı hümâyûn : 39
ruk‘a : 908, 1191, 1417; — ref‘ olunmak : 1413; — sûreti : 36, 70, 101, 114, 120, 375, 459; — sun(ul)mak : 36, 70, 78, 101, 114, 119, 120, 123, 182, 282, 375, 393, 866, 908, 1055, 1114, 1227, 1228, 1232, 1235, 1286, 1414, 1417, 1458, 1463, 1473; — sunan kâfirler : 511
Rukıyye bint-i Mahmûd, Kanber mh., Burusa sn. : 497
Rûm (vilâyeti) : 206, 208, 209, 252, 324, 351, 369, 1031, 1033, 1165; — beğlerbeğisi : 106, 206, 650, 714, 1026, 1031, 1033, 1114, 1165, 1261, 1416; — diyârı : 832
Rûm keferesi a‘yânı : 252, 348, 367, 369
Rûm vukıyyesi : 93, 95
Rûm, zimmî, Silivri kz. : 493
Rumâhiyye; — sancağı : 1309; — beği : 206; — kâdîsı : 206; — sancağı hâsları : 215

Rûmili : 135, 146, 148, 149, 312, 321, 398, 441, 744, 746, 781, 796, 811, 828, 896, 1010, 1018, 1134, 1143, 1144, 1152, 1157, 1203, 1226, 1276, 1351, 1369, 1371, 1380, 1381, 1382, 1470, 1472; — askeri : 868, 906, 1009, 1180, 1188, 1202, 1237, 1255, 1256, 1258, 1376, 1377, 1379, 1381; — beğberbeğisi : 2, 18, 19, 313, 802, 811, 839, 861, 868, 882, 999, 1009, 1174, 1180, 1185, 1203, 1226, 1237, 1255, 1256, 1258, 1262, 1280, 1356, 1373, 1376, 1377, 1379, 1381, 1386, 1426, 1427, 1429, 1458, 1463, 1473; — beğleri : 416; — cânibi : 299, 1133; — çavuşları : 802, 1258; — çavuşları kethudâsı : 816, 879; — kâdî-askeri : 1022, 1283; — sancağı iskele emînleri : 416; — sancağı kâdîları : 141, 416, 1051, 1338, 1364, 1471; — sancağı kal‘aları dizdârları : 416; — sancağı nâzırları : 416; — sancağı sübaşıları : 416; — sancağı voyvodaları : 416; — üslûbı : 1315, 1391; — vilâyeti : 705, 1066; — yakası : 23, 24, 25, 26, 441, 658; — 'nden muâvenete varan beğler : 1369; —'nün sağ-kolında vâkı‘ kâdîlar : 702; —'nün sol-kolı : 1019; —'nün sol-kolı[n]da vâkı‘ kâdîlar : 702
Rûmillüler : 832
Rûmkal‘a : 660; — Hısârı : 660; — Hısârı kethudâsı : 660; — kâdîsı : 660
Rûmlı gönüllü tâyifesi : 276
Rûmlı yarar yiğitler : 412
Rus esîrleri : 37
Rus karyesi, Keşân kz. : 1338, 1364
Ruscuk kâdîsı : 986
Ruskasrı kâdîsı : 576, 952
rusül ü resâyil : 97
Rûşenî, Bağdâd Defterdârının Kethudâsı : 654, 668
rûz-nâme : 683; — defter(ler)i : 81, 633, 683, 1243; — sûretleri : 683
rûz-nâmeci : 668; — şâkirdi : 654, 668
Rüstem Beğ, Alacahısâr Sancağı Beği : 527, 808
Rüstem Beğ, Budun Beğlerbeğisi : 250, 1249
Rüstem Melik, Gürcistân beğlerinden Görgi Melik ve Keyhusrev Melik'in babası : 936
Rüstem Paşa, müteveffa, Vardar Yenicesi Kâdîsı : 659
Rüstem Paşa, sipâhî, Göynük kz. : 117
Rüstem, Hamza oğlı, Silivrili, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Rüstem, mahbûs, gemiye konulan, İskilib kz. : 42
Rüstem, sipâhî-zâde, ehl-i fesâd, İzladi kz. : 1119
Rüstem, Tahri k., Koyluhısâr kz. : 480
rüsûm : 179, 260, 277, 390, 964, 978, 1257; — cem‘ı : 795; —-ı enkiha : 182; —-ı hucec ve enkiha : 182; —-ı serbestiyye : 427; —ât-ı beyyâre : 52, 59; —ât-ı mağra : 52, 59; —ı ref‘ eylemek : 698; —ları havâss-ı hümâyûna kaydeylemek : 1434
rüşvet almak : 642
rüzgâr muhâlefeti : 826

Sa‘âdet bin Abdullâh, merhûm Abdülbâkî'nin oğlu Mahmûd'un vasîsi, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
Sa‘âdet-oğlı, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
sa‘b u sengistân : 222, 677
sa‘b yir(ler) : 365, 480, 517, 677; —deki karyeleri ovaya indürmek : 677; —den ovaya inmek : 677
sabâh namâzı : 93, 235; — vakti : 62
saban demüri : 1193
Sabancı kâdîsı : 678, 932, 1064
Sabancı tağları, Gekbovize ks. : 243
Sabanoş Yorgi, Mikloş adlı zimmînin dedesi, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675, 1293
sa‘bistân : 538
sabun : 224

sabuncılar : 76
Sadaka(?), dârende, Behisni kz. : 1229
sadâkat ü inkıyâd : 180
sâdât (zümresi) : 409, 686; — başı kesmek : 795; —a libâs ta‘yîn itmek : 39
sâdât-ı Benî-Hüseynî, Medîne-i Münevvere : 409
sâde yağ : 93, 826
Sa‘dî Beğ, Bitlis Beği : 1029
Sa‘dî, Vâ‘ız : 230
Sadr-ı Süveyb sancağı, Basra : 1122
Sadr-ı Süveyş sancağı : 275
Safâ karyesi, Kudüs sn. : 55
Safâ, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 632
Safâ, mahbûs, İskilib : 42
Safed : 78, 428; — beği : 428, 1165; — kâdîsı : 224, 428; — sancağı kâdîları : 1165
sâfî zeyt yağı : 95; — tedârükü : 93
Safîriyye köyü, Kudüs-i Şerîf : 56
Sâfiyye, Bostân Çavuş'un kardeşi, Karaman vt. : 740
Sâfiyye, Muhyiddîn Çelebî'nin kızı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
sağ-bölük; — garîb yiğitleri : 1372; — garîbler ağası : 1467, 1468; — gurabâsı ağaları : 1378; — ulûfeciler ağası : 1468; — ulûfecileri : 387, 407, 1455
sağ-gurabâ : 1028; — ağası : 1468; — ağası kulları : 1367; —sı ağaları : 1370
sağ-kol : 1018, 1258; — akıncısı : 1367; — alaybeğileri : 802; — garîb yiğitleri çavuşu : 1028; — gurabâsı : 1476; — ulûfecileri : 1440
sağ-ulûfeciler : 1474
sağala(?) kalyonı : 367
sağdıc : 740
sağîr evlâdı gasb : 644
Sağsağan Ormanı, Yenişehir kz. : 7
Sahâb harkı, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
sahâbe-i güzîn : 686; —e sebbeylemek : 686; —e sebbidenler : 686
sahan : 1074
sahîh haber : 148, 259, 914; — almak : 32, 319, 520, 1134
sahîhu'n-neseb : 686
sâhib-i ayâr : 134, 140, 508, 1225
sâhib-i derek ta‘yîni : 1434
sâhib-i vakf : 123
Sahratullâh-i Müşerrefe : 67; — Vakfı : 113
Sahratullâh-i Şerîfe Evkâfı, Kudüs-i Şerîf : 113
Sahurcan(?) karyesi, Debri kz. : 1084
Sakallı Baba, ev basıp adam öldüren, Veyiskâdî k., Tekfurgöli : 1074
Sakaltutan Kal‘ası, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
Sakar : 429, 562, 1423
Sakarya : 34, 35, 122, 139, 842; — suyı : 115, 116, 349, 510, 612, 626
Sakız : 423, 1059; — beğleri : 226, 766, 963; — keferesi : 592; —'a varınca deryâ kenârında vâkı‘ olan kâdîlar : 423, 1063
sakîm şayka : 323
sakîm top : 323
sâkin ü mutavattın : 206
Sakmar : 785, 1378; — seferi : 633

Sakmar Kal‘ası, Erdel : 152, 158, 332, 520, 785, 1367, 1378, 1381, 1383, 1392, 1470; — muhâfazası : 785; — 'nın muhâsarası : 1376, 1379, 1384, 1389, 1472; — nın fethı : 1388
sâlâriyye : 1001, 1007
salavât getürmek : 5
salb; — ü siyâset : 88, 143; —itmek : 4, 14; —olunmak : 563
salgun; — itmek : 1099; — salmak : 210
Sâlih, Melâş tâyifesinden : 583
Sâlih, Monla, Harir [ü] Düveyn sn. : 328
Sâlih, Tekfurgöli kazâsından, Rikâb-ı Hümâyûn'a ruk‘a sunan : 36
Sâlih, Veli bin Hacı Ca‘fer’in kardeşi, hırsuz, Barmaksızlu karyesi : 14
Sâlihiyye sübaşısı : 795
Salina; — kazâsı : 812; — kâdîsı : 812
Salmatı, Dobracanlı, zimmî, bakır getirmek içün görevlendirilen : 806
sâlyâne : 707, 710
samako(?) : 1219
Samakov : 46; — kâdîsı : 46
saman hıdmeti : 500
samanlık : 576; — ihrâkı : 579; — yakmak : 1360
Samedlü karyesi, Keşan kz. : 934
Samet(?), Menteşelü Cemâ‘ati, Mağnisa kz. : 327
Samet, Balta k., Mağnisa kz. : 327
San‘a : 796
san‘at : 1256
san‘ate kâbil acemî oğlanları : 479
sancak : 57, 823, 847, 860, 888, 1023, 1029, 1030, 1031, 1105, 1174, 1215, 1216, 1278, 1293, 1452, 1463, 1465, 1468, 1477; — alaybeğisi : 1239; — askeri : 820, 835, 922, 1140, 1143, 1144, 1154, 1157, 1158, 1177, 1178, 1189, 1202, 1226, 1269, 1270, 1280, 1281, 1470, 1472; — askerini çıkarmak : 594; — berâtı : 462; — cebelüleri : 1156; — defterleri : 377; — eşegelenler : 1475; — eşmek : 728; — hâsları : 240, 1096, 1111; — hâslarınun zabtı : 462; — hıfz u hırâseti : 804, 1036, 1238, 1452; — hıfzı : 912, 1156, 1356; — ikinci nevbetlü yayaları : 1478; — inâyeti : 462; — kâdîları : 912, 1118, 1412; — kâdîlığı : 993; — kâdîsı : 832; — kitâbeti : 1037; — muhâfazası : 1118; — muhâfazasında kalmak : 803; — müsellemleri : 1043; — neferlerinün gayrı sancağı ilhâkı : 271; — re‘âyâsı : 1099; — ref‘ı : 271; — ref‘ı ve ibkâsı : 708; — serhadleri : 1237; — sipâhîsi(leri) : 594, 814, 820, 821, 837, 856, 860, 882, 886, 912, 923, 941, 1000, 1021, 1036, 1073, 1099, 1106, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1190, 1210, 1211, 1226, 1237, 1239, 1279, 1280, 1281, 1452; — sübaşıları : 594, 814, 816, 823, 837, 856, 860, 879, 882, 886, 912, 923, 941, 1000, 1036, 1073, 1106, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1190, 1226, 1237, 1279, 1280, 1281, 1452, 1475; — tahrîri : 708, 734, 771, 1037; — tarîkıyla harâbe zabtı : 695; — tarîkıyla zabt : 247; — tarîkıyla tevcîh : 424; — tarîkıyla ülke tevcîhi : 699; — tasarruf itmek : 168, 694, 1112, 1328, 1477; — tefvîzi : 442; — tevcîhi : 362, 462, 708; — verilen beğler : 462; — yalıları : 886, 1208, 1209, 1211; — yalıları muhâfazası : 1215; — zabtı : 462; — zevâyidi : 1037; —-ı hümâyûn : 256, 257, 265, 270, 448; —-ı hümâyûn ihsânı : 804; —ı âhara tevcîh olunmak : 1179; —ı âhara virilmek : 649, 776, 1099; —ı alınmak : 453, 594, 922, 1026, 1451; —la eşegelen beşlü tâyifesi : 1159; — ları âhara virilmek : 424
sancakbaşıları : 804
sancakbeğ(ler)i*; — nasbı : 130, 695, 699; — re‘âyâsı : 218; — voyvodaları : 143; — zencîri : 421; — arzları : 633; — hâsları : 276
sandal(lar) : 90, 441, 731, 1149; —a buğday tahmîli : 441
Sandıklu kz. : 1395
sanduk : 842, 855, 1052, 1170, 1193; — bozmak : 235; — kıfli : 1052
sanduka : 1128
Sant Antoli karyesi, Budun vt. : 368

Santermiye Burcı, Malta : 1479
Santorin cezîresi, Nakşe : 536
Saparak(?) karyesi, Dobniçe kz. : 46
Sar Yuvan, Moskov Kralı : 318
Sâr, zimmî, hırsuz, Kudüs-i Şerîf sübaşısı yanında tercüman : 104
Saravalos kâdîsı : 234, 1275
Saray kâdîsı : 1038, 1061
sarây çayırı, Filibe : 338
Sarây-ı Âmire gılmânı : 1028
Sarây-ı Âmire, Edirne : 1028
Sarây-ı Âmire, Filibe : 338
Sarı, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Sarı, re'îs, İnebahtı : 810
Sarımsaklu karyesi, Kaysariyye : 1070
Sarımsaklu papası, Kaysariyye : 1070
Sarıyar karyesi, Dobniçe kz. : 321
sârik : 576, 632, 1052
Sariki(?) Mihal, kâfir : 780
Sarnıçe Suyu : 834
sarrâc : 1255, 1256
sarrâf : 1133
sarrâfiye : 1277
Saruca, matrabaz, İzmir kz. : 568
Saruhan, Şirvi Beği : 237
Saruhan; — sancağı : 69, 99, 1216, 1303; — beği : 714; — sancağı piyâdeleri : 69; — sipâhîleri : 1303; — yayaları beği : 1478
Sarumahmûdlu karyesi halkı, Lakzıye kz. : 892
sâsûslar bkz. câsûslar
Satılmış, müfsid, Ilgun kz., Karaman : 898
Sava nehri : 611
savb u sıyânet-i ra'ıyyet : 972
Savol, Horpişte kz. : 393
Savur kâdîsı : 1414
Saydâ : 54; — kâdîsı : 54
Saydevis(?) karyesi, Medîne-i Münevvere vakfı, Mısır : 1404
sâyebân : 1018
saz : 206
saz ve samandan evler : 218
sâzendeler : 657
Sebak Mehmed, hırsuz, İçil sn. : 1056
sebbeylemek : 686, 990
Sebes karyesi, Erdel : 1201
sebîl : 954
sebt-i sicill : 136, 1089; — itdürmek : 179
Seçen : 1389; — beği : 1156
sedd ta'mîri : 1043, 1478
Sefer bin Alî, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
sefer : 81, 476, 594, 811, 816, 829, 856, 860, 868, 881, 882, 884, 902, 905, 912, 950, 956, 958, 992, 1041, 1051, 1124, 1160, 1180, 1186, 1197, 1245, 1428, 1473; — emri : 1350, 1351; — eşmek : 820, 1073, 1105; — hıdmeti : 237; — itmemek : 1473; — mühimmâtı : 906; — yarağı : 1239; —-i zafer-eser : 802, 1376; —-i

zafer-rehber : 1429; —e iktidârı olmamak : 1073; —e kâdir azeb : 256; —e varan sipâhîler : 454; —e varmamış erbâb-ı tîmâr : 81; —e varmamış zü'amâ : 81; —e ve harbe ve darbe kâdir olan yarar yiğitler : 1427; —lemek : 1458, 1463, 1473; —leri seferlemek : 1458, 1463, 1473
Sefer, Cezâyir-i Garbî beğlerbeğisinin adamı : 373
Sefer, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş-oğlı : 493
Sefer, Doyran Çavuş-oğlı, hüküm verilen : 1313
Sefer, Eflakan k., Aydos kz. : 576
Sefer, Kal'a-i Rodos bölükbaşılarından : 1401
Sefer, Kapucı : 470
Sefer, Nasûhoğlı, Sarâylu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Sefer, re'îs : 1290
Sefer, Sipâhî Dervîş'in hizmetkârı, ev basan, Ilıca kz. : 836
Sefer, sipâhî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
Sefer, Süveyş Kapudânı : 256, 257, 258, 265, 270, 294
sefer-i hümâyûn : 566, 802, 823, 837, 839, 868, 906, 941, 1223, 1237, 1428, 1431; — hıdmeti : 237; — hıdmetindeki ağalar : 237; — hıdmetindeki sipâhîler : 237; — sancakbeğleri : 802; —a eşegelen voynuk tâyifesi : 1346
Seferîhısâr; — kazâsı : 183, 226, 490, 1316; — kâdîlığı : 132, 461; — kâdîsı : 372, 1254, 1316
sefîne(ler) : 810, 1047, 1149
Segedin : 359, 725, 806; — beği : 1156; — kâdîsı : 725
Seğirden karyesi, Aksarây sn. : 991
sekâmet ü hıyânet : 205, 1048
sekbân(lar) : 7, 176, 1075, 1088, 1292, 1440, 1455, 1462; — bölükbaşıları : 267, 1292, 1300
Sekçuy; — sancağı, Mohac : 271, 708; — beği : 1156; — sancağı hâsları : 708
Sekeli karyesi, Keşan kz. : 227
Sekne(?) karyesi, Klis sn. : 753
Sekretüb karyesi, Divriği sn. : 120
Seksar : 271; — beği : 1156
Sekülüce : 583
Selanik (kazâsı/sancağı) : 85, 135, 729, 754, 777, 1136, 1220; — beği : 123, 135, 321, 347, 375, 453, 499, 534, 546, 552, 579, 593, 594, 705, 729, 793, 882, 1128, 1135, 1170, 1197, 1212; — beği âdemi : 534; — beği kethudâsı : 729; — kâdîları : 266, 546, 1160; — kâdîsı : 72, 123, 167, 255, 548, 593, 659, 754, 838, 1078, 1128, 1135, 1136, 1137, 1197, 1217, 1273, 1461; — Kal'ası : 1217; — Limanı : 723; — muhâfazası : 1213, 1217; — muhzırbaşısı : 1128; — nâyibi : 1135; — sancağı askerleri : 705; — sancağı sipâhîleri : 729; — Yehûdîleri : 1197; — Yörükleri bulunan yerlerün kâdîları : 1014; — Yörükleri Sübaşısı : 1014, 1212, 1213, 1217
Selçe karyesi, Kelemente nh., İskenderiyye sn. : 501, 664
Selçük Hâtûn, Kaysariyye sn. : 264
Seldoz nâhıyesi, Kızılbaş'a tâbi : 695, 699
selefden hakîm olanlar : 481
selem tarîkı : 76
Selemiyye; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Selîm bin Alî, Mezistre civarında batan geminin adamlarından : 826
Selîm'in annesi bkz. Hurrem Sultân
Selîm'in lalası bkz. lala
Selîm'in şâhîncibaşısı : 268
Selîm, Şehzâde, Kânûnî'nin oğlı, II. Selîm : 7, 39, 50, 51, 52, 67, 99, 101, 130, 192, 196, 266, 268, 272, 398, 461, 687, 741, 743, 850, 911, 916, 942, 956, 968, 979, 1042, 1403
Selîme, Yeniçeri İskender'in zevcesi : 550
selîmî (altun) : 426
Selmân karyesi, Hezârgrad kz. : 1089

Selmas beği : 1029
Semâvât; — kâdîsı : 206; — sancağı beği : 206, 1418
Seme-i İslâm : 1377
Semender Beğ, Malâtıyye Beği : 735, 1165, 1403
Semendire : 607, 816, 879, 1021, 1372, 1427; — alaybeğisi kethudâsı : 827; — beği : 33, 167, 286, 374, 474, 511, 527, 546, 607, 755, 849, 851, 875, 1129, 1148, 1156, 1228, 1249, 1291, 1341, 1373, 1374, 1429; — beği kethudâsı : 474; — havâleliği : 851; — kâdîsı : 855, 875, 1052, 1429; — Kal‘ası : 849; — sancağı askeri : 1374; — sancağı kâdîları : 167, 546; — sancağı sipâhîleri : 634, 827; — sübaşıları : 827
Semendirek cezîresi : 343, 885
semerci : 1255, 1256
semmûr : 530, 1245
Semo, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
Sen Cuğan Batsendre(?) bkz. Sen Cuğan Papeşte(?)
Sen Cuğan Manşidri(?) bkz. Sen Cuğan Papeşte(?)
Sen Cuğan Papeşte(?) [/Manşidri(?)/Batsendre(?)] gemisi, Marçilya : 1361, 1362, 1398
Sen İrini karyesi, Budun vt. : 368
Sen Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
sengistân : 222, 1056
Sent Andre karyesi, Budun : 780
ser-â-ser kîse : 11, 20, 148, 306, 975, 1150, 1283
ser-â-ser kumaş : 162, 172, 800
serbest karyeler : 985
serbest tîmâr(lar) : 421, 427; —a varanlar : 427
serdâr(lar) : 148, 149, 902, 1118, 1177, 1178, 1383, 1470; — ta‘yînî : 503, 570, 594, 597, 694, 723, 783, 835, 902, 904, 1134, 1323, 1371
Serdce mezra‘ası, Sirem sn. : 474
Serdik karyesi, Göynük kz., Kocaili sn. : 117
seren(ler) : 513, 826; — kat‘ı : 626; — kesmek : 799
Serençz Kal‘ası : 1383
Serfice kâdîsı : 72
Sergen karyesi, Vize sn. : 295
serhad(ler) : 39, 63, 124, 147, 151, 152, 158, 178, 180, 189, 411, 424, 768, 801, 809, 823, 828, 835, 864, 868, 906, 941, 967, 971, 1006, 1041, 1122, 1126, 1134, 1150, 1152, 1154, 1158, 1180, 1187, 1237, 1245, 1368, 1370, 1378, 1383, 1389, 1418, 1422, 1429, 1468; — beğleri : 695, 699, 1389; — hıdmeti : 228; — hıfzı : 219, 228; — kaleleri : 124; — muhâfazası : 817; — sancağı : 1073; —-i Memâlîk-i Mahrûse : 205; —-i Memâlik-i İslâmiyye : 796; —-i vilâyet : 796; —de dirlik recâsına hıdmet : 63; —de gereklü aşîret : 695, 699; —de olan beğler : 424; —de olan kal‘alar : 785; —din eşkıyâsı : 152; — ahvâli : 21, 189, 747, 1367; —i hâli komamak : 1367; —in emn ü emânı : 21, 175, 303, 424, 742, 785; —in hıfz u hırâseti : 39, 742, 790, 1272, 1432, 1433; —in muhâfazası : 1389; —in nizâm u intizâmı : 424; —in şenelmesi : 424; — ine ıdlâl gelmek : 411
serhoş : 740, 1120, 1401; — gezmek : 589
serîr tereke : 269
serkeş(ler) : 958, 1005
serkeşlik : 127, 205, 958; — idenler : 365
sermâye(ler) : 419, 696; — akça : 1036
Sermîn kâdîsı : 1191
Sermiyân, maktûl câriye, Karaman vt. : 740
Servi(?) karyesi, keferesi isyân eden, Dukagin : 782, 788
Setuka karyesi, Pirlepe kz. : 197
Sevako Kal‘ası, Peşte : 411
Sevindük bin Himmet, Oltı kullarından, şerîr : 60

Sevindük, Hâcib k., Kengırı sn. : 121
Seydî Ahmed, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Aksarây sn. : 991
Seydî Alî, harâmî, Gelibolı : 1338, 1364
Seydî Alî, kuttâ'u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Seydî Gâzî Evkâfı mütevellîsi : 1104
Seydî Gâzî, Dergâh-ı Mu'allâ çavuş-oğullarından : 133, 214, 943
Seydî, Arab, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Seydî, ev basan, kâtil, Ohri sn. : 1084
Seydîgâzî kâdîsı : 1104
Seydîşehri; — kazâsı : 1198; — çeribaşısı : 107; — Kâdîlığı : 145; — kâdîsı : 166, 280, 400, 604, 618
Seyfî Hâce, kallâb, Kirlova k., Novaberde kz. : 907, 924
Seyfî, Küre-i Ma'mûre Nâzırı, Za'îm : 1266
Seyfullâh, Mevlânâ, Atala Kâdîsı : 1417
Seyfüddîn, Ağsak, Beğşehri sn. : 980, 1008
seyis-hâne : 647, 1440
seyl : 1478
Seyyid Abdülmu'tî, hüküm verilen : 1227
Seyyid Kutbüddîn, hüküm verilen, Bağdâd : 1442, 1460
seyyid : 1435
Seyyid, Mîr, Uşnu Beği Zeynel Beğ'in oğlı : 695, 699
Seyyidili, Karaman vt : 268
Seyyidömer Mahallesi, İstanbul : 282; — a'yânı : 282; — Mescidi : 282
Sığacık sancağı : 294, 884; — beği : 226, 490, 884
sığır(lar) : 74, 108, 110, 1064, 1224; — celebleri : 1018; — sürmek : 452, 463; — tamı : 593; —ı alınmak : 261
Sığla : 680, 1303, 1317; — beği : 3, 64, 65, 787, 1165, 1214, 1303; — beğinün kethudâsı : 64, 65; — Kal'ası'nun muhâfazası : 1214; — Limanı : 680; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 860
Sıhne ve Tayyibe sancağı; — kâdîları : 1165; — beği : 1165
Sınur(?) karyesi, Bayburd kz. : 1060
sınur : 17, 178, 460, 474, 528, 700, 718, 796, 872, 949, 1020, 1096, 1111, 1155; — ahvâli : 21; — ta'yîni : 166, 796, 1111
sınur-nâme : 56; —-i hümâyûn : 17; —ye muhâlif : 56
Sırçacı Hasan Evkâfı, Aydıncık ks. : 403
sırma : 1128
Sıyâmî, Malâtıyye Kâdîsı : 735
Sıyâmî, müştekî, Bakacak k., Kurşunlu kz. : 794, 935
sıyânet : 1209; —-i müslimîn : 950
sicil sûreti bkz. sûret-i sicill
sicil(lât) : 7, 27, 108, 585, 616, 630, 683; — akçası : 167, 253, 546; — it(dür)mek : 70, 76, 169, 200, 212, 223, 224, 226, 264, 266, 300, 312, 336, 344, 347, 353, 369, 431, 480, 529, 536, 546, 567, 568, 571, 691, 717, 1002, 1131, 1133, 1295, 1310, 1395, 1440; — ol(ın)mak : 48, 60, 74, 108, 159, 167, 216, 315, 512, 535, 537, 632, 654, 668, 717, 736, 1004, 1317, 1347, 1360, 1400; — sûreti ihrâc itmek : 288; — ü defter itmek : 145; —-i mahfûz : 95, 162, 301, 800, 1165, 1344, 1437; —-i mahfûza kayditdürmek : 90, 172; —-i mahfûza nazar olunmak : 537; —a kayditdürmek : 696; —a nazar itmek : 145, 288; —dan ihrâc : 389; —e kayd : 576; —e ve huccete nazar olunmak : 536; —ları karışdurmak : 328; —lü yirler : 1111
sicillât bkz. sicill
Sidrekapsi : 621; — kâdîsı : 546, 1461
Sigetvar : 271; — Seferi : 393; — serhadleri : 1383
sika : 1002; — vü mu'temedü'n-aleyh kimesneler : 449, 585
sikât-ı müslimîn : 717
Sikinoz cezîresi : 1059

sikke(ler) : 49, 92, 121, 167, 229, 313, 367, 369, 393, 426, 508, 545, 546, 650, 681, 979, 986, 993, 1025, 1052, 1135, 1245, 1260, 1274, 1449; — altun gâreti : 722; — filori : 1305; — kesmek : 1135; — vü kallâb : 1133
sikke-zen : 136; —lik : 136
silahdâr(lar) : 172, 267, 606, 607, 800, 851, 1085, 1128, 1196
Silistre (sancağı) : 47, 1276; — alaybeği : 80; — beği : 36, 652, 653, 692, 737, 801, 1074, 1090, 1106, 1157, 1158, 1159, 1226, 1301, 1388, 1392, 1393, 1394, 1422, 1470, 1472, 1475; — kâdîsı : 47, 878, 1301; — sancağı askeri : 692, 1388, 1392, 1394; — sancağı beğleri : 1393; — sancağı sipâhîleri : 692, 737; — sancağı sübaşıları : 692, 737
Silivri (kazâsı) : 181, 441, 493, 673, 1335; — âmili : 181; — İskelesi : 671; — kâdîsı : 177, 181, 214, 493, 671, 786, 1193, 1335
Sille(?) kasabası : 1301
Simon Melik : 693
Sinân Ağa, Budun Gönüllüleri Ağası : 661
Sinân Beğ, İçil Beği : 1165, 1216
Sinân Beğ, İspir Sancağı Beği : 1099, 1451
Sinân Beğ, Kastamonı beği : 48
Sinân Beğ, Kopan Beği : 1156
Sinân Beğ, Musul Beği, Van muhâfazasında görevli : 462, 1435
Sinân Beğ, müteveffâ, Avlonya Nâzırı : 1473
Sinân bin Abdullâh, şâhid, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1038
Sinân Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu, hüküm verilen : 140, 155, 508, 996, 1165, 1168, 1415
Sinân Çavuş, Sofya ve Alacahısâr Sancaklarında Mübâşir : 995
Sinân Çelebî, Hacı Çavuş-oğlı, hüküm verilen : 682
Sinân Halîfe, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyete gelenlerden, Aksarây sn. : 991
Sinân Halîfe, Kâsım Paşa mütevellîsi : 14
Sinân Kethudâ, Rodos Beğinin Kapukethudâsı : 419
Sinân Paşa, Erzurum Beğlerbeğisi : 21, 1448
Sinân Paşa, Haleb Beğlerbeğisi : 1165
Sinân, Abdullâh oğlı, İlbasanlu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Sinân, Alî oğlı, re’îs : 1469
Sinân, Antâliyye Kâdîsı Nâyibi : 931, 1230
Sinân, Arnavud, Abdullâh oğlı, İskenderiyyeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Sinân, arz verilen : 300
Sinân, Çilingir, kallâb, Edirne : 1196
Sinân, Çorum Kâdîsı : 324, 930
Sinân, dârende, Belgrad kz. : 200
Sinân, Deli, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Sinân, Dîvâne, ev basup adam öldüren, Tekfurgöli : 1074
Sinân, Ekşi, harâmî, Kavlakova k., Prevadi kz. : 1090
Sinân, Hacı, Dergâh-ı Mu‘allâ yeniçerisi, Budun'da nevbetci, mahbûs : 780
Sinân, Hamîdili Piyâdeleri Beği : 983
Sinân, Kaysariyye Alaybeğisi : 230, 598, 876
Sinân, Mevlânâ, Anatolı kâdî-askeri : 282
Sinân, mu‘temed, hüküm verilen : 896
Sinân, müteferika, dârende : 1161
Sinân, Top-hâne Emîni : 323
Sinân, topcı : 295
Sinân, Yeniçeri : 312, 391
Sinân, Yeniçeri, Aydos kz. : 576

sincâb kürk : 1283
Sincar; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Sinob kazâsı : 1036; — kâdîsı : 764, 1036, 1062
sipâh (tâyifesi) : 127, 688, 820, 833, 978
Sipâh, Uşşâklu, hüküm verilen : 1131
sipâhî(ler) (tâyifesi) : 4, 6, 9, 31, 32, 33, 64, 65, 70, 81, 82, 98, 103, 117, 125, 126, 127, 133, 137, 138, 145, 146, 148, 149, 161, 165, 166, 176, 188, 204, 205, 217, 223, 228, 234, 241, 242, 248, 267, 273, 281, 289, 290, 342, 350, 353, 375, 391, 393, 394, 404, 428, 444, 453, 454, 460, 474, 498, 512, 521, 528, 531, 540, 544, 547, 570, 583, 589, 594, 595, 605, 615, 617, 634, 638, 639, 641, 647, 652, 653, 654, 667, 668, 671, 672, 685, 688, 692, 704, 705, 716, 721, 724, 728, 729, 742, 782, 790, 794, 801, 802, 808, 811, 814, 816, 818, 821, 823, 827, 831, 833, 836, 837, 843, 844, 845, 856, 860, 861, 862, 869, 870, 882, 884, 886, 888, 899, 912, 919, 922, 923, 925, 934, 935, 941, 951, 956, 992, 1000, 1002, 1018, 1021, 1023, 1036, 1040, 1041, 1044, 1047, 1056, 1073, 1084, 1106, 1118, 1124, 1134, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1160, 1165, 1168, 1171, 1190, 1200, 1210, 1211, 1226, 1227, 1235, 1237, 1238, 1239, 1240, 1247, 1273, 1277, 1279, 1280, 1281, 1282, 1288, 1305, 1306, 1316, 1339, 1355, 1371, 1412, 1417, 1428, 1448, 1449, 1451, 1452, 1458, 1463, 1465, 1473; — evleri : 273; — gaybet itmek : 107; — hıdmetkârları : 589; — ihrâcı : 65, 454, 837; — nökeri : 521, 597; — oğılları : 589; —, pîr ü ma‘zûr olan: 521; — ta‘yîni : 138, 281, 283; — tedârüki : 454; — tîmârı : 638, 1097; — vü re‘âyâ : 688; —-oğlan(lar)ı : 28, 282, 620, 684, 703, 1061, 1166, 1438; —-zâde : 276, 1119, 1174, 1185, 1236, 1448, 1460; —lere tîmâr kaydı : 638; —leri alaybeğine koşmak : 705, 724; —leri alaybeğlerine koşmak : 705; —leri yoklamak : 595; —lerün hıdmete getirilmemesi : 64; —lerün yoklama defteri : 81
si‘r : 926, 1007
Sir Nikola, Sakız beği : 766
Sire : 536
Sirem : 1228, 1367, 1370, 1372, 1373, 1377, 1378, 1381, 1468, 1476; — beği : 474, 823, 855, 1052, 1156, 1375; — ovası : 1372; — sürgünleri : 315; — zü‘amâsı : 474; —'e varınca yol üzerinde vâkı‘ kâdîlar : 1467
sirka : 30, 169, 173, 432, 576, 598, 623, 632, 660, 672, 736, 869, 888, 917, 1117, 1119, 1129, 1250, 1282, 1416, 1436; — itmek : 121, 1171; — olunmak : 579; —-i emvâl : 1125
sirke : 491
Siroz : 231, 232; — kâdîları : 1160; — kâdîsı : 72, 167, 534, 546, 548, 552, 609, 754, 1078, 1136, 1197
Sis; — beği : 551, 1165; — kâdîsı : 551; — sancağı kâdîları : 1165
Sisam : 593
Sitası(?) zimmî, Dedeler k., Cum‘abâzâr kz. : 579
Sitti Hâtûn, Abdullâh kızı, Drama kz. : 499
Sivas; — kâdîsı : 329, 650, 1114; — sancağı kâdîları : 206, 1165
Siverek; — beği : 206, 1165; — kâdîsı : 206; — sancağı kâdîları : 1165
Sivriler, Ankara : 996
siyâh zıbun : 576
siyâset : 1018, 1047, 1056, 1061, 1074, 1117, 1138, 1165, 1251, 1261; — it(dür)mek : 4, 14, 27, 60, 197, 216, 243, 301, 383, 491, 494, 536, 629, 630, 740, 774, 776, 1241, 1317, 1347; — olunmak : 47, 83, 181, 251, 651, 705, 740, 742, 785, 830, 1343, 1397, 1411; —e müstahık olmak : 197, 736; —e müstahık olmayan mücrimler : 256
Skender, Melik : 796
Sobre(?) Manastırı, Tırhala sn. : 1248
Sodin kasabası, Lipova sn. : 1441, 1456
Sofya (kazâsı) : 709, 719, 995, 1166, 1180, 1237, 1239, 1255, 1256, 1258, 1376; — kâdîsı : 46, 167, 719, 758, 858, 1001, 1228, 1256; — voynukları : 709; — voyvodası : 999
soğan : 190
sol-bölük ulûfecileri : 609, 1372, 1378; — ağası : 1467; — Ellinci Bölüğü : 609
sol-gurabâ : 1028

sol-kol : 1019, 1066, 1439; — akıncıları beğleri : 1370; — akıncısı : 1378, 1379, 1429; — alaybeğileri : 802; — alaybeğisi : 1001; — gurabâ çavuşu : 1028; — gurabâsı ağaları : 1379; — ulûfecileri : 1367, 1370, 1379, 1476
solak(lar) : 267, 786, 1292, 1300
Solnok; — sancağı, Budun : 263, 663, 675, 1293, 1358, 1367; — beği : 797, 798, 806, 807, 809, 811, 835, 1009, 1010, 1011, 1154, 1156, 1381, 1389
Soloş varoşı, Avusturya : 17, 31, 32, 519, 520
Sonisa; — kazâsı : 329; — kâdîsı : 144, 329
Sopani karyesi, Görice kz. : 495
Sorsu karyesi, Aksarây sn. : 991
soymak : 888
Söğüd : 1236
Söğüdlü nâhıyesi, Boy-âbâd kz. : 989
Srebreniçe Darb-hânesi : 134
Srebreniçe kâdîsı : 134, 140
Steyar(?), eflak : 378
Styaruken(?), eflak : 378
su(lar) : 309, 456, 700, 706, 718, 725, 726, 777, 1071, 1084, 1096, 1245, 1429; — delüğinden firâr itmek : 1411; — getürmek : 54; — hususunda ihtilâf : 991; — kapusı : 1250; — kârîzleri : 777; — kuyusı : 113; — muzâyakası : 456; — sadaka olunmak : 706; — ta'yîni : 1325; — virilmek : 1325; —ı cebren bostânlarına icrâ itdirmek : 224
su sığırı : 1064; — çifti : 1064
Subhî Vakfı, Camcıhacıali mh., İstanbul : 1022, 1038
sûfiyyûn : 974
Suğdak Kâdîlığı : 1311
Sûhte(?) Zâviyesi, Şehrizol : 1460
sûhte(ler) [/sûhtevât] (tâyifesi) : 150, 203, 494, 576, 870, 909, 912, 1000, 1036, 1062, 1110, 1118, 1301, 1306, 1395
sûhtevât bkz. sûhte
sulehâ : 897, 972, 973, 1086, 1092, 1423
sulh : 638, 695, 706, 738, 742, 779, 796, 921, 936, 972, 1009, 1126, 1127, 1150, 1417; — ahvâli : 1350; — husûsı : 1351; — u emân : 1150; — u salâh : 39, 355, 638, 665, 690, 796, 864, 872, 880, 957, 967, 971, 1134, 1150, 1186, 1350, 1351, 1368, 1383; — u salâh emri : 1383; — u salâha muhâlif : 424, 1383; — u salâhun istihkâmı : 21; —a mugâyir vaz' : 424; —a muhâlif iş : 693; —a muhâlif vaz' : 695, 699; — itmek : 1383; —olmak : 74
Sultân Bâyezîd Hân : 743, 796; — Evkâfı : 296, 756; — Evkâfı mütevellîsi, Edirne : 756, 1147; — Evkâfı olduğı yirlerün kâdîları : 964; — Imâreti, Edirne kz. : 414; — Imâreti mütevellîsi : 414; — [Medresesi] Müderrisi, Edirne : 1038
Sultân Bâyezîd, lakap, Beğşehri : 980, 1008
Sultân Bayezid, Şehzâde : 39
Sultân Hasan Evkâfı, Mısır : 637
Sultân Hüseyin Beğ, hüküm gönderilen : 1272
Sultân Hüseyin, Imâdiyye Hâkimi : 1269, 1270, 1271
Sultân İnal Vakfı, Mekke-i Mükerreme : 426
Sultân karyesi, Aksarây sn. : 991
Sultân Mehmed Hân : 282; — Evkâfı : 245; — Evkâfı mütevellîsi : 834
Sultân Murâd : 379; — Hân [Medresesi] Müderrisi, Burusa sn. : 670; — hâssları : 687; — lalası : 226, 1216
Sultân Orhan Medresesi, İznik kz. : 647
Sultân Selîm Hân : 481, 643, 687, 796; — Evkâfı, Gelibolı : 1073, 1443; — Câmi'-i Şerîf ve Imâret-i Âmiresi Evkâfı, İstanbul : 643; — Imâret-i Âmireleri mütevellîsi : 1474
Sultân Süleymân Hân : 796

sultân gemileri : 269
Sultâniyye hısâbı : 426
Sultâniyye Imâreti Evkâfı mütevellîsi, Mağnisa : 1382
Sultâniyye Kal‘ası : 1342; — huddâmları : 731; — müstahfızları : 731; — re‘âyâsı : 731
Sultânöni; — beği : 206, 453, 594, 705, 714, 1165, 1406, 1408; — kâdîları : 206, 1406, 1408; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
Sulumanastır, İstanbul : 1200, 1264
Sungur, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
sunkur : 1034
sûret-i arz : 219, 573
sûret-i defter : 400, 415, 474, 636, 1296
sûret-i ruk‘a : 36, 101, 114
sûret-i sicill [/sicil sûreti] : 5, 14, 19, 27, 30, 62, 74, 90, 98, 108, 121, 130, 136, 145, 156, 157, 159, 167, 169, 183, 203, 210, 212, 223, 226, 234, 243, 264, 266, 300, 336, 342, 353, 366, 369, 389, 393, 396, 404, 431, 432, 449, 495, 498, 499, 527, 534, 535, 536, 537, 540, 564, 567, 568, 571, 576, 579, 585, 589, 596, 603, 604, 611, 613, 632, 642, 647, 648, 656, 686, 691, 703, 713, 717, 719, 721, 730, 740, 767, 795, 812, 831, 852, 869, 873, 887, 891, 892, 893, 897, 901, 911, 917, 931, 933, 938, 940, 946, 947, 951, 966, 984, 985, 990, 993, 1001, 1004, 1032, 1042, 1044, 1072, 1081, 1082, 1084, 1085, 1089, 1100, 1107, 1119, 1120, 1125, 1131, 1133, 1135, 1149, 1165, 1170, 1171, 1193, 1194, 1198, 1199, 1223, 1228, 1254, 1261, 1265, 1268, 1274, 1275, 1277, 1285, 1294, 1295, 1301, 1302, 1310, 1341, 1347, 1355, 1395, 1400, 1411, 1415, 1440
surre emîni : 1404
Susığırı karyesi, Manyas kz. : 567
Suuçucı deresi, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
suvad(lar) : 445, 446
suyol(lar)ı : 69, 77, 273, 456, 548, 555, 718, 789, 918, 997, 1329; — binâsı : 435, 456, 1169; — binâsı mühimmâtı irsâli : 435; — binâsı mühimmâtı tedârüki : 435; — harcı : 49, 435; — hıdmeti : 69, 90, 93, 95, 440, 448, 450, 451, 456, 457, 1014, 1043, 1169, 1328; — hıdmetinde bulunan kullar : 267, 789; — kemerleri binâsı : 789, 1292, 1300; — meremmâtı : 682; — mühimmâtı : 1337; —na ta‘yîn olunan müsellemler : 599; —na ta‘yîn olunan piyâdeler : 599; —nın harâb kemerleri : 555; —nın ta‘mîr ü termîmi : 548
Sübaşı karyesi, Yenice-i Zağra kz. : 103
sübaşı(lar) : 31, 32, 51, 52, 104, 142, 143, 146, 148, 149, 167, 168, 174, 183, 188, 204, 205, 228, 238, 296, 308, 321, 390, 444, 453, 454, 544, 546, 550, 583, 594, 595, 641, 647, 652, 653, 692, 704, 705, 724, 729, 742, 786, 790, 794, 795, 796, 801, 802, 808, 814, 816, 823, 827, 829, 837, 856, 860, 861, 870, 876, 879, 882, 886, 912, 916, 919, 922, 923, 925, 935, 941, 958, 993, 1000, 1014, 1018, 1019, 1036, 1042, 1073, 1075, 1106, 1118, 1134, 1140, 1141, 1142, 1143, 1144, 1152, 1156, 1158, 1160, 1165, 1190, 1212, 1213, 1217, 1226, 1237, 1238, 1239, 1262, 1268, 1279, 1280, 1281, 1302, 1304, 1371, 1452, 1475; — ihrâcı : 454, 837; — nasbı : 501; — tedârüki : 454; — ve sipâhîler : 704; —ı alaybeğine koşmak : 705; —ı yoklamak : 595; —lık : 183, 1149, 1262
Sübhanî bin Alî, hırsuz, Dereköy k., Kengırı sn. : 869
Sübhânvirdi, dârende, ehl-i fesâd, Kaysariyye : 1026, 1027
Sübhânvirdi, mahbûs, gemiye konılan, İskilib : 42
süd : 289, 290
Südde-i Sa‘âdet*; —'de olan bölük ağaları : 1373, 1377; —'den Kütâhıyye'ye ve Gelibolı'ya ve andan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlar : 192; —'e defter virmek : 52; —'e yeniçeri irsâli : 702
Südde-i Seniyye-i; — adâlet-unvân : 1383; — Azamet-destgâh : 20; — Gerdûn iktidâr : 151, 158, 303
Süheyl Beğ, Kocaili Sancağı Beği : 34, 139, 283, 349, 612, 626, 912, 932
sükker : 2, 313, 1013, 1365
Süleobası karyesi, Zağra-i Cedîd kz. : 391
Süleymân Beğ, Akıncı Beği, Çirmen Beği : 816, 1051, 1223, 1367, 1372, 1378
Süleymân Beğ, Gazze Beği : 1165

Süleymân Beğ, Harîr ü Düveyn Beği : 734, 771
Süleymân Beğ, Karahısâr-ı Şarkî Beği : 427
Süleymân Beğ, Karaman Beğlerbeğisi : 212, 389, 662
Süleymân Beğ, Nâblûs Beği : 1165
Süleymân Beğ, Zülkâdir-oğlı Şâh Alî Beğ'in oğlı : 522, 523, 822
Süleymân bin Bâlî, Müteveffâ Ca'fer'in mâlını gâret eden : 987
Süleymân bin Dâvûd, ayartmacı, Âdil k., Pirlepe kz. : 195
Süleymân bin Mehmed, şâhid, Seydîşehri kz. : 1198
Süleymân bin Murâd, kayyim, Abdîçelebi mh., Sulumanastır, İstanbul : 1200
Süleymân Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ Çavuşu, hüküm verilen : 74, 170, 331, 383, 594, 738, 986, 993, 1020, 1041, 1047, 1053, 1247
Süleymân Çelebî : 195
Süleymân Çelebî Hânı, Karahısâr-ı Sâhıb sn. : 308
Süleymân Mustafâ, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
Süleymân Paşa Hâsları, Mısır : 712
Süleymân Re'îs : 848
Süleymân, Abdullâh oğlı, arpalık tîmârının zabtına gönderilen : 678
Süleymân, Abdullâh oğlı, Avlonyalu, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Süleymân, Arnavud, İlyâs oğlı, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Süleymân, arz getiren : 42
Süleymân, dânişmend, hüküm verilen : 117
Süleymân, dârende, Şehzâde Selîm'in adamı : 850
Süleymân, Dîvâne, hırsuz u harâmî, Kula kz. : 909
Süleymân, ehl-i fesâd, Karesi sn. : 137
Süleymân, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Süleymân, Hâce, Kaftancı, kefîl : 577
Süleymân, hısâr-eri : 875
Süleymân, Karahısâr-ı Sâhib kâdîsı : 6
Süleymân, Kayduran k., Mağnisa kz. : 327
Süleymân, kethudâ : 213
Süleymân, mahbus, Golos : 1083
Süleymân, maktûl, Tarsus sn. : 583
Süleymân, Malazgird Kal'ası Kethudâsı, hüküm verilen : 1072
Süleymân, mektûb getiren, hüküm verilen : 946
Süleymân, Mevlânâ, Kastamonı kâdîsı : 48
Süleymân, müfsid, Karaman : 898
Süleymân, müteveffâ müfettiş, Karaman vt. : 616
Süleymân, Nâzır, Üsküb : 858
Süleymân, Nâzır-ı Emvâl, Basra : 1138
Süleymân, Novaberde Kazâsı Ma'âdin Nâzırı : 508
Süleymân, Pîrî oğlı : 678
Süleymân, re'îs : 810, 926, 1290
Süleymân, re'îs, Selanik Limanı'nda yatan barçanın reisi : 723
Süleymân, sipâhî-oğlı, hüküm verilen : 655, 684, 703
Süleymân, sübaşı, mübâşir : 1318
Süleymân, Südde-i Sa'âdet Çavuşu : 175
Süleymân, Tandırı k., Bilecik Ma'deni, Karahısâr-ı Sâhıb : 1412
Süleymân, yayabaşı : 308
Süleymân, yeniçeri, Dergâh-ı Âlî yeniçerisi, Rodoscuk : 62
Süleymân, za'îm, Köstendil Nâzırı : 46

Süleymânlu karyesi, Mağnisa kz. : 327
Sünbül, harâmî, Belgrad : 200
sünnîler : 686
sünniyyü'l-mezheb : 686
sür‘at-i ikdâm : 830, 1134
sür(il)mek : 918, 1261
sürgün : 315, 416, 1436; — evleri : 680
Sürhser ulusı, Basra : 1122
süri : 445
sürici(ler) : 47, 998, 1326, 1410; — ile koyun göndermek : 47; —ye koyun virmek : 47
sürmene sanduk : 1193
Süvâr Çeribaşı, sipâhî, hüküm verilen : 638
Süvâr, Ardahan sipâhîlerinden : 638
Süveyş; — İskelesi : 269; — kapudânı : 269, 270, 294; — Kapudânlığı : 257, 265

Şa‘ban Beğ, İlbasan Beği : 222, 347, 503, 570, 648, 677, 705, 773, 1081
Şa‘bân İmirze, levendleri kefîle verip habsden ıtlâk eden, Çorlı kz. : 1462
Şa‘ban, ağa bölükbaşılarından : 491
Şa‘ban, sûhte, Çölmekciler k., Mihalıççık kz. : 1306
Şa‘bân, Bâlis Alaybeğisi : 843
Şa‘bân, Belye k., İnebolı nh. : 717
Şa‘bân, Dergâh-ı Mu‘allâ kapucısı : 255
Şa‘bân, ehl-i fesâd ü şenâ‘at ve hırsuz, Hüseyinçi(?) k., Karîn-âbâd kz. : 1076
Şa‘bân, ehl-i fesâddan Yûsuf'un şikayetçisi, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
Şa‘bân, Gömli-oğlulları demekle ma‘rûf harâmîbaşı, Zağra-i Atîk kz. : 899
Şa‘bân, Hacı, matrabaz, İzmir kz. : 568
Şa‘bân, harâmî, Kömeli k., Zağra-i Atîk kz. : 103
Şa‘bân, hüküm verilen : 1449
Şa‘bân, Kara, sûhte, Sille ks. : 1301
Şa‘bân, Koyunyalılar k., Mağnisa kz. : 327
Şa‘bân, Mevlânâ, sâbık Edremid kâdîsı, Karesi sancağında mehâyif teftîşinde bulunan : 133, 137, 556, 567
Şa‘bân, Mevlânâ, sâbık Karahısâr-ı Şarkî Kâdîsı : 990
Şa‘bân, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Şa‘bân, Re’îs : 423
Şa‘bân, re’îs, Midillü : 226
Şa‘bân, sipâhî, Karesi sn. : 137
Şa‘bân, şakî, Çeltükci k., Zağra-i Cedîd kz. : 391
Şa‘bân, tereke tahmili ile ilgili olarak kefîl olan : 847
Şa‘bân, Zağra Yenicesi kz. : 550
Şaban, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Şabcılar karyesi, Zağra-i Atîk kz. : 103
Şabcılu karyesi, nevâhi-yi Yanbolu kz. : 103
Şadi, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Şâfi‘î monlaları : 328
şâgird : 401, 479, 654
Şağ karyesi, Horpişte kz. : 393
Şâh Alî Beğ, Zülkâdir-oğlı : 522
Şâh Alî, Karaşekillü, Âsitâne-i Sa‘âdet'e gelmesi istenilenlerden, Gelibolı : 1175

Şâh Alî, kasap, Burdur'da sâkin : 5
Şâh Hüseyin bkz. Hüseyin, Şâh-oğlı
Şâh Hüseyin, Fırat suyında garkolan, Harprut kz. : 832
Şâh Hüseyin, Harprutlu, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984
Şâh İsmâ'îl : 880
Şâh Unsur(?), sipâhî, mahbûs, Beğşehri livâsı : 145, 617
Şâh Veli, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet eden, Kumartaş k., Aksarây sn. : 991
şâh : 21, 39, 354, 693, 872, 1432
Şâhça, levend, Çirmen sn. : 899
Şahçe, harâmî, Haccılar(?) k., Yenice-i Zağra kz. : 103
şâhîn : 10; — yuvaları : 1183
Şâhîn, harâmî, Belgrad : 200
şâhîncibaşı : 268
şâhid(ler) : 474, 538, 989, 1198; —-i zûr : 449, 938, 1078
Şâhkulı Sultân : 21, 424, 638, 693
Şâhkulı, korcı, Şâh'ın adamlarından : 1432
şâhnik kumâş : 162, 172, 800
Şâhrûh, mahbûs, ze'âmete mutasarrıf, Kırşehri sn. : 372
Şâhveled, Kengırı Kal'ası erenlerinden : 1004
Şâhvirdi bin Şemâ'il, kâtil, Kırşehri sn. : 264
Şâhvirdi, korcı, Şâh'ın adamlarından : 1432
şakî(ler) : 88, 370, 400, 415, 567, 836, 938, 991, 1273; — vü müfsid : 1120
Şâm [/Dâru's-selâm] (vilâyeti) : 39, 66, 428, 524, 761, 795, 813, 1165, 1328, 1332, 1363; — : 16, 54, 57, 128, 240, 333, 335, 417, 443, 524, 732, 844, 895, 1086, 1092, 1165, 1194, 1243, 1340, 1363, 1433, 1436; — beğlerbeğisi kapukethudâsı : 240; — Hazînesi : 49; — Hazînesi'nin muhâsebesi : 49; — kâdîsı : 333, 795, 813, 1086, 1165, 1194, 1363, 1433; — serhadleri : 189; — sipâhîleri : 844; — tâcirleri : 333; — yolını münsedd eylemek : 761; — yeniçerileri : 57; — yeniçerileri ağası : 795; — yolı : 761, 762
Şandergola, kuyumcı, zimmî, kallâb, Novaberde kz. : 907, 924
şarâb; — sıkmak : 405; — sohbeti : 105; —ı sirke itmek : 251; —ları yabana akıdmak : 251
Şark köyi, Edremid kz. : 82
Şarkîpâre kâdîsı : 208, 209, 351
şart-ı vakf : 466, 1078, 1404; —a mugâyir : 376
Şatt-ı Tavîl Beği : 804
Şattü'l-Arab : 275
şayka : 323, 484, 1148
şebîhûn itmek : 797, 807, 815, 819
şecâ'at ü şehâmet : 31, 811, 815, 839
şehâdet : 19, 836, 853, 887, 951, 993, 1018, 1084, 1165, 1174, 1185, 1198, 1264, 1277, 1438; — itmek : 576, 579, 648, 681, 764
şehâdet barmağını kılıç ile çalup düşürmek : 719
Şehbâz, za'îm, Sirem sn. : 474
Şehir karyesi, Edremid kz. : 567
şehir; — oğlanları : 980; — sübaşısı : 876; — voyvodası : 818; —den sürilmek : 537; —lü oğlanları : 1008; —lü (tâyifesi) : 45, 170, 547; —e hamr gelmek : 691
Şehirköy [Şehr-i Kebîr] karyesi, Edremid kz. : 82, 556
Şehirköy; — nâhıyesi, Paşa sn. : 1174, 1185; — halkı : 547; — imâmları : 547; — kâdîsı : 289, 546, 547, 589, 758, 1040; — mü'ezzinleri : 547; — voyvodası : 547
Şehr-i Kebîr karyesi bkz. Şehirköy karyesi
şehremîni : 122, 141, 222, 777, 1282, 1445, 1453; — âdemi : 381
Şehrizol : 44, 129, 235, 734, 771, 1176, 1271, 1319, 1321, 1434; — askeri : 1177, 1270, 1272, 1320; — Beğlerbeğiliği : 1177; — beğlerbeğisi : 13, 100, 129, 328, 424, 686, 699, 1048, 1124, 1177, 1178, 1242,

1269, 1270, 1271, 1272, 1314, 1320, 1321, 1322, 1323, 1365, 1460; — çavuşları : 12; — kâdîsı : 735; — Kal‘ası : 1272; — Kal‘ası levâzımı : 12, 13; — Kal‘ası ve tevâbi‘inün muhâfazası : 1321; — Kulları Ağalığı : 1403; — kulları ağası : 235, 681, 735, 1048; — muhâfazası : 1269, 1270, 1319, 1320; — serhadlerinün muhâfazası : 1322; — ve serhadlerinün hıfz u hırâseti : 1321; —'a ihrâc olunan kul tâyifesi : 1320

Şehsüvâr, ehl-i fesâd, hırsuz, Sinob kz. : 764

Şehsüvâr, Erzurum Beği'nin Kethudâsı : 427

Şehzâde Mehmed; — Evkâfı : 245; — Medresesi : 245; — câbîsi : 405

şehzâde : 83, 104, 887; — hâsları : 1098; — hazretleri kapucıları kethudâsı : 99; — hazretlerinün kapukethudâsı : 743; — kapucıları : 113, 724, 956; — kethudâsı : 351; — lalası : 83, 101, 209, 741, 937, 1232

şekâvet : 42, 153, 247, 613, 1081, 1132, 1265, 1285, 1309

Şeker, Cemâ‘at-i Çengiyânî'ye emîn olan : 1440

şekvâ (itmek) : 46, 166, 210, 230, 233, 367, 372, 392, 414, 537, 541, 542, 615, 717, 812, 833, 852, 873, 917, 933, 946, 966, 990, 991, 1039, 1170, 1181, 1198, 1200, 1236, 1285, 1413, 1414

şem‘dân : 93, 95

Şemhâl : 1186

şem‘-hâne : 101; — mültezimi : 1232

Şemlek nâhıyesi, Modava kz. : 728

Şemo [/Şemso], bâzergân kâtili, Rabat(?) k., Kulb kz., Diyârbekir : 832

Şems, Zeynel Beğ'in adamı : 699

Şemseddîn, Ganî Fakîh oğlı, sûhte, ehl-i fesâd, Kargu kz., Kastamonı : 1062

Şemseddîn, Mevlânâ, Sonisa Kâdîsı : 329

Şemso bkz. Şemo

Şemsüddîn, Hâcı, Rûmkal‘a Hısârı İmâmı : 660

şenâ‘at : 583, 1282; — ü şekâvet : 88, 1098

Şenekrek karyesi, âsî karye, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722

şeneldmek : 445, 700, 706, 978; — tarîkı ile tîmâr alanlar : 445; —e mübâşeret : 446

şeneldüp ma‘mûr itmek : 446

şenlik itmek : 700

şer‘*; —a da‘vet : 347, 498; —a ihzâr itmek : 553; —a mugâyir iş : 154; —a muhâlif : 51, 230, 1295; —a muhâlif ef‘âl : 127; —a muhâlif evzâ‘ u akvâl : 659; —a ve emre mugâyir : 45, 228, 328; —a ve emre muhâlif : 44, 88, 163, 205, 219; —a ve kânûna muhâlif : 239, 327, 495; —î da‘vâlar : 769; —î husûs : 224; —ı kadîm : 1116; —ı mutahhere mugâyir iş : 509; —ı kavîm : 6, 123, 225, 1318; — muhâlif iş : 573; —e muvâfık : 225; —ı şerîf : 50, 58, 83, 101, 120, 131, 154, 161, 167, 206, 376, 538, 1295; — ve emr-i münîfe mugâyir : 61; — ve kânûn-ı münîfe mugâyir iş : 1363; —ı şerîf ve kânûna muhâlif : 50; —ı şerîfe mugâyir : 58, 61, 145; —ı şerîfe muhâlif : 120, 206, 219, 245, 251, 255, 527, 1435; —ı şerîfe muhâlif münkerât : 1363; —ı şerîfe mutî‘ : 328; —ı şerîfi ziyâde tahkîr itmek : 431; —le görilmek : 245; —le kazıyyesi görilmek : 541; —le kısâs itdürmek : 793; —le teftîş : 52, 70, 104, 219, 245, 310, 329, 342, 369, 410, 480, 541, 767, 1435; — u kânûn : 474, 736, 754; — u kânûn ve defter : 239; — u kânûna mugâyir : 220, 725; — u kânûna muhâlif : 70, 123, 538, 688; — u kânûnla teftîş : 321

Şerbetci Kâfir, bâzergân kâtillerinin yoldaşı, Ereğli : 984

Şerefüddînlü Kal‘ası, Seldoz, Van : 695, 699

şerî‘ate da‘vet : 289, 290, 393, 517, 529

şerîk : 984, 1044, 1128, 1219, 1232, 1315

şerîr : 613, 648, 873, 917, 933, 938, 946, 991, 1277, 1449, 1450; — ü âsî : 585; — ü müfsid : 979

Şerif Hâce, Giryevalı(?), Viranya ks., Novaberde kz. : 559

şerr; — u fitne : 833; — u şûr : 44, 121, 143, 365, 463, 672, 1277, 1479

Şervî, Monla, fakîh : 328

şetm : 909; —-i galîz : 833; —itmek : 228, 527

Şeyh Şâhîn Zâviyesi, Mısır : 376

şeyh(ler) : 44, 230, 376, 459, 944, 990, 1015, 1050, 1102; —-i büldân : 481
Şeyhî, Kara, Tokat kz. : 386
Şeyhî, Kaysariyye Alaybeğisi Sinân'ın akrabâsı : 598, 876
Şeyhlu karyesi, Ladik kz. : 1449
Şeyhlu; — kazâsı : 1131, 1390, 1395; — kâdîsı : 1131, 1390
Şeyhu'l-Harem : 91, 92
şeyhu'l-meşâyıh : 1309
Şeytân-oğlı menkûhası, Eflak vt. : 475, 477
Şeytân-oğlı, zimmî : 739
şıra : 239, 1007, 1113; — eylemek : 41
Şîrin, vakıf eve mutasarrıf, Galata : 492
Şîrmerd, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Şîve karyesi, Remle nh., Gazze sn. : 919
şiddet-i şitâ : 652, 653
Şihâb, arzla şikâyete gelen : 389
şikâk : 686; — u adâvet : 686
şikâr : 347, 832
şikâyet : 1421
Şikloş kâdîsı : 239, 261
Şilak karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Şili kâdîsı : 383, 510, 518
Şilin(?) nâhıyesi, Mohac sn. : 239
Şilni nâhıyesi, Pojega sn. : 261, 262
Şimlek nh., Tımışvar vt. : 667
Şimontorne sancağı, Mohac : 708; — beği : 1156
Şinokol karyesi, Filorici Hâsları'ndan, âsî karye, İskenderiyye sn. : 502, 664, 722
şirret(ler) : 36, 315, 428, 496, 686, 767, 918,; — ü şekâvet : 42, 60, 83, 130, 145, 159, 230, 244, 342, 369, 389, 394, 400, 415, 449, 495, 496, 511, 512, 535, 573, 579, 585, 593, 598, 615, 642, 668, 686, 791, 794, 812, 852, 858, 903, 933, 935, 938, 1025, 1039, 1061, 1081, 1125, 1165, 1199, 1228, 1268, 1298, 1437; — ü şekvâ : 668
Şirvân : 1186
Şirvi; — beği : 237, 1029; — mutasarrıfı : 1029
şiş : 350; — sıyırmak : 1250
şoban bkz. çoban
Şumnı kâdîsı : 36, 953, 986, 1020, 1089
Şücâ‘ Çavuş, Dergâh-ı Mu‘allâ Çavuşu : 162, 172, 261, 262, 800
Şücâ‘ Kethudâ, adamına hüküm verilen : 1049
Şücâ‘ Re’îs : 168
Şücâ‘, Deli, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Şücâ‘, sâbık Marmara kâdîsı : 27
şühûd : 917, 945; —-ı müzevver : 36; —-ı udûl : 121, 979, 1007, 1250, 1360; —-ı zûr : 6, 7, 70, 76, 104, 106, 131, 154, 182, 200, 224, 261, 264, 308, 329, 336, 347, 369, 391, 394, 404, 459, 576, 585, 593, 614, 630, 635, 637, 639, 647, 648, 712, 794, 831, 857, 888, 890, 893, 897, 909, 965, 979, 991, 1074, 1078, 1099, 1116, 1168, 1207, 1231, 1254, 1277, 1294, 1301, 1347, 1348, 1390, 1435
Şükür, Eflakanlu k., Aydos kz. : 576
şürb-i hamr : 251, 393, 405, 449, 509, 547, 589, 596, 945, 949, 1004, 1060, 1100, 1107, 1192, 1200; — itmek : 45, 127, 660, 1316, 1344, 1348
şürû‘ itmek : 31
Şüveyke karyesi, Nâblûs lv. : 53, 58

ta‘allül itmek : 54
ta‘âm : 1432; — ve halva pişirdmek : 39, 1432
ta‘b u zahmet : 191, 701, 744, 867, 880
Tabbâk Re’îs, levend re’îs, Südde-i Sa‘âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 305, 948
Tâbi‘ karyesi, Karaman vt. : 268
tabur : 1134, 1202, 1358, 1367
Tâceddîn, Âmil oğlı, Budun : 780
tâcir(ler) : 201, 639, 640, 832, 863, 867, 1107, 1127, 1169, 1245, 1283, 1359; — oğulları : 775
ta‘cîz ü tazyîk : 128, 395, 446
tâfta kaftân : 869
tagar akça : 716
Tağ Arabı kavmi, âsî Arab kavmi : 795
tağ(lar) : 508, 870, 949, 1110; —dan direk ve seren kesmek : 799
tâğîlere ilticâ itmek : 722
Ta‘ız Kal‘ası, Yemen : 889
tahassun itmek : 677
tahhânlar : 485
Tâhir karyesi, Seydîşehri kz. : 604
tahrîk ü ıdlâl : 1437
tahrîr : 166, 187, 377, 708, 1037, 1346, 1434; — olunan sancaklarun tevcîhi : 708
Tahri karyesi, Koyluhısâr kz. : 480
tahsîl : 49, 50, 51, 59, 467, 661, 668, 1390; — itdürmek : 82
tahta : 163, 560, 601, 865, 900, 1103, 1289, 1311; — kestirmek : 865; — tahmîli : 865
Tahtacılar karyesi, Mağnisa kz. : 327
tahvîf itmek : 202
tahvîl(ler) : 49, 260, 410, 487, 488, 654, 668, 690, 1078, 1354; —-i âhir : 468; —-i cedîd : 487; —leri bozılmak : 488
takrîr : 965
takya : 832
takyacı : 832
talâk : 1002; —-ı selâse : 1002; —-ı selâseye şartitdürmek : 1002
tâlân ü târâc : 1476
taleb ü tazarru‘ : 445
talgalık zamânı : 796
talgıçlar : 826
tam : 576, 593
tamga; — itdürmek : 172, 481, 800; — urılmak : 172, 481; —lar : 108
tamgalu kâlıb : 1466
tamgasuz öküz : 481
ta‘mîr : 61, 586, 918; — ü ihyâ : 586; — ü termîm : 548, 796
Tandırı karyesi, Bilecik Ma‘deni, Karahısâr-ı Sâhıb : 1412
Tanrıvirdi, hüküm verilen : 1231
Tanrıvirdi, sipâhî, İstanbul zahîresi için koyun getirmekle görevli : 9
tapuya müstahık yirler : 505
târâc : 1440, 1476; — u talân : 97
taraka : 269
Taraklu Yenicesi; — kazâsı, Kocaili sn. : 131; — kâdîsı : 116, 626
tarh : 224; —eylemek : 1007

Tarhanyat; — ahâlîsi : 226; — kâdîsı : 226
tarîk; —-i âm : 337, 481, 629, 681, 1022, 1038; —-i hâssa : 1022, 1038; —-i rafz u ilhâd : 897; —-i sülûk : 1050; —-i tezvîr ü telbîs : 212
tarîka-i ahd ü emân : 20
tarla(lar) : 593, 650, 718, 1128, 1155, 1171, 1207, 1360
Tarsus; — kazâsı : 583, 1227, 1235; — beği : 583, 1165; — kâdîsı : 1227, 1235; — Mahkemesi : 583; — sancağı kâdîları : 1165
taru bahâsı : 50, 55
Taş Memi, re'îs, Südde-i Sa'âdet'e gelmesi istenen, Rodos : 948
taş : 588, 829, 909; — dîvâr : 1264; — dikmek : 166; — gemisi : 715, 988; — ve ağaç tahmîli : 555; — yükletmek : 166; —la darbitmek : 106
Taşcı karyesi, Hezârgrad kz. : 1089
taşcı : 1328; — vü bennâ vü neccâr yazımı : 1340; —lar cem'ı : 1328; —lar tedârüki : 1332
ta'şîr : 289; — içün icâzet : 660
Taşköpri; — kâdîsı : 682, 897, 1222, 1312; — Kal'ası, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
taşlık : 1401
Taşlu, Prepolya kz. : 71
taşra : 826, 1267; —ya zahîre çıkartmamak : 1109; —dan hamr getirüp bey' itmek : 1344; —dan hamr getürmeğe ruhsat virmek : 691; —dan hamr getürmek : 1310
Tat ili/vilâyeti : 865, 1103
Tata : 796; — serhadleri : 1389
Tatar(lar) (tâyifesi) : 97, 179, 180, 452, 463, 651, 652, 653, 1213, 1226, 1282, 1392, 1394; — askeri : 73, 1101, 1158; — diyârı : 796; — hânı : 108, 180, 452, 463, 868; — leşkeri : 1245
Tatarbâzârı; — kazâsı : 14, 1001; — kâdîsı : 72, 1019, 1274, 1439
Tatarcık kazâsı, Filibe kz. : 610
Tatay : 48, 852; — kâdîsı : 48, 852, 989, 1266
tathîr ü pâk : 44, 143, 672
tâ'ûn-ı ekber : 114
tavâf : 95; — u ibâdet : 95; — u ziyâret : 39; —-ı Beytullâhi'l-Harâm : 39; —a gelmek : 93
tavar(lar) [/davar] : 73, 74, 125, 179, 180, 192, 205, 224, 239, 252, 289, 300, 320, 338, 348, 445, 446, 459, 584, 652, 725, 785, 857, 867, 888, 919, 957, 978, 1056, 1180, 1228, 1245, 1265, 1349, 1416, 1433; — beslemek : 1405; — boğazlamak : 870; — gâreti : 222, 261, 365, 795; — ihrâcı : 110; — sirka itmek : 30, 222, 888, 1282; — sürmek : 44; — u esbâb : 357, 544; — sağmak : 290; —ı yağmâ itmek : 871; —ın ve koyunlarun yağmâlamak : 795; —la yalılara tereke indürmek : 125
tavâşî kul : 654, 668
Tavşancılar, Edremid kz. : 82
tavuk : 289, 290, 1007, 1099; — akçası : 239
Tâvûk-ı Kerkük nâhıyesi, Bağdâd : 683
tâyife-i bâğıye : 652, 653, 914
tâyife-i dâlle : 868
tâyife-i el-Bûsem(?) : 529
tâyife-i fukarâ : 316
tâyife-i kefere : 282
ta'yîn-i sınur bkz. sınur ta'yîni
Tayyibe bkz. Sıhne
tazallüm : 12, 217, 225, 614, 688, 716, 717
tazarru'; — eylemek : 1003; — itmek : 630; — u niyâz : 306
tâze irişmiş şehir oğlanları : 980, 1008
tazı : 200
te'addî : 56, 159, 219, 310, 311, 316, 327, 367, 369, 428, 460, 496, 535, 546, 571, 573, 615, 696, 736, 754, 794, 829, 833, 853, 857, 914, 933, 959, 993, 1033, 1074, 1082, 1085, 1118, 1131, 1155, 1201, 1224, 1256,

1268, 1277, 1360, 1406, 1449, 1457; — eylemek : 71, 527; — itmek : 56, 75, 123, 528, 573, 761, 1348, 1435; — ve te'ezzî : 796; — vü zulm : 70; — vü tecâvüz : 75, 261, 452, 481, 486, 503, 713, 756, 783, 789, 863, 867, 880, 1125, 1384, 1427
te'allül : 1447; — itmek : 79, 114, 414, 651; — ü nizâ' : 74, 218, 462, 531, 964, 1003; — ü tehâvün : 410, 467, 1412
te'annüd : 909; — ü isyân : 365
tebdîl ü tağyîr : 287
Teberrük bin Ahmed, Hâcib k., Kengırı sn. : 121
tebevvül itmek : 1250
tebhîr; — olunmak : 90; — ü tağsîl : 90
tecâvüz : 872, 1033, 1277; — itmek : 1036; — ü te'addî : 914
tecessüs : 384, 576, 832, 1250; — itmek : 246; — olunmak : 434; — ü tefahhus : 1055; — ü tetebbu' : 1198
tedbîr; — ü firâset : 958; — ü tedârük : 131, 149, 393, 400, 583, 641, 677, 698, 722, 807, 957, 979, 1000, 1036, 1088, 1090, 1091, 1120, 1134, 1179, 1196, 1198, 1199, 1202, 1234, 1367, 1378, 1395; — ü tedârükle göçürmek : 452
te'dîb : 517; — itmek : 464, 516; — ü tenbîh : 980
tefahhus : 241, 247, 282, 308, 346, 347, 348, 367, 369, 645, 657, 887, 949, 1054, 1071, 1113, 1128, 1221, 1438, 1451, 1463, 1473; — itmek : 114, 295, 712; — olunmak : 62
tefftîş : 583
tefrika; — itdürmek : 1449; —-i re'âyâya sebebiyet virmek : 698
tefsîr kitâbeti hıdmeti : 748
teftîş : 19, 27, 30, 46, 101, 132, 133, 135, 144, 154, 166, 170, 174, 183, 208, 209, 216, 223, 224, 227, 234, 235, 241, 242, 243, 244, 249, 255, 264, 305, 308, 314, 321, 329, 336, 347, 351, 353, 367, 372, 378, 383, 391, 393, 415, 432, 442, 445, 459, 471, 474, 492, 495, 507, 511, 512, 515, 534, 540, 542, 545, 552, 553, 564, 573, 576, 585, 591, 598, 613, 614, 615, 616, 623, 629, 631, 637, 639, 641, 648, 654, 659, 660, 668, 735, 740, 741, 767, 776, 778, 794, 826, 831, 834, 836, 842, 852, 857, 869, 873, 887, 892, 908, 909, 911, 916, 917, 935, 939, 945, 946, 964, 965, 979, 982, 985, 1000, 1040, 1047, 1053, 1055, 1056, 1060, 1061, 1062, 1072, 1077, 1079, 1084, 1086, 1092, 1097, 1098, 1100, 1102, 1104, 1108, 1114, 1116, 1125, 1129, 1149, 1155, 1171, 1183, 1191, 1194, 1197, 1224, 1227, 1232, 1236, 1247, 1250, 1254, 1264, 1265, 1266, 1273, 1282, 1295, 1345, 1347, 1390, 1403, 1413, 1417, 1433, 1440, 1451, 1458, 1461, 1463, 1465; — defterlerini mühürlemek : 1390; — eylemek : 403, 404, 593, 650; — hıdmetine ta'yîn : 324; — itmek : 42, 50, 51, 53, 54, 55, 58, 71, 83, 123, 127, 131, 138, 161, 170, 203, 210, 211, 296, 348, 380, 394, 579, 672, 681, 795, 870, 1302, 1305, 1306; — olunmak : 130, 131, 550, 573, 1312, 1318; — ü tefahhus : 56, 101, 106, 119, 145, 154, 160, 182, 217, 224, 225, 230, 235, 261, 389, 396, 404, 406, 498, 512, 528, 573, 574, 576, 604, 630, 637, 659, 660, 669, 671, 719, 756, 806, 855, 871, 890, 949, 951, 984, 985, 1047, 1052, 1059, 1078, 1112, 1118, 1131, 1168, 1198, 1201, 1207, 1228, 1231, 1232, 1295, 1301, 1348, 1355, 1414, 1416, 1455; — ü tetebbu' : 511; —den ferâgat itmek : 558; —den gaybet : 131, 400, 567; —e şurû' olunmak : 686
te'hîr : 1262, 1444, 1468; — ü terâhî : 246, 320, 378, 397, 453, 594, 595, 831, 865, 940, 948, 1018, 1030, 1078, 1079, 1102, 1133, 1143, 1144, 1180, 1215, 1218, 1236, 1256, 1280, 1358, 1370; — ü tevakkuf : 317, 702, 814, 817, 827, 835, 837, 877, 921, 922, 1036, 1065, 1075, 1076, 1091, 1123, 1141, 1151, 1158, 1190, 1234, 1244, 1246, 1259, 1333, 1446, 1447; — ü tevakkuf itmek : 297
tekâlîf-i; — dîvâniyyeden mu'âfiyet : 481; — örfiyye : 978; — dîvâniyye : 481
tekâsül : 1124; — ü ihtimâm : 1279
Teke Karahısârı : 914
Teke sancağı bkz. Tekeili
Tekeili [/Teke] : 168; — beği : 99, 150, 183, 206, 213, 453, 594, 705, 714, 767, 886, 887, 1165, 1215, 1230; — beği kethudâsı : 886; — kâdîsı : 99; — müsellemleri beği : 1181; — sancağı askerleri : 705; — sancağı kâdîları : 206, 1165; — sancağı sipâhîleri : 860; — sancağı sübaşıları : 860
Tekfurgöli; — kazâsı : 36; — kâdîsı : 953, 1074
Tekfursarayı Mahallesi, İstanbul : 309

Tekfurtağı : 356, 441, 1330; — iskeleleri : 298; — kâdîları : 531; — kâdîsı : 22, 62, 94, 298, 299, 915, 1109, 1330, 1466
teklîf ü ibrâm : 832
Tekmân; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Tekrît beği : 206
tekye : 166, 250; — binâsı : 250; — ihdâsı : 166
Tekyeköy karyesi, Mağnisa kz. : 327
Tel-câmûs, bir mahal adı, Trablus : 1436
telatin : 1283
telbîs : 228, 319, 336, 535, 1463, 1473; — arz : 48, 347, 1131; — berât : 314, 753; — da'vâ : 917; — huccet : 380, 1107, 1131; — hüküm : 314, 1229; — mektûblar : 380; — mühür : 48; — mühürle memhûr mektûb : 48; — şâhid : 642; — tezkireler : 654, 668; — ü tezvîr : 416, 717, 1449; —den hazer itmek : 223; —e mübâşeret : 683
telef; — olmak : 481; — ü zâyi' : 688; —-i nefs : 14, 296, 1052
telkîn itmek : 551
temcîd vakti : 93, 95
temekkün; — itmek : 44, 699; — ü tavattun : 252
temerrüd; — ü ınâd : 142; — ü te'annüd : 909
temessük(ler) : 22, 403, 457, 474, 683, 834, 841, 955, 1059, 1169, 1436; — almak : 92; — ile sancak zabtı : 462; — ü huccet almak : 49; — vir(il)mek : 282, 403
temessükât bkz. temessük
temlîk : 21; — ü ihsân : 1022
tenâkuz-ı ahd olmak : 785
tenbîh : 816, 914; — ü gûş-mâl : 127; — ü i'lân : 792; — ü nidâ : 1068; — ü nidâ itdürmek : 125, 651; — ü te'kîd : 424, 762, 807, 812, 815, 822, 829, 880, 893, 898, 923, 934, 938, 940, 1027, 1051, 1068, 1124, 1193, 1200, 1215, 1217, 1219, 1234, 1244, 1270, 1275, 1437, 1453, 1466; — ü tedârik : 1177; — ü yasağ : 88, 395, 691, 1222, 1310
Tene Zale, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Tenkata(?) Pîrî, yol basup deve gâret eden, hırsuz u harâmî, Turgud kz. : 1042, 1254
Tenri Tagı : 393
terakkî : 439, 450, 451, 474, 687, 1165; — şartı ile iş virilmek : 439
terâvih namâzı : 93, 95, 1250
Tercil; — beği : 206; — kâdîsı : 206
tercüman : 639, 900; — ta'yîni : 796
tercümanlık; — hıdmeti : 590; — hıdmetinde istihdâm : 225; —dan ref' : 104, 225
tereke : 25, 43, 56, 71, 166, 226, 239, 293, 297, 300, 312, 330, 343, 344, 371, 385, 387, 388, 407, 417, 423, 485, 489, 490, 495, 531, 539, 592, 621, 643, 658, 690, 731, 733, 751, 786, 810, 824, 847, 848, 885, 896, 926, 927, 928, 929, 1001, 1007, 1017, 1035, 1220, 1342, 1419, 1443, 1474; — alıvirilmek : 312; — almağa varan gemiler : 592; — almak : 68, 326, 472, 531; — alup der-mahzen itmek : 531; — alup gitmek : 22, 24; — bahâsı : 226; — bakâyâsı : 733; — bey' idenler : 621; — bey'ı : 23, 40, 43, 423, 531, 539, 572, 621, 643, 1063, 1294, 1443; — biter yir : 1382; — boşaltmak : 40; — cem'ı : 731; — çıkarmak : 298; — çıkartmak : 40; — çıkarup satmak : 298; — fürûhtı : 75, 226, 539; — gemileri : 26, 504, 539, 658; — gemileri sürmek : 23; — gemilerini mühürlemek : 658; — gemilerinün yoklanması : 643; — gemisi : 1342; — getürmek : 298, 384, 572; — girifti. : 24; — göndermek : 68; — husûsı : 226, 572; — ile gemi geçirmek : 1342; — ile memlû gemiler : 40; — irsâli : 643; — muzâyakası : 22, 226, 330, 539, 731; — öşri : 698; — satanlar : 472; — satdurmak : 26; — satmak : 22, 24, 25; — tahmîl olunmak : 84; — tahmîli : 22, 23, 24, 28, 43, 312, 326, 388, 407, 441, 504, 531, 539, 592, 723, 845, 847, 915, 1035, 1063, 1220, 1342; — talebi : 489; — vir(il)mek : 125, 226, 266, 293, 312, 592, 690, 723, 731, 824, 845, 848, 1035, 1115, 1205, 1220, 1294, 1353, 1382, 1419; — zabtı : 690; —leri alınmak : 261; —nin çürimesi : 539; —ye ihtiyâcı olan fukarâ : 293; —yi cinsi cinsiyle defter itmek : 690; —yi deryâya bey' itmek : 1353; —yi ma'âş idinmek : 690; —yi mühürlemek : 384; —yi yalılara indirmek : 786; —[yi] defter itmek : 384
Terem(?), zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646

Terme adası : 1317
termîm : 1253
Ters-hâne-i Âmire bkz. Tersâne-i Âmire
tersâne : 1457; — kethudâsı : 1477; —'de işlenen kadırgalar : 1311; —-i Âmire [/Ters-hâne-i Âmire] : 283, 397, 560, 627, 714, 865, 983, 1289, 1478
tescîl ü defter : 965
Teslîmvîrân karyesi, Keşan kz. : 227
teşekkî : 614, 1449
tetebbu‘ : 24, 25, 107, 233, 253, 255, 268, 271, 426, 487, 545, 546, 634, 826, 1196, 1205, 1234, 1244, 1441, 1456; — eylemek : 1425; — itmek : 141, 394, 468, 606, 624, 683, 718; — u tecessüs : 16, 27, 87, 96, 126, 141, 167, 206, 238, 310, 318, 359, 469, 620, 636, 662, 663, 673, 720, 740, 776, 778, 780, 813, 876, 907, 924, 1016, 1162, 1187, 1276, 1317, 1342, 1395, 1471; — u tefahhus : 420, 474, 508, 621, 645, 698, 1192, 1439
tevcîh : 63, 708, 720, 774, 1187, 1448
tevliyet : 679, 1136; — zabtı : 67
teyakkuz u intibâh : 742, 823, 859, 1209, 1238, 1240, 1287, 1378
tezallüm : 301, 988, 1060, 1113, 1286, 1449; — itmek : 336, 528, 588
tezkire(ler) : 240, 668, 698, 805, 912, 1101, 1116, 1172, 1243; — hattı : 654; — virmek : 124, 276; — yazdurmak : 668
tezkireci : 589, 666, 846, 1137
tezvîc : 1007; — itmek : 1165
tezvîr : 7, 76, 131, 200, 336, 353, 720, 1463; — da‘vâ : 1102; — huccet : 380; — hüküm : 720; — itmek : 686; — mektûb : 380; — mühür : 380; — ü telbîs : 6, 36, 70, 101, 104, 106, 145, 154, 230, 261, 264, 308, 329, 342, 347, 369, 380, 389, 391, 394, 404, 408, 459, 495, 498, 511, 527, 535, 536, 544, 573, 576, 585, 593, 613, 614, 630, 635, 637, 639, 642, 647, 648, 654, 680, 794, 831, 871, 888, 890, 897, 909, 955, 965, 979, 991, 1004, 1047, 1074, 1078, 1099, 1107, 1114, 1116, 1165, 1168, 1198, 1207, 1228, 1231, 1243, 1250, 1254, 1277, 1286, 1296, 1301, 1341, 1347, 1348, 1390, 1416, 1435, 1465, 1473; — ü telbîs-i da‘vâ itmek : 428; —-i sikke : 1133; —den hazer eylemek : 224; —den ve telbîsden hazer itmek : 223
Tımışvar (vilâyeti) : 1, 148, 153, 280, 849, 1351, 1369, 1381, 1475; — askeri : 147, 797, 798, 809, 814, 839, 958, 1009, 1157, 1188, 1202, 1351, 1472; — beğlerbeği kethudâsı : 148, 411, 520, 819, 957, 1134, 1140; — Beğlerbeğiliği : 520; — beğlerbeğisi : 31, 32, 81, 146, 147, 148, 152, 158, 175, 259, 332, 411, 519, 520, 667, 728, 742, 797, 798, 807, 808, 809, 811, 814, 815, 817, 835, 837, 839, 856, 859, 868, 906, 921, 923, 959, 960, 999, 1009, 1010, 1011, 1045, 1134, 1141, 1142, 1143, 1144, 1150, 1152, 1154, 1160, 1188, 1189, 1190, 1202, 1203, 1233, 1257, 1280, 1281, 1291, 1350, 1351, 1358, 1367, 1369, 1371, 1376, 1378, 1379, 1380, 1381, 1383, 1384, 1388, 1389, 1392, 1393, 1394, 1422, 1441, 1470, 1472, 1475; — cânibi : 1367; — çavuşları : 146, 149, 259, 1291; — defterdârı : 153, 1456; — kâdîsı : 153, 406; — muhâfazası : 149, 837, 923, 1134, 1140; —'a varup gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlar : 749; —'ın hıfz u hırâseti : 837
Tırhala (kazâsı, sancağı) : 673, 1174, 1185; — beği : 366, 521, 546, 591, 644, 673, 801, 1248; — kâdîsı : 395, 591, 622, 1248; — sancağı kâdîları : 521, 546
Tırnovi; — kazâsı : 1020; — kâdîsı : 432, 978, 1020
Tırnovic karyesi, Görice nh., Paşa sn. : 1174, 1185
tîmâr(lar) : 65, 81, 124, 127, 128, 145, 156, 166, 188, 198, 217, 240, 242, 248, 260, 267, 277, 278, 281, 347, 446, 505, 524, 540, 585, 633, 638, 650, 660, 678, 704, 743, 753, 818, 821, 861, 862, 876, 883, 884, 902, 913, 935, 951, 956, 959, 992, 1001, 1013, 1023, 1077, 1097, 1174, 1184, 1185, 1187, 1211, 1239, 1412, 1434, 1435, 1449, 1458, 1460, 1473; — ağaları : 205; — defterdârı : 187, 205, 211, 734, 970; — erbâbı : 499; — kaydı : 638; — kethudâsı : 205; — mutasarrıfı : 1174, 1185; — sâhıbleri : 166; — ta‘yîn olunmak : 124; — tarîkı : 276; — tarîkıyla tevcîh : 276; — tasarruf itmek : 860; — tasarruf itmeyen sipâhî-zâdeler : 276; — tevcîhi : 128, 240, 276, 336, 590, 883, 1174, 1185, 1460; — tevzî‘i : 124, 267; — tezkiresi : 276; — ve dirlik tevcîhi : 128; — vir(il)mek : 277, 1448; — virilmemek : 1174, 1185; — zabtı : 342; —a çıkmak : 1458, 1463, 1473; —a duhûl itmek : 1463, 1473; —a mutasarrıf olmak : 836; —a ta‘yîn : 267; —a vir(il)mek : 445, 474; —a virilmeyen mâlikâneler : 279; —a virilmiş yirler : 446; —a

virilmiş yirleri şeneldmek : 445; —ı âhara virilmek : 138, 223, 353, 633, 650, 1227, 1235, 1279; —ı alınmak : 81, 145, 289, 290, 347, 454, 499, 528, 570, 593, 598, 1174, 1185; —ı ze'âmete yitüşdirmek : 1458; —ın âhara virilmesi : 228; —ı âhara tevcîh olunmak : 444, 453, 605; —ı âhara virmek : 1124; —ı defter olunmak : 81; —ı mukâta'aya virilmek : 913; —ın âhara tevcîhi : 127; —ın âhara verilmesi : 217; — lu sipâhîler : 882
ticâret : 194, 498, 610, 640, 789, 863, 867, 1048, 1127, 1169, 1258, 1361, 1398, 1407; — itmek : 201, 640, 1245; — itmek isteyen tâcirler : 640; — tarîkı : 229, 389; — ü rencberlik : 536; — üzere gelen âdemler ve tâcirler : 1359; —e gitmek : 73
Tikrît; — sancağı : 44; — kâdîsı : 206; — beği : 1013
Tikveş kâdîsı : 72
tilâvet : 67, 193
tilki; — derisi : 239; — kürki : 239
Timür, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Timür, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Timür, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşu : 238
Timür, ev basan, Taşcı k., Hezârgrad kz. : 1089
Timür, Kâsım oğlı, tîmâra mutasarrıf olan, Bilori k., Bihlişte nh., Paşa sn. : 1174, 1185
Timür, yeniçeri-oğlı, Edirne kz. : 494
Timürci kâdîsı : 946
Timürci, Kara, re'îs-i harâmî, Akhısâr kz. : 79
Timürhısâr kâdîsı : 72, 135, 321
Timürtaş, Osmân oğlı, Şarköyi, Edremid kz. : 82
Tire kâdîsı : 136
Tise nehri (suyı) : 17, 807
tocı : 401
Todor Bal, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Todor Kosta, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Todor Mihal, zimmî, ehl-i fesâd, Kışı(?) k., Draç kz. : 646
Todor Papa, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Todor Piyo(?), ehl-i fesâd, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Todor, çoban, zimmî, akçası alınan, Çorlı kz. : 1032, 1069
Todor, zimmî, kallâb, Lankaza(?) k., Selanik : 1135
Todora Budak, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Todora, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Todori, Ate adlı zimmiyyenin kardeşi, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Todori, zimmî, Yeniçeri Alî'nin akrabâsı : 352
Todurge, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Todurka, Ermeni, zimmî : 339
Togunyalılar, Yörük tâyifesi : 556
toğan : 112, 207, 335, 1034; — tedârüki : 335; — ve tazı ile av[lanmak] : 200
toğancı : 268, 1018
Toğanhısârı karyesi, Akşehir sn., Karaman : 917
Tohtamış, zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245, 1283
Tokat : 386, 832; — kâdîsı : 106, 208, 209, 351
Tokay Kal'ası, Erdel vt. : 790, 792, 797, 798, 808, 809, 811, 814, 815, 817, 835, 1009, 1350, 1383; —'nın muhâsarası : 797, 809, 835
tokmak : 832
Tokovik, Ate adlı zimmiyyenin komşusu, Sodin ks., Lipova sn. : 1441, 1456
Toksan Dördüncü Bölük : 851
Tomak(?), Halvâyî, şirret ü şekâvet üzre olan, Kızılağaç kz. : 1268

Toman Hânı, Cebel-i Sem‘ân nh., Haleb vt. : 1017
Tomaz, Sikinoz cezîresine mutasarrıf dârende Nikola nam zimmînin kızının kocası, Sakız : 1059
ton : 1193
Tonanma-i Hümâyûn bkz. Donanma-i Hümâyûn
tonluk ta‘yîni : 237
top(lar) : 149, 323, 484, 797, 798, 826, 1134, 1145, 1149, 1202, 1209, 1211, 1479; — arabaları : 295; — dökmek : 1058; — dökülmesi : 1402; — gemisi : 1311; — ihrâcı : 1402; — kurmak : 798; — taşı dökmek : 961; — yerleşdirmek : 325
top-hâne : 1013, 1366; — emîni : 323; — mühimmâtı : 1013
Top-hâne-i Âmire : 323
Topaşu Gomine(?) bkz. Yupa Şolosed(?)
topcı(lar) : 494, 950, 959, 981, 1402; — şâkirdi : 401; — ta‘yîni : 1263; —başı : 961; — çavuşu : 295, 323, 961, 962, 983, 1412; — kethudâsı : 1058
Topcıbaşı Değirmeni, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
toprak : 445, 1003, 1030, 1071; — kâdîları : 583, 870, 899, 1018; — kâdîsı : 166, 229, 316, 347, 375, 393, 403, 538, 1000; —dan kal‘alar : 1003
Toprakkal‘a, Tikrit sn. : 44
Torkol, eşkıyâ, Boğdan : 975
Tortum; — beği : 1165; — sancağı kâdîları : 1165
toycalar : 816, 1021, 1427
toyumluk(lar) [/doyumluk] : 785, 816, 1370, 1372, 1378, 1476
toyumlukda bulunanlar : 597
töhmet : 831, 1074; — isnâdı : 1277; —i müseccel yoldaşlar : 60
töki : 445, 446
Trablus (sancağı) : 76, 168; — a‘yânı : 389; — ahâlîsi : 212, 389; — beği : 76, 212, 224, 225, 1165, 1191, 1436; — beğlerbeğisi : 1362, 1398, 1423; — halkı : 224; — kâdîsı : 76, 212, 224, 225, 389, 795, 1191, 1436; — Mahkemesi : 212, 389; — sabuncıları : 76; — sancağı kâdîları : 1165; — Seferi : 1473
Trablus-ı Garb : 950; — Kal‘ası : 950
Trabzon : 139, 1099; — beği : 714, 1165; — sancağı kâdîları : 1165
Travnik Kal‘ası dizdârı : 1046
Tregıra karyesi, İşpat nh., İlbasan sn. : 242
tu‘me-i şemşîr : 689, 1202, 1479; — itmek : 652; — kılmak : 815
tuc : 1149; — darb-zen : 1149
tûfân-ı seyl : 548, 555
tugulga : 335, 875
tuğra; —-i şerîf : 282; —yı hümâyûn : 245, 834
Tuğrâyî karyesi, Seferîhısâr kz. : 183
tuğyân : 919, 1440; — üzre olmak : 197
tula : 1335; — ve kireç talebi : 1335
Tulum karyesi, Hüseyin-âbâd kz. : 106
tulum : 518
Tuna (nehri) : 271, 708, 1173; — İskelesi : 358; — İskelesi emînleri : 358; — kapudânı : 1148; — yalısı : 1291
Tunca : 1096
Tunus; — beği : 1047; — hâkimi : 826
Tur Alî beğ kethudâsı : 1123
Tur Alî Beğ, İskenderiyye Sancağı Beği : 501, 784, 801, 968, 1143, 1251, 1299, 1379, 1380
Tur Alî, kallâb, Isfırarniçe(?) k., Hezârgrad kz. : 986
Tur Alî, mahbûs : 564
Tur Alî, Tahri k., Koyluhısâr kz. : 480
Tur Bâlî bin Ramazân, kefîle virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlı kz. : 1462

Tur Bâlî, Kal‘a-i Atîk Kethudâsı, Yenişehir kz., Selanik : 1128
Tura, ev basan, Ilıca kz. : 836
Turak hâkimi, Basra : 1122
turak(lar) : 210, 1074, 1118, 1119, 1162
Turan Hacı, Cüneyd bin Süleymân'ın arkadaşı, Bolavadin kz. : 911, 916
Turası, Ayazmend Nâyibi : 314, 319
Turgud Beğ, müteveffâ : 1479
Turgud Çavuş, hüküm verilen : 791, 840, 865
Turgud Metro veled-i İsteyko, Mü’mine bint-i Şâhkulı'nın kardeşi, Abalar k., Edirne kz. : 249
Turgud Paşa/Beğ, Cezâyir-i Garb Trablusı Beğlerbeğisi : 373, 429, 562, 587, 950, 1035, 1115, 1184, 1290, 1359, 1362, 1398, 1419, 1423, 1464
Turgud sübaşısı : 1042
Turgud, harâmî, Sığla : 1317
Turgud, Koca, hırsuz u harâmî, Çernovi kz. : 1396, 1397
Turgud, Kudüs-i Şerîf'deki Hurrem Sultân Imâreti Evkâfı sâbık mütevellîsi : 52, 58, 59, 66
Turgud, müteveffâ : 49
Turgud, za‘îm, karye harâb eden, Kamendi k., Peçuy : 959
Turgud; — kazâsı : 1042, 1254; — Kâdîlığı : 461
Turgut, Deli, Horpişte kz. : 393
Turhal kâdîsı : 208, 209, 351
Turhân Beğ âdemi : 591
Turhân Beğ Evkâfı, Tırhala : 591
Turhanlu : 816, 1429; —'ya müte‘allik olan akıncı tâyifesi : 1427
Turhanlu, İnebahtı Beği : 1428
Turlı nehri (suyı), Akkirman sn. : 73, 652, 653, 1096, 1111
Turmış, Edirneli : 16
Turmış, Hamza oğlı, Dilvineli, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Turmış, Memi Voyvoda'nın kardeşi, Edirne : 1456
Turmış, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
Turmış, Yani Reso adlı zimmînin zabtettiği şâhînleri satın alanlardan, hısâr eri, Bozcaada : 1183
tuz : 536; — hıdmeti : 223, 353
Tuzlak karyesi, Silivri kz. : 1193
tuzlaları basmak : 536
tüccâr (tâyifesi) : 173, 233, 256, 271, 355, 568, 640, 708, 782, 783, 872, 880, 1018, 1233, 1245; — gemileri : 257, 270, 868, 906; — mâlları : 664; — u züvvârun mâlları : 424; — u züvvârun tavarları : 424; — ve dellâllar : 800
tüfenk : 149, 1245, 1248; — atmak : 1449; — ile katl : 7, 19
tüfenk-endâz(lar) : 501, 503; — azebler : 783; — müstahfızlar : 501, 503, 783
tüfenkci(ler) : 240, 797, 798, 807, 809, 811, 826, 835, 1110, 1118; — hısâr-erenleri : 1118; — irsâli : 256; — tedârüki : 1385, 1387
tüfenklü : 732, 1194; — hısâr-eri : 1110
tümen : 1432
Türâbî Kethudâ : 688
türbe-i mutahhare-i hazret-i seyyidü'l-enâm : 39
Türk üzerinde olan; — acemî oğlanları : 479; — oğlanlar : 401
türrehât-ı bed-hezeliyyât : 974
Türümşe karyesi, İskenderiyye sn. : 722, 1251
Türümşe-i Bâlâ karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Türümşe-i Esfel karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
Türümşe-i Evsat karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664

Ubeydullâh, müştekî, Demürlü k., Kurşunlu kz. : 794, 935
uç : 149
uç-erleri : 796
ûd : 90
udûl; — itmek : 677; —-i müslimîn : 282, 497, 764, 1298
uğrulamak : 1117
uğruluk : 1117, 1181; — bârgiri : 30; — yundlar : 1175
Uğurlu Fakîh, halka zulm ü te‘addî eden, Behisni kz. : 1231
Uğurlu karyesi : 834
Uğurlu, hüküm götüren : 264
Uğurluvîrân karyesi, Hâslar kz. : 245, 834
Ujice kasabası ihtisâbı : 849
Ujice kasabası, Semendire sn. : 849
ukûd [ü] uhûd : 411
ulak : 16, 747, 749, 790, 814, 815, 819, 830, 839, 1009, 1134, 1140, 1152, 1176, 1180; — bârgiri : 749
ulemâ : 346, 897, 973, 1086, 1092, 1423; — vü sülehâ : 686
Ulubad, Burusa : 1117
ulûfe : 6, 100, 124, 164, 170, 174, 412, 436, 533, 600, 606, 608, 609, 654, 836, 930, 970, 1048, 1073, 1420; — mukâbelesinde tîmâr tevzi‘ı : 124; — tevcîhi : 128; — tezkiresi : 654, 668; —leri deftere kayditmek : 600; —lü acemî oğlanı : 267; —lü beşlüler : 188
ulûfeci(ler) : 447, 1367, 1440, 1455, 1474, 1476; — alıkoymak : 447; —başı : 641; — ağası : 1467, 1468
Ulus tâyifesi : 237, 445, 446, 563, 1413, 1414, 1421, 1431; —nin a‘yânı : 445; —nin kethudâları : 445
ulusât : 1434; — tahrîri : 1434; —un zirâ‘at itdükleri yirler : 1434
Umeyrî karyesi, Hizo : 237
ummâl : 445
Umûr, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Umûr, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Umûr, sipâhî, Atala kz. : 1417
Umûr, sipâhî, Kula kz. : 573
Umûr, sipâhî, şerîr, Kula kz. : 615
Umûr, Üçululu k., Mağnisa kz. : 327
umûr-ı; — enkiha : 328; — şer‘ıyye : 536
Un Kapanı, Haleb : 114
un : 114, 786, 896, 969, 1469; — alup satmak : 114; — bey‘ı : 115; — tedârüki : 115, 257, 270
urgan : 855, 1113, 1437
Urla karyesi, İzmir kz. : 896
Urla kazâsı : 927
urmak : 1440
urûk : 144
Urula bâzârı, Mağnisa : 1382
Uruz, Deli, ehl-i fesâd, Yahyalu nâhıyesi : 370
usât : 50, 53; —-ı mütemerridînün def‘-ı mazarratı : 1433
Ustoyah Piyo, Istarvine k., Pirlepe kz. : 197
Ustoyan Milo, müfsid, Boboş k., Dobniçe kz. : 1437
Ustrumca; — hısâr-erenleri : 88; — kâdîsı : 72, 88
Ustura Beri(?) bkz. Olgoramert

Usturca, zimmî, ehl-i fesâddan Yûsuf'un kendilerinden zorla para aldığını ileri sürenlerden, Akhısâr k., Aksarây sn. : 991
Usturgon : 639; — beği : 368, 835, 1156, 1212, 1213, 1217; — voyvodası : 368
uşkok altunı : 1359, 1361, 1362, 1398
Uşnu; — sancağı, Van : 695, 699; — beği : 695, 699
Uşşâk : 1131; — kâdîsı : 1131
Utucı, Biga beği adamı : 360
Uyûn sancağı, Lahsâ : 1138
Uzeyr; — beği : 1165; — kâdîsı : 1165
Uzucan Kal'ası, Yenibâzâr : 1250

ücret : 543, 626, 1022; — ile işletmek : 1123; — ile müslime ve müslimân istihdâm itmek : 1197; — ü icâre : 865; —le handek kazmak : 1128; —le kullanmak : 1197; —siz istihdâm : 829, 1228
üç binlü sipâhîler : 1240, 1288
Üçbeğ karyesi, Mihalıç kz., Hudâvendigâr sn. : 157, 169
Üçevli karyesi, Zağra-i Cedîd kz., Çirmen sn. : 391
Üçpınar Mahallesi, Sofya : 719
Üçşerefelü Medresesi müderrisleri : 507
Üçşerefelü müderrisi, Edirne : 1147
Üçululu karyesi, Mağnisa kz. : 327
Ülgüm, mahrûse-i Kostantıniyye'de Papa Klozi Çartağı demekle ma'rûf : 282
ülke : 1029; — tasarruf itmek : 936; — temlîki : 21; — zabtı : 695, 936
ümenâ : 639, 1434; — vü küttâb : 205; — vü mültezimîn : 427; — vü ummâl : 467
ümerâ : 250, 485, 1038, 1383, 1479; —-i Akkoyunlu : 337; —-i Çerâkise : 37
ümerâi'l-ızâmi'l-Îseviyye : 32
ümmü'l-veled câriye : 524
Üngürüs : 796; — filorisi : 796; — memleketleri : 796
Ürekler karyesi, Filibe kz. : 14
Ürgüb; — kazâsı : 553; — kâdîsı : 4, 370, 511, 545, 553, 979; — kâdîsının âdemi : 541
Ürkmez Beğ, Ağakis Beği : 1029
Üsküb : 146, 148, 380, 416, 994; — Darb-hânesi : 140, 508; — kâdîsı : 72, 380, 548, 661, 858, 1071, 1400; — nâyibi : 666; — sancağı beği : 146, 167, 197, 380, 546, 661, 801, 907, 1134, 1143, 1152, 1280, 1281, 1380; — sancağı beğleri : 148, 149, 1379; — sancağı kâdîları : 167, 546; — Zindânı : 661
Üsküdar : 139, 464, 491, 516; — Darb-hânesi : 134; — Imâreti Evkâfı : 123, 423, 1063; — kâdîsı : 134, 243, 464, 491, 516; —'dan Gekbovize'ye varınca yolda ve tağda olan köyler : 491; —'dan İstanbul'a işleyen kayıklar : 516
üstâdlar : 172, 800
Üstün beği : 1029
Üveys Beğ, Üsküb Beği : 146, 801, 1143
Üveys, Âdilhân k., Gelibolı kz. : 1364
Üveys, Bağdâd Tîmârları Defterdârı : 1434
Üveys, Bağdâd'a müteallik sancaklarun tahrîri fermân olunan : 187, 734
Üveys, Celeb, dârende Koçak'ın babası, maktûl, Tekfurgöli kz. : 1074
Üveys, çoban, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
Üveys, Dertenk Beği Mustafâ'nın Kâtibi : 1442
Üveys, Gelibolı kz. : 1338
Üveys, Gürcistân Beğlerinden Levend Beğ'in adamı : 1006
Üveys, Harîr ü Düveyn Beği Süleymân Beğ'in adamı : 771

Üveys, Mevlânâ, Köyceğiz Kâdîsı : 933
üzüm : 299, 658, 1109; — bey‘ı : 41; — gemisi : 299; — muzâyakası : 41; — satmak : 41; — tahmîli : 568; — lerün şıra yapılması : 41; —ü der-mahzen itmek : 568

va‘d ü eymân : 303
va‘de : 467, 806
Vâdî-Alî, Gazze sn. : 55
vâfir ü müstevfî zahîre : 148, 149, 158, 786
vakf : 50, 51, 56, 61, 66, 163, 250, 277, 492, 586, 591, 648, 756, 834, 1022, 1038, 1204, 1282, 1442; — altunı : 1129; — bostânı : 777, 1264; — değirmenleri : 336; — dükkânları : 336; — evi : 426; — eylemek : 1022, 1038; — hanları : 336; — için zabt : 66, 245; — için zabt u kabz : 50; — ihrâcâtı : 1052; — itmek : 492, 1052; — kârbânsarâyı : 997; — karye : 593, 648, 1404; — kaydolmak : 1460; — mahsûli : 1442; — mahsûlini hamra virmek : 1060; — mâlı : 51, 52, 53, 58, 637, 1060, 1129; — mâlını tahsîl : 414; — mümzâ defteri : 58; — toprağı : 1460; — yazılmak : 277; — yirler : 1460; —ı evlâd : 1229; —a ilhâk : 55; —a münâsib emlâk tedârüki : 420; —a münâsib olmayanın ihrâcı : 66; —dan ihrâc : 66
Vakf-ı Ilıca Hammâmı : 833
vakfiyet üzre tasarruf : 492
vakfiyye : 245
vakfiyyet : 1460
vâkıf u muttalı‘ : 1187
vakıf-nâme : 166, 990
Vakteş(?) karyesi, Draç kz. : 677
Van (vilâyeti) : 690, 698; — azebleri : 1003; — beğlerbeğisi : 211, 690, 695, 698, 700, 706, 720, 1003, 1029, 1030, 1112, 1179, 1241, 1251, 1420; — beğlerbeğisi âdemi : 720; — beğlerbeğisi kethudâsı : 211, 695, 1100, 1120; — gönüllüleri : 1241; — kâdîsı : 211, 736, 1112, 1120; — Kal‘ası : 1003, 1179; — kulları : 211; — serhadleri : 690
Vançe, Evhad k., Solnok sn. : 663
Varadice karyesi, Peçuy sn. : 959
varak : 752, 1079
Varakakâdîsı Mahallesi, Aydos kz. : 576
Varaza, kâfir, Mişe-i Ardahan nh. : 638
Vardar Yenicesi; — kazâsı : 255; — kâdîsı : 659
Vardarkapusı, Selanik sn. : 777
Vargör, zimmî re’îs, hüküm yazılan : 1094
varil : 397; — çıbuğı kesdürmek : 627
vâris(ler) : 403, 492, 1390, 1433, 1450
Varna : 997; — kâdîsı : 36, 378, 643, 833, 953, 997, 1301; — mukâta‘ası : 643
varoş : 519, 798; — binâsı : 1242; — halkı : 273; — ihrâkı : 501; —ları ihrâk itmek : 1367
varsak bıçağı : 370
Varteriş(?), zimmî, Moskov'a ticâret için giden : 1245
Varzeloğlı, ehl-i fesâd, Van vt. : 698
Vasıl, zimmî, Kerpeniş kz. : 945
vasî : 403
Vasil veled-i Çobân, ehl-i fesâd kefereden, Van vt. : 1120
Vasil, Erdel Kralı İstefan'ın kapucıbaşısı : 320
Vasko, Pavlo Balkoviç oğlı, Moskov'a ticâret için gidenlerin çalınan eşyaları ellerinde bulunan, Kiyev ks. : 1283
Vaşa, zimmî, Mete k., İlbasan sn. : 460
vazîfe tarîkiyle [zevâyid-i evkâf] tevzî‘ : 586
vazîfe virmek : 586

vazîfe-hor : 1078
Vefâ, zâviyedâr, Kuzvîrân k., Bilvîrân kz. : 526, 662, 1087
vekîl : 1033
vekîl-i harc : 420, 1104; — ta‘yîni : 414
Vekîlharc karyesi, Karîn-âbâd kz. : 1076
Vel karyesi, Mişe-i Ardahan nh. : 638
Veled Beğ Medresesi, Mağnisa kz. : 1316
Veled, sipâhî, Bozok sn. : 540
Velen nâhıyesi : 97
Velî Beğ, Amâsiyye Sancağı Beği : 1165
Velî Beğ, Bolı Beği : 594, 705, 803
Velî Beğ, Şimontorne Beği : 1156
Velî bin Aşık Mehmed, ehl-i fesâd, Toğanhısârı k., Akşehir sn., Karaman vt. : 917
Velî Çavuş, Tımışvar çavuşlarından, mektûb getiren : 259
Velî, Alî oğlı, Tekeli, dârende Hüseyin Beğ'in adamı : 129
Velî, Begüş k., Mağnisa kz. : 327
Velî, dârende, yeniçeri : 1148
Velî, ehl-i fesâddan Yûsuf'u şikâyet eden, Sorsu k., Aksarây sn. : 991
Velî, erbâb-ı tîmârdan, Budun Kal‘ası : 127
Velî, gemi re’îsi : 504
Velî, Gülbeğ k., Mağnisa kz. : 327
Velî, Hacı Hasan'ın oğlı, eşkıyâ tarafından yolı basılan, Hamîdili sn. : 920
Velî, hüküm verilen : 1148, 1444
Velî, İne bint-i Hüseyin'in oğlı, mecrûh, Kazıkdere k., Seydîşehri kz. : 1198
Velî, İznik kz. : 647
Velî, Karacalar k., Mağnisa kz. : 327
Velî, kasap, Edirne : 414
Velî, kuttâ‘u't-tarîk, Çorum sn. : 641
Velî, mahbûs, İstanbul : 850
Velî, maktûl, Ohri sn. : 1084
Velî, Mîrzâ (İmirze) Alî'nin Kethudâsı, hüküm verilen : 864, 867, 872, 880
Velî, Selanik Muhzırbaşısı : 1128
Velî, şehzâde kapucılarından : 956
Velî, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
Veli bin Hacı Ca‘fer, hırsuz, Barmaksızlu karyesi : 14
Veli, Solnok sn. : 17
Veli, yeniçeri, Hacımihalıç k., Hâslar kz. : 19
Velika; — kâdîsı : 611; — gâzîleri odabaşıları : 610
Vençe, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675
Vençe, kâfir, adı Yanoş olan İskender'in dedesi, Belgrad kz. : 1293
Vendoli, ehl-i fesâd, Beçli esîr, mahbûs : 747
Venedik : 291, 348, 367, 369, 1425; — dojı : 1385, 1424, 1425; — gemileri : 1288; —lü esîr : 1425
Veprap(?) karyesi bkz. Barab(?)
verâset : 1077
verese : 182, 428, 1022, 1038; —-i meyyit : 182
Verniçe karyesi, Şumnı kz. : 986
Veşniçe karyesi, Salina kz. : 812
Veyis Beğ, Üsküb Beği : 1281
Veyis, Bağdâd Tîmârları Defterdârı : 771
Veyiskâdî köyi, Tekfurgöli kz. : 1074

vezâret hâsları mahsûlü : 1115
vezîr : 19, 594, 595, 950, 956, 969, 972, 976, 981, 997, 1035, 1113, 1115, 1249, 1423, 1424, 1464, 1469, 1479; —-i a‘zâm : 437, 838, 1437, 1461
vezzân : 1135, 1196, 1274
Vîrânköy k., Yaban-âbâd kz. : 1306
Viçto, Papas : 759
Vidin (sancağı) : 81, 807; — beği : 146, 167, 546, 652, 653, 692, 737, 808, 814, 819, 922, 1155, 1247; — dizdârları : 1247; — kâdîsı : 167; — Sancağı Kâdîlığı : 993; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğleri : 149; — sancağı cebelüleri : 149; — sancağı kâdîları : 546, 1247; — sancağı sipâhîleri : 149, 737, 808, 811; — sancağı sübaşıları : 149, 737, 808; — sancağı zü‘amâ ve sipahileri : 81
Vilad, eşkıyâ, Boğdan : 975
Vilâyet-i Anatolı; — kâdîları : 702; —'da yol üzerinde vâkı‘ olan kâdîlar : 830
Vilâyet-i Rûmili'nün Sol-kolında vâkı‘ olan kâdîlar : 1066
vilâyet; — defteri : 260; — kâdîları : 328; — kâtibi : 276, 725, 734, 771, 1421; — kitâbeti : 198, 474, 1037, 1431, 1434, 1435, 1442; — mahsûli : 1079, 1102; — tahrîr idenlere nâzır ta‘yîni : 187; — tahrîri : 187, 271; — teftîşi : 1265; — zabtı : 495, 1354
Viranya ks., Novaberde kz. : 559
virgü : 368, 796, 1101, 1233, 1257, 1350, 1351; — göndermek : 477
Visoka nâhıyesi, Bosna : 1061
Vişegrad kâdîsı : 71
Vize : 288; — beği : 176, 181, 204, 253, 283, 288, 350, 361, 362, 801, 949, 1075, 1356; — beği (kapu)kethudâsı : 204, 345, 350; — kâdîları : 253; — kâdîsı : 288, 295, 361, 362, 478, 949, 969, 1093, 1094, 1116, 1153
Voçar, âsi ve harâmî, Ihnâr(?) mh., İskenderiyye : 968
voynuk(lar) (tâyifesi) : 709, 758, 1346; — beği : 709; — hıdmetkârı kemendciler : 1276; — ihrâcı : 709, 758; — ları bârgîrleri ve çeribaşıları ile ihrâc itmek : 758
voyvoda(lar) : 112, 123, 142, 143, 167, 176, 202, 219, 239, 273, 320, 368, 406, 445, 495, 498, 501, 503, 527, 530, 545, 546, 584, 589, 659, 692, 737, 772, 774, 776, 796, 818, 825, 826, 975, 988, 993, 999, 1018, 1045, 1061, 1101, 1105, 1106, 1111, 1128, 1155, 1157, 1158, 1162, 1165, 1173, 1224, 1226, 1397, 1413, 1414, 1421, 1422, 1431, 1456, 1472, 1475; — muvâza‘a tarîkı : 778; — nasbı : 73; —lık : 73, 1157, 1158; —lık hıdmeti : 123, 776
vukıyye : 438, 484
Vulçıtrın (sancağı) : 81, 807; — beği : 146, 546, 808, 814, 819, 922; — sancağı askeri : 807; — sancağı beğleri : 149; — sancağı cebelüleri : 149; — sancağı kâdîları : 546; — sancağı sipâhîleri : 81, 149, 811; — sancağı sübaşıları : 149; — sancağı zü‘amâları : 81
vürdünar; — çıbukları kesdürmek : 1337; — kat‘ı : 626
vüzerâ : 1022, 1038; —-i kirâm : 902

Yaban-âbâd; — kazâsı : 1306; — kâdîsı : 1306
yabana atmak : 833
Yagob, zimmî, hüküm verilen : 650
yağ : 71, 383, 445, 446, 483, 518, 1099, 1258, 1267, 1467; — almak : 93; — fürûhtı : 518; — ihrâcı : 826; — ihzârı : 483; — küpü : 826; — tahmîl olunan gemiler : 518; —larun karaya dökilmesi : 518
yağmâ : 261, 365, 501, 518, 795, 832, 857, 902, 909, 1440; — vü gâret : 695, 699; — vü hasâret itmek : 1372; — vü talan : 318; — vü tâlân u târâc : 1476; — vü târâc : 74
yağmurluk : 350, 1347
Yahûdâ : 428, 1080
Yahyâ, ehl-i fesâd, Tekeili : 887

Yahyâ, hâssa re'îslerinden : 881
Yahyâ, İskender oğlı, Yalovalu(?), Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Yahyâ, İznik kz. : 647
Yahyâ, Lapseki ks. : 1302
Yahyâ, Mevlânâ, Sultân Orhan Medresesi Müderrisi : 647
Yahyâ, sûhte, Vîrânköy k., Yaban-âbâd kz. : 1306
Yahyalu nâhıyesi, Karahısâr-ı Develü kz. : 370
Yakmân karyesi, Hubûl nh., Haleb vt. : 571
Yakmo Draye, zimmî, Galata sâkinlerinden : 745
Yakmo, Nasrâniyye, Nakşe cezîresinde cizye mutasarrıfı : 536
Yakob, hüküm verilen, Kastamonı sn. : 897
Yakob, İsak oğlı, Yehûdî, kalb akça harciden, Selanik : 1135
Yakomi, re'îs, Patyos Manastırı ahâlîsinden, İstanköy kz. : 1474
Yakop, zimmî, Sekretop k., Divriği sn. : 120
Ya'kûb Çavuş, Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından, hüküm verilen : 1225, 1228
Ya'kûb, Bağdâd Kâdîsı : 549
Ya'kûb, Kapuağası : 954, 987, 1017, 1077
Ya'kûb, sipâhî-oğlanı, Avlonya Hazînesi'nin cem'ıne gönderilen : 620
Ya'kûb, Travnik Kal'ası Dizdârı : 1046
Yâkût, azeb : 1312
Yalak-âbâd; — kazâsı : 41, 1068; — kâdîsı : 23, 40, 41, 932
yalan; — şâhid(ler) : 767, 1198; — şehâdet : 613, 681, 1165
Yalba(?) karyesi, Budun vt. : 368
yalı(lar) : 43, 125, 283, 396, 518, 521, 536, 560, 570, 581, 611, 799, 886, 1173, 1184, 1208, 1211, 1214, 1215, 1216, 1217, 1287, 1291, 1428; — kâdîları : 35; — muhâfazası : 1215; —lara fuçı tahtası indürmek : 560; —lara inmek : 397; —lara kışlamak : 126; —lara tereke getirüp bey' idenler : 572; —lara tereke iletmek : 87; —ları hıfzitmek : 396; —ları tecessüs : 3; —larun hıfzı : 1211, 1220, 1287; —larun muhâfazası : 281; —larun hıfz u hırâseti : 1303
yalın bıçak : 499
Yalman karyesi, Kargu kz. : 1062
Yanbolı (nâhıyesi/kazâsı) : 103, 576; — Kâdîlığı : 899; — sancağı kâdîsı : 103, 877, 1256; — Yörükleri sübaşısı : 1262
yangın çıkarmak : 105
Yanıkhısâr serhadleri : 1389
Yani Briyato [/Yani Piryano], zimmî, Radoniç(e) k., İzdin kz. : 223, 353
Yani Demürci, zimmî, kallâb, Monago k., Novaberde kz. : 907, 924
Yani Piryano bkz. Yani Briyato
Yani Reso, zimmî, şâhîn yuvalarını zapteden, İmroz adası : 1183
Yani veled-i Yorgi, zimmî, re'îs : 885
Yani, Ahyolı Emîni Mihal'in kardeşi : 378
Yani, çoban, zimmî, akçası alınan, Çorlı kz. : 1069
Yani, dârende, zimmî re'îs, Vize sn. : 1093
Yani, eflak : 378
Yani, hüküm verilen, Yeniköy k., Selanik : 123
Yani, Mandra k., Dimetoka kz. : 945
Yani, mektûb getiren ve hüküm verilen : 1170
Yani, Mezistreli, zimmî : 305
Yani, Patrik Kâtibi, hüküm verilen : 1057
Yani, re'îs : 1173
Yani, Savol oğlı, Horpişte kz. : 393

Yani, zimmî çoban, Çorlı : 1032
Yanoş, Celeb, kâfir beği : 402
Yanoş, diğer adı İskender, harâc-güzâr re‘âyâdan olup esîr edilen, Evhad k., Solnok sn., Budun : 663, 675, 1293
Yanoş, Kral-oğlı, Erdel Kralı : 17, 31, 263, 796, 1009
yanuk : 171
Yanya; — beği : 126, 396, 546, 801; — beği kapukethudâsı : 396; — Kâdîlığı : 305; — sancağı beği : 1288; — sancağı kâdîları : 546; —'ya varınca yalılarda vâkı‘ beğler : 1287; —'ya varınca yalılarda vâkı‘ dizdârlar : 1287; —'ya varınca yalılarda vâkı‘ kâdîlar : 1287
Yapağcı karyesi, Silivri kz. : 181
yapağı tahmîli : 1267
yarağ bkz. yarak
yarak(lar) [/yarağ] : 146, 174, 228, 370, 419, 425, 429, 640, 692, 711, 724, 729, 742, 779, 790, 795, 803, 807, 808, 823, 827, 837, 856, 875, 886, 906, 941, 1010, 1011, 1045, 1051, 1056, 1073, 1100, 1105, 1126, 1134, 1140, 1141, 1143, 1144, 1154, 1156, 1157, 1158, 1177, 1180, 1194, 1202, 1208, 1209, 1211, 1215, 1226, 1237, 1239, 1245, 1248, 1270, 1271, 1272, 1280, 1281, 1287, 1319, 1321, 1322, 1323, 1358, 1371, 1372, 1375, 1376, 1384, 1386, 1392, 1423, 1427, 1452, 1465, 1470, 1476; — çekmek : 498; — u asker : 868; — u leşker : 790; — u yasağ : 792, 870, 1117; — ve cebe ile atlanmak : 653; —la mecrûh itmek : 494; —ları kırmak : 792; —lu il-eri : 1118; —suz varan karamürsel gemileri : 425
yaramaz; — akça : 532, 996; — altun : 546; —lık : 887
yarar âdem(ler) : 16, 27, 72, 79, 85, 94, 98, 102, 121, 152, 164, 167, 170, 212, 236, 262, 269, 283, 346, 415, 419, 425, 432; — ta‘yîni : 377; —e koşmak : 103, 469; —ler koşmak : 431
yarar at : 233, 350
yarar câsûslar : 693
yarar çavuşlar : 65
yarar çekdürür gemi : 348, 367, 369
yarar dil : 149
yarar i‘timâd olunır kimesneler : 532
yarar ilçi : 306
yarar kefîl(ler) : 329, 389, 441, 467, 617, 629, 1352; —lere virmek : 391
yarar kılağuz(lar) : 148, 158, 164
yarar koç : 393
yarar kul-oğlı kul : 31, 519
yarar kullar : 331
yarar mu‘temed câsûslar : 690
yarar müsallah u mükemmel leşker : 1384
yarar nâyib ta‘yîni : 385
yarar nefer : 179
yarar süriciler : 47
yarar üstâdlar : 162, 172, 295
yarar ve mütemevvil üstâdlar : 172, 800
yarar ve serhade gereklü aşîret : 695
yarar voyvoda : 503
yarar yiğitler : 63, 412, 521, 597, 1427; — ihrâcı : 521; —e dirlik tevcîhi : 63
yarâr âdemler irsâli : 443
Yardım, sûhte, Alakoç k., Yaban-âbâd kz. : 1306
Yarımdîvâr karyesi, Karahısâr-ı Şarkî sn. : 480
Yasaf, Yehûdî, arz getiren : 428
yasağ bkz. yasak
yasak [/yasağ] : 395, 870, 1117, 1222, 1382; — itdürmek : 445; — u tenbîh : 1344; —-ı hümâyûn : 1310, 1344; —-ı hümâyûna muhâlif : 691

yasakcı : 464; — ta‘yîni : 127, 437; — talebi : 316, 437; — yeniçeri : 316; —başı : 691; —larun ref‘ olunması : 437
yasaklu il-eri : 1118
Yasef Nasi, Frenk beği, Şehzâde Selîm'in müteferikası, Françe pâdişâhının kendisine borcu olan : 942
Yâsemin, vakıf eve mutasarrıf : 492
Yassıbeğ, Çeltikci k., Ayazmend kz. : 567
Yaş(?) adası, Mora yakınlarında : 826
yat u yarak : 256, 455, 506, 562, 565, 570, 594, 595, 801, 802, 837, 1051, 1073, 1141, 1156, 1157, 1208, 1215, 1392, 1422, 1472
yatak : 832, 1017, 1044, 1056, 1118, 1119, 1162, 1241, 1436, 1465; — u turak : 7, 27, 82, 210, 393, 404, 576, 673, 831, 1074, 1355; — ve şerîk olmak : 611; —landurmak : 103, 131, 544, 636, 870, 986; —lanmak : 776; —lık : 244, 1108
yatsu namâzı : 93; — vakti : 95
yava emînleri : 536
Yavasef, İstanbul Patriği : 1057
yay : 370; —lu Çerâkise : 256; —lu piyâdeler : 501
yaya(lar) (tâyifesi) : 86, 139, 148, 349, 961, 962, 1151, 1388, 1478; — beği : 139, 918, 1412; — tüfenklü : 1194; —lar beği : 1478; —larun ikinci nevbetlüsi : 349
yayabaşı(lar) : 69, 170, 267, 308, 551, 691, 831, 1292, 1300, 1412, 1447, 1459; —lık : 1071
Yayalar karyesi, Tırnovi kz. : 432
Yayla karyesi, Keşan kz. : 934
yayla bkz. yaylak
Yayla, sûhte, Çölmekciler k., Mihalıççık kz. : 1306
yaylak(lar) [/yayla] : 237, 393, 445, 446, 914; — hakkı : 446; — hakkı talebi : 445; — sınuru ta‘yîn ve temyîzi : 446; —lar ahvâli : 445
yazıcı : 1048, 1250
yazılu celebler : 47, 1019, 1252
yazılu ve nizâ‘lu : 978, 1017
yazılu ve nizâ‘lu olmayan mahaller : 276
yedek atlar : 760
Yedikule; — dizdârı : 381; — erenleri : 381
Yedipâre karyesi, Katar kz. : 42
Yehûdâ bkz. Yehûdî
Yehûdî(ler) [/Yehûdâ/Yehûdiyye] (tâyifesi) : 78, 309, 428, 459, 559, 900, 996, 1007, 1079, 1080, 1102, 1133, 1135, 1197; — avreti : 397, 601; —hâtûn : 900; — mekâbîri, Eğrikapu, İstanbul : 309; — oğlanı : 1411; —'den esîr kullanmağı yasağ itmek : 1197
Yehûdiyye bkz. Yehûdî
yek-dil ü yek-cihet; — itmek : 653; — olmak : 782, 784
yelken : 213, 514; — bizi : 514
Yemen; — vilâyeti: 761, 796, 1331; — Beğlerbeğiliği : 413; — beğlerbeğisi : 257, 270, 412, 417, 707, 710, 894, 895, 1331; — beğlerbeğisi kethudâsı : 889; — Hazînesi : 412; — müteferrikaları : 382; — vilâyetinün hıfzı : 412
Yemeni halkı, Kastamonı : 1000
Yeni Câmi‘ : 507
Yenibâzâr kâdîsı : 374, 1250
Yenice : 845; — kâdîsı : 513, 572
Yenice-i Karasu kâdîsı : 72, 552, 845, 1265
Yenice-i Kızılağaç kâdîsı : 998
Yenice-i Vardar kâdîsı : 255
Yenice-i Zağra; — kazâsı : 103; — kâdîsı : 363

yeniçeri(ler) (tâyifesi) : 6, 7, 19, 57, 62, 127, 164, 170, 171, 174, 204, 253, 267, 272, 312, 316, 344, 370, 371, 391, 464, 482, 516, 697, 702, 730, 780, 786, 949, 985, 1016, 1036, 1054, 1168, 1177, 1187, 1200, 1201, 1207, 1219, 1234, 1242, 1244, 1276, 1300, 1315, 1391, 1418, 1479; — ağası : 19, 77, 171, 267, 284, 401, 437, 479, 1292, 1300; — bölüği ref‘ olunmak : 1187; — katlitmek : 1309; — kethudâsı : 902; — mevâcibi : 221; — ta‘yîni : 702; —-oğlı : 494; —ler ahvâli : 308; —ler bölükbaşıları : 1168; —ler çavuşları : 268; —lere baş ta‘yini : 853; —likden müteka‘id : 1022, 1038
Yenikapu, İstanbul : 676
Yeniköy karyesi, Selanik : 123
Yenişehir (kazâsı) : 7, 366, 591; — Kâdîlığı : 847; — kâdîsı : 7, 72, 272, 366, 489, 591, 810, 847, 1083, 1128, 1273
yerlü : 131; —ye istimâlet virmek : 131
Yesâr Kulları kethudâsı : 187
Yeştiba karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
yetîm : 1007, 1139, 1250
yevm-i aşûrâ : 686
yevmiyye defterleri : 1160
Yezîdlik isnâdı : 686
yıkık kal‘a : 695
Yılankırkan, matrabaz, İzmir kz. : 568
Yıldırım Hân Câmi‘ı : 507
Yıldırım Hân Medresesi, Burusa : 403
Yıldırım, Müteferrika, Turgud Sübaşısı : 1042
Yıldırım, Turgud oğlı, iltizâm emîni : 461
Yilbeği karyesi, Bilvîrân kz. : 1198
yim : 290, 829, 1007, 1275; — tedârüki : 744, 1349; —leri eklitmek : 794
yimek : 290, 660, 829, 1007, 1275; —ler tedârüki : 744; —leri eklitmek : 794
Yirgöği kasabası, Çernovi kz. : 30
Yirlü tâyifesi : 63, 129
yirmi iki vukiyye demir atar top : 484
yirmi vukiyye demir atar top : 484
yoklama : 454, 820, 986, 1065, 1192; — defteri : 81
yol(lar) : 174, 185, 486, 691, 701, 756, 763, 831, 843, 971, 978, 997, 1017, 1024, 1172, 1234, 1415, 1426; — açılmak : 39; — basmak : 200, 222, 347, 459, 499, 717, 909, 920, 1002, 1036, 1042, 1096, 1111, 1118, 1201, 1440; — kesmek : 156; — münsed olmak : 1013; — şeneltmek : 337; — ve biller : 1355; — ve iz : 759, 760, 765, 766; —a inmek : 544, 914; —a müfsid inmek : 1110; —da azîm sular [bulunmak] : 1426; —ları sedditmek : 337; —ın bend ü seddi : 501; —ın fetreti : 317, 318; —ın münseddi : 44, 708; —ın seddi : 538; —ın mesdûd olması : 782
yolcı : 842, 978; — soymak : 1347
yoldaş(lar) : 60, 127, 145, 553, 576, 619, 647, 740, 832, 853, 881, 898, 945, 966, 979, 984, 1027, 1036, 1054, 1056, 1074, 1090, 1118, 1166, 1196, 1219, 1224
yoldaşlık : 146, 814, 815, 816, 819, 902, 919, 958, 960, 1045, 1134, 1140, 1142, 1143, 1156, 1177, 1189, 1190, 1280, 1468, 1469, 1479; — itmek : 103, 740; —da bulunanlar : 597; —da bulunmak : 570
Yolsa(?) karyesi ahâlîsi, Cum‘abâzâr kz. : 579
Yordarak Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
Yorga, zimmî, Cum‘abâzâr kz. : 579
Yorgi Manol Re’îs, zimmî : 1063
Yorgi Perkış, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Veşniçe k., Salina kz. : 812
Yorgi Toma, zimmî, şirret ü şekâvet üzre olan, Pandayor k., Salina kz. : 812
Yorgi, Brula(?) k., Tırhala sn. : 673
Yorgi, Dergâh-ı Mu‘allâ'ya arz-ı hâl sunan, Keşan kz. : 227
Yorgi, Evhad k., Solnok sn. : 663, 675

Yorgi, Glatoz oğlı, Kuyumcı, zimmî, Silivri kz. : 493
Yorgi, Petruşka Talpaş'ın dedesi, zimmî, Evhad k., Solnok sn., Budun : 1293
Yorgi, re'îs : 1382
Yorgi, re'îs, hüküm verilen : 929
Yorgi, zimmî re'îs, hüküm yazılan : 1094
Yorgi, zimmî, bâzergân, Aydos kz. : 576
Yorgi, zimmî, Mora sn. : 311
Yoros kâdîsı : 491, 1297
Yoros'a varınca yolda olan kurâ : 491
Yovan Toma, eşkıyâ, Boğdan : 975
Yovan, Pavlo Balkoviç oğlı, Moskov'a ticâret için gidenlerin çalınan eşyaları ellerinde bulunan, Kiyev ks. : 1283
Yörük(ler) (tâyifesi/cemâ'ati) : 300, 556, 567, 716, 1014, 1219; — sübaşısı : 1212, 1213, 1217, 1262
Yörükler karyesi, Göynük kz., Kocaili sn. : 117
Yukaru Balyotna(?) k., Şehirköy kz. : 289
Yukaru Cânib : 21, 39, 173, 233, 275, 424, 638, 665, 690, 693, 695, 699, 700, 706, 864, 871, 936, 1186, 1261, 1406, 1407, 1408, 1432, 1435; —'e yarar câsûslar : 693; —'in evzâ' u etvârı : 189
Yukaru Kravar, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
yularcılar : 479
Yumlu tâyifesi, vilâyet-i Rûm : 208, 209, 351, 1044
yund(lar) : 1175; — olmak : 709
Yûnus Beğ, Hersek Sancağı Beği : 503, 772, 774, 801, 1144, 1146, 1452
Yûnus bin Fuhaylî, Safed sn. : 428
Yûnus, acemî-oğlan, Çukur k., Kaysariyye : 1070
Yûnus, Arab Muhammed oğlı, kâtil : 216
Yûnus, Balta k., Mağnisa kz. : 327
Yûnus, çoban, Dedeler k., Cum'abâzâr kz. : 579
Yûnus, Mevlânâ, Gelibolı Kâdîsı : 831
Yupa Şolosed(?) [/Topaşu Gomine(?)], bâzergân, Marçilya şehri : 1359, 1361, 1362, 1398
yurd : 445, 1438
Yûsuf Beğ : 803
Yûsuf Beğ, Aksarây Beği : 453, 594, 705, 1165
Yûsuf Beğ, Kastamonı Beği : 594
Yûsuf bin Abdullâh, keffîl : 577
Yûsuf bin Abdullâh, sûhte, Karabulud k., Edirne kz. : 203
Yûsuf bin Dügeç, kefîle virilüp habsden ıtlâk olunan, Kadıgöl k., Çorlı kz. : 1462
Yûsuf bin Kâsım, sipâhî, Avlonya sn. : 241, 242, 347
Yûsuf bin Lutfî, ehl-i fesâd, Burusa sn. : 603
Yûsuf [/Evlâd-ı Gafîr], Mısır vt. : 449
Yûsuf, Ahî, Rûmkal'a Hısârı bölükbaşısı : 660
Yûsuf, Bâkî Çelebî adamı : 845
Yûsuf, Bezirci, Burusa sn. : 1391
Yûsuf, damı ehl-i fesâd tarafından yakılan, Batnes k., Mat kz. : 1171
Yûsuf, Dârende : 1015
Yûsuf, ehl-i fesâd, Imâret k., Aksarây sn. : 991
Yûsuf, ehl-i fesâd, İskenderiyye Kal'ası erenlerinden : 722
Yûsuf, Hacı, hüküm verilen : 125
Yûsuf, harâmî, Belgrad : 200
Yûsuf, hüküm götüren : 316
Yûsuf, Ivaz oğlı, Karaman vt. : 740
Yûsuf, İlyâs Çavuş adamı, hüküm verilen : 1197

Yûsuf, kallâb, Edirne : 1196
Yûsuf, Kara, Tekfurtağı ks. : 1330
Yûsuf, Koçıoğlı, harâmî, hırsuz şerîki, Mustanya(?) k., Kavala : 1219
Yûsuf, mahbûs Şâhrûh'un vekîli : 372
Yûsuf, mektûb getiren ve hüküm verilen : 1440
Yûsuf, Mustafâ oğlı, Selaniklü, Ferhâd Beğ'in adamı : 129
Yûsuf, müteveffâ Süleymân Paşa Hâsları vekîli, Mısır : 712
Yûsuf, sekbân : 1440
Yûsuf, Seyyid, dârende, Burusa sn. : 497
Yûsuf, silahdâr, hüküm verilen : 1085
Yûsuf, sipâhî, Karaman vt. : 605
Yûsuf, şakî, Karataş mh., Kengırı : 537
Yûsuf, Turşıcı-oğlı Hüseyin'in alacaklarını toplamakla görevlendirilen, Berkofça kz. : 1166
Yûsuf, yeniçeri : 371
Yusûfcık, Yayalar k., Tırnovi kz. : 432
yuvalak : 1151
Yuvan, Sopani k., Görice kz. : 495
yuvinus ayı : 796
yük : 477, 480
yün : 1047
Yüz Toksan Tokuzıncı Bölük : 606, 607, 608
yüz aklıkları : 958
Yüzdepâre kâdîsı : 1199
yüzük taşları : 1128

za‘îm(ler) : 54, 393, 454, 474, 498, 523, 556, 591, 594, 667, 704, 708, 728, 744, 826, 843, 844, 899, 911, 916, 934, 959, 1023, 1194, 1248, 1266, 1431, 1458, 1463, 1473
Za‘îm Kal‘ası : 1242
Zab suyı : 44
zâbit(ler) : 50, 58, 143, 1446
zabt; —itmek : 51, 54; — u hıfz : 205, 470, 497; — u hıfz eylemek : 1392; — u hıfz itdürmek : 297, 636; — u kabz : 50, 58, 59; — u kabz eylemek : 416; — u kabz itmek : 52; — u rabt : 21, 39, 519; — u sıyânet : 411, 958, 1122, 1133, 1272; — u sıyânet-i memleket : 10, 127; — u sıyânet-i ra‘ıyyet : 275, 1127; — u tasarruf : 17, 143, 633, 638, 695, 706, 834
Zaçesne; — sancağı : 611; — beği : 402, 610, 801, 823, 967, 1378
zâd ü zevâde : 34, 331, 348, 367, 369, 690, 782, 795, 1467; — tedârüki : 191, 192, 196, 258, 334
zağarcılar : 1292, 1300
Zağra Eskisi kâdîsı : 391, 550, 998
Zağra Yenicesi [/Zağra-i Yenice] kâdîsı : 103, 550
Zağra-i Atîk; — kâdîsı : 103, 363; — kazâsı : 103, 899
Zağra-i Cedîd : 899; — kâdîsı : 391
Zağra-i Yenice bkz. Zağra Yenicesi
Zağra; — kazâsı : 709; — Kâdîlığı : 899
Zağrano, zimmî, Radoniçe k., İzdin kz. : 223, 353
zahîre : 9, 41, 43, 47, 68, 72, 115, 125, 148, 149, 190, 256, 258, 270, 293, 299, 326, 348, 367, 419, 489, 531, 568, 643, 658, 786, 795, 823, 829, 845, 926, 941, 952, 962, 998, 1029, 1031, 1033, 1109, 1184, 1252, 1258, 1267, 1326, 1327, 1334, 1382, 1408, 1423, 1467, 1469, 1470, 1472, 1474; — bey‘ı : 115; — gemileri : 531, 1469; — getirmek : 1289; — ihzârı : 149; — muzâyakası : 68, 125, 226, 257, 270, 343, 344, 387, 448, 489, 610; — tahmîli : 575, 1109, 1377, 1429; — talebi : 258; — tedârüki : 115, 148, 152,

786, 962, 1373, 1469; — tevzî'ı : 293; — ve orducı ihrâcı : 34; —leri yalılara getürmek : 786; —ye varan gemiler : 575
Zâhid Beğ, Albak Beği : 1029
Zahorya karyesi, Boğdan : 1096, 1111
zaleme (tâyifesi) : 1165, 1363; — havfi : 393; —nin zulmi : 239, 316
zâlim : 648, 1079, 1102
Zamân, ehl-i fesâd, Ilıca kz. : 836
Zamantu nâhıyesi : 161
zâniye : 1236; —yi nikâh itmek : 1236
zapt u sıyânet : 1202
zarar : 539; — kasdı : 147; — u gezend : 188, 396, 783, 796, 807, 1111, 1177, 1208, 1209, 1211, 1214, 1215, 1216, 1226, 1237, 1238, 1253, 1303, 1393, 1476; — u husrân : 814, 835, 868, 922, 972, 1041, 1105, 1152, 1189, 1190; — u te'addî : 875; — u ziyân : 3, 75, 160, 163, 179, 256, 269, 271, 275, 300, 331, 365, 452, 463, 529, 718, 732, 919, 957, 1096, 1111, 1118, 1126, 1150, 1152, 1217, 1224, 1265, 1378, 1394, 1405, 1452; — u ziyân def'ı : 1322; — u husrân : 135, 253, 257, 270, 561, 808; — u noksân : 143, 300, 591
zarar-ı âmm : 212, 389
Zarı nâhıyesi, Tatay kz. : 48
zâviye : 166, 264, 376, 1434, 1460; — defter-i cedîdi : 1442; — mütevellîsi : 1060
zâviyedâr : 526, 1434, 1442; — seyyidler : 1435
zâyi' u telef : 47, 287, 485, 529; — olmak : 826, 1326
ze'âmet : 267, 372, 462, 524, 691, 732, 861, 882, 913, 959, 1249, 1306, 1310, 1458, 1463, 1473; — mahsûli : 913, 1431; — taasarrufu : 66, 744, 781, 828; —i âhara tevcîh olunmak : 1194; —i âhara virilmek : 523; — i alınmak : 1348; —i mukâta'aya virilmek : 913; —in ımâret evkâfına ilhâkı : 66
Zebîd nâhıyesi : 382, 1309
zecr ü kahr : 563
zehâyir : 1469
zehirlü yemek : 660
Zekeriyya Ardemin, ehl-i fesâd kefereden, Van : 1120
Zekeriyya suyı, Sadr-ı Süveyş sn. : 275
Zekeriyyâ, Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin : 1344
Zekiyye; — beği : 857, 871, 1176, 1177; — kâdîsı : 857, 871; — Kal'ası : 857, 871
Zelîl karyesi : 370
zencîr : 831, 870, 1128, 1440; — yöritmek : 421; — yular : 1193; —i yörimek : 421; —li gümüş bâzû-bend : 869
Zeng-âbâd; — beği : 206; — kâdîsı : 206
Zepor(?) karyesi, İlbasan sn. : 460, 528
zerbâft; — kumâş : 162, 172, 800; — kuşak : 800
Zerdehân nâhıyesi, Malazgird sn. : 445
Zerzâ tâyifesi : 695, 699
zevâyid : 1037, 1078; —-i evkâf : 586
zevce; — dövmek : 1193; —liğe virmek : 739
zevi'l-erhâm cihetinden vâris : 492
Zeyel, sipâhî, Zamantu nh. : 161
Zeyneb Hâtûn, Sultân İnal zevcesi : 426
Zeyneddîn, Siroz kâdîsi, mehâyif müfettişi : 534
Zeynel Beğ, Hakkâri Beği : 1029
Zeynel Beğ, Uşnu Beği : 695, 699
Zeynel, Canbâzlar k., Mihaliç kz. : 684
Zeynel, Koca Turgud oğlı, harâmî, Çernovi kz. : 1397
Zeynelâbidîn, Dîvân'a mektûb getiren : 328
Zeynî, ele getirilip Dergâh-ı Mu'allâ'ya gönderilmesi emrolunan, Çernovi kz. : 1088

zeyt : 76; — bekâsı [bahâsı] : 54; — kılleti : 95
zeyt yağı : 93, 95; — bey‘ı : 581; — küpleri : 826
Zeytûn kâdîsı : 682
zeytûn : 826; — ihrâcı : 826; — yağı : 1047
zıbun : 5, 229, 576
zındîk : 604; — u mülhid ü râfızî : 1435
zift : 1444
Zihne; — kazâsı : 539; — Kâdîlığı : 885; — kâdîsı : 552, 926, 1018, 1115, 1346, 1382; — mukâta‘âsı : 539
Zilân Cemâ‘ati, Ulus tâyifesinden, Diyârbekir : 1413, 1414, 1421, 1431
Zile kâdîsı : 208, 209, 351
zimem; — ü kesr : 410; —-i nâs : 1249
zimmet : 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 173, 351, 410, 414, 424, 467, 602, 668, 1018, 1057, 1104, 1354; — tahsîli : 53, 55, 208, 209; —lerün ibrâ itmek : 1417
zimmî(ler) (tâyifesi) : 71, 104, 120, 185, 197, 223, 227, 251, 252, 254, 282, 305, 311, 321, 339, 353, 360, 367, 369, 431, 460, 478, 495, 498, 528, 538, 551, 553, 559, 576, 579, 646, 650, 673, 675, 717, 725, 730, 739, 745, 747, 763, 766, 799, 806, 812, 832, 907, 924, 945, 991, 1059, 1070, 1113, 1120, 1135, 1170, 1183, 1222, 1228, 1245, 1264, 1274, 1283, 1286, 1293, 1305, 1437, 1456, 1474; — esîr : 1197; — re’îs(ler) : 885, 1063, 1093
zimmiyye : 1293, 1441, 1456; — esîr : 1197
zinâ : 121, 547; — eylemek : 537; — itmek : 104, 1236; — vü sirka : 1108; —dan hâsıl olmış oğlancıklar : 547; —ya rızâ virmek : 1400
zindân : 517; — bozmak : 141; —da habsitmek : 795; —dan ıtlâk : 1411; —dan kaçurmak : 393
zindâncı : 899, 1411
zirâ‘ : 61, 726, 800, 1173, 1337
zirâ‘at : 280, 638, 918, 1434; — idenler : 505; — itdürmek : 224, 280; — itmek : 53, 250, 337, 593; — ü harâset : 58, 250, 300, 918
Zitova Kal‘ası, Budun vt. : 368
ziyâde akça : 683
ziyâde bahâ : 224, 1353; — ile üzüm satmak : 568
ziyâde peksimad alınmak : 364
ziyâde tereke : 226, 326, 387; — alınmakdan men‘ : 312; — virilmek : 343; — virilmekden hazer itmek : 751; — virilmekden men‘ : 388
Ziyâl, sipâhî, Bozok sn. : 1044
ziyâret-i türbe-i mutahhare-i hazret-i seyyidü'l-enâm : 39
Zogan(?) karyesi, Filorici Hâsları'ndan, İskenderiyye sn. : 502, 664
zu‘afâ : 896, 935
Zulkadriye bkz. Dulkâdiriyye
zulm : 153, 217, 228, 239, 336, 650, 1079, 1102, 1165, 1436; — ü cevr : 1228; — ü hayf : 74, 123, 143, 167, 206, 373, 380, 400, 404, 415, 441, 481, 505, 543, 544, 545, 583, 593, 639, 646, 648, 654, 669, 683, 698, 829, 870, 897, 909, 913, 914, 917, 947, 991, 1052, 1099, 1102, 1116, 1125, 1128, 1165, 1228, 1305, 1348, 1390, 1410, 1416, 1433; — ü te‘addî : 57, 70, 76, 83, 101, 104, 120, 123, 127, 135, 142, 153, 161, 182, 205, 223, 224, 228, 230, 234, 239, 261, 336, 348, 353, 367, 369, 394, 397, 459, 460, 461, 491, 496, 511, 544, 553, 573, 583, 585, 598, 614, 615, 622, 636, 650, 659, 671, 688, 692, 713, 717, 767, 794, 795, 799, 829, 852, 857, 870, 871, 888, 890, 903, 917, 931, 935, 939, 946, 962, 965, 989, 990, 991, 1007, 1015, 1021, 1025, 1044, 1059, 1061, 1064, 1084, 1099, 1107, 1112, 1114, 1116, 1119, 1120, 1165, 1179, 1195, 1199, 1227, 1228, 1230, 1231, 1232, 1235, 1275, 1286, 1348, 1354, 1392, 1413, 1414, 1416, 1427, 1431, 1435, 1449, 1451, 1467, 1468; —-i ma‘dûd : 782; —-i sarîh : 538; —eylemek : 553; —itmek : 445, 1132; —leri def‘ olunmak : 445
zulmi def‘ : 316; — u ref‘ : 239
zûr; — şahâdet : 917; — şâhid : 989, 1165

zü‘amâ (tâyifesi) : 64, 103, 125, 127, 131, 188, 219, 228, 239, 253, 406, 421, 427, 595, 833, 843, 844, 862, 884, 902, 913, 956, 1041, 1211, 1273, 1282, 1400; — ihrâcı : 65; — ta‘yînî : 283; — vü erbâb-ı tîmâr : 64, 81, 228, 439, 444, 445, 462, 667, 728; — vü sipâhî : 1388; — vü sipâhîler : 33, 65, 81, 219, 1303; —ya istimâlet virmek : 131
Zülfikâr bin Mehmed, re‘âyâdan nezîr tarîkıyla altun alıp Yukaru Cânib'e gitmek üzereyken yakalananlardan : 1261
Zülfikâr, ehl-i fesâd : 494
Zülfikâr, maktûl Kerek Beği Hasan Beğ'in vârisi : 1433
Zülfikâr, sipâhî, Çerkeş kz. : 951
Zülkâdir livâsı : 1165
Zünnûn, Alî Çelebî hizmetkârı, Eflakan k., Aydos kz. : 576
zürriyye-i vakf : 426
züvvâr : 39, 1432